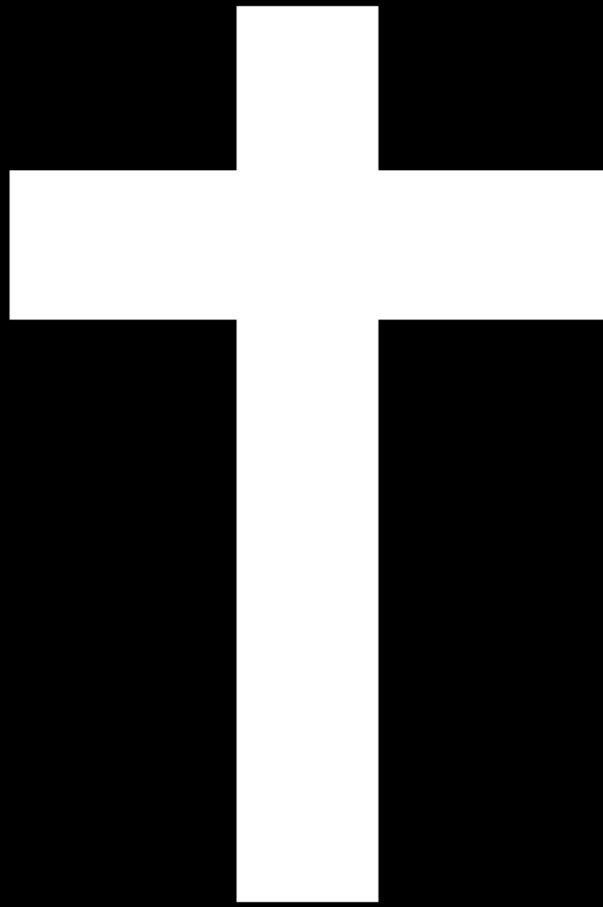

Ra 'Ra'yo
Testamento

New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi, Mezquital)

Ra 'Ra'yo Testamento

New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi, Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 26 Dec 2018
c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b

Contents

NSAN MATEO	1
NSAN MARCO	51
NSAN LUCA	83
NSANJUA	136
RA ECHO	175
RA ROMANU	221
1 Co.	241
2 Co.	260
RA GALATA	273
RA EFESIO	281
RA FILIPENSE	288
RA COLOSENSE	293
1 Ts.	298
2 Ts.	302
1 Ti.	304
2 Ti.	309
RA TITO	313
RA FILEMÓN	315
RA EBREO	317
RA SANTIAGO	332
RÁ MŪDI RA PEDRO	337
RÁ ÑOHO RA PEDRO	343
RÁ MŪDI RA XUUA	347
RÁ ÑOHO RA XUUA	352
RÁ HÑU RA XUUA	353
RA JUDA	354
RA APOCALIPSI	356

NSAN MATEO RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'À BI 'YOFO NSAN MATEO

*Yá mudi ja'i de ra Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Nurá mudi nuna t'ofoná ma da mā to'o gue'ú yá mbøxita ra Jesucristo. 'Na de gue'ú ndu ra Davi ne ndu ra Abrá.

² Ra Abrá bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Isaac, y ra Isaac bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Cobo, y ra Cobo bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Judá co ma'ra yá cu. ³ Ra Judá co rá 'behña rá thuhu ra Tamar bi me'tsa yoho yá t'ú yá thuhu ra Fare ne ra Sara. Y ra Fare bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Esrom, y ra Esrom bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Aram. ⁴ Y ra Aram bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Aminadab, y ra Aminadab bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Naasón, y ra Naasón bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Salmón. ⁵ Y ra Salmón co rá 'behña rá thuhu ra Raab bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Boos, y ra Boos co rá 'behña rá thuhu ra Rut bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Obed, y ra Obed bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Isái. ⁶ Y ra Isái bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Davi nú'á bi ndá de ya me Israel. Y ra ndá Davi bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Salomó, y nurá nana ra Salomó go gue'á mrá 'behña hmaha ndu ra Uría.

⁷ Y ra Salomó bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Roboam, y ra Roboam bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Abías, y ra Abías bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Asa. ⁸ Y ra Asa bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Josafa, y ra Josafa bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Joram, y ra Joram bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Usía. ⁹ Y ra Usía bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Jotam, y ra Jotam bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Acás, y ra Acás bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Esequía. ¹⁰ Y ra Esequía bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Manase, y ra Manase bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Amón, y ra Amón bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Josía. ¹¹ Y ra Josía bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Jeconía co ma'ra yá cu. Y nuya pa'ú mi ts'ixa nts'ahni ya me Israel pa ja ra hnini Babilonia.

¹² Ha nuya pa'ú ra Jeconía bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Salatiel, y ra Salatiel bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Sorobabel. ¹³ Y ra Sorobabel bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Abiu, y ra Abiu bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Eliaquim, y ra Eliaquim bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Asor. ¹⁴ Y ra Asor bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Sadoc, y ra Sadoc bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Aquim, y ra Aquim bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Eliud. ¹⁵ Y ra Eliud bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Eleasar, y ra Eleasar bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Matán, y ra Matán bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Cobo. ¹⁶ Y ra Cobo bi me'tsa 'nará t'ú rá thuhu ra Jose nú'á to'o rá dame ra Maria. Y ra Maria go gue'á rá nana ra Jesu nú'á bi thu'mbabi nehe ra Cristo nú'á rá 'mehni Ajuá pa e da ndá.

¹⁷ Y de gatho yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'á, desde ra Abrá asta ra Davi mi 'ret'amagoho'ú. Nepu yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'á, desde ra Davi asta nu mi ts'ixa nts'ahni ya me Israel pa ja ra hnini Babilonia mi 'ret'amagoho ya xita. Y yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'á, desde mi ts'ixa nts'ahni asta bi 'múi ra Jesucristo mi 'ret'amagoho ya xita.

*Rá 'bui ra Jesucristo
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Y nunabya go guehna ra 'bede de rá 'bui ra Jesucristo: Ra Maria xqui t'adi pa da nthatui ra Jose, pe himbi 'muhui 'bestho. Nepu nu'á bi nda'thi co rá ts'edi rá Maça Nda'hi Ajuá. ¹⁹ Pe ra Jose mrá hoja'i hangue himbi ne da 'betua rá tsa ra Maria co ya ja'i, mi ne da hyepu mant'aguitho pa ya hinxa nthatuihmq. ²⁰ Nu'á bi beni gue ya hinda nthatui ngue'á bi badi gue ya mi da'thi'á. Pe Ajuá bi mehna 'nará enxe pa bi zofo dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'i nugue Jose rá t'u'i ra nda Davi, oguí beni gui hyepu. Oguí tsu gui nthatui ra Maria, ngue'a nu'á da'thi pe co rá ts'edi ra Maca Ndahi. ²¹ Nu'á ma da me'tsa 'nara zi batsi, y nura zi batsi'a gui hñu'mbabi drá thuhu ra JESU, ngue'a go gue'a ma da pøhø yá ja'i de yá ts'oqui.

²² Bi njabu pa bi nja ngu nú'a xqui manga 'na de nuyá 'mehni Ajuá maya'bu gue bi 'ñena:

²³ 'Nara nxutsi ma da nda'thi da 'mu rá batsi ne da thu'mbabi rá thuhu Emanuel.

Nú'a ra thuhu'a rí bøni da 'ñena, Ajuá 'bui con guecju.

²⁴ Nepu bi nuhu ra Jose, ne bi nthatui ra Maria ngu nú'a xqui xipa rá enxε Ajuá. ²⁵ Pe himbi hñuxui asta himbi 'mui rá mudi t'u, ne bi hñu'mbabi rá thuhu ra Jesu.

2

'Raya badi e bi c'q'tsa ra zi batsi

¹ Nú'u ya pa mrá nda ra Erode, gue'bu bi 'mui ra Jesu ja ra hnini Belé de ra hai Judea. Ne de nuya pa'u 'raya hoga badi bi 'ñehe de yabu ya hai ngue mbøxhyadi. Bi 'ñehe'u ne bi zøhø ja ra hnini Jerusale. ² Nepu bi 'ñani'u bi 'ñena:

—¿Habu de guecua di 'bui rá nda ya xodyo nú'a ja guehya xa 'mui? Ngue'a stá hanthe 'nara tsø de bøxhyadi y dí pøhe gue go gue'a 'nara nt'udi gue xa 'mui 'nara nda, hangue stá ehehe pa ga nsundahe'a.

³ Y nu mi 'yøde ra nda Erode njabu, xi bi ntsu ne bi du rá mui, ne gatho ya me Jerusale bi ntsu nehe, ne bi du yá mui. ⁴ Ra nda Erode 'bestho bi zohna ya nda gá macja ne ya xahnate de rá ley ra Moise pa bi 'yambabi'u te mi manga yá he'mi, habu dí 'mui ra Cristo nú'a ma da nda. ⁵ Y nu'ú bi 'ñembi:

—Ma da 'mui Belé de ra hai Judea, ngue'a njabu bi 'yofo rá 'mehni Ajuá gue bi 'ñena:

⁶ Nú'ahu gyá menguhu Belé de ra hai Judá, ma'na xa t'e'ts'a ri nsuhu de gatho ma'ra ya hnini de ra hai Judá, ngue'a de gue'ahu ma da bonga 'nara nda nú'a da supa rá hnini Ajuá nú'a rá thuhu Israel.

⁷ Nu'bú ra Erode bi ñaseui 'ramats'u ya badi ne bi 'yambabi'u ha'mu xqui hyanda ra tsø. ⁸ Nepu bi 'ñembi:

—Rí maha Belé, 'yohu gui 'ñanihu xá hño habu di 'bui ra batsi, y nu xcrí tsuhu güi penjü gui xicaguihu pa ga ma ga nsundaga nehe.

⁹ Y nu mi 'yøde nú'a bi manga ra nda, nu'ú bi ma. Nepu nú'a ra tsø xqui hyant'u mbøxhyadi mi 'bet'o de gue'u mi utua ra 'ñu asta himbi tsøni habu mi 'bui ra zi batsi ja bi 'maini ra tsø. ¹⁰ Nepu ya badi bi hyanda ra tsø bi 'mai ja 'nara zi ngu, ne xi bi johya'u. ¹¹ Y bi yut'i'u ja ra ngu ne bi hyanda ra zi batsi co ra Maria nurá nana'a, ne bi ndandiñahmu'u pa bi nsunda ra zi batsi, ne bi xo'tsa yá 'me'tsi mi hña, ne bi umba ya 'baha dega oro ne ra t'uts'i ne 'nara ñani mi yuni xá cahi mrá thuhu ra mirra. ¹² Ha nuya badi bi xipabi Ajuá dega t'i gue hinda mengui'u pa da xipabi ra Erode habu xqui zadi ra zi batsi. Hangue nu'ú bi pacua ra 'ñu pa bi mengui ja yá hai.

Ra Jose bi zixa ra batsi co rá nana pa Egipto

¹³ Nu mi menga ya badi, Ajuá bi mehna 'nará enxε pa bi zofo ra Jose dega t'i ne bi 'ñembi:

—Nangui ne tsixa ra zi batsi co rá nana, pønhu yabu de guecua. Rí maha ja ra hai Egipto gui 'ba'tuah ra nda Erode ngue'a nu'á ma da hyonga ra zi batsi pa da hyo, y ja bá 'buhni asta hinga xi'a'i güi penjü.

¹⁴ Nu'bú ra Jose bi nangui 'bestho ra xuui'a ne bi zixa ra zi batsi co rá nana pa bi ma Egipto. ¹⁵ Y ja bá 'buhni'u asta himbi du ra Erode. Hangue bi nja ngu nú'a xqui manga rá 'mehni Ajuá gue Ajuá bi 'ñena: “Dá penpa ra noya ma T'u pa da bøni de Egipto.”

Ra nda Erode bi manda da tho ya t'uca ts'unt'u nú'u mi 'bu Belé

¹⁶ Nepu ra Erode xi bi bø rá cue nts'edi ngue'a xqui hyat'a ya badi. Hangué bi manda da tho gatho ya zi bātsi nú'u mi 'bui gatho rá nguni Belé, nú'u mi pē'tsa yo njeya pa rí gai, ngue'a xqui xipa ya badi gue ya mi pē'tsa ngu yo njeya de xqui hyanda ra tsø. ¹⁷ Y bi njabū ngu nú'a xqui mǎnga ra Jeremía rá 'mehni Ajuā ne bi 'ñena:

¹⁸ Bi nt'øde ya dǎnga ts'oni ja ra hai de Ramá ne ya hmafi, ngue'a ra Raque xqui thopabi gatho yá zi bātsi, hangué mi zoni ne himbi za to bi hyo'ti.

¹⁹ Nepu ya de bi du ra Erode, nu'bú Ajuā bi mehna ma'na'qui 'nará enxé pa bi zofo ra Jose dega t'i nuni Egipto, ne bi 'ñembi:

²⁰ —Nangui ne tsixa ra zi bātsi co rá nana ne rí maha ja ri haihu Israel ngue'a ya xa du nú'a to'o mi hongra ra zi bātsi pa xa hyo hmaha.

²¹ Nu'bú nu'á bi nangui bi zixa ra zi bātsi co rá nana y bi mengui pa ja yá hai Israel. ²² Pe ra Jose bi 'yøde gue ra Arquelao rá t'u ra Erode go mrá mpøte de rá 'befi rá dada ne bi ndǎ ja ra hai Judea, hangué mi tsu da zøni ja nú'a ra hai'a. Nu'bú Ajuā bi xipi dega t'i gue da ma ja ra hai Galilea. ²³ Y bi zøni'u bi 'muhni ja 'nara hnini rá thuhu Nasare, pa bi njabū ngu nú'a xqui mǎnga 'rayá 'mehni Ajuā gue ra Jesu ma da t'embabi gue ra me Nasare.

3

Ra Xuua Xi'tsate mi zofo ya ja'i ja ra mbonthe
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ 'Mefa bi mudi ra Xuua Xi'tsate bi zofo ya ja'i ja 'nara mbonthe nuni Judea. ² Ne mi xipa ya ja'i mi ena:

—Ntsø'mhu ne ñobrihu ngue'a ra ndǎ de mahets'i ya 'bestho xa 'ñepu pa da ndǎ.

³ Nura Xuua go gue'a ra ja'i xqui mǎnga ra badi Isaía maya'bu gue ma da 'ñehe, ne bi 'ñena:

'Nara ja'i ma da ñǎ nts'edi ja ra mbonthe ne ma da 'ñena:

“Hocuahu xá hño rá 'ñu ra zi Hmu, juanhū gatho ya ts'aca'ñu.”

⁴ Y nu'a mrá he ra Xuua, mri hñe dega xicameyo, ne mri ngut'a 'nara ngut'i dega xifri. Y numrá hñuni'a, mi tsi ya hoga nc'oto ne ya t'afi dega sefi. ⁵ Y xi mi tsøni ndunthe ya ja'i habu mi 'bu'a pa da 'yøde nú'a mi mañ'a, nuya me Jerusale ne gatho ya me Judea, ne gatho nuya ja'i mi 'bui ja rá nthets'i ra dathe Jordá. ⁶ Nepu ra Xuua mi xi'tsa ya ja'i ja ra dathe Jordá nú'u mi njuani de yá ts'oqui.

⁷ Y ndunthe ya fariseo ne ya saduceo mi tsøni habu mi xi'tsate ra Xuua. Nu'á mi t'embi gue ya fariseo ne ya saduceo po nú'a ra jamfri mi pē'tsi'u. Ora bi hyanda ra Xuua mi tsønini'u bi 'ñembabi:

—¡Nú'ahu gyá ts'o'muihu guí njahu ngu ya zate qu'eña! ¿Hanja xcá ehehuua? ¿Ha guí ne gui 'ba'tuabihu hmaha rá cue Ajuā xa 'ñepu? ⁸ Mahyoni gui 'yøthu nú'a xá hño pa da hnequi gue xi majuani ya xcá ntsø'mhu de ri ts'oquihu. ⁹ Ogrí 'ñets'ihu gui 'ñeñhu gue ngue'a yá t'u'a'ihu ra Abrá hinda ma da zu'ahu rá cue Ajuā. Ngue'a nuga dí xi'ahu gue Ajuā tsa da 'yøt'e asta nuya ya do nehe da nja'i y da nt'u de ra Abrá. ¹⁰ Y dí xi'ahu gue nubya ya 'bui 'na to'o ha ra t'égui pa da zecua yá 'yu ya za. Gatho nú'u ya za hingui unga yá hoga fruta da ts'equi pa da thøt'a ja ra tsibi. ¹¹ Nuga dí xi'ts'a'ihu co ra dehe ngue'a ya gá ntsø'mhu de ri ts'oquihu, pe xa 'ñepu ma'na bra 'befa de gueque nú'a to'o ma da xi'ts'a'ihu co ra Maça Ndahi nú'a ma da 'mui ja ri corasohu ne xi di ja rá ts'edi ngu ra tsibi. Nú'a bra 'befa de guecagui xi ma'na ja rá ts'edi y hindí 'ñepcagui nixi ga ha'tsuabi yá thiza. ¹² Y nu'á ha, go gue'a tsa da mica ra trigo ne da munts'a nú'a xá hño pa da me'tsi, y nura paha da 'ueque pa da tsat'a ja ra tsibi nú'a hinhya'mu ma da huet'i.

Rá sistehe ra Jesu
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ 'Mefa ra Jesu xqui 'ñehe de Galilea pa mri ma ja ra d̄athe Jordá habu mi 'bu ra Xuua pa da nxistehe'a. ¹⁴ Pe ra Xuua himi ne da xi'tsa ra Jesu, ne bi 'ñembi:

—¿Ha xcá ehe pa go ga xi'tsa'a'i? Nu'i go rí 'ñepi gui xiscagui.

¹⁵ Nepu ra Jesu bi d̄adi bi 'ñembi:

—Go da xiscaguigue pa njabu ga ø'tuabihu gatho yá hmanda Ajuá.

Nu'bu ra Xuua bi xi'tsa ra Jesu. ¹⁶ Y nu mi uadi bi nxistehe, bi b̄ots'e de ja ra dehe, nepu bi xogui mahets'i ne bi hyanda rá Maça Ndahi Ajuá bá çai ngu 'nara zi domitsu ne bi 'ñe bi z̄oh̄o ja gue'a. ¹⁷ Y bi nt'ode 'nara noya de mahets'i ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni ma hmaça T'u, ne xi dí hopa rá 'm̄ui.

4

Ra ts'ondahi mi xaxa ra Jesu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Nepu rá Maça Ndahi Ajuá bi zixa ra Jesu ja ra 'yo'mtha pa ja da nthuini ra ts'ondahi pa da japi hmaha da 'yot'a 'nara ts'ot'ot'e.

² Nuni ja bi beheni ra Jesu hinte bi zi ñote ma pa ne ñote xuui, ne 'mefa bi zu ra thuhu.

³ Nepu de gue'a bi z̄oni ra ts'ondahi há mi 'bui'a, ne bi mudi bi xaxi ne bi 'ñembabi:

—'Bu go gue'e rá T'u'i Ajuá, japa nuya ya do da nthuhme xa.

⁴ Pe nu'á bi d̄ati ne bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu gue ra ja'i hingue h̄onse po ra thuhme da 'm̄ui, gatho nú'a ma Ajuá go gue'a umba rá te ra ja'i.

⁵ Nepu ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja ra maça hnini Jerusale, ne bi p̄otsa maña ja ra ndanija. ⁶ Ne bi 'ñembabi:

—'Bu xi majuaní rá T'u'i Ajuá, 'yenga ra sagui pa nja'ti, ngue'a xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena njaua:

Ajuá da p̄ehna yá enxe pa da su'a'i

ne da mip'a ri 'ye

pa njabu hingui tsama'ñu ri ua nu xcrí tsonga ja ra hai.

⁷ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'a:

—Xa nt'ofu nehe ja ra Maça T'ofu: “Oguí xaxa Ajuá ri Hmu pa gui 'ñena gue da max'a'i.”

⁸ Nepu ma'na'qui ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja 'nara t'oh̄o xi mrá h̄nets'i pa bi yopa xaxi, ne bi 'ñutuabi gatho ya hnini de rá nḡuni ra ximhai con gatho yá h̄ño nú'a mi ja.

⁹ Y bi 'ñembi:

—Gatho nuyu ya hnini guí handi ga 'ra'i 'bu gui ndandiñahmu ne gui nsundagui.

¹⁰ Nepu ra Jesu bi 'ñembi:

—'Uegue de gueque Satá. Xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu gue Ajuá ri Hmu go gue'a gui nsunda, ne h̄onse'a gui p̄epabi.

¹¹ Nepu ra ts'ondahi 'bestho bi 'uegue de ra Jesu, ne bi z̄o yá enxe Ajuá bi umbabi te da zi.

Ra Jesu bi mudi rá 'befi nuni Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² 'Mefa bi 'yode ra Jesu gue ra Xuua Xi'tsate mi ofadi. Nu'bu nu'á 'bestho bi mengui pa ja ra hai Galilea. ¹³ Y ja bá 'buhni ja ra hnini Nasare. Nepu de guehni bi ma bá 'bu Ncapernau guetbu ja rá ñani ra ndehe habu mi ja yá hai ra Sabuló ne ra Neftalí. ¹⁴ Y bi njabu ngu nú'a xqui m̄anga ra b̄adi Isaía de nú'a ra hai'a ne bi 'ñena:

¹⁵ De ȳhyadi de ra d̄athe Jordá ja jani rá hai ra Sabuló ne rá hai ra Neftalí, ja thohnitho ra 'ñu rí ma pa ja ra ndehe,

ja guehni ra hai Galilea habu 'bui ndunthi ya ja'i nú'u hingyá xodyo.

¹⁶ Y nuya mengu de nú'a ra hai'a xqui 'medi hmaha

ja 'nara d̄anga 'bexuui,

pe nubyá ha, ya bi nja ra hyats'i ja nú'a ra hai'a.

Njabu gue'a xqui mangan ra badi Isaia.

¹⁷ Desde ya pa'u ra Jesu bi mudi bi zofo ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—Ntsø'mhu ne ñobrihu ngue'a ya xa zøhø ra Nda de mahets'i pa da nda.

Ra Jesu bi zofo goho ya mehua pa dyá nxadi'a

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Y ra Jesu mi 'yo ja ra ñanga ndehe Galilea y bi hyandi mi 'yoni yoho ya 'ñøhø mri ncu, 'na de gue'u rá thuhu ra Simu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Pedro, ha nu'a ma'na rá thuhu ra Andre, nú'ú mi ent'a yá xit'a ja ra ndehe ngue'a myá mehua. ¹⁹ Nepu ra Jesu bi zofo'u ne bi 'ñembi:

—Bá ehú tengaguihu y ga u't'a'ihu gui mpehuahu dega ja'i.

²⁰ Nu'bú 'bestho nu'ú bi zopu yá xit'a nepu bi deni.

²¹ Y bi 'ño 'na tui'u nepu bi hyandi mi 'yoni má yoho ya 'ñøhø mri ncu, 'na rá thuhu ra Cobo y nu ma'na rá thuhu ra Xuua yá t'u ra Sebedeo, mi o mbo ra motsa co yá dada mi pø'ta yá xit'a. De guehni ra Jesu bi zofo'u. ²² Nepu 'bestho bi zohni'u yá motsa ne yá dada ne bi dena ra Jesu.

Ra Jesu mi xahna ndunthi ya ja'i

(Lc. 6:17-19)

²³ Nu'bú ra Jesu bi ma bá gat'i gatho rá nguni Galilea y mi cut'a ja yá nija ya mengu de guehni pa mi xahni, y mi hacuabi gatho nu'araza ra hñeni mi pe'tsi'u, y mi 'yo mi zofo'u mi embi gue ya xqui zøhø ra Nda de mahets'i pa da nda. ²⁴ Y bi ntunga ra noya gatho ja ra hai Siria, y bá ts'impabi gatho ya da'thi nú'u mi pe'tsa nu'araza ra hñeni ne nú'u mi pe'tsa ya ts'ondahi ne nú'u xqui 'be yá mfeni ne nú'u mi doua, y gatho mi øthe'a. ²⁵ Y ndunthi ya ja'i bi dena ra Jesu, ya me Galilea, ya me Decapoli, ya me Jerusale, ya me Judea, ne ya me ri'nandi ra dæthe Jordá.

5

Ra Jesu bi nxahnate ja 'nara t'øhø

¹ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue ndunthi ya ja'i mi 'ñoui, nu'bú nu'a bi 'uegue de gue'u ne bi bøxa ja 'nara t'øhø ne ja bá hudini'a. Nepu bi zønga yá nxadi ne ja bi munts'iuini.

² Y ra Jesu bi mudi bi xahni'u ne bi 'ñembi:

Nú'u to'o di johya

(Lc. 6:20-23)

³ —Njapi nú'u to'o hingui 'ñets'i ja yá mfeni; nú'ú go gue'u ma da 'mui habu ri manda Ajuá, ne da hñani'u gatho ya japi nú'u yá meti Ajuá.

⁴ Njapi nú'u to'o tu yá mui; nú'ú go gue'u ma da thu'mba yá mui.

⁵ Njapi nú'u to'o tsetatho gatho nú'a te epabi; nú'ú go gue'u ma da t'umbabi ra ximhai pa go dyá meti'u.

⁶ Njapi nú'u to'o ne da 'yøt'e nú'a xá hño con gatho yá mui; nú'ú go gue'u da umba Ajuá ngu nú'a ne'u.

⁷ Njapi nú'u to'o ja yá nthe cate; nú'ú ma da zætua rá nthe cate Ajuá nehe.

⁸ Njapi nú'u to'o xá nt'axi yá mfeni; nú'ú ma da hyanda Ajuá.

⁹ Njapi nú'u to'o utua yá miqu'eiui hanja da 'mui te rá entho; nú'ú go gue'u ma da thu'mbabi dyá bætsi Ajuá.

¹⁰ Njapi nú'u to'o thogui ya nt'utsate ngue'a øt'e nú'a xá hño; nú'ú go gue'u ma da 'mui habu ri manda Ajuá, ne da hñani'u gatho ya japi nú'u yá meti Ajuá.

¹¹ Ha nu'ahú Ajuá da jap'a'ihu ora tsañ'ahu ya ja'i ne utsa'ihu ne ju'ts'ahu ya nc'uamba ngue'a guí tengaguihu. ¹² Xi da johyahú ngue'a Ajuá ma da 'ra'ahu 'nara danga thaha nuni mahets'i. Njabu nehe bi t'utsa yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui ante de gue'ahu.

Nu'ahu guí njahu ngu ra u ne ra ñot'i pa ya meximhai

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ Nu'ahũ guí njahũ ngu ra u ri cũqui habũ t'ũ'tsi, ngue'a guí utuahũ ra hoga nt'udi ri miq'u'eihũ. Ha nu'bu ra u di otho rá 'ñũ, nu'bu ¿hanja strá cũhi 'bu? Nu'a ga øthũ, ga føthũ pa da net'a ya ja'i ngue'a hinte ri muui.

¹⁴ Nu'ahũ guí njahũ ngu 'nara ñot'i grí yo'tuahũ ri miq'u'eihũ. Nja ngu 'nara hnini bí tø maña de 'nara t'øhø hinda za da t'agui, njabũ nu'ahũ nehe, hinda za gui 'ñaguihũ ra hoga'mui. ¹⁵ Nehe 'bu ga tsøguehũ 'nara ñot'i ne ga co'mhũ co 'nara caho, nu'bu hinte da yot'i. Pe nu'bu ga tøtehũ habũ ga tøtehũ, nu'bu hã, da yot'i gatho mbo ra ngu. ¹⁶ Nehe njahũbũ gui udihũ 'nara hoga'mui ja yá thandi ri miq'u'eihũ pa da hyant'a ri hoga'muihũ, ne njabũ nu'ũ da nsunda Ajuã ra Dada nú'a bí 'bui mahets'i.

Ra Jesu bi mã de rá ley ra Moise

¹⁷ Oguí beñhũ gue stá ehe pa ga huata ra ley nú'a bi zogui ra Moise, nixi pa ga huata nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuã ma Dada. Nuga stá ehe pa ga øt'e gatho nú'a bi 'yofo'ũ, ne pa ga xi'ahũ te rí bønga nú'a bi 'yofo'ũ. ¹⁸ Xi majuañi dí xi'ahũ gue hinda nhuata mahets'i ni ra ximhai asta gue'bu hinda t'øt'e gatho nú'a mangu ra Maca T'ofø, ni 'nara noya ni 'nara letra hinda ma da gotho. ¹⁹ Nu'a tó'o hinda 'yøt'a gatho nuya hmanda mangu ra Maca T'ofø, masque nú'ũ xi ya t'ũca hmanda, ne njabũ nehe da 'ñutua ma'ra ya ja'i pa hinda 'yøt'e, nú'a ra ja'i'a hinte ma da muui ja rá hmanda Ajuã. Pe nu'a tó'o da 'yøt'a gatho nuya ya hmanda ne njabũ da 'ñutua ma'ra ya ja'i pa da 'yøt'e, nú'a ra ja'i'a ma da muui ja rá hmanda Ajuã. ²⁰ Dí xi'ahũ, oxqui ma gui øthũ ngu øt'a ya fariseo ne ya xahnate de ra ley, nú'ũ hu yá mui gue øt'a gatho nú'a mangu ra ley pe ya yohmi, ngue'a njabũ hinda za gui 'bũhũ ja rá hmanda Ajuã.

Ra Jesu bi mã de ra cue

(Lc. 12:57-59)

²¹ Ya xa t'u't'ahũ ngu nú'a xqui t'utuabi ndu ri xitahũ maya'bu, gue oxqui hñotehũ, ngue'a nu'a tó'o hote ma da duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da dadi. ²² Pe nuga dí xi'ahũ gue nu'a tó'o da bø rá cue co rá miq'u'eiu, nú'a ya bi duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da dadi. Ne nu'a tó'o da zanga rá miq'u'eiu ne da 'ñembi gue ra 'bemfeni, nú'a ya bi duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da dadi ja ra ts'utbi. Y nu'a tó'o ri utsalá miq'u'eiu ne ni pa dí hyandi ne da 'ñembi gue hinte rá fadi, nú'a ma dí gut'i ja ra nidu habũ bí zø ra tsibi pa nzantho.

²³ 'Bu 'na de gue'ahũ gui hampahũ 'nara 'baha Ajuã ja ra nija ne ja gui beñhũni gue xcá tsøtuahũ rá mui 'nari miq'u'eihũ, ²⁴ ja da tsohũni hmahã ri 'bahahũ ne penjũ rí maha gui 'yaphũ ra pumbate ri miq'u'eihũ, ne nu'bu hã, bá e gui umfũ ri 'bahahũ Ajuã.

²⁵ Nu'bu 'nari ncontrahũ da ñap'ahũ ne da zix'ahũ ja ra ts'utbi, cohũ 'nara cohi ja ra 'ñũ pa ya hingui tsøñhũ ja ra nzaya, ngue'a nu'bu gui tsøñhũni da manda'a da jo'ahũ fadi. ²⁶ Majuañi dí xi'ahũ gue hinda za gui pøñhũ de ra fadi asta hingui juthũ gatho ra thai nú'a guí tuhũ.

Ra Jesu bi mã de ra nts'inga medinthati

²⁷ Ya xa t'u't'ahũ ngu nú'a xqui t'utuabi ndu ri xitahũ maya'bu, gue oxqui nzinga medinthatihũ. ²⁸ Pe nuga dí xi'ahũ gue nu'a tó'o da hyanda 'nara 'behña ne da hyøque, ya bi duxa ra ts'oqui, ja ra uenda ya bi zinga 'nara medinthati masque hønse te bi beni de gue'a.

²⁹ 'Bu nuri dahũ ra 'ñei da ja'ahũ gui 'yøthũ 'nara ts'oqui, ma'na xá hño gui hñaihũ ne gui føthũbũ pa hingui 'yøthũ 'nara ts'oqui. Ngue'a ma'na xá hño da 'medi 'na xeni de ri ndo'yohũ que da t'ent'a gatho ri ndo'yohũ ja ra nidu. ³⁰ 'Bu nuri 'yehũ ra 'ñei da ja'ahũ gui 'yøthũ 'nara ts'oqui, ma'na xá hño gui hyecjũ ne gui føthũbũ pa hingui 'yøthũ 'nara ts'oqui. Ngue'a ma'na xá hño da 'medi 'na xeni de ri ndo'yohũ que da t'ent'a gatho ri ndo'yohũ ja ra nidu.

Ra Jesu bi mã de ra nxuni

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Ya xa t'u't'ahũ ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitahũ maya'bu, gue nu'a tó'o da hyepũ rá 'behña mahyoni da hoca 'nara he'mi dega nxuni. ³² Pe nuga dí xi'ahũ gue nu'a tó'o da hyepũ rá 'behña ne hinxa dimba 'nara ts'oqui xa 'yøt'e co ma'na ra ja'i, nu'bu nurá dame'a ri japi da 'yøt'a 'nara ts'oqui 'bu da hñuxui ma'na ra 'ñøhø. Nehe nura 'ñøhø to'o da nthatui nura 'behña'a, ya ra zinga medinthati.

Ra Jesu bi ma de nú'u ri jura

³³ Nehe ya xa t'u't'ahũ ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitahũ maya'bu, gue oxqui jurahũ nú'a hingo majuañi, ngue'a nú'a guí jurahũ ja rá thandi Ajuã pe'tsi te gui 'yøthũ. ³⁴ Pe nuga dí xi'ahũ, oxqui jurahũ de 'na ni de ma'na, nixi por mahets'i ngue'a ja bí 'buhni Ajuã, ³⁵ nixi po ra ximhai ngue'a ja guecua net'a Ajuã, nixi por Jerusale ngue'a go gue'a rá maça hnini ra Nda de mahets'i. ³⁶ Nixi gui jurahũ po ri ñaxuhũ, ngue'a hinda za gui japhũ ni 'nari stahũ da t'axqui o da po'tsi. ³⁷ Hingue mahyoni gui jurahũ. 'Bu gui mañhũ ra hña hã, nu'bu hina hina, ngue'a 'bu gui jurahũ go bí ehe de ra ts'ondahi.

Ra Jesu bi ma gue hingui ho to da 'ñecate

(Lc. 6:29-30)

³⁸ Ya xa t'u't'ahũ ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitahũ maya'bu, gue nu'a tó'o da zemba rá da 'na, nehe'a da ts'emba rá da, y nu'a tó'o da do'tua 'nará ts'i 'na, nehe'a da tho'tua 'nará ts'i. ³⁹ Pe nuga dí xi'ahũ, oxqui nø'tuabihũ ya ts'o'mui. Nu'bu da me't'ahũ ri hmihũ ra 'ñei, umfũ nehe ra ngahã da me't'ahũ. ⁴⁰ 'Bu 'nara ja'i da ne da ñap'a'i pa da hñan'a ri pahnihũ, umfũ ri pat'ihũ nehe. ⁴¹ 'Bu 'nara ja'i da ne da tu't'ahũ 'nara 'bats'i pa gui 'yohũ 'na kilometro, hña'tsuahũ ma'na kilometro. ⁴² 'Bu 'nara ja'i te da 'ya'ahũ, umfũ, ne 'bu 'nara ja'i da ne te gui hmiphũ, oxqui cømbahũ, hmiphũ.

Madihũ nú'u to'o ri utsalũ

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ya xa t'u't'ahũ ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitahũ maya'bu, gue gui madihũ ri miqu'eihũ ne gui utsalũ nú'u to'o ri utsalũ. ⁴⁴ Pe nuga dí xi'ahũ gue gui madihũ nú'u to'o ri utsalũ. 'Yaphũ Ajuã da japi nú'u to'o tsañ'ahũ. 'Yø'tuahũ ra hño nú'u to'o utsalũ, ne 'yapabihũ Ajuã po nú'u to'o nøñ'ahũ ne ec'ahũ. ⁴⁵ Ngue'a nu'bu gui øthũ njabũ, nu'bu hã, grí hñats'ihũ Ajuã ra Dada bí 'bui mahets'i nú'a to'o ri japi da bøxa ra hyadi pa ya hoja'i ne pa ya ts'o'mui, ne ri japi da 'uã pa ya hoja'i ne pa ya ts'o'mui. ⁴⁶ 'Bu grí madihũ hønse nú'u to'o ri ma'ahũ, ne nu ma'ra ya ja'i hingrí madihũ, hinte ma thahã ma gui hñanihũ. ¿Ha gue hingui øt'a njabũ ya ts'o'mui gá ja'i nehe? ⁴⁷ 'Bu hønse ri cuhũ guí zenguahũ ne nu ma'ra ya ja'i hingui umfũ ra nzengua, ¿te ma hño guí øthũ 'bu? ¿Ha gue hingui øt'a njabũ nehe nú'u hingyá gamfri? ⁴⁸ Mahyoni gui hñoja'ihũ con gatho ri miqu'eihũ, ngu Ajuã ra Dada bí 'bui mahets'i ra hoja'i con gathoguihũ.

6

Ra Jesu bi ma de ya hoga 'befi

¹ Yøthũ ya hoga 'befi, pe oguí øthũ pa gui pønga ri hmihũ, ngue'a 'bu gui øthũ njabũ, hinte ma thahã da 'ra'ahũ Ajuã ra Dada nú'a bí 'bui mahets'i. ² Hangue ora guí uñhũ 'nara mfats'i pa ya hyoya, oguí xiphũ ma'ra te xcá øthũ ngu øt'a ya 'ñets'i. Nú'ú ne dra zunt'ua ra trompeta ja yá thandi, ja ya nija ne ja ya tai pa da pønga yá hmi. Xi majuañi dí xi'ahũ gue nu'u øt'a njabũ ya bi hñanga yá thahã, hangue ya hinte ma thahã tø'mi. ³ Pe nu'ahú, 'bu gui uñhũ 'nara mfats'i pa ya hyoya, osti padi ri 'yechũ ra ngahã te pe ri 'ñeihũ. Pãsehẽhũ, oto xqui petuahũ. ⁴ Ha masque mant'agui gui unga ri mfats'ihũ, pahũ gue Ajuã ra Dada handi te xcá øt'ehũ mant'agui, y nu'á ma da gu't'ahũ, pe hinda gu't'ahũ mant'agui.

Ra Jesu bi 'ñudi hanja da t'apa Ajuã

(Lc. 11:2-4)

⁵ Ora guí aphu Ajuá, oxqui 'yaphu ja yá thandi ya ja'i ngu øt'a ya 'ñets'i pa da pønga yá hmi. Nu'ú ri ho da 'yapa Ajuá má 'bai ja ya nija ne ja ya tai. Xi majuani dí xi'ahu, ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tø'mi. ⁶ Pe nu'ahú, ora guí aphu Ajuá, cuthu mbo ri nguhu ne gui cot'a ri gosthihu, ne njabu ha, gui 'yaphu Ajuá ra Dada nú'a 'bui habu hindi hnequi. Y nu'á da 'yøde nú'a guí aphu mant'agui, ne ma da gu't'ahu, pe hinda ma da gu't'ahu mant'agui.

⁷ Ora guí aphu Ajuá, oxi xqui yoptahu ya noya ngu øt'a nú'u ma'ra ya ja'i hingyá gamfri, ngue'a nu'ú hu yá mui gue 'bu da 'yøt'a njabu, Ajuá da 'yøde ne da umbabi nú'a adi'u.

⁸ Pe nu'ahú oxqui ma gui njahubu ngu øt'e'u, ngue'a Ajuá ra Dada ya padi te øt'ahu ra 'bedi. ⁹ Nu'ahú 'yaphu Ajuá njaua:

Ma zi Dada'ihe guí 'bui mahets'i,

drá nsunda ri maca thuhu.

¹⁰ Bá ehe gui nda,

ne dá t'øt'a ri paha nuua ja ra ximhai ngu bí t'øt'e nubu mahets'i.

¹¹ 'Racje te ga tsihe nubya rapaya.

¹² Ne pungaguihe ma thaihe ngu dí pumbahe nehe nú'u to'o tucje.

¹³ Ne oxqui hocje ga øthe ya ts'oqui. Ñangaguihe de ra nts'o,

ngue'a go gue'e grá nda, ne ja ri ts'edi ne ri nsunda pa nzantho. Njabu gue'a.

¹⁴ Nu'bu gui pumbahu nú'u to'o øt'ahu ra nts'o'mui, Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i nehe ma da pun'a ri ts'oquihu. ¹⁵ Pe 'bu hingui pumbahu nú'u to'o øt'ahu ra nts'o'mui, nu'bú nixi Ajuá ra Dada hinda pun'a'ihu ri ts'oquihu nehe.

Ra Jesu bi ma de ra ayuno

¹⁶ Ora grí ayunahu, ogui øt'ehu co ra dumui ngu øt'a ya 'ñets'i pa da fadi gue ri ayuna. Majuani dí xi'ahu gue ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tø'mi. ¹⁷ Pe nu'ahú, ora grí ayunahu, eca ri ñaxuhu ne xuca ri hmihu ngu xcá nzaihu, ¹⁸ pa hinda fadi ua grí ayunahu. Hønse Ajuá ra Dada nú'a 'bui habu hindi hnequi, go gue'a da badi nú'a guí øt'asehehu. Nu'á go handi nú'a guí øthu mant'agui, y ma da gu't'ahu, pe hinda ma da gu't'ahu mant'agui.

Pe'tsa ri hñohu nuni mahets'i

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ogui nehú guí pe'tshu ndunthi ya hño nuua ja ra ximhai habu da zip'ahu ya zu'ue ne da dec'ahu ra mboxcua ne da bep'ahu ya be. ²⁰ Pe'tsa ri hñohu nuni mahets'i habu bí jo'o ya zu'ue, ne otho ra mboxcua, nixi ya be hinda za da yut'ini da bep'ahu. ²¹ Ngue'a habu guí pe'tsa ri hñohu, ja guehni oda ri mfenihu.

Ra ñot'i de ma ndo'yohu

(Lc. 11:34-36)

²² Nuri dahú go gue'u di yot'a gatho ri ndo'yohu. Hangue nu'bu ri dahú 'bui xá hño, nu'bú di yot'a xá hño gatho ri ndo'yohu. ²³ Pe nu'bu ri dahú hingui 'bui xá hño, nu'bú gatho ri ndo'yohu 'bui ja ra 'bexuui. Nehe guí njahubu guí 'buhu ja ra 'bexuui 'bu hingui huxa ri thandihu xá hño ja Ajuá.

Hingui tsa to da mepa yoho ya hmu

(Lc. 16:13)

²⁴ Hinda za gui pephú yoho ya hmu, ngue'a njabu 'na grí utsahu ha nu ma'na guí madihu, y 'na de gue'u guí pephú xá hño ha nu ma'na hina. Njabu nehe hinda za gui pephú Ajuá 'bu hønse oda ri mfenihu ya hño de ra ximhai.

Ajuá su gatho yá batsi'a

(Lc. 12:22-31)

²⁵ Hangue dí xi'ahu ogui tu ri muihu 'bu otho te gui tsihu ne 'bu otho te gui hyehu, ngue'a ma'na ri muui da 'yoda ri mfenihu Ajuá que da 'yoda ri mfenihu nú'a te gui tsihu ne nú'a te gui hyehu. ²⁶ Hyanthmahú ya zi ts'intshu, nu'ú hingui pot'i nixi xofo ni pe'tsa

yá 'me'tsi, pe Ajuá ra Dada go gue'a umbi te da zi'ú. Xihma'ihú, ¿ha gue hingue ma'na gyá hmadihú que gue'ú? ²⁷ ¿To'o 'na de gue'ahú tsa gui japhú ma'na strá hñets'i ri ndo'yohú co ri mfenisehehú? Jo'o ni 'na.

²⁸ Nu'bú, ¿hanja guí tu ri muihú 'bú otho te gui hyehú? Hyanthú hanja gra nhye ya zi dóni 'bai ja ra mbonthi y jo'o to'o ri jamasu. Nu'ú hindi mpefi nixi tu yá mui. ²⁹ Dí xi'ahú gue nixi ra ndá Salomó masque mi he ya hoga he ne xi mi jababi, pe hints'ú mi hnequi mahotho'a ngu ya zi dóni. ³⁰ 'Bú Ajuá heta ya dóni de ra mbonthi nú'ú xá nc'amibya pe dixudi ya da 'yot'i nepú da ts'at'i, xi nu'ahú, ¿hanja hinguí camfrihú gue Ajuá ma'na da jamasu'ihú que ya dóni? ³¹ Hangué odi tu ri muihú gui 'ñeñhú: “¿Te ga tsihúbya? o ¿te ga hehúbya?” ³² Ngué'a nuya 'ñagamfri nzantho tu yá mui 'bú othobi te da zi ne te da hye. Pe nu'ahú odi tu ri muihú, ngué'a Ajuá ra Dada bí 'bú mahets'i ya go pa'a te gatho ø't'ahú ra 'bedi. ³³ Hyoñhú 'met'o hanja da za gui 'búhú xá hño ja rá hmanda Ajuá ne gui 'yohú ngu nú'a ri ho'a, y njabú Ajuá hinda 'be't'ahú gatho nú'a te guí hoñhú. ³⁴ Hangué oguí tu ri muihú de nú'a te da 'ñe'ahú dixudi, nguetho nu'bú gui pahmahú te 'be gui thohú dixudi, nu'bú ma'na da du ri muihú, ngué'a hyastho dí thohú te dí thohú.

7

Oguí 'yøhú ri miqu'eihú

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Oguí 'yøhú ri miqu'eihú pa njabú hinto da 'yø'a'ihú nehe. ² Ngué'a 'bú guí 'yøhú ri miqu'eihú, nu'bú Ajuá ma da hñap'ahú nguenda de gatho nú'a ri 'ñøtehú ne hinda yo rá mui'a de gue'ahú. ³ Nu'ahú guí 'yøhú de nú'a ø't'a ri miqu'eihú, ¿hanja hingo guí jamasuhú nú'a te guí øtqu'ehú? Nu'ahú go guí hanthú nura t'úca paxi o ja rá da ri miqu'eihú, ¿hanja hingo guí hanthú nú'a ra xeca za o ja ri dahú? ⁴ ¿Hanja da za gui 'ñemfú ri miqu'eihú: “Hoqui ga hap'a ra paxi o ja ri da,” 'bú hingo xcá hahú 'met'o nú'a ra xeca za o ja ri dahú? ⁵ Nu'ahú gyá 'ñets'ihú, go da hñaihú 'met'o nú'a ra xeca za o ja ri dahú, pa njabú ma'na gui hyanthú xá hño pa gui hñamfú nú'a ra paxi o ja rá da ri miqu'eihú.

⁶ Oxqui umfú ra maca noya nú'ú ya ja'i hingui pa da su, ngué'a nu'ú nja ngu ya zate tsat'yo ne da 'yø't'ahú ra nts'o'mui, nehe nja ngu ya ts'udi ts'ontho nú'a t'umbi.

'Yadihú ne da t'a'ahú

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Yadihú ne da t'a'ahú. Hyonihú ne gui ts'udihú. Oxqui tsaya gui 'yapabihú Ajuá y nu'á ma da 'yøde ri nt'adihú. ⁸ Ngué'a nu'a tó'o adi da t'umbabi, ne nu'a tó'o honi da zúdi, y nu'a tó'o apabi Ajuá da 'yøtua rá nt'adi.

⁹ ¿To'o 'na de gue'ahú nú'ahú gyá dadahú 'bú ri batsihú da 'ya'ahú 'nara thuhme y go gui umfú 'nara do? Jo'o. ¹⁰ ¿O 'bú da 'ya'ahú 'nara huá y go gui umfú 'nara qu'eñá? Hina ¿ngue há? ¹¹ Tsatho nu'ahú xi gyá ts'o'muihú pe guí pahú gui umfú te da zi xá hño ri batsihú, xihma Ajuá ra Dada bí 'bú mahets'i, ¿ha gue hinda 'ra'ahú gatho nú'a xá hño 'bú gui apabihú?

¹² Nu'a guí nehú da 'yø't'ahú ya ja'i, 'yø'tuahú njabú nehe'ú. Guehna mąnga njabú nú'a bi 'yofo ra Moise ne nú'a bi 'yofo nú'ú ma'ra yá 'mehni Ajuá.

Cúthú ja ra ts'i'ma gosthi

(Lc. 13:24)

¹³ Cúthú ja ra gosthi nú'a xá nts'i'mi pa grí maha habú ja ra te pa nzantho. Ngué'a nu'ú tó'o cut'a ja ra gosthi xá nguni gue'ú rí ma ja ra nidu, y nura 'ñu de nú'a ra gosthi'a xi rá nguni, y ndunthi to'o cut'a ja nura gosthi'a. ¹⁴ Pe xi rá nts'i'mi nura gosthi habú cut'i nú'ú to'o rí ma ja ra te, y nura 'ñu de nú'a ra gosthi'a xi rá nts'i'mi, ha ts'utho nú'ú to'o cut'a ja nura gosthi'a.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Jamasuhu hinda ts'oc'a ri mfenihu nú'u ri 'ñet'a mēfi de Ajuā, nú'u ma da 'ñepu pa da ne da hya'ahu, ngue'a nu'ú ri 'ñet'a hoja'i ne ri 'yo ngu ya zi deti, pe de mbo yá mfeni nja ngu ra dumanthuhu gá mi'ño. ¹⁶ Nu'ahu ma gui pahu to'o'u ngue'a da hnequi ja yá ts'o'bēfi øt'e'u. Ngue'a nuya ts'o'mui hingui tsa da 'ñudi ya hoga 'bēfi, nja ngu ya xin'mini hingui tsa da unga ya obxi, ne ya 'bint'o hingui tsa da unga ya igo. ¹⁷ Gatho ya hoga 'bai gá za unga ya hoga fruta, pe nuya ts'o 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta. ¹⁸ Y 'nara hoga 'bai gá za hingui tsa da unga nú'a higrá hoga fruta, nixi nú'a higrá hoga 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta. ¹⁹ Y gatho nuya 'bai gá za hingui unga ya hoga fruta ma da ts'et'i ne da ts'at'i. ²⁰ Y njabu ma gui pahu to'o gue'u ri 'ñet'a mēfi de Ajuā co nuyá ts'o'bēfi di øt'e'u.

Hinga gatho ya ja'i ma da yut'a habu bí manda Ajuā
(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Bui ndunthi to'o engagui: "Ma zi Hmu'i, ma zi Hmu'i", pe nu'ú hinda za da yut'a mahets'i habu bí manda Ajuā ma Dada 'bu hinda 'yø'tua rá paha'a. ²² Nu sta zø rá ngats'i ra pa ndunthi ma da 'ñengagui: "Ma zi Hmu'ihe, ma zi Hmu'ihe, nuje dá xañhe ri noya, ne co ri ts'edigue dá eñhe ya ts'ondahi, ne co ri ts'edigue dá øthe ndunthi ya danga nt'udi." ²³ Pe nuga ma ga thatuabi'u ne ga embabi: "Hinstá pa'agahu, 'uehu de gueque nú'ahu gyá ts'oja'ihu."

Ra 'bede de yoho ya 'ñøhø bi hyoca 'ra 'naya ngu
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Nu'a tó'o da 'yøde nuya ya noya dí xi'ahu ne da 'yøt'e njabu, nú'a ri nhyecuau 'nara ja'i xi bi nja rá mfeni bi hyoca rá ngu ja ra medo. ²⁵ Ne 'mefa bi da ndunthi ya da'ye, bi zø ya nzøthe, bi nja ndunthi ya bunthi, pe nurá ngu'a himbi yøt'e ngue'a xqui hyoca ja ra medo. ²⁶ Pe nu'a tó'o da 'yøde nuya ya noya ne hinda 'yøt'e, nú'a ri nhyecuau 'nara ja'i nú'a bi 'ñotho rá mfeni bi hyoca rá ngu ja ra 'bomu. ²⁷ Ne 'mefa bi da ndunthi ya da'ye, bi zø ya nzøthe, bi nja ndunthi ya bunthi, nepu nurá ngu'a bi yøt'e ne bi 'medi gatho.

²⁸ Ha nu mi uadi ra Jesu bi mangu nuya ya noya, nuya ja'i xi bi 'yø nts'edi de nú'a xqui xipabi'u, ²⁹ ngue'a mi zofu co rá ts'edi Ajuā, hingue ngu mi øt'a ya xahnate de ra ley.

8

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi henga ra lepra
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Nu mi gai ra Jesu de ja ra t'øhø habu mi utuate, xi bi dena ndunthi ya ja'i. ² Ne bi nthēui 'nara ja'i mi tsu 'nara hñeni rá thuhu ra lepra nú'a tsit'atho ra ngø. Nura ja'i'a bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ndada, 'bu gui nehma, da za gui 'yøthegui.

³ Nu'bú ra Jesu bi hñuxa rá 'ye ne bi 'ñembi:

—Haha dí ne ga øthe'i, y ya gá ñani.

Y ngu bi uadi bi mangu njabu, 'bestho bi ñani ra da'thi. ⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñembi:

—Oto xqui ma gui xipi. Rí ma ja ra nija ha, pa da hyant'a ra macja, ne gui unga ri 'baha nú'a bi mangu ra Moise, pa njabu da badi ya ja'i gue ya xcá ñani.

Ra Jesu bi 'yøthebi 'nará 'bego 'nara nda gá soldado me Nroma
(Lc. 7:1-10)

⁵ Nepu ra Jesu bi yut'i ja ra hnini Ncapernau y ja bi nthēuini 'nara nda gá soldado de ra hai Nroma. ⁶ Y nura nda'a bi bantebi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ndada, 'nama 'bego bi nts'onate ne hingui tsa da 'ñani, ne xi tsi'ti.

⁷ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Maha, ma ga øthe.

⁸ Nu'bú nura nda gá soldado bi datui ne bi 'ñembi:

—Hina, hini 'ñepcagui gui cut'a mbo ma ngu. Nugui nu'a dí padi gue hønse co ri noya gui ma, numa 'bego da ñani. ⁹ Ngue'a nugui 'bui to'o ri mandagui nehe, pe nequi drí

manda. Dí pe'tsa ya soldado ja ma hmanda, y 'bu ga emba 'na de gue'u: “Rí mani”, da ma, o 'bu ga emba ma'na: “Bá ehe”, nu'á da 'ñehe. Ha nu'bu ma 'bego ga embi: “Pe nuna 'befina”, nu'á da mēfi.

¹⁰ Mi 'yøde njabu ra Jesu xi bi 'yø ndunthi ne bi 'ñembabi nú'u mri ðeni:

—Majuani dí xi'ahu, nuguí hinstá tsudi ni 'nara me Israel nú'a xi di ja rá jamfri ngu nura jamfri pe'tsa nuna 'ñøhøni. ¹¹ Dí xi'ahu gue ndunthi ya ja'i maxøgue ra ximhai nú'u hingyá me Israel ma da yut'a mahets'i habu bí manda Ajuá ne da hñu ja ra mexa mahyegui co ra Abrá, co ra Isaac, ne co ra Cobo. ¹² Pe ya me Israel nú'u rí 'ñepa hmaha da hñu ja ra mexa, Ajuá hinda ma da hopi da yut'a mahets'i. Nu'a ma da nja, ma da mēhni'u ja ra 'bexuui, y nuni ja di zohmani ne ja di gushmani yá ts'i.

¹³ Nepu ra Jesu bi 'ñemba ra ndá gá soldado:

—Rí ma ri ngu ngue'a nuri jamfri xa muui ndunthi, ne xa njabu ngu xcá ne.

Y nurá 'bego ra ndá gá soldado 'bestho bi ñani nura ora'a.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ 'Mefa de gue'a ra Jesu bi ma ja rá ngu ra Pedro, y ja mi 'benini rá to ra Pedro mi umba ra nzø. ¹⁵ Nepu ra Jesu bi hñu'tsua rá 'ye y 'bestho bi tsaya ra nzø mi tsudi. Nepu 'bestho bi nangui ra 'behña ne bi hyocui te bi zi'u.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Ya de mi put'a nde ra Jesu bá ts'impabi ndunthi ya da'thi, 'ra mi pe'tsa ya ts'ondahi. Y co 'nada ra noya bi mā bi 'yenga nú'u ya ts'ondahi mi pe'tsi'u, ne bi 'yøthe gatho nú'u to'o mi hñeni. ¹⁷ Gatho nuya bi 'yø'ta ra Jesu pa bi nja ngu nú'a xqui mǎnga maya'bu ra badi Isaía ja ra Maça T'ofu bi 'ñena: “Nu'á go gue'a bi hñaga ma hñeni'u, ne bi hñasca gatho ma uguiu.”

Yoho ya ja'i to'o mi ne da ðena ra Jesu

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Ne 'mefa bi hyanda ra Jesu ndunthi ya ja'i xqui the'tsi'a. Nu'bu nu'á bi 'ñemba yá nxadi:

—Maha ri'nandi ra ndehe.

¹⁹ Y ante da ma'u, 'nara xahnate de ra ley bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nuguí dí ne ga ten'a'i pa habu gatho gui ma ga ma nehe.

²⁰ Ra Jesu bi ðatui bi 'ñembi:

—Ya haho ja yá hñado, ne ya ts'intu'u ja yá 'bafi, pe Nú'a To'o bi e bi Nja'i otho ni habu da mē rá ñaxu.

²¹ Nepu 'na de yá nxadi ra Jesu bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, 'raca nsequi ga ma ga agui ma dada, nepu ga pengui ga ten'a'i.

²² Ra Jesu bi ðatui bi 'ñembi:

—Bá ehe tengagui, tsopu nú'u xa du go dá 'yagui nú'u yá mi'ñagamfriui.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bunthi

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Nepu de gue'a ra Jesu bi bøxa ja ra motsa co yá nxadi pa bi ma ri'nandi ra ndehe. ²⁴ Ne de mi 'yo'u ja ra ndehe mi ðamfri'u bi nja 'nara ðanga bunthi xi nts'edi asta mi ne da pũnts'a ra motsa ne mi tonts'a ra dehe pa mbo. Ha nura Jesu mi aha. ²⁵ Nu'bu yá nxadi 'bestho bi ma bá ats'i ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'ihe, ñangaguihe ngue'a ya ma da mpũnts'a ra motsa mbo ra dehe.

²⁶ Y nu'á bi 'ñembabi'u:

—¿Pa te guí tsuhu? ¿Ha gue otho ri jamfrihu?

Nu'bu ra Jesu bi 'mai pa bi zui ra bunthi ne ra ndehe. Y 'bestho ra ora'a bi ntsaya. ²⁷ Nu mi hyanda njabu yá nxadi xi bi 'yø ne mi 'ñembi'u:

—¿Te ma ts'edi haní gue asta ra ndahi ne ra dehe øtua rá noya!

*Ra Jesu bi 'yemba ya ts'ondahi yoho ya 'ñohø myá me Gadara
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸ Nepu bi zonga ra Jesu ri'nandi ra ndehe co yá nxadi ja 'nara hai rá thuhu Gadara, y ja bi nthuini yoho ya 'ñohø bi bonga habu mi ja ya nt'agui. Nú'u ya 'ñohø'u mi pe'tsa ya ts'ondahi xi xma nts'o, ha xi mi pite ndunthi, nixi mi tsa to da 'ranga nú'a ra 'ñu'a habu mi 'bu'u. ²⁹ Nuya 'ñohø'u bi ña nts'edi ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Te guí hongua habu dí 'bue nú'i Jesu rá T'u'i Ajuá? Hingui tsøta ra ora pa gui huatcahe, nu'bú ¿hanja xcá ehe gui xaxcahe?

³⁰ Guetbu de guehni mi 'yoni 'na tax'o ya ts'udi mi ñuni. ³¹ Y ya ts'ondahi bi 'yapa nsequi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—'Bu ma gui 'yenje de guecua, 'racje nsequi ga cuthe ja nuyu ya ts'udi bí 'yoni.

³² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembi:

—Haha, rí maha, ja da bá cuthuni.

Nu'bú 'bestho ya ts'ondahi bi bõni de nú'u yoho ya 'ñohø ne bi ma bá cut'a ja ya ts'udi. Nepu nura ora'a gatho ya ts'udi bi nest'ihí bi hñø't'a ja 'nara ma'ye pa bi ma bá zo ja ra ndehe y gatho bi jat'i.

³³ Y nuya mapts'udi bi nest'ihí co ra ntsu asta bi zonga ja ra hnini ne bi xipa ya ja'i te bi 'yø'tua ra Jesu nú'u yoho ya 'ñohø xqui 'yembabi'u ya ts'ondahi. ³⁴ Nu'bú gatho ya mengu de nú'a ra hnini'a bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa bi 'yapa ra favo da ma de guehni pa da ma ma'na ra hnini.

9

*Ra Jesu bi 'yøthe 'nara da'thi himi tsa da 'ñani
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)*

¹ Nu'bú ra Jesu bi yopa bõxa ja ra motsa ne bi 'raxa ri'nandi ra ndehe pa bi yopa menga ja rá hai. ² Mi zonga rá hai bi ts'i'tsua 'nara 'ñohø mrá ts'onate himi tsa da 'ñani ne xqui t'ents'a ja 'nara 'bebo. Y nu mi hyanda ra Jesu gue xi mi ja yá jamfri nú'u ya ja'i to'o mi ndude ra da'thi, nu'bú bi 'ñembabi ra da'thi:

—Ma zi t'u'i, johyabya ngue'a ya stá pun'a'i ri ts'oqui.

³ Nu'bú nu 'raya xahnate de ra ley mi 'buhni bi mudi bi benga ya ts'omfeni ne mi 'ñémbi 'na ngu ma'na: “Nuna 'ñohøni ri 'ñet'a Ajuá.” ⁴ Ra Jesu bi batho nú'a mi beñ'u y bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí beñhu nú'u ya ts'omfeni de guequi? ⁵ Pa guequi hinte rá hñei ga pumba yá ts'oqui nuna 'ñohø nixi pa ga embi: “Nangui ne 'ño”. ⁶ Pe pa gui pahue Nú'a To'o e bi Nja'i ja rá ts'edi nuua ja ra ximhai pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i, ma ga øt'a njaua pa gui pahue.

Nepu bi 'ñemba nú'a ra da'thi:

—Nanguí, juxa ri mfidí rí ma ri ngu.

⁷ Nu'bú ra da'thi 'bestho bi nangui bi ma rá ngu. ⁸ Y mi hyanda ya ja'i nú'a bi nja, nu'ú xi bi 'yø, ne bi xøcambeni Ajuá ngue'a nú'a xqui umba ra ts'edi 'nara ja'i pa bi 'yøt'e njabu.

*Ra Jesu bi zofo ra Mateo pa drá nxadi
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)*

⁹ Nepu ra Jesu bi ma de guehni y bi hyanda 'nara 'ñohø rá thuhu ra Teo mrá nguxboja mi hudi ja rá mexa. Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui.

Nepu ra Teo 'bestho bi 'mai ne bi deni'a.

¹⁰ Nepu ra Jesu bi ma ja rá ngu ra Teo ne ja bi hñudini bi ñuniui yá nxadi co ma'ra ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya ts'oja'i xqui zõnini. ¹¹ Y mi hyanda ya fariseo gue ra Jesu bi hñuhui bi ñuniui ya ts'oja'i, nu'bú nuya fariseo'u bi 'yambabi yá nxadi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xi ri xahnatehu ¿hanja ri ñuniui gatho nuyu ya ts'oja'i?

¹² Nu mi 'yode ra Jesu bi m̄anga njab̄u ya fariseo, nu'bu bi 'ñembabi:

—Nura ja'i hinte ma hñeni pe'tsi hingui øt'a ra thoni pa ra 'ñethi, pe nu'u tó'o ri hñeni ha, hongra ra 'ñethi. ¹³ Rí ma gui nxadih̄u pa gui pah̄u te m̄anga ja ra M̄aca T'ofu nu hab̄u bi 'ñena Ajuá: “Nugui ma'na dí ne gui mpe'tsuah̄u ra nthe cate 'na ngu 'na que gui tsinchah̄u ya mbo'ni pa gui hyoh̄u gui 'bahaguih̄u.” Nugui hinstuá ehe pa ga zofo ya hoja'i, nugui stuá ehe pa ga zofo ya 'yøt'ats'oqui pa da ñobri'u.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Nep̄u de gue'a yá nxadi ra Xuua Xi'tsate bi 'ñehe bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja nuje ne ya fariseo dí ayunahe ndunthi ya i'qui, ha nuri nxadigue hinhya'm̄u ri ayuna'u?

¹⁵ Y ra Jesu bi 'ñembi:

—'Bu da nja 'nara nthati ne ra navio da mbitabi yá amigo, nuyá amigo rí 'ñepi da johyau ra navio ne hinda du yá m̄ui. Nehe numa nxadi nja ngu nuyá amigo ra navio. Pe sta zø ra pa ga ma de guecua, nu'bu ha, da za da ayuna ma amigo co ya dum̄ui.

¹⁶ Hinxá hño da 'bø'ta 'nara zedutu co 'nara 'ra'yo dutu, ngue'a 'mefa da nunts'a ra 'ra'yo dutu ne da gat'a ra zedutu, nep̄u njab̄u ma'na da ntunga ra zedutu. ¹⁷ Nehe hinxá hño da sit'a ra vinu ja 'nara zebota, ngue'a nu'bu di tse di ra vinu, nu'bu da ntunga ra zebota ne nú'a te di po da mfani ne ma'na da ts'oca ra zebota. Hangué mahyoni da sit'a ra vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njab̄u masque xi di ja rá ts'edi ra vinu, hinda ntunga ra bota.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi dunba rá he ra Jesu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ngu bi uadi bi m̄anga njab̄u ra Jesu, bi zøhø hab̄u mi 'bui'a 'nara nda de ja yá nija ya xodyo, ne bi ndandiñah̄mu ne bi 'ñembi:

—Dá e ga xi'i gue ja ts'u rí du ma t'ixu. Hangué dí bante'i gui ma gui hñu'tsua ts'u ri 'ye pa da yopa nte.

¹⁹ Nu'bu ra Jesu 'bestho bi ma co yá nxadi ne bi m̄eui nú'a ra nda'a. ²⁰ Y de mi 'yo'u ja ra 'ñu mi pani 'nara 'behña mi hena 'nara hñeni mi xo'tua ya ji y ya mi pe'tsa 'ret'amayoho nje ya mi njab̄u. Nu'á bi joni ja rá xutha ra Jesu pa bi dunbabi rá he. ²¹ Ngue'a mi bense ja rá mfeni nura 'behña'a ne mi ena: “Dí camfri gue 'bu hønse ga thunbabi rá ñani rá he ga ñani 'bestho de ma hñeni.” ²² Ha ra Jesu bi mpunts'i bi hyandi ne bi 'ñembi:

—Ma zi t'ixu'i, johyabya ngue'a co ri jamfri xcá ñani.

Y nura 'behña 'bestho bi ñani ra ora'a.

²³ Nep̄u bi zønga ra Jesu co yá nxadi ja rá ngu nú'a ra nda ja xqui du rá t'ixu. Y mi 'buhni ya m̄'mda mi pe'mda, ne ndunthi ya ja'i xi mi zoni. ²⁴ Y ra Jesu bi 'ñemba ya ja'i:

—Pøñh̄u ts'u pa thi. Nura nxutsi aha, hingue xa du.

Pe ya ja'i mi thentho ra Jesu. ²⁵ Pe ngu bi bøni'u pa thi, ra Jesu bi yut'i hab̄u mi 'benga ra nxutsi ne bi mipa rá 'ye, nep̄u nu'á 'bestho bi nangui. ²⁶ Y gatho nú'a ra hai de guehni bi ntunga ra noya de nú'a ra nxutsi xqui yopa nte de ra du.

Ra Jesu bi 'yøthe yoho ya goda

²⁷ Nep̄u nu mi ma ra Jesu de guehni, yoho ya goda bi deni'a ne bi ña nts'edi'u bi 'ñena:

—¿Nú'i rá T'u'i ra nda Davi, pescahe ra nthe cate!

²⁸ Pe ra Jesu bi thotho ne bi ma bá cut'a ja 'nara ngu, ha nuya goda bi deni'a y bi yut'i'u nehe. Nep̄u ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Ha guí camfrih̄u gue da za ga øthe'ih̄u?

Nu'u bi 'ñembi:

—Haha, Ndada, da za.

²⁹ Nu'bu ra Jesu bi hñu'tsua rá 'ye ja yá da'u ne bi 'ñembi:

—Dá njab̄u ngu nú'a xcá camfrih̄u.

³⁰ Y 'bestho ra ora'a bi xogui yá da'u. Nep̄u ra Jesu bi hñu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui mañhu to'o bi 'yøthe'ihũ.

³¹ Pe nu mi bøni de guehni'ũ bi xipa gatho nuya mengu de guehni gue go ra Jesu xqui 'yøthe'ũ.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara gone

³² Y ngu bi bønga ya goda de guehni, bá ts'impã ra Jesu 'nara gone mi pe'tsa 'nara ts'ondãhi. ³³ Nepũ ra Jesu bi 'yemba nú'ã ra ts'ondãhi mi pe'tsa nura gone, ne nu'ã 'bestho bi za bi ñã. Nuya ja'i xi bi 'yø, ne mi 'ñẽmbi'ũ 'na ngu ma'na:

—Masque nújũ go guecjũ rá hniniguihũ Ajuã, pe hinhya'mũ stã hanthũ 'nara nt'udi xi ra dangui ngu nú'ã stã hanthũbya.

³⁴ Pe nuya fariseo bi 'ñena'ũ:

—Nuní hanpa rá ts'edi ra ndã de ya ts'ondãhi pa engã ya ts'ondãhi.

Ra Jesu xi bi hueca ya ja'i

³⁵ Nura Jesu mi 'yo gatho ja ya danga hnini ne ya t'ũca hnini, ne mi cut'a ja ya nija pa ja mi utuateni, ne mi øthe gatho ya da'thi, ne mi zofo ya ja'i mi embi gue ya xqui zøhø ra Ndã de mahets'i pa da ndã. ³⁶ Y mi hyanda ra Jesu gatho nuya ja'i, xi bi huequi'ũ ngue'ã 'ñena ya zi deti jo'o to'o da su y mi tu yã mui ngue'ã himi padi to'o da deni'ũ. ³⁷ Nu'bũ ra Jesu bi 'ñembabi yã nxadi:

—Majuani dí xi'ahũ, nuua xi ja ndunthi ra sofo pe jo'o ya mefi. ³⁸ Hanguẽ 'yapabilihũ Ajuã nú'ã to'o rá meti nuna ra 'befi pa da mehna ya mefi da gũxa nuna sofoã.

10

Ra Jesu bi zohna nú'ũ 'ret'amayoho yã nxadi

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Nu'bũ ra Jesu bi zohna nú'ũ 'ret'amayoho yã nxadi xqui huahni, ne bi umbã ra ts'edi'ũ pa da 'yengã ya ts'ondãhi ne da 'yøthe gatho ya hñeni.

² Nuya guehya yã thuhu nú'ũ 'ret'amayoho yã apostol xqui hñuts'i: rá mudi ra Simu nú'ã bi hñu'mbabi drã thuhu ra Pedro, ne ra Andre rá cu, ne ra Cobo, ne ra Xuua rá cu, di yoho'ũ yã t'ũ ra Sebedeo. ³ Nepũ ra Lipe, ne ra Tolo, ra Toma, ne ra Teo nú'ã mrã ngũxbojã, ne nú'ã ma'na ra Cobo rá t'ũ ra Alfeo, ne ra Lebeo nú'ã bi thu'mbabi nehe ra Tadeo. ⁴ Nepũ nú'ã ma'na ra Simu nú'ã xqui 'ñoui ya cananista, ne ra Juda Iscariote nú'ã to'o bi da ra Jesu.

Ra Jesu bi mehna yã nxadi pa da zofo ya ja'i

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Nu'bũ gatho nú'ũ 'ret'amayoho yã nxadi ra Jesu bi mehni ne bi 'ñẽmbi'ũ:

—Nubyã oxqui ma gui zohũ nú'ũ hingyã me Israel, nixi ya me Nsamaria. ⁶ Rí maha go da bá zohũ ya me Israel nú'ũ go gue'ũ rá hnini Ajuã xa 'medi ngu ya zi deti. ⁷ Rí maha gui umfũ nt'øde gue ya xa zøhø ra Ndã de mahets'i pa da ndã. ⁸ 'Yøthehũ nú'ũ to'o di tsũ ra lepra, ne nú'ũ di pe'tsa ma'ra ya hñeni, ne japhũ da nte ma'na'qui nú'ũ xa du, ne 'yembahũ ya ts'ondãhi nú'ũ to'o di pe'tsi. Ngu stã 'ra'athohũ nuna ts'edina, njabũ nehe ma gui fats'ithohohũ ya ja'i.

⁹ Oxqui ma gui hãxhũ ra bojã pa ja ra 'ñũ, nixi ra t'axi nixi ra oro nixi ra cobre. ¹⁰ Ne oxqui hãxhũ ni 'nara 'bats'i, ni ri mponga dutuhũ ni ri mponga zexthihũ nixi ri bordohũ, ngue'ã ra mefi rí 'ñepi da t'umbabi nú'ã te ø'tua ra 'bedi.

¹¹ Ne nu xcrí tsøñhũ ja 'nara danga hnini o 'nara t'ũca hnini, gui hyoñhũ 'nara ja'i nú'ã dra hoja'i, ne ja gui 'bũhũni ja rá ngu'ã asta hingui pøñhũ de nú'ã ra hnini'ã. ¹² Y nu xcrí cuthũ ja nú'ã ra ngu'ã, gui 'yapabilihũ Ajuã da japi nuya mengu de nú'ã ra ngu'ã. ¹³ 'Bũ nuya mengu de nura ngu'ã da 'ra'ahũ ntsaya, nu'bũ Ajuã ma da japi'ũ. Pe nu'bũ hinda 'ra'ahũ ntsaya, Ajuã hinda ma da japi'ũ. ¹⁴ 'Bũ ni 'nara mengu de nú'ã ra hnini'ã hinda gamfri nú'ã gui xiphũ ne hinda hñuxã nt'øde, nu'bũ pøñhũ de nú'ã ra ngu'ã o de nú'ã ra hnini'ã ne gui fe'mã ri uahũ pa da hyø nú'ã ra hai xa nthu'ti de nú'ã ra hnini'ã. ¹⁵ Majuani

dí xi'ahú, ra pa de ra ngaxhmai nú'a ra hnini hinda hñuxa nt'ode nú'a gui xiphú, ma'na ma da ndangui yá ts'oqui nura hnini'a que ra hnini Sodoma ne Gomorra.

Ya nt'utsate ne ya nts'o'mú

¹⁶ Nubyá dí pehn'a'ihú gui maha gui 'yohú ngu ya zi deti madetho ja ya zate. Hangué xi da nsuhú ngu 'nara qu'eña, pe oguí øthú ra nts'o'mú, njahú ngu 'nara zi domitsu hingui øt'a ra nts'o'mú. ¹⁷ Ne xi da nsuhú, ngue'a ya ja'i ma da zix'ahú ja ya ts'utbi, ne ma da zix'ahú ja yá nija'ú pa ja dí nap'a'ihúni. ¹⁸ Nú'ú ma da zix'ahú ja ya ts'utbi y asta ja ya dangá ndá po rá nguecagui. Hangué njabú da za gui damajuanihú de guecagui ja yá thandi ya ndá ne nú'ú hingyá me Israel. ¹⁹ Nu sta ts'ix'ahú nts'ahni, osta ma da du ri múihú de nú'a te ma gui mañhú, nixi gui beñhú 'met'o nú'a ma gui mañhú, ngue'a nura ora ma gui ñahú, Ajuá go da 'ra'ahú ya noya. ²⁰ Nu'ahú hingo ma gui ñásehú; nurá Maca Ndáhi Ajuá ra Dada go gue'a ma da xi'ahú te ma gui mañhú.

²¹ Nuya pa'ú nuya ja'i ma da 'ñutsaseui yá cu ne da da pa da tho. Ya dada ma da da yá batsi y ya batsi ma da nø'tua yá dada, ne da da pa da tho nehe. ²² Gatho ya meximhai ma da útsa'ihú ngue'a guí mañhú ma noya. Pe nu'a tó'o da zeti asta rá ngats'i, nú'a go gue'a da mpøhø. ²³ Nu'bu da t'útsa'ihú ja 'nara hnini, pøñhú de guehni, rí maha ma'na ra hnini. Majuani dí xi'ahú, hingri juatho gui 'yohú gatho ya hnini de ra hai Israel ha Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya da yopa zøhø ma'na'qui.

²⁴ 'Nara xahnate ma'na ja rá nsu que rá nxadi; 'nara hmu ma'na ja rá nsu que rá 'bego. ²⁵ Nura nxadi mahyoni da thogui ngu tho rá xahnate, nehe ra 'bego mahyoni da thogui ngu tho rá hmu. Nja ngu 'nara dada 'bu da t'embabi gue go ra Beelsebú, nu'bú ya mengu rá ngu da t'embabi'ú mahyegui nehe.

To'o mahyoni gui tsuhú

(Lc. 12:2-9)

²⁶ Hangué dí xi'ahú oxqui tsuhú nú'a ma gui thoguihú. Masque 'bu te da t'ø't'a'ihú mant'agui, pe rá ngats'i ra pa ja ma da hnequini gatho nú'a te xa t'ø't'ahú, ngue'a gatho nú'a te t'ø't'e mant'agui ma da fadi. ²⁷ Nú'a dí u't'a'ihú sehe mant'agui ma gui utuahú gatho ya ja'i. Nehe nú'a dí xi'asehú zi njante ma gui mañhú nts'edi pa da 'yøde gatho ya ja'i. ²⁸ Oxqui tsuhú to'o da hyo'ahú, ngue'a nuri almahú hinda za to da hyop'ahú. Nu'a tó'o mahyoni gui tsuhú, nu Ajuá, ngue'a nu'a há, tsa da mehn'a ri almahú ne ri ngøqu'eihú ja ra nidu.

²⁹ Nuya zi ts'int's'ú hints'ú ri muui asta 'ba yoho por ñodmi, ne hingui tagui tuse'ú 'bu hingo rá paha Ajuá ra Dada. ³⁰ ¿Xihmá'ihú? Nu'ahú ma'na grí muuihú ja rá thandi Ajuá, ngue'a asta nuri stahú 'mede. ³¹ Hangué oxqui ma gui ntsuhú, ngue'a ma'na grí muuihú que ya zi ts'int's'ú.

Nú'ú to'o damajuani de ra Jesu ja yá thandi ya ja'i

(Lc. 12:8-9)

³² Nu'a tó'o ma da damajuani de guequi ja yá thandi ya ja'i, nequi nehe ma ga damajuani de gue'a ja rá thandi ma Dada bí 'búi mahets'i. ³³ Pe nu'a tó'o da ncøni de guequi ja yá thandi ya ja'i, nequi nehe ma ga xipa ma Dada nú'a bí 'búi mahets'i gue himbi ne bi gamfrigui.

Ma da hegue ya ja'i po rá ngue ra Jesu

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ogú hu ri múihú gue ngue'a stá ehe ya hinda nja ra tuhni ja ra ximhai; nu'a ma da nja ngue'a stá ehe. ³⁵ Nuya t'ú da nø'tua yá dada, ne ya t'ixu da nø'tua yá nana, ha nuya ts'ihue da nø'tua yá suegra. ³⁶ Y njabú nuyá ncontra ya ja'i ma da bønse de ja yá ngu'ú.

³⁷ Nu'a tó'o ma'na go ri mádi rá dada o rá nana que guecagui, nú'a hinda za da dengagui. Nehe nu'a tó'o ma'na go ri mádi rá t'ú o rá t'ixu que guecagui, ne'a hinda za da dengagui. ³⁸ Nehe nu'a tó'o hinda 'ñei pa da dengagui masque da tho ya nt'utsate ne ya 'betsa, nú'a hinda za da dengagui. ³⁹ Nu'a tó'o ri mádi rá te nuua ja ra ximhai, ma

da 'bedi rá te pa nzantho, pe nu'a tó'o da dengagui masque da du po rá nguequi, ma da zudi rá te pa nzantho.

Ya hoga thaha de mahets'i

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Nu'u tó'o da 'ra'ahú ntsaya, go guequi ri 'raca ntsaya. Ha nu'u tó'o da 'raca ntsaya, go ri umba ntsaya ma Dada nú'a to'o bá pencagui. ⁴¹ Nu'a tó'o da umba ntsaya 'nará 'mehni Ajuá, ma da hñanga ra thaha nehe ngu ma da hñani 'nará 'mehni Ajuá. Ha nu'a tó'o da umba ntsaya 'nara ja'i ngue'a øte Ajuá, ne'a ma da hñanga ra thaha ngu nú'a ma da hñani nú'a øte Ajuá. ⁴² Nú'ahú ma nxadi'ihú, 'bu tó'o da 'ra'ahú mádi ts'u ra dehe gui tsihú ngue'a ma nxadi'ihú, majuaní dí xi'ahú gue nura ja'i'a hinda ma da 'bedi rá thaha.

11

Ra Xuua Xi'tsate bi mehna yoho yá nxadi pa bá c'a'tsa ra Jesu

(Lc. 7:18-35)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi xipabi te ma da mēfi nú'u 'ret'amayoho yá nxadi, nú'a bi ma ja ya hnini de nú'a ra hai'a pa da mangan ra maça noya.

² Y de mi ofadi nura Xuua Xi'tsate bi 'yøde de nú'a mi øt'a ra Jesu. Nu'bú bi mehna yoho yá nxadi nú'u mri 'ñoui pa da 'yambabi'a, ³ ne bi 'ñembi:

—¿Ha go gue'i rá 'mehni'i Ajuá nú'a dí tømhe, o ga tømhe ma'na da 'ñepu?

⁴ Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—Rí maha gui xiphú ra Xuua de nú'a guí ødehú ne nú'a guí hanthú. ⁵ Bá xiphú gue ya goda xo yá da, ya doua ri 'yo, ya gogu øde, nu'u tsu ra lepra ñani, nu'u xa du ri yopa nte, ha nuya zi hyoya nehe øde ra maça noya. ⁶ Njapi nú'a to'o camfri gue go guecagui rá 'mehngui Ajuá.

⁷ De mi menga yá nxadi ra Xuua Xi'tsate, ra Jesu bi mádi bi xipa ya ja'i de rá 'befi ra Xuua, ne bi 'yø'tua ya nt'ani bi 'ñembabi:

—Xi de gá maha ja ra mbonthi, ¿te rá 'be uá hanthúni? ¿Ha gue uá hanthú 'nara 'ñøhø mi otho rá ts'edi 'ñena 'nara dox'o ri ndudetho ra ndahi? Hina ¿ngue ha? ⁸ Nu'bú, ¿te rá 'be ma uá hanthú? ¿Ha gue uá hanthú 'nara 'ñøhø xqui hye 'raya dutu mahotho? Hina ¿ngue ha? Ngue'a nu'u tó'o pēpa ya nda nuua ja ra ximhai, go gue'u 'bui ja yá danga ngu ya nda ne go gue'u ri nhye xi xá hño. ⁹ Nu'bú, ¿te rá 'be gá ma uá hanthú? ¿Ha gue hingue 'nará 'mehni Ajuá? Haha, 'nará 'mehni Ajuá. Y hingue hønse gue'a rá 'befi'a.

¹⁰ Nura Xuua Xi'tsate go gue'a bá ehe bá 'bet'o de guequi, ne gue'a xqui ma Ajuá ma Dada ja ra Maça T'ofu ne bi 'ñena:

Nugui dí pēhna 'na to'o ri 'bet'o de gue'i pa da hyoc'a ri 'ñu.

¹¹ Xi majuaní dí xi'ahú de gatho nuya ja'i xa 'mūiua ja ra ximhai xa njo'o ni 'na di ja rá nsu ngu ra Xuua Xi'tsate, pe nu'a tó'o xa yut'a ja rá hmanda Ajuá, ma'na xa njapi que ra Xuua.

¹² Nu mi mádi bi nxi'tsate ra Xuua, nú'a bi dama nupa yá mfeni ya ja'i pa da dama ñobri pa da yuthma'u ja rá hmanda Ajuá. Y nu'u tó'o øt'a ra ts'edi pa da yut'i, cut'i ja rá hmanda Ajuá. ¹³ Ngue'a nu mi zøhø ra Xuua, gue'bu bi nja ngu nú'a xqui mangan ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá nú'bu mi ma gue da 'ñehe ra Nda de mahets'i pa da nda. ¹⁴ Nehe bi mañ'u gue ra badi Elía mi pē'tsi da yopa mengui, y ya bi njabu ngu nú'a xqui mañ'u ngue'a ra Xuua go gue'a rá mpøte ra Elía. Camfrihú nú'a dí xi'ahú. ¹⁵ Nu'a tó'o pē'tsa ra paha da gamfri nuya ya noya dí xi'ahú, dá gamfri.

¹⁶ ¿Ngu to'o ga hyecuabihú nú'u ya ja'i hingui camfrigui? Nu'ú ri nhyecuauí ya bātsi nú'u hu ja ra tai 'ñeni ne pē'mda, ne ri ntsuhui ma'ra yá mibātsiui. ¹⁷ Ne embabi: “Nuje dá mpē'mdahe ne hingá ne gá neihú. Dá maha ja ra nt'agui dá nzonihe, pe nu'ahú nixi himbi du ri mūihú. Nu'bú ¿te guí nehú?” Njabutho nehe nú'u ya danga ja'ibya, nú'ú ni 'nara t'øt'e hingui ho. ¹⁸ Nura Xuua Xi'tsate mi t'embi gue mi pē'tsa ra ts'ondahi ngue'a hinto mri ñuniui nixi mri ntsiui ya tixfani. ¹⁹ Nepu 'mefa de ra Xuua bi zø Nú'a To'o bi

e bi Nja'li, nu'á ha, to'oraza ri ñuniui ne ri ntsiui, hangue ya ja'i bi 'ñena: “Ndi, nuni ra 'ñohø xi ra ts'o'yo y ra tixfani, xi ri ñuniui ne xi ri ntsiui ya tixfani ne ya ts'o'ja'i.” Pe nugui dí xi'ahũ gue nuya ja'i beni njabũ, hinte yá fadi'ũ, ngue'a ri hnequitho nú'ũ to'o pe'tsa ra mfadi, ngue'a ri hnequitho ja yá 'befi.

Ya hnini dega ts'o'yøde
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Nepũ ra Jesu bi ma nehe de nú'ũ ya hnini habũ xqui thogui xqui 'yøt'a ya danga nt'udi. Y bi zui nú'ũ ya ja'i de nuya hnini'ũ ngue'a himbi ntsø'mi de yá ts'o'qui masque bi hyanthma'ũ rá ts'edi Ajuã. Bi 'ñembi:

²¹ —¡Huecate'ihũ nú'ahũ gyá menguhũ Corasí ne gyá me Betsaidahũ! Ma xi dra castiga'ihũ ngue'a masque xcá hyanduahũ rá ts'edi Ajuã pe hinxcá ñobrihũ de ri ts'o'quihũ. 'Bũ nuya me Tiro ne ya me Sidó xqui hyanthmahã'ũ gatho nú'a xcá hyanthũbya, nú'á xa ntsø'ma hmãhã de yá ts'o'qui, ne xa hñehma'ũ dega dumui ne xa ncoxa ra 'bospi. ²² Hangue dí xi'ahũ gue nú'a ra pa de ra ngaxhmai ma'na dya dangui ri ts'o'quihũ que ra hnini Tiro ne ra hnini Sidó. ²³ ¡Huecate'ihũ nú'ahũ gyá menguhũ Ncapernau! Guí hu ri mũihũ gue ra dangui ri nsuhũ, pe hina, ngue'a ma gui nhuatihũ ngue'a hinxcá ñobrihũ de ri ts'o'quihũ. 'Bũ nuya me Sodoma xqui hyanthmahã nuya ya danga nt'udi ngu nú'a xcá hyanthũbya, nu'bũ hinxra huatihma, di jatho nú'a ra hninihã. ²⁴ Hangue dí xi'ahũ gue nú'a ra pa yá ngats'i ya pa ma'na dya dangui ri ts'o'quihũ que ra hnini Sodoma.

Bá ehũ pa gui tsayahũ
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Nepũ ra Jesu bi 'yapa Ajuã rá Dada ne bi 'ñena:

—Dí xøcambeni'i ma Dada'i nú'i grá Nda de mahets'i ne de ra ximhai. Dí 'ra'ra njamadi ngue'a xcá utua ri noya nú'ũ to'o hingyá bamhya, y nu'ũ tó'o ya bamhya ne ya 'ñets'i himbi zo yá mfeni. ²⁶ Y gatho nú'a xcá øt'e go gue'a ri paha, ma Dada'i.

²⁷ 'Mefa ra Jesu bi 'ñemba yá nxadi:

—Ma Dada bi 'racagui gatho ra mfadi. Jo'o to'o patca ma mfeni, hønse ma Dada bí 'bui mahets'i, nú'á ha, go gue'a patca ma mfeni. Nehe jo'o to'o xa batua rá mfeni ma Dada, hønse nuga ha, ngue'a go gueque rá T'ugui, nehe nú'ũ to'o stá huahni, ne'ũ patuabi rá mfeni ma Dada ngue'a go stá utuabi'ũ. ²⁸ Bá ehũ gatho nú'ahũ grí mpefihũ ne xi grí nduhũ pa ga tsuc'a ri 'bats'ihũ pa gui tsayahũ. ²⁹ Ngu 'nara nt'ei dega ndamfri thu'tsua ra yugo pa da t'ei, njabũ nehe nu'ahũ gui hñãñhũ nú'a ra yugo ga hu'ts'ahũ pa da za ga u't'ahũ ma hoga'mui, pa da za gui nhyoja'ihũ nehe ngugui, ngue'a nuga drá hoja'i y hindrá 'ñets'i, y njabũ ya hinda zabi'ihũ nixi da du ri mũihũ. ³⁰ Ngue'a nura yugo dí hu'ts'ahũ hinda uñ'ahũ, y nú'a ra 'bats'i dí tu't'ahũ hingui ma gui tsamahñhũ.

12

Ya nxadi bi doca ya ngahã gá trigo ra pa dega tsaya
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ 'Nara pa ra Jesu co yá nxadi bi 'ranga ja 'nara uatrigo. Y nura pa'a mi nsabdo, y gue'a ra pa dega tsaya. Ne nuya nxadi mi tsũ ra thuhu hangue bi mũdi bi docua yá ngahã ya trigo pa bi zi'ũ. ² Y mi hyanda njabũ ya fariseo bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Hanja øt'a njabũ ri nxadi? Nuyú hindí 'ñepi da 'yøt'a njabũ nú'a ra pa dega tsaya.

³ Pe ra Jesu bi datuabi'ũ bi 'ñembi:

—¿Ha hinxcá hñe'thũ habũ ma de nú'a bi 'yøt'a ra Davi nú'bu mi tsũ ra thuhu co nú'ũ mri 'ñoui? ⁴ Nu'á bi yut'a mbo rá nija Ajuã ne bi zi nú'ũ ya thuhme xqui njapi. Ha nú'á ne nú'ũ mri 'ñoui hingo mri 'ñepa hmãhã xa zi nura thuhme'a, hønse ya macja ha. ⁵ ¿Ha hinxcá hñe'tihũ nehe ja rá ley ra Moise gue nuya macja di mpefi ja ra ndanija masque ya pa dega tsaya pe hinte ma ts'o'qui øt'e? ⁶ Ha nuga dí xi'ahũ gue 'bucua nú'a to'o ma'na ja rá nsu que ra ndanija. ⁷ Mahyoni gui pahũ te rí bõnga nuya ya noya bi manganã Ajuã

ma Dada ja ra M̄aca T'ofu ne bi 'ñena: “Nuga ma'na dí ne gui mp̄e'tsuah̄u ra nthe cate 'na ngu 'na que gui tsinchah̄u ya mbo'oni pa gui hyoh̄u gui 'bahaguih̄u.” 'B̄u gri pahmah̄u te rí b̄onga nuya ya noya, nu'bú hinxá ñapahmah̄u nú'ú hinte ma ts'oqui tu. ⁸ Nú'a To'o bi e bi Nj̄a'i go gue'a p̄e'tsa ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

*'Nara 'ñoh̄o xqui 'yot'a 'nará 'ye
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

⁹ Y ra Jesu bi thogui de guehni ne bi ma bá cut'a ja ra nija. ¹⁰ Y ja mi 'b̄uhni 'nara 'ñoh̄o xqui 'yot'a 'nará 'ye. Y nuya fariseo mi 'b̄uhni bi 'yamba ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue rí 'ñepi gui 'yøthe 'nara ja'i nura pa dega tsaya?

Nu'ú mi ambabi njab̄u pa da ñapahmah̄a.

¹¹ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—¿To'o 'na de gue'ah̄u gri p̄e'tsh̄u 'nara zi deti, nep̄u da zo ja 'nara o'tsi ne hingui h̄ñaih̄u ngue'a ra pa dega tsaya? P̄e'tsi gui h̄ñaih̄u. ¹² ¿Ha gue hingue ma'na di muui 'nara ja'i que 'nara deti? Hangué mahyoni ga øth̄u ya hoga 'b̄efi masque ra pa dega tsaya.

¹³ Nep̄u ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'ñoh̄o to'o xqui 'yot'a rá 'ye:

—H̄aua ri 'ye.

Nu'bú nu'á bi tunga rá 'ye, nep̄u 'bestho bi ñani ne bi gohi ngu mi nja nú'a ma'na rá 'ye. ¹⁴ Nu'bú ya fariseo bi b̄oni de guehni pa bi 'ñu'ti hanja da za da hyohmah̄u ra Jesu.

Ra b̄adi Isaía xqui m̄a de ra Jesu

¹⁵ Pe nu'á bi batho te mi beni'ú ne bi ma de guehni y bi dena ndunthi ya ja'i. Y mi øthebi gatho nú'ú to'o mi h̄ñeni. ¹⁶ Ne bi h̄ñu'mba ra h̄ña ya da'thi nú'ú xqui 'yøthe gue hinto da xipabi de nú'a xqui 'yø'tuabi'ú. ¹⁷ Bi m̄anga ra Jesu njab̄u pa bi nja ngu nú'a xqui m̄anga ra b̄adi Isaía gue Ajuá bi 'ñena:

¹⁸ Guehna ma hoga 'mehni stá p̄ehni ne guehna ma hm̄adi ne xi dí hopa rá 'm̄ui.

Ga umbabi ma M̄aca Nd̄ahi pa da zofo gatho ya ja'i 'b̄u ja rá nḡuni ra ximhai, pa da b̄adi'ú gue ma ga h̄a'mba nguenda.

¹⁹ Nu'á hinto ma da ntsanoyau, nixi to'o ma da ma'tiui ja ya 'ñu.

²⁰ Ma hoga 'mehni ma da nupa yá mfeni nú'ú to'o hints'ú ts̄edi yá jamfri, ngu 'ñena 'nara dox'o xa dehmi, ne ma da m̄e'tsua ra nthe cate nú'ú to'o ja xa gamfri, ngu 'ñena 'nara t'uca ñot'i hints'ú di yot'atho.

Ne ma da 'ñudi ra hoga'm̄ui asta hinda 'm̄edi ra nts'o'm̄ui.

²¹ Y ya ja'i de gatho rá nḡuni ra ximhai ma da gamfribi rá noya'a.

*Bi t'embabi ra Jesu gue mi hanpa rá ts'edi ra nd̄a de ya ts'ond̄ahi
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)*

²² Nep̄u ra Jesu bá ts'impabi 'nara ja'i mrá gone ne mrá goda ngue'a mi p̄e'tsa 'nara ts'ond̄ahi, y nu'á bi 'yembabi. Y 'bestho ra ora'a bi za bi ña ne bi hyandi. ²³ Hangué gatho ya ja'i mi 'bahni xi bi 'yø ne bi 'ñém̄babi'ú 'na ngu ma'na:

—¿Ha go guehni rá t'ú ra nd̄a Davi nú'a to'o xqui mehni Ajuá pa da nd̄a 'b̄u?

²⁴ Y nu mi 'yøde ya fariseo bi m̄anga ya ja'i njab̄u, nu'bú nu'ú bi 'ñém̄s̄e'ú:

—Nuní hingue co rá ts'edise enḡa ya ts'ond̄ahi, nuní hanpa rá ts'edi ra Beelsebú nú'a ra nd̄a de ya ts'ond̄ahi.

²⁵ Pe ra Jesu bi batuatho yá mfeni'ú ne bi 'ñembabi:

—Nu'b̄u 'nara hnini da hyegue ne da ntunseh̄e, nu'bú da 'metho nú'a xa m̄efi'ú. Ha nu'b̄u 'nara 'm̄ui da ntunseh̄e, hinda za da 'm̄ui xá h̄ño, da nhuata ra 'm̄ui. ²⁶ Xi ra ts'ond̄ahi, ¿hanja da za da 'yenga rá mits'ond̄ahiui? Hinda za, ngue'a nu'b̄u njab̄u da 'ñotho yá ts'edi 'na ngu 'na ne da nhuati gatho. ²⁷ Guí eñh̄u gue nuga dí enḡa ya ts'ond̄ahi co rá ts'edi ra nd̄a de ya ts'ond̄ahi. Xi ri 'm̄ehnih̄u, ¿con to'o rá ts'edi enḡa ya ts'ond̄ahi

'bũ? Go dá xi'ahũ'u. ²⁸ Nuga dí engá ya ts'ondáhi co rá ts'edi rá M̄aca Ndáhi Ajuá ma Dada, hangue njabũ pahũ gue ya xa zõhõ ra Ndá de mahets'i pa da ndá.

²⁹ Hinda za da yũt'a 'nara be ja rá ngu 'nara ja'i nú'a xi di o rá ts'edi 'bũ hingue 'met'o da mihi ne da du'ti pa da bepi nú'a te pe'tsi.

³⁰ Nu'u tó'o hingui 'yo con gueque, nú'ú di utsagui. Nehe nu'u tó'o hingui faxqui ga munts'a ma sofo, nú'ú go xantho.

³¹ Dí xi'ahũ gue gatho ya ts'oqui øt'a ya ja'i ne gatho ya ts'one mañũ, ma dra pumbabi'ũ. Pe nu'a tó'o da zamba rá M̄aca Ndáhi Ajuá, nura ja'i'a hindra pumbabi.

³² Nu'a tó'o da zani Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'a dra pumbabi, pe nu'a tó'o da zanga ra M̄aca Ndáhi hindra pumbabi nixi nubyá ni pa nzantho.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta

(Lc. 6:43-45)

³³ 'Nara hoga 'bai gá za unga ya hoga fruta, ha 'nara ts'o 'bai gá za unga ya ts'o fruta. Hangue njabũ da za gui padihũ nda'a ra hoga 'bai gá za y nda'a hingrá hoga 'bai gá za.

³⁴ Nu'ahũ xi gyá ts'o'mũihũ guí njahũ ngu ya qu'eñá tsate. ¿Hanja da za gui mañũ ya hoga noya 'bũ guí beñũ ya ts'omfeni? Ngue'a nú'a guí beñũ ja ri mfenihũ go gue'a guí mañũ nehe. ³⁵ Nu'a tó'o benga ya hoga mfeni m̄anga ya hoga noya, ha nu'a tó'o benga ya ts'omfeni m̄anga ya ts'onoya. ³⁶ Nuga dí xi'ahũ gue gatho nú'a te gui mañũ ne hingui jamasuhũ, pe'tsi te gui thádihũ nura pa'a ma da thap'ahũ nguenda. ³⁷ Ngue'a Ajuá go gue'a ma da hñap'ahũ nguenda de gatho nú'a guí mañũ, ne ja ma da hnequini tengu ri hñoja'ihũ ne tengu ri nts'o'mũihũ.

Ya ts'oja'i adi 'nara nt'udi

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Nepũ 'raya xahnate de ra ley ne ya fariseo mi 'bũhni bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, dí nehe gui 'ñutcahe 'raya nt'udi pa ga pahẽ ua xi majuanĩ go xpá meñ'a'i Ajuá.

³⁹ Nu'bũ ra Jesu bi d̄atuabi ne bi 'ñembi:

—Nu'ahũ gyá ts'oja'ihũ ne gyá 'ñagamfrihũ hangue guí adihũ 'nara nt'udi gui hyanthũ pa gui camfrihũ. Pe nuga, hinga ma ga u't'a'ihũ ni 'nara nt'udi. Hõnse nda'a da t'u't'ahũ, nú'a ra nt'udi de ra Joná rá 'mehni Ajuá. ⁴⁰ Nu'á bi 'yo hñũ pa ne hñũ xuui mbo rá m̄ui 'nara d̄anga huá. Njabũ nehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da 'm̄ui hñũ pa ne hñũ xuui mbo ra hai. ⁴¹ Ha 'mefa bi ma ra Joná bá zofo ya ja'i de ra hnini Ninive, ha nu'ú 'bestho bi nts'õ'mi de yá ts'oqui. Ha nubyá 'bũcua 'na to'o ma'na xi ja rá nsu que ra Joná, pe nu'ahũ hinxcá camfrihũ. Hangue ja rá ngats'i ra pa ma xi da ñap'a'ihũ ya me Ninive, ngue'a masque xcá hyanduabihũ rá ts'edi Ajuá pe hinxcá camfrihũ. ⁴² Nehe nú'a ra 'behñá mrá ndá de ra hai Arabia mi 'yõde gue ra Salomó xi mi ja ndunthi rá mfadi. Nú'a bá ehe bi c'a'tsi'a masque xi nts'edi mi yabũ rá hai, pa da 'yõde nú'a mi mañ'a. Pe nubyá 'bũcua 'na to'o ma'na xi ja rá nsu que ra Salomó, pe nu'ahũ hinxcá camfrihũ. Hangue ja rá ngats'i ra pa ma da ñap'ahũ nú'a ra 'behñá'a ngue'a masque xcá hyanduabihũ rá ts'edi Ajuá pe hinxcá camfrihũ.

Ra Jesu bi m̄a 'nara 'bede de ra ts'ondáhi bi mengui

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Nepũ ra Jesu bi 'ñena:

—Nu'bũ 'nara ts'ondáhi da bõnga de ja 'nara ja'i, nura ts'ondáhi'a 'yo habũraza ja ya mbonthi honi hmahã habũ da 'm̄ui, pe hingui tsudi. Nu'bũ ma da manse'a ne da 'ñena:

⁴⁴ “Põde ma ga pengui habũ dá põni pa ja ga yopa 'bũhni.” Ha nu stí mengui'a da zudi nú'a ra 'ñõhõ ne guet'atho rá mfeni ngu bi zogui ra ts'ondáhi, nu'bũ nja ngu 'nara ngu xa 'bast'i ne xá nt'axi pe hinto 'bũ. ⁴⁵ Nu'bũ nú'a ra ts'ondáhi'a da ma da tsi má yoto ya ts'ondáhi nú'ũ ma'na xi strá nts'o que gue'a, nepũ da yũt'a ja nú'a ra 'ñõhõ nú'a mi guet'atho rá mfeni. Nu'bũ nu'á ma'na strá nts'o rá mfeni que rá mudi. Hangue nú'ahũ gyá ts'oja'ihũ ma gui njahũbũ nehe 'bũ hingui ñobrihũ.

*Rá nana ne yá cu ra Jesu**(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

⁴⁶ Y de mi utuate ra Jesu, bi zohø rá nana ne yá cu mi 'bai møte ra ngu habu mi utuate'a ne mi ne da ñaui'a. ⁴⁷ Nu'bú 'nara ja'i bi 'ñemba ra Jesu:

—'Bacua møte ri nana co ri cu hoñ'i gui ñaui 'na.

⁴⁸ Pe nura Jesu bi datuabi nú'a to'o bi xipabi njabu ne bi 'ñembi:

—¿To'o ma nana, ne to'o ma cuga?

⁴⁹ Nepu co rá 'ye bi 'ñudi yá nxadi ne bi 'ñena:

—Nuya go guehya ma nana ne ma cu. ⁵⁰ Nu'a tó'o ø'tua rá paha ma Dada bí 'bui mahets'i, go gue'a ma cu ne ma nju ne ma nana.

13

*Ra 'bede de ra mot'i**(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)*

¹ Nepu ra pa'a ra Jesu bi bøni de nú'a ra ngu habu mi 'bui, ne bi ma bá hudi ja ra ñanga ndehe. ² Nepu bi ma ndunthi ya ja'i bá c'a'tsi'a, nu'bú nu'a bi bøxa ja 'nara motsa ne ja bi hñudini, ne gatho ya ja'i bi gohini ja ra ñanga ndehe. ³ Nepu bi metuabi'u 'raya 'bede pa bi 'ñutuabi. Nurá mudi ra 'bede bi mede, bi ma de 'nara mot'i ne bi 'ñena:

—'Nara mot'i bi ma da mpot'a ja rá huahi. ⁴ Y nu mi mudi bi mpot'i, bi dagui 'raya zi nda ja ra 'ñu. Y nuya nda'u bi zi ya ts'int's'u. ⁵ Y nu ma'ra ya nda bi dagui ja ya 'bodo habu mi otho ndunthi ra hai, y nuya nda'u 'bestho bi fòts'e ngue'a hinxma pidi ra hai. ⁶ Y nu mi pat'a ra hyadi bi huixqui ne bi 'yot'i ngue'a mi otho yá 'y. ⁷ Nu ma'ra ya nda bi dagui mbo ja ya 'mini, ne mi te ya 'mini bi xumi ne bi hyo nú'a xqui 'bot'i. ⁸ Ha nu ma'ra ya nda bi dagui ja ra hoga hai, y nú'u ya nda'u xi bi c'ont's'i xá hño ne bi hogui, 'raya 'bai bi unga 'na nthebe ya nda, nu ma'ra ya 'bai bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra ya 'bai bi unga 'natema'ret'a ya nda. ⁹ Nu'a tó'o pe'tsa ra paha da 'yøde nuya ya noya dí ma, dá 'yøde.

*Hanja ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede**(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

¹⁰ Nepu yá nxadi bi joni habu mi hudi ra Jesu pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí zofo ya ja'i njabu co nú'u ya 'bede?

¹¹ Ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Nuga dí manga njabu ngue'a nuyú hingui tsa da zo yá mfeni nú'a dí ma de hanja ri nda Ajuá, nú'a hinxqui fadi ma'met'o. Ngue'a nuyú hinxa t'umba ra mfadi pa da badi, pe nu'ahu ha, xa t'a'ahu ra mfadi pa gui pahu. ¹² Y nu'ahu ma'na ma gui pahu ngue'a xa t'a'ahu ra mfadi, nja ngu xa hma gue nu'a tó'o jababi, ma'na ma da me'tsi, ha nu'a tó'o othobi, ma da thacuabi nú'a ts'u pe'tsi. ¹³ Nuyú dí petuabi njabu ngue'a ja yá thandi pe hingui handi, ja yá nt'øde pe hingui øde, ne ja yá mfeni pe hinte yá fadi. ¹⁴ Hangué bi njabu ngu nú'a xqui manga ra badi Isaía maya'bu ne bi 'ñena:

Ma gui 'yødehu pe hinda zo ri mfenihu.

Ma gui hyanthu pe hingui ma gui padihu te rí bøni nú'a guí hanthu.

¹⁵ Ngue'a xi xa megui ri mfenihu,

ne hinguí ne gui hñuxhu nt'øde nú'a guí ødehu,

ne hinguí ne gui pahu nú'a guí hanthu.

Nu'ahu hinguí ne gui hanthu,

nixi gui 'yødehu,

nixi gui pahu,

ngue'a hinguí ne gui ntsø'mhu pa ga pun'a ri ts'oquihu.

Nuna guehna bi manga ra badi Isaía de ya 'ñagamfri ja'i.

¹⁶ Pe nu'ahu xa jap'ahu Ajuá, ngue'a xcá hyanthu co ri thandihu, ne xcá 'yøhu co ri nt'ødehu. ¹⁷ Xi majuani dí xi'ahu gue ndunthi yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui maya'bu ne ma'ra ya hoja'i mi nehma'u xa hyandi ngu nú'a guí hanthubya, pe himbi za bi hyandi'u. Ne mi nehma da 'yøde nuya ya noya guí ødehu, pe himbi za bi 'yøde'u.

Ra Jesu bi mą te rí bōnga nura 'bede de ra mot'i
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Nubyá 'yøhú xá hño te rí bōnga nú'a ra 'bede stá xi'ahú de ra mot'i. ¹⁹ Nu'ú ya nda bi dagui ja ra 'ñu go gue'ú ngu nú'ú to'o bi 'yøde ra noya de hanja ri nda Ajuá ne himbi zo yá mfeni. Nu'úbú bi yút'a ra ts'ondahi ja yá mfeni pa bi pu'tua gatho nú'a xqui bahma'ú. ²⁰ Nu'ú ya nda bi dagui ja ra 'bodo go gue'ú ngu nú'ú to'o bi 'yøde ra maça noya ne 'bestho bi gamfrihma co 'nara johya, ²¹ pe hinxqui ze yá jamfri, hangue nu mi tho ya ts'othogui ne ya nt'utsate po rá ngue ra maça noya, nu'ú 'bestho bi 'uegue. ²² Nu'ú ya nda bi dagui ja ya 'mini go gue'ú ngu nú'ú to'o bi 'yøde ra maça noya pe 'bestho bi 'bé yá jamfri ne bi 'uegue ngue'a nsøctho mi oda yá mfeni ra boja ne ma'ra ya t'øt'e de ra ximhai. ²³ Pe nu'ú ya nda bi dagui ja ra hoga hai go gue'ú ngu nú'ú to'o bi 'yøde ra maça noya ne bi zo yá mfeni, ne xi bi zedi yá jamfri. Nu'úbú go gue'ú xi bi unga ra sofo nja ngu ya nda, 'ra bi unga 'na nthebe, ha nu ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra bi unga 'natema'ret'a.

Ra 'bede de ya ts'ondapo ja ra huąhi dega trigo

²⁴ Nepu ra Jesu bi metuabi'ú ma'na ra 'bede ne bi 'ñembi:

—Nurá hmanda ra Nda de mahets'i nja ngu 'nara mot'i bi mot'a ra trigo ja rá huąhi. ²⁵ Pe nu mi 'ñaha yá mēfi, bi zø 'nará ncontra'a ne bi mo'tua 'raya ts'ondapo ja rá huąhi. Nepu de gue'a 'bestho bi ma. ²⁶ Ha nu mi fōxa ra trigo, nehe bi fōxa ya ts'ondapo. ²⁷ Nepu ya 'bego bi ma bá ambabi ra mehuąhi ne bi 'ñembi: “Ndada, ¿ha gue hingo ra trigo gá pot'a ja ri huąhi? ¿Hanja go bi c'onts'a nehe 'raya ts'ondapo?” ²⁸ Nu'úbú ra mehuąhi bi dātuabi yá 'bego bi 'ñembabi: “Zai 'nama ncontra to'o bi mot'a nú'ú ya ts'ondapo.” Nu'úbú ya 'bego bi 'ñemba ra mehuąhi: “¿Ha guí ne ga ma ga c'ú'tshe nú'ú ya ts'ondapo?” ²⁹ Nu'úbú bi dadi ra mehuąhi bi 'ñena: “Hina, oxqui ma gui c'ú'tshu ya ts'ondapo, ngue'a nu'bú gui c'ú'tshu ya ts'ondapo, ¿xi'bú gui c'ú'tshu nehe ra trigo?” ³⁰ Hophu da te mahyegui, cabo gue nú'a ra pa de ra sofo ga 'bepa ya xofo da hyets'i 'met'o nú'ú ya ts'ondapo, ne da du'ti pa da tsat'i, ha nura trigo da munts'i pa da me'tsa ja ra troha.”

Ra 'bede de ra nda gá mostasa
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Nepu ra Jesu bi metuabi'ú ma'na ra 'bede ne bi 'ñembi:

—Rá hmanda Ajuá mahets'i nja ngu 'nara nda dega mostasa nú'a bi mot'a 'nara ja'i ja rá huąhi. ³² Nú'a ra nda'a ma'na xi ra zi lotsi de gatho ma'ra yá nda ya ndapo, pe nu sta nte'a, ma'na ra dangui de gatho ma'ra ya ndapo, ne da nte xi ra dangui ngu 'nara 'bai gá za, y asta ja da hyocni yá 'bafi ya ts'int's'ú.

Ra 'bede de ra nzoi
(Lc. 13:20-21)

³³ Nepu bi xipa ma'na ra 'bede bi 'ñembi:

—Nurá hmanda Ajuá mahets'i nja ngu 'nara 'behña bi hyoca ra thuhme ne bi 'yents'ua ra nzoi nú'a ri japi da nets'i ra thuhme, ne mi ngu 'nate kilo ra arina bi mant'i, ne masque 'na zi tųqui bi japi, pe bi nets'i gatho.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Gatho nú'a mi xipa ya ja'i ra Jesu bi xipabi dega 'bede. ³⁵ Hangue bi njabu ngu nú'a xqui mąnga 'nará 'mehni Ajuá maya'bú bi 'ñena: Ma ga petuabi 'raya 'bede ya ja'i, pa ga utuabi nú'a hinto xa badi desde bi mudi ra ximhai.

Ra Jesu bi mą te rí bōnga ra 'bede de ya ts'ondapo ja ra huąhi dega trigo

³⁶ Nepu ra Jesu bi 'ñedi ya ja'i pa da ma ja yá ngu, y nehe'a bi ma ja nú'a ra ngu habu mi 'bui. Nepu yá nxadi bi ma bá tsudi ne bi 'ñembabi:

—Xi da xicje xá hño te rí bōnga nú'a ra 'bede de ya ts'ondapo bi fōxa ja ra huąhi.

³⁷ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nú'a ra mehuahi bi mot'a ra trigo ja rá huahi go gue'a Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ³⁸ Ha nura huahi go gue'a ra ximhai, ha nura trigo go gue'u nú'u 'bui ja rá hmanda Ajuá, ha nuya ts'ondapo go gue'u nú'u øtua rá hmanda ra ts'ondahi. ³⁹ Nura ncontra to'o bi mot'a ya ts'ondapo go gue'a ra ts'ondahi. Ha nura pa de ra sofo go gue'a rá ngats'i ra ximhai, ha nu'u ya xofo go yá ενχε Ajuá. ⁴⁰ Nja ngu ya xofo da 'ueca ya ts'ondapo pa da tsat'i, njabu nehe ja rá ngats'i ra ximhai ya ενχε da 'ueca nú'u ya ja'i øtua rá hmanda ra ts'ondahi. ⁴¹ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da mehna yá ενχε pa da 'ueca gatho ya 'yøt'ats'oqui ne gatho ya ts'o'mui gá ja'i pa hinda yut'a mahets'i. ⁴² Nu'ú ma da t'equa pa da thøt'a ja ra tsibi nú'a ma da nzø pa nzantho, y nuni ja di zohmani ne ja di gusthmani yá ts'i. ⁴³ Nepu nu'u tó'o 'yo xá hño ja rá thandi Ajuá ma da yot'i'u ngu 'nara danga ñot'i nuni mahets'i habu bí manda'a. Nu'a tó'o pe'tsa ra paha da 'yøde nuya ya noya dí ma, dá 'yøde.

Ra 'bede de ra boja t'agui

⁴⁴ Rá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu ra boja xa t'agui mbo ja ra hai, y nura boja'a bi dini 'nara ja'i ne bi yopa go'mithoni ma'na'qui. Nu'bu nu'a co ra johya bi dama pa gatho nú'a te mi pe'tsi pa da danga nú'a ra hai habu xqui dinga ra boja.

Ra 'bede de 'nara perhla xi di muui ndunthi

⁴⁵ Nehe rá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu 'nara duqui nú'a mi tuca ya hoga t'axa do yá thuhu ya perhla. ⁴⁶ Nu mi zadi 'nara hoga perhla xi mi muui ndunthi, nu'bu nu'a bi dama pa gatho nú'a te mi pe'tsi pa bi danga nú'a ra perhla'a.

Ra 'bede de ya hua ja ra xit'a

⁴⁷ Nehe rá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu 'nara xit'a bi t'ent'a ja ra ndehe ne bi gu 'rama'na'ño ya hua. ⁴⁸ Y nu mi ñuts'i ra xit'a, ya mehua bi hñai pa ja ra ñanthe. Ne bi hñudi'u pa bi huahna ya hoga hua pa bi yut'a ja ra 'bøts'e; ha nu'u himyá hoga hua bi føtbu. ⁴⁹ Ma da njabu nehe ja rá ngats'i ra ximhai, ma da 'ñehe ya ενχε pa da 'ueca ya ts'o'mui de ja ya hoja'i. ⁵⁰ Ne nú'u ya ts'o'mui ma da thøt'a ja ra tsibi nú'a ma da nzø pa nzantho, y nuni ja di zohmani ne ja di gusthmani yá ts'i.

Ya ndaxjua t'øt'e ne ya 'ra'yo t'øt'e

⁵¹ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—¿Ha gue xa zo ri mfenihu gatho nú'a stá xi'ahu?

Nu'bu nu'ú bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Haha, ma zi Hmu'ihe.

⁵² Nu'bu nu'a bi 'ñembabi'u:

—Xá hño 'bu. Nubyá da za gui 'ñudihu hingue hønse nú'a bi manga ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá, pe nehe da za gui 'ñudihu ma 'ra'yo nt'utuate dí u't'a'ihu de hanja ri nda Ajuá, gui njahu ngu 'nara dada de 'nara ngu jauqui nura ora honi gatho nú'a te xa me'tsa maya'bu ne ja guehya.

Ra Jesu mi 'buhni Nasare

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ha nu mi uadi ra Jesu bi manga nuya ya zi 'bede, bi ma de guehni. ⁵⁴ Ne bi ma pa ja rá hai'a, y de mi 'buhni mi pa ja ra nija de guehni pa mi xahna ya ja'i. Y nu'ú xi bi 'yø ne bi 'ñena:

—¿Habu xuá padi nú'a ra mfadi pahni? ¿Ne há xqui bahni 'bu nuya ya danga nt'udi øt'e? ⁵⁵ ¿Ha gue hingo guehni rá t'u nú'a ra yaxi? ¿Ha gue hingo guehni rá t'u ra Maria? ¿Ha gue hingo guehni rá cu ra Cobo ne ra Jose, ne ra Simu ne ra Juda? ⁵⁶ ¿Ha gue hinga menguua yá nju nehe? ¿Habu xuá badini gatho nú'a ma ne gatho nú'a øt'e?

⁵⁷ Y ya ja'i de guehni mi pø yá cue con gue'a ne himbi ne bi gamfri. Hangua nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—'Nará 'mehni Ajuá habu'raza ri 'yo ri hnumansu, pe ja rá haise hina, nixi ja rá ngu.

⁵⁸ Hangue ra Jesu himbi 'yøt'a ndunthi ya danga nt'udi de guehni ngue'a ya ja'i himbi ne bi gamfri.

14

Ra Xuua Xi'tsate bi thecua rá ñaxu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ha nuya pa'ua ra nda Erode bi 'yøde de gatho nú'a te mi øt'a ra Jesu. ² Ne bi 'ñembabi yá mfats'i:

—Nura 'ñøhø'a go gue'a ra Xuua Xi'tsate xa yopa nte, hangue pe'tsa ra ts'edi pa da 'yøt'a nuya ya nt'udi.

³ Ra Erode bi benga njabu ngue'a 'na'qui bi ga ra Xuua bi du'ti ne bi got'a fadi ngue'a ra Xuua mi hacua hmaha ra Erode gue hinda zimba rá 'behña rá cu nú'a rá thuhu ra Lipe, ha nura 'behña rá thuhu ra Erodía. ⁴ Ngue'a ra Xuua xqui 'ñemba ra Erode:

—Hindí 'ñepi gui 'buhui ra Erodía.

⁵ Hangue ra Erode bi bø rá cue ne mi nehma da hyo ra Xuua, pe himbi za bi hyo'a ngue'a mi tsu ya ja'i ngue'a mi camfri'ua gue ra Xuua go 'nara hoga badi. ⁶ Pe 'na'qui bi t'umba rá pa ra Erode, ne nurá t'ixu ra Erodía bi nei ja yá thandi gatho nú'ua mi 'buhni, y ra Erode xi bi hopa rá hnei. ⁷ Hangue bi ñatuabi da umbabi gatho nú'a go da 'yadi. ⁸ Nu'bú nú'a ra nxutsi bi 'ñembabi ra Erode:

—Dí ne gui 'racagui rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate ja 'nara manza.

Gue'a bi 'yadi'a ngue'a njabu ya xqui xipabi rá nana nú'a ra nxutsi.

⁹ Nu'bú ra Erode xi bi du rá mui, pe himbi za bi gombi ngue'a njabu xqui ñatuabi ne xqui 'yøde nú'ua mi huhuini ja ra mexa. ¹⁰ Nu'bú bi manda da thecua rá ñaxu ra Xuua nú'a mi jot'a fadi. ¹¹ Nepu bá tha ra ñaxu ja 'nara manza pa bi t'umbabi nú'a ra nxutsi, ne nu'a bi hña'tsuabi rá nana.

¹² Nepu yá nxadi ra Xuua bi ma ja ra fadi habu mi jot'i hmaha'a pa bi du'tsuabi rá ngøqu'ei pa bi ma bá agui. Nepu bi ma'ua bá xipa ra Jesu.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ha nu mi 'yøde ra Jesu de nú'a xqui nja, nu'a bi bøxa ja 'nara motsa bi 'ranga ja ra ndehe pa gá ma ja 'nara mbonthi habu mi jo'o ra ja'i. Pe ya ja'i bi 'yøde gue xqui ma ra Jesu, hangue nu'ú bi ma 'ñoua desde ja ya hnini pa bi ma bá c'a'tsi'a. ¹⁴ Ha mi zonga ja ra mbonthi ra Jesu bi hyanda xica ja'i ya mi 'buhni, hangue nu'á bi huequi'ua ne bi 'yøthe gatho nú'ua mi hñeni. ¹⁵ Y nu mi nde bi joni yá nxadi ra Jesu habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—Pehna nuyua ya ja'i da ma ja ya hnini pa da dai te da zi, ngue'a nuua habu dí 'buhne go ra mbonthi, ¿te ga umfu da ziyu? ne ya 'yo rí nde nehe.

¹⁶ Nu'bú ra Jesu bi datuabi'ua ne bi 'ñembi:

—Hingo mahyoni ga pehni da dai te da ziyu. Go da umfu te da zi.

¹⁷ Nu'bú nuya nxadi bi dadi ne bi 'ñena:

—Hønsø cut'a ya thuhme ne yoho ya hua dí hahe, hinda uadi pa gathoyu.

¹⁸ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembi'ua:

—Bá hancahuua.

¹⁹ Nepu bi japabi ya ja'i da hñudi ja ya zi 'bot'ei. Ne mri hña nú'ua cut'a ya thuhme ne nú'ua yoho ya hua, bi nøts'e pa mahets'i bi 'yapabi Ajuu da japi. Ne bi hyeca ya thuhme, ne bi umba yá nxadi pa bi hyecua ya ja'i. ²⁰ Gatho ya ja'i bi ñuni ne bi niña'ua. Y gatho nuya zi xeni bi bongui bi hmunts'i ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e. ²¹ Mi ngu cut'a 'mo ya 'ñøhø nú'ua bi ñuni, y nuya 'behña ne ya batsi himbi ma 'mede.

Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Nepu ra Jesu bi 'bepa yá nxadi da yut'a ja ra motsa pa da 'met'o'ua pa ri'nandi, ha nu'á bi gohni pa bi 'ñedi ya ja'i. ²³ Y nu mi uadi bi 'ñehui ya ja'i bi bøxa ja ra t'øhø pa bá apabi Ajuu 'nambuse. Y ya bi nxuui mi 'buhnitho sehe'a. ²⁴ Ha nura motsa habu mi pa yá

nxadi ya mi pa madetho ra ndehe, ne xi mi fet'a nts'edi ra bũn̄thi ja ra ndehe, ne mi ne da mpũnts'i'ũ. ²⁵ Ne himi hats'itho ra Jesu mi 'yo maña ja ra dehe pa bi ma bá tsũdi yá nxadi. ²⁶ Ne nu mi hyanda ya nxadi ra Jesu mi 'yo maña ja ra dehe, nu'ú xi bi ntsu ne bi 'ñena:

—¡Ay! ¡Ndi hyanthũ 'nara pite!

²⁷ Pe ra Jesu 'bestho bi 'ñembabi'ũ:

—Oguí tsuhũ, go guecagui.

²⁸ Nu'bú ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bũ xi go gue'a'i, 'bercagui ga 'yo maña ja ra dehe pa ga mabũ habũ guí 'yo.

²⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Bá ehe 'bũ.

Ra Pedro bi gai de ra motsa ne bi mũdi bi 'ño maña ja ra dehe pa bi ma hmahã habũ mi 'yo ra Jesu. ³⁰ Pe nu mi hyanda ra bũn̄thi bi ntsu, nepũ bi mũdi bi yui ja ra dehe, nu'bú bi mafi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, faxcagui pa hinga jat'i.

³¹ Nu'bú ra Jesu 'bestho bi mipa rá 'yε ne bi 'ñembabi:

—Xi ts'ũtho ri jamfri. ¿Pa te gá ntsu?

³² Nepũ nu'ú bi bõxa ja ra motsa ne 'bestho bi tsaya ra bũn̄thi. ³³ Ne de ya mi 'bui mbo ra motsa, ya nxadi bi nsunda ra Jesu, bi ndandiñahmu ne bi 'ñena'ũ:

—Xi majuani go gue'i rá T'ũ'i Ajuã.

Ra Jesu bi 'yøthe ya da'thi nuni Genesare

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Nepũ bi zõñ'ũ ja ra hai Genesare ri'nandi de ra ndehe. ³⁵ Ha nu mi hyanda ya mengu de guehni gue bi zõnga ra Jesu ja yá hai'ũ, nu'bú nu'ú bi dama xanga ra noya pa bi sipa gatho ya ja'i de nú'a ra hai'a. Nepũ bá ts'impabi ra Jesu ndunthi ya da'thi. ³⁶ Ne nuya da'thi mi adi hõnse qué da danbabi rá he, y gatho nú'ũ to'o bi 'yøt'a njabũ 'bestho bi ñani.

15

Hanja gra nts'oca ya ja'i

(Mr. 7:1-23)

¹ Nu'bú 'raya xahnate de ra ley ne 'raya fariseo xqui 'ñehe de Jerusale pa da c'a'tsa ra Jesu, ne bi 'yambabi 'nara nt'ani bi 'ñembi:

² —¿Hanja nuyũ ri nxadi hinguí øt'e ngu mi øt'a ndu ma xitahũ? Ngue'a nuyá hinguí xũ'yε 'met'o pa da ñuni.

³ Y ra Jesu bi datuabi'ũ ne bi 'ñembi:

—Nequi ma ga an'ahũ 'nara nt'ani. ¿Hanja go guí øthũ nú'ũ ri nzaihũ ne hingo guí øtuabihũ yá hmanda Ajuã? ⁴ Ngue'a Ajuã bi manda njaua ne bi 'ñena: “Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nãna ne su'ũ.” Nehe bi 'ñena: “Nu'a tó'o da zanga rá dada ne rá nãna, nu'á pε'tsi da du.” ⁵ Pe nu'ahú guí eñhũ gue xá hño to'o da 'ñemba rá dada o rá nãna: “Ya hinda za ga fax'a'i, ngue'a nú'a ma stá 'ra'ahmã, ya stá ñã'tuabi Ajuã ga umbi.” ⁶ Hangué guí eñhũ gue njabũ hinguá hyoni da jamasu rá dada o rá nãna 'na. Hangué hinguí øthũ nú'a ri manda Ajuã, go guí øt'asshũ nú'a go ri nzaihũ. ⁷ Nu'ahũ xi gyá yohmihũ. Hangué majuani nú'a xqui manganã ra baði Isaía de gue'ahũ ne bi 'ñena:

⁸ Nuna ra hniniã ri xõcambenigui dega netho, pe nuyá mfeni go bí 'yo yabũ de guequi.

⁹ Hinte ri muui yá søcambeni nú'a øt'e, ngue'a nu'ũ yá nt'utuate udi'ũ go de yá mfenise, ne mañ'ũ gue go stá utua'ũ.

¹⁰ Nepũ ra Jesu bi zofo ra hmuntsja'i ne bi 'ñembi:

—Hñuxhũ nt'øde xá hño ne dá zo ri mfenihũ nú'a ma ga xi'ahũ: ¹¹ Hingue co nú'a te cõt'a ja rá ne ra ja'i ri nts'oqui, pe co nú'a te põnga ja rá ne, con gue'a hã, ri nts'oqui.

¹² 'Mefa yá nxadi bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinguí paḍi gue xi bi bə yá cue ya fariseo co nuya noya gá ma?

¹³ Pe ra Jesu bi ḍatuabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Gatho nú'ua ya ndapo hingo bi mot'a numa Dada bí 'bui mahets'i, ma dra c'ua'tsi.

¹⁴ Hyeḥubə ya fariseo dí 'yobu co yá ngoda, nu'ú ri zi yá migodau. Nu'bu 'nara goda da guhna rá migodau, da ma ri yoho'ua da zoui mahyegui ja ra o'tsi.

¹⁵ Ra Pedro bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xicje te rí bənga nú'a ra 'bede gá ma de hanja ri nts'oca 'na.

¹⁶ Ra Jesu bi ḍadi bi 'ñembi:

—¿Ha gue ni gue'ahə hinguí tsoda ri mfenihə? ¹⁷ ¿Ha hinguí pahə gue gatho nú'a guí tsihə rí ma ja ri muihə ne thoguitho? ¹⁸ Pe nu'bu guí beñhə ya ts'omfeni, go gue'ua da bənga ja ri nehə, y nú'a go gue'a da ja'ahə gui nts'oquihə. ¹⁹ Ngue'a ja yá ne ya ja'i ja guehni pənga yá ts'omfeni, ngu ra nthote, ra nzinga medinthati, ra nt'eja'i, ra mfe, ra nt'e'tsate, ra nts'ante. ²⁰ Gatho nuyá hə, go guehya ri japi da nts'oca ra ja'i. Pe nu'a tó'o hinguí xu'ye 'met'o pa da ñuni, hingo gue'a 'nara ts'oqui øt'e.

'Nara 'behña himrá me Israel bi gamfri ra Jesu

(Mr. 7:24-30)

²¹ Nepu ra Jesu bi ma de guehni pa ja ra hai guetbu ra hnini Tiro ne Sidó. ²² Ne ja bá ntheuini 'nara 'behña mrá me Canaán y himrá me Israel. Mi mafi ne mi ena:

—Huegagui nú'i Ndada, rá T'ua'i ra nda Davi. 'Nama t'ixu pe'tsa 'nara ts'ondahi ne xi nts'edi.

²³ Pe ra Jesu hinte bi ḍadi. Nu'bu yá nxadi bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi bantebi bi 'ñembi:

—Pehni dá ma, ngue'a xi mafiu mote ja ma xathahe.

²⁴ Ra Jesu bi ḍadi ne bi 'ñembi'ua:

—Nuga xpá 'bencagui hənse pa ga munts'a ya me Israel nja ngu ya zi deti xa 'medi.

²⁵ Nepu nú'a ra zi 'behña bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Faxcagui, Ndada.

²⁶ Nu'bu ra Jesu bi ḍatuabi bi 'ñembi:

—Hindí 'ñepi da thamba yá thuhme ya bətsi pa go da t'umba ya tsat'yo.

²⁷ Nu'bu ra 'behña bi ḍadi ne bi 'ñena:

—Majuani guí ma, Ndada, pe nuya tsat'yo tsi ya xeca thuhme nú'ua tagui de ja yá mexa yá hmu.

²⁸ Nu'bu ra Jesu bi ḍadi ne bi 'ñembi:

—Nu'i naná, xi ra dangui ri jamfri, dá njabu ngu nú'a xcá 'yadi.

Nu'bu nurá t'ixu nura 'behña'a 'bestho bi ñani nura ora'a.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

²⁹ Ra Jesu bi ma de guehni ne bi zəni ja rá ñani ra ndehe Galilea. De guehni bi bəxa maña ra t'øhø ne ja bá hudini'a. ³⁰ Y bi mani ndunthi ya ja'i mi zi ya doua, ya do'ye, ya goda, ya gone, ne ndunthi ma'ra ya da'thi. Gatho'ua bi t'egui ja rá ua ra Jesu ne nu'a bi 'yøthe'ua. ³¹ Hangué nura hmuntsja'i mi 'buhni xi bi 'yø nu mi 'yøde bi ña ya gone, ne mi hyandi bi nxøgue yá 'ye ya do'ye, ne bi 'ño ya doua, y ya goda bi hyandi. Hangué ra hmuntsja'i bi xøcambeni Ajuá nú'a xøcambeni ya me Israel.

Ra Jesu bi 'uinga thogui goho 'mo ya ja'i

(Mr. 8:1-10)

³² Nepu ra Jesu bi zohna yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Xi drí hueca nuyə ya ja'i ngue'a pe'tsa hñu pa drí 'ñohə ha hinte xa ziyə. Hindí ne da mayə co ra thuhu, ngue'a xi'bu da uent'a má 'ñu.

³³ Nepu yá nxadi bi 'ñemba ra Jesu:

—Xi nuua ja ra mbonthi ¿habu ga tsəhəua ra thuhme pa ga 'uiñhə gatho nuyə ya ja'i xi ri ndunthi?

³⁴ Nu'bu ra Jesu bi 'yambabi'ua ne bi 'ñembi:

—¿Hangu ya thuhme guí pe'tshu?

Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Honda yoto ya thuhme dí pe'tshe ne 'raya t'uhua.

³⁵ Nu'bu ra Jesu bi japa ya ja'i da hñudi. ³⁶ Ne mri hña nú'ua yoto ya thuhme ne nú'ua ya t'uhua, nepu bi umba njamadi Ajuá, nepu bi heque bi umba yá nxadi pa da hyecua ya ja'i. ³⁷ Gatho bi ñuni ne bi niña, y gatho nuya xeni bi bongui bi hmunts'i ne bi ñuxa yoto ya 'bòts'e. ³⁸ Mi ngu goho 'mo ya 'ñòhò nú'ua bi ñuni, y nuya 'behña ne ya bati himbi ma 'mede. ³⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñehui ya ja'i, ne bi bòxa ja ra motsa pa bi ma ja ra hai Magdala.

16

Ya fariseo ne ya saduceo mi adi da t'utua 'nara danga nt'udi

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ya fariseo ne ya saduceo bi ma'ua bá hongra ra Jesu pa da xaxi. Ha nu mi zudi bi xipabi da 'ñutuabi 'nara nt'udi pa da gamfri'ua ua xi xqui 'ñehe'a de mahets'i. ² Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi'ua:

—Nu'ahu 'bu guí hanthua xa thenga mahets'i dega nde, nu'bu guí eñhu: “Xudi ma da hñoga pa.” ³ Y nu'bu guí hanthua dega xudi xa thenga ya guui, nu'bu guí eñhu gue ma da nja ra bunthi 'ye. 'Nagyá yohmihua, ¿hanja go guí pa guí hyanthua mahets'i pa guí pahua te 'be ma da nja hyastho, y hanja hingo guí huxhua nguenda de ya nt'udi nú'ua xqui 'ñehe de mahets'i pa guí pahua gue ra Nda de mahets'i ya xa zòhò? ⁴ Nu'ahu gyá ts'oja'ihua xcá 'ueguehua de Ajuá, hangue guí adihua 'nara nt'udi guí hyanthua pa guí camfrihua. Pe nuga hinga ma ga u't'a'ihua 'nara nt'udi ngu nú'a guí adihua. Nura nt'udi ma guí hyanthua, hõnse de ra Joná rá 'mehni Ajuá.

Ha nu mi uadi ra Jesu bi mangu njabu, nu'á bi 'uegue de gue'ua ne bi ma de guehni.

Ra nzoi de ya fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Nepu ra Jesu ne yá nxadi bi 'raxa ja ra ndehe pa ri'nandi, y yá nxadi bi pumfri da hñats'i te da zi'ua. ⁶ Ne ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Jamahua de yá nzoi ya fariseo ne ya saduceo.

⁷ Nu'bu nu'ú bi 'ñémse'ua 'na ngu 'na:

—Nuní bi mangu njabu ngue'a hindá hahu ra thuhme pa ga tsihua.

⁸ Ha nura Jesu bi badi nú'a mi mañ'ua ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahu xi ts'utho ri jamfrihua. ¿Hanja guí tu ri muihua de nú'a te guí tsihua? ⁹ ¿Hanja hingo tso ri mfenihua nú'a dá xi'ahu? ¿Ha hinguí beñhua nú'ua cut'a ya thuhme dá hecuabi nú'ua cut'a 'mo ya 'ñòhò, ne hangu bi bongui xa? ¹⁰ Nehe ¿ha gue hinguí beñhua nú'ua má yoto ya thuhme dá hecuabi nú'ua má goho 'mo ya 'ñòhò, ne hangu bi bongui xa? ¹¹ ¿Hanja hingo bi zo ri mfenihua de ra nzoi dá xi'ahu? Hindá xi'ahu de ra thuhme ngu guí beñhua. Dá xi'ahu gue guí jamahua de yá nzoi ya fariseo ne ya saduceo.

¹² Nu'bu ha, ja bi zo yá mfeni'ua gue ra Jesu mi xipabi da jamasu de yá nt'utuate ya fariseo ne ya saduceo, hingo mi xipabi de yá nzoi ya thuhme.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Mi zongüi yá nxadi ja ra hai guetbu Cesarea de Filipino, ra Jesu bi 'yambabi'ua bi 'ñembi:

—Xi ya ja'i ¿te ma de Nú'a To'o bi e bi Nja'i, to'o gue'a ena?

¹⁴ Nu'ú bi dadi bi 'ñena:

—'Ra ena gue go gue'a'i grá Xuua Xi'tsate, ma'ra ena gue go gue'a'i grá badi Elía, ha nu ma'ra ena gue go gue'a'i grá Jeremía o 'na de gue nú'ua ma'ra yá 'mehni Ajuá.

¹⁵ Nepu bi yopa 'yambabi'ua ma'na'qui ne bi 'ñembi:

—Xi'ahu, ¿to'o guí beñhua go gueque?

¹⁶ Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i go gue'a'i grá Cristo nú'i bá peñ'a'i Ajuá pa gui ndá, ne go rá T'u'i Ajuá nú'a te.

¹⁷ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'i Simu rá t'u'i ra Joná, xa jap'a'i ma Dada bí 'bui mahets'i, ngue'a go bi xi'asehe'a to'ogui, hingo bi xi'a'i 'nara ja'i. ¹⁸ Nubyá dí xi'i gue grá Pedro, ne nuri thuhu rí bõni da 'ñena 'nara do. Ne nu'i guí nja ngu ra do habu ma ga hoca ma nija. Y numa nija ma'na ma da nja rá ts'edi que ra du. ¹⁹ Nu'i go ma ga hux'a'i ngu grá hñansoqui pa gui xocua ra gosthi to'o da yut'a ja rá hmanda Ajuá, pa njabu nu'a gui 'yot'a nuua ja ra ximhai, gue'a rí t'ot'e mahets'i, ne nu'a gui ma gue hinda t'ot'e nuua ja ra ximhai, gue'a hinda t'ot'e nehe nuni mahets'i.

²⁰ Nu'bú nu'á bi hñu'mba ra hñá yá nxadi gue hinda mañ'u gue go mi gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da ndá.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Desde gue'bu ra Jesu bi mudi bi xipabi yá nxadi gue mi mahyoni da ma'a pa Jerusale nuni habu mi pe'tsi da sufri ja yá 'ye ya ndaxjua ndá ne ya ndá gá macja ne ya xahate de ra ley. Nehe bi xip'u gue mi pe'tsi da du'a, pe rá hñupa mi pe'tsi te da yopa nte. ²² Nu'bú ra Pedro bi njuquiui ra Jesu 'nambu, ne bi mudi bi zui ne bi 'ñembi:

—Hina, ma zi Hmu'i, Ajuá hinda ne gui thogui njabu.

²³ Nu'bú ra Jesu bi mpunts'i ne bi 'ñemba ra Pedro:

—¡'Uegue de gueque nu'i Satá! Ngue'a nu'i guí ne gui hñagagui ga otua rá paha ma Dada. Nura mfeni guí beni go yá meti ya ja'i, hingo rá meti Ajuá.

²⁴ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nu'a tó'o ne da dengui pa dua nxadi, hingui tsa da 'yot'a rá paha sehe. Nú'a mahyoni da 'ñei pa da dengagui masque da tho ya nt'utsate ne ya 'betsa. ²⁵ Ngue'a nu'a tó'o madi rá te ne hinda zeta ya nt'utsate, nú'a da 'bedi rá te pa nzantho, ha nu'a tó'o da zeta ya nt'utsate po rá ngueque, nu'a ma da zudi rá te pa nzantho. ²⁶ ¿Ne te di muui 'nara ja'i 'bu drá meti gatho nú'a te ja ra ximhai ne nu'a go da 'medi? Ngue'a ni 'na de nuya hño'u hinda za da pøhøbi rá te. ²⁷ Nu'a Tó'o bi e bi Nja'i ma da yopa 'ñehe co rá nsunda rá Dada, ne ma da tsi yá enxe. Y nú'a ra pa'a ma da gu'tuabi 'na ngu 'na ngu tengu nú'a xa 'yot'e. ²⁸ Xi majuani dí xi'ahu gue 'ra de gue'ahu hingui ma gui tuhú asta hingui hyanduahu rá nsunda ra Ndá de mahets'i Nú'a bi e bi Nja'i.

17

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Nurá 'rato ma pa ra Jesu bi zixa ra Pedro, ra Cobo, ne ra Xuua rá cu, ne bi ma ja 'nara t'øhø xá hñets'i pa da 'museuini. ² Nu'bú nu'ú bi hyanda ra Jesu bi mpadi, nurá hmi'a xi bi yot'i ngu ra hyadi y rá he xi xmá nt'axi ngu 'nara ñot'i. ³ Ne 'bestho ra ora'a ya nxadi bi hyandi bi zøhø ndu ra Moise ne ndu ra Elía nú'u myá 'mehni Ajuá ne bi ñaui ra Jesu. ⁴ Nu'bú ra Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, xi xá hño ga 'buhua. 'Bu gui nehma, ga hoca hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'e, 'na pa ra Moise, ha nu ma'na pa ra Elía.

⁵ Y de mi ñá ra Pedro bi go'mi'u 'nara t'axaguui mri huexqui, y nu ja ra guui'a bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena:

—Nuni go guehni ma hmaca T'u, ne xi dí hopa rá 'mui. 'Yødehu nú'a da mani.

⁶ Y nu mi 'yøde ya nxadi nuna noyana xi bi ntsu, ne co ra ntsu bi dagui ma'memfo.

⁷ Nu'bú ra Jesu bi joni pa bi dani'u ne bi 'ñembi:

—Nanjú, oguí tsuhú.

⁸ Y nu mi guxa yá da ya nxadi, ya hønse ra Jesu bi hyandi mi 'bahni sehe.

⁹ Ha nu mi gai'u de ja ra t'øhø ra Jesu bi hñu'mba ra hñá yá nxadi bi 'ñembi:

—Oto ma gui xiphu de nú'a gá hyanthu bi nja, asta nú'a ra pa da yopa nte Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'bú ha, gue'bu gui mañhu.

¹⁰ Nu'bu' yá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Hanja engá ya xahnate de ra ley gue 'mæt'o ma da 'ñehe ra Elía ne 'mefa da 'ñehe Nú'a To'o ma da 'ñe da Nja'íua?

¹¹ Nu'bu' ra Jesu bi dadi:

—Xi majuani ra Elía ma da 'ñehe pa da hyocua yá mfeni ya ja'i. ¹² Pe nubyá dí xi'ahú gue ra Elía ya bi 'ñehe, pe himbi gamfri ya ja'i ua go mi gue'a, y nu'á bi 'yø'tuabi gatho nú'a go bi ne ya ja'i. Nehe ya ja'i ma da jabu Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ngue'a nu'ú ma da 'yø'tuabi ra 'ñu'a.

¹³ Nu'bu' ya nxadi bi badi gue mi xipabi de ra Xuua Xi'tsate.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara basja'i mrá ndusehe

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Nepu mi zonga ra Jesu co yá nxadi habu mi 'bu ra hmuntsja'i, bá ehe 'nara 'ñøhø bi ndandiñahmu habu mi 'bu ra Jesu ne bi 'ñembi:

¹⁵ —Ndada, huega ma t'u ngue'a ra ndusehe ne xi nts'edi. Ndunthi ya 'mi'qui tso ja ra tsibi ne tso ja ra dehe. ¹⁶ Hangue por gue'a stá tsimpabi ri nxadi pa da 'yøthe hmaha, pe nuyú hinxá za xa 'yøthe.

¹⁷ Nu'bu' ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Nu'ahú 'nagya' ñagamfrihu ne 'nagya' ts'oja'ihu! ¿Asta ha'mu gui camfrihu! ¿Asta ha'mu ma ga tse't'a'ihu ri 'múihu! Bá tsincháua xa.

¹⁸ Nu'bu' ra Jesu bi zai ra ts'ondahi, ne 'bestho bi bøni de nú'a ra ts'ant'u'a, ne nu'á bi ñani 'bestho.

¹⁹ 'Mefa ya nxadi bi ñaseui ra Jesu 'nambu ne bi 'ñembi:

—¿Hanja nuje himbi za dá ñhe nú'a ra ts'ondahi?

²⁰ Ra Jesu bi dadi bi 'ñembi:

—Ngue'a 'na tæqui ri jamfrihu. Xi majuani dí xi'ahú gue nu'bu gri p'e'tshmahu ri jamfrihu masque ngu drá ndangui 'nara zi nda gá mostasa, nu'bu asta da za gui 'ñembahmahu nuna t'øhø da mponi de guecua pa rí ma ma'na lado, y 'bestho da mponi de habu ja. 'Bu di ja ri jamfrihu, da za gui 'yøthu gatho nú'a go gui nehú. ²¹ Pe pa da bønga ya ts'ondahi ngu nú'a dá eni, mahyoni gui 'yaphu Ajuá ne gui ayunahu.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ne de ya mi 'buhni ra Jesu nuni Galilea bi 'ñemba yá nxadi:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i, ²³ nepu nu'ú ma da hyo. Pe rá hñupa'a ma da yopa nte.

Pe mi 'yøpya'u xi bi du yá muí nts'edi.

Ra Jesu bi gut'a ra boja pa ja ra nija

²⁴ Nu mi zonga ra Jesu co yá nxadi ja ra hnini Ncapernau, nú'u to'o mi cobra ra boja de ra nija bi 'ñe bi 'yamba ra Pedro bi 'ñembi:

—Xi ri xahnatehu, ¿ha gue hingui jut'a ra boja pa ra nija?

²⁵ Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Haha, jut'i.

Nepu ra Jesu co yá nxadi bi yut'a mbo ra ngu habu mi nzai mi oxi'u. Y ra Jesu bi 'yambabi ra Pedro bi 'ñembi:

—Nu'i Pedro, xi nú'a ra boja ri cobra nú'u ya nda de ya hnini, ¿ha gue go ri cobrabi nú'u ja te yá njai o nú'u hinte yá njai?

²⁶ Ra Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nú'u hinte yá njai go gue'u ri cobrabi.

Nu'bu' ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Nu'bu' nú'u ja te yá njai ya nda hingui jut'i. ²⁷ Pe pa hinda bø yá cue nú'u to'o cobra ra boja, grí ma ja ra ndehe, hñaxa ri ansuelo ne 'yent'a ja ra dehe, y nurá müdi ra huá gui ja, xocua rá ne, y ja gui hñahni nú'a ra boja rí 'ñepi ga juthu.

18

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ha nuya pa'ũ yá nxadi bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿To'o ma dra dangui nuni mahets'i habũ bí manda Ajuá?

² Nu'bú ra Jesu bi ma'ta 'nara zi b̄atsi ne bi 'ba'ma madetho de gue'ũ, ³ ne bi 'ñembabi yá nxadi:

—'Bũ hingui pata ri 'mũihũ ne gui njahũ ngu nuna ra zi b̄atsi, nu'bú hinda za gui c̄athũ mahets'i habũ bí manda Ajuá ma Dada. ⁴ Nu'á tó'o ne dra dangui nuni mahets'i habũ bí manda Ajuá, mahyoni da nt'ũqui ngu nuna ra zi b̄atsi hingrá 'ñets'i. ⁵ Ha nu'á tó'o da umba ntsaya 'na ngu nuna ra zi b̄atsi de ma thuhuga, ja ra uenda go guecagui ri 'raca ntsaya.

Ra Jesu bi m̄a gue ga nsuhũ pa hinga øthũ ya ts'oqui

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Nu'á tó'o da 'yu'ta 'na de gue nuya ya zi b̄atsi camfrigui, nura ja'i'á ma'na xá hño dra ts'utua 'nara do strá hñũ ja rá 'yuga ne da thø't'a ja ra dehe. ⁷ ¡Huecate ra meximhai ngue'á xi ja ya nt'ũ'tate! Nzantho ma da nja ya nt'ũ'tate, pe ¡huecate ya 'yu'tate!

⁸ Hangué nu'bũ 'nari ua o 'nari 'yε da ja'i gui 'yø't'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyεqui ne 'yembũ. Ngue'á ma'na xá hño gri doua o gri do'yε gui tsønga mahets'i habũ bí ja ra te pa nzantho que dri xøgue gatho ri ndo'yo ne da t'ent'a'i ja ra nidu habũ zø ra tsibi nú'á hinhya'mũ da huet'i. ⁹ Nehe nu'bũ 'nari da da ja'i gui 'yø't'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hñai ne 'yembũ. Ngue'á ma'na xá hño dri 'bedi 'nari da gui tsønga mahets'i habũ bí ja ra te pa nzantho que dri xøgue ri da ne da t'ent'a'i ja ra nidu habũ zø ra tsibi.

Ra 'bede de 'nara zi deti xqui 'medi

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Jamasuhũ hingui utsahũ nuyũ ya zi b̄atsi, ngue'á nzantho 'bui yá enxeyũ ja rá thandi ma Dada bí 'bũ mahets'i. ¹¹ Nú'á To'o bi e bi Nja'i bá ehe pa da pøhø nú'ũ xa 'medi.

¹² Te gui beñhũ 'bũ 'nara ma'yo pε'tsa 'na nthebe ya deti ne da 'medi 'na de gue'ũ, ¿ha gue hingue da zohmani ja ra t'øhø nú'ũ goho'rate ne 'ret'amaguto ya deti pa da ma da hyonga nú'á ma'na xa 'medi? ¹³ Y nu sta zudi, nu'bú nú'á ra ma'yo xi da johya ngue'á bi zudi nú'á 'nará deti xqui 'medi, y nixi hingui oda rá mfeni nú'ũ goho'rate ne 'ret'amaguto hinxa 'medi. ¹⁴ Njabũ nehe nuri Dadahũ bí 'bui mahets'i hingui ne da 'medi ni 'na de gue nuya ya zi b̄atsi.

Ra mpunbi de ya cu

(Lc. 17:3)

¹⁵ Nubyá ma ga xi'ahũ, nu'bũ 'nari cu da 'yø't'a'i 'nara ts'ocate, grí ma gui c'á'tsi ne gui ñasεui. 'Bũ da 'yøde nú'á gui xipi, nu'bú ya xcá yopa máhui ri cu. ¹⁶ Pe nu'bũ hinda 'yø't'a'i, nu'bú tsixa yoho o hñũ ya cu pa da 'yøde nú'á ma gui mañhũ, pa njabũ nú'á go gue'ũ da za da damajuani. ¹⁷ Ha nu'bũ nú'á ra cu'á hinda 'yøte nú'ũ yoho o hñũ gui tsits'i, nu'bú xipabi gatho ya gamfri ja ra nija. Y nu'bũ nixi con gue'ũ hinda 'yøte'á, nu'bú dá t'ø't'a ra uenda gue ya hingrá gamfri ne dá thandi ngu 'nara daga 'yø't'ats'oqui.

¹⁸ Xi majuani dí xi'ahũ gue nu'á gui 'yøthũ nuua ja ra ximhai, gue'á rí t'ø't'e mahets'i, ne nu'á gui mañhũ gue hinda t'ø't'e nuua ja ra ximhai, gue'á hinda t'ø't'e nehe nuni mahets'i.

¹⁹ Nehe ma ga xi'ahũ gue nu'bũ yoho de gue'ahũ gui 'yøthũ 'nara cohi nuua ja ra ximhai de nú'á ma gui 'yadihũ, nu'bú da 'ra'ahũ ma Dada bí 'bui mahets'i nú'á gui 'yadihũ.

²⁰ Ngue'á nu habũ di 'bũ yoho o hñũ di xøcambenigui, nuni ja dí 'bũhni madetho de gue'ũ.

²¹ Nu'bú ra Pedro bi joni habũ mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hangu ya 'mi'qui mahyoni ga pumbabi 'nama miqu'ei'be 'bũ da 'yøtca 'nara ts'ocate? ¿Ha gue asta rá yoto 'mi'qui?

²² Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—Hindí eñ'i gue hønse yoto 'mi'qui gui pumba ri miqu'eiui, nuga dí eñ'i gue asta hñu'rate ma 'ret'a 'mi'qui ya yoto pe'tsi gui pumbi, ne ya nixi gui 'yøthæ ra uenda rá ndunthi ya 'mi'qui gui mpumbahæ.

Ra 'bede de ra ts'o'bego himbi me'tsa ra nthe cate

²³ Nubyá ma ga xi'ahæ 'nara 'bede. Nura Nda de mahets'i nja ngu 'nara hmu bi 'ñæt'uendaui yá 'bego. ²⁴ Y nu mi mudi ra hmu da 'yøt'a ra uenda, bi zonga 'nará 'bego xi mi tupabi ndunthi ra boja. ²⁵ Ha nura 'bego'a himi tsa da gu'tuabi nú'a mi tupabi rá hmu, hangue ra hmu bi manda da 'ba nura 'bego co rá 'behña ne yá batsi ne gatho nú'a te mi pe'tsi pa dra jo'tsuabi rá boja. ²⁶ Nu'bú nura 'bego'a bi ndandiñahmu ja rá ua rá hmu ne bi bantebi bi 'ñembi: “Yøtca ra mate gui tøbgagui ne ga ju't'a'i gatho nú'a dí tu'a'i.” ²⁷ Nu'bú ra hmu bi yo rá mæi de rá 'bego, bi pumba gatho nú'a mi tupi, ne bi hyegui bi ma. ²⁸ Ha nu mi ma de guehni nura 'bego'a bi ntheui 'nará mi'begoui nú'a mi tupa 'na zi tæquitho ra boja. Bi dama mihi ne bi mudi bi mi'tua rá 'yuga ne bi 'ñembi: “Nubyá ma gui jutqui gatho nú'a guí tuqui.” ²⁹ Nu'bú nú'a rá mi'begoui mi tupabi, bi ndandiñahmu ja rá ua'a ne bi bantebi bi 'ñembi: “Yøtca ra mate gui tøbgagui ne ga ju't'a'i gatho nú'a dí tu'a'i.” ³⁰ Pe nu'á himbi ne, bi zixa fadi asta himbi gu'tua gatho rá boja nú'a mi tupi. ³¹ Nu'bú nu mi hyanda ma'ra yá mi'begoui xi bi æ yá mfeni'æ ne bi ma bá xipabi yá hmu de gatho nú'a xqui hyandi'æ. ³² Nu'bú ra hmu bi zohna nú'a ra nduthai xqui pumbabi ne bi 'ñembi: “Nu'i, 'na xi grá ts'oja'i. Gatho nú'a ra boja nguí tucagui go dá pun'a'i ngue'a gá bantegui ga tøp'a'i. ³³ ¿Ha gue himri 'ñep'a'i nehe xcá yo ri mæi co ri mi'begoui ngu dá yo ma mæiga con gue'e?” ³⁴ Nu'bú nura hmu co rá cue bi manda da ts'ixa fadi nú'a ra ts'o'mæi gá 'bego pa da hna'mbabi asta hinda gu'tua gatho nú'a mi tupa rá hmu.

³⁵ Nehe njabæ ma Dada bí 'bæ mahets'i ma da 'yøt'e con gue'ahæ 'bæ hingui pumbabi hæ nuri miqu'eihæ 'bæ da 'yøt'a'ihæ 'nara ts'ocate.

19

Ra Jesu bi mæ de ra nxuni

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi mænga nuya noyaya, bi bœni de guehni Galilea ne bi ma ri'nandi ra dathe Jordá pa habæ mi o 'na xeni rá hai Judea. ² Ne xi bi deni ndunthi ya ja'i ne ja bá øtheni ndunthi ya da'thi.

³ Nepæ ya fariseo bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa da xaxi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue po nu'araza ra t'øt'e da za da nxungüi rá 'behña 'nara 'ñøhø?

⁴ Ne ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hincá hñe'thæ ja ri leyhæ gue Ajuæ go gue'a bi hyoca ra 'ñøhø ne ra 'behña desde rá mudi? ⁵ Nehe mæ gue ra 'ñøhø da 'uegue de rá dada ne rá nana pa go da 'mæhui rá 'behña, y de ri yoho'æ da 'natho. ⁶ Hangue dí xi'ahæ gue nu'ú di 'natho, hingue di yoho. Hangue nu'a da pehna Ajuæ, hinda za go da 'ueca 'nara ja'i.

⁷ Ya fariseo bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nu'bú ¿hanja ra Moise bi manda da thoca 'nara t'ofø dega nxuni pa da za da hyepæ rá 'behña 'nara 'ñøhø?

⁸ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ra Moise bi unga nsequi da njabæ ngue'a xi xá me ri corasohæ, pe Ajuæ desde rá mudi hingá njabæ mi ne'a. ⁹ Nuga dí xi'ahæ gue nu'a tó'o da nxungüi rá 'behña ne hinxa dimba 'nara ts'oqui xa 'yøt'e co ma'na ra ja'i, nu'bú nurá dame nú'a ra 'behña 'bæ da nthætui ma'na ra 'behña, nu'bú ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui. Nehe nú'a to'o da nthætui nú'a ra 'behña xa thepæ, nú'a ra 'ñøhø ya ra zinga medinthæti.

¹⁰ Nu'bú yá nxadi bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nu'bæ njabæ, ma'na xá hño hinda nthæta 'na 'bæ.

¹¹ Bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Pe hinda za gatho da 'yøt'a njabæ, hønse nú'æ to'o xa 'mæi pa hinda nthæti. ¹² 'Bæi 'raya 'ñøhø hingui tsa da nthæti ngue'a desde bi 'mæi ya mi njabæ. Nehe 'bæi ma'ra ya

'ñohø hingui tsa da nthati ngue'a nu'ú 'mefa ja xa njabu. Ne 'bui ma'ra ya 'ñohø hingui nthati ngue'a ma'na ri ho da mepabi Ajuá to'o ra Ndá de mahets'i. Nu'a tó'o tsa da hñani nuna ts'ofona, dá hñani.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Nepu bá ts'impabi 'raya zi batsi ra Jesu pa da hñuxa yá 'ye ja gue'u ne da 'yapa Ajuá da jap'u. Pe nuyá nxadi bi zai nú'u to'o mri zi ya zi batsi. ¹⁴ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Hophu da 'ñehe ya zi batsi, oguí hacuabihu da 'ñe da zucagui, ngue'a gatho nú'u to'o 'bui ja rá hmanda Ajuá go gue'u nja ngu nuya ya zi batsi.

¹⁵ Y nu mi uadi ra Jesu bi hñuxa yá 'ye ja ya zi batsi, nu'á bi ma de guehni.

'Nara basja'i mrá rico bi ñqui ra Jesu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ 'Mefa bi 'ñe 'nara basja'i pa da 'yø'tua 'nara nt'ani ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Nu'i Xahnate, 'nagrá hoja'i, ¿te 'be da za ga øt'e pa da za ga pe'tsa ra te pa nzantho?

¹⁷ Bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Hanja guí engui gue drá hoja'i? Hønsø Ajuá go gue'a ra hoja'i. Pe nu'bu guí ne gui pe'tsa ra te pa nzantho, 'yø'ta gatho nú'a ri manda Ajuá.

¹⁸ Bi dadi ra basja'i ne bi 'ñena:

—¿Te ma hmanda'u?

Ra Jesu bi 'ñembi:

—Oxqui hñote, oxqui nzinga medinthati, oxqui mpe, oxqui juxa ya nc'uamba. ¹⁹ Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nana ne su'u, maði ri miqu'eiui ne gui su ngu grí nsu sehe.

²⁰ Bi dadi ra basja'i ne bi 'ñembi:

—Desde stá mbatsi stá øt'a gatho núya guí xiqui. Xibya, ¿te ma'na ri 'bedi ga øt'ebya?

²¹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu guí ne gui 'bui xá hño, grí ma bá pa gatho nú'a guí pe'tsi ne hecua ya hyoya, pa njabu da za gui hñanga 'nari danga thaha nuni mahets'i. Nepu bá ehe gui tengagui.

²² Nu mi 'yøde njabu nú'a ra basja'i bi ma xi mi tu rá mui ngue'a xi mrá rico.

²³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Xi majuani xi xá hñei da yø'ta 'nara rico ja rá hmanda Ajuá. ²⁴ Xi majuani dí xi'ahu gue ma'na xá hñei da yø'ta 'nara rico ja rá hmanda Ajuá que da thogui 'nara cameyo ja rá gu 'nara 'yofri.

²⁵ Y nu mi 'yøde njabu ya nxadi xi bi 'yø ne bi 'ñena:

—Nu'bu njabu, ¿to'o ja da za da mpøhø?

²⁶ Ha ra Jesu bi nhyandui yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Co yá mfenise ya ja'i hingui tsa da mpøhø, pe co rá ts'edi Ajuá ha, hinte rá hñei.

²⁷ Nepu ra Pedro bi 'ñembi:

—Nu'i guí paði gue nuje stá tsoguihe gatho nú'a te ndí pe'tshe pa ga ten'ahe. Nu'bú ¿te ma thaha ma ga hañhe 'mefa?

²⁸ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'ahu gue nurá ñoho ra 'mui nu sta yopa 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i pa da manda co rá nsunda, nu'bú gue'bu nú'ahu xcá tengaguihu ma da thux'ahu gui mandahu nehe nú'u 'ret'amayoho ya 'mui de Israel. ²⁹ Y gatho nú'u to'o xa zogui yá ngu o yá cu o yá nju o yá dada o yá nana o yá 'behña o yá batsi o yá hai po rá nguecagui, nu'ú ma da hñanga ma'na nthebe rá ndunthi de nú'a xa zogui, ne ma da 'mui pa nzantho.

³⁰ Ha nu'u tó'o ya danguibya, nura pa'a ma da notsi'u, ha nu'u tó'o ya notsibya, nura pa'a ma da ndangui'u.

¹ Nurá hmanda Ajuá ma ga hyecuahú ngu 'nara me uá'obxi. Nura me uá'obxi'á xi mi pe'tsa ndunthi ya uá'obxi. Ne 'nara pa xi 'nitho bi ma bi hyonga 'raya mēfi. ² Y bi gohui ra cohi nuya mēfi gue da gu'tuabi nú'á taha 'nara memapa. Nepu bi mēhni da mpefi ja yá uá'obxi. ³ Y mi nzunga guto bi ma ma'na'qui bá hongá ma'ra ya mēfi ne bi zadi 'raya ja'i mi 'bahni ja ra tai mi otho yá 'befi. ⁴ Ne bi 'ñembabi: “¿Ha hinguí ne gui faxcahú ra 'befi ne ga ju't'ahú nú'á rí 'ñepi gui taha?” Nepu nu'ú bi meui 'bestho. ⁵ Nepu mi nde ma pa nura 'ñohó bi ma ma'na'qui bá hongá ma'ra ya mēfi, nepu ngu nzunga hñu bi yopa ma ma'na'qui bá tsi ma'ra ya mēfi ne bi ncohui da gu'tui nú'á rí 'ñepi. ⁶ Ngu nzunga cut'a bi ma ma'na'qui ne bi nthēui ma'ra ya ja'i mi otho yá 'befi ne bi 'ñembabi: “¿Hanja guí 'bathúua gatho ra pa? ¿Ha gue otho ri 'befihú?” ⁷ Nu'ú bi dadi ne bi 'ñembi: “Ngue'á hinto xa 'racje ra 'befi.” Nura hmu bi 'ñembabi: “Nu'bú faxcahú ra 'befi nepu ga ju't'ahú nú'á rí 'ñepi gui taha.” ⁸ Ha nu mi yu ra hyadi nura hmu bi 'ñemba ra 'betri: “Zohna gatho ya mēfi, ne gatho gui ju'tuabi maxogue 'na pa. Ju'tuabi 'met'o nú'u bi yut'a 'mefa, nepu 'mefa gui ju'tuabi nú'u bi yut'a rá mudi.” ⁹ Ha nu mi zohó nú'u xqui yut'a ra 'befi nzunga cut'a nde, nu'ú bri ju'tuabi maxogue 'na pa. ¹⁰ Ne mi zohó nú'u xqui yut'a ra 'befi desde mi xudi, nu'ú mi hu yá mui gue ma xa dāhā ma'na ndunthi, pe nu'ú bri ju'tuabi mahyēgui ngu nú'u xqui yut'a mi nde. ¹¹ Y nu mi hñāngā yá thahā, xi bi bō yá cue co ra hmu, ¹² ne bi 'ñembi: “Núyú bi yut'a 'mefa ne hōnse 'na ora bi mpefi ne gá ju'tuabi ngu nú'á dí taha, ha nuje xi stá mpehe gatho ra pa co ra pahyadi.” ¹³ Nu'bú ra hmu bi 'ñembabi 'na de gue'u: “Xi'ague, ¿ha gue dí ø't'a 'nara nts'o'mui? ¿Ha gue hindá cohú ra cohi gue ga ju't'a nú'á taha 'nara memapa? ¹⁴ Hñāxa nú'á rí 'ñe'a'i y grí ma. Nuga dá ju'tuabi núyú bi yut'a 'mefa ngu nú'á gá taha ngue'á dá ne dá ø't'e njabú. ¹⁵ ¿Ha go ma gui hñagaguigue nú'á ga ne ga ø't'e co ma boja? ¿Hanja grí hyøcuabi rá thahā ri mimefiui ngue'á nuga drá hoja'i con guehyú?” ¹⁶ Ngue'á nu'u dri 'befa go gue'u dya mudi, y nu'u ya mudi go gue'u da 'mefa. Ndunthi da ts'ofó, pe ts'utho nú'u xa thahni.

Ra Jesu bi yopa mā de rá du

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Nepu ra Jesu bi ma pa Jerusale, ne de má 'ñu bi 'ueque 'nambu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi umba nt'ode ne bi 'ñembi:

¹⁸ —Pahú gue nu xcrá tsøñhú Jerusale, ja ma dra jūni Nú'á To'o bi e bi Nja'i, ne dra t'ent'ua ja yá 'ye ya ndā gá macja ne ya xahnate de ra ley, ne nu'ú ma da hyøxa ra thai pa da tho. ¹⁹ Nepu ma da 'yent'ua ja yá 'ye nuya ja'i hinyá xodyo pa da 'yø'tua ra nt'eni ne da 'na'mbi, ne da pont'i, ne ja da duni, pe rá hñupa ma da yopa nte'á ma'na'qui.

Rá nanā ra Cobo ne ra Xuua bi 'yapa 'nara favo ra Jesu

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Nepu rá nanā ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebedeo, bá 'ñoui yá t'u habu mi 'bai ra Jesu ne bi ndandiñahmu pa da 'yadi nú'á mi beni da 'yadi nú'á ra 'behñā. ²¹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñemba nura 'behñā:

—¿Te rá 'be guí ne gui 'yadi?

Nepu ra 'behñā bi dadi bi 'ñena:

—Dí ne gue nuya yoho ma t'u da hñudi con gue'e nu xcrí ndā, 'na da hñudi ja ri 'ñei ha nu ma'na ja ri ngahā.

²² Nu'bú ra Jesu bi datuabi nú'á ra 'behñā ne bi 'ñemba ra Cobo ne ra Xuua:

—Nixi guí pahú nú'á guí ahú. ¿Ha guí hanthú gui tsethú ya ts'othogui ngu nú'á ma ga tsetiga?

Nu'ú bi dadi:

—Hahā, da za ga tsethe nehe.

²³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xi majuani ma gui thohú nehe ya ts'othogui ngu nú'u ma ga thoguiga, pe nu'á guí nehú gue gui hñudihú ja ma 'ñei ne ja ma ngahā, hingo tsa ga māngá. Numa Dada hā, go gue'á tsa da mā ne pađi to'o ma da umbabi nuya hudí'u.

²⁴ Nu mi b̄adi nú'ɥ má 'ret'a ya nxadi de nú'a te xqui 'yadi nú'ɥ má yoho ya nxadi mri ncu, nu'bú bi b̄o yá cue'ɥ co nú'ɥ yoho mri ncu. ²⁵ Nep̄u ra Jesu bi zofo yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Guí pah̄u gue nuya nd̄a de ja ya hnini, nu'ú go ri d̄ama 'ñexase pa da manda gatho ya ja'i, nehe nuyá mfats'i'ɥ øt'e njab̄u nehe. ²⁶ Pe nu'ah̄u oxqui njah̄ub̄u. Ngue'a 'b̄u 'na de gue'ah̄u gui neh̄u gui nd̄anguih̄u, mahyoni gui 'm̄ego. ²⁷ Ha nu'a tó'o ne gue go dra m̄adi de gue'ah̄u, nu'á go gue'a mahyoni da 'm̄ego. ²⁸ Gui njah̄u ngu Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nú'á himbá ehe pa da 'ñe ya 'b̄ego, nu'á bá ehe pa go bi 'm̄ego, ne pa da unga rá te pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i.

Ra Jesu bi 'yøthe yoho ya goda

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Y de mi b̄onga de Jericó ra Jesu co yá nxadi, xi ndunthi ya ja'i bi d̄eni'ɥ. ³⁰ Y de má 'ñu mi huhni yoho ya zi goda. Ha nu mi 'yøde'ɥ gue mi pani ra Jesu, bi mafi ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Ndada, rá T'ɥ'i ra nd̄a Davi, huegaguihe.

³¹ Ya ja'i bi go'tuabi yá ne pa ya hinda sigui da mafi hm̄ah̄a. Pe nu'ú ma'na xi mi mafi ne mi ena:

—Nu'i Ndada, rá T'ɥ'i ra nd̄a Davi, huegaguihe.

³² Nu'bú ra Jesu bi 'mai ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'b̄e guí ne ga øt'ah̄u?

³³ Nu'ú bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Dí ne gui xoga ma dahe, Ndada.

³⁴ Nu'bú ra Jesu xi bi huequi'ɥ, ne bi h̄ñu'tsua yá 'ye ja yá da, ne nu'ú 'bestho bi xo yá da ne bi hyandi. Nep̄u nu'ú bi d̄eni'a.

21

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Nu mi z̄oni ra Jesu co yá nxadi nuni Betfagué ja rá ua ra t'øh̄ø 'bo Olivo ya mi guetb̄a pa Jerusale, nú'á bi mehna yoho yá nxadi da 'met'o, ² ne bi 'ñembabi'ɥ:

—Rí maha pa nuna t'ɥca hnini bí jani. Ha nu xcrí tsøñh̄uni ma gui tsuh̄uni 'nara zi burru di thatni ne dri zi rá b̄atsi. Xcrí tsuh̄u güi xo'th̄u ne güi tsinc̄ah̄u gatho yoho. ³ B̄u di 'b̄ap̄u 'na, ne da nja te da xi'ah̄u, 'ñembabih̄u njaua: “Ra zi Hmu bí honi.” Nu'bú nura ja'i 'bestho da ho'ah̄u güi tsinc̄ah̄u.

⁴ Gatho bi njab̄u pa bi nja ngu xqui m̄anga rá 'm̄ehni Ajuá bi 'ñena:

⁵ Rí maha Jerusale nú'a ra hnini thu'mbabi nehe gue rá thuhu Sion, ne xiphu ya mengu de guehni:

“Ndi hyanth̄u bra 'ñehni ri Nd̄ah̄u, e da zu'ah̄u, ne h̄ingrá 'ñets'i ngue'a bra t̄oḡue 'nara zi t'ub̄ru rá b̄atsi 'nara burru nú'a ya pa ra ndu.”

⁶ Nu'bú yá nxadi bi ma ne bi 'yøt'a nú'a xqui 'b̄epabi. ⁷ Nep̄u bá tsimpabi nú'a ra zi burru mri 'ñoui rá b̄atsi. De guehni ya nxadi bi xi'tsua yá pat'i'ɥ, nep̄u ra Jesu bi t̄oḡue.

⁸ Y nura hmuntsj̄a'i, 'ra mi h̄anca yá pat'i pa mi p̄oḡue ja ra 'ñu, ha nu ma'ra mi tot'a ya 'yeza pa mi p̄oḡue nehe ja ra 'ñu. ⁹ Ne ndunthi mri 'bet'o ne ndunthi mi 'b̄efa, mi mafi'ɥ ne mi ena:

—¿Xá nsunda rá 'ñehe rá T'ɥ ra nd̄a Davi! ¿Ajuá da j̄api núni xpá m̄ehni pa da nd̄a ja guecju! ¿Xá nsunda Ajuá bí 'b̄ui mahets'i!

¹⁰ Y ngu bi yut'a ja ra hnini Jerusale xi bi nth̄oxni ya ja'i ne mri 'ñémbabi'ɥ 'na ngu 'na:

—¿To'oni 'b̄u?

¹¹ Nu'bú nú'ɥ to'o mi d̄eni, bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni ra Jesu rá 'm̄ehni Ajuá ne ra me Nasare de Galilea.

Ra Jesu bi 'yenga nú'ɥ mri mpa mbo ra nd̄anija

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Nepu ra Jesu bi yut'a ja ra ndanija, ne bi 'yeni gatho nú'u to'o mri mpa ne mri ntai, ne bi punts'ua yá mexa ya mpataboja, ne bi punts'ua yá thuhni ya ma domitsu. ¹³ Y bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu gue ma ngu ra ngu dega sɔcambeni, pe nu'ahú xcá 'yot'athohu ra ngu dega mfe.

¹⁴ Ne mi 'buhni 'raya goda ne ya doua ja ra ndanija. Nú'ú bi joni habu mi 'bai ra Jesu, y nu'á bi 'yot'e'u, ne bi ñani. ¹⁵ Ha nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley bi hyanda nuya danga t'ot'e bi 'yot'a ra Jesu. Ne bi 'yode nuya batsi mi mafi ja ra ndanija ne mi eñ'u: “¡Xá nsunda rá 'ñehe rá T'u ra nda Davi!” Nu'bú nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley xi bi bɔ yá cue'u. ¹⁶ Ne bi xipabi ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinguí øde nú'a te mangu nuyu ya batsi?

Nu'bú ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Haha, dí øde. Xi nu'ahu ¿ha gue hincá hñe'thu ja ra Maca T'ofu habu ena njaua?: Asta ya batsi ne ya 'uene nú'u tsutho, Ajuá bi 'yot'e pa bi xɔcambeni'a xi xá hño.

¹⁷ Nu'bú ra Jesu bi zoguini ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, ne bi ma Betania pa ja bá oxini.

Ra Jesu bi japi bi 'yot'a 'nara 'bai gá igo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Rá hyax'a bi menga pa Jerusale, ne de má 'ñu bi zɔ ra thuhu. ¹⁹ Y ja rá hyo ra 'ñu bi hyandi mi 'bahni 'nara 'bai gá igo, ne bi ma pa habu mi 'bai pa bi hyonga 'raya igo pa da zihma, pe hinte mi tɔgue ni 'na, hɔnse yá xi mi c'amtho. Nu'bú bi 'ñembabi ra 'bai gá igo:

—Hinhya'mu ma da nɔgue ri igo.

Y 'bestho nura ora'a bi 'yot'a nú'a ra 'bai gá igo. ²⁰ Y nu mi hyanda ya nxadi nú'a xqui nja, xi bi 'yø ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Hanja 'bestho bi 'yot'a nuna 'bai gá igo?

²¹ Ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'bu xi gri pe'tshu ndunthi ra jamfri ne hingri dɔhuhu, nu'bú da za gui 'yothu ya t'ot'e ngu núna dá øt'e. Nehe da za gui 'ñemfu nuna ra t'øhø da mponi rí ma pa ja ra ndehe, ne da mponi. ²² Gatho nú'a gui 'yadihu ne gui camfrihu, gatho da za gui hñañhu.

Ra Jesu bi t'ambabi te ma nsequi mi ha

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Nepu ra Jesu bi yut'a ma'na'qui ja ra ndanija Jerusale, ne bi nxahnate. Y nura ora mi xahnate, bi joni habu mi 'bai'a yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja, ne bi 'yambabi:

—¿To'o rá 'mehni'i pa gui 'yot'a nuya ya t'ot'eya? ¿To'o bi 'ra'a nsequi pa gui 'yot'a njabu?

²⁴ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nequi ma ga øt'ahu 'nara nt'ani. Nu'bu gui xicju, nequi ga xi'ahu to'o rá 'mehnigui pa dí øt'a njaua. ²⁵ Xi nú'a ra sistehe mi øt'a ra Xuua Xi'tsate, xi'a ¿to'o go bá pehn'a, Ajuá o ya ja'i?

Nu'bú nu'ú bi mudi bi 'ñámbase'u ne mri 'ñembabi:

—¿Te ga thatuahuya? Nu'bu ga emfu gue Ajuá go bá pehni, nu'bú nu'á da 'ñengaguihu: “Nu'bú ¿hanja hingá camfrihu nú'a mi mañ'a?” ²⁶ Ha nu'bu xi ga emfu gue ra Xuua go bá pehna ya ja'i, nu'bú nu'ú da nja te da 'yotcahu, ngue'a gatho'u beni gue ra Xuua go mrá 'mehni Ajuá.

²⁷ Nu'bú ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi datuabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Hindí pahe.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nequi hinga xi'ahu to'o bá pencagui pa dí øt'a nuya ya t'ot'e.

Ra 'bede de yoho ya t'ɛ bi 'bɛhna 'bɛfi

²⁸ Nepɛ ra Jesu bi yopa 'ñembabi ya nda gá macja:

—¿Te guí nuhmaguehɛ? 'Nara 'ñøhø mi pɛ'tsa yoho yá t'ɛ, ne bi 'ñemba 'na de gue'ɛ: “Rí ma ra 'bɛfibya ja ra uá'obxi.” ²⁹ Nu'bú nura t'ɛ'á bi dadi ne bi 'ñena: “Hina, papá, hinga ma.” Pe 'mɛfa bi ntsø'msɛ ne bi ma ra 'bɛfi. ³⁰ Nepɛ ra dada bi 'ñembabi nú'á ma'na rá t'ɛ: “Rí ma ra 'bɛfibya ja ra uá'obxi.” “Haha, papá, ga ma”, bi 'ñembi. Pe nixi himbi ma. ³¹ Hangue de ri yoho ya t'ɛ, ¿nda'á gue'á bi 'yøtua nú'á bi 'bɛpabi rá dada?

Bi dadi ya nda gá macja ne bi 'ñena:

—Nú'á ra t'ɛ bi mɛhna rá mudi.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ɛ:

—Xi majuani dí xi'ahɛ gue ya daga 'yøt'ats'oqui ne ya ts'oja'i go gue'ɛ ri 'bɛt'o que gue'ahɛ pa da yut'a ja rá hmanda Ajuá. ³² Ngue'a ra Xuua Xi'tsate bi 'ñehe bi 'ñu't'ahɛ ra hñoja'i, pe nu'ahú hinga ne gá camfrihɛ nú'á bi mañ'a. Pe nuya daga 'yøt'ats'oqui ne ya ts'oja'i, nu'ú ha, bi gamfri nú'á bi mangan ra Xuua ne bi ñobri'ɛ. Pe nu'ahú masque gá hyanthɛ bi ñobri'ɛ, pe hinga ne gá ñobrihɛ y nixi gá camfrihɛ nú'á bi mañ'a.

Ra 'bede de ya ts'omɛfi

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Nepɛ ra Jesu bi yopa 'ñemba ya nda gá macja:

—'Yøhɛ ma'na ra 'bede ma ga xi'ahɛ: Mi 'bɛ 'nara 'ñøhø xi mi pɛ'tsa ndunthi ya hai, y nuya hai'ɛ ja bi gaxni ndunthi ya obxi ne bi guts'i. Nepɛ ja bi hyocni yoho ya ngu, 'na pa habɛ da thɛ'ma ra ngui gá obxi, ha nu'á ma'na pa ra dø'ma huahi.

Y nepɛ bi umba hñandi yá uá'obxi 'rayá mɛfi. Nepɛ nu'á bi ma yabɛ. ³⁴ Ha nu mi nja ra nthuqui, nura me uá'obxi bi mɛhna 'rayá 'bego pa da c'á'tsa ya hyanthuahi pa da hñanga nú'á made mri 'ñepabi. ³⁵ Pe nú'ɛ ya hyanthuahi bi gumpa yá 'bego ra me uá'obxi, 'na bi na'mbabi, nu ma'na bi hyo, ha nu ma'na bi tɛdo. ³⁶ Nepɛ rá ño'qui, ra me uá'obxi bi mɛhna ma'na ndunthi yá 'bego, pe nehe'ɛ bri jabɛ ngu bi t'ø'tuabi nú'ɛ yá mudi.

³⁷ Rá ngats'i ra me uá'obxi bi mɛhnase rá t'ɛ ne bi 'ñena: “Numa t'ɛ ha, ma da t'øte.”

³⁸ Pe nu mi hyanda ya hyanthuahi nura t'ɛ, nu'ú bi 'ñémbi 'na ngu 'na: “Nuni go guehni ma da ts'ocuabi ya hai. Maha ga hohɛ pa go ga cohɛ nuya hai.” ³⁹ Nu'bú ya hyanthuahi bi gɛ ra t'ɛ ne bi gɛqui de ra uá'obxi, ne bi hyo.

⁴⁰ Xi nura me uá'obxi, ¿te ma da 'yø'tuabi nú'ɛ ya hyanthuahi nu sta yopa mengui ja rá hai?

⁴¹ Nu'bú ya nda gá macja bi dadi ne bi 'ñena:

—Ra me uá'obxi hinda hueca nuya ts'oja'i. Ma da hyo'ɛ, y nuya uá'obxi ma da umba hñandi ma'ra yá mɛfi. Ne nu'ú ha, ma da umba ra me uá'obxi made nú'á rí 'ñepabi.

⁴² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi ya nda gá macja:

—Ha gue hincá hñe'thɛ ja ra Maça T'ofu nú'á mi mangan rá 'mɛhni Ajuá ma'mɛt'o ne bi 'ñena:

Nú'á ra do bi føthmabɛ 'na lado nuya hyøngu,

nubya gue'á ra mudi do de rá nija Ajuá.

Y nuse'á go bi mɛgui nura do'á pa da hyø rá nija,

ne dí hanthɛ gue xi rá nsunda nú'á bi 'yøt'e.

⁴³ Hangue dí xi'ahɛ gue ma da than'ahɛ nú'á ra ts'edi guí pɛ'tshɛ pa gui cøthmahɛ ja rá hmanda Ajuá, ne ma go da t'umbabi ma'ra ya ja'i nú'ɛ to'o ma da 'yø'tua nú'á da 'bɛpabi Ajuá. ⁴⁴ Nu'á tó'o da fe'tsa nura do'á da cuent'ua yá ndo'yo, y nu'á tó'o da ze'mi da qu'e'ti.

⁴⁵ Y nu mi 'yøde ya nda gá macja ne ya fariseo nuya ya noyaya, nu'ú bi unga nguenda gue go mi sipabi'ɛ. ⁴⁶ Hangue nu'ú mi ne da gøhmɛ ra Jesu, pe mi tsu ya ja'i ngue'á nuya ja'i mi beni gue ra Jesu go 'nará 'mɛhni Ajuá.

¹ Ra Jesu bi yopa zofo ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda, ne bi xipa ma'na ra 'bede, ne bi 'ñembi:

² —Ra Nda de mahets'i ma ga hyecuah ngu 'nara nda bi 'yot'a 'nara ngo ngue'a bi nthata rá t'u. ³ Bi mehna yá 'bego pa da tsi nú'u mi thø'mi da 'mu ja ra ngo. Pe nu'ú himbi ne bi 'muhni. ⁴ Nepu nú'a ra nda bi mehna ma'na'qui ma'ra yá 'bego ne bi 'ñembi: “Bá xiphu nú'u to'o dí tømhe gue ya stá hñocje, ne ya stá hohe ya ndamfri ne ma'ra ya hnoca mbo'oni. Ya gatho xa nthoqui, 'ñemfu da 'ñehe ra ngo.” ⁵ Pe nú'u to'o mi thø'mi hingo bi jamasu nú'a bi xipa nuya 'mehni, 'na bi mada ra 'befi ja yá huahi, ha nu ma'na bi ma da nu rá 'befi ja ra hnini, ⁶ ha nu ma'ra bi gampa yá 'mehni ra nda, bi na'mbi nepu bi hyo.

⁷ Ha nu mi badi ra nda nú'a te xqui t'ø'tuabi yá 'mehni, xi bi bø rá cue. Hangué nu'á bi mehna yá soldado pa bi hyo nú'u ya hyote, nepu bi ts'a'tuabi yá hnini'u. ⁸ Nepu ra nda bi 'ñembabi yá 'bego: “Ya ja gatho pa ra ngo, pe nú'u to'o ndí tømim himbi ne bi 'ñehe, bi nts'oc'baha. ⁹ Hangué nubyá grí maha ja ya da'ñu, ne bá tsih gatho nú'u gui tsuhubu.” ¹⁰ Nu'bú bi ma ya 'bego bá munts'a gatho nú'u bi zadi ja ya 'ñu, ya ts'o'mui ne ya hoja'i. Njabu bi ñuxa nura danga ngu habu bi nja ra ngo.

¹¹ Nu'bú ra nda bi yat'a mbo habu mi ja ra ngo pa bi zengua nú'u xqui zøhø. Ne bi hyanda 'na mi 'buhni nú'a hinxqui hye ra he dega ngo. ¹² Hangué nu'á bi 'ñembabi: “Amigo, ¿hanja gá cut'iuá hinga he nú'a ra he dega ngo?” Pe nu'á hinte bi dadi. ¹³ Nu'bú ra nda bi 'ñembabi yá 'bego: “Tha'tuah yá ua ne yá 'ye nuna ja'i, ne bá føthubu møte ja ra 'bexuui pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.”

¹⁴ Nu mi uadi ra Jesu bi metuabi ra 'bede'u bi 'ñembi:

—Ngue'a ndunthi da ts'ofu, pe ts'atho nú'u xa thahni.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya nda de ya hnini

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Nu'bú nu mi 'yøde ya fariseo nuya noyaya, nu'ú bi njiqui pa bi mambi hanja da da xaxa ra Jesu dega noya. ¹⁶ Nu'bú bi mehna yá mfats'i'u mahyegui co 'rayá mfats'i ra nda Erode pa bá ø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembi:

—Xahnate, dí pahe gue nu'i guí manga nú'a majuani, ne guí udi xi xá hño rá noya Ajuá, ne hinto guí tsu, nixi guí huahna ya ja'i. ¹⁷ Hangué dá e ga an'ahe te guí xicje, ¿ha gue xá hño ga juthe nú'a ra boja adi ra nda Cesa, o hina?

¹⁸ Pe ra Jesu bi batuatho yá ts'omfeni'u, hangué bi 'ñembi:

—Nu'ahú 'nagyá yohmih, ¿pa te guí xaxcahu? ¹⁹ 'Ñutcahuua nú'a ra boja adi ra nda Cesa.

Nu'bú nu'ú bi 'ñutuabi nú'a ra boja mi adi. ²⁰ Ha ra Jesu bi hyandi bi 'ñembabi:

—¿To'ó rá c'oi nú'a huxcua ja ra boja, ne te rá 'be manga?

²¹ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá c'oi ra nda Cesa.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Umfu ra nda Cesa nú'a rí 'ñepabi'a, y nehe umfu Ajuá nú'a rí 'ñepabi.

²² Nu mi 'yøde njabu'u, xi bi 'yø nts'edi. Nepu bi zohni ra Jesu, bi ma'u.

Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Nú'a ra pa'a, bi zøhø habu mi 'bu ra Jesu 'raya saduceo nú'u mi camfri gue hinda yopa nte nú'u xa du. Nu'ú bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

²⁴ —Xahnate, ra Moise bi ma gue 'bu 'nara 'ñøhø da du ne hinda zogui ni 'nará batsi, nu'bú 'na de gue nú'u yá cu nú'a ra 'ñøhø bi du da nthatui nú'a ra 'behña bi gohi sehe pa da pøtua rá 'bai ndu rá cu, ne da me'tsua ya batsi pa da thu'mbabi rá thuhu ndu rá cu.

²⁵ Nuje dá pahe yoto ya 'ñøhø mri ncu, nu'a rá madi bi nthati pe 'mefa bi du, ne himbi zocuabi ni 'nara batsi. Nepu 'mefa nurá 'behña bi nthatui 'nará cu ndu rá dame. ²⁶ Nehe bi du nú'a rá ñoho ra 'ñøhø, nehe nú'a rá hñu, ne bi njabu gatho nú'u yoto ya 'ñøhø bi nthatui 'nadra 'behña, ne 'mefa bi uadi bi du 'rama'na gatho nú'u yoto. ²⁷ Y rá ngats'i bi

du ra 'behña nehe. ²⁸ Nu'bú xi sta yopa nte gatho nú'á xa du, ¿to'o xi majuañi drá 'behña nú'á ra 'behña bi nthatui gatho nú'á yoto ya 'ñøhø mri ncu?

²⁹ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi xá nts'o ri mfenihá ngue'á hinguí pahá ra Măca T'ofó nixi rá ts'edi Ajuá. ³⁰ Ngue'á nura pa da yopa nte nú'á xa du, ya hinda ma da nthati ya ja'i, ngue'á nu'ú ma da nja ngu ya enxé nú'á bí 'búi mahets'i. ³¹ Pe de nú'á rá ñoho ra 'múi, ¿ha gue hinxá hñe'thú nú'á bi mąnga Ajuá ne bi 'ñena?: ³² “Nuga go rá Ajuágui ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo.” Ajuá go gue'á ra Ajuá de nú'á te, hingue de nú'á xa du. Hangue ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo bí te ja rá thandi Ajuá.

³³ Ne nu mi 'yøde ya ja'i nurá nt'utuante ra Jesu, xi bi 'yø.

Ra hmanda nú'á ma'na ra dangui

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Nu mi ðadi ya fariseo gue ra Jesu xqui go'tua yá ne ya saduceo, nu'bú bi munts'i'á pa da nu te da 'yø't'e. ³⁵ Nepu 'na de gue'á mrá xahnate de ra ley bi ma bá xaxa ra Jesu, bi 'yø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembi:

³⁶ —Xahnate, ¿nda'á gue'á ra hmanda ma'na ra dangui de gatho nú'á ya hmanda huxa ja ra ley?

³⁷ Ha ra Jesu bi ðadi ne bi 'ñembi:

—“Mădi Ajuá ri Hmu con gatho ri múi, con gatho ri ts'edi, ne con gatho ri mfeni.”

³⁸ Nuna go guehna xi ra dangui ne ra mudi hmanda. ³⁹ Y nurá ñoho ra hmanda ngut'atho, nú'á ena gui mədi ri miqul'eiuí ne gui su ngu grí nsu sêhe. ⁴⁰ Ne gatho nú'á bi mąnga ra Moise ja ra ley, ne nú'á bi mąnga ma'ra yá 'mehni Ajuá, ne nuya yoho ya dąnga hmanda, go ri 'natho.

¿Ha gue ra Cristo go rá t'á ra ndá Davi?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ De mi 'buhnitho ya fariseo, ra Jesu bi 'yø'tuabi 'nara nt'ani nehe, ⁴² ne bi 'ñembabi: —Xi'ahú, ¿te xi guí mañhú de ra Cristo rá 'mehni Ajuá nú'á ma da ndá? ¿To'o guí emfú gue rá t'á'á?

Ya fariseo bi ðadi ne bi 'ñena:

—Rá t'á ra ndá Davi.

⁴³ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'á:

—Nu'bú ¿hanja ra Davi po rá ts'edi ra Măca Ndáhi bi mə gue ra Cristo go gue'á rá Hmu? Ngue'á ra Davi bi 'ñena:

⁴⁴ Ajuá ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei

asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'á de nja'ti ri ua.”

⁴⁵ Ha nu'bú go drá t'áhmá ra Davi nura Cristo, nu'bú ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

⁴⁶ Nu'bú ya fariseo himbi za te bi ðadi, y desde ra pa'á ya ni 'na de gue'á himbi za bi 'yø'tua ma'ra ya nt'ani ra Jesu.

23

Ra Jesu bi mə de yá ts'o'befi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi ne ra hmuntsja'i ne bi 'ñembabi:

² —Nubya ya fariseo ne ya xahnate de ra ley u't'a'ihú te rí bñni da mąnga ra ley nú'á bi 'yofo ra Moise. ³ Hangue gatho nú'á da xi'ahú'á 'yø't'ehú, ne ostí ma da zabi'ihú gui 'yø'thú. Pe nehe oxqui tenbahú yá ts'o'befi'á. Nu'á udi'á gue'á xá hño, pe nu'ú hingo øt'e nú'á udi'á. ⁴ Nu'ú tutua ya ja'i ya 'bats'i xi xá hñú, pe nu'ú ni ts'á yá mfats'i. ⁵ Nu'ú øt'a yá 'befi ja yá thandi ya ja'i pa da pōnga yá hmi, asta cueta ya t'ofó ja yá de ne tsúta ya pants'a xifri ja yá 'yε y ja xa nt'ofoni 'raya xeni de ra Măca T'ofó, ne nuyá he ma'na xá ma

de yá he ma'ra ya ja'i pe yá nt'ets'itho. ⁶ Nu'ú de ja 'nara ngo ri ho da hñudi ja ya mudi hudi pa da ñuni, ne ri ho da hñudi ja ya hoga hudi nuni ja yá nija pa da t'e'tsua yá nsu. ⁷ Nu'ú ri ho dra zenjua ja ra tai co ndunthi ra t'equ'ei, ne ri ho da t'embabi gue go gue'ua xi ya hoga xahnate.

⁸ Pe nu'ahú oxqui hohu to'o da 'ñe'ts'a ri nsuhu da 'ñeñ'ahu gue go gyá xahnatehu, ngue'a gatho'ihu grí ncuhu, ne 'natho ri xahnatehu 'bui, y nú'á go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda. ⁹ Y nixi nú'u to'o xahn'a'ihu nuua ja ra ximhai, oxqui emfu gue go gue'ua ri dadahu, ngue'a 'natho ri Dadahu 'bui, y nú'á go gue'a bí 'bui mahets'i. ¹⁰ Y nixi oxqui ma gui hohu da t'eñ'ahu gue go gyá ndahu, ngue'a 'natho ri ndahu 'bui, y nú'á go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda. ¹¹ 'Bu 'na de gue'ahu da ne to'o da ndangui, mahyoni go gue'a dri 'begohu. ¹² Ngue'a nu'a tó'o ri 'ñexasebya, 'mefa da ua rá nt'ets'i, pe nu'a tó'o hingrá 'ñets'ibya, 'mefa go ma da t'e'tsua rá nsu ja rá thandi Ajuá.

¹³ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Xcá co'thu ra gosthi pa hinto da yut'a ja rá hmanda Ajuá, nixi guí cuthu, ha nixi guí hophu to'o da yut'i.

¹⁴ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nú'ahu gyá fariseohu, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Xi grí xadimahu ja ri nijahu ja yá thandi ya ja'i 'ñena hinte guí øthu, pe 'nagya yohmihu ngue'a guí hanbahu yá ngu ya 'bente viuda, hangue Ajuá ma'na ma da castiga'ihu.

¹⁵ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Nu'ahu grí mahua grí mahuni guí hoñhu ya ja'i pa gui 'ñutuabihu nú'a ri jamfrihu, y nu'bu ya bi gamfri'ihu, nu'bú ma'na guí ts'ocuahu ya mfeni, ne ma'na ya gá 'yenthu ja ra nidu ngu nú'a habu grí maha nehe.

¹⁶ ¡Nu'ahú guí ne gui 'ñuhmahu ra 'ñu, pe nixi guí pahu habu grí maha nehe, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a guí eñhu gue 'bu 'nara ja'i da jura po ra nija, hinte ri muui nú'a bi jura. Pe 'bu da jura po ra oro nú'a ja mbo ra nija, nu'bú ha, guí eñhu gue ri muui nú'a bi jura. ¹⁷ ¡'Nagya 'bemfenihu, ya xcá 'behu ra 'ñu! ¿Nda'a ma'na ri muui, ra nija o nú'a ra oro ja mbo ra nija? Ra nija gue'a ma'na ri muui, ngue'a ja xra japini ra oro. ¹⁸ Nehe guí eñhu gue 'bu to'o da jura po ra ata hinte ri muui nú'a bi jura. Pe nu'bu da jura por nú'a ra 'baha xa thuxa ja ra ata, nu'bú ha guí eñhu gue ri muui nú'a bi jura. ¹⁹ ¡'Nagya 'bemfenihu, ya ma'na xcá 'behu ra 'ñu! ¿Nda'a ma'na ri muui, ra ata o nú'a ra 'baha xa thuxni ja ra ata? Ra ata gue'a ma'na ri muui ngue'a ja bri japini nú'a ra 'baha'a. ²⁰ Hangue nu'a tó'o ri jura po ra ata, hingue hønse po ra ata ri jura, nehe ri jura po gatho nú'a ra 'baha xa thuxni nehe. ²¹ Ne nu'a tó'o ri jura po ra nija, hingue hønse po ra nija ri jura, nehe ri jura po Ajuá ngue'a nu'a ja 'buhni'a. ²² Nu'a tó'o ri jura po mahets'i, hingue hønse po mahets'i ri jura, nehe ri jura po rá hudi Ajuá ne por guese Ajuá ngue'a go gue'a rá hudi'a.

²³ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Nu'ahú guí 'uecjü 'ret'a de ra bexo pa Ajuá de nú'a guí tahu 'bu guí pahu ra zi xac'ri, o ra zi ani, o ra zi cominu. Pe hingo guí øthu nú'a ma'na mahyoni ngu manga ra ley, hinguí udihu ra hoga'mui, nixi otho ri nthe catehu, ne hinguí øthu nú'a guí mañhu. ²⁴ Nu'ahú guí ne gui 'ñuhmahu ra 'ñu, pe nixi guí pahu habu grí maha nehe. Nu'ahú guí njahu ngu 'nara ja'i nú'a faha ra t'afi pa hinda tho ya t'uca zu'ue, pe sta zi, tut'atho ya danga zu'ue, y nixi bi za te 'be bi dut'i.

²⁵ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Guí njahu ngu ra xut'a vaso ne ra xut'a manza, xüqui hønse de thi ha nu de mbo xi rá nts'o. Njabu mbo ri mfenihu nehe hinxá nt'axi ngue'a gyá ndustehu ne gyá ts'o'yohu. ²⁶ 'Nagya godahu. Hychubu 'met'o ya ts'omfeni pa njabu strá nt'axi'ihu ne pa da za gui 'yøthu nú'a xá hño.

²⁷ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Guí njahu ngu ya pantyo xi xá nt'axi de thi ne ri hnequi

mahotho, pe mbo xi rá dama nts'o. ²⁸ Hangué nu'ahú guí njahubú nehe ngue'a guí 'ñet'a hoja'ihú pe guí beñhú ya ts'omfeni ne gyá yohmihú.

²⁹ ¡Nú'ahú xahnatehú de ra ley ne nú'ahú gyá fariseohú, 'nagyá yohmihú, huecate'ihú ngue'a ma xi dra castiga'ihú! Guí jamasubihú yá pantyo nú'ú yá 'mehni Ajuá xa du, ne guí cathú mahotho nuyá pantyo nu ma'ra ya hoja'i xa du. ³⁰ Ne guí eñhú: “Nu'ú ya gra 'buhmahe nuya pa'ú, nu'úbú hinstá faxhe ndu ma xitahé pa xa hyopa nú'ú yá 'mehni Ajuá.” ³¹ Hangué nu'ahú guí manséhú gue go gue'a'ihú gyá t'uhú de nú'ú to'o bi hyopa yá 'mehni Ajuá. ³² Hangué nú'a hingo bi juata ndu ri xitahú, ma go gui juadi gui 'yøthúbya.

³³ ¡Nu'ahú guí njahú ngu ya qu'eña, hingui ma gui c'othú de ya danga úgui nú'ú ma gui thohú ja ra nidu! ³⁴ Ma ga pehn'ahú ma'ra ya 'mehni ne ma'ra ya bamhyá ne ma'ra ya xahnate. 'Ra de gue'ú ma gui hyohú, nu ma'ra ma gui tsúthú ja ra pont'i, ha nu ma'ra ma gui na'mbabiú ja ri nijahú, ne hinhyabú ma gui hophú da 'múi'ú. ³⁵ Y njabú ma go gui juthú nehe de nú'ú ya hoja'i xa tho, bi mudi co ra Abé asta ra Sacaría nú'a mrá t'ú ra Berequía. Nura Sacaría go gue'a gá hyohú mbo ri nijahú guetbú ja ra ata. ³⁶ Xi majuani dí xi'ahú gue nu'ahú ma go gui tuxhú gatho nuya thaiya.

Ra Jesu bi du rá mui po ya me Jerusale
(Lc. 13:34-35)

³⁷ Nu'ahú me Jerusale, guí tedohú ne guí hophú yá 'mehni Ajuá nú'ú bí pehn'ahú. ¡Hangu ya i'qui dá ne ga munts'ahma'ihú ngu 'nara zi øni huixa yá zi t'ú'ni, pe nu'ahú hingá nehú! ³⁸ Nu'úbú nuri nguhú ma da gose. ³⁹ Ngue'a dí xi'ahú gue ya hingui ma gui yopa hyandgaguihú asta hinga yopa pengui. Nu'úbú há, nu'ahú ma gui 'ñeñhú: “Xá nsunda nú'a to'o bá pehná Ajuá pa da ndá ja guecjú.”

24

Ra Jesu bi má gue da nhuata ra ndanija
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Nepú ra Jesu bi bõni de ra ndanija, ne ya mi 'ba'ñu'a yá nxadi bi e bi zædi pa bi 'ñutuabi gatho nuya ngu de ra ndanija. ² Nu'úbú ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—Xi majuani dí xi'ahú, gatho nuya nguyú ma da nhuati ne hinda ma da gohi ni 'nara do maña co ma'na rá midoui.

Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ De guehni bi ma ra Jesu co yá nxadi pa ja ra t'øhø 'bo Olivo, ne ja bá huhni ra Jesu. Nepú bi joni yá nxadi pa bi 'yamba she'a ne bi 'ñembi:

—Dí ne xi gui xicje ha'mú ma da nja nú'a gá má, ne te ma nt'udi ma ga hanthe pa ga pahe gue ya ma gui yopa penguiua ma'na'qui, ne pa ga pahe ha'mú rá uadi ra ximhai.

⁴ Nu'úbú ra Jesu bi dátuabi ne bi 'ñembi:

—Jamasuhú oto sti ma da hya'ahú. ⁵ Ngue'a ma da 'ñehe ndunthi nú'ú to'o di ñá de ma thuhu ne di eñ'ú: “Nugui go drá Cristo bá pencagui Ajuá pa ga ndá.” Y njabú ma da hyat'a ndunthi ya ja'i. ⁶ Nehe ma gui 'yødehú da hmá de ya tuhni nú'ú ya ja, ne nú'ú hingui jatho. Pe nu'ahú osti ma da du ri múihú, ngue'a pè'tsi te da njabú. Pe hingo gue'a rá uadi ra ximhai ngue'a ri 'betho ma'ra te da nja. ⁷ Ngue'a ma da ntuhna ya hnini co ma'ra ya hnini. Ma da nja ra danga thuhu ne ya danga hñeni, ne ma da nja ya mbimhai haburaza. ⁸ Y gatho nuya dumúiya, guehya ya mudi úgui.

⁹ Nú'ú hingyá gamfri ma da gu'ahú da nap'ahú o da hyo'ahú, ne toraza da útsa'ihú ngue'a xcá camfriguihú. ¹⁰ Ha nuya pa'ú ndunthi ma da 'bedi yá jamfri, ne ma da 'ñútsa 'na ngu ma'na, ne ndunthi ma da da yá miqu'eiui. ¹¹ Y ma da 'mú ndunthi ya hyate bádi, da 'ñena gue go xuá mehna Ajuá, ne ma da hyat'a ndunthi ya ja'i. ¹² Ndunthi ya ja'i ma da 'bedi ra hmáte ngue'a ma'na xi ma da ndangui ra ts'oqui gatho ja ra ximhai. ¹³ Pe nu'a tó'o hinda 'uegue de Ajuá, nú'a go gue'a ma da mpøhø. ¹⁴ Ma da nt'øde ra noya gue ra

Nda de mahets'i ma da 'ñehe pa da nda. Nuná ma da nt'ode ja gatho rá nguni ra ximhai pa njabu da 'yode gatho ya ja'i de gatho ya hnini. Nepu de gue'a ja dí uadi ra ximhai.

¹⁵ Ra Dañe nú'a mrá 'mehni Ajuá bi 'yofo de nú'a ra ts'ot'ot'e ma da nja mbo ja ra ndanija de Jerusale pa da nts'onga ra ndanija. —Nu'a tó'o da hñe'ta nuna t'ofona mahyoni da badi xá hño te ma.— Ha nu xcrí hyanthú da t'ot'a njabu mbo ra ndanija, nu'bú njabu gui pahú gue ya bi zø ra ora. ¹⁶ Nu'bú nu'ahú me Judeahú, ma gui 'bathú grí maha ja ya t'øhø. ¹⁷ Y 'bú gri 'yohú ja rá patio ri nguhú, oxqui ma gui cuthú 'met'o pa te gui hñaxhú, ngue'a mahyoni gui dama maha. ¹⁸ 'Bú gri 'yohú ra 'befi ja ya huahi, oxqui penjú ja ri nguhú pa gui hñaxa ri hehú. ¹⁹ Huecazite nú'ú ya 'behña dí da'thi ne dya nzú nuya pa'ú. ²⁰ 'Yaphú Ajuá gue nú'a ra pa xcrí 'bathú, hindi ta ya tse nixi dra pa dega tsaya. ²¹ Ngue'a nuya pa'ú ma da nja ndunthi ya ts'othogui nú'ú hinhya'mú xa hnequi desde bi mudi ra ximhai, ne nixi hinda ma da yopa nja ma'na'qui. ²² Ajuá ma da 'yot'e pa hinda njabu ndunthi ya pa, ngue'a nu'bú da njabu ndunthi ya pa, nu'bú da du gatho. Pe po rá ngue ya gamfri, Ajuá ma da 'yot'e pa da thogui 'bestho nú'ú ya pa dega ts'othogui.

²³ Nu'bú 'na to'o da 'ñeñ'ahú gue nuua ja 'bucua ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda, o bí 'bui ringuehni, oxqui ma gui camfribihú. ²⁴ Ngue'a ma da 'múi 'raya ja'i da 'ñena gue go di gue'ú ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda, ne ma da 'mú ma'ra ya hyate badi. Nú'ú ma da 'ñudi ndunthi ya danga nt'udi ne da 'yot'a ya t'ot'e 'ñena xi majuani pa da hyat'a ya ja'i, ne da nehma'ú da hyat'a ya gamfri nehe. ²⁵ Ya stá 'bet'o'ihú ra noya de nú'a ma da nja, hangue ostí ma da tha'ahú. ²⁶ Hangue 'bú da t'eñ'ahú gue ra Cristo bí 'bui ja ra mbonthi, oxqui ma gui mahani. O 'bú da t'eñ'ahú: “Ndi bá ehú ja 'bucua mbo ra ngu”, oxqui ma gui camfribihú. ²⁷ Ngue'a nurá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i xcrá thamfrihú da dama zøhø ne da hnequi gatho ja ra ximhai nja ngu 'nara hui ri yot'a mbøxyadi ne asta yuhyadi. ²⁸ Nuya pa'ú ma da nja ngu ya pada ri munts'i habú 'beni nú'a te xa du.

Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa mengui ja ra ximhai

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Ngu da thogui nuya pa'ú dega ts'othogui, 'bestho ma da 'mexuui ra hyadi, ne ra zana hinda ma da yot'i. Ya tsø ma da dagui de mahets'i, y mahets'i ma da huat'i nts'edi. ³⁰ Nepu ma da hnequi 'nara nt'udi nuni mahets'i de rá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ne gatho ya ja'i de ra ximhai ma da nzoni nu stí hyandi da zøhø, nu sta 'ñehe ja 'nara guui con gatho rá ts'edi ne co rá nsunda pa da e da nda. ³¹ Ma da nt'ode 'nara trompeta, nepu Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da mehna yá enxé gatho ja rá nguni ra ximhai pa da munts'a gatho nú'ú xa huahni'a.

³² 'Yøhú nuna ra 'bede de ra igo: Nu xcrí hyanthú gue ya ja yá 'roho ne ya ja yá xi, nu'bú gui pahú gue ya ma da zøhø ya pa dega pahyadi. ³³ Hangue nu xcrí hyanthú da nja gatho ngu nú'a dí xi'ahú, pahú gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya ma dua yopa pengui. ³⁴ Xi majuani dí xi'ahú gue gatho nuya ma da mudi da nja ante da du nuya ja'i 'bui bya ja ra ximhai. ³⁵ Mahets'i ne ra ximhai ma da uadi da thogui, pe numa noya hinhya'mú da uadi, ma da nja pa nzantho.

³⁶ Ni 'na hinto padi ra pa nixi ra ora nurá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nixi nú'a, nixi ya enxé bí 'bú mahets'i hingui padi, hønse ma Dada há, go padi ha'mú da 'ñehe.

³⁷ Ha nu sta yopa 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ma da nja ngu nú'ú ya pa de ra Noé. ³⁸ Nuya pa'ú ante da ñuxa ra dehe ja ra ximhai, ya ja'i mi ñuni mi tsithe ne mi øt'anthati ngu xi yá nzai. Mi øt'a njabu asta nú'a ra pa bi yut'a ra Noé ja ra danga motsa nú'a xqui hyoqui. ³⁹ Nepu mi damfri'ú bi ñuxa ra dehe ja ra ximhai ne bi jat'i gatho nú'ú ya ts'oja'i. Ma da njabu nehe nú'a ra pa rá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ⁴⁰ Nuya pa'ú, 'bú yoho ya 'ñøhø di 'yo ra 'befi 'nadbú ja ra huahi, sta damfri da ts'ixa 'na de gue'ú, ha nu ma'na da gohni. ⁴¹ 'Bú yoho ya guni di 'bú 'nadbú, sta damfri da ts'ixa 'na de gue'ú, ha nu ma'na da gohni.

⁴² Hangue ndø'mhú, ngue'a hingui pahú ha'mú ma da zøhø ri Hmuhú. ⁴³ Ya guí pahú, 'bú 'nara me ngu di pahma te ma ora da zøhø 'nara be, nu'bú hinda 'ñaha'a pa hinda

hopa ra be da xocua rá ngu pa da bepabi. ⁴⁴ Hangué ne'ahú xi da ndø'mhú, ngue'a xcri thámfrihú da zøhø Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

Ra hoga 'bego ne ra ts'o'bego
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Nu'a tó'o ra hoga 'bego ne xi ra hoja'i tsa da t'ent'ua rá 'yé rá ngu rá hmu, nehe da t'ent'ua rá 'yé ya 'bego nú'u hoqui te da ts'i ora mahyoni. ⁴⁶ Nu'bú xi da johya nú'a ra hoga 'bego nu sta zøhø rá hmu da zædi di øt'a ngu nú'a rí 'ñehe. ⁴⁷ Xi majuaní dí xi'ahú, nura hmu'a ma da hñuxa dega 'betri nú'a ra 'bego pa da supa gatho nú'a te pe'tsi. ⁴⁸ Pe xi'bu nura 'bego'a da bøni dra ts'o'mæi y da beni gue rá hmu hinga 'bestho da dama mengui, ⁴⁹ nepu nú'a da mædi da na'mba yá mi'bégoui, ne da ma da ñuniui ne da ntsiui ya tixfani. ⁵⁰ Ha sta damfri da zøhø rá hmu nú'a ra ora hindi tø'mi. ⁵¹ Nu'bú nura hmu'a ma xi da ncue co nurá 'bego'a, hangué da umba 'nara danga castigo, ne da mehna habu 'bu ya yohmi pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.

25

Ra 'bede de 'ret'a ya nxutsi

¹ Nurá yo'ñehe ra Ndá de mahets'i ma ga hyecuahú ngu ra 'bede de 'nara nthati bi nja. 'Ret'a ya nxutsi bi hñaxa yá ñot'i dega aceite pa bi ma bá thadi nú'a ra 'ñøhø mi ma da nthati. ² Ha de nú'u 'ret'a ya nxutsi, cüt'a xqui hñoqui co yá ñot'i, pe nú'u má cüt'a hinxqui hñoqui. ³ Ha nú'u cüt'a hinxqui hñoqui, himbi hñaxa ndunthi ra aceite pa da xit'a ja yá ñot'i. ⁴ Pe nu'u má cüt'a xqui hñoqui ha, bi ñu'tsa yá ñot'i co ra aceite, nehe bi hñaxa 'nara xito mi ñuts'i pa sta thegue nú'a mi po ja ra ñot'i da xit'a ma'na. ⁵ Hinga 'me bi zøhø nú'a mi ma da nthati, hangué gatho nú'u 'ret'a ya nxutsi bi zæ ra t'ahá ne bi 'ñahá. ⁶ Y ngu made ra xuui bi nt'øde 'nara hmafi ne bi t'emba ya nxutsi: “¡Ya xa 'ñecua núni ma da nthati, bá ehú gui thadihú!” ⁷ Nu'bú 'bestho bi nuhu gatho nú'u 'ret'a ya nxutsi ne bi mædi bi tsøgue yá ñot'i. ⁸ Ha nú'u cüt'a hinxqui hñoqui, 'bestho bi 'ñembabi nú'u má cüt'a xqui hñoqui: “Xecje ts'u ri zi aceitehú ngue'a ya huet'atho ma ñot'ihe.” ⁹ Ne nú'u ya nxutsi xqui hñoqui bi datuabi nú'u má cüt'a ne bi 'ñembi: “Hina, hinga xe'ahe, xi'bu ga njahebú ngu'ahú. Ma'na xá hño grí maha gui tañhú habu bí 'ba. Bá tañhú pa gue'ahú.” ¹⁰ Pe de bi ma'u da danga ra aceite, nura ora'a bi zøhø nú'a mi ma da nthati. Nu'bú nú'u cüt'a ya nxutsi xqui hñoqui bi meui ne bi yut'ui'u mbo habu mi ma da nja ra ngo dega nthati. Nepu 'bestho bi jot'a ra gosthi. ¹¹ Ha 'mefa bi zøhø nú'u ma'ra ya nxutsi ne bi 'ñeñ'u: “¡Xogaguihe ra gosthi, zi Hmu, xogaguihe!” ¹² Pe nú'a to'o mi ma da nthati bi datuabi'u ne bi 'ñembi: “Xi majuaní dí xi'ahú gue hindí pa'ahú to'o'ihú.”

¹³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñena:

—Hangué nu'ahú hñocjæ ne xi da ndø'mhú, ngue'a hinguí pahú te ma pa ni te ma ora ma da zøhø Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

Ra 'bede de 'nara hmu bi zocua ra boja yá 'bego

¹⁴ Nehe rá yo'ñehe ra Ndá de mahets'i ma ga hyecuahú ngu rá 'bede 'nara hmu co yá 'bego. Nú'a ra hmu ya mi 'ba'ñu da ma ja ma'na ra hai yabú, ne bi zohna 'rayá nzai 'bego pa bi zocuabi rá boja pa da xu de da pengui.

¹⁵ 'Na de gue'u bi zocuabi cüt'a 'mo, ma'na bi zocuabi yo 'mo, ha nu'a ma'na bi zocuabi 'na 'mo. Ngu rá ndangui rá mfadi cada 'na, gue'a rá ndunthi ra boja bi ts'ocuabi. nepu ra hmu bi gu rá 'ñu bi ma. ¹⁶ Nú'a ra 'bego xqui ts'ocuabi cüt'a 'mo, nu'a bi ma bi pñnts'a nura boja'a ne bi dahá má cüt'a 'mo. ¹⁷ Ha nu'a tó'o xqui ts'ocua yo 'mo mbexo, bi pñnts'a nú'a ra boja'a, ne bi dahá má yo 'mo. ¹⁸ Pe nu'a tó'o xqui ts'ocua 'na 'mo mbexo, nu'a bi ma bá xei 'nara o'tsi ne bi 'yagui nú'a ra boja xqui zocuabi rá hmu.

¹⁹ Bi thogui ndunthi ya pa, nepu bi zøhø ra hmu bi 'ñut'ændauí yá 'bego. ²⁰ Bi zøhø 'met'o nú'a xqui ts'ocua cüt'a 'mo, ne bi umba rá hmu nú'a má cüt'a 'mo xqui dahá de nú'a xqui ts'ocuabi, ne bi 'ñembabi: “Gá tsogagui cüt'a 'mo, pe nubyá jaua nuna má cüt'a 'mo stá tahá de nú'a gá tsogagui.” ²¹ Nu'bú ra hmu bi dadi ne bi 'ñena: “Xi xá hño ri 'befi.

Nu'i xi 'nagrá hoga 'bego. Nubyá ma ga tsoc'a'i ma'na ndunthi ra boja pa gui japi da xu, ngue'a xi xcá padi xcá japi da xu nú'a 'na tui dá tsoc'a'i. Nubyá bá ehe pa ga johyahú.”
²² 'Mefa bi zøhø nú'a to'o xqui ts'ocua yo 'mo, ne bi 'ñemba rá hmu: “Gá tsogagui yo 'mo, pe nubyá jaua nuna má yo 'mo stá taha de nú'a yo 'mo gá tsogagui.”
²³ Nu'bú ra hmu bi dadi ne bi 'ñembabi: “Xi xá hño ri 'befi. Nu'i xi 'nagrá hoga 'bego. Nubyá ma ga tsoc'a'i ma'na ndunthi ra boja pa gui japi da xu, ngue'a xi xcá padi xcá japi da xu nú'a 'na tui dá tsoc'a'i. Nubyá bá ehe pa ga johyahú.”
²⁴ Pe nu mi zøhø nú'a ra 'bego xqui ts'ocua 'na 'mo, nu'á bi 'ñembabi rá hmu: “Nuga dí padi gue xi grí japa ri 'bego da mpefi nts'edi ne guí xofo habú hingo xcá pot'i, ne guí munts'a ra trigo habú hingo xcá piqui.
²⁵ Hangué nuga dá tsu'i, xi'bu ga tuxa ra thai, hangué dá ma dá agui ri boja ja ra hai. Pe nubyá jaua núna gá tsogagui.”
²⁶ Bi dadi ra hmu ne bi 'ñembabi: “Nu'i 'nagrá ts'o'mui ne 'nagrá dahñe 'bego, 'bu guí beni gue dí xofo habú hingo stá pot'i ne dí munts'i habú hingo stá piqui,
²⁷ nu'bú ¿ha gue himi tsa xcá nu te xcá 'yøt'e pa xa xu ma boja dá tsoc'a'i pa xa t'acagui rá taha ma boja núbya dá tsøhø?”
²⁸ Nepu ra hmu bi 'ñembabi nú'u to'o mi 'ñoui: “Hñambabihú nú'a ra boja dá tsocuabi nuni ra dahñe 'bego, ne umfu nú'a to'o pe'tsa 'ret'a 'mo.
²⁹ Ngue'a nu'a tó'o pe'tsi, ma'na ma da t'umbabi pa asta da bonguabi. Pe nu'a tó'o ts'atho pe'tsi, nu'á da thambabi nú'a ts'u pe'tsi pa ya hinte da me'tsi.
³⁰ Hangué nú'a ra 'bego hinte rá 'befi, ma'na xá hño juhú ne 'yenthú ja ra 'bexuui pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.”

Ra Jesu ma da hñá'mba nguenda ya ja'i de ra ximhai

³¹ Nu sta 'ñehe pa da nda Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ma da 'ñoui gatho yá enxε, ne ma da hñudi ja rá maça hudi con gatho rá nsunda.
³² Nuni ja ma da munts'ini gatho ya ja'i de gatho rá nguni ra ximhai, y nura Nda ma da 'ueca 'na ngu 'na, ngu øt'a ya ma'yo co ya zi deti ne ya t'axi.
³³ Nu'á ma da 'ba'ma ja rá 'ñei gatho ya zi deti, ne nu ja rá ngaha ja ma da 'bam'ni gatho ya t'axi.
³⁴ Nu'bú ma da 'ñembabi nú'u di 'bai ja rá 'ñei: “Bá ehú nu'ahú xa jap'ahú ma Dada. Ma gui cuthúbya nuni mahets'i habú bí manda ma Dada nuni habú xqui thoqui pa gue'ahú de ante da thoca ra ximhai.
³⁵ Dí 'ñepi gui cuthúni ngue'a nú'bu mi tsuca ra thuhu, go gue'ahú gá 'racju te dá tsi. Ne nú'bu mi tsuca ra nduthe, go gue'ahú gá 'racju ra dehe dá tsi. Ne nú'bu ndí ne'ñu, go gue'ahú gá 'racju ntsaya dá oxi.
³⁶ Ne nú'bu mi otho te ga he, go gue'ahú gá 'racju te dá he. Ne nú'bu ndrí hñeni ne dá ofadi, go gue'ahú gá ma gá c'ascahú.”
³⁷ Nu'bú nú'u to'o xa 'yøt'e xá hño ma da dadi ne da 'ñena: “Ma zi Hmu'ihe, ¿ha'mú dá hant'ahe gue mi tsu'a ra thuhu nepu dá 'ra'ahe te gá tsi? O ¿ha'mú dá hant'ahe gue mi tsu'a ra nduthe nepu dá 'ra'ahe ra dehe?
³⁸ O ¿ha'mú dá hant'ahe gue ngrí ne'ñu nepu dá 'ra'ahe ntsaya gá oxi? O ¿ha'mú dá hant'ahe gue mi otho te gui hye, nepu dá 'ra'ahe te gui hye?
³⁹ O ¿ha'mú dá hant'ahe ngrí hñeni o nguí ofadi nepu dá ma dá c'a'ts'ahe?”
⁴⁰ Nu'bú ra Nda da datuabi ne da 'ñena: “Xi majuani dí xi'ahú gue nu'bu gá faxhú 'na de guehyu ma cu hinte mri muui ja yá thandi ya ja'i, pahú gue go guecagui gá faxcahú.”

⁴¹ Nepu ra Nda da 'ñembabi nú'u di 'bai ja rá ngaha: “Nu'ahú 'uehú de gueque. Nu'ahú xa zu'ahú rá cue Ajuá, grí maha pa ja ra nidu habú zø ra tsibi pa nzantho, nuni habú xa thoqui pa ra ts'ondahi ne yá ts'o'εnxε.
⁴² Ngue'a mi tsuca ra thuhu pe nu'ahú hingá 'racju te dá tsi. Ne mi tsuca ra nduthe pe nu'ahú hingá 'racju ra dehe dá tsi.
⁴³ Ne nú'bu ndí ne'ñu, nu'ahú hingá 'racju ntsaya dá oxi. Ne mi otho te ga he pe nu'ahú hingá 'racju te dá he. Ne nú'bu ndí hñeni ne ndí ofadi, nu'ahú hingá ma gá c'ascahú.”
⁴⁴ Nu'bú nú'u ya ts'oja'i ma da dadi ne ma da 'ñena: “Ma zi Hmu'i, ¿ha'mú dá hant'ahe mi tsu'a ra thuhu o ra nduthe, o ngrá ne'ñu, o bi 'ñotho te gui hye o gá hñeni o gá ofadi, nepu hindá fax'ahe?”
⁴⁵ Nepu ra Nda da datuabi ne da 'ñembi: “Xi majuani dí xi'ahú, nu'bu hingá faxhú 'na de nuyú ma zi cu hinte mri muui pa ja ri thandihú, pahú gue go guecagui hingo gá faxcahú.”
⁴⁶ Nu'bú nuya ts'oja'i ma da ma pa ja ra nidu habú da 'mui pa nzantho. Ha nu'u tó'o xa 'yøt'e xá hño ma da yut'a mahets'i habú bí ja ra te pa nzantho.

26

Ya nda gá xodyo bi 'ñu'ti pa hanja da za da gu ra Jesu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi m̄anga gatho nuya noyaya, bi 'ñembabi yá nxadi:

² —Ngu guí pah̄u gue h̄onse yo pa ri 'bedi pa da t'ot'a ra ngo dega pascua, ne nuya pa'u gue'bu ma dra da Nú'a To'o bi e bi Nja'i pa dra pont'i ne da tho.

³ Ne nura pa'a bi m̄anga njabu ra Jesu, nuyá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, bi munts'i'u ja rá ngu ra Caifá nú'a to'o xi mrá danga nda gá macja. ⁴ Nuni ja guehni bi 'ñu'ti'u pa hanja da za da hyat'a ra Jesu pa da za da gu ne da hyo. ⁵ Ne bi bense'u bi 'ñémbi'u:

—Nubyá hinga ma ga oth̄u núna dí beñh̄u ga oth̄u ngue'a ra ngo, pa hinda ñants'a ya ja'i.

'Nara 'behña bi go'tsua ja rá ñaxu ra Jesu 'nara hoga ñani

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ha nura Jesu mi 'buhni ja ra t'uca hnini Betania ja rá ngu ra Simu nú'a to'o xqui ñani de ra lepra nú'a ra h̄neni tsit'atho ra ngø. ⁷ Ha ra Jesu mi hudi ja ra mexa, ne de gue'a bi zonga 'nara 'behña mi ha 'na ngu ra zi xito xqui thoqui de 'nara hoga do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara dehe xi mi yuni xá cahi ne xi mri muui ndunthi, ne bi go'tsua ja rá ñaxu ra Jesu nú'a ra dehe'a. ⁸ Ha nu mi hyanda ya nxadi nú'a mi ot'a nú'a ra 'behña'a, bi bø yá cue ne bi 'ñena:

—¿Hanja bri fantho nuna dehe xi rá mađi? ⁹ Nuna deheni xa za xa 'ba hmaha, ngue'a ri muui ndunthi ra boja, ne xa t'umba hmaha 'nara mfats'i ya hyoya.

¹⁰ Nu'bu ra Jesu bi 'yøde nú'a mi mañ'u ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí mañh̄u njabu de nú'a bi 'yøt'a nuni ra zi 'behña? Nuní xa 'yøt'a 'nara hño pa guequi. ¹¹ Ogui hyøcju nú'a xa goxcagui, ngue'a nuya hyoya ma guí 'buh̄u nzantho con gue'u, pe nuguí hinga nzantho ma ga 'bui con gue'ah̄u. ¹² Nuní bi goxcagui nú'a ra dehe yuni xá cahi pa nu xcrá nt'agui. ¹³ Xi majuani dí xi'ah̄u gue hab̄wraza de ra ximhai da hmanga ma noya, nehe da hma de nú'a xa 'yøtcagui nuni ra zi 'behña pa 'nara feni de guehni.

Ra Juda bi pa ra Jesu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Nepu 'na de gue nú'u 'ret'amayoho ya nxadi mrá thuhu ra Juda Iscariote bi ma bá c'a'tsa ya nda gá macja, ¹⁵ y nu'a bi 'ñembabi'u:

—¿Hangu guí 'racju pa ga da'a'ih̄u ja ri 'yeh̄u ra Jesu?

Nu'bu 'bestho ra ora'a bi gohui'u 'nara cohi, ne ya nda gá macja bi umbabi ra Juda Iscariote 'natema'ret'a ya t'axboja. ¹⁶ Y desde ra pa'a ra Juda mi honi hanja da za da da ra Jesu ja yá 'yε'u.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Nepu bi dat'a ya pa de 'nayá ngo ya xodyo, gue'a ra ngo de ya thuhme nsi ra nzoi. Y nú'a ra mudi pa de ra ngo, yá nxadi ra Jesu bi ma bá tsudi pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hab̄u guí ne ga hocje ra hñuni dega pascua?

¹⁸ Ha ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ja ra hnini bá c'a'tsh̄u 'nara 'ñøhø ne guí 'ñembabi'h̄u: “Bá pencahe ra Xahnate gue ga xi'ah̄e njaua ngu nú'a bá ma: Ya ma da dat'a ma ora, ne pe'tsi te ga øthe ra hñuni dega pascua co ma nxadi ja ri ngu.”

¹⁹ Nu'bu ya nxadi bi 'yøt'e ngu nú'a xqui 'bepabi ra Jesu, hangue nu'á ja bá hocni ra hñuni dega pascua.

²⁰ Nu mi nxuui ra Jesu bi hñudi ja ra mexa con gatho nú'u 'ret'amayoho yá nxadi. ²¹ Ha de mri ñuñ'u, ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuḡani dí xi'ahḡ gue 'na de gue'ahḡ ma gui dagaguihḡ.

²² Nu'bu' gatho yá nxadi bi du yá mui, ne nu'ú 'na ngu 'na bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, ¿ha gue go guecagui?

²³ Y ra Jesu bi ḡatuabi'ḡ ne bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o drí ñu'mebya ja 'nadra manza, nú'a go gue'a ma da dagagui. ²⁴ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya 'yo ra 'ñu pa da t'ot'e ngu nú'a mḡnga ra Maḡa T'ofu, pe huecate nú'a ra ja'i to'o ma da da'a. Ma'na xá hño hinxá 'mḡhḡmḡ nú'a ra ja'i'a.

²⁵ Nepḡ ra Juda nú'a to'o mi ma da da ra Jesu bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Xahnate, ¿ha gue go guecagui?

Ra Jesu bi ḡatuabi ne bi 'ñembi:

—Hḡhḡ, go nu'i.

²⁶ Nura ora mri ñuni'ḡ, ra Jesu bi ḡḡ ra thuhme, bi 'yapa Ajuḡ rá Dada da japi, ne bi heque, nepḡ bi umbabi yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Tsihḡ nuna thuhme, nuna go guehna ma ndo'yo.

²⁷ Nepḡ bi ḡḡ ra vaso nú'a mi po ra vinu, ne bi umba njamḡdi Ajuḡ rá Dada, nepḡ bi umba yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Tsihḡ nuna vinu grí gathohḡ. ²⁸ Nuna go guehna ma ji ma da mfani pa da put'a yá ts'oqui gatho ya ja'i. Nehe go guehna ra seña de ra 'ra'yo cohi. ²⁹ Pe dí xi'ahḡ gue ya hinga ma ga yopa tsi ma'na'qui nuna ra vinu dega obxi con gue'ahḡ nuua ja ra ximhai. Ma ga yopa tsi ma'na ra 'ra'yo vinu con gue'ahḡ, pe nuni mahets'i habḡ bí manda ma Dada.

Ra Jesu bi mḡ gue ra Pedro mi ma da ḡoni'a

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ha nu mi uadi bi duta 'nara jahña, bi ma'ḡ pa ja ra t'ohḡ 'bo Olivo. ³¹ Nu'bu' ra Jesu bi 'ñembabi'ḡ:

—Nura nxuubiya gatho'ihḡ ma da du ri muihḡ ne ma gui tsogasehḡua. Ngue'a Ajuḡ ma Dada mḡnga njaua ja ra Maḡa T'ofu: “Ma ga ho ra ma'yo, y nuyá deti ri su'a ma da nxani habḡraza,” njabḡ ena. ³² Hangué nugui ma da thogagui, pe nu xcrá yopa nte, ma ga 'bet'o de gue'ahḡ pa Galilea.

³³ Nu'bu' ra Pedro bi ḡatuabi ne bi 'ñembi:

—Masque gatho ma'ra da 'uegue de gue'a'i, pe nugui hinhya'mḡ ga 'uegue de gue'a'i.

³⁴ Ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Xi majuḡani dí xi'a'i gue núbya dí nxuui ma gui cḡngagui hñu'qui ante da mafi ra me'nja.

³⁵ Nu'bu' ra Pedro bi ḡadi ne bi 'ñena:

—Masque ga tuui mahyegui pe hinhya'mḡ ga cḡñ'a'i.

Y gatho ma'ra ya nxadi bi mḡ njabḡ nehe.

Ra Jesu mi apabi Ajuḡ rá Dada nuni Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Nepḡ ra Jesu bi zḡhḡni co yá nxadi ja nú'a ra luga rá thuhu Getsemani, ne bi 'ñembabi'ḡ:

—Cohḡua, nugui ma ga thogui má ts'ḡ ringuehni pa ga apabi Ajuḡ ma Dada.

³⁷ Nu'bu' nu'a' bi zixa hñu yá nxadi, ra Pedro ne nú'ḡ yoho yá t'ḡ ra Sebedeo, bi thogui má ts'ḡ ringuehni. De guehni ra Jesu bi mḡdi bi ntsḡ'mi ne xi bi du rá mui. ³⁸ Ne bi 'ñembabi nú'ḡ hñu yá nxadi:

—Xi tu ma muiḡa asta dí ne ga tu co ra dumui. Cohḡua, oxqui ahḡhḡ, ma ga aphḡ Ajuḡ mahyegui.

³⁹ Y ra Jesu bi thogui má ts'ḡ de habḡ bi gohi yá nxadi, nepḡ bi mḡ rá hmi ja ra hai, ne bi 'yapa Ajuḡ rá Dada ne bi 'ñembi:

—Ma Dada'i, nu'bu' da zahḡ, dá thoguitho nuna ts'othogui ma ga thogui, pe nu'bu' hina, 'yḡt'e nú'a go ri pahague, hingo nú'a go ga nega.

⁴⁰ Nu'bu ra Jesu bi mengui pa habu xqui gohi nu'u hnu ya nxadi, ne nu'u bi zudi mi aha, hangue ra Jesu bi 'nembabi ra Pedro:

—¿Ha gue hinxa za xca tsethu ra t'aha madi 'na ora mahyegui con guequi? ⁴¹ Nuhuhu ne 'yaphu Ajuu pa gui tsethu ya ts'othogui. Xi majuani di xi'ahu gue ri mfenihu ja ra ts'edi, pe nuri ndo'yohu otho ra ts'edi pa gui tsethu.

⁴² Ra Jesu bi menga ma'na'qui habu xqui 'yapa Ajuu ra madi, ne bi 'nena ma'na'qui njaua:

—Ma Dada'i, 'bu hinda za da thoguitho nu'u ya ts'othogui ma ga thogui, nu'bu 'yot'e nu'a go ri pahague.

⁴³ Nepu ra Jesu bi yopa mengui ma'na'qui habu xqui zogui nu'u hnu ya nxadi, ne bi zudi mi aha ne nixi mi tsa da zot'a ya da ngue'a xi mi tseti ra t'aha. ⁴⁴ Nu'bu ra Jesu bi zoguini'u ma'na'qui, ne nu'a bi yopa menga ra hnu'qui pa habu mi apabi Ajuu, ne guet'atho ya noya bi ma ngu nu'u xqui man'a. ⁴⁵ Nepu bi yopa menga ma'na'qui pa habu xqui zogui nu'u hnu ya nxadi ne bi 'nembabi'u:

—Nubyá ha, dá zu ri t'ahahu ne tsayahu xa hño. Ya bi zø ra ora gue ya ma dra da ja ya 'ye ya 'yot'ats'oqui Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ⁴⁶ Nanju maha, ngue'a ya xa 'nepu nu'a to'o ma da dagagui.

Bri ju nts'ahni ra Jesu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ts'a ra ora mi manga njabu ra Jesu, bi zøhø ra Juda 'na de nu'u 'ret'amayoho ya nxadi, mbra 'ñoui ndunthi ya ja'i, 'ra mbra hña ya huai ha nu ma'ra mbra hña ya za. Nuya ja'i'u bá pehna ya ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja. ⁴⁸ Ra Juda nu'a to'o xqui pa ra Jesu ya xqui umba 'nara seña nuya ja'i ne xqui 'nembabi:

—Nú'a gui hyanthu ga tsu'tsuabi rá hmi, nú'a go di gue'a, ne gui dama juhu.

⁴⁹ Nu'bu ra Juda bi ma bá tsudi ra Jesu. Nepu bi zenjua ne bi 'ñembi:

—¿Ajuu da jap'a'i, Xahnate!

Ne 'bestho bi zu'tsi. ⁵⁰ Nu'bu ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi'ague, ¿te rá 'be xqui 'ñeque?

Nu'bu ya ja'i 'bestho bi gu ra Jesu pa bi zixa nts'ahni.

⁵¹ Y ngu bri ju ra Jesu, 'na de gue nu'u mri 'ñoui'a bi c'o'tsa rá mahuai ne bi hyecua 'nará gu 'nará 'bego ra nda gá macja. ⁵² Nu'bu ra Jesu bi 'nembabi nu'a mi ha ra mahuai:

—Pe'tsa ri huai ja rá nt'o, ngue'a gatho nu'u to'o hote co ra huai, co ra huai di tho nehe. ⁵³ Nugui da zahma ga apa ma Dada dua pencagui ya 'motho gá enxe, y nu'a dua pencahma 'bestho. ⁵⁴ Pe nu'bu, ya hinda za da nja ngu nu'a manga ra Maca T'ofu nu'a ena gue mahyoni ga thogui ngu nu'a di thoguiba.

⁵⁵ Nu'bu ra Jesu bi 'nembabi ya ja'i:

—¿Sague drá be pa e gui jugaguihu co ya huai ne ya za? Hyastho ndi 'bui ja ra nija pa ndi xahn'a'ihu ne hinhya'mu gá jugaguihu. ⁵⁶ Pe pe'tsi gatho da njabu pa da nja ngu nu'a bi manga ya 'mehni Ajuu ja ra Maca T'ofu.

Nu'bu gatho ya nxadi bi hyehni ra Jesu ne bi 'bat'i'u.

Ra Jesu ja ya thandi ra hmunts'a nda gá xodyo

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Nu'bu nu'u to'o xqui gu ra Jesu bi zits'i pa habu mi 'bui ra danga nda gá macja nu'a mra thuhu ra Caifa, nehe ja xqui munts'ini nuya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda.

⁵⁸ Ha nura Pedro mi 'befatho zi yabu mri dena ra Jesu, bi zøni asta ja rá patio rá ngu ra danga nda gá macja. Nuni ja bi gohni'a habu mi 'bui ya gunts'ahni pa da hyandi'a te da t'ø'tua ra Jesu.

⁵⁹ Ha nuya nda gá macja ne ya ndaxjua nda mahyegui con gatho ma'ra ya nda gá xodyo mi honi to'o da manbabi ra Jesu masque dega nc'uamba, pa da za da tho. ⁶⁰ Pe himbi za te bi ts'utuabi, masque ndunthi ya ja'i bi gu'tsua ya nc'uamba. ⁶¹ Pe 'mefa bi 'mehni yoho ya c'uamba ja'i bi 'nena:

—Nuna 'ñøhøni bi 'ñena gue da za da yø'tuabi rá nija Ajuá ne rá hñupa da za da yopa 'ba'ma ma'na'qui.

⁶² Nu'bú nura danga nda gá macja bi 'mai ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Ha gue hinte gui thadi? ¿Ha gue majuani nú'a hma de gue'i?

⁶³ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Nu'bú nura danga nda gá macja bi 'ñembabi:

—De rá thuhu Ajuá nú'a te, xi da xicje, ¿ha gue go gue'i grá Cristo rá T'á'i Ajuá bá pehn'a'i pa gui nda?

⁶⁴ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñena:

—Haha go guecagui, ngu nú'a gá ma. Nehe dí xi'ahua gue nuya pa xa 'ñepu ma gui hyanthu Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a ja rá ts'edi. Y nehe ma gui hyanthu dua ehe ja ya guui.

⁶⁵ Nu'bú nura danga nda gá macja bi danga yá he ngue'a bi beni gue ra Jesu xqui ñama'ñu de Ajuá, ne bi 'ñena:

—Nuna 'ñøhøni ri 'ñet'a Ajuá. ¿Te ga 'bepu ma'ra to'o da xicju de guehni? Ya gá 'yøschu nú'a te bi ma. ⁶⁶ ¿Te guí mañhu?

Ha nu'u ma'ra bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuní go 'nara danga nduthai, hangue rí 'ñepi da tho.

⁶⁷ Nu'bú 'ra de gue'u bi zo'tsuabi rá hmi ne bi na'mbi, ha nu ma'ra bi me'ti, ⁶⁸ ne bi 'ñembabi:

—Nu'i guí ena gue go gue'i grá Cristo xuá mehn'a'i Ajuá pa gui nda. Nu'bú, 'bu grá badi, xicje xa, ¿to'o nú'a bi nap'a'i?

Ra Pedro bi gonga ra Jesu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Nura ora'a, ra Pedro mi huhnitho ja ra patio, nepu 'nara nxutsi mrá 'bego bi ma bá tsudi'a ne bi 'ñembabi:

—Ne'i go gue'i nguí 'ñoui ra Jesu nú'a ra me Galilea, ¿ha ngue ha?

⁷⁰ Ha nura Pedro bi ncøni de ja yá thandi gatho ya ja'i mi 'bahni ne bi 'ñena:

—Nixi dí padi nú'a guí ma.

⁷¹ Nepu nu'á ya mi pa ja ra gosthi, ne ma'na ra nxutsi mrá 'bego bi hyandi'a ne bi 'ñembabi nú'u ma'ra ya ja'i mi 'bahni:

—Nuna dameni mri 'ñoui ra Jesu me Nasare nehe.

⁷² Nepu ra Pedro bi yopa ncøni ma'na'qui, ne bi jura bi 'ñena:

—Nixi stá padi nú'a ra 'ñøhø guí ma.

⁷³ 'Mefa bi joni ya ja'i habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani ne'a'i go gue'i 'na de gue'u, ngue'a mfata ri noya gri ña.

⁷⁴ Nu'bú ra Pedro bi mudi bi jura ne bi ntsante ne bi 'ñena:

—Hindí pa nú'a ra 'ñøhø guí mañhu.

Y 'bestho nura ora'a bi mafi ra menja. ⁷⁵ Nu'bú ra Pedro bi zo rá mfeni de nú'a xqui xipa ra Jesu ne xqui 'ñembi: “Nu'i ma gui cøngagui hñu'qui ante da mafi ra menja.” Nu'bú ra Pedro bi bøni pa thi ne xi bi nzoni con gatho rá mui.

27

Ra Jesu bi ts'ixa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Nurá hyax'a gatho yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja bi gohi 'nara cohi pa hanja da za da hyo ra Jesu. ² Nepu bi du'ti'u pa bi zits'i bá ent'ua ja rá 'ye ra Poncio Pilato nú'a to'o mrá nda de Judea.

Rá du ra Juda

³ Ra Juda nú'a to'o xqui da ra Jesu, nu mi hyandi'a gue ma da tho ra Jesu, xi bi du rá mui ne bi ma bá co'tsua yá boja nuya nda gá macja ne ya ndaxjua nda, nú'a 'natema'ret'a ya t'axboja xqui t'umbi. ⁴ Ne bi 'ñena:

—Nugui stá øt'a 'nara danga ts'oqui, ngue'a stá da 'nara 'ñøhø nú'a hinte tu, ma da tho, da manga rá ji.

Nepu nu'ú bi dadi ne bi 'ñembi:

—¿Nu'á te go tsa ga paçahe de gue'a? Nu'á go rí ma ri uendague.

⁵ Nu'bú ra Juda bi føta nú'a ra boja mbo ra nija, nepu bi ma bá nzudise dega 'yuga pa bi nhyo sehe.

⁶ Nu'bú nuya nda gá macja bi munts'a nú'a ra boja'a ne bi 'ñeñ'u:

—Nuna bojana hinguí tsa ga uthu ja ra 'me'tsboja de ra nija, ngue'a guehna 'nara njut'i de rá ji 'nara ja'i.

⁷ Nepu bi go 'nara cohi gue con gue nura boja'a da dañ'u 'nara hai rá thuhu ra Hai dega Hyoca Traste, pa ja da t'aguini ya nzøhøja'i. ⁸ Hangue asta mapaya nura hai'a rá thuhu ra Hai dega Ji. ⁹⁻¹⁰ Njabu bi nja ngu nú'a xqui manga ra badi Jeremía bi 'ñena: “Bri ju nú'a 'natema'ret'a ya t'axboja pa bi thanga 'nara hai nú'a mrá meti 'nara hyoca traste. Njabu bi 'bepcagui Ajuá ga øt'e. Ngue'a ya me Israel bi 'ñena gue nú'a ra ja'i'a da 'ba po 'natema'ret'a ya t'axboja.”

Ra Jesu bi 'mai ja rá thandi ra Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ra Jesu ya mi 'bahni ja rá thandi ra Pilato nú'a to'o mrá nda de Judea. Ha ra Pilato bi 'ñani, bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'i grá danga Nda de ya xodyo?

Ha ra Jesu bi datuabi:

—Haha go guecagui, ngu nú'a gá ma.

¹² Nepu ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi ñapabi ra Jesu, pe nu'á hinte bi dadi.

¹³ Nu'bú ra Pilato bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Ha hinguí øde gatho nú'a te hma de gue'i?

¹⁴ Pe ra Jesu hinte bi datuabi. Por guehna ra Pilato xi bi 'yø.

Ra Jesu bi secuabi gue da tho

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Nú'a ra nzai de Judea gue ra nda pe'tsi da hegui 'nara 'yofadi nú'u go da huahna ya ja'i nú'u ya pa de rá ngo ra pascua. ¹⁶ Ha nuya pa'u mi ofadi 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Barraba nú'a xqui t'øde ndunthi de gue'a ngue'a xi mrá ts'oja'i. ¹⁷ Y nu'bú nura ora bi munts'a ya ja'i, ra Pilato bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿To'o guí nehø ga hegui, ra Barraba o nuni ra Jesu t'embi ra Cristo ra nda?

¹⁸ Ngue'a ra Pilato mi padi hanja ya nda gá xodyo xqui zi'tsuabi ra Jesu ngue'a mi tsu da hñanbabi'a yá nsu.

¹⁹ Ha nu de mi huhni ra Pilato ja rá hudi, nurá 'behña bá penpa ra noya ne bi 'ñembi: “Ote xqui ma gui hñøt'e de gue nú'a ra hoga ja'i'a, ngue'a manxuui dá 'uipa 'nará t'i xi xá nts'o.”

²⁰ Pe ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi 'yu'ta gatho ya ja'i pa da 'yadi'u gue go da thegui ra Barraba, ne go da tho ra Jesu. ²¹ Nu'bú ra Pilato bi 'yambabi ma'na'qui ya ja'i ne bi 'ñembi:

—¿Nda'a de ri yoho guí nehø ga hegui?

Nu'bú ya ja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Nura Barraba.

²² Hangue ra Pilato bi yopa 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—Nu'bú ¿te ga øt'e co nuni ra Jesu xa thu'mbi ra Cristo ra nda?

Nu'bú ya ja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Manda da tho ja ra pont'i!

²³ Nu'bú ra Pilato bi 'ñembabi'u:

—¿Pe te ma ts'oqui xa 'yøt'ni?

Pe nu'ú ma'na xi mi mafi nts'edi mi ena:

—¿Manda da tho ja ra pont'i!

²⁴ Nu mi hyanda ra Pilato gue ma'na 'yo mri ñunts'i ya ja'i ne himi tsa te da 'yøt'e'a, nu'bú bi manda da thampa ts'ua ra dehe, ne bi nxu'ye ja yá thandi gatho ya ja'i, ne bi 'ñena:

—Nugui hingo ma ga thadi de nurá ji ma da manga nuna ra hoga 'ñøhø nu stí du. Nu'ahua ya go guí pahua te ma gui thadihua.

²⁵ Nu'bú bi dadi gatho ya ja'i ne bi 'ñena:

—¡Nuje ne gatho ma batsihe ma go ga thadihe de nú'a ra ji ma da mfani!

²⁶ Nu'bú ra Pilato bi hyegui ra Barraba, ne bi manda bri fet'a ra Jesu, nepu bi 'yent'uabi'a ja yá 'ye yá soldado pa da hyo'ua.

²⁷ Nu'bú ya soldado bi zixa ra Jesu pa habu mi 'bui ra danga ts'utbi, ne ja bá cot'athoni gatho ya soldado. ²⁸ Nepu bi møque'ua ne bi hyetuabi 'nara thenga he. ²⁹ Ne bi hñu'tsuabi ja rá ñaxu 'nara corona dega 'mini xqui 'bet'e, ne bi 'yent'ua ja rá 'ye ra 'ñei 'nara ts'ut'o. Nepu bi ndandiñahmu'ua ja rá thandi'a, ne mi ø'tuatho ra nt'eni mi embi:

—¡'Bui pa nzantho, nu'i ri t'equ'ei rá Nda'i ya xodyo!

³⁰ Nepu bi zots'i'ua ne bi hñamba nú'a ra ts'ut'o mi o ja rá 'ye ne con gue'a bi na'mba ja rá ñaxu. ³¹ Nepu de mi uadi'ua bi 'yø'tua ra nt'eni ra Jesu, bi møcuabi nú'a ra thenga he xqui hyetuabi, nepu bi yopa hyetua nú'ua yá dutu xi mi he. Nepu bi zits'i'ua pa da pont'i ja ra pont'i pa ja dí duni.

Ra Jesu bri thøta ja ra pont'i

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ne de má 'ñu bi ntheu'ua 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Simu mrá me Cirene. Nepu nú'a ra 'ñøhø'a bri japi bi duxa nú'a ra pont'i habu mi ma da ts'ata ra Jesu.

³³ Njabu bi zøni ja ra luga rá thuhu Golgota nú'a rí bøni da 'ñena Ñaxmadu. ³⁴ Nuni ja bá t'umbabini ra Jesu ra vinu xqui nthants'i co 'nara ndapo xi xmá nju, pe mi za gue xmá nju himbi ne bi zi.

³⁵ Nu mi uadi ya soldado bi pont'a ra Jesu, nu'bú nu'ú bi rifabi yá dutu pa bi hñegue'ua. Njabu bi nja ngu nú'a xqui manga rá 'mehni Ajuá nú'a bi 'ñena: “Nú'ú bi rifagui ma dutu pa bi hñegue'ua.” ³⁶ Nepu ya soldado ja bi hñudini pa bi su ra Jesu. ³⁷ Y xqui t'ofø ja ra pont'i maña de ja rá ñaxu nda'a ra ts'oqui xqui 'yøt'e ngu mi mañ'ua pa ja bi duni. Y nú'a xqui t'ofoni mi ma gue nu'á go ra Nda de ya xodyo.

³⁸ Nehe bri pont'a yoho ya be habu bri pont'a ra Jesu, 'na ja rá 'ñei, ne nú'a ma'na ja rá ngaha. ³⁹ Y nú'ua to'o mi thoguini mi but'a yá ñaxu ne mi xaxi, ⁴⁰ mi embabi:

—Nú'i xcá ma gue gui yø'ta ra nija, nepu rá hñupa gui yopa 'ba'mi, mpøhø de gue'ase, ne cai de ra pont'i 'bu xi majuani go gue'i rá T'ua'i Ajuá.

⁴¹ Nehe ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, co ya fariseo ne ya ndaxjua nda mi nonga ra Jesu ne mi 'ñéms'e'ua:

⁴² —Ma'ra ha, bi za bi pøhø, pe nubyani hinda za da mpøhø sehe. Nu'bu go xi guehmani yá Nda ya me Israel, dá gaibya de ra pont'i pa ga camfrihu. ⁴³ Nuni xa hñuxa rá jamfri ja Ajuá, hangue dá ñambya Ajuá 'bu gue xi majuani Ajuá ri maði, cabo xa xicselhuni ne xa 'ñena gue go guehni rá T'ua Ajuá.

⁴⁴ Nehe nú'ua yoho ya be xcri pont'i mahyegui co ra Jesu bi xaxi'ua nehe.

Ra Jesu bi du

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Y ngu mi 'net'yoho ra hyadi, bi mudi bi 'mexuui gatho ra ximhai ne asta mi nzunga hñu nde ja bi yopa hnequi ma'na'qui. ⁴⁶ Ne nura ora'a ra Jesu bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —Rí bøni da 'ñena, ma Dada'i, ma Dada'i, ¿hanja xcá hyegaseua?

⁴⁷ Nu'bú 'ra de gue nú'ua mi 'buhni bi 'yøde ne bi 'ñena'ua:

—Nuni ra 'ñøhø ma'ta ndu ra baði Elía.

⁴⁸ Nu'bu' 'na de gue nú'u mi 'buhni 'bestho bi nest'ihí bá hā 'nara zi sponja ne bi pobo co ra ju'tsa vinu. De guehni bi tōta ja 'nara ts'ut'o, nepu bi go'tsuabi ja rá ne. ⁴⁹ Pe nu ma'ra bi 'ñena:

—Tsopu, ma ga nuhu ua da zø ra Elía pa da ñani.

⁵⁰ Nu'bu' bi yopa ñā nts'edi ma'na'qui ra Jesu, nepu ra ora'a 'bestho bi du. ⁵¹ Nura ora'a bi xø nú'a ra dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi cot'a habu xi xmá nsunda, bi mudi de maña pa rí ga'ti. Ne xi bi nja 'nara mbimhai nts'edi y asta bi xø ya do. ⁵² (Nehe bi xoxa ya nt'agui ne bi yopa nte ndunthi ya gamfri nú'u ya xqui du. ⁵³ Ne nu de ya xqui yopa nte ra Jesu, nu'bu' nú'u xqui bonga de ja ya nt'agui, bi 'ño ja ra hnini Jerusale habu bá handa ndunthi ya ja'i.)

⁵⁴ Ngu bi du ra Jesu, ra ndā gá soldado ne yá mfats'i nú'u mi su'a bi za'u ra mbimhai ne bi hyanda gatho nú'u te bi nja, hangue xi bi ntsu'u ne bi 'ñena:

—Xi majuani nuni ra 'ñøhø go mi guehni rá T'u Ajuā.

⁵⁵ De zi yabutho mi 'bahni ndunthi ya 'behña mi handa nú'a te bi nja. Nuya 'behña'u go gue'u xqui mepabi ra Jesu ne xqui 'ñou de Galilea. ⁵⁶ 'Ra de gue'u, ra Maria Magdalena, ne ra Maria nurá ñañā ra Cobo ne ra Jose, ne rá ñañā nú'u yoho yá t'u ra Sebedeo.

Ra Jesu bi t'agui

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ De ya mi ma da yu ra hyadi 'nará nxadi ra Jesu mrá me Arimatea mrá thuhu ra Jose ne xi mrá rico, ⁵⁸ bi ma bá c'a'tsa ra Pilato pa bi 'yapa nsequi da ma da 'yacuabi rá ndo'yo ra Jesu. Nu'bu' ra Pilato bi manda da t'umbabi nsequi pa da ma da 'yagui. ⁵⁹ Nu'bu' ra Jose bi ma bá tumpa rá ndo'yo ra Jesu, ne bi mant'i co 'nara t'axa dutu. ⁶⁰ Nepu bi ma bá agui ja ra nt'agui nú'a xqui hyoqui'a ja 'nara hñado pa go xa nt'aguini hmaha'a. Nepu bi got'a ra nt'agui co 'nara danga do, ne bi ma'a. ⁶¹ Ne guetbu ja ra nt'agui mi huhni ra Maria Magdalena ne nú'a ma'na ra Maria.

Ya nsute ja rá nt'agui ra Jesu

⁶² Rá hyax'a, ya xqui thogui nú'a ra pa de ra nthoqui, bi ma ya ndā gá macja ne ya fariseo bá c'a'tsa ra Pilato, ⁶³ ne bi 'ñembi:

—Nú'i ma ndā'ihe, dí beñhe gue nú'a ra hyate 'ñøhø nú'bu mi tetho bi 'ñena gue rá hñupa mi ma da yopa nte. ⁶⁴ Hangue dí nehe gui pehna to'o da su ra nt'agui hñu pa, pa hinda 'ñehe yá nxadi dega xuui ne da be. Nu'bu' hā, nuya nxadi ma da 'ñembabi ya ja'i gue xa yopa nte'a, ne ma'na strá nts'o nuna nc'uambanā de nú'a rá mudi.

⁶⁵ Bi dadi ra Pilato ne bi 'ñena:

—Ma ga 'ra'ahu ya soldado gui tsixhu pa gui suhu xá hño ra nt'agui asta habu da za.

⁶⁶ Nu'bu' nuya ndā gá macja co ya fariseo bi ma bá su ra nt'agui ne bi hñu'tsua 'nara seyo ra do, ne bi zohni'u ya soldado pa bi su.

28

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Rá hyax'a de ya xqui thogui ra pa dega tsaya ne ya mi fudi da hyats'i de ra mudi pa de ra semana, ra Maria Magdalena ne ma'na ra Maria bi ma da c'a'tsa ra nt'agui. ² Y nura ora'a bi nja 'nara danga mbimhai, gue'a bá cai 'nara enxé de mahets'i, ne ngu bi zøhø habu xqui t'agui ra Jesu, bi 'yent'a nú'a ra do xqui jot'a ra nt'agui, nepu bi hñudi'a maña de nura do'a. ³ Nura enxé'a xi mri yot'i ngu 'nara huei, ne nurá he xi xmá nt'axi ngu ra tse. ⁴ Y nu mi hyanda ya soldado njabu, nu'ú bi umba ra nhuat'i co ra ntsu ne bi dagui bi hødu. ⁵ Nu'bu' ra enxé bi zofo nú'u ya 'behña ne bi 'ñembi:

—Oguí tsuhu. Nuga dí padi gue guí hoñhu ra Jesu nú'a bi tho ja ra pont'i. ⁶ Nu'á ya jo'oua, gue'a ya bi yopa nte ngu nú'a xqui mañ'a. Bá ehū gui hyanthu habu mi t'agui. ⁷ Nepu grí maha 'bestho bá xiphu yá nxadi'a gue nu'á ya bi yopa nte, ne nubyá ya bi 'met'o'a pa Galilea, nuni ja ma grí hyanthu ni ma'na'qui. Pa gue'a dá ehe ga xi'ahu.

⁸ Nu'bu' bi ma hnest'ihí nú'á yoho ya Maria, ngu ts'á mi tsu y ngu ts'á mi johya. Bi ma'á pa bá xipa ya nxadi nú'á bi mǎnga ra εnxε. ⁹ Ne nura ora mi 'yo ra 'ñu'á mi dǎmfri bi nthεui ra Jesu ne nu'á bi zεngua'á. Nu'bu' nu'á bi joni habu mi 'bai pa bi nsunda'á, ne bi hyapabi yá ua. ¹⁰ Nu'bu' ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oguí tsuhú. Grí maha gui xiphú nú'á ma cu da ma pa Galilea ne ja grá nthε'beni'á ma'na'qui.

Ya soldado bi xipabi ya ndǎ gá macja nú'á xqui nja

¹¹ De ya xqui ma nú'á ya 'bεhñá, 'ra de gue nú'á ya soldado mri su ra nt'agui bi ma pa ja ra hnini pa bá xipa ya ndǎ gá macja de gatho nú'á te xqui nja. ¹² Nu'bu' ya ndǎ gá macja bi 'ñu'tiui ya ndǎxjua ndǎ pa da umbabi'á ndunthi ra boja ya soldado pa da mǎnga 'nara nc'uamba, ¹³ ne bi 'ñembabi'á:

—Nu'áhu pε'tsi te gui mǎñhu gue de mi nxuui gá ahahú, hangue nura ora'á nuyá nxadi ra Jesu bi zøhø ne bi du'tsua'á rá ndo'yo. ¹⁴ Ha nu'bu' da nja ra pa da bǎdi ra ndǎ de nuna xa nja, odi tu ri mǎihú, ngue'á nuje go ma ga ñáhe con gue'á.

¹⁵ Nu'bu' ya soldado bi hñǎnga ra boja, nepu bi ma'á bi 'yøt'e ngu nú'á xqui sipabi. Hangue asta mapaya nuya xodyo camfri gue xi bi njabu ngu nú'á ra nc'uamba bi mǎnga ya soldado.

Ra Jesu bi umba yá 'bεfi yá nxadi

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Nu'bu' nú'á 'rεt'ama'ra ya nxadi bi ma pa Galilea nuni ja ra t'øhø habu xqui xipabi ra Jesu da nthεui. ¹⁷ Y ngu bi hyant'á ra Jesu xi bi nsunda, masque 'ra de gue'á hints'á mi camfri. ¹⁸ Nu'bu' ra Jesu bi joni pa habu mi 'bui'á ne bi 'ñembi:

—Gatho ra ts'utbi xa t'εndgagui ja ma 'yε pa ga ndǎ nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai. ¹⁹ Hangue grí maha bá zofohú gatho ya ja'i nú'á 'bui ja rá nguni ra ximhai pa dua nxadi nehe'á, ne xi'tshu'á de rá thuhu ra Dada, ne de ra T'á, ne de ra Maca Ndáhi. ²⁰ Nehe 'ñutuabihú'á da 'yøt'e gatho ngu nú'á stá 'bεp'a'ihú. Y nuga nzantho ma ga 'bui con gue'áhu asta rá uadi ra ximhai. Njabu gue'á.

NSAN MARCO RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'À BI 'YOFO NSAN MARCO

Ra Xuua Xi'tsate mi zofo ya ja'i ja ra mbonhi

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Rá maça hoga t'øde ra Jesucristo rá T'ù Ajuá bi mudi njaua:

² Ra badi Isaia bi 'yofo nuya ya noya ya maya'bu gue Ajuá bi xipabi da 'yofo: Ndi, nuga drá Ajuá dí pèhna ma 'mèhni pa da 'mèt'o de gue'e pa da hyoc'a ri 'ñu.

³ Nuna ra 'mèhni go guehna ma da ña nts'edi ja ra mbonhi ne da 'ñembabi ya ja'i njaua: “Hyocjè ra 'ñu pa da tho ma Hmuhè, ne juañhè ya ts'aca'ñu.”

⁴ Y nu mi 'ñehe ra Xuua Xi'tsate bi njabu ngu nú'á xqui mangan Ajuá, bi 'mè ja ra mbonhi ne mi xipa ya ja'i mi ena: “Ñobrihè ne nxistehehè y Ajuá da pun'ahè ri ts'oquihè.” ⁵ Ha gatho nuya ja'i mi 'bè ja ra hnini Jerusale ne gatho rá nguni de ra hai Judea mi pa habè mi 'bè ra Xuua pa mi øde'è nuya noya mi mañ'á ne pa mri njuani de yá ts'oqui ja rá thandi Ajuá. Y ra Xuua mi xi'tsi'è ja ra dathe Jordá.

⁶ Y nú'á mi nhye dega xicameyo, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega xifri. Mi tsi ya hoga nc'oto ne ra t'afi dega sefi. ⁷ Y mi zofo ya ja'i ne mi embabi'è:

—Ya xa 'ñepè bra 'bèfa de gueque 'na to'o ma'na ja rá ts'edi de gueque nú'á hindí 'ñepcagui ngugui ga xo'tua yá nthasthi yá thiza. ⁸ Xi majuani nuga dí xi'ts'a'ihè co ra dehe, pe nu'á ma da xi'ts'a'ihè co ra Maça Ndañi.

Rá sistehe ra Jesu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Y nú'bu mi xi'tsate ra Xuua, bi 'ñehe ra Jesu de ra hnini Nasare de ra hai Galilea ne bi ma ja ra dathe Jordá, ne ja bá xi'tsini ra Xuua. ¹⁰ Y ngu mi bõxa ra Jesu de ja ra dehe habè xqui nxistehe, bi hyandi bi xogui mahets'i y bá cai rá Maça Ndañi Ajuá ngu 'nara zi domitsu, ne bi zøhø ja gue'á. ¹¹ Nepè bi nt'øde 'nara noya de mahets'i ne bi 'ñena:

—Go gue'e ma hmāca T'ù'i, ne xi dí hop'a ri 'mèi.

Ra Satá mi xaxa ra Jesu

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Nu'bu 'bestho ra Maça Ndañi bi zixa ra Jesu ja ra mbonhi. ¹³ Y nuni ja bá 'buhni ñote ma pa habè mi 'bè ya mbanga zu'ue. Ne ra Satá mi xaxa ra Jesu pa da nts'ocjhmañ. Y nu mi uadi nú'è ñote ma pa, ya enxe bá hampi te da zi.

Ra Jesu bi mudi rá 'bèfi nuni Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ha nú'bu mi jot'a fadi ra Xuua, ra Jesu bi zøhø ja ra hai Galilea, ne mi mangan ra hoga noya gue ya xa zøhø ra Nda de mahets'i xpá e pa da nda de guecua ja ra ximhai. ¹⁵ Ne mi ena:

—Ya bi zø ya pa ne 'bestho ma da nda de guecua ra Nda de mahets'i, hangue ñobrihè ne camfrihè ra maça noya.

Ra Jesu bi zofo goho ya mèhuá pa dyá nxadi'á

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ 'Nara pa mi 'yoni ra Jesu ja ra ñanga ndehe Galilea ne ja bá handri ra Simu ne ra Andre rá cu mi ent'a yá xit'á ja ra ndehe pa da mpèhuá ngue'á nu'ú myá mèhuá'è.

¹⁷ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembi'è:

—Bá ehè, tengaguihè y nuga ga u't'ahè gui mpèhuahè dega ja'i.

¹⁸ Hangue nu'ú 'bestho bi zohni yá xit'á ne bi dena ra Jesu.

¹⁹ Nepu ra Jesu bi thogui má ts'u ringuehni ne bi hyanda ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebedeo mi o mbo ra motsa mi pø'ta yá xit'a. ²⁰ Nu'bú bi zofo'u, y nu'ú bi zohni yá dada ja ra motsa co yá 'bego ne bi deni'u ra Jesu.

'Nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi

(Lc. 4:31-37)

²¹ Nepu bi ma'u ja ra hnini Ncapernau, ne nu mi dat'a nsabdo ra pa dega tsaya, ra Jesu bi yut'a ja ra nija ne mi xahna ya ja'i. ²² Ha nu'ú bi 'yø de nú'a mi ma ngue'a mi xahni'u ngu 'na to'o mi ha ra ts'edi pa da t'øt'e nú'a ma, y hingue ngu nú'u ya xahnate de yá ley'u. ²³ Ne ja xqui zøhni ja yá nija'u 'nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi, ne nu'á bi mafi bi 'ñena:

²⁴ —Nu'i Jesu grá me Nasare, ¿te ma gui 'yøtcahe? ¿Ha gue xcá ehe pa gui huatcahe? Dí pahe to'o'i, nu'i go gue'e rá Maca T'u'i Ajuá.

²⁵ Nu'bú ra Jesu bi zui nura ts'ondahi ne bi 'ñembi:

—¿Co'ta ri ne, pøni de nuna ra 'ñøhø!

²⁶ Nepu nura ts'ondahi bi japa nú'a ra 'ñøhø da nduse, ne bi mafi nts'edi, ne bi bøni de gue'a. ²⁷ Hangué gatho ya ja'i bi 'yø ne bi 'ñémse'u 'na ngu ma'na:

—¿Te rí bønga nuna? ¿Te ma 'ra'yo nt'udibyaná? ¿Te ma ts'edi hani? ¿Ngue'a nuni 'bepa ya ts'ondahi da bøni y nu'ú øtuabi!

²⁸ Hangué habaraza ja ra hai Galilea xi bi dama 'ño ra noya de nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Simu Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Y mi bønga ra Jesu de ra nija bi ma ja rá ngu ra Simu ne ra Andre nú'u mi 'ñoui, bi meui'u ra Cobo ne ra Xuua. ³⁰ Ha nurá to ra Simu mi 'beni mi umba ra nzø, ne nu'ú 'bestho bi xipa ra Jesu gue mi hñeni'a. ³¹ Nu'bú ra Jesu bi ma bi gats'i de 'nará 'ye, bi 'ba'mi, ne 'bestho ra ora'a bi tsayabi ra nzø, nepu nú'a ra 'behñá bi umbabi te da zi'u.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Ha nura pa'a de mi nde bá ts'impabi ra Jesu gatho nú'u to'o mi hñeni ne nuto mi pe'tsa ya ts'ondahi. ³³ Y gatho ya ja'i de ra hnini bi munts'a ja ra gosthingu habu mi 'bu ra Jesu. ³⁴ Y nu'á bi 'yøthe ndunthi ya ja'i to'o mi pe'tsa 'rama'na'ño ya hñeni, ne bi 'yeni ndunthi ya ts'ondahi, ne himi hopi da ñá ya ts'ondahi ngue'a nu'ú mi paði to'o'a.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i nuni Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Rá hyax'a ra Jesu bi nangui hamxuditho ne bi bøni bi ma ja ra mbonthe ne ja bá apabini Ajuá rá Dada. ³⁶ 'Mefa bi ma ra Simu ne nú'u to'o mi 'ñoui, bi ma bá honi'a. ³⁷ Y nu mi zudi'a bi 'ñembi:

—Ndunthi ya ja'i hoñ'a'i.

³⁸ Pe ra Jesu bi 'ñena:

—Maha ja ya t'uca hnini nú'u ja nthets'i de guecua pa ga zofo'u nehe, ngue'a pa gue'a stá ehe.

³⁹ Nu'bú bi ma gatho ja rá nthets'i ra hai Galilea, ne ra Jesu bi zofo ya ja'i ja yá nija, ne bi 'yenga ya ts'ondahi.

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi henga ra lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ 'Nara 'ñøhø mi tsu 'nara hñeni rá thuhu ra lepra nú'a tsit'atho ra ngø, bi 'ñehe bi ndandiñahmu ja rá thandi ra Jesu ne bi bantebi bi 'ñembi:

—Nu'bu gui nehma, nu'í ja ri ts'edi pa gui 'yøthegui de nuna hñeni tsuqui.

⁴¹ Nu'bú ra Jesu bi huequi ne bi hñu'tsuabi rá 'ye ne bi 'ñembabi:

—Haha dí ne, y ya gá ñani.

⁴² Ha nu mi mangua ra Jesu njabu, nu habu xqui 'ya, 'bestho bi 'yostho ne bi 'mwi xi xá hño rá ndo'yo. ⁴³⁻⁴⁴ Nu'bú ra Jesu bi hñu'mba ra hñá ne bi 'ñembi:

—Jamasu gue ni 'na hinto gui xipi. Hõnse nu'a dí ne, grí ma ja ra nija gui 'ñudi ja ra macja ne ja guehni ma gui unga ra 'baha nú'a bi m̄anga ra Moise da t'uni, y njabũ da fadi gue ya xcá ñani de ri hñeni.

Nepũ bi 'bepa nú'a ra 'ñõhõ da ma. ⁴⁵ Pe nu mi ma nú'a ra 'ñõhõ bi m̄adi bi xipa gatho ya ja'i nú'a xqui t'õ'tuabi ne xi bi 'yonga ra 'bede. Hangué ra Jesu ya himi tsa da yut'a ja ya hnini pa da zofo ya ja'i ngue'a xi xqui munts'a ndunthi. Ne hangué nu'a mi 'bãitho ja ya mbonthi, y nehe mi pani ndunthi ya ja'i de habũraza pa mi c'a'tsi'a.

2

Ra Jesu bi 'yõthe 'nara ts'onate himi tsa da 'ñani

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Ne mi thogui 'raya pa ra Jesu bi mengui pa Ncapernau, y ya ja'i bi 'yõde gue xqui zõni'a ja nú'a ra ngu habũ xqui mihi'a. ² Hangué 'bestho ndunthi ya ja'i bi ma habũ mi 'bũ'a y asta himbi 'ñeni gatho mbo ja ra ngu. Hangué 'ra mi 'bãitho mõte ra gosthi, y ra Jesu mi xipabi ra m̄aca noya. ³ Nepũ bi zõhõ 'raya ja'i y goho de gue'ũ mbra ndude 'nara ts'onate. ⁴ Y himbi za bi yut'i'ũ habũ mi 'bũ ra Jesu ngue'a xqui munts'ini ndunthi ya ja'i. Hangué bi bõx'ũ maña, bi xõ'tsa 'nara xeni de ra xungu pa bi cã'ma ra ts'onate co rá 'bebo asta habũ mi 'bai ra Jesu. ⁵ Nu'bũ ra Jesu bi badi gue nu'ũ xi mi ja yá jamfri hangué bi 'ñemba ra ts'onate:

—Ma t'ũ'i, dí pun'a'i gatho ri ts'oqui.

⁶ Ha mi huhni 'raya xahnate de ra ley, ne mi bense njaua ja yá mfeni'ũ: ⁷ “¿Hanja m̄anga njabũni gue ri 'ñet'a Ajuã? Ngue'a hõnse Ajuã go gue'a tsa da punga ya ts'oqui, y hinto ma'na.” ⁸ Pe ra Jesu 'bestho bi batho nú'a mi beñ'ũ ne bi 'ñembi'ũ:

—¿Hanja guí beñũ njabũ? ⁹ ¿Nda'a ma'na hinxá hñei pa ga xipa ra ts'onate: “Dí pun'a'i ri ts'oqui”, o ga embabi: “Bai, jũxa ri m̄fidi ne 'yo”? ¹⁰ Nde, pa gui pahũ gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i pẽ'tsa ra ts'edi ja ra ximhai pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i, ma ga õt'a njaua:

Nu'bũ bi 'ñemba ra ts'onate:

¹¹ —Dí xi'a'i, 'bai, jũxa ri m̄fidi ne grí ma ri ngu.

¹² Nu'bũ 'bestho bi 'mai ra ts'onate, ne bi gũxa rá m̄fidi ne bi bõni ja yá thandi gatho ya ja'i. Hangué nu'ũ xi bi 'yõ ne bi nsunda Ajuã ne bi 'ñena'ũ:

—Ni 'na'qui hinstá hanthũ 'nara t'õ't'e ngu núna stá hanthũbya.

Ra Jesu bi zofo ra Leví pa drá nxadi

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Nepũ ra Jesu bi yo mengui ja ra ñanga ndehe ne ja bá munts'ini ndunthi ya ja'i ne ja guehni bi xahni'ũ. ¹⁴ Nepũ bi ma de guehni'a, ne 'mefa bi hyanda ra Leví rá t'ũ ra Alfeo mi hudi ja rá mexa mi pẽ rá 'befi dega ngũxboja. Ne bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui.

Nu'bũ ra Leví bi 'mai bi deni'a.

¹⁵ Ne 'na'qui ra Jesu ne yá nxadi mi huhni ja rá ngu ra Leví mi ñungüi ya 'ñatsa ngũxboja ne ma'ra ya ts'oja'i to'o himi õt'e ngu nú'a m̄anga rá ley ra Moise. Gatho mi huhuini'ũ ngue'a ndunthi de gue'ũ xqui deni'a. ¹⁶ Nu'bũ 'raya xahnate de ra ley ne 'raya fariseo nú'ũ ya ja'i to'o nts'edi jamasu rá ley ra Moise, bi hyanda ra Jesu mi ñungüi ya ngũxboja ne nú'ũ ma'ra ya ts'oja'i. Hangué nu'ũ bi 'yambabi yá nxadi ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Hanja di ñungüi núyũ ya 'ñatsa ngũxboja ne núyũ ma'ra ya ts'oja'i?

¹⁷ Pe ra Jesu bi 'yõde nú'a mi mañ'ũ ne bi 'ñembabi'ũ:

—Nu'ũ tó'o 'yo má hño hingui hongu ra medico, pe nu'ũ tó'o di hñeni ha. Nuga stá ehe pa ga zofo ya 'yõt'ats'oqui pa da ñobri, hingue stá ehe ga zofo nú'ũ õt'e xá hño.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ 'Nara 'mi'qui mri ayuna yá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo, bi 'ñehe 'raya ja'i bi c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja nuyá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo di ayuna'ũ, pe nuri nxadigue hingui ayuna?

¹⁹ Nu'bu ra Jesu bi ñembabi'ũ:

—¿Ha gue dí ñepi da ayuna nuya ja'i to'o xa ts'ohna ja 'nara nthati? Hina. Nu'ú da ñuni xá hño ngue'a 'bu'ũ co nú'a to'o ma da nthatui rá 'behña. Mientra 'bu'ũ co ra navio hindí ñepi da ayuna. ²⁰ Pe ma da zø ra pa gue sta damfri'ũ da ts'ixa ra navio, nu'bu ha, gue'bu da ayuna nú'ũ yá amigo'a.

²¹ Hindí ñepi da 'bø'ta 'nara zedutu co 'nara 'ra'yo dutu, ngue'a nura 'ra'yo dutu'a da gut'a nura zedutu y ma'na da ntuni. ²² Nixi hingui tsa da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara zebota, ngue'a ra 'ra'yo vinu da fõca ra zebota, y njabu da ts'oca ra bota y da mfanga ra vinu. Ma'na xá hño da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabu hinte da ja.

Ya nxadi bi doca ya ngaha gá trigo ra pa dega tsaya

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ 'Nara sabdo ra pa dega tsaya ra Jesu bi thogui co yá nxadi ja 'raya huahi, y nuyá nxadi bi mudi bi doca ya ngaha dega trigo. ²⁴ Hangue ya fariseo bi ñemba ra Jesu:

—Ndi, ri nxadi thoca ya ngaha gá trigo, y nubyá go ra pa dega tsaya, y ra ley ma gue hinda t'øt'e njabu.

²⁵ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi ñena:

—¿Ha hincá hñe'thu nú'a bi 'yøt'a ra Davi ne nú'ũ mi 'ñoui nú'bu mi za ra thuhu y mi otho te da zi'ũ? ²⁶ Nu'á bi yut'a ja rá nija Ajuá ne bi zi nuya thuhme xqui thuxni ja rá thandi Ajuá, ne bi umba nú'ũ to'o mi 'ñoui pa da ziui. Y nuya thuhme'ũ himrí ñepi to'oraza da zi, hõnse ya macja. Bi t'øt'a njabu nuya pa'ũ nú'bu mrá ndamacja ra Abiatar. Y hingrá ts'oqui nú'a bi 'yøt'a ra Davi.

²⁷ Nehe ra Jesu bi ñembabi'ũ:

—Ra pa dega tsaya bi thuts'i pa rá hño ya ja'i, hingo bi thoca ya ja'i pa da 'mui ja rá hmanda ra pa dega tsaya. ²⁸ Hangue Nú'a To'o bi e bi Nja'i ha ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

3

'Nara ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'yε

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Ra Jesu bi yut'a ma'na'qui ja ra nija, ne xqui zøni 'nara ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'yε.

² Y ya fariseo mi aca ra Jesu ua da 'yøthebi rá 'yε nura pa dega tsaya, pa da za da ñapabi.

³ Nu'bu ra Jesu bi ñemba nú'a ra 'ñøhø xqui 'yot'a rá 'yε:

—Bá ecua, 'bai ja yá thandi ya ja'i.

⁴ Nepu bi 'yamba ya fariseo ne bi ñembi:

—¿Ha dí ñepi 'nara ja'i da 'yøt'a 'nara hño ra pa dega tsaya, o da 'yøt'a nú'a hinxá hño? ¿Ha gue xá hño da ñamba rá te 'nara ja'i, o da hyo'a?

Pe ya fariseo hinte bi datuabi. ⁵ Nu'bu ra Jesu bi bø rá cue, ne bi du rá mui ndunthi ngue'a nuya fariseo'ũ himi ja yá nthecate. Hangue bi ñemba ra da'thi:

—Tunga ri 'yε.

Y nu'á bi 'yøt'a njabu ne 'bestho bi ñanga rá 'yε. ⁶ Nu'bu bi bõnga ya fariseo ne bi ma bá c'a'tsua yá mfats'i ra nda Erode pa bi 'ñu'ti'ũ hanja da za da hyohma'ũ ra Jesu.

Ndunthi ya ja'i mi 'bui ja ra ñanga ndehe

⁷ Pe nura Jesu bi ma ja ra ñanga ndehe co yá nxadi, ne bi deni'a ndunthi ya ja'i me Galilea. ⁸ Nehe mi deni'a ya me Judea, ne ya me Jerusale, ne ya me Idumea, ne ya me Tiro, ne ya me Sidó co nú'ũ ya me ri'nandi ra dathe Jordá. Mi ehe da c'a'tsi'a ngue'a xqui 'yøde'ũ de nú'ũ ya danga nt'udi mi øt'e. ⁹ Ha ra Jesu bi xipa yá nxadi gue da dat'a 'nara motsa guetbu ja ra ñanga ndehe, ngue'a xi xmá nts'i'mi ja ra hmunts'i co rá ndunthi ya ja'i. ¹⁰ Ra Jesu xqui 'yøthe ndunthi ya da'thi, hangue ringue'a gatho nú'ũ to'o mri hñeni

mri 'ñent'i pa da zudi da dani'a. ¹¹ Y nu'ú tó'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, mi hyanda ra Jesu bi ndandiñahmu'ú ja rá thandi, ne mi mafi mi ena'ú:

—Nu'i go gue'e rá T'ú'i Ajua.

¹² Nu'bú ra Jesu bi 'bepabi nú'ú ya ts'ondahi gue hinda xipa ya ja'i mi to'o'a.

Ra Jesu bi zohna nú'ú 'ret'amayoho yá nxadi

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Nepu ra Jesu bi bōxa ja 'nara t'ohō ne bi zohna nú'ú to'o xqui huahni, ne nu'ú bi ma bá munts'ini con gue'a. ¹⁴ Y nu'á bi hñuxa 'ret'amayoho ya nxadi pa da 'ñoui, ne pa da mehni da zofo ya ja'i. ¹⁵ Ne bi umba ra ts'edi pa da 'yøthe ya da'thi ne da 'yenga ya ts'ondahi. ¹⁶ Y nuya guehya yá thuhu nú'ú 'ret'amayoho yá nxadi: ra Simu nú'á 'mefa bi thu'mbabi ra Pedro; ¹⁷ ra Cobo ne ra Xuua yá t'ú ra Sebedeo nú'ú bi thu'mbabi ya Boanerge nú'á ne da 'ñena xi ja yá ts'edi ngu ra ngani. ¹⁸ Bi thuts'i nehe ra Andre, ra Lipe, ra Tolo, ra Teo, ra Toma, ra Cobo rá t'ú ra Alfeo, ra Tadeo, ne ra Simu nú'á xqui 'ñoui nú'á ra hmunts'i rá thuhu ya cananista, ¹⁹ ne ra Juda Iscariote nú'á to'o bi da ra Jesu.

Ra Jesu bi t'embabi gue mi hampa rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Nu mi gai ja ra t'ohō ra Jesu ne yá nxadi bi yut'i'ú ja nú'á ra ngu xqui mihi. ²⁰ Nu'bú bi yopa munts'a ma'na'qui ndunthi ya ja'i asta himi tsa da ñunga ra Jesu ne yá nxadi. ²¹ Nepu bi 'yøde nuya mengu rá ngu ra Jesu gue hinte xqui zi'a, hangue bi 'ñehe'ú pa da zits'i'a ngue'a mi eñ'ú gue xqui 'be rá mfeni.

²² Nehe 'raya xahnate de ra ley xqui 'ñehe de Jerusale mi 'ñémbi'ú:

—Nuni ra Jesu pe'tsa ra Beelsebú nú'á ra nda de ya ts'ondahi, ne hampa rá ts'edi'a pa da 'yenga nú'ú ma'ra yá mits'ondahiui.

²³ Hangue ra Jesu bi ma'ta nuya xahnate'ú pa bi xipa 'nara 'bede ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue da za ra ts'ondahi da 'yenga yá mits'ondahiui? ²⁴ Nu'bú 'nara hnini da hegue sēhe, da nhuata gatho ra ts'utbi. ²⁵ Y nu'bú 'nara 'múi da 'ñutsa 'na ngu ma'na, hinda za da 'múi 'nadbú'ú. ²⁶ Y nu'bú ra ts'ondahi da ntuhni co yá mits'ondahiui, nu'bú da nhuata yá ts'utbi'ú.

²⁷ Nixi hinto da za da yut'a ja rá ngu 'nara 'ñohō nú'á xi o rá ts'edi, ne da bepabi nú'á te pe'tsi nu'bú hingue 'met'o da du'ti. Njabu ha, da za da bepabi.

²⁸ Majuani dí xi'ahú, gatho ya ts'oqui ne ya ts'one da za dra punbabi ya ja'i, ²⁹ pe nu'á tó'o da ñama'ñu de nú'á øt'a ra Maca Ndahi, otho rá pumbate, ne da duxa rá ts'oqui pa nzantho.

³⁰ Bi ma njabu ngue'a ya xahnate de ra ley ya mi ñama'ñu de rá 'befi ra Maca Ndahi, ngue'a xqui mañ'ú gue ra Jesu mi pe'tsa 'nara ts'ondahi.

Rá nana ne yá cu ra Jesu

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ne 'mefa bi zohō rá nana ra Jesu co yá hōcu, bi 'mai'ú mōte ne bi mehni to da tsi'a.

³² Ne ndunthi ya ja'i xqui munts'i ja ra ngu ne mi huhni ja rá nthets'i ra Jesu. Nepu ra 'mehni bi xipabi ne bi 'ñembi:

—'Bahni ri nana ne ri cu mōte bí tōp'a'i.

³³ Ha nu'á bi dadi:

—¿To'o ma nana, ne to'o ma cuga?

³⁴ Nu'bú bi nhyani ne bi hyanda gatho nú'ú mi huhni ja rá nthets'i ne bi 'ñena:

—Nuyú go guehyu ma nana ne ma cu. ³⁵ Ngue'a nu'ú tó'o da 'yø'tua rá paha Ajua, go gue'ú ma cu, ma nju ne ma nana.

¹ Ra Jesu bi yopa mudi da xahna ya ja'i ja ra ñanga ndehe, ne ja bi thets'ini ndunthi ya ja'i, hangue nu'a bi 'yot'e, bi bōts'e bi hñudi ja 'nara motsa mbo ja ra dehe, ne gatho ra hmuntsja'i bi gohi ja ra ñanga ndehe. ² Ne mi utua ya ja'i ndunthi ya t'ot'e co ya 'bede, ne bi 'ñembabi'ũ:

³ —'Yōdehũ nuna ma ga xi'ahũ de 'nara mot'i. ⁴ De nu mi xanga ya nda, 'ra bi zo ja ra 'ñu y ya ts'int's'ũ bi 'ñehe bi gondi. ⁵ Ma'ra ya nda bi zo ja ra 'bodo habũ xmá nxini ra hai hangue bi dama fōts'e. ⁶ Pe nu mi nzø ra hyadi bi huixqui ne bi 'yot'i'ũ ngue'a mi otho ndunthi yá 'yũ. ⁷ Ma'ra ya nda bi zo ja ya 'bo'bini, y ya 'bini bi dama nte ne bi xumi nú'ũ ya nda xqui fōts'e, hangue bi 'yot'i ne himbi hogui. ⁸ Pe nu ma'ra ya nda bi zo ja ra hoga hai, bi fōts'e ne bi nte, ne bi unga yá sofo, 'ra bi unga 'natema'ret'a ya nda, ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra asta bi unga 'na nthebe ya nda.

⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembi'ũ:

—Nu'a tó'o ja rá nt'ode pa da 'yøde, dá 'yøde nuna dí m̄.

Te rí bōni nuya nt'udi

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Y nu de ya xqui ma ra hmuntsja'i, nu'bú nú'ũ 'ret'amayoho yá nxadi ne nú'ũ ma'ra xqui gohi, bi 'yambabi'ũ ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Te ne da m̄ nú'a ra 'bede gá xicje?

¹¹ Y nu'a bi 'ñembi'ũ:

—Go rá paha Ajuã gui pahũ nú'a himi fadi maya'bũ de hanja ri manda Ajuã, pe nu'ũ ma'ra ya ja'i nú'ũ hingui dena Ajuã ma da 'yøde co ya 'bedetho. ¹² Ma da nja ngu m̄anga ra M̄aca T'ofò, gue masque da hyandi'ũ, pe hinda zo yá mfeni, masque xi da 'yøde, pe hinda badi'ũ, hangue hinda ma da ñobri pa hindra pumbabi yá ts'oqui.

Ra Jesu bi m̄ te rí bōnga nura 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Nehe bi 'ñembabi'ũ:

—¿Ha gue himbi zo ri mfenihũ nuna ra 'bede de ra mot'i? Nu'bú ¿hanja da za gui pahũ ma'ra ya 'bede nú'ũ ma ga xi'ahũ? ¹⁴ Nu'a ra mot'i go gue'a to'o m̄anga ra m̄aca noya. ¹⁵ Y nu'ũ ya nda bi zo ja ra 'ñu go gue'ũ to'o bi 'yøde ra m̄aca noya, y ra Satá 'bestho bi 'ñehe bi patua yá mfeni pa da pumfri nú'a ra m̄aca noya xqui sipabi. ¹⁶ Ha nu'ũ ya nda bi zo ja ra 'bodo go gue'ũ to'o bi 'yøde ra m̄aca noya y 'bestho bi dama gamfri y ne xi bi johya. ¹⁷ Pe ngu nú'ũ bi 'ñotho yá 'yũ, go gue'ũ to'o camfri 'raya zi patho, ne sta tho ya nt'utsate o ya ts'othogui po rá ngue ra m̄aca noya, nu'bú 'bestho da 'uegue'ũ. ¹⁸ Ha nu'ũ ya nda bi zo ja ya 'bo'bini go gue'ũ to'o bi 'yøde ra m̄aca noya, ¹⁹ pe nu'ũ ri ho ndunthi ya ts'ojohya de ra ximhai, ne beni hanja da za da m̄'etsa ndunthi ya t'ot'e ne da dahã ndunthi ra boja. Hangue nuya ya ts'onc'at'i hingui hopi da te yá jamfri, ne nú'a bi 'yøde da 'm̄edithe. ²⁰ Ha nu'ũ ya nda bi zo ja ra hoga hai bi unga yá sofo, 'ra bi unga 'natema'ret'a ya nda, ne ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra 'na nthebe, nu'ũ go gue'ũ to'o bi gamfri ra m̄aca noya ne xi bi hnequi yá hoga 'befi.

Ra 'bede de ra ñot'i

(Lc. 8:16-18)

²¹ Ra Jesu bi yopa zofo ra hmuntsja'i ne bi 'ñembabi:

—Hinto da tsøgue 'nara ñot'i ne da ye'mba 'nara 'bōts'e o da ja nja'ti de ra fidi. Hina, dra tōte habũ da nøgue pa da yot'i xá hño. ²² Njabũ nehe nú'a ja mant'aguibya, 'm̄efa ma da hnequi, ne nú'a hingui tsa da fadihya, 'm̄efa ma da fadi. ²³ Nu'a tó'o ja rá nt'ode pa da 'yøde, dá 'yøde nuna dí m̄.

²⁴ Nehe bi 'ñembi'ũ:

—Ngu t'ena, co nura t'eni guí eñhũ, con guet'atho ma da t'eñ'ahũ, y asta ma'na da thu'ts'a'ihũ ri t'eni'ũ. Hangue dí xi'ahũ, jamasuhũ hanja gui 'yødehũ nú'a dí m̄, ngue'a nu'bũ gui jamasuhũ, ma da zo ri mfenihũ, pe nu'bũ hingui jamasuhũ, hinda za gui pahũ.

²⁵ Ngue'a nu'a tó'o da badi nú'a dí ma, ma'na da t'umbabi ra mfadi, pe nu'a tó'o hinxa badi, nú'a ma da thacuabi nú'a ra mfadi pe'tsi.

Ra 'bede de ra nda nú'a 'yo rá te

²⁶ Nehe bi xipabi'ũ:

—Rá hmanda Ajuã nja ngu 'nara 'ñøhø pot'a ya nda. ²⁷ Y nú'a ra mot'anda'a aha dega xuui ne nangui dega xudi bí c'a'tsa rá 'bot'i. Ne nú'a ra 'bot'i'a da fòts'e ne da nte, pe nú'a ra 'ñøhø hinguí paði hanja xa njabũ. ²⁸ Ra hai øt'e pa da fòts'e, da nte, da hneca rá 'bai, ne 'mefa da bø yá dæxi. ²⁹ Ne ya sta ñats'i, 'bestho nura mot'i'a da ma da xofo ngue'a ya bi zø ra pa dega sofo.

Ra 'bede de ra nda dega mostasa

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Nepũ ra Jesu bi 'ñena:

—Ma ga xi'ahũ ma'na ra 'bede ri nhyecuauí rá hmanda Ajuã. ³¹ Rá hmanda Ajuã nja ngu 'nara nda dega mostasa, nú'a ma'na go ra zi notsi de gatho ma'ra ya nda. ³² Pe nu sta 'bot'a nú'a ra nda, ma'na da nte ne da ntungui que gatho ma'ra ya ndapo, ne da nja yá danga 'yeza asta ya ts'int's'ũ da za da nøhni.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede

(Mt. 13:34-35)

³³ Ra Jesu mi xipabi'ũ ra maca noya co ndunthi ya 'bede asta habũ bi za bi zo yá mfeni'ũ. ³⁴ Mi zofo ya hmuntsja'i co ya 'bedetho nú'ũ ri nhyecuauí rá hmanda Ajuã, pe nu'bũ mi 'bæcui yá nxadi mi xipabi'ũ te rí bøni nú'ũ ya 'bede xqui xipabi'ũ.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bũnhi

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Y nu mi put'a ra nde ra pa'a, ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ma ga 'raxhũ ri'nandi ra ndehe.

³⁶ Hangue bi 'ñedi'a de ra hmuntsja'i, ne nu'a ne yá nxadi bi gũ ra motsa habũ mi o'a pa da 'rax'ũ ri'nandi, ne ma'ra ya ja'i bi ðeni'ũ co ya t'ũca motsa. ³⁷ Y ya de mi 'yo'ũ ja ra ndehe, bi mũ 'nara danga bũnhi ne mi tont's'a ra dehe ja ra motsa asta mi ne xa ñuxhma.

³⁸ Ha ra Jesu mi aha ja ra ts'at'a motsa ne xqui 'yents'a rá ñaxu ja 'nara nthuhña, ne yá nxadi bi ma bá a, ne bi 'ñembabi:

—¡Xahmate! 'Matho hinguí tu ri mui gue ma ga cuihũ ja ra dehe.

³⁹ Nu'bú ra Jesu bi nangui ne bi zui ra bũnhi, ne bi 'ñemba ra ndehe:

—¡'Bũtho!

Y 'bestho bi tsaya ra bũnhi ne ya himbi 'ñani ra ndehe. ⁴⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—¿Hanja guí tsuhũ? ¿Ha gue otho ri jamfrihũ?

⁴¹ Nu'bú nuyá nxadi'a bi 'yø'ũ, ne mi 'ñémse'ũ 'na ngu ma'na:

—¿Te ma ts'edi hani 'bũ? ngue'a asta ra ndahi ne ra ndehe øtuabi.

5

Ra Jesu bi 'yemba ya ts'ondahi 'nara 'ñøhø me Gadara

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Nepũ ra Jesu ne yá nxadi bi zøni ja ra hai Gadara de ri'nandi ra ndehe. ² Y ra Jesu bi gai de ra motsa, y 'bestho bi nthœui 'nara 'ñøhø xqui 'ñehe de habũ ja ya nt'agui ne mi pe'tsa ya ts'ondahi. ³ Nura 'ñøhø'a ya xi ja mi 'bũhni ja ya nt'agui, ne hinto mi tsa da zami masque dra that'i co ya cadena. ⁴ Ndunthi ya 'mi'qui xcrí that'i co ya cadena ja yá 'ye ne ja yá ua, pe nu'a mi c'uctho ne mi øt'e ya xenitho, ne hinto mi ja rá ts'edi pa da zami. ⁵ Ma pa ra xuui mi 'yo ja ya t'øhø ne ja ya nt'agui ne nzantho mi mafi ne mi ntseni sehe co ya do. ⁶ Pe nú'a ra 'ñøhø mi hyanda ra Jesu de yabũ, bi nest'ihí bi ma bá tsædi ne bi ndandiñahmu. ⁷ Nepũ bi mafi nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'i Jesu, rá T'ú'i Ajuá de mahets'i, ¿te 'be guí ne con guecje? Dí bante'ihe ja rá thuhu Ajuá gue ote xqui ma gui 'yøtcahe.

⁸ Bi mā njabū ngue'a ra Jesu ya xqui 'ñembabi:

—¡Nu'ahū ts'ondāhihū, pøñhū de nuna ra 'ñøhø!

⁹ Nepū ra Jesu bi 'yambi:

—¿Te rá hu'ahū?

Y nu'ú bi dādi bi 'ñena:

—Xa thu'mgahe ya 'motho ngue'a xi dí ndunthihe.

¹⁰ Nepū nuya ts'ondāhi'ū xi bi bantebi ra Jesu gue hinda 'yeni de ra hai Gadara. ¹¹ Ne guetbū ja ra t'øhø mi 'yoni 'nara dānga taxo ya ts'ūdi mi ñuni. ¹² Hangue nú'ū ya ts'ondāhi bi bantebi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—'Racje nsequi ga ma ga cūtheni ja ya ts'ūdi.

¹³ Nu'bú ra Jesu bi umba nsequi bi ma'ū pa bi yut'a ja ya taxo ts'ūdi. Y nuya taxo ts'ūdi'ū bi nest'ihi bi nhyøt'a ja ra ndehe ne bi jat'i'ū. Ne nú'a ra taxo mi ngu yo 'mo.

¹⁴ Nu'bú nú'ū ya mapts'ūdi bi nest'ihi bi ma'ū pa mbo ra hnini ne gatho rá nthets'i pa mi xipa ya ja'i de nú'a te xqui nja. Nepū ndunthi ya ja'i bi 'ñehe pa da hyandi te xqui nja.

¹⁵ Nú'ú bi zøhø habū mi 'bui ra Jesu ne mi 'būhni nehe nú'a ra 'ñøhø to'o mi pe'tshma ya ts'ondāhi, ne bi hyandi'ū mi huhni, ya mi he rá dutu ne ya mi ja rá mfeni. Nu'bú xi bi 'yø'ū ngue'a nu'ú mi pādi gue nura 'ñøhø'a xi mi pe'tsa ndunthi ya ts'ondāhi hmāhā. ¹⁶ Nepū nuya ja'i to'o xqui hyandi te bi tho ya ts'ūdi ne ra 'ñøhø to'o mi pe'tsa ya ts'ondāhi, bi metuabi ma'ra, ne xi bi 'ño ra 'bede. ¹⁷ Hangue ya me Gadara bi mūdi bi bantebi ra Jesu gue da bøni de guehni.

¹⁸ Y nu mi yopa bøxa ra Jesu ja ra motsa, ra 'ñøhø nú'a to'o mi pe'tsa ya ts'ondāhi bi bantebi'a gue da hopi da meui. ¹⁹ Pe ra Jesu himbi hopi, bi 'ñembi:

—Grí ma ri ngu ne bá xipa gatho ri ja'i de gatho nú'ū ya t'øt'e xa 'yøt'a'i Ajuá ngue'a bi huec'a'i.

²⁰ Hangue bi ma nú'a ra 'ñøhø nuni ja ra hai Decápoli ne ja bi 'mūhni bi xipa ya ja'i de nú'a te xqui 'yø'tuabi ra Jesu, ne gatho to'o bi 'yøde xi bi 'yø'ū.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi damba rá he ra Jesu

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ra Jesu ne yá nxadi bi yopa 'raxa ma'na'qui pa ri'nandi ra ndehe, ne ja bi mani 'nara hmuntsja'i pa bá tsūdi'a ja ra ñānga ndehe habū bi zøhø. ²² Nehe bi zønini 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Jairo y mi gue'a 'na de nuya ndā de ja yá nija'ū. Y nu mi hyanda ra Jesu bi ndandiñahmu ja yá ua'a. ²³ Nepū bi bantebi bi 'ñembi:

—Ma zi t'ixu ya ma da du. Maha pa gui hñu'tsua ri 'ye pa nu'á da ñani y hinda du.

²⁴ Hangue ra Jesu bi meui'a, ne 'nara dānga hmunts'i bi deni ne xi xmá nts'i'mi. ²⁵ Nehe mi pani 'nara 'behña mi xo'tua ya ji, ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi tsū nura hñeni'a. ²⁶ Xqui degue gatho rá boja ja ya medico y ni ts'ū hinxqui zamahño, ma'na mi 'yo mri za'yē. ²⁷ Nú'a ra 'behña'a xqui 'yøde nú'a mi øt'a ra Jesu, hangue bi deni ja ra hmuntsja'i, bi joni ne bi dambabi rá he. ²⁸ Ngue'a mi bense'a gue masque hønse rá he da dambabi, nu'á da ñani. ²⁹ Y nu mi dambabi rá he, 'bestho bi tsaya ra ji, ne bi za gue ya xqui ñani de rá hñeni. ³⁰ Y ra Jesu 'bestho bi batho gue co rá ts'edi xqui ñānga 'nara da'thi, hangue bi ñegui ne bi 'ñena:

—¿To'o xa dangagui ma he?

³¹ Pe yá nxadi bi 'ñembabi:

—Guí handi gue ra hmuntsja'i ri ts'ip'a'i ne guí ena gue to xa dañ'a'i.

³² Nu'bú ra Jesu bi nhyani ja gatho ra hmuntsja'i pa da bādi to'o xqui dambabi rá he. ³³ Y nura 'behña'a ya mi pādi te xqui nja, hangue bi joni co ndunthi ra ntsu ne mi huat'i'a, nepū bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi xipabi te xqui ja'a. ³⁴ Nepū ra Jesu bi 'ñembi:

—Ma zi t'ixu'i, ya guí 'bui xá hño ngue'a xi xcá camfrigui. Grí ma te rá 'ñenthō ne ya hinda ma da yopa menga ri hñeni.

³⁵ Y de mi ñaui ra Jesu nura 'behña, bi zøhø 'nara 'mehni xqui 'ñehe de rá ngu nú'a ra nda de ra nija, ne bi 'ñembi:

—Ya bi du ri t'ixu. ¿Pa te gui xuhña ra xahnate gui tsixa ja ri ngubya?

³⁶ Pe ra Jesu ngu mi 'yøde nú'u ya noya bi mąnga ra 'mehni, bi 'ñemba ra Jairo:

—Odi tu ri mui, hønse xi da camfrigui.

³⁷ Nepu bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua rá cu ra Cobo, ne himbi hopa ma'ra ya ja'i da deni. ³⁸ Y nu mi zøni'u ja rá ngu nú'a ra nda, bi hyandi mi 'buhni ndunthi ya ja'i mi mantho ne xi mi zoñ'u. ³⁹ Nu'bú ra Jesu bi yut'a ja ra ngu ne bi 'ñemba ya ja'i:

—¿Hanja guí zoñhu ne guí manthohu? Nura nxutsi ahatho, hingue xa du.

⁴⁰ Pe ya ja'i bi dentho. Nu'bú ra Jesu bi 'berpa gatho ya ja'i da bøni de ra ngu, nepu bi zixa rá nana ne rá dada ra nxutsi, ne co nú'u mi 'ñoui bi yut'a habu mi 'beni. ⁴¹ Y bi mipa rá 'ye, ne bi 'ñembi:

—Talitha, cumi. —Nura noya'a ne da 'ñena: Ma zi t'ixu'i, dí xi'a'i gui nangui.

⁴² Nepu 'bestho bi nangui ne bi 'ño. Hangué ya ja'i xi bi 'yø nts'edi. Y nú'a ra nxutsi'a mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya. ⁴³ Pe ra Jesu bi hñu'mba ra hña gatho nú'u mi 'buhni gue ni 'na hinto da xipi de nú'a xqui 'yøt'a. Nepu bi manda gue da t'umba te da zi nú'a ra nxutsi.

6

Ra Jesu mi 'buhni Nasare

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ra Jesu bi bøni de guehni bi ma ja rá hai, bi meui yá nxadi. ² Ne ja ra pa dega tsaya bi yut'a ja ra nija pa bi nxahnate, ne ndunthi nú'u to'o mi øde, mi 'yø ne mi ena:

—¿Habu xa badi nú'a mani? ¿To'o xa umbabi ra dąnga mfadi? ¿Habu xpá hña nú'a ra ts'edi pa da 'yøt'a nú'u ya dąnga nt'udi øt'e? ³ Nuni go guehni ra yaxi, nurá t'u ra Maria, ne go yá cu ra Cobo, ra Jose, ra Juda ne ra Simu, ne yá nju 'bucua con guecju.

Ne nu'ú mri 'yøtho, himbi gamfri. ⁴ Hangué ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—'Nará 'mehni Ajuą da t'umba ra t'equ'e'i habu hingo rá hai, ha nu go rá hai hinto umba ra t'equ'e'i, nixi ya mengu rá ngu.

⁵ Ra Jesu himbi za bi 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ja rá hai ngue'a hinto mi ne da gamfri. Hønse bi hñuxa yá 'ye ja ts'utho ya da'thi pa bi ñani'u. ⁶ Y nu'á bi 'yø ngue'a ni 'na tųqui himbi ne bi gamfri nuya ja'i, ne bi bøni de guehni bi ma ja ma'ra ya t'aca hnini pa da xahna ya ja'i.

Ra Jesu bi mehna yá nxadi pa da zofo ya ja'i

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ 'Mefa ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne bi umba ra ts'edi pa da 'yemba ya ts'ondahi to'o di pe'tsi. Nepu bi mehni'u dega yoho. ⁸ Ne bi xipabi'u gue hinte da hñats'i pa ja ra 'ñu, nixi yá 'røza, nixi nú'a te da zi, ni ra boja, hønse yá bordo ha. ⁹ Nehe bi xipi gue da di'ta yá thiza ne da hñaxa 'nada ra pat'i. ¹⁰ Nehe bi 'ñembabi:

—Nu xcrí tsøñhu ja 'nara ngu, ja gui 'buthani asta hingui pøñhu de nú'a ra hnini'a. ¹¹ Y nu'bu gui tsøñhu ja 'nara hnini ne hinto da 'ra'ahu ntsaya nixi da 'yøde nú'a gui mañhu, nu'bú pøñhu de guehni. Y de xcrí pøñhu, gui huat'a ri thizahu pa hingui hñaxhu nixi ra hai de nura hnini'a, y njabu da badi'u de nú'a xa 'yøt'u. Majuani dí xi'ahu gue nu sta ø ra pa da nja ra nsuca uenda, nura pa'a ya mengu de guehni ma'na ma da ncastiga que ya mengu de ra ts'ohnini Sodoma ne Gomorra.

¹² Mi uadi bi mąnga ra Jesu njabu, yá nxadi bi ma de guehni pa da zo ya ja'i pa da ñobri'u de yá ts'oqui. ¹³ Ne mi eni ndunthi ya ts'ondahi, ne mi co'tsua ra aceite ya da'thi ne mi ñani'u.

Ra Xuua Xi'tsate bi thacua rá ñaxu

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ha nuya pa'u haburaza xi xqui nt'øde de nú'u ya dąnga t'øt'e mi øt'a ra Jesu, asta ra nda Erode bi zo rá gu nehe. Hangué bi 'ñena:

—Go gue'a ra Xuua Xi'tsate ya xa yopa nte de ra du, hangue nubyá ma'na ja rá ts'edi pa da za da 'yot'a nuya danga nt'udi.

¹⁵ Ma'ra ya ja'i mi ena:

—Go gue'a ra bađi Elía.

Y nu ma'ra mi ena:

—Go gue'a 'nará 'mehni Ajuá ngu nú'ũ mi 'bui maya'bu.

¹⁶ Ha nu mi 'yode ra nda Erode njabu, bi 'ñena:

—Gue'a ra Xuua nú'a dá tacua rá ñaxu ne ya xa yopa nte ma'na'qui.

¹⁷ Bi beni njabu ngue'a xqui mehni to bi gu ra Xuua pa bi got'a fadi, ngue'a xqui hñacuabi hmaha gue hinda 'yot'e drá 'behña ra Erodía, ngue'a ra Erodía mrá 'behña ra Lipe nú'a to'o mrá cu ra Erode. ¹⁸ Ra Xuua xqui hñacuahma ra Erode ne xqui 'ñembi:

—Hingui ho gui tsimba rá 'behña ri cu.

¹⁹ Hangue ra Erodía xi bi utsa ra Xuua ne mi ne to da gats'i pa da hyo, pe himi tsa, ²⁰ ngue'a ra Erode mi su ra Xuua pa hinte da t'ot'ubi, ngue'a mi pađi gue mrá hoja'i ne xma nt'axi rá mfeni hangue mi pe'tsua ra t'equ'ei. Ne mi ho da 'yode nú'a mi ma, pe himi tso rá mfeni nú'a mi ode hangue himi pađi te da beni. ²¹ Pe bi zø ra pa bi nja ngu nú'a mi ne ra Erodía. Nu mi da rá pa ra Erode bi 'yot'a 'nara ngo ne bi 'ñehe gatho yá mfats'i ne ya nzaya ne ya t'uca nda to'o mi manda ra hai Galilea. ²² Nuni ja ra ngo bi yut'a rá t'ixu ra Erodía ne bi nei ja yá thandi'ũ. Ha ra nda Erode ne nú'ũ to'o mi huhui ja ra mexa bi hopa rá hnei. Hangue ra Erode bi 'ñemba ra nxutsi:

—'Yacagui gatho nú'a gui ne y ga 'ra'a'i.

²³ Ne bi jurabi ne bi ña'tuabi da umbi asta made de habu gatho mri manda 'bu da 'yadi.

²⁴ Nepu bi bonga ra nxutsi ne bá amba ra Erodía nurá nana'a ne bi 'ñembi:

—¿Te ga adi 'bu?

Y rá nana bi 'ñembi:

—Xipi da 'ra'i rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate.

²⁵ Nu'bu nú'a bi dama mengui ja ra nda ne bi 'ñembi:

—Dí ne gui 'racagui nubya 'bestho rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate ja 'nara manza.

²⁶ Nu'bu ra nda bi du rá mui nts'edi. Pe ya xqui jurabi nú'a ra nxutsi ne xqui 'yode gatho to'o mi huhuini ja ra mexa, hangue mi pe'tsi te da 'yot'e nú'a xqui ma. ²⁷ Hangue bi dama mehna 'nara soldado pa da hñampa rá ñaxu ra Xuua. ²⁸ Nepu nú'a ra soldado bi ma ja ra fadi bá tacua rá ñaxu ra Xuua, ne bi 'yents'a ja 'nara manza pa bá hampa ra nxutsi, nepu ra nxutsi bi hña'tsua rá nana.

²⁹ Y nu mi 'yode yá nxadi ra Xuua bi ma ja ra fadi pa bi du'tsua rá ndo'yo pa bá agui'ũ.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nú'ũ 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu xqui mehni da ma da zofa ya ja'i, 'mefa bá pengui de habu xqui ma, ne bi munts'i'ũ habu mi 'bui ra Jesu, ne bi xipi gatho te xqui 'yot'e'ũ ne nú'a xqui 'ñudi'ũ. ³¹ Nu'bu ra Jesu bi xipabi'ũ:

—Maha ga 'ueguehu 'nambu sehe pa ga ntsayahũ.

Mi manga njabu ngue'a ndunthi ya ja'i mi pa y mi tsøhø habu mi 'bui'ũ ne mi otho ra pongui pa da ntsaya nixi pa da ñuni. ³² Hangue bi ma'ũ co 'nara motsa pa bi 'rani ri'nandi habu hinto mi 'bui. ³³ Pe ndunthi ya ja'i bi hyandi mi ma'ũ ne bi hyandatho'ũ ra Jesu habu rí zøni, hangue nu'ũ ne ndunthi de nú'ũ mi 'bu ja ya t'ahnini bi nest'ihí bá gat'i ja rá hyo ra ndehe ne go rá mudi bi zøñ'ũ. ³⁴ Y nu mi zonga ra motsa ja ra ñanga ndehe, bi gai ra Jesu ne bi hyanda nú'a ra hmuntsja'i xqui zøni, ne xi bi huequi'ũ ngue'a mi ngu ya deti jo'o yá ma'yo, hangue nu'ũ bi mudi bi xahni'ũ ndunthi ya t'ot'e. ³⁵ Ha nu de ya mi nde, ya nxadi bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ya bi nde ne nuua habu dí 'buhũ go ra mbonthi. ³⁶ Xipa ya ja'i da ma da dai te da zi ja ya ngu ne ja ya hnini nú'ũ ja guetbu de guecua, ngue'a otho te da ziuayũ.

³⁷ Pe ra Jesu bi dađi:

—Go da umfu te da ziyũ.

Nu'bu ya nxadi bi 'ñembi:

—¿Ha gue ga mahe ga tañhe yo nthebe denario dega thuhme pa ga 'uiñheyu?

³⁸ Pe ra Jesu bi 'yambabi'ya ne bi 'ñembi:

—¿Hangu ya thuhme guí hahu? Nuhu xa.

Y nu mi hyandi'ya bi 'ñembabi:

—Nsøcta cut'a ya thuhme ne yoho ya zi hua dí hahe.

³⁹ Nu'bu ra Jesu bi xipa ya ja'i da 'yøt'a ya t'uca hmunts'i ne da hñudi'ya ja ra 'bot'ei.

⁴⁰ Hangu bi 'yøt'a ya t'uca hmunts'i dega nthebe ne dega ndenthebe, ne bi hñudi'ya.

⁴¹ Nu'bu ra Jesu bi gu nú'ya cut'a ya thuhme ne nú'ya yoho ya hua, ne bi nøts'e mahets'i ne bi umba njamadi Ajuá rá Dada. Nepu bi hyeca ya thuhme ne bi hyecua yá nxadi pa da umba ya ja'i, ne bi xeni nú'ya yoho ya hua pa bi thecua gatho nú'ya ya hmuntsja'i. ⁴² Y gatho bi ñuni asta bi niñá'ya. ⁴³ Nepu bi hmunts'a gatho ya xeca thuhme ne ya xeca hua nú'ya bi bongui, ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e. ⁴⁴ Ha mi ngu cut'a 'mo ya 'ñøhø nú'ya bi ñuni, y nuya 'behñá ne ya bñtsi himbi ma 'mede.

Ra Jesu bi 'ño mañá ra ndehe

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bi xipa yá nxadi gue da 'met'o'ya co ra motsa pa ri'nandi pa rí mani ja ra hnini Betsaida, y nu'á bi gohini mi edi ya ja'i pa da ma ja yá ngu. ⁴⁶ Y mi uadi bi 'ñedi'ya, bi bøxa ja ra t'øhø pa bá apabi Ajuá rá Dada. ⁴⁷ Y ya mi 'mexuui ra pa'a ra motsa ya mi 'yo madetho ra ndehe, ha nura Jesu mi 'bøtritho ja ra t'øhø sehe. ⁴⁸ Y bi hyanda yá nxadi gue ya xqui zabi'ya de mi 'yonga ra motsa ngue'a mi tsedi ra bñthi ne himi hopi da 'ño. Y nurá hyax'a hamxuditho ra Jesu bi ma pa ri'nandi mi 'yotho mañá ja ra dehe, ne mi ma da tho'tshma yá nxadi. ⁴⁹ Pe yá nxadi bi hyandi mi 'yo mañá ja ra dehe ne xi bi mafi'ya ngue'a mi hu yá mui gue mi 'nara pite. ⁵⁰ Ri gatho'ya bi hyandi ne xi mi tsu'ya. Pe ra Jesu 'bestho bi zofo ne bi 'ñembi'ya:

—¡Oguí tsuha, go gueque, oguí tu ri muihu!

⁵¹ Nepu bi bøxa ja ra motsa con gue'ya ne 'bestho bi ntsaya ra bñthi, hangu yá nxadi xi bi 'yø nts'edi. ⁵² Himi paði'ya te ma ts'edi mi ha, nixi xqui zoda yá mfeni hanja xqui japi da xu ya thuhme, ngue'a xmá me yá coraso'ya.

Ra Jesu bi 'yøthe ya da'thi nuni Genesare

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Nu mi 'rats'i'ya pa ri'nandi bi zøni ja ra hai Genesare ne ja bi dat'ni yá motsa. ⁵⁴ Y ngu bi gai'ya de ra motsa, ya ja'i 'bestho bi baði gue go mi gue'a ra Jesu. ⁵⁵ Nepu nu'ya bi dama ma ja ya ngu gatho rá nthets'i nura hai'a pa bá tsi ya da'thi co yá 'bebo ne bi ts'its'i pa habu xqui t'øde mi 'bu ra Jesu. ⁵⁶ Y haburaza mi pa'a ja ya danga hnini o ja ya t'uca hnini, ya ja'i mi tsi ya da'thi mi pegui ja ya 'ñu, ne ora mi thohni ra Jesu mi bantebi ya ja'i gue da hopa ya da'thi da dambabi masque hønse rá ñani rá he. Ne toraza mi thambabi, 'bestho mi ñani de yá hñeni.

7

Hanja gra nts'oca ya ja'i

(Mt. 15:1-20)

¹ Raya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley nú'ya xqui 'ñehe de Jerusale bi munts'i ne bi ma bá c'a'tsa ra Jesu. ² Ne bi hyandi gue 'rayá nxadi ra Jesu bi ñuni nsinque xqui nxu'ye ngu yá nzai'ya, hangu bi ñama'ñu'ya. ³ (Ngue'a ya fariseo ne gatho ma'ra ya xodyo xi xqui nzai da nxu'ye ante da ñuni ngue'a njabu yá nzai ndu yá xita, y nu'bu hinda nxu'ye ngu yá nzai hinda ñuni. ⁴ Ne 'bu ora da menga tai'ya, 'bu hinda nxu'ye hinda ñuni. Nehe mi ja ma'ra yá nzai nú'ya xqui 'ñutui ndu yá xita: da xut'a yá ntsi, nuya 'bada ne nuya ts'øe dega bøja, ne da me'tsa yá mfidi pa da gohi strá nt'axi. Ngue'a mi hu yá mui'ya gue co nú'ya ya t'øt'e mi øt'e da t'axca yá mfeni ja rá thandi Ajuá.) ⁵ Hangu nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Hanja nuyɛ ri nxadi hingui øt'e ngu yá nzai ndu ma xitahɛ maya'bu? Nuyá ri ñuni masque hinxa nxɛ'ye.

⁶ Nu'bu ra Jesu bi datuabi'ɛ:

—Nu'ahɛ gyá yohmihɛ. Ra badi Isaía bi ma de gue'ahɛ maya'bu gue Ajuá bi 'ñena njaua:

Nuna hniniɛ ri nsundagui hønse dega noyatho, pe nuyá mfeni go bí 'yo yabɛ de gueque.

⁷ Nu'ú xocambenigui pe hinte ri muui yá sɔcambeni,

nguetho nu'ɛ yá hmanda ri manda'ɛ go yá hmandase, ne mañ'ɛ gue go stá 'berca'ɛ.

⁸ Xi majuaɛni ngu bi mɔnga ra Isaía de gue'ahɛ, ngue'a nu'ahɛ xcá tsocuahɛ yá hmanda Ajuá pa go grí denbahɛ yá hmanda ndu ri xitahɛ. Nu'ahɛ nu'a ri 'befihɛ, hønse ra nsat'a 'bada ne ma'ra ya ntsi, y ma'ra ya t'øt'e de ra nt'axqui.

⁹ Nehe bi 'ñembabi'ɛ:

—Guí hu ri muihɛ gue xá hño nú'a xcá tsocuahɛ yá hmanda Ajuá pa go guí ø'tuahɛ yá nzai ndu ri xitahɛ. ¹⁰ Nura Moise bi 'ñena: “Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nana ne gui su'ɛ”, ne “nu'a tó'o da zanga rá dada o rá nana dá tho.” ¹¹ Pe nu'ahɛ guí eñhɛ gue xá hño to'o da xipa rá nana ne rá dada njaua: “Nuna ra boja ndí 'ra'ahɛ hmaha, nubya go ma ga umba Ajuá ngue'a ra Corbán.” (Ra Corbán rí bɔni da 'ñena 'nara 'baha xa t'equa pa Ajuá.) ¹² Y njabɛ guí emfɛ ya ja'i gue ya hinte da umba yá dada ne yá nana, ne ya hinda su'ɛ. ¹³ Njabɛ guí pumfrithohɛ nú'a bi ma Ajuá, ne hønse go guí ø'tuahɛ yá nzai ndu ri xitahɛ, y nehe njabɛ guí utua ri batsihɛ. Ne ndunthi ma'ra ya t'øt'e guí øthɛ mahyegui ngu nuna.

¹⁴ Nu'bu ra Jesu bi yo zofɔ ra hmuntsja'i ma'na'qui ne bi 'ñembi'ɛ:

—'Yødehɛ guí gathohɛ ne dá zo ri mfenihɛ núna ma ga ma. ¹⁵ Nu'a cut'a ja rá ne ra ja'i hingo gue'a japi da nts'oqui, pe nú'a pɔni de rá mfeni ha, go gue'a japi da nts'oqui.

¹⁶ Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

¹⁷ Nepɛ bi 'uegue'a de ra hmuntsja'i, ne bi yat'a ja ra ngu nú'a xqui mihi, y nuni ja bi 'yambani sehe yá nxadi te rí bɔnga nú'a xqui xipa ya ja'i. ¹⁸ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'ɛ:

—¿Ha gue ne'ahɛ hinte ri fadihɛ? ¿Ha hingui pahɛ gue hingue nú'a da zi ra ja'i go gue'a da japi da nts'oqui? ¹⁹ Ngue'a nú'a ts'i cut'atho ja rá mui 'na, ne pɔni ne hingui ts'ocua rá mfeni.

Njabɛ bi mɔnga ra Jesu gue xá hño da ts'i gatho ya nzaqui. ²⁰ Nepɛ bi 'ñena:

—Nu'a ri japi da nts'ocá ra ja'i, nú'ɛ ya ts'omfeni beni. ²¹ Ngue'a de ja rá ts'omfeni 'na, ja bí ehni gatho nuya ya ts'ot'øt'e: ra nts'inga medinthati, ra nt'e'behña, ra nthote, ²² ra mfe, ra ts'onc'at'i, ra nts'o'mui, ra nthate, ra nts'o'yo, ra nts'ante, ra nt'ets'i, ne nú'ɛ to'o ri hyocua nú'a te pe'tsa ma'na, ne nú'ɛ hingui padi nda'a ra hño nda'a ra 'ñɛ. ²³ Gatho nuya ya ts'oqui bí ehe de yá ts'omfeni ya ja'i, ne go guehya japi da nts'oqui.

'Nara 'behña himrá me Israel bi gamfri ra Jesu

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Nepɛ ra Jesu bi bɔni de guehni ne bi ma ja ra hai guetbɛ ra hnini Tiro ne Sidó. Ne ja bá cut'ini ja 'nara ngu, y himi ne to xa badi hmaha, pe 'bestho bi fatho. ²⁵ Ha guetbɛ de guehni mi 'buhni 'nara 'behña nú'a mi pe'tsa 'nará t'ixu gue mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. Ne bi 'yøde gue xqui zøhni ra Jesu, hangue nu'á 'bestho bi ma bá c'a'tsi ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a. ²⁶ Nura 'behña'a himrá me Israel ngue'a mrá me Sirofenicia. Nu'á bi bantebi ra Jesu pa da 'yemba ra ts'ondahi nú'a mi pe'tsa rá t'ixu. ²⁷ Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—'Met'o mahyoni ga ø'tua ra hño ya me Israel, ngue'a nu'bu 'met'o ga ø'tua ra hño ya 'ra'ñoja'i ngu'i, nu'bu ga nja ngu nú'a to'o hamba yá hñuni ya batsi pa da umba ya tsat'yo.

²⁸ Nu'bu nú'a ra 'behña bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Majuani nú'a guí ma Ndada, pe ya tsat'yo tømtho nja'ti de ra mexa pa da gɛxa ya hangui nú'ɛ da dagui de habɛ ri ñuni ya batsi.

²⁹ Nu'bu ra Jesu bi datuabi:

—Xcá thadi xá hño, hangue pengui, grí ma ri ngu ne bá nu ri t'ixu gue ya xa bonga ra ts'ondahi de gue'a.

³⁰ Y nu mi zonga rá ngu nú'a ra 'behña, bi zadi rá t'ixu mi 'benga ja rá fidi ne ya xqui bonga ra ts'ondahi de gue'a.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara gogu

³¹ Nepu ra Jesu bi ma de guehni habu mi 'bu guetbu ra hnini Tiro, ne bi gat'a ja ra hnini Sidó ne bi thogui ja ra hai Decapoli pa bi yo menga ja ra ndehe Galilea. ³² Ne nuni ja bá ts'impani 'nara 'ñohø mrá gogu ne mrá 'bane, y nú'u to'o mri zi'a bi bantebi ra Jesu da hñuxa rá 'yε ja gue'a pa da ñani. ³³ Nu'bú ra Jesu bi guca nú'a ra da'thi 'nambu de ra hmuntsja'i, ne bi dint'ua yá dedo ja yá gu, nepu bi zots'i yá dedo ne bi damba rá jane nú'a ra 'ñohø. ³⁴ Nepu bi nøts'e pa mahets'i bi 'yenga rá nga'tsi ne bi 'ñembi:

—¡Efata! —nú'á ne da 'ñena: ¡Dá xogui ri gu ne ri ne!

³⁵ Y 'bestho bi xo yá gu ne bi za bi 'yøde xá hño, ne bi tuqui rá jane ne bi za bi ña xá hño. ³⁶ Ha ra Jesu bi hñu'mba ra hña ya ja'i gue hinto da xipi, pe nu'ú ma'na bi ma bá 'yonga ra 'bede. ³⁷ Y ma'na xi mri 'yø ya ja'i ne bi 'ñena'ú:

—Gatho nú'a øt'e xi xá hño, asta japi ya gogu da 'yøde, ne ya gone da ña.

8

Ra Jesu bi 'uinga thogui goho 'mo ya ja'i

(Mt. 15:32-39)

¹ Ja nuya pa'ú xi bi munts'a ndunthi ya ja'i ma'na'qui, ne mi otho te da zi'ú, hangue ra Jesu bi zofo yá nxadi ne bi 'ñembabi:

² —Xi dí hueca nuya ya ja'i ngue'a ya xa 'mai hñu pa con gueque ne otho te da zi. ³ 'Bu ga pehni da ma yá ngu njabutho co ra thuhu, xi'bu rí umba ra hødu má 'ñu ngue'a 'ra xqui 'ñehe de yabu.

⁴ Pe yá nxadi bi 'ñembabi:

—¿Hanja da za ga 'uiñhu nuyú ya ja'i gue nuua habu dí 'buhu go ra mbonthei?

⁵ Nu'bú ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Hangu ya thuhme guí hahu?

Nu'ú bi datbi ne bi 'ñembi:

—Hønse yoto.

⁶ Nu'bú ra Jesu bi xipa ya ja'i da hñudi. Nepu bi gu nú'u yoto ya thuhme ne bi umba njamadi Ajuá rá Dada. Nepu bi hyeque ne bi umba yá nxadi pa da xenbabi ya hmuntsja'i.

⁷ Nehe mi ha'ú 'raya t'uca huá ne bi umba ra Jesu. Nepu nu'á bi 'yapa Ajuá da japi, ne bi xipa yá nxadi da umba ya ja'i ya zi xeca huá. ⁸ Y gatho ya ja'i bi ñuni asta xi bi niña. Nepu ya nxadi bi munts'a ya xeni nú'u bi bongui y bi ñuxa yoto ya 'bøts'e. ⁹ Ha mi ngu goho 'mo ya 'ñohø nú'u bi ñuni, y nuya 'behña ne ya batsi himbi ma 'mede. Nepu ra Jesu bi 'ñedi'ú. ¹⁰ Ne nu'á 'bestho bi bøxa ja ra motsa co yá nxadi ne bi 'rats'i bi ma ja ra hai Dalmanuta.

Ya fariseo mi adi da t'utua 'nara nt'udi dega milagro

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Nepu 'raya fariseo bi ma bá tsudi ra Jesu ne bi mudi bi xaxi, ne bi xipi gue da 'yøt'e pa da hnequi 'nara nt'udi de mahets'i pa da hyandi'ú ua xi majuani mrá 'mehni Ajuá.

¹² Nu'bú ra Jesu xi bi 'yenga 'nara nga'tsi ne bi 'ñena:

—¿Hanja nú'ahu guí 'buhu mapaya guí ahú ga øt'a 'nara nt'udi? Xi majuani dí xi'ahu gue nuga hinga u't'ahu ni 'nara nt'udi.

¹³ Nu'bú nu'á 'bestho bi zohni'ú ne bi yopa bøxa ja ra motsa pa bi ma ri'nandi ra ndehe.

Ra nzoí de ya fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ha nuyá nxadi xqui pumfri da hñaxa 'raya thuhme, hønse 'natho mi hña'ú ja ra motsa. ¹⁵ Nepu ra Jesu bi zofo'ú ne bi 'ñembi:

—Jamasuhu de yá nzoí ya fariseo ne rá nzoí ra Erode.

¹⁶ Nu'bu' yá nxadi bi 'ñémse'u 'na ngu 'na:

—Nuní xicju njabu ngue'a hindí hahu ra thuhme.

¹⁷ Pe ra Jesu bi batho te mi beñ'u ne bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja guí 'ñémfu gue otho ra thuhme? ¿Ha gue nsøctho'a oda ri mfenihu? ¿Ha gue hingui tsoda ri mfenihu de nú'a ra ts'edi dí pe'tsi? Xi xá me ri corasohu. ¹⁸ Ja ri dahu pe hinguí hanthu, ne ja ri guhu pe hinguí øhu, nixi guí beñhu nú'a stá øt'e co nú'u ya thuhme. ¹⁹ Xi nú'bu ndá xeni nú'u cut'a ya thuhme ne dá 'uinga cut'a 'mo ya ja'i, ¿hangu ya 'bøts'e gá xeca thuhme bi bongui xa?

Y nu'á bi dadi bi 'ñena:

—'Ret'amayoho 'bøts'e.

²⁰ Nepu bi 'ñena:

—Nehe xi nú'bu ndá xeni nú'u yoto ya thuhme ne dá 'uinga goho 'mo ya ja'i, ¿hangu ya 'bøts'e gá xeca thuhme bi bongui xa?

Y nu'á bi 'ñena:

—Yoto 'bøts'e.

²¹ Nu'bu' ra Jesu bi 'ñembi'u:

—¿Y ne njabu hinxa zoda ri mfenihu de nuna ra ts'edi dí hña?

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara goda nuni Betsaida

²² Nu'bu' ra Jesu ne yá nxadi bi zøni ja ra hai Betsaida, ne ja guehni bá ts'impabi 'nara goda, y nú'u to'o bá tsi bi bantebi gue da hñuxa rá 'ye ja gue'a pa da ñani. ²³ Nu'bu' ra Jesu bi cuhna ra goda pa bi guca møte de ra hnini, ne bi go'tsuabi rá jini ja yá da, ne bi hñuxa yá 'ye ja gue'a, ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue ja te guí handi?

²⁴ Y nu'á bi zøt'a yá da ne bi 'ñena:

—Dí handa ya ja'i di 'yo pe di hnequi ngu ya za.

²⁵ Nu'bu' ra Jesu bi yopa hñu'tsua yá 'ye ja yá da nú'a ra goda, ne nu'á bi ñani ne xi bi hyandi xá hño gatho. ²⁶ Nepu ra Jesu bi mehni da ma rá ngu, ne bi hñacuabi gue hinda yut'a ja ra hnini pa hinda xipa ya ja'i de guehni.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ 'Mefa ra Jesu bi ma co yá nxadi ja ya t'uca hnini nú'u mi ja guetbu ra dahni Cesarea de Filipino. Y de má 'ñu nú'á bi 'yamba yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Ha hingá øhu ya ja'i ma to'oguiga?

²⁸ Nu'bu' nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—'Ra ena gue go gue'e grá Xuua Xi'tsate, ma'ra ena grá badi Elía, ha nu ma'ra ena gue go gue'e 'na de nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui maya'bu.

²⁹ Nu'bu' ra Jesu bi 'yambi'u ne bi 'ñembi:

—Xi'ahu, ¿te guí mañhu de gueque?

Y ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Nu'i go gue'e grá Cristo xpá meñ'a'i Ajuá pa gui nda.

³⁰ Nu'bu' ra Jesu bi hñu'mba ra hña gue hinda xipa ma'ra ya ja'i mi to'o'a.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Nepu ra Jesu bi mudi bi xipabi yá nxadi nú'a ma da t'ø'tuabi, ne bi 'ñembi'u:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i pe'tsi ma da sufri ndunthi. Ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ma da utsa asta da hñu yá mui da hyo, pe rá hñupa da yopa nte de rá du.

³² Bi xipi'u co ya noya hinxá hñei, hangue ra Pedro bi guqui 'nambu ne bi mudi bi zui pa hinda 'yøt'e njabu. ³³ Nu'bu' ra Jesu bi mpunts'i ne bi hyanda gatho yá nxadi ne bi zui ra Pedro bi 'ñembi:

—j'Uegue de gueque, nu'i guí hampa rá ts'edi ra Satá hangue guí xica njabu! Ngue'a nu'í hinguí mā ngu nú'a mąnga Ajuā, nu'í guí øt'a nú'a go yá paha ya ja'i.

³⁴ Nepu bi zohna yá nxadi ne ya ja'i ne bi 'ñembabi'ũ:

—Nu'a tó'o da ne da dengagui, hinda za da 'yøt'e nú'a go rá paha sehe. Mahyoni da dengagui masque da tho ya nt'utsate ne ya 'betsa asta rá du. ³⁵ Nu'a tó'o da ñanga rá te por hinda dengagui, nú'á ma da 'bedi rá te. Pe nu'a tó'o da 'ñei pa da du po rá ngueque ne po ra mąca noya, nú'á da zu rá te pa nzantho. ³⁶ ¿Te rá 'be da dąhą 'nara ja'i 'bu da me'tsa gatho ya hño de ra ximhai, y ne da 'medi rá te? Otho. ³⁷ Ngue'a ni 'na de nuya hño'ũ hinda za da pøhøbi rá te. ³⁸ Nu'a tó'o da gøngagui ne da ntsa da mąnga ma noya ja yá thandi ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i ne ya 'ñagamfri, 'mefa necagui ma ga mā gue hindí padi'a nehe nu xcrá yopa pengaua. Nura pa'a ma ga 'ño'be ya enxe, ne ga hnequi co rá nsunda Ajuā ma Dada.

9

¹ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Xi majuani dí xi'ahũ, 'ra de gue'ahũ guí 'buhũua gri tethohũ ma gui hyanduahũ rá ts'edi ra Ndą de mahets'i sta 'ñehe.

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Rá 'rato ma pa, ra Jesu bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua, ne bi ma sehe'ũ ja 'nara t'øhø xá hñets'i. Y ne de guehni ja bi mpadini rá 'bai ra Jesu ja yá thandi'ũ. ³ Nurá he xi bi huexqui ne xi bi t'axqui ngu ra tse, y jo'lo ni 'nara meni nuua ja ra ximhai da japi da t'axca 'nara he ngu'a. ⁴ Nepu de guehni nuyá nxadi bi hyandi'ũ gue mi ñau'i'a ndu ra Elía ne ndu ra Moise nú'ũ myá 'mehni Ajuā. ⁵ Hangue nura Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'i, jøpde xá hño ga 'buhũua! Xi'bu ga hocje hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'e, ma'na pa ra Moise, ha nu ma'na pa ra Elía.

⁶ Nuya nxadi xi bi ntsu, hangue ra Pedro ngu bi 'be rá mfeni ne himi pa nú'a mi mā.

⁷ Nepu bi go'mi'ũ 'nara guui, ne de guehni ja ra guui bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena:

—Nuna guehna ma hmąca T'ũ. 'Yøhũ nú'a mā.

⁸ Y 'mefa ya nxadi bi hyandi gue ya mi jo'oni nú'ũ ma'ra, hønse ra Jesu mi 'baseni.

⁹ Y nu mi gai'ũ de ra t'øhø, ra Jesu bi hñu'mba ra hñą nú'ũ hñu yá nxadi, ne bi 'ñembi:

—Oto xqui ma gui xiphũ de nú'a xcá hyanthũ asta hinda yopa nte de rá du Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

¹⁰ Hangue nú'ũ hñu ya nxadi hinto bi xipabi de nú'a xqui hyant'ũ. Pe nu'ũ mri 'ñámbi 'na ngu ma'na, ne mi eñ'ũ:

—¿Te rí bønga nú'a ra noya bi 'ñena gue asta hinda yopa nte'a de rá du?

¹¹ Nu'bú nu'ũ bi 'yambabi'a ne bi 'ñembabi'ũ:

—¿Hanja enga ya xahnate de ra ley gue 'met'o ma da 'ñehe ra Elía nepu ja da 'ñehe ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuā pa da e da nda?

¹² Nu'bú nura Jesu bi dądi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Hąhą, go rá mądi ma da 'ñehe ra Elía pa da zofo ya ja'i da ñobri de yá ts'oqui ja rá thandi Ajuā, nepu ja da 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ¿Xi te mąnga ja ra Mąca T'ofu de Nú'a To'o bi e bi Nja'i? Nu'a mā, mā gue ma da tho ya uguí ne da t'utsa. ¹³ Pe de nú'a gá 'yangahũ de ra Elía, dí xi'ahũ gue ya xa zøhø'a, y nuya ja'i bi 'yø'tuabi nú'a go bi ne'ũ, ngu xa nt'ofu ja ra Mąca T'ofu njabu bi t'ø'tuabi'a.

Ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondąhi 'nara ts'unt'ũ

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Nu de ya xqui menc'ũ de ja ra t'øhø y ya mi ma da zøhø habũ mi 'bui nú'ũ ma'ra ya nxadi, bi hyanda 'nara dąnga hmuntsja'i xqui got'atho nú'ũ ma'ra ya nxadi, ne mi 'bahuini ya xahnate de ra ley mri ntsanoyau'i'ũ. ¹⁵ Ha nu mi hyanda ya ja'i bi zønga ra Jesu, himi padi te da beñ'ũ, ne bi nest'ihí bi ma bá zengua. ¹⁶ Ha nura Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Te ma noya nguí mañhũ con guehyũ?

¹⁷ Nepũ 'nara ja'i nú'a mi 'ba ja ra hmuntsja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma Xahnate'i, dra zin'aua 'nama t'u pe'tsa 'nara ts'ondahi xa japi xa ngone. ¹⁸ Y nura ora da 'ñámababi ri japi da dagui haburaza, ne asta ri gust'a yá ts'i ne ents'a ra fũgui ja rá ne, y ya xi xa papa rá mũi. Ya stá xipa ri nxadi pa da 'yembahma nura ts'ondahi'a, pe nuyũ hinxa za xa 'yembabi.

¹⁹ Nu'bú nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Gyá 'ñagamfrihũ! ¿Asta ha'mũ gui camfrihũ? ¿Asta ha'mũ ma ga ts'e't'a ri 'mũihũ? Bá tsincanhũua nú'a ra ts'unt'u.

²⁰ Nu'bú nu'ú bi zi'tsuabi nú'a ra ts'unt'u, ha nura ts'ondahi nu mi hyanda ra Jesu mi 'bahni, bi japa nú'a ra ts'unt'u bi dagui ne mi tani ne mi ents'a ra fũgui ja rá ne. ²¹ Nu'bú ra Jesu bi 'yamba rá dada nú'a ra ts'unt'u ne bi 'ñembabi:

—¿Hangu pe'tsi de xa mũdi njani?

Ha nu'á bi 'ñena:

—Desde mi notsi ya mi njani. ²² Ndunthi ya 'mi'qui ra ts'ondahi hõt'a ja ra tsibi o ja ya mothe pa da hyo hmaha. Hangu 'bũ da za te gui 'yø'tuahma, huegahe gui faxcahe.

²³ Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'i guí ena: 'Bũ da za. 'Bũ ja ri jamfri ha, gatho da za.

²⁴ Nu'bú rá dada nú'a ra ts'unt'u bi dadi nts'edi ne bi 'ñena:

—¿Dí camfri, pe faxcagui pa ma'na ga camfri!

²⁵ Nu'bú ra Jesu bi hyandi gue ra hmuntsja'i mi 'yo rí ts'i'mi'a, hangu nu'á 'bestho bi 'ñembabi ra ts'ondahi:

—Nú'i ts'ondahi go xcá japi xa ngone ne xa ngogu nuna ts'unt'u, pe nubyá nuga dí 'bep'a'i gui pøni de guehni ne hinhya'mũ gui yopa cõt'a ma'na'qui.

²⁶ Nepũ nú'a ra ts'ondahi bi mafi, ha nú'a ra ts'unt'u bi 'ñámababi ra nduse ma'na'qui, y ra ora'a bi bonga ra ts'ondahi. Ha nú'a ra ts'unt'u mi 'beni 'ñena xqui du. Ne ndunthi ya ja'i bi 'ñena gue xqui du. ²⁷ Pe ra Jesu bi mipa rá 'ye pa bi gats'i'a, nepũ nura ts'unt'u 'bestho bi 'mai.

²⁸ Y nu mi yut'a ra Jesu ja ra ngu nú'a xqui mihi, yá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja himbi za dá eñhe nú'a ra ts'ondahi?

²⁹ Nu'bú nu'á bi 'ñembabi'u:

—Ya ts'ondahi ngu nú'a dá enibya, nu'ú da za da 'yeni 'na, pe mahyoni da ayuna 'na ne da 'yapabi Ajuã con gatho rá mũi.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Nepũ nu'ú bi bøni de guehni, bi gat'i ja ra hai Galilea, y ra Jesu himi ne to xa badi ua mi 'yoni, ³¹ ngue'a mi xahna yá nxadi, mi embabi'u:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i, ha nu'ú ma da hyo, pe rá hñupa ma da yopa nte de rá du.

³² Pe nuyá nxadi himbi badi te mri bonga nuya noya bi xipabi'u, ne mi tsu da 'yambabi.

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Nepũ bi yopa mengui'u pa Ncapernau ne bi yut'i mbo ja ra ngu nú'a xqui mihi. Nu'bú ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá 'be nguí mañhũ má 'ñũ?

³⁴ Pe nu'ú hinte bi dadi, ngue'a de má 'ñũ mi ntsanoyase'u ne mri 'ñámabi to'o 'na de gue'u da ua'a da ma. ³⁵ Nu'bú ra Jesu bi hñudi ne bi zofo nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o da ne da ndangui, osta ma da 'ñets'i. Nu'a da 'yø't'e, dá mepa nú'u ma'ra.

³⁶ Nepũ bi 'ba'ma 'nara zi batsi madetho de yá nxadi, nepũ bi dets'i ne bi 'ñembabi'u:

³⁷ —Nu'a tó'o da umba ntsaya de ja ma thuhu 'nara zi batsi ngu núna drí dets'i, ja ra uenda go 'raca ntsaya. Y nu'a tó'o 'raca ntsaya, ja ra uenda go umba ntsaya Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencaguiua.

Nu'u tó'o hingui utsaguihu, go gue'u 'bui con guecju

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Nu'bu ra Xuua bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'i, stá hanthe 'nara ja'i gue de ri thuhu mi enga ya ts'ondahi, y nuje dá hacuahe gue ya hinda 'yot'a njabu, ngue'a nura ja'i'a hingui 'yo 'nadbü con guecju.

³⁹ Pe ra Jesu bi dadi:

—Oguí hacuahü, ngue'a nu'a tó'o da 'yot'a 'nara nt'udi de ma thuhuga, nu'a hinga 'bestho ma da pata rá mfeni nixi da ñama'ñu de gueque. ⁴⁰ Ngue'a nú'u hingui utsaguihu, go gue'u 'bui con guecju. ⁴¹ Ha nu'a tó'o da 'ra'ahu mádi ts'u ra zi dehe de ja ma thuhu ngue'a guí tengahu, nura ja'i'a ma da hñanga rá thaha.

Ra Jesu bi ma gue ga nsuhu pa hinga øthu ya ts'oqui

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Nu'a tó'o da ts'ocua rá mfeni 'na de gue nuya ya zi batsi xa gamfrigui, nú'a ra ja'i'a ma'na xá hño da ts'utua ja rá 'yuga 'nara do strá hñu ne dra thot'a ja ra ndehe. ⁴³ Nu'bu 'nari 'ye ja'a'i gui 'yot'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi, ngue'a ma'na xá hño gui cut'a habü bí ja ra te pa nzantho co 'nada ri 'ye, que di ja yoho ri 'ye ne gui ma ja ra nidu habü hinhya'mü ma da huet'a ra tsibi. ⁴⁴ Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zønini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho. ⁴⁵ Ha nu'bu 'nari ua ja'a'i gui 'yot'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi, ngue'a ma'na xá hño gui cut'a habü bí ja ra te pa nzantho co 'nada ri ua, que di ja yoho ri ua ne gui ma ja ra nidu habü hinhya'mü ma da huet'a ra tsibi. ⁴⁶ Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zønini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho. ⁴⁷ Ha nu'bu 'nari da ja'a'i gui 'yot'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hñai, ngue'a ma'na xá hño gui cut'a habü bí manda Ajuá co 'nada ri da, que di ja yoho ri da ne gui ma ja ra nidu habü hinhya'mü ma da huet'a ra tsibi. ⁴⁸ Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zønini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho.

⁴⁹ Ngue'a gatho'ihu mahyoni gui tsethu ya ts'othogui ne hingui 'yøthu nú'a go ri hnesehu, pa njabu gui pøñhu xá hño ja rá thandi Ajuá. Ma gui njahu nehe ngu ya 'baha nú'u t'umbabi Ajuá, nú'ú pe'tsi da da ja ra tsibi pa da hogui ne t'u'tsua ra u. ⁵⁰ Xá hño ra u, pe nu'bu ya da 'be rá hño, ¿hanja da za da cæqui? Hingui tsa. Nu'ahu njahu ngu ra hoga u, 'yøthu xá hño, ne 'buhu co 'nara hoga'mui 'na ngu 'na.

10

Ra Jesu bi ma de ra nxuni

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Nepu ra Jesu bi bonga de Ncapernau, ne bi 'ño ja ra hai Judea ne ja ra hai ri'nandi ra dathe Jordá. Y nehe ja guehni bi munts'ni ndunthi ya ja'i, ne ra Jesu bi müdi bi xahni ngu mrá nza'i'a. ² Nu'bu bi jonga 'raya fariseo pa da xaxi, hangue bi 'yamba 'nara nt'ani bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ja ra nsequi da hyepe rá 'behña 'nara 'ñøhø?

³ Nu'bu ra Jesu bi 'yambabi'u nehe, ne bi 'ñembabi:

—Xi ra Moise, ¿te bi xi'ahu de gue'a?

⁴ Y ya fariseo bi dadi ne bi 'ñena:

—Nura Moise bi unga nsequi gue da thoca 'nara t'ofu dega nxuni, ne njabu ha, da za da nxungüi rá 'behña 'nara 'ñøhø.

⁵ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nura Moise bi unga nsequi gue da t'ot'a njabu ngue'a nu'ahu xi xa megui ri corasohü.

⁶ Pe desde rá müdi himi njabu, ngue'a ra Maca T'ofu ena gue Ajuá “bi hyoca ra 'ñøhø ne ra 'behña”. ⁷ “Hangue 'nara 'ñøhø da zopu rá dada ne rá nana pa go da 'mahuí rá 'behña,

⁸ y de ri yoho, ya da 'natho.” Njabu manga ra Maca T'ofu. Hangué nú'a ra 'ñohø ne nú'a ra 'behña ya ri 'natho, hingue ri yoho. ⁹ Hangué nú'u xa pehna Ajuá, ni 'nara ja'i hinda za da 'ueque'u.

¹⁰ Y nu mi menc'u pa ja ra ngu habu xqui mihi, yá nxadi ra Jesu bi 'yambi'u nehe de ra nxuni. ¹¹ Hangué nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nu'a tó'o da hyepu rá 'behña ne da nthatui ma'na, ya bi 'yot'a 'nara ts'oqui ngue'a xa hyepu nú'a rá mudi 'behña xa nthatui. ¹² Ha nu'bu 'nara 'behña da hyepu rá dame ne da nthatui ma'na ra 'ñohø, ya bi 'yot'a 'nara ts'oqui ngue'a xa hyepu nú'a rá mudi dame xa nthatui.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ 'Mefa, bi ts'i'tsua ya batsi ra Jesu pa da hñuxa rá 'ye ja gue'u pa da japi. Pe nuyá nxadi bi mudi bi guui nú'u to'o mri zi ya batsi. ¹⁴ Pe nu mi hyanda ra Jesu gue mi ot'a njabu yá nxadi, nu'á bi bø rá cue ne bi 'ñembabi'u:

—Oguí hacuahü ya zi batsi da 'ñe da zacagui, ngue'a nu'u tó'o da 'mui ja rá hmanda Ajuá, mahyoni da nja ngu nuya ya zi batsi. ¹⁵ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o hinda nja ngu 'nara zi batsi pa da 'mui ja rá hmanda Ajuá, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

¹⁶ Nepu ra Jesu bi dexa ya zi batsi ne bi hñuxa yá 'ye ja gue'u ne bi 'yapabi Ajuá rá Dada da japi'u.

'Nara basja'i mrá rico bi ñqui ra Jesu

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Y de ya mi 'ba'ñu ra Jesu, bi zohø 'nara 'ñohø mbra nest'ihí, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Xahnate, 'nagrá hoja'i, ¿te 'be da za ga ot'e pa da za ga tsu ra te pa nzantho?

¹⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí engagui drá hoja'i? Hønse 'natho to'o ra hoja'i, y nú'á go gue'a Ajuá.

¹⁹ Ya guí padi nda'u gue'u ya hmanda: “Oxqui ntsinga medinthati, oxqui hñote, oxqui mpe, oxqui ja'tsua ya nc'uamba ri miqu'eiuí, oxqui hat'a ri miqu'eiuí, umba ra t'equ'eí ri dada ne ri naná ne su'u.”

²⁰ Nu'bu nú'a ra 'ñohø bi dadi ne bi 'ñena:

—Xahnate, gatho nuya hmandaya stá ot'e desde stá mbatsi.

²¹ Nu'bu ra Jesu bi hyandi dega hmäte ne bi 'ñembabi:

—'Natho nú'a grí 'bedi gui 'yot'e. Guí ma gui pa gatho nú'a guí pe'tsi ne gui hyecuabi ya hyoya. Njabu ha, da za gui hñanga ya hoga hño de mahets'i. Nepu gui ehe gui tengagui ne gui tseta gatho nú'a da 'ñe'a'i asta ri du.

²² Pe nu mi 'yode'a nú'u ya noya bi xipa ra Jesu, xi bi du rá mui y bi ma njabu co ra dumui, ngue'a xi mrá rico.

²³ Nu'bu ra Jesu bi mpunts'i ne bi hyanda yá nxadi, nepu bi 'ñembabi'u:

—¿Xi rá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá!

²⁴ Ha nuyá nxadi himi padi te da beni de nú'a xqui mañ'a. Hangué nu'á bi yopa xipa ma'na'qui ne bi 'ñembi:

—Ma zi t'u'ihü, ¿xi rá hñei da yut'a ja rá hmanda Ajuá nú'u to'o hu yá mui gue co nú'a te pe'tsi ma da mpohø! ²⁵ Ma'na hinxá hñei da thogui 'nara cameyo ja rá gu 'nara 'yofri que 'nara rico da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

²⁶ Hangué nuyá nxadi'a ma'na himi padi te da beni, ne mri 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—Nu'bu njabu, ¿to'o ja da za da mpohø?

²⁷ Nu'bu ra Jesu bi nhyandui'u ne bi 'ñembi:

—Ya ja'i hingui tsa da mpohø sehe, pe co rá mfats'i Ajuá ha, ngue'a pa Ajuá hinte rá hñei.

²⁸ Nepu de gue'a bi dadi ra Pedro ne bi 'ñembabi:

—Nuje stá tsohebu gatho nú'a te ndí pe'tshe pa dá ten'ahe.

²⁹ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, nu'u tó'o da zogui yá ngu, yá cu, yá nju, yá dada, yá nana, yá batsi, ne yá hai po rá ngueque ne po rá ngue ra maça noya, ³⁰ nu'ú ma da hñanga núbya mapaya 'na nthebe de nú'a te xa zogui, ngu yá ngu, yá cu, yá nju, yá nana, yá batsi, yá hai, masque co ndunthi ra nt'utsate, y nepu rá ñoho ra 'múi ma da hñanga 'nara hoga te pa nzantho. ³¹ Pe nu'u tó'o ya danguibya, nura pa'a ma da notsi'u, ha nu'u tó'o ya notsibya, nura pa'a ma da ndangui'u.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Nura Jesu bi ne ra 'ñu co yá nxadi pa bi ma Jerusale. Y nú'a go bi 'met'o'a de gue'u, y nu'ú himi padi te da beni de gue'a. Hangué nu'ú ngu mi tsu, ne mri 'befatho de gue'a. Nepu nura Jesu bi 'ueca 'nambu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi yopa xipabi gatho nú'a mi ma da thogui'a. ³³ Ne bi 'ñembabi'u:

—Nubya drá maha Jerusale, ne dí ne ga 'ra'ahu nt'ode de Nú'a To'o bi e bi Nja'i. Nú'a ma dra da de guehni ja yá 'ye ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, ne nu'ú ma da 'ye'mbi da hyo, ne ma da 'yent'uabi ja yá 'ye nú'u hingyá xodyo pa da hyo'a. ³⁴ Nu'ú ma da 'yø'tua ra buhla ne da na'mbi ne da zots'i, nepu ja da hyo'a. Pe rá hñupa ma da yopa nte de rá du.

Ra Cobo ne ra Xuua bi 'yadi 'nara favo

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Nepu nura Cobo ne ra Xuua nú'u yá t'u ra Sebedeo bi joni ja ra Jesu ne bi 'ñembabi: —Ma zi Xahnate'ithe, dí ne gui øtcahe ra mate gui 'racje nú'a ma ga a'a'ithe.

³⁶ Nu'bu nu'a bi datuabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá 'be guí ne ga øt'ahu?

³⁷ Y nu'ú bi 'ñena:

—Dí nehe ga hudihe 'na ja ri 'ñei, 'na ja ri ngaha, nu xcri hñudi ja ri hudi de ri ts'utbi.

³⁸ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nixi hinguí pahu nú'a guí ah. 'Bu guí ah njabu, ¿ha guí hanthu gui tsethu ya ts'othogui ngu nú'u ma ga thoguiga, ne gui tsethu ya ugui ngu nú'u ma ga tsetca?

³⁹ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Haha, ga tsethe.

Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Majuani ma gui tsethu ya ts'othogui ne ma gui tsethu ya ugui ngu nú'u ma ga tsetca.

⁴⁰ Pe nuga hingo ma ga huancá to'o ma da hñudi ja ma 'ñei ne ja ma ngaha. Numa Dada go gue'a padi to'o ma da hñudini.

⁴¹ Pe nu mi 'yøde nú'u má 'ret'a ya nxadi gue ra Cobo ne ra Xuua mi adi da hñuhui ra Jesu, nu'ú bi bø yá cue ngue'a hanja go mi adi da hñuhni'u. ⁴² Nu'bu ra Jesu bi zohna yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Guí pahu xá hño gue nuya danga nda de guecua ja ra ximhai ri manda gatho yá hnini, ne nú'a go da mañ'u go gue'a da t'øt'e. ⁴³ Pe nu'ahu oxqui ma gui 'yøthu njabu. 'Bu 'na de gue'ahu guí ne gui ndanguihu, mahyoni go gui pepu nuy ma'ra. ⁴⁴ Ne nu'bu 'na de gue'ahu guí ne gui ndahu de nuy ma'ra, mahyoni go gui 'mego. ⁴⁵ Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'a hixpá 'ñehe pa go da 'bepabi, nu'a xpá 'ñehe pa go da 'mego ne pa da unga rá te pa da gu'tua gatho yá ts'oqui ya ja'i.

Ra Jesu bi 'yøthe ra Bartimeo mrá goda

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Nepu ra Jesu bi zonga Jericó co yá nxadi, ne 'bestho bi bøni de guehni ne bi deni 'nara hmuntsja'i. Y nuni ja ra ñanga 'ñu mi huhni 'nara goda mrá thuhu ra Bartimeo mrá t'u ra Timeo, mi huhni mi peti. ⁴⁷ Y nu mi 'yøde gue go mi gue'a ra Jesu me Nasare nú'a ya mi ma da thohni, nu'bu nu'a bi mudi bi mafi ne bi 'ñena:

—¿Nu'i Jesu, rá T'u'i ndu ra nda Davi, huegagui!

⁴⁸ Pe ndunthi ya ja'i bi zui ne bi 'ñembabi da go'ta rá ne. Pe nu'á ma'na xi mi mafi nts'edi mi ena:

—¡Nu'i rá T'ua'i ndu ra nda Davi, huegagui!

⁴⁹ Mi 'yøde ra Jesu 'bestho bi 'mai, ne bi mehni to da tsimpa nú'a ra goda. Y nu'ú bá ma'ti'a ne bi 'ñembabi:

—'Bai bá ehe, oguí tu ri mui, bí tɔp'a'i 'na.

⁵⁰ Nu'bú nu'á 'bestho bi hñaca rá pat'i ne bi dama 'mai bi ma bá tsu ra Jesu. ⁵¹ Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Te 'be guí ne ga ø't'a'i?

Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ma Xahnate'i, dí ne ga yopa handi ma'na'qui.

⁵² Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma, co ri jamfri ya xcá ñani.

Y 'bestho ra ora'a bi za bi hyandi, ne bi dena ra Jesu.

11

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ra Jesu ne yá nxadi ya mi ma da zonga Jerusale, ne mi 'yo guetbu de Betfage ne Betania, nehe guetbu ra t'øhø 'bo Olivo, hangue ra Jesu bi mehna yoho yá nxadi pa da 'met'o, ² ne bi 'ñembabi'ua:

—Grí maha ja nuni ra t'uca hnini bí jani, ne nu xcrí tsøñhuni gui tsuhni 'nara zi burru di that'i nú'a hinto xa tøguetho. Bá xo'thu ne bá tsincahua. ³ Ha nu'bu to'o da 'yañ'ahne ne da 'ñeñ'ahne hanja guí øthu njabu, 'ñembabihne: “Ra zi Hmu bí honi, nepu 'mefa ma ga yopa tsin'ahne ma'na'qui,” gui 'ñembabihne njabu.

⁴ Nu'bú nú'u yoho yá nxadi bi ma ja nú'a ra t'uca hnini, ne ja bá tsuhni 'nara zi burru mi that'a møte ja 'nara gosthi ja rá hyo ra 'ñu, ne bá xo'ti'ua. ⁵ Y mi 'bahni 'raya ja'i bi 'ñembabi'ua:

—¿Te gui japhu nú'a ra burru guí xo'thu?

⁶ Ha nuya nxadi bi dadi ngu xqui xipa ra Jesu, hangue nú'u ya ja'i bi hyopi bi zits'i.

⁷ Nepu nu'ú bá tsimpa ra Jesu nú'a ra burru, y bi hñaca yá pat'i'ua pa bi xi'tsua ra burru pa bi tøgue'a. ⁸ Nepu ra hmuntsja'i bi hñaca yá pat'i pa bi mø ja ra 'ñu, ha nu ma'ra mi toca ya 'yeza pa mi pøgue nehe ja ra 'ñu.

⁹ Y nú'u to'o mri 'befa ne mri 'bet'o mi thø ya hmafi mi ena:

—¡Xá nsunda núni xpá mencahu Ajuá! ¡Ajuá da japni! ¹⁰ ¡Ajuá da japi núni ma da nda! Nuni go guehni ra nda xqui hñatuabi ndu ma dadahu ra nda Davi. ¡Xá nsunda Ajuá bí 'bui mahets'i!

¹¹ Nepu ra Jesu bi yut'a Jerusale ne gá yut'a ja ra ndanija, ne bi hyanda xá hño gatho nú'a mi jani mbo ra ndanija. Y coñ'a ya bi nde, nu'á bi bøni de guehni bi ma Betania co nú'u 'ret'amayoho yá nxadi.

Ra Jesu bi zui 'nara 'bai gá igo

(Mt. 21:18-19)

¹² Y rá hyax'a ra Jesu ne yá nxadi bi bonga de Betania, y de má 'ñu bi zu ra thuhu'a.

¹³ Ne dega yabu bi hyanda 'nara 'bai gá igo mi c'amtho, hangue bi ma bá c'a'tshma ua mi tø yá igo. Pe nu mi zønini hinte bi zadi, mi 'ra'ta yá xi ngue'a mri 'betho da nøgue.

¹⁴ Hangue ra Jesu bi 'ñembabi ra 'bai gá igo:

—Hinhya'mu ma da yopa nøgue ri igo.

Ha yá nxadi bi 'yøde nú'a bi ma.

Ra Jesu bi 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Nepu bi yopa zøñ'u Jerusale, y ra Jesu bi yopa yut'a ja ra ndanija ne bi mudu bi 'yenga gatho nú'u mi 'buhni mri mpa ne mri ntai mbo ra nija. Bi pñnts'ua yá mexa nú'u ya

mpatboja ne yá thuhni nú'u to'o mi pa ya domitsu. ¹⁶ Ne ya himbi hopi to bi thoguini pa da hñaxa ya t'øt'e. ¹⁷ Nepu nu'á bi xipabi ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—¿Ha hinguí pahue gue xa nt'ofu ja ra Maca T'ofu ne ena: “Numa ngu rá thuhu ra ngu dega nsadi pa gathu ya hnini”? Ha nu'ahú go xcá 'yøt'athohue ra ngu dega mfe.

¹⁸ Nu'bu'á ya xahnate de ra ley ne ya nda gá macja bi 'yøde nú'a bi manga ra Jesu, hangue nu'ú bi 'ñu'ti pa da hyohma'a, ngue'a mi tsu'u da hñanba yá nsu, ngue'a gathu ya ja'i xi mri ho nú'u ya noya mi udi'a. ¹⁹ Ha nu mi put'a ra nde, ra Jesu ne yá nxadi bi bønga de guehni Jerusale.

Ra 'bai gá igo bi 'yot'i

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ha nurá hyax'a de mi xudi bi thoguini ma'na'qui habu mi 'bai nú'a ra igo xqui zui ra Jesu, ne bi hyandi'u gue ya xqui 'yot'i gathu, asta yá 'yu. ²¹ Ra ora'a ra Pedro bi bengá nú'u ya noya xqui manga ra Jesu, ne bi 'ñembabi'a:

—Ma Xahnate'i, handi, nuna 'bai gá igo gá xipi gue ya hinhya'mu ma da yopa nøgue yá igo, ya xa 'yot'i.

²² Nu'bu'á ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Camfrihu Ajuá. ²³ Xi majuaní dí xi'ahu gue 'bu to'o ja ndunthi rá jamfri ne hinda duhu, da za da 'ñembabi nuna ra t'øhø gue da mponi dí ma ja ra ndehe, ne da njabu ngu nú'a da 'yadi. ²⁴ Hangue nuga dí xi'ahu gue nu'a gathu gui 'yaphu Ajuá ra Dada, camfrihu gue nu'á xa 'yøt'ahu ri t'adihu, y nú'a gui 'yaphu da 'ra'ahu. ²⁵ Pe ora gui 'yaphu'a, 'bu to xa 'yøt'ahu 'nara nts'o'mui, pumbahu, pa njabu Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i da pun'a ri ts'oquihu nehe nú'a xcá 'yøthu. ²⁶ Ngue'a nu'bu hinguí pumbahu nú'u to'o xa 'yøt'ahu 'nara nts'o'mui, Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i hinda pun'a ri ts'oquihu nehe.

Bi t'ambabi ra Jesu te ma nsequi mi ha

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Nepu bi yopa mengui'u pa Jerusale, y ra Jesu bi yopa yut'a ja ra ndanija, ne bi joni habu mi 'bai'a ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda. ²⁸ Nepu nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿To'o rá hmanda'a pa gui 'yøt'a nuya ya t'øt'eya? ¿O to'o xa 'ra'a nsequi?

²⁹ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Dí ne ga an'ahu 'nara nt'ani nehe. Nu'bu gui xicaguihu, necagui ga xi'ahu to'o rá hmanda'a pa dá øt'a njabu. ³⁰ ¿Xi to'o bi hñuxa ra Xuua pa bi nxi'tsate? ¿Ha gue Ajuá o ya ja'i?

³¹ Nu'bu'á nu'ú mri 'ñémse 'na ngu ma'na:

—Nu'bu ga emfu gue go Ajuá bi hñuxa ra Xuua, nu'bu nuni da 'ñenju gue hanja hindá camfrihu nú'a mi mañ'a. ³² Ha nu'bu ga emfu gue go ya ja'i xa hñuts'i, xi'bu da bø rá cue ra hnini.

Mi mañ'u njabu ngue'a mi tsu ya ja'i, ngue'a gathu mi ena gue nura Xuua go mi gue'a 'nará 'mehni Ajuá. ³³ Hangue nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Hina hindí pahe.

Nu'bu'á ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'bu'á nixi gueque hinga xi'ahu nehe to'o rá hmanda pa dá øt'a njabu.

12

Ra 'bede de ya ts'omēfi

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Ra Jesu bi sigui bi ñauí ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda, ne bi müdi bi xipa 'raya 'bede, ne bi 'ñembabi:

—'Nara pa 'nara 'ñøhø bi gaxa 'raya 'bai gá obxi, ne bi guts'i xá hño. Ne bi hyoqui habu da sit'a ra ngui gá obxi nú'a da the'mi, ne bi hyoca 'nara nthø'ma uá'obxi xi rá hñets'i.

Nepu nú'a ra ua'obxi'a bi umba nhyandi 'raya ja'i, ha nú'a ra me ua'obxi bi bõni bi ma yabu ya hai. ² Ha nu mi zõhõ ra pa de ya xqui da ya obxi, ra me ua'obxi bi mehna 'nara 'bego pa ma da c'a'tsa nú'u to mi ha nhyandi ra ua'obxi pa da hyeca nú'a ra sofo ya xqui gats'i. ³ Pe nú'u to'o mi ha nhyandi ra ua'obxi bi gu nú'a ra 'bego bi na'mbi ne bi co'tsi bi mengui, hinte bi umbabi de ra sofo. ⁴ Nu'bú nura me ua'obxi bi mehna ma'na rá 'bego, pe nú'u ya hyanthuahi bi mfats'i bi tedo nú'a ra 'bego asta bi zemba rá ñaxu, ne bi xipa ndunthi ya ts'onoya, ne himbi umba nú'a mri 'ñepabi rá hmu. ⁵ Nepu ra me ua'obxi bi yopa mehna ma'na rá 'bego, pe nú'u ya hyanthuahi bi gu nú'a ra 'bego ne bi hyo. Nepu 'mefa ra me ua'obxi bi mehna má ndunthi ya 'bego. Pe 'ra de gue'u bi hna'mbabi, ha nu ma'ra bi tho.

⁶ Y ya xi rá ngats'i bi mense rá hmaça 'ra t'u, ne bi 'ñena: “Nuga dí padi gue nu'bu ga pense ma t'u, nuya hyanthuahi ma da me'tsua ra t'equ'ei.” ⁷ Pe nu mi hyanda ya hyanthuahi gue bi zõnga rá t'u ra me ua'obxi, nu'ú bi 'ñu'ti ne bi 'ñémse'u: “Go guehni ma da gohui yá hai rá dada. Pe ma ga hohu pa njabu go da gocju ya hai.” ⁸ Hangué nu'ú bi gumpa rá t'u nú'a ra me ua'obxi bi hyo'u ne bá fõta mõte de ra ua'obxi.

⁹ ¿Pe te guí beñhu ma da 'yõt'a nú'a ra me ua'obxi co nú'u ya ts'o hyanthuahi? Nu'á 'nara pa ma da zõhõ ne ma da hyo gatho nú'u ya ts'o hyanthuahi ne go ma da umba nhyandi ma'ra ya ja'i nura ua'obxi'a.

¹⁰ ¿Ha gue hincá hñe'thu ja ra Maça T'ofõ habu enga njaua?:
Nú'a ra do bi fõtuhma 'na lado nuya hyõngu,
nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuá.

¹¹ Y nuse'a go bi megui nura do'a pa da hyõ rá nija, ne dí hanthu gue xi rá nsunda nú'a bi 'yõt'e.

¹² Nepu nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda bi beñu gue da gahma ra Jesu pa da got'a fadi ngue'a bi badi'u gue nu'á mi ña de gue'u ora mi xipa ra 'bede de ya ts'o hyanthuahi. Pe nu'ú mi tsu te da 'yõ'tuabi'u nú'u ya hmuntsja'i mi 'buhni, hangue bi zõhni ra Jesu ne bi ma'u.

*Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya nda de ya hnini
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)*

¹³ Nepu nu'ú bá pehna 'raya fariseo ne 'rayá mfats'i ra nda Erode pa da xaxa ra Jesu pa da nu ua te da zõtuhabi pa njabu da za da ñapabi. ¹⁴ Nepu nuya 'mehni bi zõhõ habu mi 'bui'a ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, dí pahe gue go gue'e guí manga majuaní ne hinguí ø'tua ncaso nú'a manga ya ja'i ne hinguí pata ri noya pa da ma'a'i ya ja'i, ngue'a nu'i guí udi xá hño nú'a ri ho Ajuá da t'õt'e. Dí ne guí xicaguihe, ¿ha gue xá hño ga ju'tuabihe ra boja ra nda Cesa o hina? ¿Ha gue ga ju'tuahe o hina?

¹⁵ Pe ra Jesu 'bestho bi batua yá ts'omfeni nuya ja'i'u, hangue bi 'ñembabi'u:

—Nuga dí padi te rá 'be guí beñhu con gueque. Bá hancahuua 'nara boja pa ga handi.

¹⁶ Nu'bú nu'ú bá hanpabi'a nú'a ra boja mi adi. Y nu mi hyandi nú'a ra boja bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿To'o rá c'oi ne to'o rá thuhu núna tõcua ja ra boja?

Y nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá c'oi ra nda Cesa ne go rá thuhu'a.

¹⁷ Nu'bú bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a rá uenda ra nda Cesa gui umbabihu ra nda Cesa, ha nu'a rá uenda Ajuá go da umbabihu Ajuá.

Y nu mi 'yõde'u gue bi dadi njabu, xi bi 'yõ'u.

*Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)*

¹⁸ Nepu nu mi uadi ra Jesu bi ñaui ya fariseo ne yá mfats'i ra nda Erode, bi zohø 'raya saduceo nú'u to'o camfri gue hinto ma da yopa nte de ra du. Bi 'ñehe pa bi 'yamba 'nara nt'ani'a, ne bi 'ñembabi:

¹⁹ —Xahnate, ra Moise bi zogui nt'ofogue 'bu 'nara 'ñohø da du ne da zogui rá 'behña, pe 'bu ni 'nara batsi hinda zocuabi, nu'bú nurá cu de nú'a ra 'ñohø bi du mahyoni da nthatui rá 'bepe, pa nu'bu da me'tsa 'nara batsi, da thu'mbabi rá thuhu ngu rá thuhu nú'a ndu rá mudi dame nú'a ra 'behña, pa njabu hinda 'medi rá thuhu nú'a ra 'ñohø xa du. ²⁰ Nde nu'bú, 'na'qui mi 'bui yoto ya 'ñohø mri ncu. Nepu nú'a madá bi nthati, pe bi du ne himbi zocuabi ni 'nara batsi. ²¹ Nepu nú'a rá ñoho ra cu bi nthatui rá 'bepe, nepu ne'a bi du ha nixi gue'a ni 'nara batsi himbi zocuabi nehe. Y rá hñu bi njabu nehe. ²² Ne bi njabu gatho nú'u yoto ya cu bi du pe ni 'na de gue'u himbi zocuabi ni 'nara batsi. Nepu rá ngats'i, bi du ra 'behña nehe. ²³ ¿Xi de stí yopa nte de ra du nú'u yoto ya 'ñohø, nda'a de gue'u xi drá dame nú'a ra 'behña'a? ngue'a gatho nú'u yoto bi nthatui de guecua ja ra ximhai.

²⁴ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nixi guí pahu nú'a guí mañhu ngue'a hinguí pahu nú'a manga ja ra Maca T'ofogue nda'a rá ts'edi Ajuá. ²⁵ Ngue'a nu sta yopa nte gatho nú'u ya ja'i xa du, ya hinda ma da nthata ya 'ñohø nixi ya 'behña, ngue'a nuni mahets'i gatho ya ja'i ma da 'mu ngu ya exx. ²⁶ Nehe, pa gui camfrihu gue ma da yopa nte nú'u xa du, ma ga ben'ahu nú'a bi 'yofogue ra Moise ja nú'a ra xeni habu ma de nú'a ra ndapo mi zø, ne ja guehni Ajuá bi zofogue ne bi 'ñembabi: “Nuga go guecagui rá Ajuágui ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo.” Njabu xa nt'ofogue. ²⁷ Pe Ajuá go gue'a ra Ajuá de nú'u te, hingo ra Ajuá de nú'u xa du. Hangué dí pahu gue nura Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo masque ya jo'oua'u pe bí ja yá te'u. Hangué nu'ahu hinte ri fadihu.

Ra hmada nú'a ma'na ra dangui

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Nehe xqui zohni 'nara xahnate de ra ley ne bi 'yode mi ñaui ra Jesu ya saduceo, ne bi 'yode gue ra Jesu xqui dadi xá hño nú'u ya nt'ani xqui t'ø'tuabi. Hangué ne'a bi uat'i pa bi 'yamba 'nara nt'ani ne bi 'ñembabi:

—¿Nda'a ra hmada ma'na ra dangui de gathogue?

²⁹ Nu'bú nura Jesu bi datuabi ne bi 'ñembabi:

—Ma ga xi'i nú'a ra hmada ma'na ra dangui de gathogue ne ena: “Hñuxhu nt'øde nú'ahu me Israelhu, Ajuá ma Zidadahu hønse 'nathogue. ³⁰ Y nú'a gue'a mahyoni gui madihu con gathogue ri muihu ne con gathogue ri mfenihu ne con gathogue ri ts'edihu.” Nuna guehna ra mudi hmada ma'na ra dangui de gathogue. ³¹ Ha nuna ma'na ngú'athogue ena njaua: “Madi ri miqu'eiui ne gui su ngu grí nsusehe.” Othogue ma'ra ya hmada ma'na ya dangui de núya dí xi'a'i.

³² Nepu nú'a ra xahnate de ra ley bi 'ñena:

—Xahnate, majuani nú'a gá ma gue Ajuá hønse 'nathogue ne jo'o ma'na. ³³ Haha xá hño to da madi Ajuá con gathogue rá mui, con gathogue rá mfeni, con gathogue rá ts'edi, ne da madi rá miqu'eiui da su ngu ri nsuse 'na. Gue'a ma'na xá hño que nú'a da hyogue ya mbo'oni 'na ne da tsat'i pa da 'bahabi Ajuá.

³⁴ Nu'bú ra Jesu bi 'yode gue nú'a ra 'ñohø xqui dadi cogue 'nara hoga mfeni, hangué bi 'ñembabi:

—Ya ts'uthogue grí 'bedi pa gui cut'a ja rá hmada Ajuá.

Y ya hintogue bi 'yø'tua ma'ra ya nt'ani ra Jesu.

¿Hague ra Cristo go rá T'u ra nda Davi?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Ha nu de mi xahnate ra Jesu ja ra ndanija bi 'ñena:

—¿Hanja engague ya xahnate de ra ley gue ra Cristo ma dí 'ñehe de ja yá ja'i ndu ra nda Davi? ³⁶ Nura Maca Nda'hi bi 'bepe ndu ra nda Davi bi 'yofogue nuyague ya noyague ja ra Maca T'ofogue habu ena njaua:

Ajuá ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei

asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ú de nja'ti ri ua.”

³⁷ Ha nu'bu go drá t'uhmá ra Davi nura Cristo, nu'bú ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

Y nura hmuntsja'i xi bi ho nú'a te mi mǎnga ra Jesu.

Ra Jesu bi mǎ de yá ts'o'bēfi ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ha nu de mi xahna ya ja'i ra Jesu bi 'ñembabi:

—Jamahú pa hingui 'yøthú ngu nú'a øt'a ya xahnate de ra ley. Nu'ú ri ho da hye yá he xi xá ma, ne ri ho'ú da zengua ya ja' co ra t'equ'ei ora 'yo'ú ja ra tai. ³⁹ Ha nu ja yá nija'ú ri ho da hñudi ja ya mǎdi hudi, ne ri ho da t'ini rá mǎdi ja ya ngo. ⁴⁰ Nehe xi øt'a yá nsadi co ndunthi ya noya, qué pa da hñamba yá ngu ya viuda nsinque da zo yá mfeni ya ja'i. Nuya xahnate'ú ma da hñanga yá castigo ma'na ra dǎngui.

'Nara viuda xi mrá zi hyoya bi uni 'nara 'baha ja ra ndǎnija

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Nepú ra Jesu bi hñudi habú mi ja ya 'me'tsboja ja ra ndǎnija pa mi handa nú'ú ya ja'i to'o mi ent'ini yá ofrenda. Ha mi handa ndunthi ya rico mi unga yá dǎnga ofrenda.

⁴² Nepú bi zøhø 'nara viuda xi mrá zi hyoya, ne bi 'yent'ni yoho ya zi boja dega cobre nú'ú hints'ú mri muui. ⁴³ Hangue nura Jesu bi ma'ta yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuañi dí xi'ahú gue nuna zi hyoya viuda ma'na xa unga 'nara ofrenda xi ra dǎngui ja rá thandi Ajuá que gatho nú'ú to'o ma'na xa 'yent'a ndunthi yá ofrenda ja ya 'me'tsboja. ⁴⁴ Ngue'a gatho nú'ú ma'ra to'o xa unga yá ofrenda xa uni de nú'a ya xa bonguabi, pe nuna zi hyoya viuda thogui 'nara dǎnga hño ya pe xa unga gatho nú'a xqui me'tsi pa da dai te da zi hmaha.

13

Ra Jesu bi mǎ gue da nhuata ra ndǎnija

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ha nu mi bønga ra Jesu de ja ra ndǎnija, 'na de nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'i, hyanthmague hangú rá hño nuyú ya dǎnga ngu xa thoqui co nuyú ya dáta do!

² Nu'bú ra Jesu bi dádi ne bi 'ñena:

—Nubya guí hanthú hangú yá dǎngui nuyú ya ngu, pe nuga dí xi'ahú gue ma da zø ra pa da yøt'e gatho, ne ni 'nara do hinda ma da gohi di ntøque co rá midoui.

Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Nepú ra Jesu bi ma ja ra t'øhø 'bo Olivo nú'a ri nhyandui ra ndǎnija, ne ja bi hñuhni'a. Ha nura Pedro ne ra Cobo ne ra Xuua ne ra Andre bi ñasēui 'nambu ne bi 'ñembabi:

⁴ —Dí ne gui xicje ha'mú ma da yøt'e nuna nija y te ma nt'udi ma da hnequi nu sta nja nú'a guí má.

⁵ Hangue nura Jesu bi mǎdi bi xipabi'ú ne bi 'ñembabi:

—Jamahú hinda ma da hya'ahú ya c'uamba ja'i de nú'a ma da xi'ahú. ⁶ Ngue'a ndunthi de gue'ú ma da 'ñehe y da bepca ma thuhu ne da 'ñena: “Nuga go gueque drá Cristo xpá mēncagui Ajuá pa ga ndá.” Njabú nu'ú ma da hyat'a ndunthi ya ja'i pa da gamfribi'ú nú'a da māñ'ú.

⁷ Ma gui 'yøhú nehe de nú'ú ya dǎnga tuhni ya di ja, ne de nú'ú ma da nja. Pe nu'ahú nu xcrí 'yøhú, oxqui ma gui tsuhú, ngue'a mahyoni da njabú, pe hingo di gue'a ya rá ngats'i ra pa. ⁸ Ngue'a ma da ntuhna ya hnini co ma'ra yá mihniñiui, ne ya ndá co ma'ra yá mindaui, ne ma da nja ya mbimhai habaraza, ne da nja ra dǎnga thuhu, ne xi da nja ya ñants'i. Nuya go guehya ya mǎdi ts'othogui ma da nja.

⁹ Hangué nsuhú, ngue'a ma da hnap'ahú mbo ja ya nija, ne da ts'ix'ahú ja ya ts'utbi ne ja ya gobierhnu ne ja ya danga nda ngue'a guí camfriguihú. Y ja yá thandi'ú ma gui dahú majuaní de gueque. ¹⁰ Y mahyoni da nt'ode ma noya gatho ja rá nguni ra ximhai, nepú ja da nja ra ngaxhmai. ¹¹ Pe nu sta zø ra ora da ts'ix'ahú pa dra da'ahú ja yá 'yε ya ts'utbi, oxqui ma gui tu ri máihú nú'a te rá 'βε gui thadihú, nixi gui beñhú 'met'o nú'a te ma gui mañhú, ngue'a nura ora'a go Ajuá ma da xi'ahú hanja gui thahú, ne gue'a gui mañhú. Ngue'a hingo ma gui ñasehú, nura Maca Ndañi ma go da ña'a. ¹² Nu'ú tó'o 'bú yá cu ma da da pa da tho, ha nuya dada ma da da yá batsi, ha nuya batsi asta ma da ñapa yá dada nehe pa da tho. ¹³ Gatho ya ja'i ma da utsa'ihú ngue'a guí camfriguihú. Pe nu'ú tó'o da zeta gatho nuya ya ts'othogui asta rá ngats'i, go gue'ú da mpøhø.

¹⁴ Ma da njabú ngu nú'a bi mǎnga maya'bú ra Dañe rá 'mehni Ajuá. Ma da hnequi nú'a xi strá nts'o ne dra ts'omba rá ndañija Ajuá. (Dá zo ri mfenihú nú'a guí he'thúbya.) Ha nu xcrí hyanthú nú'a ra ts'oja'i sta 'mai habú hindí 'ñepi da 'mai, nú'ahú gri 'búhú Judea gui 'bathú 'bestho ja ya t'øhø. ¹⁵ Nura pa'a sta njabú, nu'a tó'o di 'yo ja rá patio de rá ngu odi cut'a mbo pa da hñaxa nú'a te mahyoni ja ra 'ñu. ¹⁶ Y nu'a tó'o di 'yo ja rá huahi dri mpefi nú'a ra ora'a, odi pa ja rá ngu pa da hñaxa rá pat'i. ¹⁷ ¡Huecate nú'ú ya 'behña di da'thi ne nú'ú dya nzú nuya pa'ú, ngue'a pa gue'ú xi strá hñei pa da 'bat'í! ¹⁸ 'Yaphú Ajuá gue nura pa'a hindya pa dega tse. ¹⁹ Ngue'a nuya pa'ú ma da nja ya danga ts'othogui nú'ú hinhya'mú xa nja desde bi hyoca ra ximhai Ajuá, ne de gue'a ya hinhya'mú ma da yopa nja ma'na'qui ngu nú'ú ma da nja ya pa'ú. ²⁰ Hangué Ajuá bi beni gue hingá ndunthi ya pa ma da njabú, ngue'a nu'bú hina, hinto da zeti. Pe po rá ngue nú'ú xa huahni, nu'á bi beni gue ma'na xá hño ts'útho ya pa ma da njabú.

²¹ Ha nuya pa'ú 'bú to da 'ñeñ'ahú: “Bá e gui hyanthú 'búcuá ra Cristo bá pehna Ajuá pa da nda”, o 'bú to da 'ñeñ'ahú: “Maha ringuehni habú bí 'bú ra Cristo”, oxqui camfribihú. ²² Ngue'a ma da 'mú ndunthi ya hyate ja'i, 'ra da 'ñena gue go di gue'ú dya Cristo bá pehna Ajuá pa da nda, nu ma'ra da 'ñena gue dyá 'mehni Ajuá pa da ña de gue'a. Nu'ú ma da 'yøt'a ndunthi ya danga nt'udi ne da nehma da hyat'a nú'ú xa huahna Ajuá nehe. ²³ Pe nu'ahú beñhú xá hño de nú'a dí xi'ahú ne nsuhú. Oxqui hophú to da hya'ahú.

*Ra Jesu bi mǎ hanja ma da yopa mengui ja ra ximhai
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ Nú'ú ya pa sta thogui nuya ya ts'othogui, ra hyadi ma da 'mexuui, ne ra zana ya hinda ma da yot'i. ²⁵ Ya tsø ma da dagui de mahets'i y gatho nú'a te bí ja mahets'i da mbi. ²⁶ Nepú Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da thandi da 'ñehe xi strá nsunda ja ya guui con gatho rá danga ts'edi. ²⁷ Nepú da mehna yá enxε pa da munts'a gatho nú'ú to'o xa thahni nú'ú di 'bú gatho rá nguni ra ximhai.

²⁸ Nu'ahú ora guí hanthú ra 'bai gá igo ya da bøhø yá 'roho, nu'bú guí pahú gue ya xa 'ñepú 'bestho ra pahyadi. ²⁹ Njabú nehe nu xcrí hyanthú sta nja nuya ya ts'othogui, pahú gue rá ngats'i ra ximhai ya 'bú guetbú. ³⁰ Xi majuaní dí xi'ahú, gue nuya ja'i 'búbya hinda ma da du asta hinda mádi da nja gatho ngu nú'a dí xi'ahú. ³¹ Mahets'i ne ra ximhai da uadi da thogui, pe numa noya hinda uadi da thogui, pe'tsi da njabú ngu nú'a stá mǎ.

³² Hinto padi ra pa nixi ra ora ha'mú da nja ra ngaxhmai, nixi ya enxε de mahets'i hingui padi, nixi rá T'ú Ajuá, hønse Ajuá ra Dada go gue'a pase.

³³ Hangué ndø'mhú nzantho ne 'yaphú Ajuá, ngue'a hingui pahú ha'mú da zø ra ora. ³⁴ Nuga dí nja ngu 'nara 'ñøhø ma da ma yabú ya hai, pe ante da ma, da 'yent'ua ja yá 'yε yá 'βεgo gatho nú'a te pe'tsi, ne cada 'na de gue'ú da xipabi te da mēfi, ha nura nsugosthi da t'umbabi ra 'befi pa da ndø'mi nu sta mengui'a. ³⁵ Hangué nu'ahú nzantho ndø'mhú nehe, ngue'a hingui pahú ha'mú ga pengui, ua dega xudi o dega nde o made ra xuui o 'na hmafi ra menja. ³⁶ Ngue'a xi'bú xcrí thamfrihú ga tsøhø ne ga tsu'ahú gri ahahú. ³⁷ Núna dí xi'ahúbya, guehna dí xipabi nehe gatho ma'ra pa da ndø'mi'ú.

14

Ra nt'ut'i pa dra ju ra Jesu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Mri 'bedi nsøca yo pa pa ra ngo nú'a rá thuhu ra pascua, ne nú'a ra ngo dega ts'ithuhme nsinque rá nzoi. Ha ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ya mi nu hanja da za da hyat'a ra Jesu pa da gu da hyo. ² Ne bi 'ñémbabi'x:

—Hinga øthx núna dí beñhx de ra pa dega ngo, xi'bu da bø yá cue ya ja'i ne da ñunts'i'x.

'Nara 'behña bi go'tsua 'nara hoga ñuni ja rá ñaxu ra Jesu

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ha nuya pa'x ra Jesu bi 'muhni Betania ja rá ngu ra Simu nú'a to'o xqui ñani de ra lepra nú'a ra hñeni tsit'atho ra ngø. Mi huhni ra Jesu ja ra mexa mri ñuni, nepx bi zøhø 'nara 'behña bra hña 'na ngu ra zi xito xqui thoqui de 'nara hoga do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara hoga hñeni xi xmá mađi mrá thuhu ra nardo. Ha nú'a ra 'behña bi do'tsua rá 'yuga nú'a ngu ra zi xito, ne bi xi'tsuabi ja rá ñaxu ra Jesu nú'a ra ñuni'a. ⁴ Nepx 'ra de nú'x mi 'buhni bi bø yá cue ne mri 'ñémbabi 'na ngu ma'na:

—¿Hanja bi 'yøt'a njabx nuna 'behña hønse bi manitho nuna hoga hñeni? ⁵ Nu'bu xa 'ba hmaha xa muui ngu hñu nthebe denario, y nú'a ra boja'a xa za xa thecuahma ya hyoya.

Njabx bi mangá nú'x to'o mi ñama'ñx de nú'a ra 'behña.

⁶ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'x:

—Ote guí xiphx. ¿Pa te guí ñama'ñhx de guehni? Xá hño nú'a xa 'yøtcagui. ⁷ Ngue'a nuya hyoya nzantho ma da 'mxi con gue'ahx, ne nu'araza ra pa gui ne gui umfx 'nara mfats'i, da za gui umfx. Pe nuga hinga nzantho ma ga 'bucua con gue'ahx pa gui 'yøtcaxx ra hño. ⁸ Nuna zi 'behña bi 'yøt'e nú'a xa zøpa rá ts'edi, xa goscagui ja ma ndo'yo nuna ra hoga hñeni pa ma nt'agui.

Bi 'ñenga ra Jesu njabx ngue'a nu'á ya myá nzai mi jo'tsua nuna hoga hñeni nú'x xa du.

⁹ Nepx ra Jesu bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahx, habxraza da hmanga ra maca noya, da hma de nuna xa 'yøtca nuna zi 'behña pa 'nara feni de guehni.

Ra Juda bi pa ra Jesu

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Nepx nura Juda Iscariote 'na de nú'x 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu, bi ma bá ñaii ya nda gá macja pa da dapabi'x ra Jesu. ¹¹ Ha nu mi 'yøde ya nda gá macja njabx, xi bi johya'x ne 'bestho bi ña'tuabi ra boja. Hangue nu'á xi mi 'yo rá mfeni hanja da 'yøt'e'a pa da da ra Jesu.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Ra mudi pa de ra ngo dega ts'ithuhme nsi rá nzoi gue'bx mi tho ya t'xca deti pa ra ngo dega pascua. Ha nura pa'a ya nxadi bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Habx guí ne grá hñocje pa ga tsihx ra nt'oxi de ra pascua?

¹³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yoho yá nxadi:

—Grí maha ja ra hnini ne ja ma grí nthexuni 'nara 'ñøhø di ha 'na xøni ra dehe, ne nú'á go gue'a gui teñhx'a. ¹⁴ Ne nura ngu habx da yut'i'a, gui 'ñemfx nú'a ra me ngu: “Bá pencahe ra Xahnate ne bi xicje ga xi'axe njaua: ¿Habx ja ra ngu xcá 'uegagui pa ga tsihe ra nt'oxi de ra pascua co ma nxadi?” ¹⁵ Y nu ja rá tøngu'a ma da 'ñu't'ahx 'nara danga ngu. Nuni ja jani gatho nú'a te ma ga hoñhx, ne ja gui hyocjuni nú'a te ga tsihx.

¹⁶ Hangue nú'x yoho ya nxadi bi ma de guehni pa ja ra hnini y bi zædi'x ngu xqui xipabi ra Jesu. Y ja bi hyocni'x ra nt'oxi de ra pascua.

¹⁷ Y ya de mi put'a ra nde bi zønga ra Jesu con gatho nú'x 'ret'amayoho yá nxadi ja nú'a ra tøngu'a. ¹⁸ Nepx ya de mi huhni mri ñuni mahyegui co yá nxadi, bi 'ñena:

—Majuani dí xi'ahũ, nú'ahũ guí 'bũhũua guí nt'oxihũ con gueque, 'na de gue'ahũ ma gui dagaguihũ.

¹⁹ Ha nuyá nxadi xi bi du yá mũi, ne 'rama'na de gue'ũ mi ambabi ra Jesu ne mi embabi: —¿Ha gue go guecagui?

²⁰ Nepũ ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Na de gue nú'ahũ guí 'ret'amayohohũ ma nxadi'ihũ guí tũhũhũbya habũ dí tũhũga, 'na de gue'ahũ ma gui dagaguihũ. ²¹ Nú'ã To'o bi e bi Nja'i ma da thogui gatho ngu nú'ã xa t'ofõ ja ra Maça T'ofõ, pe jhucate nú'ã ra 'ñhõ to'o ma da da'ã! Ma'na xá hño nixi xa 'mũhma.

²² Ha nu de mri ñuni'ũ, ra Jesu bi gũ ra thuhme ne bi umba njamađi Ajuã rá Dada, bi hyeque ne bi umba yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Nã, tsihũ, nuna go guehna ma ndo'yo.

²³ Nepũ bi gũ 'nara vaso mi po ra vinu, bi umba njamađi Ajuã ma'na'qui ne bi umbabi yá nxadi pa bi zi gatho'ũ. ²⁴ Ne bi 'ñembabi'ũ.

—Nuna go guehna ma ji ma ga fani pa da mũdi ra 'ra'yo cohi, nú'ã ma da mfani pa gatho ya ja'i. ²⁵ Majuani dí xi'ahũ gue ya hinga ma ga yopa tsi ra vinu dega obxi de guecua. Nu'ã ma ga yopa tsi ma'na'qui asta nú'ã ra pa grá 'bũhũ nuni habũ bí manda Ajuã ma Dada, gue'bũ grá yopa tsi, pe ma'na'ño.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da gõni'ã

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Nepũ nu'ũ bi duta 'nara jahña, y de guehni bi ma pa ja ra t'õhõ 'bo Olivo. ²⁷ Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Nura nxuuihya gatho'ihũ ma da du ri mũihũ ne ma gui 'uehũ de gueque. Ma da nja ngu bi mangu Ajuã ma Dada ja ra Maça T'ofõ habũ ena: “Ma ga ho ra ma'yo, y nuyá deti da nxani,” njabũ bi 'ñena. ²⁸ Pe nu xcrá yopa nte de ra du, nuga ma ga 'bet'o de gue'ahũ pa grá ma Galilea.

²⁹ Nepũ ra Pedro bi 'ñembabi:

—Masque gatho nuyũ ma'ra da 'uegue, pe nuga hinga 'uegue de gue'e.

³⁰ Nu'bũ ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Majuani dí xi'a'i, nubya dí nxuui ma gui cõngagui hñu'qui ante rá yo hmafi ra menja.

³¹ Nepũ ra Pedro xi bi nja rá nõt'e bi 'ñena:

—Masque da thogagui, pe nuga hinga cõñ'a'i.

Y gatho nú'ũ ma'ra ya nxadi guet'atho mi mañ'ũ nehe.

Ra Jesu mi apabi Ajuã nuni Getsemani

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Nepũ bi ma'ũ ja 'nara luga rá thuhu Getsemani, ne ra Jesu bi 'ñembabi 'ra de yá nxadi:

—Ja da hñuhũua, nuga grá maua ga apabi Ajuã ma Dada.

³³ Y bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua pa bi mũui. Nu'bũ nu'ã bi mũdi xi bi du rá mũi de nú'ã ma da thogui. ³⁴ Ne bi 'ñembabi nú'ũ yá nxadi bi zits'i:

—Xi dí tu ma mũiga asta dí ne ga tagui ga tu. Ja da tõmhũua ne oxqui ma gui ahũ.

³⁵ Ha nu'ã bi thogui má ts'ũ de habũ bi gohi'ũ, ne bi ndandiñahmu, ne bi megui rá hmi ja ra hai pa bi 'yapabi Ajuã gue nu'bũ xa zahma hinxã thoguihma nuya ya ts'othogui. ³⁶ Y bi 'ñena:

—Ma Dada'i, hinte xá hñei pa nú'a gui ne gui 'yõt'e. 'Yõt'e pa hinga thogui nuya ya ts'othogui. Pe oxqui õt'a ngu nú'ã go dí nega, 'yõt'a ngu nú'ã ri maça pahague.

³⁷ Nepũ mi mengui bi zadi nú'ũ hñu yá nxadi xqui do'ma ra t'aha, ne bi 'ñembabi ra Pedro:

—Nu'i nague Simu, ¿hanja xcá aha? ¿Ha gue hinxã za xcá 'yapa Ajuã 'na ora con gueque? ³⁸ Oxqui ahahũ, 'yaphũ ndunthi Ajuã pa stí 'ñepũ ya ts'othogui gui tsethũ. Ngue'ã guí behmahũ ne ja ri pahahũ pe nuri ndo'yohũ otho rá ts'edi.

³⁹ Nepu bi yopa ma ma'na'qui pa bá apabi Ajua co nú'u ya noya bi manga ra mudi.
⁴⁰ Nepu de mi yopa mengui bi zudi yá nxadi xqui yopa do'ma ra t'aha, ne nixi himi tsa da zot'a yá da, ne ya himi padi te da dadi'u. ⁴¹ Ha nu mbá penga rá hñu'qui bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nubyá ha, ahahá xá hño, ne tsayahá, ngue'a ya bi zø ra ora gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i dra da ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui. ⁴² Ya nanjü, maha. Ya xa 'ñepu nú'a to'o ma da dagui.

Bri ju nts'ahni ra Jesu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ts'a ra ora mi manga njabu ra Jesu, 'bestho bi zøhø ra Juda, 'na de nú'u 'ret'amayoho yá nxadi, ne mbra 'ñoui 'nara hmuntsja'i, 'ra mi há ya mahuai, ne nu ma'ra mi há ya za, xqui mehna ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda pa da gu ra Jesu.

⁴⁴ De má 'ñu ra Juda xqui 'ñembabi nú'u ya ja'i mbra 'ñoui:

—Ma ga 'ra'ahu 'nara seña. Nú'a ra 'ñøhø ga tsu'tsua rá hmi go di gue'a ra Jesu. 'Bestho gui juhü, ne gui tsixhü, oxqui thøhü.

⁴⁵ Y ngu bi zøhø ra Juda habu mi 'bai ra Jesu, 'bestho bi joni ne bi 'ñembabi:

—Ma Xahnate'i.

Y nura ora'a bi zu'tsua rá hmi. ⁴⁶ Nepu nú'a ra hmuntsja'i 'bestho bi gu nts'ahni ra Jesu.

⁴⁷ Ra ora'a 'na de gue nú'u mi 'ñoui ra Jesu bi gaca rá mahuai ne bi dacuabi rá gu 'nará 'bego ra nda gá macja. ⁴⁸ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u ya ja'i to'o xqui gu'a:

—¿Sague drá be pa e gui jugaguihü co ya huai ne ya za? ⁴⁹ Nuga hyastho ndí 'bui ja ra ndanija con gue'ahu ndí utuate ne hinga jugaguihü. Pe pa da njabu ngu nú'a xa t'ofu maya'bu ja ra Maca T'ofu hangue gue'a gui øthü njabüya.

⁵⁰ Nepu gathu yá nxadi bi ma hnest'ihü bi zopuse ra Jesu.

'Nara ts'unt'u bi nest'ihü nsinque rá he

⁵¹ Pe 'nara ts'unt'u xqui tèt'atho 'nara dutu mi dena ra Jesu. Nepu ya ja'i mi nehma da gu'a, pe hina ngue'a hønse rá dutu bi mipabi. ⁵² Hangue nu'a bi zopu rá dutu ne bi ma hnest'ihü nsinque rá dutu.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a nda gá xodyo

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Nepu ra Jesu bi ts'its'i habu mbi 'bu ra danga nda gá macja, ne bá munts'ni gathu ma'ra ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda ne ya xahnate de ra ley. ⁵⁴ Ha nura Pedro mri dena ra Jesu dega yabutho, nepu bi yut'i'a ja rá patio rá ngu ra danga nda gá macja, ne ja bi hñuhü co ya gants'ahni mi mpa'ta ja ra tsibi.

⁵⁵ Ha nuya nda gá macja ne gathu ra hmunts'a nda gá xodyo mi ne da hyo ra Jesu, hangue nu'ú mi hongu yoho ya testigo nú'u 'nat'a da ma pa da ñapabi pa ya da 'ye'mbi da hyo, pe himbi nthu yá noya nú'u ya testigo. ⁵⁶ Ndunthi ya ja'i mi ju'tsua ya nc'uamba ra Jesu, pe 'rama'na'ño nú'a mi mañ'u. ⁵⁷ 'Ra bi 'mai ja yá thandi ya nda ne mi mañ'u 'nara nc'uamba bi 'ñena:

⁵⁸ —Nuje stá øhe xa manga njaua: “Ma ga yø'ta nuna ra ndanija bi hyoca ya ja'i, pe rá hñupa ya stá 'ba'ma ma'na nú'a hinga nthoqui co yá 'ye ya ja'i.”

⁵⁹ Pe nixi nú'u to'o mi manga njabu himbi nthu yá noya.

⁶⁰ Nu'bú ra danga nda gá macja bi 'mai ne bi 'yambabi ra Jesu:

—¿Ha hinte gui thadi de nú'a gá øde bi hma de gue'e? ¿Ha gue majuanü nú'a bi hma?

⁶¹ Pe ra Jesu ni 'nara noya hinte bi dadi. Hangue ra danga nda gá macja bi yopa 'yambi bi 'ñembi:

—¿Ha gue go gue'e grá Cristo rá T'u'i Ajua nú'a xá nsunda xpá meñ'a'i pa gui nda?

⁶² Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha go gueque. Ne ma gui hyanthü Nú'a To'o bi e bi Nja'i da hñudi ja rá 'ñei Ajua nú'a ja rá ts'edi. Nepu ma gui hyanthü da yopa menguiua ja ya guui.

⁶³ Hangue nu mi 'yøde njabu ra danga nda gá macja bi danga yá he ngue'a go gue'a 'nara seña gue pa gue'a ra Jesu xqui ñama'ñu de Ajuá. Nepu bi 'ñena:

—¿Pa te ga 'bephabya ma'ra to'o da e da mambabi? ⁶⁴ Nu'ahú ya gá 'yøhu nú'a bi ma gue nuní ri 'ñet'a Ajuá. Xibya, ¿te guí beñhu de nú'a xa maní?

Ne gatho nú'u mi 'buhni bi 'ñena:

—Rí 'ñepi da tho.

⁶⁵ Nepu 'ra de gue'u bi mudi bi zots'i ra Jesu. Ne bi go'mbabi rá hmi ne xi mi na'mbi, ne bi 'yambabi'u bi 'ñembi:

—Nú'i grá badi, ¡xicjebya to'o bi nap'a'li!

Nehe ya gants'ahni mi faste mi na'mbabi.

Ra Pedro bi gonga ra Jesu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ha nura Pedro mi 'bu nja'ti ja ra patio. Nepu bi zøhø 'nara nxutsi mrá 'bego ra danga nda gá macja, ne bi uat'a ja ra tsibi. ⁶⁷ Nepu bi hyandi gue mi 'bahni ra Pedro mri mpa'ti, xi bi nu'ti xá hño, nepu bi 'ñembabi:

—A, go gue'e nehe nguí 'ñoui ra Jesu me Nasare, ¿ha ngue ha?

⁶⁸ Pe ra Pedro bi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, nixi dí padi to'o'a, ne nixi dí padi nú'a guí ma.

Nepu bi bøni bá 'ba ja ra gosthi. Y nura ora'a bi mafi ra menja. ⁶⁹ Ha nú'a ra nxutsi bi yopa nu'ta ma'na'qui ra Pedro, nepu bi yopa 'ñemba nú'u ya ja'i mi 'bahni:

—Nuni ra 'ñøhø go guehni 'na de nú'u mri 'ñoui ra Jesu.

⁷⁰ Ra ora'a ra Pedro bi yopa ncøni ma'na'qui. Ne 'mefa nú'u ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—Xi majuani go gue'e 'na de nú'u mri 'ñoui ra Jesu, ngue'a ne'i grá me Galilea ngue'a mfatho ora guí ña.

⁷¹ Nepu ra Pedro bi mudi bi ntsante ne bi jura bi 'ñena:

—Hindí padi to'o nú'a ra 'ñøhø guí mañhu.

⁷² Y 'bestho ra ora'a bi mafi ra menja rá ño'qui. Nu'bú ra Pedro 'bestho bi beni de nú'a xqui xipabi ra Jesu gue xqui 'ñembi: “Ante rá yo hmafi ra menja, ya xcá cøngagui hñu'qui.” Nu'bú ra Pedro xi bi du rá mui ne bi nzoni.

15

Ra Jesu bi 'mai ja rá thandi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Nurá hyax'a xi 'nitho ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda ne ya xahnate de ra ley, ne gatho ra hmunts'a nda gá xodyo bi munts'i 'nabbu pa bi go 'nara cohi'u te da 'yøt'e co ra Jesu. Nepu bi dat'i'u bi zits'i bá ent'ua ja rá 'ye ra nda Pilato. ² Nu'bú ra nda Pilato bi 'yamba ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Ha go gue'e grá Nda de ya xodyo?

Ha nura Jesu bi dadi:

—Haha, gue'a ngu nú'a xcá ma.

³ Ha nuya nda gá macja xi mi ñapabi'a. ⁴ Hangue ra Pilato bi yopa 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinte guí thadi de gatho nú'a xcá 'yøde xa mañ'u?

⁵ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Hangue ra Pilato xi bi 'yø.

Ra Jesu bi secuabi gue da tho

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Tat'a jeya ra Pilato mri nzai da hyegui 'nara 'yofadi pa nú'u ya pa de ra ngo, y nzantho mi hegui nú'a go da 'yadi nú'u ya ja'i mi 'yo ja ra ngo. ⁷ Ha xqui njot'a fadi 'raya ja'i ngue'a xqui 'ñøt'atuhni pa da 'yenga ya nda de ra hnini ne xqui nhyote'u. Y 'na de gue'u mrá

thuhu ra Barraba. ⁸ Nu'bu' bi munts'a ya ja'i habu mi hu ra Pilato pa da 'yadi da thøgue 'nara 'yofadi ngu yá nzaí. ⁹ Nu'bu' ra Pilato bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿Ha guí ne ga hec'a'ihu nuni t'embi ra Nda de ya xodyo?

¹⁰ Bi 'ñani njabu ra Pilato ngue'a mi padi gue co yá cue ya nda gá macja bi gu ra Jesu ne bi dapabi, ngue'a nu'á xi ya mi deni ndunthi ya ja'i. ¹¹ Pe nuya nda gá macja bi 'yu'ta ya ja'i pa bi 'yadi dra thegui ra Barraba. ¹² Nu'bu' nura Pilato bi yopa 'yamba ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu', ¿te 'be guí adihu ga ø'tua ra Jesu nuni guí emfu ra Nda de ya xodyo?

¹³ Nu'bu' ya ja'i 'ra gá mafitho bi 'ñena:

—¿Dá 'bont'i pa ja da duni!

¹⁴ Nu'bu' ra Pilato bi yopa 'yambabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma ts'oqui xa 'yøt'ni?

Pe nuya ja'i ma'na xi mri mantho ne mi eñ'u:

—¿Dí ahe dra 'bont'i!

¹⁵ Nu'bu' ra Pilato pa da pønga rá hmi co yá ja'i, bi hyegui ra Barraba, ne bi manda bri fet'a ra Jesu, nepu bi 'yent'ua ja yá 'ye yá soldado pa da zits'i ma da pont'a ja ra ponza.

¹⁶ Hangue ya soldado bi zixa ra Jesu ja ra patio de ra ts'utbi, y ja bi munts'ni gatho ya soldado. ¹⁷ Nepu nu'á bi hyete ra Jesu co 'nara thenga he ngu nú'u he ya nda, ne bi met'a ya 'bini pa bi hoca 'nara corona, ne bi hñu'tsua ja rá ñaxu. ¹⁸ Ha mi ø'tua ra nt'eni'a ne mi zengua mi embabi:

—¿Bui pa nzantho, nú'i ri t'equ'ei rá Nda'i ya xodyo!

¹⁹ Ne mi na'mbabi rá ñaxu co 'nara ts'ut'o ne mi tsots'i. Nepu mri ndandiñahmu pa mri ndane'u, 'ñena xi majuani mi numansu. ²⁰ Nepu mi uadi bi 'yø'tua ra nt'eni bi møcuabi ra thenga he, ne bi yo hyetuabi nú'u xi myá he. Nepu bi zits'i'u pa da pont'i.

Ra Jesu bri pont'i

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ De mi bønga de ja ra hnini bi ntheu'u má 'ñu 'nara 'ñøhø xqui 'ñe ja ra mbonthe. Nura 'ñøhø'a mrá thuhu ra Simu mrá me Cirene ne go mrá dada ra Jandro ne ra Rufo. Ha nuya soldado bi japa nú'a ra 'ñøhø da ndudebi rá ponza ra Jesu.

²² De guehni bi ts'ixa ra Jesu ja 'nara luga rá thuhu Golgota nú'a rí bøni da 'ñena Ñaxmadu. ²³ Nepu ya soldado bi umbahma ra vinu xqui nthants'ui ra mirra, pe nu'á himbi ne bi zi. ²⁴ Nepu nu'á bi pont'a ja ra ponza. Nepu bi nhyegue 'ra 'na nú'u yá he, ne nu ma'na rá he bi ma ra taha to'o da daha.

²⁵ Ne ngu mi nzunga guto xudi nura ora bri pont'i'a. ²⁶ Nuyá nzaí'u, da thøta 'nara t'ofa ja ra ponza de nú'a xa 'yø'ta nú'a ra ja'i pa hanja bi t'ε'mbi bi tho. Hangue ja rá ponza ra Jesu bi thøte gue go ra Nda de ya xodyo. ²⁷ Nehe ja bri pont'ni mahyegui con gue'a yoho ya be, 'na ja rá 'ñei, nu ma'na ja rá ngaha. ²⁸ Hangue bi njabu ngu nú'a xqui t'ofa ja ra Maca T'ofa habu ena: “Nu'á bi thandi ngu 'nara daga 'yøt'ats'oqui.”

²⁹ Ha nuya ja'i nú'u mi thohni nu'araza mi xipa ra Jesu, ne mi but'a yá ñaxu ne mi embi: —¿Haha! ne gue nu'i gá ena gue ma gui yø'ta ra ndanija nepu rá hñupa gá ena gue xcá yopa 'ba'ma ma'na'qui, ³⁰ mpøhø sehe ne cai de nú'a ra pont'i xa.

³¹ Ne ya nda gá macja mi ø'ta buhlatho de ra Jesu mi 'ñémbi'u:

—Nuní mi ena gue mi pøhø ya ja'i, pe nubyá hingui tsa go da mpøhø sehe. ³² 'Bu xi majuani go guehni ra Cristo nú'a go rá Nda ya me Israel, dá gaibya de ra pont'i xa. Nu'bu ga hanthe da gai, nu'bu ha, ga camfriu nú'a mi mani.

Ne nú'u xqui mpont'uini mahyegui mi ñama'ñu'u nehe de gue'a.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Nepu ngu nde ma pa bi 'mexuui maxøgue ra ximhai, ne asta ngu nzunga hñu nde ja bi yopa hnequi ma'na'qui. ³⁴ Y nura ora'a, ra Jesu bi ña xi nts'edi ne bi 'ñena:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —nú'a rí bōni da 'ñena: Ma Dada'i, ma Dada'i, ¿hanja xcá hyegaseheua?

³⁵ Ne 'raya ja'i mi 'bahni bi 'yode nú'a mi mā, ne bi 'ñena:

—'Yøhū, nuní ma'ta ndu ra badi Elía.

³⁶ Nepū 'nara 'ñøhø bi nest'ihí bi pobo 'nara esponja co ra ju'tsa vinu ne bi tōta ja 'nara ts'ut'o, ne bi umba ra Jesu pa da zut'i. Y nura 'ñøhø'a bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ga tømhu ga nuhū ua da zø ra Elía da cā'mi de ja ra pont'i.

³⁷ Nepū ra Jesu bi dø 'nara hmafi xi nts'edi ne bi du. ³⁸ Y nura ora'a bi xø nú'a ra danga dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi juti nú'a habū ma'na xi xmá nsunda, ne bi xøgue maña asta bi zonga nja'ti. ³⁹ Ha nú'a ra nda gá soldado mi 'bahni guetbū habū xqui 'bont'a ra Jesu bi hyanda xá hño hanja bi du'a, ne bi 'ñena:

—Xi majuañi go mi guehni rá T'ū Ajuā.

⁴⁰ Ne mi 'bahni nehe 'raya 'behña mi handatho de yabū, 'ra de gue'ū go mi gue'a ra Maria Magdalena, ne ra Salomé, ne ma'na ra Maria rá nana ra Jose ne ra Cobo nú'a mbatsi de nú'a ma'na ra Cobo. ⁴¹ Nú'ū ya 'behña'ū xqui dēna ra Jesu nú'bū mbi 'bū Galilea, ne go gue'ū mi pēpi. Nehe mi 'bahni ndunthi ma'ra ya 'behña nú'ū xqui 'ñoui ra Jesu pa Jerusale.

Ra Jesu bi t'agui

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Nura pa'a bri pont'a ra Jesu, go mi 'nara pa dega nthoqui, ngue'a rá hyax'a go ra sabdo ra pa dega tsaya. ⁴³ Hangué 'bestho nura pa'a, ya mi ma da yū ra hyadi, bi ma ra Jose nú'a mrá me Arimatea bá nu ra nda Pilato, ne bi yut'i nsinque ra ntsu pa bi 'yapa nsequi da zūcua rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza pa da duts'i ma da 'yagui. Nú'a ra 'ñøhø'a mi ja rá nsu ne xi mrá fadi ngue'a go mrá nda nehe de ra hmunts'a nda gá xodyo. Ne'a nehe mi tømtho ha'mū da zøhø rá 'mehni Ajuā pa da nda. ⁴⁴ Pe ra Pilato mi hu rá mui gue hinxqui dutho, hangué nu'a bi zohna ra nda gá soldado pa bi 'yambi ua ya xqui du. ⁴⁵ Y nu mi xipi gue ya xqui du, nu'bū ra Pilato bi umba nsequi ra Jose da duts'i. ⁴⁶ Nu'bū ra Jose bi danga 'nara hoga t'axa dutu. Nepū bi zūcua rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza, ne bi mant'a ja nú'a ra dutu, ne bi duts'i ma bá agui ja 'nara nt'agui nú'a xqui se'ti ja 'nara medo. Nepū bi got'i co 'nara danga xingdo. ⁴⁷ Y ra Maria Magdalena y ma'na ra Maria rá nana ra Jose bi hyandatho'ū habū bi t'acuabi rá ndo'yo ra Jesu.

16

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Y de mi nde nú'a nsabdo, ya xqui thogui nú'a ra pa dega tsaya, ra Maria Magdalena ne ra Salomé ne nú'a ma'na ra Maria rá nana ra Jose bi danga 'raya hoga ñūni pa xa go'tsuahma ja rá ndo'yo ra Jesu. ² Y nurá hyax'a ndomingo xi 'nitho nú'a ra mudi pa de ra semana, bi ma'ū pa da c'a'tsa ra nt'agui, ne bi zøñ'ū pøxhyadi. ³ Ne de má 'ñu mri 'ñámbabi 'na ngu ma'na mi eñ'ū:

—¿Ha hindi 'būhni 'bū to'o da pānts'a ra do pa da xogahū ra gosthi nt'agui?

⁴ Pe nu mi zøni'ū bi hyandi gue ya xqui t'ent'a nú'a ra danga do xqui jot'a ra gosthi nt'agui. ⁵ Nepū nu'ū bi yut'a mbo ra nt'agui ne bi hyanda 'nará enxē Ajuā mi hnequi ngu 'nara basja'i mi huhni ngue yá 'ñēi'ū, ne mi he 'nara t'axa he xi xmá ma. Nu'bū nu'ū xi bi ntsu. ⁶ Ha nura enxē bi 'ñembabi'ū:

—Oguí tsuhū. Nuga dí pādi gue guí hoñhū ra Jesu me Nasare nú'a bri pont'i. Xi jaua habū bi 'bēgui, pe ya jo'oua ngue'a ya xa yopa nte ma'na'qui. ⁷ Rí maha bá xipabi'ū ra Pedro ne nú'ū ma'ra yá nxadi gue nu'a ma da 'met'o pa Galilea, ne ja ma dí nthēuini'ū ngu bi xipi.

⁸ Nepū nú'ū ya 'behña bi bōni de guehni ja ra nt'agui bi ma hnest'ihí, ne asta mri huat'i co ra ntsu. Ne hinto bi xipabi nú'a xqui hyandi ngue'a xi mi 'ñouitho ra ntsu.

Ra Maria Magdalena bi hyanda ra Jesu xqui nangui de ra du
(Jn. 20:11-18)

⁹ Xudi'a ndomingo ya xqui yopa nte ra Jesu de ra du, go rá mudi bi nthui ra Maria Magdalena nú'a to'o xqui 'yembabi yoto ya ts'ondahi. ¹⁰ Nepu nura Maria bi ma bá c'a'tsa ya nxadi ne bi zadi mi tu yá mui mi zoni, ne bi xipabi'ua gue ya xqui hyanda ra Jesu. ¹¹ Pe mi 'yøde ya nxadi bi mangan ra Maria Magdalena gue ra Jesu ya xqui yopa nte ne ya xqui nthui, pe nu'ú himbi gamfri.

Ra Jesu bi ñqui yoho yá nxadi
(Lc. 24:13-35)

¹² Nepu 'mefa ra Jesu xqui mpata rá 'bai bá nthui yoho yá nxadi nú'ua mri ma pa ja ra mbonthi. ¹³ Nepu nú'ua yoho ya nxadi bi dama mengui pa bá xipa nú'ua ma'ra gue nu'ú xqui nthui ra Jesu. Pe nixi njabu himbi gamfri'ua.

Ra Jesu bi umba yá 'befi yá nxadi
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Nepu 'mefa ra Jesu bi zoni habu mi 'bui nú'ua 'ret'ama'ra yá nxadi ora mri ñuni'ua. Ne bi zui'ua ngue'a hinxqui gamfri bi nú'ua to'o xqui xipi gue nu'á ya xqui yopa nte ne xqui ñqui'ua. ¹⁵ Nepu bi 'ñembabi'ua:

—Rí maha ja gatho rá nguni ra ximhai bá xiphu gatho ya ja'i nuna ra maca noya. ¹⁶ Nu'a tó'o da gamfri ne da nxistehe da mpøhø, pe nu'a tó'o hinda gamfri hinda mpøhø, da 'medi pa nzantho. ¹⁷ Y nu habu di 'bui ya gamfri, ma da 'yøt'e'ua nuya ya nt'udi: De ma thuhu da 'yenga thi ya ts'ondahi; ma da ña'ua ma'ra ya 'ra'yo hñaquí; ¹⁸ ne nu'bu da mihi 'nara qu'eña, o da zi 'nara 'ñethi nú'a hote, hinte da ja'ua; nu'ú da hñuxa yá 'ye ja ya da'thi ne da ñani.

Ra Jesu bi ma mahets'i
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Mi uadi bi ñqui yá nxadi ra Zidada Jesu, nu'á bi ts'ixa pa mahets'i, ne bá hudi'a ja rá 'ñei Ajuá rá Dada. ²⁰ Ha nuyá nxadi bi nxani bi ma haburaza bi mangan ra maca noya. Ne ra Zidada Jesu nú'a xqui ma mahets'i go gue'a mi fats'i'ua mi øt'a ya danga nt'udi pa njabu bi jamfri nú'a ra maca noya mi mañ'ua. Njabu gue'a.

NSAN LUCA RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN LUCA

Ya mudi noya bi 'yofo Nsan Luca

¹ Nu'i nda Teofilo, ya guí padi gue ndunthi to'o ya xa 'yofo de gatho nú'a te xa nja de guecjua. ² Nú'a bi 'yofo'u mā mahyegui ngu nú'a mǎnga nú'u to'o mi 'ñoui ra Jesu desde ra mudi ne xa xicjū de rá maça noya'a. ³ Hangue necagui dí ofo nehe de nú'a stá padi. Stá 'ñani xá hño desde ra mudi, ne dí ofo 'ramats'u. Stá beni xá hño ga ofo pa ga pehn'abū, ⁴ pa njabū gui padi gue xi majuañi nú'a xa si'a'i.

'Nara ενχε bi mā de rá 'bui ra Xuua Xi'tsate

⁵ Ha nuya pa'u mrá ndā ra Erode de ja ra hai Judea, ne ja nú'a ra hai'a mi 'buhni 'nara macja mrá thuhu ra Sacaría nú'a mi mpefi co ya macja nú'u myá thuhu ya Abías ngue'a nehe'a mrá Abías. Ha nurá 'behñā ra Sacaría mrá thuhu ra Sabe nú'a xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra macja nú'a mrá thuhu ra Aarón. ⁶ Nura Sacaría ne rá 'behñā mi 'bui xá hño ja rá thandi Ajuā ne mi ø'tua gatho yá hmanda'a nú'u huts'i ja ra Maça T'ofu, ne himbi thimbabi'u ni 'nara ts'oqui. ⁷ Pe ni 'nara batsi hinxqui me'tsi'u ngue'a ra Sabe himi tsa da me'tsa ra batsi, ne ya xi myá daqu'ei'u.

⁸ Ha nura Sacaría co ma'ra yá mimacjauí nú'u mi mpehui mahyegui, bi dat'a ra pa da yut'a ja ra ndañija pa da xocambeni Ajuā. ⁹ Ne nu'ú bi 'yøt'e ngu yá nzai pa da badi to'o da zo rá thuhu pa da yut'a mbo ra nija da tsat'a ra t'uts'i, y nura Sacaría go gue'a bi zo rá thuhu. ¹⁰ Ha nura ora mi tsat'a ra t'uts'i mbo ra nija, nura hmuntsja'i mbi 'ba thi de ra nija mi apabi Ajuā ngue'a mi gue'a ra ora de ra nsadi. ¹¹ Ts'a mi tsat'a ra t'uts'i ra Sacaría, mi damfri bi hyanda 'nara ενχε mi 'bahni ja rá hyo ra ata habū t'exa ra njuspi ngue rá ngahā ra Sacaría. ¹² Ha nu mi hyandi gue mi 'bahni ra ενχε nixi mi padi te da 'yøt'e co ra ntsu. ¹³ Ha nura ενχε bi 'ñembabi'a:

—Sacaría, oguí tsu, ngue'a dá e ga xi'i gue nuri nsadi xuá 'yøde Ajuā. Nubyá, nuri 'behñā ma da me'ts'a'i 'nari t'u, y nu'á ma gui hñu'mbabi rá thuhu dra Xuua. ¹⁴ Ne nu'i ma xi gui johya ndunthi de ri t'u, ne ndunthi ya ja'i ma da johya nu sta 'mui'a. ¹⁵ Ngue'a nu'á ma da nja rá nsu ja rá thandi Ajuā, y hinhya'mu ma da zi ra vinu gá obxi nixi ma'ra ya vinu, ne ante da 'mui ya di hanpa rá ts'edi ra Maça Ndāhi. ¹⁶ Y nu'á ma da zofo ya me Israel pa ndunthi de gue'u da ñobri de yá ts'oqui ne da yopa xocambeni Ajuā ma'na'qui. ¹⁷ Ne nu'á go di gue'a ma da 'met'o de ra Zidada, nehe ma da t'umba rá ts'edi ngu nú'a bi t'umba ra badi Elía, pa da umba 'nara ts'ofu ya dada pa da yopa mahui yá t'u, ne da zofo ya ts'o'yøde gá ja'i pa da nhyoga'yøde'u. Ne nu'á ma da zo ya ja'i pa stí 'ñe ra Zidada da gamfri'u.

¹⁸ Ha nura Sacaría bi 'ñembabi ra ενχε:

—¿Hanja da za ga camfri de nú'a guí xicagui, gue nugui ne ma 'behñā ya dyá daqu'ei'be?

¹⁹ Ha nura ενχε bi 'ñembabi:

—Nugui drá Grabie, duí 'bui ja rá thandi Ajuā pa dí pepabi, hangue nu'á xuá mencagui pa e ga xi'a'i nuya ya hoga noya ja juadi dá xi'i. ²⁰ Hangue nubyá dí xi'i nehe, ma gui ngone, hinda za gui ñā asta hinda 'mui ri t'u pa ja da za gui yopa ñā ma'na'qui, ngue'a hinxcá camfriguí nú'a stá xi'a'i. Pe nu'á ma da njabū ngu nú'a stá xi'a'i, ne nú'u ya pa'u bi mǎnga Ajuā, gue'a ra pa da njabū.

²¹ Ha nú'u ya ja'i mi 'bai thi mi tømtho da bonga ra Sacaría, ha nu'á xqui ya'a mbo ra ndañija, hangue nu'ú himi pa te da beni. ²² Ha nu mi bonga ra Sacaría himi tsa da ñāui nú'u mi tøm'thi. Nu'ú nu'ú bi batho gue nu'á xqui hyandua 'nará thedi Ajuā nuni mbo ra nija. Y nu'á mi ñāui ya ja'i pe dega señatho ngue'a xqui ngone.

²³ Ha nu mi uadi nú'u ya pa de rá 'befi ra Sacaría ja ra ndañija, bi ma'a pa ja rá ngu.

²⁴ Ne hints'u ya'a ya pa ra Sabe bi mudi bi nda'thi, y himbi bonga de ja rá ngu cut'a zanā.

Nu'á mi benga ja rá mfeni ne mi ena: ²⁵ “Ajuá co rá nhyoja'i xa 'yøtcagui njaua pa ya hinda nongagui ya ja'i.”

'Nara enxε bi mā de rá 'bui ra zi Jesu

²⁶ Ha de rá 'rato zana Ajuá bá yopa pehna ra enxε Grabie pa bá ehe ja ra t'uca hnini nú'a rá thuhu Nasare de ra hai Galilea, ²⁷ pa bá c'a'tsa 'nara nxutsi mrá thuhu ra Maria. Nú'a ra nxutsi'a ya xqui t'adi pa da nthatui 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Jose nú'a xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra nda Davi. ²⁸ Ha nura enxε bi yut'a ja rá ngu ra Maria ne bi zenjua bi 'ñembabi:

—¡Ajuá xa mā'a'i ne 'bui con gue'i, ne ma'na xa jap'a'i que gatho ma'ra ya 'behña!

²⁹ Ha nu mi hyanda ra enxε'a ne mi 'yøde bi xipa nuya ya noya, ngu bi ntsu ne himbi baði te mri bonga nú'a bi xipi. ³⁰ Ha nura enxε bi 'ñembabi:

—Maria, ogui tsu, ngue'a Ajuá xi ri mā'a'i ne xa huahn'a'i. ³¹ Ne nubya ma gui nda'thi ma gui pe'tsa 'nari t'u, ne gui hñu'mbabi rá thuhu dra JESU. ³² Y nu'á ma da me'tsa 'nara danga nsu, ngue'a nu'á go di gue'a drá T'u Ajuá bí 'bu mahets'i. Y nu Ajuá go gue'a ma da hñuts'i dega nda ja ra hnini Israel ngu bi nda ra Davi nú'a 'na de yá xita maya'bu. ³³ Ne nu'á ma da nda ja ra hnini Israel pa nzantho, y hinhya'mu da ua rá hmanda.

³⁴ Nu'bu ra Maria bi 'ñembabi ra enxε:

—¿Hanja da za da njabu gue nugui hinstá nthatatho?

³⁵ Ha nura enxε bi 'ñembabi:

—Ra Maca Ndañi da 'ñehe da zu'a'i ne rá ts'edi Ajuá bí 'bui mahets'i da 'ñehe da gop'atho ngu 'nara guui. Hangué nu sta 'múi nú'a ra zi batsi go di gue'a drá maca T'u Ajuá. ³⁶ Ne ri prima ra Sabe masque guí handi ya ra daqu'ei pe ma da me'tsa 'nará t'u nehe. Mi hma gue nu'á himi tsa da me'tsa ra batsi, pe nubya ya øt'a 'rato zana da'thi. ³⁷ Ngue'a pa Ajuá otho ni 'nara t'øt'e xá hñei pa gue'a.

³⁸ Nepu ra Maria bi 'ñembabi ra enxε:

—Rá 'begogui Ajuá, dá 'yøt'a ngu xcá xicagui.

Mi uadi bi manga ra Maria njabu, ra enxε bi ma 'bestho.

Ra Maria bi c'a'tsa ra Sabe

³⁹ De nuya pa'u mi menga ra enxε, bi dama ma ra Maria ja 'nara hnini mbi ja ja ra t'øhø de ra hai Judea, ⁴⁰ pa rí zonga ja rá ngu ra Sacaría. Y mi zoni bi yut'i bi zenjua ra Sabe. ⁴¹ Y nu mi 'yøde ra Sabe bi nzenjuate ra Maria, 'bestho ra ora'a bi 'ñanga ra batsi mbo rá mui ra Sabe, y ra Sabe bi hñanga ra Maca Ndañi. ⁴² Ne bi ña nts'edi ne bi 'ñemba ra Maria:

—Ajuá xa jap'a'i que gatho ma'ra ya 'behña, nehe xa japa ri batsi. ⁴³ Nugui hindí 'ñepcagui e da zongagui rá nana ma Zidadahu. ⁴⁴ Ngue'a nu ndá øde gá nzenjuate, numa batsi co ra johya bi dama 'ñani mbo ma mui. ⁴⁵ Ajuá da jap'a'i ngue'a xcá camfri nú'a bi xi'a'i, ngue'a ma da njabu ngu nú'a xa xi'a'i.

⁴⁶ Nepu bi 'ñena ra Maria:

Nugui xi drí xocambeni ma zi Hmu con gatho ma mui,

⁴⁷ ne xi ri johya ma coraso de nú'a xa 'yøtcagui Ajuá ma Pøhøte.

⁴⁸ Ngue'a nugui 'nará zi hyoya 'begogui Ajuá, masque njabu pe nu'á xa huancagui.

Desde nubya ya ja'i ma da 'ñengagui gue Ajuá xa japcagui.

⁴⁹ Ajuá nú'a xi ja rá ts'edi xa 'yøtca nuya ya danga t'øt'e, y xi rá nsunda rá thuhu'a.

⁵⁰ Nu'á nzantho ma da nja rá nthecate pa gatho nú'u to'o da 'yøte'a.

⁵¹ Ne nu'á xa 'yøt'a ya danga 'befi co rá danga ts'edi, ne xa dapa gatho nú'u to'o mri 'ñexa sche.

⁵² Ne xa hñacua yá nsu gatho nú'u to'o xi mi ja yá danga nsu, ne go xa guxa ya zi hyoya.

⁵³ Ne gatho nú'u to'o mi othobi, bi t'umbabi, ha nu'u tó'o mi jabi, bi 'ñothobi.

⁵⁴ Ne bi maxa ra hnini Israel nú'u pepabi,

ne himbi pumfri da huequi'ũ.

⁵⁵ Xa 'yøt'a njabũ ngu xqui ña'tuabi ndu ma dadahũ ra Abrá ne gatho yá ja'i, gue hinhya'mũ ma da pumfri da huequi'ũ.

Gue'a gatho bi m̄anga ra Maria.

⁵⁶ Y ra Maria bi gohuini ra Sabe ngu hñu nzanã ja rá ngu'a, ne 'mefa bi menga pa ja rá ngu.

Rá 'bui ra Xuua Xi'tsate

⁵⁷ Nepũ bi zø ra pa bi 'mũi rá t'ũ ra Sabe. ⁵⁸ Ne nu'bũ gatho yá 'nangu ne nú'ũ mi ja te yá njauí bi ma bá c'a'tsi pa bi johyauí ngue'a bi 'yøde'ũ gue Ajuã xi xqui japi'a pa bi 'mũ rá batsi. ⁵⁹ Ha nurá hñato ma pa bi thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo ra batsi ngu yá nzai'ũ, ne ja mi 'bũhni ma'na'qui yá 'nangu ne nú'ũ mi ja te yá njauí. Ne mi beni'ũ xa hñu'mbabi dra Sacaría nehe ngu rá thuhu rá dada. ⁶⁰ Pe nurá nanã himbi ne, hangue bi 'ñena:

—Hina, hinga hu'mbabihũ njabũ, ngue'a ma da thu'mbabi dra Xuua.

⁶¹ Ne bi t'embabi ra Sabe:

—¿Hanja ma da thu'mbabi njabũ gue ni 'nari ja'ihũ hingrá thuhu ra Xuua?

⁶² Nepũ bi t'utua ra seña ra Sacaría nda'a ra thuhu mi ne'a da hñu'mbabi ra batsi.

⁶³ Nepũ nu'á ngue'a xqui ngone hangue bi 'yadi 'na xeni ra xithe, ne ja bi 'yofoni gue nura batsi drá thuhu ra Xuua. Y gatho ya ja'i xi bi 'yø ngue'a bi hñu'mbabi njabũ. ⁶⁴ Y ra ora'a 'bestho bi za bi yopa ñã ra Sacaría, ne bi m̄adi bi xøcambeni Ajuã. ⁶⁵ Y gatho nú'ũ yá 'nangu xi bi ntsu, ne gatho ja ya t'øhø de Judea habũ mi 'bũ ya ja'i bi 'ño ra 'bede de nú'a xqui nja. ⁶⁶ Ne gatho nú'ũ to'o mi p̄adi mi 'yo yá mfeni'ũ ne mri 'ñãmbabi 'na ngu ma'na, ne mi ena'ũ:

—¿Te ma nsu ma da t'umbabi nú'a ra batsi'a 'bũ?

Mi m̄anga njabũ'ũ ngue'a Ajuã mi japi'a co rá ts'edi.

Ra Sacaría bi nsunda Ajuã

⁶⁷ Nura Sacaría rá dada ra batsi mi hanpa rá ts'edi ra Maça Ndañi bi m̄anga 'raya noya ngu Ajuã bi 'ñutuabi da m̄a, ne bi 'ñena:

⁶⁸ Xá nsunda Ajuã ma zi Hmuhũ núju dyá me Israelhũ,

ngue'a nuya pabya ma da 'ñehe 'na to'o da pøhøguihũ núju go rá hniniguihũ'a.

⁶⁹ Nuya pabya ma dua penciahũ 'nara Pøhøte nú'a xi ja rá ts'edi.

Nu'á ma da 'ñehe desde yá ja'i ndu ra ndã Davi nú'a mrá 'bego Ajuã.

⁷⁰ Gue'a bi ñatcaguihũ Ajuã ngu nú'a bi m̄anga yá maça 'mehni'a desde maya'bũ.

⁷¹ Bi ñatcahũ gue da ñangaguihũ de ma ncontrahũ ne de gatho nú'ũ to'o ri utsaguihũ.

⁷² Nehe mi m̄a gue mi ma da me'tsua ra nthecate ndu ma xitahũ,

ne hinhya'mũ mi ma da pumfri nú'a ra maça cohi xqui gohui'ũ.

⁷³ Guehna ra cohi bi 'yøt'a Ajuã co ndu ma dadahũ ra Abrá,

⁷⁴ gue mi ma da ñangaguihũ de ma ncontrahũ

pa ga p̄epabihũ'a nsinque 'nara ntsu,

⁷⁵ ne ga 'yohũ xá hño ne ga 'bũhũ xá nt'axi ja rá thandi'a gatho ya pa de ma tehũ.

⁷⁶ Y ra Sacaría bi 'ñemba rá batsi:

Nu'i ma zi t'ũ'i, go gue'i ma drá 'mehni'i Ajuã bí 'bũ mahets'i,

ngue'a go ma gui 'bet'o de ra Zidada pa gui hocua rá 'ñu'a.

⁷⁷ Nu'i go ma gui zopabi rá hnini Ajuã pa da baði'ũ ra Pøhøte ne da mpøhø'ũ,

ne da z̄adi ra pumbate de yá ts'oqui.

⁷⁸ Ngue'a Ajuã xa m̄escahũ ra hm̄ate ne ra nthecate,

hangue nu'á ma da m̄encahũ 'nara hyats'i desde mahets'i pa go gue'a da yotca ma mfenihũ,

⁷⁹ nehe pa da yo'tua yá mfeni gatho nú'ũ 'bũ ja ra 'bexuui ne nú'ũ rí ma ja ra 'ñu dega du.

Hangue nu'á ma da 'ñehe pa da yotcahũ 'nara 'ñu xá hño pa grá 'bũhũ te rá 'ñentho.

Nuna guehna bi m̄anga ra Sacaría.

⁸⁰ Y nura zi Xuua 'yo mri te'a ne 'yo mi umba ra ts'edi ra Maça Ndañi. Ne bá 'bui ja ra mbonthe asta bi zø ra pa bi m̄adi bi zofo ya me Israel.

2

Rá 'bui ra Jesucristo
(Mt. 1:18-25)

¹ De nuya pa'ũ, nura danga nda Augusto Cesa bi manda da t'opabi yá thuhu gatho ya ja'i de maxogue ra hai habũ mrá nda'a, pa da 'bede'ũ. ² Gue'bu mrá gobierhnu ra Cirenio ja ra hai Siria nú'bu bi nja nuna ra mudi padro. ³ Gatho ya ja'i mi pe'tsi da menga ja yá hnini cada 'na habũ myá mengu, pa da t'opabi yá thuhu'ũ. ⁴ Hangué ra Jose bi bonga de ja ra hnini Nasare de ra hai Galilea pa bi ma ja ra hnini Belé de ja ra hai Judea, ngue'a ja mrá menguni ndu ra nda Davi, ha nura Jose ja xqui 'ñehni de ja yá ja'i ra Davi. ⁵ Bi ma ja ra hnini Belé pa da t'opabi yá thuhu'ũ, bi meui ra Maria nú'a xqui 'yadi pa da nthatui, ha nu'á ya mi da'thi de rá batsi. ⁶ Ha de mbi 'bui'ũ ja ra hnini Belé, bi zø ra pa da 'mui rá batsi ra Maria. ⁷ Ha de guehni bi 'mũ rá mudi t'ũ, bi mant'i co yá 'mant'i, ne bi megui habũ mi ja 'nara hñunga mbo'ni, ngue'a ya mi otho habũ da t'umba ntsaya'ũ.

'Raya ma'yo bi c'a'tsa ra zi Jesu

⁸ Ne de guehni guetbu de ra hnini Belé mi 'buhni 'raya ma'yo ja ra mbonthi mi su yá deti dega xuui. ⁹ Nepũ nu'ú mi damfri bi hyandua 'nará enxε Ajuá, ne 'nara danga hyats'i bi yot'a gatho rá nthets'i habũ mi 'bui'ũ, y ra ora'a xi bi ntsu'ũ. ¹⁰ Pe nura enxε bi 'ñembabi'ũ:

—Oguí tsuhũ, ngue'a drá 'ñehe ga xi'ahũ 'raya hoga noya nú'ũ pa xi gui johyahũ nu'ahũ ne gatho ma'ra ya ja'i. ¹¹ Ngue'a nubya xa 'mũ ja rá hnini ndu ra nda Davi 'nara Pøhøte pa gue'ahũ, y nú'á go gue'a ra Cristo ra zi Hmu bá 'behni pa da nda. ¹² Y po má nseña gui tsuhũ ra batsi xa 'bant'i co yá 'mant'i ne xa 'begui habũ ja 'nara hñunga mbo'ni.

¹³ Y de mi uadi bi mangu njabu nura enxε'a, mi damfri'ũ bi hyanda ma'ra ya enxε de mahets'i mi hnequi mahyεgui con gue'a, mri xøcambeni Ajuá ne mi eñ'ũ:

¹⁴ ¡Drá nsunda Ajuá bí 'bũ mahets'i,

ne dá 'mũ co 'nara hoga'mũ ya meximhai nú'ũ xa zutua rá hmate'a!

¹⁵ Nepũ nu mi menga ya enxε pa mahets'i ya ma'yo bi mudi bi 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—Maha Belé, ma ga c'a'tshũ te xuá nja de guehni de nú'a xa xicaguihũ rá enxε Ajuá.

¹⁶ Nepũ nu'ú bi ma hnest'ihĩ, y bi zøni bi zudi'ũ ra Jose ne ra Maria co rá batsi nú'a mi 'beni ja 'nara hñunga mbo'ni. ¹⁷ Y nú'ũ ya ma'yo mi hyanda ra batsi, bi mudi bi mede gatho nú'a xqui xipabi ra enxε de gue'a. ¹⁸ Ha gatho nú'ũ bi 'yøde xi bi 'yø de nú'a mi mañ'ũ. ¹⁹ Pe nura Maria xi mi pe'tstho ja mbo rá mfeni nuya ya noya pa da bentho. ²⁰ Nepũ nuya ma'yo bi mengui xi mri xøcambeni Ajuá por gatho nú'a xqui 'yøde ne xqui hyandi, ngue'a nu'ú xqui zudi ngu nú'a xqui sipabi'ũ.

Ra zi Jesu bri dapa ja rá 'yε Ajuá

²¹ Ne rá hñato ma pa de xqui 'mũ ra batsi, bi thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo ngu yá nzai'ũ. Ne bi thu'mbabi ra JESU ngue'a gue'a xqui xipabi ra enxε ra Maria desde ante da nda'thi de gue'a.

²² Y nu mi ua yá pa ra Maria bi nt'axqui pa da yopa yat'a ja ra nija ma'na'qui ngu xqui 'yofø ra Moise ja ra ley, nepũ ra Jose ne ra Maria bi zixa ra zi batsi pa ja ra ndanija Jerusale pa dí dapabi ja rá 'yε Ajuá. ²³ Bi 'yøt'a njabu'ũ ngue'a xqui t'ofø ja rá ley Ajuá gue gatho nú'ũ ya mudi batsi da 'mũ ne 'bũ dya ts'unt'ũ gue'ũ mahyoni da t'eqe pa Ajuá. ²⁴ Nehe bi ma'ũ ja ra ndanija pa bi hñá'tsuabi ra 'baha Ajuá, ngue'a njabu ena ja rá ley Ajuá gue 'bũ 'nara 'behña da 'mũ rá batsi, mahyoni da zixa yoho ya zi joñ'o o yoho ya zi domitsu pa ja dí hyopabini Ajuá dega 'baha.

²⁵ De nuya pa'ũ, mi 'bũ 'nara 'ñøhø nuni Jerusale mrá thuhu ra Simiu. Nú'á xi mi 'yo xá hño ja rá thandi Ajuá, ne mi tø'mi da hyanda ra Nante nú'a to'o ma da ñani ya me Israel, ne nurá Māca Ndaħi Ajuá mi 'bui con gue'a. ²⁶ Ne go gue'a xqui xipabi Ajuá gue hinda du asta hinda hyanda ra Cristo nú'a xqui mā Ajuá ma dua pehni. ²⁷ Nu'á xqui ma ja ra ndanija ngue'a ra Māca Ndaħi xqui tsits'i, y ra ora'a mi 'buhni mbo, bi yat'a ra Jose nehe co ra Maria mri zi ra zi t'ũca Jesu pa e da 'yent'ua ja rá 'yε Ajuá ngu xqui mangu rá

ley Ajuá. ²⁸ Nepu de guehni ra Simiu bi zinga ra t'uca 'uene ne bi 'yents'a ja yá 'ye ne bi xocambeni Ajuá bi 'ñena:

²⁹ Nu'i Ajuá ma Dada'i, ya da za gui tsixcagui de guecua, ya bi hñu ma mui ngue'a ya stá handi xa njabu ngu nú'a gá xicagui.

³⁰ Ya stá handi co ma da ra Pøhøte,

³¹ núna xcuá pèhni pa da pøhø gatho ya ja'i.

³² Nuna go guehna ngu 'nara ñot'i pa da yo'tua yá mfeni gatho nú'u hingyá me Israel, y po rá nguehna ma da nja rá nsu ri hnini Israel.

³³ Ha nura Jose ne ra Maria rá nana ra Jesu mi 'yøde nú'u ya noya mi manga ra Simiu de ra t'uca 'uene, nú'ú xi bi 'yø'u. ³⁴ Nepu nura Simiu bi 'yapa Ajuá da japi'u. Ne bi 'ñembabi ra Maria rá nana ra Jesu:

—Nuna 'uene xuá 'behni pa da pøhø ndunthi ya me Israel, pe ndunthi de gue'u ma da utsa ne da 'medi'u. ³⁵ Y njabu po rá ngue ri t'u ma da hnequi gatho nú'a beni ja yá mfeni cada 'nara ja'i. Y pa gue'i ma gui thogui 'nara danga dumui ngue'a ma da t'utsa'i ri t'u.

³⁶ Ne mi 'bu 'nara 'behña mrá thuhu ra Ana nú'a mi ña co rá ts'edi rá Maca Ndañi Ajuá. Y nú'a ra 'behña'a mrá t'ixu 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Fanuel, xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Aser. Y nu'á ya xi mrá zi daqu'ei. Nú'bu xi mrá bātsa nxutsitho bi nthati, ne nsøcta yoto njeya bi 'muhui rá dame. ³⁷ Y ya mi ø'ta goho'rate ma goho njeya xqui mviuda. Nu'á himi pøni de ja ra nija, ngue'a nzantho mi pepabi Ajuá ma pa ra xuui, mri ayuna ne xi mi apabi Ajuá. ³⁸ Ora mi 'buhni ra Jose ne ra Maria co ra t'u'uene mbo ra ndañija, ra ora'a bi yut'a ra Ana nehe, ne bi umba njamadi Ajuá. Nepu bi mudi bi xipabi de ra zi bātsi nú'u to'o gatho mi tø'ma ra Ñante nú'a to'o da ñanga ra hnini Jerusale.

Ra zi Jesu bi menga ja ra hnini Nasare

³⁹ Nepu mi uadi ra Jose ne ra Maria bi 'yøt'a gatho ngu nú'a xqui manda ja rá ley Ajuá, bi menga pa ja yá hnini Nasare de ja ra hai Galilea. ⁴⁰ De guehni ra bātsi mri 'yo rá te, ne 'yo mri nja rá ts'edi, ne 'yo mri nja rá mfadi, y Ajuá mi japabi ndunthi'a.

Ra zi Jesu mi 'buhni ja ra ndañija

⁴¹ Tat'a jeya mi pa ra Jose ne ra Maria pa da nu ra ngo de ra pascua nuni Jerusale. ⁴² Y de mi juata 'ret'amayoho njeya ra Jesu, bi ma ri hñu'u pa Jerusale pa da nu ra ngo ngu myá nzai'u. ⁴³ Y nu mi ua ra ngo, bá penga ra Jose ne ra Maria, ha nura Jesu bá cohi de guehni Jerusale nsinque bi bā rá nana ne ra Jose. ⁴⁴ Nu'ú mi hu yá mui gue mbra 'ñoui ma'ra ya ja'i nú'u bá pengüi ja ra ngo. Bi 'ño maxøgue 'na pa ra 'ñu, asta ja 'mefa bi 'ñani'u ra bātsi, bi 'ño bi 'yambabi nú'u mi ja te yá njau ne yá mpaði. ⁴⁵ Pe himbi zudi'u de guehni, hangue bi yopa mengui'u pa Jerusale pa dua honi.

⁴⁶ Nepu rá hñupa bi zudi mi 'buhni mbo ja ra ndañija mi huhni madetho de ya xahnate de ra ley mi østho nú'a te mi mañ'u nepu nu'á mi ø'tua ya nt'ani'u. ⁴⁷ Gatho nú'u ya ja'i to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ngue'a xi mi ja rá mfadi'a ne mi thadi xá hño nú'u ya nt'ani mi t'ø'tuabi nehe. ⁴⁸ Y nu mi hyanda rá nana ne ra Jose gue mi huhni co ya xahnate de ra ley, himi paði te da beñ'u. Y nurá nana bi 'ñembabi:

—Ma zi t'u'i, ¿hanja xcá 'yøtcahe njabu? Nugui ne ri dada go dí hoñ'ahe co ndunthi ra dumui.

⁴⁹ Pe ra Jesu bi daði ne bi 'ñembabi'u:

—¿Pa te gui jacjæ guí hongaguihu? ¿Ha hinguí pahæ gue nugui mahyoni ga pepa rá 'befi ma Dada?

⁵⁰ Pe nu'ú nixi mi paði te mri bønga nú'u ya noya bi xipabi'u.

⁵¹ Nepu de guehni bi meui rá nana ne ra Jose bi menc'u pa ja ra hnini Nasare, ne nu'á bi sigui bi 'yøtua yá ts'ofu'u. Ha nurá nana mi pe'stho ja rá mfeni gatho nú'a te bi nja co rá t'u. ⁵² Y nura Jesu 'yo mri te rá mfadi ne rá ndangui, ne Ajuá xi bi hopa rá 'mui'a, ne ya ja'i nehe.

3

Ra Xuua Xi'tsate mi zofo ya ja'i ja ra mbonthi
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ De ya xqui nda 'ret'amacut'a njeya ra danga nda Tiberio Cesa nú'a mi 'bu Nroma ne mrá nda ja ndunthi ya hai de ra ximhai, nehe gue'bu mrá nda ra Poncio Pilato nuni ja ra hai Judea, nehe mrá nda ra Erode nuni ja ra hai Galilea, nehe mrá nda nurá cu ra Erode nú'a mrá thuhu ra Lipe nuni ja ra hai Iturea ne ja ra hai Traconite, nehe mrá nda ra Lisania nuni ja ra hai Abilinia. ² Gue'bu myá danga nda gá macja ra Anás ne ra Caifá. Ha de nura jeya'a Ajuá bi umba ya noya ra Xuua nú'a mrá t'u ra Sacaría de mbi 'bu ja ra mbonthi, pa da zo ya ja'i. ³ Nu'bu ra Xuua bi ma gatho rá nthets'i ra dathe Jordá, ne mi embabi ya ja'i gue da ñobri de yá ts'oqui ne da nxistehe pa njabu Ajuá da pumbabi yá ts'oqui'u. ⁴ Nú'a njabu bi zofo ya ja'i gue da hñoqui'u ja yá mfeni pa nu sta zø ra zi Hmu da gamfri'u, hangue bi njabu ngu nú'a xqui 'yofo ra badi Isaía ja ra Maca T'ofó nu habu ena:

Ma da nt'ode 'nara ja'i da ña nts'edi ja ra mbonthi ne ma da 'ñena:

“Hocuahá xá hño rá 'ñu ra zi Hmu,
juanhú gatho ya ts'aca'ñu.

⁵ Gatho ya hñe dra hñu'tsi,

ne dra tunga ya ndants'i, ne dra yø'ta ya t'øhø,

ne dra juana ya nønts'a'ñu,

ne da thoqui gatho habu hindi 'bui xá hño.

⁶ Y gatho ya ja'i da hyandi te xa 'yø't'a Ajuá pa da mpøhø'u.”

⁷ Nepu mi pa ya ja'i mi c'a'tsa ra Xuua pa da xi'tsi'u, y nu'a mi embabi'u:

—¡Gyá ts'oja'ihú ngu ya zate qu'eña! ¿Ha guí hu ri muíhu gue ngue'a xcá ehua ya xcá 'ba'tuahú rá cue Ajuá xa 'ñepu? ⁸ Mahyoni gui 'yohú xá hño pa da hnequi gue majuaní xcá ñobrihu de ri ts'oquiú. Oxqui ma gui 'ñexhu gui 'ñeñhu: “Nuje ma dadahe ndu ra Abrá, hangue hinte ga jahe.” Ngue'a nugui dí xi'ahu gue Ajuá da za da japi da nja'i nuya ya do pa dyá t'u ra Abrá. ⁹ Dí xi'ahu gue 'bui guetbu Ajuá, ngu 'na to'o há ra t'égui pa da zecua yá 'yu ya za. Gatho nú'u ya za hingui unga yá hoga fruta ma da ts'et'i ne da thøt'a ja ra tsibi. Njabu Ajuá ma da hyøt'ahu ja ra nidu 'bu hingui ñobrihu ne gui 'yohú xá hño.

¹⁰ Nepu nuya ja'i bi 'yamba ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu ¿te mahyoni ga øthebya?

¹¹ Nu'bu ra Xuua bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o pe'tsa yoho yá pahni, dá umba 'na nú'a to'o othobi. Ha nu'a tó'o pe'tsa te da zi, mahyoni da ñohui nú'a to'o othobi.

¹² Nehe bi ma bá c'a'tsa ra Xuua 'raya 'ñatsa nguxboja. Nú'ú bi ma da nxistehe nehe, ne bi 'yambabi ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, xi nuje, ¿te mahyoni ga øthe?

¹³ Ha nura Xuua bi 'ñembabi:

—Nu'a mahyoni gui 'yøthu, cobrahú ngu nú'a manga ra ley, oguí cømbahú yá boja ya ja'i.

¹⁴ Nehe 'raya soldado bi 'ñembabi ra Xuua:

—Xi nuje, ¿te mahyoni ga øthe?

Ha nura Xuua bi 'ñembabi:

—Oto guí pepabihu, ne oguí pihu ya ja'i co nú'a ra nsu xa t'a'ahu, nixi gui hyøxhu ra thai ya ja'i. Nu'a gui 'yøthu, johyahú co nú'a guí tahahu, oguí nehú ma'na.

¹⁵ Ha nuya ja'i himi padi te da beni de ra Xuua, ua go mi gue'a ra Cristo nú'a xqui hma da 'behni pa da nda, ua hina. ¹⁶ Nepu nura Xuua bi 'ñembabi'u:

—Nugui dí xi'ts'a'ihu co ra dehe, pe bra 'befa ma'na nú'a to'o ma da xi'ts'a'ihu co ra Maca Ndahí ne asta ngu di faspí co rá ts'edi. Nú'a ma'na ja rá ts'edi de guequi ne hiní 'ñepcagui ngugui ga xo'tuabi yá nthasthi de yá zesthi. ¹⁷ Nu'a nja ngu 'nara mefi ya o ja rá 'ye ra pala pa da mica ra trigo, y nu stí uadi da miqui'a, da munts'i da me'tsi, ha nura

paha da gat'a ja ra tsibi. Njabu^{tho} nehe nú'a bra 'befa de guequi ma da munts'a nú'u di 'yo xá hño pa da 'múi con gue'a, ha nu'u hindi 'yo xá hño ma da hyot'a ja ra tsibi.

¹⁸ Njabu ne co ma'ra ya hoga ts'ofo ra Xuua mi utua ya ja'i de ra maça hoga t'øde. ¹⁹ Y nú'bú gue'bu bi zwi'a ra nda Erode ngue'a xqui zimbabi rá 'behña rá cu nú'a mrá thuhu ra Lipe, ne xqui 'yot'a ma'ra ya t'ot'e xá nts'o. ²⁰ Pe nura Erode himbi ne bi ntsø'mi. Nu'a bi 'yot'e, bi 'yot'a ma'na ra t'ot'e xi xá nts'o, bi gu ra Xuua ne bi got'a fadi.

Rá sistehe ra Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Pe ante dra ju ra Xuua da jot'a fadi, bi ma ra Jesu habu mi xi'tsate'a pa da nxistehe'a nehe. Ne ts'a mi apabi Ajuu ra Jesu, bi xogui mahets'i, ²² y nurá Maça Ndahi Ajuu bá cai ngu 'nara domitsu bi zøhø ja gue'a. Ne bi nt'øde 'nara noya de mahets'i bi 'ñena:

—Nu'i go gue'i ma hmāca T'u'i, xi drí johya de gue'i.

Yá mudi ja'i de ra Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ra Jesu mi pe'tsa ngu 'natema'ret'a njeja nu mi mata rá 'befi. Ne mi t'ena gue nurá dada'a go mrá Jose. Ha nurá dada ra Jose mrá thuhu ra Elí, ²⁴ ha nurá dada ra Elí mrá thuhu ra Matat, ha nurá dada ra Matat mrá thuhu ra Leví, ha nurá dada ra Leví mrá thuhu ra Melqui, ha nurá dada ra Melqui mrá thuhu ra Jana, ha nurá dada ra Jana mrá thuhu ra Jose nehe, ²⁵ ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Matatía, ha nurá dada ra Matatía mrá thuhu ra Amós, ha nurá dada ra Amós mrá thuhu ra Naum, ha nurá dada ra Naum mrá thuhu ra Esli, ha nurá dada ra Esli mrá thuhu ra Nagai, ²⁶ ha nurá dada ra Nagai mrá thuhu ra Maat, ha nurá dada ra Maat mrá thuhu ra Matatía nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Matatía mrá thuhu ra Semei, ha nurá dada ra Semei mrá thuhu ra Jose nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Judá, ²⁷ ha nurá dada ra Judá mrá thuhu ra Joana, ha nurá dada ra Joana mrá thuhu ra Resa, ha nurá dada ra Resa mrá thuhu ra Sorobabel, ha nurá dada ra Sorababel mrá thuhu ra Salatiel, ha nurá dada ra Salatiel mrá thuhu ra Neri, ²⁸ ha nurá dada ra Neri mrá thuhu ra Melqui nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Melqui mrá thuhu ra Adi, ha nurá dada ra Adi mrá thuhu ra Cosam, ha nurá dada ra Cosam mrá thuhu ra Elmodam, ha nurá dada ra Elmodam mrá thuhu ra Er, ²⁹ ha nurá dada ra Er mrá thuhu ra Josué, ha nurá dada ra Josué mrá thuhu ra Elieser, ha nurá dada ra Elieser mrá thuhu ra Jorim, ha nurá dada ra Jorim mrá thuhu ra Matat nehe, ³⁰ ha nurá dada nú'a ma'na ra Matat mrá thuhu ra Leví nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Leví mrá thuhu ra Simiu, ha nurá dada ra Simiu mrá thuhu ra Judá nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Judá mrá thuhu ra Jose nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Jonán, ha nurá dada ra Jonán mrá thuhu ra Eliaquim, ³¹ ha nurá dada ra Eliaquim mrá thuhu ra Melea, ha nurá dada ra Melea mrá thuhu ra Mainán, ha nurá dada ra Mainán mrá thuhu ra Matata, ha nurá dada ra Matata mrá thuhu ra Natán, ³² ha nurá dada ra Natán mrá thuhu ra Davi, ha nurá dada ra Davi mrá thuhu ra Isái, ha nurá dada ra Isái mrá thuhu ra Obed, ha nurá dada ra Obed mrá thuhu ra Boos, ha nurá dada ra Boos mrá thuhu ra Salmón, ha nurá dada ra Salmón mrá thuhu ra Naasón, ³³ ha nurá dada ra Naasón mrá thuhu ra Aminadab, ha nurá dada ra Aminadab mrá thuhu ra Aram, ha nurá dada ra Aram mrá thuhu ra Esrom, ha nurá dada ra Esrom mrá thuhu ra Fare, ha nurá dada ra Fare mrá thuhu ra Judá nehe, ³⁴ ha nurá dada nú'a ma'na ra Judá mrá thuhu ra Cobo, ha nurá dada ra Cobo mrá thuhu ra Isaac, ha nurá dada ra Isaac mrá thuhu ra Abrá, ha nurá dada ra Abrá mrá thuhu ra Taré, ha nurá dada ra Taré mrá thuhu ra Nacor, ³⁵ ha nurá dada ra Nacor mrá thuhu ra Serug, ha nurá dada ra Serug mrá thuhu ra Ragau, ha nurá dada ra Ragau mrá thuhu ra Peleg, ha nurá dada ra Peleg mrá thuhu ra Eber, ha nurá dada ra Eber mrá thuhu ra Sala, ³⁶ ha nurá dada ra Sala mrá thuhu ra Cainán, ha nurá dada ra Cainán mrá thuhu ra Arfaxad, ha nurá dada ra Arfaxad mrá thuhu ra Sem, ha nurá dada ra Sem mrá thuhu ra Noé, ha nurá dada ra Noé mrá thuhu ra Lamec, ³⁷ ha nurá dada ra Lamec mrá thuhu ra Matusale, ha nurá dada ra Matusale mrá thuhu ra Enoc, ha nurá dada ra Enoc mrá thuhu ra Jared, ha nurá dada ra Jared mrá thuhu ra Maalaleel, ha nurá dada ra Maalaleel mrá thuhu ra Cainán nehe, ³⁸ ha nurá dada nú'a ma'na ra Cainán mrá thuhu ra Enós, ha nurá dada ra Enós mrá thuhu ra Set, ha nurá

dada ra Set mrá thuhu ra Adá, ha nurá Dada ra Adá, go gue'a Ajuá bí 'bũ mahets'i, ngue'a go bi hyoqui'a.

4

Ra ts'ondahi mi xaxa ra Jesu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mi uadi bi nxistehe ra Jesu bi ma de guehni ja ra dathe Jordá mi hanpa rá ts'edi ra M̄aca Ndahi. Nep̄u ra M̄aca Ndahi bi zits'i ja 'nara mbonthi. ² Ne ja bá 'bũhni ñote ma pa. Y de guehni bi z̄o ra ts'ondahi habũ mi 'bũi'a pa da xaxi pa xama xa ts'ocuahma rá mfeni'a. Ne nura Jesu hinte xqui zi de nú'u ñote ma pa'u, ja 'mefa bi z̄u ra thuhu. ³ Nep̄u de mi z̄u ra thuhu'a, ra ts'ondahi bi 'ñembabi:

—'Bũ go gue'i rá T'u'i Ajuá, japabi x̄a da nthuhme nuna ra do.

⁴ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu ja ra M̄aca T'ofu habũ ena njaua: “Hingue h̄onse po ra thuhme da za da 'mũ ra ja'i, gathu nú'a ma Ajuá go gue'a umba rá te ra ja'i.”

⁵ Nep̄u de guehni ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja 'nara t'øhø xi xmá h̄nets'i pa bi 'ñutua gathu ya hnini de maxøgue ra ximhai, y 'bestho ra ora'a bi hnequi gathu ya hnini. ⁶ Y nura ts'ondahi bi 'ñembi:

—Nugui da za ga 'ra'a gathu ra ts'edi ne gathu ra danga nsu de nuya ya hnini, ngue'a go xa t'entc'a ma 'yε gathoyũ, y nugui da za ga umbabi to'o go ga nega. ⁷ H̄onse 'bũ gui ndandiñahmu ne gui nsundagui, gathu go da 'yo ri 'yeyũ.

⁸ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Uegue de guequi, nu'i Satá. Ngue'a xa nt'ofu ja ra M̄aca T'ofu gue Ajuá ri Hmu go gue'a gui nsunda, ne h̄onse'a gui pepabi.

⁹ Nep̄u de guehni ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja ra hnini Jerusale ne bi p̄ø'tsa asta xi maña ra ndanija ne bi 'ñembabi:

—'Bũ go gue'i rá T'u'i Ajuá, 'yenga ra sagui pa rí ga'ti x̄a. ¹⁰ Cabo xa nt'ofu ja ra M̄aca T'ofu habũ ena:

Ajuá dua p̄ehna yá εnxε pa da su'a'i.

¹¹ Ne da mip'a ri 'yε

pa njabũ hingui tsama'ñũ ri ua nu xcrí tsønga ja ra hai.

¹² Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nehe xa nt'ofu ja ra M̄aca T'ofu habũ ena: “Oguí xaxa Ajuá ri Hmu pa gui 'ñena gue da max'i.”

¹³ Y nu mi uadi ra ts'ondahi bi 'yøt'a gathu ngu nú'a xqui 'yε'mbi pa xa hyathma ra Jesu, nu'á bi 'uegue de ra Jesu 'raya pa.

Ra Jesu bi futa rá 'befi nuni Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ De guehni ra Jesu bi menga pa ja rá hai Galilea mi hanpa rá ts'edi ra M̄aca Ndahi, y bi 'ño rá 'bede'a ja gathu rá nguni nura hai'a. ¹⁵ Y nú'á mi c̄ut'a ja ya nija pa mi utuate, ne gathu ya ja'i mi e'tsua rá nsu'a.

Ra Jesu mi 'bũhni Nasare

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Nep̄u nura Jesu bi ma pa Nasare nú'a ra hnini habũ xqui nte'a. Y ra pa dega tsaya bi yut'a ja ra nija ngu mrá nzai'a, ne ja bi 'maini pa da h̄ne'ta ra M̄aca T'ofu. ¹⁷ Ne bi t'umbabi nú'a ra t'ofu xqui 'yofu ra badi Isaía, y de mi tungui'a bi hyonga nú'a ra xeni habũ ena njaua:

¹⁸ Nurá M̄aca Ndahi Ajuá 'bũi con guequi, ngue'a Ajuá xa h̄ñuxcagui pa e ga xipa ra hoga nt'øde nú'u ya hyoya, ne xuá pencagui pa ga hu'mba yá m̄ui nú'u to'o tu yá m̄ui, ne pa e ga p̄ønga nú'u to'o o nts'ahni de ja ra ts'oqui, ne pa ga japi da xo yá da ya goda,

ne pa e ga ñanga nú'á ri sufri de nú'á t'ø'tuabi,

¹⁹ ne pa e ga ma gue nú'bya mapaya ya xa zø ra pa pa Ajuá da pøhø ya ja'i po rá hmate.

²⁰ Nepu mi uadi ra Jesu bi hñe'ta nuya ya noya, bi mants'a ra Maça T'ofò, ne bi umba nú'á ra maste de ra nija. Y bi hñudi'a, y gatho nú'á xqui munts'ni ja ra nija xi mi nu'ti'a.

²¹ Nepu nu'á bi madi bi zofo'á ne bi 'ñembabi'á:

—Nubyá ya bi njabu ngu nú'á ja juadi dá he'ta ja ra Maça T'ofò.

²² Y gatho nú'á mi 'buhni xi mri 'yø de nú'á ya hoga noya mi mangan ra Jesu, ne xi mi ñamahño'á de gue'a. Ne mi 'ñembabi'á 'na ngu ma'na:

—¡Conque go guehni rá t'á ra Jose!

²³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'á:

—Dí padi xá hño gue nu'ahú ma gui 'ñengaguih: “Bú xi majuani grá medico, 'ñøthese.” Y nehe ma gui 'ñengaguih: “'Yøt'e nehe de guecua ja ma haihø ngu nú'á stá øhe xcá 'yøt'a Ncapernau.”

²⁴ Ne de gue'a bi sigui bi ña ra Jesu bi 'ñembabi'á:

—Xi majuani dí xi'ahø gue ni 'nará 'mehni Ajuá hingui hmadí de ja rá haise. ²⁵ Dí xi'ahø gue nuya pa'á mi 'bui ra badi Elía mi 'bu ndunthi ya viuda nehe ja ra hnini de Israel. Y nuya pa'á hinxqui 'uá hñu njeya made, hangue xi xqui nja 'nara danga thuhu ja gatho nuna ra hai. ²⁶ Pe nu Ajuá himbi mehna ra Elía pa da t'ini ja yá ngu nú'á ya viuda mi 'bu ja ya hnini de Israel. Ajuá bi mehni'a ma'nambu ja rá ngu 'nara viuda nú'á mi 'bu ja ra t'uca hnini Sarepta gueta ra danga hnini Sidó. ²⁷ Nehe de nuya pa'á mi 'bui ra badi Eliseo, ndunthi ya me Israel mi hena ra lepra, pe ni 'na de gue'á himbi ñani de nú'á ra hñeni'a, hønse ra Naamán nú'á mrá me Siria, nsøc'a go gue'a bi ñani de ra lepra mi tsudi.

²⁸ Nu mi 'yøde nuya ya noya gatho nú'á xqui munts'ni mbo ra nija bi bø yá cue'á. ²⁹ Ne bi 'mai'á bi gúca ra Jesu de ja yá hnini'á, ne bi zits'i ja rá hyo ra hnini habu mi ja 'nara ma'ye, y de guehni mi nehma'á xa fote pa rí ga'ti. ³⁰ Pe nura Jesu bi 'rantho madetho de ra hmuntsja'i ne bi ma.

'Nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi

(Mr. 1:21-28)

³¹ Nepu nura Jesu bi ma Ncapernau ma'na ra hnini de ra hai Galilea, ne ja bá xahnani ya ja'i nura pa dega tsaya. ³² Y gatho ya ja'i xi mri 'yø de nú'á mi udi'a ngue'a mi zote co 'raya noya xi mi pe'tsa ndunthi ra ts'edi.

³³ Y nuni ja ra nija habu xqui munts'i'á xqui zøhø 'nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. Nepu nu'á bi dø 'nara hmafi ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

³⁴ —Nu'i Jesu grá me Nasare, hyegaguiheua. ¿Hanja xcuá ehe pa hønse e gui juatcaguihe? Ngue'a nuguí dí padi to'o'i, go gue'i rá Maça T'á'i Ajuá.

³⁵ Nura ora'a ra Jesu bi zui nú'á ra ts'ondahi ne bi 'ñembi:

—¡Co'ta ri ne, pøni de nuna ra 'ñøhø!

Nepu nura ts'ondahi bi foma nú'á ra 'ñøhø de ja yá thandi ya ja'i, nepu bi bonga ra ts'ondahi bi ma nsinque te bi 'yø'tuabi nú'á ra 'ñøhø'a. ³⁶ Y gatho ya ja'i bi ntsu ne mri 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—¡Xi te ma ts'edi hani gue co nuyá noya ri 'bepa ya ts'ondahi da bøni, y nu'á øte!

³⁷ Y gatho rá nthets'i nú'á ra hai'a bi 'ño ra 'bede de nú'á bi 'yøt'a ra Jesu.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Simu Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Nepu ra Jesu bi bøni de guehni ja ra nija ne bi ma ja rá ngu ra Simu. Ne mi 'benga rá to ra Simu xi mi umba ra nzø nts'edi. Nepu bri bantebi ra Jesu gue da nu nura da'thi'a.

³⁹ Nu'bú ra Jesu bi ma bá nu, bi ndoqui ne bi japa ra nzø da ntsaya. Y 'bestho ra ora'a bi tsayabi ra nzø, ne bi nanga nú'á ra 'behña pa bi hyocui te da zi'á.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ngu bi yu ra hyadi nú'a ra pa'a, gatho to'o mi hena nu'araza ra hñeni bi ts'ixa habu mbi 'bu ra Jesu. Nepu nu'a mi huxa yá 'ye ja 'rama'na ya da'thi, y gatho mi ñani 'bestho. ⁴¹ Nehe ndunthi ya da'thi nú'u mi pe'tsa ya ts'ondahi mi embabi, ne asta mi mafi'u mi ena:

—Nu'i go gue'i rá T'u'i Ajuá.

Pe nura Jesu mi tsui nú'u ya ts'ondahi ne himi hopi da ña, ngue'a nu'ú mi padi gue go mi gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i nuni Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Rá hyax'a 'nitho ra Jesu bi bñni de ra hnini Ncapernau bi ma ja 'nara mbonthi habu hinto mi 'bui. Pe nuya ja'i xi bi 'ño bi hyoni'a asta xi bi zñni habu mi 'bui'a, ngue'a nu'ú himi ne da hyegui da ma'a. ⁴³ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Mahyoni ga ma ga umba ra hoga nt'ode ma'ra ya hnini gue ya xa zø ra Nda de mahets'i pa da nda, ngue'a pa gue'a xuá 'bencagui pa ga e ga ma.

⁴⁴ Njabu mi 'yo ra Jesu ne mi cat'a ja ya nija nuni Galilea pa mi unga ra hoga nt'ode.

5

Bi ñuxa ya motsa co ya hua

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ 'Nara pa ra Jesu mi 'bu ja rá hyo ra ndehe de Genesare, y nuni bi zñni ndunthi ya ja'i ne bi munts'i habu mi 'bui'a, asta mri ts'i'mi'a ngue'a nu'ú mi ne da 'yøtua rá noya Ajuá.

² Nepu nura Jesu bi hyanda yoho ya motsa gueta rá hyo ra ndehe hinto mi oni, ngue'a nú'u ya mehua mi cñni xqui bñni de guehni pa da menga yá xit'a ja rá hyo ra ndehe.

³ Nepu nura Jesu bi yut'a ja 'na de nú'u ya motsa nú'a mrá meti ra Simu, ne bi 'yapa ra mate ra Simu da 'yet'a ra motsa má ts'u mbo ra dehe, ngue'a xi mi ts'i'ma ya ja'i. Y bi hñudi ra Jesu mbo ra motsa ne desde guehni bi yopa zofo ya ja'i. ⁴ Y de mi uadi bi zofo ya ja'i bi 'ñembabi ra Simu:

—'Yet'a ra motsa pa habu ma'na strá hñe ra dehe, ne ja gui çathuni ri xit'ahú pa gui mpèhuaú.

⁵ Ha nura Simu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahate'i, stá 'yoheua gatho ra xuui, stá mpèhuahe pe hinte stá juhe. Pe nubyá go guí xicje gue ga cathe ma xit'ahé ja ra dehe, ma ga çathe.

⁶ Ha nura Simu ne nú'u ma'ra mi oui mbo ra motsa bi gat'a yá xit'a mbo ra dehe, y mi hñai xi bá ñuts'i co ya hua asta bi müdi bi ntñihma co yá hñu ya hua. ⁷ Nepu nu'ú bi 'ñutua ra seña nú'u ma'ra yá compa mbi o ja ma'na ra motsa pa e da mats'i. Y nu'ú bá ehe 'bestho ne bi ñu'tsa nú'u yoho ya motsa co ya hua, asta mi ne da yui ja ra dehe co yá hñu ya hua. ⁸ Y nu mi hyanda ra Simu njabu, bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Hini 'ñepqui ga 'ñoui, ngue'a nuguí 'nadrá 'yøt'ats'oqui.

⁹ Bi 'ñena njabu ngue'a ngu xi bi ntsu ngue'a bi gu ndunthi ya hua, ne gatho nú'u ma'ra mi oui mbo ra motsa ngu bi ntsu nehe'u. ¹⁰ Ne nú'u ma'ra mri mfaxui ra Simu ja ra 'behua, go ra Cobo ne ra Xuua nú'u yá t'u ra Sebedeo, gatho ne'u ngu xi bi ntsu. Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Simu:

—Oguí tsu, ngue'a desde nubyá ma ga 'ra'a'i ma'na ri 'befi pa gui mpèhua dega ja'i.

¹¹ Nu'bú nu'ú bi 'yet'a yá motsa pa asta ja rá ñani ra ndehe ne ja bi zohni yá motsa con gatho yá mpefi dega 'behua, nepu nu'ú bi dena ra Jesu bi meui.

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi hena ra lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² 'Nara pa mi 'yo ra Jesu ja 'nara hnini, ne ja mi 'buhni 'nara 'ñøhø mi hena ra lepra, ne xi mi tsi'ti. Y nu mi hyanda ra Jesu, bi ma bá tsüdi ne bi ndandiñahmu ne asta bi megui rá hmi ja ra hai, ne bi 'ñembabi:

—Nú'i ri t'equ'eí Ndada, 'bu gui nehma, da za gui 'yøthegui.

¹³ Nepu nura Jesu bi hñu'tsua rá 'yε, ne bi 'ñembabi:

—Haha, dí ne ga øthe'i. Y nubyá ya xcá ñani.

Y nu mi uadi bi manga njabu, 'bestho ra ora'a bi ñani de nú'a ra hñeni. ¹⁴ Ha nura Jesu bi hñu'mba ra hña gue hinto da xipabi de nú'a xqui 'yø'tuabi, ne bi 'ñembabi:

—Høñse nu'a mahyoni gui 'yø't'e, rí ma bá 'ñudi ja ra macja pa da hyandi gue ya xcá ñani. Ne unga ri hña'ti ngu nú'a bi manda ra Moise, gue'a 'nara seña pa da hyanda ya ja'i gue ya xcá ñani.

¹⁵ Pe ma'na mri ntunga ra 'bede de nú'a mi øt'a ra Jesu, ne nzantho mi munts'a ya ja'i pa da 'yøde nú'a mi mañ'a ne pa da 'yøthebi yá hñeni. ¹⁶ Ha nura Jesu njat'a mi 'uesεhe habu mi jo'o ya ja'i pa mbi apabi Ajuá rá Dada.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara da'thi himi tsa da 'ñani

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ 'Nara pa ra Jesu mi xahna ya ja'i, ne mi huhni 'raya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley xqui 'ñehe de Jerusale ne de haburaza ma'ra ya hnini de ra hai Judea ne de Galilea. Y ra Jesu mi hanpa rá ts'edi Ajuá pa mi øthe gatho ya da'thi. ¹⁸ Nepu bi zøhø 'raya 'ñøhø mri du 'nara da'thi xqui 'yents'a ja 'nara 'bebo. Nú'a ra da'thi'a himi tsa da 'ñani ngue'a mi tuda rá ndo'yo. Y nú'u to'o mri du mi ne da cø'ta mbo ja ra ngu asta habu mi 'bu ra Jesu pa da 'yøthe'a. ¹⁹ Pe himbi zadi habu da yut'i'u ngue'a xi mi ja ra nts'i'mi. Hangué bi bøxa maña ra ngu, y bá heca 'na xeni ra techo pa bi za bi ca'ma ra da'thi co rá 'bebo pa habu mi 'bai ra Jesu mbo ra ngu madetho de ra mundo ja'i. ²⁰ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue nu'ú mi ja yá jamfri, bi 'ñembabi ra da'thi:

—'Yøde, nuri ts'oqui ya stá pun'a'i.

²¹ Nepu nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo nú'u mi huhni bi 'ñense ja yá mfeni'u: “¿Hanja nuni ra 'ñøhø ri 'ñet'a Ajuá? Ngué'a jo'o ma'na to'o da unga ra pumbate de ya ts'oqui, høñse Ajuá.”

²² Pe nura Jesu bi batua yá mfeni'u, hangue bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí beñhu njabu? ²³ ¿Nda'a ma'na hinxá hñei ga embi, ri ts'oqui ya stá pun'a'i, o ga embi, nangui rí ma? ²⁴ Pe pa gui pahu gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i ja rá ts'edi de guecua ja ra ximhai pa da unga ra pumbate de ya ts'oqui, ma ga øt'a njaua:

Nu'bú bi 'ñembabi ra da'thi:

—Nangui, juxa ri 'bebo, rí ma ri ngu.

²⁵ Hangué 'bestho nú'a ra ora'a ra da'thi bi nangui ja yá thandi gatho nú'u mi 'buhni, ne bi guxa rá 'bebo ne bi ma rá ngu mri xøcambeni Ajuá. ²⁶ Y gatho ya ja'i xi mri 'yø de nú'a xqui nja y mri xøcambeni Ajuá'u. Ne xi mi tsu'u de nú'a xqui hyandi ne mi ena'u:

—Nubya stá hanthu 'raya danga t'øt'e nú'a hinhya'mu stá hanthu xa nja.

Ra Jesu bi zofo ra Leví pa drá nxadi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ 'Mefa de gue'a ra Jesu bi bøni ne bi hyanda 'nara nguxboja rá thuhu ra Leví mi hudi ja rá mexa. Nepu bi 'ñembabi:

—Bá ehe, tengagui.

²⁸ Nu'bú ra Leví bi 'mai 'bestho ne bi zøhni rá 'bεfi, ne bi dεna ra Jesu bi meui.

²⁹ Ne 'mefa, ra Leví bi 'yø'tua 'nara danga ngo ra Jesu ja rá ngu, y bi zøhni ndunthi ma'ra ya nguxboja nehe, nehe bi zøhni ma'ra ya ja'i ne bi hñudi ja ra mexa mahyegui con gue'u. ³⁰ Nepu nuya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley nú'u myá fariseo nehe, bi mudi bi ñama'ñu de yá nxadi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja grí ñuñhu ne grí ntsihu co nuyu ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya 'yøt'ats'oqui?

³¹ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'u tó'o 'bui xá hño ne hindri hñeni, hingui hongra ra 'ñethi, pe nu'u tó'o ri hñeni ha, honi to'o da 'yøthe. ³² Nugui stuá ehe pa ga zofo ya 'yøt'ats'oqui pa da ñobri de ya ts'oqui, hingue stuá ehe pa ga zofo nú'u to'o beni gue 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Nepu nu'ú bi 'yø'tua ma'na ra nt'ani ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja ri ayuna ne ri ora ndunthi nú'ú yá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo, ha nuri nxadigue nzantho ri ñuni ne tsithe?

³⁴ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ú:

—¿Ha gue da za gui japhu da ayuna nú'ú 'bu ja 'nara ngo dega nthati 'bu 'buhnitho ra nãvio con gue'ú? Hina, hinda za. ³⁵ Pe ma da zø ra pa da ts'i'tsuabi ra nãvio, ya hinda 'múi con gue'ú, nu'bu há, gue'bu ma da ayuna'ú nehe.

³⁶ Nehe bi xipabi ma'na ra 'bede bi 'ñembabi:

—Ni 'nara ja'i hingui henga rá 'ra'yo he pa da mø'ta rá zehé. Nu'bu to'o da 'yø't'a njabu, nu'bu da ts'onga rá 'ra'yo he, y nehe nura xeca 'ra'yo dutu hinda hogui xá hño ja nura zehé. ³⁷ Nehe nixi hinto xit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara zebota, ngue'a nura 'ra'yo vinu da fõca ra zebota, y njabu da ts'oca ra bota y da mfanga ra vinu. ³⁸ Hangué mahyoni da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabu hinte da ja ra vinu nixi ra bota. ³⁹ Nu'a tó'o tsi nú'a ra vinu ya pe'tsa ya pa xa thoqui, hinda ne da zi ra 'ra'yo vinu, ngue'a ena gue ma'na xá cùhi nú'a ya pe'tsa ya pa xa thoqui.

6

Ya nxadi bi doca ya ngaha gá trigo ra pa dega tsaya

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ 'Nara pa dega tsaya ra Jesu mi 'ñoui yá nxadi bi 'ranga ja 'raya huahi habu xqui 'bot'a ra trigo. Ha nuyá nxadi mi tocua yá ngaha ne mi taqui mi tsi. ² Nepu 'raya fariseo bi hyandi ne bi 'yambi bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí øthu nú'a hingui ho da t'øt'e núbya ra pa dega tsaya?

³ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ú:

—¿Ha hincá hñe'thu ja ra Maca T'ofu habu ma de nú'a bi 'yø't'a ndu ra Davi co ma'ra yá compa nú'bu mi zu ra thuhu'ú? ⁴ Ma gue nu'a bi yut'a ja rá nija Ajuá pa bi hñaxa nú'ú ya thuhme xqui thuxa ja rá thandi Ajuá, ne bi zi'a ne bi umbi bi zi gatho nú'ú ma'ra yá compa mri 'ñoui. Ha nú'ú ya thuhme'ú hõnse ya macja mri 'ñepi da zihma.

⁵ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i há ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

'Nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'yε

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Nepu ma'na ra pa dega tsaya ra Jesu bi yut'a ja ra nija ne bi mudi bi nxahnate. Ne mi 'buhni 'nara ts'onate xqui 'yot'a rá 'yε ra 'ñei. ⁷ Ha nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo mi aca ra Jesu pa da hyandi ua da 'yøthe nú'a ra 'ñøhø ra pa dega tsaya, pa njabu xa za hanja xa ñapabi. ⁸ Pe nu'a bi batuatho yá mfeni'ú, ne bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø xqui 'yot'a rá 'yε:

—'Bai ne bá e gui 'ba madetho habu da hyant'a'i gatho.

Ha nú'a ra 'ñøhø 'bestho bi 'mai ne bi ma bá 'ba madetho habu bi za bi thandi xá hño.

⁹ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'ú ya xahnate de ra ley ne ya fariseo:

—Ma ga øt'a'ihu 'nara nt'ani: ¿Nda'a ja ra nsequi da t'øt'e ra pa dega tsaya, ra hñoja'i o ra nts'o'múi? ¿Ha gue da za da t'øthe 'nara da'thi o da theputho?

¹⁰ Nepu nu'a bi nu'ta gatho nú'ú mi 'bahni ne bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø:

—Tunga ri 'yε.

Y nú'a ra 'ñøhø bi tunga rá 'yε nú'a xqui 'yot'i, ne 'bestho ra ora'a bi ñani nú'a rá 'yε'a.

¹¹ Nepu ya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi 'buhni xi bi bø yá cue ne bi mudi bi 'ñámbi 'na ngu ma'na te da za da 'yø'tua ra Jesu.

Ra Jesu bi huahna 'ret'amayoho yá apostol

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ja nuya pa'ɥ bi bɔxa ra Jesu ja 'nara t'ɔhɔ pa bá apabi Ajuá rá Dada, y ja guehni bá ora'a gatho ra xuui. ¹³ Nepɥ rá hyax'a 'nitho bi zohna gatho yá nxadi, ne bi huahna 'ret'amayoho de gue'ɥ pa bi hñuts'i dega apostol. ¹⁴ Ha nuya guehya yá thuhu'ɥ: ra Simu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Pedro; ne ra Andre rá cu ra Pedro; ra Cobo ne ra Xuua, ne ra Lipe ne ra Tolo, ¹⁵ ne ra Teo ne ra Toma, ne nú'a ma'na ra Cobo rá t'ɥ ra Alfeo; ne ma'na ra Simu nú'a xqui 'ñoui ya cananista; ¹⁶ ra Juda nú'a rá cu ra Cobo; ne ra Juda Iscariote nú'a to'o 'mefa bi da ra Jesu.

Ra Jesu mi xahna ndunthi ya ja'i

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Nepɥ nura Jesu bá çai de ja ra t'ɔhɔ bra 'ñoui nú'ɥ 'ret'amayoho yá apostol, ne bi zɔhɔ'ɥ ja 'nara 'batha habɥ xqui munts'a ndunthi ma'ra yá nxadi ne ndunthi ya ja'i nú'ɥ myá me Jerusale ne ma'ra ya hnini de ra hai Judea, ha nu ma'ra xqui 'ñehe de ra hnini Tiro ne de Sidó de ja rá hyo ra ndehe. Nuya ja'i'ɥ bá ehe pa bi 'yɔde nú'a mi mąnga ra Jesu ne pa bi 'yɔthebi yá hñeni. ¹⁸ Ne mi embabi ya ts'ondahi nú'ɥ to'o mi pe'tsi. ¹⁹ Y gatho ya ja'i xi mi nehma da dąnga ra Jesu, ngue'a nu'á co rá ts'edi mi haça gatho ya hñeni.

Nú'ɥ to'o ri japa Ajuá ne nú'ɥ to'o hini japi

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Nepɥ nura Jesu bi hyanda yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Nú'ahɥ gyá hyoyahɥ, xa jap'a'ihɥ Ajuá ngue'a xa 'ra'ahɥ gatho ya japi nú'ɥ ja habɥ ri manda'a.

²¹ Nú'ahɥ guí thohɥbya ra thuhu, xa jap'a'ihɥ Ajuá ngue'a hinte ma da 'be't'ahɥ.

Nú'ahɥ guí tu ri mɥihɥbya, xa jap'a'ihɥ Ajuá, ngue'a ma da hñup'a ri mɥihɥ pa xi gui johyahɥ.

²² Ajuá da jap'ahɥ nu stí ɥtsa'ihɥ ya ja'i, ne nu stí 'yeñ'ahɥ co ya nt'ɥtsate, ne stí zañ'a'ihɥ asta ni pa dí 'yɔt'a ri thuhuhɥ, ngue'a nu'á ma da beni gue xá nts'o'ahɥ po rá ngue Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ²³ Nú'ɥ ya pa xcrí thohɥ njabɥ, xi da johyahɥ ngue'a ma gui hñañihɥ 'nara thahá xi ra dąngui nuni mahets'i. Nú'ɥ ya ja'i ma da 'yɔt'a'ihɥ njabɥ, njabɥ nehe bi 'yɔt'a ndu yá xita co nú'ɥ yá 'mehni Ajuá mi 'bui maya'bu.

²⁴ Pe huecate nú'ɥ to'o xi ri johyabya co ya hño de guecua ja ra ximhai, pe rá ngats'i ya hinda ma da johya co nuya hño pe'tsi.

²⁵ Huecate nú'ɥ to'o hingui tho ra thuhubya, ngue'a 'mefa ha, ma da tho ra thuhu.

Huecate nú'ɥ to'o xi ri johyabya, ngue'a 'mefa ma xi da nzoni'ɥ co ra dumai.

²⁶ Huecate nú'ɥ to'o xi t'e'tsua yá nsu masque hingui ɔt'e xá hño. Nu'ɥ tó'o e'tsua yá nsu, njabɥ nehe bi 'yɔt'a ndu yá xita'ɥ co ya hyate badi maya'bu.

Madi ri ncontrahɥ

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pe nú'ahɥ guí ɔcaguihɥ, dí xi'ahɥ gue gui madi ri ncontrahɥ, ne 'yɔt'uahɥ ra hño nú'ɥ to'o ri ɥtsa'ihɥ. ²⁸ 'Yaphɥ Ajuá da japi nú'ɥ to'o tsañ'ahɥ, ne 'yaphɥ Ajuá pa nú'ɥ to'o ñama'ñɥ de gue'ahɥ. ²⁹ Ha nu'bu to'o da 'ra'ahɥ 'nara mpe'ti ja ri hmihɥ, umbahɥ ma'na lado ri hmihɥ pa da mɛ't'ahɥ nehe, oguí nɔ'tuahɥ. Ha nu'bu to'o da hñan'a ri pat'ihɥ, pɔ ri pahnihɥ nehe, gui umfɥ da hñats'i. ³⁰ Ha nu'bu to'o te da 'ya'a'ihɥ, umfɥ, o nu'bu da hñan'ahɥ 'nara t'ɔt'e dri metihɥ, oxqui hambabihɥ. ³¹ Nu'a guí nehɥ da 'yɔt'ahɥ ya ja'i, 'yɔt'uahɥ njabɥ nehe'ɥ.

³² Nu'bu nu'ahɥ grí madihɥ hɔnse to'o ri ma'a'ihɥ, hinte ri muui nú'a guí ɔthɥ, ngue'a asta ya ts'o'mui gá ja'i ɔt'a njabɥ nehe. ³³ O nu'bu guí ɔt'uahɥ ra hño hɔnse nú'ɥ to'o ɔt'ahɥ ra hño, nixi gue'a hinte ri muui nú'a guí ɔthɥ, ngue'a asta ya ts'o'mui gá ja'i ɔt'a njabɥ nehe. ³⁴ Ha nu'bu guí hmiphɥ ri bojahɥ hɔnse nú'ɥ to'o guí pahɥ da gu't'a'ihɥ, hinte ri muui nú'a guí ɔthɥ njabɥ, ngue'a asta nuya ts'o'mui gá ja'i ɔt'a njabɥ nehe, hmipabi yá mits'o'mui nú'ɥ to'o tɔ'mi'ɥ da gu'tuabi. ³⁵ Pe nu'ahɥ madi ri ncontrahɥ, ne gui 'yɔt'uahɥ ra hño, ne gui hmihɥ nú'a dra mi'ahɥ nsinque gui tɔ'mhɥ dra jo'ts'ahɥ. Ngue'a 'bu gui ɔthɥ njabɥ, nu'bu ha, ma gui hñanga 'nari dąnga thahahɥ. Y njabɥ ha,

grí hñaxhũ Ajuã bí 'bũ mahets'li, ngue'a nu'á ra hoja'i co ya ts'o'mũ ne co nú'ũ otho yá jamãdi. ³⁶ Hangue nu'ahũ pe'tsuahũ ra nthe cate gatho ya ja'i ngu øt'a Ajuã ra Dada.

Oguí 'yøhũ ri miqu'eihũ

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Oguí 'yøhũ ri miqu'eihũ de nú'a te øt'e, ngue'a Ajuã handatho nú'a te guí øthũ nehe. Nixi uguí nønga ri miqu'eihũ, ngue'a Ajuã go gue'a ma da hñap'ahũ nguenda de gatho nú'a te guí øthũ. Pumbabihũ de nú'a øt'ahũ ya ja'i, y Ajuã da pun'a'ihũ nehe. ³⁸ Ø'tuahũ ra hño ri miqu'eihũ, ne Ajuã da 'yøt'ahũ ra hño nehe. Co nú'a ra t'eni xcá 'yembahũ ma'ra, con gue'a ra t'eni ma da 'yen'ahũ Ajuã nehe. Hangue nu'bũ gui øt'ua ndunthi ya hño ri miqu'eihũ, Ajuã ma da co'ts'ahũ ma'na ndunthi.

³⁹ Nepũ nu'á bi xipabi'ũ 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue da za 'nara goda da gũhna ma'na rá migodauí? ¿Ha gue hinda daguiui mahyegui?

⁴⁰ Ne bi 'ñembabi nehe:

—Ni 'nara ja'i nú'a ja ri nxadi, ma'na di padi que rá xahnate, pe nu sta uadi da nxadi xá hño, nu'bú hã, da nja rá mfadi ngu rá xahnate nehe.

⁴¹ ¿Hanja guí handua rá ts'oqui ri cu, nja ngu 'nara zi paxi o ja rá da'a, ne hanja hingo guí handa nú'a ra danga ts'oqui nja ngu 'nara xeca za o ja ri dague? ⁴² Ne ¿hanja da za gui 'ñembabi ri cu: “Hocagui ga hap'a ra paxi o ja ri da”, ne hanja hingo guí handa nú'a ra xeca za o ja ri dague? ¿Nu'i 'nagrã yohmi! hñã 'met'o nú'a ra za o mbo ri da, pa njabũ da za gui hyanda xá hño ne gui hñã'mba ra paxi o mbo rá da ri cu.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ni 'nara hoga 'bai gá za hingui tsa da unga ya ts'o fruta, nixi 'nara ts'o 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta. ⁴⁴ Gatho ya 'bai gá za faditho po yá fruta, nda'a xá hño, y nda'a hingui ho. Ngue'a nura 'bai gá 'mini hingui tsa da unga ya igo, nixi ya cam'yo hingui tsa da unga ya obxi. ⁴⁵ Njabũ nehe 'nara hoja'i nzantho øt'a nú'a xá hño, ngue'a nzantho benga ya hoga mfeni. Ha nura ts'o'mũ gá ja'i nzantho øt'a nú'a hinxá hño, ngue'a ja rá mfeni nzantho beni xá nts'o. Njabũ nehe nú'a mã, bí ehe de ja rá mfeni.

Ra 'bede de yoho ya 'ñøhø bi hyoca 'ra 'naya ngu

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Hanja nzantho guí engaguihũ: “Ma zi Hmu'ihẽ, ma zi Hmu'ihẽ”, ne hinguí øthũ nú'a dí xi'ahũ? ⁴⁷ Nu'a tó'o da 'ñehe da 'yøde nú'a dí mã ne da 'yøt'e, ma ga xi'ahũ to'o ri nhyecuauí. ⁴⁸ Nu'á ri nhyecuauí 'nara 'ñøhø nú'a bi xe'ta habũ da hyocua rá ua rá ngu asta bi zũdi ra medo, ne ja bi hyocni rá ngu. Ne nu mi 'ua ya da'ye ne bi zø ya nzøthe bi 'rani habũ mi ja rá ngu, pe nú'a ra ngu'a himbi hyømi ngue'a xqui thocua rá ua ja ra medo. ⁴⁹ Pe nu'a tó'o da 'yøde nú'a dí mã ne hinda 'yøt'e nú'a dí 'bepabi, ri nhyecuauí nú'a ra 'ñøhø bi tøta rá ngu mãã ja ra haitho, himbi 'yacua rá ua mbo ra hai, y nu mi zøhø ya nzøthe co rá ts'edi bi hyøma nú'a ra ngu'a, y bi nhuati gatho.

7

Ra Jesu bi 'yøthebi 'narã 'bego 'nara ndã gá soldado me Nroma

(Mt. 8:5-13)

¹ Mi uadi ra Jesu bi zofo ya ja'i bi yopa ma ma'na'qui pa ja ra hnini Ncapernau. ² De guehni mbi 'bũ 'nara ndã gá soldado me Nroma, mi 'bũhui 'nara ts'unt'ũ xi mrã hmãdi 'bego, y nu'á mi tsũdi 'nara hñeni asta mi nedu. ³ Pe nu mi 'yøde nú'a ra ndã gá soldado mi hmã de ra Jesu, bi mēhna 'raya ndã me Israel pa da 'yapa ra mãte da 'ñehe da 'yøthebi nú'a rá 'bego mri hñeni. ⁴ Ha nu mi zøni'ũ habũ mi 'bũ ra Jesu bi bantebi con gatho yá mũi da mũui'ũ ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra ndã gá soldado bá pencahe rí 'ñepi gui fats'i, ⁵ ngue'a xi ri mãdi ndunthi ma ja'ihũ y asta bi manda nehe bi thoga ma nijahũ.

⁶ Hangué nura Jesu bi meui'ũ. Pe nu ya de mi ma da zonga ja ra ngu, nú'a ra nda gá soldado bi mehna 'rayá amigo ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ua xipabihũ ra Jesu njaua: Nú'i ri t'equ'ei Ndada, ya ogrí xuhña, ngue'a nugui hiní 'ñepcagui ngugui gui cut'a ja ma ngu. ⁷ Hangué nixi dá ne dá masebũ pa ga tsi'a'i. Nu'a dí a'a'ibya, hõnse gui ma gue da ñanga ma 'bego y dí camfri gue da ñani. ⁸ Dí camfri gue 'bestho da njabũ ngu nú'a gui ma, ngue'a nugui dí 'bui nehe ja yá hmanda ma nda, ne dí pe'tsa ma soldado nehe ja ma hmanda. 'Bũ ga embabi 'na de gue'ũ: “Rí ma”, nu'á da ma. Ha nu'bũ ga embabi ma'na: “Bá ecua”, nu'á dua ehe. Ha nu'bũ dí 'bepabi 'nara 'befi ma 'bego, nu'á da mefi.

⁹ Ha nu mi 'yõde njabũ ra Jesu xi bi 'yõ nú'a bi manganá nú'a ra nda gá soldado. Ne bi mpunts'i ne bi xipa nú'a ra hmuntsja'i mri 'ñoui, ne bi 'ñembabi'ũ:

—Xi majuani ni 'nara menguua Israel hinstá tsudi xi di ja rá jamfri ngu nú'a ra 'ñõhõ'a masque hingrá me Israel.

¹⁰ Ha nu mi menga nú'ũ ya 'mehni ja rá ngu ra nda gá soldado, bi zudi nú'a ra 'bego ya xqui ñani.

Ra Jesu bi japi bi yopa nte rá t'ũ 'nara viuda

¹¹ 'Mefa de gue'a ra Jesu mri ma ja 'nara hnini rá thuhu Naín ne mri 'ñoui yá nxadi ne ndunthi ma'ra ya ja'i. ¹² Pe ante da zonga ja ra hnini bi hyandi mi pani 'nara 'behña mrá viuda xqui du rá 'ra t'ũ y mri ma nt'agui y nehe mi pani con gue'a 'nara hmuntsja'i. ¹³ Y nu mi hyanda ra zi 'behña nura Jesu, xi bi huequi ne bi 'ñembabi:

—Oguí zoni.

¹⁴ Nepũ bi dast'i'a habũ mi pa nú'ũ to'o mri du, ne bi hñuxa rá 'ye ja ra caha, y nú'ũ to'o mri du bi gohi bi 'mai. Ha nura Jesu bi 'ñembabi nú'a xqui du:

—Ts'unt'ũ, nugui dí xi'a'i: ¡Nangui!

¹⁵ Nepũ nú'a xqui du bi nangui ne bi hñudi ne bi mudi bi ña. Y nura Jesu bi dapabi rá nana. ¹⁶ Ha nu mi hyanda njabũ gatho ya ja'i, xi bi ntsu'ũ, ne bi mudi bi nsunda Ajuá ne mi ena'ũ:

—'Nará danga 'mehni Ajuá xa zõhõ ja guecaguihũ.

Nehe mi ena'ũ:

—Ajuá xuá mehni pa e da maxa rá hnini.

¹⁷ Y gatho ja ra hai Judea ne gatho ma'ra ya hnini nú'ũ mi ja ja rá nthets'i, bi fadi nú'a xqui 'yõt'a ra Jesu.

Ra Xuua Xi'tsate bi mehna yoho yá nxadi pa bá c'a'tsa ra Jesu (Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ha de mi ofadi ra Xuua, bi 'yõde de gatho nú'a xqui 'yõt'a ra Jesu ngue'a go xqui xipabi nuyá nxadi sehe'a. Nepũ bi zohna yoho de gue'ũ ¹⁹ pa bi mehni pa dua ambabi ra Jesu ua xi majuani go mi gue'a ra Cristo xqui mehna Ajuá pa da nda, o mahyoni da dõ'ma ma'na. ²⁰ Nu'bú nuyá 'mehni ra Xuua bi ma bá c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ra Xuua Xi'tsate bá pencaheua pa ga an'ahe ua xi go gue'i grá Cristo rá 'mehni'i Ajuá xcuá ehe pa gui nda, o mahyoni ga tømhe ma'na.

²¹ Y nura ora mi zonga yá 'mehni ra Xuua, ts'a ra ora'a ra Jesu mi øthe ndunthi ya da'thi, ne mi enga ya ts'ondahi, ne mi øthe ndunthi ya goda nehe. ²² Hangué nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Rí maha ne ua xipabihũ ra Xuua nú'a ja juadi gá hyanthũ ne gá 'yõhũ. Xipabihũ gue nuya goda xa yopa hyandi, nuya doua xa 'ño, ha nú'ũ hena ra lepra xa ñani, ha nuya gogu xa 'yõde, ha nú'ũ xqui du xa yopa nte, ha ya hyoya xa 'yõde ra maca noya nú'a ma de ra mpõhõ. ²³ Nehe xipabihũ gue xi njapi nú'a to'o hinda ẽ rá mfeni de nú'a dí øt'e, dá gamfri ha gue Ajuá go xuá mencagui.

²⁴ Ha nu mi menga nú'ũ yá 'mehni ra Xuua, ra Jesu bi mudi bi 'yambabi ya ja'i de ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—¿To'o gá ma uá hanthũ ja ra mbonthe? ¿Ha gue uá hanthũ 'nara ja'i mi otho rá ts'edi ngu ra xithi mri ndudetho ra ndahi? Hina ¿ngue ha? ²⁵ Nu'bú, ¿to'o uá hanthũ? ¿Ha

gue 'nara 'ñøhø mi he 'raya dutu xi mahotho? Hina, ngue'a guí pahũ gue nuya 'ñøhø he ya dutu xi mahotho ne pe'tsa ndunthi ya hño, nu'ú 'bũ ja yá ngu ya nda. ²⁶ Nu'bú, ¿to'o uá hanthũ? ¿Ha gue 'nará 'mehni Ajuá? Haha, majuani uá hanthũ 'nará 'mehni Ajuá, pe hingue hønse gue'a rá 'befi'a. ²⁷ Nura Xuua go gue'a rá 'mehni Ajuá nú'a mąnga ja ra Maça T'ofu gue mi ma da 'ñehe ne ena njaua:

Dí pehna 'nama 'mehni pa da mąnga ra 'bet'o noya de gue'i,
pa da hyoc'a'i ri 'ñũ.

²⁸ Nugui dí xi'ahũ gue hinxá 'mũ ma'na ra ja'i ma'na ra dangui rá nsu que ra Xuua Xi'tsate. Pe nu'a tó'o da yut'a ja rá hmanda Ajuá nuua ja ra ximhai ma'na ma da njapi que ra Xuua.

²⁹ Nu mi uadi bi mąnga ra Jesu njabũ, nu'bú nú'ũ to'o xqui hñąnga ra sistehe de ra Xuua, y asta 'raya 'ñatsa nguxboja nehe, gatho'ũ bi ma gue nú'a øt'a Ajuá xá hño. ³⁰ Pe nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi e'sta ja yá xũtha nú'a mi ne da 'yøt'a Ajuá con gue'ũ pa da pumba yá ts'oqui'ũ, hangue nixi hinxqui ne xqui hñąnga ra sistehe nú'a mi øt'a ra Xuua. ³¹ Nepũ nura Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—¿To'o ga hyecuaga nuya ya ja'i himbi ne bi gamfri ra Xuua ha nixi hingui ne da gamfrigui nehe? ³² Nuyú rí hñats'i nú'ũ ya batsi hudi ja ra tai 'ñeni ne ma'ta yá mibatsiui ne embi: “Dá pe ma thuzaha, pe hingá neihũ. Dá tuthe ya thuhu dega dumui, pe nixi gue'a hingá nzonihũ.” ³³ Hangue nú'ahũ gyá 'ñagamfrihũ grí hñaxhũ nú'ũ ya batsi'ũ ngue'a pa gue'ahũ otho 'nara t'øt'e nú'a grí hohũ. Ngue'a gá hyanthũ ra Xuua bi zøhø, ne himi pa mi ñunga ja ya ngo ha nixi himi tsi ra vinu, hangue nu'ahũ guí emfũ gue mi pe'tsa ra ts'ondahi. ³⁴ Nepũ de ra Xuua bi zøhø Nú'a To'o bi e bi Nja'i, xi ri ntsiui to'o ri ntsiui, ne xi ri ñungüi to'o ri ñungüi, pe nu'ahũ guí emfũ gue xi ra ts'o'yo ne ra tixfani ne ri ntsiui nú'ũ ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya ts'oja'i. ³⁵ Pe nugui dí xi'ahũ gue nu'ũ tó'o pe'tsa ra hoga mfadi, go gue'ũ padi gue gatho xá hño nú'a øt'a Ajuá co rá dąnga mfadi'a.

Ra Jesu bi ñungüi 'nara fariseo rá thuhu ra Simu

³⁶ 'Na de ya fariseo bi zohna ra Jesu ja rá ngu pa da ñungüi. Nu'bú ra Jesu bi ma y mi zøni'a bi hñudi ja ra mexa. ³⁷ Y ja nú'a ra hnini'a mi 'bũhni 'nara 'behñą xi mrá 'yøt'ats'oqui, y nu mi badi gue xqui zøhni ra Jesu ja rá ngu nú'a ra fariseo pa ja da ñunini, bi ma bá c'a'tsi, ne bi hñaxa 'na ngu ra xito xqui thoqui de 'nara hoga t'axa do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara ñuni xi mi yuni xá cahi. ³⁸ Nura 'behñą'a bi dast'a ja yá ua ra Jesu, bi nzoni ne bi xixa yá guida ja yá ua ra Jesu, nepũ bi o'tuabi co yá stą, nepũ bi zu'tsuabi, ne bi go'tsuabi nú'a ra hoga ñuni mi ha. ³⁹ Y mi hyanda nú'a ra fariseo xqui zohna ra Jesu ja rá ngu, bi bengá ja rá mfenise ne mi ena: “'Bũ xi majuani dra badi nuna ra 'ñøhø, nu'bú di pahma gue nuni ra 'behñą tha'tua yá ua, guehni 'nara ts'o'behñą.” ⁴⁰ Ha nura ora'a ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra fariseo:

—Nu'i nugue Simu, dí ne ga xi'a'i 'nara noya.

Ha nura fariseo bi 'ñembabi:

—Xicagui, ma Xahnate'i.

⁴¹ Nepũ nura Jesu bi 'ñembabi:

—Mi 'bũ yoho ya 'ñøhø mi tupa ra boja ma'na ra 'ñøhø to'o mi hmi ra boja, y 'na de gue'ũ mi tupabi cut'a nthebe ya t'axboja, ha nu ma'na mi tupabi made nthebe. ⁴² Ha nu'ú himi tsa da gu'tua rá boja nú'a to'o xqui mipabi. Hangue nú'a ra 'ñøhø mri hmi ra boja bi pumbabi'ũ, ya himbi cobrabi. Hangue nubya xicagui, ¿to'o 'na de gue nú'ũ yoho ya 'ñøhø bri pumbabi yá thai ma'na ma da madi nú'a to'o mi hmi ra boja?

⁴³ Ha nura Simu bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí engá nú'a ra 'ñøhø ma'na mi tu ndunthi.

Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a gá ma.

⁴⁴ Nepũ ra Jesu bi hyanda nú'a ra 'behñą ne bi 'ñembabi ra Simu:

—De dá tsøcua ja ri ngu hinxá 'raca ni ts'ũ ra dehe pa ga xũca ma ua, pe ndi, hyanda nuna 'behñą, bi xuga ma ua co yá guida, ne bi otcagui co yá stą. ⁴⁵ Nu'i hinxá tsøsqui, pe nuna ra 'behñą hingui tsaya tsøscua ma ua. ⁴⁶ Nu'i ni ra aceite hinxá cosca ja ma ñaxu,

pe nuna ra 'bente 'behñā xa goscagui ja ma ua 'nara ñani yuni xi xá cuhi. ⁴⁷ Hangué dí xi'a'ibya gue nuna ra 'behñā ya xra pumbabi gatho nú'ú yá ts'oqui xi ndunthi xqui 'yøt'e, y hangue por gue'a xi ja ndunthi rá hmāte. Pe nu'a tó'o xra pumba yá ts'oqui masque beni gue hints'ú mi tu ndunthi, go gue'a otho ndunthi rá hmāte.

⁴⁸ Nepu ra ora'a ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'behñā:

—Ya stá pun'a'i gatho ri ts'oqui.

⁴⁹ Ha gatho nú'ú ma'ra ya ja'i mi huhni bi mudi bi 'ñémsé'ú ne mi ena:

—¿Xi to'obya nuna ra 'ñøhø gue asta yá ts'oqui ya ja'i da za da pumbabi, ena?

⁵⁰ Ha nura Jesu bi 'ñembabi nura 'behñā:

—Co nú'a ri jamfri guí pe'tsi ya xcá mpøhø, ha nubyá rí ma te rá 'ñenthø.

8

'Raya 'behñā mi faxa ra Jesu

¹ Mefa de gue'a ra Jesu bá 'yo ja ndunthi ya dānga hnini ne ja ndunthi ya t'uca hnini mi zofo ya ja'i ne mi xipabi'ú ra hoga nt'øde gue ya xa zø ra Ndā de mahets'i pa da ndā. Ne mri 'ñoui nú'ú 'ret'amayoho yá nxadi. ² Ne mri 'ñoui nehe 'raya 'behñā nú'ú xqui 'yøthebi yá hñeni ne ma'ra nú'ú xqui 'yenba ya ts'ondāhi. 'Na de gue'ú mrá thuhu ra Maria Magdalena nú'a xqui t'enbabi yoto ya ts'ondāhi. ³ Nehe mi 'ñoui ra Juana nú'a mrá 'behñā 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Chusa nú'a 'namrá dānga maste ra ndā Erode. Mri 'ñoui'ú nehe ra Sana ne ma'ra ya 'behñā nú'ú mi faxa ra Jesu ne yá nxadi de nú'a mi tsupa yá ts'edi'ú.

Ra 'bede de ra mot'i
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Y ndunthi ya ja'i bi bøni de yá hnini pa da ma dua c'a'tsa ra Jesu. Y nu mi hyandi bi munts'a ndunthi ya ja'i bi mudi bi xipa 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

⁵ —'Nara pa 'nara mot'i bi ma ja rá huāhi pa da mpot'i. Y nu mi xanga ya nda, 'ra bi zo ja ra 'ñu y bi 'rani ya ja'i bi net'i, ne bi zi ya ts'int's'ú. ⁶ Ha nu ma'ra bi zo ja ya 'bodo habu mi otho ndunthi ra hai. Y nu mi c'onts'i bi 'yot'i 'bestho ngue'a mi otho ra xaha. ⁷ Ha nu ma'ra bi zo habu mi ja ya 'mini, ha nu mi c'onts'i bi 'yot'i ngue'a bi xumi ya 'mini ne bi hñācua yá te. ⁸ Ha nu ma'ra bi zo habu xi xmá hño ra hai, ne nu mi hogui'ú bi unga 'nara hoga sofo, ne cada 'nara 'bai bi unga asta 'na nthebe ya nda.

Y nu mi uadi bi mānga ra Jesu njabu, bi yopa ñā nts'edi ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí mā.

Hanja ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Nepu nuyá nxadi bi 'yambabi ra Jesu te mri bønga nuna 'bede bi mā. ¹⁰ Ha nu'a bi dātuabi'ú bi 'ñembabi:

—Nu'ahú xa 'ra'ahú Ajuā ra hoga mfādi pa gui pahú nú'a hinxqui fādi ma'met'o de hanja ri manda'a. Pe nuyú ma'ra ya ja'i dí zofo co ya 'bede pa da hyandi pe hinda bādi te 'be'a, y da 'yøde pe hinda zo yá mfeni te rí bøni.

Ra Jesu bi mā te rí bønga nura 'bede de ra mot'i
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuna 'bede ja juadi dá mā rí bøni da 'ñena gue nura nda gue'a ra māca noya. ¹² Ha nu'ú ya nda bi zo ja ra 'ñu go gue'a nú'a to'o øde ra māca noya, ne da 'ñehe ra ts'ondāhi da pu'tua rá mfeni pa hinda gamfri y njabu hinda za da mpøhø. ¹³ Ha nu'ú ya nda bi zo ja ra 'bodo go gue'a nú'a to'o øde ra māca noya ne hāni co 'nara johya ne 'ñena xi camfri, pe hingui camfri con gatho rá mui, hangue nu sta 'ñepa ya ts'othogui da 'uegue. ¹⁴ Ha nu'ú ya nda bi zo ja ya 'mini go gue'a nú'a to'o øde ra māca noya, pe da mpumfri po rá ngue yá 'befi ne de nú'a te gatho pe'tsi, ne ngue'a di denda ya t'øt'e de ra ximhai, y njabu da 'bedi nú'a xqui 'yøde, nja ngu nú'ú ya nda himbi unga ra sofo. ¹⁵ Ha nu'ú ya nda bi zo

ja ra hoga hai go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya ne da 'yøt'e con gatho rá mui ngu nú'a ri ho Ajuá, ne da zε rá jamfri, y go gue'a nja ngu nú'á ya nda bi unga ra hoga sofo.

Ra 'bede de ra ñot'i
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Ra Jesu bi manganá ma'na ra 'bede ne bi 'ñena:

—Jo'o 'nara ja'i da tsøgue 'nara ñot'i ne da ye'mba 'nara caha o da hñuxa rí ga'ti de ra mfi di pa hinda yot'i. Nu'a da 'yøt'e, da tsøgue ra ñot'i ne da tøte habu da tøte pa da yot'a gatho mbo ra ngu, ne pa njabu handa ya ja'i sta yut'i. ¹⁷ Njabu nehe gatho nú'a t'aguibya, 'nara pa ma da hnequi ja ra ñot'i, ne gatho nú'a hingui fadibya, 'nara pa ma da fadi.

¹⁸ Hangue jamasuhá pa gui 'yødehá xá hño nú'a dí xi'ahá, ngue'a nu'a tó'o pe'tsa rá mfadi ne da badi da su, nu'á ma'na ma da t'umbabi ndunthi, pe nu'a tó'o hingui su rá mfadi, da pumfri nú'a ts'á padi.

Rá naná ne yá cu ra Jesu
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Nepu de mi xahna ya ja'i ra Jesu, bi zøhø rá naná ne yá cu, pe himbi za bi thogui pa habu mbi 'bui'a ngue'a xi xqui munts'ini ndunthi ya ja'i. ²⁰ Ne bi t'embabi ra Jesu:

—Bi zø ri naná ne ri cu y 'bahni thi bí tøp'a'i gui ñáui 'na.

²¹ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'á tó'o øde ra maça noya ne da 'yøt'a nú'a má, nú'á go gue'á ma naná ne ma cu.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bunthi
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² 'Nara pa ra Jesu bi bøxa ja 'nara motsa co yá nxadi ne bi 'ñembabi'á:

—Maha pa ri'nandi ra ndehe.

Y bi ma'á. ²³ Y de mi pa ja ra ndehe bi zú ra t'ahá ra Jesu ne bi 'ñahá. Y mi damfri'á bi nja 'nara danga bunthi ja ra ndehe, y bi müdi bi mo ra dehe ja ra motsa asta mi ne xa yui'á. ²⁴ Nepu nuyá nxadi bi ma bá a ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¡Ay, ma zi Xahnate'ihe, ya ma ga cuihu ja ra dehe!

Nu'bú ra Jesu 'bestho ra ora'a bi nangui ne bi zui ra bunthi ne ra dehe, y 'bestho bi ntsaya gatho. ²⁵ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—¿Te bi ja co ri jamfrihu?

Ha nu'á xi bi ntsu ne bi 'yø de nú'a bi 'yøt'a ra Jesu, ne mri 'ñembabi'á 'na ngu ma'na:

—¿Te ma ts'edi hani 'bu, gue asta ra bunthi ne ra dehe sofo, y nu'á øte?

Ra Jesu bi 'yemba ya ts'ondahi 'nara 'ñøhø me Gadara
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Nepu de gue'a bi 'rats'i de ra ndehe ne bi zønga ja 'nara hai ja rá hyo ra ndehe habu rá thuhu Gadara nú'a ri nhyanduitho ra hai Galilea. ²⁷ Ha nu mi gai ra Jesu de ja ra motsa, 'bestho 'nara 'ñøhø mrá menguni e bi zadi. Nú'a ra 'ñøhø'a ya mi øt'a ndunthi ya pa mi pe'tsa 'raya ts'ondahi, ne himi he ra dutu, nixi mi 'bui ja 'nara ngu ngue'a nzantho mi 'bui ja ya nt'agui. ²⁸ Y nu mi hyanda ra Jesu, bi e bi ndandiñahmu ja yá ua ne bi mafi nts'edi bi 'ñena:

—Nu'i Jesu, rá T'á'i Ajuá bí 'bu mahets'i, ¿hanja grí nhyøt'e con guequi? Dí bante'i gue oxqui ma gui 'yengagui de guecua.

²⁹ Bi manganá njabu ngue'a ra Jesu ya mi fadi mri 'bepabi ra ts'ondahi da bøni de nú'a ra 'ñøhø. Ndunthi ya 'mi'qui ra ts'ondahi xqui gu nú'a ra 'ñøhø ne mi øt'ua nú'a go mi ne. Ha nuya ja'i ora mi handa njabu, da gu ne da dat'i co ya cadena ja yá ua ne ja yá 'ye, pe nu'á mi c'ucta nú'á ya cadena, y ra ts'ondahi mi japi da bønga yabu ja ya mbonthi. ³⁰ Ha ra Jesu bi 'yambabi nú'a ra 'ñøhø ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá hu'i?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Drí ndunthihe.

Bi m̄anga njab̄u ngue'a xi mi pe'tsa ndunthi ya ts'ondahi. ³¹ Ha nú'u ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu gue hinda mehna ja ra nidu. ³² Nu de guehni mi 'yoni 'na d̄anga taxo ya ts'udi mri ñuni ja ra t'øhø, hangue ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu gue da umba n̄sequi da ma da yut'a ja nuya ts'udi'u, y nu'á bi umba n̄sequi'u. ³³ Ra ora'a ya ts'ondahi bi b̄oni de nú'a ra 'ñøhø ne bi ma gá yut'a ja ya ts'udi, ne gatho ya ts'udi bi nest'ihi gá ma gá h̄ñøt'a ja ra ndehe, ne bi jat'i'u.

³⁴ Y nu mi hyanda njab̄u nú'u to'o mi taca ya ts'udi xi bi ntsu'u, ne bi ma hnest'ihi bá 'yonga ra 'bede ja ra hnini ne hab̄uraza de nú'a te xqui nja. ³⁵ Y gatho ya ja'i bi ma da hyanda nú'a xqui nja. Y nu mi z̄onga hab̄u mi 'b̄u ra Jesu, ja bi z̄hni'u nú'a ra 'ñøhø mi pe'tsa ya ts'ondahi mi huhni ja yá ua ra Jesu, ya mi he yá dutu ne ya xi mi ja rá mfeni. Y gatho ya ja'i xi bi ntsu. ³⁶ Nep̄u nú'u to'o xqui hyanda nú'a xqui nja bi xipabi'u hanja xqui 'b̄ui xá h̄ño nú'a ra 'ñøhø'a. ³⁷ Y nu mi b̄adi njab̄u gatho ya me Gadara bi bantebi ra Jesu da b̄oni de guehni ngue'a xi xqui ntsu'u. Hangue nura Jesu bi yopa b̄øxa ja ra motsa ne bi ma de guehni. ³⁸ Nep̄u nú'a ra 'ñøhø xqui t'emba ya ts'ondahi bi bantebi xa meuihma ra Jesu, pe ra Jesu bi 'ñembabi:

³⁹ —Hina, hinga tsix'a'i, cohiua, pengui rí ma ri ngu, ne xipabi ya ja'i nú'a xa 'yø't'a'i Ajuá.

Hangue nu'á bi mengui ne bi m̄adi bi metuabi ya ja'i ja gatho nú'a ra hnini de nú'a xqui 'yø'tua ra Jesu.

*Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi d̄amba rá he ra Jesu
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Nu mi yopa menga ra Jesu pa ri'nandi ra ndehe, ya ja'i xi bi johya mi hyandi'a, ngue'a nu'ú mi t̄ø'mtho'a. ⁴¹ Nep̄u bi z̄øhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Jairo mrá nd̄a de ra nija de guehni. Ne bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi bantebi gue da meui pa ja rá ngu, ⁴² ngue'a mi nedu rá t'ixu. H̄onse gue'a mrá t'ixu'a, ne mi pe'tsa 'ret'amayoho njeja. Hangue ra Jesu bi meui, y nu mi ma, bi dena ndunthi ya ja'i asta mri ts'i'mi'a.

⁴³ Y ja nura hmuntsja'i'a mi pani nehe 'nara 'behña ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeja mi xo'tua ya ji, y ya xqui degue gatho nú'a mi pe'tsi pa mri 'ñøthema, pe hinxqui za to xqui 'yøthe'a. ⁴⁴ Nura 'behña'a gá yu ja rá xutha ra Jesu pa bi d̄amba rá ñani rá he. Y nura ora'a 'bestho bi ñani, y ya himbi sigui bi xo'tua ya ji.

⁴⁵ Nep̄u nura Jesu bi 'ñani ne bi 'ñena:

—¿To'o nú'a bi d̄anga ma he?

Gatho ya ja'i bi d̄adi bi 'ñena:

—Hinto xa d̄añ'a'i.

Ha nura Pedro ne nú'u ma'ra yá minxadiui bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Xahnate'ihe, guí handi gue ndunthi ya ja'i ri ts'ip'a'i ne ent'a'i, ha guí ena gue to'o bi d̄añ'a'i.

⁴⁶ Ha nura Jesu bi 'ñena:

—Dí p̄adi bri th̄ungagui, ngue'a dá tsa dá øthe 'nara ja'i co ma ts'edi.

⁴⁷ Nu mi hyanda nú'a ra 'behña gue ra Jesu xqui batho gue xqui th̄unba rá he, nu'bú nu'á bá ehe bi ndandiñahmu ja yá ua'a, ne asta mri huat'i co ra ntsu. Ne de ja yá thandi nuya ja'i bi m̄a pa te xqui d̄uni'a, ne bi m̄a gue ora mi d̄amba rá ñani rá he, ra ora'a bi tsayabi nú'a ra h̄ñeni mi tsudi. ⁴⁸ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'behña:

—Ma zi t'ixu'i, co ri jamfri xcá ñani. Y nubyá rí ma te rá 'ñentho.

⁴⁹ Y de mi ña ra Jesu, bi z̄øhø 'nara 'mehni xqui 'ñe ja rá ngu ra Jairo nú'a mrá nd̄a ja ra nija, ne bi 'ñembabi:

—Ri t'ixu ya bi du, ya oguí xuhña ra Xahnate.

⁵⁰ Y nu mi 'yøde njab̄u ra Jesu bi 'ñembabi ra Jairo:

—Oguí tu ri m̄ui, h̄onse gui camfrigui y nuri t'ixu ma ga da'a'i di 'b̄ui xá h̄ño.

⁵¹⁻⁵³ Y nu mi z̄øni'u ja rá ngu ra Jairo, ndunthi ya ja'i ya xqui munts'ini mi zoni ne mri mantho ngue'a xqui du ra nxutsi. Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Oguí zoñh̄u, ngue'a nura nxutsi hinxu du, ah̄atho.

Pe nu'ú himbi gamfri nú'a bi m̄anga ra Jesu, bi nthetho. Nep̄u ra Jesu himbi hopa ma'ra to'o bi yut'iui hab̄u mi 'b̄enga ra nxutsi, h̄onse ra Pedro ne ra Cobo ne ra Xuua ne rá dada nú'a ra nxutsi ne rá n̄ana, go gue'u bi hopi bi yut'i. ⁵⁴ Nep̄u nura Jesu bi mipa 'nará 'ye nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembabi nts'edi:

—Zi nxutsi, nangui.

⁵⁵ Y 'bestho ra ora'a nú'a ra nxutsi bi yopa nte ne bi nangui. Nep̄u ra Jesu bi manda gue da t'umbabi te da zi. ⁵⁶ Ha nurá dada rá n̄ana xi bi 'yø, y ra Jesu bi h̄ñu'mba ra h̄ña gue hinto da xipi de nú'a xqui nja.

9

Ra Jesu bi m̄ehna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ra Jesu bi munts'a nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi umba ra ts'edi pa da 'yemba nu'araza ra ts'ondahi nuya ja'i, ne da 'yøthebi yá h̄ñeni. ² De guehni bi m̄ehni'u pa da 'yøthe gatho ya da'thi ne da m̄anga ra hoga nt'øde gue ya bi zø ra Nd̄a de mahets'i pa da nd̄a. ³ Ne bi 'ñembabi'u:

—Ote xqui h̄axh̄u pa ja ra 'ñu, oxqui h̄axh̄u ri bordoh̄u, nixi 'nara buxa, nixi nú'a te gui tsih̄u, nixi ra boja, nixi ri mponga dutuh̄u. ⁴ Y nu'a ra ngu hab̄u da t'a'ah̄u ntsaya, ja gui 'b̄ah̄uni asta nú'a ra pa'a gui yopa ju ri 'ñuh̄u. ⁵ Y nu'a ra hnini hab̄u hinda ne da t'a'ah̄u ntsaya, p̄õñh̄u de guehni, ne huath̄u ra hai nú'a di tu ri uah̄u, y nú'a gue'a 'nara seña gue ya hingo guí th̄adih̄u de yá ts'oqui'u.

⁶ Y mi uadi bi xipa ra Jesu te da 'yøt'e'u, bi nxani'u bi ma hab̄uraza ya hnini, bi m̄anga ra hoga nt'øde y mi øthebi yá h̄ñeni ya ja'i hab̄uraza mi tsøñ'u.

Ra Xuua Xi'tsate bi thecua rá ñaxu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ra nd̄a Erode bi zo rá gu nú'a mi øt'a ra Jesu, ne himi pađi te da beni'a, ngue'a 'rama'na'ño mi m̄anga ya ja'i. 'Ra mi ena gue mi gue'a ra Xuua Xi'tsate xqui yopa nte de ra du, ⁸ ha nu ma'ra mi ena gue mi gue'a ra bađi Elía xqui yopa nte ma'na'qui, ha nu ma'ra mi ena gue mi gue'a 'na de gue nú'u ma'ra yá 'm̄ehni Ajuá mi 'b̄u maya'b̄u xqui yopa nte de ra du. ⁹ Y nura nd̄a Erode bi 'ñena:

—Conque go nuc̄e dá manda bi thecua rá ñaxu ra Xuua. Nu'bá ¿to'o nú'a xi ja ndunthi rá 'bede?

Y ra nd̄a Erode xi mi ne da hyandi'a.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Nu mi menga yá nxadi ra Jesu, bi xipabi'a gatho nú'a xqui 'yøt'e'u. Nep̄u ra Jesu bi zits'i bi meui'u ja 'nara luga hab̄u mi jo'o ya ja'i gueta ra hnini Betsaida. ¹¹ Pe mi bađi ya ja'i gue mi pani'a, bi deni'u. Pe ra Jesu himbi co'tsi'u, nu'a bi 'yøt'e, bi mudi bi xipabi de hanja ri manda Ajuá, ne mi øthe gatho nú'u mri h̄ñeni.

¹² Ne de mi nde nú'a ra pa'a, nú'u 'ret'amayoho yá nxadi bi ma bá ts̄adi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Da za gui p̄ehna ya ja'i da ma ja ya hnini ne ja ma'ra ya luga hinga yab̄u pa dua honi hab̄u da ntsaya ne da hyoni te da zi, ngue'a nuua hab̄u dí 'b̄uh̄u otho ni 'nara ngu y nixi te da ts'i.

¹³ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'ah̄u go da umf̄u te da ziyu.

Nep̄u nu'ú bi dađi ne bi 'ñembabi:

—Otho te ga umfe, h̄onse cut'a ya thuhme drí h̄ñahe, ne yoho ya zi hua, o ga mahe ga tambahe te da zi ri gathoyu.

¹⁴ Xi mi ndunthi ya ja'i, sehe ya 'ñøhø ngu mi cut'a 'mo. Pe nura Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—'Ñeh̄u dá h̄ñudi ya zi hmunts'i ngu dega nde nthebe.

¹⁵ Njabu bi 'yøt'e'u, ne bi hñudi gatho. ¹⁶ Ha nura Jesu bi gu nú'u cut'a ya thuhme ne nú'u yoho ya hua, ne bi nøts'e pa mahets'i bi 'yapa Ajuá rá Dada da japi. Nepu bi hyecuabi bi umbabi yá nxadi pa da hyecuabi ya ja'i. ¹⁷ Gatho ya ja'i bi ñuni ne xi bi niña. Nepu bi hmunts'a ya seca thuhme xqui bongui y bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ 'Nara pa ra Jesu bi 'uehuise yá nxadi ne bi 'yapabi Ajuá'a. Nepu bi 'yambabi yá nxadi bi 'ñembabi:

—¿Te guí øhu mangu ya ja'i de guequi? ¿Xi to'ogui, ena?

¹⁹ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Ra ena go gue'i grá Xuua Xi'tsate, ha nu ma'ra ena go gue'i grá badi Elía, ha nu ma'ra ena go gue'i 'na de nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá mi 'bu maya'bu ne xa yopa nte de ra du.

²⁰ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Pe xi nu'ahu, ¿to'o guí mañhu gue go guequi?

Nu'bu ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i go gue'i grá Cristo xuá pehn'a'i Ajuá pa gui nda.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Pe nura Jesu bi hñu'mba ra hña'u gue hinto da xipabi mi to'o'a. ²² Ne bi 'ñembabi: —Nú'a To'o bi e bi Nja'i pe'tsi da thogui ndunthi ya ts'othogui, y ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ma da utsa ne hinda ma da gamfri, ne ma da hyo'u. Pe rá hñupa ma da yopa nte ma'na'qui de ra du.

²³ Nepu 'mefa bi zofo ra hmuntsja'i xqui munts'ni ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o da ne da dengagui pa dua nxadi, odi øt'a nú'a go rá paha sche, mahyoni 'nara pa ngu 'nara pa da zeta gatho nú'a da 'ñepabi asta rá du, ne dá dengagui. ²⁴ Ngue'a nu'a tó'o ne da su rá te ma da 'bedi, pe nu'a tó'o da unga rá te po rá nguequi, nú'a ma da me'tsa rá te pa nzantho. ²⁵ ¿Te ri muui 'bu 'nara ja'i drá meti gatho ra ximhai y nura ja'i'a da 'medi pa nzantho? ²⁶ Ngue'a nu'a tó'o da ntsa da ña de guequi ne da ntsa da mangu ma noya, necagui nehe núgui dá e dá nja'i, ma ga ma gue hindí paca'a nu xcrá yopa pengaua pa ga nda co rá nsunda ma Dada ne de ya maca enx. ²⁷ Xi majuani dí xi'ahu gue 'ra de gue'ahu guí 'buhua, hingui ma gui tuhu asta hingui hyanduahu rá nsunda ra Nda de mahets'i.

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Rá hñato ma pa'a de xqui mangu ra Jesu njabu, bi bøxa ja 'nara t'øhø pa da 'yapabi Ajuá rá Dada, ne bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua. ²⁹ Y de mri ora'a, bi mpadi rá hmi, ha nuyá dutu xi bi t'axqui asta mri huexqui. ³⁰ Y de guehni bi hneca yoho ya 'ñøhø mri 'bahni mi ñau, y go mi gue'a ndu ra Moise ne ndu ra Elía. ³¹ Ne nu'ú xqui go'ma 'nara hyats'i habu mi 'bai, ne mi ña'u de hanja mi ma da du ra Jesu de guehni ja ra hnini Jerusale. ³² Nura Pedro ne nú'u mri 'ñoui xi mi tsahma ra t'aha'u, pe bi ma ra t'aha'u nu mi hyanda nura hyats'i mi hnequi ja ra Jesu, ne bi hyandi mi 'bahni nú'u yoho ya 'ñøhø con gue'a. ³³ Y nú'u yoho ya 'ñøhø de ya mi ma da edi ra Jesu, nu'bu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'i, ¡xá hño ga 'buhua! Te guí ma, ga hocje hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'i, 'na pa ra Moise, ha nu'a ma'na pa ra Elía.

Pe nura Pedro himi padi nú'a mi ma. ³⁴ Y nura ora ts'a mi mangu njabu'a, bi zø 'nara guui bi go'ma habu mi 'bai'u. Y nu mi go'ma ra guui'u, xi bi ntsu. ³⁵ Nepu de ja ra guui bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena njaua:

—Nuni go guehni ma hmaca T'u. 'Yøhu nú'a da xi'ahuni.

³⁶ Y nu mi uadi bi nt'øde nú'a ra noya, bi hyandi'u gue ya hønse ra Jesu mi 'baseni, y nu'ú ya hinte bi ma, y nuya pa'u hinto bi xipabi de nú'a xqui hyandi'u.

Ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi 'nara ts'unt'u

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Rá hyax'a bá cai'u de ja ra t'øhø, y de guehni bi ma ndunthi ya ja'i pa bá c'a'tsa ra Jesu. ³⁸ Nepu 'nara 'ñøhø mi pani ja ra hmuntsja'i bi ña nts'edi ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, 'yøtca ra mate e gui nutca ts'u ma t'u, ngue'a hønsena dí pe'tsi, ³⁹ y pe'tsa 'nara ts'ondahi ri japi da mafi, ne da ntani ne da ndu sehe, ne ri japi asta da 'yents'a ra fugui rá ne. Nts'edi xi ri uni, y xi xá hñei da døgue. ⁴⁰ Ya dá xipahma ri nxadi da 'yembahma, pe hinxa za xa 'yembabi.

⁴¹ Nu'bú nura Jesu bi 'ñena:

—¡Nu'ahu 'nagyá 'ñagamfrihu ne gyá ts'oja'ihu! ¡Asta ha'mu ma ga tse't'a ri 'ñajamfrihu!

Nepu bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø:

—Bá tsincaua ri t'u.

⁴² Pe nu mi ts'i'tsua ra Jesu nú'a ra ts'unt'u, ra ts'ondahi bi fomi pa ja ra hai ne bi japi bi ntani ne bi ndu sehe. Pe nura Jesu bi 'yenga nú'a ra ts'ondahi, ne 'bestho nú'a ra ora'a bi ñani nú'a ra ts'unt'u, ne bi yopa dapa rá dada. ⁴³ Y gatho ya ja'i xi bi 'yø de nú'a rá danga ts'edi Ajuá xqui hnequi.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

De nuya pa'u xi mri 'yø ya ja'i de gatho nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu, nu'a bi 'ñembabi yá nxadi:

⁴⁴ —'Yøhu xá hño nuna ma ga xi'ahu ne oxqui pumfrihu: Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma dra da ja yá 'ye ya ja'i pa da 'yø'tua nú'a go da ne'u.

⁴⁵ Pe nuyá nxadi himbi badi te mri bonga nú'a bi xipabi'u, ngue'a himi tsa da zo yá mfeni'u. Ne nu'ú mi tsu da 'yambabi te mri bonga nú'a xqui xipabi'u.

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Nepu nuya nxadi bi mudi mri 'ñámabi 'na ngu ma'na to'o de gue'u mi ma da ua'a da ma. ⁴⁷ Pe nura Jesu bi batho de nú'a mi beni'u hangue nu'a bi ma'ta 'nara zi bati bi 'ba'ma ja rá hyo'a, ⁴⁸ ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a tó'o de ma thuhu da numansu 'nara zi bati ngu nuna, nugui go ri numansugui, y nu'a tó'o ri numansugui, go ri numansu nú'a to'o bá pencagui. Ngue'a nu'a tó'o hinda 'ñets'i, nú'a go gue'a da ndangui rá nsu.

Nu'u tó'o hingui utsaguihu, gue'u 'bui con guecju

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Nepu nura Xuua bi 'ñembabi'a:

—Ma zi Xahnate'i, stá hanthe 'nara 'ñøhø de ri thuhu enga ya ts'ondahi, y nuje stá hacuabihe ngue'a nu'a hingui 'yo con guecju.

⁵⁰ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Oguí hacuah, ngue'a nu'u tó'o hingui utsaguihu, go rí maxcaguihu.

Ra Jesu bi zui ra Cobo ne ra Xuua

⁵¹ De ya mi ma da zø ra pa da yopa mengui ra Jesu pa mahets'i, 'na mfenitho bi gu ra 'ñu bi ma pa Jerusale. ⁵² Ne bi mehna to'o bi 'met'o pa da ma ja 'nara hnini de ra hai Nsamaria pa da hyoni habu da 'ñoxi'u. ⁵³ Pe nuya mengu de guehni himbi ne bi umba ntsaya'u ngue'a mri njua'ñu pa Jerusale. ⁵⁴ Pe nu mi badi njabu ra Cobo ne ra Xuua nú'u yoho de yá nxadi, bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿ha hinguí ne ga adihu dua cai ya tsibi de mahets'i pa da tsat'a nuna hnini ngu nú'a bi 'yøt'a ndu ra badi Elía?

⁵⁵ Mi manga njabu'u, nura Jesu bi nu'ti ne bi zui bi 'ñembabi:

—Nu'ahú, nixi guí pahu te ma ndahi guí hanpahu rá ts'edi pa guí mañhu njabu. ⁵⁶ Nú'a To'o bá e bi Nja'i, himbá ehe pa da hñacua yá te ya ja'i, nú'a bá ehe pa da pøhøbi.

Nepu nu'á bi thogui pa ma'na ra t'uca hnini.

'Raya ja'i to'o mi ne da dena ra Jesu

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Y de guehni má 'ñu 'nara 'ñøhø bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, dí ne ga ten'a'i haburaza gui ma.

⁵⁸ Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nuya haho ja yá hñado, ha nuya ts'int's'u ja yá 'bafi, pe Nú'a To'o bá e bi Nja'i otho nixi rá ngu pa habu da ntsaya.

⁵⁹ Nepu bi 'ñembabi ma'na ra 'ñøhø:

—Bá ehe ga me pa dua nxadi'i.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, dí ne gui 'raca nsequi ga ma ga agui 'met'o ma dada, nepu ga pengui ga ten'a'i.

⁶⁰ Nu'bú nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Tsopu nú'u xa du da 'ya yá mi'ñagamfriui, pe nu'i bá ehe pa gui ma gui manga ra hoga noya gue ya xa zøhø ra Nda de mahets'i pa da nda.

⁶¹ Nepu bi 'ñembabi ra Jesu ma'na ra 'ñøhø:

—Ma zi Hmu'i, necagui dí ne ga ten'a'i, pe 'raca nsequi 'met'o ma ga edi ya mengu de ja ma ngu.

⁶² Pe nura Jesu bi 'ñembabi:

—'Bu 'nara uafri heca 'nara the ne da ñegui, nurá the ya hinda ma manjuantho. Njabu nehe nu'a tó'o ø'tua rá 'befi Ajuá ne da beni gatho nú'a bi zogui, hinte ri muui pa ja rá hmada Ajuá.

10

Ra Jesu bi mehna má hñu'rate ne 'ret'a yá nxadi

¹ Nepu 'mefa ra Jesu bi huahna má hñu'rate ne 'ret'a yá nxadi pa bi mehni dega yoho da 'met'o'u pa ja ya hnini habu mi ma da thogui'a. ² Ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'ahu, xi ndunthi ra sofo pe ts'utho ya xofo. Hangué 'yaphu Ajuá nú'a to'o rá meti ra sofo dua pehna ndunthi ya mefi pa da gu'tsua rá sofo. ³ Y nubyá nu'ahu ma ga pehn'a'ihu gui maha ngu ya zi deti madetho de ya mi'ño, hangué xi da nsuhu. ⁴ Ne oxqui haxhu ni 'nari buxahu, nixi ri bojahu, nixi ri ponga zesthihu. Ne oxqui 'bailhu gui nzenjuatehu 'met'o ja ri 'ñuhu. ⁵ Ora gui cuthu ja 'nara ngu gui nzenjuatehu njaua: “Ajuá da jap'ahu pa gui 'buhu te rá 'ñentho.” ⁶ Ha nu'bu ya mengu de nura ngu'a ne da 'mu 'nara hoga'mui, nu'bú Ajuá da japi'u ngu gá xiphu. Ha nu'bu hina, Ajuá hinda japi'u. ⁷ Nu habu da t'a'ahu ntsaya, ja gui cohuni ne nu'á da 'uiñ'ahu, ngue'a 'nara mefi rí 'ñepi da t'umbabi te da zi ne gatho nú'a te honi. Y ja gui 'buthuni, oxqui 'yohu dega nengu. ⁸ 'Bu gui tsøñhu ja 'nara hnini ne da t'a'ahu ntsaya, tsihu gatho nú'a da t'a'ahu. ⁹ 'Yøthehu ya da'thi nú'u di 'buhni, ne xiphu ya mengu de guehni gue ra Nda de mahets'i ya xa 'ñepu pa da nda. ¹⁰ Pe nu'bu gui tsøñhu ja 'nara hnini ne hinda t'a'ahu ntsaya, 'bahu habu da 'yøde'ihu ya ja'i de guehni ne gui 'ñemfu'u: ¹¹ “Ma ga huathe ma uahe pa da hyø nú'a ra hai xa ncueta de nuna ri hninihu, ngue'a hinxcá camfriguihe nú'a stá xi'ahe. Pe pahu xá hño gue ra Nda de mahets'i ya xa 'ñepu pa da nda, y nuje ya hindí thahe de ri ts'oquihu.” ¹² Dí xi'ahu gue nura pa de ra nthanguenda ma'na ma da ndangui rá castigo nura hnini'a que ra hnini Sodoma nú'a bi huata Ajuá.

Ya hnini dega ts'o'yøde

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Huecate'ihu nú'ahu gyá menguhu Corasí, ne nú'ahu gyá me Betsaidahu! Ngue'a nu'bu ya mengu de ra hnini Tiro ne de ra hnini Sidó xa hyanthmaha nuya milagro xcá hyanthuabya, nú'á xa ñobrihma'u de yá ts'oqui ne xa hñehma co ya he dega dumui, ne xa ncoxhma ra 'bospi dega ntsø'mi. ¹⁴ Pe nura pa'a sta thap'ahu nguenda, ma'na ma da

ndangui ri castigohu que ra hnini Tiro ne Sidó. ¹⁵ Ha nú'ahu gyá menguhu Ncapernau, guí hu ri muihu gue rí 'ñep'ahu gui maha mahets'i, pe hina, ngue'a nu'ahu ya xa t'ep'a'ihu pa gui maha ja ra nidu.

¹⁶ Nepu bi xipabi yá 'mehni:

—Nu'a tó'o da 'yode nú'a gui mañhu, go otcagui, y nu'a tó'o hinda 'yode nú'a gui mañhu, hingo otcagui, y nu'a tó'o hingui otcagui, hingui ota nú'a to'o bá pencagui.

Nú'u hñu'rate ne 'ret'a ya 'mehni bi mengui co ndunthi ra johya

¹⁷ Nepu nu de bá penga nú'u hñu'rate ne 'ret'a yá 'mehni bi zohø co ndunthi ra johya ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'ihe, asta ya ts'ondahi xa 'yotcahe, ngue'a stá eñhe'u de ri thuhu.

¹⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Haha, majuaní dá handa ra Satá bá tagui de mahets'i ngu 'nara huéi. ¹⁹ Y nugui stá 'ra'ahu ra ts'edi pa gui nethu ya qu'eña ne ya penzu, ne pa gui tapabihu gatho rá ts'edi ra ts'ondahi, nsinque te da 'yot't'ahu. ²⁰ Pe ogrí johyahu ngue'a xa 'yot't'ahu ya ts'ondahi, johyahu ngue'a nuri thuhuhu bí nt'ofu nuni mahets'i.

Ra Jesu xi bi johya co rá ts'edi ra Maça Ndañhi

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ra ora'a ra Jesu xi bi johya co rá ts'edi ra Maça Ndañhi ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, go grá Nda de mahets'i ne de gatho ra ximhai, dí xocambeni'i ngue'a xcá utuabi ri noya núyu nja ngu ya zi batsi, y hingo xcá utuabi ya bamhya ne ya nimfeni. Y nu'i ma Dada'i, xcá 'yot'a njabu ngue'a gue'a ri paha'a.

²² Mi uadi bi mangua ra Jesu njabu bi 'ñena:

—Ma Dada xa 'yentc'agui gatho ja ma 'ye. Hinto patcagui ma 'mui, hønse Ajuá ma Dada go gue'a patca ma 'mui. Ne hinto patua rá 'mui ma Dada, hønsegui go dí paði, ne nú'u to'o stá huahni pa da baði.

²³ Ne bi mpants'i bi hyanda yá nxadi ne bi 'ñembi 'nambu sehe'u:

—Johyahu ngue'a guí hanthu nú'a te dí ot'e. ²⁴ Ngue'a nugui dí xi'ahu gue ndunthi yá 'mehni Ajuá ne ya nda mi 'bui maya'bu mi nehma xa hyanda ngu nú'a guí hanthubya, pe himbi za bi hyant'u, ne mi nehma xa 'yode ngu nú'a guí ohubya, pe himbi za bi 'yode'u.

Ra 'bede de 'nara me Nsamaria nú'a bi nja rá nthecate co rá miqu'eiui

²⁵ Nepu de gue'a 'nara xahnate de ra ley bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa da 'yot'tua 'nara nt'ani pa da nu te da daði'a, ne bi 'yambabi bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'i, ¿te mahyoni ga ot'e pa ga tsudi ra te pa nzantho?

²⁶ Nu'bu ra Jesu bi daði ne bi 'ñena:

—¿Te mangua nú'a xa t'ofu ja ra ley? ¿Te xcá paði de guí he'ti?

²⁷ Nura xahnate de ra ley bi daði ne bi 'ñena:

—Ena njaua: Maði Ajuá ri Hmu bí 'bu mahets'i con gatho ri mfeni, con gatho ri coraso, con gatho ri ts'edi, ne con gatho ri mui, ne maði ri miqu'eiui ne gui su ngu grí nsu sehe.

²⁸ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Gue'a majuaní nú'a xcá ma. Nu'bu gatho gue'a guí ot'e, nu'bu gui tsudi ra te pa nzantho.

²⁹ Pe nura xahnate de ra ley himi ne to da c'a'tsua rá nt'ani, hangue bi yopa 'yambi ne bi 'ñembabi:

—¿To'o ma miqu'ei'be?

³⁰ Nepu ra Jesu bi daði ne bi 'ñembi:

—'Nara pa 'nara 'ñohø mri ne ra 'ñu, xqui 'ñe de Jerusale pa mri ma ja ra hnini Jericó, y de má 'ñu bi daca 'raya dacate, ne bi hñambabi gatho nú'a te mi ha, asta yá dutu bi mocuabi, ne xi bi hna'mbabi'a, ne bi ts'ohni ya mi nedu. ³¹ Nepu de gue'a bi toca bi 'rani 'nara macja ja nú'a ra 'ñu'a, ne nu mi hyandi mi 'beni ja ra nenga'ñu nú'a ra 'ñohø xqui hna'mbi, nu'bu nu'á bá catatho 'na lado bi thoguitho. ³² Nehe bi 'rani 'nara maste de ra nija nú'u t'embi ya levita, ne'a bi hyandatho nú'a ra 'ñohø mi 'beni, y nu'á bi cata 'nambu

bi thotho nehe. ³³ Nepu ja nú'a ra 'ñu'a bi 'rani 'nara me Nsamaria. Nu mi hyanda nú'a ra 'ñøhø mi 'beni, xi bi huequi. ³⁴ Nepu bi joni bá c'a'tsi, ne bi go'tsuabi ra aceite co ra vinu habu xqui ts'enbabi, ne bi du'tuabi. Nepu bi 'yents'a ja rá burru, ne bi zixa asta ja 'nara meso, ne ja guehni bi su. ³⁵ Nepu rá hyax'a ante da ma de guehni nú'a ra me Nsamaria bi hñai yoho ya t'axboja ja rá buxa, ne bi umbabi nú'a ra me meso, ne bi 'ñembabi: “Dí tsoc'aua ts'u nuna 'ñøhø gui su. Y nu'bu gá gasta má ts'u ra boja, nu xcrá yopa pengui ga ju't'a'i.”

³⁶ Nu mi uadi ra Jesu bi manga njabu, bi 'yamba ra xahnate de ra ley ne bi 'ñembabi:

—De nú'u hñu ya 'ñøhø, ¿to'o 'na de gue'u mrá miqu'eiu xi majuani nú'a ra 'ñøhø xqui thaqui?

³⁷ Nepu nura xahnate de ra ley bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o bi nja rá ntheate de gue'a.

Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Haha, gue'a mahyoni gui 'yøt'e nehe.

Ra Marta ne ra Maria bi umba ntsaya ra Jesu

³⁸ De guehni ra Jesu bi thogui rá 'ñu, nepu bi zonga ja 'nara hnini. Y nuni ja mi 'buhni 'nara 'behña mrá thuhu ra Marta, y nu'a bi umba ntsaya ra Jesu ja rá ngu. ³⁹ Ra Marta mi 'bu 'nará cu mrá thuhu ra Maria. Y nu'a bi hñudi de rí ga'ti yá ua ra Jesu pa da 'yøde nú'a mi mañ'a. ⁴⁰ Pe nura Marta xi mi ja ndunthi te da mefi ja ra ngu. Ne bi dast'i habu mi 'bu ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hinguí handi gue ma cu bi zogase gatho ra 'befi? Xipabi ts'u da e da maxcagui.

⁴¹ Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Marta:

—Marta, xi guí xona ri 'befi ne guí tu ri ri mui ngue'a ndunthi ri 'befi, ⁴² pe hønse 'nara 'befi mahyoni gui 'yøt'e, ngu nuna hoga 'befi xa huahna ra Maria, y hinda za to'o da hñacuabi.

11

Ra Jesu bi 'ñudi hanja da t'apa Ajuá

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ 'Nara pa ra Jesu bi 'yapabi Ajuá rá Dada ja 'nara luga, y nu de mi uadi'a, 'nará nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, dí ne gui 'ñutcaguihe hanja ga apabihe Ajuá ngu mi nja ra Xuua mi utuabi yá nxadi hanja da 'yapabi Ajuá.

² Nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu de xcrí 'yaphu Ajuá gui 'ñeñhu njaua:

Ma zi Dada'ihe, guí 'bui mahets'i,

drá nsunda ri maca thuhu.

Bá ehe gui nda,

ne dá t'øt'a ri paha nuua ja ra ximhai ngu nú'a bí t'øt'e núbu mahets'i.

³ 'Racje te ga tsihe núbya rapaya.

⁴ Ne pungaguihe ma ts'oquihe, ngue'a necje dí pumbabihe nú'u to'o xa 'yøtcahe ra nts'o'mui.

Ne oxqui hocje ga øthe ya ts'oqui, ñangaguihe de ra nts'o.

⁵ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ma ga mañhu gue 'na to'o pe'tsa 'nará 'nangu ne drá amigo, nepu ngu made ra xuui da ma ja rá ngu, ne da 'ñembabi: “Drá 'ñehe gui 'yøtca ra favo gui hmica hñu ya thuhme, ⁶ ngue'a ja núbya bi zøhø ma'na ma amigo xqui 'ñehe de yabu ha othogui te ga umbabi.”

⁷ Nepu nu'a sta dadi mbo rá ngu da 'ñena: “Hindí honi gui zocagui, ma gosthi ya stá cot'i, ne dí huixa ma batsi, hangue hingui tsa ga nangui ga 'ra'a'i nú'a guí adi.” ⁸ Pe nugui dí xi'ahu gue hinda nangui da umbi ngue'a rá amigo, nu'a da nangui da umbi, pe ngue'a ya pa hinda sigui da 'yapa rá t'aha. ⁹ Hangue dí xi'ahu, 'yaphu Ajuá nú'a guí hoñhu ne da

'ra'ahũ; hyoñhũ nú'a te ri 'bep'ahũ, ne gui tsũdihũ; njahũ ngu 'nara ja'i bi zøhø 'rota ra gosthi ne bi socuabi. ¹⁰ Ngue'a nu'a tó'o da 'yadi, da t'umbabi; y nu'a tó'o da hyoni, da zũdi; y nu'a tó'o da 'rota ra gosthi, da socuabi.

¹¹ Nu'ahũ gyá dadahũ, 'bũ ri b̂atsihũ da 'ya'ahũ 'nara thuhme, ¿ha gue gui umfũ 'nara do? O 'bũ da 'ya'a'ihũ 'nara hua, ¿ha gue gui umfũ 'nara qu'eña? ¹² O 'bũ da 'ya'a'ihũ 'nara mado, ¿ha gue gui umfũ 'nara penzũ? Hina, ¿ngue ha? ¹³ Nu'ahũ masque gyá 'yøt'ats'oquihũ, pe guí pa gui umfũ 'nara hoga t'øt'e ri b̂atsihũ. ¿Xihma ra Dada bí 'bũ mahets'i, nú'á dua penpabi ra Maça Ndañi to'o da 'yapabi'a, ne gatho ma'ra ya hño!

Bi t'embabi ra Jesu gue mi hanpa rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ 'Nara pa ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi 'nara 'ñøhø xqui japi da ngone. Ne de mi bonga nú'a ra ts'ondahi, 'bestho bi za bi ña nú'a ra 'ñøhø. Ha nu mi hyanda ya ja'i njabũ xi bi 'yø'ũ. ¹⁵ Pe 'ra de gue'ũ bi ñama'ñũ ne bi 'ñena:

—Nuni ra 'ñøhø engã ya ts'ondahi co rá ts'edi ra Beelsebú nú'a ra nda de ya ts'ondahi.

¹⁶ Ha nu ma'ra mi xipabi da 'yøt'a 'nara nt'udi de mahets'i, pa da 'ñudi ua xi majuañi mra 'mehni Ajuã. ¹⁷ Pe nura Jesu bi batho te mi beni'ũ, hangue bi 'ñembabi:

—'Bũ 'nara hnini da hyegue ne da ntuhni sehe, nu'bú da nhuata nú'a ra hmãnda mi ja. O nu'bũ 'nara ngu da ntuhnise ya mengu de ra ngu, hinda za da 'mũ 'nadbũ'ũ. ¹⁸ Njabũtho nehe, nu'bũ ra Satá da ntuhnui yá mits'ondahiui, nu'bú da nhuata gatho rá ts'edi'a. Nugui dí xi'ahũ njabũ ngue'a guí eñhũ gue nugui dí engã ya ts'ondahi co rá ts'edi ra Beelsebú ra nda de ya ts'ondahi. ¹⁹ Pe nu'bũ gue'a gra øt'e, nu'bú xi ri 'mehnihũ, ¿con te ma ts'edi engã ya ts'ondahi? Nú'ú go dá xi'ahũ'ũ. ²⁰ Nugui dí engã ya ts'ondahi pe co rá ts'edi Ajuã, hangue pahũ gue nura Nda de mahets'i ya xa zøhø pa da nda.

²¹ Nu'bũ 'nara 'ñøhø xi o rá ts'edi ne ri hña yá arhma pa ri su rá ngu, nu'bú 'be'tsa xá hño nú'a te pe'tsa ja rá ngu. ²² Pe nu'bũ da zøhø ma'na ra 'ñøhø ma'na di o rá ts'edi que gue'a, nu'bú da ntate nú'a bi zøhø ne da hñambabi gatho yá arhma nú'ũ mi hu rá mũi da mats'i, ne da bepabi gatho nú'a di pe'tsa ja rá ngu pa da jameti'a ne da hyecuabi ma'ra.

²³ Nu'a tó'o hingui 'bũ con guequi, gue'a ri contragui, ne nu'a tó'o hingui faxqui ga munts'a ya gamfri, go gue'a xani.

Ra Jesu bi ma 'nara 'bede de ra ts'ondahi bi mengui

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Nu'bũ 'nara ts'ondahi da bonga de ja 'nara 'ñøhø da 'ño habũraza ja ra mbonthi hongã ra tsaya, pe nu'bũ de guehni hindua tsũdi habũ, nu'bú da beni ne da 'ñena: “Pøde ga yopa pengui habũ nduí 'bũ.” ²⁵ Ha nu stua yopa pengui e da zũdi nú'a ra 'ñøhø habũ mbi 'bũ, da zũtua rá mfeni di nja ngu 'nara ngu nú'a xa thoqui xi xá hño, xa 'bast'i ne xi strá nt'axi da zũdi, pe hinto di 'bũhni. ²⁶ Nepũ nú'a ra ts'ondahi'a da ma dua tsi má yoto yá mits'ondahiui ma'na strá nts'o que gue'a, y da zøhø da yut'a gatho ja rá mfeni nú'a ra 'ñøhø y ja da 'mũhni ri gatho'ũ, y njabũ nú'a ra 'ñøhø'a ma'na da ts'ocua rá mfeni que rá mũdi.

Xa njapi nú'ũ to'o øtuabi rá noya Ajuã

²⁷ Ts'a mi ña njabũ ra Jesu, 'nara 'behña mi 'bũhni bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—¿Xi njapi nú'a ra 'behña de habũ gá 'bũ, ne bi tede'i!

²⁸ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ma'na xa njapi nú'ũ to'o øtuabi rá noya Ajuã ne øt'e nú'a ma!

Ya ts'oja'i adi 'nara nt'udi

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Ya ja'i 'yo mri munts'i gatho ja rá nthets'i ra Jesu, nepũ nu'á bi 'ñembabi'ũ:

—Ya ja'i de nuya pabya xi ya ts'oja'i, hangue adi 'nara nt'udi ga utuabi pa da bañi ua xi xuá pencagui Ajuã. Pe nú'a ra nt'udi adi'ũ hinga ma ga utui, hønse nda'a da t'utuabi, nú'a ra nt'udi de ra bañi Joná. ³⁰ Ngue'a nú'a bi tho ra Joná nú'bũ mi dut'a 'nara dahuã

ne ja bi gohni hñu pa, mi gue'a 'nara nt'udi pa ya me Ninive gue ra Joná go mrá 'mehni Ajuá. Njabu nehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da 'múi hñu pa mbo ra hai, y nú'a go gue'a 'nara nt'udi da t'utuabi nú'u ya ja'i 'búi mapaya. ³¹ Nu stí zø ra pa de ra nsuca uenda, nura pa'a ra 'behña nú'a mrá nda de ra hai Arabia ma da 'mai ja rá thandi nú'a to'o ma da hñanga nguenda pa da ñapabi nú'u ya ja'i 'búi mapaya. Ngue'a nura 'behña'a masque xi mi yabu rá hai pe bá ehe e bi 'yøde nú'a ra mfaði mi pe'tsa ndu ra Salomó. Pe 'bucua 'na ma'na ra dangui rá nsu que ra Salomó, pe masque njabu hinxa ne to'o xa 'yøde nú'a ma. ³² Nehe nura pa de ra nsuca uenda nú'u ya me Ninive ma da 'mai ja rá thandi nú'a to'o da hñanga nguenda pa da ñapabi nú'u ya ja'i 'búi mapaya. Ngue'a nú'u ya me Ninive ngu mi 'yøde nú'a bi mangan ra baði Joná de nú'a xqui mangan Ajuá, nu'bú nu'ú bi dama ñobri 'bestho. Pe 'bucua 'na ma'na ra dangui rá nsu que ra Joná, pe masque njabu hinxa ne to'o xa 'yøde nú'a ma.

Ra ñot'i de ma ndo'yohu

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Jo'o 'nara ja'i to'o da tsøgue 'nara ñot'i ne da 'ñagui, o da ye'mba 'nara caho. Nu'a da 'yøt'e, da tøta habu da tøte, pa da yot'a gatho mbo ra ngu pa di handi nú'u to'o da yut'i. ³⁴ Nuri dahu gue'u ngu 'raya ñot'i de ri ndo'yohu. Nu'bu ri dahu xá hño, guí hanthu habu guí 'yohu, pe nu'bu ri dahu hingui ho, hinguí hanthu habu guí 'yohu. Njabu ri mfenihu nehe, 'bu 'búi xá hño, nu'bú da za guí 'yohu xá hño ja ra ñot'i, pe nu'bu hingui 'búi xá hño, hinda za guí 'yohu xá hño ngue'a guí 'buhu ja ra 'bexuui. ³⁵ Hangué 'yøthu 'nara ts'edi pa da 'múi xá hño ri mfenihu pa da za guí 'yohu xá hño ne hingui 'buhu ja ra 'bexuui. ³⁶ Nu'bu ri mfenihu 'búi xá hño, nu'bú guí 'yohu ja ra hoga ñot'i ne guí pahu habu guí 'yohu, ngue'a ri mfenihu nja ngu 'nara ñot'i ri yot'a ri 'ñuhu.

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'befi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Nu mi uadi bi mangan njabu ra Jesu, 'nara fariseo bi zits'i pa da ñungüi ja rá ngu. Y nu mi zøni bi yut'i'u, ha nura Jesu bi hñudi 'bestho ja ra mexa. ³⁸ Ha nura fariseo xi bi 'yø mi hyandi gue ra Jesu himbi nxu'ye 'met'o pa bi ñuni ngu myá nzai'u. ³⁹ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nu'ahu fariseohu guí njahu ngu ra xut'a vaso ne ra xut'a manza, xquí hønse møte ha nu mbo xi rá nts'o. Nu'ahú guí ne gui pønga ri hmihu ja yá thandi ya ja'i, pe oda ri mfenihu ra nthate ne ra nts'o'múi. ⁴⁰ ¡Nagyá 'bemfenihu! ¿Ha hinguí pahu gue Ajuá go gue'a bi hyoca maxøgue rá 'bai ra ja'i, de thi rá ndo'yo ne de mbo rá mfeni? ⁴¹ Bá faxhu ya hyoya con gatho ri muihu, y njabu ha, da hnequi gue xá nt'axi ri mfenihu.

⁴² ¡Huecate'ihu nu'ahu fariseohu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a guí 'uecju 'ret'a de ra bexo pa Ajuá de nú'a guí pahu de ra xac'ri ne ra ruda ne gatho ma'ra ya ndapo nú'u hints'u ri muui ndunthi, pe nura hño hinguí ø'tuahu ri miqu'eihu, nixi otho ri hmatehu co Ajuá. Xá hño gui umfu Ajuá nú'a rí 'ñepabi de ya t'øt'e guí pahu, pe ma'na mahyoni hinguí pumfrihu guí 'yøthu nzantho ra hño ne gui pe'tshu ra hmate co Ajuá.

⁴³ ¡Huecate'ihu nu'ahu fariseohu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a nzantho guí ne gui hñuhu ja ya hoga hudi dega nsu ja ya nija, ne nzantho guí nehü dra zenjua'ihu co ndunthi ra t'equ'ei ja ya tai.

⁴⁴ ¡Nú'ahu gyá xahnatehu de ra ley, ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagyá yohmihu! ¡Huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a nu'ahu guí ts'ocuahü yá mfeni ya ja'i, guí njahu ngu ya nt'agui hingui hnequi, ha 'rani ya ja'i maña de gue'u pe nixi paði'u tengü rá nts'o mbo.

⁴⁵ Nepu bi daði 'nara xahnate de ra ley ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'ihe, ora guí ma njabu, guí ñama'ñu de guecje nehe núje dyá xahnatehe de ra ley.

⁴⁶ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—¡Huecate'ihũ nu'ahũ gyá xahnatehũ de ra ley ngue'a ma xi dra castiga'ihũ nehe! Ngue'a guí japhũ ya ja'i da 'yøt'a 'raya t'øt'e nú'u hingui tsa da 'yøt'e, pa guí eñhũ gue njabũ da za da denba rá ley Ajuã, ha nu'ahũ nixi guí øtuahũ nurá ley'a, ja ra uenda guí tutuahũ ya ja'i 'nara 'bats'i xi rá hñũ y ni ts'u hinguí faxhũ da ndude.

⁴⁷ ¡Huecate'ihũ ngue'a ma xi dra castiga'ihũ! Ngue'a guí yopa hocuahũ yá pantyo ndu yá 'mehni Ajuã nú'u bi hyose ndu ri xitahũ. ⁴⁸ Njabũ ri hnequi gue guí tenbathohũ yá 'mũ ndu ri xitahũ, ngue'a nú'ú go gue'u bi hyo nuya 'mehni'u, ha nu'ahũ go guí yopa hocuahũ yá pantyo, hangue ri hnequi gue 'nada ri mfenihũ co ndu ri xitahũ.

⁴⁹ Hangue sehe Ajuã go gue'a xqui 'ñena co rá danga mfadi'a: “Nú'ú ma ga penpa ma 'mehni nú'u da mangan ma noya, pe 'ra de gue'u ma da hyo'u, ha nu ma'ra ma da utsa'u.”

⁵⁰ Hangue nuya ja'i 'bũibya, Ajuã ma da hñã'mba nguenda'u de gatho yá maça ji yá 'mehni Ajuã xa mfani desde bi mudi ra ximhai, ⁵¹ desde ra Abé asta ra Sacaría nú'a bi tho mbo ra ndanija guetbũ ja ra ata. Hangue nugui dí xi'ahũ gue Ajuã ma da 'yambabi nú'u ya ja'i 'bũ mapaya de nú'u ya hoja'i xa tho.

⁵² ¡Huecate'ihũ nu'ahũ gyá xahnatehũ de ra ley ngue'a ma xi dra castiga'ihũ! Ngue'a go ose ri 'yehũ rá mfadi de ra maça noya, pe nu'ahũ ni guí hophũ ma'ra to'o da nehma da badi, ha ni gue'ahũ hinguí ne gui pahũ.

⁵³ Nu mi uadi bi manga njabũ ra Jesu, ya xahnate de ra ley ne ya fariseo xi bi bø yá cue con gue'a, nepũ bi mudi'u xi bi 'yøt'ua ndunthi ya nt'ani, ⁵⁴ ngue'a mi ne xa 'yøde'u da ñama'ñũ'a pa njabũ xa za xa ñapabi'u.

12

Jamasuhũ de ya ts'o nt'udi de ya fariseo ya yohmi

¹ Nepũ de gue'a bi munts'a ya 'motho gá ja'i, y co yá ndunthi'u mri net'ase 'na ngu ma'na. Y nura Jesu bi mudi bi zofo 'met'o sehe yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Jamasuhũ de yá ts'o nt'utuate ya fariseo, ngue'a nu'ú xi ya yohmi, ne yá nt'utuate nja ngu ra nzoi tsini. ² Pe ma da zø ra pa da fatuabi yá nt'utuate gue xá nts'o, ngue'a gatho nú'a t'aguibya, 'nara pa ma da hnequi, ne gatho nú'a t'øt'e mant'aguibya, ma da zø ra pa da fadi. ³ Hangue nugui dí xi'ahũ gue gatho nú'a guí mañhũ mant'agui, 'mefa ma da fadi haburaza, y gatho nú'a guí mañhũ dega njone 'nambũ, nu'á ma da hmã nts'edi pa da nt'øde haburaza.

To'o mahyoni gui tsuhũ

(Mt. 10:28-31)

⁴ Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nú'ahũ guí 'yohũ con guequi, oxqui tsuhũ nú'a to'o da ne da hñac'a ri tehũ ne 'mefa ya hinda za te da 'yøt'a'ihũ. ⁵ Nugui dí xi'ahũ, gue nu Ajuã hønse go gue'a mahyoni gui tsuhũ'a, ngue'a nu'á da za da hñac'a ri tehũ, ne pe'tsa ra ts'edi pa da meh'n'ahũ ja ra nidu nehe.

⁶ Ya zi ts'int's'u hints'u ri muui asta 'ba cõt'a por ngudmi, ¿ha ngue hã? Masque nu'ú hini muui ndunthi, pe Ajuã hinhya'mũ ri pumfri ni 'na de gue'u. ⁷ Xihma'ihũ, gue asta ri stahũ Ajuã padi ri hangu'u. Hangue oguí tsuhũ, ngue'a ma'na grí muuihũ que nuya ts'int's'u.

Nú'u to'o damajuani de ra Jesu ja yá thandi ya ja'i

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ne dí xi'ahũ gue gatho nú'u to'o ma da manga ja yá thandi ya ja'i gue xa gamfrigui, necagui ma ga manga ja yá thandi yá enxe Ajuã gue majuani xa gamfrigui. ⁹ Pe nu'u tó'o tsu ne cøngagui ja yá thandi ya ja'i, necagui ma ga ma ja yá thandi yá enxe Ajuã gue nu'ú hinstá padi.

¹⁰ Nu'a tó'o da ñama'ñũ de Nú'a To'o bi e bi Nja'i, Ajuã da pumbabi; pe nu'a tó'o da ñama'ñũ de ra Maça Ndahi, nu'á hinda pumbabi'a.

¹¹ Nu sta ts'ix'ahũ ja yá nija'ũ o ja yá thandi ya nzaya o ja ma'ra ya nda de ya hnini, oxqui tu ri mũihũ nda'a ma gui thadihũ, nixi oxqui beñhũ 'met'o nda'a ma gui mañhũ, ¹² ngue'a nura ora gui ñahũ, rá Maça Ndahi Ajuã ma da 'ñu't'ahũ nda'a rí 'ñepi gui mañhũ.

Jamasuhũ de ra nc'at'aboja

¹³ Nepũ 'na de nú'a ra hmuntsja'i bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'i, xipa ts'ũ ma cu da 'racagui nú'a rí 'ñepqui de nú'a bi zogahe ndu ma dadahe.

¹⁴ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Xi'a'i, ¿pa te guí xiqui njabũ? ¿Xi to'o xa hñuxcaguiga dega nzaya o dega hyeca hai?

¹⁵ Nehe bi 'ñena:

—Jamasuhũ pa hingui hyøcuahũ yá hño ra ximhai ne gui ne gui pe'tshũ'ũ, ngue'a hingue po ya hño de ra ximhai ma da nja rá te ra ja'i.

¹⁶ Nepũ bi xipa 'nara 'bede nú'a ra hmuntsja'i, ne bi 'ñembabi:

—Mi 'bũi 'nara 'ñøhø xi mi pe'tsa ndunthi yá hño, y nuyá hai nehe bi unga 'nara danga sofo. ¹⁷ Nepũ nú'a ra 'ñøhø bi 'ñø rá mfeni ne bi 'ñena: “¿Te ga øtbya gue otho habũ ga pe'tsa gatho ma sofo?” ¹⁸ Y nu'á bi beni ne bi 'ñense: “Ya dí paði te ma ga øt'e, ma ga yø'ta nuyũ ma troha, ne ma ga hoca ma'ra ma'na dya dangui, ne ja ga øtni gatho ma sofo ne gatho nú'a ma'na te dí pe'tsi. ¹⁹ Y nu xcrá juadi ga pe'tsni gatho, nu'bú ga embabi ma te: Nubyá ha, jani gatho nú'a te gui hyoni pa ndunthi ya jeya da 'ñepũ. Nubyá da za gui ntsaya, gui ñuni, gui ntsithe, gui johya ndunthi.” ²⁰ Pe Ajuã bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø: “'Nagrá 'bemfeni, núbya dí nxuui ma gui tu, y gatho nú'a guí pe'tsi, ma gui tsopũ nixi guí paði pa to'o.” ²¹ Njabũtho nehe nú'a to'o xa munts'a ndunthi yá hño pa gues'e'a, pe nu sta du, ma da hñoja ja rá thandi Ajuã.

Ajuã ri su gatho yá batsi

(Mt. 6:25-34)

²² Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nubyá dí xi'ahũ, oguí tu ri mũihũ de nú'a te gui tsihũ nixi nú'a te gui hyehũ.

²³ Ngue'a nuri tehũ ma'na ri muui que ra hñuni, ha nuri ndo'yohũ ma'na ri muui que ra he. ²⁴ Hyanthũ ya ca, nu'á hingui pot'i nixi xofo, nixi otho yá troha, pe Ajuã go gue'a ri 'uini'ũ. ¿Pe nu'ahũ ma'na grí muuihũ que ya ca, ne ma'na grí muuihũ que nu'araza ya ts'int's'ũ! ²⁵ ¿To'o 'na de gue'ahũ nú'a da hñuxa má ts'ũ rá hñets'i de rá ts'edis'e? Ni 'na hinda za da 'yøt'a njabũ. ²⁶ Nu'bú ¿hanja guí tu ri mũihũ po ma'ra ya t'øt'e de ri tehũ?

²⁷ Hyanthũ ya døni hanja gra nhye. Nu'á hingui het'i nixi pe ma'na ra 'befi, pe ma'na ri hnequi mahotho que yá hoga he ra nda Salomó masque mri hñe mahotho'a. ²⁸ 'Bũ Ajuã heta ya ndapo nú'ũ 'ba ja ra mbonthi da ndømbya, ne rixudi dra c'ũ'tsi ne dra ts'at'i, xi nu'ahũ, ¿hanja hingui camfrihũ gue Ajuã ma'na da he't'ahũ que gue'ũ? ²⁹ Hangué odi oda ri mfenihũ nú'a te gui tsihũ ne nú'a te gui hyehũ, ne odi tu ri mũihũ nú'a te ri 'be'a'ihũ. ³⁰ Ngue'a gatho nú'ũ ya ja'i hingui camfri, nzantho oda yá mfeni nú'a te da zi ne te da hye, ne tu yá mũi'ũ 'bũ te 'bepabi. Pe ri Dadahũ nú'a bí 'bũ mahets'i, nu'á paði xá hño te gatho øt'ahũ ra 'bedi. ³¹ Nu'ahũ, nu'a gui 'yøthũ, 'met'o hyoñhũ hanja da za gui 'bũhũ xá hño ja rá hmanda Ajuã, y nu'á da 'ra'ahũ gatho nú'a te gui hyoñhũ.

Pe'tsa ri hño hũ nuni mahets'i

(Mt. 6:19-21)

³² Ma zi t'ũca taxo deti'ihũ, oguí tsuhũ nú'a te da 'be'a'ihũ, ngue'a Ajuã ri Dadahũ go gue'a rá paha pa gui 'bũhũ ja rá hmanda'a, ne nu'á ma da su'a'ihũ. ³³ Hangué pahũ gatho nú'a guí pe'tshũ, ne hyecuabihũ ya hyoya, njabũ gui øt'a ri 'me'tsihũ nuni mahets'i nú'a hinhya'mũ da thegue nixi da ts'oqui, ne nuni hinda za da yut'a ya be pa da bep'ahũ, nixi ya zu'ue hinda zip'ahũ nú'a xcá pe'tshũ. ³⁴ Ngue'a habũ ja ri 'me'tsihũ, ja guehni oda ri mfenihũ.

Hñojũ ne ndø'mhũ ngu 'raya hoga 'be go

³⁵⁻³⁶ Hñocjə ne ndø'mhə. Njahə ngu 'raya hoga 'bego di zø yá ñot'i ne tø'ma yá hmu sta menga ja 'nara ngo dega nthati, ha nu sta gant'a ra gosthi, nu'ú 'bestho da xocuabi. ³⁷ Ma da johya ndunthi nú'ú ya 'bego di nuhu sta zø yá hmu. Nugui dí xi'ahə gue nura hmu'a da mø ra mexa ne da 'ñei da 'uini. ³⁸ Masque 'bə da zøhø made ra xuui o ante da hyats'i, ma da johya ya 'bego nú'ú da ts'udi di nuhu. ³⁹ Nehe dí xi'ahə, 'bə 'nara ja'i di pahma ha'mə da zøhø ra be ja rá ngu, nu'bú nura ja'i'a hinda 'ñaha, di su rá ngu pa hinda hyopabi ra be da yut'i da bepi. ⁴⁰ Hangué ne'a'ihə ndø'mihə, ngue'a nú'a ra pa nixi gri beñhə, gue'bə xcrí thəmfrihə ma dua yopa pengui Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

Ra hoga 'bego ne ra ts'o'bego

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Nepə ra Pedro bi 'yambi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, xi nuna 'bede ja juadi gá mā, ¿ha gue hønse pa guecje, o pa gatho ya ja'i?

⁴² Nepə ra zi Hmu Jesu bi 'ñena:

—Xi 'nara hmu de 'nara ngu, 'bə da bəni da ma, ¿to'o da zocuabi rá 'befi pa da su ne pa da 'uimba gatho yá mēfi? Da zocuabi 'nara hoga 'bego nú'a pa da su gatho, ¿ha ngue ha? ⁴³ Xi da johya nú'a ra 'bego nu sta zø rá hmu di ø't'a gatho ngu nú'a xqui zocuabi. ⁴⁴ Majuani dí xi'ahə, gue nú'a ra hmu ma da hñuxa nú'a ra hoga 'bego pa da supa gatho nú'a di pe'tsa ja rá ngu. ⁴⁵ Pe nu'bə nú'a ra 'bego to'o bi ts'ogui pa da supa rá 'befi rá hmu, da beni gue hi'me dua penga rá hmu, nepə nu'a da mudi da na'mbabi yá mi'begoui ne ya 'behñə nú'ú ri 'mego pa da 'uinga ya mēfi, y nu'a go xi dri ñuni ne dri nti. ⁴⁶ Ha nurá hmu da zøhø nú'a ra pa'a hindi tø'mi. Nu'bú nura 'bego'a ma da castiga rá hmu ngu ma da ncastiga nú'ú ma'ra ya ts'o'bego.

⁴⁷ Nu'a ra 'bego pađi xá hño nú'a rá hne rá hmu, ne hinda 'yøt'e, nú'a xi dra castiga co ya mfei. ⁴⁸ Pe nu'a ra 'bego hindi pađi xá hño tengu rá 'befi rá hmu, ne hinda mēfi xá hño, dra castiga pe hinga ndunthi ngu nú'a ma'na. Ngue'a nu'a tó'o da t'ent'ua rá 'ye ndunthi ra 'befi, go gue'a ma'na ma da thə'mba nguenda. Ne nu'a tó'o da t'umbabi ndunthi pa da su, gue'a nehe ma da t'ambabi ndunthi.

Po rá ngue ra Jesu ma da hyegue ya ja'i

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Nugui ngue'a stuá ehe nuua ja ra ximhai, ma da nja ya nt'utsate ne ya hegue po rá nguecagui, ne dí ne da njabə 'bestho. ⁵⁰ Ne nugui pe'tsi ga thogui ndunthi ya əgui ne ya ts'othogui, ne dí ne da njabə 'bestho. ⁵¹ Guí hu ri məihə gue ngue'a stuá ehe hinda ma da nja ra tuhni ja ra ximhai. Hina, ngue'a por guequi ma da nja ya hegue ne ya tuhni. ⁵² Desde núbya pa dí 'ñepə, 'bə 'nara 'məi di 'bui cət'a dya mengu, nu'ú ma da ntunse ne da hyegue po rá nguequi; 'bə di 'bui hñu nú'ú hingui camfrigui, da ɔtsa nú'ú má yoho camfrigui, ha nu'bə di 'bə yoho nú'ú hingui camfrigui, da ɔtsa nú'ú má hñu. ⁵³ Ya dada da ɔtsa yá t'ə, ha nuya t'ə da ɔtsa yá dada. Ya nana da ɔtsa yá t'ixu, ha nuya t'ixu da ɔtsa yá nana. Nuya suegra da ɔtsa yá ts'ihue, ha nuya ts'ihue da ɔtsa yá suegra.

Ya nt'udi de te bra 'ñehe

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ora gui hyanthə da njəxa ya guui lado yəhyadi, 'bestho guí eñhə gue ma da 'uəi, y majuani da 'uəi. ⁵⁵ Ora da mudi ya panthi, guí eñhə gue ya ma da zø ra pahyadi, y majuani ya ma da njabə. ⁵⁶ ¡'Nagyá yohmihə! 'Bestho guí huxhə nguenda nú'a ma da nja ngue'a guí hanthə nú'a ri hnequi ja ra ximhai ne mahets'i, pe ¿hanja hingo guí huxhə nguenda de nú'ú ya nt'udi ri hnequibya pa gui pahmahə to'ogui?

Cohə 'nara cohi co ri ncontrahə

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Hanja hingui beñhə de sche'ihə nda'a xá hño gui 'yøthə y nda'a hina? ⁵⁸ Nu'bə 'na to'o da zix'a'i pa ja ra ts'utbi, nu xcrí 'yohə ja ra 'ñu, 'ramanu gui cohui 'nara cohi de grí

yosehũ, pa njabũ ya hinda zix'a'i ja ra nzaya, ngue'a nu'bu gui tsõnhũ ja ra nzaya, nu'á da 'bepa ra polecia da zix'a'i, ha nú'a ra polecia ma da go'a fadi. ⁵⁹ Y de guehni hingui pøni asta hingui jut'i gatho nú'a gri tu.

13

Mahyoni gui ñobrihũ de ri ts'oquihũ

¹ De nuya pa'ũ bi zõnga 'raya ja'i habũ mi 'bu ra Jesu pa bi xipabi gue ra Pilato xqui hyo 'raya me Galilea. Nú'ũ ya me Galilea xqui zõnga Jerusale pa da hyo 'raya mbo'ni dega hñã'ti pa Ajua, nepũ nura Pilato bi manda da tho'ũ, y nuyá ji'ũ bi nthants'ui yá ji ya mbo'ni. ² Y nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha guí hu ri mũihũ bi t'ø'tuabi njabũ nú'ũ ya ja'i ngue'a ma'na myá 'yøt'ats'oqui que ma'ra ya me Galilea? ³ Hina. Pe nu'bu nú'ahũ nehe hingui ñobri de ri ts'oquihũ, ne'ahũ ma gui 'medihũ nehe ngu bi 'medi'ũ. ⁴ Xi nú'ũ 'ret'amahñato ya ja'i bi ze'ma ra torre de Siloé, ¿ha guí hu ri mũihũ gue ma'na myá 'yøt'ats'oqui'ũ que gatho ma'ra ya me Jerusale? ⁵ Hina, pe nu'bu hingui ñobrihũ de ri ts'oquihũ, gatho ma gui 'medihũ nehe ngu bi 'medi'ũ.

Ra 'bede de 'nara 'bai gá igo nú'a himbi nøgue yá fruta

⁶ Y ra Jesu bi xipa 'nara 'bede ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—'Nara 'ñøhø mi pø'tsa 'na 'bai ra igo ja rá ua'obxi, y 'nara pa bi ma bá c'a'tsi ua di tøgue yá fruta, pe hinte bi zædi. ⁷ Nepũ nú'a ra me ua'obxi bi 'ñembabi nú'a rá mæfi mi mpe ja ra ua'obxi: “Dí ne gui tseca nuna ra 'bai gá igo, ngue'a ya hñũ njeya stá ehe dí handi ua di tøgue yá fruta, pe hinte stá tsædi. Hangue ¿pa te hønse xa hñanga ndunthi ra hai habũ 'bai, ne hinte ri uni?” ⁸ Nepũ bi 'ñenga nú'a ra mæfi dega ua'obxi: “Pøde hina, hinga tsecjũ, ma ga fønba ra hai ne ga ũ'ti. ⁹ Xama njabũ da unga yá fruta, pe nu'bu hinda uni, nu'bu há, ga tsecjũ.”

'Nara pa dega tsaya ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'behñã mrá nc'ostha

¹⁰ Nepũ 'nara pa dega tsaya ra Jesu mi 'bu ja 'nara nija mi xahna ya ja'i. ¹¹ Ne mi 'bũhni 'nara zi 'behñã mi hñeni, ya mi pø'tsa 'ret'amahñato njeya mi njabũ. 'Nara ts'ondãhi xqui japi da nc'ostha, nixi himi tsa da juanga rá ndo'yo ni 'na tui. ¹² Nu mi hyandi ra Jesu bi zofo ne bi 'ñembabi:

—Naná, nubyá ya xcá ñani de ri hñeni.

¹³ Nepũ nu'á bi hñuxa yá 'ye ja ra zi 'behñã, y nú'a ra ora'a 'bestho bi za bi juanga rá ndo'yo xá hño, ne bi mædi bi xøcambeni Ajua. ¹⁴ Pe nura nda de ra nija bi bø rá cue ngue'a ra Jesu bi 'yøthe nú'a ra zi 'behñã ha mrá pa dega tsaya ra pa'a, ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Dí pø'tshũ 'rato ma pa pa ga mpefihũ. Y nú'ũ ya pa'ũ 'bu tsu'ahũ ya hñeni, ua ehũ pa da t'øthe'ihũ. Oxqui ma go gui ehũ nú'ũ ya pa dega tsaya pa da t'øthe'ihũ.

¹⁵ Nepũ ra Jesu bi daði ne bi 'ñembabi:

—'Nagyá yohmihũ, ¿ha gue hingui xo'thũ ri ndamfrihũ o ri burruhũ pa gui tsixhũ da ntsithe masque ra pa dega tsaya? ¹⁶ Ha nuna zi 'behñã xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Abrá, ha ra Satá xa japi xa hñeni ya øt'a 'ret'amahñato njeya, ¿ha gue hiní 'ñepabini da t'embabi nú'a pø'tsni masque ra pa dega tsaya?

¹⁷ Y nu mi mangan njabũ ra Jesu, gatho nuyá ncontra mi 'bũhni bi mæ'tsa yá tsa de nú'a bi mañ'a. Pe nu ma'ra ya ja'i mri xøcambeni Ajua nu mi hyanda ya danga t'øt'e mi øt'a ra Jesu.

Ra 'bede de ra nda dega mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Nehe bi 'ñena ra Jesu:

—Ma ga xi'ahũ 'nara 'bede ri nhyecuauí rá hmanda Ajua. ¹⁹ Nu'á nja ngu 'nara zi nda dega mostasa nú'a da mot'a 'nara 'ñøhø ja rá huahĩ. Y nu'á da nte xi dra dangui ngu 'nara 'bai gá za, y asta ja da hyocni yá 'bafi ya ts'int's'ũ.

Ra 'bede de ra nzoi
(Mt. 13:33)

²⁰ Nehe bi 'ñena ra Jesu:

—Ma ga xi'ahũ ma'na ra 'bede ri nhyecuauí rá hmanda Ajuá. ²¹ Nurá hmanda Ajuá ri nhyehui ra nzoi nú'a bi mant'a 'nara 'bēhñā co ngu 'nate kilo ra arina pa da hyoca ya thuhme. Bi mant'i xá hño asta xi bi ntsini gatho ja ra arina, masque mi 'na zi tui ra nzoi.

Ra ts'i'ma gosthi
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Ha nura Jesu bi sigui rá 'ñu pa rí ma Jerusale. Bi thogui ja 'raya danga hnini ne ya t'ũca hnini pa mi xahna ya ja'i. ²³ Y 'nara ja'i bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—Ndada, ¿ha gue 'na tui ya ja'i nú'ũ ma da mpòhø?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

²⁴ —'Yøt'a ra ts'edi gui cõt'a ja ra ts'i'ma gosthi nú'a rí ma pa ja ra te pa nzantho. Nugui dí xi'a'i, gue ndunthi di nehma da yut'ini, pe ya hinda za. ²⁵ Nja ngu de stí got'a ra gosthi nú'a to'o rá meti 'nara ngu, njabũ nu'ahũ 'mefa ja gri ganthmahũ ne gri eñhũ: “Ma zi Hmu'ihe, xogahe ra gosthi.” Pe nu'á ma da dadi ne ma da 'ñeñ'ahũ: “Hindí pa'a'ihũ, nixi dí padi habũ gyá menguhũ.” ²⁶ Nepũ nu'ahũ ma gui 'ñembabihũ: “¿Hanja hinguí pacje? gue ndrí ñũnhũ ne ndrí ntsithehũ, ne ja ma hninihe go gue'i gá 'ñutcahe ri noya.” ²⁷ Pe nu'á ma da 'ñeñ'ahũ: “Dí xi'ahũ gue hindí pa'a'ihũ, nixi dí padi habũ xqui 'ñehũ. Rí maha de guecua, gatho nú'ahũ gyá 'yøt'ats'oquihũ.” ²⁸ Y ra ora'a ja guehni ma gui nzoniñũ ne ma xi da du ri mũihũ ndunthi nu xcrí hyanthũ ndu ri mũdi xitahũ ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo, ne gatho yá 'mehni Ajuá di 'bũhni habũ bí manda Ajuá, y nu'ahũ hinda ma da tho'ahũ gui cũthũ, ma gui cohihũ thi. ²⁹ Ne ma dua ehe ya ja'i de haburaza maxøgue de ra ximhai, desde bõxhyadi asta yũhyadi, ne desde mahuifi asta mac'angui, y ma da yut'i'ũ nuni habũ bí manda Ajuá ne ma dí hñudini'ũ ja ra mexa pa da ñuni. ³⁰ Y nura pa'a nu'ũ tó'o ya danguibya, ma da notsi'ũ, ha nu'ũ tó'o ya notsibya, ma da ndangui'ũ.

Ra Jesu bi du rá mũi po ya me Jerusale
(Mt. 23:37-39)

³¹ Y ja nú'a ra pa'a bi zø 'raya fariseo há mi 'bũ ra Jesu ne bi 'ñembabi'a:

—Rí ma de guecua, ngue'a nura nda Erode ec'a'i da hyo'i.

³² Y nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Rí maha bá xiphũ nú'a ra c'uamba ja'i'a gue nugui nubya ne rixudi ma ga sigui ga engu ya ts'ondahi ne ga øthe ya da'thi asta hinga juata ma 'befi. ³³ Ne nu xcrá juata ma 'befi de guecua ga jũ ma 'ñu ga ma pa Jerusale, ngue'a ja guehni nzantho xa thopa yá 'mehni Ajuá, hangue ja grá mani nehe.

³⁴ ¡Nú'ahũ gyá menguhũ Jerusale, go gue'ahũ guí c'anhũ co ya do gatho nuya 'mehni xuá pehn'ahũ Ajuá y asta guí hohũ! ¡Hangu ya 'mi'qui dá ne ga munts'ahma gatho ri batsihũ, dá nja ngu 'nara zi øni munts'a yá batsi pa da huits'i ja yá hua, pe nu'ahũ hinhya'mũ gá ne gá 'yødehũ! ³⁵ Pe desde nubya Ajuá ma da hyc'asehũ ri nijahũ. Ne dí xi'ahũ gue ya hinguí yopi gui hyandgaguihũ asta hinda zø nú'a ra pa gui 'ñeñhũ: “Xi njapi nuni to'o xuá mehna Ajuá ma Hmuñhũ.”

14

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'ñøhø nú'a mi neni

¹ 'Nara pa dega tsaya bi ma ra Jesu da ñunga ja rá ngu 'nara nda gá fariseo, ha nu ma'ra ya fariseo mi sutho de nú'a mi øt'e. ² Ne ja guehni mi 'bũhni 'nara 'ñøhø xi mi neni'a.

³ Nepũ nura Jesu bi 'yambabi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley ne bi 'ñembabi:

—¿Te mangua ja ra ley, ha gue da za da t'øthe 'nara da'thi ja ra pa dega tsaya, o hina?

⁴ Pe nu'á ni 'nara noya himbi dadi, bi hmetho. Nu'bú ra Jesu bi hñuxa rá 'ye ja nú'a ra 'ñøhø mi neni, ne bi 'yøthe ne bi mehni da ma. ⁵ Nepũ bi 'ñembabi ya fariseo:

—¿To'o 'na de gue'ahũ 'bũ da zo 'nari burruhũ o 'nari ndamfrihũ ja 'nara poso, nepũ hingui hñaihũ ngue'a ra pa dega tsaya?

⁶ Y nu'ú himbi za te bi ðadi.

Ya mudi hudi ja 'nara ngo dega nthati

⁷ Ha ra Jesu bi hyandi mi tsøhø nú'ũ xqui ts'ohni ja ra hñuni ne mi huahni'ũ ya mudi hudi pa da hñudi ja ra mexa, nu'bú nu'á bi umbabi'ũ 'nara ts'ofu ne bi 'ñembabi:

⁸ —Nu'bu dra ts'ohn'a'i ja 'nara ngo dega nthati, uguí hudi 'bestho ja ya mudi hudi, xi'bu da zøhø ma'na nú'a xa ts'ohni ne ma'na dri ts'apa mfeni que gue'i. ⁹ Nepũ nú'a to'o xa zohn'a'i da 'ñeñ'a'i: “Tsocuabũ ra hudi nuni ma'na.” Y nú'a ra ora'a 'nara 'betsa pa gue'i, y gui 'bai ua hudi asta ja ra ñani. ¹⁰ Nu'a mahyoni gui 'yøt'e nu'bu dra ts'ohn'a'i ja 'nara hñuni, hñudi asta ja ra ñani, pa nu sta hyant'a'i nú'a to'o xa zohn'a'i da 'ñeñ'a'i: “¿Hanja asta ja guí hucua? Thogui rí ma nuni asta ja ya mudi hudi.” Y njabũ hã, da hyanda nú'ũ ma'ra di huhni ja ra mexa gue xi ts'ap'a mfeni nehe'i. ¹¹ Nugui dí xi'ahũ, nu'a tó'o ri 'ñexasẽ de rá mfeni ma da 'bẽ rá tsa, pe nu'a tó'o hini 'ñexasẽ, da t'e'tsua rá nsu.

¹² Y bi 'ñembabi ra Jesu nú'a to'o xqui zohni:

—Nu'bu gui beni gui unga 'nara hñuni o 'nara nt'oxi nuua ja ri ngu, oxqui zohni hønse ri amigo, nixi ri cu, nixi hønse nú'ũ te ri njau, nixi nú'ũ ri 'nangu ja te pe'tsi, ngue'a nu'ú 'nara pa da zohn'a'i nehe, y njabũ da co'ts'a'i ngu nú'a xcá 'yø'tuabi. ¹³ Nu'a gui 'yøt'e, ora guí øt'ango, zohna ya zi hyoya, ne nú'ũ ya zi da'thi xa nza yá ndo'yo hingui tsa da 'ñani, ne ya zi doua, ne ya zi goda. ¹⁴ Nú'ũ ya zi ja'i'ũ hinda ma da co'ts'a'i de nú'a gui 'yø'tuabi'ũ, pe 'mefa de rá ñoho ra 'mũ nu xcrí yopa nte con gatho nú'ũ ma'ra to'o xa 'yøt'e xá hño, ma gui hñanga ri thaha co ndunthi ra johya.

Ra 'bede de 'nara 'ñøhø bi 'ñøt'ango

¹⁵ Y nu mi 'yøde njabũ nú'ũ ya ja'i mi huhni ja ra mexa, 'na de gue'ũ bi 'ñembabi ra Jesu:

—Tengu da johya nú'a to'o ma da hñudi da ñuni de guehni habũ bí manda Ajuã.

¹⁶ Nepũ nura Jesu bi 'ñembabi:

—'Nara pa 'nara 'ñøhø bi 'ñøt'ango ne bi mehna yá 'bego pa da zohna ya ja'i. ¹⁷ Nepũ nu mi zø ra ora pa ra nt'oxi, bi menpa ra noya co 'nara 'bego pa bá embabi gatho nú'ũ xqui mbitabi: “Ya maha 'na, ya bí jabũ ra mexa xa nthoqui pa gue'ahũ.” ¹⁸ Pe gatho nú'ũ xqui mbitabi bi mudi bi 'ya ra pumbate ngue'a bi 'ñotho yá luga. Nu'a rá mudi bi sipi bi 'ñena: “Gui pungui, pøde hinda za ga ma. Ja nú'bya dá juadi dá tanga 'nara hai, y mahyoni ga ma ga c'a'tsi.” ¹⁹ Ha nu ma'na bi 'ñena: “Stá tanga cut'a nt'ei ya ndamfri, y dí adi gui pungui, hinda za ga ma, ngue'a mahyoni ma ga nu ua da mpefi xá hño.” ²⁰ Ha nu ma'na bi 'ñena: “Ja nú'bya dá juadi dá nthati, otho ma luga ga ma.” ²¹ Ha nu mi menga nú'a ra 'bego ja rá hmu, bi xipabi te gá ðadi cada 'na nú'ũ xqui mbitabi. Nu'bú nura hmu xi bi bø rá cue ne bi 'ñembabi rá 'bego: “Rí ma ja ra tai ne ja ya 'ñũ de ra hnini ua tsincaua gatho nú'ũ gui tsupũ, gatho ya zi hyoya ne nú'ũ xa nza yá ndo'yo ne hingui tsa da 'ñani, ne ya doua, ne ya goda, pa ga ñu'me'ũ.” ²² Ne ya 'mefa nura 'bego bi 'ñembabi rá hmu: “Ya stá øt'a nú'a gá xicagui, pe ponguitho ya hudi de ja ra mexa.” ²³ Nepũ nura hmu bi 'ñembabi rá 'bego: “Nubyá rí ma ja ya ða'ñũ ne ya t'ũca 'ñũ nú'ũ 'ranga ja ya mbonthe, y gui ja güi tsi gatho nú'ũ gui tsudi pa da ñuxa nuya hudi ponguitho ja ma mexa. ²⁴ Ngue'a nugui dí ma gue nú'ũ dá mbitabi ra mudi, ni 'na de gue'ũ hinda ñuni con guequi.”

Nú'ũ to'o da za da ðena ra Jesu

²⁵ Ndunthi ya ja'i mri ðena ra Jesu, y nu'á bi mpunts'i ne bi 'ñembabi'ũ:

²⁶ —Nu'a tó'o ne dua nxadi, mahyoni ma'na da madigui que rá dada, ne rá nana, ne rá 'behña, ne yá batsi, ne yá cu, ne rá tesse; pe nu'bu hina, hinda za. ²⁷ Ha nu'a tó'o hinda 'ñei da dengagui masque da 'bedi gatho, hinda za ga øt'e ma nxadi'a. ²⁸ Xi'bu 'nara ja'i da beni da hyoca 'nara ðanga ngu, ¿ha gue hinda beni 'met'o te gatho mahyoni pa da uadi da hyoqui? ²⁹ Pe nu'bu hinda beni 'met'o, ne 'bũ hønse bi futua rá ua rá ngu, nepũ ya hinda

juati, y gatho nú'u to'o da hyandi ma da nthede de gue'a, ³⁰ ne da 'ñena: “Nuna 'ñòhòni hõnse bi mûta rá 'bèfi, ya himbi za bi juati.” ³¹ O xi'bu 'nara nda beni da 'ñòt'atuhni co ma'na rá mindaui nú'a pe'tsa 'nate 'mo ya soldado, ¿ha gue hinda beni 'met'o ua da za da ntate co nú'u 'ret'a 'mo yá soldado? ³² Y nu'bu da beni 'met'o gue hinda ntate, da menpa ra noya ma'na rá mindaui nú'a bra 'ñe yabutho, gue ya hinda ntunhui. ³³ Hangué nuguí dí xi'ahu, toraza de gue'ahu nu'bu hingui tsogui gatho nú'a guí pe'tshu, hinda za dua nxadi'ihu.

Rá ts'edi ra u
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Nura u xá hño, pe nu'bu ya bi 'be rá hño, ¿hanja da za da yopa cæqui? ³⁵ Ya hingui ho nixi pa dra thants'a ja ra hai de ya huahi, nixi pa da t'u'tua ja yá ua ya ndapo, nixi pa ni 'nara t'òt'e ya hinxá hño, hangue dra fòtbu. Nu'a tó'o ja rá t'òde pa da 'yòde, dá 'yòde núna dí ma.

15

Ra 'bede de 'nara zi deti xqui 'medi
(Mt. 18:10-14)

¹ Ndunthi ya 'ñatsa nguxboja ne ndunthi ma'ra ya ts'oja'i bi ma bá tsudi ra Jesu pa da 'yòde nú'a mi mañ'a. ² Hangué nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi ñama'ñu de gue'a, ne mi ena:

—Nuni ra 'ñòhò nzantho ñaui ya ts'oja'i ne ri ñuni con gue'u.

³ Nepu ra Jesu bi xipa 'nara 'bede, ne bi 'ñembabi'u:

⁴ —Xi'bu 'na de gue'ahu 'bu gri pe'tshu 'na nthebe ya deti pe 'bu gui 'behu 'na de gue'u, ¿ha gue hingue gui tsohuni nú'u goho'rate ne 'ret'amaguto pa gui maha ja ra mbonthi pa gua hoñhu nú'a xcá 'bedihu asta hingui tsuhu? ⁵ Y nu xqui tsudihu'a gui 'yents'a ja ri xi'nxihu co ra johya ne gui tuxhu. ⁶ Nepu gui zoñhu gatho ri amigohu ne ri 'nanguhu ne gui 'ñembabi'u: “Ma ga johyahu, ngue'a ya stá tsudi nú'a ma deti stí 'behmaha.”

⁷ Hangué dí xi'ahu, njabutho nehe 'bu 'nara 'yòt'ats'oqui da ñobri, da nja ra johya mahets'i, que nú'u goho'rate ne 'ret'amaguto ya ja'i beni gue 'bui xá hño ne hu yá mui gue hinga mahyoni da ñobri.

Ra 'bede de 'nara boja xqui 'medi

⁸ O ne 'nara 'behña pe'tsa 'ret'a ya boja ne da 'bedi 'na, da tsò ra ñot'i ne da mpaxi 'ramats'u pa da hyoni asta hinda zudi. ⁹ Ha nu sta zudi'a, da zohna gatho yá mpadi ne yá 'nangu ne da 'ñembabi: “Ma ga johyahu, ngue'a ya stá tsudi nú'a ra boja stí 'behmaha.” ¹⁰ Hangué nuguí dí xi'ahu, njabutho nehe 'bu 'nara 'yòt'ats'oqui da ñobri, nu'bu yá enxé Ajuá bí òt'ango nuni mahets'i.

Ra 'bede de ra nanat'u

¹¹ Ra Jesu bi 'ñena nehe:

—'Nara 'ñòhò mi pe'tsa yoho yá t'u, ¹² nepu nú'a mbatsi bi 'ñembabi rá dada: “Papá, dí ne gui 'racagui nú'a rí 'ñepcagui de nú'a guí pe'tsi.” Nu'bu nura dada bi mudi bi hecuabi yá hño, ne bi umbabi yá t'u. ¹³ Nepu de ya xqui thogui 'raya pa, nú'a ra t'u mbatsi bi munts'a gatho nú'a xqui t'umbabi ne bi hñats'i, ne bi bõni de guehni, bi gu rá 'ñu bi ma pa ma'na ra hai yabu habu bá tegue gatho rá boja ja 'nara 'mui xi xmá nts'o. ¹⁴ Pe nu mi degue gatho nú'a mi ha, bi nja 'nara danga thuhu ja nú'a ra hai'a, ne nu'á bi mudi bi sufri co ra thuhu. ¹⁵ Nepu de guehni bi ma bá apa ra 'bèfi 'nara 'ñòhò de nú'a ra hai'a. Y nura 'ñòhò'a bi umbabi ra 'bèfi ne bi mehni da supa yá ts'udi. ¹⁶ Y ra ora mi ñunga ya ts'udi, nú'a mi nehma da zi nú'a mi tsi'u, ngue'a xi mi tsu ra thuhu, pe hinto mi huequi pa da t'umbi te da zi. ¹⁷ Nu'bu nu'á bi beni rá ngu ne bi 'ñena: “Hangu ya mēfi pe'tsa ma dada ja rá ngu, ne bí ja ndunthi te da ts'i, asta pongui. Y nuguí, go dí 'youa ya ga tu ra thuhu. ¹⁸ Ma ga yopa penga ja rá ngu ma dada, ne ga embabi: Papá, stá òt'a 'nara ts'oqui ja rá thandi Ajuá ne ja ri thandigue. ¹⁹ Ya hiní 'ñepcagui gui 'ñengagui ri t'ugui. 'Yòt'cagui

ngu 'nadrá 'begotho de gue'i; ga embabi njabu.” ²⁰ Nepu nu'á bi gu rá 'ñu ne bi menga pa ja rá ngu rá dada.

Pe ante da zoni, rá dada bi hyandi ne bi huequi, ne bi nest'ihí bá tsudi, y ngu bi nthui, bi hyufi ne bi zú'tsi. ²¹ Nepu nura t'u bi 'ñembabi: “Papá, stá øt'a 'nara ts'oqui ja rá thandi Ajuá ne ja ri thandigue. Ya hiní 'ñepcagui gui 'ñengagui ri t'ugui.” ²² Pe nura dada bi 'ñembabi yá 'bego: “Bá hahú 'raya he nú'u ma'na strá hño ne hyethu, ne hñu'tsuahu 'nara mfo'ye, ne ti'tuahu. ²³ Ne bá tsihu nú'a ra nocandamfri ga hohu ne ga tsihu. ¡Ma ga øthu 'nara ngo dega johya! ²⁴ Ngue'a nuna ma t'u ndí hu ma mui gue ya xqui duhma, pe hina, y nubyá dí ja ra uenda gue ya xa yopa nte. Stí 'bedi, pe nubyá ya dá yopa handi.” Y nu'á bi mudi bi 'ñot'ango.

²⁵ Hinga ya'a bi zohø nú'a ra t'u mada, mbi 'yo ja ra 'befi. Pe nu mi zohø guetbu ja rá ngu, bi 'yøde mi ja ya 'be'mda ne ya hnei. ²⁶ Nepu nu'á bi ma'ta 'na de nuya 'bego pa bi 'yambabi te mi ja. ²⁷ Nepu nura 'bego bi 'ñembabi: “Ri cu xa zohø y nuri dada bi manda bi tho ra nocandamfri ngue'a bi zohø te rá 'ñentho ha hinte xqui ja.” ²⁸ Pe nú'a ra cu mada xi bi bø rá cue ne himi ne da yut'i. Ha nurá dada bi bøni bi bantebi pa da yut'i. ²⁹ Ha nu'á bi 'ñembabi rá dada: “Papá, guí pase hangu ya jeya stá 'buhui ne dí pep'a'i, ha hinhya'mu stá nts'o'yøde de gue'i. Pe ni 'na'qui hinxcá 'raca madi 'nara zi t'axi pa ga tsi'be ma amigo. ³⁰ Pe nubyá, nú'a ri t'u xa zohø, xua dec'a'i ri boja co ya ts'o'behña, nu'á ha, go asta gá hyopabi ra nocandamfri.” ³¹ Nepu nurá dada bi 'ñembabi: “Ma zi t'u'i, nu'í nzantho guí 'bui con guequi, y gatho nú'a dí pe'tsi, ri meti nehe. ³² Pe nubyá, mahyoni ga johyahu ne ga øthu 'nara ngo, ngue'a ri cu ndí hu ma mui gue ya xqui duhma, pe nubyá pa guequi dí ja ra uenda gue ya xa yopa nte. Y stí 'behmahu, pe nubyá ya dá yopa hanthu.”

16

Ra 'bede de 'nara 'betri mi ju ndunthi ra boja

¹ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Mi 'bui 'nara 'ñohø xi mrá rico ne mi 'bui 'nará 'betri. Y ra hmu xqui sipabi gue nú'a ra 'betri mi jampa ndunthi rá boja. ² Nu'bú nura hmu bi zohna nú'a ra 'betri ne bi 'ñembabi: “Xa sicagui 'raya noya de gue'i. Hangué dí ne gui dacagui ra uenda de ri 'befi, ngue'a ya hindí ne gui sigui gui pepcagui.” ³ Nepu nú'a ra 'betri bi bense ja rá mfeni, ne mi ena: “Xibya, ¿te ga øt'e? Ma hmu ma da hñaga ra 'befi, ha otho ma ts'edi pa ga pe ya hai, y ri 'raca ra 'betsa 'bu ga mpeti. ⁴ A, nubyá ha, ya dá beni te ma ga øt'e. Ma ga hongra ra modo pa da macagui nú'u to'o tupabi ma hmu, pa da 'raca nsequi ja yá ngu nura pa'a da thagagui ra 'befi de guecua.” ⁵ Nepu nu'á bi zohna 'rama'na nú'u to'o mi tupabi rá hmu. Nu'a ra mudi bi 'yambabi ne bi 'ñembabi: “¿Hangu guí tupabi ma hmu?” ⁶ Nu'bú nu'á bi datuabi bi 'ñena: “Dí tupabi 'na nthebe barri ra aceite.” Ha nura 'betri bi 'ñembabi: “Jaua ra he'mi habu huts'i hangu guí tupa ma hmu, y dama hyoqui ma'na habu di ma gue hønse nde nthebe barritho gui tu.” ⁷ Nepu nu'a ma'na bi 'ñembabi: “Xi'a'i, ¿hangu guí tугue?” Nu'á bi 'ñena: “Na nthebe huada ra trigo.” Nepu nú'a ra 'betri bi 'ñembabi: “Nehe jaua ra he'mi habu huts'i hangu guí tupa ma hmu. Hyoca ma'na habu di ma gue hønse goho'rate gui tu.” ⁸ Nepu nura hmu bi 'ñe'tsua rá nsu nú'a ra ts'o'betri ngue'a bi dama nti rá mfeni pa bi gohi xá hño co nú'u to'o mi tu ya thai. Hangué njabu nuya meximhai xi ya nimfeni pa da gohi xá hño co yá mimeximhaiui, pe nú'u xa gamfri Ajuá hingui øt'e njabu.

⁹ Pe nugui, nu'a dí xi'ahu, masque ra boja da za da hyat'a 'na, pe nehe co nú'a ra boja'a ogyá mit'ihu, faxhu nú'u ja te øtua ra 'bedi, pa njabu gui ntsixhu'u, pa nu sta uadi ri tehu de guecua ja ra ximhai ne sta uadi da thogui ra boja, nu'bú ma da t'a'ahu 'nara hoga 'ñehe nu xcrí tsøñhu mahets'i habu bí ja ya hoga 'mui pa nzantho.

¹⁰ Nu'a tó'o hingui cøni masque 'na tui ra boja xa t'umbi da su, nehe hinda gøni 'bu da t'umba ndunthi ra boja pa da su. Nu'a tó'o cøni de nú'a 'na tui xa t'umbi pa da suhma, nehe da gøni 'bu da t'umba ndunthi pa da su. ¹¹ Hangué nugui dí xi'ahu, 'bu gui cøñhu

ya hño de nuua ja ra ximhai nú'x xa t'a'ahx pa gui suhmañx, ¿to'o da gamfri de gue'ahx pa da 'ra'ahx ya hño de mahets'i pa gui suhmañx? ¹² Nu'bux hingui pañx gui suhx nú'a hingri metihx, ¿hanja da za da t'a'ahx nú'a rí 'ñep'a'ihx pa gui suhx?

¹³ Ni 'nara 'bexo hinda za da mepabi yoho ya hmu, ngue'a njabux da za da utsa 'na, ne go da mahui nú'a ma'na, o nzantho go di pepabi 'na, y nu ma'na hina. Njabux nehe hingui tsa gui pepabihx Ajuax ne da 'yoda ri mfenihx ra boja.

¹⁴ Ha nuya fariseo xi mi ho da me'tsa ndunthi ra boja ne mi 'buhni mi huxa nt'ode'x nú'a bi mangax ra Jesu ne xi mi enda yá thede'x. ¹⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'x:

—Nu'ahx ri hnequi 'ñena 'na xi gyá hoja'ihx, pe hønse pa gui pønga ri hmihx ja yá thandi ri miq'eiñx, pe Ajuax pat'athohx ri mfenihx te rá 'be'a guí beññx, hangue 'bux guí ne gui pønga ri hmihx ja yá thandi ri miq'eiñx, hingui tsa gui pønga ri hmihx ja rá thandi Ajuax.

Rá ley ra Moise ne ra hoga nt'ode de rá hmanda Ajuax

¹⁶ Desde ante da zøhø ra Xuua Xi'tsate ya nguí pe'tsuahx rá ley ra Moise ne nú'a xqui mangax ma'ra yá 'mehni Ajuax. Y desde bi zøhø ra Xuua asta nubya xcá 'yøñx xa si'ahx ya noya dega hoga nt'ode de hanja go ri manda Ajuax, y njabux ndunthi xa 'yøt'a ra ts'edi da yut'i nu habux ri manda Ajuax.

¹⁷ Masque mahets'i ne ra ximhai hingui hei pa da uadi, pe ni 'nara noya nú'a xa t'ofox ja rá ley Ajuax hinda njabutho, pe'tsi da njabux ngu nú'a ma.

Ra Jesu bi ma de ra nxuni (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Bux 'nara 'ñøhø da nxungüi rá 'behñax pa go da nthatui ma'na ra 'behñax, nú'a ra 'ñøhø'a ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui. Y nu'a tó'o da nthati co 'nara 'behñax xa nxungüi rá dame, ne'a ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui.

Ra Jesu bi ma de 'nara 'ñøhø ra rico ne ra Lasaro

¹⁹ Mi 'bui 'nara 'ñøhø xi mrá rico, ne xi mri hñe xá hño co 'raya hoga dutu xi mahotho. Y mi øt'ango hyastho ja rá ngu co ndunthi ra nthoqui. ²⁰ Ne mi 'bui 'nara zi meti mrá thuhu ra Lasaro xi mrá hyoya, xqui hñuhni ja rá gosthingu nú'a ra rico. Ne mi tsu 'nara hñeni mi 'ya maxøgue rá ndo'yo, ²¹ ne asta ya tsat'yo mi te'tsuabi habux mi 'ya. Y nú'a ra zi 'ñøhø'a mi nehma xa zi nú'a mi tagui de ja rá mexa nú'a ra rico. ²² 'Nara pa bi du ra zi hyoya, y ya enxø de mahets'i bá ehe e bi zits'i pa bá 'buhui ra Abrá nuni mahets'i. Nepux 'mefa bi du nehe nú'a ra rico, ne bi t'agui. ²³ Y de mi oni nú'a ra rico ja ra nidu xi mri sufri ndunthi, nepux nu'a bi guxa yá da ne bi hyandi de yabux ra Abrá ya mi 'buhuini ra Lasaro nehe. ²⁴ Nepux nura rico bi ma'ti ne bi 'ñembabi: “Ma dada'i Abrá, dá nja ri nthecate de guequi, bá pøhna ra Lasaro da pobo qué yá dedo co 'na zi tui ra dehe pa e da pobo qué ma jane, ngue'a xi dí sufri ndunthi nuua ja ra tsibi.” ²⁵ Ha nura Abrá bi 'ñembabi: “Amigo, beni gue nu'i nú'bux nguí 'bui ja ra ximhai xi nguí 'bui xá hño, ha nura Lasaro mi sufri ndunthi ra hñoaya. Pe nubya nuní 'bui xá hño de guecua, ha nu'i go guí sufribya nú'bux habux guí 'bui. ²⁶ Ha nixi da za da mabux ra Lasaro, ngue'a ja 'nara hñe madetho xi xá hñe. Hangue nu'x 'bucua hinda za dí mabux, ha nu'x bí 'bupux, hinda za dí 'ñecua nehe.” ²⁷ Nepux nú'a ra rico bi 'ñena: “Ma dada'i Abrá, nu'bú dí bante'i gui pøhna ts'ux ra Lasaro ja rá ngu ma dada ²⁸ habux bí 'bui má cut'a ma cu, pa da zofo pa hinda zøhø de guecua ja ra nidu, e da sufri ngu dí sufriga.” ²⁹ Pe nura Abrá bi 'ñembabi'a: “Nu'ú ya bí pe'tsa nú'a bi 'yofo ra Moise ne nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuax. ¿Go dá 'yøte'x!” ³⁰ Pe nura rico bi 'ñena: “Haha majuañi guí ma, nú'i ma dada'i Abrá, pe nu'bux gui pøhna 'na de nú'x xa du, nu'ú dí pañi da 'yøte ne da ñobri.” ³¹ Pe nura Abrá bi 'ñembabi: “'Bux hingo xa 'yøte nú'a bi mangax ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuax, nixi da ne da gamfri nú'a da xipabi nú'a di yopa nte de ja ra du.”

17

Ra Jesu bi ma gue ga nsuh pa hinga japhu da 'yot'a ya ts'oqui ma'ra
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nzantho da nja 'raya t'ot'e pa da japi da nts'oca ya ja'i, pe jhucate nú'a ra ja'i to'o da japi da 'yot'a 'nara ts'oqui ma'na! ² Ma'na xá hño nú'a ra ja'i'a dra ts'utuahma 'nara do strá hñu ja rá 'yuga ne dra fota ja ra ndehe, pa te hõnse da japi da 'yot'a ra ts'oqui ma'na rá miqu'eiui nú'a hinxa zeditho rá jamfri. ³ Hangué nuguí dí xi'ahú guí nsuhú. Nu'bú 'nari cuhú da 'yot'ahú 'nara nts'o'múí, zofohú, hñacuahú. Nu'bú da ñobri, pumbabihú. ⁴ Masque da 'yot'ahú ra nts'o'múí yoto 'mi'qui de ra pa, ne 'bú da 'ñehe da 'ya'ahú ra pumbate cada ra 'mi'qui, pumbabihú.

Ra jamfri ngu 'nara zi nda dega mostasa

⁵ Ha nuyá apostol ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xupca ma jamfrihe.

⁶ Nepu ra zi Hmu Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bú xi majuani gri p'e'tshu ra jamfri masque ngu 'nara zi nda dega mostasa rá ndanguí, nu'bú da za guí 'ñembabihú nuna dangá 'bai gá za: “C'uts'i de habú guí 'bai ne rí ma guí nt'ut'a ja ra ndehe,” ha nura za'a da 'yot'a'ihú co nú'a ri jamfrihú.

'Nara 'bego rí 'ñepi da mepa rá hmu, hingo dra 'bepi

⁷ Ra Jesu bi 'ñembabi nehe'ú:

—'Bú 'nara ja'i di 'bú 'nará 'bego xqui menga 'befi ja ra huahi o ra 'ba'yo, ¿ha gue da t'embabi 'bestho: “Thogui hñudi guí ñuni?” ⁸ Hina. Nu'á da t'embabi: “Met'o guí hoca ra nt'oxi, ne hñoquigue pa guí 'raqui te ga tsi. Nepu 'mefa guí ñunigue nehe.” ⁹ ¿Ha guí beñhú da t'umba njamádi ra 'bego de nú'a 'bepabi da 'yot'e? Hina. ¹⁰ Njabu nehe nu xcrí juahú guí pephú rá 'befi Ajuá xa 'bep'ahú, rí 'ñepi guí 'ñeñhú: “Hiní 'ñepcahe guí 'yacje ra jamadí ngue'a 'nadyá 'begothohe ne hõnse stá pehe nú'a mri 'ñepcaguihe ga pehe.”

Ra Jesu bi 'yøthe 'ret'a ya 'ñøhø mi tsudi ra lepra

¹¹ De guehni bi thogui ra Jesu bi siguí rá 'ñu pa mri ma Jerusale, bi 'ranga madetho de yoho ya hai, 'na rá thuhu Nsamaria, ha nu ma'na Galilea.

¹² Y ya de mi ma da zonga ja 'nara zi hnini, bi bõni pa bá tsudi'a 'ret'a ya 'ñøhø mi tsudi ra lepra nú'a mi tsit'atho ra ngø, ne nu'ú bi gohi zi yabatho de gue'a, ngue'a xuá nts'uni yá hñeni. ¹³ Nepu bi ma'ti'ú bi 'ñembi:

—Jesu, ma zi Xahnate'ihé, dá nja ri nthecate de guecje.

¹⁴ Nepu nu mi hyanda ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—Rí maha ua 'ñudihú ja ya macja.

Nepu nu'ú bi ma, ne de má 'ñu bi ñani de yá hñeni'ú. ¹⁵ Y 'na de gue'ú de mi za gue bi ñani, bi mengui mi xocambeni Ajuá co ya hmafi. ¹⁶ Ne bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi megui rá hmi asta ja ra hai pa bi umba njamádi ngue'a xqui 'yøthe'a. Y nú'a ra 'ñøhø'a mra me Nsamaria. ¹⁷ Y nura Jesu bi 'ñani ne bi 'ñena:

—¿Ha gue hingue mi 'ret'a bi ñani? ¿Habú bi ma nú'ú má guto? ¹⁸ ¿Ha gue hõnse níni higrá me Israel bá pengui ri xocambeni Ajuá?

¹⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø:

—'Bai rí ma, ya xcá ñani ngue'a xcá camfrigui.

Ra Jesu bi ma de rá 'ñehe rá hmada Ajuá

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nepu ya fariseo bi 'yambabi ra Jesu ha'mú mi ma da zøhø rá hmada Ajuá nuua ja ra ximhai. Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nurá hmada Ajuá hinga 'nara t'ot'e pa da hnequi. ²¹ Nixi da za da t'eñ'ahú: “Xi jua”, o “Bí jani”. Nurá hmada Ajuá ya xa zøhø ne ya 'bú con gue'ahú.

²² Nepu nu'á bi 'ñembabi yá nxadi nehe:

—Ma da zøhø ra pa gui nehmaḥu gui hyanthu da zøhø 'bestho nú'a ra danga pa, pa gui hyanthu da yopa 'ñehe pa da nda Nú'a To'o e bi Nja'i, pe hindi tat'atho ya pa pa gue'a. ²³ Ne ma da t'eñ'ahū: “Xi 'bucua”, o “Xi bí 'buhni”. Pe oxqui pahū ma gui c'a'tshū, ne oxqui tēnihū nú'u to'o da xi'ahū njabū. ²⁴ Ngue'a ngu guí hanthū 'nara huei nú'a masectho da yot'i maxøgue mahets'i, ma da njabū nehe nú'a ra pa'a stua yopa pengui Nú'a To'o e bi Nja'i. ²⁵ Pe mahyoni 'met'o da thogui ndunthi ya ts'othogui. Ne ma da utsa gatho ya ja'i nú'u 'bui de nuya pabya. ²⁶ Ngu nú'a bi nja de nuya pa'u de mi 'bui ra Noé, ma da njabū nehe nu stua yopa ehe Nú'a To'o e bi Nja'i. ²⁷ Nu'á mri ñuni, mi tsithe, ne mi øt'a nthati ngu xi yá nzai, ne hinte mi jamasu'u asta nura pa'a bi yut'a ra Noé ja ra arca, ne mi damfri'u bi ñuxa ra dehe maxøgue ra ximhai, y gatho ya ja'i bi jat'i. ²⁸ Bi njabū nehe nuya pa'u mi 'bu ra Lot. Ya ja'i mi øt'e ngu xi myá nzai, mi ñuni mi tsithe, mi mpa ne mi ntai, mi mpot'i ne mi høngu. ²⁹ Pe nu de mi bønga ra Lot de ra hnini Sodoma, bi 'ua ya tsibi ne ra asufre, y bi du dega nzat'i gatho ya ja'i de nú'a ra hnini'a. ³⁰ Ma da njabū nehe nú'a ra pa'a stua yopa pengui Nú'a To'o e bi Nja'i.

³¹ De nura pa'a, 'bu 'na di 'ba ja ra patio de rá ngu, hinda yut'a mbo rá ngu pa da hñats'i nú'a te di pe'tsi. Y nu'a tó'o di 'yo ja rá huahi, ya hinda yopa menga ja rá ngu. ³² Benihu de hanja bi ndo'u rá 'behña ra Lot ngue'a bi ñegui bi hyanda nú'a ra hnini bi zopu. ³³ Nu'a tó'o ne da su rá te, da 'bedi, pe nu'a tó'o da unga rá te po rá nguequi, nu'a ma da me'tsa ma'na ra hoga te pa nzantho.

³⁴ Nehe dí xi'ahū gue nú'a ra xuui'a 'bu yoho di 'bonga 'nadbū ja yá aha, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui. ³⁵ 'Bu yoho ya gūni di cūni mahyegui, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui. ³⁶ 'Bu yoho ya 'ñøhø di 'yo ja yá 'befi 'nadbū ja ra huahi, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui.

³⁷ Nu mi 'yøde njabū ya apostol bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Habū ma dua nja nú'a gá ma, ma zi Hmu'ihe?

Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nuni habū di 'beni nú'a xa du, ja ma da munts'ni ya pada pa da zi'u.

18

'Nara nzaya co 'nara viuda

¹ Ra Jesu bi xipa 'nara 'bede yá nxadi gue mahyoni da 'yapabi Ajuā nzantho nsinque da zabi. ² Ne bi 'ñembi:

—Mi 'bui 'nara nzaya ja 'nara hnini, himi tsu Ajuā ne ni 'nara ja'i himi tsu. ³ Ne de nú'a ra hnini'a mi 'bui 'nara viuda nehe, nzantho mi pa da c'a'tsa nú'a ra nzaya pa da ñani de rá ncontra'a. ⁴ Pe bi thogui ndunthi ya pa nura nzaya himbi umba ra mfats'i nú'a ra viuda. Pe 'mefa bi 'ño rá mfenise nú'a ra nzaya ne bi 'ñena: “Masque nugui hindí tsu Ajuā, nixi 'nara ja'i hindí tsu, ⁵ pe hingo rá ngue'a ma ga øta nú'a xica ra viuda, pa hingue xi stí tsøtcatho ma mui.”

⁶ Ra zi Hmu Jesu bi 'ñena:

—Guehna bi mangua nú'a ra ts'o nzaya. ⁷ Xihma Ajuā, ¿ha gue hinda ñani nú'u to'o xa huahni, nú'u apabi'a ma pa ra xuui? ¿Ha gue hinda mats'i 'bestho'u? ⁸ Dí xi'ahū gue ha, 'bestho da mats'i. Xi sta yopa mengui Nú'a To'o e bi Nja'i, ¿ha gue da zadi ndunthi to'o di camfri 'bu? Ya hina.

'Nara fariseo co 'na de nuya 'ñatsa nguxboja

⁹ Ra Jesu bi mangua ma'na ra 'bede pa nú'u to'o ri 'ñets'i gue ya hoja'i ne xi ya denate, ne bi 'ñena:

¹⁰ —Yoho ya 'ñøhø bi ma ja ra nija pa da 'yapabi Ajuā, 'na mrá fariseo, ha nu ma'na mrá 'ñatsa nguxboja. ¹¹ Ha nura fariseo bi 'yapabi Ajuā má 'bai ne mi ena njaua: “Dí jamadi ma Zidada'i, ngue'a nugui hindí nja ngu ya 'yøt'ats'oqui, ya be, ya ts'o'mui ne ya zinga medinthati, nixi dí nja ngu nuni ra 'ñatsa nguxboja 'bahni. ¹² Nugui dí ayuna yo'qui ra semana, ne nzantho dí 'ra'a 'ret'a centavo cada ra bexo nú'a dí taha,” njabū bi 'ñena. ¹³ Pe nú'a ra 'ñatsa nguxboja bi gohi ts'u zi yabu de ra fariseo, ne nixi bi ne bi guxa yá da

pa mahets'i ngue'a mi padi gue xi mrá nduts'oqui, pe xi mi apabi Ajuá con gatho rá mui ne mi ena: “¡Ma Zidada'i, dá nja ri nthe cate de guequi, ngue'a xi majua ni nugui 'nadrá danga 'yot'ats'oqui!”

¹⁴ Hangue bi 'ñenga ra Jesu:

—Dí xi'ahú gue nú'a ra 'ñatsa nguxboja bi zúdi ra pumbate de yá ts'oqui, ne bi menga ja rá ngu ya hinte má ts'oqui mi tu. Pe nura fariseo himbi zúdi ra pumbate de yá ts'oqui. Ngue'a nu'a tó'o ri 'ñexase, nú'á go gue'a ma da 'be rá tsa. Ha nu'a tó'o hini 'ñexase, nú'á 'mefa ma da t'e'tsua rá nsu.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Bá ts'impabi ya zi batsi ra Jesu pa da hñuxa yá 'ye ne da japabi'ú. Pe nu mi hyanda njabu yá nxadi bi zúdi nú'ú to'o mri zi yá batsi. ¹⁶ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ú:

—Hophu ya batsi da e da zúcgui, oguí hacuahú, ngue'a nu'ú tó'o da 'mui ja rá hmanda Ajuá, mahyoni da nja ngu nuya ya zi batsi. ¹⁷ Nehe dí xi'ahú gue nu'a tó'o hinda nja ngu 'nara zi batsi pa da 'mui ja rá hmanda Ajuá, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

'Nara rico bi ñqui ra Jesu

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Ne de gue'a 'nara ndá de ja ra nija bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Nu'i Xahnate, 'nagrá hoja'i, ¿te da za ga øt'e pa ga tsúdi ra te pa nzantho?

¹⁹ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí engagui gue drá hoja'i? Jo'o ma'na ra hoja'i, hønse Ajuá. ²⁰ Nu'i guí padi xá hño ya hmanda de ra ley habu ena: “Oxqui ntsinga medinthati, oxqui nhyote, oxcrí mpe, ne oxqui jù'tsua ya nc'uamba ri miq'u'eiu, ne umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nana ne su'ú.”

²¹ Ha nú'a ra 'ñøhø bi 'ñena:

—Gatho núyá stá øt'e desde ndí batsi.

²² Ha nu mi 'yøde ra Jesu njabu, bi 'ñembabi:

—Ri 'bedi gui 'yot'a ma'na. Rí ma gui pa gatho nú'a guí pe'tsi, ne gui hecuabi ya hyoya. Njabu há, ma grí tsúdi ya hño de mahets'i. Ne bá ehe gui tengagui.

²³ Pe nu mi 'yøde njabu nú'a ra ndá xi bi du rá mui ngue'a xi mrá danga rico. ²⁴ Nu mi hyanda ra Jesu gue xi bi du rá mui, bi 'ñena:

—¡Xi xá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá! ²⁵ Ma'na hingui hei da thogui 'nara danga mbo'ni ngu ra cameyo ja rá gu 'nara 'yofri que 'nara rico da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

²⁶ Ha nú'ú to'o bi 'yøde nu mi mangu njabu, bi 'ñena:

—Nu'bu njabu, ¿to'o'a da za da mpøhø?

²⁷ Nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'a jumpabi xá hñei ya ja'i, pa Ajuá otho 'nara t'øt'e strá hñei.

²⁸ Nepu nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, nuje stuá tsoguihe gatho nú'a ndí pe'tshe pa go stuá ten'ahe.

²⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani dí xi'ahú, nu'a tó'o da zogui rá ngu, o rá dada, o rá nana, o yá cu, o rá 'behña, o yá batsi po rá ngue ra maça noya, ³⁰ nu'á ma da hñani nuua ja ra ximhai ma'na ndunthi que nú'a xa zogui, ne 'mefa ma da hñanga ra te pa nzantho nuni mahets'i.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Y nura Jesu bi 'ueque 'nambu nú'ú 'ret'amayoho yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Nubya grá maha pa Jerusale habu ma da nja ngu nú'a xa 'yofo yá 'mehni Ajuá de nú'a ma da thogui Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ³² Ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i nú'ú hingyá me Israel, ne nu'ú ma da 'yø'tua ra nt'eni, ne ma da ñama'ñu de gue'a, ne ma da zots'i.

³³ Nu'ú ma da na'mbi nepu da hyo, pe nurá hñupa ma da yopa nte de ra du ma'na'qui.

³⁴ Pe nuya nxadi himi tso yá mfeni de nú'a mi xipabi ra Jesu, nixi himi tsa da badi'u de nú'a mi mañ'a.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara goda nuni Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ De ya mi ma da zonga ra Jesu ja ra hnini Jericó, mi huhni 'nara goda ja ra 'ñu, mi peti.

³⁶ Ha nu mi 'yøde'a gue mi pani ndunthi ya ja'i, nu'á bi 'ñani te rá 'bè'a xqui nja. ³⁷ Nepu nu'á bi sipabi gue mi pani ra Jesu me Nasare. ³⁸ Nu'bú nu'á bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—¡Nu'i Jesu, rá T'u'i ra nda Davi, dá nja ri nthe cate de guequi!

³⁹ Ha nuya ja'i mri 'bet'o mi tsui ne mi embi gue da go'ta rá ne, pe nu'á ma'na mri mafi nts'edi ne mi ena:

—¡Rá T'u'i ra Davi, huegagui!

⁴⁰ Nepu ra Jesu bi gohi bi 'mai ne bi mehni to'o bá tsi. Y nu mi zohø habu mi 'bai'a, bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

⁴¹ —¿Te guí ne ga ø't'a'i?

Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí ne ga handi, Ndada.

⁴² Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—¡Nubya ha xa njabu ngu nú'a guí ne! Xcá ñani ngue'a xcá camfrigui.

⁴³ 'Bestho ra ora'a ra goda bi za bi hyandi, ne bi dena ra Jesu, mi xocambeni Ajuá. Y gatho nú'u ya ja'i bi hyandi njabu, ne'u bi xocambeni Ajuá nehe.

19

Ra Jesu co ra Saqueo

¹ Nepu nura Jesu bi yut'a ja ra hnini Jericó ne mri 'yo mi thogui made ra hnini. ² Ne de guehni mi 'bu 'nara 'ñohø xi mrá rico mrá thuhu ra Saqueo, gue'a mrá nda de nuya 'ñatsa ngxboja. ³ Nura Saqueo mi ne da hyanda ra Jesu pa da badi to'o'a, pe himi tsa ngue'a himrá he'tsa ja'i y mi 'ñoui ndunthi ya ja'i ra Jesu, hangue himi tsa da hyandi'a. ⁴ Nepu nu'á bi nest'ihí bi 'met'o bi bøxa maña ja 'nara danga 'bai gá za pa da za da hyanda ra Jesu, ngue'a ja ma dí 'rani'a. ⁵ Nu mi thogui ra Jesu de guehni, bi hyandi gue ja mi tøhni'a. Ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Saqueo, bá dama cai, ngue'a nubya dí ne ga tsøñ'a'i ja ri ngu.

⁶ Nepu nura Saqueo mant'a bi dama gai ne co ndunthi ra johya bi zixa ra Jesu ja rá ngu.

⁷ Ha nu mi hyanda njabu ya ja'i, bi mudi bi nõñ'u ra Jesu ngue'a bi ma bá cut'a ja rá ngu 'nara ts'oja'i. ⁸ Nepu nura Saqueo bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, ma ga hecua ya hyoya made de numa hño dí pe'tsi, ne 'bu to'o stá hat'i, ma ga ju'tua goho 'mi'qui de nú'a stá hat'i.

⁹ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Núbya rapaya xa zohø ra mpøhø nuua ja ri ngu, ngue'a ne'i xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Abrá. ¹⁰ Ngue'a Nú'a To'o bi e bi Nja'i, bá ehe pa da hyoni ne da pøhø nú'u xa 'medi.

Ra 'bede de nú'u 'ret'a ya 'bego co 'ret'a ya boja

¹¹ Nu mi uadi bi mangan ra Jesu njabu, bi mudi bi xipabi ya ja'i 'nara 'bede, ngue'a ya mi ma da zonga Jerusale y nú'u ya ja'i mi hu yá mui gue mi ma da hnequi 'bestho rá hmada Ajuá nu stí zøni. ¹² Hangue nura Jesu bi 'ñembabi:

—Mi 'bui 'nara 'ñohø mrá t'u 'nara nda. Nú'á bi ma yabu ja ma'na ra hnini pa da thuts'i dega nda ja rá hai, nepu da yopa mengui pa da nda. ¹³ Pe ante da ma'a, bi zohna nú'u 'ret'a yá 'bego pa da umbabi 'ra 'nara boja, y mahyegui rá ndunthi bi umbabi cada 'na de gue'u. Nepu bi 'ñembabi: “'Yøthu ra thoni co nú'a dá 'ra'ahu pa da xu ri bojahu asta hinga pengui.” Ne bi gu rá 'ñu bi ma. ¹⁴ Pe nú'u ya ja'i de rá hai nú'u to'o mi utsa, bi mehna 'raya 'mehni pa da ma nehe habu mri ma'a pa xama hinxa thuts'i dega nda de yá hai'u. ¹⁵ Pe nu'á bi t'umbabi ra ts'edi pa da nda, ne bi menga ja rá hai. Ha nu mi zohø'a bi manda bi ts'ohna gatho nú'u to'o xqui umbabi ra boja, pa da badi hangu xqui daga cada

'na de gue'u. ¹⁶ Nu'a rá mudi bi zohø bi 'ñena: “Nú'i ri t'equ'ei Nda, nuri boja gá 'raqui xa xu má 'ret'a yá ndunthi de nú'a gá 'raqui.” ¹⁷ Ha nura nda bi 'ñembabi: “Xá hño, xi grá hoga 'bego, xcá japi xa xu nú'a 'na tui dá 'ra'i. Nubya ma ga hux'a'i dega nda pa gui manda 'ret'a ya hnini,” bi 'ñembi. ¹⁸ Ha nu'a ma'na ra 'bego bi 'ñena: “Nú'i ri t'equ'ei Nda, nuri boja gá 'raqui xa xu má cut'a yá ndunthi de nú'a gá 'raqui.” ¹⁹ Nu'bú ra nda bi 'ñembabi nehe: “Ne'i ma ga hux'a'i dega nda pa gui manda cut'a ya hnini.” ²⁰ Nepu bi zohø nú'a ma'na bi 'ñembabi: “Nú'i ri t'equ'ei Nda, jaua ri boja núna gá 'raqui. Dá tu'ti ne dá pe'tsi xá hño pa hindá 'bedi. ²¹ Dá ntsu xa bø ri cue ngue'a nu'i guí japi da mpefi 'na ndunthi, ne guí ju guí pe'tsi nú'a hingo xcá pefi, ne guí xofo nú'a hincá pot'i.” ²² Nepu nura nda bi 'ñembabi: “Nu'i 'nagra ts'o'bego, co nú'a ri noya gá ma gá nts'oquis. Nu'bu gá paði gue drí ja'ahu gui mpehu nts'edi ne dí ju dí pe'tsi nú'a hinstá pefi, ne dí xofo nú'a hinstá pot'i, ²³ nu'bú ¿hanja hingá tsogui ma boja ja ra banco pa xa xu rá thaha?” ²⁴ Nepu bi 'ñembabi nú'u ma'ra ya 'bego mi 'buhni: “Hñamfu nú'a ra boja ne umbabihu nú'a to'o bi xu 'ret'a 'mi'qui rá ndunthi ra boja.” ²⁵ Pe nu'á bi 'ñembabi: “Nú'i ri t'equ'ei Nda, pe nu'á ya pe'tsa 'ret'a ya boja.” ²⁶ Ha nura nda bi dadi ne bi 'ñena: “Dí xi'ahu gue nu'a tó'o paði da xu nú'a t'umbi, da t'umbabi ma'na, pe nu'a hingui paði da xu nú'a t'umbi, da thambabi nú'a ts'u di pe'tsi. ²⁷ Ha nú'u ma ncontra himi ne gue go ga nda, bá tsinchaua gatho, ne hyohu ja ma thandi.”

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ De mi uadi bi manga njabu ra Jesu, bi thogui gá ma pa Jerusale. ²⁹ Y de ya mi ma da zonga ja ra hnini Betfage ne ra hnini Betania, gueta ra t'ohø rá thuhu 'bo Olivo, bi mehna yoho yá nxadi, ³⁰ ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ja nuni ra hnini bí jani, ne nu xcrí tsøñhuni ma gui tsahu 'nara zi burru di that'i de guehni, nú'a hinto xa tøguetho. Gui xo'thu ne ua tsinchaua. ³¹ Nu'bu to'o da 'yan'ahu hanja guí xo'thu, 'ñembabihu: “Ma zi Hmuhe bí honi.”

³² Nepu nú'u yoho yá nxadi bi ma ne bi zudi ngu xqui xipa ra Jesu. ³³ Y ts'a mi xo'ti'u, nú'u to'o myá meti bi 'ñembi:

—¿Te gui japhu ra burru guí xo'thu?

³⁴ Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmuhe bí honi.

³⁵ Nu'bú bi ts'i'tsuabi'a nura zi burru, ne nu mi zøni'u bi xi'tsua yá pat'i'u pa bi tøgue'a. ³⁶ Ne de mri ne ra 'ñu ra Jesu, ya ja'i mi haca yá pat'i pa mi pøgue ja ra 'ñu habu mi thogui'a. ³⁷ Ne nu mi donts'a ja ra t'ohø 'bo Olivo pa da gai, gatho nú'u mri deni'a bi mudi bi mafi co ra johya ne mi xøcambeni Ajuá ngue'a xqui hyant'u ya danga nt'udi nú'u xqui 'yøt'a ra Jesu. ³⁸ Ne mi ena'u:

—¡Njapi ra danga Nda nuni xuá mencahu Ajuá! ¡Xi rá nsunda ra hoga'mui nuni mahets'i, ne ma da njabu de guecua ja ra ximhai nehe! ¡Xi rá nsunda Ajuá!

³⁹ Nepu 'ra de nuya fariseo mi pani ja ya ja'i bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, dí nehe gui hñacua nuuy ya ja'i grí 'ñoui, hinda mafi.

⁴⁰ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Dí xi'ahu gue nu'bu núyu da go'ta yá ne, nu'bú da za da mafi asta ya do.

⁴¹ Nu mi zohø ra Jesu gueta ra hnini Jerusale, bi hyandi ne bi huequi ne bi nzoni, ⁴² bi 'ñena:

—¡Nu'ahu me Jerusale, 'bu di tsohma ri mfenihu gue xa zohø ra pa pa gui mpøhøh-mahu! Pe nubyá hinda za gui pahu, ngue'a xra t'ac'a ri mfenihu. ⁴³ Ma da zø ya pa xá nts'o pa gue'ahu, ngue'a nuri ncontrahu ma da go't'athohu, ne da the'ts'athohu, ne hingui c'othu de ja yá 'ye'u. ⁴⁴ Ne da hyo'ahu ne gatho ri batsihu, ne ma da nhuata ri hninihu, ne hinda ma da gohi ni 'nara do maña de rá midoui. Nú'á gue'a ma gui thoguihu ngue'a hingá paði gá hñañhu nuna ra mpøhø Ajuá bá pehn'ahu.

Ra Jesu bi 'yenga nú'ũ mri mpa mbo ra ndanija
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Nepũ ra Jesu bi yũt'a ja ra ndanija ne bi mũdi bi 'yenga gatho nú'ũ to'o mi 'bũhni mri mpa ne mri ntai de guehni, ⁴⁶ ne bi 'ñembabi:

—Ja ra M̄aca T'ofu Ajuũ ena njaua: “Nuna ngu ra ngu pa da s̄ocambenigui”; pe nu'ahũ xcá 'ȳot'athohũ ra ngu dega mfe.

⁴⁷ Hyastho ra Jesu mi 'bũhni ja ra ndanija ne mi xahna ya ja'i, pe nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne gatho ya nda de ra hnini, gatho'ũ mi honi hanja da za da hyo'ũ.

⁴⁸ Pe himi tsa da 'ȳot'a njabũ'ũ ngue'ũ gatho ya ja'i mi huxa nt'ode de nú'ũ mi mañ'ũ.

20

Ra Jesu bi t'ambabi te ma nsequi mi ha
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ 'Nara pa ra Jesu mi 'bũi ja ra ndanija mi zofo ya ja'i de ra hoga nt'ode. Nepũ bi z̄oh̄o ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda. ² Nepũ nu'ũ bi 'ñembabi:

—Dí ne gui xicje to'o xuá mehn'a'i pa gui 'ȳot'a nuya ya t'ot'eya, ne con te ma nsequi guí ot'a njabũ.

³ Nepũ nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nequi ma ga an'ahũ 'nara nt'ani: ⁴ ¿To'o xqui umba ra ts'edi ra Xuua pa bi 'ȳot'a ra sistehe? ¿Ha gue Ajuũ, o ya ja'i?

⁵ Nu'bũ nu'ũ bi mũdi bri 'ñámbabi 'na ngu ma'na ne bi 'ñémbi:

—¿Te ga mañhũbya? Nu'ũ ga emfũ gue Ajuũ bi umba ra ts'edi, ma da 'ñengaguihũ: “Nu'bũ ¿hanja hingá camfrihũ?” ⁶ Ha nu'ũ ga emfũ gue ya ja'i, nu'bũ nu'ũ da b̄o yá cue ne da hyojũ dega nc'ahni, ngue'ũ nu'ũ beni gue ra Xuua xqui mehna Ajuũ.

⁷ Nu'bũ nu'ũ bi 'ñembabi gue himi pađi to'o xqui umba ra ts'edi ra Xuua pa mi ot'a ra sistehe. ⁸ Hangue nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Nixi guequi, hinga xi'ahũ con te ma nsequi dí ot'a njaua.

Ra 'bede de ya ts'om̄fi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Nepũ nura Jesu bi mũdi bi xipa ya ja'i 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

—Mi 'bũi 'nara 'ñ̄oh̄o xqui gaxa ndunthi ya 'bai gá obxi ja yá huãhi. Y de gue'ũ bi umba nhyandi rá uã'obxi 'raya hyanthuãhi. Ha nu'ũ bi ma de guehni gá ma ja ma'na ra hai ndunthi ya pa. ¹⁰ Nu mi z̄oh̄o ra pa pa da nja ra sofo de ya obxi, bi mehna 'nará 'bego nú'ũ to'o mrá me uã'obxi pa da 'yapabi nú'ũ mri 'ñepabi'ũ. Pe ya hyanthuãhi bi guui dega mfei nú'ũ ra 'bego ne hinte bi umbabi. ¹¹ Pe nura me uã'obxi bi mehna ma'na rá 'bego, nehe'ũ bi t'ot'ua ya nts'o'm̄i ne bi juui dega mfei ne hinte bi t'umbabi nehe. ¹² Nepũ bi mehna ma'na, pe nú'ũ ya hyanthuãhi bi gũ bi na'mbi asta bi zeni ne bi guui'ũ.

¹³ Nepũ nura me uã'obxi bi bense ja rá mfeni ne bi 'ñena: “Xibya, ¿te ga ot'e? Ma ga pehna ma hm̄aca t'ũ, xam̄a nu stí hyandi'ũ gue go di gue'ũ ma t'ũ, xam̄a da 'ȳote.” ¹⁴ Pe nú'ũ ya ts'o hyanthuãhi mi hyandua rá t'ũ ra me uã'obxi bi z̄oh̄o, bi 'ñémbabi'ũ: “Nuni go guehni ma da gohui yá hai rá dada, pe ma ga juhũ ga hohũ pa go ga cohũ gatho ya hai.” ¹⁵ Hangue nu'ũ bi gũ nú'ũ ra t'ũ ne bi p̄oni de ja ra huãhi ne bi hyo'ũ.

Nu'bũ ra Jesu bi 'yambabi ya ja'i ne bi 'ñémbi:

—¿Te guí beñhũ ma da 'ȳot'a nú'ũ ra me uã'obxi co nú'ũ ya ts'o hyanthuãhi? ¹⁶ Nu'ũ ma da 'ñehe ne da hyo gatho'ũ, ne da umbabi ya hai ma'ra ya hyanthuãhi.

Nu mi 'ȳode njabũ gatho ya ja'i bi 'ñena:

—¿Xam̄a Ajuũ hinda hopi da njabũ!

¹⁷ Nepũ ra Jesu bi hyandi'ũ ne bi 'ñembabi:

—Nu'bũ, ¿te ne da m̄a nú'ũ huxa ja ra M̄aca T'ofu habũ ena njaua?:

Nú'ũ ra do bi f̄otbũ hm̄ahũ 'na lado nuya hyøngu, nubya gue'ũ ra mũdi do de rá nija Ajuũ.

¹⁸ Nu'a tó'o da fe'tsa nura do'a, da 'uaca yá ndo'yo, ha nu'a tó'o da ze'mi, da qu'e'ti.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya nda de ya hnini

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley xi mi nehma xa gu ra Jesu nura ora'a, ngue'a bi zo yá mfeni'u gue nú'a ra 'bede xqui mañ'a, nu'a xqui ma pa gue'u, pe nu'ú mi tsu ya ja'i da bø yá cue. ²⁰ Hangué bi mehna 'raya 'yacate nú'u mri 'ñet'a hoja'i, pa xama xa 'yøde xa ñama'ñu ra Jesu, pa njabu xa za xa ñapabi co ra gobierhnu. ²¹ Hangué nu'ú bi 'yø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'ihe, dí pahe gue nu'i guí ma ne guí udi nú'a xá hño, ne hinguí huahna nú'a to'o guí ø'tua ra hño, ngue'a nu'i guí udi rá 'ñu Ajuá nú'a majuani. ²² Dí ne gui xicaguihe, ¿ha gue rí 'ñepi ga juthe nú'a ra boja adi ra nda Cesa, o hina?

²³ Pe ra Jesu mi patuatho yá ts'omfeni'u, bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí ne gui hyacaguih? ²⁴ 'Ñutcahu 'nara boja xa. ¿To'o rá c'oi núna tøcua, ne to'o rá thuhuna?

Nu'bú nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Rá c'oi ne rá thuhu ra nda Cesa.

²⁵ Nu'bú nu'ú bi 'ñembabi:

—Umfu ra nda Cesa nú'a rí 'ñepabi, ne umfu Ajuá nú'a rí 'ñepabi'a.

²⁶ Pe nu'ú himbi dinba ni 'nara ts'onoya ja yá thandi ya ja'i ngu nú'a mi ne'u, asta go bi 'yø'u de nú'a gá dadi ra Jesu, ne bi go'tatho yá ne'u.

Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ 'Mefa 'raya ja'i nú'u t'embi ya saduceo bi ma bá c'a'tsa ra Jesu. Nú'ú ena gue hinda ma da yopa nte nú'u xa du. Ne nu'ú bi 'ñembabi ra Jesu:

²⁸ —Ma Xahnate'ihe, ra Moise bi zogui nt'ofu gue 'bu 'nara 'ñøhø da du ne da zogui rá 'behña ne himbi me'tsua ni 'nara bātsi, nu'bú nurá cu nú'a ra 'ñøhø bi du, mahyoni da nthatui nú'a ra 'behña bi gohise, pa 'bu da me'tsa ya bātsi da thu'mba rá thuhu ngu rá thuhu ndu rá 'bet'o dame. ²⁹ 'Na'qui mi 'bui yoto ya 'ñøhø mri ncu. Nu'a rá mudi bi nthati pe 'mefa bi du, ne ni 'nara bātsi himbi me'tsua rá 'behña. ³⁰ Y nura 'behña'a bi nthatui ma'na rá cu ndu rá dame, ne'a bi du, ne ni 'nara bātsi himbi zocuabi. ³¹ Nepu nurá hñu rá cu ndu rá dame bi nthatui nehe nú'a ra 'behña. Y bi njabu 'rama'na asta bi du gatho nú'u yoto, ha nu gatho'u ni 'nara bātsi himbi zocuabi nú'a ra 'behña. ³² Ne 'mefa bi du nehe nú'a ra 'behña. ³³ Hangué xi de stí yopa nte de ra du'u, ¿to'o 'na de gue nú'u yoto bi nthatui dí 'muhui mahets'i?

³⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuua ja ra ximhai ya 'ñøhø ne ya 'behña ri nthati. ³⁵ Pe nu sta yopa nte de ra du ne stí 'muhni mahets'i nú'u rí 'ñepi da 'muhni, ya hinda ma da nthati'u, ³⁶ ngue'a ya hinda ma da du ma'na'qui. Ne ma da 'mu ngu ya ενχε, ne dyá t'u Ajuá ngue'a ya da yopa nte'u de ra du. ³⁷ Nuse ra Moise xicaguih ja ra Maca T'ofu gue ma da yopa nte nú'u xa du, ne ja guehnitho ma de nú'a ra ndapo mi zø, gue ja bi 'ñembabini Ajuá gue go gue'a rá Ajuá ra Abrá, ne de ra Isaac, ne de ra Cobo nú'u ya xqui du. ³⁸ Pe Ajuá hingerá Ajuá de nú'u xa du, go rá Ajuá de nú'u te. Hangué ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo bí te ja rá thandi Ajuá, ne gatho ya ja'i te ja rá thandi'a.

³⁹ Nepu 'raya xahnate de ra ley bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a gá ma, ma Xahnate'ihe.

⁴⁰ Y de guehni ya hinte bi yopa 'yamba ma'na'qui'u.

¿Ha gue ra Cristo go rá t'u ra nda Davi?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja guí mañhu gue nú'a ra Cristo bá pehna Ajuá pa da nda gue rá t'u ra Davi?

⁴² Gue nura Davi bi 'ñena njaua ja ra Maca T'ofu de ya Salmo:

Ajua ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:

“Bá e gui hñudiua ja ma 'ñei,

⁴³ asta hinga tsihn'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ua de rí ga'ti ri ua.”

⁴⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Nu'bu ra Cristo go drá t'uhma ra Davi, nu'bu ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'befi ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi, y gatho ya ja'i bi 'yøde. Ne bi 'ñembabi:

⁴⁶ —Nsuh, oxqui øthu ngu nú'a øt'a ya xahnate de ra ley, ri ho da 'ño co 'raya he xá ma pa da numansu ya ja'i'ua. Ne ri ho dra zenjua co ndunthi ra t'equ'e'i ja ya tai, ne ri ho da gu ya mudi hudi ja ya nija, ne go gue'ua huahna ya mudi hudi habu ja ra hñuni. ⁴⁷ Ne hanbabi nú'a pe'tsa ya viuda asta yá ngu nehe, ne pa hinda fatua yá ts'ot'øt'e'ua, øt'a yá sadi xi xá ma, pe nú'ú go gue'ua ma da hñanga 'nara castigo ma'na ra dangui.

21

'Nara viuda xi mrá zi hyoya bi unga 'nara 'baha ja ra ndanija

(Mr. 12:41-44)

¹ Ha nura Jesu mi 'buhni ja ra ndanija ne mi handa gatho nú'ua xi mi ja ndunthi te mi pe'tsi gue mi ut'a yá boja ja ra 'mø'tsboja de ra nija. ² Nehe bi hyanda 'nara viuda xi mrá zi hyoya bi 'yent'ni yoho ya zi boja dega cobre. ³ Nepu nura Jesu bi 'ñena:

—Xi majuañi dí xi'ahu, gue nuna zi hyoya viuda xa unga ma'na ndunthi que nú'ua ma'ra, ⁴ ngue'a nu'ú bi uni pe de nú'ua yá mbongui, pe nuni, masque co rá zi nhyoya, bi unga gatho nú'a mi pe'tsi pa xa zihma.

Ra Jesu bi ma gue da nhuata ra ndanija

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Nepu bi 'yøde ra Jesu gue 'ra de nú'ua mi 'buhni mri mpede de ra ndanija, mi mañ'ua gue mri hnequi xi mahotho co 'raya hoga do xqui thoqui, ne xica t'øt'e xqui thuxni dega 'baha. Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

⁶ —Xi majuañi dí xi'ahu, gue ma da zø ra pa gatho núyua guí hanthu ma da yøt'e gatho, ne hinda gohi 'nara do maña de rá midoui.

Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Nepu nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'ihe, ¿ha'mu ma da nja nú'a gá ma? ¿Te ma seña ma da hnequi nu sta zø ra pa da njabu?

⁸ Nu'bu ra Jesu bi 'ñena:

—Nsuh, oxqui hophu to'o da hya'ahu, ngue'a ma da 'ñepu ndunthi da bepca ma thuhu ne da 'ñena: “Go guequi drá Cristo, ya xa zø ra pa pa ga nda.” Pe oxqui ma gui camfribih'ua. ⁹ Y nehe nu xcri 'yøhu gue di ja ya tuhni haburaza ne ya ts'othogui haburaza ya hai, oxqui ntsuh, ngue'a mahyoni da njabu, pe beñhu gue tobia hindi gue'a rá ngats'i ra ximhai.

¹⁰ Ne bi sigui bi 'ñembabi'ua:

—Ma da ntuhna ya hnini co ma'ra yá mihniui, ne ya hai co ma'ra yá mihaiui. ¹¹ Ne ma da nja ndunthi ya danga mbimhai ne ya danga thuhu, ne ma da nja ndunthi ya ts'o hñeni haburaza. Ha nu maña mahets'i ma da hneca 'raya nt'udi nú'ua asta dri unga ra ntsu.

¹² Pe ante da nja nú'a dí xi'ahu, ma dra t'utsa'ihu ne dra ju'ahu, ma da ts'ix'a'ihu ja ya nija, ne ma da jo'a'ihu fadi, ne ma da ts'ix'ahu ja ya danga nda ne ja ya gobierhnu po rá nguecagui. ¹³ Ne ja guehni ja ma gui mañhuni gue majuañi xcá camfrigu'ihu. ¹⁴ Oxqui beñhu 'met'o nú'a te ma gui mañhu, nixi nú'a ma guí thadihu pa gui ñanga ri teh, ¹⁵ ngue'a nugui go ma ga 'ra'ahu ya noya guí mañhu, ne ra mfadi. Y njabu nuri ncontra

hinda za da dā'ahũ. ¹⁶ Ngue'a nuse ri dadahũ, ne ri cuhũ, ne nú'ũ ma'ra ja te ri njahũ, ne ri amigohũ, go gue'ũ ma da ñap'ahũ. 'Ra de gue'ahũ ma da tho'ahũ, ¹⁷ ne gatho ya ja'i ma da ʔtsa'ihũ po rá nguecagui, ¹⁸ pe hinda za te da 'yø't'ahũ, nixi da c'ũ'ts'ahũ ni 'nari stahũ 'bũ hingo rá paha Ajuã njabũ. ¹⁹ Y nu'bũ gui tsethũ nú'a da t'ø't'ahũ, nu'bú gui tsuhũ ra te pa nzantho.

²⁰ Nu xcrí hyanthũ ra hnini Jerusale di 'bũhni ya soldado gatho ja rá nthets'i, nu'bú gui pahũ gue 'bestho ma dra nhuati. ²¹ Ha nu'ũ di 'bũi ja ra hai Judea mahyoni 'bestho da 'bat'i ja ya t'øhø, ha nu'ũ tó'o di 'bũi mbo ra hnini Jerusale, mahyoni 'bestho da bøni. Ha nu'ũ tó'o di 'yo thi de ra hnini, ostí ma da mengui da yæt'i. ²² Ngue'a nuya pa'ũ ma da hnequi rá cue Ajuã ne ma da nja ya ts'othogui ngu nú'a mǎnga ra Mǎca T'ofò. ²³ ;Huecate nú'ũ ya 'behña di da'thi ne nú'ũ dya nzũ nuya pa'ũ! Ngue'a ma da nja ndunthi ya dǎnga ʔgui, go gue'a 'nará dǎnga cue Ajuã pa nú'ũ ya me Jerusale. ²⁴ Ngue'a nu 'ra ma da du ja ra tuhni, ha nu ma'ra ma dra jũ ne da ts'ixa nts'ahni yabũ ja ma'ra ya hai. Ne ya nzøhø ja'i ma da sigui da manda ra hnini Jerusale, asta hinda uadi nú'ũ ya pa da umba nsequi Ajuã da ndǎ'ũ.

Ra Jesu bi mǎ hanja ma da yopa mengui ja ra ximhai

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ De nú'ũ ya pa'ũ ma da hneca ya nt'udi. Ma da nja te da nja ja ra hyadi ne ja ra zǎna ne ja ya tsø. Y gatho ya ja'i de maxøgue ra ximhai ma da mpumfri co ra dǎnga ntsu nu sta ñũni ra ndehe sta mpǎnts'i. ²⁶ Ha nuya ja'i asta di tu yá ts'edi co ra dǎnga ntsu de gatho nú'a ma da nja de guecua ja ra ximhai. Ha nu mahets'i asta da mbi nehe. ²⁷ Nepũ ma da thandi Nú'a To'o e bi Nja'i dua yopa pengui ja ya guui co rá dǎnga ts'edi Ajuã xi strá nsunda. ²⁸ Nu xcrí hyanthũ da mudi da nja nú'a dí xi'ahũ, oxqui ntsuhũ, juxa ri thandihũ pa mahets'i, ngue'a 'bestho ja dí 'ñehni ri Ñantehũ.

²⁹ Ne bi xipabi 'nara 'bede'ũ ne bi 'ñembabi:

—Hyanthũ ra 'bai gá igo o ma'ra ya ndǎpo, ³⁰ ora ya da bøhø yá 'roho, guí pahũ gue ya ma da zøhø ra pahyadi. ³¹ Njabũ nehe nu xcrí hyanthũ nuya stá xi'ahũ, pahũ gue ra Ndǎ de mahets'i ya 'bũi guetbũ pa dua yopa ehe ja ra ximhai pa da ndǎ.

³² Xi majuãni dí xi'ahũ, gatho nuya ya t'øt'eya ma da mudi da nja ante da du nú'ũ 'bũibya ja ra ximhai. ³³ Mahets'i ne ra ximhai ma da uadi da thogui, pe numa noya hinhya'mũ da uadi, pe'tsi da njabũ ngu nú'a dá mǎ.

³⁴ Nsuhũ, ne oxqui hophũ ri mfenihũ da megui po rá ngue ra nts'o'yo ne ra ntixfani ne ma'ra ya ts'ot'øt'e, ne oxqui tu ri mũihũ de nú'a te da 'yø't'ahũ ra 'bedi. Nsuhũ pa hingue xcrí thamfrihũ da zøhø nú'a ra pa'a. ³⁵ Ngue'a ma da njabũ ndunthi nú'ũ 'bũi haburaza rá ngũni ra ximhai, sta dǎmfri da zøhø ra pa, da nja ngu 'nara trampa da dǎma njot'i. ³⁶ Hangué ndø'mhũ ne 'yaphũ ndunthi Ajuã pa da za gui c'othũ de gatho nuya ya ts'ot'øt'e ma da nja, ne pa njabũ da za gui 'bũhũ xá hño ja rá thandi Nú'a To'o e bi Nja'i.

³⁷ Ra Jesu mi xahna ya ja'i dega pa ja ra ndǎnija, ha nu dega xuui mi pa ja ra t'øhø 'bo Olivo. ³⁸ Y gatho ya ja'i mi tsøhø hyastho xi 'nitho ja ra ndǎnija pa mi øde nú'a mi mǎñ'a.

22

Ra nt'ũ'ti pa dra jũ ra Jesu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ya mi ma da zøhø ra pa de ra ngo dega pascua nú'bũ mi ts'i ra thuhme nsi rá nzoi.

² Ya ndǎ gá macjǎ ne ya xahnate de ra ley mri 'ñũ'ti pa hanja da za da hyo ra Jesu, pe himi tsa da gũ ngue'a mi tsu'ũ ya ja'i.

³ Nepũ de gue'a ra Satá bi yæt'a ja rá mfeni ra Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Iscariote, 'na de nú'ũ 'ret'amayoho yá apostol ra Jesu. ⁴ Y nu'á bi ma bá c'a'tsa ya ndǎ gá macjǎ ne ya ndǎ de ra nija pa bá ñãui'ũ hanja da za da 'yent'ua ra Jesu ja yá 'ye'ũ. ⁵ Ha nu'ũ xi bi johya ne bi hña'tuabi ra boja'a. ⁶ Hangué nu'á 'bestho xi mi honi hanja da za da da ra Jesu, ne bi huahna 'nara ora mi jo'o ya ja'i.

Ra nt'oxi nú'á bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷ Ne bi zø ra pa de ra ngo pa da ts'i ra thuhme nsi rá nzoi, gue'bu mi pe'tsi da tho 'nara t'udeti dega hñá'ti. ⁸ Nu'bu ra Jesu bi mehna ra Pedro ne ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Rí maha 'bet'ohu pa grí hocju ra hñuni de ra pascua ga tsih.

⁹ Nepu nu'á bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Habu guí ne ma grá hocje'a?

¹⁰ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'x:

—Nu xcrí cuthu ja ra hnini gui nthehuni 'nara 'ñøhø di ha 'na 'bada ra dehe. Ne gui tenhu asta ja nú'a ra ngu habu da yut'i'a. ¹¹ Ne 'ñembabihu nú'a to'o ra me ngu: “Ra Xahnate bá pehn'a ra noya ga eñ'ahé njaua: ¿Habu ja ra ngu xcá 'uegagui pa ga tsihe ra nt'oxi dega pascua co ma nxadi?” ¹² Nepu nu'á ma da 'ñu't'ahu 'nara dangá ngu maña ja ra tøngu, ya xa thoqui xá hño, ne ja gui hocjuni ra nt'oxi.

¹³ Nepu nu'á bi ma bá nthéui gatho ngu nú'a xqui xipa ra Jesu. Ne ja bi hyocni'x ra nt'oxi.

¹⁴ Y nu mi zø ra ora da ñuni'x, ra Jesu co yá apostol bi hñudi mahyegui ja ra mexa.

¹⁵ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi'x:

—¿Xi stá ne ga tsih mahyegui ra nt'oxi de ra pascua ngu dí 'buihubya, ante da zø ra ora ga tu! ¹⁶ Ngue'a nugui dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ra nt'oxi de ra pascua ma'na'qui asta hinda zøhø nú'a ra pa grá tsih nuni mahets'i habu brí manda Ajuá ma Dada.

¹⁷ Nepu nu'á bi gu ra vaso ne bi umba njamadi Ajuá ne bi 'ñembabi'x:

—Na, tsih 'ra 'na tsiqui grí gathoh. ¹⁸ Nugui dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ra vinu dega obxi asta nú'a ra pa grá 'buhu nuni mahets'i habu brí manda Ajuá ma Dada.

¹⁹ Nepu nu'á bi gu ra thuhme ne bi umbabi njamadi Ajuá ne bi hecuabi'x bi umbi, ne bi 'ñembabi:

—Guehna ma ndo'yo ma ga uni po rá ngue'ahu. Ora gui tsih, gue'a 'nara feni de ma du.

²⁰ Nepu de ya xqui uadi ra nt'oxi'x, nu'á bi gu ra vaso, ne bi 'ñembabi:

—Nuna vinu guehna 'nara seña de ra 'ra'yo cohi xa t'øt'e co ma ji nú'a ma ga fani po rá ngue'ahu.

²¹ Y nubyá 'na de gue nú'ahu guí 'buhua con guequi ja ra mexa, ma gui dagaguihu.

²² Nú'a To'o e bi Nja'i, ya ri ne nuna ra 'ñu xa t'utuabi pa rí ma ja ra du, pe ¿huecate nú'a to'o ma da da'a!

²³ Nepu nu'á bi mudi bi 'ñámbabi 'na ngu 'na to'o nú'a mi ma da 'yøt'a njabu.

To'o ma'na ma da ndangui rá nsu

²⁴ Nepu nu'á bi mudi bi 'ñámbabi to'o de gue'x mi ma da ua'a da ma. ²⁵ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'x:

—Ya nda ri manda yá hnini ngu ya hmu, ha nuya hnini e'tsua yá nsu yá nda gue xi øt'e xá hño. ²⁶ Pe nu'ahú hingue rí 'ñepi gui njahubu. Nu'a rí 'ñepi gui 'yøthu, nu'a da nja rá nsu de gue'ahu, mahyoni da notsi, ha nu'a tó'o da manda, mahyoni da nja ngu 'nara 'bego. ²⁷ ¿To'o ma'na t'umba ra nsu, ha gue nú'a to'o da hñudi ja ra mexa, o nú'a to'o pepabi? ¿Ha hingue nú'a hudi ja ra mexa? Masque njabu, pe nugui drá 'bego de gue'ahu.

²⁸ Nu'ahu hincá 'ueguehu de guequi masque xcá hyanthu ya ts'othogui nú'x stá thogui. ²⁹ Hangué nugui ma ga 'ra'ahu ri nsuhu dega nda, ngu ma Dada xa 'racagui ra nsu pa ga nda. ³⁰ Ha nu xcrá nda, ma gui 'buhuni nehe con guequi, ne ga ñuñhu. Ne ja ma grá 'ra'ahuni ri hudihu nehe dega nda pa gui mandahu nú'x 'ret'amayoho ya 'mú de ya ja'i de Israel.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da goni'a
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi ra Simu Pedro:

—Nugue Simu, ra Satá xa 'yadi pa da hñac'a ri jamfrihũ, ne da 'yø't'ahũ ngu ra trigo ora 'biqui. ³² Pe nugui stá apabi Ajuã ma Dada por gue'i, gue hinda 'medi ri jamfri. Ha nu xcrí yopa jã ri jamfri, gui japi da zedi yá jamfri nehe nuyma ma'ra ri cu.

³³ Ha nura Simu bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nugui dí 'bucua 'bũ da ts'ix'a'i ra fadi, ga ma nehe, ha nu'bũ da tho'i, dá thogui nehe.

³⁴ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nugui dí xi'a'i nu'i Pedro, gue núbya dí nxuui ante da mafi ra menja ma gui ma hñu'qui gue hinguí paçagui.

Ra Jesu bi xipa yá nxadi gue ma dra t'ø'tua 'ñena 'nara 'yø't'ats'oqui

³⁵ Ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Xi nú'bũ dá pehn'ahũ hingá hñaxa ri buxahũ nixi ri ncũbojahũ nixi ri mponga zesthihũ, ¿ha gue bi nja te bi 'yø't'ahũ ra 'bedi?

Nepũ nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina.

³⁶ Nepũ nu'á bi 'ñembabi:

—Pe nubyá hã, dí xi'ahũ gue nu'ũ tó'o pe'tsa rá buxa ne rá ncũboja, dá hñats'i. Ha nu'a tó'o hingui pe'tsa rá huai, dá pa rá pat'i pa da dai. ³⁷ Ngue'a nugui dí xi'ahũ gue mahyoni da njabũ ngu manganã ra Macã T'ofõ de guequi habũ ena: “Nu'á ja ra uenda 'nara 'yø't'ats'oqui.” Ngue'a gathõ nú'a xa nt'ofõ de guequi pe'tsi da njabũ.

³⁸ Nepũ nu'ú bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, jaua yoho ya huai dí pe'tshe.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Con sche'ũ yoho.

Ra Jesu bi 'yapabi Ajuã rá Dada nuni Getsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Nepũ nura Jesu bi bõni bi ma ngu mrá nzai pa ja ra t'øhø 'bo Olivo. Ne gathõ yá nxadi bi deni'a. ⁴⁰ Ha nu mi zõni de guehni, bi 'ñembabi'ũ:

—'Yaphũ ndunthi Ajuã pa gui tsethũ ya ts'othogui nu stí 'ñepũ.

⁴¹ Nepũ ra Jesu bi 'uegue de gue'ũ ts'ũ zi yabũ pa bá ndandiñahmu bá apabi Ajuã rá Dada, ⁴² ne bi 'ñembabi:

—Ma Dada'i, 'bũ gui nehma, gui 'ueca nuna thogui ma ga thogui, pe hindí ne gui 'yø't'e ngu nú'a ga nega, go da 'yø't'a ngu nú'a ri pahague.

⁴³ Nepũ nuni habũ mi apabi Ajuã'a, bi zõhni 'nara enxẽ xqui 'ñehe de mahets'i pa bi umbabi ra ts'edi pa da zeta ra ts'othogui. ⁴⁴ Nu'á xi mi tu rá mui ndunthi de mi apabi Ajuã, pe ma'na mi apabi co ndunthi ra ts'edi asta mri xanthe, ne nuyá xanthe ngu myá danga tagui dega ji, mi tui ja ra hai.

⁴⁵ Nu mi uadi bi 'yapabi Ajuã'a, bi mengui pa habũ xqui zogui yá nxadi, ne bi zudi gathõ xqui 'ñahã ngue'a ya xqui uent'i'ũ co ra dumai. ⁴⁶ Ha nu'á bi 'ñembabi:

—¿Hanja xcá ahahũ? Nanjũ, ne 'yapabi hũ Ajuã pa gui tsethũ ya ts'othogui.

Ra Jesu bi jã 'ñena 'nara be

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ts'a mi ñaui yá nxadi ra Jesu, bi zøhø xi ndunthi ya ja'i, ne nura Juda 'na de nú'ũ 'ret'amayoho ya nxadi, mbra 'bet'o de ja ya ja'i. Ne 'bestho bi uat'a habũ mi 'ba ra Jesu pa bi za'tsi'a. ⁴⁸ Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi:

—Juda, ¿ha gue co 'nara ntsu'tsi grí da Nú'a To'o e bi Nja'i?

⁴⁹ Ha nú'ũ mri 'ñoui ra Jesu mi hyandi te ma da nja bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿ha guí ne ga xithe co ya huai?

⁵⁰ Y 'na de gue'ũ bi menpa 'nara ntsequi 'narã 'bego ra danga ndã gá macja ne bi dacua rá gu ra 'ñei. ⁵¹ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Hyehũbũ, oguí øthũ njabũ.

Nepu nu'á bi hñuxa rá 'ye ja rá gu nú'a ra 'bego, ne bi ñani 'bestho. ⁵² Nepu bi zofu nuya nda gá macja, ne ya nda de ra ndanija, ne ya ndaxjua nda, gatho nú'u xqui 'ñehe pa e da zits'i'a, ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue drá be pa e gui jugaguihu co ya huai ne ya za? ⁵³ Pe nú'bu ndí 'bui hyastho con gue'ahu ja ra ndanija, hinte gá 'yotcahu. Pe xibya, go xcuá ehu masque dega xuui pa gui jugaguihu. Ngue'a nuya ya orabya go ri orahu pa gui ndahu de guequi, ne ya orabya go ya ora pa da nda ra 'bexuui.

Ra Pedro bi gonga ra Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Nepu de guehni bi gu nts'ahni'u ra Jesu, ne bi zits'i ja rá ngu ra danga nda gá macja, ha nura Pedro mi 'befa dega zi yabutho, mri deni. ⁵⁵ Ha nu mi zonga ra Pedro ja rá ngu ra danga nda gá macja, xqui t'udi 'nara faspi ja ra patio, ne ja mi huhni 'raya ja'i mri mpa'ti, nehe ra Pedro ja bi hñuhni con gue'u. ⁵⁶ Y de guehni 'nara nxutsi rá 'bego ra danga nda gá macja nu mi hyandi gue mi huhni ra Pedro ja ra tsibi xi bi nu'ti'a ne bi 'ñena:

—Pode ne nuni ra dame go mri 'ñoui ra Jesu nehe.

⁵⁷ Pe nura Pedro bi gombabi nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembi:

—Hina, hindí padi to'o'a.

⁵⁸ Nepu hinga ya'a bi hyanda ma'na ne bi 'ñembabi:

—Pode ne'i go ngrí 'ñoui ra Jesu.

Ha nura Pedro bi 'ñena:

—Hina, hinga majuani ndrí 'ño'be'a.

⁵⁹ 'Mefa de xqui thogui ngu 'na ora bi 'ñena ma'na ra ja'i:

—Majuani nuna 'ñohoni go mri 'ñoui'a, ngue'a nehni mfatho gue ra me Galilea.

⁶⁰ Nepu nura Pedro bi 'ñena:

—Dí xi'a'i gue nixi dí padi nú'a guí ma.

Y nú'a ra ora de ts'a mi mangu njabu, bi mafi ra menja. ⁶¹ Nú'a ra ora'a bi ñegui ra zi Hmu Jesu pa bi hyanda ra Pedro, ha nura Pedro 'bestho bi zo rá mfeni de nú'a xqui xipabi desde rá mudi, xqui 'ñembabi: “Ante da mafi ra menja ma gui congagui hñu'qui.”

⁶² Hangu nura Pedro bi bøni pa thi, xi bá nzoni nts'edi.

Ya ja'i mi ø'tuatho ra nt'eni ra Jesu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ha nuya ja'i nú'u to'o mri su ra Jesu xi mi ø'tua ra nt'eni ne mi na'mbabi'u. ⁶⁴ Y bi go'tua yá da co 'nara dutu ne mi umba ya mpe'ti, ne mi embabi'u:

—¿Xicaguihe xa to'o nú'a bi nap'a'i!

⁶⁵ Ne mi xipabi ndunthi ya ts'onoya.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a nda gá xodyo

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Rá hyax'a bi munts'a ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley. Ne bi ts'ixa ra Jesu pa habu mi munts'a nú'u ya danga nda gá xodyo, y de guehni ja bá t'ambabini ne bi t'embabi:

⁶⁷ —Xicje, ¿ha gue xi majuani go gue'i grá Cristo xuá mehn'a'i Ajuá pa gui nda?

Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—'Bu ga eñ'ahu gue go guequi, hingui camfriguihu. ⁶⁸ Ha nu'bu ga ø't'ahu 'raya nt'ani, hingui xicaguihu, ha nixi gui hyegaguihu. ⁶⁹ Pe nuya pa xa 'ñepu, Nú'a To'o e bi Nja'i ma da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a to'o bí pe'tsa gatho ra ts'edi.

⁷⁰ Nepu nu'á bi 'yambabi'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu, ¿ha gue go gue'i rá T'u'i Ajuá?

Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Haha, go guezagui, ngu xcá mañhabya.

⁷¹ Nepu nu'á bi 'ñena:

—¿Pa te ma'ra ya testigo ga hoñhu gue nucsehu ya dá øhu nú'a bi ma!

23

Ra Jesu bi ts'ixa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Y de guehni gatho nuya nda bi 'mai'u bi zixa ra Jesu ja ra Pilato. ² Y nuni ja bi mudini bi ñapabi'u ne bi 'ñena:

—Ya stá tsuhe nuna 'ñohø mi 'yoni mi u'ta ya ja'i gue hinda gut'a yá njut'i ja ra nda Cesa, nehe xa 'ñense gue go guehni ra Cristo xuá mehna Ajuá pa da nda, 'na.

³ Hangue nura Pilato bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'i grá nda de ya xodyo?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, go guequi, ngu gá ma.

⁴ Ha nura Pilato bi 'ñembabi ya nda gá macja ne gatho ya ja'i:

—Hinte ma ts'oqui dí tsutuabi nuna ra 'ñohø.

⁵ Pe nu'ú ma'na mi ñate nts'edi, ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni xa 'ño xa 'yu'ta ya ja'i haburaza de ra hai Judea, bá fudi desde Galilea asta bi zohø de guecua Jerusale.

Ra Jesu ja rá thandi ra Erode

⁶ Nu mi 'yøde njabu ra Pilato bi 'yambabi ya ja'i ua mrá me Galilea ra Jesu. ⁷ Y nu'ú bi 'ñena gue ja mrá menguni'a, hangue nura Pilato bi mehni 'bestho'a ja ra Erode, ngue'a go gue'a mrá nda de ja ra hai Galilea, pe nú'u ya pa'u xqui zohø ra Erode ne ja mi 'buhni Jerusale. ⁸ Nu mi hyanda ra Jesu ra nda Erode, xi bi johya'a ngue'a ya mi pe'tsa ndunthi ya pa xi mi ne da hyandi'a ngue'a xqui 'yøde xqui hma ndunthi de gue'a. Ne mi ne da hyandi da 'yøt'a 'nara milagro. ⁹ Y nu'á bi 'yamba ndunthi ya nt'ani, pe ra Jesu hinte bi dadi. ¹⁰ Ja mi 'buhni nehe ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, y ma'na xi mi ñate'u. ¹¹ Nepu nura Erode co yá soldado bi nthedetho de gue'a. Nepu bi 'yøt'ua ra nt'eni bi hyete ngu 'ñena 'nara nda co 'nara hoga he mahotho. Nepu nura Erode bi yopa mehna ra Jesu ma'na'qui pa ja ra Pilato. ¹² Ra Pilato ne ra Erode mri 'ñutsahma'u, pe nú'a ra pa'a bi mádi'u.

Ra Jesu bri dapa ya ja'i pa da hyo

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Nepu nura Pilato bi zohna gatho ya nda gá macja ne gatho ya nda de ra hnini, ne gatho ma'ra ya ja'i, ¹⁴ ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu go uá tsinchahu nuna ra 'ñohø guí eñhu gue u'ta ya ja'i, pe nugui stá ø'tua ya nt'ani ja ri thandihu, y xcá 'yøhu gue hinstá tsutua ni 'nara ts'oqui de nú'a guí mañhu xa 'yøt'e. ¹⁵ Nixi ra nda Erode himbá tsutuabi ni 'nara ts'oqui, hangue bá yopa pehna ma'na'qui pa guecua. Ya nubyá gá pahu gue nuní hinte ma ts'oqui xa 'yøt'e pa gui ñaphu gue rí 'ñepi da tho. ¹⁶ Hangue nugui, hønse ma ga manda dra fet'i, nepu ga hegui.

¹⁷ Ra Pilato mi pe'tsi da hyegui 'nara 'yofadi cada ra ngo de ra pascua, ngue'a gue'a myá nzaí nuya gobierhnu de Judea. ¹⁸ Pe gatho nú'u ya ja'i mi 'buhni bi mudí bi dø ya hmafi ne bi 'ñena:

—Hindí nehe gui thøgue ra Jesu, go da thøgue ra Barraba.

¹⁹ Nura Barraba xqui jot'a fadi ngue'a xqui guxa ya ja'i pa da 'ñøt'atuhni ja ra hnini, ne ngue'a xqui hñote. ²⁰ Pe nura Pilato go mi ne da hyegui ra Jesu, hangue bi yopa zofa ya ja'i ma'na'qui. ²¹ Pe nu'ú bi mafi ma'na nts'edi ne bi 'ñena:

—¿Nu'a dí xi'ahe, gue gui pont'i, gui pont'i!

²² Nurá hñu'qui bi 'ñembabi'u ra Pilato:

—¿Hanja? ¿Te ma ts'oqui xa 'yøt'ni? Nugui hindí tsutua ni 'nara ts'oqui nú'a rí 'ñepi da tho. Dí xi'ahu gue ma ga manda dra fet'i, nepu ga hegui.

²³ Pe nu'ú bi dø ya hmafi ma'na'qui, ne bi ja bi 'yadi gue dra pont'i'a. Ne co yá hmafi nú'u ya nda gá macja ne ma'ra ya ja'i, bi zu yá ts'edi ngu mi ne'u. ²⁴ Hangue nura Pilato bi 'yøt'ua nú'a myá hne'u. ²⁵ Hangue go bi hyegui nú'a ra 'ñohø xqui 'yadi ya ja'i, nú'a

mrá thuhu Barraba xqui jot'a fadi ngue'a mrá daga 'yøt'atuhni ne mrá hyote. Ha nura Jesu bi t'ent'ua yá 'ye ya ja'i pa da hyo.

Bi ts'ixa ra Jesu pa dra pont'i

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Y de bi ts'ixa ra Jesu pa dra pont'i, de má 'ñu bi nthëui 'nara 'ñøhø mrá me Cirene mrá thuhu ra Simu xqui menga ja ra mbonthe, go gue'a bri japi bi duxa ra pont'i ne bi 'mefa de ja ra Jesu.

²⁷ Ne mri deni ndunthe ya ja'i, y ndunthe ya 'behñā xi mi zoni ne mri mantho'ua por gue'a. ²⁸ Pe ra Jesu bi hyandi'ua ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahū 'behñāhū me Jerusale, oguí zoñhū por guequi, nzoni hū de gue'asehū ne por gatho ri batsihū, ²⁹ ngue'a ma da zø ra pa da 'ñena ya ja'i: “Rá mat'a Ajuā nú'ua to'o hinxa me'tsa ni 'nara batsi nixi xa nzū.” ³⁰ Y nuya pa'ua ya ja'i ma da mafi ne da 'ñembabi ya dānga t'øhø ne ya t'uca t'øhø: “Yøt'e pa gui cobgahe pa hinda zucaguihe rá cue Ajuā.” ³¹ Xi majuañi ma da thogui'ua ya ts'othogui, ngue'a nu'bū nuguí dí sufri ha hinte ma ts'oqui dí tu, xihmā nú'ua tu ya ts'oqui.

³² Nehe bi ts'ixa má yoho ya 'ñøhø nú'ua xqui t'ε'mbi da tho nehe ngue'a 'namyá nduts'oqui. Bi ts'its'i pa da tho mahyegui co ra Jesu. ³³ Ha nu mi zønga ja 'nara zi t'øhø rá thuhu Ñaxmadu, ja bri pont'ini ra Jesu co nú'ua má yoho ya 'ñøhø, 'na bri 'ba'ma ja rá 'ñei, ha nu'a ma'na ja rá ngahā. ³⁴ Y nu de mi zūhni ra Jesu ja ra pont'i, nu'á bi 'ñena:

—Ma Dada'i, pumbabi gatho nuyū ya ja'i bi 'yøtca njaua, ngue'a nuyú hingui pađi nú'a øt'e.

Ha nú'ua ya soldado mi 'būhni bi ma ra taha'ua pa da nu to'o gue'a da dāhā 'na de nuyá he ra Jesu. ³⁵ Y ndunthe ya ja'i mi 'bahni bi hyandi bri pont'a ra Jesu, ne asta ya ndā gá xodyo mi øtbuhlatho de gue'a ne mi ena:

—Ma'ra hā, bi pøhø, pe nu'bū xi majuañi go guehni ra Cristo xuá mehna Ajuā pa da ndā, dí ne ga hanthūbya da mpøhøse.

³⁶ Nehe nuya soldado mi øtbuhlatho de gue'a, mi umbabi ra ju'tsa vinu pa da zi, ³⁷ ne mi embabi'ua:

—'Bū xi majuañi go gue'i grá Ndā de ya xodyo, mpøhøse núbya xā.

³⁸ Ne xqui thøtua ja rá ñā ra pont'i 'nara t'ofø xqui t'ofø dega griego, ne dega lati, ne dega ebreo, mi ena njaua: “Go guehna ra Ndā de ya xodyo.”

³⁹ Nepū 'na de gue nú'ua ya nduts'oqui xqui 'bont'i nehe mahyegui, bi ñāma'ñū de gue'a ne bi 'ñembabi:

—'Bū xi majuañi go gue'i grá Cristo xuá mehn'a'i Ajuā pa gui ndā, mpøhøse ne pøhøguihe.

⁴⁰ Pe nú'a ma'na ra nduts'oqui xqui 'bont'i nehe, bi zai nú'a bi ñāma'ñū, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha hinguí tsu Ajuā pa gá mānga njabū? ⁴¹ Guí nu gue dí sufrihūua mahyegui, pe nujú rí 'ñepi ga sufrihū pa ga juthū nú'a stá øthū, pe nuni ra 'ñøhø hinxa 'yøt'a ni 'nara ts'oqui.

⁴² Nepū nu'á bi 'ñembabi ra Jesu:

—Gui bengagui nu xcrí hudi ja ri hudi dega hmanda.

⁴³ Ra Jesu bi dāđi ne bi 'ñembabi:

—Nuguí dí xi'a'i gue núbya 'bestho ma gui 'būi con guecagui nuni mahets'i.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Y ngu mi nde ma pa bi 'mexuui maxøgue ra ximhai, pa asta ngu nzønga hñu nde, ⁴⁵ ngue'a nura hyadi himbi yot'i, ha nura dānga xūni dutu mi naxa mbo ra ndāñija pa mi cot'a habū ma'na xmá nsunda, bi xøgue desde mañā asta rí ga'ti. ⁴⁶ Nepū ra Jesu bi ñā nts'edi ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, nubyá dí ent'a'i ma te ja ri 'ye.

Ne mi uadi bi mānga njabū, 'bestho bi du.

⁴⁷ Ha nu mi hyanda njabū ra ndā gá soldado bi xøcambeni Ajuā ne bi 'ñena:

—Xi majuañi nuna 'ñøhøni hinte ma ts'oqui mi tu.

⁴⁸ Gatho nú'ɥ ya ja'i mi 'buhni de mi uadi mi hyanda gatho nú'a xqui nja, bi ma de guehni co ndunthi ra dumai. ⁴⁹ Pe gatho nú'ɥ ya ja'i myá mpadi ra Jesu, ne 'raya 'behña xqui deni desde Galilea, bi gohi zi yabutho mi handa gatho nú'a bi nja.

Ra Jesu bi t'agui

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Mi 'bu 'nara 'ñøhø xi mrá hoja'i mrá thuhu ra Jose, mrá mengu de ra hnini Arimatea de ra hai Judea. Nu'á mrá nda nehe de ra hmunts'a nda gá xodyo. ⁵¹ Pe nu'á mi tømí da hyandua rá hmanda Ajuá, hangue nu'á himbi ne bi mfaxui yá mindaui ngu nú'a xqui ncohi'ɥ ja yá hmunts'i. ⁵² Hangue nu'á bi ma bá c'a'tsa ra Pilato pa bá apabi ra nsequi da 'yacua rá ndo'yo ra Jesu. ⁵³ Nepu bi ca'ma ja ra pont'i, bi mant'a co 'nara hoga dutu, ne bá pegui ja 'nara 'ra'yo nt'agui nú'a xqui thoca ja 'nara medo, y ja nú'a ra nt'agui'a hinxqui nt'aguini ni 'nara ja'i. ⁵⁴ Y nura pa'a go mrá pa dega nthoqui, ne ya mi ma da mudi ra pa dega tsaya.

⁵⁵ Ha nuya 'behña nú'ɥ xqui dena ra Jesu desde Galilea bi ma pa bá handa habu xqui t'agui ra Jesu ne hanja xqui 'becuabi rá ndo'yo. ⁵⁶ Ha nu mi menga ja yá ngu'ɥ, bi hyoca 'raya hoga ñuni ne 'raya njots'i. Y bi ntsaya'ɥ nú'a nsabdo ngu mi manga ra ley.

24

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ra mudi pa de ra semana nú'a ndomingo mi xudi xi 'nitho nú'ɥ ya 'behña bi ma pa ja ra nt'agui ne bi hñaxa nú'a ra hoga ñuni xqui hyoqui'ɥ, ne bi meui ma'ra yá mi'behñai. ² Y nu mi zøni'ɥ bi zadi xqui t'ent'a nú'a ra do xqui jothma ra nt'agui. ³ Ne bi yat'i ja ra nt'agui'ɥ pe himbi zatuaní rá ndo'yo ra zi Hmu Jesu. ⁴ Ne nu'á xi bi du yá mui ne himi pa te da 'yøt'ɥ, ne mi damfri'ɥ bi hyandi mi 'bahni yoho ya 'ñøhø xqui hñe t'axi asta mri huexqui. ⁵ Pe nu'á co ra ntsu bi ñe'mitho, himbi gaxa yá da. Ha nú'ɥ ya 'ñøhø bi 'ñembabi'ɥ:

—¿Hanja e guí hoñhūua ja ya nt'agui nú'a te? ⁶ Hinjo'oua, ya xa yopa nte. Beñhu nú'a bi xi'ahū nú'bu nguí 'buhū Galilea. ⁷ Bi 'ñeñ'ahū gue Nú'a To'o e bi Nja'i mi pe'tsi da t'ent'ua ja yá 'ye ya ts'oja'i nú'ɥ to'o mi ma da pont'i'a, pe rá hñupa mi ma da yopa nte'a de ra du.

⁸ Hangue nu'á bi beni 'bestho de nú'ɥ ya noya xqui xipa ra Jesu. ⁹ Ha nu mi menc'ɥ de ja ra nt'agui bi ma bá xipa gatho nú'ɥ 'ret'ama'ra ya apostol ne gatho ma'ra nú'ɥ to'o mri denhma ra Jesu. ¹⁰ Nú'ɥ to'o bi hña'tsua ra noya ya apostol go ra Maria Magdalena ne ra Juana ne ra Maria rá nana ra Cobo, ne nú'ɥ ma'ra ya 'behña. ¹¹ Pe nuyá apostol ra Jesu himbi gamfri'ɥ, ne bi 'ñembabi nú'ɥ ya 'behña gue xqui 'be yá mfeni.

¹² Pe ra Pedro bi nest'ihí bá c'a'tsa ra nt'agui, y nu mi zøni'a bi ndoqui bi hyanda mbo ra nt'agui gue hønse nú'a ra dutu xqui 'bant'a ra Jesu mi 'bonga 'na lado. Y nu'á bi menga habu mi 'bui, ne himi paði te da beni de nú'a xqui nja.

Yoho yá nxadi ra Jesu mri ma pa ja ra hnini Emaú

(Mr. 16:12-13)

¹³ Guet'a ra pa'a yoho yá nxadi ra Jesu mri ne ra 'ñu mri ma pa ja ra hnini Emaú, mi pe'tsa ngu 'ret'ama'ra kilometro rá ñabu de Jerusale. ¹⁴ De mri ne ra 'ñu mi mpetue de gatho nú'a xqui nja. ¹⁵ Ha de ts'a mri mpetue de nú'a xqui nja, ra Jesu bi zadi'ɥ ne bi ncompauí má 'ñu. ¹⁶ Ne masque mri 'ñoui'ɥ pe himbi za bi baði'ɥ ua go mi gue'a. ¹⁷ Ha ra Jesu bi 'yambabi'ɥ ne bi 'ñembi:

—¿Te rá 'be guí 'yo má 'ñu guí mañhu? ¿Hanja guí tu ri muihu?

¹⁸ 'Na de gue'ɥ mrá thuhu ra Cleofa bi daði ne bi 'ñembabi:

—Gatho ya ja'i paði nú'a bi nja nuni Jerusale de nuya pabya. ¿Hanja hinte xcá paðigue?

¹⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Te 'be'á xa nja?

Y nu'ú bi 'ñembabi:

—Ha hinxcá 'yøde de ra Jesu me Nasare, gue'á mi 'nará 'mehni Ajuá, ne mi hanpa rá ts'edi'á pa mi ñá ne pa mi øt'a ya danga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i ne Ajuá. ²⁰ Ha nuya nda gá macja ne nú'ú ma ndahu de ma hninihu bi gu ne bi 'yent'ua ja yá 'ye ra Pilato pa bi manda da tho'á ja 'nara pont'i. ²¹ Nuje ndí beñhe ne ndí tømhe gue go gue'á mi ma da ñanjú núju dyá me Israelhu, pe xi núbya ya pe'tsa hñu pa xa du. ²² Ha 'raya 'behña de guecje bi ma maxudi xi 'nitho ja ra nt'agui pa bá c'a'tsi, nepu picaguihe ena gue ya himi 'beni rá ndo'yo ra Jesu. ²³ Ne ena gue xqui hyanda 'raya enxé nú'ú bi xipi gue ya xqui yopa nte de ra du. ²⁴ Ne de gue'á bi ma 'rama compahe pa bá c'a'tsa ra nt'agui y eñ'ú gue bi zadi ngu nú'á xqui manga ya 'behña, ne eñ'ú nehe gue nixi gue'ú himbi hyanda ra Jesu.

²⁵ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—¿Hanja hinxcá beñhu nú'á xcá hñe'thu ja ra Maca T'ofu, ne hanja hinxcá camfrihu nú'á bi manga yá 'mehni Ajuá? ²⁶ ¿Ha gue hingue mi mahyoni da thogui njabu ra Cristo nú'á xuá mehna Ajuá pa da nda, nepu da yopa menga mahets'i pa da t'umba rá hudi dega nsu?

²⁷ Nepu nu'á bi mudi bi xipabi'ú nú'á manga ra Maca T'ofu habu ma de ra Cristo nú'á rá 'mehni Ajuá pa da nda, desde ra mudi t'ofu de ra Moise ne gatho nú'á bi manga ma'ra yá 'mehni Ajuá.

²⁸ Ha nu mi zoni nú'á ra hnini habu mri ma'ú, ra Jesu bi 'yøt'e ngu mi ma da thoguitho.

²⁹ Nepu nu'ú bi zami da 'ñoxi con gue'ú ne bi 'ñembabi:

—Cohi con guecje, ngue'á ya bi nde ne ya ma da nxuui.

Ha nura Jesu bi yat'i ja yá ngu'ú pa da gohi con gue'ú. ³⁰ Ne nu'ú bi hñudi ja ra mexa pa da nt'oxi. Nepu ra Jesu bi gu ra thuhme ne bi japabi, ne bi heque pa bi umbabi'ú. ³¹ Nú'á ra ora'á bi badi'ú gue go mi gue'á ra Jesu, pe nu'á 'bestho bi 'meditho de gue'ú. ³² Ne mri 'ñembabi'ú:

—¿Ne xi majuani ndí tsahu 'nara johya ja ma corasohu nú'bu mi xicaguihu má 'ñu de ra Maca T'ofu!

³³ Nepu nu'ú 'bestho bi gu yá 'ñu bi menga pa Jerusale. Ne ja bi zudini nú'ú 'ret'ama'ra ya apostol xqui munts'i ne ma'ra ya nxadi. ³⁴ Ne bi t'embabi nú'ú yoho:

—Xi majuani xa yopa nte ma zi Hmuhu, ngue'á ra Simu bi hyandi, ne xa xicaguihe.

³⁵ Nepu nú'ú yoho bi metuabi nú'á xqui nja ja ra 'ñu, ne hanja bi badi'ú ra Jesu nura ora mi hyeca ra thuhme.

Ra Jesu 'bahni madetho de yá nxadi

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ts'a mi ñatho de nú'á xqui hyandi'ú ne nú'á xqui nja, mi damfri'ú ra Jesu mi 'bahni madetho de gue'ú, ne bi 'ñembabi:

—'Buhu te rá 'ñentho.

³⁷ Pe nu'ú xi bi ntsu, ne mi hu yá mui gue mi handa 'nara thedi. ³⁸ Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí tsuhu? ¿Pa te guí beñhu ja ri mfenihu njabu? ³⁹ Hyandga ma 'yechu ne ma ua, go guecagui drá Jesu. Thangaguihu ne hyandgahu xá hño, ngue'á 'nara ndahi hingui pe'tsa ra ngø nixi ra ndo'yo ngu guí hanthu dí pe'tsi.

⁴⁰ Y nu mi uadi bi manga njabu, bi 'ñutuabi'ú yá 'ye ne yá ua. ⁴¹ Pe nu'ú himi tsa da gamfri ngue'á ngu xqui mpumfri'ú co ra johya, ne himi padi te da beni'ú. Nu'bu nu'á bi 'ñembabi'ú:

—¿Ha gue ja te ga tsihu?

⁴² Nepu nu'ú bi umba 'na xeni ra hua xqui hñaxi, ne 'na xeni ra t'afi dega colmena. ⁴³ Y nu'á bi hñani ne bi zi de ja yá thandi'ú. ⁴⁴ Nepu bi 'ñembabi'ú:

—Ya stá thogui nú'á dá xi'ahu nú'bu ndí 'bui con gue'ahu, ngue'á mi mahyoni da njabu gatho nú'á xa nt'ofu ja rá ley ra Moise, ne nú'á bi manga ma'ra yá 'mehni Ajuá, ne nú'á manga ja ya Salmo.

⁴⁵ Nepu nu'á bi xipabi'u nú'a manga ra Maca T'ofu pa bi za bi zo yá mfeni, ⁴⁶ ne bi 'ñembabi:

—Njaua xa nt'ofu gue ra Cristo nú'a xuá mehna Ajuá pa da nda, mi mahyoni da du, ne rá hñupa mi mahyoni da yopa nte de ra du. ⁴⁷ Y nehe ena gue co rá ts'edi de rá thuhu'a ma da hma de gue'a gathu rá nguni ra ximhai, da mudi de guecua Jerusale da ts'ofu ya ja'i gue da ñobri pa dra pumba yá ts'oqui. ⁴⁸ Y nu'ahabya, ma gui damajuanihu de nuya ya t'ot'e xcá hyanthu. ⁴⁹ Y nugui ma ga pehn'a'ihu ra Maca Nda hi nú'a xa ña't'ahu ma Dada. Pe ja da cohua ja ra hnini Jerusale asta hingui hñañhu nú'a ra ts'edi'a ma dua ehe de mahets'i.

Ra Jesu bi ma mahets'i

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Nepu ra Jesu bi zixa gathu yá apostol bi bõni de ra hnini Jerusale pa rí ma'u ja 'nara zi t'uca hnini rá thuhu Betania, y nu'á ja bá juxni yá 'ye pa bi japabi'u. ⁵¹ Y nu mi uadi bi japabi'u, nu'á bi 'uegue de gue'u, bi ts'its'i pa mahets'i. ⁵² Y nu'ú 'mefa de xqui xocambeni ra zi Hmu Jesu, bi mengui'u pa Jerusale co ndunthi ra johya. ⁵³ De guehni nzantho mi 'bui ja ra ndanija mri xocambeni Ajuá. Njabu gue'a.

NSANJUA RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSANJUA

Ra Noya nú'a mi 'buhui Ajuá bi e bi nja'i

¹ Ante da nja mahets'i ne ra ximhai, nú'a to'o go ra Noya ya mi 'bui, y nu'á mi 'buhui Ajuá, ne nu'á go guese'a Ajuá. ² Rá mudi mi othotho gatho nú'a te ja, pe nú'a to'o go ra Noya ya mi 'buhui Ajuá. ³ Y Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'ye'a pa go bi hyoca te gatho ja; y nu'bu nú'á hinte xa hyoqui, nu'bu hinte di jahma. ⁴ Ne go gue'a to'o ri unga ra te pa nzantho, ne go gue'a ra ñot'i nú'a ri yo'tua yá mfeni ya ja'i. ⁵ Ha nura ñot'i'a, ri yot'a ja ra 'bexuui, ne nura 'bexuui hinxa za xa ntate.

⁶ Mi 'bui 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Xuua bá pehna Ajuá pa da zofo ya ja'i. ⁷ Ne nu'á bá 'behni pa da damajuani de nú'a ra ñot'i, pa da gamfrihma gatho ya ja'i ngue'a go mri damajuani'a. ⁸ Ra Xuua hingo mi gue'a ra ñot'i, hønse bá 'behni pa da damajuani de ra ñot'i. ⁹ Nú'a to'o go ra ñot'i xi majuani, bá ehe de guecua ja ra ximhai ne go gue'a ri yo'tua yá mfeni gatho ya ja'i.

¹⁰ Nú'a to'o bi hyoca ra ximhai, ja bi 'ñe bi 'mæcua ja ra ximhai, pe nuya ja'i himbi badi ua go mi gue'a to'o bi hyoca ra ximhai. ¹¹ Bá ehma de guecua ja rá ximhai'a, pe nuya mengu rá hai himbi numansu'a. ¹² Pe nu'ua tó'o bi numansu ne bi gamfri bi rá thuhu'a, nu'á bi umbabi ra ts'edi pa bi mbatsi de Ajuá. ¹³ Ha nú'ua to'o gatho xa gamfri'a, ya xa yopa 'múi ma'ra'yo, hingue dega ji, nixi dega ngø, nixi de rá paha 'nara 'ñøhø, hønse Ajuá go gue'a xa 'yøt'e pa xa yopa 'múi.

¹⁴ Nú'a to'o ra Noya bá e bi nja'i, ne bi 'múi con guecjæ, ne xi mrá hoja'i, ne nzantho mi mænga nú'a majuani. Ne dá handuahe rá nsunda'a, go gue'a rá nsunda Ajuá ra Dada nú'a pe'tsa rá 'ra T'ua nehe. ¹⁵ Hangue nura Xuua bi damajuani de gue'a ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

—Go gue'a nú'a ndí xi'ahæ, gue 'mæfa de gueque mi ma da 'ñehe ma'na, nú'a ma'na ja rá nsu, ngue'a nú'á ya go mi 'bui rá mudi de gueque.

¹⁶ Gathoguihæ stá hãnhæ de yá hño'a, ne hinhya'mu ri 'betcahæ rá hñoja'i'a. ¹⁷ Ha nu Ajuá xqui hñuxa ra Moise pa go bi 'ñutcahæ tengu rá ley'a, pe nubyá bá pehna ra Jesucristo pa bá hancachæ rá hñoja'i, ne nú'á go gue'a bi 'ñudi gatho maxøgue nú'a majuani. ¹⁸ Hinhya'mu to xa hyanda Ajuá ra Dada, pe nurá hmæca 'ra T'ua bi 'ñutcahæ tengu rá 'múi'a.

Ra Xuua Xi'tsate bi mæ de ra Jesucristo

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ha nuya ndá gá xodyo mi 'buhni Jerusale bi mehna 'raya macja ne 'rayá mfats'i'ua nú'ua mi t'embi ya levita, pa da c'a'tsa ra Xuua pa da 'yambabi ua go mi gue'a ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da ndá. ²⁰ Ha nura Xuua bi mænga nú'a majuani, himbi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, hingo guecagui drá Cristo.

²¹ Nepæ nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bu ¿to'o'i? ¿Ha gue go gue'e grá badi Elía?

Nu'bu ra Xuua bi 'ñena:

—Hina, hingo guecagui.

Ha nu'ú bi yopa 'ñembabi ma'na'qui:

—¿Ha gue go gue'e rá dænga 'mehni'i Ajuá nú'a ma da 'ñehe?

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina.

²² Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bu ¿to'o'i ne te ri 'be'figue? Xi da xicje pa ma ga xiphe nehe nú'ua to'o bá pencahe.

²³ Ha nura Xuua bi 'ñembabi'ua:

—Nuga, hõnse 'nadrá 'mehni pa ga m̄anga ja ra mbonthi nú'ũ ya noya bi m̄anga ra b̄adi Isaífa ne bi 'ñena: “Juañhũ rá 'ñũ ra Zidada.” Hangue dí xi'ahũ, ntsò'mhũ, ngue'a ya xa 'ñepũ pa da nda.

²⁴ Ha nuya ja'i xqui 'bèhni myá fariseo'ũ. ²⁵ Hangue nu'ú bi 'yambabi ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—'Bũ hingo gue'e grá Cristo, nixi grá b̄adi Elía, nixi rá d̄anga 'mehni'i Ajuá nú'a ma da 'ñehe, nu'bú ¿hanja guí xi'tsate?

²⁶ Ha nura Xuua bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuga bá 'bencagui pa ga xi'ts'a'ihũ co ra dehe. Pe 'bui 'na con gue'ahũ nú'a nixi guí patua rá 'bèfi. ²⁷ Go gue'a bra 'bèfa de gueque, ne ma'na ra d̄angui rá nsu de gueque, nixi dí 'ñepqui ngugui ga xo'tua rá nthasthi de yá thiza'a.

²⁸ Njabũ bi m̄anga ra Xuua nuni ri'nandi de ja ra d̄athe Jordá ja ra hai Betabara habu mi xi'tsate'a.

Ra T'ũca Deti nú'a bá p̄ehna Ajuá

²⁹ Nurá hyax'a ra Xuua bi hyanda ra Jesu mbra e da z̄adi ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ndi, hyanthũ núni bá p̄ehna Ajuá, nja ngu 'nara zi t'ũca deti nú'ũ tho dega hñã'ti, y go guehni pu'tua yá ts'oqui ya ja'i. ³⁰ Ne go guehni ndí xi'ahũ mi ma da 'ñehe 'm̄efa de gueque ne ma'na ra d̄angui rá nsu, ngue'a ya go mi 'bui'ni rá m̄adi de gueque. ³¹ Nuga hindí patuahm̄a tengu rá 'bèfini, pe bá 'bencagui ga xi'ts'a'ihũ co ra dehe pa njabũ gatho'ihũ gyá me Israelhũ da za gui p̄ahũ gue go guehni ra Cristo xpá m̄ehna Ajuá pa da nda.

³² Nehe ra Xuua bi m̄a de nú'a te xqui nja ne bi 'ñena:

—Nuga dá handa ra M̄aca Nd̄ahi bá çai de mahets'i ngu 'nara zi domitsu, e bi z̄adini.

³³ Nuga hindí patuahm̄a tengu rá 'bèfini, pe nú'a to'o bá p̄encagui ga xi'ts'a'ihũ co ra dehe go gue'a bi 'ñengagui: “Ma gui hyanda ra M̄aca Nd̄ahi dua çai de mahets'i, e da z̄adi 'nara zi 'ñõhõ pa da 'm̄uhui, y nu'á go gue'a ma da xi'ts'ahũ dega M̄aca Nd̄ahi.” ³⁴ Nuga stá handi hangue drí damajuani gue go guehni rá T'ũ Ajuá.

Yá m̄adi nxadi ra Jesu

³⁵ Ha nurá hyax'a ra Xuua mi 'bahni ma'na'qui co yoho yá nxadi. ³⁶ Nepũ bi hyanda ra Jesu mi 'yoni ne bi 'ñena:

—Ndi, hyanthũ núni bá p̄ehna Ajuá, nja ngu 'nara zi t'ũca deti nú'ũ tho dega hñã'ti.

³⁷ Ha nú'ũ yoho yá nxadi ra Xuua mi 'yõde njabũ, 'bestho bi d̄eni'ũ ra Jesu. ³⁸ Nepũ nura Jesu bi mp̄unts'i ne bi hyandi mri d̄eni'ũ ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'bè grí 'ñehũ?

Ha nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Xahnate, ¿habũ guí 'bũigue?

³⁹ Nu'bú nu'á bi 'ñembabi:

—Maha pa gui p̄ahũ habũ dí 'bui.

Y bi m̄eui'ũ pa bi b̄adi habũ mbi 'bui'a. Bi z̄oni ngu nz̄anga 'ret'a ne bi 'm̄uhuini gatho ra pa.

⁴⁰ Ha nú'ũ yoho ya nxadi xqui 'yõde nú'a bi m̄anga ra Xuua ne xqui d̄ena ra Jesu, 'na de gue'ũ mrá thuhu ra Andre ne mrá cu ra Simu Pedro. ⁴¹ Nú'a ra Andre'a bi ma bá d̄ama c'a'tsa ra Simu Pedro ne bi 'ñembabi:

—Stá hanthe ne stá p̄ahe ra Cristo nú'a xpá m̄ehna Ajuá pa da nda.

⁴² Nepũ bi zits'i'a pa habũ mbi 'bũ ra Jesu. Ha nura Jesu mi hyanda ra Simu bi 'ñembabi'a:

—Nu'i grá Simu rá t'ũ'i ra Joná. Nubyá go dí hup'a'i grá Pedro. —Nú'a ra thuhu'a rí b̄oni da 'ñena 'nara do.

Ra Jesu bi zofo ra Lipe ne ra Natanael pa dyá nxadi

⁴³ Ha nurá hyax'a ra Jesu mi beni da ma pa Galilea, pe 'm̄et'o bi ma bá c'a'tsa ra Lipe ne bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui pa ma nxadi'i.

⁴⁴ Ha nura Lipe mrá me Betsaida habu mrá mengu ra Andre ne ra Pedro. ⁴⁵ Nepu nura Lipe bi ma bá c'a'tsa ra Natanael ne bi 'ñembabi:

—Stá hanthe ne stá pahebya ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda ngu bi 'yofo ra Moise ja ra ley ne ngu bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá maya'bu, ne go gue'a ra Jesu rá t'u ra Jose ra me Nasare.

⁴⁶ Ha nura Natanael bi 'ñembabi:

—Pøde hinda za da bonga 'na xi di ja rá nsu nuni Nasare.

Nu'bu ra Lipe bi 'ñembabi:

—Maha pa gui hyandi 'bu hingui camfri.

⁴⁷ Ha nura Jesu mi hyanda ra Natanael bra e da zadi bi 'ñena:

—Ndi, hyanthu go guehni 'nara me Israel, nuni xi majuani camfri Ajuá, y hingrá hyate.

⁴⁸ Nu'bu nura Natanael bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Hanja guí pacagui?

Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Himi xi'atho ra Lipe pa e gui c'ascagui, dá hant'a'i nguí 'bai ja rá ua 'nara 'bai gá igo.

⁴⁹ Nu'bu ra Natanael bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nu'i go gue'e xi majuani rá T'u'i Ajuá, ne go gue'e grá Nda de ya me Israel.

⁵⁰ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue guí camfrigui hõnse ngue'a dá xi'a'i gue dá hant'a'i ja rá ua ra igo? Ma gui hyanda ma'ra ya t'õt'e ma'na dya dangui de nú'a dá xi'a'i.

⁵¹ Ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu gue ma gui hyanthu da xogui mahets'i, ne gui hyanduahu yá enxe Ajuá di pøts'e ne di cai nuua habu di 'bui Nú'a To'o e bi Nja'i.

2

'Nara nthati nuni Ncaná de ra hai Galilea

¹ Rá dat'mani bi nja 'nara nthati nuni ja ra hnini Ncaná de ra hai Galilea, ne xqui zoni de guehni rá nana ra Jesu. ² Nehe ra Jesu bi zoni de guehni co yá nxadi ngue'a bi ts'ohna ja ra nthati. ³ Ne de mi 'buhni'a, bi thegue ra vinu, ha nurá nana ra Jesu bi 'ñembabi'a:

—Ya bi thegue ra vinu.

⁴ Ha nura Jesu bi 'ñembabi rá nana:

—¿Pa te go guí xicagui? Gue nuga ri 'beta ma ora pa da hneca ma ts'edi.

⁵ Nepu nurá nana'a bi 'ñembabi nú'u to mi faste ja ra ngo:

—'Yøthu gatho nú'a da xi'ahani.

⁶ Ne mi tihni 'rato ya danga mpothe dega do xqui t'ehni pa mi øt'a ra nt'axqui ya xodyo ngu myá nza'u. Ne cada 'na de nú'u ya mpothe mri 'ñenga yoho o hñu xoni ra dehe. ⁷ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u to'o mi 'yoni mi faste:

—Ñu'tshu ra dehe nuya ya mpothe.

Ha nu'ú bi xit'a ra dehe asta habu bi ñuts'i. ⁸ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nubyá, 'ya'tshu ts'u ne hñá'tsuahu ra nda de nuna ra ngo.

Nu'bu nu'ú bi 'yøt'a ngu nú'a bi sipabi'u. ⁹ Ha nú'a ra nda de ra ngo bi zamacuhi nú'a ra dehe xqui t'øt'e da mvinu, y nu'á himi padi habu xqui 'ñehe nú'a ra vinu, hõnse nú'u ya maste xqui 'ya'tsa ra dehe, go gue'u mi padi. Hangué nura nda de ra ngo bi zohna nú'a ra navio mi øt'ango, ¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—Nzantho nú'u to'o øt'ango, 'met'o ri unga nú'a ra vinu xá cahi, nepu de ya sta niña co ra vinu nú'u to'o xa ts'ohni, ja da t'umba nú'a hingui cahi. Pe nu'i, xcá pe'tsta ra hoga vinu ne hinxcá untho asta núbya ja gá uni.

¹¹ Ra Jesu bi 'yøt'a nú'a rá mudi ra danga nt'udi nuni Ncaná de Galilea. Ne njabu bi 'yøt'e pa bi hnequi rá nsunda, ne yá nxadi ma'na bi gamfri gue go gue'a xpá mehna Ajuá pa da nda.

¹² Nepu nura Jesu bi ma pa Ncapernau, ne bi meui rá nana ne yá cu ne yá nxadi, ne ja bá 'buhni'u 'raya pa.

Ra Jesu bi 'yenga nú'ɥ mri mpa mbo ra ndanija
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Nepɥ de guehni ra Jesu bi ma pa Jerusale ngue'a mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo de ya xodyo. ¹⁴ Ne bi hyanda 'raya ma mi 'bɥhni ja ra patio de ra ndanija, 'ra mi pa ya ndamfri, 'ra mi pa ya deti, ha nu ma'ra mi pa ya domitsu; ne mi huhni 'ra to'o mi pata ya boja. ¹⁵ Hangué nura Jesu bi met'a 'nara nthahi pa bi 'yeni co ya mfei nuya mbo'oni de mbo ra ndanija mahyegui co ya ma, nehe bi xamba yá boja nú'ɥ to'o mi pata ya boja, ne bi pɥnts'ua yá mexa, ¹⁶ ne bi 'ñembabi nú'ɥ to'o mi pa ya domitsu:

—jɥcɥ pa thi ri domitsuɥ, oja guí huxhɥa ri 'mahɥ mbo rá ngu ma Dada!

¹⁷ Ha nuyá nxadi bi beni gue njabɥ xqui t'ofó ja ra Maca T'ofó habɥ ena: “Xi dí te ma vida pa ga sup'a'i ri ngu.” Ne nuyá nxadi bi zo yá mfeni gue nú'ɥ ya noya mi ma de ra Jesu.

¹⁸ Ha nuya ndá gá xodyo bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Te ma danga nt'udi da za gui 'ñutcahe pa ga pahe to rá nsequi'a pa guí øt'a njabɥ?

¹⁹ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ɥ:

—'Bɥ gui yø'thɥ nuna ra nija, nuga co hñupa ga yopa 'ba'ma ma'na'qui.

²⁰ Nu'bú nu'ú bi 'ñena:

—Ñotema'rato njeya pa bri 'ba'ma nuna nijana, ¿nepɥ nu'i guí ena gue co hñupa ma gui yopa 'ba'ma ma'na'qui?

²¹ Pe nú'a ra nija mi mɔnga ra Jesu, mi ma de rá ndo'yo sehe'a. ²² Ha nu de mi nanga ra Jesu de ra du, nu'bú yá nxadi bi beni'ɥ nú'ɥ ya noya xqui mañ'a. Hangué bi gamfri'ɥ gue bi njabɥ ngu nú'a xqui t'ofó ja ra Maca T'ofó, ne ngu nú'a xqui mɔnse'a gue ma da yopa nte.

Ra Jesu patuatho yá mfeni gatho ya ja'i

²³ Ha nu de mi 'bɥhni ra Jesu nuni Jerusale ja ra ngo de ra pascua, ndunthi ya ja'i bi gamfri gue go mi gue'a bá pehna Ajuá pa da ndá, nguetho nu'ú bi hyanda ya danga nt'udi mi øt'a. ²⁴ Pe nura Jesu himi ne da 'ñoui'ɥ ngue'a mi patuatho yá mfeni'ɥ. ²⁵ Ne himi honi'a to'o da xipabi tengu yá 'mɥi ya ja'i, ngue'a nu'á mi patuase yá mfeni'ɥ.

3

Ra Jesu ne ra Nicodemo

¹ Ha mi 'bɥ 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Nicodemo mrá ndá de ra hmunts'a ndá gá xodyo, ne mrá fariseo. ² Nu'á bi ma dega xuui pa bá c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, dí pahe gue Ajuá xpá meñ'a'i pa gui xancaguihe, ne guí 'bɥi con gue'a, ngue'a 'bɥ hingrí 'bɥhma con gue'a hinda za gui 'yøthma nuya danga nt'udi guí øt'e.

³ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'a'i, nu'a tó'o hinda yopa 'mɥi ma'ra'yo hinda za da 'mɥ ja rá hmanda Ajuá.

⁴ Nu'bú ra Nicodemo bi 'ñembabi:

—¿Hanja da za 'nara ndaxjua ja'i da yopa 'mɥi ma'ra'yo? ¿Ha gue da za da yopa yut'a ja rá mɥi rá nana ne da yopa 'mɥi?

⁵ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'a'i, nu'a tó'o hinda 'mɥi de ra dehe ne de ra Maca Ndahi, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuá. ⁶ Nuto gatho bi mbatsi dega ja'i, gue'a 'nara ja'i, ha nu'a tó'o bi yopa 'mɥi ma'ra'yo dega Maca Ndahi, gue'a 'bɥi dega hoga ndahi. ⁷ Oguí 'yø ngue'a dí xi'a'i gue mahyoni gui yopa 'bɥhɥ ma'ra'yo. ⁸ Nura ndahi 'yo habɥraza, ne guí øde bɥ, pe hinguí paði habɥ brí 'ñehe nixi habɥ rí ma. Njabɥ nehe ra Maca Ndahi nú'a ri mpefi ja yá mfeni nuto gatho xa 'mɥi ma'ra'yo de gue'a.

⁹ Nu'bú bi dadi ra Nicodemo ne bi 'ñembabi:

—¿Pe hanja da za da njabɥ?

¹⁰ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¡Conque grá xahnate de Israel ne hinguí paḍi nuya ya t'øt'e! ¹¹ Xi majuani dí xi'a'i, dí mañhe nú'a dí pahe, ne dí damajuanihe de nú'a stá hanthe, pe nu'ahú hinguí ne gui camfrihú nú'a dí damajuanihe. ¹² 'Bú hinguí camfrihú nú'a dí xi'ahú de nú'a jaua ja ra ximhai, nu'bú ¿hanja da za gui camfrihú 'bú ga xi'ahú ya t'øt'e de mahets'i?

¹³ Ni 'nara meximhai hinxa ma mahets'i pa bá hā ra noya de ya t'øt'e de guehni, hønse nú'a to'o bá cai de mahets'i, go gue'a Nú'a To'o e bi Nja'i, go gue'a mā de ya t'øt'e de mahets'i ngue'a ja ra menguni. ¹⁴ Y Nú'a To'o e bi Nja'i ma da t'ø'tuabi ngu bi 'yøt'a ra Moise bi pø'tsa ra qu'eñā dega bōja mañā ja 'nara za nu de mi 'bui ja ra 'yo'mtha, njabu nehe mahyoni dra 'bø'tse mañā ja 'nara za Nú'a To'o e bi Nja'i. ¹⁵ Pa njabu nuto gatho da gamfri'a hinda 'medi, ma da me'tsa ra te pa nzantho.

Ajuā maḍi gatho ya ja'i de ra ximhai

¹⁶ Ajuā xi bi maḍi nts'edi gatho ya ja'i de ra ximhai, hangue bá pēhna rá 'ra T'ú, pa nuto gatho da gamfri'a hinda 'medi, nú'ú ma da me'tsa ra te pa nzantho. ¹⁷ Ajuā bá pēhna rá T'ú pa guecua ja ra ximhai pa da pøhø ya ja'i, hingue pa da mehni'ú ja ra nidu.

¹⁸ Nu'a tó'o camfri'a hinda 'behna ja ra nidu, pe nu'a tó'o hingui camfri'a, gue'a ya xa t'e'mbi pa dra 'behna ja ra nidu, ngue'a hinxa gamfri bi rá thuhu rá 'ra T'ú Ajuā. ¹⁹ Nu'ú ma dra 'behna ja ra nidu ngue'a ra ñot'i bi zøhø ja ra ximhai, pe nu'ú ma'na ri ho da 'mūta ja ra 'bexuui ngue'a hingui ho nú'a øt'e'ú. ²⁰ Nuto gatho øt'a ya t'øt'e hingui ho, ri ũtsa ra ñot'i ne hingui cuat'a ja ra ñot'i ngue'a tsu da hnequi yá ts'o'befi. ²¹ Pe nu'a tó'o øt'a ngu nú'a mangu majuani, gue'a cuat'a ja ra ñot'i pa da hnequi gue nú'a øt'e, øt'e co rá ts'edi Ajuā.

Ra Xuua Xi'tsate bi yopa mā de ra Jesu

²² Nepū 'mefa ra Jesu bi ma pa ra hai Judea co yá nxadi, ne ja bá 'būini'ú 'raya pa, ne bá øt'a ra sistehe de guehni. ²³ Ne nura Xuua mi øt'a ra sistehe nuni Enón gueta Salim, ngue'a xi mi ja ndunthi ra dehe de guehni, ne mi pa ya ja'i pa mri nxistehe'ú. ²⁴ Ne ra Xuua hinxqui jot'atho ja ra fadi.

²⁵ Ha nuyá nxadi ra Xuua mi ntsanoyau 'rayá mixodyoui de ra sistehe pa ra nt'axqui. ²⁶ Nepū bi ma ya nxadi bá c'a'tsa ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nu'i gá damajuani de nú'a ra 'ñøhø gá nuui ri'nandi ra dāthe Jordá, ha nubyá bí øt'a ra sistehe nehe, y gatho ya ja'i pa ja rí mani.

²⁷ Nu'bú ra Xuua bi dādi ne bi 'ñembabi'ú:

—Hinda za te da mese 'na 'bú Ajuā hingo da 'bepa 'na. ²⁸ Nu'ahú ya xcá 'yøhú stá mā gue hingo guecagui drá Cristo nú'a xpá mehna Ajuā pa da nda, hønse bá pencagui pa go ga 'met'o de gue'a. ²⁹ Nja ngu 'nara 'ñøhø to'o ri nthatui 'nara 'behñā, go gue'a rá 'behñā'a. Ne nurá amigo nú'a ra 'ñøhø ra medinthati di 'bahui ne øts'e te mā, ne da johya'a nu stí 'yøtua rá noya ne sta hyandi da meui rá 'behñā. Njabu nehe xi drí johya ngue'a dí øde de nú'a bí øt'a ra Jesu, ne ngue'a dí øde gue ndunthi ri deni'a. ³⁰ Ngue'a nu'á mahyoni ma'na go da nja rá nsu'a, ha nuga da uadi ma nsu.

Rá T'ú Ajuā nú'a bá ehe de mahets'i

³¹ Ngue'a nu'á xqui 'ñehe de mahets'i, hangue ma'na ja rá nsu de gatho, pe nu ngugui drá ja'itho de ra ximhai, hangue dí paḍi nsøcta nú'ú ya t'øt'e jaua ja ra ximhai. ³² Y nú'á go gue'a mā de nú'a te xpá hyandi ne de nú'a te xpá 'yøde nuni mahets'i, pe masque njabu, hinto camfri bi nú'a mañ'a. ³³ Pe nu'a tó'o da gamfri bi nú'a mañ'a, nehe mā gue Ajuā mangu majuani. ³⁴ Ngue'a nurá T'ú Ajuā xpá mehni mangu nú'ú ya noya bá xipabi Ajuā, ngue'a nu'á xa umba maxøgue rá ts'edi ra Māca Ndaḥi. ³⁵ Ajuā ra Dada xi di maḍi rá T'ú, hangue xa 'yent'ua gatho ja rá 'ye'a. ³⁶ Nu'a tó'o camfri ra T'ú, go gue'a pe'tsa ra te pa nzantho, pe nu'a tó'o hingui ne da gamfri ra T'ú, hinhya'mū da zū ra te pa nzantho, hønse rá cue Ajuā ma da zūdi'a.

¹ Ha nura Jesu bi badi gue nuya fariseo xqui 'yøde'u gue ma'na mi ndunthi yá nxadi'a ne ma'na mi øt'a ra sistehe'a que ra Xuua. ² Masque ra Jesu hingo mi øt'a ra sistehe'a, pe nuyá nxadi ha. ³ Y nu mi 'yøde ra Jesu gue mi hmanga njabu, bi bøni de guehni Judea pa bi mengui Galilea.

⁴ Ne mi pɛ'tsi da 'randa Nsamaria. ⁵ Ne bi zonga ja ra t'uca hnini Sicar de Nsamaria guetbu habu mi o rá hai ndu ra Cobo nú'a xqui zocua ndu ra Jose rá t'u. ⁶ Ne ja mi jani 'nara poso nú'a bi gohui rá thuhu ra Cobo. Nepu nura Jesu ja bi ntsayani ngue'a xqui zabi ja ra 'ñu. Y ya mi ngu nzunga 'rato nde. ⁷ Nepu de guehni bi zøhø 'nara 'behña mrá me Nsamaria, e da 'yat'a ra dehe ja ra poso. Ha nura Jesu bi 'yadi ne bi 'ñembabi:

—'Raca ts'u ra zi dehe ga tsi.

⁸ Ha nuyá nxadi'a xqui ma tai pa da dai te da zi'u. ⁹ Y nú'a ra 'behña me Nsamaria bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Hanja guí acagui ra dehe, gue nu'i grá xodyo ha nuga drá me Nsamaria?

(Bi 'ñembi njabu ngue'a ya xodyo himi tsa nixi da ñaui ya me Nsamaria.) ¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu gri pahma nú'a unga Ajuá, ne 'bu gri pahma nú'a to'o a'a'i ra dehe, nu'bú go xcá 'yacagui, ne nuga stá 'ra'a'i ra dehe dega te pa nzantho.

¹¹ Ha nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, hingerí hña con te gui 'yat'a ra dehe, ha nura poso xá hñe. Nu'bú, ¿habu ja nú'a ra dehe dega te guí engagui? ¹² ¿Ha gue ma'na ja ri nsugue que ndu ma dadahu ra Cobo, nú'a to'o bi zogahe nuna poso? Y nu'á ja mi tsitheua co yá t'u ne co yá mbo'oni.

¹³ Nu'bú nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nuto gatho da zi nuni ra dehe da yopa zu ra nduthe. ¹⁴ Ha nu'a tó'o da zi nú'a ra dehe dí ungá, hinhya'mu da yopa zu ra nduthe, ngue'a nú'a ra dehe ga umbabi, da nja ngu 'nara pøthe ja rá coraso, di pøhø pa da umba ra te pa nzantho.

¹⁵ Nu'bú nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, 'raca ts'u de nú'a ra zi dehe pa hinhya'mu da yopa zuca ra nduthe, ne pa hinhya'mu ga eheua ma'na'qui ga 'ñai.

¹⁶ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Gue da rí ma ua tsi ri dame.

¹⁷ Nu'bú nú'a ra 'behña bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Jo'o ma dame.

Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a guí ma gue jo'o ri dame. ¹⁸ Pe xcá pɛ'tsa cut'a ri dame ne nú'a ra 'ñøhø guí 'bahuibya, hingo ri dame'a. Hangué majuani nú'a guí ma gue jo'o ri dame.

¹⁹ Nu'bú nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, pøde go gue'e 'nará 'mehni'i Ajuá. ²⁰ Nu'bú te xi guí mangue de ndu ma dadahu bi xøcambeni Ajuá nuni ja ra t'øhøni, ha nu'ahu gyá xodyohu guí mañhu gue mahyoni dra søcambeni Ajuá nsøctho de guehni Jerusale.

²¹ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Naná, camfri nú'a dí xi'a'i, gue ma da zø ra pa gui xøcambenihu Ajuá ra Dada pe ya hinga nuni ja ra t'øhø, nixi de guehni Jerusale. ²² Nu'ahu hinguí pahu nú'a guí xøcambenihu. Pe nuje ha, dí pahu nú'a dí xøcambenihe, ngue'a ra pøhøte bá ehe de ja ya xodyo. ²³ Mi ma da zø ra pa y ya bi zøhø gue nu'u tó'o xi majuani da xøcambeni Ajuá ra Dada, ma da xøcambeni dega jamfri ne ngu rí 'ñehe. Ne Ajuá ra Dada ri ho dra søcambeni'a njabu. ²⁴ Ajuá go gue'a dega Ndahi ne hinguí hnequi, hangué nu'a tó'o da xøcambeni'a, mahyoni da xøcambeni dega jamfri ne ngu rí 'ñehe.

²⁵ Nu'bú nura 'behña bi 'ñembabi:

—Nuga dí padi gue ma da 'ñehe ra Mesía go ra Cristo nú'a ma da mehna Ajuá pa da nda. Ne nu stí zø'a gatho go ma da xicja'a.

²⁶ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga go guese dí ñauihya.

²⁷ Y nura ora'a bi zøhø yá nxadi, ne nu'ú bi 'yø ngue'a ra Jesu mi ñaui 'nara 'behña. Pe nu'ú hinte bi 'yambabi ra Jesu te mi ambabi nixi hanja mi ñaui'a. ²⁸ Nu'bú nura 'behña bi zopu rá xøni ne bi menga ja ra hnini ne bi 'ñembabi nú'ú mi 'buhni:

²⁹ —Maha ma gui hyanthu nú'a to'o xa xictho te gatho stá øt'e. ¿Ha hingo di gue'a ra Cristo 'bu, nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda?

³⁰ Nepu nuya ja'i'u bá ehe pa e da c'a'tsa ra Jesu. ³¹ Ha nu mi ma nú'a ra 'behña, nuyá nxadi ra Jesu bi bantebi ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, bá e gui ñuni.

³² Pe nu'á bi 'ñembabi'u:

—Dí pe'tsa 'nara hñuni ma ga tsi, nú'a nixi guí pahu.

³³ Ne nuyá nxadi bi 'ñembabi'u 'na ngu 'na:

—¿Ua to xpá hñampi te da zi 'bu?

³⁴ Ha ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Numa hñuniga gue'a ga ø'tuabi rá paha nú'a to'o bá pencagui ne ga pepa rá 'befi asta hinga juati. ³⁵ Guí mañhu gue di 'be goho nzaña pa da nja ra sofo, ¿ha ngue ha? Pe nuga dí xi'ahu: Ndi, hyanthu ya 'bot'i ya xa ñats'i pa da sofo. ³⁶ Nuya xofo hani yá thaha ne juts'i 'nara hoga sofo. Hangue nuya xofo ma da johyau ya mot'i. Njabutho nehe nú'ú to'o da tunga ma noya, ma da hñanga yá thaha ne da munts'a ya ja'i pa da me'tsa ra te pa nzantho. ³⁷ Nja ngu enga ya ja'i: “'Na'ño to'o pot'i, 'na'ño to'o xofo.” ³⁸ Hangue nuga stá peñ'a'ihu pa gui muntshu ya ja'i, ngu 'nara sofo nú'a hinxcá pefihu. Ma'ra xa mpefi, ha nu'ahú guí xopabihu yá 'bot'i'u.

³⁹ Ne ndunthi ya mengu nú'a ra hnini'a de Nsamaria bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xqui mehna Ajuá pa da nda, ngue'a nura 'behña xqui damajuani ne xqui 'ñena gue nu'á xa xiptho gatho nú'a te xqui 'yøt'e. ⁴⁰ Hangue nu mi zøhni ya me Nsamaria habu mi 'bu ra Jesu, bi bantebi gue da 'muhui'u, hangue nu'á bi 'muhui'u yo pa. ⁴¹ Ne xi ndunthi ma'ra bi gamfri ra Jesu ngue'a go mi zofose'a. ⁴² Ha nu'ú bi 'ñembabi nú'a ra 'behña:

—Nubyá dí camfrihe hingue hønse ngue'a go gá xicje, dí camfrihe ngue'a ya stá øsche te xa ma, ne dí pahue gue xi majuani go guehni ra Pøhøte de ya ja'i gatho rá nguni ra ximhai.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá t'u 'nará danga maste ra nda

⁴³ Ha nu mi thogui nú'u yo pa, ra Jesu bi ma pa ja rá hai Galilea. ⁴⁴ Ne nu'á xqui manse ne xqui 'ñena: “Ni 'nará 'mehni Ajuá hingui hnumansu ja rá hai.” ⁴⁵ Ha nu mi zonga Galilea'a nuya mengu de guehni bi umba ntsaya ngue'a xqui hyandi'u gatho ya danga nt'udi xqui 'yøt'e'a nuni ja ra ngo Jerusale, ngue'a nehe nuya mengu rá hai xqui ma ja nú'a ra ngo'a.

⁴⁶ Nepu nura Jesu bi yopa zonga ma'na'qui nuni Ncaná de Galilea habu xqui 'yøt'e da mvinu ra dehe. Y nuni Ncapernau mi 'buhni 'nará danga maste ra nda ne mri hñenga rá t'u. ⁴⁷ Y nu'á bi 'yøde gue ra Jesu xqui menga de Judea ne ya xqui zonga Galilea, hangue bi ma há mi 'bu'a pa bá bantebi da meui ja rá ngu pa da 'yøthebi rá t'u ngue'a ya mi nedu hmaha. ⁴⁸ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu hingui hyanthu ya danga nt'udi ne ya danga t'øt'e, hingui camfrihu.

⁴⁹ Ha nura danga maste bi 'ñembabi:

—Ndada, maha, pa hinda du ma zi t'u.

⁵⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma, ya 'bui xá hño ri t'u.

Ha nu'á bi gamfri nú'a bi xipa ra Jesu, ne bi gu rá 'ñu bi ma. ⁵¹ Y de mri ne ra 'ñu bi 'ñe yá 'bego bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ya 'bui xá hño ri t'u.

⁵² Hangue nu'á bi 'yambabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma ora bi mudi bi tsayabi ra hñeni?

Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Mande ngu nzanga yoto bi tsayabi ra nzø.

⁵³ Nu'bu nura dada bi beni gue mi gue'a ra ora xqui xipabi ra Jesu gue ya mi 'bui xá hño rá t'ũ. Hangué nu'á ne gatho nú'ũ mi 'bui ja rá ngu bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xqui mehna Ajuá pa da ndá. ⁵⁴ Go gue'a rá ñoho ra danga nt'udi bi 'yøt'a ra Jesu nuni Galilea ne go bi 'yøt'e'a de bá penga Judea.

5

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara ts'onate nuni Betesda

¹ Nepũ 'mefa bi nja 'nará ngo ya xodyo nuni Jerusale, ne ra Jesu bi mani. ² Y de guehni Jerusale mi ja 'nara mothe xqui thu'mbabi rá thuhu Betesda de ra hñaqui ebreo, habũ mi ja cõt'a ya porta, ne mi gueta ra gosthi hnini habũ mi thu'mbabi ra 'Ñu gá Ma'yo. ³ Ha mi 'boni ndunthi ya da'thi, ya goda, ya doua, ne ma'ra ya ts'onate mi tømí rá nhuat'i ra dehe. ⁴ Ngue'a ja ra ora mi caini 'nará ενχε Ajuá ja ra mothe pa mi uant'a ra dehe. Ne nu'a tó'o rá mudi mi cõt'a mbo ra dehe ora dra huant'i, nú'á go gue'a mi ñani de nu'araza ra hñeni mi pe'tsi. ⁵ Ha mi 'bũhni 'nara 'ñøhø ya mi pe'tsa 'natema'ret'a ma hñaato njeya de mri hñeni. ⁶ Ha nura Jesu bi hyandi mi 'beni ne bi badi gue ya'bu xqui njabũ, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha guí ne gui ñani?

⁷ Ha nura da'thi bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ndada, jo'o to'o da cõt'cagui mbo ra mothe nura ora sta huat'a ra dehe, ha nura ora ga nehma ga cõt'i nu ma'na da dama 'met'o de gueque.

⁸ Hangué ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nangui, juxa ri mfidi ne 'yo.

⁹ Nu'bu nura 'ñøhø'a 'bestho bi ñani, ha bi guxa rá mfidi ne bi 'ño. Ha nura pa'a mrá pa dega tsaya. ¹⁰ Hangué ya ndá gá xodyo bi 'ñembabi'a:

—Núbya rapaña go ra pa dega tsaya, ne ma leyhũ hingui unga nsequi gui hñaaxa ri mfidibya.

¹¹ Ha nú'a ra 'ñøhø xqui ñani bi dadi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Nú'a to'o bi 'yøthegui go gue'a bi xicagui gue ga juxa ma mfidi ne ga 'yo.

¹² Nepũ nu'á bi 'yambabi:

—¿To'o bi xi'a'i gui juxa ri mfidi ne gui 'yo?

¹³ Ha nú'a ra 'ñøhø xqui ñani himbi badi to'o xqui 'yøthe'a, ngue'a mi 'bũhni ndunthi ya ja'i y nura Jesu ya xqui ma.

¹⁴ 'Mefa ra Jesu bi hyonga nú'a ra da'thi mbo ra ndanija ne bi nthœui ma'na'qui ne bi 'ñembabi:

—Nu'i ya xcá ñani. Ya oxqui ma gui yopa 'yøt'a ya ts'oqui ma'na'qui, pa hingui thogui ma'ra ya ts'othogui ma'na strá nts'o.

¹⁵ Nepũ nura 'ñøhø'a bi ma bá xipa ya ndá gá xodyo gue go mi gue'a ra Jesu xqui 'yøthe'a. ¹⁶ Hangué por gue'a ya ndá gá xodyo xi mi utsal ra Jesu, ne xi mi ne da hyohma, ngue'a nu'á mi øt'a ya danga nt'udi de nuya pa dega tsaya. ¹⁷ Nu'bu ra Jesu bi 'ñena:

—Ajuá ma Dada hingui tsaya di mpefi, njabathogui nehe hindí tsaya.

¹⁸ Hangué nuya ndá gá xodyo ma'na xi mi 'ramanu da hyohma, ngue'a nu'á himi øta ra ley nú'a mi ma de ra pa dega tsaya, ne ngue'a mi ma gue Ajuá mrá Dada'a, y njabũ mri nhyecuaui Ajuá.

Ra Jesu ma de rá ts'edi xa umba Ajuá rá Dada ngue'a go gue'a rá T'ũ'a

¹⁹ Hangué ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Xi majuani dí xi'ahũ, hinda za te da 'yøt'ase rá T'ũ Ajuá. Ngue'a nu'á handi te gatho øt'a Ajuá rá Dada, y nú'a handi gue'a øt'e nehe, ngue'a te gatho øt'a rá Dada, gue'a øt'a ra T'ũ nehe. ²⁰ Ajuá ra Dada xi madi rá T'ũ, ne utuabi te gatho øt'e'a. Ne ma da 'ñutuabi yá 'befi ma'na dya dangui que nú'ũ xcá hyanthũ, pa xi gui 'yøhũ. ²¹ Ajuá ra Dada juxa gatho nú'ũ xa du ne umbabi'ũ ra te. Njabũ nehe rá T'ũ'a umbabi ra te to'oraza nú'a go da ne'a. ²² Ajuá ra Dada hingui ha'mba nguenda ni 'nara ja'i, nguetho gatho xa 'yent'ua ja rá 'yε rá T'ũ pa go da hña'mba nguenda'a, ²³ pa njabũ gatho ya ja'i da numansu ra T'ũ ngu

di numansu'u Ajuá rá Dada. 'Bú to'o hingui numansu ra T'u, nehe hingui numansubi rá Dada nú'a to'o bá pēhni.

²⁴ Xi majuañi dí xi'ahú: Nu'a tó'o huxa nt'ode nú'a dí mā ne camfri Ajuá nú'a bá pencagui, pē'tsa ra te pa nzantho, ne hinda 'behna ja ra nidu, ngue'a nu'á ja ra uenda ya xa du ne xa yopa nte pa da me'tsa rá te pa nzantho. ²⁵ Xi majuañi dí xi'ahú, ma da zø ra pa ne majuañi nubya ya ja, gue nú'u xa du da 'yøde nú'a mǎnga rá T'u Ajuá, ha nu'u tó'o da hñuxa nt'ode ma da nja yá te pa nzantho. ²⁶ Ngue'a Ajuá ra Dada hase ra ts'edi pa da unga ra te pa nzantho. Njabu nehe rá T'u bi umba ra ts'edi pa da unga ra te pa nzantho nehe. ²⁷ Ne xa 'yent'ua ja rá 'ye rá T'u pa go da hñá'mba nguenda gatho ya ja'i de ja ra ximhai, ngue'a go gue'a Nú'a To'o e bi Nja'i. ²⁸ Oguí 'yøhu ngue'a dí xi'a'ihú njabu. Ngue'a ma da zø ra pa nuto gatho xa du ma da 'yøde sta ña rá T'u Ajuá. ²⁹ Y nú'u to'o gatho xa 'yøt'a nú'a xá hño ma da nangui pa da nja yá te pa nzantho, ha nu'u tó'o xa 'yøt'a nú'a hingui ho ma da nangui pa da 'behna ja ra nidu.

'Bui to'o damajuani de ra Jesu

³⁰ Nuga hingui tsa te ga øt'ase. Nú'a xicagui ma Dada, gue'a dí øt'e, ne dí øt'a ra ts'utbi ngu di 'bepqui, ne nura ts'utbi'a go gue'a xá hño ngue'a dí øt'ua rá paha ma Dada nú'a to'o bá pencagui, hingo dí øt'a nú'a go ma pahasega. ³¹ 'Bú nuga gra manse to'ogui, hinte da muui nú'a ga mā. ³² Pe 'bui 'na to'o damajuani to'ogui, ne dí pañi gue nú'a mañ'a xi di muui. ³³ Nu'ahú xcá pēnhú ya 'mehni pa da 'yambabi ra Xuua de gueque, y nu'á bi damajuani to'ogui ne bi xi'ahú nú'a majuañi. ³⁴ Pe pa gueque ni 'nara ja'i hindí honi to'o da dañi por gueque. Nuga hønse dí ben'ahú nú'a bi mǎnga ra Xuua, qué pa gui mpøhøhu. ³⁵ Ra Xuua gue'a mi nja ngu 'nara ñot'i, mi yo't'a ri mfenihú de nú'a mi xi'ahú. Ha nu'ahú, gá 'yødehu co ra johya nú'a te mi mā, pe hønse 'raya zi patho. ³⁶ Nuga dí pē ya 'befi ngu xa 'racagui Ajuá ma Dada ga juadi ga pēfi, y nuya 'befi dí pēfi go gue'u damajuani gue go Ajuá xpá mencagui. Y nuya 'befi'u ma'na ya dangui pa da fañi to'ogui que nú'a bi mǎnga ra Xuua de gueque. ³⁷ Ma Dada to'o bá pencagui go gue'a damajuani to'ogui, masque hinhya'mu xcá 'yøhu xa ña'a nixi xcá hyanthu tengu'a. ³⁸ Ne nurá noya'a hinxa zoda ri mfenihú, nguetho nu'ahú hinxcá camfriguihu gue nuga go rá 'mehnigui'a. 'Bú xcá camfriguihuma, nu'bú gri pahmahú te rí bonga ra Māca T'ofu. ³⁹ Nu'ahú hinhya'mu guí hehu ra Māca T'ofu, xi guí he'thu pa xahmá ja gui tsuhmahuni ra te pa nzantho, pe hingui tso ri mfenihú de nú'a guí he'thu, ngue'a ja nura T'ofu'a ja mañi de gueque. ⁴⁰ Ha nu'ahú hingui ne gui camfriguihu pa da za gui tsuhmahú nú'a ra te pa nzantho.

⁴¹ Nuga hindí mǎnga njabu pa da 'ñesca ma nsu ya ja'i. ⁴² Dí mǎnga njabu ngue'a dí pañi gue nu'ahú hingrí mañihú Ajuá. ⁴³ Masque stá ehma de rá thuhu Ajuá ma Dada, pe nu'ahú hinxcá numansuguihu. Pe nu'bú 'nara ja'i da 'ñehe de rá thuhuse, nu'bú ha, go guí numansuhú'a. ⁴⁴ Hingui ne gui camfriguihu ngue'a go 'met'o guí 'ñe'tsua nsusehu 'na ngu ma'na, hingo guí hoñhu da 'ñe'ts'a ri nsuhú Ajuá nú'a 'natho. ⁴⁵ Oguí beñhu gue go nuga ma ga ñap'a'ihú ja rá thandi Ajuá ma Dada. Nurá ley ra Moise go gue'a ma da ñap'a'ihú, nú'a ts'a guí camfrihu da ñañ'a'ihú. ⁴⁶ 'Bú gri camfrihuma nú'a bi 'yofo ra Moise, nu'bú gri camfriguihu hmaha nehe, ngue'a nu'á bi 'yofo de gueque. ⁴⁷ Ha nu'bú hingui camfrihu nú'a bi 'yofo'a, nu'bú ¿hanja da za gui camfrihu nú'a dí mǎngá?

6

*Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)*

¹ Nepu de gue'a ra Jesu bi 'ranga ri'nandi ra ndehe Galilea, nú'a rá thuhu nehe Tiberia. ² Ha mri dena ndunthi ya ja'i ngue'a mi handa ya danga nt'udi nú'u mi øt'ua ya da'thi mi ñani. ³ Nu'bú ra Jesu bi bøxa ja 'nara t'øhø ne ja bá huhuini yá nxadi. ⁴ Ne ya mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo ya xodyo. ⁵ Nu'bú ra Jesu bi hyanda nú'u ya ja'i mi ndunthi xqui deni'a, nepu nu'á bi 'ñemba ra Lipe:

—¿Habú ga tañhu ra thuhme 'bú, pa ga 'uiñhu gatho nuya ja'iyu?

⁶ Ra Jesu xa bi ne bi m̄anga njab̄u pa bi nu te xa d̄adi hm̄ah̄a ra Lipe, ngue'a nu'á ya mi p̄adise te mi ma da 'yøt'e. ⁷ Ha nura Lipe bi d̄adi ne bi 'ñembabi:

—Pøde nixi co yo nthebe denario ra thuhme ga tañh̄u, hinda uadi, ua 'ra 'na zi xeni da ziȳu.

⁸ Nep̄u 'nará nxadi ra Jesu mrá thuhu ra Andre, go gue'a mrá cu ra Simu Pedro, bi 'ñembabi ra Jesu:

⁹ —'Bucua 'nara ts'unt'u h̄a cut'a ya thuhme dega cebada ne yoho ya zi hua, ¿pe te ri maña?

¹⁰ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Xiph̄u gatho ya ja'i da hñudi.

Y mi jani 'nara 'bot'ei, ne ja bi hñuhni'u, ne ngu mi cut'a 'mo seh̄e ya 'ñøhø. Ya 'behñ̄a ne ya batsi himi pa 'mede. ¹¹ Nep̄u nura Jesu bi gu nú'u ya thuhme, ne bi umba njam̄adi Ajūa de nú'a ra thuhme ma da zi'u, ne ja ngá umba yá nxadi nep̄u ya nxadi bi umba nuya ja'i mi huhni. Ne guet'atho bi 'yøt'e co nuya zi hua, ne bi zi'u asta xi bi niña. ¹² Ha nu mi uadi'u, ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Bá muntsh̄u gatho ya zi xeni nú'u bi bongui, pa hinte da 'medi.

¹³ Ha nu'á bi munts'a gatho ya zi xeca thuhme xqui 'bonguabi'u de nú'u cut'a ya thuhme dega cebada. Ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e co nuya xeca thuhme bi bongui.

¹⁴ Ha nu mi hyanda ya ja'i nú'a ra d̄anga nt'udi xqui 'yøt'a ra Jesu, nu'á bi 'ñena:

—Xi majuani go guehni rá d̄anga 'mehni Ajūa nú'a mi hm̄a da 'ñecua ja ra ximhai.

¹⁵ Pe ra Jesu mi patho gue mi ne'u da zixhm̄ah̄a pa da nd̄ahm̄a'a de gue'u, hangue nu'a bi 'yøt'e, bi ma de guehni bi yopa bøxa ma'na'qui ja nú'a ra t'øhø'a ri seh̄e.

Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Y de mi nde, yá nxadi'a bi ma pa ja ra ndehe. ¹⁷ Nep̄u de guehni bi yut'a ja 'nara motsa pa bi ma'u Ncapernau de ri'nandi ra ndehe. Ha ya xm̄a 'mexuui, ha ra Jesu hinxqui mengtho de ja ra t'øhø. ¹⁸ Ne bi m̄adi bi 'ño 'nara bunthi xi mri anga ra dehe. ¹⁹ Y ya xqui 'ño ngu cut'a o 'rato kilometro de ja ra dehe, nep̄u bi hyant'u ra Jesu mbra 'yotho maña de ra dehe pa da e da zadi'u, ne nu'á xi bi ntsu. ²⁰ Pe nu'á bi 'ñembabi'u:

—¡Nuga go guecagui, oguí tsuh̄a!

²¹ Nep̄u nu'á co ra johya bi pø'tsa ja ra motsa ne bi zits'i, ne 'bestho bi zøñ'u co ra motsa ja ra hai hab̄u mri ma'u.

Ya ja'i bi hyonga ra Jesu

²² Ha nurá hyax'a nú'u ya ja'i xqui gohni ri'nandi ra ndehe ne xqui hyandi gue 'nada ra motsa mi 'bahni, ne xqui b̄adi gue nuyá nxadi ra Jesu bi mase'u ja nú'a ra motsa, ne ra Jesu himbi meui'u. ²³ Ne guetb̄u hab̄u xqui zi ra thuhme'u nu mi umba njam̄adi Ajūa nura Jesu, ja bi zøhni ma'ra ya motsa xqui 'ñehe Tiberia. ²⁴ Hangue nu mi hyandi'u gue ya mi jo'oni ra Jesu nixi yá nxadi, nu'bú nu'á 'bestho bi yut'a ja nú'u ya motsa ne bi ma pa Ncapernau pa da hyonga ra Jesu.

Ra Jesu go ra thuhme dega te

²⁵ Y ja bá tsuhni'u ra Jesu ri'nandi ra ndehe ne bi 'ñembabi'u:

—Xahnate, ¿ha'm̄u gá tsøhø de guecua, desde manxuui o ja nubya?

²⁶ Ha nura Jesu bi d̄adi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'ah̄u, guí hongaguih̄u ngue'a dá 'uiñ'a'ih̄u ne gá niñah̄u, hingue ngue'a gá hyanth̄u ya d̄anga nt'udi. ²⁷ Guí øth̄u ra ts'edi pa gui tsuh̄u nú'a te gui tsih̄u, pe nu'á 'bestho da thegue. Ma'na xá hño 'yøth̄u ra ts'edi gui tsuh̄u nú'a ra nzaqui unga ra te pa nzantho, y nu'á hinhya'm̄u da thegue. Go gue'a ra nzaqui da 'ra'ah̄u Nú'a To'o e bi Nja'i. Ne Ajūa ra Dada xa 'ñu't'a'ih̄u gue xa umba ra ts'edi'a pa da 'ra'ah̄u nú'a ra nzaqui'a.

²⁸ Ha nu'á bi 'ñembabi:

—Nu'bu'ú ¿te mahyoni ga øthe pa njabu da za ga øthe ngu nú'a xa 'bercahe Ajuá, pa njabu da za ga tsuhe nú'a ra nzaqui guí engaguihe?

²⁹ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a mahyoni gui 'yøthu pa da za gui 'yøthu ngu nú'a xa 'ber'ahu Ajuá, camfrihu nú'a to'o xpá mehni'a.

³⁰ Ha nuya ja'i bi 'ñembabi'a:

—Nu'bu'ú ¿te ma danga nt'udi da za gui 'yøt'e pa ga hanthe ne ga camfri'ihe? ¿Nda'a ra danga t'øt'e ma gui 'yøt'egue? ³¹ Maya'bu ndu ma dadahu ra Moise mri zi nú'u ma'ra ndu ma dadahu ja ra 'yo'mtha, y ja bi zini'u ra thuhme rá thuhu ra maná, ngu xa t'ofu ja ra Maca T'ofu habu ena: “Nu'á bá pempabi ra thuhme de mahets'i pa bi zi'u.”

³² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu: Hingo ra Moise bi umbabi'u nú'a ra thuhme bá ehe de mahets'i nú'a bi zi'u. Numa Dada go gue'a bi mampabi'u. Y go guet'a bá pen'ahubyu ra thuhme de mahets'i nú'a unga ra te pa nzantho. ³³ Nú'a ra thuhme bá pen'ahu Ajuá, go gue'a rá T'u bá cai de mahets'i, ne go gue'a umba ra meximhai ra te pa nzantho.

³⁴ Nu'bu'ú nuya ja'i bi 'ñembabi:

—Ndada, oxqui ma gui 'betcahe nú'a ra thuhme'a.

³⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nuga go guecagui drá thuhme dega te pa nzantho. Nu'a tó'o da 'ñe da zucagui hinhya'mu da zu ra thuhu, ha nu'a tó'o da gamfrigui hinhya'mu da zu ra nduthe. ³⁶ Pe nuga ya stá xi'ahu gue masque ya xcá hyandgaguihu pe hinguí camfriguihu. ³⁷ Gatho nú'u to'o xa 'racagui Ajuá ma Dada da 'ñehe da zucagui, ha nu'a tó'o da 'ñehe da zucagui hinga co'tsi. ³⁸ Ngue'a nuga stá cai de mahets'i pa ga ø'tua rá paha nú'a to'o bá pencagui, hingue nú'a go ma pahase. ³⁹ Nurá paha ma Dada nú'a to'o bá pencagui gue nú'u to gatho xa 'racagui ni 'na de gue'u hinga 'bedi, ne nura pa de ra ngaxhmai, ma ga juts'i'u pa rí nja yá te pa nzantho. ⁴⁰ Ne nurá paha nú'a to'o bá pencagui gue da nja yá te pa nzantho nuto da badi to'ogui ne da gamfrigui, ne nura pa de ra ngaxhmai, ma ga juts'i'u pa rí nja yá te pa nzantho.

⁴¹ Nu'bu'ú nuya xodyo bi nonga ra Jesu ngue'a mi ena: “Nuga go guecagui drá thuhme stá cai de mahets'i.” ⁴² Ne mi eñ'u:

—Go guehni ra Jesu rá t'u ra Jose, ¿ha ngue ha? Nuju dí padihu to'o rá dada ne rá nanani. Nu'bu'ú ¿hanja ena gue bá cai de mahets'i?

⁴³ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Oguí nontehu de nú'a stá xi'ahu. ⁴⁴ Ngue'a ni 'na hinto tsa da 'ñe da zucagui 'bu hingo Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencagui da zopa rá mfeni pa e da zucagui, ne go gue'u ma ga juts'i nura pa de ra ngaxhmai pa rí nja yá te pa nzantho. ⁴⁵ Njaua xa t'ofu ja yá t'ofu yá mehni Ajuá habu ena: “Ajuá ma da 'ñuta gatho ya ja'i,” ena njabu. Hangué gatho nú'u to'o da hñuxa nt'øde te manga ma Dada ne da zo ja yá mfeni, nú'á go gue'u da 'ñe da zucagui.

⁴⁶ Hingo dí xi'ahu gue to'o xa hyanda Ajuá ra Dada, ngue'a hønsegui stá handi'a, ngue'a stá ehe de gue'a. ⁴⁷ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o camfrigui pe'tsa ra te pa nzantho. ⁴⁸ Nuga go guecagui drá thuhme dega te pa nzantho. ⁴⁹ Maya'bu nú'u ndu ri dadahu bi zi ra maná nu mi 'bui ja ra 'yo'mtha, pe nu'ú bi du'u. ⁵⁰ Pe nú'a ra thuhme dí mangá, hingue ngu nú'a ra thuhme bi zi nú'u bi du. Nú'a ra thuhme dí mangá bá ehe de mahets'i pa nuto'o da zi hinhya'mu da du. ⁵¹ Nuga go guecagui drá thuhme dí te, dá ehe de mahets'i. Nu'a tó'o da zi nú'a ra thuhme dí mangá, da nja rá te pa nzantho. Ha nú'a ra thuhme dí mangá, go guehna ma ndo'yo nú'a ma ga da pa da nja yá te pa nzantho ya meximhai.

⁵² Ha nuya xodyo bi 'ñembabi'u 'na ngu ma'na:

—¿Hanja da za da 'racju rá ndo'yoseni pa ga tsihu?

⁵³ Ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'bu hinguí tsipabihu rá ngø ne rá ji Nú'a To'o e bi Nja'i, hinda nja ri tehu pa nzantho. ⁵⁴ Nu'a tó'o da zicagui ma ngø ne ma ji, gue'a da nja rá te pa

nzantho, ne nura pa de ra ngaxhmai nuga ga juts'i'a pa rí nja rá te pa nzantho. ⁵⁵ Ngue'a ma ngø nja ngu ra nzaqui, ne ma ji nja ngu ra dehe nú'a ts'i pa da nte 'na. Pe numa ngø ne ma ji hingue ngu nuya nzaqui'u, ngue'a numa ngø ne ma ji unga ra te pa nzantho. ⁵⁶ Nu'a tó'o da zicagui ma ngø ne ma ji, go gue'a da 'mæi con gueque, ha nuga ga 'bæi con gue'a. ⁵⁷ Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencagui, nu'á te, hangue nuga dí te nehe ngue'a nu'á te'a. Njabu nehe nu'a tó'o da zigágui, nu'á ma da nja rá te ngue'a dí tega. ⁵⁸ Nuga go guecagui drá thuhme stá ehe de mahets'i. Pe hingo dí nja ngu nú'a ra maná nú'a bi zi ndu ri dadahu ne bi du. Ngue'a nu'a tó'o da zigágui núga drá thuhme, da nja rá te pa nzantho.

⁵⁹ Njabu bi mangu ra Jesu nu mi xahnate ja ra nija nuni Ncapernau.

Ya noya nú'u unga ra te pa nzantho

⁶⁰ Ha ndunthi de nú'u to'o mi 'ñoui'a ne myá nxadihma, mi 'yøde'u bi mangu ra Jesu njabu, bi 'ñena'u:

—Xi hindrí hohu nú'a mani. ¿To ja gue'a da gamfribini?

⁶¹ Ha nura Jesu bi batho gue nu'á mi nønte de nú'a xqui mañ'a, hangue nu'á bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue hingrí hohu nú'a stá ma? ⁶² ¿Xi te gui beñhu nú'bu xcrí hyanthu da yo menga pa mahets'i Nú'a To'o e bi Nja'i? ⁶³ Nú'a ra nzaqui dí ma, go gue'a ra nzaqui pa ri ndahihu, hingo pa ri ndo'yohu. Ngue'a nú'a ra nzaqui guí tsihu pa ri ndo'yohu hinte di muui pa gui tsuhu ra te pa nzantho. Y nuya noya stá xi'ahu go gue'u ra nzaqui pa ri ndahihu, ne go gue'u di 'ra'ahu ra te pa nzantho. ⁶⁴ Pe 'ra de gue'ahu hinguí camfrihu.

Ra Jesu bi mangu njabu ngue'a desde rá mædi ya mi patho nú'u to'o himi camfri'a, ne ya mi patho to'o mi ma da da'a. ⁶⁵ Nehe bi 'ñena:

—Xa njabu ngu nú'a ya stá xi'ahu gue hinda za to da 'ñese da zæqui 'bu hingo Ajuá ma Dada da zopa rá mfeni pa da e da zæcagui.

⁶⁶ Nepu ndunthi de nú'u to'o mri 'ñoui ne myá nxadihma bi 'uegue'u, ya himbi deni'a.

⁶⁷ Hangue nura Jesu bi 'ñembabi nú'u 'ret'amayoho yá nxadi xqui huahni:

—Xi'ahu, ¿ha gue ma gui 'ueguehu nehe?

⁶⁸ Ha nura Simu Pedro bi dadi ne bi 'ñembabi'a:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿to'o ja ga teñhe? gue hønse'i guí mangu ya noya de ra te pa nzantho.

⁶⁹ Ha nuje stá camfrihe ne stá pahe gue go gue'e grá Cristo, rá T'u'i Ajuá nú'a te, xpá men'a'i pa gui nda.

⁷⁰ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu guí 'ret'amayohohu stá huan'ahu, ¿ha ngue ha? Pe 'yobu 'na de gue'ahu ri 'ñoui ra ts'ondahi.

⁷¹ Nu'á bi ma de ra Juda Iscariote rá t'u ra Simu, ngue'a go mi gue'a mi ma da da'a, masque go mi gue'a 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi.

7

Yá høcu ra Jesu himbi gamfri'u gue mi gue'a rá 'mehni Ajuá

¹ 'Mefa ra Jesu bi 'ñonitho ja ra hai Galilea, himbi ne ma bá 'bæhni Judea ngue'a nuya nda gá xodyo de guehni mi honi hanja da za da hyo'a. ² Ha ya mi ma da dat'a 'nará ngo ya xodyo go mrá ngo dega nthøja'tsi. ³ Hangue yá høcu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma pa Judea, pa nuya ja'i mri deñ'a'i de guehni da za da hyandi'u nehe nú'u ya danga nt'udi guí øt'e. ⁴ Ngue'a 'bu 'nara ja'i ne to'o da hyandua rá 'bæfi, nu'á hinda 'yøt'a rá 'bæfi mant'agui. Ya gue guí øt'a nuya danga t'øt'e, 'yøt'e'u ja yá thandi gatho ya ja'i pa da hyanda nú'a guí øt'e.

⁵ Nuyá høcu'a bi xipabi njabu ngue'a nixi gue'u himi camfri ua go mi gue'a rá 'mehni Ajuá. ⁶ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Pa gueque hinxa zøta ma ora pa ga mani, pe nu'ahú, otho ri orahu. ⁷ Ya ja'i hingui tsa da utsa'ihu, pe nuga ha, di utsagui, ngue'a dí xipabi de yá ts'o'bæfi'u. ⁸ Nu'ahú, go da rí maha ra ngo. Nuga hinga ma, asta hinda zø ma ora pa ga ma.

⁹ Ha nu mi xipabi njabu, bi ma'ua, ha nura Jesu bi gotritho Galilea.

Ra Jesu bi ma ra ngo dega nthoja'tsi

¹⁰ Nepu ra Jesu bi ma nehe ja ra ngo, pe asta 'mefa. Bi ma pe mant'aguitho pa hinto da hyandi. ¹¹ Ha nuya nda ga xodyo nu'ua mi ne da hyohma'a xi mi honi'ua de guehni ja ra ngo ne mi en'ua:

—¿Habu di 'youa'a 'bu?

¹² Ha ndunthi de nuya ja'i mi 'yoni ja ra ngo xi mi ña de gue'a. 'Ra mi ena: “Nú'a ra 'ñoh'a xi ra hoja'i”; ha nu ma'ra mi ena: “Hinga majuani, hõnse hat'atho ya ja'i.”

¹³ Pe nu'ua mi ña zi njante pa hinto da 'yode, ngue'a mi tsu ya mixodyoui nu'ua myá nda de gue'ua.

¹⁴ Ts'a mi 'yo made ra ngo ra Jesu bi yut'a ja ra ndanija pa bi nxahnate. ¹⁵ Ha nuya nda ga xodyo xi bi 'yø ne bi 'ñémse'ua:

—¿Hanja nuni ra Jesu nts'edi ja rá mfadi ha hinxá nxadi?

¹⁶ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Nú'a dí udi, hingo dí manséga. Nu'á bí ehe de Ajuá nú'a to'o bá pencagui. ¹⁷ Nu'a tó'o da ne da 'yø'tuabi rá paha Ajuá, ma da badi de nú'a ma nt'utuate ua bí ehe de Ajuá o ua go dí bensega nú'a dí ma. ¹⁸ Nu'a tó'o bense nú'a ma, nú'a go gue'a ne da t'e'tsua rá nsu. Pe nu'a tó'o ne da 'ñe'tsuabi rá nsu nuto bá pehni'a, nu'a mangu majuani ne hingui hate.

¹⁹ Ra Moise xa 'ra'a'ihu ra ley, pe ni 'na de gue'ahua hinxá 'yøtehu nura ley'a. Nu'bu gri øthmahua nú'a ma, nu'bú ¿hanja guí beñhu gui hyogaguihu?

²⁰ Ha nura hmuntsja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i pø guí 'ñoui ra ts'ondahi. ¿To'o xa beni da hyo'ague?

²¹ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Hõnse ngue'a dá pe 'nara 'befi nú'a ra pa dega tsaya dá japi bi ñani 'nara da'thi, hangue por gue'a grí 'yøhu. ²² Pe xi nu'ahu nehe, nú'a ra pa dega tsaya guí hu'tsuahu ra seña ja yá ndo'yo ri batsihu ngu bi 'yø't'a ndu ri dadahu, desde rá mudi bi hñuxa nura seña ja yá ndo'yo, ne 'mefa ra Moise mi manda da t'ø't'a njabu nehe, masque hingo bi mudi. Hangue ringue'a nu'ahubya, ngu da dat'a rá hñato ma pa de xa 'mæi ri t'ubatsihu guí hu'tsuahu ra seña, masque ra pa dega tsaya. ²³ 'Bu nu'ahu guí hu'tsuahu ra seña ri batsihu ra pa dega tsaya hõnse pa hingui ts'ocuahua rá ley ra Moise, nu'bú xi ¿hanja guí pø ri cuhu con gueque ngue'a stá øthebi maxøgue rá ndo'yo 'nara 'ñohø nura pa dega tsaya? ²⁴ Guí beñhu gue hinxá hño nú'a dá ø't'e, ngue'a dá ø't'e ra pa dega tsaya. Oguí dama beñhu ua hingui ho 'nara t'ø't'e asta hingo 'met'o gui pahua ua majuani hingui ho o hina, pa njabu da za gui beñhu ngu rí 'ñepi nú'a ra t'ø't'e.

Ra Jesu bi ma de habu xqui 'ñehe

²⁵ Ha nu 'raya me Jerusale bi 'ñena:

—¿Ha hingo guehni thoni pa da tho? ²⁶ Xini 'bahni ña ja yá thandi ya ja'i ne hinte sipabi. ¿Ha gue camfri ma ndahu gue xi majuani go guehni ra Cristo rá 'mehni Ajuá pa e da nda? ²⁷ Pøde hina, ngue'a nuju dí pahua habu ra menguni. Ngue'a nu stí zø ra Cristo hinto ma da badi habu dra mengu'a.

²⁸ Ra Jesu bi 'yode te mi mangu ya ja'i, hangue nu mi nxahnate'a ja ra ndanija bi ña nts'edi bi 'ñena:

—¿Guí pacaguihu ne guí pahua habu dra mengu! Nuga hinstá esehé. Nú'a to'o bá pencagui go guese'a Ajuá nú'a xi majuani, ne nu'ahú hingui pahua. ²⁹ Nuga dí paca'a ngue'a stá ehe de gue'a, ne go gue'a bá pencagui.

³⁰ Hangue nu mi 'yode ya nda ga xodyo bi mangu ra Jesu njabu, ma'na mi ne'ua da gu'a pa da zixhma'a nts'ahni, pe hinto bi gu ngue'a himi tsøta rá ora. ³¹ Pe ndunthi ya ja'i de guehni bi gamfri'a ne mi en'ua:

—Xi nu sta zøhø nura Cristo pa da nda, ¿ha gue ma da 'yø't'a ma'ra ya danga nt'udi que nú'a øt'ni?

Ya fariseo bi mehna ya gunts'ahni pa da gūhma ra Jesu

³² Y nuya fariseo mi 'yøde bi m̄anga njabu ya ja'i, nu'bú nu'ú ne ya nda gá macja bi mehna 'raya gunts'ahni pa da gūhma ra Jesu. ³³ Hangué ra Jesu bi 'ñena:

—Ya ts'utho ya pa ma ga 'bui con gue'ah, nepu ma ga yo pengui habu bí 'bui nú'a to'o bá pencagui. ³⁴ Ma gui hyongaguihu pe hingui ma gui tsucaguihu, ne hinda za gui mahani habu ma ga 'būca.

³⁵ Nu'bú ya nda gá xodyo mi 'buhni bi 'ñembabi 'na ngu 'na:

—¿Habu ma dí mani 'bu pa ena gue ya hinda za ga tsuh? ¿Ha gue ma da ma pa ja yá hai ya me Grecia habu bí 'bui ma mixodyohu nú'u xa nxani, ne ma dí xahna nehe ya me Grecia? ³⁶ ¿Te rí bonga nuya noya xa mani 'bu, ena: “Ma gui hyongaguihu pe hingui ma gui tsucaguihu, ne hinda za gui mahani habu ma ga 'būca”?

Ra dehe dega te pa nzantho da nja ngu 'nara dathe

³⁷ Nurá ngats'i ra pa de ra ngo go gue'a ma'na ra dango nú'a ra pa'a, ra Jesu bi 'mai bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o tsu ra nduthe dá 'ñehe da zucagui pa da ntsithe. ³⁸ Ngu m̄anga ja ra Maca T'ofu, nu'a tó'o da gamfrigui ma da bōhø ra dehe dega te ja rá coraso ne da nja ngu 'nara dathe.

³⁹ Ra Jesu bi mā de ra Maca Ndahi nú'a mi ma da t'umba nuto mi ma da gamfri'a. Pe nura Maca Ndahi hinxqui 'behnitho, ngue'a ra Jesu hinxqui menguitho ja rá nsunda nuni mahets'i.

Ya ja'i 'rama'na'ño mi mañ'u

⁴⁰ Ha ya ja'i mi 'yøde nuya ya noya, 'ra mi ena:

—Xi majuani go guehni rá danga 'mehni Ajuá nú'a mi hma da 'ñehe.

⁴¹ Ha nu ma'ra mi ena:

—Go guehni ra Cristo rá 'mehni Ajuá bá e pa da nda.

Ha nu ma'ra mi ena:

—¿Pe hanja? ¿Ha dra menguni Galilea ra Cristo? ⁴² Hina. Ngue'a ja ra Maca T'ofu ma gue nura Cristo ma da 'ñehe de yá ja'i ndu ra Davi, ne ma dra me Belé nuni ja ra t'uhnini habu mrá mengu ndu ra Davi.

⁴³ Ne njabu ya ja'i 'rama'na'ño mi mañ'u de gue'a. ⁴⁴ Ha nu 'ra mi ne da zixhma nts'ahni, pe hinto bi gu'a.

Ya danga nda gá xodyo himbi gamfri'u ra Jesu

⁴⁵ Ha nuya gunts'ahni xqui 'behni da gūhma ra Jesu bi mengui habu mi 'bu ya nda gá macja ne ya fariseo, ne bi t'embabi:

—¿Hanja hinguá tsihu?

⁴⁶ Ha nuya gunts'ahni bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Hindá tsihe ngue'a dá ødehe ya hoga noya bi mā nú'a hinhya'mu stá øhe to'o xa mā njabu!

⁴⁷ Nu'bú nuya fariseo bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue ne'ahu ya xa hya'ahu'a? ⁴⁸ Guí pahu gue ni 'na de guecje núje dyá ndahe de ma nijahu ne dyá fariseohe hinstá camfrihe nú'a xa mañ'a. ⁴⁹ Nú'u xa gamfri'a go gue'u nú'u hingui pa ra ley, y go gue'u ya xa t'equé pa ra 'ñu.

⁵⁰ Ha nura Nicodemo mi 'buhni nehe xqui munts'ui yá mifariseoui, ne go gue'a xqui ma dega xuui pa bá c'a'tsa ra Jesu. Nu'bú nu'á bi 'ñembabi gatho nú'u mi 'buhni:

⁵¹ —Pe numa leyhu mā gue hinto tsa ga tsamhu nts'ahni 'bu hinda nja ra nthanhya 'met'o pa ga pahu te 'be'a xa 'yøt'e. ¿Ha gue njabu mā, o hina?

⁵² Nepu nu'ú bi datuabi ra Nicodemo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ne'i go grá me Galilea pa guí ne gui camfri'a? Hñe'ta ra Maca T'ofu pa gui padi gue jo'o ni 'nará 'mehni Ajuá nú'a dra me Galilea.

'Nara 'behña ra zinga medinthati

⁵³ Nepu gatho ya ja'i bi ma yá ngu'u.

8

¹ Ha ra Jesu bi ma ja ra t'ohø 'bo Olivo. ² Nepu rá hyax'a bi mengui'a ma'na'qui pa ja ra ndanija, ne ja bi munts'uini gatho ya ja'i, ne bi hñuhni'a pa mi xahni'ũ. ³ Nepu nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo bá tsimpabi 'nara 'behña xqui ts'udi mri hñuxui 'nara medinthati, ne bri 'ba'ma madetho habũ mi 'bũ ra Jesu co ya ja'i. ⁴ Nepu nu'ú bi 'ñembabi:

—Xahnate, nuna 'behña bi ts'udi mri hñuxui 'nara medinthati. ⁵ Nura Moise 'bercahu ja rá ley gue ga hohũ co ya nc'ahni nuya 'behña ga tsuhũ di øt'a njabũ. Xi'i, ¿te go xi guí mangue?

⁶ Nú'ú bi manga njabũ hõnse pa xa 'yøde'ũ te xa dadi hmaha ra Jesu, pa njabũ xa za xa ñapahma. Ha nura Jesu bi ndoqui ne bi 'yofo 'raya noya ja ra hai co rá dedo. ⁷ Pe nu'ú mi sigui mi ambabi'a, nu'bú nu'á bi 'mai ne bi 'ñembabi'ũ:

—Nu'a tó'o hinxa 'yøt'a ni 'nara ts'oqui, dá fõtua 'nara mudi nc'ahni nuna ra 'behña.

⁸ Ne bi yopa ndoqui'a ne bi sigui bi 'ñofo ja ra hai co rá dedo. ⁹ Ha nu mi 'yøde'ũ nú'a bi mañ'a, bi zose yá mfeni de yá ts'oqui'ũ, ne bi mudi bi ma'ũ 'rama'na, rá mudi bi ma nú'ũ ma'na mi tsøxa yá jeya, nepu gatho ma'ra, ne ra Jesu bi goseuini nú'a ra 'behña mi 'bahni madetho. ¹⁰ Nepu nura Jesu bi 'mai ne bi hyandi ya mi jo'oni ni 'na, hõnse nú'a ra 'behña mi 'buhni, ne bi 'ñembabi'a:

—Naná, ¿habũ 'ba nú'ũ to'o mi ñap'a'i? ¿Ha gue ya hinto ne da hyo'i dega nc'ahni?

¹¹ Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya jo'o, Ndada.

Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nixi gueque hinte ma ga øt'a'i. Grí ma, ne ya oxqui yopa øt'a ma'ra ya ts'oqui.

Ra Jesu go ra ñot'i nú'a yo'tua yá mfeni ya ja'i

¹² Nepu ra Jesu bi yopa zofo ya ja'i ne bi 'ñembabi'ũ:

—Nuga go guecagui drá ñot'i dí yo'tua yá mfeni ya ja'i. Nu'a tó'o da dengagui hinda 'ño ja ra 'bexuui, nu'á da me'tsa ra ñot'i dega te pa nzantho.

¹³ Nepu nuya fariseo bi 'ñembabi'a:

—Nu'i guí manse gue to'o'igue, hangue hinga majuani nú'a guí ma.

¹⁴ Nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Masque dí manse to'ogui, pe gue'a majuani nú'a dí ma, ngue'a nuga dí padi habũ stí 'ñehe ne habũ grá ma, pe nu'ahũ hinguí pahũ habũ stí 'ñehe ni habũ grá ma. ¹⁵ Nu'ahũ gyá meximhaithohũ, ne guí ha nguendahũ ngu nú'a guí bensehũ. Pe nuga hinstá ehe pa to ga ha'mba nguenda. ¹⁶ Pe nu'bũ to'o dí ha'mba nguenda, nu'bú nú'a dí ma gue'a majuani, ngue'a hingo dí hanse nguenda, go dí ha'be nguenda ma Dada nú'a to'o bá pencagui. ¹⁷ Nehe xa t'ofø ja ri leyhũ, nu'bũ yoho ya ja'i da damajuani ne 'nada nú'a da mañ'ũ, go gue'a majuani. ¹⁸ Nuga dí manse to'ogui, ne ma Dada nú'a to'o bá pencagui, ne'a damajuani to'ogui.

¹⁹ Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—¿Habũ bí 'bũ ri Dada?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'ahũ hinguí pacjũ, hangue nixi ma Dada hinguí pahũ. 'Bũ gri pahmahũ to'oguiga, nehe gri pahmahũ ma Dada.

²⁰ Ra Jesu bi manga njabũ nu de mi xahna ya ja'i mbo ra 'me'tsboja ja ra ndanija, pe hinto bi gũ nts'ahni ngue'a mri 'beta rá ora'a.

“Hinda za gui mahani habũ grá maga”

²¹ Ha nura Jesu bi yopa 'ñembabi'ũ:

—Nuga ma ga maga, ha nu'ahũ ma gui hyongaguihũ pe ya gra jo'o, ne ma gui tuhũ gri nduda ri ts'oquihũ, hangue njabũ hinda za gui mahani habũ grá maga.

²² Ha nuya nda gá xodyo bi 'ñémse'ũ:

—¿Ha gue ma da hñose 'bũ? Hanja ena, “Hinda za gui mahani habũ grá maga.”

²³ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Nu'ahũ gyá meximhaihũ, ha nuga drá mengu mahets'i. Nu'ahũ yá meti'ihũ nuna ra ximhai, ha nuga hingo rá metigui nuna ra ximhai. ²⁴ Hangué dí xi'ahũ gue ma gui tuhũ gri nduda ri ts'oquihũ. Ngue'a 'bũ hingui camfriguihũ gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahũ, ma gui tuhũ gri nduda ri ts'oquihũ.

²⁵ Nepũ nu'ú bi 'ñembabi'a:

—Xicje, ¿to'o'igue?

Nepũ nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Ya stá xi'ahũ desde rá mudi to'ogui. ²⁶ Nuga masque jahmã ma'ra te ga xi'ahũ de ri 'mũihũ ne de nú'a xcá øthũ, pe hõnse dí xi'ahũ ngu nú'a bi xicagui nú'a to'o bá pencagui, y nu'á mangu majuani.

²⁷ Pe nú'ũ mi øde, himbi badi gue ra Jesu mi ñã de Ajuã ra Dada. ²⁸ Hangué nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Nu xcri pø'tshũ Nú'a To'o e bi Nja'i pa gui hyohũ, gue'bũ ma gui pahũ gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahũ, ne ma gui pahũ gue hingo de ma ts'edi sehe nú'a dí øt'e, ngue'a ngu nú'a xa xica ma Dada gue'a dí mã. ²⁹ Ha numa Dada nú'a to'o bá pencagui 'bũ con gueque, hinxa hyegase, ngue'a nzantho dí øt'a nú'a di ho'a.

³⁰ Nu mi mangu njabũ ra Jesu, bi gamfribi'a ndunthi ya ja'i.

Nú'ũ to'o yá batsi Ajuã ne nú'ũ to'o o ja rá 'ye ra ts'oqui

³¹ Ha nura Jesu bi xipabi nuya xodyo xqui gamfri'a, ne bi 'ñembabi:

—Nu'bũ gui sigui gui camfrihũ ma noya, nu'bú xi majuani go ma nxadi'ihũ. ³² Ne ma gui pahũ nú'a majuani, ha nu'bũ gui pahũ nú'a majuani, ya hingui ma gui 'megohe.

³³ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi'a:

—Nuje go guecje yá ja'iguihe ndu ra Abrá, ha hinhya'mũ stá 'megohe. ¿Hanja gui ena gue ya hinga ma ga 'megohe?

³⁴ Nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahũ, nu'a tó'o øt'a ya ts'oqui go gue'a rá 'bego ra ts'oqui. ³⁵ 'Nara t'ũ cohi pa nzantho ja rá ngu, pe 'nara 'bego da nja ra pa da bõni da ma. ³⁶ Njabutho nehe Nú'a To'o e bi Nja'i, 'bũ da pøñ'a'ihũ de ja rá 'ye ra ts'oqui, nu'bú dyá batsi'ihũ Ajuã ne ya hindyá 'bego'ihũ ra ts'oqui. ³⁷ Nuga dí padi gue nu'ahũ yá ja'i'ihũ ndu ra Abrá. Pe nu'ahũ gui ne gui hyogaguihũ ngue'a hingri hohũ nú'a dí mã. ³⁸ Nuga dí mangu nú'a xa xicagui ma Dada, ha nu'ahũ gui øthũ ngu nú'a xa mangu ri dadahũ.

³⁹ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Pe nuje ma dadahe ndu ra Abrá.

Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—'Bũ xi majuani go dri dadahmahũ ndu ra Abrá, nu'bú gri øthmahũ ngu mi øt'a. ⁴⁰ Pe nu'ahũ gui ne gui hyogaguihũ masque nuga go stá xi'ahũ nú'a ra noya xa xicagui Ajuã. ¿Pe ndu ra Abrá himi øt'e ngu gui øthabya! ⁴¹ Nu'ahũ gui øthũ ngu nú'a øt'a ri dadahũ.

Nu'bú nu'ú bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nuje hingue to'oraza ma dadahe, 'nada nú'a ma dadahe, go gue'a Ajuã.

⁴² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—'Bũ Ajuã go dri dadahmahũ'a, nu'bú gri macjhmahũ, ngue'a stá ehe de habũ ndí 'bũ'be'a. Ngue'a hinstá ese, nu'á go bá pencagui'a. ⁴³ ¿Hanja hingui tso ri mfenihũ nú'a dí xi'ahũ? Nu'ahũ hingui tso ri mfenihũ ngue'a hingui ne gui 'yøhũ nú'a dí mã. ⁴⁴ Ra ts'ondahi go gue'a ri dadahũ, ha nu'ahũ go yá batsi'ihũ'a, ne nu'ahũ go gui neshũ gui 'yøtuabihũ nú'a di ho'a. Ne nu'á go gue'a ra hyote desde ra mudi. Nu'á hõnse hat'a ya ja'i ne hinhya'mũ xa mangu nú'a majuani. Nuya nc'uamba mãñ'a go xa zanse, ngue'a nu'á xi ra c'uamba ne go gue'a ra dada de ya nc'uamba. ⁴⁵ Nu'ahũ hingui camfriguihũ ngue'a dí mangu nú'a majuani. ⁴⁶ ¿To'o 'na de gue'ahũ da zutca 'nara ts'oqui? Jo'o. Nuga dí xi'ahũ nú'a majuani. Nu'bú ¿hanja hingui ne gui camfriguihũ? ⁴⁷ Nu'a tó'o rá meti Ajuã di ho da 'yøde nú'a mangu Ajuã. Nu'ahũ hingo yá meti'ihũ Ajuã, hangué hingri hohũ gui 'yøhũ nú'a mã.

Ra Jesu ya mi 'bui ante de ra Abrá

⁴⁸ Nepu ya xodyo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu, majua ni nú'a dí mañhe gue grá me Nsamaria, ne grí 'ñoui ra ts'ondahi.

⁴⁹ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Hindrí 'ño'be ra ts'ondahi. Nuga dí numansu ma Dada, pe nu'ahu hinguí numansuguihu. ⁵⁰ Pe nuga hindí manga njabu pa gui esca ma nsuhu, ngue'a 'bui 'na to'o esca ma nsu, ne go ha nguenda'a. ⁵¹ Xi majua ni dí xi'ahu, nu'a tó'o otcagui nú'a dí ma, hinhya'mu da du'a.

⁵² Nu'bu ya xodyo bi 'ñembabi:

—Nubyá ha, dá pahe gue xi majua ni grí 'ñoui ra ts'ondahi, ngue'a nu'i guí ena gue nu'a tó'o da 'yot'a'i nú'a guí ma, hinhya'mu da du. Conque ra Abrá ne yá 'mehni Ajuá bi du. ⁵³ ¿Ha gue go ma'na ja ri nsugue que ndu ma dadahe ra Abrá ne ndu yá 'mehni Ajuá? Xi'a'igue ¿to'o go grí nhyecuauí?

⁵⁴ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'bu gra exase ma nsu, nu'bu hinte dri muui. Numa Dada go gue'a esca ma nsu, nú'a guí emfa gue go gue'a ri Ajuahu. ⁵⁵ Pe nu'ahu nixi xcá pahua. Nuga ha, dí paca'a. 'Bu gra ena gue hindí paca'a, nu'bu gra c'uambahma ngu nu'ahu. Nuga dí paca'a, ne dí øte nú'a ma. ⁵⁶ Ndu ri dadahu ra Abrá mi ne co 'nara johya da hyandgagui ma 'mui nuya pa de ga 'youa ja ra ximhai, ne xi bi johya mi hyandga'a.

⁵⁷ Ha nuya xodyo bi 'ñembabi'a:

—Nixi made nthebe njeya hinguí pe'tstho, ¿ne guí ena gue gá hyanda ndu ra Abrá?

⁵⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majua ni dí xi'ahu, desde ante da 'mui ra Abrá, nuga ya ndí 'bui.

⁵⁹ Hangue nu'á bi gaxa ya do pa da c'anhma'a ngue'a mi nhyecuauí Ajuá. Pe nura Jesu bi 'bampi'u bi 'ranga madetho de gue'u ne bi bøni de ra ndanija bi ma'a.

9

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'ñøhø mrá goda ya de mi 'mui

¹ Ra Jesu mi 'yo ja 'nara 'ñu, ne de guehni bi hyanda 'nara 'ñøhø ya mrá goda desde rá 'bui. ² Ha nuyá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñena:

—Xahnate, ¿to'o bi 'yot'a 'nara ts'oqui pa bi 'mui njani, nuni o rá dada o rá nana?

³ Nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Hingo xa 'yot'a ra ts'oquini, ni rá dada nixi rá nana pa bi 'mui njani mrá goda. Xa njabu hønse pa da hnequi rá ts'edi Ajuá de nú'a ma da t'ø'tuabini. ⁴ Núbya ma patho mahyoni ga pepa rá 'befi nú'a to'o bá pencagui, ngue'a ma da zø ra xuui, ne nu'bu ya hinda za to da mpefi. ⁵ De núbya dí 'bucua ja ra ximhai go guecagui drá ñot'i dí yo'tua yá mfeni ya ja'i.

⁶ Nu mi uadi bi manga njabu'a, bi zo rá jihni ja ra hai ne bi mant'a ts'u ra zi hai pa bi go'tsuabi ja yá da ra goda. ⁷ Ne bi 'ñembabi:

—Grí ma bá nxuca ja ra mothe Siloé. —Nura thuhu'a pøni da 'ñena, xa 'behni.

Nepu nu'á bi ma bá nxuqui, ha nu mi mengui ya mi handi. ⁸ Nepu yá 'nangu ne nú'u to'o xqui hyanda ma'met'o gue mrá goda'a bi 'ñembabi'u:

—Go guehni mi hudi mi peti, ¿ha ngue ha?

⁹ Ha 'ra mi ena:

—Go guehni.

Ha nu ma'ra mi ena:

—Hina. Pøde rí hñats'i ha, pe hingo guehni.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Majuani go guecaguihma.

¹⁰ Nu'bu nuya ja'i bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Hanja tsa guí handbya?

¹¹ Nu'bu nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'a ra 'ñøhø rá thuhu ra Jesu go gue'a bi gosca ra bøhai ja ma da ne bi 'ñengagui: “Grí ma bá nxuca Siloé.” Nepu nuga dá ma dá nxuqui, hangue 'bestho ra ora'a dá handi.

¹² Ha nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Habü bí 'bú'a?

Ne nu'á bi 'ñena:

—Hindí padi.

Ya fariseo bi 'yø'tua ya nt'ani nú'a mrá goda

¹³ Nepu nuya ja'i'u bi zi'tsua ya fariseo nú'a ra 'ñøhø mrá goda. ¹⁴ Ha nú'a ra pa'a ra Jesu bi mant'a ts'u ra hai co rá jihni pa bi go'tsua yá da nú'a ra goda pa bi umba rá thandi, go mrá pa dega tsaya. ¹⁵ Nehe ya fariseo bi 'yambabi ra goda hanja xqui nja pa ya mi handi. Ne nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nú'a ra 'ñøhø rá thuhu ra Jesu bi gosca ra bøhai ja ma da, ne dá nxuqui, y hangue dí handbya.

¹⁶ Ha nu 'raya fariseo bi 'ñena:

—Nú'a ra 'ñøhø'a hinxqui 'ñehe de Ajuá ngue'a hingui jamasu ra pa dega tsaya.

Pe nu ma'ra mi ena:

—Nu'bú 'nadra 'yø'tats'oquihma, hinda za da 'yø'ta nuya ya danga nt'udi nguna.

Ne 'rama'na'ño mi mañ'u. ¹⁷ Hangue nu'ú bi yopa 'yø'tua ya nt'ani ra goda ne bi 'ñembabi:

—Xi'a'i, ¿te go guí mangué de nú'a to'o bi xoc'a ri da?

Nu'á bi 'ñena:

—Nuga dí ena gue go gue'a 'nará 'mehni Ajuá.

¹⁸ Pe nuya nda gá xodyo'u himi camfri gue go mi gue'a mrá goda ne ya xqui xo yá da, hangue nu'ú bi zompa rá dada ne rá nana. ¹⁹ Nepu bi 'yambabi'u ne bi 'ñena:

—¿Ha go gue'a ri t'uhü guí mañ'hü gue ya mrá goda desde mi 'müi? ¿Hanja handbya 'bú?

²⁰ Ha nurá dada ne rá nana'a bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí pahe xá hño gue go gue'a ma t'uhe, ne desde mi 'müi ya mrá goda. ²¹ Pe hindí pahe hanja xa za xa hyandibya, nixi dí pahe to'o bi xocua yá da. Ya tsøxa yá jeya'a, go da 'yamfu'a, nu'á da za da xi'asehü.

²² Gue'a bi dadi rá dada ne rá nana nguetho mi tsu yá nda'u, ngue'a nuyá nda'u ya xqui go 'nara cohi gue nu'a tó'o da ma gue ra Jesu go gue'a majuani ra Cristo rá 'mehni Ajuá pa e da nda, nú'a da t'eni de ja ra nija. ²³ Hangue nurá dada ne rá nana xqui 'ñena: “Ya tsøxa yá jeya'a, ne da za gui 'yambasehü.”

²⁴ Ha nuya nda gá xodyo bi yopa zohna nú'a mrá goda ne bi 'ñembabi:

—Xøcambeni Ajuá ne xicje nú'a majuani. Ngue'a nuje dí pahe gue nú'a ra 'ñøhø'a to'o xa xoc'a ri da, go gue'a 'nara 'yø'tats'oqui.

²⁵ Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga hindí padi ua ra 'yø'tats'oqui o hina. Hømse nú'a dí padi, gue ndrú goda, ha nubyá ya dí handi.

²⁶ Ha nu'ú bi yopa 'yambabi'a ne bi 'ñembi:

—¿Te bi 'yø't'a'i nú'a ra 'ñøhø mri xoc'a ri da?

²⁷ Nu'bú nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Ya stá xi'ahü ne hinguí ne gui camfrihü. ¿Hanja guí ne ga yopa xi'ahü ma'na'qui? ¿Ha guí nehü gue ne'a'ihü dyá nxadi'ihü'a?

²⁸ Ha nu'ú bi zani'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'i go rá nxadi'l'a, ha nuje yá nxadiguihe ra Moise. ²⁹ Nuje dí pahe gue Ajuá mi ñaui ra Moise, pe nura 'ñøhø'a guí ena, hindí pahe habü xqui 'ñehe'a.

³⁰ Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Tengu gue nu'ahü hinguí pahü habü xqui 'ñehe, ha nu'á bi xoga ma da! ³¹ Ngue'a dí pahü gue Ajuá øtuabi yá t'adi nú'a to'o tsu'a ne ø'tuabi rá paha'a, pe nuyá t'adi ya 'yø'tats'oqui hingui øtuabi. ³² Ngue'a hinhya'mü stá øhü to xa xocua yá da 'nara ja'i nú'a

ya mrá goda desde mi 'm̄ui. ³³ 'B̄u nú'a ra 'ñ̄øhø'a hinxqui 'ñehm̄a de Ajuá, hinda za da 'yøthm̄a njab̄u'a.

³⁴ Ha nu'ú bi ðadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'i desde ngá 'b̄ui ya ngrá 'yøt'ats'oqui, y njab̄u ¿xi nguí ne gui xancaguihe?

Nep̄u nu'ú bi 'yenga de ja ra nija.

Ra ngoda de rá mfeni 'na

³⁵ Ha nura Jesu bi 'yøde gue xqui t'enga de ja ra nija nú'a mrá goda, bi hyoni, y nu mi yopa z̄adi bi 'ñembabi:

—Nu'i, ¿ha guí camfribi rá T'̄u Ajuá?

³⁶ Nu'bú nu'á bi ðadi ne bi 'ñena:

—Ndada, ¿to'o'a pa da za ga camfri?

³⁷ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Ya xcá hyandi, ne nú'a to'o guí ñ̄auibya go gues̄e'a.

³⁸ Nu'bú nú'a mrá goda bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, dí camfri'i.

Ne 'bestho bi ndandiñ̄ahmu pa bi nsunda'a. ³⁹ Ne ra Jesu bi 'ñena:

—Nuga stá eheua ja nuna ra ximhai pa ga øt'a ra ts'utbi, pa nu'̄u tó'o xa ngoda ja yá mfeni, ga xocua yá mfeni pa da ðadi, ha nu'̄u tó'o beni gue ja yá mfadi, nja ngu nú'̄u to'o xa xo yá da, ga japi da ngoda'̄u.

⁴⁰ Ha 'raya fariseo nú'̄u mi 'bahuini'a bi 'yøde nú'a te mi mañ'a, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue necje dyá godahe?

⁴¹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'̄u:

—'B̄u gri godahmah̄ah̄u, nu'bú hingri tuh̄m̄a ri ts'oquih̄u. Pe nu'ahú guí eñ̄h̄u gue guí hanth̄u, hangue gri tuh̄u ri ts'oquih̄u.

10

Ra Jesu bi m̄anga 'nara 'bede de 'nara ngu'ño

¹ Xi majuan̄i dí xi'ah̄u, nu'a tó'o hingui c̄ut'a ja ra gosthi ngu'ño, ne tonts'a ma'na lado pa da ȳut'i, go gue'a 'nara be ne 'nara dacate. ² Nú'a to'o taca ya deti, go gue'a ra ma'yo, ne go gue'a c̄ut'a po ja ra gosthi. ³ Nura nsugosthi xoca ra gosthi pa da ȳut'a ra ma'yo, ha nuya deti p̄atuatho rá noya, ha nu'á da zopa yá thuhu nú'̄u yá meti'a pa da p̄oni'̄u. ⁴ Ha nu stí p̄onga gatho nuyá meti'a, nu'á di 'bet'o ne ma'ti'̄u, ne nuyá deti di ðeni'a ngue'a p̄atuatho rá noya. ⁵ Ngue'a nuya deti hingui tena ma'na'ño ra ma'yo, nu'ú da ne'tsua ra 'rihi da ma, ngue'a hingui p̄atua rá noya'a.

⁶ Ra Jesu bi xipabi'̄u nuna ra 'bede, pe nu'ú himbi zo yá mfeni te mri b̄onga nú'a bi xipabi'̄u.

Ra Jesu go ra hoga ma'yo

⁷ Nep̄u ra Jesu bi yopa 'ñembabi'̄u:

—Xi majuan̄i dí xi'ah̄u, nuga go guecagui drá gosthi hab̄u thogui ya deti. ⁸ Gatho nú'̄u to'o bá 'bet'o de gueque go gue'̄u myá be ne myá dacate ngue'a mi ne da hyat'a ma deti pa da ðeni'̄u. Pe numa deti himbi 'yøtuabi nú'a mi mañ'̄u, ngue'a hingo myá meti'̄u. ⁹ Nuga go guecagui drá gosthi. Nu'a tó'o da ȳut'a ja nuna ra gosthin̄a da mp̄øhø, ne nu'á da nja ngu 'nara zi deti di c̄ut'i di p̄oni pa da ñuni.

¹⁰ 'Nara be bí ehe h̄onse pa da mpe, ne pa da h̄note, ne pa da huata ra taxo. Pe nuga stá ehe pa ga umba yá te ya ja'i, ne nura te'a go 'nara hoga te pa nzantho. ¹¹ Nuga go guecagui drá hoga ma'yo, ngue'a 'nara hoga ma'yo da unga rá te po rá ngue yá deti. ¹² Pe 'nara ma'yo 'm̄ego nú'a su ya deti h̄onse pa da h̄ñanga rá th̄ah̄a, nu'á 'b̄u da hyanda 'nara mi'ño bra 'ñehe pa e da za ya deti, nu'á da ne'tsua ra 'rihi da ma ne da zop̄u ya deti ngue'a hingo yá meti y hingo xi majuan̄i yá ma'yo'̄u. Ha nura mi'ño da p̄ent'i 'raya deti, ha nu ma'ra hab̄uraza da nxani'̄u. ¹³ Njab̄u nú'a ra ma'yo 'm̄ego da nest'ihi da ma ngue'a hingui tu rá m̄ui de ya deti ngue'a nu'á 'nara 'begotho.

¹⁴⁻¹⁵ Nuga go guecagui drá hoga ma'yo. Ngu p̄acagui ma Dada ne dí p̄aca'a, njabũ nehe dí p̄adi ma deti ne nu'ú p̄acagui nehe, ngue'a ma metiga'u, ne ma ga unga ma te po rá ngue'u. ¹⁶ Nehe 'bwi ma'ra ma deti nú'u hingyá mengu de nuna ra ngu'ño, ne nu'ú mahyoni ga tsi nehe. Ne nu'ú da 'yøscagui nu xcrá zofo, ne da 'ñehe'u, ne njabũ da 'nadra taxo ne da 'nadra ma'yo, y nura ma'yo'a go guecsegui.

¹⁷ Ajuã ma Dada xi ri macagui ngue'a ma ga unga ma te pa ga tu, ha nu xcrá tu, ma ga yopa nte ma'na'qui. ¹⁸ Pe hinto ma da hñaga ma te, ma ga tuse. Dí hã ra ts'edi pa ga tuse, ne dí hã ra ts'edi pa ga yopa nte ma'na'qui. Njabũ bá 'bepcagui ma Dada.

¹⁹ Ha nuya xodyo 'rama'na'ño mi m̄anga ma'na'qui'u ngue'a bi 'yøde te mi m̄anga ra Jesu. ²⁰ Ndunthi de gue'u bi 'ñena:

—Nuní 'ñoui ra ts'ondahi ne xa 'bε rá mfeni. ¿Hanja guí øxhũ nú'a te ma?

²¹ Ha nu ma'ra mi ena:

—Nuya noya m̄ani hingyá noya dega ts'ondahi. ¿Ha gue ra ts'ondahi da za da cocuahma yá da 'nara goda?

Ya ndã gá xodyo himbi ne bi gamfri ra Jesu

²² Ne nuni Jerusale ja bi t'øt'ni 'nara ngo, ne nú'a ra ngo'a gue'a 'nara feni de nú'a ra pa bi yopa 'na'yo ma'na'qui ra ndanija nú'a xqui yopa thani. Ha nuya pa'u myá pa dega tse. ²³ Ha ra Jesu mi 'yoni ja ra porta nú'a mrá thuhu Salomó, go 'namrá porta nú'a ra ndanija'a. ²⁴ Ha nuya ndã gá xodyo bi 'yent'a madetho'a ne bi 'yambabi:

—¿Ha'mũ ma gui hñubga ma m̄ihe? 'Bũ xi majuani go gue'e grá Cristo rá 'mehni'i Ajuã pa gui ndã, xi da xicje majuani pa ga pahe.

²⁵ Nu'bú ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Ya stá xi'a'ihũ ne nu'ahú hinxá camfrihũ. Nuya 'befi dí p̄efi de rá thuhu ma Dada, go gue'u udi to'ogui. ²⁶ Pe nu'ahũ hinguí camfrihũ nguetho hingo ma deti'ihũ, ngu ya stá xi'ahũ. ²⁷ Numa detiga øde nú'a dí ma, ne nuga dí p̄aca'u, ne nu'ú tengagui. ²⁸ Nuga dí umbabi'u ra te pa nzantho, ne hinhya'mũ da 'medi, nixi hinto da zingagui de ma 'ye. ²⁹ Numa Dada nú'a to'o xa 'racagui'u, ma'na ja rá ts'edi de gatho, ne hinda za to da zinbabi'u de rá 'ye'a. ³⁰ Nuga ne ma Dada dí 'natho'be.

³¹ Nu mi ñã njabũ nura Jesu, nuya ndã gá xodyo bi yopa gũxa ya do pa xa hyohma dega nc'ahni'a. ³² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ndunthi ya hoga 'befi stá øt'e ja ri thandihũ nú'u xpá 'ñehe de ma Dada. ¿Nda'a de gue nú'u ya 'befi stá øt'e hinxá hño pa guí ne gui c'ancahũ?

³³ Nu'bú nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Hinga po rá ngue 'nara hoga 'befi dí ne ga c'an'ahe, hønse ngue'a guí hacuabi rá nsu Ajuã, ngue'a nu'i 'nagrã 'ñøhø nguje ne grí nhyecuau Ajuã.

³⁴ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Xa t'ofu ja ri leyhũ gue Ajuã bi zofo ya nzaya nú'u xqui hñuts'i'a, ne bi 'ñembi'u: “Nu'ahũ gyá ajuahũ.” ³⁵ Y nú'a xa t'ofu ja ra Maca T'ofu hinguí tsa to da ma gue hinga majuani. Ya gue Ajuã bi 'ñembabi gue go ya ajuã nú'u to'o bi hñani rá noya'a, ³⁶ xihma nú'a to'o bi hñuxa Ajuã ne bá pehniua ja ra ximhai, ¿hanja guí mañhũ gue hacua rá nsu Ajuã ngue'a bi 'ñena gue rá T'u'a? ³⁷ Nuga dí øt'a ya t'øt'e ngu øt'a ma Dada. Pe nu'bu hindí øt'a ngu øt'a ma Dada, oguí camfriguíhũ. ³⁸ Pe nuga dí øt'a ya t'øt'e nú'u bí ehe ja ma Dada, hangue masque hingo gui camfriguíhũ gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahũ, go da camfrihũ gue nú'u ya t'øt'e dí øt'e bí ehe de Ajuã, pa njabũ nehe xi da hñu ri m̄iuhũ gui pahũ gue Ajuã ma Dada 'bwi con gueque ne nuga dí 'bwi con gue'a.

³⁹ Nu'bú ya ndã gá xodyo ma'na'qui bi 'ramanu pa xa gũhma'a, pe nu'á bi ma'a, himbi za te bi 'yø'tua'u.

⁴⁰ Nepũ nura Jesu bi mengui pa ri'nandi ra dathe Jordá habũ mi øt'a ra sistehe ra Xuua ma'met'o, ne ja bá 'buhni'a. ⁴¹ Ne ndunthi ya mengu de guehni bi ma bá c'a'tsi ne mi eñ'u:

—Nura Xuua hinte ma danga nt'udi bi 'yøt'e, pe gatho nú'a bi xicju de ra Jesu, majuani xa njabũ.

⁴² Y ja guehni ndunthi ya ja'i bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xpá mehna Ajuá pa da ndá.

11

Rá du ra Lasaro

¹ Y de mi 'buhni ra Jesu ri'nandi ra d̄athe Jordá, gue'bu mri hñenga 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Lasaro mrá me Betania nuni habu mrá mengu nehe ra Maria ne ra Marta nú'á myá nju'a. ² Nú'a ra Maria mrá nju nura Lasaro go gue'a bi go'tsuabi ra hoga ñuni ja yá ua ra Jesu, nepu bi o'tuabi co yá stá'a. ³ Nú'u ya 'behña mri ncu bi mempa ra noya ra Jesu gue da t'embi:

—Ma zi Hmu'i, nú'a ri h̄adi di hñeni.

⁴ Ha nu mi sipabi ra Jesu njabu, bi 'ñena'a:

—Nú'a ra hñeni'a hingue xi pa da du'a. Xa njabu pa da hnequi rá nsunda Ajuá, ne da hnequi rá nsunda rá T'u Ajuá po rá ngue'a.

⁵ Ha nura Jesu xi mri m̄adi gatho nú'u hñu mri ncu. ⁶ Masque myá h̄adi'u ne bi 'yøde gue ra Lasaro mri hñeni, pe ra Jesu hinga 'bestho bi ma, bá 'buhnitho má yo pa habu mi 'bui'a. ⁷ Nepu ja 'mefa nu'á bi 'ñembabi yá nxadi:

—Maha pa Judea ma'na'qui.

⁸ Ha nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—Xahnate, guí nu ya ndá gá xodyo de guehni ja maha'mu mi ne xa hyo'a'i dega nc'ahni. ¿Ha nu'i guí ne gui yopa mani ma'na'qui?

⁹ Nepu nura Jesu bi d̄adi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha hinguí pahu pe'tsa 'ret'amayoho ora cada ra pa? Y nu'a tó'o da 'ño dega pa hinda hñaxa 'nara mfe'tse, ngue'a zø ra ñot'i ja ra ximhai, go gue'a nú'a to'o ø'tua rá paha Ajuá ne hinxa juatatho ra 'befi nú'a bi umbi. ¹⁰ Pe nu'a tó'o da 'ño dega xuui da hñaxa ra mfe'tse ngue'a otho ra ñot'i, go gue'a nú'a to'o hinguí ø'tuabi rá paha Ajuá.

¹¹ Mi uadi bi manga njabu ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Ma amigohu ra Lasaro bí aha, pe nuga ma ga mani pa ga a de rá t'aha.

¹² Ha nuya nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, 'bu aha, nu'á ma da ñani.

¹³ Pe nura Jesu mi ma gue xqui du ra Lasaro, ha nu'ú mi hu yá muí gue mi ma de ra t'ahatho. ¹⁴ Nu'bú ra Jesu bi xipabi'u de nú'a xqui nja ne bi 'ñena:

—Ra Lasaro xa du. ¹⁵ Ne nuga xi drí johya ngue'a dá njo'oni ora mi hñeni, ngue'a go 'nara hño pa gue'ahu, ngue'a po rá ngue'a ma'na ma gui camfriguihu. Maha, ma ga c'a'tshu'a.

¹⁶ Nepu nura Toma nú'a mi t'embi ra Go, bi 'ñemba yá minxadiui:

—Maha nehe pa grá tuhū mahyegui con guehni.

Ra Jesu da guxa nú'u xa du ne da umba ra te

¹⁷ Ha nu mi zonga ra Jesu ja ra hnini Betania, bi sipabi gue ya mi pe'tsa goho ma pa xqui t'agui ra Lasaro. ¹⁸ Ha nura zi hnini Betania mi guetbu Jerusale mi pe'tsa ngu hñu kilometro rá ñabu. ¹⁹ Ha xi ndunthi yá mixodyoui xqui ma da c'a'tsa ra Marta ne ra Maria pa da hñu'mba yá muí ngue'a xqui du yá cu'u. ²⁰ Ha nu mi 'yøde ra Marta gue ya mi ma da zonga ra Jesu ja yá ngu'u, bi ma bá th̄adi, pe nura Maria bi gotritho ja rá ngu. ²¹ Nepu ra Marta bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu gri 'buhmaua hinxa duhma ma cu. ²² Pe masqué, nuga dí pađi gue gatho nú'a te gui apabi Ajuá, nu'á da 'ra'a'i.

²³ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ri cu ma da nangui de rá du.

²⁴ Nepu nura Marta bi 'ñembabi:

—Dí pađi gue ma da nangui de rá du nú'a ra pa de ra ngaxhmai stí nanga gatho nú'u ma'ra xa du.

²⁵ Nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga ga juxa nú'u xa du ne ga umbabi'u ra te. Nu'a tó'o da gamfrigui, masque xa du, nu'á ma da nja rá te. ²⁶ Ne nu'a tó'o 'bui ne camfrigui, hinhya'mu da du. Xi'i, ¿ha gue guí camfri njabu?

²⁷ Nepu nura Marta bi 'ñembabi:

—Haha, ma zi Hmu'i, nuga dí camfri gue go gue'e grá Cristo, rá T'u'i Ajuá, go gue'e ndí tɔp'a'ihē pa gui 'ñehe nuua ja ra ximhai.

Ra Jesu bi nzoni habu mi t'agui ra Lasaro

²⁸ Ha ngu mi mangu njabu ra Marta, 'bestho bi mengui pa bá umba nt'ode ra Maria rá cu, ne bi xipi zi njante pa hinto da 'yode ma'ra, ne bi 'ñembabi:

—Xa zɔ ra Xahnate bí tɔp'a'i 'na.

²⁹ Ha nu mi 'yode'a bi dama 'mai ne bi ma bá c'a'tsi'a. ³⁰ Ne nura Jesu hinxqui yat'atho mbo ra hnini, ja bi gotritho habu xqui ma da dadi hmaha ra Marta. ³¹ Ha nuya xodyo nú'u mi 'buhni ja rá ngu ra Maria mi hu'mba rá mui, ngu xi bi hyandi'u gue ra Maria bi dama 'mai ne bi bōni de rá ngu, nu'ú bi deni ne mri 'ñémbabi'u 'na ngu 'na:

—Nuni rí ma da nzoni habu bí t'agui rá cu.

³² Nepu ra Maria bi zōni habu mi 'bu ra Jesu, y ngu bi hyandi bi ndandiñahmu ja yá ua'a ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu gri 'buhmaua hinx duhma ma cu.

³³ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue ra Maria xi mi zoni ne nú'u ya xodyo mbra 'ñoui mi zoni'u nehe, nu'bu nu'á bi ntsɔ'mi ne bi du rá mui. ³⁴ Nepu bi 'ñena'a:

—¿Habu xcá aguihu'a?

Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihē, maha ma ga u't'ahe.

³⁵ Nepu ra Jesu bi nzoni. ³⁶ Ha nuya xodyo bi 'ñémse'u:

—A, xi mri mađihma.

³⁷ Pe 'ra de gue'u bi 'ñena:

—Nuni go guehni bi xocua yá da nú'a ra goda. ¿Ha hinx zahma xa 'yɔt'e nehe pa hinx duhma ra Lasaro?

Ra Jesu bi guxa ra Lasaro de rá du

³⁸ Ha nura Jesu bi yopa du rá mui, nepu bi zōni habu xqui t'agui ra Lasaro. Xqui thi'tsi ja 'nara cɔts'i, ne mi jot'i co 'nara xingdo. ³⁹ Ha ra Jesu bi 'ñena:

—Hñacju ra do.

Ha nura Marta nú'a mrá cu nú'a xqui du bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ya strá nxa ngue'a ya pe'tsa goho ma pa de xa du.

⁴⁰ Ha ra Jesu bi 'ñembabi ra Marta:

—¿Ha gue hinstá xi'a'i gue nu'bu gui camfri ma gui hyandua rá nsunda Ajuá?

⁴¹ Nepu nuya ja'i bi hñaca nú'a ra do xqui jot'a ra nt'agui. Nepu nura Jesu bi nɔts'e pa mahets'i ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, dí 'ra'a'i ra jamadi ngue'a xcá 'yode nú'a stá a'a'i. ⁴² Nuga dí pađi nzantho guí ođe nú'a dí a'a'i. Pe dá mangu njabu po rá ngue ya ja'i 'bucua con gueque, pa njabu da za da gamfriu gue go gue'e xcá pencagui.

⁴³ Ha mi uadi bi 'yapa Ajuá njabu, nepu bi ña nts'edi bi 'ñena:

—¿Lasaro, bá pōni!

⁴⁴ Ha ra Lasaro 'bestho bá pōni mi 'bant'a yá 'ye ne yá ua co 'raya xuni dutu, ne mi 'bant'a rá ñaxu co ma'na ra dutu. Ha ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—Xo'tuahya ya xuni dutu.

Ya nda gá xodyo bi 'ñu'ti pa hanja da za da gu ra Jesu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Nu'bu nú'u ya xodyo mri 'ñoui ra Maria mi hyanda nú'a bi 'yɔt'a ra Jesu, ndunthi de gue'u bi gamfri'a. ⁴⁶ Pe 'ra bi ma bá xipabi ya fariseo nú'a te xqui 'yɔt'e'a. ⁴⁷ Nu'bu nuya nda gá macja ne ya fariseo bi 'yɔt'a 'nara hmunts'i ne bi 'ñena:

—¿Te ga øthu? Ngue'a nura 'ñøhø'a xi øt'a ndunthi ya danga nt'udi. ⁴⁸ Nu'bu ga hoptahu njabu, gathu ya ja'i da gamfri'a, ne 'mefa da 'ñehe ya me Nroma da hñanga ma nijahu ne da zinga ma ja'ihu.

⁴⁹ Pe 'na de gue'u mrá thuhu ra Caifá mrá danga nda gá macja nú'a ra jeya'a, nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu hinte ri fadihu. ⁵⁰ ¿Ha hinguí pahu gue ma'na xá hño da du 'nada ra 'ñøhø pa hinda du gathu ya ja'i, pa njabu hinda 'medi ya ja'i mengu ma haihu?

⁵¹ Pe nú'a ra Caifá himbi bense nú'a bi ma. Pe ngue'a mrá danga nda gá macja nú'a ra jeya'a, Ajuá bi umbabi nuya ya noya, hangue bi ma gue ra Jesu mi ma da du po rá ngue ya me Judea. ⁵² Y hingue hønse po rá ngue ya menguni, pe nehe pa gathu yá batsi Ajuá nú'u xa nxani haburaza de ra ximhai, pa da 'natho'u. ⁵³ Hangue de gue'bu bi 'ñu'ti'u pa hanja da hyohma'u ra Jesu.

⁵⁴ Hangue ra Jesu ya himbi sigui bi 'ño haburaza pa bi ña ja yá thandi ya xodyo, ne bi ma de guehni Judea pa ja 'nara t'uca hnini rá thuhu Efraí, guetbu habu ja 'nara 'yo'mtha, ne ja bá 'buhuini yá nxadi.

⁵⁵ Ha ya mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo ya xodyo, y ndunthi ya ja'i de haburaza ya zi t'uhnini bi ma Jerusale ante ra ngo pa da nt'axqui ngu myá nzai'u. ⁵⁶ Ne go gue'u mi 'yo mi hongu ra Jesu, y de mi 'buhni ja ra ndanija, mri 'ñémse'u:

—¿Te guí beñhu? ¿Ha gue hinda 'ñecua ja ra ngo'a 'bu?

⁵⁷ Ha ya nda gá macja ne ya fariseo xqui manda gue nu'bu to'o da badi habu di 'yo'a da xipabi'u, pa da gu nts'ahni'a.

12

'Nara 'behña bi go'tsua 'nara njots'i ja yá ua ra Jesu nuni Betania

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Y mri 'be 'rato ma pa pa da dat'a ra ngo de ra pascua, nura Jesu bi ma pa Betania habu mi 'bu ra Lasaro nú'a xqui gats'i de rá du. ² Y ja bi t'ø'tuani 'nara nt'oxi ra Jesu. Ra Marta go mrá møxmexa, ne nura Lasaro mi huhuini ra Jesu ja ra mexa co ma'ra ya ja'i. ³ Nepu ra Maria mri hña nde litro ra hoga ñuni mi 'ra'ta ra nardo ne xi mri muui ndunthi, ne bi go'tsuabi ja yá ua ra Jesu, nepu bi o'tuabi co yá sta, ne bi mfont'a nú'a ra ñuni gathu mbo ra ngu. ⁴ Nu'bu ra Juda Iscariote nú'a mrá t'u ra Simu ne 'namrá nxadi ra Jesu, ne go gue'a mi ma da da'a, bi 'ñena:

⁵ —¿Hanja himbi 'ba nú'a ra hoga ñuni'a xi xá ma'di? Xa za xa 'bahma po hñu nthebe denario, ne nura boja'a xa thecuahma ya zi hyoya.

⁶ Nura Juda bi ma njabu ngue'a mrá be, ne ngue'a go mi pe'tsa ra ncuboja ne mi ju nú'a go mi ne de ja ra buxa, ne hingue xi majuani mri hueca ya hyoya'a. ⁷ Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Juda:

—Ote guí xipabi. Nuní bi goscaqui nuna ñuni ja ma ua pa nura pa'a de ma nt'agui.

⁸ Ngue'a nuya hyoya nzantho ma da 'múi con gue'ahu, pe nuga hinga nzantho ma ga 'buiua con gue'ahu.

Ra nt'u'ti pa dra thohma ra Lasaro

⁹ Nepu xi ndunthi ya xodyo bi sipabi gue ra Jesu mi 'buhni Betania, ne bi ma'u pa bá c'a'tsi'a, y hingue hønse pa da c'a'tsa ra Jesu, nehe pa bá handa ra Lasaro nú'a xqui gaxa ra Jesu de rá du. ¹⁰ Nu'bu nuya nda gá macja bi 'ñu'ti pa da hyohma ra Lasaro nehe. ¹¹ Ngue'a po rá ngue ra Lasaro ndunthi ya xodyo xqui 'uegue de gue'u ne bi gamfri'u ra Jesu.

Ra Jesu bi yut'i ja ra hnini Jerusale

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ha nurá hyax'a gathu ya ja'i nú'u xqui ma ra ngo de ra pascua nuni Jerusale bi 'yøde gue ra Jesu mi ma da zøni de guehni. ¹³ Ne nu'á bi doca ya denthni ne bi ma bá thadi ra Jesu ne mi manta'u mi ena:

—¡Xá nsunda Ajuá! ¡Ajuá da japi nuni to'o bá ehe de rá thuhu'á! ¡Ajuá da japi nuni ma Ndahú núju dyá me Israelhú!

¹⁴ Ha nura Jesu bi zadi 'nara zi t'ubru ne bi togue'a pa bi nja ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maca T'ofu habu ena:

¹⁵ Oxqui ntsuhú, nú'ahú gyá menguhú Sión;
ndi, hyanthú, xa 'ñepu ri Ndahú,
bra togue 'nara zi t'ubru.

¹⁶ Ha nuyá nxadi hinga 'bestho ra ora'a bi zo yá mfeni hanja xqui njabu. Pe nú'bu mi yopa nte ra Jesu ne bi yopa menga mahets'i, nu'bú há, bi beni yá nxadi gue xqui t'ofu njabu de gue'a, ne xqui njabu ngu nú'a xqui t'ofu.

¹⁷ Nú'ú ya ja'i mi 'buhni nura ora'a ra Jesu bi xipa ra Lasaro da bõni de ra nt'agui ne bi gats'i de ra du, nu'ú xqui 'yonga ra 'bede de nú'a xqui hyant'ú. ¹⁸ Hangué ndunthi ya ja'i xqui bõni de ra hnini pa bá thadi ra Jesu ngue'a xqui 'yode de nú'a ra danga nt'udi xqui nja. ¹⁹ Nepu ya fariseo mri 'ñémsé'ú:

—¡Ha ngue dí xi'ahú gue hinda za te gui 'yothú! Ndi, gatho ya ja'i di denini, hinda za to da zamiyú.

'Raya me Grecia mi hongá ra Jesu

²⁰ Nehe 'raya me Grecia xqui ma Jerusale ja nú'a ra ngo pa da xocambeni'ú Ajuá. ²¹ Y nú'ú ya me Grecia bi ma bá tsudi ra Lipe nú'a mrá me Betsaida de ra hai Galilea, ne bi 'ñembabi:

—Ndada, dí nehmahe ga ñahe co ra Jesu.

²² Nepu bi ma nura Lipe bá xipabi ra Andre, ne ri yoho'ú bi ma bá xipa ra Jesu. ²³ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya bi zø ra ora pa da du Nú'a To'o e bi Nja'i ne da yopa menga pa mahets'i. ²⁴ Xi majuani dí xi'ahú, 'bu 'nara nda dega trigo 'be'tsitho ne hinda 'bot'a ja ra hai, hinda nxandi. Pe nu'bú xa 'bot'i, ma da unga ndunthi ra sofo. ²⁵ Nu'a tó'o da madi rá te, ma da 'bedi, pe nu'a tó'o hingui madi rá te nuua ja ra ximhai, nú'a go gue'a ma da me'tsa rá te pa nzantho. ²⁶ Nu'a tó'o da mepcagui, mahyoni da dengagui, y nu habu ga 'buiga da 'muhni nehe. Ha nu'a tó'o da mepcagui, ma Dada ma da 'ñe'tsua rá nsu.

Ra Jesu bi ma de rá du

²⁷ Nubyá xi dí tu ma mui. ¿Te ma ga apa Ajuá ma Dada? ¿Ha ga xipa njaua: “Ma Dada'i, ñangagui de nú'a ma ga thogui nuna ra orabya”? Pe hinda za ga embi njabu, ngue'a pa guehna stá ehe. ²⁸ Ma Dada'i, 'yot'e nú'a go ri paha pa dra nsunda'i ri thuhu.

'Bestho ra ora'a bi nt'ode 'nara noya de mahets'i nú'a bi 'ñena:

—Ya stá øt'e ne ma ga yopa øt'a ma'na'qui.

²⁹ Ha nura hmuntsja'i mi 'bahni ra ora'a bi 'yode nú'a ra noya de mahets'i, ne 'ra bi 'ñena gue mi 'nara ngani, ha nu ma'ra mi ena gue 'nara enxé bi zofu'a.

³⁰ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Hingo po rá ngueque xa nt'ode nú'a ra noya, hõnse po rá ngue'ahú. ³¹ Nubyá nú'ú ya meximhai hinda ne da gamfrigui ma dra t'ε'mbabi pa dra castiga'ú, ne ma dra thacuabi rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a ri nda ja nuna ra ximhai. ³² Nuga ma dra ts'utcgui maña ja 'nara ponza pa da thogagui, y nu sta t'øtque njabu, ma da gamfrigui ndunthi ya ja'i po rá ngue ma du.

³³ Nu'a bi manga njabu pa da fadi te ma du mi ma da du'a. ³⁴ Nepu nuya ja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i guí ena gue go gue'e Nú'a To'o e bi Nja'i, ne nuje ndí hu ma muihe gue go guet'a ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda. Pe nu'i guí ena gue mahyoni ma dra ts'uta maña ja ra ponza Nú'a To'o e bi Nja'i. Pe nura ley ma gue ra Cristo ma da 'mui pa nzantho. Nu'bú ¿te rá 'befi Nú'a To'o e bi Nja'i? ¿Ha go gue'a nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda?

³⁵ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—Nuga drá ñot'i dí yo't'a ri mfenihũ. Pe ya ts'ũtho ya pa dí 'bũi con gue'ahũ. Hangué mientras dí 'bũi con gue'ahũ, tɛngaguihũ, pa hingui njahũ ngu nú'a to'o bi zũ ra 'bɛxuui, ngue'a nu'a tó'o 'yo ja ra 'bɛxuui hingui p̄adi habũ rí ma. ³⁶ De dí 'bũiua pa ga yo't'a'ihũ, camfriguihũ, pa njabũ dyá meti'ihũ ra ñot'i.

Ha nu mi uadi bi m̄anga njabũ ra Jesu, bi 'uegue de gue'ũ bi ma bá 'bũi habũ hinda badi'ũ.

Hanja ya xodyo himbi gamfri ra Jesu

³⁷ Masque ra Jesu xqui 'yøt'a ndunthi ya d̄anga nt'udi ja yá thandi nuya xodyo, pe nu'ú himbi gamfri. ³⁸ Bi njabũ ngu nú'a xqui 'yofo ra b̄adi Isaía habũ ena:

Ma zi Hmu'i, ¿to ja gue'a xa gamfri ma noyahũ?

¿To ja gue'a xa gamfri'i ngue'a xcá 'yøt'a ya d̄anga nt'udi?

³⁹ Nu'ú himi tsa da gamfri ngue'a bi njabũ ngu nú'a xqui 'yofo ra b̄adi Isaía ja ma'na ra xeni habũ ena:

⁴⁰ Ajuá bi go'tua yá da'ũ ne bi japi bi megui yá mfeni,

pa himbi hyandi co yá da,

nixi bi b̄adi co yá mfeni,

pa himbi ñobri'ũ ne pa njabũ nuga himbi za dá pøhø'ũ.

⁴¹ Ra Isaía bi m̄anga njabũ de ra Jesu ngue'a xqui hyandua rá nsunda'a, hangué mi m̄a de gue'a.

⁴² Masque njabũ, pe asta 'raya nd̄a gá xodyo nehe bi gamfri gue ra Jesu go gue'a xpá mehna Ajuá pa da nd̄a, pe nu'ú hinto bi xipabi ngue'a mi tsu ya fariseo da 'yeni'ũ de ra nija. ⁴³ Ngue'a nu'ú ma'na mi ne da p̄onga yá hmi ja yá thandi ya ja'i que ja rá thandi Ajuá.

Ya ja'i tuda yá ts'oqui ngue'a himbi gamfri nú'a bi m̄anga ra Jesu

⁴⁴ Ra Jesu bi ñ̄a nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o camfrigui, hingue hønse camfriguiga, nehe camfri nú'a to'o bá pencagui.

⁴⁵ Ne nu'a tó'o handga ma 'm̄ui, ja ra uenda handua rá 'm̄ui nú'a to'o bá pencagui. ⁴⁶ Nuga go guecagui drá ñot'i stá eheua ja ra ximhai pa nuto gatho da gamfrigui ga p̄oni de ja ra 'bɛxuui. ⁴⁷ Nu'a tó'o øde nú'a dí m̄a, ne hinda ne da 'yøt'e, nuga hingo ma ga ε'mbi pa da ma ja ra nidu, ngue'a nuga stá ehe pa ga pøhø ya ja'i, hingue pa ga ε'mbi da ma ja ra nidu.

⁴⁸ Nu'a tó'o hingui numansugui ne hingui ne da gamfri nú'a dí m̄a, go gue'a ma da t'ε'mbi pa ja ra nidu, ne numa noya go gue'a ma da 'yε'mbi nú'a ra pa de ra ngaxhmai. ⁴⁹ Ngue'a nuga hinstá bense nú'a dí m̄a. Ma Dada nú'a to'o bá pencagui go gue'a xa 'bɛpcagui pa ga xi'ahũ nú'a bi xiqui. ⁵⁰ Ne dí p̄adi gue nú'ũ ya noya xa 'bɛpqui ga m̄a go gue'ũ unga ra te pa nz̄antho. Hangué dí xi'ahũ ngu nú'a xa xicagui ma Dada.

13

Ra Jesu bi x̄ucua yá ua yá nxadi

¹ Nura pa ante ra ngo de ra pascua, ra Jesu mi p̄adi gue ya xqui zø ra ora pa da ma de guecua ja ra ximhai pa da yopa mengui habũ bí 'bũ Ajuá rá Dada. Nu'á nz̄antho bi m̄adi nú'ũ to'o yá meti'a, ne xi ra d̄angui rá hm̄ate bi me'tsuabi'ũ.

² Ha ra Jesu bi nt'oxiui yá nxadi. Ha ra ts'ond̄ahi ya xqui yut'a ja rá mfeni ra Juda Iscariote nú'a mrá t'ũ ra Simu, pa da da ra Jesu. ³ Ha ra Jesu mi p̄adi gue bá ehe de habũ mi 'bũhui Ajuá rá Dada pa da 'm̄ucua ja ra ximhai, ne mi p̄adi nehe gue ya mi ma da yopa mengui pa da 'm̄uhui'a. Nehe mi p̄adi gue Ajuá rá Dada ya gatho xqui 'yent'ua ja rá 'yε'a.

⁴ Hangué nu'á bi 'mai de ja ra mexa habũ mri nt'oxi'ũ ne bi h̄ñaca rá pat'i ne bi ngut'a 'nara nt'ot'yε. ⁵ Ne bi xit'a ra dehe ja 'nara nsu'yε, ne bi m̄adi bi x̄ucua yá ua yá nxadi. Nep̄u mi o'tuabi co nú'a ra nt'ot'yε mri ngut'i'a.

⁶ Ha nu mi ma da x̄ucuabi yá ua ra Pedro, ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿ha gue go ma gui x̄uga ma uaga?

⁷ Ha nura Jesu bi d̄adi ne bi 'ñembabi:

—Nubyá hinguí tsa da zo ri mfeni nú'a dí øt'e, pe 'mefa ha, ma gui padi.

⁸ Nura Pedro bi 'ñembabi:

—Nu'i hinhya'mu ma gui xuga ma uaga.

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu hinga xuc'a ri ua, hinte guí pe'tsi de gueque.

⁹ Nu'bu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu, hingue hõnse ma ua gui xugagui, xuga ma 'ye ne ma ñaxu nehe.

¹⁰ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o ya xa nxaha, ya hinga mahyoni da yopa nt'axca ma'na'qui, hõnse da sũcua yá ua, ngue'a ya xá nt'axi gatho rá ndo'yo. Ha nu'ahu ya xá nt'axi'ihu, masque hinga gatho'ihu.

¹¹ Nu'á mi padi to'o mi ma da da'a, hangue bi 'ñena gue hinxma nt'axi gatho'u.

¹² Ha nu mi uadi bi xũcua yá ua'u, bi yopa hñuxa rá pat'i ne bi hñudi ma'na'qui ja ra mexa ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha tso ri mfenihu nú'a stá øt'a'ihu? ¹³ Nu'ahu guí enju go gueque ri Xahnateguihu ne ri Hmuguihu. Nú'a guí enju gue'a majuani, ngue'a ha, go guecagui. ¹⁴ Hangue ngue'a núga ri Hmuguihu ne ri Xahnateguihu ne stá xuc'a ri uahu, hangue nu'ahu nehe rí 'ñep'ahu gui nxũcua uahu 'na ngu ma'na. ¹⁵ Dí u't'a'ihu njabu pa ne'ahu da za gui 'yøthu ngu nú'a stá øt'a'ihu. ¹⁶ Xi majuani dí xi'ahu, 'nara 'bego hingo ma'na ri manda'a que rá hmu, nixi 'nara 'mehni hingo ri manda'a que nú'a to'o xa mehni. ¹⁷ Nu'bu gui pahu nú'a dí xi'ahu, ne 'bu gui 'yøthu, nu'bu gui njapihu.

¹⁸ Pe hindí ma de gatho'ihu, ngue'a dí pa'a'ihu nú'ahu stá huan'a'ihu pa dua nxadi'ihu, ne stá huan'ahu pa da njabu ngu nú'a mangu ra Maça T'ofu habu ena: “Xa gũgui dega ncontra nú'ase to'o stá ñu'me.” ¹⁹ 'Bedi da njabu ngu nú'a stá xi'ahu, pe nubyá dí xi'ahu nú'a te ma da nja, pa nu stí njabu, da za gui camfrihu gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahu. ²⁰ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o da numansu ma 'mehni, go gueque numansugui; ne nu'a tó'o da numansugui, go numansu nú'a to'o bá pencagui.

Ra Jesu bi ma gue ra Juda ma da da'a

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Ha nu mi mangu njabu ra Jesu, bi du rá muí, ne bi xipabi yá nxadi te mri bõnga nú'a mi ma, ne bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'na de gue'ahu ma da dagagui.

²² Ha nuya nxadi bi nu'tua da'u ngue'a himi padi to'o 'na de gue'u nú'a mi mañ'a. ²³ Ha 'nara nxadi nú'a xi mrá hmadi ra Jesu, ja mi huhni ja rá hyo'a. ²⁴ Y nura Pedro bi 'ñutua ra seña nú'a ra hmaca nxadi pa da 'yambabi ra Jesu to'o'a. ²⁵ Nepu nu'á xqui ncahma guetbu ja rá tiña ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿To'o 'na de guecje, ma zi Hmu'ihe?

²⁶ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'a to'o ga umba ra c'athuhme go gue'a.

Nu'bu nu'á bi po'mba ra thuhme ne bi umbabi ra Juda Iscariote nú'a mrá t'u ra Simu.

²⁷ Ha nura Juda mi hñanga nú'a ra c'athuhme gue'a ra ora bi yut'a ra Satá ja rá mfeni'a pa da 'yø'tua rá 'befi. Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nú'a guí beni gui 'yøt'e, 'yøt'e 'bestho.

²⁸ Pe ni 'na de gue nú'u mi huhni ja ra mexa himbi zo yá mfeni hanja bi xipabi njabu'a.

²⁹ Ngue'a nura Juda go mi pe'tsa ra ncũboja, hangue 'ra de gue'u mi hu yá muí gue ra Jesu xqui xipabi gue da ma da danga te mahyoni pa ja ra ngo, o pa da umbi te da umba ya hyoya. ³⁰ Ne ngu xi bi hñanga nura c'athuhme, 'bestho bi bõni. Ne ya xma 'mexuui ra ora'a.

Ra 'ra'yo hmanda

³¹ Ha nu mi bõnga ra Juda, bi 'ñenga ra Jesu:

—Nubyá ma da hnequi rá nsunda Nú'a To'o e bi Nja'i po nú'a ma da thogui. Ne po rá ngue'a ma dra nsunda Ajuá. ³² Nepu Ajuá ma da umba rá nsu pa di mahyeguiui yá nsu,

ne ma da 'yøt'e 'bestho. ³³ Ma zi t'á'ihũ, ya hinga ma ga 'bui ndunthi con gue'ahũ. Ma gui hyongaguihũ, ne ngu stá xipa ya nda gá xodyo, njabũ nehe dí xi'ahũbya: Hinda za gui mahani habũ grá maga. ³⁴ Nubyá 'nara 'ra'yo hmanda dí tsoc'ahũ: Mádihũ 'na ngu ma'na, nja ngu stá ma'a'ihũ, njabũ nehe gui mádihũ 'na ngu ma'na. ³⁵ 'Bũ gui mádihũ 'na ngu ma'na, nu'bú njabũ da badi gatho ya ja'i gue majuani ma nxadi'ihũ.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro ma da gøni'a
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Ha nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿habũ ma gui ma?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hinda za ga meuibya habũ grá maga. 'Mefa ha, ma gui mani.

³⁷ Ha nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hanja hinda za ga meuibya? Nuga masque ga tu por gue'e.

³⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ma gui tugue po rá nguecagui? Xi majuani dí xi'a'i, ma gui cøngagui hñu'qui ante da mafi ra menja.

14

Ra Jesu tsixcahũ pa habũ bí 'bũ Ajuã ra Dada

¹ Ne ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Oguí tu ri mũihũ. Nu'ahũ guí camfrihũ Ajuã ma Dada, hangue camfriguihũ nehe.

² Nuni habũ bí 'bũ Ajuã ma Dada xi bí ja ndunthi ya ngu. Nu'bũ di othohma, ya stá xi'ahmahũ. Nuga ma ga ma pa ga hoc'a'ihũ habũ ma gui 'bũhũ. ³ Ne xcrá ma pa ga hoc'a'ihũ habũ gui 'bũhũ, ma ga yopa pengui pa ga tsix'a'ihũ pa gui 'bũhũ habũ ma ga 'bũca. ⁴ Ne guí pahũ habũ ma ga maga, ne guí pahũ ra 'ñu.

⁵ Nu'bú nura Toma bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, hindí pahe habũ ma gui ma, ¿ne guí enje gue dí pahe ra 'ñu?

⁶ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga go guecagui drá 'ñu, ne drá majuani, ne drá te. Hinda za to da zøni habũ bí 'bũ ma Dada 'bũ hingo ga tsixca. ⁷ 'Bũ xcá paçjhmahũ, xcá pahmahũ ma Dada nehe. Ne desde nubya guí pahũ'a, ne xcá hyanthũ'a.

⁸ Ha nura Lipe bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihẽ, 'ñutcahe Ajuã ra Dada, ne ya con guet'a.

⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha hincá paçaguitho, nугue Lipe? Y ya øt'a ndunthi ya pa stá 'ñohũ. Nu'a tó'o xa hyandgagui xa hyanda Ajuã ma Dada nehe. Nu'bú ¿hanja guí engaguihũ gue ga u't'a'ihũ Ajuã ra Dada? ¹⁰ ¿Ha hinguí camfri gue dí 'natho'be Ajuã ma Dada? Nuga hinstá bense nú'a dí xi'ahũ, nixi nú'ũ ya 'befi dí pefi hingo dí pefi de guecse. Numa Dada to'o dí 'natho'be go gue'a øt'e gatho, ne go rá 'befise'a. ¹¹ Camfrihũ gue nuga dí 'natho'be Ajuã ma Dada. Pe nu'bũ hinguí camfrihũ nú'a dí ma gue dí 'natho'be'a, camfrihũ po nú'ũ ya 'befi stá pefi. ¹² Xi majuani dí xi'ahũ, nu'a tó'o da gamfrigui, ne'a ma da me ya 'befi ngu nú'ũ dí pefi, ne ma'na dya dangui ma da mefi'a nguetho nuga ma ga yopa pengui pa ga 'bũ'be ma Dada. ¹³ Ne gatho nú'a te ma gui 'yapabihũ ma Dada de ma thuhuga, ma ga øt'a ri nt'adihũ, pa dra nsunda ma Dada po rá ngueque rá T'ũgui. ¹⁴ Hangue nu'araza te gui 'yadihũ ja ma thuhu, nuga ga 'ra'ahũ.

Ra Jesu bi ñagui ma dua pehna ra Maça Ndañi

¹⁵ 'Bũ grí maçaguihũ, 'yøthũ nuya hmanda dí 'bep'a'ihũ. ¹⁶ Ne nuga ma ga apabi Ajuã ma Dada da men'ahũ ma'na nú'a to'o da hñup'a ri mũihũ, ne nu'á da men'ahũ pa da 'mũi nzantho con gue'ahũ, y nu'á go gue'a ra Maça Ndañi nú'a to'o manga majuani. ¹⁷ Ne ya ja'i nú'ũ hingyá gamfri hingui tsa da hñani'a, ngue'a nu'ú hingui padi to'o'a, ne hingui tso yá mfeni'ũ tengui'a. Pe nu'ahú guí pahũ'a ngue'a nu'á 'bui con gue'ahũ, ne ma da 'mũi ja ri

corasohu. ¹⁸ Hangue njabu nuga hinga ma ga tsoc'asehu, ma ga yopa pengui ma'na'qui pa ga 'bui con gue'ahu. ¹⁹ Ne 'bestho ma da zø ra ora ya ja'i nú'u hingu'á gamfri ya hinda ma da hyandgaua ngue'a pa gue'u ma ga njo'o, pe nu'ahú ha, ma gui hyandgaguihu ngue'a ma ga 'bui con gue'ahu. Y nuga ma ga yopa nte, hangue ne'ahu ma gui pe'tshu ra te pa nzantho ngue'a dí tega. ²⁰ Ha nu xcrá njabu, ma gui pahu gue dí 'bu'be ma Dada, ne nu'ahu guí 'buhu con gueque, ne nuga dí 'bui con gue'ahu ja ri corasohu. ²¹ Nu'a tó'o øt'a ya hmanda nú'u dí ma, nú'á go gue'a ri macagui. Ha nu'a tó'o ri macagui, ma Dada ri madi'a, nequi ga madi'a ne ga utuabi tengu ma 'mui.

²² Nu'bu ra Juda, pe hingue nura Juda Iscariote, bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, ¿hanja hønseguihe ma gui utcaguihe tengu ri 'mui, ha nu ma'ra ya ja'i hina?

²³ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o ri macagui ma da 'yøtca nú'a dí ma, ne ma Dada da madi'a, ne nuga co ma Dada ga e'be ne ga 'bue 'nadbu con gue'a. ²⁴ Nu'a tó'o hingu macagui, hingu øtca nú'a dí ma. Y nú'a guí øhu dí ma, hindí mansēga, numa Dada nú'a to'o bá pencagui go gue'a mañ'a.

²⁵ Dí xi'ahu njabu núbya de dí 'buitho con gue'ahu. ²⁶ Pe ra Maca Ndahi nú'a ma dua pēhna ma Dada de ja ma thuhu pa da 'mui con gue'ahu ne da hñup'a ri muihu, nu'á ma da 'ñu't'a'ihu gatho, ne ma da ben'a'ihu gatho ngu nú'a stá xi'ahu.

²⁷ Dí ne gui 'buhu te rá entho nsinque ra dumui, hangue dí 'ra'ahu ra humui, gue'a ngu 'nara tsogui dí tsoc'ahu. Y nú'a ra humui dí 'ra'ahu, hingue ngu nú'a di unga ya meximhai. Hangue oxqui tu ri muihu, nixi gui ntsuhu. ²⁸ Nu'ahu ya stá xi'ahu gue ma ga ma, ne ma ga yopa pengui pa ga 'bui con gue'ahu. 'Bu gri macjhmahu, nu'bu xcá johyahmahu nu ndá xi'ahu gue ma ga ma habu bí 'bu ma Dada, ngue'a nu'á go ma'na ha ra ts'edi de gueque. ²⁹ Nubyá dí xi'ahu nú'a di 'betho da nja, pa nu stí nja, ma gui beñhu, pa njabu ma'na gui camfriguihu.

³⁰ Ya hinga ma ga 'bui ndunthi con gue'ahu pa ga ñahu, ngue'a xa 'ñepu ra ts'ondahi nú'a ri nda de nuna ximhai, pe nu'á hingu ha ra ts'edi pa te da 'yøtcagui. ³¹ Nuga ma ga hoptho da 'yøtque nú'a te xa 'ye'mgagui, pa njabu da badi gatho ya ja'i gue dí madi ma Dada, ne dí øt'e ngu nú'a xa 'bepcagui'a. 'Baihu, maha.

15

Ra 'bai gá obxi ne yá mai

¹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi: Nuga dí nja ngu 'nara hoga 'bai gá obxi, ha numa Dada nja ngu nú'a to'o pe ra ua'obxi. ² Nu'u tó'o 'bui con gueque go gue'u nja ngu ya mai de nura hoga 'bai gá obxi'a. Ne gatho ya mai nú'u hingu unga yá fruta, nú'a to'o pe ra ua'obxi da zequi'u. Pe nu'u di unga yá fruta, nu'á da moqui'u pa ma'na da unga yá fruta. ³ Nu'ahu ya xá nt'axi'ihu po nura noya stá xi'ahu. ⁴ 'Buhu con gueque, ne nuga ga 'bui con gue'ahu. Ngu 'nara mai hingu tsa da unse yá fruta 'bu hingu tøgue ja rá 'bai, guí njahubu nehe, hinda za gui uñhu ri frutahu 'bu hingu 'buhu con gueque.

⁵ Nuga go guecagui drá 'bai gá obxi, ha nu'ahu go gyá maihu. Nu'a tó'o 'bui con gueque, ne nuga con gue'a, go gue'a da unga ndunthi ya fruta, ngue'a nsinque de gueque hinda za te gui 'yøthu. ⁶ Nu'u tó'o ya hingu 'bui con gueque, nja ngu ya mai xa ts'equi, da 'yot'i, nepu da hmunts'i gatho pa dra thøt'a ja ra tsibi, da nzø.

⁷ 'Bu xi gui 'buhu con gueque, ne 'bu ma noya da 'yoda ja ri mfenihu, nu'bu 'yaphu Ajuá gatho nú'a go gui nehne ne nu'á da 'ra'ahu. ⁸ 'Bu gui uñhu ndunthi ra fruta, nu'bu da hnequi rá nsunda ma Dada, ne njabu ma go dua nxadi'ihu. ⁹ Ngu ma Dada macagui, njabu nehe dí ma'a'ihu. Oxqui 'ueguehu de ma hmate. ¹⁰ Nu'bu gui 'yøthu nuya hmanda dí 'bep'ahu, nu'bu guí 'buhu ja ma hmate, ngu nuga stá øt'ua yá hmanda ma Dada ne dí 'bu ja rá hmate'a.

¹¹ Dí xi'ahu njabu pa da nja ma johya ja ri corasohu, ne pa hinhya'mu da 'me ri johyahu.

¹² Nu'a ma hmanda dí 'bep'ahu: Mádihu 'na ngu ma'na ngu stá ma'a'ihu. ¹³ Nu'a tó'o da

du po rá ngue yá amigo, go gue'a ma'na ja rá hmáte ra dangui de gatho. ¹⁴ Ha nu'bu gui 'yøthú nú'a dí 'bep'ahú, nu'bu go ma amigo'ihú. ¹⁵ Hangue ya hindí hant'ahú ngu 'nara 'bego, ngue'a 'nara 'bego hingui pãdi te pe rá hmu. Y nubyá dí hant'ahú ngu ma amigo'ihú, ngue'a stá xi'ahú gatho nú'a xa xicagui ma Dada. ¹⁶ Nu'ahú hingo xcá huancahú, nuga go stá huan'a'ihú, ne stá hux'a'ihú pa gui maha habú ga pen'a'ihú, ne pa gui uñhú ra fruta nú'a hinhya'mú da thegue. Ne nú'a te gatho gui 'yapabihú ma Dada de ja ma thuhu, nu'á da 'ra'a'ihú. ¹⁷ Hangue nu'a dí 'bep'a'ihú, mádihú 'na ngu ma'na.

Nú'u hingyá gamfri útsa ra Jesu, nehe útsa nú'u to'o camfri'a

¹⁸ 'Bú da útsa'ihú ya ja'i, beñhú gue go 'met'o bi útsaguiga'u. ¹⁹ Nu'bu dyá meti'ihú hmahá ra ximhai, nu'bu ya meximhai di má'a'ihú ngu mádi yá mimeximhaiui. Pe nu'ahú hingyá meti'ihú ra ximhai ngue'a nuga stá huan'a'ihú ne stá 'uec'a'ihú de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai. Hangue por gue'a ya ja'i di útsa'ihú. ²⁰ Oxqui ma gui pumfrihú nú'a stá xi'ahú, gue 'nara 'bego hingo ma'na ja rá nsu que rá hmu. Nu'u tó'o xa útsagui da útsa'ihú nehe, ha nu'u tó'o xa 'yøtca nú'a stá má, nehe da 'yøt'a'ihú nú'a gui mañhú. ²¹ Pe nú'u to'o ma da útsa'ihú ngue'a guí camfriguíhú, nu'ú ma da 'yøt'a'ihú njabú ngue'a hingui pãdi'u nú'a to'o bá pencagui.

²² 'Bú hinstá ehehma ne hinstá zofohma ya ja'i, nu'bu nu'ú hinte ma ts'oqui di tuhma'u. Pe nuga dá ehe, ne dá zofu'u. Hangue nubyá nu'ú tu ya ts'oqui ne hinda za te ma da dãdi'u. ²³ Nu'a tó'o útsagui, útsa ma Dada nehe. ²⁴ Nuga dá øt'a ya danga nt'udi ja yá thandi'u, nú'u hinhya'mú to'o ma'na xa 'yøt'e. Pe masque njabú nu'ú himbi ne bi gamfriguí, hangue nubyá tu yá ts'oqui. Ne masque bi hyanda nuya danga nt'udi'u, bi útsagui ne bi útsa ma Dada nehe. ²⁵ Bi njabú pa da nja ngu nú'a xqui t'ofu ja yá ndaxjua ley'u: "Masque hinte ma ts'oqui stá øt'e, pe nu'ú bi útsagui."

²⁶ Pe ma ga pen'a'ihú ra Măca Ndahi pa da 'múi con gue'ahú ne da hñup'a ri mũihú. Nu'á ma da 'ñehe de Ajuá ra Dada, ne mangu majuani, ne ma da xi'ahú de gueque. ²⁷ Ne'ahú ma gui xiphú ma'ra ya ja'i de gueque ngue'a desde rá mũdi xcá 'buhú con gueque.

16

¹ Dí xi'ahú njabú pa hingui 'ueguehú de gueque nu xcrí thohú ya nt'útsate. ² Ma da t'eiñ'a'ihú de ja ya nija. Nehe ma da nja ra pa gue 'bú to'o da hyo'ahú da beni gue supa rá 'befi Ajuá. ³ Nu'ú ma da 'yøt'ahú njabú ngue'a hinxa bacagui'u nixi xa bā ma Dada. ⁴ Dí xi'ahú njabú pa nu stí zø ra pa da njabú, da za gui beñhú gue ya stá xi'ahú.

Rá 'befi ra Măca Ndahi

Nurá mũdi hindá xi'ahú nú'a te ma da nja ngue'a mi 'betho pa ga ma. ⁵ Pe nubyá ma ga yopa pengui ga 'bú'be nú'a to'o bá pencagui, ne ni 'na de gue'ahú hinguí angahú habú drá ma. ⁶ Pe go guí tu ri mũihú ngue'a dí xi'ahú njabú. ⁷ Pe dí xi'ahú majuani gue pa gue'ahú ma'na xá hño ga ma, ngue'a 'bú hinga ma, hinda 'ñe ra Măca Ndahi pa da 'múi con gue'ahú ne da hñup'a ri mũihú, pe nu xcrá ma, ma ga pen'ahúua'a. ⁸ Ha nu stí zø'a ma da zopa yá mfeni ya ja'i pa da badi'u gue xi tu ya ts'oqui, ne hanja da za da 'mú xá hño, nehe da badi'u gue Ajuá ma da 'yøt'a ra ts'utbi. ⁹ Nú'a ra Măca Ndahi'a ma da 'ñutuabi'u gue xi tu ya ts'oqui ngue'a hingui camfriguí'u. ¹⁰ Nehe nu'á ma da 'ñutuabi'u hanja da 'múi'u xá hño, ngue'a nuga ya ma ga ma pa ga 'bú'be ma Dada ne nu'ahú ya hingui ma gui hyandgahú. ¹¹ Y nu'á ma da 'ñutuabi'u gue Ajuá ma da 'yøt'a ra ts'utbi, ngue'a nu'á ya xa hñacua rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a di nda ja nuna ra ximhai.

¹² Ja ma'ra te ga xi'ahmahú, pe nubyá hinga ma ga xi'ahú ngue'a hinda za gui pãdihú gatho. ¹³ Pe nu stí zø ra Măca Ndahi, ma da 'ñu't'ahú pa gui pahú gatho nú'a majuani, nguetho nu'á mangu majuani, ne hinda ma da manse nú'a da má, nu'á ma da xi'ahú gatho nú'a ma da xipabi Ajuá ma Dada, ne ma da xi'ahú nú'a te ma da nja. ¹⁴ Ne ma da 'yøt'e pa da hneca ma nsunda, ngue'a ma da xi'ahú ngu nú'a te ga xipabi. ¹⁵ Nuga, nu'a dí má, dí má ngu nú'a xica ma Dada, hangue dí eiñ'ahú gue ra Măca Ndahi ma da xi'ahú ngu nú'a ga xipi.

Nura dumui da mpunga johya

¹⁶ Ya ma da zø ra ora ya hingui ma gui hyandgahũ, nepũ hints'ũ ya'a ma gui yopa hyandgahũ ma'na'qui, ngue'a ma ga yopa pengui habũ bí 'bũ ma Dada.

¹⁷ Nepũ 'rayá nxadi bi 'ñémse'ũ 'na ngu 'na:

—¿Te rí bõnga nú'a bi xicjũni nu mi mā: “Ya ma da zø ra ora ya hingui ma gui hyandgahũ, nepũ hints'ũ ya'a ma gui yopa hyandgahũ ma'na'qui, ngue'a ma ga yopa pengui habũ bí 'bũ ma Dada”?

¹⁸ Ne nu'ũ mi 'ñémse'ũ:

—¿Te rí bõnga nuya ya noya xicjũni: “Ya ma da zø ra ora”, ne “hints'ũ ya'a”? Hingui tso ma mfenihũ nú'a bi māni.

¹⁹ Ha nura Jesu bi batho gue mi ne'ũ da 'yambabi hmaha, hangue nu'á bi 'ñembabi'ũ:

—¿Ha gue grí 'ñánbahũ te rí bõnga nú'a stá eñ'ahũ gue ya ma da zø ra ora ya hingui ma gui hyandgahũ, nepũ hints'ũ ya'a ma gui yopa hyandgahũ ma'na'qui? ²⁰ Xi majuani dí xi'ahũ, nu'ahũ ma gui nzoñhũ ne ma gui tu ri mũihũ, pe ya ja'i nú'ũ hingyá gamfri da johya'ũ. Ma da du ri mũihũ, pe nuri dumuihũ ma da mpunga johya nu xcrí yopa hyandgahũ ma'na'qui. ²¹ Ma gui njahũ ngu 'nara 'behña ma da 'mũ rá b̄tsi pe'tsa xica ugui ngue'a ya xa dat'a rá pa, pe nu stí uadi da 'mũ rá b̄tsi, nu'á ya da pumfri yá ugui ne da johya'a ngue'a ya bi dá nximhai 'nara b̄tsi. ²² Guí njahũbũ nehe, guí tu ri mũihũ, pe nuga ma ga yopa pengui ga 'bui con gue'ahũ, ne njabũ ma xi gui johyahũ, ne hinto da hñac'ahũ nura johya'a.

²³ Ha nuya pa'ũ ya hinte ma nt'ani ma gui 'yangahũ. Xi majuani dí xi'ahũ, nú'a te gatho gui 'yapabihũ ma Dada de ja ma thuhu, nu'á ma da 'ra'ahũ. ²⁴ Hinte xcá 'yapthohũ Ajuã ma Dada de ja ma thuhu. 'Yaphũ y nu'á da 'ra'ahũ, pa njabũ nzantho xi da nja ri johyahũ.

Ra Jesu bi ntate de ra ximhai

²⁵ Nú'a stá xi'ahũ, stá xi'ahũ ngu 'nara 'bede. Pe ma da zø ra pa gue ya hinga ma ga xi'ahũ njabũ, pe ma ga xi'ahũ de ma Dada co ya noya nú'ũ 'bestho da za gui padihũ.

²⁶ Ha nuya pa'ũ ma gui 'yaphũ ma Dada de ja ma thuhu, y hinga mathoni go ga api pa da 'ra'ahũ nú'a te gui 'yaphũ. ²⁷ Ngue'a ma Dada xi mā'a'ihũ, ngue'a guí macaguihũ ne xcá camfriguihũ gue stá ehe de habũ ndí 'bũ'be'a. ²⁸ Ndí 'bũ'be ma Dada ne stá ehe pa guecua ja ra ximhai, ne nubyá ma ga ma de guecua ja ra ximhai pa ga yopa pengui ma'na'qui nuni habũ bí 'bũ ma Dada.

²⁹ Nu'bú nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—Nubyá hã, ya tso ma mfenihe xá hño nú'a guí mā, ngue'a ya hinte grí hyecuabi nú'ũ ya noya guí mā. ³⁰ Nubyá hã, dí pahe gue guí patho gatho, hangue hinga mahyoni to da 'yan'a'i 'nara nt'ani. Hangue dí camfrihe gue Ajuã bá peñ'a'i.

³¹ Ha nura Jesu bi datuabi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ya guí camfrihũ? ³² Pahũ gue ma da zø ra pa ne majuani nubyá ya xa zøhø, ma gui nxanihũ ne ma gui penjũ ja ri nguhũ 'na ngu 'na, ne ma gui hyegasehũ, pe nuga hinga ma ga 'busega, ngue'a dí 'bũ'be ma Dada. ³³ Dí xi'ahũ njabũ pa da za gui 'bũhũ te rá 'ñenthon si ra dumui ngue'a guí camfriguihũ. Nuua ja ra ximhai ma gui thohũ ya thogui, pe oxqui tu ri mũihũ, dá nja ri ts'edihũ pa gui tsetihũ, ngue'a nuga ya stá ntate de nuna ra ximhai.

17

Ra Jesu apa Ajuã rá Dada po yá nxadi

¹ Mi uadi bi m̄anga njabũ ra Jesu, nepũ bi nøts'e pa mahets'i ne bi 'yapa Ajuã rá Dada, bi 'ñena:

—Ma Dada'i, ya bi zø ra ora. 'Yøt'e pa da hnequi ma nsunda núga ri T'ugui, ne pa njabũ necá ga øt'e pa da hnequi ri nsunda nehe. ² Ngue'a nu'i xcá 'yentc'a ja ma 'ye gatho ya ja'i de ra ximhai, pa ga umbabi ra te nzantho nuto gatho xcá 'raqui. ³ Nú'ũ to'o pe'tsa ra te nzantho go gue'ũ padi gue go gues'e'i grá 'nat'a Ajuã majuani, ne pacagui núga drá Jesucristo xcá pengagui.

⁴ Nuga stá øt'e pa bi hnequi ri nsunda nuua ja ra ximhai, ngue'a ya stá jua't'a ri 'befi nú'a gá 'bepcagui ga pefi. ⁵ Nubyá, ma Dada'i, 'yøt'e pa nu xcrá yopa mabũ, da yopa hnequi ma nsunda ngu nú'a ndí pe'tsi nú'bu ndá 'bahuibũ nú'bu mi othotho ra ximhai.

⁶ Núyũ to'o xcá huahni de ra ximhai ne xcá 'racagui, ya stá utuabiyũ to'o'igue ne tengu ri 'mũi. Nuyũ go ri metiyũ ne xcá 'racaguiyũ, ne nuyú xa 'yøt'e ngu manga ri noya. ⁷ Nuyú ya padi gue gatho nú'a dí pefi ne nú'a dí ma go xcá 'bepcagui. ⁸ Ngue'a stá xipabiyũ nú'a xcá xicagui, ne nuyú xa gamfri, ne xa badi gue xi majuañi stá ehe de habũ ndí 'bũhui, ne xa gamfri gue go gue'e xcá pencagui.

⁹ Nuga dí a'a'i gui suyũ, hingo dí a'a'i pa gui su nú'ũ ya ja'i hingyá gamfri, hønse dí a'a'i gui su núyũ xcá 'racagui, ngue'a go ri metiyũ. ¹⁰ Ne gatho nú'a xcá 'racagui go ma metiga, ne gatho nú'a ma metiga go ri meti nehe, ne gatho nú'a ri metigue go ma metiga nehe. Mahyegui ma metihũ. Ne ma nsunda di hnequi ja guehyũ.

¹¹ Ngu gui padi gue nuga ya hinga ma ga 'bũcua ja ra ximhai, ngue'a ma ga mabũ pa habũ guí 'bũi. Pe nuyú ha, ma da gohi. Ma maca Dada'i, jamasu co ri ts'edi núyũ to'o xcá 'racagui, pa njabũ da 'nathoyũ ngu dí 'nathoui. ¹² De stá 'bũcua ja ra ximhai stá jamasugayũ co ri ts'edi pa hinxa 'uegueyũ. Stá su núyũ xcá 'racagui, ne hinto ma'na de guehyũ xa 'medi, nsøctho nú'a to'o dí 'ñepi da 'medi pa da njabũ ngu manga ra Maca T'ofu.

¹³ Nubyá ma ga mabũ habũ guí 'bũi. Pe de dí 'bũcuatho ja ra ximhai, dí a'i go gui subyayũ, pa njabũ nuyú da me'tsa ra johya ja yá coraso ngu nú'a dí pe'tsca. ¹⁴ Nuga stá xipabiyũ ri noya, pe nuya ja'i nú'ũ hingyá gamfri di utsayũ ngue'a nuyú ya hingyá meti ra ximhai, ngugui nehe hingo rá metigui ra ximhai. ¹⁵ Hindí a'a'i pa gui tsits'i de guecua ja ra ximhai, nu'a dí a'a'i, ñaniyũ de ra ts'onðahi. ¹⁶ Nuyú ya hingyá meti ra ximhai, ngugui nehe hingo rá metigui ra ximhai. ¹⁷ Hangue dí a'a'i gui utuabiyũ ri noya, pa njabũ da 'uegueyũ de gatho nú'a xá nts'o ja ra ximhai, ngue'a nuri noya gue'a majuañi. ¹⁸ Ngu xcá pencaguiua ja ra ximhai, njabũ nehe dí pehniyũ pa da ma gatho ja rá ngũni ra ximhai pa da manga ri noya. ¹⁹ Nuga dí huts'i ga unga ma te po rá guehyũ ngue'a dí øt'a'i nú'a go ri paha, pa njabũ neheyũ da 'yøt'a'i ri paha ngue'a nuyú padi nú'a majuañi.

²⁰ Hindí a'a'i pa seheyũ, dí a'a'i nehe pa nuto gatho ma da 'yøde nú'a da manyũ, ne da gamfrigui, ²¹ pa da 'natho'ũ ngu dí 'nathoui, ngue'a nu'i ma Dada'i guí 'bũi con gueque ne nuga dí 'bũi con gue'e. Ne dí a'a'i pa nú'ũ ne nuju ga 'nathohũ, pa njabũ gatho ya ja'i ja ra ximhai da gamfri gue go gue'e xcá pencagui. ²² Ngu xcá 'yøt'e pa bi hneca ri nsunda ja ma 'mũi nuua ja ra ximhai, njabũ nehe stá øt'e pa da hneca ri nsunda ja yá 'mũi'ũ, pa njabũ da 'natho'ũ nehe ngu dí 'nathoui. ²³ Nuga dí 'bũi con gue'ũ ne nu'i guí 'bũi con gueque, y njabũ da 'natho'ũ, pa njabũ gatho ya ja'i ja ra ximhai da za da badi gue go gue'e xcá pencagui ne grí maði'ũ nehe ngu grí macagui.

²⁴ Ma Dada'i, ya nguí macagui desde nú'bu mi othotho ra ximhai, ne 'nada ra nsunda habũ ndí 'bũhui. Nubyá nú'ũ to'o xcá 'racagui dí ne da mabũ nú'bu habũ grá ma, y nú'bu ma dí hyanda ma nsunda nú'a ya ma ga yopa hani ma'na'qui. ²⁵ Ma hoga Dada'i, nuya ja'i hingyá gamfri hingui padi to'o'i, pe nuga ha, dí padi to'o'i, ne núyũ xcá 'racagui padi gue go gue'e xcá pencagui. ²⁶ Stá utuabiyũ to'o'igue ne tengu ri 'mũi, ne ga sigui ga utuabi, pa njabũ ngu grí macagui, neheyũ da me'tsa nú'a ra hmate'a ja yá coraso, ne nuga ga 'bũi con guehyũ.

18

Bri ju nts'ahni ra Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Ha nu mi uadi bi manga ra Jesu njabũ, bi ma de guehni co yá nxadi ne bi 'rani ja 'nara hñe rá thuhu Cedró, pa bi zøni'ũ ja 'nara uaza, nepu ja bi yut'ini'ũ. ² Ha nura Juda nú'a bi da ra Jesu, ya mi padi nú'a ra uaza, ngue'a ndunthi ya 'mi'qui xqui mani'a co ra Jesu ne ma'ra yá nxadi, mi munts'ini'ũ. ³ Nu'bu ra Juda bi zixa 'na hmunts'i ya soldado ne 'raya gũnts'ahni nú'ũ xqui mehna ya nda gá macja ne ya fariseo, ne ja bi mani'ũ ja ra uaza mri

hñā ya ñot'i ne con te da hñotehma. ⁴ Pe nura Jesu gatho mi patho nú'a te mi ma da t'ø'tuabi'a, hangue bá pøni de ja ra uāza pa bi nthēui'ū, ne bi 'yambabi'ū:

—¿To'o guí hoñhu?

⁵ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Ra Jesu nú'a ra me Nasare.

Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'ū:

—Go guecagui.

Ne ra Juda nú'a to'o bi da'a mi 'bahuini ya soldado ne ya gants'ahni. ⁶ Ha ngu bi uadi bi mąnga ra Jesu gue go mi gue'a, nu'bú nu'ú bi mengui dega xutha ne bi dagui ja ra hai.

⁷ Nepu nura Jesu bi yopa 'yambabi'ū ne bi 'ñembabi:

—¿To'o guí hoñhu?

Ha nu'ú bi 'ñena:

—Ra Jesu nú'a ra me Nasare.

⁸ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya stá xi'ahu gue go guecagui. 'Bu go gueque guí hongaguihu, oxqui juhū ni 'na de nuyū drí 'ño'be.

⁹ Ra Jesu bi mąnga njabu pa da nja ngu nura noya xqui mañ'a: “Ni 'na hindá 'bedi de nuyū xcá 'racagui.” ¹⁰ Nu'bú nura Simu Pedro mri hñā 'nara mahuai, ha bi c'o'tsi ne bi dacua rá gu de ra 'ñei rá 'bego ra dąnga ndā gá macja. Y nú'a ra 'bego'a mrá thuhu ra Malco. ¹¹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Oguí øt'a njabu, pe'tsa ri huai. Majuani ma ga tho ra thogui, ngue'a gue'a rá paha Ajuā ma Dada.

Ra Jesu bi ts'ixa ja rá thandi ra dąnga ndā gá macja

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Nepu nuya soldado co yá ndā ne co ya gants'ahni nú'ū xqui mehna ya ndā gá xodyo bi mihi'ū ra Jesu ne bi du'ti. ¹³ Rá mudi bi ts'its'i'a habu mi 'bu ra Anás, ngue'a nu'á go mrá ndøhñā ra Caifá nú'a to'o mrá dąnga ndā gá macja de nú'a ra jeya'a. ¹⁴ Nura Caifá go gue'a xqui mā ne xqui xipa ya ndā gá xodyo gue mri 'ñepi hōnda 'na da du po rá ngue ya ja'i.

Ra Pedro bi ncøni gue himi padi ra Jesu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ha nura Simu Pedro ne ma'na ra nxadi mri 'befa zi yabutho mi dęnga ra Jesu. Nú'a rá ñoho ra nxadi mrá mpađi nú'a to'o mrá dąnga ndā gá macja, hangue nu'á bi yut'a ja ra patio de rá ngu'a habu xqui ju'ta ra Jesu. ¹⁶ Pe nura Pedro bi gohi møte de ra gosthi. Nepu nú'a ra nxadi mrá mpađi nú'a to'o mrá dąnga ndā gá macja bi bøni ne bi ñāui ra 'behñā nú'a mrá nsugosthi pa bi thoca ra Pedro mbo. ¹⁷ Nepu nú'a ra 'behñā mrá nsugosthi bi 'yambabi ra Pedro ne bi 'ñembi:

—¿Ha hingo gue'e gá 'ñoui dega nxadi nura dame'a?

Nepu nura Pedro bi dadi bi 'ñena:

—Hina, nuga hina.

¹⁸ Ha nuya 'bego ne ya gants'ahni xqui 'ñu ra tsibi ngue'a xmá tse, ne mi 'bahni mri mpa'ti, ha nehe ra Pedro mi 'bahuini'ū mri mpa'ti'a.

Ra dąnga ndā gá macja bi 'yø'tua ya nt'ani ra Jesu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ha nú'a ra dąnga ndā gá macja bi 'yambabi ra Jesu de yá nxadi ne de rá nt'utuate.

²⁰ Ne nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga stá ñā ja yá thandi gatho ya ja'i, nzantho stá udi ma nt'utuate ja ya nija ne ja ra ndanija habu di munts'a gatho ya xodyo, ne hinstá ñā mant'agui. ²¹ ¿Hanja go guí angagui? 'Yambabi to'o gatho xa 'yøde te stá mā. Nú'ú ha, pađi xá hño te stá mā.

²² Ha nu mi mąnga njabu ra Jesu, 'nara gants'ahni mi 'bahni bi umba 'nara mpe'ti'a, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njabu guí thātuabi ra dąnga ndā gá macja?

²³ Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu stá ñama'ñuhma, da za gui xiqui te rá 'be'a stá ma xá nts'o. Xi'a gue dá ña xá hño, ¿hanja guí nabgagui?

²⁴ Nepu de gue'a ra Anás bi mehni mi that'itho pa habu mi 'bu ra Caifá nú'a mrá danga nda gá macja.

Ra Pedro bi yopa ncøni gue himi padi ra Jesu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Ha nura Pedro mi 'bahni mri mpa'ti bi t'ambabi ma'na'qui:

—¿Ha hingo gue'e gá 'ñoui dega nxadi nú'a ra 'ñohø'a?

Ha nu'á bi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, nuga hina.

²⁶ Ha mi 'bahni 'nará 'bego ra danga nda gá macja, ne nu'á mi ja te mrá njauí nú'a xqui thacua rá gu, ne nura Pedro go xqui 'yøt'a njabu. Nura 'bego'a bi 'ñembabi ra Pedro:

—¿Ha gue hindá hant'a'ini ja ra uaza con gue'a?

²⁷ Ha nura Pedro bi ncøni ma'na'qui, ne 'bestho nura ora'a bi mafi ra menja.

Ra Jesu bri 'ba'ma ja rá thandi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Hamxuditho bi ts'ixa ra Jesu de ja rá ngu ra Caifá pa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato nú'a mrá gobierhnu, ha nuya xodyo himbi yut'a mbo ra ts'utbi pa njabu hinda nts'oqui'u, ne pa njabu da za da zi ra hñuni de ra ngo dega pascua. ²⁹ Nu'bu ra Pilato bi bonga møte habu mi 'bai'u pa bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿Te 'be guí ne gui mambabihni?

³⁰ Nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Bu hinte ma ts'oqui xa 'yøthma, nixi stá tsin'ahmahe.

³¹ Ha nura Pilato bi 'ñembabi'u:

—Tsixhu ne go da 'yø'tuahra ra ts'utbi ngu nú'a manga ri leyhu.

Ha nuya xodyo bi 'ñena:

—Núje dyá xodyohe hindí pe'tshe ra nsequi pa ga hohe 'nara ja'i.

³² Bi manga njabu'u pa ra Jesu da 'yo ja yá 'ye ya me Nroma, ngue'a nu'ú ha, mi pe'tsa ra nsequi pa da nhyote'u ja 'nara ponza. Hangué bi njabu ngu xqui manga ra Jesu te ma du mi ma da du'a. ³³ Nepu nura Pilato bi yopa yut'i ma'na'qui habu mi ja rá ts'utbi, ne bi zohna ra Jesu pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'e grá Nda de ya xodyo?

³⁴ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ha gue to xa xi'a'i, o go guí manse?

³⁵ Ha ra Pilato bi 'ñembabi:

—¿Ha gue drá xodyoga? Nuya mengu ri hai ne ya nda gá macja go gue'u bá tsi'a'i de guecua. ¿Te xcá 'yøt'e?

³⁶ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma nsu dega nda hingo xa 'raca ya meximhai. Nu'bu go xa 'racjhma'u, nu'bu nú'u to'o gra manda xa ñanjmahá de ja yá 'ye ya nda gá xodyo. Pe numa hmandaga hingo mahyegui ngu nú'u jaua ja ra ximhai.

³⁷ Hangué nura Pilato bi 'ñembabi:

—Nu'bu nu'i 'nagra ndague'bu.

Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, drá nda ngu ja juadi gá ma. Pa gue'a dá e dá 'buiua ja ra ximhai pa ga xipa ya ja'i nú'a majuani. Nuto gatho camfri nú'a majuani, go gue'u øde nú'a dí ma.

³⁸ Nu'bu ra Pilato bi 'ñembabi:

—¿To ja gue'a padi nú'a majuani?

Ra Jesu bi secuabi gue da tho

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ha nu mi m̄anga njab̄u bi b̄onga m̄ote pa bá yopa ñ̄aui ya xodyo ne bi 'ñembabi'̄u:
 —Nuga hinte ma ts'oqui dí ts̄utuabi nuna ra 'ñ̄oh̄o. ³⁹ Numa nz̄aihu dí p̄e'tsh̄u dí h̄ec'ah̄u 'nara 'yofadi núbya de ra ngo dega pascua. Nu'bú, ¿ha guí neh̄u ga h̄ec'ah̄u nuni ri Nd̄ah̄u nú'ah̄u gyá xodyoh̄u?

⁴⁰ Ha nu'ú bi m̄adi bi mafi gatho ne bi 'ñena:

—¡Nuní hina, nura Barraba h̄a!

Ha nú'a ra Barraba mrá dacate'a.

19

¹ Hangue ra Pilato bi manda bri fet'a ra Jesu. ² Nep̄u nuya soldado mi 'b̄ahni bi met'a 'nara corona dega 'bini, ne bi h̄ñu'tsuabi ja rá ñ̄axu ra Jesu ne bi hyete 'nara thenga dutu.

³ Nep̄u bi 'ñembabi'a:

—¡B̄ui pa nz̄antho nu'i ri t'equ'ei rá Nd̄a'i ya xodyo!

Nep̄u nu'ú mi umba ya m̄p̄e'ti'a.

⁴ Ha nura Pilato bi b̄onga m̄ote ma'na'qui ne bi 'ñembabi ya xodyo:

—Ndi, dra zin'a'ih̄ua pa gui p̄ah̄u gue hinte ma ts'oqui dí ts̄utuabini.

⁵ Ha ra Jesu bi b̄onga m̄ote mi hu'tsa nú'a ra corona dega 'bini ne mi he nú'a ra thenga dutu. Nep̄u ra Pilato bi 'ñemba ya xodyo:

—¡Xi 'bacua nuna 'ñ̄oh̄o!

⁶ Ha nuya nd̄a gá mac̄j̄a ne ya ḡants'ah̄ni mi mantho'̄u nu mi hyanda ra Jesu, ne mi eñ'̄u:

—Nuní drá pont'i, drá pont'i pa da du.

Nu'bú ra Pilato bi 'ñembabi'̄u:

—Tsixh̄u, go da bá ponth̄u, ngue'a nuga hinte ma ts'oqui dí ts̄utuabini.

⁷ Nep̄u nuya xodyo bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuje dí p̄e'tshe 'nara ley, ne nura ley'a m̄a gue nuní dí 'ñepi da du, ngue'a xa 'ñet'a T'̄u de Ajūa.

⁸ Ha nu mi 'yode ra Pilato nú'a mi mañ'̄u, ma'na bi ntsu'a. ⁹ Hangue bi zixa ra Jesu ma'na'qui mbo ja ra ts'utbi ne bi 'yambabi bi 'ñembi:

—¿To'o rá 'mehni'i?

Pe nura Jesu hinte bi d̄adi.

¹⁰ Hangue ra Pilato bi 'ñembabi'a:

—¿Ha gue hinte guí th̄adi? ¿Ha gue hinguí p̄adi gue dí h̄a ra ts'edi pa ga pont'a'i o pa ga h̄ec'a'i?

¹¹ Nu'bú nura Jesu bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Ni 'nara ts'edi hinguí h̄a pa da za te gui 'ȳotcagui 'b̄u hingo Ajūa da 'ra'a ra ts'edi. Hangue nú'a to'o xa dagagui ja ri 'ȳe, nú'a go gue'a ma'na tu ra ts'oqui que nu'i.

¹² Hangue desde ra ora'a, ra Pilato mi ne da hȳeguihm̄a'a, pe nuya xodyo himi tsaya ra h̄m̄afi ne mi ena'̄u:

—¡Nu'b̄u nu'i gui hȳegui nú'a ra 'ñ̄oh̄o'a, nu'bú h̄ingrí amigo ra d̄anga nd̄a Cesa, ngue'a gatho nú'a to'o da 'ñet'a nd̄a gue'a rá ncontra ra Cesa!

¹³ Ha nu mi 'yode ra Pilato nú'a mi mañ'̄u, nu'bú nu'á bi manda da ts'ixa ra Jesu pa m̄ote, nep̄u nehe'a bi b̄oni pa bá hudi ja rá hudi dega ts'utbi ja ra luga mrá thuhu Gabata dega ebreo, rí b̄oni da 'ñena rá thuhu ra T'̄ut'ado. ¹⁴ Y nú'a ra pa'a mrá pa dega nthoqui de ra ngo dega pascua, ne ngu mi nz̄unga 'rato xudi. Nep̄u ra Pilato bi 'ñembabi ya xodyo:

—¡Ndi, 'bacua ri Nd̄ah̄u!

¹⁵ Pe nu'ú bi yopa mafi'̄u ma'na'qui ne bi 'ñena:

—¡Tsits'i, bá pont'i, ne ja dí duni!

Nep̄u ra Pilato bi 'ñembabi'̄u:

—¿Ha gue guí neh̄u ga pont'a nuna ri Nd̄ah̄u?

Nep̄u nuya nd̄a gá mac̄j̄a bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nura Cesa h̄on̄se go gue'a ma nd̄ahe, y jo'o ma'na.

¹⁶ Hangue ra Pilato bi 'yent'ua ja yá 'ye ya xodyo pa dra pont'i'a. Hangue nu'á bi zinga ra Jesu ne bi zits'i pa da pont'i ngu mi ne'á.

Ra Jesu bri pont'a ja ra ponza

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ne ra Jesu bi bõni mi ndude rá ponza. Ne bi ts'its'i pa ja ra t'øhø rá thuhu Ñaxmadu, dega ebreo rá thuhu Golgota. ¹⁸ Ne ja brá pont'ini'a co má yoho ya 'ñøhø, 'na cada rá hyo, ha ra Jesu bi 'yoda madetho de gue'á. ¹⁹ Y ja ra ponza habu bri pont'a ra Jesu xqui thøta 'nara xithe ne mi huxni 'raya noya nú'a bi manda ra Pilato da t'ofo. Mi ena njabu: "Ra Jesu ra me Nasare, rá Nda ya xodyo." ²⁰ Ne ndunthi ya xodyo bi hñe'ta nú'á ya noya, ngue'a habu bri pont'a ra Jesu mi guetbu ra hnini Jerusale, y nú'á ya noya'á xqui t'ofo dega ebreo, ne dega griego, ne dega lati. ²¹ Ne nuyá nda gá macja ya xodyo bi ma bá embabi ra Pilato:

—¿Hanja gá ofo njabu gue go gue'a rá Nda ya xodyo? 'Yofu gue nu'á mi manse gue rá Nda ya xodyo.

²² Ha nura Pilato bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'a stá ofo, ya stá ofo.

²³ Ha nu mi uadi bi pont'a ra Jesu nuya soldado, bi gumpa yá dutu ra Jesu nú'á xqui 'bøcuabi. Mi goho ya soldado, ne bi hñegue 'ra 'na xeni nuya dutu'á. Ne bi gumpa rá mahe nú'a himi pe'tsa ni 'nará nt'edi, mi xøgue ra xani. ²⁴ Nepu nu'á bi 'ñembabi'á 'na ngu 'na:

—Hinga ma ga tuñhu, ma ga rifahu pa ga nuhu to'o drá meti.

Hangue bi njabu ngu manga ra Maca T'ofu habu ena: "Bi nhyegue 'ra 'na xeni ma dutu, ne bi rifagui nú'a ma'na ma he." Ne gue'a bi 'yøt'a ya soldado.

²⁵ Y guetbu ja ra ponza mi 'bahni rá nana ra Jesu, ne 'nara 'behña nú'a mrá cu rá nana ra Jesu, ne ra Maria rá 'behña ra Cleofa, ne ra Maria Magdalena. ²⁶ Ha nu mi hyanda ra Jesu rá nana mi 'bahuini nú'a rá hmaca nxadi'a, nu'á nu'á bi 'ñembabi rá nana:

—Nubyá 'yøt'a ra uenda gue nú'a guí 'bahuibu go gue'a dri t'ubya'a.

²⁷ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi nehe nú'a rá hmaca nxadi:

—Ne'i, 'yøt'a ra uenda gue nú'a guí 'bahuibu go gue'a dri nanabya'a.

Y desde gue'bu, nura hmaca nxadi bi zits'i'a ja rá ngu pa bi japamasu.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Y ra Jesu mi padi gue ya bi uadi gatho, nepu pa bi nja ngu nú'a manga ra Maca T'ofu, nu'á bi 'ñena:

—Tsuca ra nduthe.

²⁹ Ha mi jani 'nara mohi mi po ra ju'tsa vinu. Nepu bri 'bo'mba 'nara sponja co nura ju'tsa vinu ne bri thøta ja 'nara ts'ut'o dega isopo, nepu bi 'bøtse asta ja rá ne ra Jesu.

³⁰ Ha nu mi zi nura ju'tsa vinu ra Jesu bi 'ñena:

—Ja xa uadiua gatho nú'a xra 'bøpcagui.

Ne 'bestho ra ora'a bi ñe'mi ne bi du.

'Nara soldado bi umba 'nara nsuni ja rá hyo rá tiña ra Jesu co 'nara lansa

³¹ Ha mrá pa ra nthoqui de ra ngo dega pascua, hangue nuya nda gá xodyo bi ma bá bantebi ra Pilato pa da manda dra thempa yá ua nú'á xqui 'bont'i ne da ja'mba yá ndo'yo de guehni, pa njabu ni 'nara anima hinda gohi ja ra ponza nura pa dega tsaya, ngue'a nú'a ra pa dega tsaya gue'a ra dango. ³² Hangue nuya soldado bi uat'i habu mi zadi 'na de nú'á ya be xqui 'bont'i mahyegui co ra Jesu pa bi thempabi yá ua, nepu bri jabu nehe nú'a ma'na ra be. ³³ Pe nu mi uat'i habu xqui 'bont'a ra Jesu, nu'á ya himbi thempa yá ua ngue'a bi hyandi'á gue ya xqui du'a.

³⁴ Pe 'nara soldado bi umba 'nara nsuni ja rá hyo rá tiña co 'nara lansa, nepu 'bestho bi bonga ra ji ne ra dehe. ³⁵ Ha nú'a to'o pedená, go 'na to'o bi hyandi, y nuna ma go guehna majuani, pa guí camfriu nehe. ³⁶ Bi njabu pa bi nja ngu manga ra Maca T'ofu habu ena:

“Hindra thempabi ni 'nará ndo'yo'a.” ³⁷ Y nehe bi njabũ ngu m̄anga ra Maça T'ofu habũ ena: “Ya ja'i bi hyandi nú'a bi s̄anse'u.”

Ra Jesu bri t'agui

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Nepũ ra Jose mrá me Arimatea bi ma bá bantebi ra Pilato pa da 'yapa nsequi da ca'mba rá zi ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza ne da duts'i'a. Ra Jose xqui gamfri ra Jesu, masque mant'aguitho ngue'a mi tsu yá mixodyoui. Ne ra Pilato bi umba nsequi, hangue bi ma bá ca'mba rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza ne bi duts'i. ³⁹ Nehe ra Nicodemo nú'a xqui ma da c'a'tsa ra Jesu dega xuui, nehe bi mani habũ xqui 'bont'i'a. Nu'á mi hñã ra mirra mi nthants'i co ra aloe, mi pe'tsa 'natema'ret'a kilo rá hñũ. ⁴⁰ Nepũ nu'á bi du'tsua rá zi ndo'yo ra Jesu, ne bi mant'i co ya x̄ni dutu nú'u xqui t'uxa nú'a ra mirra ne ra aloe, ngue'a mi njabũ yá nzai yá nt'agui ya xodyo. ⁴¹ Y nu habũ bri pont'i'a, mi jũmpa guetbũ 'nara uaza habũ mi ja 'nara cuts'i pa ra nt'agui, ne hinto xqui nt'aguitho ja nura cuts'i'a. ⁴² Hangue ja bá aguini'u ra Jesu ngue'a guehni bi gũmpa guetbũ'u de habũ xqui 'bont'i'a, ne ngue'a ya mi ma da m̄adi ra pa dega tsaya de ya xodyo.

20

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ 'Nitho nú'a ndomingo, tobya himi hats'itho, ra Maria Magdalena bi ma habũ xqui t'agui ra Jesu, ne bi hyandi gue xqui t'ent'a ra do nú'a xqui jot'a ra nt'agui. ² Hangue nu'á bi ma hnest'ihĩ pa habũ mi 'bui ra Simu Pedro ne nú'a ma'na ra nxadi nú'a xi mrá hm̄adi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Xa th̄ai ra zi Hmu de habũ mi t'agui ne xa thuts'i, y nubyá nixi hindí pahe habũ xá ts'ogui'a.

³ Nepũ nura Pedro bi ma 'bestho pa da c'a'tsa ra nt'agui co nú'a ma'na ra nxadi. ⁴ Bi ma hnest'ihĩ ri yoho, pe nú'a ma'na ra nxadi ma'na bi 'met'o de ra Pedro, hangue 'met'o bi zonga ja ra nt'agui'a. ⁵ Ngu bi zoni bi ndoqui ne bi nc'ats'i, nepũ bi hyanda ya x̄ni dutu mi 'bõni, pe nu'á himbi yut'i. ⁶ Nepũ hinga ya'a 'bestho bi zonga ra Simu Pedro nú'a mri 'befa, ne nu'á ha, bi yut'a mbo ra nt'agui ne bi hyanda ya x̄ni dutu mi 'bõni. ⁷ Ne bi hyanda nú'a ra dutu xqui thu'tuahmã rá ñaxu ra Jesu xqui 'bants'i ne 'nambũ xqui thuts'i. ⁸ Nehe nú'a xqui zonga ra m̄adi, bi yut'i mbo habũ bi t'agui ra Jesu pa bi hyandi, ne bi gamfri gue ra Jesu xqui yopa nte ngu xqui xipi'u. ⁹ Nu'á hinxqui zo yá mfeni de nú'a mi m̄anga ra Maça T'ofu habũ ena gue mi pe'tsi da nangui de ja ra du, ne asta nura ora'a ja bi zo yá mfeni'u. ¹⁰ Nepũ ri yoho bi mengui pa ja yá ngu'u.

Ra Maria Magdalena bi hyanda ra Jesu xqui nangui de ra du

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Pe nura Maria mi 'bahni m̄ote guetbũ ra nt'agui mi zoni, ne ra ora mi zoñ'a bi ndoqui pa bi nc'axa mbo ra nt'agui. ¹² Ne bi hyanda yoho ya enx̄ mri hñe t'axi, 'na mi hudi habũ xqui nja rá ñaxu, ha nu'a ma'na habũ xqui nja yá ua nuni habũ xqui 'begui hm̄ahã rá zi ndo'yo ra Jesu. ¹³ Ha nu'á bi 'ñembabi'a:

—Naná, ¿hanja guí zoni?

Nu'á bi 'ñena:

—Ngue'a xa th̄ai ma zi Hmu ne xa thuts'i, ne hindí pađi habũ xá ts'ogui'a.

¹⁴ Ne nu mi m̄anga njabũ'a, bi ñegui nepũ bi hyanda ra Jesu mi 'bahni, pe nu'á himbi bađi ua go mi gue'a ra Jesu. ¹⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Naná, ¿hanja guí zoni? ¿To'o guí honi?

Ha nura Maria mi hu rá m̄ui gue go mi gue'a ra nsu uaza, hangue bi 'ñembabi:

—Ndada, 'bũ xcá tuts'igue, xicagui habũ xcá tsogui pa ga ma ga tuts'i.

¹⁶ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¡Maria!

Ra ora'a ra Maria bi mpunts'i ne bi 'ñembabi dega ebreo:

—¡Raboni! —Nú'a ra noya'a rí bõni da 'ñena Xahnate.

¹⁷ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oguí thangagui ngue'a hinstá matho habu bí 'bu ma Dada, pe rí ma bá xipabi nú'u ma'ra ma cu ne gui 'ñembabi'u gue ma ga ma habu bí 'bu ma Dada ne ri Dadahu, ma Ajuá ne ri Ajuahu.

¹⁸ Nu'bú ra Maria Magdalena bi ma bá xipabi ya nxadi gue xqui hyanda ra zi Hmu, ne bi xipabi'u ngu nú'a xqui xipabi'a.

Ra Jesu bi 'mai madetho de yá nxadi

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ne nura domingo'a de mi nxuui ya nxadi xqui munts'i ne xqui got'a ya gosthi ngue'a mi tsu ya ndá gá xodyo. Nepu bi zonga ra Jesu ne bi 'mai madetho de gue'u ne bi zengua bi 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho.

²⁰ Ne nu mi xipabi njabu'u, bi 'ñutuabi yá 'ye ne rá hyo rá tiña. Hangue ya nxadi xi bi johya ngue'a bi yopa hyanda ra zi Hmu. ²¹ Nu'bú ra Jesu bi yopa 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho. Ngu bá pencagui Ajuá ma Dada, njabu nehe dí pen'ahu.

²² Ne nu mi mangu njabu bi hui'ti'u ne bi 'ñembabi:

—Hñañhu ra Maça Ndahi. ²³ Nuto gatho gui pambahu yá ts'oqui, gue'u dra pumbabi, ne nuto gatho hingui pambahu, gue'u di tuda yá ts'oqui.

Ra Toma bi hyanda ra zi Hmu gue xqui yopa nte de ra du

²⁴ Pe nura ora mi zonga ra Jesu mi jo'oni ra Toma 'na de nú'u ya 'ret'amayoho ya nxadi, nú'a mi t'embi ra Go. ²⁵ Hangue nu ma'ra ya nxadi bi 'ñembabi ra Toma:

—Stá hanthe ra zi Hmu.

Nepu nu'a bi 'ñembabi'u:

—'Bu hinga handua yá 'ye habu bi mfoxa ya clavo, ne 'bu hinga thint'a ma dedo habu bi mfoxa ya clavo, ne 'bu hinga thint'a ma 'ye ja rá hyo rá tiña, hinga camfri.

²⁶ Rá hñato ma pa'a bi yopa munts'a ya nxadi ma'na'qui, ne nu'bú ha, mi 'buhni nehe ra Toma. Nepu bi zonga ra Jesu mi jot'a ya gosthi ne bi 'mai madetho de gue'u ne bi zengua bi 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho.

²⁷ Nepu nu'a bi 'ñembabi ra Toma:

—Haua ri dedo ne thint'a ja ma 'ye, ne haua ri 'ye ne thint'a ja rá hyo ma tiña. Ográ 'ñagamfri, camfrigui.

²⁸ Nu'bú ra Toma bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¡Ma zi Hmu'i, ne ma Ajuá'i!

²⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ya xcá camfri ngue'a xcá hyandgagui, nугue Toma? Dá njapi nuto gatho camfrigui masque hinxá hyandgagui.

Nuna ra t'ofu bi t'ofu pa gui camfrihu

³⁰ Ndunthi ma'ra ya danga nt'udi bi 'yot'a ra Jesu ja yá thandi yá nxadi, pe nu'ú hinxá t'ofu ja nuna ra t'ofu. ³¹ Pe nuyá bi t'ofu pa da za gui camfrihu gue ma zi Hmuh ra Jesu go gue'a ra Cristo rá T'u Ajuá, ne pa 'bu gui camfrihu, da nja ri tehu pa nzantho po rá ngue'a.

21

Ra Jesu bi c'a'tsa yoto yá nxadi ja ra ñanthe

¹ 'Mefa ra Jesu bi yopa hnequi habu mi 'bui yá nxadi ja ra ndehe rá thuhu Tiberia. Ne bi yopa hnequi njaua: ² Ra Simu Pedro mi 'buhui 'nadbú ra Toma nú'a mi t'embi ra Go, ne ra Natanael nú'a ra me Ncaná de Galilea, ne yá t'u ra Sebedeo, ne má yoho yá nxadi ra Jesu, gatho'u 'nadbú mi 'bui. ³ Ha ra Simu Pedro bi 'ñembabi'u:

—Ma ga ma ra 'bēhua.

Ha nú'ua ma'ra nehe bi 'ñena:

—Ga maha nehe.

Nepu bi ma'ua ne bi yut'a ja 'nara motsa, pe nura xuui'a hinte bi gu'ua. ⁴ Ha nu mi hyats'i mi 'bahni ra Jesu ja rá hyo ra ndehe, pe nuya nxadi himi padi ua go mi gue'a ra Jesu. ⁵ Nepu nu'á bi 'ñembabi'ua:

—Ts'unt'uhua, ¿ha hinte xcá juhua?

Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Otho.

⁶ Ha nu'á bi 'ñembabi'ua:

—Cathua ra xit'a po ja ra 'ñei de ja ra motsa ne njabu da za gui juhua.

Hangue nu'ú bi gat'a ra xit'a, ne nu mi gats'i xi mi ñuxa ya hua asta himi tse di da pø'tse'ua co yá hñua ya hua mi cu. ⁷ Nu'bú nú'a rá hmaça nxadi ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—¡Go guehni ma zi Hmuhua!

Ha ngu mi 'yøde ra Pedro gue go mi gue'a ra zi Hmu, nu'bú bi dama hñuxa rá he nú'a xqui hñaquí, ne bi hñøt'a ja ra ndehe pa bi zonga ja ra ñanthe habua mi 'ba ra Jesu. ⁸ Ne nu ma'ra ya nxadi bi 'yet'a ra motsa pa ja ra ñani, mri gat'atho'ua ra xit'a nú'a mi ñuxa ya hua, ngue'a himi yabu pa ja ra ñani, ngu mi 'na nthebe metro rá yabu. ⁹ Ha nu mi bøni'ua de ra motsa, bi hyanda 'raya despi mi zøni, ne ja mi oxni 'nara hua mi nthaxi, nehe mi jani 'raya thuhme. ¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Bá hahua 'raya hua nú'ua ja juadi gá juhua.

¹¹ Nu'bú ra Simu Pedro bi yut'a ja ra motsa ne bi pønga ra xit'a ja ra ñanthe nú'a mi ñuxa ya danga hua, mi 'na nthebe made ne hñu yá ndunthi'ua. Y masque mi ndunthi ya hua pe ra xit'a himbi ntani. ¹² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Bá e gui ntacohua.

Ha nuya nxadi mri ntsapabi da 'yambi to'o'a, ngue'a mi padi'ua gue go mi gue'a ra zi Hmu. ¹³ Nepu nura Jesu bi joni ja ra tsibi bi hñaca ya thuhme ne bi umbabi'ua; njabu nehe bi 'yøt'e co ra hua.

¹⁴ Ya rá hñu'qui'a xqui 'ñudi ra Jesu ja yá nxadi nu de ya xqui yopa nte de ra du.

Ra Jesu bi ñqui ra Simu Pedro

¹⁵ Nu mi ua ntaco'ua ra Jesu bi 'yambabi ra Simu Pedro ne bi 'ñembi:

—Nugue Simu, rá t'ua'i ra Joná, ¿ha gue ma'na go grí maçagui de guehyua ma'ra?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

—Hahá, ma zi Hmu'i, nu'i guí padi gue drí ma'i.

Ne nu'á bi 'ñembabi:

—Supca ma zi t'uca deti.

¹⁶ Nepu rá ño'qui ra Jesu bi 'yambabi ma'na'qui, bi 'ñembabi:

—Nugue Simu, rá t'ua'i ra Joná, ¿ha grí maçagui?

Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Hahá, ma zi Hmu'i, nu'i guí padi gue drí ma'i.

Ne nu'á bi 'ñembabi:

—Supca xá hño ma zi deti.

¹⁷ Nepu rá hñu'qui bi 'yambabi ma'na'qui, ne bi 'ñembabi:

—Nugue Simu, rá t'ua'i ra Joná, ¿ha grí maçagui?

Ra ora'a bi du rá mui ra Pedro ngue'a ya rá hñu'qui bi 'yambabi ua mi maçi'a, ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'i gatho go guí padi, ne guí padi gue xi drí ma'i.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Supca xá hño ma zi deti. ¹⁸ Xi majuani dí xi'a'i, nú'bu nguí nts'unt'ua nguí hese ri he ne nguí 'yo habua go nguí ne. Pe nu xcrí ndaxjua ma gui tanga ri 'ye, ne ma'na to ma da hye't'a'i ri he, ne da zix'a'i habua hingo gui negue.

¹⁹ Bi m̄anga njabũ'a pa bi xipi te ma du mi ma da du ra Pedro pa da hnequi rá nsunda Ajuã. Ne nu mi m̄anga njabũ bi 'ñembabi:

—¡Tengagui!

Ra hm̄aca nxadi

²⁰ Nepũ nura Pedro bi ñegui ne bi hyandi gue mi d̄ena nú'a rá hm̄aca nxadi ra Jesu, nú'a xqui hñudi ja rá hyo ra Jesu nú'bu mi nt'oxi'ũ ne xqui 'yambabi to'o mi ma da da'a.

²¹ Ne nu'bu ra Pedro nu mi hyant'a bi 'yambabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, xi nuni, ¿te go ma da jani?

²² Nu'bu ra Jesu bi d̄adi:

—Nu'bu go ga negá nuni da 'm̄ui asta ra pa ga pengui, ¿te go grí 'ñanigue? Nu'i go da tengagui.

²³ Hangue nuna ra 'bedenã bi 'ño ja gatho ya gamfri, ne bi beni'ũ gue nura nxadi'a himi ma da du. Pe ra Jesu himbi 'ñena gue himi ma da du, h̄onse bi 'ñena: “Nu'bu go ga negá nuni da 'm̄ui asta ra pa ga pengui, ¿te go grí 'ñanigue?”

²⁴ Nú'a ra hm̄aca nxadi'a go gue'a di damajuani de nuya ya t'øt'e bi nja, ne bi 'yofo ja nuna ra t'ofu. Ne dí pahe gue nú'a bi 'yofo gue'a majuani.

²⁵ Nehe ja ndunthi ma'ra ya t'øt'e nú'ũ bi 'yøt'a ra Jesu. 'Bu to da 'yofo gatho'ũ dí beni gue nuya t'ofu'ũ hinda 'ñeni gatho maxøgue rá nguni ra ximhai. Njabũ gue'a.

RA ECHO YA 'BEFI NÚ'Ū BI MEFI YA APOSTOL

Ra Zidada Jesu bi ñgtcah da mencah ra Maça Ndahi

¹ Núga drá Luca, nura mudi t'ofo dá ofo ne dá pehn'abú, zi cu Teofilo, ja maní gatho nú'a te bi 'yot'a ma zi Hmuh ra Jesucristo, ne nú'a bi 'ñudi desde ra pa'a bi futa rá 'befi, ² asta ra pa bi yopa mengui pa mahets'i. Pe ante da ma pa mahets'i, bi zofa yá apostol nú'u xqui huahni, ne po ra Maça Ndahi bi xipabi te mi ma da 'yot'e'u. ³ 'Mefa de xqui du ra Jesu ja ra pont'i ne de xqui yopa nte, nú'á bi 'mucua má ñote ma pa, ne mri 'ñudi ja yá apostol pa bi gamfri'u gue ya xqui yopa nte ma'na'qui, ne pa mi xipabi'u de hanja ri manda Ajuá.

⁴ Y de mi ñaui yá apostol ante da ma'a pa mahets'i, bi 'ñembi'u:

—Oxqui ma gui pøñh de guecua Jerusale, ja da 'buhua asta hingui hañh nú'a xa ña't'ahú Ajuá ra Dada, nú'a ya stá xi'ahú gue ma gui hañh. ⁵ Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahú ya 'bestho ma da zø ra pa gui nxisteheh co ra Maça Ndahi.

Ra Zidada Jesu bi mengui pa mahets'i

⁶ Y de mi ñaui yá apostol bi 'ñani'u bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿ha gue nuya pabya ma gui umba ma'na'qui rá ts'edi ra hnini Israel pa da ndá?

⁷ Nu'bú ra Zidada Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Hingo rí 'ñep'ahú gui pahú ha'mu ma da 'yot'a Ajuá ra Dada nú'a xa bense'a da 'yot'e. ⁸ Nu'ahú, nu'a ma da nja, ma gui hañh rá ts'edi ra Maça Ndahi sta zøhø, ne ma gui dahú majuani de gueque nuua Jerusale, ne gatho rá nguni Judea, ne nuni Nsamaria, ne gatho maxøgue rá nguni ra ximhai.

⁹ Nu mi uadi bi mangan njabú ra Zidada Jesu bi njuts'i pa maña ja yá thandi yá apostol. Nepu bi hyandi'u gue bi go'ma 'nara guui, ne ya himbi za bi yopa hyant'u ma'na'qui. ¹⁰ Nepu de mi nøts'e mi handa ra Jesu bi ma pa mahets'i, mi ðamfri'u mi 'bahni yoho ya enxε con gue'u, mri hñe dega t'axi. ¹¹ Y nú'u ya enxε'u bi 'ñembabi ya apostol:

—Nú'ahú gyá me Galileahú, ¿te 'be guí nøt'shu nuni mahets'i? Nura Jesu xcá hyanthúbya xa ma pa mahets'i, go guet'atho ma da yopa menguiua ngu xcá hyanthú bi ma, njabú ma da mengui.

Bri thahna ra Matía pa rá mpøte ra Juda

¹² Nepu yá apostol ra Jesu bi gai de ja ra t'øhø 'bo Olivo pa bi ma ja ra hnini Jerusale. Nurá ñabú de ra t'øhø pa ja ra hnini pe'tsa ngu 'na kilometro. ¹³ Y nu de mi zøni'u mbo ja ra hnini, bi bøxa ja ra tøngu habú xqui mihí'u, ne ja mi 'buhni ri gatho'u, ra Pedro, ra Cobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Tolo, ra Teo, ma'na ra Cobo rá t'u ra Alfeo, ne ra Simu nú'a mi t'embi ra Selote, ne ra Juda rá cu ra Cobo. ¹⁴ Gatho'u nzantho mi munts'i mi apabi Ajuá co 'nada ra mfeni, mahyegui co yá cu ra Jesu, ne ra Maria rá nana'a, ne ma'ra ya 'behña.

¹⁵ Ha nuya pa'u bi munts'ini ngu 'na nthebe ne 'nate ya cu, y 'na'qui, ra cu Pedro bi 'mai madetho de gue'u ne bi 'ñembi'u:

¹⁶ —Ma zi cu'ihú, pe'tsi te xi da njabú ngu nú'a xqui mangan ra Davi ne bi 'yofo ngu nú'a xqui xipabi ra Maça Ndahi. Ra Davi bi ma de ra Juda nú'a to'o bi zixa ya ja'i pa bá ju ma zi Hmuh ra Jesu. ¹⁷ Y nujú dí pahú gue nu'á go gue'a nehe mrá nxadi ra Jesu, ne mahyegui ndí pephú'a. ¹⁸ Nu'á bi pa ma zi Hmuh ra Jesu, y co nú'a ra boja bi t'umbi, bi thanga 'nara hai. Nepu nu'á bi dagui ma'memfo, ne 'bestho bi fø rá muí ne bi bønga yá xefo, y bi du. ¹⁹ Y gatho ya me Jerusale bi badi nú'a xqui nja, hangue nu'á bi hñu'mbabi nura hai'a de yá hñaqui'u Aceldama, rí bøni da 'ñena ra Hai dega Ji. ²⁰ Pe'tsi te da njabú ngu nú'a xa t'ofo ja ra Maça T'ofa ja ya Salmo ne ena:

Dá nhuata rá ngu'a,
oto sti ma da 'm̄ini.

Nehe ena:

Nu'a mrá 'bɛfihm̄a, dá mɛ ma'na ra ja'i.

²¹ Hangue mahyoni ga huañh̄abya 'na de nú'ɔ to'o ndí 'ñoh̄u gatho nú'ɔ ya pa ndá 'b̄uh̄u co ma zi Hmuh̄u ra Jesu, ²² desde mi xi'tsa ra Xuua asta mi ma mahets'i. Nu'a tó'o ma ga huahnih̄u go gue'a ma da maxcah̄u ga dah̄u majuani gue ma zi Hmuh̄u ra Jesu ya xa yopa nte de ra du.

²³ Nep̄u bi huahni'ɔ 'nara cu rá thuhu ra Jose nú'a xqui thu'mbabi ra Barsabá ne mi t'emb̄i ra Justo, ne bi huahni'ɔ ma'na ra cu rá thuhu ra Matía. ²⁴ Nep̄u bi 'yapabi'ɔ Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Dada'ihe, go gue'e guí patca gatho ma mfenihe, 'ñutcahebya de nuya yoho ya cu 'b̄ucua to'o de guehȳu xcá huahni. ²⁵ Nu'i go guí padi nda'ñ̄a de guehȳu xcá huahni pa da mɛp'a'i ne go di guehni dri apostol pa drá mp̄ote ra Juda nú'a to'o bi nts'oqui ne bi 'uegue bi ma hab̄u mri 'ñepi da ma.

²⁶ Y nu'ú bi rifa ne bi zo rá thuhu ra Matía, hangue ya bi ma 'mede co nú'ɔ 'ret'ama'ra yá apostol ra Zidada Jesu, pa bi yopa nz̄ot'a nú'ɔ 'ret'amayoho.

2

Xa z̄oh̄o ra Maça Nd̄ahi

¹ Nu mi z̄oh̄o ra pa de ra Pentecoste yá ngo ya xodyo, gatho ya gamfri xqui munts'a 'nadb̄u co 'nada ra mfeni. ² Nep̄u mi damfri'ɔ bi nt'ode 'nara ñ̄ani xi nts'edi xqui 'ñe de mahets'i. Bi nt'ode gatho mbo ra ngu hab̄u xqui munts'i'ɔ ngu 'ñena 'nara d̄anga bunthi xi nts'edi. ³ Ne 'mɛfa bi hnequi 'ra ngu ya t'uca fasp̄i mañ̄a de ja yá ñ̄axu cada 'na de nuto gatho mi 'b̄uh̄ni. ⁴ Y gatho'ɔ bi hñ̄anga ra Maça Nd̄ahi, ne bi m̄adi bi ñ̄a 'rama'na'ño ya hñ̄aqui cada 'na de gue'ɔ ngu mi japabi ra Maça Nd̄ahi da ñ̄a'ɔ.

⁵ Nuya pa'ɔ mi 'b̄uh̄ni Jerusale 'raya xodyo xqui 'ñehe de hab̄uraza ya hai de ra ximhai, ne nu'ú xi mi camfri Ajuá ngu nú'a xqui t'utuabi. ⁶ Y nu de mi nt'ode nú'a ra d̄anga ñ̄ani, ndunthi ya ja'i xi bi d̄ama munts'i hab̄u mi 'b̄ui ya cu, ne bi 'ȳo ngue'a mi ode yá hñ̄aqui cada 'na de gue'ɔ. ⁷ Ne himi p̄a te da beni, bi 'ȳo ne mri 'ñémbabi'ɔ:

—¿Ha gue hingo guehȳu ya me Galilea núȳu dí øh̄u ñ̄a? ⁸ Nu'b̄ú ¿hanja cada 'na de guecj̄u dí ø ma hñ̄aqui'ɔ nú'a dá pah̄u desde dá 'b̄uh̄u? ⁹ Ngue'a 'ra de guecj̄u dyá menguh̄u Partia ne de Media, ne de Elam, ne de Mesopotamia, ne de Judea, ne de Capadocia, ne de Mpono, ne de Asia. ¹⁰ Ne nu ma'ra de guecj̄u ya me Frigia, ne Pamfilia, ne Egipto, ne 'raya hnini de Africa gueta Cirene. Ne nu ma'ra de guecj̄u ya me Nroma, 'ra majuani ya xodyo ha nu ma'ra bi nxodyo h̄onse ngue'a ri d̄enga ma leyh̄u. ¹¹ Ne nu ma'ra de guecj̄u ya me Creta ne Arabia. Ha gatho nugaguih̄u dí øh̄u xicj̄u de ma hñ̄aqui'ɔ gra ñ̄a cada 'na de guehȳu, ne xicj̄u de nuya d̄anga t'ot'e xa 'ȳot'a Ajuá.

¹² Nep̄u nú'ɔ ya ja'i'ɔ bi nts̄o'mi ne mi tu yá m̄ai mri 'ñémba 'na ngu 'na:

—¿Xibya? ¿Te rí b̄ombyana?

¹³ Ha nu ma'ra mi øtbuhlatho mi ena:

—Nuyú xa nti.

Ra apostol Pedro bi zofo ya ja'i

¹⁴ Nu'b̄ú ra ora'a ra apostol Pedro bi 'mai co nú'ɔ má 'ret'ama'ra ya apostol, nep̄u bi ñ̄a nts'edi'a, bi 'ñena:

—Nú'ah̄u gyá me Judeah̄u ne gatho nú'ah̄u guí 'b̄uh̄ua Jerusale, 'ȳoh̄u núna ma ga ma pa guí pah̄u. ¹⁵ Núȳu guí øh̄u ñ̄a, hindi ti ngu guí beñ̄h̄u, ngue'a ja nz̄unga guto xudi.

¹⁶ Núna guí hanth̄u, go guehna xqui m̄anga ra b̄adi Joel gue mi p̄e'tsi da njab̄u, y nubyá ya gá hyanth̄u bi nja ngu nú'a bi mañ̄a. Nu'á bi 'yofo njaua:

¹⁷ Ajuá bi 'ñena: Nuya pa da 'ñep̄u,

ma ga p̄empa ra Maça Nd̄ahi gatho ya ja'i de ra ximhai.

Nuri t'uh̄u ne ri t'ixuh̄u ma da ñ̄a co rá ts'edi ra Maça Nd̄ahi.

Nuya basja'i ma da hyanda 'raya nt'udi,
nuya ndaxjua ma da 'ui ya t'i.

¹⁸ Ne nuya pa'ua gatho nú'ua pɛpqui, dra 'ñøhø que dra 'behña, ma ga pɛmpabi'ua ra Maça Ndahi

pa da umba ra ts'edi da ña.

¹⁹ Ne ma ga u't'ahua 'raya danga nt'udi nuni mahets'i

ne nuua ra ximhai,
dega ji, ne dega tsibi, ne dega 'bifi.

²⁰ Ma gui hyanthua ra hyadi hinda ma da unga ra ñot'i, ma da 'mexuui.

Nura zana ngu ma da nji.

Nɛpɛ de gue'a ja da zøhø nú'a ra pa de rá 'ñehe ra Zidada,

gue'a ra pa ma da hneca rá danga ts'edi'a strá nsunda.

²¹ Ne gatho nú'ua to'o da 'yapa ra Zidada da mpøhø, da pøhø'a.

²² Nú'ahua gyá me Israelhua, 'yødehua nuya ya noya ma ga xi'ahua: Nu'ahua guí pahua gue ra Jesu nú'a mrá me Nasare bi 'yøt'a gatho nú'ua ya t'øt'e ne gatho nú'ua ya nt'udi bi 'yøt'e con gue'ahua po rá ts'edi Ajuua, ngu guí pæsehua, y njabua bi hnequi gue Ajuua xqui mɛhni'a.

²³ Pe nu'á bri da ja ri 'yehua, nɛpɛ nu'ahua gá daphua ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui pa bi pont'a ja 'nara pont'i asta himbi du. Pe gatho nú'a bi nja, bi njabua ngue'a Ajuua go bi bense da njabua y nú'á gue'a mrá paha'a. ²⁴ Nu'ahua gá hyøhua ra Jesu, pe nu Ajuua go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ma'na'qui de ra du, ngue'a nura du otho rá ts'edi pa da zami'a. ²⁵ Ra nda Davi xqui ma de gue'a ne xqui 'ñena:

Nuga dí padi gue Ajuua nzantho 'bui con gueque

pa da maxcagui ne da ñangagui.

²⁶ Hangua nuga xi drí johya ne dí ña co nura johya dí pɛ'tsi.

Ne dí tø'mi gue nu xcrá tu, ma ga yopa nte de ra du.

²⁷ Ngue'a nu'i, ma Dada'i, hingui ma gui hopi ja da gohni ma te ja ra du, nixi gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hmaca 'bɛgogui.

²⁸ Ngue'a nu'i xcá 'ñutca ra 'ñu dega te,

ne ma gui 'raca 'nara danga johya nu xcrá 'bɛpɛ mahets'i con gue'e.

Guehna bi manga ra Davi ja ra Maça T'ofu.

²⁹ Nú'ahua ma cu'ihua xcá munts'ihua, xi majuañi dí xi'ahua, xa du ma xitahua ra nda Davi ne bi nt'agui'a, ne jaua rá nt'agui asta mapaya. ³⁰ Ra Davi mrá 'mɛhni Ajuua hangua nu'á bi ma nú'a mri 'bɛdi da nja. Ne mi padi gue mi ma da 'mɛ 'nará t'ua pa drá mpøte'a, ngue'a njabua xqui ña'tuabi Ajuua. Y nú'a ra t'ua go di gue'a ra Cristo nú'a xqui ña'tuabi da mɛhni pa da nda. ³¹ Hangua nura Davi 'ñena ya xqui hyanda nú'a bi nja 'mɛfa, ne bi 'yofo gue mi pɛ'tsi da e da yopa nte ra Cristo nú'a xqui hñuts'i Ajuua pa da nda, ne himi ma ja da gohni rá te ja ra du, nixi rá ndo'yo nehe hinda 'ya ja ra hai. ³² Y nuna ra Jesu dí mañhe, nuje dí dahe majuañi gue Ajuua bi 'yøt'e pa bi yopa nte de ra du. ³³ Hangua nubya po rá ts'edi Ajuua ra Dada, bi ma pa mahets'i, ne ja bí huhni ja rá 'ñei ra Dada. Ne bá pɛhna ra Maça Ndahi ngu nú'a xqui ñagui Ajuua ra Dada. Hangua gatho nú'a guí hanthua ne guí øhubya, go ra Maça Ndahi øt'a njabua. ³⁴ Pe ra nda Davi hingo bi njuts'i pa mahets'i, pe nu'á bi mañ'a bi 'ñena:

Ajuua ra Dada bi 'ñemba ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei,

³⁵ asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ua ja nga'ti ri ua.”

³⁶ Nubyá, mahyoni da badi gatho ya me Israel gue Ajuua ra Dada xa hñuxa ra Jesu pa go di gue'a dra Hmu ne da nda ngue'a go gue'a ra Cristo xpá pɛhni'a. Y go gue'a gá ponthua ja ra pont'i ne asta hinga hyøhua.

³⁷ Ha nu mi 'yøde nú'a bi manga ra apostol Pedro, nú'ua ya ja'i mi 'bɛhni xi bi du yá mui, ne bi 'yambabi ra apostol Pedro ne nú'ua ma'ra ya apostol, bi 'ñembi:

—Zi cuhua, nu'bú ¿xi te rá 'bɛ mahyoni ga øthebya?

³⁸ Nɛpɛ ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Ñobrihũ ne gui nxistehehũ gatho'ihũ de rá thuhu ra Zidada Jesucristo pa njabũ dra pun'a ri ts'oquihũ. Ne njabũ hã, Ajuã da pen'a'ihũ ra Maça Ndãhi pa da 'mũ ja ri corasohũ. ³⁹ Ngue'a nuna hñã'tinã pa gue'ahũ ne pa ri bãtsihũ ne pa gatho ma'ra ya ja'i 'bũ ja rá ngũni ra ximhai nú'ũ da zohna Ajuã ma Hmuhũ.

⁴⁰ Ra apostol Pedro bi sigui bi zofo ya ja'i co ndunthi ma'ra ya noya ne bi 'ñembabi:

—Mpøhøhũ pa hinda zũ'ahũ rá cue Ajuã nú'a ma da zũdi nú'ũ hingui ne da mpøhø.

⁴¹ Nepũ gatho nú'ũ to'o bi hñãni nú'a ra ts'of'o'a bi nxistehe 'bestho. Hangué nura pa'a bi hñuxa ngu má hñũ 'mo ya gamfri. ⁴² Y nu'ũ bi 'yøt'a gatho nú'a bi xipabi ya apostol. Ne mi 'bũ'ũ co 'nadra mfeni, ne nzãntho mri munts'a mahyegui pa da zi ra Maça Nt'oxi ne pa mi apabi Ajuã.

Yá 'mũ ya mũdi gamfri

⁴³ Ne gatho ya mengu de guehni xi bi ntsu ngue'a xqui hyanda ya apostol mi øt'a ndunthi ya danga nt'udi ne ya danga t'øt'e co rá ts'edi Ajuã. ⁴⁴ Ne gatho nú'ũ ya gamfri mi 'bũi 'nadbũ ne mri mfax'ũ 'na ngu ma'na pa hinte da 'bepi'ũ. ⁴⁵ Ne mi pa gatho nú'a te mi pøt'si'ũ ne mi hecuabi gatho nú'ũ ma'ra ya zi hyoya cu nú'ũ mi othobi. ⁴⁶ Ne hyastho 'nara pa ngu 'nara pa mri munts'a ja ra nija co 'nadra mfeni. Ne mi tsi ra Maça Nt'oxi ja yá ngu'ũ, ne mri ñuni'ũ mahyegui co ndunthi ra johya ne co 'nara hoga mfeni. ⁴⁷ Ne mri nsunda Ajuã mahyegui. Ne ma'ra ya ja'i mi handi te mi øt'e'ũ, nu'bũ nuya ja'i'ũ mi numahño'ũ. Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi camfri ma'ra ya ja'i nú'ũ mi zofo Ajuã, ne mri munts'a 'nadbũ'ũ co nú'ũ ya mũdi gamfri.

3

Bi t'øthe 'nara zi doua

¹ 'Nara pa ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mri ma pa ja ra ndãnija ngu nzunga hñũ nde, ya mi gue'a ra ora pa ra søcambeni ja ra nija. ² Y nuni ja ra gosthi nija nú'a mrã thuhu Mahotho, ja xqui hñudini 'nara 'ñøhø mrã doua desde xqui 'mũ. Mi ts'ixa hyastho pa ja mi t'ehni pa mi apabi ra boja gatho nú'ũ to'o mi thohni mi cõt'a mbo ra ndãnija. ³ Nu'bũ nu'ã bi hyanda ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua de mi ma da yãt'a ja ra ndãnija, bi 'yapabi ra boja. ⁴ Nepũ nura Pedro ne ra Xuua bi gohi bi 'mai bi hyanda nú'a ra zi meti, ne ra Pedro bi 'ñembabi:

—Hyandgahe.

⁵ Ne nura zi doua xi bi gohi bi nũ'ta nú'ũ yoho ya apostol, mi hu rá mũi gue mi ma te da umbahmã'ũ. ⁶ Nepũ ra Pedro bi 'ñembabi:

—Othogui ra t'axi nixi ra oro pa ga 'ra'a'i. Nú'a dí pøt'si gue'a ma ga 'ra'i. De rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrã me Nasare dí xi'a'i gui 'bai gui 'yo.

⁷ Nepũ bi mipa rá 'yø ra 'ñei ne bi 'ba'mi, ne 'bestho bi nja yá ts'edi yá ua ne yá gut'egui.

⁸ Y nura ora'a 'bestho bi 'yenga 'nara sagui ne bi 'mai xá hño, nepũ bi 'ño, ne bi meui ya apostol pa mbo ra nija xi mi ensagui mi xøcambeni Ajuã con gatho rá johya. ⁹ Y gatho ya ja'i bi hyanda nú'a mrã doua gue ya mi 'yo ne mi xøcambeni Ajuã. ¹⁰ Nepũ nu'ũ 'bestho bi bãdi gue go mi gue'a mrã douahmã nzãntho mi hudi mi a ra boja ja ra gosthi nija mrã thuhu Mahotho. Ne xi bi 'yø'ũ de nú'a xqui nja.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuã ja ra porta rá thuhu rá Porta ra Salomó

¹¹ 'Mefa nú'a ra 'ñøhø mrã doua himi ne da 'uegue de ra apostol Pedro nixi de ra apostol Xuua. Y gatho nuya ja'i mi 'yo de guehni xi mri 'yø de nú'a xqui hyandi, hangué bi dãmã munts'i'ũ ja ra porta rá thuhu ra Porta de ra Salomó nuni habũ mi 'bai ra Pedro ne ra Xuua co nú'a mrã doua. ¹² Y nu mi hyanda ra Pedro nú'ũ ya ja'i xqui munts'ini, bi 'ñembabi:

—Nũ'ahũ gyã me Israelhũ, ¿hanja xi grí 'yøhũ, ne hanja xi guí nũtcahe 'ñena gue co ma ts'edishe go stã japhe xa 'ño nuna 'ñøhø, o 'ñena ngue'a gue por dí 'yohe xá nt'axi gue por gue'a stã japhe da ñãni? ¹³ Nú'a ra Ajuã mi xøcambeni ra Abrã ne ra Isaac ne ra Cobo ne gatho nú'ũ ma'ra ndu ma xitahũ, nú'ã go guet'a ra Ajuã bi japi bi 'ño nuna ra 'ñøhø po rá thuhu ra Jesucristo nurã T'ũ'a, pa njabũ da hneca rá ts'edi nura T'ũ'a. Nú'ã

go gue'a gá daphu ya nda, ne gá mañhu ja rá thandi ra Pilato gue hinda thegui, masque ra Pilato go mi nehma xa hyegui'a. ¹⁴ Pe nu'ahú hingá nehú, masque go gue'a rá hmaça T'u Ajuá nú'a hinte ma ts'oqui xqui 'yøt'e. Pe nu'ahú gá eñhu gue ma'na xá hño dra thøgue 'nara hyote. ¹⁵ Nepu nu'ahú gá hyohu nú'a to'o ri 'racju ra te, pe Ajuá bi 'yøt'e pa da yopa nte de ra du. Nuje go dá hanthe bi yopa nte, hangue dí damajuanihe de gue'a. ¹⁶ Nuna 'ñøhø guí hanthu ne guí pahú gue mrá douahma, go ra Jesu bi 'yøthe ngue'a dí camfrihe'a. Hangue bi njabu ngu guí hanthubya.

¹⁷ Nubyá, nú'ahú ma cu'ihe, dí pahé xá hño gue gá dahú ra Jesu ngue'a hinte nguí pahú, ngu nú'u ma ndahú nehe himbi zo yá mfeni nehe nú'a bi 'yøt'e, hangue gá mfaxhu gá hyohu ra Jesu. ¹⁸ Pe nu Ajuá bi 'yøt'e da nja ngu nú'a xqui xipa yá 'mehni maya'bu ne xqui 'yofø'u gue nura Cristo nú'a rá 'mehni pa e da nda mi pe'tsi da thogui ndunthi ya øgui asta rá du'a. ¹⁹ Hangue nubyá mahyoni guí ñobrihu ne guí yopa jonihu co Ajuá pa da pun'a ri ts'oquihu, y nu'bú ha, nu'á da 'ra'a'ihu 'nara 'ra'yo mfeni ne 'nara hoga'mui. ²⁰ Ne da yopa pen'a'ihu ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a xqui hñuts'i'a pa da nda. ²¹ Ne nu'á xi majuani bi yopa mengui mahets'i pa ja dua 'buhni asta hinda zø ra pa da yopa hoca Ajuá gatho, ngu nú'a xqui xipa maya'bu yá maça 'mehni da ma. ²² Ngu bi mangu ra Moise bi xipa ndu ma xitahu bi 'ñembi: “Nú'a Ajuá ma zi Hmuhu ma da hñux'ahu 'na de gue'ahu pa drá 'mehni'a ngu xa hñuxcagui nehe, y nú'á ma guí 'yøtehu nú'a da xi'ahu. ²³ Ne gatho nú'u to'o hinda ne da gamfri bi rá noya nú'a ra 'mehni'a, nu'ú dra huati ne da 'medi de ja yá hnini.”

²⁴ Gatho nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá desde ra Samue pa xqui 'ñecua, xqui ma nehe de nuya pabya dí 'buhu. ²⁵ Y nú'u ya hña'ti bi mangu nuya 'mehni'u, gue'u pa gue'ahu. Y nú'u ya japi de ra cohi xqui gohui Ajuá ndu ma xitahu, nehe gue'u pa ri hñohe. Hangue Ajuá bi 'ñembabi ra Abrá: “Po 'nari 'roho ma da 'ñehe 'mefa, ma ga japi gatho ya ja'i de rá nguini ra ximhai.” ²⁶ Y nu'ahú go yá mudi'ihu bá pen'ahu rá T'u Ajuá pa bi zo'ahu guí ñobrihu de ri ts'oquihu pa njabu da jap'a'ihu.

4

Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi jot'a fadi ne bi ñqui ya nda

¹ Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mi 'buhniho ja ra ndanija mi zofo ya ja'i. Nepu bi zøni 'raya macja ne ra nda de ya nsunija, ne ya saduceo nú'u himi camfri gue da yopa nte nú'u ya xa du. ² Nepu nu'ú bi bø yá cue ngue'a ra Pedro ne ra Xuua mi xipabi ya ja'i gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, hangue mi utuabi'u gue gatho ya ja'i ma da yopa nte. ³ Nu'bú nuya ja'i'u 'bestho bi gu nts'ahni ra Pedro ne ra Xuua, ne bi zits'i pa bá cot'a fadi. Y asta rá hyax'a mi ma da nhyanthya, ngue'a nú'a ra pa'a ya bi nde. ⁴ Pe ya xi mi ndunthi nú'u to'o xqui 'yøde ne xqui gamfri nú'a mi mangu ra Pedro. Ya ngu mi cut'a 'mo ya 'ñøhø xqui gamfri, y himi pa 'mede ya 'behña nixi ya batsi.

⁵ Nurá hyax'a bi munts'a nuni Jerusale nuyá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gatho ma'ra ya nda gá xodyo. ⁶ Gatho'u bi munts'a mahyegui co ra Anás nú'a to'o mrá danga nda gá macja, nehe mi 'buhni ra Caifá ne ra Xuua ne ra Jandro, ne gatho ma'ra ya 'ñøhø nú'u mi ja te yá njauí ya danga nda gá macja. ⁷ Nepu nu'ú bi manda bá ts'i ra apostol Pedro co ra apostol Xuua ne bri 'ba'ma madetho de gue'u pa bi t'ambabi, ne bi t'embabi:

—¿To'o yá 'mehni'ihu, ne to'o rá ts'edi guí hampahu pa guí øthu njabu?

⁸ Nu'bú ra Pedro mi hampa rá ts'edi ra Maca Nda'hi pa bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'ahu gyá ndahu de ma hninihu Israel, ⁹ ya gue guí angahe de nú'a ra hño bi t'øtua nuni ra zi 'ñøhø mrá doua, ¹⁰ ma ga xi'ahé hanja bi za bi ñanini, pa guí pahú ne gatho nú'u ma'ra ya me Israel. Nuni ra zi 'ñøhø guí hanthu 'bahni, nuni bi ñani de rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá me Nasare nú'a gá ponthu ja 'nara pont'i, pe nu'á bi 'yøt'e Ajuá pa bi yopa nte de ra du. ¹¹ Nú'á go gue'a gá utsahu, nja ngu nú'u ya hyøngu mi 'bui maya'bu bi føthmabu ra mudi do nú'a mi ma xa hyoca rá nija Ajuá. Pe nubyá go gue'a ra mudi do bi megui Ajuá pa bi hyø rá nija. ¹² Jo'o ma'na to'o da za da pøhøguihu, hønse ma zi Hmuhu

ra Jesu, ngue'a jo'o ma'na to'o bá 'behni nuua ja ra ximhai pa da pøhøguih, hønse ra Jesu go gue'a bá 'behni ne go gue'a tsa da pøhøguih.

¹³ Nu'bú nuya nda mi 'bahni xi bi 'yø ngue'a bi hyandi gue ra Pedro ne ra Xuua himi tsu, ne mi padi gue himyá 'ñøhø dega danga mfadi ngue'a myá hyoya ja'i. Pe bi badi'u gue mi gue'u 'raya 'ñøhø xqui 'ñoui ra Jesu. ¹⁴ Pe nu'á himbi za te bi datuabi ra Pedro ngue'a bi hyandi mi 'bahni con gue'u nú'a ra zi doua xqui ñani. ¹⁵ Nu'bú nú'u ya nda bi 'bepabi ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua da bøhma de habu xqui munts'i'u, ne bi 'ñu'ti'u 'na ngu 'na, ¹⁶ ne bi 'ñémbi:

—Xibya, ¿te ga øthu co nuya ya 'ñøhøya? Ngue'a nú'a xa 'yø'tua nuna 'ñøhø mrá doua, ya padi gatho ya ja'i nuua ja ma hninih Jerusale, y hingui tsa ga cønih. ¹⁷ Ha nujá ya hindí neh da fadi de guehna haburaza, hangue ma ga hø'tuah ra hña gue ya hinte da sigui da ma, ne ya hinto da zofo de rá thuhu ra Jesu.

¹⁸ Nepu bi ts'ohna ma'na'qui ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua, ne bi t'embabi'u:

—Ya ote ma xqui mañh, ne ya oxqui ma gui zofoh ma'ra ya ja'i de rá thuhu ra Jesu.

¹⁹ Nu'bú nura Pedro ne ra Xuua bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ha gue guí beñh xa hño njabu ja rá thandi Ajuá gue go rí 'ñepi ga ø't'ahe ri pahahu que rá paha Ajuá? ²⁰ Ngue'a nuje hinda za to'o da hñagahe ga mañhe de nú'a stá hanthe ne nú'a stá øhe.

²¹ Nu'bú nú'u ya nda hinte bi 'yø'tuabi ra Pedro ne ra Xuua, hønse bi xipabi gue ya hinda sigui da zofo ya ja'i, nepu bi hyeguiho. Himbi za te bi 'yø'tuabi ngue'a mi tsu ya ja'i xa bø yá cue, ngue'a gatho ya ja'i xi mi xøcambeni Ajuá po rá ngue nú'a ra 'ñøhø xqui ñani. ²² Ngue'a nú'a ra 'ñøhø xqui ñani ya mi pe'tsa thogui ñote njeya.

Ya gamfri bi 'yapabi Ajuá mahyegui

²³ Nu mi thegui ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi ma bá c'a'tsa nú'u ma'ra ya gamfri pa bi metuabi nú'a xqui xipabi ya nda gá macja ne yá ndaxjua nda ya xodyo. ²⁴ Ha nu mi 'yøde ya gamfri, bi xøcambeni Ajuá co 'nadra mfeni ne bi 'ñena'u:

—Ma zi Hmu'ihe, nu'i go gue'e grá Ajuá gá hoca mahets'i ne ra ximhai ne ra ndehe ne gatho nú'a te ja. ²⁵ Ne nu'i po ra Maca Ndahi gá xipa ri 'bego ra Davi da mangu njaua:

Ya ja'i bi munts'i pa bi 'ñu'ti'u da 'yø't'a ya nts'o'mui, pe nú'a ra nts'o'mui bi beñ'u da 'yø't'e, hinda za da 'yø't'e.

²⁶ Bi munts'a ya nda de gatho ya hnini de ra ximhai pa bi 'ñu'ti'u da utsa Ajuá ne ra Cristo nú'a xa hñuts'i'a pa da nda.

²⁷ Ngue'a xi majuani ja nuna hnina bi munts'a ra nda Erode ne ra Poncio Pilato co ya me Israel ne co nú'u hingyá me Israel, pa bi utsa nuri maca T'u ra Jesu nú'a xcuá pehni pa da nda. ²⁸ Ne bi 'yø't'e'u ngu nú'a gá beni ne gá mangu maya'bu gue mahyoni da nja. ²⁹ Nubya ma zi Hmu'ihe, hyanda núna te øtcahe ya ja'i, ne faxcahe pa hinga ntsuhe ga ñahe de ri maca noya, ngue'a go dí pep'ahe. ³⁰ Ne nu'i go ma gui hñuxa ri 'ye ja ya da'thi pa da ñani'u ne da hyanda ya ja'i. Ne gui 'yø't'a ndunthi ya nt'udi ne ya danga t'ø't'e de rá thuhu ri maca T'u ra Jesu.

³¹ Ngu xi bi uadi'u bi xøcambeni Ajuá, bi hmangu ra ngu habu xqui munts'i'u, ne gatho nú'u mi 'bahni bi hñanga rá ts'edi ra Maca Ndahi, ne bi ña nts'edi'u de rá noya Ajuá, ne ya hinto mi tsu.

Gatho nú'a mi pe'tsa ya gamfri myá meti 'na ngu ma'na

³² Y gatho nú'u ya xqui gamfri Ajuá mi 'nada yá mfeni, ne mi 'nada yá hmate'u. Ne mi mfax'u 'na ngu ma'na nú'a te mi ø'tua ra 'bedi, ngue'a gatho nú'a mi pe'tsi'u mrá meti mahyegui, ne ni 'nara cu himi pe'tsa ni 'nara t'ø't'e nú'a mrá metise. ³³ Ne co ndunthi ra ts'edi mi pe'tsa ya apostol bi damajuani gue xqui yopa nte de ra du ma zi Hmuh ra Jesu, ne Ajuá xi bi mats'i'u. ³⁴ Ha ni 'na de gue'u hinte mi ø'tua ra 'bedi, ngue'a gatho nú'u to'o mi pe'tsa yá hai ne yá ngu bá pa gatho, ne bá ha gatho nú'a ra boja mi hani de yá hai ne de yá ngu, ³⁵ ne bi umbabi ya apostol. Y nuya apostol go gue'u mi hecuabi cada

'nara gamfri ngu nú'a te mi ø'tua ra 'bedi gue'a mi t'umbabi nehe. ³⁶ Ne mi 'buhni 'nara cu mrá thuhu ra Jose mrá me Chipre mrá levita. Ne bi hñu'mbabi ya apostol dra Berhna, rí bõni da 'ñena Nú'a To'o Hu'mba yá mui ya Ja'i. ³⁷ Nu'á bi pa 'nará hai'a ne bá ha gatho ra boja pa bi umbabi ya apostol.

5

Ra Ananía ne ra Safira ya hyate

¹ Pe mi 'bu ma'na ra gamfri mrá thuhu ra Ananía ha nurá 'behña mrá thuhu ra Safira. Nú'ú bi pa 'nara hai myá meti'u. ² Nepu bi beñ'u gue hinda unga gatho ra boja de nú'a xqui pa yá hai, hangue bi zama 'na tui ra boja ra cu Ananía. Ne mi pase co rá 'behña gue xqui zama ra boja. Nu'bú ra cu Ananía bi hñaxa nú'a ra boja bi hyeque pa bá umbabi ya apostol, 'ñena gatho ra boja mi ha, pe hina. ³ Nepu ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Ananía, ¿hanja xcá hopi xa hya'a'i ra Satá pa xcá hyathma ra Maca Ndahi? Ngue'a hingá unga gatho nú'a ra boja gá hani de ri hai gá pa ngu nú'a gá ma gue mi xogue ra boja. ⁴ ¿Ha gue hingo ri metihma ra hai? ¿Ha gue hingo ri metihma ra boja nehe? ¿Hanja gá beni gui 'yøt'e njabu? Ya xcá nc'uamba ja rá thandi Ajuá, hingue hõnse con guecje.

⁵ Ha nu mi 'yøde nuya ya noya ra cu Ananía 'bestho ra ora'a bi dagui bi du. Y gatho nú'u to'o mi 'buhni ne gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'a xqui nja, gatho'u xi bi ntsu. ⁶ Nepu nuya bats'ñøhø mi 'buhni bi 'mai bá jats'i ne bi mant'i bi duts'i'u pa bi ma bá agui.

⁷ Nepu xqui tho ngu hñu ora bi zøhø rá 'behña ra cu Ananía nehe habu mi 'bui ya gamfri, pe nu'á nixi mi paði te xqui nja. ⁸ Nepu ra apostol Pedro bi 'yambabi de ra boja, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gue'a bi muui nú'a ra hai gá pahu?

Nu'bú nú'a ra nju bi daði ne bi 'ñena:

—Haha, gue'a bi muui.

⁹ Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—¿Hanja gá cohui 'nara cohi ri dame pa gui hyathmahu rá Maca Ndahi Ajuá? Ndi, 'bapu møte ja ra gosthi nú'u to'o ja bá juadi bá ac'a ri dame, y nubyá e da dux'a'i nehe pa da 'yac'a'i.

¹⁰ Y 'bestho nura ora'a ra nju Safira bi dagui bi du ja yá ua ra apostol Pedro. Ha ngu mi yut'a nú'u ya bats'ñøhø bi hyandi gue ya xqui du nú'a ra nju nehe, 'bestho bi duts'i'u pa bi ma bá agui nehe habu xqui 'yacuabi'u rá dame. ¹¹ Nepu gatho ya gamfri xi bi hñaxa 'nara danga tsu, nehe gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'u ya t'øt'e'u, xi bi ntsu'u.

Bi hnequi ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e

¹² Nuya apostol bi 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i. Mri munts'a gatho ya gamfri mahyegui 'na mfenitho ja ra porta nú'a rá thuhu ra Porta de ra Salomó. ¹³ Gatho nú'u himyá gamfri xi mi tsu da munts'i co ya gamfri, pe nuya ja'i'u mi e'tsua yá nsu'u. ¹⁴ Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi camfri ndunthi ya ja'i, ya 'ñøhø ne ya 'behña. ¹⁵ Ne 'yo mi faði, hangue asta mi thuxa ya da'thi pa mbi 'begui co yá mfidi ja yá hyo ya 'ñu pa nura ora da thohni ra apostol Pedro, hõnse co rá xudi'a da go'ma nú'u ya da'thi, nú'ú 'bestho da ñani. ¹⁶ Gatho nú'u ya hnini mi ja gueta Jerusale mi pa ya ja'i pa guehni mi tsixa ya da'thi ne nú'u to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, y gatho mi ñani.

Ya apostol bri ju nts'ahni

¹⁷ Nepu bi njuxa ra danga nda gá macja ne ya saduceo nú'u myá mfats'i'a, ngue'a xi bi bø yá cue'u ngue'a mi ne da nsøhe'u ne ya ndunthi ya ja'i mri dena ya apostol. ¹⁸ Nepu bi gu nts'ahni ya apostol ne bi got'a fadi. ¹⁹ Nepu nú'a ra xuui'a 'nará enxø Ajuá bá ehe pa bi xoca ra gosthi fadi, ne bi pønga pa thi ya apostol, ne bi 'ñembabi:

²⁰ —Rí maha ja ra ndanija ua zofohni ya ja'i, ne xipabihu ra hoga noya de nuna ra 'ra'yo te.

²¹ Nepu rá hyax'a xi 'nitho, nu'ú bi ma pa ja ra ndanija ngu nú'a xqui xipabi rá enxé Ajuá. Y ngu mi zoni bi yat'a mbo 'bestho pa bi zofoni ya ja'i.

Y de mi zofo ya ja'i ya apostol, nura danga nda gá macja ne yá mfats'i bi 'yot'a 'nara hmunts'i con gatho ya nda de ra hnini Israel. Ne bi mehna to'o mi ma dua tsi nú'u ya apostol mi jot'a fadi. ²² Ha nu mi zonga nú'u ya nzints'ahni ja ra fadi, ya mi jo'oni ya 'yofadi. Nu'bú nu'ú bá dama pengui pa bi ma gue ya mi jo'oni'u, ²³ ne bi 'ñena'u:

—Dá tsuhe ra fadi xi mi jot'i xá hño, ne nuya nsufadi ja mi 'bahni ja ra gosthi, pe nu ndá xocje ra gosthi hinto dá tsuheni mbo.

²⁴ Nu mi 'yode njabu nura danga nda gá macja ne ra nda de ya nsunija ne ma'ra ya nda gá macja, xi bi du yá mui, ne himi pa'di te da beni, y mri 'ñémbi'u:

—Xibya ¿te rí bømbya'a?

²⁵ Nepu bi zohø 'nara ja'i bi 'ñembabi'u:

—Nú'u ya 'ñohø gá cothmahu fadi, ya bí 'buhni ja ra ndanija bí zofo ya ja'i ma'na'qui.

²⁶ Nu'bú ra nda de ya nsunija bi meui ya gunts'ahni pa bá yopa ju ya apostol. Bá ju pe hinte bi 'yot'uabi'u ngue'a mi tsu xa bø yá cue ya ja'i y xa hyøxa nc'ahni. ²⁷ Nepu bi zixa ya apostol ja ra hmunts'a nda gá xodyo, ne ja bi 'ba'mni ja yá thandi'u. Nepu nú'a ra danga nda gá macja bi 'ñembabi:

²⁸ —¿Ha gue hindá xi'ahé gue ya hinxcá zofohmahu ya ja'i ne ya hinxcá ñahmahu de rá thuhu ra Jesu? Nu'bú ¿hanja hinxcá 'yøhu? Ya gatho ya ja'i de guecua Jerusale xcá zofohu de ri noyahu. Ne go guí ne gui hyøxcahe ra thaibya de rá du nú'a ra 'ñohø'a.

²⁹ Nu'bú ra apostol Pedro ne gatho ma'ra ya apostol bi da'di ne bi 'ñeñ'u:

—Nuje ma'na rí 'ñepi ga øthe Ajuá que yá hmanda ya meximhai. ³⁰ Ajuá nú'a to'o mi xocambeni ndu ma xitahu go gue'a bi 'yot'e pa bi yopa nte ra Jesu de ra du, masque nu'ahu gá ponthu ja 'nara za asta himbi hñu ri muihu gá hyohu. ³¹ Y nubyá Ajuá xa 'ñegui ja rá 'ñei pa da nda. Y nú'a go gue'a ra Pøhøte zo'ahu gatho nú'ahu gyá me Israelhu pa gui ñobrihu de ri ts'oquihu ne da pun'ahu. ³² Nuje dí dahe majuani de gue'a, ne ra Maca Nda'hi ri damajuani de gue'a nehe. Nehe Ajuá ri umba ra Maca Nda'hi nú'u to'o øte'a.

³³ Ha nu mi 'yode njabu ya nda xi bi bø yá cue ne asta mi ne xa hyohma ya apostol.

³⁴ Pe mi 'buhni 'nara 'ñohø mrá fariseo mrá thuhu ra Gamalie, nú'a mi 'nara xahnate de ra ley, y gatho ya ja'i xi mi numahño'a. Nu'a bi 'mai ne bi manda dra pønga 'na zi ora nuya apostol. ³⁵ Nepu nura Gamalie bi 'ñembabi gatho nú'u ya ja'i xqui munts'ini:

—Nú'ahu compahu de Israel, beñhu 'met'o xá hño nú'a guí ne gui 'yot'uahu nuya 'ñohø'u. ³⁶ Beñhu gue pe'tsa 'raya pa bi nanga 'nara 'ñohø mrá thuhu ra Teuda mi hu rá mui gue mi pe'tsa 'nara nsu ne mi ne da ndangui de ma'ra, hangue bi dena ngu goho nthebe ya 'ñohø. Pe nura Teuda bi tho, ne gatho nú'u to'o mri 'ñoui bi nxani ne bi nhuati gatho'u. ³⁷ Nepu 'mefa de gue'a bi 'mu ma'na ra 'ñohø mrá thuhu ra Juda mrá me Galilea. Ne nú'u ya pa dega nthuxa thuhu, nú'a bi 'yut'a ndunthi ya ja'i pa go bri theni'a. Ne 'mefa nú'a bi tho nehe, ne bi nxanga gatho yá ja'i nú'u mri 'ñoui. ³⁸ Hangue nuga dí xi'ahu, ma'na xá hño hyehu dí 'yobu nuya 'ñohø'u. Nu'bu nú'a øt'e'u go xa bensehe, pe'tsi ga hanthu da nhuati nehe. ³⁹ Pe nu'bu go rá meti Ajuá nú'a øt'e'u, nu'bú hinda za gui hñacuahu. Ngue'a 'bu gui 'yøthu njabu, ja ra uenda go grí ntuñhu co Ajuá.

⁴⁰ Y nú'u mi 'buhni ja ra hmunts'i bi 'yode nú'a ra ts'ofa'a. Hangue bi yopa cæ'ta mbo ya apostol pa hønse bi na'mbabi ne bi yopa hyø'tua ra hñá gue ya hinda sigui da ñá de rá thuhu ra Jesu, nepu bi hyegui bi ma'u. ⁴¹ Y de mi bønga ya apostol de guehni, xi mri johya'u ngue'a Ajuá xqui umba nsequi da tho 'nara 'betsa po rá thuhu ra Zidada Jesu.

⁴² Ha hyastho himi tsaya'u da zofo ya ja'i de ja ra ndanija, ne mi pa ja ya ngu mi mangua ra hoga nt'ode de ra Zidada Jesucristo.

6

Bri thahna yoto ya maste

¹ Nuya pa'u mri xu ma'ra ya gamfri. Ne mi 'buhni 'raya cu mi ñá griego. Nepu nu'ú bi 'ñembabi nú'u ya cu mi ñá de yá hñáqui ya xodyo, ne mi ambi hanja himi t'umbabi te

da zi xá hño nú'ũ yá viuda ya griego ra ora mi t'umba te da zi ya hyoya ne nú'ũ ma'ra ya viuda, ngue'a nu'ũ hyastho mi t'umbi te da zi. ² Nepũ nú'ũ 'ret'amayoho ya apostol bi zohna gatho ya cu pa bi munts'i ne bi 'ñembabi'ũ:

—Ma zi cu'ihē, nuje dí 'bũhe pa ga mañhe rá noya Ajuã, ne hingui tsa ga tsayahe ni 'na ora pa da za go ga hecuahe nú'a te da zi nú'ũ hingui tsupabi. ³ Hanguē mahyoni gui huañhũ yoto ya cu de guecjũ nú'ũ xcá hanthũ 'yo xá hño ne hãmpa rá ts'edi ra Maça Ndañi ne xi di ja yá mfadi. Nú'ũ go gue'ũ dyá uenda da me nuna 'befina. ⁴ Ha nuje ma ga sigui ga aphe Ajuã ne ga mamfe rá noya'a.

⁵ Ha nu mi 'yøde bi sipa njabũ ya cu, gatho xi bi ho'ũ. Rá mudi, bri huahna ra cu Teba nú'a mi pe'tsa ndunthi ra jamfri ne mi hãmpa rá ts'edi ra Maça Ndañi. Nepũ bi huahna ra cu Lipe, ne ra cu Procoro, ne ra cu Nicano, ne ra cu Timu, ne ra cu Parmena, ne ra cu Cula nú'a ra me Antioquía xqui nxodyo ngue'a xqui ðemba yá ley'ũ. ⁶ Ne bi ts'ixa pa habũ mbi 'bui ya apostol pa bi 'yapabi Ajuã por gue'ũ. Nepũ ya apostol bi hñuxa yá 'ye ja nú'ũ ya cu xqui thahni.

⁷ Y njabũ ma'na mri ntũnga rá noya Ajuã, ne mri xu ndunthi ya gamfri nuni Jerusale, ne ndunthi ya macja bi gamfri rá noya Ajuã nehe.

Ra Teba bri jũ nts'ahni

⁸ Ha nura cu Teba xi mi hãmpa rá ts'edi Ajuã ne mi ja rá mfadi pa mi pepa rá 'befi Ajuã, mi øt'a ya ðanga t'øt'e ne ya nt'udi de ja yá thandi ya ja'i. ⁹ Y nuni ja yá nija ya xodyo nú'a mrá thuhu ya Nzai 'Bego xa Thøgue, ja mi 'bũhni 'raya 'ñøhø nú'ũ mri 'ñoui 'raya me Cirene, 'raya me Alejandría, 'raya me Cilicia, ne 'raya me Asia, gatho'ũ bi mudi bi ntsanoyau ra cu Teba. ¹⁰ Pe nu'ũ himi tsa te da ðatuabi'a ngue'a nu'a mi hã ra hoga mfadi ne mi hãmpa rá ts'edi ra Maça Ndañi pa mi ñã. ¹¹ Nepũ nú'ũ ya ja'i'ũ bi 'yu'ta 'raya 'ñøhø ne bi gu'tuabi pa da mãnga ya nc'uamba ne da 'ñena njaua: “Nuje stá øhe gue nura 'ñøhø'a xa ñama'ñũ de ra Moise ne de Ajuã.” ¹² Hanguē bi bø yá cue yá ndaxjua ndã ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gatho ya ja'i. Nepũ bri jũ ra cu Teba bi ts'ixa ja ra hmunts'a ndã gá xodyo. ¹³ Ne bri japabi 'raya ja'i da hyøxa ra thai ra cu Teba ne bi 'ñena'ũ:

—Nuna 'ñøhøni hingui tsaya ñama'ñũ de nuna ra maça nija ne de rá ley ra Moise. ¹⁴ Nuje go stá øhe nú'a xa mañi xa 'ñena gue nú'a ra Jesu mrá me Nasare ma da huata nuna nija ne ma da pata ma nzaihu nú'ũ bi 'ñutcahũ ra Moise ga øthũ.

¹⁵ Nepũ gatho nú'ũ to'o mi 'bũhni ja ra hmunts'i xi mi heta ra cu Teba ne mi handuabi rá hmi gue mi ngu rá hmi 'nará ενχε Ajuã.

7

Ra Teba bi mamba rá noya Ajuã

¹ Nepũ de gue'a ra ðanga ndã gá macja bi 'yambabi ra cu Teba ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue xi majuañi xcá ñama'ñũ de Ajuã ne de ra Moise?

² Nu'bú ra cu Teba bi ðadi ne bi 'ñena:

—Nú'ahũ ma cu'ihũ, ne nú'ahũ ma nda'ihũ xcá muntshũua 'nadbũ, 'yøhũ núna ma ga xi'ahũ. Ajuã nú'a xá nsunda bi zofu ndu ma xitahũ ra Abrá nú'bũ hinxqui matho pa ja ra hai Arán ne mi 'bũhnitho Mesopotamia. ³ Ne bi 'ñembabi: “Pøni de guecua ri hai, tsopũ nú'ũ ja te ri njau, ne grí ma pa ma'na ra hai nú'a ma ga u't'a'i pa ja gui 'bũhni.” ⁴ Nu'bú bi bøni de guehni habũ mi 'bui, habũ myá hai ya Caldeo, ne bi ma pa bá 'bũ ja ra hai Arán. Ha nu mi du rá dada, Ajuã bá tsi pa guecua habũ dí 'bũhũbya, ja bi 'mũcua nehe'a. ⁵ Pe nu Ajuã himbi umbabiua ni 'na xeni ra hai pa drá meti'a, pe xqui ñã'tuabi gue nuna hai habũ dí 'bũhũbya go drá meti'a 'mefa ne gatho yá ja'i de rá ji'a nú'ũ da 'mũi 'mefa. Pe nuya pa'ũ ra Abrá hinxqui me'tstho ni 'nara batsi. ⁶ Y Ajuã bi 'ñembabi'a: “Nuri batsi ri 'beto ne ri mbong'beto ma da 'mũ ja 'nara hai habũ hindyá meti'ũ ngue'a dya nzøhøtho de guehni. Ne ja ma da 'mũhni'ũ ngu goho nthebe njeya, ne ma da 'megotho'ũ, ne ma da t'ø'tua ndunthi ra nts'o'mui.” ⁷ Nehe bi 'ñembabi Ajuã: “Nuga go ma ga hã'mba nguenda ya ja'i de nú'a ra hnini habũ ma da 'mego'ũ. Ne 'mefa ma ga yopa tsi de guehni pa da

'ñehe da mepcagui de guecua.”⁸ Nepu Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá, ne bi manda gue gatho yá batsi yá 'beto ne yá mbong'beto da me'tsa 'nara seña ja yá ndo'yo de nú'a ra cohi bi gohi. Hangué nu mi 'múi rá t'ua ra Abrá nú'a mrá thuhu ra Isaac, nurá hñato ma pa de xqui 'múi bi 'yø'tua nú'a ra seña xqui gohui Ajuá da 'yø't'e. Ne guet'a bi 'yø't'a ra Isaac co rá t'ua nú'a mrá thuhu ra Cobo, ne guet'a bi 'yø't'a ra Cobo co nú'u 'ret'amayoho yá t'ua, y go gue'u yá dada nú'u 'ret'amayoho ya 'múi de Israel.

⁹ Nepu nú'u yá t'ua ra Cobo xi bi utsa 'na de nuyá cu nú'a mrá thuhu ra Jose. Hangué nu'ú bi papabi ya me Egipto nú'a yá cu'ua, ne bi ts'its'i pa guehni. Pe Ajuá himbi hyese'a.

¹⁰ Hangué xi bi ñani de ja yá ts'othogui bi thogui, ne bi umba ndunthi ra mfadi ne bi mats'i pa njabu ra Faraó bi hopa rá 'múi. Ra Faraó go gue'a mrá nda de Egipto. Nepu ra Faraó bi umba 'nará nsu ra Jose pa bi gohi ngu rá ñoho de gue'a, ne bi manda maxøgue ja rá ngu ra Faraó.

¹¹ 'Mefa bi nja 'nara danga thuhu nuni Egipto ne nuni Canaán, ne bi nja 'raya danga dumúi, ne bi 'ñotho te bi zi ndu ma xitahu. Himi tsudi habu da dai ngue'a mi otho te da dañ'u. ¹² Nepu ra Cobo bi 'yøde gue mi ja ra trigo nuni Egipto, hangué bi mehna yá t'ua pa guehni. Gue'a ra mudi 'mi'qui bi ma pa Egipto. ¹³ Nepu nurá ño'qui bi ma'ua, ra Jose bi xipabi'ua to'o mi gue'a pa bi badi'ua gue go mi gue'a myá cu. Hangué nura Faraó bi batuabi yá ja'i ra Jose. ¹⁴ Nepu nura Jose bá pempa ra noya rá dada pa da ma da 'mu Egipto con gatho ma'ra yá ja'i. Nu'ú mi hñu'rate ne 'ret'amacut'a. ¹⁵ Nepu 'bestho bi ma'ua pa Egipto. Y nepu ja bá tuni'a, ne ja bá tuni gatho yá t'ua, y nú'ú go gue'u ndu ma xitahu. ¹⁶ Ne 'mefa de ya xqui thogui ndunthi ya jeya de xqui du'ua, bá thampa yá ndo'yo'ua de guehni pa e bi t'acua ja yá hai nuni Siquem 'nara hnini de Canaán. Ne bi t'acuabi nuyá ndo'yo ja 'nara nt'agui xqui danga ndu ra Abrá xqui damba yá t'ua ra Amor nuni Siquem.

¹⁷ Y ya xqui nxanda ndunthi yá t'ua yá 'beto ne yá mbong'beto ra Cobo nuni Egipto, ne ya mi ma da zø ra pa da hñanga nú'a ra hñati xqui xipabi Ajuá ra Abrá. ¹⁸ Nepu de nú'u ya pa'ua bi 'mu ma'na ra nda nú'a himi padi to'o mi gue'a ra Jose ne te xqui mafi'a, ngue'a ya mi pe'tsa ndunthi ya jeya xqui du'a. ¹⁹ Nú'a ra nda'a xi bi 'yø'tua ra nts'o'múi nú'u ndu ma xitahu. Ne bi manda dra japi da 'yei gatho yá zi 'uene nú'u myá ts'unt'ua, pa njabu da du gatho'ua. ²⁰ Y gue'u ya pa bi 'mu ra Moise, y Ajuá xi mri hopa rá 'múi. Nu'a bi tede rá dada ne rá nana hñu nzana ja yá ngu'ua. ²¹ Nepu bi thogui nú'u hñu nzana, nu'ú bi ma bá ei ngue'a njabu xqui manda ra Faraó da t'ø't'e. Pe 'nará t'ixu ra Faraó bá juxa ra Moise de habu xqui t'ei, nú'a mrá zi 'uetho, pa bi tede, ja ra uenda go mrá batsi'a. ²² Hangué ra Moise bi te ne bi batua yá mfadi ya me Egipto, ne xi mrá nimfeni, ne mi ha ra ts'edi pa da ña ne pa te da 'yø't'e.

²³ Nepu de ya mi pe'tsa ñote njeya ja bi zo rá mfeni da ma da c'a'tsa ya me Israel nuyá ja'i pa bá nu te ngra 'mu'ua. ²⁴ Nepu ngu mi zoni habu mi 'bu yá ja'i, bi hyanda 'nara me Egipto mi na'mbabi 'na de gue'u. Hangué pa bi za bi ñanga rá ja'i, ra Moise bi hyo nú'a ra me Egipto. ²⁵ Nura Moise mi beni yá ja'i'a xa unga nguenda gue Ajuá xqui mehni'a pa da ñani'ua, pe nu'ú himbi zo yá mfeni ua mrá 'mehni Ajuá ra Moise. ²⁶ Nepu rá hyax'a bi yopa thohni ra Moise, ne bi hyanda yoho ya me Israel mri ntunsehε. Ne mi ma da hyeque'ua ne bi 'ñembabi: “Nu'ahú gyá me Israelhε, ne grí ncuha. ¿Hanja grí ntunsehε 'na ngu ma'na?” ²⁷ Nepu nú'a to'o mi na'mba nú'a ma'na, bi umba 'nara nt'ent'i ra Moise ne bi 'ñembabi: “¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega nda pa go gui hñagahe nú'a dí øthe?” ²⁸ ¿Ua gue guí ne gui hyogagui nehe ngu gá ø'tua ra me Egipto mande?” ²⁹ Nu mi 'yøde njabu ra Moise xi bi ntsu, ne bi 'bat'i bi ma pa ja 'nara hai rá thuhu Madián, y ja bá 'buhni dega nzøhø, y ja bá nthatini ne bi me'tsa yoho yá t'ua.

³⁰ Ne ya xqui thogui ñote njeya de xqui bønga ra Moise de Egipto pa bá 'bu ja ra hai Madián, nepu 'nara pa xqui bønga de rá ngu mbi 'yo asta ja rá ua 'nara t'øhø rá thuhu Sinaí. Ne de guehni bi hyanda 'nara 'bai gá ndapo mi zø 'nara faspí madetho de gue'a, ne mi 'bahni 'nará enxε Ajuá madetho de ra faspí. ³¹ Nepu nura Moise himbi badi há bi nja, pe bi uat'a ja ra faspí pa bi hyandi te rá 'be'a, ne bi 'yøde bi ña Ajuá y bi 'ñembabi: ³² “Nuga go gueque rá Ajuágui ra Abrá, ra Isaac, ra Cobo, ne gatho nú'u ma'ra ndu ri

xitahũ.” Nu'bu ra Moise asta mri huat'i co ra ntsu hangue ya himi nehma da sigui da hyanda nú'a ra faspí mi handi. ³³ Ha nu Ajuá bi 'ñembabi: “C'o'ta ri zesthi ngue'a nuua habũ guí net'i guehna 'nara maça hai xá nt'axi. ³⁴ Xi majuañi stá handa nuya ts'othogui thogui ma ja'i nuni Egipto, ne stá øtua yá ts'oni'ũ, ne stá ehe pa ga ñani. Nubya ma ga peñ'a'i guí yopa penga Egipto.” Njabũ bi xipabi Ajuá ra Moise.

³⁵ Masque nuyá ja'i ra Moise xqui utsa'a ne xqui 'ñembi: “¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega nda pa go guí hñagahe nú'a dí øthe?”, pe xi majuañi go Ajuá xqui mehna ra Moise pa da nda ne pa da zinga nú'ũ yá ja'i mbi o ja yá 'yε ya me Egipto, ngue'a njabũ xqui xipa rá ενχε Ajuá nú'a bi hnequi madetho de 'nara faspí nuni ja rá ua ra t'øhø Sinai. ³⁶ Nepũ ra Moise bá penga pa Egipto pa bá tsinga gatho ya me Israel nú'ũ mbi 'bũhni. Ne bi 'yøt'a ndunthi ya danga t'øt'e ne ya nt'udi nuni Egipto ne ja ra Thenga Ndehe, nehe bá øt'a nuni ja ra mbonthi habũ bá 'yo'ũ ñote njeya. ³⁷ Go guet'a ra Moise nú'a bi xipabi yá ja'i nú'ũ myá me Israel bi 'ñembi: “Ajuá ma da hñux'ahũ 'na de gue'ahũ pa drá 'mehni'a ngu xa hñuxcagui nehe. Y nú'a ma guí 'yøtehũ nú'a da xi'a'ihũ.” Njabũ bi xipa ra Moise yá ja'i. ³⁸ Nura Moise go guet'a mi 'ñoui ya me Israel nuni ja ra mbonthi, ne ja bi munts'ini'ũ ja ra t'øhø Sinai. Ne ja bi ñauini ra Moise rá ενχε Ajuá. Nepũ ra Moise bi xipa ndu ma xitahũ ngu nú'a xqui xipa ra ενχε. Njabũ ra Moise bi hñanga ra noya dega te pa bi 'racjũ nehe.

³⁹ Pe nú'ũ ndu ma xitahũ himbi ne bi 'yøta ra Moise, ne himi ne go da nda de gue'ũ, ne bi bengá ja yá mfeni gue ma'na xá hño da mengui pa Egipto. ⁴⁰ Ha nu mi ma ra Moise bá ñauí ra ενχε, nu'bu nuya ja'i bi 'ñembabi ra Aarón: “Stá beñhe gue xá hño 'bũ ga hocjũ 'rama ajuahũ pa go gue'ũ dri 'bet'o de guecjũ, ngue'a nura Moise hønse bá jũgaguihũ de Egipto pa e bi hyegahũua ja ra mbonthi, ha nu'á, hadifa'a te xua ja'a.” ⁴¹ Hangue nu'ũ bi hyoca 'nara t'untfani dega bøja, ne bi thopabi ya mbo'oni pa bi t'umbabi'a, ne mri nsunda'ũ, ne xi mri johya ngue'a bi hyandi gue mi mahotho nú'a ra c'oi xqui hyocse'ũ. ⁴² Hangue nu Ajuá 'bestho bi 'uegue de gue'ũ, ne bi hyepũ da nsunda ya tsø ne ra zana ne ra hyadi. Njabũ bi 'yofo maya'bu 'na de yá 'mehni Ajuá nú'a ena njaua: Nu'ahũ gyá me Israelhũ, ¿ha'mũ rá 'nandi gá hyohũ 'raya mbo'oni pa gá ñatcahũ de nú'ũ ñote njeya gá 'yohũ ja ra mbonthi?

⁴³ Hinhya'mũ gá øtcahũ njabũ. Nu'a nguí øthũ, ngrí ndudehũ nú'ũ ri c'oilhũ gá hocjũ pa guí nsundahũ,

'na nguí hu'mbabihũ ra Moloc,

ha nu'a ma'na gá hocjũ ngu 'nara tsø, nguí hu'mbabihũ ra Renfán.

Hangue nubya ma ga pøñ'a'ihũ de ri haihũ pa ga peñ'ahũ asta thogui de ra hai Babilonia. Guehna bi xipa Ajuá ya me Israel.

⁴⁴ Nú'a ra mbonthi habũ bi 'ranga ndu ma xitahũ, ja guehni xqui hocni'ũ 'nara ngu dega dutu habũ mi 'be'tsa nú'a ra xingdo habũ mi nt'ofu nú'ũ 'ret'a ya hmanda. Nú'a ra ngu'a bi thoqui ngu xqui xipa Ajuá ra Moise da hyoqui, ne ngu nú'a xqui 'ñutuabi.

⁴⁵ Nepũ 'mefa nú'a ra ngu'a bi gohui ndu ma xitahũ nú'ũ mri zi ra Josue. Nepũ bá ha'ũ pa nuua habũ bi ntuncui ya ja'i nú'ũ himyá me Israel nú'ũ bi guui Ajuá de guecua nú'bu mi zøcua nú'ũ ndu ma xitahũ. Y ja nura ngu'a ja bi nsundani'ũ Ajuá asta mi 'mũi ra Davi nú'a bi nda. ⁴⁶ Y Ajuá xi bi hopa rá 'mũi'a. Y ra Davi mi nehma xa hyoca 'nara ngu pa habũ dra nsunda hmahã Ajuá nú'a rá Ajuá ndu ma xitahũ ra Cobo. Pe himbi za bi hyoqui.

⁴⁷ Pe nu 'nará t'ũ ha, nú'a mrá thuhu Salomó, nu'á ha, go gue'a bi hyocua rá ngu Ajuá nú'a mi behma da hyoca rá dada. ⁴⁸ Masque nu Ajuá bí 'bũi maña mahets'i, hingui 'bũ ja 'nara ngu nú'a xa thoqui co yá 'yε ya ja'i, ngu bi 'ñenga ra badi Isafa gue Ajuá mi ena njaua:

⁴⁹ Nuua mahets'i ja guecua ma hudiga habũ dí 'bũi dega nda,

ha nu ja ra ximhai ja guehni dí tøta ma ua.

Nehe ena: ¿Te ma ngu nú'a ra ngu ma da thogaga 'bũ?

O ¿habũ ma ga 'bũca 'bũ?

⁵⁰ ¿Ha gue hingue co ma ts'edi stá hocaga gatho nuya t'øt'e ja ja ra ximhai?

⁵¹ Y ra cu Teba bi sigui bi ñembabi ya ja'i: Pe nu'ahú nzantho xi xcá njahubũ, xi xá me ri mfenihũ, hinguí ne gui 'yøhũ. Guí njahũ ngu nú'ũ ya ja'i hingui pa Ajuá, ngue'a nu'ahú hinguí ne gui 'yøthũ nú'a xi'ahũ ra M̄aca Ndahi ngu mi nja ndu ma xitahũ nehe. ⁵² ¿Hangu hma yá 'mehni Ajuá bi t'ø'tua ra nts'o'mui? Y nú'ũ ndu ma xitahũ go gue'ũ bi 'yøt'a njabũ. Nú'ú go gue'ũ bi hyo nú'ũ to'o mi ma desde rá mudi gue mi ma da 'ñehe nú'a ra hoja'i hinda ma da 'yøt'a ni 'nara ts'oqui. Ha nu mi zøhø'a, go gue'ahũ gá dahũ ne gá hyohũ. ⁵³ Nu'ahũ gá hñãñhũ ya hmanda nú'a e bi zogahũ yá εηε Ajuá, pe hinxcá ne xcá 'yøthũ ngu nú'a bi hmanda'ihũ.

Rá du ra Teba

⁵⁴ Nepũ mi 'yøde njabũ nuya ja'i nuya noya'ũ, xi bi bø yá cue nts'edi co ra cu Teba. ⁵⁵ Pe nura cu Teba mi hampa rá ts'edi ra M̄aca Ndahi, ne bi nøxa pa mahets'i ne bi hyandua rá nsunda Ajuá, nehe bi hyanda ma zi Hmuhũ ra Jesu mi 'bahni ja rá 'ñei Ajuá. ⁵⁶ Nepũ ra cu Teba bi 'ñemba ya ja'i:

—¡Ndi! Dí handa mahets'i xogui, nehe dí handa Nú'a To'o e bi Nja'i bí 'bai ja rá 'ñei Ajuá.

⁵⁷ Y nura ora'a gatho nú'ũ ya ja'i mi 'bahni bi go'ta yá gu ne bi dø ya hmafi, ne bi nest'ihí ri gatho bi mfats'i bi mihi ra cu Teba. ⁵⁸ Nepũ de guehni nuya ja'i'ũ bi pønga ra cu Teba de ra hnini, nepũ bi c'ahni. Ne mi 'bahni 'nara basja'i mrá thuhu ra Saulo, nú'á nehe go gue'a bi hyandua rá du ra cu Teba, nehe go gue'a mi supa yá he ya hyote nú'ũ xqui hñãqui pa bi za bi hñote'ũ. ⁵⁹ Y nú'a ra ora mi thøxa ya nc'ahni ra cu Teba, nu'á bi 'yapabi Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i Jesu, dí a'i gui hñãni ma te ja ri m̄aca 'yebya.

⁶⁰ Nu'bú nu'á bi ndandiñãhmu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, oxqui hã'mba nguenda nuyũ ya ja'i de nú'a øtcagui.

Y ngu bi uadi bi m̄anga njabũ, 'bestho bi du.

8

Ra Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mui nuya gamfri

¹ Ha nura Saulo xqui d̄a rá hñã gue da tho ra cu Teba.

Nepũ 'bestho nú'a ra pa'a bi mudi bi nja 'nara d̄anga nt'utsate contra nú'ũ xqui gamfri Ajuá nuni Jerusale. Ne bi nxanga gatho ya gamfri haburaza maxøgue ra hai Judea ne Nsamaria, hønse ya apostol himbi bønga de Jerusale. ² Y nu 'raya cu xi mi ja yá jamfri co Ajuá, go gue'ũ bi 'ñoni pa bi 'yagui ra cu Teba, ne xi bi nzoni ndunthi ngue'a xi mri madi'ũ. ³ Ha nura Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mui ya gamfri, ne 'rama'na ra ngu mi cõt'i pa mi j̄uca ya 'ñøhø ne ya 'behñã pa da zits'i da got'a fadi.

Bi hm̄amba rá noya Ajuá nuni Nsamaria

⁴ Ha nú'ũ ma'ra ya gamfri xqui 'bat'i ne xqui nxani, go gue'ũ mi 'yo mi m̄amba rá noya Ajuá haburaza. ⁵ Ha 'na de gue'ũ mrá thuhu ra Lipe bi ma pa ja 'nara hnini nuni Nsamaria pa bá xipa ya ja'i de ra Zidada Jesucristo. ⁶ Y nuya ja'i de guehni mri munts'i pa mi huxa nt'øde xá hño de nú'a mi m̄anga ra cu Lipe, ne mi handi'ũ nú'ũ ya nt'udi mi øt'e'a. ⁷ Ngue'a nu'á mi emba ya ts'ondahi nú'ũ to'o mi pe'tsi, ne nuya ts'ondahi asta mi mafi da bøni. Ne ndunthi ya ts'onate mi øthe'a. ⁸ Hangu njabũ bi me'tsa 'nara d̄anga johya nú'a ra hnini'a.

⁹ Ne mi 'buhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Simu nú'a mrá 'ñete de nú'a ra hnini'a. Nura 'ñete'a xi xqui hyat'a ndunthi ya me Nsamaria, ne xi mri 'ñets'i co nú'a rá mfadi mi paði.

¹⁰ Ne gatho nuya ja'i de guehni notsi ndangui xi mi huxa nt'øde de nú'a mi m̄anga nú'a ra 'ñete'a, ne mi eñ'ũ:

—Nura 'ñøhø'a hampa rá d̄anga ts'edi Ajuá.

¹¹ Ne gatho ya ja'i xi mi huxa nt'øde ngue'a ya ya'mũ xqui hyat'i'ũ co rá nt'ete. ¹² Pe nu mi zønga ra cu Lipe ja nú'a ra hnini'a bi m̄anga ra hoga nt'øde de rá hmanda Ajuá ne bi m̄a de ra Zidada Jesucristo. Nepũ gatho ya ja'i bi gamfri ne bi nxistehe, ya 'ñøhø ne ya

'behña. ¹³ Nehe nú'a ra 'ñete mrá thuhu ra Simu bi gamfribi rá noya Ajuá ne bi nxistehe. Ne nzantho bi 'ñoui ra cu Lipe, mi handa nú'á ya nt'udi ne ya danga t'ot'e mi ot'e, ne nu'á xi mri 'yø de nú'a mi handi.

¹⁴ Nepu mi badi nú'á ya apostol mi 'buhni Jerusale gue ya me Nsamaria ya xqui hñanga rá noya Ajuá, 'bestho bi mehna ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua pa guehni. ¹⁵ Y ngu mi zõñ'á bi 'yapabi Ajuá po ya gamfri de guehni Nsamaria pa bi za bi hñanga ra Maca Ndahi, ¹⁶ ngue'a ni 'na de gue'á hinxqui hñani thoho ra Maca Ndahi, hõnse xqui nxistehe de rá thuhu ma zi Hmuhá ra Jesucristo. ¹⁷ Hangue ra Pedro ne ra Xuua bi hñuxa yá 'yε ja ya gamfri, nepu nu'á 'bestho ra ora'a bi hñanga ra Maca Ndahi.

¹⁸ Ha nu mi hyanda ra Simu nú'a mrá 'ñetehma gue xqui hñanga ra Maca Ndahi nú'á to'o xqui hñu'tsua yá 'yε ra Pedro ne ra Xuua, hangue nu'á asta bi ña'tuahma ra boja nú'á ya apostol, ¹⁹ ne bi 'ñembabi:

—'Racaguihu nehe nú'a ra ts'edi guí hahá, pa njabá necagui da za ga huxa ma 'yε ja ya ja'i ne nu'á da hñanga ra Maca Ndahi.

²⁰ Nepu ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Ma'na xá hño 'mediu ri boja. ¿Hanja xcá beni gue rá ts'edi Ajuá da za da thai co ra boja? ²¹ Hinguí pe'tsa ra nsequi nixi rí 'ñep'a'i guí pefi nuna 'befina, ngue'a hingui ho nuna xcá beni de ja rá thandi Ajuá. ²² Hangue nu'a mahyoni guí 'yøt'ebya, ntsø'mi de nú'a ri ts'oqui xcá beni, ne 'yapabi Ajuá pa xahma da pun'a'i de nú'a ra ts'omfeni xcá beni. ²³ Ngue'a nuga dí handi gue xi 'nagrá ts'omfeni ne 'nagrá 'yøt'ats'oqui.

²⁴ Nepu nú'a ra Simu bi dadi ne bi 'ñena:

—'Yaphá ts'á Ajuá por gueque, pa hinda njabá ngu nú'a xcá ma.

²⁵ Ha nú'á ya apostol ngu bi damajuani'á de ma zi Hmuhá ra Jesu ne bi mamba rá noya Ajuá, bi bõni'á de nú'a ra hnini'a. Ne bi thohni ja ma'ra ya t'aca hnini de Nsamaria mi mangan ra hoga nt'ode de ra mpøhø. Nepu nu'á bi yopa menga Jerusale.

Ra Lipe bi xi'tsa 'nara me Etiopía

²⁶ 'Mefa de gue'a 'nará εnxε Ajuá bi zofo ra cu Lipe ne bi 'ñembabi:

—Lipe, stá ehe ga peñ'a'i grí ma grí cai, ju nú'a ra 'ñu nexa Jerusale pa rí zonga asta ja ra hnini Gasa.

Nú'a ra 'ñu'a thogui ja 'nara mbonthi. ²⁷ Nepu ra cu Lipe 'bestho bi ga ra 'ñu bi ma. Ne de má 'ñu bi nthëui 'nara 'ñøhø mrá me Etiopía. Nú'a mrá eunuco, ne mi gue'a 'namrá danga mfats'i nú'a ra 'behña mrá nda nuni Etiopía ne mrá thuhu ra Candace. Nura 'ñøhø'a go gue'a mrá mε'sboja de ja rá ts'utbi nú'a ra 'behña mrá nda. Y nu'á xqui mengui xqui xøcambeni Ajuá nuni Jerusale. ²⁸ Ne ya mri menga pa ja rá hai ne mri zi rá carro mri gut'a ya fani. Nuni ja mi huhni mi he'ta ra Maca T'ofu nú'a bi 'yofo ra badi Isaía. ²⁹ Nepu ra Maca Ndahi bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Rí ma ua tsu nuna carro xa mani ne rí meui.

³⁰ Nepu nura cu Lipe bi nest'ihí bi ma bá tsu nú'a ra carro, ne bi 'yøde nú'a ra 'ñøhø mi he'tua rá t'ofu ra badi Isaía, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue guí padi te rí bonga nú'á ya noya guí he'ti?

³¹ Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Hanja da za ga padi te rí bõni 'bá hinto da 'ñutcgai?

Ne bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Bá pøxa ja ra carro ne bá e ga huhui.

³² Y nú'a ra xeni de ra Maca T'ofu mi he'ti'a nu habá ena njaua:

Nú'a bi ts'its'i nja ngu 'nara zi deti pa da tho;

ne 'besthó himbi xoxa rá ne

nja ngu 'nara zi deti bi 'bεgui pa da t'axi.

³³ Mri 'ñenda ya ja'i, ne hinto bi ñani;

ha nú'á yá ja'i xi bi nts'o'mui,

ne bi thacua rá te de guecua ja ra ximhai.

Njabá mangan ra Maca T'ofu.

³⁴ Nepu nú'a ra me Etiopía bi 'ñembabi ra cu Lipe:

—Dí bante'i gui xicagui de nú'a rá 'mehni Ajuá, ¿ha gue mi ma de guese'a, o mi ma de ma'na ra ja'i?

³⁵ Nepu nura cu Lipe bi mudi bi ña, ne bi xipabi gatho ra hoga nt'ode de ma zi Hmuha ra Jesu desde habu mi he'ta ra me Etiopía go gue'a 'nara xeni de ra Maca T'ofu nú'a xqui 'yofu ra badi Isaía. ³⁶ Nepu de mi 'yo'u ja ra 'ñu bi zonga habu mi ja 'nara mothe, ha bi 'ñenga nú'a ra me Etiopía:

—Jani 'nara zi mothe po ra dehe. ¿Ha hinda za ja ga nxisteheni?

³⁷ Ha nura cu Lipe bi 'ñembabi:

—'Bu xi guí camfri con gatho ri mfeni da za, hanja hina.

Nura me Etiopía bi 'ñena:

—Haha, dí camfri gue ra Jesucristo go gue'a rá T'u Ajuá.

³⁸ Nu'bú nu'á bi 'bepa rá 'bego bi 'ba'ma ra carro, nepu bi gai ri yoho'u, ne bi yut'a mbo ra dehe. Nepu ra cu Lipe bi xi'tsa nú'a ra cu me Etiopía. ³⁹ Y nu mi bõxa ra cu Lipe de ja ra dehe, bi 'metho ngue'a rá Maca Ndahi Ajuá bi zits'i. Nepu nura cu me Etiopía ya himbi yopa hyanda ra cu Lipe ma'na'qui. Y ya mri sehe'a bi sigui bi ne rá 'ñu co ndunthi ra johya mi pe'tsi. ⁴⁰ Nepu nura cu Lipe bi zonga nuni Asoto, ne de mi 'rani de guehni bi mudi bi manga ra hoga nt'ode asta bi zonga nuni Cesarea.

9

Ra Saulo bi gamfri ra Zidada Jesu

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ha nuya pa'u ra Saulo mi hu'tsa ya gamfri da hyo, ne bi ma bá nu ra danga nda gá macja. ² Bi ma bá a nsequi pa da ma nuni ja yá nija ya xodyo nuni Ndamasco pa da ga nú'u ri demba rá jamfri ra Zidada Jesu, gue dra 'behña gue dra 'ñohø, ne dua tsi pa Jerusale da got'a fadi. ³ Ne de mri ne ra 'ñu ya mi ma da zonga Ndamasco, mi damfri bi got'atho 'nara ñot'i asta mi huexqui nú'a ra hyats'i mri 'ñehe de mahets'i. ⁴ Nepu ra ora'a 'bestho bi dagui ma'memfo ja ra hai. Ne bi 'yode 'nara noya mi ena:

—Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongagui pa gui 'yotca ra nts'o'mui?

⁵ Nu'bú ra Saulo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿To'o'i, zi Hmu?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga go gueque drá Jesu. Ha nu'i guí hongui pa gui 'yotcagui ra nts'o'mui ngue'a guí honi pa gui 'yø'tua ra nts'o'mui nú'u to'o xa gamfrigui. Pe nu'i go grí 'ñanse, guí nja ngu nú'a ø't'a ra ndamfri ora tica ra nsumboi.

⁶ Y ra Saulo asta mri huat'i co ra ntsu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, ¿te rá 'be guí ne ga ø't'ebya?

Nu'bú ra Zidada bi 'ñembabi:

—Nangui ne rí ma ja ra hnini, nuni ja guehni ma da si'a'i nú'a rí 'ñep'a'i gui 'yø'te.

⁷ Y nú'u ya 'ñohø mri 'ñoui ra Saulo xi bi ntsu ngue'a nu'á xqui 'yode nehe nú'a ra noya pe hinxqui hyandi ua to'o mi 'bahni. ⁸ Nepu nura Saulo bi nangui de ja ra hai, ne xi mri zøthma yá da pe himbi za bi hyandi. Hangue bri juhni bi ts'its'i pa asta ja ra hnini Ndamasco. ⁹ Y nuni ja bá 'buhni hñu pa ne himi handi. Y nú'u hñu pa ni ts'u hinte bi zi.

¹⁰ Nuni Ndamasco mi 'buhni 'nara gamfri mrá thuhu ra Ananía, y nura Zidada Jesu bi zofo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—¡Nugue Ananía!

Nu'á bi dadi:

—¿Te'a, zi Hmu?

¹¹ Ha nura Zidada bi 'ñembabi:

—Rí ma, ju nú'a ra 'ñu rá thuhu ra Jua'ñu, ne thogui ja rá ngu ra Juda, ne ja gui 'ñanini ra Saulo nú'a ra me Tarso. Nu xcrí tsøni gui tsudi di ø't'a rá søcambeni. ¹² Nu'á ya stá xipabi ngu dega t'i gue ma da tsøni 'nara 'ñohø rá thuhu ra Ananía, ne da hñu'tsua yá 'ye pa da yopa hyandi.

¹³ Nu mi 'yøde njabũ ra cu Ananía bi dadi ne bi 'ñena:

—Zi Hmu, stá øde ndunthi de nú'a ra 'ñøhø'a gue xi mi ø'tuabi ndunthi ra nts'o'mui ya cu nuni Jerusale. ¹⁴ Ha xa umba nsequi ya nda gá macja pa da za da gu gatho nú'u di xocambeni'i ri thuhu de guecua nehe.

¹⁵ Nepũ ra Zidada bi 'ñemba ra cu Ananía:

—Grí ma gui 'yøt'a nú'a dí xi'i, ngue'a go gue'a ra 'ñøhø stá huahni pa da mepcagui ne da 'ñutua ma thuhu ya me Israel ne gatho nú'u hingyá me Israel ne nuyá nda'u, pa da badi'u to'ogui. ¹⁶ Ne nuga go ma ga utuabi gatho nú'u ya ts'othogui pe'tsi da thogui po rá ngue ma thuhu.

¹⁷ Nu'bú ra cu Ananía bi ma ne bi yut'a ja ra ngu habũ mi 'bũ ra Saulo. Ne bi hñu'tsua yá 'yε, ne bi 'ñembabi:

—Zi cu Saulo, ra Zidada Jesu nú'a to'o gá handa ja ra 'ñu nú'a ngrí nehi pa guecua, go gue'a xa mēncagui pa da yopa xo ri da ne gui hñanga ra Māca Ndaḥi.

¹⁸ Ne 'bestho ra ora'a bi dagui nú'a te mi co'tua yá da, ne 'bestho bi yopa hyandi. Ne nu'á bi 'mai bi ma bá nxistehe. ¹⁹ Ne bi ñuni, nepũ bi yopa nja rá ts'edi, ne bi 'mũhni 'raya pa co ya gamfri nuni Ndamasco.

Ra Saulo bi mamba rá noya Ajuḡ ja ra hnini Ndamasco

²⁰ Nepũ 'bestho bi ma bá damajuani de ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ja yá nija ya xodyo, ne mi mā gue ra Jesu go gue'a rá T'u Ajuḡ. ²¹ Y gatho nú'u to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ne mi eñ'u:

—¿Ha hingo guehni núni xi mi ø'tua ra nts'o'mui nú'u to'o xocambenibi rá thuhu ra Jesu nuni Jerusale? ¿Ha hingo guehni xqui 'ñehe da gu nts'ahni ya gamfri pa da zi'tsua ya nda gá macja?

²² Pe nura cu Saulo ma'na mi ju rá ts'edi pa da damajuani gue ra Jesu go gue'a ra Cristo rá 'mehni Ajuḡ ne xqui hñuts'i'a pa da e da nda. Y nuya xodyo himbi badi te da beni gatho nú'u mi 'bũhni Ndamasco.

Ra Saulo bi c'ot'i de ja yá 'yε ya xodyo

²³ Bi thogui ndunthi ya pa, nepũ bi mũdi bi mambi ya xodyo pa da hyohma ra cu Saulo.

²⁴ Pe nú'a ra cohi bi gohi'u, bi t'umba nt'øde ra cu Saulo gue nu'ú ma pa ra xuui mi su gatho ya gosthi de nú'a ra hnini'a pa xa thohma'a. ²⁵ Pe nu mi badi ya cu njabũ, bi 'yent'a ra cu Saulo ja 'nara danga 'bøts'e pa bri tonts'a dega xuui pa mōte de ra jado nú'a mi cot'a ra hnini, pa bi za bi 'bat'i'a.

Nú'a ra pa bi zonga ra Saulo nuni Jerusale

²⁶ Nu mi zonga ra cu Saulo Jerusale mi nehma'a da munts'iuui ya gamfri, pe nu'ú mi tsu ngue'a himi camfri'u gue nu'á ya mi 'nara gamfri. ²⁷ Pe nura cu Berhna bi zits'i pa habũ mbi 'bũ ya apostol, ne bi metuabi hanja xqui hyanda ra Zidada Jesu ja rá 'ñu ra cu Saulo, ne xqui ñaui. Ne bi metuabi'u gue nu'á ya xqui ña de rá thuhu ra Zidada Jesu co ndunthi ra ts'edi nuni Ndamasco. ²⁸ Y njabũ bi za bi 'mui co ya gamfri nuni Jerusale. ²⁹ Nu'á himi tsu da mā de rá thuhu ra Zidada Jesu, ne mi ntsanoyauui ya xodyo nú'u mi ñaca griego, ha nu'ú mi ecuabi da hyo'a. ³⁰ Pe nu mi badi njabũ ya cu bi zixa ra cu Saulo pa nuni Cesarea, nepũ bi mehni'u pa Tarso.

³¹ 'Mefa gatho ya gamfri bi me'tsa 'nara hoga'mui nuni Judea ne Galilea ne Nsamaria, ne mi zedi yá jamfri, ne mi 'yo'u co ndunthi rá ntsu Ajuḡ, ne ma'na mri xu ya gamfri co rá mfats'i ra Māca Ndaḥi.

Ra Enea bi ñani

³² Ha nura apostol Pedro bi 'ño bi zonga gatho ya gamfri, ne bi ma bá c'a'tsa ya cu nú'u mi 'bũhni Lida. ³³ Ne ja bi zũhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Enea, ne ya mi øt'a hñato jeya xqui 'menga ja ra mfidi ngue'a mi tsu 'nara hñeni nú'a nixi mi tsa da ānga rá ndo'yo.

³⁴ Nepũ ra cu Pedro bi 'ñembabi:

—Enea, ra Zidada Jesucristo xa 'yøthe'i. Nangui juxa ri mfidi.

Nep̄u nu'á 'bestho bi nangui. ³⁵ Y gatho ya mengu de guehni Lida ne ya me Sarón bi zogui yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu co nú'a xqui hyandi'ũ.

Ra Dorca bi yopa nte de ra du

³⁶ Nuni Jope mbi 'bu 'nara 'behña mrá gamfri nú'a mrá thuhu ra Tabita, dega griego t'embi ra Dorca. Nú'á nzantho mi øt'a ndunthi ra hñoja'i ne mi faxa ya hyoya. ³⁷ Ha nuya pa'ũ bi zu 'nara hñeni ne bi du. Nep̄u bi sati ngu myá nzai'ũ ne bá 'begui ja 'nara tøngu. ³⁸ Pe de guehni Jope mi guetbu pa ja ra hnini Lida, ne nuya gamfri de guehni xqui 'yøde gue ja mbi 'buhni ra cu Pedro nuni Lida, hangue bi 'behna yoho ya 'mehni pa dua tsi ne da 'ñembi:

—Dí bante'ihe ga maha 'bestho pa Jope.

³⁹ Nep̄u nura cu Pedro 'bestho bi meui'ũ. Ne nu mi zøni bi ts'its'i pa ja ra tøngu habu xqui munts'a ndunthi ya viuda mi zoni. Ne bi t'utuabi ra cu Pedro nuya pahni ne ma'ra ya he xqui hyoca ra nju Dorca nú'bu mi te'a. ⁴⁰ Nu'bú ra cu Pedro bi 'bepi da bonga pa thi gatho nú'ũ mi 'buhni, ne nu'á bi ndandiñahmu ne bi 'yapabi Ajuá. Nep̄u bi zofo nú'a xqui du ne bi 'ñembabi:

—Tabita, nangui.

Ne nu'á 'bestho bi zøt'a yá da, ne nu mi hyanda ra cu Pedro bi nangui bi hñudi'a. ⁴¹ Ha nura cu Pedro bi mipa 'nará 'ye ne bi 'ba'mi. Nep̄u bi zohna ya viuda ne ma'ra ya gamfri pa bi 'ñutuabi gue ya xqui yopa nte. ⁴² Y gatho de guehni Jope bi nt'øde de nú'a xqui nja, ne ndunthi to'o bi gamfri ra Zidada Jesu. ⁴³ Ha nura cu Pedro bi gohi ndunthi ya pa de guehni Jope ja rá ngu ra cu nú'a rá thuhu ra Simu dexifri.

10

Ra apostol Pedro ne ra Cornelio

¹ Mi 'bu 'nara 'ñøhø nuni Cesarea mrá thuhu ra Neyo nú'a mrá me Italia ne himrá xodyo, nehe go mrá nda de nú'ũ ya soldado myá mengu rá hai'a. ² Nú'á xi mrá hoja'i ne xi mi tsu Ajuá, ne gatho nú'ũ ya mengu rá ngu. Ne mi øt'a ndunthi ra hño ngue'a mi faxa ya xodyo nú'ũ xi myá hyoya. Ne nzantho mi xøcambeni Ajuá. ³ Nep̄u 'nara pa ngu mi nzanga hñu nde bi hyanda 'nará enxε Ajuá ngu dega t'i, bi yut'a habu mi 'bui'a ne bi 'ñembabi:

—¡Neyo!

⁴ Nu mi hyandi xi bi nu'ti ne xi bi ntsu, ne bi 'ñena:

—¿Te'a, zi Hmu?

Nura enxε bi 'ñembi:

—Nuri nt'adi xa 'yøde Ajuá ne nú'ũ ri mfats'i xcá 'yøt'e xa hyandi'a. ⁵ Hangue nubya pehna 'raya 'mehni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a thu'mbabi nehe ra Pedro. ⁶ Nú'á bí 'bui ja rá ngu ma'na ra Simu nú'a ra dexifri, 'bui guetbu ja rá hyo ra ndehe. Y nú'a ra Pedro go gue'a ma da xi'a'i te rí 'ñep'a'i gui 'yøt'e.

⁷ Nu mi ma ra enxε nú'a mi ñaui ra Neyo, bi zohna yoho yá 'bego ne 'namrá nzai soldado nú'a mi xøcambeni Ajuá nehe. ⁸ Go gue'ũ bi xipabi te 'be'a bi nja, ne bi mehni pa ra hnini Jope.

⁹ Ha nurá hyax'a de mi 'yo yá 'ñu'ũ y ya mi ma da zønga ja ra hnini Jope, nu'bú nura ora'a ra cu Pedro bi bøxa ja 'nara tøngu pa da 'yapabi Ajuá nuni ja ra hnini Jope, y mi ngu nde ma pa nura ora'a. ¹⁰ Y xi mi tsu 'nara thuhu y ya xa nehma xa ñuhma, pe ja mi thocuabi te da zi. Y nú'a ra ora'a bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i. ¹¹ Ne bi hyandi bi xogui mahets'i ne bá ja'ma pa ja ra hai 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani. ¹² Y ja nú'a ra dutu'a mbra cuni gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'ũ ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'lints'ũ. ¹³ Nep̄u bi 'yøde 'nara noya bi 'ñena:

—Pedro, ju nuyũ ya mbo'oni ne ya zu'ue ne hyo pa gui tsi.

¹⁴ Nu'bú nura cu Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina, zi Hmu, ngue'a hinhya'mu stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi.

¹⁵ Ne nú'a ra noya'a bi 'ñemba ma'na'qui:

—Oguí embi xá nts'o nú'a xa xuca Ajuá ne xá nt'axi.

¹⁶ Bi njabú hñu'qui, nepú bi bõxa ma'na'qui pa mahets'i nú'a ra dutu. ¹⁷ Ha nura cu Pedro mi 'buhni mi 'yo rá mfeni ne mi ne da badi te mri bõnga nú'a ngu ra t'i xqui hyandi. Nura ora'a bi zõhõ yá 'mehni ra Neyo ja ra gõsthi, xqui 'ño xqui 'ñani habú mi ja rá ngu ra Simu dexifri. ¹⁸ Ha nu mi zõni ja nú'a ra ngu'a bi 'ñani ua ja mi 'buhni ra Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Pedro. ¹⁹ Pe nura cu Pedro tobya mi oda rá mfeni nú'a ngu ra t'i xqui hyandi, ne ra Maca Ndahi bi 'ñembi:

—Bi zõ hñu ya 'ñõhõ hoñ'a'i. ²⁰ 'Bai çai rí meui'ú. Ne ote xqui ma gui tsu, ngue'a go stá penca'ú.

²¹ Nepú ra cu Pedro bi çai habú mi 'ba nú'ú yá 'mehni ra Neyo, ne bi 'ñembi:

—Nuga go gueque guí honjú. ¿Te xqui 'beñ'ahú?

²² Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Xpá mencahe ma nda gá soldadohe ra Neyo, 'nara hoga 'ñõhõ xi tsu Ajuá, ne gatho ya xodyo ñamahño de gue'a. Y 'nará enxe Ajuá bi xipi gue mahyoni da mehni to'o da e da zix'a'i pa gui ma ja rá ngu'a, pa da 'yõde nú'a ma gui xipabi.

²³ Nepú ra cu Pedro bi umba ntsaya'ú habú mi 'bui'a, ne ja bi 'ñoxini'ú con gue'a nú'a ra xuui'a. Ha nurá hyax'a ra cu Pedro bi ma con gue'ú ne bi me ma'ra ya cu nú'ú mi 'buhni Jope.

²⁴ Y rá hyax'a bi zõñ'ú nuni Cesarea habú mi 'bú ra Neyo mi tõ'mi, ne xqui zohna gatho nú'ú ja te myá njauí, ne nú'ú xi myá hmadi'a. ²⁵ De mi zõnga ra cu Pedro ja rá ngu ra Neyo, nu'á bi bõni pa da dadi, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a. ²⁶ Pe nura cu Pedro bi 'ba'mi ne bi 'ñembabi:

—'Bai, ngue'a nequi 'nadrá 'ñõhõ nehe ngu'atho.

²⁷ Y de mi ña'ú bi yat'a ri yoho mbo ra ngu, ne mi 'buhni ndunthi ya ja'i xqui munts'i.

²⁸ Nepú ra cu Pedro bi 'ñembabi'ú:

—Nu'ahú guí pahú gue núje dyá xodyohe hingui tsa ga nthantshe co nú'ahú hinglyá xodyohú, y nixi tsa ga cuthe ja ri nguhú, ngue'a 'rama'na'ño ma jamfrihú. Pe Ajuá xa xicagui gue hinga embabi xá nts'o o hingui t'axi ni 'nara ja'i. ²⁹ Hangue ngu mi xicagui ya 'mehni gue ga eheua, 'bestho duá ehe nsinque te dá ma. Ne dí ne ga padi pa te uá tsigaguihú.

³⁰ Nu'bú ra Neyo bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Øt'a goho ma pa ngu ra zi orabya ndí 'bucua ja ma ngu stí ayuna ne ndí apabi Ajuá ngu ma nzai dega nde, ndá thamfri dá handa 'nara 'ñõhõ mi he 'raya dutu asta mi huexqui. ³¹ Ne bi 'ñengagui: “Neyo, Ajuá xa 'yõt'a'i ri t'adi ne xa hyanda nú'a xcá 'yõt'ua ya hyoya xcá fats'i. ³² Pehna pa ja ra hnini Jope to'o ma dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro. Nu'á bí 'bú ja rá ngu ma'na ra Simu ra dexifri nú'a bí 'bú guetbu ja rá hyo ra ndehe. Y nu sta zõ'a ma gui ñauí pa da zo'a'i,” njabú bi 'ñengagui. ³³ Hangue 'bestho dá pempú to'o bá hoñ'a'i, ne xá hño'a xcá ehe. Y nubyá dí 'buheua gatho ja rá thandi Ajuá, ne dí ne ga øhe gatho nú'a xa xi'a'i pa gui xicje.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuá ja rá ngu ra Cornelio

³⁴ Hangue nura cu Pedro bi mudi bi ña ne bi 'ñena:

—Nubyá ha, stá padi gue xi majuaní Ajuá hingui huahna ya ja'i 'ra co ma'ra. ³⁵ Ngue'a nu'á ri madi gatho nú'ú to'o 'yo ja rá ntsu'a ne øt'a nú'a xá hño, masque haburaza dya mengu. ³⁶ Ajuá bi zocje núje dyá me Israelhe pa dá mádihe con gue'a po ra Zidada Jesucristo nú'a to'o ma Hmuhú drí gathohú. ³⁷ Ngu guí pasehú nú'a bi nja nuni ja ma haihe núje dyá xodyohe, ra Xuua bi 'yõt'a ra sistehe, 'mefa ma zi Hmuhú ra Jesu bi futa rá 'bçfi nuni Galilea ne bi 'ño gatho ja ra hai Judea. ³⁸ Ne guí pasehú gue Ajuá bi umba ra Maca Ndahi ra Jesu nú'a mrá me Nasare pa bi umba ra ts'edi. Nú'á bi 'ño bi 'yõt'a ra hño, ne bi 'yõthe gatho nú'ú mi hñeni ne mi pe'tsa ya ts'ondahi. Ra Zidada Jesu mi øt'a njabú ngue'a Ajuá mi 'bui con gue'a. ³⁹ Y nuje go drí damajuanihe gatho nú'a bi 'yõt'a ra Zidada Jesu nuni ja ya t'uca hnini Judea ne ja ra danga hnini Jerusale. Y 'mefa nu'á bi ts'uta ja 'nara pont'i asta himbi tho. ⁴⁰ Pe Ajuá bi 'yõt'e pa rá hñupa bi yopa nte, ne bi

'yøt'e pa bi hnecanja'i pa dá hanthe ma'na'qui. ⁴¹ Pe hingo gatho ya ja'i bi yopa hyant'a, hønseguihe dá hanthe, ngue'a Ajuá xqui huancahe desde rá mudi pa ga dahe majuaní de gue'a gue nu'á bi yopa nte ma'na'qui de ja ra du. Y nu de ya xqui yopa nte de ja ra du, dá yopa ñuñhe ne dá ntsithehe con gue'a. ⁴² Nepu nu'á bi 'bepcahe ga zoföhe ya ja'i ne ga dahe majuaní gue Ajuá go xa hñuts'i'a pa da hñá'mba nguenda nú'ú te, ne nú'ú xa du. ⁴³ Nehe gatho yá 'mehni Ajuá mi 'bui desde rá mudi bi damajuani de ra Zidada Jesu gue nu'a tó'o da gamfribi rá thuhu dra pumbabi yá ts'oqui.

Bi hñanga ra Maca Ndahi nú'ú hingyá xodyo

⁴⁴ Ha de mi mangan ra cu Pedro nuya ya noyaya, bá cai ra Maca Ndahi ne bi yut'a ja yá coraso gatho nú'ú to'o mi øde nú'a mi mangan ra cu Pedro. ⁴⁵ Ha nú'ú ya xodyo myá gamfri nú'ú bá 'ñoui ra cu Pedro, xi bi 'yø ngue'a xqui hñanga ra Maca Ndahi nehe nú'ú himyá xodyo. ⁴⁶ Ngu'e'a bi 'yøde mi ña nehe de ma'ra ya hñáqui nú'ú himi padi, ne mri xocambeni'ú Ajuá. ⁴⁷ Nepu nura cu Pedro bi 'ñena:

—¿To'o ja da hñacuabi da nxistehe nú'ú to'o xa hñanga ra Maca Ndahi ngu stá hñhú?

⁴⁸ Nu'bú ra cu Pedro bi 'bepabi'ú da nxistehe de rá thuhu ra Zidada Jesucristo. Nepu nu'ú bi bantebi ra cu Pedro gue da gohi con gue'ú ma'ra ya pa.

11

Ra apostol Pedro bi xipa ya gamfri me Jerusale de rá ts'edi Ajuá

¹ Bi 'yøde nú'ú ya apostol ne ma'ra ya gamfri mbi 'bú Judea gue ne nú'ú himyá xodyo ya xqui hñanga rá noya Ajuá. ² Ne mi menga ra cu Pedro pa Jerusale, ja bá nuuini nú'ú yá mixodyoui ya myá gamfri pe mri denbatho yá nzai ya xodyo. Nú'ú bi zui ra cu Pedro, ³ ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja xcá cut'a ja yá ngu nú'ú ya 'ñøhø hingyá xodyo ne xcá ñuni con gue'ú?

⁴ Nu'bú ra cu Pedro bi metuabi gatho nú'a xqui nja desde ra mudi ne bi 'ñembabi'ú:

⁵ —Nuga ndí 'buhni ndí apabi Ajuá ja ra hnini Jope, ne dá handa 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bá ja'mi de mahets'i 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani, ne bi zøhø habu ndí 'bui. ⁶ Ne dá handa xá hño te mi cuni, dá handi mi cu gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'ú ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'int's'ú. ⁷ Ne dá øde 'nara noya bi 'ñengagui: “Pedro, ja nuyú ya mbo'oni ne ya zu'ue, ne hyo pa gui tsi.” ⁸ Ne dá embabi: “Hina, zi Hmu, ngue'a hinhya'mu stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi.” ⁹ Nepu nú'a ra noya de mahets'i bi yopa ña ne bi 'ñengagui: “Oguí embabi xá nts'o nú'a xa xuca Ajuá ne xá nt'axi.” ¹⁰ Bi njabu hñu'qui, nepu bi njuts'i pa mahets'i nú'a ra dutu. ¹¹ Ha nú'a ra ora'a bi zøhø ja ra ngu habu ndí 'bui hñu ya 'ñøhø xqui 'behni de Cesarea pa da zixcagui. ¹² Y nura Maca Ndahi bi 'ñengagui ga me'be'ú, masque himyá xodyo. Nehe dá me'be nú'ú má 'rato ya cu, ne dá tsøñhe dá cuthe ja rá ngu nú'a to'o xqui mehna ya 'mehni da zixcagui. ¹³ Nura 'ñøhø'a bi xicje hanja xqui hyandua 'nará enxé Ajuá de guehni ja rá ngu gue nu'á bi 'ñembabi 'na: “Pehna 'raya 'mehni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro. ¹⁴ Nu'á go da xi'a'i hanja da za gui mpøhø ne gatho ya mengu ri ngu.” ¹⁵ Ha nu ndá fudi dá ña, bi hñani'ú ra Maca Ndahi mahyegui ngu dá hñhe ra mudi nehe. ¹⁶ Ra ora'a dá beni de nú'a xqui mangan ma zi Hmuhú nú'bú bi 'ñena: “Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahú ma gui nxistehehú co ra Maca Ndahi.” ¹⁷ 'Bú Ajuá njabu rá paha xa umbabi'ú ra Maca Ndahi ngu bi 'racaguihú nú'ú dí camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo, to'oguiga pa go ga hacua rá 'befi Ajuá.

¹⁸ Ha nu mi 'yøde njabu nú'ú ya cu mi 'buhni Jerusale, ya bi go'tatho yá ne, ne bi nsunda Ajuá bi 'ñena:

—¿Njabu rá paha Ajuá gue da ñobri nehe nú'ú hingyá xodyo pa da me'tsa ra te pa nzantho ngu nú'a dí pe'tshu nehe!

Ya gamfri me Antioquía

¹⁹ Desde bi tho ra cu Teba, bi mudi bi t'utsa nú'ú ma'ra ya gamfri. Hangué nu 'ra de gue'ú bi 'bat'i gá ma Fenicia, ha nu ma'ra Chipre, ha nu ma'ra Antioquía. Y nu habu gá

ma'u bá zo yá mixodyoui de rá noya Ajuá, hinto ma'ra bá zofo. ²⁰ Pe mi 'bú 'raya cu myá me Chipre ne nu ma'ra myá me Cirene, nú'ú bi zonga ja ra hnini Antioquía, y bi zofo nehe nú'ú ya ja'i himyá xodyo de ra hoga nt'ode de ra Zidada Jesu. ²¹ Ajuá bi umba ra ts'edi'ú ne bi mats'i, ne ndunthi ya ja'i bi hyepa yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu.

²² Ne mi badi ya gamfri nú'ú mi 'buhni Jerusale de nú'a mbi ja de guehni Antioquía, hangue nu'ú bi mehna ra cu Berhna pa guehni. ²³ Ne nu mi zõñ'a bi hyandua rá 'befi Ajuá, nu'bú nu'á bi badi gue Ajuá xqui japi'ú, ne nu'á xi bi johya. Ne bi zofo gatho nú'ú xqui gamfri de guehni gue xá hño da sigui da gamfri Ajuá co yá mfeni strá nt'axi ne da zedi yá jamfri. ²⁴ Ngue'a nú'a ra cu Berhna 'namrá hoga cu mi hampa rá ts'edi ra Mäca Ndañi ne xi mi ja rá jamfri. Y ndunthi ya ja'i bi gamfri ra Zidada por gue'a.

²⁵ Nepu ra cu Berhna bi ma pa Tarso pa da hyonga ra cu Saulo, ne de mi zudi bi zits'i bi meui pa Antioquía. ²⁶ Ne ja bi 'muhni'ú maxøgue 'na njeja, ne mri munts'i'ú co ya gamfri, ne bi ñutuabi ndunthi ya ja'i de rá noya Ajuá. Y nuni Antioquía ja guehni bi müdi bi thu'mba ya gamfri gue dya cristiano ngue'a bi gamfri ma zi Hmuhä ra Jesucristo.

²⁷ De nuya pa'ú bi bõnga 'rayá 'mehni Ajuá de guehni Jerusale pa bi ma Antioquía. ²⁸ Ne 'na de gue'ú mrá thuhu ra Agabo bi 'mai madetho de habu xqui munts'a ya cu ne bi ma gue xqui xipa ra Mäca Ndañi gue mi ma da nja 'nara danga thuhu maxøgue rá ngüni ra ximhai. Y ha bi njabu nú'ú ya pa mrá nda ra Claudio. ²⁹ Nepu nuya gamfri de Antioquía bi beni gue da mempa 'nara mfats'i nú'ú ma'ra ya gamfri mi 'bú nuni Judea, bi uni cada 'na de gue'ú ngu nú'a mi tsupa yá ts'edi. ³⁰ Y nú'a ra mfats'i bi uñ'ú bi 'bempa nuya nda de ra nija Judea, y go bi hñaxa ra cu Berhna co ra cu Saulo pa guehni.

12

Bri tho ra apostol Cobo, nepu ra apostol Pedro bri ju nts'ahni

¹ Nuya pa'ú ra nda Erode bi müdi bi 'yø'tua ra nts'o'mui ya gamfri. ² Nú'á bi manda da thecua rá 'yuga ra apostol Cobo rá cu ra apostol Xuua. ³ Ha nu mi hyandi'a gue ya xodyo mri ho njabu, nu'bú bi manda dra ju ra apostol Pedro nehe. Ne bri ju ja 'nará ngo ya xodyo de rá pa ra thuhme nsinque rá nzoi. ⁴ Ha nu mri ju'a bi jot'a fadi ne bi t'ent'ua ja yá 'ye goho ya hmunts'a soldado pa da su'a, cada 'nara hmunts'i mi goho ya soldado. Ngue'a ra Erode mi beni gue de xa ua ra ngo de ra pascua xa pønga de ra fadi pa xa thohma ja yá thandi ya ja'i. ⁵ Pe nu de mi ofadi ra cu Pedro ne mri su xá hño, nuya gamfri himi tsaya mi apabi Ajuá por gue'a con gatho yá jamfri.

Ra Zidada bi xocuabi ra apostol Pedro ra gosthi fadi

⁶ Y nú'a ra xuui'a ante da manda ra Erode dua ts'i de ja ra fadi, ra cu Pedro mi aha de guehni, y mi that'i co 'nara soldado ja rá 'ñei ne ma'na ja rá ngaha, gatho ri hñu mi that'i co ya cadena, y nu ma'ra ya soldado mi 'bai ja ra gosthi fadi mri su ra cu Pedro pa hinda bõni. ⁷ Y masectho bi zøhø 'nará enxe Ajuá ne asta mri yot'a mbo ra fadi, y nura enxe bi dani ra cu Pedro pa bi 'ya, ne bi 'ñembabi:

—Nxøni dama nangui.

Y nura ora'a 'bestho bi xot'a ya cadena de ja yá 'ye ra cu Pedro. ⁸ Ha nura enxe bi ñembabi:

—Dü'ta ri ngat'i ne ti'ta ri thiza.

Y nu'á 'bestho bi 'yø'ta njabu. Nepu ra enxe bi 'ñembabi:

—Pat'a ri pat'i ne maha.

⁹ Nu'bú ra cu Pedro bi bõni bi dena ra enxe, nixi mi padi gue xi majuani xqui 'yø'ta njabu ra enxe ngue'a mi hu rá müi'a gue mi 'ui'tha. ¹⁰ Ne bi thogui'ú habu mi 'ba ya müdi soldado, nepu bi thogui habu mi 'ba rá ñoho ra hmunts'a soldado, ne 'bestho bi zonga ja ra danga gosthi dega bõja nú'a mi ja de thi ja ra 'ñu. Y nú'a ra gosthi'a bi xoguise. Nepu bi bõni'ú pa ja ra 'ñu. Y de guehni bi 'ño 'na tui'ú, nepu 'bestho ra ora'a ra enxe bi 'uegue de ra cu Pedro. ¹¹ Nu'bú ra cu Pedro ya bi gu rá mfeni, ne bi 'ñense:

—Nubyá hā dí pādī gue xi majuanī Ajuā xpá mehni rá enxε pa bi ñangagui de yá 'yε ra Erode ne de gatho nú'ú mi ne xa 'yøtcagui ya xodyo.

¹² De mi beni njabū ra cu Pedro bi gū ra 'ñu bi ma pa ja rá ngu ra nju Maria nú'a rá nana ra cu Xuua, nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe. Ne ja mi 'bāhni ndunthi ya gamfri mi apabi Ajuā por gue'a. ¹³ Nepū nu'á bi gant'a ra gosthi, ne 'nara nxutsi mrá thuhu ra Rode bi ma ja ra gosthi pa da nu to'o mri gant'i. ¹⁴ Y nú'a ra nxutsi 'bestho bi batua rá noya gue go mi gue'a ra cu Pedro. Pe co ra johya mi pε'tsi himbi xocua ra gosthi. Bi nest'ihī bá xipabi nú'ú ma'ra ya gamfri gue ya mi 'bahni ra cu Pedro ja ra gosthi. ¹⁵ Nepū nu'ú bi 'ñembabi:

—¡Xcá 'bε ri mfeni!

Pe nu'á xi mi zēdi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Hanguē nu'ú bi 'ñembabi:

—Hingo gue'a, zai go dí gue'a rá enxε Ajuā nú'a su'a.

¹⁶ Pe nura cu Pedro himi tsaya mi gant'a ra gosthi. Ne de mi xoca ra gosthi'ú bi hyandi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Nepū nu'ú xi bi ntsu. ¹⁷ Pe ra cu Pedro mi utua ra seña co rá 'yε gue da go'ta yá ne, ne bi metuabi gue Ajuā xqui pønga ja ra fadi. Nepū nu'á bi 'ñembabi'ú:

—Xiphū ra cu Cobo ne gatho ma'ra ya cu hanja bi za duá pønga ja ra fadi.

Y nu'á 'bestho bi ma de guehni pa ja ma'na ra hnini.

¹⁸ Y nurá hyax'a xi mi tu yá mui ya soldado y himi pa te da beni, ngue'a himi pādī te xqui nja co ra cu Pedro. ¹⁹ Nepū ra ndā Erode bi manda da yopa thoni'a, pe himbi za bi ts'udi. Hanguē nura ndā Erode bi xucua ra uenda nú'ú ya nsufadi, nepū bi manda da tho'ú. Nepū nu'á bi bønga de guehni Judea, bi ma bá 'bū ja ra hnini Cesarea.

Ra ndā Erode bi du

²⁰ Ra ndā Erode xi mri ũtsa ya me Tiro ne ya me Sidó. Pe nuya mengu de guehni bi go 'nara cohi pa da ma da c'a'tsa ra Erode, pe 'met'o bi gu'tuabi ra Blasto nú'a mi supa rá hudi, pa nú'á da zofo ra Erode pa da za da ñau'ú, pa njabū da bantebi gue ya hinda ntuhni'a con gue'ú. Bi 'yøt'e njabū ngue'a ra Erode mi ja rá nsu pa da umba nsequi ya me Sidó ne ya me Tiro da ts'ocui te da zi'ú ja yá hai. ²¹ Hanguē 'nara pa ra Erode bi zohna ya me Tiro ne Sidó, y nú'a ra pa'a xqui nhye dega ndā, bi hñudi ja ra hudi habū mi ja ra ts'utbi ne bi mudi bi zofo'ú. ²² Nepū nú'ú ya ja'i xqui munts'ni xi mi thø ya hmafi mi ena:

—¡Núni dí øhū ñā, go 'nara zidada, hingrá ja'!

²³ Nura ora'a 'nará enxε Ajuā bi japi bi hñenga ra Erode ngue'a hinxqui umba rá nsu Ajuā pa da ñā njabū, ngue'a nu'á xqui guse ra ts'edi. Hanguē ra Erode bi zū 'nara ts'ohñeni nú'a bi yū 'raya zu'ue mbo rá mui, ne 'bestho bi du.

²⁴ Ha nuya pa'ú bi 'ño bi ntunga rá noya Ajuā habūraza ya hnini.

²⁵ De mi ua yá 'befi ra cu Berhna co ra cu Saulo nuni Jerusale bi bøni pa bi menga Antioquía, ne bá 'ñoui ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Marco.

13

Ra apostol Berhna ne ra apostol Saulo bi mudi bi 'ño bi mamba rá noya Ajuā

¹ Mbi 'bū ja ra nija nuni Antioquía 'rayá 'mehni Ajuā ne 'raya xahnate, ra cu Berhna ne ra cu Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Negro, ne ra cu Lucio nú'a mrá me Cirene, ne ra cu Saulo, ne ra cu Manaén nú'a bi teui mahyegui ra ndā Erode. ² 'Nara pa xqui munts'i mi xøcambeni Ajuā ne xqui ayuna. Nepū ra Maça Ndāhi bi 'ñembabi'ú:

—'Uegaguihū ra Berhna ne ra Saulo pa da mε nú'a ra 'befi stá umbi.

³ Nu'bú ya cu bi ayuna ne bi 'yapa Ajuā po ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne bi hñu'tsua yá 'yε'ú, nepū bi 'ñehui'ú.

Ya apostol bi mamba rá noya Ajuā nuni Chipre

⁴ Nu'bú ra cu Berhna ne ra cu Saulo xqui mehna ra Maça Ndāhi da mε rá 'befi Ajuā ne bi zits'i pa bi ma ja ra hnini Seleucia, ne de guehni bi ma co ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja 'nara zi hai rá thuhu Chipre bí o madetho de ja ra ndehe. ⁵ Nu mi zønga

de guehni ja ra hnini Salamina ja rá hyo ra ndehe bi mudi bi mamba rá noya Ajuá mbo ja yá nija yá mixodyoui. Ne mi 'ñoui'u ra cu Xuua mi faste nehe. ⁶ Y de ya xqui 'ranga gatho maxøgue ra hai de Chipre bi zu ma'na ra zi t'uca hnini mrá thuhu Pafos ja rá hyo ra ndehe. Ne de guehni bi nthēui 'nara xodyo mrá thuhu ra Barjesu mrá 'ñete ne mi 'ñet'a badi de Ajuá. ⁷ Nú'á nzantho mri 'ñoui ra nda Sergio Paulo nú'a xi mrá nimfeni. Nepu nú'a ra nda bi zohna ra cu Berhna ne ra cu Saulo ngue'a mi ne da 'yøtua rá noya Ajuá. ⁸ Ne nú'a ra 'ñete'a mi t'embi nehe ra Elima rí bōni da 'ñena 'ñete, nú'á bi nø'tua ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne mi ne da hñacuahma ra nda pa hinda gamfribi nú'a mi udi'u. ⁹ Nu'bú ra cu Saulo nú'a xa thu'mbi nehe ra Paulo, mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndañi ne xi bi nu'ta nú'a ra 'ñete, ¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—¡Nu'i 'nagrá 'yu'tate ne 'nagrá c'uamba, rá t'u'i ra ts'ondahi grí utsa gatho nú'a xá hño! ¿Hanja xi guí ts'ocua yá mfeni nú'u ne da gamfri Ajuá? ¹¹ Nubyá Ajuá ma da castiga'i. Ma gui ngoda pa ndunthi ya pa, nixi da za gui hyanda ra hyadi.

'Bestho ra ora'a bi go'mba yá da 'nara 'bexuui, himbi za bi hyandi. Nepu mi honi to'o da gahni ngue'a ya himi tsa da hyandi. ¹² Nu'bú nú'a ra nda nu mi hyanda nú'a bi nja, bi gamfri Ajuá ngue'a xi bi ho nú'a bi 'yøde de ra Zidada.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi ño ja ra hnini Antioquía de Pisidia

¹³ Ra cu Pablo co nú'u ma'ra mi 'ñoui bi gu ra motsa de guehni Pafos pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja ra hnini Perge de ja ra hai Panfilia. Pe nura cu Xuua bi 'uegue de gue'u, bi menga pa Jerusale. ¹⁴ Nepu de guehni Perge bi gu yá 'ñu bi ma'u pa ja ra hnini Antioquía nú'a bí ja ja ra hai Pisidia, ne bi 'muhni 'raya pa. Ne nú'a ra pa dega tsaya bi yut'a ja yá nija yá mixodyoui ne bi hñudini'u. ¹⁵ Nepu de mi uadi bi the'ta ra Maça T'ofu nú'a xa 'yofo ra Moise ne nú'u xa 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá, nu'bú ya nda de ra nija bi zohna ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi 'ñembabi:

—Zi cuhu, 'bu guí ne te gui xiphu ya ja'i pa gui zofohu, da za gui xiphu ya.

¹⁶ Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ne bi 'ñu ra seña co rá 'ye pa hinto da ña ne bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá me Israelhu, ne gatho'ihu guí tsuhu Ajuá, 'yøhu núna ma ga xi'ahu. ¹⁷ Nu Ajuá nú'a ri xøcambeni ma ja'ihu ya me Israel bi huahna nú'u ndu ma dadahu pa bi japi'u, ne bá nxandi nuni Egipto de mi 'buhni ngu myá nzøhø'u. Nepu Ajuá co rá danga ts'edi bá pøni'u de nú'a ra hai'a. ¹⁸ Ne bi zetua yá nts'o'mui de guehni ja ra mbonthi ngu ñote njeya. ¹⁹ Nepu Ajuá bi huata yoto ya hnini de nuni ja ra hai Canaán, pa go bi t'umba nú'u ndu ma dadahu pa ja bi 'muhni'u. ²⁰ De guehni Ajuá bi hñuxa ya nzaya pa bi manda'u ngu goho nthebe made ya jeya, asta bi 'mui ra badi Samue pa bi sigui bi manda nehe'a. ²¹ Nepu nu'ú bi 'yadi 'nayá nda pa da nda de gue'u. Y Ajuá bi umba ra Sau pa bi nda ñote njeya, nú'a mrá t'u ra Cis, mi gue'a 'nara 'ñøhø desde yá t'u ra Benjami. ²² Y 'mefa Ajuá bi zica ra Sau dega nda, pa go bi hñuxa ra Davi. Ne bi ma de gue'a bi 'ñena: “Nuni ra Davi rá t'u ra Isai, guehni stá hopa rá 'mui, ne ma da 'yøtca gatho nú'a ma pahaga.” ²³ Y de ja yá t'u ra Davi bá ehe ra Jesu. Y nú'a ra Jesu go gue'a xqui hñuxa Ajuá pa da pøhø ya ja'i de Israel ngue'a njabu xqui ñagui. ²⁴ Ne ante da muta rá 'befi ra Jesu, nura Xuua mi zofo gatho ya ja'i de Israel gue da ñobri ne da nxistehe. ²⁵ Ne de ya mi ma da ua rá 'befi ra Xuua bi 'ñena: “Nuga hingo gueque ngu guí beñhu gue go gueque nú'a xi guí tømhu. Pe 'mefa de gueque xa 'ñepu ma'na nú'a to'o ma'na ja ndunthi rá nsu de gueque, nú'a hindí 'ñepcagui nixi ga xo'tua yá thiza.”

²⁶ Zi cuhu, nú'ahu yá ja'i'ihu ra Abrá, ne nú'ahu guí tsuhu Ajuá, pa gue'ahu xpá 'behni nuna ra noya pa gui mpøhøhu. ²⁷ Nuya me Jerusale ne yá nda'u himi padi'u to'o gue'a ra Jesu, y nixi mi tso yá mfeni'u te 'be'a mi ne da ma nú'u ya noya bi 'yofo maya'bu yá 'mehni Ajuá, masque mi he'ti'u nú'a ra pa dega tsaya. Hangue nu'ú bi 'ye'mbi pa da hyo pa bi njabu ngu nú'a xqui mangu maya'bu yá 'mehni Ajuá. ²⁸ Ne masque hinhya'mu bi zutua 'nara ts'oqui xqui 'yø'te'a pa xa za xa hyohma, pe nu'ú bi 'yapa ra Pilato pa da manda'a da tho. ²⁹ Ne bi uadi bi 'yø'tuabi'u gatho ngu nú'a xqui 'yofo yá 'mehni Ajuá ja ra Maça T'ofu, nepu bi ja'ma de ja ra pont'i pa bá t'agui. ³⁰ Pe nu Ajuá bi japi bi yopa nte

de ra du. ³¹ Ne nú'ú to'o xqui 'ñoui de Galilea pa Jerusale, go gue'ú bi hyandi ndunthi ya pa 'mefa de xqui yopa nte. Ne nubyá go gue'ú ri damajuani de gue'a ja ya ja'i.

³² Hangué nuje dí xi'ahe ra hoga noya gue Ajuá ya bi 'yøt'e nú'a xqui ña'tua ndu ma dadahú. ³³ Y nú'a xqui ña'tuabi'ú go bi 'racjü nújü dyá batsihú de ndu ma dadahú, ngue'a bi japi da yopa nte ra Zidada Jesu de ja ra du, ngu xa nt'ofó ja rá ñoho ra Salmo ne ena njaua: “Nu'i go gue'e ma T'ú'i, ne nubyá ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri dadagui.”

³⁴ Ajuá xqui má gue mi ma da japi da yopa nte de ra du, ne nurá ndo'yo'a hinda 'ya ja ra hai. Hangué bi mǎnga njaua ja ra Mǎca T'ofó: “Ga 'ra'ahú gatho nú'ú ya japi stí ña'tua ra Davi.” ³⁵ Nehe ja ma'na ra Salmo bi 'ñenga njaua ra Davi: “Stá pađi gue nu'i hingui ma gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hmǎca 'begogui.” ³⁶ Xi majuani ra Davi bi 'yøt'ua rá paha Ajuá de nú'ú ya pa bi nte'a ne mi pepabi nuyá ja'i'a. Nepǎ bi du ne bi t'agui, ha nurá ndo'yo bi 'ya ja ra hai ngu gatho nú'ú ma'ra ndu ma dadahú. ³⁷ Pe nura Zidada Jesu himbi 'ya rá ndo'yo ja ra hai, ngue'a Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du. ³⁸ Hangué zi cuhú, dá zo ri mfenihú núna dí xi'a'ihú, gue por gue'a da za gui tsuhú ra pumbate de ri ts'oquihú. ³⁹ Nurá ley ra Moise himi tsa ja da ts'ahni ra pumbate, pe nubyá gatho nú'ú to'o camfri ra Zidada Jesu, ya xra pumbabi yá ts'oqui. ⁴⁰ Hangué nubyá jamasuhú pa hinda zǎ'ahú nú'a xa mǎnga yá 'mehni Ajuá ne bi 'ñena njaua:

⁴¹ Nú'ahú guí øtbuhlathohú, 'yøhú. Ma gui 'yøhú nú'a ma ga øt'e co ma ts'edi, pe ma gui 'medihú.

Ngue'a núga drá Ajuá ma ga øt'a 'nara dǎnga t'øt'e de nú'ú ya pa gri 'bǎhú, pe nu sta si'ahú, hingui ma gui camfrihú.

⁴² Y nu mi uadi bi mǎnga njabú ra cu Pablo, bi bǎnga de ja yá nija ya xodyo mahyegui co nú'ú mri 'ñoui. Y mi 'bǎhni 'ra himyá xodyo, ne bi bǎntebi ra cu Pablo da gohi pa ma'na ra pa dega tsaya pa da yopa zofo'ú ma'na'qui. ⁴³ Ne mi ua ra hmunts'i ja ra nija, ndunthi ya xodyo ne ndunthi ma'ra ya ja'i nú'ú xqui demba yá jamfri ya xodyo, bi gamfri nú'a bi xipabi ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi meui. Ne nu'ú bi xipi gue mahyoni da zedi yá jamfri ne da sigui da 'mǎ ja rá hñoja'i Ajuá.

⁴⁴ Y rá hñato'a ra pa dega tsaya bi munts'a maxøgue nú'a ra hnini'a pa da 'yøtua rá noya Ajuá. ⁴⁵ Pe nu mi hyanda ya xodyo gue xi mi ndunthi ya ja'i, xi bi bø yá cue ngue'a mi ne da nseh'e'ú, ne bi müdi bi má gue nú'a mi mǎnga ra cu Pablo hinga majuani, ne bi ñama'ñú'ú de gue'a. ⁴⁶ Hangué nura cu Pablo ne ra cu Berhna mi ña con gatho ra ts'edi ne bi 'ñembi:

—Rá müdi dá xi'ahe rá noya Ajuá nú'ahú gyá xodyohú ngue'a mahyoni njabú. Pe hingat ne gá camfrihú, ne guí mǎnsehú gue hindí 'ñep'ahú ra te pa nzantho. Hangué nubyá ma ga zofohe nú'ú hingyá xodyo. ⁴⁷ Ngue'a njabú bi 'bepcahe Ajuá bi 'ñenje:

Stá hux'a'ihú ngu 'nara ñot'i pa gui yo'tuahú yá mfeni gatho ya ja'i, ne pa gui mañhú ra noya dega pøhøte habǎraza maxøgue de ra ximhai.

⁴⁸ Nu mi 'yøde njabú nú'ú himyá xodyo xi bi johya ne bi müdi bi mañ'ú gue rá noya Ajuá xá hño, ne bi gamfri gatho nú'ú xqui thahni pa da me'tsa ra te pa nzantho. ⁴⁹ Ne bi müdi bi hmamba rá noya Ajuá maxøgue ja nú'a ra hai'a. ⁵⁰ Pe nuya xodyo bi 'ñú'tiui ya ndǎ de ra hnini co ya 'behñá nú'ú xi ya 'yonija, pa da t'útsa ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne da juui de nú'a ra hnini'a. ⁵¹ Nu'bú ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi huat'a ra hai nú'a mi tu ja yá thiza, gue'a 'nara seña gue ya hinda ma da ñaui ya ja'i de guehni ne hinda ma da dađi de gue'ú ngue'a nu'ú himbi ne bi gamfri Ajuá. Nepǎ nu'ú bi ma pa ja ra hnini Iconio. ⁵² Pe nuya gamfri xqui gohini xi mi johya'ú ne mi hǎmpa rá ts'edi ra Mǎca Ndǎhi.

14

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mǎmba rá noya Ajuá nuni Iconio

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi zǎnga ja ra hnini Iconio, nepǎ bi yut'a ja yá nija yá mixodyoui pa bi zofo ya ja'i de rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi. Ne ndunthi de gue'ú bi gamfri, ngu ya xodyo ngu nú'ú himyá xodyo. ² Pe nú'ú ya xodyo himbi ne bi gamfri bi 'yǎ'ta nú'ú himyá xodyo pa da benga ya ts'omfeni de nú'ú ya cu. ³ Hangué ra cu Pablo

co ra cu Berhna bi gohni ndunthi ya pa, ne himi tsu da mamba rá noya Ajuá ngue'a mi camfri gue Ajuá mi fats'i'ua. Ne nu Ajuá mi umbabi'ua ra ts'edi pa da 'yøt'a ya nt'udi ne ya danga t'øt'e de ja yá thandi ya ja'i pa da gamfri'ua gue nú'a mi mañ'ua go gue'a majuani. ⁴ Pe nuya mengu de guehni xqui hyegue, 'ra mri dena ya xodyo ha nu ma'ra mri dena ya apostol. ⁵ Nepu 'raya xodyo ne 'ra de nú'ua himyá xodyo bi 'ñu'ti'ua co ya nda de ra hnini pa da 'yøt'tua ra nts'o'mui ya apostol ne da c'ahni co ya do. ⁶ Pe nura cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'yøde de nú'a mi ma da t'øt'tua'ua, hangue bi 'bat'i ne bi ma pa ja ra hnini Listra ne Derbe, ya hnini de ja ra hai Licaonia. Ne bi thexa ja gatho nú'a ra hai'a. ⁷ Ne ja mi mambani rá noya Ajuá.

Ya me Listra bi c'ahna ra apostol Pablo co ya do

⁸ Nuni ja ra hnini Listra mi 'bu 'nara 'ñøhø himi tsa da 'ño ngue'a desde mi 'mui ya mi njabu, ne hinhya'mu xqui 'ño, ha mi huhnitho. ⁹ Nura 'ñøhø'a bi 'yøde nú'a mi mangua ra cu Pablo. Nepu ra cu Pablo bi nu'ti ne bi badi gue mi ja rá jamfri pa da ñani. ¹⁰ Hangue nura cu Pablo bi 'ñembabi nts'edi:

—'Bai manjuantho.

Y nura 'ñøhø'a 'bestho ra ora'a bi 'yenga ra sagui bi 'mai ne bi 'ño. ¹¹ Nepu ndunthi ya ja'i de guehni bi hyanda nú'a xqui 'yøt'a ra cu Pablo, ne bi mangua nts'edi de yá hñaqui de Licaonia bi 'ñena:

—¿Ma ajuahu xa mpanga ja'i ne xuá 'ñehe pa ja ra ximhai, xiyu 'bahni!

¹² Hangue ra cu Berhna bi t'embabi gue go mi gue'a ra zidada Jupite, ha nura cu Pablo ra zidada Mercurio ngue'a nú'a go gue'a mi ña'a. Ngue'a mi gue'ua yá thuhu yá ajuá ya me Licaonia. ¹³ Nepu nura macja bá tsi ya ndamfri ne bá ha ya thødri pa ja rá nija ra Jupite nú'a mi ja ja ra gosthi hnini, ne ja bi munts'ini co ndunthi ya ja'i pa da nsunda'ua ya apostol, ne mi ne da hyopa ya ndamfri dega hña'ti. ¹⁴ Pe nu mi badi njabu ya apostol bi danga yá dutu co ra dumui ngue'a hingo rí 'ñepi da t'ø'tuabi'ua njabu. Ne bi yut'a ja ra hmuntsja'i ne bi 'ñena njaua:

¹⁵ —¿Hanja guí øthu njabu? Nuje dyá ja'ihe ngu'ahu. Nuje stá ehehe pa ga xi'ahe gue nuya c'oi grí nsundahu hinte ri muui, hangue mahyoni gui 'ueguehu de gue'ua pa gui pephu Ajuá nú'a te, nú'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'a te ja. ¹⁶ Maya'bu nu'a mi hopta ya ja'i da 'yøt'a gatho nú'a go mi beni'ua. ¹⁷ Pe nzantho xa 'ñutuabi'ua tengu rá 'mui'a ngue'a xa 'yø'tuabi ya hño, ngue'a go gue'a pehna ra 'ye ne ya hoga sofo, ne 'racju te ga tsihu, ne hubga ma muihu pa ga johyahu.

¹⁸ Pe masque ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi xipa ya ja'i njabu pa hinda hyopa ya ndamfri nú'a ma xa t'umbi'ua dega hña'ti, pe xma hñei pa da hñacuabi'ua.

¹⁹ Ra ora'a bi zøhø 'raya xodyo xqui 'ñehe de ra hnini Antioquía ne Iconio. Nú'a bi 'yu'ta ya ja'i pa bi c'ahna ra cu Pablo co ya do. Nepu bi gut'i'ua bi pønga de ja ra hnini pa bá føte ngue'a mi hu yá mui'ua gue ya xqui du. ²⁰ Y nu de ya xqui munts'a ya gamfri habu mi 'benga ra cu Pablo, nú'a ra ora'a bi 'mai ne bi yopa yut'a ja ra hnini. Nepu rá hyax'a bi meui ra cu Berhna pa ja ra hnini Derbe.

²¹ Ne ja bá mambani'ua rá noya Ajuá nehe, ne ndunthi ya mengu de guehni bi gamfri. Nepu bi mengui pa bi ma Listra, ne bi 'ranga Iconio, nepu bi ma Antioquía. ²² De nú'ua ya hnini'ua bi japi da zedi yá jamfri nú'ua ya gamfri mi 'buhni, bi xipi gue hinda 'uegue de yá jamfri, ne bi xipi gue mahyoni da zeta ya nt'utsate ne ya ts'othogui pa da hyandua rá nsunda Ajuá. ²³ Ne bi thahna 'raya cu pa da nda cada 'nara nija de nuya ya hnini habu xqui 'rani. Nepu bi 'yapabi Ajuá ne bi ayuna, ne nú'ua to'o xqui thahni pa da nda bi 'yent'ua ja yá 'ye Ajuá nú'a to'o xqui gamfri'ua.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mengui pa ja ra hai Antioquía de Siria

²⁴ Nepu bi thogui bi ma ja ra hai Pisidia ne bi zøñ'ua ja ra hai Pamfilia. ²⁵ Nepu nu'ua bi mamba rá noya Ajuá ja ra hnini Perge, nepu de guehni bi ma'ua ja ra hnini Atalia. ²⁶ Ne de guehni bi gu'ua motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi menga Antioquía nuni habu xqui t'ent'ua yá 'ye Ajuá pa bi me nú'a ra 'befi xqui t'umbi'ua ne ya bi uadi. ²⁷ Ne nu mi zøni bi

munts'a mahyegui con gatho ya gamfri ne bi xipabi'ũ gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá ts'edi Ajuã. Ne bi xipi gue Ajuã bi mats'i pa bi zofo nehe nú'ũ himyá xodyo, ne bi xocua yá mfeni'ũ pa bi za bi gamfri'ũ ra Zidada Jesu nehe. ²⁸ Nepũ ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'mũhni ndunthi ya pa co ya gamfri de guehni.

15

Ya ndã de ya gamfri bi munts'a Jerusale

¹ De nú'ũ ya pa'ũ 'raya cu xqui 'ñehe de ra hai Judea pa ja ra hnini Antioquía bi mũdi bi xipa gatho ya cu gue pa da mpøhø'ũ mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña xqui mangua ra Moise da thu'tsua gatho ya xodyo nú'ũ dya 'ñøhø. ² Nu'bú ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoyau'ũ ndunthi. Hangue bi thahna ra cu Pablo ne ra cu Berhna ne ma'ra ya cu pa da ma pa Jerusale da c'a'tsa ya apostol ne ya ndã de ra nija de guehni, pa da ñãui'ũ de nú'a ra seña'a.

³ Nepũ ya gamfri de ra nija Antioquía bi 'ñehui nú'ũ ya cu. Ne dega 'ñũ bi 'ranga ja ra hai Fenicia ne Nsamaria, ne bi xipa ya cu gue nú'ũ himyá xodyo ya xqui hyepũ yá ndaxjua jamfri ne ya xqui gamfri bi rá noya Ajuã nehe. Nu'bú gatho ya cu xi mri johya ndunthi.

⁴ Ne nu mi zonga Jerusale, nuya apostol de guehni ne ya ndã de ra nija co ma'ra ya cu mi 'bũhni bi umba'ũ 'nara hoga 'ñehe. Ne ra apostol Pablo ne nú'ũ to'o mi 'ñoui bi xipabi'ũ gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá mfats'i Ajuã. ⁵ Pe 'raya fariseo mi 'bũhni nú'ũ ya xqui gamfri, bi 'mai ne bi 'ñena:

—Mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña gatho ya gamfri masque hingyá xodyo, ne dra 'bepabi da 'yøt'a gatho nú'a mangua rá ley ra Moise.

⁶ Nepũ ya apostol ne ya ndã de ra nija bi munts'i'ũ pa da ñã'ũ de rá ley ra Moise ne de nú'a ra seña, ua mahyoni da t'øt'e pa da mpøhø 'na. ⁷ Nepũ de ya xqui ñã'ũ ndunthi, ra apostol Pedro bi 'mai ne bi 'ñena:

—Zi cuhũ, ngu guí pãschũ ya øt'a ndunthi ya pa Ajuã bi huancagui pa dá umba ra hoga nt'øde de ra mpøhø nú'ũ hingyá xodyo pa bi gamfri'ũ nehe. ⁸ Ne Ajuã nú'a to'o patca gatho ma mfenihũ bi 'ñudi gue mi ja yá jamfri'ũ, ngue'a bi umba ra Maca Ndãhi'ũ njabũ ngu bi 'racjũ nehe. ⁹ Njabũ stá pahũ gue Ajuã handgaguihũ gue dí mahyeguihũ con gue'ũ, ngue'a nu'á bi xucua yá mfeni ngue'a bi gamfri bi rá noya'a. ¹⁰ Nu'bú ¿hanja hinguí ne gui camfrihũ nú'a xa 'yøt'a Ajuã? ¿Hanja guí japhũ ya cu da 'yøt'a núna himbi za dá øthũ, ne nixi ndu ma dadahũ himbi za bi 'yøt'e? ¹¹ Hingui tsa ga øthũ njabũ. Nujá dí camfrihũ gue stá mpøhøhũ po rá hñoja'i ra Zidada Jesucristo, y njabũ xa mpøhø'ũ nehe.

¹² Nepũ mi uadi bi mangua ra cu Pedro njabũ, bi go'ta yá ne gatho pa da 'yøde nú'a mi mã ra cu Berhna ne ra cu Pablo. Nu'ũ bi mã de gatho ya nt'udi ne ya danga t'øt'e xqui 'yøtuabi Ajuã nú'ũ himyá xodyo por gue'ũ. ¹³ Y de mi uadi bi ñã'ũ bi 'ñenga ra cu Cobo:

—Zi cuhũ, 'yøhũ nú'a ma ga mangá. ¹⁴ Ra cu Pedro ya bi xicjũ hanja Ajuã xqui mũdi xqui japa nú'ũ hingyá xodyo ne go xqui huahna 'ra de gue'ũ pa nehe'ũ drá hnini'a. ¹⁵ Hangue bi njabũ ngu nú'a xqui 'yofo 'nará 'mehni Ajuã ne bi 'ñena:

¹⁶ 'Mefa de guehna ma ga japi da yopa nja rá hmanda ra ndã Davi masque ya xa du, ne masque ya xa nhuati ma da yopa nja ngu rá mũdi.

¹⁷ Pa njabũ gatho ma'ra ya hnini da hyongagui, ne gatho'ũ da xøcambenigui ma thuhu.

¹⁸ Njabũ bi 'ñena Ajuã nú'a to'o xa 'yøt'a nuya ya t'øt'e nú'ũ bi 'ñudi maya'bu.

¹⁹ Hangue ringue'a nuga dí beni gue hindí 'ñepi ga xaxhũ nú'ũ hingyá xodyo nú'ũ xa hyepũ yá ndaxjua jamfri ne xa gamfri Ajuã. ²⁰ Hønsẽ mahyoni ga opabihũ pa ga hacuahũ hinda zipa yá ngø ya mbo'oni nú'ũ xa hña'tua ya c'oi. Nehe ga ophũ gue hinda hñuxui 'nara 'behña nú'a hingue xi rá 'behña, ne hinda zipa yá ngø nú'ũ ya mbo'oni hinxra 'bømba yá ji. Nehe ga xiphũ gue hingui ho da zipa yá ji ya mbo'oni. ²¹ Nuga dí beni ga xiphũ njabũ ngue'a desde ya'bu 'bui to'o he'tuabi rá ley ra Moise tat'a pa dega tsaya ja gatho ya hnini.

²² Hangué nuya apostol ne nú'ú ya ndá de ra nija ne gatho ya gamfri bi beñ'ú gue xá hño da huahna 'raya cu pa da mehna Antioquía co ra cu Pablo ne ra cu Berhna. Ne bri thahna yoho ya danga cu, ra cu Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Barsabá, ne ra cu Sila. ²³ Ne bi umbabi'ú 'nara he'mi pa da hñá'tsua ya cu nuni Antioquía habu mi ena:

“Núje dyá apostolhe ne núje dyá ndáhe de ra nija, ne gatho ya cu de guecua Jerusale, dí pen'ahebú ra nzengua nú'ahú ma cu'ihe hingyá xodyohú guí 'buhúbu Antioquía, ne nú'ahú guí 'buhúbu ja ra hai Siria ne Cilicia. ²⁴ Stá páhe gue 'raya cu de guecua xa ma xqui mabú nsinque ma nsequihe, ne xpá xax'ahú, y co nú'ú yá noya xa xi'ahú'ú xa ts'oc'a ri mfenihú. Xa xi'ahú gue mahyoni guí 'yóthú nú'a ra seña xqui mangua ra Moise, ne mahyoni guí 'yóthú gatho nú'a bi mañ'a ja ra ley. ²⁵ Hangué nuje dá beñhe xá hño ga huañhe 'raya cu de guecje pa ga peñhebú da ma da c'a'ts'ahú pa da meui mahyegui ma zi cuhú ra Berhna ne ra Pablo. ²⁶ Nuyú ri yoho xa hñuxa yá te pa da mamba rá noya ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ²⁷ Hangué stá pen'ahebú ra cu Juda ne ra cu Sila, y nú'ú go ma da xi'asehú nehe núna dí xi'ahe. ²⁸ Ra Maça Ndáhi, necaguihe stá beñhe gue xá hño hinga 'ber'ahe ndunthi ya hmanda, hõnse ga 'ber'ahe guí 'yóthú nú'a xi mahyoni. ²⁹ Hangué oxqui ma guí tsiphú yá ngø ya mbo'oni nú'ú xa hñá'tua ya c'oi, ne oxqui ma guí tsiphú yá ji ya mbo'oni, ne oxqui ma guí tsiphú yá ngø ya mbo'oni nú'ú hinxra 'bõmba yá ji, nixi guí hñuxhú 'nara 'behñá nú'a hingue xi ri 'behñahú. 'Bú guí jamasuhú hingui óthú nuya t'ót'e dí xi'ahú, nu'bú guí 'buhú xá hño. Nsøct'a ndí ne ga xi'ahe. Nubyá Ajuá da max'ahú.”

³⁰ Nepú nú'ú to'o xqui 'behni bi ma pa Antioquía. Ne mi zõñ'ú bi munts'a gatho ya gamfri ne nu'ú bri dapabi ra he'mi. ³¹ Y nu mi uadi bi hñe'ti'ú, xi bi johya co nú'a ra danga humú xqui 'bempabi. ³² Ra cu Juda ne ra cu Sila myá 'mehni Ajuá nehe, ne mi ñá'ú co rá ts'edí'a, hangué bi zofo ya cu ne bi nupa yá mfeni'ú pa da ze yá jamfri. ³³ Ne bi gohni ndunthi ya pa con gue'ú. Nepú 'mefa ya cu me Antioquía bi 'ñedi co 'nara hmáte pa da menjhma pa Jerusale habú xqui 'behni. ³⁴ Pe nura cu Sila bi beni gue ja da gohni'a nuni Antioquía. ³⁵ Nehe ra cu Pablo ne ra cu Berhna ja bi gohni nehe'ú, ne mi udi ra hoga nt'øde de rá noya Ajuá co ma'ra ya cu de guehni mi mfax'ú.

Ra apostol Pablo bi yopa 'ño ma'na'qui bi mamba rá noya Ajuá

³⁶ Nepú xqui tho 'raya pa, ra cu Pablo bi 'ñembabi ra cu Berhna:

—Maha ma'na'qui, ma ga c'a'tshú ya cu gatho nú'ú ya hnini habú dá mamfu rá noya Ajuá pa ga nuhú te gra ma'ú.

³⁷ Ra cu Berhna mi nehma xa zixa ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe. ³⁸ Pe ra cu Pablo bi 'ñena gue hinxá hño da zits'i'a ngue'a 'nara pa mri 'ñoui bi 'ueguese de guehni Panfilia, ne ya himbi ne bi meui'ú da mamba rá noya Ajuá. ³⁹ Y por gue'a ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoya'ú, nepú bi beni gue ma'na xá hño da ma 'ra 'nambú. Hangué nura cu Berhna bi zixa ra cu Marco, ne bi meui ja ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Chipre. ⁴⁰ Ha nura cu Pablo bi huahna ra cu Sila pa da meui. Ne nuya cu de guehni Antioquía bi 'yent'uabi'ú ja yá 'ye Ajuá. ⁴¹ Nepú bi gu yá 'ñu bi ma'ú pa ja ra hai Siria ne bi 'ranga Cilicia, ne mi nupa yá mfeni ya cu mbi 'bui de guehni pa da zedi yá jamfri.

16

Ra Timoteo bi meui ra Pablo ne ra Sila

¹ De mi zõnga ra cu Pablo co ra cu Sila ja ra hnini Derbe, de guehni bi thogui pa rí ma Listra, y ja bi nthuini 'nara gamfri rá thuhu ra Timoteo, nurá nana mrá xodyo ne mrá gamfri'a, y nurá dada mrá me Grecia. ² Ha nuya cu mbi 'bú Listra ne Iconio mi ñá xá hño de ra cu Timoteo. ³ Ha nura cu Pablo mi ne da zits'i pa da meui'a. Pe 'met'o bi japi da thu'tsua nú'a ra seña mangua rá ley ra Moise, pa hinda bø yá cue nú'ú ya xodyo mi 'buhni, ngue'a gatho'ú mi padi gue mrá me Grecia rá dada. ⁴ Nepú nu'ú bi ma de guehni bi thogui pa ja ma'ra ya hnini, ne mi xipa ya cu nú'ú ya noya xqui mehna ya apostol ne ya ndá de ra nija nuni Jerusale pa da 'yót'e'ú. ⁵ Ne njabú ma'na bi te yá jamfri gatho nú'ú ya gamfri

de nú'ɥ ya hnini habɥ xqui 'rañ'ɥ. Ne hyastho mi 'yo mi camfri ma'ra ya ja'i de rá noya Ajuá, ne mi munts'ini ma'ra ya cu.

Ra apostol Pablo bi hyanda 'nara me Macedonia ngu dega t'i

⁶ De guehni bi thogui'ɥ pa bi ma ja ra hai Frigia ne Galacia, ngue'a ra Maca Ndahi himbi hopabi da thogui ja ra hai Asia pa da mamba rá noya Ajuá de guehni. ⁷ Ne bi thogui'ɥ pa bi ma ja ra hai Misia, ne mi ne xa mahma'ɥ pa ja ra hai Bitinia, pe rá Maca Ndahi ra Jesu himbi hopi da ma'ɥ. ⁸ Hangué bi thoguitho de guehni Misia pa bi ma ja ra hnini Ntroa. ⁹ Ne mi nxuui ra cu Pablo bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bi hyanda 'nara 'ñøhø mrá me Macedonia, mi 'bahni ne bi 'ñembabi: “Thogui pa Macedonia pa grí faxcaheni.” ¹⁰ Ne nu mi hyanda njabu ra cu Pablo nú'a ra nt'udi'a ngu dega t'i, 'bestho dá hñocje pa dá mahe ja ra hai Macedonia, núga drá Luca ne ra cu Pablo ne nú'ɥ ma'ra ya cu. Dá pahe gue Ajuá mi pencahe pa ma grá mañheni ra hoga nt'øde de ra mpøhø.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Filipino

¹¹ Hangué dá pøñhe de guehni Ntroa dá juhe ra motsa pa dá 'raxhe ja ra ndehe. Ne dá mahe manjuantho ja ra zi t'ɥca hai rá thuhu Samotracia o madetho ra ndehe. Nepu rá hyax'a dá tsøñhe ja ra hnini Neapoli de ra hai Macedonia. ¹² De guehni dá mahe pa Filipino gue'a 'nará hnini ya me Nroma, ne gue'a 'nara danga hnini de ra hai Macedonia. Y ja dá 'buheni 'raya pa. ¹³ Ha ra pa dega tsaya dá pøñhe de ra hnini ne dá mahe ja ra dathe habɥ xqui nzai ya ja'i da ma dua apabi Ajuá. Ne ja dá huheni habɥ xqui munts'a 'raya 'behña, ne dá fuhe dá xiphe de rá noya Ajuá. ¹⁴ Ne 'na de gue'ɥ mrá thuhu ra Lidia mrá me Tiatira, mi pa ya hoga dutu xqui jat'i dega murado, ne mi xøcambeni Ajuá. Bi 'yøde nú'a mi mangu ra cu Pablo, y Ajuá bi xocua rá mfeni pa bi gamfri. ¹⁵ Ne bi nxistehe'a con gatho ya mengu rá ngu. Nepu bi banteguihe bi 'ñenje:

—'Bɥ nu'ahɥ guí hanthɥ gue xi majuañi drá gamfri de ra Zidada Jesu, maha pa ja ra ngu ga 'buhani.

Ne bi jacje dá 'buheni 'raya pa.

¹⁶ Ne 'nara pa ndrú mahe habɥ nzantho mi t'apabi Ajuá, de má 'ñu dá nthéhe 'nara nxutsi mrá 'bego ne mi pe'tsa 'nara ts'ondahi nú'a mi japi da xipabi te ma suerte mi pe'tsa cada 'nara ja'i, y nuyá hmu'a mi tahá ndunthi ra boja po nú'a ra 'befi mi pefi'a ngue'a nura nxutsi'a mrá badi. ¹⁷ Nepu nu'a bi dengahé ne bi ñá nts'edi bi 'ñena:

—Nuyɥ ya dameyɥ go guehyɥ yá 'bego Ajuá de mahets'i, ne utua ya ja'i hanja da za da mpøhø.

¹⁸ Ndunthi ya pa bi dengahé ne nzantho mi mangu njabu. Pe ra cu Pablo ya himi ne da 'yøde da mangu njabu. Hangué bi mpunts'i ne bi zofo nú'a ra ts'ondahi mi pe'tsa nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembi:

—De rá thuhu ra Zidada Jesucristo dí 'bep'a'i guí pøni de gue nuna nxutsina.

Y nura ora'a 'bestho bi bonga ra ts'ondahi.

¹⁹ Ha nu mi hyanda yá hmu gue ya himi tsa da dahá ra boja co rá 'befi nú'a ra nxutsi, bi bø yá cue ne bi gu ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi zi'tsua ya ndá ja ra tai. ²⁰ Ne bi zi'tsua ya nzaya ne bi 'ñembabi:

—Nuya ya 'ñøhø go ya xodyo, ne hønse rí 'ñehe pa da japi da nxaxni ma hninihɥ. ²¹ Ne udi yá nzai nú'ɥ hindí 'ñepi ga øthɥ ngue'a dyá me Nromahɥ y dí ohɥ ja yá 'yɛ ma ndahɥ me Nroma.

²² Nu'bú nú'ɥ ya ja'i xqui munts'ini bi bø yá cue con gue'ɥ, nepu ya ndá bi manda da 'bøcua yá dutu ne dra fet'i co ya ts'ut'o. ²³ Y mi uadi bi hna'mbabi nts'edi, bi jot'a fadi ne bi sipa ra nsufadi gue da su xá hño. ²⁴ Y mi 'yøde njabu ra nsufadi, bi cu'ta asta xi ra ts'at'a fadi, ne bi ze'mba yá ua ja 'nara danga za habɥ hingui tsa da xocse'ɥ.

²⁵ Pe ngu made ra xuui ra cu Pablo ne ra cu Sila mi apabi Ajuá ne mi tutuabi ya jahña Ajuá, ne gatho ma'ra ya 'yofadi mi øde'ɥ, ²⁶ mi damfri bi nja 'nara danga mbimhai, asta mi 'ñanga yá ua ya jado de ra fadi, ne asta bi xogui gatho ya gosthi fadi, ne bi xot'a gatho ya cadena nú'ɥ mi thát'a ya 'yofadi. ²⁷ Ha nura nsufadi bi nuhu bi hyanda ya gosthi fadi

gatho mi xogui, hangue bi guca rá mahuai pa xa hñosehma'a, ngue'a mi hu rá mui gue ya xqui 'bat'a gatho ya 'yofadi. ²⁸ Pe nura cu Pablo bi ma'ti ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui hñose. Nuje dí 'bueua gatho.

²⁹ Nepu nura nsufadi bi 'yadi 'nara ñot'i, ne bi yut'i hnest'ihí asta mri huat'i co ra ntsu, ne bá ndandiñahmu ja yá ua ra cu Pablo ne ra cu Sila. ³⁰ Nepu 'bestho bi póni pa thi ne bi 'yambabi'ú bi 'ñembi:

—'Ñohohu, ¿te rá 'be ga ot'e pa ga mpohø?

³¹ Nu'bú nu'ú bi 'ñembi:

—Camfri ra Zidada Jesucristo pa njabu gui mpohø nu'i ne gatho ya mengu ri ngu.

³² Nepu ra cu Pablo ne ra cu Sila bi xipa rá noya Ajuá nú'a ra nsufadi ne gatho ya mengu rá ngu. ³³ Y mi nxuitho ra nsufadi bi xucuabi'ú habu xqui t'umba ya mfei. Nepu nu'á bi nxistehe 'bestho ne gatho ya mengu rá ngu. ³⁴ Ne bi zixa pa ja rá ngu ne bá umbi te bi zi'ú. Y nú'a ra nsufadi ne nú'ú ya mengu rá ngu xi mri johya ngue'a xqui gamfri'ú Ajuá.

³⁵ Nurá hyax'a ya nda bi mehna ya polecia da xipa ra nsufadi gue da hyegui ra cu Sila ne ra cu Pablo. ³⁶ Hangue ra nsufadi bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Xuá menca ra noya ya nda ga hec'ahú. Hangue da za gui pøñhu ne gui maha te rá entho.

³⁷ Pe ra cu Pablo bi zofo nú'ú to bá ha ra noya pa da thegui'ú, ne bi 'ñembi:

—Hina, ngue'a nuje dyá me Nromahe nehe y dí ohe ja yá 'ye ma danga ndahu me Nroma, ne bri fetc'ahé ja yá thandi ya ja'i nsinque bi t'angahe 'nara nt'ani, ne bi jotcaguihe ja ra fadi. Ha nubyá go ne da hyegaguihe nsinque to da badi. Hinda za. Duá ese'ú pa da pøngaguihe de guecua.

³⁸ Nu'bú ya polecia bi ma bá xipa njabu ya nda. Nu'bú nu'ú bi ntsu nu mi badi gue myá me Nroma ne mi o ja yá 'ye ra danga nda Nroma. ³⁹ Hangue nu'ú bi ma bá apa ra pumbate ra cu Pablo ne ra cu Sila, bi póni de ra fadi ne bi bantebi da bõni'ú de ja ra hnini. ⁴⁰ Ha nu mi bonga fadi'ú bi ma ja rá ngu ra nju Lidia. Ne bá hu'mba yá mui ya cu. Nepu bi ma'ú.

17

Ya me Tesalonica bi ñunts'i'ú

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Sila bi ma bi 'ranga ja ra hnini Anfipoli ne ja ra hnini Apolonia, ne de guehni bi zonga asta ja ra hnini Tesalonica. Ne ja mi jani 'nará nija ya xodyo. ² Y nuni ra nija'a nú'a ra pa dega tsaya ra cu Pablo ngu xi mrá nzai bi ma bi yut'ini hñu semana dega tat'a hñato pa mi ntsanoyauí ya xodyo. ³ Mi he'ta ra Maça T'ofó ne mi xipabi'ú hanja mi pe'tsi da sufri ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuá, ne da du ne da yopa nte. Ne mi embabi:

—Nuna ra Jesu dí xi'ahu go guehna ra Cristo bá pehna Ajuá pa da nda.

⁴ Ne 'ra de ya xodyo bi gamfri ne bi munts'ui ra cu Pablo ne ra cu Sila. Nehe bi gamfri ndunthi ya me Grecia nú'ú mri xocambeni Ajuá, ne ndunthi ya 'behña nú'ú xi myá fadi de ra hnini. ⁵ Hangue xi bi bø yá cue ya xodyo nú'ú himyá gamfri, ne bá munts'a 'raya ts'oja'i mbi 'yo dega dahñei ja ra hnini pa bi 'yut'i ne bi japi da ñunts'i maxøgue ra hnini. Nepu bi ma'ú ja rá ngu ra cu Jasón pa xa gacjhama ha ra cu Pablo ne ra cu Sila pa xa 'yent'ua ja yá 'ye ya ja'i. ⁶ Pe nu'ú mi jo'oni, hangue go bri jaca ra cu Jasón co ma'ra ya cu, bi ts'ixa ja ya nda de ra hnini, ne mi mafi nts'edi ya ja'i mi ena:

—Nú'ú ya 'ñohø to'o xa ts'oca gatho ra ximhai co yá ts'ont'udi ya xa zøcjua nehe.

⁷ Nuna Jasón go guehni xa umba nsequi ja rá ngu. Gathoyu hingui øta ma ndahu Nroma ngue'a nuyú ma gue 'bu ma'na ra nda, ne nú'a ra nda'a rá thuhu ra Jesu, 'na.

⁸ Y nu mi 'yø njabu ya ja'i ne ya nda de ra hnini, xi bi bø yá cue gatho ne mri ñahnitho'ú.

⁹ Pe ra cu Jasón ne nú'ú to'o mri 'ñoui bi 'yadi'ú 'nara fiansa pa bi thegui.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Berea

¹⁰ Ne ngu bi nxuui ya cu bi mehna ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi ma ja ra hnini Berea. Ne nu mi zoni de guehni bi yut'a ja yá nija ya xodyo. ¹¹ Y nuya xodyo de guehni Berea xi myá hoja'i'ú, hingue ngu ya me Tesalonica. Co ndunthi ra paha bi gamfri'ú rá noya Ajuá, ne hyastho mi hongá ja ra Maça T'ofó pa da badi ua gue xi majuani nú'a mi mañ'ú.

¹² Hangue ringue'a ndunthi de gue'u bi gamfri, ne 'raya me Grecia bi gamfri nehe, nehe ndunthi nú'u to'o xi myá fadi ngu ya 'behña ngu ya 'ñøhø, gatho bi gamfri'u. ¹³ Pe nu mi 'yøde ya xodyo me Tesalonica gue ra cu Pablo mi m̄anga rá noya Ajuá de guehni Berea, bi ma de guehni'u pa bá u'ta ya ja'i. ¹⁴ Pe nuya cu de guehni Berea bi d̄ama zixa ra cu Pablo pa bi ma ja ra ndehe. Pe ra cu Sila ne ra cu Timoteo ja bi gohnitho'u Berea. ¹⁵ Ha nú'u to'o bi zixa ra cu Pablo bi meui asta ja ra hnini Atena. Nep̄u nu'ú bá pengui bá h̄a ra noya nú'a bá xipa ra cu Pablo gue da xipa ra cu Sila ne ra cu Timoteo da ma 'bestho pa ja dí nthuini.

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hnini Atena

¹⁶ Ha nu de mi 'b̄hni Atena ra cu Pablo mi t̄o'ma ra cu Sila ne ra cu Timoteo, xi mi tu rá m̄ai ngue'a bi hyandi xi mi ja ndunthi ya c'oi nú'u mi nsunda ya ja'i de guehni. ¹⁷ Hangue bi zofo ya xodyo ja yá nija, ne nú'u ma'ra mi x̄ocambeni Ajuá de guehni. Ne hyastho mi 'yoni ja ra tai mi zofo ya ja'i. ¹⁸ Ne bi ntsanoyau 'raya 'ñøhø de guehni mri nxadi nú'a mi utuabi ya ja'i nú'u mi t'embi ya epicureo, ne ma'ra mri nxadi de ya estoico. Ne 'ra de gue'u mi ena:

—¿Te xicj̄u 'b̄u nuna 'ñøhø xi ña ndunthi?

Ha nu ma'ra mi ena:

—'Matho m̄amba rá noya ma'ra ya zidada.

Nu'ú bi m̄anga njab̄u ngue'a ra cu Pablo xqui xipabi'u de ra Zidada Jesu, ne xqui xipabi gue xqui yopa nte de ra du. ¹⁹ Nep̄u de guehni bi zixa ra cu Pablo ja 'nara zi loma rá thuhu Areópago, ngue'a mri nzai ja da munts'ini gatho ya ja'i pa da nxahni'u 'na ngu ma'na, ne bi t'ambabi:

—¿Ha da za gui 'ñutcaguihe nuna ra 'ra'yo nt'utuate guí udi? ²⁰ Ngue'a guí xicaguihe ya 'ra'yo noya hinstá øhe, hangue dí ne ga pahe te rí b̄onga nuya noya guí m̄a.

²¹ Bi m̄anga njab̄u'u ngue'a gatho ya me Atena ne ya nzøhø gá ja'i mi 'b̄ui de guehni mri nzai mri munts'i h̄onse pa da 'yøde ne da m̄a de nú'u ya 'ra'yo noya xqui 'yøde.

²² Hangue ra cu Pablo bi 'mai madetho de gue'u nuni ja ra Areópago ne bi 'ñena:

—Nú'ah̄u gyá me Atenah̄u, dí handi gue nu'ah̄u xi grí x̄ocambeni h̄u gatho nú'u ri zidadah̄u. ²³ Ngue'a de dá thogui de guehni ja ri nijah̄u hab̄u guí x̄ocambeni ri zidadah̄u, dá handa 'nara ata hab̄u nt'ofu ne ena: “Nuna ata ja guecua dí x̄ocambeni nú'a ra aja hinhya'm̄u xa fadi”, njab̄u ena. Y nú'a Ajuá hinhya'm̄u xcá pah̄u, go gue'a dí xi'ah̄u bya.

²⁴ Nú'a Ajuá to'o bi hyoca ra ximhai ne gatho nú'a jaua, go gue'a ra Nda de mahets'i ne de ra ximhai. Nu'á hingui 'b̄u ja ya nija nú'u xa hyoca ya ja'i. ²⁵ Ne nixi hingui ø'tua ra 'bedi nú'a øt'a ya ja'i pa gue'a, ngue'a go gues̄e'a ri 'racj̄u ra te ne ra nd̄ahi pa ga j̄unsh̄u, ne gatho ya t'øt'e nú'u dí hoñh̄u.

²⁶ Ne 'nadra ji bi hyoca gatho ya ja'i nú'u 'b̄ui hab̄uraza nuua ja ra ximhai. Ne nu'á go bi m̄a hangu ya j̄eya da nte'u ne hab̄u da 'm̄u'u. ²⁷ Ajuá njab̄u bi hyogaguih̄u pa ga hoñh̄u'a pa xah̄ma ga ts̄udih̄u, masque nu'á hingui 'b̄ui yab̄u de guec̄j̄u. ²⁸ Ngue'a por gue'a dí 'b̄uh̄u ne dí 'ñanih̄u, nja ngu 'rari 'yofoh̄u bi 'yofu njaua bi 'ñena: “Xi majuan̄i nuj̄u go yá batsiguih̄u Ajuá”, njab̄u bi 'ñena. ²⁹ Hangue nu'bu yá batsiguih̄u Ajuá, hinda za ga eñh̄u gue Ajuá 'nara c'oi dega oro o dega t'axi o dega do nú'a xa hyoca ya ja'i ngu nú'a beni hanja da hyoc̄s̄e'u. ³⁰ Ajuá mi hopi da thoguitho nú'a xqui 'yøt'a ya ja'i maya'b̄u ngue'a hinte myá fadi, pe nubyá ri manda gue da ñobri gatho ya ja'i. ³¹ Ngue'a Ajuá xa h̄ñuxa 'nara pa, ne nú'a ra pa'a ma da h̄ñá'mba nguenda gatho ya ja'i de ra ximhai co 'nara hoga ts'utbi. Y nú'a to'o bi h̄ñuts'i pa da h̄ñanga nguenda go gue'a ra Zidada Jesucristo. Ne ngu 'nara nt'udi de gue'a, Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

³² Y nu mi 'yøde'u gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, 'ra mi 'ñant'utho, ha nu ma'ra mi ena:

—Ma'na xá h̄ño ma'na ra pa gui xicje nú'a guí m̄a.

³³ Nep̄u ra cu Pablo bi 'uegue de gue'u. ³⁴ Pe 'ra de gue'u bi gamfri ne bi deni'a. Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Nisio, mi gue'a 'na de nuya nd̄a mri munts'ini ja ra Areópago.

Nehe 'nara 'behñā mrá thuhu ra Damari bi gamfri rá noya Ajuā, co ma'ra ya mengu de guehni.

18

Ra apostol Pablo bi zofo ya me Corinto

¹ Nepu de gue'a ra cu Pablo bi bōni de guehni Atena pa bi ma ja ra hnini Corinto. ² Ne ja bi nthēuini 'nara cu mrá xodyo mrá thuhu ra Aquila, mrá me Ponto ne ja xqui 'ñehe de ra hai Italia, ne mri 'ñōui rá 'behñā mrá thuhu ra Priscila. Nú'ú xqui bōni de ra hnini Nroma ngue'a ra ndā Claudio bi manda da juui de guehni gatho ya xodyo. ³ Ra cu Pablo bi ma bá 'būhui ra cu Aquila co rá 'behñā ngue'a mi 'nada yá 'befi'ū, mi hoca ya carpa dega dutu. ⁴ Ne cada ra pa dega tsaya ra cu Pablo mi pa ja yá nija ya xodyo pa mi ñāui'ū, nehe mi ñāui nú'ū himyá xodyo, y mi zofo'ū de rá noya Ajuā.

⁵ Ne nu mi zōhø ra cu Sila ne ra cu Timoteo xqui 'ñehe'ū de ra hai Macedonia, bi zūhni'ū ra cu Pablo mi ja ndunthi ra 'befi ngue'a hyastho mi zofo ya xodyo mi xipabi gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a xqui mēhna Ajuā pa da ndā. ⁶ Pe nuya xodyo bi nø'tuabi ne bi zani. Nu'bú ra cu Pablo bi hñāca rá pat'i ne bi huat'i, gue'a 'nara seña gue mi ma da 'uegue de gue'ū ne hinda ma da dādi de yá ts'oqui, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahū go ma gui thādisehū de ri duhū, ngue'a nuga ya hinte dí thādi de gue'ahū. Desde nubya ma ga zofo nú'ū hingyá xodyo.

⁷ De guehni ra cu Pablo bi 'uegue de gue'ū ne bi ma ja rá ngu 'nara 'ñōhø mrá thuhu ra Justo mi 'bū gueta yá nija ya xodyo, ne nu'á mi xōcambeni Ajuā. ⁸ Nepu 'nara 'ñōhø mrá thuhu ra Crispo mrá ndā de yá nija ya xodyo bi gamfri ra Zidada Jesu con gatho ya mengu rá ngu. Ne ndunthi ya me Corinto bi 'yōtua rá noya Ajuā mi mānga ra cu Pablo, bi gamfri'ū ne bi nxistehe. ⁹ Nepu 'nara xuui ra Zidada Jesu bi zofo ra cu Pablo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Oguí tsu, sigui gui mānga ra māca noya, oguí tsaya gui ñā. ¹⁰ Ngue'a nuga dí 'būi con gue'e, y hinda za to da 'yōt'a ra nts'o'mūi. Ngue'a ja nuna hninina 'būi ndunthi ya ja'i go ma meti, y nú'ú ma da gamfrigui.

¹¹ Hangue ra cu Pablo bi gohni 'na njeja made nuni ja ra hnini Corinto. Ne nzantho mi zofo ya ja'i de rá noya Ajuā de guehni.

¹² Pe de nú'ū ya pa mrá ndā ra Galio nuni ja ra hai Acaya, ya xodyo bi 'ñū'ti pa da gū ra cu Pablo, ne bi zix'ū ja ra ts'utbi. ¹³ Ne bi 'ñembabi ra ndā:

—Nuna 'ñōhōnā ũ'ta ya ja'i pa hinda nsunda Ajuā ngu mānga rá ley ra Moise.

¹⁴ Ra cu Pablo mi ma da dahmāhā, pe ra ndā Galio bi 'ñemba ya xodyo:

—'Bū di jahmā te xa 'yōt'ahū nuna ra 'ñōhø, o xa 'yōt'a 'nara ts'ocate nuua ja ra hnini, nu'bú hā, da za ga øt'a nú'a guí māñhū. ¹⁵ Pe nú'a guí māñhū hōnse dega noya ne de ri leyhū, go da nuhū te gui 'yōthū. Nuga hinte dí 'ñent'i con guehna.

¹⁶ Nepu bi japi da bōñ'ū de guehni ja ra ts'utbi. ¹⁷ Nu'bú gatho nú'ū himyá xodyo mi 'būhni bi mihi ra Soste nú'a mrá ndā de yá nija ya xodyo de nura hnini'a, ne ja bi hna'mbabini nts'edi ja rá thandi ra ndā Galio, pe nu'á nixi bi 'yōt'a ncase, y nixi hinte bi mā.

Ra apostol Pablo bi menga pa Antioquía, ne ya rá hñū'qui bi mūdi bi 'ño bi māmba rá noya Ajuā

¹⁸ Ha nura cu Pablo bi gohi ndunthi ya pa de guehni. Nepu de gue'a bi 'ñedi gatho ya cu, ne bi meui ra cu Aquila co ra nju Priscila pa bi ma ja ra hai Siria. Ne de má 'ñū bi 'ranga ja 'nara zi t'ūca hnini rá thuhu Cencrea. Ne ante da gū ra motsa'ū pa da 'raxa ja ra ndehe, 'met'o ra cu Pablo bi 'ñāxa gatho rá stā pa bi 'yōt'a ra hñā'ti ngu nú'a xqui mā. ¹⁹ Y nu mi zōnga Efeso ra cu Pablo ja bi zoguini ra nju Priscila co ra cu Aquila, y nu'á bi ma ja yá nija yá mixodyoui pa bá ñāui'ū. ²⁰ Y nu'ú bi bantebi ra cu Pablo da gohi 'raya pa, pe nu'á himbi ne. ²¹ Hangue bi 'ñehui'ū ne bi 'ñembabi:

—Dí pe'tsi te grá 'bū Jerusale pa ga øt'a ra ngo nú'a ya ma da dat'i, pe ma ga penga ma'na'qui pa ga c'a'ts'a'ihū 'bū Ajuā go rá paha.

Ne bi bōni de guehni Efeso, ne bi gu ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Cesarea. ²² Nu mi zōni de guehni bi thogui 'bestho pa bi ma Jerusale. Ne nu mi uadi bi zengua gatho ya cu de guehni, bi thogui pa bi ma Antioquía. ²³ Nep̄ de ya xqui 'm̄hni 'raya pa, bi bōni ma'na'qui pa bi ma gatho ja ya hnini de ra hai Galacia ne de Frigia pa da nu te gra ma rá 'befi Ajuá, ne mi xipi da zedi yá jamfri gatho ya gamfri nú'ũ mbi 'b̄hni.

Ra Apolo bi m̄amba rá noya Ajuá nuni Efeso

²⁴ Nú'ũ ya pa'ũ bi zōnga Efeso 'nara xodyo mrá thuhu ra Apolo mrá mengu ja ra hnini Alejandría. Xi mi pađi da ñá xá hño, ne mi pađi xá hño gatho nú'a m̄anga ra Ndaxjua T'ofó. ²⁵ Nu'á xqui t'utuabi rá noya ra Zidada Jesu desde bi gamfri'a, ne xi mrá ehya mi udi xá hño de nú'a mi pađi de ra Zidada Jesu, masque hōnse mi pađi de rá sistehe ra Xuua. ²⁶ Ne bi m̄adi bi zofo ya xodyo ja yá nija'ũ, ne himi tsu. Nep̄ mi 'yode ra nju Priscila ne ra cu Aquila, bi zixa 'nambũ pa bi 'ñutuabi ma'na xá hño de rá noya Ajuá. ²⁷ Nep̄ nu'á 'mefa mi ne da ma Acaya, y ya cu de guehni Efeso bi xipabi gue xá hño da ma. Ne nu'ũ bi 'yopa 'nara he'mi pa bi m̄empa ya cu Acaya pa da t'umba ra hoga 'ñehe'a. Ne nu mi zōnga Acaya, nu'á bi mats'i de guehni nú'ũ xqui gamfri bi rá noya Ajuá. ²⁸ Ne xi mi ntsanoyau i ya xodyo ja yá thandi gatho ya ja'i. Nu'á mi xipi ngu nú'a m̄anga ja ra Ndaxjua T'ofó gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá p̄hna Ajuá pa da nda, ne go gue'a nú'a mi t̄o'mi'ũ.

19

Ra apostol Pablo bi zofo ya me Efeso

¹ Nura cu Apolo mi 'b̄hni Corinto, ha nura cu Pablo mbi 'yo ra 'ñu pa mri ma Efeso, bi 'ranga ja 'raya t'oh̄ xi myá mboza, ne de gue'a bi zōnga Efeso habũ mi 'b̄i 'raya gamfri.

² Nep̄ nu'á bi 'yambabi'ũ ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gá hñañhũ ra M̄aca Ndahi núbya gá camfrihũ rá noya Ajuá?

Nu'ũ bi dađi ne bi 'ñena:

—Hina, nixi stá øhe ua 'bũ ra M̄aca Ndahi.

³ Hangué nura cu Pablo bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma sistehe xcá hñañhũ 'bũ?

Ne nu'ũ bi dađi ne bi 'ñena:

—Rá sistehe ra Xuua.

⁴ Ra cu Pablo bi 'ñembabi'ũ:

—Nura Xuua mi xi'tsa ya ja'i ngue'a gue'a ngu 'nara seña gue nuya ja'i'ũ ya xqui ñobri de yá ts'oqui. Pe bi xipabi'ũ nehe gue mahyoni da gamfri nú'a mi ma da zoh̄ 'mefa de gue'a, go gue'a ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a bá p̄hna Ajuá pa da nda.

⁵ Ha nu mi 'yode njabũ bi nxistehe'ũ de rá thuhu ra Zidada Jesu. ⁶ Nep̄ ra cu Pablo bi hñuxa yá 'ye ja gatho ya gamfri pa bi hñanga ra M̄aca Ndahi. Y nura ora'a bi ña'ũ 'rama'na'ño ya hñaqi ne bi mañ'ũ ngu nú'a xqui xipabi Ajuá da ma. ⁷ Ngu mi 'ret'amayoho por gatho nú'ũ xqui hñanga ra M̄aca Ndahi.

⁸ Ngu hñu nzanã ra cu Pablo bi ma ja yá nija ya xodyo habũ mbi m̄amba rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi. Nu'á mi ntsanoyau i ya ja'i ne mi øt'a 'nara ts'edi pa da gamfri'ũ nú'a mi xipabi hanja go ri manda Ajuá. ⁹ Pe 'ra de gue'ũ xi xmá me yá coraso hangué himbi ne bi gamfri, hōnse mi tsamba rá noya Ajuá ja yá thandi ya ja'i. Hangué nura cu Pablo bi 'uegue de gue'ũ, ne bi zixa nú'ũ xqui gamfri ja 'nara scuela, ne nura xahnate mi 'b̄hni rá thuhu ra Tiranno. Y ja guehni ra cu Pablo mbi m̄amba rá noya Ajuá hyastho. ¹⁰ Njabũ bi 'yøt'a yo njeya pa bi 'yødebi rá noya ra Zidada Jesu gatho nú'ũ mi 'bũ ja ra hai Asia, ya xodyo ne nú'ũ himyá xodyo. ¹¹ Y Ajuá bi umba ra ts'edi ra cu Pablo pa bi 'yøt'a ya danga nt'udi, ¹² asta mi tha'tsua yá nthu'tañaxu ne ma'ra yá dutu nuya da'thi pa mi thani'a ne mi yopa tha'tsuabi ya da'thi y nu'ũ mi ñani, y nu'ũ tó'o mi p̄'tsa ya ts'ondahi nu'ũ mi p̄oni de gue'ũ.

¹³ Pe nu 'raya xodyo myá 'ñete mi 'yo'ũ mi japa ya ts'ondahi da bōni de ja ya ja'i, nep̄ nu'ũ bi beni gue da zapi da 'yenga ya ts'ondahi de rá thuhu ra Zidada Jesu nehe ngu mi øt'a ra cu Pablo. Ne mi embabi ya ts'ondahi:

—Dí xi'a'ihē gui pōni de rá thuhu ra Jesu nú'a m̄anga ra Pablo.

¹⁴ Guehna bi 'yøt'a nú'u yoto yá t'u ra Seva nú'a 'namrá nda gá macja gá xodyo. ¹⁵ Pe nu mi 'yø'tua njaua 'nara ts'ondahi, nu'á bi dadi ne bi 'ñemba nú'u ya 'ñøhø:

—Nuga dí paca to'o ra Jesu, ne dí paca to'o ra Pablo, xi nu'ahu, ¿to'o'ihu?

¹⁶ Ha nú'a ra 'ñøhø to'o mi pe'tsa ra ts'ondahi bi ma bá ju nú'u ya 'ñete co rá ts'edi ra ts'ondahi ne xi bi na'mbi nts'edi. Ha nu'ú bi nest'ihī bi bōni de guehni myá thelo ngue'a bi thumba gathō yá dutu, ne bi hñaxa ndunthi ya nts'eni. ¹⁷ Y gathō ya xodyo mi 'buhni Efeso ne nú'u himyá xodyo bi 'yøde'u nú'a xqui nja, nu'bú nu'ú xi bi ntsu. Ne ma'na xi mri t'e'tsua rá nsu rá thuhu ra Zidada Jesu.

¹⁸ Ne ndunthi de nú'u xqui gamfri mi pa mri njuani de yá ts'oqui. ¹⁹ Y ndunthi ya 'ñete bi hñaxa yá t'ofō pa bi tsat'a ja yá thandi ya ja'i, ha nuya libro'u nu mi t'øt'a ra uenda, mri muui ngu made nthebe 'mo ya t'axaboja. ²⁰ Njabu ma'na mri ntunga rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi.

²¹ Nepu de gue'a ra cu Pablo bi hñuts'i gue da ma da c'a'tsa ya cu asta ja ra hai Macedonia ne Acaya, nepu rí 'ñehe Jerusale, nepu de guehni mahyoni rí ma Nroma.

²² Hangue bi mehna yohō yá mfats'i da 'met'o pa rí ma Macedonia, bi mehna ra cu Timoteo ne ra cu Erasto. Ha nura cu Pablo bi gohnitho ma'ra ya pa de guehni ja ra hai Asia.

Ya me Efeso bi ñunts'i'u

²³ Nú'u ya pa'u bi ñunts'a gathō ya me Efeso ngue'a bi zōnini rá noya Ajuá. ²⁴ Mi 'buhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Demetrio. Nura 'befi mi pa'di'a mi pøe ya boja dega t'axi. Ne mi 'bu yá mfats'i mi hoca ya c'oi de 'nara zinana rá thuhu Diana pa mi papa ya ja'i. Y xi mi taha ndunthi ra boja. ²⁵ Nepu 'nara pa ra Demetrio bi munts'a gathō nú'u yá mfats'i ne ma'ra nú'u to'o mi hoca ya c'oi nehe, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahú guí pa'dihu gue co nuna 'befina stá taha ndunthi ra boja, ne hinte stá 'behu.

²⁶ Pe ngu xcá 'yøhu ne xcá hyanthu gue nura Pablo ri 'yo ne ma gue nú'u ya zidada nthoqui, hingyá zidada. Y njabu xa hñacua ndunthi ya ja'i gue hinda nsunda ya zidada, hingue hōnseua Efeso, nehe maxøgue gathō ma haihu Asia. ²⁷ Nuna guehna ma'na xá nts'obyana, ha go guehna ma 'befihu dí hanthmahana. Nubyá da ne ma ga 'bedihu zai, asta ne ra nija de ma zinanahu Diana nú'a xi rá nsunda, ma da 'medi nú'a ra nsu pe'tsi. Ha ne gue numa zinanahu Diana ri nsunda gathō ya ja'i de guecua ja ma haihu Asia ne gathō maxøgue ra ximhai.

²⁸ Nu mi 'yøde njabu gathō nuyá mfats'i ne gathō nú'u ma'ra to'o mi hoca ya c'oi xi bi bø yá cue'u, ne mi mafi mi ena:

—¡Xi rá nsunda ma zinanahu Diana!

²⁹ Ne bi nja ngu ra mpumfri gathō ja ra hnini, ne bri mihi ra cu Gayo ne ra cu Aristarco myá me Macedonia nú'u xqui 'ñoui ra cu Pablo. Ne bri jut'i ne bri ts'its'i asta habu mi øt'a yá hmunts'i. ³⁰ Ha nura cu Pablo mi ne xa yut'ini pa xa zofo ya ja'i, pe nuya gamfri himbi hyopi bi yut'i. ³¹ Nehe 'raya nda de Asia nú'u mi ntsixui ra cu Pablo, bi mempa ra noya gue hinda yut'a de guehni. ³² Nura ora'a xi mbi ja 'nara hmahni ja yá hmunts'i'u, 'rama'na'ño mi mañ'u, ngue'a gathō xi xqui mpumfri, ne xi ndunthi de gue'u nixi mi pa'di hanja xqui munts'i. ³³ Pe nu 'ra de gue'u bi xipabi ra Jandro hanja xqui munts'i. Nuya xodyo xqui umba ya nt'ent'i ra Jandro pa da 'mai da ña ja yá thandi ya ja'i. Nepu nu'á bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'ye pa da go'ta yá ne. Nu'á mi ne da ñanga yá mixodyoui nú'u xcrí ju. ³⁴ Pe nu mi badi ya ja'i gue mrá xodyo'a, nu'ú bi mafi nts'edi ngu yo ora, ne mi ena:

—¡Xi rá nsunda ma zinanahu Diana!

³⁵ Nepu 'nara nda de ra hnini bi go'tua yá ne ya ja'i ne bi 'ñembi:

—Nú'ahu gyá menguhua Efeso, haburaza xa fadi gue nuua ja ma hninihu xi drí suphu rá nija ma zinanahu Diana nú'a xá nsunda, y drí suphu rá c'oi nú'a bá cai de mahets'i bá pehna ma zidadahu ra Jupite. ³⁶ Guí pahu gue xa fadi haburaza, oguí tu ri muihu, ne ote guí øthu 'bu hincá beñhu xá hño 'met'o nú'a guí ne gui øthu. ³⁷ Nuyū ya 'ñøhø xcuá

tsihũ hinte xa 'yø't'ahũ, ha nixi xa ñama'ñũ de ma zinanahũ drí nsundahũ. ³⁸ Y nura Demetrio ne nú'ũ ma'ra to hoca ya c'oi, 'bũ ja te da ñapabi, dá ñapabi ja ra ts'utbi, ne dá nhyanthyaui ja ra nzaya. ³⁹ Nu'bũ ja ma'na te gui mañhũ, da za gui maha ja ra ts'utbi gui mañhũ ja ma hmunts'ihũ ngu mǎnga ra ley. ⁴⁰ Ngue'a pa guecjũ xá nts'uni. Da za da hñapcahũ da t'ena gue xi dyá necatuhnihũ por nuna ra ñunts'i stá øthũbya, ne hindí pahũ te ga thādihũ nu sta t'angahũ.

⁴¹ Nepũ mi mǎnga njaua ra nda, bi 'ñehui ya ja'i ne bi ua ra hmunts'i.

20

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hai Macedonia ne Grecia

¹ Ha nu mi uadi nú'a ra dǎnga ñunts'i xqui nja, ra cu Pablo bi zohna gatho ya cu pa bi umba 'nara ts'ofu. Nepũ bi 'ñehui gatho co 'nara nthũfi ne bi bõni de guehni bi gũ ra 'ñũ bi ma pa ja ra hai Macedonia. ² Ne bi yopa zõni habũ gatho mi 'bũ ya cu pa bi nupa yá mfeni, nepũ bi ma pa Grecia. ³ Y nuni ja bi 'mǎhni hñũ nzaña. Ne 'mefa ya mi ma da gũ ra motsa pa da 'raxa ja ra ndehe pa dí ma Siria, pe bi 'yøde gue ya xodyo xqui go 'nara cohi pa da 'yø'tua ra nts'o'mui, hangue nu'á bi beni gue ma'na xá hño da yopa 'ranga Macedonia. ⁴ Ne bi mœui ra cu Sopate mrá me Berea, ne ra cu Aristarco ne ra cu Segundo nú'ũ myá me Tesalonica, ne nura cu Gayo mrá me Derbe, ne nura cu Tiquico ne ra cu Trofimo myá me Asia, ne ra cu Timoteo. Mri 'ñoui ra cu Pablo bi zõnga Macedonia habũ ndí 'bũiga núga drá Luca. ⁵ Nú'ũ ya cu'ũ bi 'met'o pa ja ra hnini Ntroa ne ja bá tøbgaheni. ⁶ Nuje asta mi ua ra ngo de ra nts'lithuhme nsi rá nzoi, dá pøñhe de guehni Filipino, dá juhe ra motsa pa dá 'yohe ja ra ndehe cut'a ma pa pa dá tsøñhe Ntroa, ne ja dá ntheheni nú'ũ ya cu xqui 'met'o, nepũ ja dá 'bũheni yoto ma pa.

Ra apostol Pablo bi zofo ya gamfri nuni ja ra hnini Ntroa

⁷ Y nú'a ndomingo bi munts'a gatho ya gamfri pa da zi ra Maça Nt'oxi. Y ra cu Pablo bi zofo'ũ de rá noya Ajuá asta made ra xuui, ngue'a mi ma da bõni'a rá hyax'a 'bestho. ⁸ Y nu habũ xqui munts'i'ũ mrá tøngu y ja mi zõni ndunthi ya ñot'i. ⁹ Nepũ 'nara zi ts'unt'ũ mrá thuhu Eutico mi huhni ja 'nara ventana, xqui do'ma ra t'ahã ngue'a ra cu Pablo xi bi ñã ndunthi ya ora. Ne nu mi 'ñãhã bi dagui desde rá hñũ ra tøngu asta nja'ti. Y nu mri jũts'i 'ñena ya xqui du. ¹⁰ Nu'bũ ra cu Pablo bi gai ne bi 'yots'i ne bi hyũfi nú'a ra zi ts'unt'ũ. Ne bi 'ñembabi ya cu:

—Oguí tsuhũ, hinxã du, tetho.

¹¹ Nepũ nura cu Pablo bi yopa bõxa ma'na'qui habũ xqui munts'i'ũ. Ne bi hyeca ra thuhme pa bi zi'ũ ra Maça Nt'oxi, ne bi sigui bi ñãui ya cu asta mi hyats'i, nepũ bi ma. ¹² Y nu mi ts'ixa nú'a ra zi ts'unt'ũ ya mi te xá hño, ne gatho ya cu bi hñũ yá mui ne bi johya.

Ra apostol Pablo bi ma de guehni Ntroa pa rí zõnga Mileto

¹³ Nepũ dá ncohe ga juhe ra motsa pa ga 'bet'ohe grá mahe ja ra hnini Asón pa ja grá ntheheni ra cu Pablo ngu nú'a stí mañhe, ngue'a nu'á bi beni da ma 'ñoua. ¹⁴ Nepũ de guehni Asón dá nthehẽ, nepũ nu'á bi gũ ra motsa habũ ndí ohe pa dá mahe mahyegui ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne de guehni rá hyax'a dá pøñhe pa dá tsøñhe gueta ja ra hnini Quío. Y rá yopa dá tsøñhe ja 'nara dǎnga hnini rá thuhu Samo nú'a ja ja rá hyo ra ndehe. Nepũ ma dá coheni ja ra hnini Trogilio. Ne rá hñupa dá tsøñhe asta ja ra hnini Mileto. ¹⁶ Ra cu Pablo himbi hyodi ja ra hnini Efeso ngue'a himbi ne bi 'mũ ndunthi ya pa ja ra hai Asia. Nu'á bi dǎma nxõni pa da zõni 'nitho ja ra hnini Jerusale, pa sta dat'a ra ngo Pentecoste ya di 'bũhni'a 'bũ da za.

Ra apostol Pablo bi zofo ya nda de ra nijã nuni Efeso

¹⁷ Ne de ya mi 'bũhni Mileto ra cu Pablo bi mœmpa ra noya ya nda de ra nijã de guehni Efeso gue mi tøm'i nuni Mileto. ¹⁸ Ne nu'á bá ehe habũ mi 'bũ ra cu Pablo, y nu'á bi 'ñembabi'ũ:

—Nu'ahũ guí pahũ xá hño tengu ma 'mũi con gue'ahũ desde dá tsøhø de guecua ja ra hai Asia. ¹⁹ Stá pɛpabi ma zi Hmuhũ con gatho ra hñoja'i, ne ndunthi ya 'mi'qui xa du ma mũi asta stá nzoni co nú'ũ ya nts'o'mũi xa 'yøtca ya xodyo asta mi ne da hyogagui'ũ. ²⁰ Masqué, pe nuga hindá tsaya dá xi'ahũ nú'a ra hño mri 'ñep'ahũ. Ne xi dá u't'a'ihũ ja ri hmunts'ihũ ne ja ri nguhũ. ²¹ Ne dá zo'a'ihũ nú'ahũ gyá xodyohũ ne nú'ahũ hingyá xodyohũ pa gui ñobrihũ de ri ts'oquihũ ja rá thandi Ajuá, ne gui camfrihũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ²² Nubyá ra Măca Ndahi tsixcagui grá ma Jerusale, pe nixi dí padi te ma grá thogui de guehni. ²³ Hønsɛ dí padi gue ja gatho nuya hnini habũ drá ma, xicagui ra Măca Ndahi gue bí tøbgagui ya fadi ne ndunthi ya ts'othogui. ²⁴ Pe ni 'na de guehya hingui picagui, nixi tu ma mũi, nixi ma te hindí tsu ga 'bɛdi ngue'a hinte di muui, qué go ga juata ra 'befi xa 'racagui ma zi Hmu ra Jesu, y nura 'befi'a gue'a ga mąnga ra hoga noya de rá dąnga hmăte Ajuá.

²⁵ Ha nubyá dí padi xá hño gue nú'ahũ stá xi'ahũ hanja ri manda Ajuá, ya hingui ma gui yopa hyandgahũ ma'na'qui. ²⁶ Nubyá dí ne ga xi'ahũ gue nuga ya hinte dí thadi de gue'ahũ. ²⁷ Ngue'a nuga ya stá xi'ahũ gatho nú'a xa 'ñutcagui Ajuá de nú'a beni'a, ne hinte stá cøñ'ahũ. ²⁸ Hangue nu'a dí xi'ahũbya, nsusehũ, ne suhũ gatho nú'ũ ya gamfri xa 'yent'a'ihũ ja ri 'yehũ ra Măca Ndahi nú'a xa hñux'ahũ pa gui suphũ rá nija ra Zidada nú'a xa dai co rá măca ji. ²⁹ Nuga dí padi xá hño gue de xcrá ma de guecua ma da 'ñepũ 'raya ts'oja'i nú'ũ to'o da ne da huata gatho ya gamfri de ra nija, nja ngu 'nara miñ'o hinda pumba ni 'nara deti. ³⁰ Ne ma da 'mũpũ 'ra de gue'asehũ ma da xi'ahũ ya nt'udi nú'ũ hingo majuanĩ pa da 'ueca ya gamfri da zits'i. ³¹ Hangue xi da nsuhũ, ne beñhũ gue nuga stá zo'ahũ hñu njeya ma pa ra xuui, ne asta stá zont'a'ihũ cada 'na de gue'ahũ.

³² Nubyá zi cuhũ, ra Zidada da max'ahũ, ne da te't'a ri jamfrihũ co rá măca noya'a, ne da 'ra'ahũ gatho nú'a xa ña'tuabi da umbi gatho nú'ũ to'o yá meti'a. ³³ Nuga hinto stá apa ra boja pa guecsɛhɛ, nixi hinto stá api te ga he. ³⁴ Ngue'a nuga ngu xcá pasehũ stá mpɛfi co ma 'yɛ pa stá tsudi nú'a dí honi pa gueque ne pa nú'ũ ndrĩ 'ño'be. ³⁵ Nzantho stá u't'ahũ gui 'yøthũ ngu stá øt'e, gui mpɛhũ pa gui faxhũ nú'ũ to'o othobi, ne gui bembabihũ nú'a bi mąnga ra Zidada Jesu ne bi 'ñena: “Ma'na njapi nú'a to'o ri uni que nú'a to'o hani.”

³⁶ Nɛpũ mi uadi bi mąnga njabũ ra cu Pablo, bi ndandiñahmu gatho ya cu, ne bi 'yapabi Ajuá mahyɛgui. ³⁷ Nɛpũ gatho ya cu bi nzoni ne bi hyufi ra cu Pablo ne bi zũ'tsua rá hmi, ³⁸ ngue'a xi mi tu yá mũi co nú'ũ ya noya xqui mañ'a gue ya himi ma da yopa hyandi ma'na'qui. Nɛpũ bi ma bá eni'ũ ja ra motsa pa bi nets'i ne bi ma.

21

Bi ma Jerusale ra apostol Pablo

¹ Dá 'ueguehe de ya cu dá mahe co ra motsa manjuantho asta ja 'nara zi xɛca hai rá thuhu Cos bí o madetho ra ndehe. Nɛpũ rá hyax'a dá thohe ja ma'na ra hai rá thuhu Roda bí o madetho ra ndehe nehe. Ne de guehni dí mahe ja 'nara hnini rá thuhu Patara bí ja ja rá hyo ra ndehe. ² Nɛpũ de guehni Patara dá tsuhe 'nara motsa mri ma pa Finicia dá mahe con gue'a. ³ Ha nu de ndĩ pahe ja ra ndehe dá hanthe ra hai Chipre mi ja lado ngahã, ne dá siguihe asta dá tsøñhe Siria, ngue'a nú'a ra motsa ndrĩ 'ñohe mi ma da zogui nú'a mri ndude ja ra hnini Tiro nú'a bí ja ja rá hyo ra ndehe, ja dá çaheni. ⁴ Ne ma dá tsuheni ya gamfri, ne dá 'buheni yoto ma pa con gue'ũ. Ha nu'ũ bi xipa ra cu Pablo gue hinda ma pa Jerusale ngue'a ra Măca Ndahi xqui xipi'ũ te ma da thoguini. ⁵ Pe nu mi uadi nú'ũ yoto ma pa, dá mahe con gatho ya gamfri, ya 'behña ne ya bątsi, dá pøñhe de ra hnini pa bi nexcahe ja ra motsa, ne dá ndandiñahmuhe gatho ja ra ñanthe pa dá apabihe Ajuá. ⁶ Nɛpũ dá edihe ya cu dá nhyufihe 'na ngu 'na, ne dá pøxhe ja ra motsa dá mahe. Ha nu'ũ bi męnga ja yá ngu.

⁷ De guehni Tiro dí mahe ja ra hnini Tolemaida. Ja dá zęnguaheni ya cu, y dá 'buheni 'na pa con gue'ũ. ⁸ Nɛpũ rá hyax'a dá thohe pa dí mahe ja ra hnini Cesarea. Y ja mi 'buhni ra cu Lipe nú'a mi mąmba rá noya Ajuá ne mi 'na de gue nú'ũ yoto ya nda de ra nija, hangue ja dá ma dá oxhni ja rá ngu. ⁹ Nú'a ra cu Lipe mi pɛ'tsa goho yá t'ixu, y nu'ũ

hinxqui nthati, y mi ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi. ¹⁰ Ne dá 'buheni 'raya pa, ne bi zøhø 'nará 'mehni Ajuá mrá thuhu ra Agabo xqui 'ñehe de Judea. ¹¹ Bá ehe pa e da c'ascahe, ne bi hñamba rá ngút'i ra cu Pablo, nepu con gue'a bi du'tase yá ua ne yá 'ye, ne bi 'ñena njaua:

—Rá Maça Ndahi Ajuá ena gue ya xodyo de guehni Jerusale ma da du'ta njaua nú'a to'o rá meti nuna ngút'ina, ne da 'yent'ua ja yá 'ye ya ja'i nú'u hingyá xodyo.

¹² Nu ndá øhe njabu nuje ne ya cu de guehni Cesarea dá bantebihe ra cu Pablo gue hinda ma Jerusale. ¹³ Nepu nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Pa te guí zoñhu? Hønse guí jacju da du ma mui nehe. Nuga ya dí 'bui pa da thogagui de guehni Jerusale po rá thuhu ma zi Hmu Jesu, y hingue hønse pa dra thu'tcagui.

¹⁴ Pe himbi za dá hacuahe ra cu Pablo pa da ma de guehni, ne ya hinte dá mañhe, hønse dá embabihe:

—Nu'bú dá t'øt'a ngu nú'a rá paha ma zi Hmuhu.

¹⁵ Ne de gue'a dá hñocje dá mahe pa Jerusale. ¹⁶ Ne bi dengage 'raya cu de guehni Cesarea, y 'na de gue'u mrá thuhu ra Nasó mrá me Chipre, ya mi pe'tsa ndunthi ya jeya xqui gamfri ra Zidada Jesu. Y mi ja rá ngu nuni Jerusale hangue bi zixcahe pa duá 'buheni con gue'a.

Ra apostol Pablo bi c'a'tsa ra apostol Cobo

¹⁷ Y nu ndá tsøñhe Jerusale ya cu de guehni bi 'racje 'nara hoga 'ñehe. ¹⁸ Ha nurá hyax'a ra cu Pablo bi ma con guecje pa dá c'a'tshe ra cu Cobo, ne ja mi 'buhni gatho ma'ra ya danga cu de ra nija. ¹⁹ Nura cu Pablo bi zengua'u, ne bi metuabi gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá ts'edi Ajuá pa bi gamfri nú'u ya ja'i hingyá xodyo. ²⁰ Y nu mi 'yøde njabu'u, bi xøcambeni Ajuá, ne bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nde'bu zi cu, pe ya guí padi gue ya 'motho de ma mixodyohu ya xa gamfri ra Zidada Jesu, pe nu'ú ma gue mahyoni da t'øt'e ngu nú'a mangua rá ley ra Moise. ²¹ Ne xa sipabi'u gue nú'i guí utuabi nú'u ma'ra ma mixodyohu bí 'bu ja ma'ra ya hai gue hinda 'yøt'a ngu nú'a mangua rá ley ra Moise. Nehe nu'ú ena gue xcá xipabi'u gue hinda hñu'tsua nú'a ra seña yá batsi, ne hinda 'yøt'a ngu nú'u ma nzaihu. ²² Xibya, ¿te ga øthu? Ngue'a nu sta badi ya ja'i gue guí 'bucua ma da munts'i gatho'u. ²³ Hangue ma'na xá hño 'yøt'a núna ma ga xi'ahe: De guecjaua 'bucua goho ya cu mahyoni da 'yøt'a 'nara hña'ti bi ña'tuabi Ajuá. ²⁴ Tsits'i rí me ua nxøqui con guehyu ngu yá nzai ma mixodyohu, ne ju'tuabi yá gasto. Nepu nu'ú da za da 'ñaxi. Y njabu ha, da badi gatho ma mixodyohu gue hinga majuani nú'a xa sipabi'u gue go xcá manda njabu. Y njabu da badi'u gue ne'i guí øt'e ngu nú'a mangua rá ley ra Moise. ²⁵ Pe nú'u ya gamfri hingyá xodyo, ya stá opabihe gue hinga mahyoni da 'yøt'e ngu ma nzaihu, hønse gue nu'a mahyoni da 'yøt'e, hinda zi ra ngø nú'a xa hña'tua ya c'oi, nixi yá ji ya mbo'oni, nixi nú'u ya mbo'oni xa hmi'tua yá 'yuga hinxa 'bomba yá ji, ne ni 'na de gue'u hinda hñuxui 'nara 'behña nú'a hingue xi rá 'behña.

Bri ju nts'ahni ra apostol Pablo ja ra ndanija

²⁶ Nu'bú rá hyax'a ra cu Pablo bi zixa nú'u goho ya cu pa dua nxøca mahyegui con gue'a ngu yá nzai ya xodyo. Ne 'mefa bi yut'a ja ra ndanija pa bi unga nt'øde ha'mu da ua yá pa de ra nsøqui, ne ha'mu da dat'a ra pa da unga yá hña'ti nú'u ya cu'u.

²⁷ Pe ya mi ma da uadi nú'u yoto ma pa de ra nsøqui, 'raya xodyo me Asia bi hyanda ra cu Pablo gue mi o mbo ra ndanija. Nepu nu'ú bi 'yu'ta ya ja'i pa bi japi bi ñants'i, nepu bi gu ra cu Pablo. ²⁸ Ne nu'ú xi mi mafi mi ena:

—¿Nú'ahu gyá me Israelhu, faxcaheua! Nuna guehna ra 'ñøhø 'yo haburaza u'ta ya ja'i da ñama'ñu de ma hninihu ne de ma leyhu ne de ma nijahu. Ha nubyá xa cu'ta 'raya me Grecia ja ma nijahu, núyu hindi 'ñepi da yut'i, y hønse ri ts'onga ma maça nijahu.

²⁹ Mi mangua njabu'u ngue'a xqui hyandi'u ra cu Pablo ja ra hnini mri 'ñoui ra cu Trofimo ra me Efeso. Ha nu'ú mi hu yá mui gue go gue'a xqui zixa ra cu Pablo ja ra nija.

³⁰ Hangué gatho ra hnini bi njuts'i, ne gatho mri nest'ihí'u haburaza mbrí 'ñehe. Nepu bi gu ra cu Pablo ne bi gut'i pa bi póni de ra nija, ne 'bestho bi jot'a ya gosthi nija. ³¹ Ne nu'ú mi 'ramanu pa xa dama hyo. Pe bi 'yøde ra danga nda gá soldado gue gatho ra hnini de Jerusale xqui njuts'i. ³² Hangué nú'á bi munts'a gatho yá soldado ne ma'ra ya nda gá soldado, ne bi ma hnest'ihí pa habu xqui munts'a ya ja'i. Nepu ngu mi hyanda ya ja'i ra danga nda gá soldado bi zoni mi zi yá soldado, ra ora'a ya himbi sigui bi na'mba ra cu Pablo. ³³ Hangué nura danga nda gá soldado bi gu nts'ahni ra cu Pablo ne bi manda dra that'i co yoho ya cadena, nepu 'mefa bi 'ñani to'o mi gue'a ne te xqui 'yøt'e. ³⁴ Nu'bú nuya ja'i xi mi thø ya hmafi ne 'rama'na'ño mi mañ'u, hangué njabu himbi za bi badi ra danga nda gá soldado de nú'a xqui nja ngue'a mi mantho'u. Hangué ma'na xá hño bi manda da ts'ixa ra cu Pablo asta ja ra cuarte. ³⁵ Ha nu mi zoni ja ra 'rendo de ra cuarte ya soldado bi ndudetho ra cu Pablo ngue'a xi mi ne da na'mbabi ya ja'i. ³⁶ Ngue'a gatho ya ja'i mri 'befa mi mantho mi ena:

—¡Dá tho nura 'ñøhø'a!

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri

³⁷ Ne de mi ma da ju'ta mbo ra cuarte, ra cu Pablo bi 'ñemba ra danga nda gá soldado:

—¿Ha hingui 'raca nsequi ga ña ts'u?

Ha nura danga nda gá soldado bi 'ñembabi:

—A, xi guí padi gui ña dega griego. ³⁸ Nu'bú hingo gue'a'i grá me Egipto nú'a to'o bi 'yøt'a 'nara tuhni ya pe'tsa ya pa, ne bi zixa ja ra mbonthi nú'u goho 'mo ya 'yøt'atuhni.

³⁹ Nepu nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hina. Nuga drá xodyo, drá me Tarso nú'a ra danga hnini de ra hai Cilicia. Ne dí bante'ibya gui 'raca nsequi ga zofo nuyá ya ja'i 'bahni.

⁴⁰ Nepu nú'a ra danga nda gá soldado bi umba nsequi da ña. Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ja ra 'rendo ne bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'ye pa da go'ta yá ne, ne ya hinto bi ña. Ha nura cu Pablo bi ña dega ebreo ne bi 'ñembabi'u:

22

¹ —Nú'ahu ma cu'ihu guí 'bahubu, ne nú'ahu gyá ndahu de ma nijahu, 'yøhu núna ma ga xi'ahu pa gui pahu te rá 'be nú'a stá øt'e.

² Ha nu mi 'yøde'u gue ra cu Pablo bi ñaca ebreo ngu'u, ma'na xi bi go'ta yá ne, y nura cu Pablo bi 'ñena:

³ —Nuga drá xodyo nehe ngu'ahu, ne duá 'bui ja ra hnini Tarso de ra hai Cilicia, pe ja stá te de guecua Jerusale. Ne stá nxadi ja rá hmanda nú'a ra xahnate rá thuhu ra Gamalie. Y nú'á bi 'ñutcagui xá hño te rí bonga rá ley ndu ma dadahu. Nzantho xi stá pepabi Ajuá con gatho ma mui, ngu nú'a guí øthu nehe mapaya. ⁴ Nuga rá mudi ndrí utsa nú'u to'o mi camfri rá noya Ajuá, asta ndí ho nehe. Ne ndí tsixa dega nthu'ti ja ra fadi ya 'ñøhø ne ya 'behña. ⁵ Nura danga nda gá macja ne numa ndahu de ma nijahu da za da manga núbya gue nú'ú bi 'raca nsequi co 'nara he'mi pa dá ha'tsuahma nú'u ma mixodyohu de guehni Ndamasco pa da hñe'ti'u. Nuga ndrú mahma pa guehni pa ma ga hongá nú'u xqui gamfri rá noya Ajuá pa ga tsi dega nthu'ti nuua Jerusale pa dra castiga.

Ra apostol Pablo mi pede de hanja bi gamfri

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Pe de ndí ne ra 'ñu de ya ma ga tsønga Ndamasco ngu mi nde ma pa, ndá thamfri bi gobgatho 'nara ñot'i xqui 'ñe de mahets'i y asta mri huexqui nts'edi. ⁷ Nepu nuga dá tagui ne dá ø 'nara noya mi engagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'mui?” ⁸ Nepu nuga dá ambabi njaua: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nepu bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drá Jesu drá me Nasare. Ha nu'i guí hongui pa gui 'yøtcagui ra nts'o'mui ngue'a guí honi pa gui 'yøt'ua ra nts'o'mui nú'u to'o xa gamfrigui”, bi 'ñengagui. ⁹ Nehe nú'u ndrú 'ño'be bi hyanda nú'a ra ñot'i nehe, ne xi bi ntsu. Pe nu'ú himbi 'yøde nú'a ra noya bi zocagui. ¹⁰ Ha nuga dá ambi nú'a to'o bi zoqui ne dá embabi: “Ma zi Hmu'i, ¿te

mahyoni ga øt'ebya?" Ha nu'á bi 'ñengagui: "Bai ne sigui ri 'ñu pa grí ma Ndamasco. Ne ja guehni ma da si'ani gatho nú'a mahyoni gui 'yøt'e." ¹¹ Y co nú'a ra ñot'i'a bi jaqui dá ngoda 'bestho. Nepu nú'u ndrí 'ño'be go gue'u bi guncagui pa bi za dá tsønga Ndamasco.

¹² Ne de guehni ja mi 'buhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Ananía, ne xi mi øt'a gatho nú'a manga ra ley, ne gatho nú'u ma mixodyohu mbi 'buhni Ndamasco mi ña xá hño de gue'a. ¹³ Y nu'á bi ma bá c'ascagui, ne mi zøni bi 'ñengagui njaua: "Zi cu Saulo, hñanga ri thandi ma'na'qui." Ne 'bestho ra ora'a bi za dá handa ra Ananía mi 'bahni. ¹⁴ Nepu nu'á bi 'ñengagui: "Ajuá nú'a mi xøcambeni ndu ma dadahu go gue'a xqui huahn'a'i desde ra mudi pa gui patua rá paha'a, ne pa gui hyandua rá T'u'a nú'a to'o hingui tu ni 'nara ts'oqui, ne pa gui 'yøtua rá noya'a nu sta zo'a'i. ¹⁵ Ngue'a go nu'i ma gui damajuani ja gatho ya ja'i haburaza de nú'a xcá hyandi ne xcá 'yøde. ¹⁶ Xibya, ¿te rá 'be guí tø'mi? Nxøni maha gui nxistehe, ne 'yapabi ra Zidada da pun'a ri ts'oqui."

Ra apostol Pablo bi ma hanja xqui 'behna da zofo ya ja'i hingyá xodyo

¹⁷ Nepu dá penga pa Jerusale ne dá cut'a ja ra ndanija pa dá apabi Ajuá, ne ja dá handini 'nara nt'udi ngu dega t'i. ¹⁸ Dá handa ra Zidada, ne bi 'ñengagui: "Nxøni dama pøni de guecua Jerusale, ngue'a nuya ja'i de guecua hinda ma da gamfri'i nú'a ma gui damajuani de gueque." ¹⁹ Hangué nuga dá embabi: "Ma zi Hmu'i, nu'á padi xá hño gue nuga ndí cut'a mbo ja gatho ya nija, ne ndí tsixa fadi nú'u to'o mi camfri'i ne ndí tsuhni, ne ndí na'mbabi. ²⁰ Ne nu mi mfanga rá ji ri hoga mefi ra cu Teba nú'a mi damajuani de gue'e, nequi ndí 'buhni nehe, ne xi dá ho nú'a bi t'ø'tuabi'a. Ne go ndí supabi yá dutu nú'u ya hyote." ²¹ Pe nura Zidada bi 'ñengagui: "Grí ma, ngue'a ma ga pen'a asta habu bí 'bu nú'u hingyá xodyo pa gui zofo'u."

Ra apostol Pablo mi o ja yá 'ye ra danga nda gá soldado

²² Hønsø gue'u ya noya bi za bi manga ra cu Pablo, ngue'a ra ora'a bi mudi bi mafi gatho ya ja'i ne mi ena njaua:

—¿Nuni dí 'ñepi da tho ngue'a ya hindi 'ñepi da nte!

²³ Ha nuya ja'i mi mantho himi ne da go'ta yá ne asta mi pants'a yá dutu ne mi føta ya hai co yá cue. ²⁴ Nepu nura danga nda gá soldado bi manda da jot'a ra cu Pablo ja ra cuarte, ne bi manda dra fet'i pa da mahma te ma ts'oqui xqui 'yøt'e, pa njabu da badi hanja mi pø yá cue ya ja'i con gue'a. ²⁵ Pe nu mri that'a ra cu Pablo pa dra fet'i, nu'bú bi 'ñembabi 'nara nda gá soldado mi 'bahni:

—¿Ha gue xá hño gui fethu 'nara 'ñøhø me Nroma nixi hinxcá pahu 'met'o ua xi xa 'yøt'a 'nara ts'oqui ua hina?

²⁶ Ha nu mi 'yøde njabu ra nda gá soldado, bi ma bá xipa ra danga nda gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Jamasu nú'a ma gui 'yø'tua nú'a ra 'ñøhø, ngue'a nu'á ra me Nroma.

²⁷ Nepu ra danga nda gá soldado bi ma bá tsudi ra cu Pablo ne bi 'yambabi:

—¿Ha gue xi majuani grá me Nroma?

Ra cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, majuani.

²⁸ Nu'bú nura danga nda gá soldado bi 'ñembabi njaua:

—Conque nuga xi dá jut'a ndunthi ra boja pa bi za dá me Nroma.

Ha nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Pe nuga drá mengu desde dá 'bui.

²⁹ Ne nu mi 'yøde njabu nú'u to'o mi ma xa methma ra cu Pablo, nú'u 'bestho bi 'uegue de gue'a. Ne ra danga nda gá soldado mi badi gue xi majuani mrá me Nroma, bi ntsu ngue'a xqui manda dra that'i.

Ra apostol Pablo mi ña ja yá thandi ya hmunts'a nda gá xodyo

³⁰ Nepu rá hyax'a ra danga nda gá soldado bi 'yøt'e pa da nja ra nthanthyá pa da badi hanja xqui ñapabi ya xodyo ra cu Pablo. Hangué bi manda da thacua ya cadena nú'u mi

that'a ra cu Pablo ne bi zohna gatho ya nda gá macja ne gatho ya nda gá xodyo pa da munts'i. Nepu bri pønga ra cu Pablo ne bi 'ba'ma ja yá thandi'ua.

23

¹ Nu'bú ra cu Pablo bi hyanda gatho ya nda gá xodyo xqui munts'ini ne bi 'ñembabi:
—Ma cu'ihua, nuga nzantho stá 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá co ma mfeni xá nt'axi asta mapaya.

² Nu'bú ra Ananía nú'a mrá danga nda gá macja bi 'bepabi nú'ua mi 'bahni guetbu ra cu Pablo da me'tua rá ne. ³ Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñemba ra danga nda gá macja:

—Ajuá ma da 'ra'a ri nju'ti, nu'i 'nagra yohmi! Pa gue'a guí hupu gui 'yangagui te stá øt'e ngu mangan ra ley. Nu'bú, ¿hanja hinguí øt'e ngu mangan ra ley, gue hønse go grí manda da hnabgagui?

⁴ Ha nu ma'ra ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njabu gui thatuabi rá danga macja Ajuá?

⁵ Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñembabi'ua:

—Ma cu'ihua, nuga hinduí pahmahá ua go guehni ra danga nda gá macja. Stá pahma hinstá ma njabu, ngue'a mangan ja ra Maca T'ofu njaua: “Oxqui ñama'ñua de ni 'nari nda de ja ri hnini.”

⁶ Nepu ra cu Pablo bi badi gue 'ra de gue'ua myá saduceo, ha nu ma'ra myá fariseo. Hangué bi 'ñenga nts'edi:

—Ma cu'ihua, nuga nequi drá fariseo ne drá t'ua de ya fariseo. Hangué nubyá xuá ts'igagui pa guecua hønse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ua xa du.

⁷ Nu de mi mangan njabu ra cu Pablo, ya fariseo ne ya saduceo bi mudi bi ntsanoya'ua, ne bi hyegue 'ra 'nambu. ⁸ Ngue'a nuya saduceo ena gue nú'ua xa du ya hinda ma da yopa nte, ne ena gue hinguí 'bu ya enxε, nixi ya ndahi. Pe nuya fariseo há, camfri gue ma da yopa nte nú'ua xa du, ne camfri gue 'bui ya enxε ne camfri gue 'bu ya ndahi. ⁹ Nepu xi bi mu ra mahni'ua. Y nura ora'a bi 'mai 'raya xahnate de ra ley nú'ua myá fariseo ne bi 'ñena:

—Nuna ra 'ñøhø hinte ma ts'oqui dí tsutuahu. Xi'bu xa zofo 'nara ndahi o 'nara enxε, hinguí tsa ga nø'tuahu rá ts'edi Ajuá.

¹⁰ Ha nu'ú co yá cue xi mri mantho, hangué ra danga nda gá soldado xi bi ntsu ngue'a mi hu rá mui gue nú'ú ma xa hyo ra cu Pablo. Hangué bi manda dua ts'i ya soldado pa da zica ra cu Pablo de ja yá 'ye ya xodyo, ne bi yopa zixa ja ra cuarte.

¹¹ Y nu mi nxuui ra Zidada bi zofo ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—Pablo, oxqui ntsu, ngue'a ngu xcá damajuani de gueque nuua Jerusale, njabu ma grí damajuani de gueque nuni Nroma nehe.

Yá ncontra ra apostol Pablo bi 'yøt'a 'nara cohi'ua pa da hyohma'a

¹² Ha nurá hyax'a 'raya xodyo bi go 'nara cohi pa da hyohma ra cu Pablo. Bi hñuts'i gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda 'yøt'e nú'a xqui 'ye'mbabi'ua. ¹³ Mi thogui ñote ya 'ñøhø nú'ua to'o xqui me'tsa nú'a ra cohi'a. ¹⁴ 'Met'o bi ma bá c'a'tsa ya nda gá macja ne yá ndaxjua nda ya xodyo, ne bi 'ñembabi'ua:

—Nuje stá cohe 'nara cohi xá nts'uni gue hinte ma ga tsihe asta hinga hohe ra Pablo.

¹⁵ Ha nubyá nu'ahu ne ma'ra ya nda de ma hmunts'a ndahu 'yaphu ra danga nda gá soldado gue rixudi dua tsin'ahu'a ja ri thandihu. Gui 'ñemfu gue guí ne gui pahu xá hño de nú'a xa 'yøt'a. Ha nuje ma xi ga acje pa ga hohe ante da zøhø de guecua.

¹⁶ Pe nu 'nará 'bedatsi ra cu Pablo bi badi gue mi t'ecua rá tio, hangué 'bestho bi ma bá xipabi ja ra cuarte. ¹⁷ Nu'bú nura cu Pablo bi zohna 'na de ya nda gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Tsi'tsua ra danga nda gá soldado nuna ts'unt'una, ngue'a há 'raya noya da xipabi.

¹⁸ Hangué nura nda bi zi'tsua ra danga nda nú'a ra ts'unt'ua, ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra Pablo ofadi bi zoncagui pa duá tsin'a nuna ts'unt'ua ngue'a ne da xi'a'i 'raya noya 'na.

¹⁹ Nu'bu nura danga nda gá soldado bi mipa rá 'ye ra ts'unt'u ne bi zixa 'nambu pa bá ambase ne bi 'ñembi:

—¿Te 'me guí ne gui xicagui?

²⁰ Ha nú'a ra ts'unt'u bi 'ñembabi:

—Ya xodyo xa 'yot'a 'nara cohi gue ma da 'ya'a'i ra favo gui pempa ra Pablo rixudi ja yá thandi yá hmunts'a nda'u, ne ma da 'ñeñ'a'i gue nu'ú ne da badi xá hño nú'a te xa 'yot'e. ²¹ Pe oxqui camfri nú'a da xi'a'u, ngue'a ngu ñote ya 'ñøhø acate, ne xa ma gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda hyo ra Pablo. Nubyá nu'ú hønse tømtho nú'a go gui mangue.

²² Nepu nura danga nda bi 'ñehui nú'a ra ts'unt'u ne bi hyu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Oto xqui xipabi de nú'a gá xicagui.

Ra apostol Pablo bi 'behni pa ja ra nda Feli

²³ Hangué nura danga nda bi zohna yoho ya nda gá soldado ne bi 'bepabi gue da hñoqui co yo nthebe ya soldado dega 'ñoua, ne má hñu'rate ma 'ret'a ya soldado dega ntøgue, ne má yo nthebe ya soldado co ya lansa, pa da ma'u ja ra hnini Cesarea nzanga guto nxuui.

²⁴ Nehe bi manda gue da t'umbabi 'na yoho ya fani ra cu Pablo pa da ma ntøgue, ne da ts'its'i, pe xi dra su xá hño pa dra dapabi ra Feli nú'a mrá nda ja ra hai Cilicia. ²⁵ Nehe bi t'umba 'nara t'ofu ya nda gá soldado pa da umba ra nda Feli, habu mi enga njaua:

²⁶ “Núga drá Claudio Lisia, dí zengua'i, nu'i hoga nda Feli. ²⁷ Nuna ra 'ñøhø rá thuhu ra Pablo bi gu ya xodyo ne mi ma da hyohma. Pe nuga dá padi gue ra me Nroma, hangue dá ñaniga co ma soldado. ²⁸ Nuga ndí ne ga padi hanja mi ñapabi'u, hangue dá tsixhe ja yá thandi yá hmunts'a nda'u. ²⁹ Ne nú'a dá padi gue mi ñapabi de yá leyse'u, hingo te xqui 'yot'e de ma leyhu pa xa tho nixi pa xa jothma fadi. ³⁰ Pe nuga bi sicagui gue nuya xodyo mi ne xa 'yaqui pa xa hyohma'u, hangue 'bestho dá pen'abu'a. Ne dá xipabi nú'u to'o ri ñapabi gue da ñapabi ja ri thandi nú'a xa 'yot'e. Gue'a mi ja te ga xi'a'i. Nzenguathohu.”

³¹ Nu'bu ya soldado bi 'yot'a ngu nú'a bri 'bepabi, bi zixa ra cu Pablo dega xuui asta ja ra hnini Antipatri. ³² Ha nurá hyax'a ya soldado nú'u mi 'ñoua bi menga pa ja ra cuarte, ha nú'u mi pa ntøgue bi thoguiui ra cu Pablo. ³³ Ha nu mi zonga Cesarea bi t'umba ra t'ofu ra nda Feli, ne ra cu Pablo bi t'ent'ua ja rá 'ye'a. ³⁴ Ha mi uadi bi hñe'ta nú'a ra t'ofu ra Feli bi 'yambabi habu mrá mengu. Ha nu mi xipabi gue mrá me Cilicia, ³⁵ nu'bu bi 'ñembabi:

—Ma ga ø te gui ma nu sta 'ñepu nú'u to'o ri ñap'a'i.

Nepu bi manda gue dra su xá hño ja nú'a ra ngu habu mi ja rá ts'utbi ra nda Erode.

24

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Feli

¹ De ya mi pe'tsa cut'a ma pa mi 'buhni ra cu Pablo nuni Cesarea, bi zonga ra danga nda gá macja nú'a mrá thuhu ra Ananía co 'rayá ndaxjua nda ya xodyo, ne mi 'ñoui'u 'nara pønja mrá thuhu ra Tértulo, bi zøn'u pa da ñapa ra cu Pablo ja ra nda Feli. ² Nepu bá ts'i ra cu Pablo pa bi nja ra nthanthyá ja rá thandi ra Feli, y ra Tértulo bi mudi bi ñate ne bi 'ñembabi ra Feli:

—Dí jamadi'ihe, ma hoga nda'ihe, ngue'a stá pe'tshe 'nara hoga'mui ne hinto stá ntuñhe. Po ri danga mfats'igüe xa 'mui xá hño ma hninihe. ³ Gatho nuya ya hño xcá 'yot'e de guecua ne haburaza, guehna 'nara danga jamadi dí 'ra'ahe, nú'i ma zi hoga nda'i Feli. ⁴ Pe pa hinga hac'ahe ri 'befi, dí bante'ihe gui øtca ra favo gui hñuxa nt'øde 'na zi ora de núna ma ga xi'ahe. ⁵ Nuje stá hanthe gue nuna 'ñøhøni gue nuyá noya ma 'ñena 'nara hñeni teste, ne xa 'ño haburaza xa heca ya xodyo, ne dí pahe gue go guehni 'nara nda de nú'a ra hmunts'i rá thuhu nasareno. ⁶ Nuní mi ne xa ts'onga ma nijahé ngue'a ya mi tsixa 'raya ja'i hingyá xodyo. Hangué nuje dá juhe ne ndí ne stá nhyanthyahe con gue'a ngu nú'a manga ma leyhe. ⁷ Pe nura danga nda gá soldado rá thuhu ra Lisia bi yut'a madetho de guecje, ne bi ja bi zingahé nuna ra 'ñøhø. ⁸ Nepu nu'a bi ma gue nú'u to'o

mi ne da ñapa nuna ra 'ñøhø gue da 'ñehe pa guecua pa da e da ngaste con gue'e. Nu'i go da za gui 'yambase pa gui padi hanja dí ñaphe.

⁹ Gatho nú'ɥ ya xodyo mi 'bɥhni mi eñ'ɥ gue xi majuañi nú'a mi manga ra Tértulo.

¹⁰ Nepɥ nura Feli bi 'ñutua ra seña ra cu Pablo gue da ña, hangue nura cu Pablo bi mudi bi ña ne bi 'ñena:

—Con gatho ra paha ma ga ma ja ri thandi nú'a te stá øt'e, ngue'a dí padi gue ya øt'a ndunthi ya jeya grá nda de nuna hninina. ¹¹ Da za gui 'ñani pa gui padi gue nuga ja øt'a 'ret'amayoho ma pa dá tsønga de guehni Jerusale pa ga xøcambeni Ajuá. ¹² Ne hinto xa zøcagui to'o dí ntsanoya'be nixi to'o xa zøqui dí u'ta ya ja'i ja ra ndañija, nixi ja ma'ra ya nija, nixi ja ra hnini. ¹³ Nuyɥ ya ja'i hingui tsa da xitca ma hmi de nú'a te gra ñapcagui. ¹⁴ Nuga ma xi ga xi'a'i nú'a majuañi. Nuga dí pɛpabi nu Ajuá nú'a mi pɛpa ndu ma dada, ne drí dena 'nara 'ra'yo jamfri nú'a manyɥ gue hinga majuañi. Pe nehe nuga dí camfri gatho nú'a xa t'ofø ja rá ley ra Moise, ne nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mɛhni Ajuá. ¹⁵ Nuga dí camfri nehe ngu camfriɥ gue Ajuá da 'yøt'e pa da yopa nte nú'ɥ xa du, ngu ya hoja'i ngu ya ts'o'mui. ¹⁶ Hangue nzantho stá øt'a ra ts'edi ga 'bɥi xá hño co 'nara hoga mfeni ja rá thandi Ajuá ne ja yá thandi ya ja'i.

¹⁷ Øt'a 'raya jeya ndí 'yo ja ma'ra ya hai, ne duá yopa penga nuua ma hai pa ga umba 'nara mfats'i ya hyoya ne ga unga ma hña'ti. ¹⁸ Guehna ndí øt'a ja ra ndañija ha bi zø 'raya xodyo ya me Asia, ne ja bi zøcni ya stí nxøqui ngu yá nzai ma ja'ihe, hingue bi zøcni co 'nara hmuntsja'i ndí u'ti pa da ñunts'i. ¹⁹ Bɥ nú'ɥ ya xodyo me Asia xa zøcagui gra øt'a 'nara ts'ocate, nu'bú go guehma'ɥ di ñapcagui, hingo nuyɥ. ²⁰ Dá manga núyɥ ua bi zøtca 'nara ts'ocate nú'bɥ dá 'ba ja yá thandiɥ ne ja yá thandi ma'ra ya nda de ra hmunts'a nda gá xodyo. ²¹ Hønsɛ nu'a dá ma ja yá thandiɥ dá ena njaua: “Nubya xcá ñapcaguihɥ hønsɛ ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ɥ xa du.”

²² Ra Feli ya mi padi xá hño de yá jamfri nú'ɥ to'o xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y nu'á bi zoguihø njabɥ de nú'a mi mañ'ɥ, ne bi 'ñena:

—Nu sta zøhø ra danga nda gá soldado ra Lisia gue'bɥ ma ga yopa øthɥ ra nthanthya pa ga padi xá hño de nú'a guí mañhɥ.

²³ Nepɥ ra Feli bi 'bɛpabi 'nara nda gá soldado gue da su ra cu Pablo mbo ra fadi, ne da umba nsequi nú'ɥ yá ja'i'a da c'a'tsi ne da umbi nú'a te da hño'a.

²⁴ Nepɥ ya xqui tho 'raya pa, bi yopa zøhø ra nda Feli mri 'ñoui rá 'behña mrá thuhu ra Drusila ne mrá xodyo. Y ra Feli bi manda bi ts'i'tsua ra cu Pablo pa bi 'yøde'ɥ bi ña de rá noya ra Zidada Jesucristo. ²⁵ Pe nu mi mudi bi manga ra cu Pablo nda'a ri ho Ajuá ga øthɥ ne ga nsuhɥ pa hinga øthɥ ya ts'oqui, ne manga Ajuá gue ma da hña'mba nguenda ya ja'i de rá ngats'i ra pa, nu'bú nura ora'a ra Feli bi ntsu, ne bi 'ñembabi:

—Grí mahma, ne nu sta 'ñotho ma 'bɛfi ga yopa zo'a'i pa da za ga ñahɥ xá hño.

²⁶ Mi hu rá mui ra Feli gue ra cu Pablo mi ma da umba ra boja pa da hyegui, hangue ja guetbɥ mi zohni pa mi ñaui. ²⁷ Rá yo njeya bi bønga ra Feli dega nda, ne go bi gohi ra Porcio Festo. Nura Feli hinhya'mɥ bi hyegui ra cu Pablo ngue'a mi ne da gohi xá hño co ya xodyo.

25

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Festo

¹ Ha nu mi zønga ra Festo nuni Cesarea pa da 'mui dega nda, rá hñupa'a bi ma pa Jerusale. ² Ne de guehni nuya nda gá macja ne ma'ra ya nda gá xodyo bi ma bá c'a'tsi pa bi xipabi nú'a xqui 'yøt'a ra cu Pablo. ³ Y nu'á bi 'yapa ra favo gue da manda da ts'i ra cu Pablo pa Jerusale, ngue'a nu'á bi benga ma'na'qui xa daca ja ra 'ñu pa xa hyo. ⁴ Pe nura Festo bi datuabi'ɥ ne bi xipi gue nura Pablo ja da gotritho ja ra fadi Cesarea, cabɥ nu'á 'bestho mi ma da mengui pa guehni. ⁵ Ne bi 'ñembabi'ɥ:

—Dí xi'ahɥ 'bɥ 'ra de gue'ahɥ guí ne ga maha, maha pa ja grí xicjuni 'bɥ te xa 'yøt'a nú'a ra 'ñøhø'a.

⁶ Ra Festo bi 'm̄u Jerusale h̄onse ngu h̄n̄ato ma pa o 'r̄et'a ma pa, ne bi menga pa Cesarea. Ne rá hyax'a bi ḡu rá hudi ne bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo. ⁷ Nep̄u de mi ȳut'a ra cu Pablo de hab̄u mi hudi ra nd̄a, nuya xodyo xqui 'ñehe de Jerusale bi 'ȳot'a 'nara nthets'i hab̄u mi 'bai'a, ne bi ñapabi de ndunthi ya nthøsthai, pe hinte bi ts'utuabi'a. ⁸ Ha nura cu Pablo bi m̄adi bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuga hinstá ts'ocuabi yá ley nuȳu ma cu ya xodyo, nixi stá ts'onga ma nij̄ahe, nixi hinte stá ts'ocuabi ra Cesa nú'a ma nd̄ah̄u Nroma.

⁹ Pe nura Festo mi ne da gohi xá h̄ño co ya xodyo, hangue bi 'yambabi ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha guí ne ga maha pa Jerusale pa ja grá x̄uc'ani ra uenda de nú'a xcá 'ȳot'e?

¹⁰ Nu'bú nura cu Pablo bi d̄adi ne bi 'ñena:

—P̄ode hina, ngue'a dí 'b̄ucua ja rá thandi ra ts'utbi de ma nd̄ah̄u Nroma, ne ja guecua mahyoni ga nhyanthya'be núȳu to'o ñapqui. Y ngu guí p̄adi gue nuga hinte stá ts'ocua ma mixodyo'be. ¹¹ Nu'b̄u stá øt'a 'nara d̄anga ts'ocate ne rí 'ñepcagui da thogagui, da za. Nuga hindí tsu ma du. Pe nu'b̄u hinga majuani de nú'a ñapcaguiȳu, ni 'na hingui p̄'tsa ra nsequi da 'yentc'a ja yá 'ȳe ya xodyo. Nuga dí adi gue numa d̄anga nd̄ah̄u ra Cesa de Nroma go gue'a da h̄ñabga nguenda ua xi stá øt'a 'nara ts'ocate ua hina.

¹² Nu'bú nura Festo bi ñ̄aui rayá mfats'i, nep̄u bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Nu'i xcá 'yadi gue ma dí h̄ñap'a nguenda ra nd̄a Cesa de Nroma de nú'a xcá 'ȳot'e, hangue nubyá ma gui ma pa guehni.

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nd̄a Agripa

¹³ Nep̄u de ya xqui thogui 'raya pa, ma'na ra nd̄a rá thuhu Agripa bi m̄eui rá 'behña nú'a mrá thuhu ra Berenice, ne bi ma pa Cesarea pa bá zengua ra nd̄a Festo. ¹⁴ Ne bá 'b̄u de guehni ndunthi ya pa. Y nura Festo bi metuabi ra nd̄a Agripa de ra cu Pablo, ne bi 'ñembabi:

—Nuua jot'a ja ra fadi 'nara 'ñøhø bi zogui ra Feli. ¹⁵ De duá 'b̄uhni Jerusale 'raya nd̄a gá macja ne 'rayá nd̄axjua nd̄a ya xodyo bi ma bí ñ̄ate'̄u ne bi xicagui te xqui 'ȳot'a, ne mi adi'̄u gue stá manda xa tho. ¹⁶ Pe nuga dá embabi'̄u gue ra ts'utbi de Nroma hingrá nzai da hyo 'nara ja'i 'b̄u hinx̄a nhyanthyathoui nú'a to'o xa ñapabi. ¹⁷ Hangue ngu dá tsøheua nú'̄u ya 'ñøhø de Jerusale, rá hyax'a dá hudi ja ma hudi, ne dá manda dua ts'i nú'a ra 'ñøhø. ¹⁸ Pe nú'̄u to'o mi ñapabi hinte bi m̄a de gue nú'a ndí beni. Ngue'a nuga ndí beni gue nu'á mi ts'oca ma leyh̄u de Nroma. ¹⁹ Pe hina, h̄onse nu'a mi ñ̄ate'̄u, por nuyá jamfri p̄'tsase'̄u, ne bi m̄a de 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Jesu m̄añ'̄u gue xa du, pe nura Pablo ena gue bi yopa nte 'n̄a. ²⁰ Ha nuga hinduí p̄adihm̄a te ga øt'e con gue'̄u, hangue dá ambabi ra Pablo 'b̄u mi neh̄m̄a xa ma pa Jerusale pa ja xuá th̄a'mbani nguenda de nú'a mi h̄ñapabi. ²¹ Pe nu'á bi 'yadi gue go da h̄ñ̄a'mba nguenda ma nd̄ah̄u ra Augusto Cesa, hangue dá manda da gohitho ja ra fadi asta hinga p̄ehna ja ma nd̄ah̄u Nroma.

²² Nep̄u ra nd̄a Agripa bi 'ñembabi ra Festo:

—Nequi dí ne ga øde te rá 'b̄e'a m̄anga nú'a ra 'ñøhø'a.

Nu'bú ra Festo bi 'ñembabi:

—Nu'bú 'bestho rixudi ma gui 'ȳode te 'b̄e da m̄a.

²³ Hangue nurá hyax'a ra Agripa ne ra Berenice bi zøhø bi ȳut'a co ndunthi ra nsu ja ra ts'utbi, nehe mi 'ñ̄oui ma'ra ya nd̄a de ra hnini ne ya nd̄a gá soldado. Nep̄u ra Festo bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo. ²⁴ Nep̄u bi 'ñena:

—Ma nd̄a'ih̄e Agripa, ne gatho'ih̄u guí 'b̄uh̄ua con guecje, xi 'b̄ucua nuna ra 'ñøhø xi xa ñ̄ama'ñ̄u ya xodyo de guehni nuni Jerusale ne de guecua Cesarea, ne hingui tsaya xicagui'̄u gue mahyoni ga manda da tho. ²⁵ Pe nuga hinstá ts̄utuabini ni 'nara ts'oqui pa da za ga manda da tho. Y nuni xa 'yadise gue da ma pa nuni ja ma nd̄ah̄u Augusto Cesa pa go da h̄ñ̄a'mbase ra uenda, hangue stá beni ma'na xá h̄ño ga p̄empabi'a. ²⁶ Ha nuga hindí p̄adi te ma noya ga ofo pa ga p̄empa ma nd̄ah̄u Nroma, hangue stuá tsin'a ja ri thandi, ma nd̄a'ih̄e Agripa, ne ja ri thandih̄u gatho nú'ah̄u guí 'b̄uh̄ua, pa gui 'yamf̄u ts'̄u te xa 'ȳot'e pa gui xicaguih̄u te ma noya da za ga p̄empabi ma nd̄ah̄u. ²⁷ Ngue'a nuga dí beni

gue hindí 'ñepi ga pehna 'nara ts'ahni ja ma ndahũ Cesa 'bũ hindí pehna ra noya hanja xa hñapabi.

26

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri ja rá thandi ra nda Agripa

¹ Nepũ ra nda Agripa bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Dí 'ra'a nsequi gui ma hanja xa hñap'a'i.

Hangue nura cu Pablo bi 'ñena:

² —Con gatho ma paha ma hoga nda'i Agripa ma ga xi'a'i hanja ñapcagui nú'ũ 'ra de ma mixodyohũ. ³ Ne drí johya ngue'a nu'i guí padi xá hño gatho ma nzaihũ núju dyá xodyohũ, nehe guí padi de gatho nú'a te dí mañhũ. Hangue nuga drí bante'i gui 'yøde gatho núna ma ga ma.

Ra apostol Pablo bi ma de rá 'mũ ante da gamfri

⁴ Gatho ya xodyo xa batca ma 'mũ desde nú'bũ ndrã notsi, nú'bũ ndí 'bũ'be ma ja'i ja ma hai ne ja ndá ehe Jerusale. ⁵ Ne'ũ nehe padi xá hño ne tsa da ma 'bũ go da ne'ũ gue desde ndí ts'ant'ũ stá 'yo xá hño ja ma jamfrihũ ngue'a ndrã fariseo, ne guí padi gue nuya fariseo ma'na ø'tua rá ley ra Moise que gatho ma'ra ma mixodyohũ. ⁶ Nubya xa ts'ancagui de guecua ja ra ts'atbi hõnse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ũ xa du ngu nú'a xqui ña'tua Ajuã nú'ũ ndu ma dadahũ. ⁷ Hangue gatho ma mixodyohũ tømí da hñanga nú'a ra hñã'ti'a, ne nzantho ri xocambeni Ajuã ne pepabi ma pa ra xuui. Nuna guehna dí tømí nehe, ma hoga nda'i Agripa, y hangue por gue'a xa ñapcagui'ũ. ⁸ ¿Hanja hinguí camfrihũ gue Ajuã ma da japi da yopa nte nú'ũ xa du?

Ra apostol Pablo bi ma de rá nts'o'mũise co ya gamfri

⁹ Nequi nehe rá mudi ndí benga ndunthi ya ts'omfeni pa ga ø'tua ra nts'o'mũ nú'ũ to'o mi camfri ra Jesu nú'a mrá me Nasare. ¹⁰ Y njabũ dá ø'te nuni Jerusale. Stí pønga ra nsequi ja ya nda gá macja pa ndí ju ndunthi ya gamfri pa ndí cot'a fadi, ne dá thadi gue ha da tho 'ra de gue'ũ. ¹¹ Ne ndunthi 'mi'qui ndí castiga nts'edi ya gamfri ja yá nija ma mixodyohũ pa ndrã japi da ncøni de yá jamfri xqui mē'tsi. Ne xi ndí ncue con gue'ũ ne ndí pa ja ma'ra ya hnini yabũ pa nduí honi pa ga ø'tua ra nts'o'mũ.

Ra apostol Pablo bi ma ma'na'qui de hanja bi ñobri de yá ts'oqui
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Hangue gue'a ndrã mahma Ndamasco ngue'a ya stí pønga ra nsequi ja ya nda gá macja ne xqui 'raca ra ts'edi pa ga ju ga cot'a fadi ya gamfri. ¹³ Pe dí xi'a'i ma nda'i, nu ja ra 'ñu ngu mi nde ma pa, nura ora'a dá handi bi gobgatho 'nara ñot'i mahyegui co nú'ũ to'o ndrã 'ño'be, y nura ñot'i'a ma'na mi tse di que ra hyadi. ¹⁴ Nepũ ra ora'a dá taguihe gatho, y nuga dá øde 'nara noya bi ñaca ebreo ne bi 'ñengagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja guí honguí pa gui 'yøtca ra nts'o'mũ? Nu'i grí 'ñãnsehẽ, guí nja ngu ra ndamfri ora tica ra nsũmboi.” ¹⁵ Nepũ nuga dá embabi: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nu'bũ nu'ã bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drã Jesu. Ha nu'i guí honguí pa gui 'yøtca ra nts'o'mũ ngue'a guí honi pa gui 'yø'tua ra nts'o'mũ nú'ũ to'o xa gamfrigui. ¹⁶ Nubyá nangui ne 'bai, ngue'a nuga go stá zo'i y go stá huan'a'i pa gui pepcagui, ne pa gui damajuani ja ya ja'i de nú'a xcá hyandibya ne de nú'a ma ga u't'a'i 'mefa. ¹⁷ Nuga go ma ga ñaã'a'i de ja yá 'ye ya xodyo ne de nú'ũ hingyá xodyo nuni habũ dí peñ'a'i gui ma. ¹⁸ Nuni ja guehni ma gui zofo ya ja'i pa da pata yá mfeni pa da 'ño ja ra maca ñot'i, ne ya hinda sigui da 'ño ja ra 'bexuui. Ne gui xip'ũ da 'uegue de ja yá ts'o'befi ra Satá, ne da mepabi Ajuã ma Dada, ne da gamfrigui pa da hñanga ra mpumbi de yá ts'oqui, ne pa dyá metigui ngu gatho nú'ũ ma'ra xa nt'axca yá mfeni ngue'a xa gamfrigui.” Njaua guehna bi xicagui ra Zidada.

Ra apostol Pablo himrá ts'o'yøde de rá noya ra Zidada

¹⁹ Hangue njabũ, ma nda'i Agripa, hindá nts'o'yøde de nú'a dá øde de mahets'i.

²⁰ Hangue dá fudi dá zofo ya ja'i 'bestho de guehni Ndamasco, nepũ dá ma pa Jerusale

ne gatho ja ma'ra ya hnini Judea. Ne dá ma nehe habu bí 'bu nú'u hingyá xodyo, dá zofogue da ñobri'u de yá ts'oqui ne da gamfri Ajuá, ne da 'yot'a nú'a xá hño pa da hnequi gue majuaní xa pata yá 'múi. ²¹ Y hangue por guehna ma mixodyohu bi gúgagui ja ra ndanija ne mi ne xa hyogagui. ²² Pe co rá mfats'i Ajuá asta nubya dí siguiho dí zofu nú'u ja yá nsu ne nú'u otho yá nsu. Y nuga nzantho dí ma ngu nú'a bi mangua ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá de nú'a mi pe'tsi da nja. ²³ Nu'ú mi ma gue ra Cristo nú'a xqui hñuxa Ajuá pa da nda, mi pe'tsi te da thogui ndunthi ya ts'othogui asta hinda tho. Pe 'mefa de rá du'a go gue'a rá mudi mi pe'tsi da yopa nte de ra du. Ne go gue'a mi ma da xipa ya xodyo ne nú'u hingyá xodyo de nú'a ra 'ra'yo te da umbi, ne nura 'ra'yo te'a nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i'u.

Ra apostol Pablo bi zofu ra nda Agripa

²⁴ Y nu mi mangua njaua ra cu Pablo pa bi ma hanja xqui hñapi, ra ora'a ra Festo bi ñants'edi ne bi 'ñembabi:

—¡Asta xcá 'be ri mfeni, Pablo! Ngue'a oda ri mfeni de ya he'mi xcá hñe'ti, hangue xcá 'be ri mfeni.

²⁵ Pe nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hinstá 'be ma mfeni, ma hoga nda'i Festo, ngue'a nuga dí mangua nú'a majuaní.

²⁶ Nuni ra nda Agripa, nehni padi xá hño de nú'a dí ma, hangue nuga hindí tsu ga ña ja rá thandini. Dí padi xá hño gue nuni ya xa unga nguenda de gatho núna dí ma, ngue'a hinxa t'ot'e mant'agui. ²⁷ Ma zi hoga nda'i Agripa, ¿ha guí camfri nú'a bi mangua yá 'mehni Ajuá? Nuga dí padi gue nu'i guí camfri nú'a bi mañ'u.

²⁸ Nepu nura nda Agripa bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya ma'na tui ri 'bedi pa guí jacagui ga camfri ra Jesucristo nehe.

²⁹ Hangue nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Haha, co rá mfats'i Ajuá da njabu, ne hinga hõnse'i, nehe gatho núyu xa 'yode nú'a stá mambya. Dí ne da gamfriu ngu stá camfriga nehe, hõnse hindí ne dra that'i co ya cadena ngu xra jagagui.

³⁰ Nepu de ya bi uadi bi ña ra cu Pablo, bi 'mai ra nda Agripa co ra Berenice ne ra Festo ne gatho nú'u mi huhuini. ³¹ Ne bi njuqui'u pa bá ñase'u 'na ngu 'na, ne bi 'ñembi:

—Hinte xa 'yot'a nuna ra 'ñohõ pa rí 'ñepi da tho, nixi pa da mfadi.

³² Nepu ra nda Agripa bi 'ñembabi ra Festo:

—Ya xa za xa thehma nuna ra 'ñohõ 'bu hinxqui 'yadi da ma ja ma ndahu ra Augusto Cesa pa ja dí tha'mbani nguenda 'bu te xa 'yot'e.

27

Ra apostol Pablo bri ts'ixa nts'ahni pa Nroma

¹ Y mi zõ ra pa de nú'a xqui bengá ra nda Festo pa da mencahe ja ra hai Italia, ra cu Pablo ne ma'ra ya 'yofadi bi t'ent'ua yá 'ye 'nara nda gá soldado mrá thuhu ra Julio nú'a 'na de yá soldado ra nda Augusto Cesa. Y núga drá Luca dá me'be'u. ² Y bi zixcahe 'nara danga motsa xqui 'ñehe de ra hnini Adramitio, ne dá põñhe de guehni Cesarea pa dá 'raxhe ja ra ndehe dí mahe pa ja ra hai Asia. Nehe drí 'ñohe ra cu Aristarco nura me Tesalonica 'nara hnini de ra hai Macedonia. ³ Y rá hyax'a dá tsõñhe ja ra hnini Sidó. Y nura Julio xi bi nhyoja'i co ra cu Pablo ne bi umba nsequi da ma dua c'a'tsa ya cu nú'u mi 'bu de guehni, ne pa bá t'umbi nú'a te mi honi. ⁴ Nepu dá põñhe de guehni Sidó dá thothe po ra lado mac'angui de ra hai Chipre nú'a o madetho ra ndehe. Dá øthe njabu pa dá 'banpape ra bunthi mi 'yo. ⁵ Ne dá 'raxhe ja ra ndehe dá 'ranthe manjuantho de ra hai Cilicia ne Panfilia, ne dá tsõñhe ja ra hnini Mira de ra hai Licia.

⁶ De guehni ra nda gá soldado ja bi zuhni 'nara motsa mrá me Alejandría de ra hai Egipto mri ma pa ja ra hai Italia. Nu'bu dá juhe nú'a ra motsa'a pa dá thoguihe habu ndrã mahe. ⁷ Ndunthi ya pa ndrã 'yohe 'ramats'u ja ra ndehe, xi xmá hñei pa dá tsõñhe gueta Gnido. Nepu ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocaguihe ga 'yohe, hangue dá 'rañhe gueta ra hnini Salmón, dá 'bañhe po lado mac'angui de ra hai Creta o madetho

ra ndehe. ⁸ Xi dá 'yohe masque 'ramats'ua ngue'a mi 'yo ndunthi ra bũn্থi himi hocje ga 'yohe xá hño. Y hingá 'me dá tsøñhe ja rá hyo ra ndehe habũ xqui thu'mbabi Ya Hoga Gosthi gueta ra hnini Lasea.

⁹ Ya xqui thogui ndunthi ya pa ndí 'yohe ja ra ndehe, y ya ma'na xi xmá nts'uni pa ga 'yohe ngue'a ya mi ma da zøhø ya pa de ya tse, ne gue'bu xi 'yo ndunthi ra bũn্থi. Hangu nura cu Pablo bi zofo gatho ya ja'i, ¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—Compahũ, dí handi gue ma ga thohũ ndunthi ya ts'othogui má 'ñu, da za da yui ra motsa con gatho nú'a te di cã, ha nujá ga tuhũ nehe.

¹¹ Pe nura ndã gá soldado himbi 'yø'tua ncase ra cu Pablo, ma'na bi 'yøta nú'a mi mangua ra 'yet'amotsa ne nú'a to'o mrá meti. ¹² Y ngue'a xmá nts'uni da gohni ra motsa ja Ya Hoga Gosthi pa nú'u ya pa'u de ya tse, hangu ndunthi nú'u to'o mi pani bi beñ'u gue ma'na xá hño da bøni de guehni pa xahmã xa zahmã xa zønga Fenice nú'a ja ja ra lado yũhyadi de ra xeca hai Creta, pa ja xa 'mũhman'i'ũ nú'u ya pa de ya tse.

Ra dɔta bũn্থi ja ra ndehe

¹³ Nepũ bi mũdi bi 'ño 'na tui ra ndahi nú'a mri 'ñe ngue mac'angui, hangu bi beñ'u gue xá hño da sigui da thogui pa habũ mri ma'u. Hangu dá pøñhe de guehni habũ stí ntsayahe, ne dá 'bañhe gueta rá hyo ra hai Creta. ¹⁴ Nepũ hinga ya'a bi zãcje 'nara bũn্থi xi nts'edi mbrí 'ñehe ngue mahuifi habũ ndrã mahe. ¹⁵ Nura bũn্থi'a bi duxa ra motsa ngue'a xi mi tsedi, ne himi tsa ga tsãmhe. Hangu dá hehe bi duts'i. ¹⁶ Dá thothe gueta 'nara zi xeca hai rá thuhu Claudia o madetho ra ndehe, ja ra lado habũ hints'ũ mi tse ra bũn্থi. Nu'bú ja dá pø'tsheni ra t'ũca motsa pa ja ra danga motsa nú'a mri gũt'i, pe xi dá henbahe. ¹⁷ Nepũ de ya dá pø'tshe ra t'ũca motsa, dá thathe co ya nthãhi nura danga motsa ne xi dá dũ'the pa hinda nhuati. Nepũ nú'u to'o mri 'yet'a ra motsa, mi tsu da pø'tsa pa ja ra 'bomu ja 'nara t'ũca hai rá thuhu ra Sirte, hangu bi ja'ma ya dutu nú'u xqui thuxa mañã de ra motsa pa da 'ño co ra ndahi, ne bi hopabi'ũ da duxa ra ndahi. ¹⁸ Ha nurá hyax'a hinxqui tsayatho nú'a ra bũn্থi xi mi tsedi, hangu nu'ú bi føta ja ra ndehe nú'u te mri du ra motsa. ¹⁹ Nepũ nurá hñupa dá føthe nehe ja ra ndehe ma'ra ya t'øt'e nú'u mi pepabi ra motsa. ²⁰ Bi thogui ndunthi ya pa hindá hanthe ra hyadi nixi ya tsø ngue'a xi mi 'yo ndunthi ra bũn্থi, hangu ndí hu ma mũihe gue ya ma stá tuhãmhe.

²¹ Ya mi pe'tsa ndunthi ya pa hinte stí tsihe, hangu ra cu Pablo bi 'mai madetho de guecje ne bi 'ñena:

—Compahũ, 'bũ xcã 'yøhmãhũ nú'a dá xi'ahũ gue stá cohãmãhũni Creta, nu'bú hinstã thohãmãhũ núna dí thohũ, ne hinxa 'medihmã gatho nú'a stá 'behũ. ²² Pe nubyá, oguí tu ri mũihũ, ngue'a ni 'na de guecju hinga ma ga tuhũ, masque ra motsa da nxeni ne da yui nuua ja ra ndehe. ²³ Ngue'a manxuui bi zocagui 'nara enxẽ bá penca Ajuã nú'a to'o dí camfri ne dí pepabi. ²⁴ Y nú'a ra enxẽ'a bi 'ñengagui: “Pablo, oguí tsu, ngue'a mahyoni gui tsønga Nroma habũ bí 'bũ ra ndã Cesa, ne gui 'ba ja rá thandi'a, ne por gue'a'i Ajuã ma da ñanga de ra du núyũ guí peuiua ja ra motsa.” ²⁵ Hangu compahũ, nubyã dí xi'ahũ, oguí tu ri mũihũ, ngue'a nuga dí camfri gue Ajuã da sujũ, ngue'a dí camfri gue ma da njabũ ngu nú'a bi xicagui rá enxẽ'a. ²⁶ Nu'a ma da nja, ma da 'yetc'ahũ ra ndahi ne ma dí zogahũ ja 'nara zi xeca hai o mbo ra ndehe.

²⁷ Ne ya mi pe'tsa 'net'ocũt'a ndí 'yohe njabũ co nú'a ra bũn্থi, ndí 'yohe ja ra danga ndehe nú'a rá thuhu Adria, mi 'yetc'ahe ra ndahi pa habũraza. Ne ngu made ra xuui nú'u to'o mi et'a ra motsa bi mũdi bi unga nguenda gue ya mi ma ga tsøñhe ja 'nara hai. ²⁸ Nu'bú bi mũdi bi 'yeni hangu rá hñe ra dehe, y ya mi pe'tsa ntsøca 'natema'ret'a ne 'rato metro rá hñe. Nepũ dá thohe má ts'ũ de guehni pa ja ra hai, bi yopa 'yeni ma'na'qui, y ya mi pe'tsa ntsøca 'natemayoto metro. ²⁹ Y co ra ntsu da mfant'ui ya do nura motsa, bi ja'ma goho ya bøja de møte ra motsa asta habũ bi zũdi ra hai pa ya hints'ũ bi ntihi nts'edi, y gathoguihe ga nehãmhe ya xa hyats'i. ³⁰ Y nú'u to'o mi et'a ra motsa bi mãmbi gue xahmã xa za xa 'bathmã'ũ, hangu nu'ú bi yopa cã'ma ra t'ũca motsa ja ra ndehe mi

mantho'u gue pa xa 'yent'a ma'ra ya bõja ja rá ñaxu ra motsa. ³¹ Hangué nura cu Pablo 'bestho bi xipabi ra nda gá soldado ne ma'ra ya soldado ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu núyu da gai de guecua ja ra motsa, nu'bu hinda za ga põnhu de guecua.

³² Nu'bu ya soldado bi dama hyeca ya nthahi de ra t'uca motsa ne bi dõgue bi ma.

³³ Nepu rá hyax'a hamxuditho, ra cu Pablo bi xicje drí gathohe gue ga tsihe te ga tsihe, ne bi banteguihe bi 'ñenje:

—Nu'ahu, ya øt'a 'net'ocut'a hinte xcá ahü ne hinte xcá tsihü. ³⁴ Dí bante'ihü gui tsihü te gui tsihü, ngue'a guehna mahyoni pa njabu da nja ri ts'edihü, ngue'a dí padi gue ni 'na de gue'ahu hingui ma gui tuhü.

³⁵ De mi manga njabu ra cu Pablo bi gu 'nara thuhme ne bi umba njamadi Ajuá ja yá thandi'u. Nepu bi heque, ne bi müdi bi zi'a. ³⁶ Nepu gathoguihe xi bi hñu ma müihe, ne dá ñunihe nehe. ³⁷ Y núje ndí pahe ja ra motsa, ndí tsøxhe yo nthebe ne hñu'rate ne 'ret'ama'rato. ³⁸ Y ya de dá juahe dá ñuñhe ne dá niñahé, nú'a ra trigo bi bongui dá fõthe mbo ra ndehe pa ma'na ya hinxmä hñu nú'a mri du ra motsa.

Ra motsa bi nxeni co rá ts'edi ra dehe

³⁹ Nepu de ya bi hyats'i, nú'u to'o mri 'yet'a ra motsa bi hyandi gue ya ma da zõnga ja ra hai pe himi padi te ma hai'a. Ne bi hyanda 'nara luga ngu ra gosthi mbo ra zi xeca hai habu mri hnequi 'na xeni ra 'bomu guetbu rá hyo ra ndehe. Ne nu'ü bi beni xahmä da za da zõnga ra motsa asta habu mi ja ra 'bomu. ⁴⁰ Bi hyeca ya nthahi nú'u mi that'a ya bõja nú'u mri gut'a mbo ja ra dehe. Nehe bi xo'tua yá nthahi nú'u ya za dega nt'et'a motsa. Nepu bi pø'tsa ya dutu pa da daca ra ndahi ja rá ñaxu ra motsa. Nepu ra motsa bi 'yent'a ra ndahi gá ma ja rá hyo ra hai. ⁴¹ Pe bi zõnga habu mi ja yoho yá ts'edi ra dehe, nepu bi 'yent'a ra motsa pa ja ra 'bomu. Ha nurá ñaxu ra motsa xi bi yu ja ra 'bomu, hangue ya himbi za bi 'ño. Ha nu de rí mõte bi müdi bi nxeni co rá ts'edi ra dehe. ⁴² Nura ora'a ya soldado mi ne xa hyo gatho ya 'yofadi pa hinda 'ba'tuabi'u dega ncunthe. ⁴³ Pe nura nda gá soldado bi hñacuabi'u pa hinda hyo, ngue'a nu'á mi ne da ñanga ra cu Pablo. Nepu nu'á bi 'bepabi gue da mfõte rá müdi pa ja ra dehe nú'u to'o mi pa da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, pa da zõnga asta ja ra hai. ⁴⁴ Ha nu'u ma'ra nú'u to'o himi pa da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, bi 'bepabi da gu 'ra 'na xeni ra za nú'u xqui xø'tsa ra dehe de ja ra motsa. Y njabu ha, bi za bi zõnga gatho'u ja ra hai.

28

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra xeca hai rá thuhu Malta nú'a o madetho ra ndehe

¹ Nu ndá põñhe gatho de ja ra dehe, ni 'na de guecje hindá jathe. Nepu ja dá pahe te rá hu nú'a ra hai habu dá tsõñhe. Gue'a 'nara xeca hai rá thuhu Malta o ja ra ndehe. ² Nepu nuya mengu de guehni xi bi 'yõtcahe ndunthi ra hñoja'i. Ne bi 'ñutcahe 'nara danga faspí pa dá mpa'the, ngue'a xi xmá tse 'nara 'ye mi 'uai. ³ Nepu ra cu Pablo bi xu 'raya za pa mi u'tsa ja ra tsíbi. Y nura ora'a co ra pa bi bõnga 'nara zatequ'eña habu xqui t'u ra tsíbi, ne bi 'mat'a ja rá 'ye ra cu Pablo. ⁴ Y nu mi hyanda njabu nú'u ya mengu de nú'a ra hai'a gue ra qu'eña mi züdi ja rá 'ye ra cu Pablo, mri 'ñémbi'u 'na ngu 'na:

—Nuna 'ñõhõni põde xa hñote. Nuní masque bi c'othmä rá du de ja ra ndehe, pe nura ts'utbi xa züdi de guecua, ya hinda hopi da nte.

⁵ Pe nura cu Pablo bi huat'a rá 'ye ja ra tsíbi pa bi dagui nú'a ra zatequ'eña, y hinte bi ja ra cu Pablo. ⁶ Gatho ya mengu de nú'a ra hai'a mi tømí gue xa hyandi xa nenga rá 'ye, o xa datho xa du. Mi tømtho'u te xa thogui hmaha'a, pe nu mi hyandi gue ya hinte bi ja, nu'bu nu'ü bi pata yá mfeni. Nepu nu'a bi beñ'u, gue nura cu Pablo mi gue'a 'nara zidada.

⁷ Guetbu de guehni ja mi jani yá hai 'nara 'ñõhõ mrá thuhu ra Publio nú'a mrá nda de maxõgue nú'a ra hai'a. Nu'á xi bi 'yõtcahe ndunthi ra hñoja'i ne bi 'racje ntsaya hñu pa ja rá ngu. ⁸ Y nurá dada'a mi 'benga ja ra mfidi mri hñeni mri umba ra nzø ne ra nast'i. Y nura cu Pablo bi ma bá c'a'tsi pa bá apabi Ajuá por gue'a ne bi hñu'tsua rá 'ye. Nepu 'bestho bi ñani'a. ⁹ Y nu mi fadi njabu, bi zõhõ ndunthi ya da'thi nú'u myá mengu de

nú'a ra hai'a, ne gatho bi ñani. ¹⁰ Ne xi bi numansuguihe, y nu ndá pøñhe de guehni bi 'racje gatho nú'a mi pađi'u gue da 'yøtcahe ra 'bedi má 'ñu.

Ra apostol Pablo bi zonga Nroma

¹¹ Dá 'buheni hñu nzañā con gue'u. Nepu ja dá juheni 'nara motsa nú'a xqui gohni nehe nú'u ya pa dega tse. Nú'a ra motsa'a mrá me Alejandría 'nara hnini de ra hai Egipto. Ne de mbo ra motsa xqui thøteni 'raya c'oi de 'ra nú'u t'embi ya ajua, 'na de gue'u rá thuhu ra Casto, ha nu ma'na rá thuhu ra Polu. ¹² Nepu dá tsøñhe ja 'nara hnini rá thuhu Siracusa, ja dá 'buheni hñu pa. ¹³ De guehni dá thoguihe mahuifi dá mahe ja rá hyo ra ndehe pa dá tsøñhe asta ja ra hnini Regio. Nepu rá hyax'a bi 'ño ra ndahi mri 'ñehe mac'angui, nepu rá yopa dá tsøñhe ja ra hnini Puteoli de ra hai Italia. ¹⁴ Ne de guehni ja dá ntheheni 'raya cu nú'u bi zixcahe pa ja yá ngu pa dá 'buheni con gue'u hñato ma pa. Nepu de ya dá pøñhe de ra hnini Puteoli dá ma dí mahe ja ra hnini Nroma. ¹⁵ Y nuya cu de guehni Nroma ya mi pađi gue ma ga tsøñhe, hangue nu'ú xqui bøni e da daçje ja ra da'ñu nú'a mri ma Nroma, gueta ra tai de ra t'uca hnini rá thuhu Foro de Apio ne ra hnini rá thuhu Hñu Ngu. Ha nu mi hyanda ra cu Pablo nú'u ya cu, nu'a bi umba njamađi Ajuā ne bi hñu rá mui ne xi bi johya'a. ¹⁶ Nepu de dá tsøñhe Nroma, ra ndā gá soldado bi 'yent'ua ja rá 'ye ra ndā gá nsufadi nú'u ya 'yofadi mri zi'a. Pe nura cu Pablo bi umba nsequi pa bi ts'ixa 'nambu bá 'bui, ne bá 'buhuini'a 'nara soldado pa bi su.

Ra apostol Pablo bi mamba rá noya Ajuā nuni Nroma

¹⁷ Ne rá hñupa de xqui zonga ra cu Pablo nuni Nroma, bi zohna gatho ya ndā gá xodyo nú'u mi 'buhni. Nepu de ya xqui munts'i bi 'ñembabi:

—Ma cu'ihu, masque núga hinte stá ø'tua ma mixodyohu, nixi stá ø't'a 'nara nts'o'mui co nú'u yá nzai ndu ma dadahu, pe masque hinte stá ø't'e, nuga bri jugagui nts'ahni nuni Jerusale ne bi t'entc'a ja yá 'ye ya me Nroma. ¹⁸ Pe nu ndá nhyanthyahe, himbi ts'utcagui ni 'nara ts'oqui te stí ø't'e pa xa hyocjhma'u, hangue nu'ú mi ne da hyegagui. ¹⁹ Pe numa mixodyohu de guehni himbi ne'u gue da thegagui, hangue ma'na xá hño dá adi ga ehe pa guecua pa go da hñamga nguenda ma ndahu ra Augusto Cesa, pe hingue pa e ga ñapabi ma mixodyohu. ²⁰ Hangue stá zon'ahu pa ga ñahu. Nuga dí 'bacua ja ri thandihu dí that'i co ya cadena ngue'a dí tø'mi nú'a ra hñā'ti xa ñatcaguihu Ajuā núju dyá me Israelhu.

²¹ Nu'bú nuya ndā gá xodyo bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nuje ni 'nara he'mi hinte stá hañhe de guehni Judea de gue'a'i, ne ni 'na de gue nú'u ma mixodyohu xqui 'ñehe de guehni hinte xa xicje de gue'a'i, nixi xa ñap'a'i. ²² Dí ne ga øhe nú'a guí mā de nú'a guí camfri, ngue'a dí pahe gue haburaza ñama'ñu ya ja'i de nuna ra 'ra'yo jamfri.

²³ Nepu bi mambi'u te ra pa mi ma da yopa ñā'u ma'na'qui. Y nu mi dat'a nú'a ra pa'a xqui mañ'u, ndunthi de gue'u bi zonga habu mi 'bu ra cu Pablo. Desde mi xudi bi mudi bi ñā'a asta mi nde tobya mi zofo ya ja'i de hanja ri manda Ajuā. Nú'a mi mā de rá ley ra Moise ne gatho nú'a xqui 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuā, pa nu'ú da gamfri nehe gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuā pa da ndā. ²⁴ Nepu 'ra de gue'u bi gamfri nú'a mi mangan ra cu Pablo, pe nu ma'ra himbi gamfri. ²⁵ Ne 'ra de gue'u bi ntsanoyase ne bi mudi bi ma'u. Pe ante da ma'u ra cu Pablo bi 'ñembabi'u:

—Go gue'a majuañi bi mangan ra badi Isafa po rá Maca Ndañi Ajuā bi xipa ndu ma dadahu, ne bi 'ñena njaua:

²⁶ Rí ma ua xipa nuya ja'i:

Ma gui 'yødehu, pe hinda zo ri mfenihu,
ma gui hyanthu, pe hingui ma gui pahu te rí bøni nú'a gui hyanthu.

²⁷ Ngue'a xi xa megui ri mfenihu,
ne hinguí ne gui hñuxhu nt'øde nú'a guí ødehu,
ne hinguí ne gui pahu nú'a guí hanthu.
Nu'ahu hinguí ne gui hanthu,
nixi gui 'yødehu,

nixi gui pah̄u,

ngue'a hinguí ne gui ntsø'mh̄u pa ga pun'a ri ts'oquih̄u.

Guehna m̄anga ra Maca T'of̄o. ²⁸ Hangué pah̄u xá hño gue desde nubya ma da t'umbabi ra noya dega mpøhø nú'u hingyá xodyo. Nuga dí camfri gue nu'ú h̄a, ma da 'yøde ne da gamfri.

²⁹ Ne nu mi uadi bi m̄anga njab̄u ra cu Pablo, ya xodyo bi ma ne mri ntsanoya seh̄e'u.

³⁰ Ha nura cu Pablo bi 'm̄hni maxøgue yo njeya ja 'nara ngu dega njut'i, ne mi umba ntsaya gatho nú'u mi tsøni pa da ñ̄aui. ³¹ Ne mi zofo ya ja'i hanja go ri manda Ajūa, ne mi xipabi'u de ra Zidada Jesucristo. Himi tsu da ñ̄a, ne hinto mi h̄acuabi'a.

RA ROMANU RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME NROMA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Nroma

¹ Núgui drá Pablo, rá 'begogui ma zi HmuhꞤ ra Jesucristo. AjuꞤ ra Dada bi zoncagui pa ga 'ñapostol, ne xa hñuxcagui pa ga mamba rá maꞤa hoga noya'a.

² Nuna maꞤa hoga noyanaꞤ, guehna bi ñagui maya'bu AjuꞤ ja ra MaꞤa T'ofu nú'a bi 'yofu yá 'mehni'a. ³ Y nuna maꞤa hoga noyanaꞤ xicju de ma zi HmuhꞤ ra Jesucristo nú'a to'o rá T'u AjuꞤ, ne utcaguihꞤ gue nú'a ra T'u'a, de rá ndo'yo, bá ehe de rá ji ra nda Davi, ⁴ pe de rá ndahi xá nt'axi bi fadi gue go gue'a rá T'u AjuꞤ, ngue'a co rá danga ts'edi bi yopa nte de ja ya du. ⁵ Po rá ngue'a, AjuꞤ xa 'racagui ra 'befi dega apostol pa ga mꞤa ra maꞤa hoga noya gatho ja ya hnini, pa da gamfri'u ne da 'yote AjuꞤ. Guehna ra 'befi dí pefi pa nuya ja'i da nsundabi rá maꞤa thuhu ma zi HmuhꞤ ra Jesucristo. ⁶ Hangue nehe nu'ahꞤ, AjuꞤ xa zohn'a'ihꞤ pa gui tenhꞤ ra Zidada Jesucristo.

⁷ Hangue dí op'ahꞤ gatho'ihꞤ zi cuhꞤ guí 'buhꞤbu Nroma, nú'ahꞤ xi ri ma'ahꞤ AjuꞤ ne xa zohn'a'ihꞤ pa gui nt'axquihꞤ. AjuꞤ ma DadahꞤ ne ma zi HmuhꞤ ra Jesucristo da jap'a'ihꞤ ne da max'ahꞤ pa gui 'buhꞤ te rá 'ñenthꞤ.

Ra apostol Pablo ne da zonga ya cu me Nroma

⁸ Nuya ya mudi noya dí op'ahꞤ ja ma carta, dí xi'ahꞤ gue dí umba njamadi AjuꞤ ma DadahꞤ por gatho'ihꞤ de rá thuhu ma zi HmuhꞤ ra Jesucristo, ngue'a haburaza ja ra ximhai hmaꞤ gue xi xcá camfrihꞤ xá hño. ⁹ AjuꞤ dí pepabi con gatho ma coraso pa da ntunga nú'a ra maꞤa hoga noya nú'a habꞤ xicju de rá maꞤa T'u'a, y nu'á go gue'a padi gue nzantho dí apabi'a por gue'ahꞤ. ¹⁰ Masque stá tøm'a ndunthi ya pa pa ga mabꞤ ga tsøn'ahꞤ, pe hinstá tsaya ga apa AjuꞤ pa da xoga ra gosthi pa da za ga mabꞤ 'nitho. Hønse go dí tøm'a nú'a ra pa da mañ'a AjuꞤ pa ga mabꞤ. ¹¹ Ngue'a xi dí ne ga mabꞤ ga 'bui con gue'ahꞤ pa da za ga u't'a'ihꞤ ra m'fadi nú'a xa 'ñutcagui ra MaꞤa NdaꞤhi, pa ma'na da nja ri jamfrihꞤ. ¹² Y dí maꞤa gue numa jamfrihꞤ da 'racju ra ts'edi 'na ngu ma'na. Nuri jamfrihꞤ da jaqui ma'na da ze ma jamfri, ha numa jamfriga da ja'ahꞤ ma'na da ze ri jamfrihꞤ nehe, ngue'a 'nat'a ma jamfrihꞤ.

¹³ Ne dí ne gui padihꞤ, ma zi cu'ihꞤ, gue ndunthi ya i'qui stá huts'i ga mabꞤ ga tsøn'a'ihꞤ, pe tobya hinxa za. Dí ne ga mabꞤ pa ga fax'ahꞤ ngu stá faxes ma'ra ya cu ja ma'ra ya hnini. ¹⁴ Ngue'a xuá 'bencagui ga xipa gatho ya ja'i nuna maꞤa hoga t'ode de ra mpøhø, hangue mahyoni gatho ga zofo, ngu nú'u ña griego ne ngu nú'u ña ma'ra ya hñaquí, ngu nú'u ya bamhya ne ngu nú'u hinte yá fadi. ¹⁵ Hangue nú'a ra pa go da ne AjuꞤ, nugui xi dí ne ga mabꞤ pa ga mꞤa ra maꞤa hoga t'ode nehe nubꞤ Nroma.

Rá ts'edi ra maꞤa hoga t'ode

¹⁶ Hindí ntsa pa ga mꞤa ra maꞤa hoga t'ode, ngue'a go gue'a 'nara noya dega ts'edi nú'a xuá pehna AjuꞤ pa da pøhø gatho nú'u to'o da gamfri, ra mudi ya xodyo, nepꞤ gatho nu ma'ra ya ja'i. ¹⁷ Nuna maꞤa hoga t'odenꞤ udi gue AjuꞤ maꞤa gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'u to'o camfri, y nu'ú 'bui xá hño co AjuꞤ hønse po yá jamfri. Ma njabꞤ nehe ra NdaꞤxjua T'ofu habꞤ ena: "Nu'a tó'o xa gamfri, ya hinte ma ts'oqui tu, nú'a pe'tsa 'nara 'ra'yo te."

Yá thai tu ya meximhai

¹⁸ AjuꞤ utuabi ya meximhai tengu rá ndangui rá cue'a, ne brí nhyoqui'a pa dua pehna ra castigo de mahets'i pa da zudi nú'u ya ts'o'yode hingui ne da 'yøt'e xá hño. AjuꞤ ri ncue ngue'a nuya ja'i masque padi gue 'bui AjuꞤ ne padi te rí 'ñepi da 'yøt'e'u, pe hingui øt'e, nu'ú ri sigui co yá 'ñaqu'equ'ei ne yá ts'oqui. ¹⁹ Gatho nú'a te da za da fadi de AjuꞤ, nu'ú xa t'utuabi xá hño, y nu AjuꞤ go guesꞤ xa 'ñutuabi'u. ²⁰ Desde nú'bu AjuꞤ bi hyoca ra

ximhai, desde gue'bu, Ajuá bi 'ñutuabi'u tengu rá 'mui'a. Gatho nú'u ya t'ot'e ri hnequi, gue'u utuabi ya ja'i tengu rá 'mui Ajuá nú'a hini hnequi, y njabu ri hnequi gue Ajuá 'bui ne ja rá ts'edi pa nzantho. Hangue ya ja'i hingui tsa te da dadi de nú'a te xa 'yot'e'u. ²¹ Nu'á, masque bi badi Ajuá, pe himbi ne bi nsunda'u ngu rí 'ñepi, nixi bi umba njamadi de gatho ya hño xa hñani'u. Nu'a bi 'yot'e, bi ts'oca yá mfeni ne bi megui yá coraso pa himbi za bi badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu. ²² Masque mi eñ'u gue xi myá bamhya, pe hinte myá fadi. ²³ Hangue bi zogui nú'a ra sɔcambeni mi 'ñepi da umbabi Ajuá nú'a xá nsunda ne p'e'tsa ra te nzantho, pa go bi xɔcambeni ya c'oi nú'u xa thoqui ngu yá 'bai ya ja'i nú'u p'e'tsi da du, nehe ya c'oi nú'u xa thoqui ngu rá 'bai 'nara ts'int's'u, ne nú'u ngu rá 'bai 'nara mbo'ni, ne nú'u ya c'oi dega qu'eña.

²⁴ Hangue Ajuá bi hyetho ya meximhai pa bi 'yot'a gatho nuya ts'onc'at'i mi beni ja yá mfeni, y njabu bi 'betua sehe yá tsa yá ndo'yo'u. ²⁵ Ngue'a nuya meximhai'u bi zogui nú'a Ajuá majuani pa go bi dena nú'u t'embabi gue go gue'u Ajuá; y nuya ja'i'u go bi nsunda nuya t'ot'e nú'u xa hyoca Ajuá, hingo bi nsunda Ajuá to'o bi hyoca gatho, ne xá nsunda rá thuhu'a pa nzantho.

²⁶ Hangue Ajuá bi hyetho'u pa bi 'ño ja yá hne dega 'betsa, asta ya 'behña bi hñuxui yá mi'behñau hingo hõnse co ya 'ñohø ngu nú'a xqui manda Ajuá. ²⁷ Nehe ya 'ñohø bi me'tsa 'nara ts'onc'at'i pa da hñuxui yá mi'ñohøui hingo hõnse co ya 'behña, y njabu 'ñohø co 'ñohø bi 'yot'a ra t'ot'e xi xá nts'o. Hangue ja guese'u bi hñani nú'a mi 'ñepi da hñani'u por yá ts'ot'ot'e.

²⁸ Nehe nguetho himbi ho da beni'u de Ajuá, hangue nu Ajuá bi hyetho'u pa bi beni ya mfeni xá nts'o ne pa bi 'yot'e nú'a himri 'ñepi'u, ²⁹ ne bi 'yot'e'u ya t'ot'e hingui ho, ne bi me'tsa ndunthi ya ts'onc'at'i ne ya ts'omfeni. Myá nduste, myá hyote, myá 'yot'atuhni, myá hyate, myá ts'o'mui, myá nõnte, ³⁰ mi ja'tsua ya nc'uamba ma'ra, mi utsa Ajuá, myá 'ñaqu'equ'ei, mri 'ñexa sehe, mi beni hanja da za da 'yot'a ya t'ot'e xá nts'o, myá ts'o'yode co yá dada yá nana. ³¹ Bi ts'oca yá mfeni hangue himi padi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu, ne himbi cumpli yá noya. Ne himbi me'tsa ra hmate co yá ja'i, ne himbi me'tsa ra huecate. ³² Nehe nubya njabu, masque padi ya ja'i nú'a te xa ma Ajuá, gue nu'u tó'o ot'a nuya t'ot'e'u rí 'ñepi da du, pe masque padi njabu, pe nu'á ot'e nuya ya ts'ot'ot'e, y hingue hõnse ot'e, nehe ri johyau nú'u ma'ra to'o handi'u ot'a njabu nehe.

2

Ajuá ma da hñá'mba nguenda yá ts'oqui ya ja'i co ra hoga ts'utbi

¹ Hangue dá ngu'a dá ngu, otho te grí ncõni nú'i guí 'yø de nú'a te ot'a ma'ra, ngue'a nú'a ra ora guí 'yø de nú'a te ot'a ma'ra, nu'í guí ncondena sehe, ngue'a guí ot'a nehe ngu ot'a nú'u ma'ra. ² Dí padihu gue Ajuá ma da hñá'mba nguenda co ra hoga ts'utbi nú'u to'o ot'a ya ts'oqui. ³ Hangue 'bu nú'i guí 'yø de ma'ra ne guí ot'a nehe ngu ot'e'u, ogui beni gue ma gui mpont'ui rá cue Ajuá nú'a ra pa da hñap'a nguenda. ⁴ Oxqui beni gue ngue'a Ajuá xi ra hoja'i con gue'i ne xa z'e't'a ri nts'o'mui ne astabya hinxa castiga'i, gue nu'i da za gui sigui guí 'yot'a ya ts'oqui. Padi gue Ajuá ra hoja'i con gue'i pa gui ñobri. ⁵ Pe nu'í hinguí ne, ngue'a xi rá me ri coraso ne hinguí øde ne hinguí ñobri, hangue ma'na ma da castiga'i nú'a ra pa da hnequi rá cue Ajuá pa da 'yot'a rá hoga ts'utbi'a. ⁶ Y nu'á ma da umbabi nú'a rí 'ñepabi cada 'na ngu nú'a xa mefi. ⁷ Nu'á ma da umba ra te pa nzantho nú'u to'o xa hyomba rá nsunda ne xa hyoni pa Ajuá da 'ñe'tsua yá nsu ne xa hyonga ra te pa nzantho, ne hinxa zabi xa 'yot'a ya hoga 'befi. ⁸ Pe pa ya ts'o'yode nú'u 'met'o go ot'a nú'a hingui ho, ne hingo ne da 'yot'a nú'a xá hño, Ajuá ma da umbabi'u 'nara castigo con gatho rá cue. ⁹ Ma da nja ya danga ugui ne ya dumui pa gatho nú'u ya ja'i ot'a ya ts'oqui, rá mudi pa ya xodyo, nepu pa gatho ma'ra ya ja'i. ¹⁰ Pe Ajuá ma da cu'ta ja rá nsunda gatho nú'u to'o xa mefi ya hoga 'befi. Nehe ma da 'ñe'tsua yá nsu ne da umba ra hoga'mui, rá mudi pa ya xodyo, nepu pa gatho ma'ra ya ja'i.

¹¹ Ngue'a Ajuá hinda ma da huahnitho ya ja'i nura ora da hñá'mba nguenda'u. ¹² Ajuá ma da hñá'mba nguenda gatho ya ja'i mahyegui, ngue'a gatho nú'u to'o xa 'yot'a ya

ts'oqui masque hinxá batua rá ley ra Moise, nu'ú ma dra tha'mba nguenda ne dra castiga nsinque da the'ta ra ley; ha gatho nú'ú bi badi ra ley ne himbi 'yøt'a nú'a ma, nu'ú ma da tha'mba nguenda ngu nú'a manga nú'a ra ley'a. ¹³ Ngue'a hingue nú'ú xa 'yødetho rá ley ra Moise gue go gue'ú 'bui xá hño co Ajuá, hina, pe nú'ú to'o øte ra ley ha, go gue'ú ma da hma gue hinte ma ts'oqui tu. ¹⁴ Ne nú'a ra ora nuya ja'i hingyá xodyo øt'a sehe'ú nú'a xá hño ngu nú'a manga rá ley ra Moise, njabú ri hnequi gue pe'tsa sehe 'nayá ley, masque hinxá badi rá ley ra Moise. ¹⁵ Ja gue'ú ri hnequini 'nara ley ngu xa nt'ofó ja yá coraso. Nehe nu'ú pe'tsa 'nayá ts'edise pa da badi ua xá hño nú'a øt'e'ú ua hina; nehe yá mfeni xipabi gue hingui ho nú'a øt'e, o ja ra ora xipabi gue xa 'yøt'a xá hño. ¹⁶ Nehe ma da njabú nú'a ra pa'a sta 'yøt'a ra nsuca uenda Ajuá ngu nú'a gra 'múi yá mfeni ya ja'i, masque nú'a xqui beni mant'agui'ú. Ne nú'a to'o ma da hña nguenda go ma Zidadahú ra Jesucristo. Njabú udi ra maça hoga noya nú'a xa 'bencagui ga ma.

Ya xodyo ne ra ley nú'a bi 'yofó ra Moise

¹⁷ Nu'i xodyo, guí beni gue ja ri nsu ngue'a grá xodyo, ne guí camfri gue guí 'bui xá hño ngue'a guí pe'tsua rá ley ra Moise, ne grí 'ñets'i ngue'a guí nsunda nú'a ra Ajuá majuani, ¹⁸ ne guí patua rá paha'a, ne guí padi gui huahna nú'a xá hño ngue'a njabú u't'a'i ra ley. ¹⁹ Ne nu'i guí camfri gue da za gui cahna ma'ra ya ja'i ja ra uenda ya goda, y guí ngu 'nara ñot'i pa nú'ú 'bui ja ra 'bexuui. ²⁰ Y guí camfri gue da za gui utui ma'ra ya ja'i nú'ú 'ñena ya t'ubatsitho hinte yá fadi, ngue'a nú'a ra ley guí pe'tsi ja xcá tsuhni ra hoga mfadi ne nú'a majuani. ²¹ Nú'i guí utui ma'ra, ¿hanja hingo guí øt'e nehe nú'a guí udi? Y nú'i guí ma gue hinda mpe 'na, ¿ha gue nu'i hinguí mpe? ²² Nú'i guí ma gue hingui tsa da ts'inga 'nara medinthati, ¿ha gue nu'i hinguí øt'a njabú? Nú'i guí tsa ya c'oi, pe ¿ha gue hinguí mpe ja yá nija'ú? ²³ Nú'i grí 'ñets'i ngue'a guí pe'tsua rá ley ra Moise, ¿ha gue hinguí 'betua rá tsa Ajuá ngue'a hinguí øt'a nú'a manga nú'a ra ley'a? ²⁴ Hangue ja ra Maça T'ofó 'nará 'mehni Ajuá bi xipa ya xodyo ne bi 'ñembi: “Ya ja'i nú'ú hingyá xodyo ñama'ñú de Ajuá po rá ngue'ahú.”

²⁵ Nubyá nura circuncisio go gue'a ngu 'nara seña nú'a xa thuts'i ja ri ndo'yohú ne go gue'a ra nt'udi de ra cohi nú'a bi gohi Ajuá co ndu ri dadahú ra Abrá. Nú'a ra seña'a da max'ahú ndunthi 'bu gui 'yøthú nú'a manga ra ley. Pe nu'bu hingui øthú ngu manga ra ley, nu'bú ra nt'udi de ra cohi ja ra uenda hinga ra nt'udi. ²⁶ Nehe nu'bu nú'ú ya ja'i hingyá xodyo nú'ú to'o hingui pe'tsa nuna seña, nu'bu nú'ú pefi ya hoga 'befi ngu nú'ú manga ra ley, nu'bú nehe'ú Ajuá ma da hyandi gue ja ra uenda pe'tsa nú'a ra seña de ra cohi. ²⁷ Ne njabú nú'a to'o hingrá xodyo, ma da 'ñudi gue nu'i grá 'yøt'ats'oqui, ngue'a nu'á desde bi 'múi xa gohi rá ndo'yo ngu bi hyoca Ajuá nsi ra seña pe xa 'yøt'a ya hoga 'befi ngu nú'ú manga ra ley, ha nu'i guí pe'tsa ra seña de ra cohi ne guí pe'tsa rá ley Ajuá nt'ofó, pe hinguí øte nura ley'a. ²⁸ Hangue ra xodyo xi majuani hingo nú'a de rá 'baitho, ne ra seña xi majuani hingo nú'a hnequi de thi ja rá ndo'yo. ²⁹ Pe nu'a xi majuani ra xodyo, gue'a nú'a to'o øta Ajuá ja rá coraso, ha nu'a ra seña xi majuani, gue'a nú'a ja mbo ja rá coraso 'na, nú'a ra seña xa 'yøt'a Ajuá ja rá te 'na, hingue nú'a t'øt'e ja rá ndo'yo ngu xa nt'ofó ja ra ley. Y nú'ú to'o xi majuani ya xodyo ngue'a øta Ajuá ja yá coraso, go gue'ú ma da 'ñetsua yá nsu Ajuá, hingo ya ja'i.

3

¹ Nu'bú, ¿te ma'na ra mfats'i pe'tsa ra xodyo? O ¿te ma mfats'i hani de ja ra seña de ra cohi? ² Ndunthi ya mfats'i pe'tsa ya xodyo nú'a hingui pe'tsa nú'ú ma'ra ya ja'i. 'Na de nuya mfats'i'ú gue'a gue Ajuá bi umba rá noya'a pa go bi su'ú. ³ 'Ra de gue'ú himbi gamfri nú'a bi ña'tuabi'ú Ajuá, pe nu'á hingui ne da 'ñena gue Ajuá hinda ma da cumpli nú'a xa ñagui. ⁴ Hanja hina, nu'á ma da cumpli nú'a xa ñagui. Ajuá hinga ma ga ec'uambahú, ma'na xá hño ga beñhú gue gatho ya ja'i go ya c'uamba y hingo Ajuá. Ngu manga ja ra Maça T'ofó habú sipa Ajuá njaua ne ena: Ma da fadi gue go gue'i guí manga majuani, y ma gui ntáte nú'a ra pa da 'ñec'uamba'i ya ja'i.

⁵ 'Nara ja'i tsa da 'ñena njaua: “Nu'bu ma ts'oquihü japi da hnequi tengu rá hoga'müi Ajuá, nu'bu ¿ha gue ra hoga ts'utbi da castigaguihü?” Njabu manga nú'u ma'ra ya ja'i, hingo dí manga. ⁶ Hina, nujú hinda za ga beñhü ngu beñ'u. Ngue'a nu'bu di njabu ngu nú'a mañ'u, nu'bu ¿hanja da za da 'yot'a ra ts'utbi'a co ra ximhai?

⁷ 'Nara ja'i tsa da 'ñena njaua: “Nu'bu por 'nara nc'uamba ga ma ga japi da hnequi rá nsunda Ajuá ngue'a ja ri hneeni gue Ajuá cumpli rá noya, nu'bu ¿ha gue rí 'ñepabi da castigagui?” ⁸ Ne asta da za da 'ñena 'nara ja'i gue 'na da za da 'yot'a nú'a xá nts'o pa da nja ra hño. 'Ra xa guscagui ra nc'uamba y 'bai mañ'u gue guehna dí udi. Nuya ja'i'u rí 'ñepabi da secuabi 'nara castigo.

Gathoguihü dí tuhü ya thai

⁹ Hangue ¿te ga beñhü? ¿Ha gue ga beñhü gue núju dyá xodyohü ma'na dí 'buhü xá hño que ma'ra ya ja'i? Hina, hingui tsa; ngue'a ya stá ma gue gathoguihü, ngu ya xodyo ngu nú'u hingyá xodyo, gathoguihü dí ohü ja rá 'ye ra ts'oqui. ¹⁰ Hangue ra Mäca T'ofó enga njaua:

Jo'o ni 'na nú'a hindi tu ya ts'oqui. Haha, jo'o ni 'na.

¹¹ Jo'o ni 'nara ja'i nú'a strá nt'axi rá mfeni, ne jo'o ni 'na to'o di honi Ajuá.

¹² Gatho'u ya ts'o'yøde, gatho'u xa nts'oqui.

Ni 'na hingui ot'a xá hño, haha ni 'na.

¹³ Yá ne'u xá nts'o, nja ngu 'nara nt'agui xots'i; ne nzantho hate'u.

Nehe xá nts'uni yá ne, nja ngu rá ne ra qu'eña nú'a hote.

¹⁴ Pøni ya ts'one de yá ne, ne ya noya dega cue.

¹⁵ Co 'na tui nu'ú da ma hnest'ihü pa da hyo yá miq'u'eiu.

¹⁶ Haburaza 'yo'u ot'a ya nhuati ne tsogui ya ugui,

¹⁷ y hinxa badi'u hanja da 'müi'u te rá 'ñenthö.

¹⁸ Y nu'ú ni ts'u hingui tsupabi rá cue Ajuá.

¹⁹ Nubyá dí padihü gue nú'a manga ja rá ley ra Moise, ma pa nú'u to'o 'bu ja nú'a ra ley'a pa da me'tsa yá tsa y da go'ta yá ne, pa njabu nu'ú ne gatho ma'ra ya ja'i de ra ximhai da dø'ma nú'a ra castigo ma da hñani de Ajuá. ²⁰ Ngue'a ni 'nara ja'i hinxa 'yot'e gatho nú'a manda ja ra ley. Hangue enga ja ra Mäca T'ofó gue Ajuá hinda ma da ma gue ni 'nara ja'i hingui tu ra ts'oqui, masque da 'müi 'ra da 'ñena gue xa 'yot'a ngu nú'a manga ra ley. Ngue'a nu'araza ra ley xo'tsuabi yá ts'oqui ya ja'i.

Ra mpøhø bí ehe po ra jamfri

²¹ Pe nubyá Ajuá xa 'ñudi 'nara hño pa ra meximhai, y nura hño'a, nú'a hanja grá 'buhü xá hño ja rá thandi'a. Pe nura hño'a hingui pe'tsi te da nu ni co ni 'nara ley, masque ja dí mahmä ja rá ley ra Moise ne ja nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá. ²² Nuna danga hñoná ma gue nu'a tó'o camfri ra Zidada Jesucristo ya 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá. Y nuna hñoná ja pa gatho nuto da gamfri'a, ngue'a gatho ya ja'i mahyegui, gue dra xodyo gue hindra xodyo. ²³ Y gathoguihü dyá 'yot'ats'oquihü, ne ni 'na de guecjü hingui tsa ga 'yohü xá hño ngu ri ho Ajuá. ²⁴ Pe nu'á xi ra hoja'i, hangue ma de rá pahase gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhü ngue'a dí camfrihü ra Zidada Jesucristo. Ajuá tsa da ma njabu ngue'a ra Zidada Jesucristo ya bi gutca ma thaihü. ²⁵ Ajuá bá pèhna ra Zidada Jesucristo pa bi du ja ra pont'i ngu 'nara hñá'ti, pa bi hñaga ma ts'oquihü po rá mäca ji bi mani, pa njabu nu'a tó'o da gamfri'a ya hinda ma da zätua rá cue Ajuá. Njabu bi 'yot'a Ajuá pa bi 'ñudi rá hoga ts'utbi, masque himi hnequihmä ngue'a po rá mäca pasencia hinxqui castiga ya ja'i nuya pa xqui thogui. ²⁶ Ha nubyá, po rá du rá T'u, Ajuá bi 'ñudi rá hoga ts'utbi, ne nu'á ma gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'u to'o camfri ra Zidada Jesu.

²⁷ Hangue nubyá hingui tsa to da 'ñets'i. 'Bu xa za 'na xa me ya hoga 'befi ngu nú'u manga rá ley ra Moise pa xa mpøhøhmä, nu'bu xa zahmä xa 'ñets'i. Pe nuto ya hinte ma ts'oqui tu ngue'a xa gamfri ra Zidada Jesucristo, nu'á hingui tsa da 'ñets'i. ²⁸ Ngue'a

dí pahũ xá hño gue Ajuã mã gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'a to'o camfri ra Zidada Jesu nsinque te da nu co ya 'befi de ra ley.

²⁹ ¿Xi ha gue Ajuã go ra Ajuã nsøctho pa ya xodyo? ¿Ha hingrá Ajuã nehe pa nuya ja'i hingyá xodyo? Haha, go gue'a ra Ajuã nehe pa gue'ũ. ³⁰ Ngue'a 'nat'a Ajuã 'bui, y nú'á mã gue ya hinte ma ts'oqui tu ya xodyo nú'ũ pe'tsa ra seña de ra cohi ja yá ndo'yo nú'bũ camfri ra Zidada Jesucristo. Nehe go guet'a Ajuã mã gue nehe nú'ũ hingui pe'tsa ra seña ja yá ndo'yo ya hinte tu nú'bũ camfri'ũ ra Zidada Jesucristo. ³¹ ¿Ha gue dí puthũ rá ley ra Moise ngue'a dí udihũ ra jamfri de ra Zidada Jesucristo? Hina, hinda za da feni njabũ, ngue'a nujũ ma'na dí umfũ rá ts'edi nura ley'a.

4

Ra Abrá himbi mpøhø po nuya hoga 'befi bi 'yøt'e

¹ Xi ra Abrá nú'a ma mædi dadahũ núju dyá xodyohũ, ¿te rá 'be da za ga beñhũ 'bũ de gue'a? ² Nu'bũ Ajuã xa mãhã gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu por yá hoga 'befi mi øt'e, nu'bú nu'á xa zahã xa 'ñets'i. Pe hina, himbi za bi 'ñets'i ja rá thandi Ajuã. ³ Ngue'a ra Mãca T'ofø engã njaua: “Ra Abrá bi gamfri gue mi ma da hñani nú'a bi ñã'tuabi Ajuã, hangue Ajuã bi mã gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu.” ⁴ Nu'bũ 'nara ja'i øt'a 'nara 'befi, nurã thahã da t'umbi hingui t'umtho co ra hñoja'i; t'umbabi ngue'a xa mpøfi ne thupi. ⁵ Pe nura ja'i to'o camfri Ajuã ne camfri gue hingue po yá hoga 'befi da za da mã Ajuã gue ya hinte ma ts'oqui tu, nura ja'i'a, Ajuã da mã gue ya hinte tu ngue'a bi gamfri'a. ⁶ Nehe ra Davi xicjũ gue Ajuã mãnga nuna noyana dega japi. Nu'á ena gue Ajuã mã gue 'nara ja'i ya hinte ma ts'oqui tu nsinque da 'yã'tua nguenda de yá 'befi. ⁷ Ra Davi bi 'yofo njaua:

Njapi ndunthi nú'a to'o xra pumba yá ts'oqui.

⁸ Haha, njapi ndunthi nú'a hingui mã Ajuã te xa 'yøt'e.

⁹ Xi nuna ra noya dega japi mãnga Ajuã, ¿ha gue mã pa gatho ya ja'i, o hønse pa nú'ũ pe'tsa ra seña de ra cohi bi gohi Ajuã co ya xodyo? Hina, nu'á mã pa gatho. Dí padihũ gue Ajuã bi mã gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a bi gamfri'a. ¹⁰ ¿Ha gue ra Abrá mi pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo nura ora'a o hina? Hina, himi pe'tsta nú'a ra seña'a, mi 'bũtho njabũ. ¹¹ Nura seña de ra cohi bi thu'tsua ja rá ndo'yo pe asta 'mefa; y nura seña'a gue'a ngu 'nara seyo bi hñu'tsuabi Ajuã pa da fãdi gue ri muui nú'a xqui mãñ'a gue ra Abrá hinte ma ts'oqui mi tu ngue'a bi gamfri. Ajuã bi mã gue ra Abrá ya hinte mi tu ante da thu'tsuabi nura seña, y njabũ ra Abrá bi ndada de gatho nú'ũ to'o camfri masque nu'ũ hinxa me'tsa nú'a ra seña, pa njabũ nehe'ũ Ajuã bi mã gue ya hinte tu'ũ. ¹² Nehe ra Abrá bi ndada de ya ja'i to'o pe'tsa ra seña de ra cohi ne camfri, nú'ũ to'o hingue hønse pe'tsa ra seña pe nehe tenba rá jamfri ma dadahũ ra Abrá nú'a to'o bi gamfri ante da thu'tsua ra seña.

Nujũ ga hañhũ ra hñã'ti nú'bũ ga camfrihũ

¹³ Ajuã bi ñã'tua ra Abrá da umbabi ra ximhai ngu 'nara tsogui pa gue'a ne pa yá ja'i 'mefa de gue'a. Bi ñã'tuabi pe hingue ngue'a xqui 'yøta ra ndaxjua ley; nu'á bi ñã'tuabi njabũ ngue'a mi camfri ne ya hinte ma ts'oqui mi tu. ¹⁴ Bũ nú'ũ to'o ri dena ra ndaxjua ley da gohui nú'a ra tsogui, nu'bú ra jamfri da bøni gue hinte ri muui, ne nú'a ra hñã'ti'a ma da njabũtho. ¹⁵ Pe ra ley ri japi da hnequi rá cue Ajuã ngue'a dyá ts'o'yødehũ, pe 'bũ di otho 'nara ley, nu'bú ¿hanja gra ts'o'yødehũ?

¹⁶ Hangue nura hñã'ti de ra tsogui ja pa nú'ũ to'o camfri, pa njabũ Ajuã da za da unga ra tsogui po rá hñoja'i. Ma dra t'umbi pa gatho yá ja'i ra Abrá, hingue hønse pa nú'ũ to'o bi nte ja ra ley nepũ bi gamfri, pe nehe pa nú'ũ to'o hinxa te ja ra ley ne bi gamfri ngu bi gamfri ra Abrá nú'a to'o go ra dada de gathoguihũ núju dyá gamfrihũ. ¹⁷ Ngu mãnga ja ra Mãca T'ofø gue Ajuã bi xipa ra Abrá ne bi 'ñembi: “Stá hux'a'i pa gui ndada de ndunthi ya hnini.” Hangue ja rá thandi Ajuã ra Abrá bi ndada de gatho nú'ũ to'o camfri. Y nu'á mi camfri gue Ajuã tsa da japi da yopa nte nú'ũ xa du, y ri manda nú'a hingui 'bũtho, pa gue'a ja ra uenda ya 'bui.

¹⁸ Ne masque ngu xma hñei, pe ra Abrá mi camfri gue da zohø nú'a xqui xipabi Ajuá ne bi sigui bi d'omi. Hangue njabu nu'á bi ndada de ndunthi ya hnini ngu nú'a xqui xipabi Ajuá ne bi ñembabi: "Ma da ndunthi ri batsi da 'mai." ¹⁹ Ra Abrá xi mi ja rá jamfri gue da me'tsa 'nará t'ua. Nu'á himi jamasu ua ya mrá daqu'ei, masque mi ma da got'a 'na nthebe njeya. Nixi himi jamasu gue ra Sara nurá 'behña'a ya mrá daqu'ei nehe ne hinxqui me'tsa ni 'nara batsi. ²⁰ Pe de nú'a xqui hña'tuabi ni ts'ua himbi 'be rá jamfri, nu'á ma'na bi nja rá jamfri, ne bi nsunda Ajuá. ²¹ Ngue'a mi padi xá hño gue Ajuá mi ja rá ts'edi pa da 'yot'e ngu nú'a xqui ña'tui. ²² Hangue por gue'a Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá, ngue'a ra Abrá bi gamfri'a.

²³ Pe nuya noya nú'ua ena gue Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá, himbi t'ofø hønse pa ra Abrá; ²⁴ bi t'ofø pa guecaguihu nehe, ngue'a Ajuá ma mahyegui de guecju núju dí camfrihu'a. Dí camfrihu gue nu'á pe'tsa ra ts'edi pa bi 'yot'e bi yopa nte ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ²⁵ Nu'á bri da pa bi du po rá ngue ma ts'oquihu, ne bi t'ot'e pa bi yopa nte pa bi t'udi gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu.

5

Ya hño nú'ua pe'tsa ra gamfri ngue'a Ajuá xa ma gue ya hinte ma ts'oqui tu

¹ Nubyá Ajuá xa ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu ngue'a stá camfrihu'a, hangue ya dí 'buhu te rá entho con gue'a por ma Zidadahu ra Jesucristo. ² Nehe ngue'a dá camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo, hangue ya stá jonihu co Ajuá ra Dada ne stá tsutuahu rá hñoja'i'a. Y nubyá ya dí 'buhu ja nú'a ra hñoja'i'a, ne dí t'omhu co ndunthi ra johya nú'a ra pa ga 'buhu ja rá nsunda Ajuá. ³ Y hingue hønse dí johyahu por gue'a, nehe rí ñepi ga johyahu ora dí thohu ya ts'othogui, ngue'a dí padihu gue ya ts'othogui ri jacju ga zedihu. ⁴ Y nu'bu ga zedihu, ga pøñhu 'radyá hoga gamfrihu, y por guehna ma'na da ndangui ma nthø'matehu. ⁵ Y nuna nthø'matená hinda ma da njabutho nepu ga 'be ma tsahu, ngue'a ra Maca Ndahi nú'a xa t'acaguihu xa ñutcahu xá hño gue Ajuá macaguihu.

⁶ Dí pahu gue Ajuá macaguihu, ngue'a ja nú'a ra pa xqui beni'a, bá pehna ma zi Hmuhu ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju núju ndyá dadits'oquihu, ngue'a nuju otho ma ts'edihu pa ga mpøhøseh. ⁷ Xi xá hñei to da ne da du po rá ngue 'nará miqu'eiui nú'a dí øthma xá hño, pe ja ra ora da za 'na da rezga da du po rá ngue 'nara hoja'i. ⁸ Pe Ajuá xa ñutcahuihu tengu rá ndangui rá hmäte nú'a pescahu, ngue'a masque 'nandyá dadits'oquihu, pe bá pehna ma zi Hmuhu ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju. ⁹ Y núbya ya gue nu'á bi du pa bi ñangaguihu co rá maca ji, ne ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, nu'bu nubyá go dí t'omhu gue nu'á da ñangaguihu de rá cue Ajuá sta ñepu. ¹⁰ Nuju ndí ncontrahu co Ajuá, pe nubyá dí mádihu con gue'a po rá du rá maca T'ua. Y núbya stá mádihu con gue'a, dí padihu gue ma ga mpøhøhu po rá te'a. ¹¹ Pe hingue hønse'a, nehe nuju dí johyahu ndunthi ngue'a dí 'buhu xá hño co Ajuá por nú'a bi 'yot'e ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ngue'a por nú'a bi 'yot'e'a ya stá mádihu co Ajuá.

Nú'a bi 'yotcahu ra Adá y nú'a bi 'yot'a ra Zidada Jesucristo pa guecju

¹² Hangue nu mi yut'a ra ts'oqui gatho ja ra meximhai, bi yut'i po nú'a bi 'yot'a 'nara 'ñøhø, y go gue'a numa mædi dadahu. Nehe po rá nts'o'yøde'a ra du bi yut'i ja gatho ya ja'i, ngue'a xa t'ot'a ra uenda gue gatho bi 'yot'a ra ts'oqui. ¹³ Hangue ante da thuxa ra ley ya mi ja ra ts'oqui ja ra ximhai, pe nú'ua ya ts'oqui bi t'ot'e himbi thanga nguenda ngue'a hinxqui thusta ra ley, ngue'a hingui tsa da thanga nguenda ya ts'oqui nu habu otho ni 'nara ley. ¹⁴ Pe madi njabu, ra du bi ntate ja ya ja'i desde ra Adá asta ra Moise, masque nú'ua ya ja'i'u himbi 'yot'a ngu nú'a ra nts'o'yøde bi 'yot'a ra Adá. Nura Adá po nú'a bi 'yot'ase hangue bi nja ra du pa gathoguihu; njabu nehe bi ñehe ra Zidada Jesucristo bi 'yot'ase pa bi nja ra te pa nzantho.

¹⁵ Pe nú'a ra ts'oqui bi 'yot'a ra Adá hinga ra dangui ngu nú'a ra 'baha bi unga Ajuá dega hñoja'i. Po rá ngue rá ts'oqui 'nadra 'ñøhø bi nja ra du pa gatho, pe Ajuá po rá hñoja'i bá pehna 'nadra 'ñøhø nehe pa da unga ra te pa nzantho ngu 'nara 'baha pa gatho ya ja'i po

rá hñoja'i nú'a 'nadra 'ñøhø. Y nura 'ñøhø'a go gue'a ma Zidadahü ra Jesucristo. ¹⁶ Ra ts'oqui dí tuhü por nú'a bi 'yøt'a 'nada ra ja'i hinga ra dangui ngu nú'a ra 'baha xa t'acjü. Ajuä bi hña'mba nguenda de nú'a 'nadra ts'oqui, ne bi 'yε'mba ra du pa gatho ya ja'i; pe 'mefa Ajuä po rá hñoja'i bi unga nura 'baha'a masque ya ja'i xi xqui 'yøthmä ndunthi ya ts'oqui, pe Ajuä bi mä gue ya hinte ma ts'oqui mi tu. ¹⁷ Ya gue bi ntäte ra du po nú'a ra ts'oqui bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, pe nubyá nú'ü to'o xa hñani nú'a ra 'baha xa unda Ajuä po rá hñoja'i y xa hñani nura noya gue nu'á ya hinte ma ts'oqui tu, nu'á ma go da nda'ü ja nú'a ra te xa 'ñepü po rá ngue nú'a bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, y nura 'ñøhø'a go gue'a ma zi Hmuhü ra Jesucristo.

¹⁸ Hangue por nú'a ra ts'oqui bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, Ajuä bi 'yε'mba ra du pa gatho ya ja'i, y nehe por nú'a ra hoga 'befi bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, Ajuä ena pa gatho ya ja'i gue ya hinte ma ts'oqui tu'ü ne umbabi'ü ra te. ¹⁹ Po 'nara ts'o'yøde gá 'ñøhø, bi japi bi nts'oqui gatho ya meximhai, njabü nehe po 'nara hoga'yøde, ndunthi da t'embi gue ya hinte ma ts'oqui tu.

²⁰ Pe 'mefa bi nja ra ley pa ma'na bi ndunthi ya nts'o'yøde. Y masque xa ndunthi ya nts'o'yøde, ma'na xa ndangui rá hñoja'i Ajuä. ²¹ Masque ra ts'oqui xi bi ntätehmä ngue'a bi nja ra du, pe ma'na bi ntäte rá hñoja'i Ajuä, ngue'a po rá hñoja'i'a nu'á mä gue nujü ya hinte ma ts'oqui dí tuhü, ne xa 'racaguihü ra te pa nzantho po ma Zidadahü ra Jesucristo.

6

Nújü stá 'ueguehü de ra ts'oqui rí 'ñepi ga 'bühü 'nara 'ra'yo te co ra zi Hmu Jesucristo

¹ Xibya, ¿te ga mañhü? ¿Ha gue ga sigui ga øthü ya ts'oqui pa ma'na da ndangui rá hñoja'i Ajuä pa guecjü? ² ¡Hina! ¡Hinda za ga beñhü njabü! Nujü ma'met'o ndí ohü ja rá 'yε ra ts'oqui, pe nubyá ya stá pøñhü, ya hindí ohü ja rá 'yε, ja ra uenda ya stá tuhü. Nu'bú ¿hanja da za ga sigui ga øthü ya ts'oqui? ³ ¿Ha gue hinguí padihü gue nújü stá nxistehehü stá 'nathohü co ma zi Hmuhü ra Jesucristo, ne nura ora dá nxistehehü ja ra uenda dá tuhü con gue'a? ⁴ Nehe nú'a ra ora dá nxistehehü, ja ra uenda dá nt'aguihü ngu bi nt'agui'a ngu 'ñena stí tuhü nehe, pa ngu bi yopa nte'a de ja ra du po rá mäca ts'edi Ajuä rá Dada, njabü necaguihü stá yopa nte'hü ma'ra'yo pa ga 'bühü 'nara 'ra'yo 'müi.

⁵ Ngue'a nu'bü stá 'nathohü con gue'a ngue'a ja ra uenda stá tuhü ngu bi du'a, nu'bú ma ga 'bühü 'nara 'ra'yo 'müi ngu gra 'mü'a, ngue'a ja ra uenda dá yopa nte'hü ngu bi yopa nte'a de ja ra du. ⁶ Dí padihü gue ma ndaxjua 'müihü bi mpont'i mahyεgui con gue'a, pa gue numa ndaxjua 'müihü nú'a mi pεpa ra ts'oqui, ngu ya xra huati pa ya hinga 'megohü de ra ts'oqui. ⁷ Ngue'a nu'a tó'o ya xa du, ya hingui o ja rá 'yε ra ts'oqui. ⁸ 'Bü stá tuhü mahyεgui co ma zi Hmuhü ra Jesucristo, dí camfrihü gue ga 'bühü con gue'a. ⁹ Ngue'a dí pahü gue ma zi Hmuhü to'o bi yopa nte de ja ya du, ya hingui pe'tsi te da yopa du'a, ne ra du hinda ma da yopa ntäte de gue'a. ¹⁰ Ngue'a nu mi du'a, bi du 'na'quitho pa bi gutca gatho ma ts'oquihü, y ya hingui pe'tsi te da nu co ra ts'oqui. Y nubyá nu'á bi yopa nte y 'bü pa rá nsunda Ajuä. ¹¹ Njabü necjü ga øthü ra uenda gue ya stá tuhü ne ya hindí pe'tshü te ga nuhü co ra ts'oqui, ne ya dí 'bühü pa rá nsunda Ajuä ngue'a dí 'nathohü co ma zi Hmuhü ra Jesucristo.

¹² Hangue ya oxqui hophü ra ts'oqui da sigui da manda ja ri ndo'yohü nú'ü ma da du. Oxqui hophü da ja'ahü gui 'yøthü nú'a go da ne ri ndo'yohü. ¹³ Oxqui sigui gui pεphü ra ts'oqui nú'a ja'ahü gui 'yøthü nú'a hingui ho. Nu'a gui 'yøthü, daphü ri tehü ja rá 'yε Ajuä pa gui 'yø'tuahü rá paha'a, ngue'a nu'ahü ja ra uenda ya xcá tuhü de ra ts'oqui ne xcá yopa nte'hü ma'ra'yo. Hangue daphü ri ndo'yohü ne ri ts'edihü Ajuä pa gui pεphü rá 'befi'a. ¹⁴ Ngue'a nura ts'oqui ya hinda ma da nda de guecjü, ngue'a ya hindí 'bühü ja rá hmanda ra ndaxjua ley, nubyá dí 'bühü ja rá hñoja'i Ajuä.

Nújü ndí ohü ja rá 'yε ra ts'oqui, ¿pa te ga yopa penjüni?

¹⁵ Nde'bü, ¿ha gue ga øthü ya ts'oqui ngue'a dí 'bühü ja rá hñoja'i Ajuä ne ya hindí 'bühü ja rá hmanda ra ndaxjua ley? ¡Hina! ¡Hinda za ga beñhü njabü! ¹⁶ Dí padihü gue

dyá 'begohu de nú'a to'o dí øtehu. Nu'bu guí øtehu ra ts'oqui go rá 'bego'ihu'a ne go gue'a da ja'ahu gui 'medihu. Ha nu'bu guí øthu Ajuá go rá 'bego'ihu'a y nu'a da 'yøt'e pa gui 'buhu xá hño ja rá thandi'a. ¹⁷ Pe jamadi Ajuá gue masque gá 'megohu de ra ts'oqui, pe nubyá ya xcá ndahu pa gui 'yøtehu con gatho ri muihu ra nt'utuate xa t'u't'ahu. ¹⁸ Ajuá bi zin'ahu de rá 'ye ra ts'oqui nú'a nguí pephü, pa go gui pephü'a ne gui 'yøthu xá hño ngu ri ho'a. ¹⁹ Núna dí xi'ahu, dí hec'ahu ngu ya 'bego pa da zo ri mfenihu. Njabu ngu xcá ndahu pa gá 'megohu ja ra ts'oqui ne nguí nts'o'yødehu, njabutho nehe ndahu ja rá 'ye Ajuá pa gui 'yøthu nú'a xá hño, ne gui 'buhu xá nt'axi.

²⁰ Nguetho nú'bu nguí 'megohu ja ra ts'oqui, himi tsa gui 'yøthu nú'a xá hño. ²¹ ¿Te ma thaha gá hañhu de nú'u ya t'øt'e xmá nts'o nguí øthu? Ha nubyá grí ntsahu de gue'u. Ngue'a nú'a ra thaha ri uni nú'u ya t'øt'e xá nts'o, go gue'a ra du. ²² Pe nubyá ya hingyá 'begohu de ra ts'oqui, ya gyá 'begohu de Ajuá, hangue ya xcá hañhu 'nara danga thaha, y nura thaha'a go gue'a gui 'buhu xá nt'axi y rá ngats'i 'nara te pa nzantho. ²³ Nguetho nurá njut'i ra ts'oqui go gue'a ra du, pe nurá 'baha Ajuá go gue'a 'nara te pa nzantho nú'a da 'racju ngue'a drí 'nathohu co ma Zidadahu ra Jesucristo.

7

Dí 'buhu co ra Zidada, hingue dí 'buhu ja ra ndaxjua ley

¹ Zi cuhu, nu'ahu guí padihu ya ley, gue mientras ra ja'i te, pe'tsi da 'yøt'e ngu manga ra ley, pe 'bu da du, ya hina. ² Nja ngu 'nara 'behña ra medinthati, mientras te rá dame pe'tsi da 'yøt'e nú'a manga ra ley dega nthati, pe nu'bu ya xa du rá dame, nura 'behña'a ya hingui 'bui ja nura ley'a. ³ Pe nu'bu te rá dame, ne da meui ma'na ra 'ñøhø, nura 'behña'a da thu'mbabi ra zinga medinthati; pe nu'bu xa du rá dame, nura 'behña'a ya hingui 'bui ja nura ley'a, ne hinda ma da thu'mbabi ra zinga medinthati masque da nthatui ma'na ra 'ñøhø.

⁴ Njabu necaguihu ndí 'buhuhma ja rá hmanda ra ndaxjua ley. Pe nubyá ja ra uenda stá tuhu mahyegui co ra Zidada Jesucristo nu mi du'a, ne ya hindí 'buhu ja nura ley'a. Dá njahu ngu nú'a ra 'behña bi du rá dame ne bi nthatui ma'na, ngue'a nujü ya hindí 'buhu ja ra ndaxjua ley, ngue'a ya dá 'nathohu co ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi yopa nte de ra du. Y stá njahubu pa da za ga øthu ya hoga 'befi pa rá nsunda Ajuá. ⁵ Ngue'a nú'bu ndí 'buhu ja ma ndaxjua 'muihu xá nts'o, nura ley ma'na bi nupca ma mfenihu pa dá øthu nú'u ya ts'onc'at'i ndí pe'tshu, y nu'ú mri mpefi ja gatho ma ndo'yohu pa dá øthu ya ts'oqui ne pa xa zixcahmahu ja ra du. ⁶ Pe nubyá ja ra uenda stá tuhu de ja ra ndaxjua ley, ngue'a ya hindí 'buhu ja rá hmanda nú'a ra ley'a. Ya hindí øhu ja rá 'ye ra ley, hangue nubyá da za ga pephü Ajuá co 'nara 'ra'yo mfeni nú'a bi 'racju ra Maca Ndahi, ne hingue ngu ma'met'o nú'bu ndí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley ne ndí pephü ngu nú'a xqui t'ofu.

Ra ts'oqui nú'a dí hahu

⁷ ¿Te ga beñhubya? ¿Ha gue ra ndaxjua ley tu ra thai de ra ts'oqui? ¡Hina! ¡Hinda za! Ngue'a go gue'a bi 'ñutcagui te rá 'be'a ya ts'oqui. Ngue'a hinduí padi hmaha ua ra ts'oqui pa dra hyøcua nú'a te pe'tsi ma'na. Dá padi asta nu mi 'ñengagui ra ley: "Oxqui hyøca nú'a hinga ri meti." ⁸ Pe nu ndá øde nura hmanda'a, nuya ts'onc'at'i bi mpefi ja ma ndo'yo pa dá hyøque ndunthi ya t'øt'e, y njabu dá tu ra ts'oqui ngue'a hindá øt'e ngu nú'a manga ra ley, ngue'a nsi ra ley hingui tsa to da du ra ts'oqui. ⁹ Ma'met'o hinduí pahma ra ley, y ndí beni gue nduí 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá. Pe nu ndá padi ra ley, gue'bu dá padi tengu rá ndangui ra thai ndí tu, ha nura ts'oqui ma'na bi nja rá ts'edi pa bi cacagui ga pepi. ¹⁰ Njabu ra ley nú'a ña'tui ra te pa nzantho pa to'o da cumplibi, bi 'ñutcagui gue ya dí nehi ra 'ñu pa ja ra du. ¹¹ Ngue'a ra ts'oqui mi cacagui ga øt'a nú'a mi hagamā ra ley pa hinga øt'e, hangue ra ley bi condenagui ga tu po rá ngue ra ts'oqui.

¹² Hangue ra maca ley xá nt'axi y nú'a ri manda'a go gue'a xá nt'axi ne xá hño y øt'a ra hoga ts'utbi. ¹³ Nu'bu, ¿ha gue nú'a ra hoga ley go gue'a bi 'yøtca 'nara 'ñu pa xa zixca ja ra du? ¡Hina! ¡Hinga beñhu njabu! Ngue'a nuya ts'oqui stá øt'e go gue'u bi 'yøtcagui

nura 'ñu pa xa zixcahma ja ra du. Y njabu xa fadi que nura ts'oqui xi ra cate, ngue'a por nú'a ra hoga ley, ra ts'oqui bi jaqui dá 'medihma. Hangue po ra ley bi hnequi gue ra ts'oqui nts'edi xá nts'o.

¹⁴ Dí padihue gue ra ley bá ehe de mahets'i. Pe nugui drá ja'i dega ximhai, ne dí o ja rá 'ye ra ts'oqui, hangue otho ma ts'edi pa ga øt'a ngu nú'a ri manda ra ley. ¹⁵ Nugui hindí padi nú'a dí pefi, ngue'a hingo xi ma paha nú'a dí pefi, pe nú'u ya 'befi dí ãtsa xcá thamfri ya dá øt'e. ¹⁶ Y nu'bu dí øt'e nú'a hingui ho ne hingo ma pahaga, nu'bú numa pahaga ri nthe ngu manga ra ley, ngue'a ra ley ma gue hinxá hño nú'a dá øt'e, hangue dí handi gue ra ley xá hño. ¹⁷ Hangue njabu hingo de guecse dí pefi nuya t'øt'e. Nuya ts'onc'at'i dí pø'tsi ja ma ndo'yo, go gue'u ri jaqui dí øt'a njabu. ¹⁸ Y nugui dí padi gue hinte ma t'øt'e xá hño dí øt'e ja ma ndaxjua 'múi, ngue'a ga nehma ga øt'e nú'a xá hño pe hingui tsa ga øt'e. ¹⁹ Nguetho nura hño dí ne ga øt'e, hindí øt'e, pe nú'a xá nts'o ne nú'a hingo ma paha pa ga øt'e, nu'á go gue'a dí øt'e. ²⁰ Pe nu'bu nugui ga øt'e nú'a hingo dí ne, nu'bú ha, hingo dí pefi nura 'befi'a, nuya ts'onc'at'i dí pø'tsa ja ma ndo'yo go gue'u ri jaqui dí øt'a njabu.

²¹ Hangue dí padi gue nzantho ri nda 'nara ts'edi ja ma ndo'yo, y ri mpefi njaua: 'bu dí ne ga øt'a nú'a xá hño, hingui tsa ngue'a nzantho go dí øt'a nú'a hingui ho. ²² Ngue'a nugui de ja ma mfeni dí ho rá ley Ajuá, ²³ pe ja 'nara ts'edi ma'na'ño nú'a ri nda ja ma ndo'yo. Nura ts'edi'a ri ntuncui ma paha, ne nzantho jaqui ga øt'a ya ts'oqui pa ma'na rí datc'agui'a.

²⁴ ¡Huecategui! Xibya, ¿to da ñangagui de nuna ts'edi ri nda ja ma ndo'yo nú'a tsixcagui pa ja ra du? ²⁵ Jamadi Ajuá gue ya bi ñangagui'a po ra Zidada Jesucristo. Guehna nú'a dí ma: nugui de ma paha dí ne ga pepabi rá ley Ajuá, pe rá ts'edi ra ts'oqui ri nda ja ma ndo'yo.

8

Ra te nú'a ja po rá ts'edi ra Maca Ndahi

¹ Nubyá, Ajuá ya hinda ma da condenaguihu ni 'na de guecju núju drí 'nathohu co ra Zidada Jesucristo ne dí 'yohu ngu nú'a utcahu ra Maca Ndahi, y ya hindí ø'tuahú rá paha ma ndo'yohu. ² Ngue'a Ajuá xa ñangaguihu de rá ts'edi ra ts'oqui nú'a mi tsixcahu ja ra du, y nubyá ra Maca Ndahi go gue'a ri mandaguihu ne tsixcahu ja ra 'ra'yo te ngue'a drí 'nathohu co ra Zidada Jesucristo. ³ Ra ndaxjua ley mi xicju ndunthi ya 'befi pa stá øthu hmaha, pe himbi za bi maxcahu pa stá øthu ngue'a ndí ø'tuahú rá paha ma ndo'yohu. Pe Ajuá ha, xa maxcahu ngue'a bá pehna rá T'u, bi 'ñe bi nja'i ngu núju dyá 'yøt'ats'oquihu pa bi za bi unga rá maca ndo'yo po ma ts'oquihu, y njabu Ajuá bi hñacua rá ts'edi ra ts'oqui pa hinda sigui da nda ja ma ndo'yohu. ⁴ Ajuá bi 'yøt'a njabu pa da za ga øthu ya hoga 'befi ngu ri manda ra ndaxjua ley, ngue'a nubyá go dí øthu ngu nú'a rá paha ra Maca Ndahi, y ya hindí øthu nú'a go rá paha ma ndo'yohu.

⁵ Ne dí padihue nu'a tó'o ø'tua rá paha rá ndo'yo, hønse oda rá mfeni nú'a go da ne rá ndo'yo, pe nu'a tó'o ø'tua rá paha ra Maca Ndahi, nu'á ha, oda rá mfeni hanja da 'yø'tua nú'a ri ho ra Maca Ndahi. ⁶ Nguetho nu'a tó'o hønse oda rá mfeni ra ndaxjua 'múi go gue'a ma da 'medi. Pe nuto oda rá mfeni da 'yøt'e ngu nú'a ri ho ra Maca Ndahi, nu'á pø'tsa ra te nzantho ne 'búi te rá 'ñentho. ⁷ Nguetho nu'a tó'o oda rá mfeni ra ndaxjua 'múi, go gue'a ri ncontraui Ajuá, nguetho hingui øte rá ley Ajuá ha nixi hinda za da 'yøt'e. ⁸ Nu'a tó'o ø'tua rá paha rá ndo'yo, hingui tsa da 'yøt'e ngu nú'a ri ho Ajuá.

⁹ Pe nu'ahu ya xcá tsohubu nuri ndaxjua 'múihu, ne ya hingui ø'tuahú rá paha ri ndo'yohu. Nubyá guí ø'tuahú rá paha ra Maca Ndahi ngue'a nu'á 'búi ja ri corasohu. Y nu'a tó'o hingui pø'tsa ra Maca Ndahi nú'a bá pehna ra Zidada Jesucristo, nura ja'i'a hingo rá meti ra Zidada Jesucristo. ¹⁰ Pe 'bu ra Zidada Jesucristo 'búi ja ri corasohu, masque ri ndo'yohu xa t'e'mbi da du po rá ngue ra ts'oqui, pe nuri ndahihu ma da 'múi pa nzantho ngue'a ya hinte ma ts'oqui guí tuhu. ¹¹ Ajuá to'o bi japi bi yopa nte ra Zidada Jesucristo, go gue'a ma da japi da yopa nte ri ndo'yohu nehe ngue'a ra Maca Ndahi 'búi

ja ri corasohu. Nú'a ri ndo'yohu xa du, Ajuá ma da japi da yopa nte po ra Māca Ndāhi nú'a 'bui ja ri corasohu.

¹² Hangué ringue'a zi cuhu, hinga mahyoni ga ø'tuabihu rá paha ma ndo'yohu ngue'a ya hindí 'buhu ja rá hmanda'a. ¹³ 'Bu go gui ø'tuahu rá paha ri ndo'yohu, nu'bú ma gui tuhu. Pe nu'bu co rá ts'edi ra Māca Ndāhi gui hñacju ya ts'ot'øt'e de ri ndo'yohu, nu'bú hingui ma gui tuhu.

¹⁴ Nguetho gatho nú'u to'o øt'e ngu nú'a utuabi ra Māca Ndāhi, go gue'u yá batsi Ajuá. ¹⁵ Nura Māca Ndāhi bi t'acju pa ya hinga 'megohu ja ra ts'oqui, hangué njabu ya hinga yopa ntsuhu. Nura Māca Ndāhi bi t'acju go gue'a bi 'yøt'e pa dyá batsiguihu Ajuá. Hangué po rá ts'edi ra Māca Ndāhi dí emfu Ajuá: “¡Ma hmaça Dada'ihé!” ¹⁶ Nguetho ra Māca Ndāhi gue'a damajuani ja ma ndāhihu gue yá batsiguihu Ajuá. ¹⁷ Y dí pahu gue nuya batsi gatho nú'a te pe'tsa yá dada go yá meti nehe. Hangué necju nehe ma metihu nú'a te pe'tsa Ajuá, y mahyegui co ra Zidada Jesucristo ma ga hañhu nú'a ma da 'racju Ajuá ngu 'nara tsogui, pe mahyoni ga tsethu ya thogui ngu bi zeta ra Zidada Jesu, pa nehe da za ga 'buhu ja rá nsunda con gue'a.

¹⁸ Dí padi gue nuya ts'othogui dí thohu nuya pabya ni ts'u ri nhyecuaui rá ndangui de nú'a ra nsunda ma ga hanthu 'mefa. ¹⁹ Gatho nú'a xa hyoca Ajuá, ja ra uenda ngu tøbgahu co ndunthi ra johya nu xcrá hnequihu ja rá nsunda Ajuá núju yá batsiguihu'a. ²⁰ Gatho nú'a te xa hyoca Ajuá xmá hñohma pe 'mefa bi ts'oqui. Pe hingo de yá pahasehe'u, go rá paha Ajuá pa bi njabu, pe nu'á bi 'ye'mbi gue da yopa hogui 'mefa. ²¹ Y nura pa'a ma da uadi yá nzabi de gatho nú'a te xa hyoca Ajuá, ngue'a ma da yopa hogui ma'ra'yo. Hangué gatho nuya t'øt'e ja, ya hinda ma da 'yo ja rá 'ye ra ts'oqui nu sta zixcaguihu Ajuá de nuna ra ts'oximhai pa grá 'buhu ja rá nsunda núju yá batsiguihu'a. ²² Dí pahu gue gatho nú'a bi hyoca Ajuá, astabya ri sufri ngu ri sufri 'nara 'behñá ma da 'mu rá zi batsi, pe nu sta thogui yá uguí'a, ma da haxamahai. ²³ Y hingue hønse nú'u ya t'øt'e bi hyoca Ajuá, necju nehe drí tsahu ya uguí, ne dí ga'tsihu, pe Ajuá xa 'racju ra Māca Ndāhi ngu 'nara seña de ra johya ma ga pe'tshu, hangué dí tømhu gue nu xcrá 'buhu ja rá nsunda Ajuá ma da 'ñudiguihu gue yá batsiguihu'a co ma ndo'yohu strá nsunda nsi ra nzabi ni ra uguí. ²⁴ Nu ndá mpøhøhu bi t'acju ra nthø'mate gue ma ga 'buhu habu xá nsunda. Pe nu'bu ya dí hanthu nú'a xa sicju ga tømhu, nu'bú ya hinga mahyoni ga ndø'mhu ngue'a ya dí hanthu. ²⁵ Pe nu'bu dí tømhu nú'a hindí handathohu, nu'bú pe'tsi te ga tømhu asta hinga hanthu.

²⁶ Nehe ra Māca Ndāhi 'bui pa da maxcahu, ngue'a de guecseguihu otho ma ts'edihu pa ga tsethu. Ngué'a nujú hindí pahu te ga aphu Ajuá nixi hanja ga ñahu con gue'a. Pe ra Māca Ndāhi ri jacju ga nga'tsihu masque hinda za ga mañhu te ga mañhu, nu'bú ra Māca Ndāhi ri bantebi Ajuá por guecju. ²⁷ Y Ajuá nú'a patca ma mfenihu, padi nú'a adi ra Māca Ndāhi ngue'a adi ngu nú'a rá maça paha Ajuá y ri bantebi Ajuá pa yá gamfri'a.

Ma ga ntatehu co rá mfats'i Ajuá

²⁸ Núju xa zoncaguihu Ajuá ngu nú'a xqui beni maya'bu, ne dí madihu'a, dí padihu gue nu'á ri supca ma tehu pa gatho nú'a da 'ñepcaguihu go pa ma hñohu. ²⁹ Ngué'a Ajuá ya mi pacaguihu desde ra mudi, hangué nu'á bi huanchu ne bi hñuxcahu pa ga 'buhu ngu gra 'mu rá T'u, pa njabu nura T'u'a dra cu mada de gathoguihu dyá cuhu. ³⁰ Nujú bi hñuxcahu Ajuá pa ga 'buhu ngu gra 'mu rá T'u, y hingue hønse'a, nehe bi zocju pa dá camfrihu'a. Y hingue hønse'a, nehe bi xicju gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu. Y hingue hønse'a, nehe ma da zixcaguihu ja rá nsunda.

³¹ Nubyá, ya dí pahu gue Ajuá 'bui con guecju, nu'bú ¿hanja da za to da dacaguihu? Hinda za. ³² Ajuá bi unga rá 'ra T'u pa bi du po rá nguecju. Nu'bú ¿ha gue hinda 'racju nehe mahyegui con gue'a gatho ma'ra te dí hoñhu? ³³ ¿To'o da za da mambgahu núju yá hmadiguihu Ajuá? Jo'o, ngue'a Ajuá go guese'a xa ma gue ya hinte dí tuhu. ³⁴ ¿To'o tsa da condenaguihu? Jo'o, ngue'a ra Zidada Jesucristo go gue'a bi du por guecju, y 'mefa bi yopa nte, y nubyá bí 'bui ja rá nsu ja rá 'ñei Ajuá, y ja guehni brí bantebi Ajuá por

guecju. ³⁵ ¿Nda'a gue'a tsa da 'uegaguihu de rá hmáte ra Zidada Jesucristo? ¿Ha gue ya ts'othogui, o ya dumui, o ya njute, o ra thuhu, o ra 'ñáhe, o ra ntsu, o ra du? Hina, ni 'na.

³⁶ Ngu mąnga ra Mąca T'ofu habu ena njaua:

Nuje stá camfri'ihe, hangue nzantho t'ebgaguihe da thoje
ngu 'nara zi deti ho ra hyomgø.

³⁷ Pe de gathu nú'a dí thohu, xi dí tatehu po nú'a to'o ri macaguihu. ³⁸ Hangue dí pahu gue jo'o ni 'na to'o da za da 'uegaguihu de rá hmáte Ajuá, nixi nú'bu ga tuhú, nixi nú'bya dí tehú, nixi ya εnxε, nixi ya ndá gá εnxε, nixi nú'a jabya mapaya, nixi nú'a ma da nja 'mεfa, ³⁹ nixi nú'a ja maña de mahets'i, nixi nú'a ja ri ga'ti de ra ximhai; ni 'na de nú'u xa hyoca Ajuá, hinda za da 'uegaguihu de rá hmáte'a nú'a pεscahu ngue'a dí 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

9

Ajuá xa huahna ya me Israel

¹ Nugui, nú'a dí ma, dí mąnga majuani ngu rí 'ñepcagui ngue'a dí camfri ra Zidada Jesucristo. Hangue nú'a ma ga ma hingat nc'uamba. Nu ja ma mfeni dí pađi xá hño gue dí mąnga majuani ngue'a go ra Mąca Nđahi xicagui gue nú'a dí ma gue'a majuani. ² Xi 'raca 'nara ntsø'mi y nzantho zonga ma mfeni. ³ Nugui, ga nehma gue masque go ga 'mediga de rá thandi ra Zidada Jesucristo, qué pa da mpøhø ma'ra ma mixodyo'be nú'u hinxa gamfritho ra Zidada Jesucristo. ⁴ Nú'ú go gue'u ya me Israel. Ajuá bi hñuts'i'u pa dyá batsi'a, ne mi utuabi'u rá mąca nsunda'a ja rá ndanija'u, ne bi gohui'u 'raya cohi. Nehe bi umbabi'u ra mąca ley, ne bi 'ñutui hanja da xøcambeni'a ja rá nija'u. Nehe Ajuá bi ña'tuabi'u ya hña'ti. ⁵ Nuyá xita'u go gue'u ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo ne yá t'u, y ja nuya ja'i'u ja bi 'ñe bi nja'ini ra Cristo nú'a bá pεhna Ajuá pa da nda, y nu'á go guesε'a Ajuá, y go gue'a rá meti gathu nú'a te ja ne 'bui. Drá nsunda'a pa nzantho. Njabu gue'a.

⁶ Pe hini 'ñepi ga beñhu gue Ajuá hinxa cumpli rá noya co ra hnini Israel, ngue'a Ajuá xqui ña'tuabi da japi nura hnini'a, pe hingue gathu ya me Israel go gue'u rá hnini Ajuá. ⁷ Masque bi 'mui ndunthi yá 'beto yá mbong'beto ra Abrá, pe hingue gathu t'øt'a ra uenda gue yá batsi majuani, hønse nú'u yá batsi ra Isaac. Ngue'a ja ra Mąca T'ofu ena gue Ajuá bi xipabi ra Abrá njaua: “Go dri 'beto yá batsi ra Isaac.” ⁸ Nuyá ne da 'ñena gue hingo gathu nuya batsi de rá ji ra Abrá go gue'u yá batsi Ajuá, pe hønse nú'u bi 'mui dega hña'ti ngu bi 'mui ra Isaac. ⁹ Guehna ra hña'ti bi ña'tuabi ra Abrá, bi 'ñembabi Ajuá: “Rijeya ngubya, ma ga yopa ehe ga c'a'tsa'a'i, ha nura Sara ma da me'tsa 'nará t'u.”

¹⁰ Y hingue hønse ra Isaac bi huahna Ajuá, nehe ra Rebeca bi 'mu yoho yá t'u de 'nadra dada, go gue'a ndu ma xitahu ra Isaac, y de nú'u yoho ya t'u'u, 'natho bi huahna Ajuá nehe. ¹¹ Y nú'bu hinxqui 'muitho nú'u ya t'u ne hinte xqui 'yøt'atho nú'a xá hño o nú'a hinxá hño, Ajuá ya xqui huahna 'na de gue'u, pa njabu da hnequi xá hño gue nu'á huahna ya ja'i hingue po yá 'befi'u pe po nú'a xa beni'a, ngue'a nu'á zohni nú'a to'o go da ne'a. ¹² Hangue ante da 'mui nú'u yoho ya t'u'u, Ajuá ya xqui 'ñembabi yá nana njaua: “Nura cu madá ma da mepi nú'a mbatsi.” ¹³ Y ja ma'na ra xeni de ra Mąca T'ofu ma mahyεgui habu Ajuá ena njaua: “Dá mađi ra Cobo ha nura Esaú dá ũtsa.”

¹⁴ Nu'bu ¿xi te ga mañhubya? ¿Ha gue ga eñhu gue Ajuá hingui øt'a ra ts'utbi xá hño? Hina, hinga beñhu njabu. ¹⁵ Ngue'a go guesε'a pε'tsa ra nsequi, hangue bi 'ñemba ra Moise njaua: “Nugui dí huequi nú'a go ga ne ga huequi.” ¹⁶ Hangue dí pahu gue 'nara ja'i hingui tsutua rá hmáte Ajuá ngue'a go da nese ra ja'i, nixi ngue'a da 'yøt'ase ra ts'edi. Hina, go Ajuá beni sche to'o gue'a ma da huequi'a. ¹⁷ Nehe ja ra Mąca T'ofu xa t'ofu gue Ajuá bi xipabi ra Faraó nú'a mrá nda Egipto, y bi 'ñena njaua: “Stá hux'a'i pa gui nda, ngue'a dí ne da hneca ma ts'edi ja gue'i pa da fađi to'ogui ne tengu ma ts'edi ja gathu ra ximhai.” ¹⁸ Hangue ringue'a dí pahu gue Ajuá ri huequi nú'a go da ne'a y ri japi da necio nú'a go da ne'a.

¹⁹ Nu'bu, da ne 'nara ja'i da 'ñengui: “Nu'bu ¿hanja Ajuá ri condena ya ja'i? ¿To'o gue'a xa c'a'tsuabi nú'a rá paha'a?” ²⁰ Pe nugui ga thatuabi'a ne ga embi: “¿To'o'igie pa guí

nø'tua Ajuā? 'Nandi gue ra ts'e dega dohmi ma da nø'tuabi nú'a to'o bi hyoqui ne da 'ñembi: '¿Pa te xcá hogagui njaua?' ²¹ Nura hyocatraste tsa da hyoca nú'a go da ne. Nu'á ha ra ts'edi pa da hyoca de 'nadra bøhai 'nara ts'e dega nsu y nu ma'na pa ra 'befi hingue dega nsu."

²² Njabu nehe Ajuā masque mi ne xa 'ñudi gue ja rá ts'edi'a ne nu'á ri castiga ya ts'o'mui gá ja'i, pe nu'á desde maya'bu xa me'tsuabi ndunthi ra pasencia ya ts'o'mui gá ja'i, pe 'mefa ma da castiga'u ngu xa beni y ngu nú'a rí 'ñepabi'u. ²³ Nu'á bi 'yøt'a njabu pa bi 'ñudi tengu rá ndangui rá nsunda ja guecju, ngue'a xi xa mescaguihu ra ntheate núju to'o xa beni desde maya'bu ma ga 'buhu 'nadbū ja rá nsunda'a. ²⁴ Nu'á xa zoncahu pa ga 'buhu con gue'a, masque dyá xodyohu o hindyá xodyohu. ²⁵ Ra bađi Osea bi 'yofu de guehna ja ra Maça T'ofu gue Ajuā bi 'ñena njaua:

Ma ga hu'mbabi gue ma hnini nú'u hingue ma hninihma,
y nú'u hinduí mađihma, go gue'u ma ga mađi.

²⁶ Nu habu bi t'embabi ya ja'i njaua: "Nu'ahu hingo ma hninihu",
nuni ja guehni ma da thu'mbabi gue go gue'u yá t'u Ajuā nú'a te.

²⁷ Nehe ra bađi Isaía bi ma de ra hnini Israel, y bi 'ñena: "Masque ya me Israel da ndunthi ngu rá ndunthi ra 'bomu ja ra ñanga ndehe, pe husthoho to'o ma da mpøhø de gue'u.

²⁸ Ngue'a Ajuā masectho da huata ndunthi de gue'u ngu nú'a xqui 'ye'mbi asta hinda gohi 'na zi tuiho." ²⁹ Nehe go guet'a ra Isaía bi 'yofu 'met'o ja ma'na ra xeni de rá t'ofu'a, ne bi 'ñena:

'Bu Ajuā nú'a ri nda de ya mundo enxe mahets'i hinxu huegaguihu ne hinxu zogaguihu
hmaha 'raya ja'i,

nu'bu stá njahu ngu bi nja ra hnini Sodoma ne Gomorra nú'u bi nhuati gathu.

Ya me Israel ne ra maça hoga t'øde

³⁰ Nu'bu dí pahabya gue ya ja'i hinyá me Israel nú'u himbi 'yøt'a ra ts'edi pa da 'mui xá hño co Ajuā, go gue'u ya 'bui xá hño con gue'a, ngue'a ya xa gamfri bi rá noya'a. ³¹ Pe nuya me Israel mi øt'a ra ts'edi pa da 'yøt'a nú'a mangua ra ndaxjua ley pa xa 'muhma xá hño co Ajuā, pe nu'ú himbi za bi 'mui xá hño con gue'a. ³² ¿Hanja himbi za bi 'mui xá hño? Himbi za ngue'a mi honi da 'mui xá hño co Ajuā hõnda po ya 'befi nú'a mangua ra ley pe hingue po ra jamfri de ra Zidada Jesucristo. Hangu nu'ú bi hñaxa 'nara mfe'tse ja nú'a xa t'embabi "ra mfe'tsado." ³³ Ngu ena Ajuā ja ra Maça T'ofu:

Dí pegui nuni Sión 'nara do pa da mfe'tsa ya ja'i, 'nara danga do nú'a japi da dagui,
pe nu'a tó'o da gamfri'a hinda ma da 'be rá tsa, ngue'a nú'a xa gamfri gue'a majuani.

10

¹ Zi cuhu, xi dí ne con gathu ma coraso gue da mpøhø ra hnini Israel, y gue'a dí apabi Ajuā. ² Dí damajuani de gue'u gue xi øt'a ra ts'edi pa da deni Ajuā, pe hingui øt'e'u co ra mfađi. ³ Ngue'a nu'ú hingui tso yá mfeni nú'a xa mangua Ajuā de hanja da za da 'mui xá hño ja rá thandi'a, ne nu'ú ri 'ramanu de gues'u pa da 'mui xá hño hmaha ja rá thandi'a, hangue nu'ú fe'tsuabi nú'a ma Ajuā. ⁴ Ngue'a pa nú'u to'o camfri ra Zidada Jesucristo ya hinte ri muui ra ndaxjua ley pa da za da 'mui xá hño ja rá thandi Ajuā.

⁵ Ra Moise bi ma de nú'u to'o da demba ra ndaxjua ley pa da 'mui xá hño ja rá thandi Ajuā, ne bi 'ñena gue nu'a tó'o da 'yøt'e gathu ngu nú'a mangua ra ley, go gue'a da zudi ra te ngue'a xa 'yøt'e gathu ngu ri manda. ⁶ Pe nu'a tó'o da gamfri ra Zidada Jesucristo pa da 'mui xá hño ja rá thandi Ajuā, ja ra Maça T'ofu mangua njaua: "Oxqui bensehe njaua ja ri coraso ne gui 'ñena: ¿To'o da za da bøxa ja mahets'i? —nuna guehna pa da tsincahu ra Zidada Jesucristo. ⁷ Nixi oxqui bensehe njaua ja ri coraso gui 'ñena: ¿To'o da za da gai asta habu bí 'bu nú'u xa du?" —nuna guehna pa da yopa tsi ra Zidada Jesucristo de ja ya du. ⁸ Nu'a xá hño gui beni, ngu nú'a mangua ra Maça T'ofu ne ena: "Ya xcá 'yøde nú'a xa mangua Ajuā, y nú'a xa mañ'a xa zo ja ri mfeni, y nu'á go gue'a ya xcá ma." Njabu mangua ra Maça T'ofu. Y nú'a xa mangua Ajuā go guehna ra noya dega jamfri dí mañhu, ne ena njaua: ⁹ Nu'bu gui ma gue ra zi Hmu Jesu go gue'a ri Hmu, ne 'bu gui camfri ja ri coraso

gue Ajuá ra Dada bi 'yøt'e pa bi yopa nte'a de ra du, nu'bú ma gui mpøhø. ¹⁰ Ngue'a nu'bu ga camfrihu ja ma corasohu, nu'bú Ajuá ma da ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhú, y nu'bu ga mañhu gue dí camfrihu ra zi Hmu Jesucristo, nu'bú ga mpøhøhu.

¹¹ Ngue'a enga ja ra Māca T'ofu njaua: “Nu'a tó'o da gamfri'a hinda ma da 'be rá tsa, ngue'a nú'a camfri gue'a majuani.” ¹² Ra Māca T'ofu bi 'ñena gue nu'a tó'o da ne da gamfri, dá gamfri, ngue'a otho ni 'nara nthahni dega xodyo ni nú'u hingyá xodyo, ngue'a ra Zidada go gue'a ra Zidada pa gatho, nehe ra memati'a pa gatho nuto da hyomba rá mfats'i'a. ¹³ Ngue'a ra Māca T'ofu ena gue gatho nuto da 'yapa ra Zidada da mpøhø, da pøhø'a. ¹⁴ Pe ¿hanja da za da 'yapabi 'na gue da pøhø 'bu hingui camfri gue 'bui? Y ¿hanja da za da gamfri 'bu hinxa 'yøde de gue'a? Y ¿hanja da 'yøde 'bu jo'o to'o da xipabi? ¹⁵ Y ¿hanja da za to'o da ma da manba rá noya Ajuá 'bu hinto xa mehni? Y ya xa 'behni nú'u to'o manba rá noya Ajuá, ngue'a enga ja ra Māca T'ofu: “¿Hangu ra johya dí pe'tshu ngue'a xa zøhø nú'u to'o bra hñá 'nara hoga t'øde gue gatho ma da 'múi te rá 'ñenthol!”

¹⁶ Pe hingue gatho ya ja'i xa ne xa 'yøde ra māca hoga t'øde. Ngu xqui mangu ra badi Isaía maya'bu, ne bi 'ñena: “Zi Hmu, hinxa ne to xa gamfri numa noyahú.” ¹⁷ Hangu pa da za da gamfri 'na, mahyoni da 'yøde 'na, y mahyoni dra hma de ra Zidada Jesucristo pa njabu da nt'øde de gue'a.

¹⁸ Pe dí ena: ¿Ha gue hinxa 'yøde'u? ¿Haha, xi majuani ya xa 'yøde'u! Ngue'a enga ja ra Māca T'ofu:

Gatho ja ra ximhai xa nt'øde yá noya'u.

Haha gatho maxøgue ra ximhai xa njabu.

¹⁹ Ma'na'qui dí mā: ¿Ha gue himbi unga nguenda ya me Israel? Haha, bi unga nguenda, ngue'a ra Moise bi mā rá mudi gue Ajuá bi 'ñena:

Nugui ma ga japi nú'u ya ja'i hingo ma hnini hma, y nu'ahu ma da zøt'a ri muihu por gue'a.

Por nuya japi ma ga umba ya 'ñamfadi gá ja'i, nu'ahu ma da bø ri cuehu.

²⁰ Nepu ra badi Isaía himbi ntsu bi mā gue Ajuá bi 'ñena njaua:

Nu'u himi hongagui go gue'u bi zucagui,

ha nu'u himri 'ñanigui dá ma dá tsadiga'u.

²¹ Nehe bi 'ñena de ya me Israel gue Ajuá bi 'ñena njaua: “Nugui hindá tsaya dá zofu nuya ja'i pa xa ñobrihma, pe nu'ú himbi ne bi 'yøde ngue'a xi ya ts'o'yøde ne ya nøt'e.”

11

Ajuá bi huahna 'raya me Israel hangue nu'ú bi mpøhø

¹ Nu'bú, ¿ha gue ga beñhu gue Ajuá xa hycpu rá hnini? ¿Hina, hinhya'mu! Ngue'a nequi drá me Israel stí 'ñehe de yá ja'i ra Benjami de rá ji ra Abrá. ² Ajuá hinxa zogui rá hnini nú'a bi 'ñembi gue go rá hnini'a de rá mudi. ¿Ha gue hingui pahú te mangu ra Māca T'ofu habu mā de ra Elía, gue nu'a mi manbabi ra hnini de Israel co Ajuá? Ne bi 'ñena njaua: ³ “Ma zi Hmu'i, nuna hninina xa hyop'a'i gatho ri 'mehni, ne xa huata gatho ri ata. Y de gatho nú'u to'o mi camfri'i hønsegui dí pongui, y nu'ú xi honi hanja da hyogaguihma.” ⁴ Nu'bú Ajuá bi datuabi njaua: “Dí pe'tsitho yoto 'mo ya 'ñøhø pa da nsundagui, nú'u hinxa ndandiñahmu ja rá thandi ra c'oi Baal.” ⁵ Nehe njabu nuya pabya xa gohi hønse 'na zi tui ya me Israel nú'u xa huahna Ajuá co rá hñoja'i. ⁶ Y 'bu bi huahni co rá hñoja'i, nu'bú hingue po yá 'befi øt'e'u. 'Bu di gue'a dega 'befi hma, nu'bú Ajuá hindi øt'e co rá hñoja'i.

⁷ Xibya ¿te ga beñhu de nú'a thogui ya me Israel? Nu'u ya me Israel mi ndunthi, himbi zudi hanja da za da 'múi xá hño co Ajuá, pe nu'u 'na tui xqui thahni, nu'ú ha, bi za bi 'múi xá hño ja rá thandi Ajuá. Y nu'u ya me Israel mi ndunthi, bi meguibi yá mfeni, y himbi ne bi gamfri nú'a bi mangu Ajuá. ⁸ Ngu xa nt'ofu ja ra Māca T'ofu: “Ajuá bi japi'u bi mpumfri, bi japi bi ngoda pa hinda hyandi, nehe bi japi bi ngogu pa hinda 'yøde asta mapaya.” ⁹ Y ra Davi bi mā de ya japi xqui t'umba ya me Israel, bi t'ents'ua ra 'ñu ne bi 'ñena njaua:

Nuyá mexa da 'bø'tsuabi gue'a da ngu 'nara xit'a ne 'nara trampa habu da zo'u,
y ja da japini da gut'i nú'a tu'u.

¹⁰ Dá njot'a yá da'u pa hinda hyandi,
y dá ndoqui nzantho co yá 'bats'i ri du.

Ajuá hinxa 'medi pa nzantho nurá hmate co ya xodyo, hangue nú'u hinyá xodyo rí
ñepi da su yá jamfri

¹¹ Nu'bú, xi nú'ú, ¿ha gue xa 'betuabi rá hmate Ajuá pa nzantho po yá 'ñajamfri? ¡Hina,
hinhya'mu! Pe po yá nts'o'yøde'u bi zu ra mpøhø gatho ma'ra ya hnini, pa njabu da
nuhu yá mfeni ya me Israel pa da yopa hñani'u ra japi ngu nú'a xa hñanga ma'ra ya
hnini hinyá xodyo. ¹² Ya gue po rá nts'o'yøde ra hnini Israel bi nja ra hño pa gatho ya
meximhai, ne bi nja 'nara danga japi pa nu ma'ra ya hnini hinyá xodyo, nu'bú jtengu
hma ra japi da hñanga nú'u hinyá xodyo nú'a ra pa ya xodyo da gamfri Ajuá!

¹³ Nú'ahu hinyá xodyohu, ja'a dí ne ga xi'ahu. Ajuá bi hñuxcagui dega apostol pa
gue'ahu nú'ahu hinyá xodyohu, hangue dí e'tsua rá nsu ma 'befi ¹⁴ pa xahma da za ga
nupa yá mfeni 'ra de nú'u ma mixodyo'be da ne da hñanga nehe nú'a ra japi xcá hañhu,
ne da mpøhø'u. ¹⁵ Ya gue Ajuá bi hyepu ya xodyo ne go bi japi gatho ya meximhai ngue'a
bi 'yøt'e pa bi za bi 'mui xá hño con gue'a, nu'bú jtengu ra japi ma da umbabi'u nu sta
yopa munts'a ya xodyo ma'na'qui! Ne nura japi'a go gue'a 'nara 'ra'yo te. ¹⁶ Nu'bu Ajuá
bi huahna ya mudi xita de ra hnini Israel pa dyá meti'a, nu'bú gatho ra hnini Israel go rá
metitho Ajuá, nja ngu 'nara 'bai gá za, 'bu Ajuá ri japa yá 'yu, nehe yá 'yeza njapi, y nehe
nja ngu ya hme, 'bu ra mudi hme njapi, nu'bú gatho ra bola jani njapi.

¹⁷ Ngu 'nara 'bai gá hoga olivo da ts'ecua 'nará 'yeza ne da cueta 'nará 'yeza ra mbanga
olivo pa nu'á da zipa rá ngui rá 'yu nú'a ra hoga olivo, njabu nehe 'raya xodyo bri t'equé
de Ajuá ne nú'ahu hinyá xodyohu go xra hmunts'a'ihu pa dyá hnini'ihu Ajuá nehe, ne
xcá hñanihu yá japi Ajuá. ¹⁸ Masque'a oxqui ndanguihu de ya xodyo, ngue'a guí padihu
gue hingo ya 'yeza ri umba ra te yá 'yu ra za, nuya 'yu go gue'u ri umba ra te ya 'yeza.

¹⁹ Nu'ahu ma gui 'ñenahu: “Ya 'yeza bri ts'equi pa bi za bri juetcahu.” ²⁰ Majuani, bri
t'equé'u, pe bri t'equé ngue'a himbi ne bi gamfri'u. Ha nu'ahu ya rá hnini'ihu Ajuá ngue'a
guí camfrihu. Hangue oxqui ndanguihu. Nu'a gui 'yøthu, tsuhu Ajuá. ²¹ Nu'bu Ajuá xa
castiga ya xodyo nú'u to'o ngu ya 'yeza hinga njuete, nehe nú'ahu hinyá xodyohu y guí
njahu ngu ya 'yeza xa njuete, da za da castiga'ihu nehe. ²² Hangue dá zo ri mfenihu nú'a
bi 'yøt'e Ajuá, njabu ngu ra hoja'i, njabu ra zate nehe. Bi nhyoja'i con gue'ahu, ha nu'u
ya xodyo bi nts'o'yøde, bi 'ueque'u. Hangue nu'a mahyoni gui 'yøthu, sigui gui 'bahu
ja rá hñoja'i, ngue'a nu'bu hina, da 'uec'a'ihu nehe. ²³ Y nehe nuya xodyo nu'bu hinda
sigui yá 'ñajamfri, nu'bú dra yopa cuete ja ra 'bai gá olivo habu mi tøgue'u, ngue'a Ajuá
ja rá ts'edi pa da yopa cuete'u. ²⁴ Ngue'a 'bu nú'ahu hinyá xodyohu ngu gyá 'yezahu de
'nara mbanga olivo, xa ts'ec'ahu de ri 'baihu, y bi za bri juet'ahu ja ra hoga olivo masque
nu'ahu grá mbanga olivohu, xihma ya xodyo gue go gue'u ya 'yeza yá meti ra hoga 'bai
gá olivo, ma'na da za da ncuete ma'na'qui ja rá 'bai!

Rá ngats'i ma da mpøhø ra hnini de Israel

²⁵ Zi cuhu, dí ne gui padihu nuna mfadi xqui nt'agui hmaha. Dí ne gui padihu pa hingui
beñhu gue hønse'ihu xa huahn'ahu Ajuá. Pahue gue masque Ajuá xa japi xa megui yá
mfeni ndunthi ya me Israel, pe 'ra de gue'u xa m'etsitho ja rá hnini'a. Pe hingue pa
nzantho ma da megui yá mfeni, hønse asta hinda zøxa ra 'bede de nuya ja'i hinyá xodyo
nú'u ma da mpøhø. ²⁶ Nepu de gue'a gatho ya me Israel ma da mpøhø. Ma da nja ngu xa
t'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena:

Nuni Sión nú'a rá hnini Ajuá ja ma drí 'ñehni ra Ñante
nú'a ma da xucuabi yá ts'ot'øt'e ya me Israel nú'u yá ja'i ra Cobo.

²⁷ Y nu xcrá xucuabi yá ts'oqui'u,
ya stá cumpli ma cohi nú'a stá cohi con gue'u.

²⁸ Pa da za da ntunga ra maca hoga t'ode ja ma'ra ya hnini ngu xa beni Ajuá, nu'á xa hyanda ya xodyo ngu yá ncontra'a, pa go da jap'a'ihú nú'ahú hinguá xodyohú. Pe Ajuá maditho ya xodyo po rá ngue yá xita'ú nú'ú bi huahni'a. ²⁹ Ajuá hinguí pata rá mfeni. Nú'a da uni, hinda ma da hñáqui, ne hinda ma da hyepú nú'ú to'o xa huahni'a. ³⁰ Nú'ahú hinguá xodyohú hinguí camfrihmahú Ajuá, pe nubyá co rá nthe cate Ajuá bi jap'a'ihú ngue'a ya xodyo himbi ne bi gamfri ra zi Hmu Jesucristo. ³¹ Nubyá nuya xodyo bi 'ñagamfri, pe bi njabú pa 'mefa, co rá nthe cate Ajuá da jap'i'ú ngu bi jap'a'ihú. ³² Njabú Ajuá bi zotho gatho co yá 'ñajamfri, gue dya xodyo gue hindya xodyo, pa 'mefa da huequi'ú mahyegui.

³³ ¡Xi ra dangui rá mfadi Ajuá, ngue'a padi gatho nú'a t'ot'e, y padi hanja da 'yot'e gatho nú'a go da ne! Hinda za to da badi gatho nú'a te beni Ajuá, ne hinda za to da badi hanja ot'e nú'ú ya danga 'befi ot'e'a. ³⁴ “¿To'o gue'a patuabi rá mfeni Ajuá? y ¿to'o gue'a xa 'yo'mbabi rá 'ñu'a? ³⁵ Y ¿to'o 'met'o xa nja te xa umbabi Ajuá, pa njabú Ajuá da co'tsuabi'a?” ³⁶ Nguetho go guese'a bi hoqui gatho nú'a te ja, y gatho o ja rá 'ye'a, y gatho'ú pa rá nsunda'a. Y nu'á drá nsunda pa nzantho. Njabú gue'a.

12

Ga umfú Ajuá gatho ma tehú pa ga pephú ngu ne'a

¹ Nubyá, ma zi cu'ihú, xcá hyanthú rá ndanguí rá nthe cate Ajuá xa 'yotcahú. Hangué dí bante'ihú gue gui daphú Ajuá gatho ri tehú. Gue'a 'nara hñá'ti strá nt'axi ngu nú'a ri ho'a, ngue'a nu'bú guí othú njabú, guí xocambenihú Ajuá co ri corasohú. ² Oxqui tenbahú yá 'múí nú'ú ya ja'i 'yo ja ra ts'oqui. Nu'a gui 'yothú, tenda ri 'ra'yo mfenihú pa njabú xi gui 'buhú 'nara 'ra'yo 'múí, y 'bú gui njahubú ma gui patuahú nda'a rá paha Ajuá gui 'yothú, y nú'a rá paha'a gue'a nú'a gui 'yothú nú'a xá hño ne nú'a ri ho'a, ne gui 'buhú xá hño ja rá thandi'a.

³ Ajuá xa 'racagui nuna ra nsu dega apostol po rá hñoja'i, hangue ma ga xi'ahú nda'a rí 'ñepi gui 'yothú. Oxqui ma gui beñhú gue gyá danguihú y masque hina. Benihú xá hño ne hyandasehú hangú rá ndunthi ri jamfrihú nú'a xa 'ra'ahú Ajuá cada 'na de gue'ahú. ⁴ Ngué'a nja ngu ma ndo'yohú dí pe'tshú ndunthi ya xeni pe gatho ya xeni hingue 'nada yá 'befi pefi. ⁵ Njabú nehe masque dí ndunthihú, pe dí 'nada ra ndo'yohú co ra Zidada Jesucristo, y gatho nú'ú ngu dyá xenihú de 'nada ra ndo'yo.

⁶ Ne 'rama'na'ño ya mfadi ne ra ts'edi xa 'racaguihú Ajuá po rá hñoja'i'a pa ga pefihú nú'a ra 'befi xa 'racaguihú. 'Bú 'nara cu xa t'umbabi 'nara ts'edi pa da manba rá noya Ajuá, dá mañ'a ngu rá ndunthi ra jamfri pe'tsi'a. ⁷ Nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da mfaste, dá mfaste. Ha nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da nxahnate, dá nxahnate. ⁸ Nu'a tó'o xa t'umba ra mfadi pa da unga ra ts'ofa, dá nzote'a, ha nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da unga 'nara mfats'i, dá uni con gatho rá múí. Nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da nda, dá nda con gatho rá mfeni, ha nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da mats'i nú'ú to'o othobi, dá mats'i con gatho rá múí.

Nú'a rí 'ñepi da mēfi ra gamfri

⁹ Dá nja ri hmátehú pa gatho ya ja'i, pe hingue de maxots'etho. Utsahú nú'a xá nts'o, y tenhú nú'a xá hño. ¹⁰ Mádi hú 'na ngu 'na co ra hmáte nú'a xa 'ra'ahú Ajuá ngue'a gyá cuhú, ne 'ñumbahú ra t'equ'ei 'na ngu ma'na.

¹¹ 'Yothú ri 'befihú con gatho ri ts'edihú. Ostí ma da zu'ahú ra ndahñei. Pēpabihú ma Zidadahú ra Jesucristo con gatho ri múihú.

¹² Johyahú ngue'a guí t'omhú ma gui 'buhú ja rá nsunda Ajuá. Tséthú gatho ya ts'othogui, ne oguí tsayahú gui 'yaphú Ajuá.

¹³ Faxhú ya cu nú'ú hinguí tsupi, ne umfú ntsaya nú'ú to'o tsōñ'a'ihú.

¹⁴ 'Yaphú Ajuá da mats'i nú'ú to'o ot'ahú ra nts'o'múí, oxqui tsañhú'ú.

¹⁵ Johyahú co nú'ú to'o ri johya, ne nzonihú co nú'ú to'o zoni.

¹⁶ 'Buhũ mahyegui co 'nadra hmate, oxqui 'ñets'ihũ nixi gui 'ueguehũ de ya zi hyoya cu. 'Yohũ mahyegui con gue'ũ. Oxqui beñhũ de ri mfenisehehũ gue gyá bamhyahũ.

¹⁷ Oxqui ø'tuahũ ra nts'o'mũ nú'a to'o da 'yø't'ahũ ra nts'o'mũ. Nu'a gui 'yøthũ, gui jamasuhũ gui 'yohũ xá hño ja yá thandi gatho ya ja'i. ¹⁸ 'Yøthũ 'nara ts'edi asta habũ da za pa gui 'buhũ 'nara hoga'mũ con gatho ya ja'i. ¹⁹ Ma zi hmadi cu'ihũ, oxqui co'tsuahũ nú'a da 'yø't'ahũ ya ts'o'mũ, tsocuathohũ Ajuã, ngue'a Ajuã mã ja ra Maca T'ofõ ne ena: "Nugui hõnsegui tsa ga co'tsuabi nú'ũ to'o ø't'a ra nts'o'mũ, nugui go ga unga ra njut'i." ²⁰ Nehe ena njaua: "Nu'bu ri ncontra tsũ ra thuhu, umbabi te da zi, ha nu'bu tsũ ra nduthe, umba ra dehe da zi. Nu'bu gui 'yø't'e njabũ, nu'bũ nu'á da ntsø'mi ndunthi." ²¹ Oxqui hoñhũ hanja gui 'yøthũ 'nara 'ñũ. Gatho nú'a to'o da 'yø't'ahũ 'nara 'ñũ, co'tsuabi co 'nara hño, y njabũ ma gui ntatehũ de ra 'ñũ.

13

¹ Gatho ya ja'i rí 'ñepi da 'yøte nú'ũ to'o hã ra ts'utbi, ngue'a go Ajuã xa hñuxa gatho ya ts'utbi ja ra ximhai. Nehe go gue'a xa hñuts'i nú'ũ to'o hã ra ts'utbi. ² Hangué nu'ũ tó'o nø'tua ra ts'utbi, go gue'ũ nø'tua nú'a xa manda Ajuã nehe. Y nu'ũ tó'o nø'tua ra ts'utbi, go honse ra castigo. ³ Ya ndã hinxã thuts'i pa da zu nú'ũ to'o ø't'e xá hño, nu'ũ xa thuts'i pa da zu nú'ũ to'o hingui ø't'e xá hño. Hangué nu'bu hingui nehũ te da xi'ahũ nú'ũ to'o hã ra ts'utbi, nu'bũ 'yøthũ gatho nú'a xá hño, y njabũ nu'ũ da ñamañho de gue'ahũ. ⁴ Nu'ũ go gue'ũ yá 'bego Ajuã pa ri hñohũ. Pe 'bũ gui 'yøthũ nú'a hingui ho, rí 'ñepi gui tsuh'ũ, ngue'a nu'ũ hã ra ts'edi pa da castiga'ihũ, ngue'a Ajuã go gue'a xa hñuts'i'ũ pa da castiga gatho nú'ũ to'o hingui ø't'e xá hño. ⁵ Hangué mathoni gui 'yøteh'ũ, ne hingue hõnse pa hinda castiga'ihũ, nehe pa gui 'yøtehũ nú'a xi'ahũ ri mfenihũ. ⁶ Hangué nehe dí juthũ ya njut'i ja ra gobierhnu, ngue'a nu to'o hã ra ts'utbi go yá mæfi Ajuã, ne nu'ũ xi ri 'ramanu da mæfi nuna 'befina.

⁷ Ju'tuabihũ gatho nú'ũ to'o guí tuphũ. Jut'a ri cotahũ, jut'a ri rentahũ. Nu'ũ tó'o rí 'ñepi gui umfũ ra t'equ'e'i, umfũ, ha nu'ũ tó'o rí 'ñepi gui numansuhũ, numansuhũ. ⁸ Oto guí tuphũ ni 'nara thai, hõnse gui beñhũ gue rí 'ñepi gui mádi'ũ 'na ngu ma'na, ngue'a nu'a tó'o madi rá miqu'eiui ya bi cumpli ra ley. ⁹ Nu'ahũ guí pahũ ya hmanda nú'ũ mangua ra ley ne ena: "Oxqui ntsinga medinthãti, oxqui hñote, oxqui mpe, oxqui jã'tsua ya nc'uamba ri miqu'eiui, oxqui hyøcua nú'a pe'tsa ri miqu'eiui." Pe nuya ya hmandaya ne nú'ũ ma'ra ya hmanda, gue'a mahyegui nú'a ra hmanda ena: "Madi ri miqu'eiui ne su ngu grí nsu sehe." ¹⁰ Ngue'a nu'a tó'o pe'tsa ra hmate, hingui ø'tua ra nts'o'mũ rá miqu'eiui, hangué nu'a tó'o pe'tsa ra hmate go gue'a ri cumpli ra ley.

¹¹ De dí øthũ gatho núya ngu dí xi'ahũ, ga beñhũ de nuya ya pa dí 'buhũ ne ga japhũ da nu ma mfenihũ, ngue'a ma Zidadahũ ya ma'na 'bui guetbũ de nú'a ndã camfrihũ pa e da ñangaguihũ de nuya ts'othogui dí thohãua ja ra ximhai. ¹² Ya 'yo rí thogui ra 'bexuui, 'yo rí moca ra xudi. Hangué mathoni ga tsoguihũ ya ts'o'befi dega 'betsa ngu nú'ũ ø't'a ya ja'i dega xuui. Ya ga hñocjũ pa ga øthũ ya hoga 'befi dega pa, ngu ri hñoca 'nara soldado pa da ma ja ra tuhni. ¹³ Ga 'yohũ ngu rí 'ñehe ngu nú'ũ 'yo dega pa, hinga maha habũ ja ya ngo dega tixfani, nixi ga ntixfanihũ. Hinga hñuxhũ co nú'ũ to'o hingue xi ma 'beshãhũ, nixi ga 'yohũ ja ma'ra ya ts'ot'ø't'e. Hinga 'ñø't'atuhnihũ, y nixi ga ne ga nsehẽhũ. ¹⁴ Nu'a ga øthũ hã, ma ga honbahũ rá mfats'i ra Zidada Jesucristo pa ga 'yohũ ngu bi 'ño'a, y hinga hoñhũ hanja ga øthũ yá hne ma ndaxjua 'mũihũ.

14

Hinda za to da ñoni yá cu

¹ Umfũ nsequi da 'mũ ja ri nijahũ nú'a to'o otho ndunthi rá jamfri, pe hingue pa gui ntsanoyahũ con gue'a de nú'ũ ya mfeni xa gu. ² Ngue'a 'ra camfri gue tsa da zi gatho nú'a ja te da ts'i; ha nu'ũ ma'ra tó'o otho ndunthi yá jamfri hingui ne da zi nu'araza, hõnse ya zi c'ani. ³ Nu'a tó'o tsi gatho nú'a te ts'i, odi utsa nú'a to'o hingui tsi. Ha nu'a tó'o hingui tsi gatho nú'a te ts'i, odi 'yø de nú'a to'o tsi, ngue'a nu Ajuã bi 'yø't'a rá bãtsi nu

mi camfri'a. ⁴ ¿To'o'ihũ pa guí 'yøbihũ rá 'bego ma'na ra ja'i? ¿Ha hinguí pahũ gue nurá hmu nú'a ra 'bego'a go gue'a da mā ua 'yo xá hño ua hina? Y njabũtho nehe nuya cu'ũ, go guese Ajuã ma da mā ua xá hño o hinguí ho nú'a øt'e'ũ, hangue nu'ú ma da 'mũi xá hño ja rá thandi Ajuã ngue'a go guese'a ja rá ts'edi pa da mats'i'ũ.

⁵ Ra camfri gue mathoni da thahna 'raya pa pa dra søcambeni Ajuã, ha nu ma'ra camfri gue gatho ya pa rí 'ñepi da thandi mahyegui. Cada 'na rí 'ñepi da badi xá hño de nú'a te beni. ⁶ Nu'ũ tó'o ri jamasu de ra pa, øt'e njabũ pa da ho ra Zidada, ha nu'ũ tó'o hini jamasu de ra pa, nehe øt'e njabũ pa da ho ra Zidada. Y nu'ũ tó'o tsi gatho nú'a te ts'i, nu'ú tsi pa rá nsunda Ajuã, ngue'a ri umba njamãdi Ajuã. Ha nu'ũ hinguí tsi gatho nú'a te ts'i, nu'ú øt'e'ũ pa rá nsunda Ajuã, y umba njamãdi Ajuã nehe.

⁷ Ngue'a ni 'na de guecjũ hindí tehũ pa ga øthũ nú'a go ga nesehũ, y nu xcrá tuhũ, hingo nú'a ra ora go ga huanseshũ. ⁸ Ngue'a nu'bũ dí tehũ dí ohũ ja rá 'yẽ ra Zidada ne dí 'bũhũ pa rá nsunda'a, y nu'bũ ga tuhũ guet'atho dí ohũ ja rá 'yẽ ne dí 'bũhũ pa rá nsunda'a. Hangue nujũ, nzantho dí ohũ ja rá 'yẽ gue gra tehũ gue hina. ⁹ Ngue'a pa guehna bi du ra Zidada Jesucristo y bi yopa nte pa bi Hmu de nú'ũ te y de nú'ũ xa du.

¹⁰ Hangue nu'ahũ ¿pa te guí 'yø ri cuhũ? O ¿pa te guí utsahũ ri cuhũ? Ngue'a nu xcrá tuhũ gathoguihũ ma ga 'baihũ ja rá thandi ra Zidada pa go da hñãbgahũ nguenda'a.

¹¹ Ngue'a ma da njabũ ngu xa t'ofõ ja ra Mãca T'ofõ ne ena:

Nugui drá Ajuã dí te, hangue ma da njabũ nú'a ma ga mā nubya, gue gatho ya ja'i ma da ndandiñahmu ja ma thandi, ne da xøcambenigui.

¹² Hangue cada 'na de guecseshũ ma ga daphũ nguenda Ajuã.

Ga nsusehũ pa hinga japhũ ma cuhũ da 'yøt'a 'nara ts'oqui

¹³ Hangue hinga 'ñøhũ 'na ngu ma'na. Nu'a ga øthũ hã, ma ga nsusehũ pa hinga japhũ ma cuhũ da 'yøt'a 'nara ts'oqui. ¹⁴ Nugui dí padi xá hño gue gatho nú'a ja da ts'i hinxá nts'o, ngue'a njabũ xa 'ñutcgui ra Zidada Jesucristo. Pe nu'a tó'o beni gue xá nts'o 'nara t'øt'e nú'a ts'i, pa nú'a to'o beni njabũ hã, xá nts'o. ¹⁵ Hangue nu'bũ guí tsi 'nara t'øt'e nú'a beni'a ri cu gue hinguí ho da ts'i, y njabũ da du rá mũi, nu'bũ nu'i ya hinguí 'yo co ra hmate. Oxqui tsi 'nara t'øt'e nú'a da japi da 'medi ma'na, ngue'a nehe po rá ngue'a bi du ra Zidada Jesucristo. ¹⁶ Hangue oguí honi pa hanja da hñãma'ñũ'i, masque nu'i guí beni gue xá hño nú'a guí øt'e. ¹⁷ Nújũ dí 'bũhũ ja rá hmanda Ajuã, hinguí oda ma mfenihũ ya hñuni nixi ya ts'ithe. Nu'a oda ma mfenihũ, nú'a ga 'yohũ xá hño, ne ga 'bũhũ te rá entho, ne ga johyahũ co nú'a ra johya ri 'racaguihũ ra Mãca Ndãhi. ¹⁸ Y nu'a tó'o pepa ra Zidada Jesucristo co nuya hoga 'befiya, Ajuã ri ho'a. Nehe ya ja'i ma da hyandi gue 'yo xá hño'a.

¹⁹ Hangue ga øthũ nú'a faxcaguihũ pa ga 'bũhũ 'nara hoga'mũi 'na ngu ma'na, ne pa ga ntetua jamfrihũ 'na ngu ma'na. ²⁰ Oxqui ts'ocua rá 'befi Ajuã por nú'a te gui tsi. Xi majuãni gatho nú'a te ts'i xá nt'axi, pe hinguí ho gui tsi nú'a guí japi da nts'oca ri cu. ²¹ Xá hño hinguí tsi ra ngø, nixi guí tsi ra vinu, nixi guí 'yøt'a ni 'nara t'øt'e nú'a guí japi da ts'ocua rá mfeni ri cu pa da zo ja ra ts'oqui o pa da ts'ocua rá jamfri. ²² Nu'bũ guí camfri da za guí tsi gatho nú'a te ts'i, nu'bũ zẽ ri jamfri guí pe'tsi ne pascui Ajuã. Nu'a tó'o beni gue xá hño nú'a øt'e, ne 'mefa hinda ma da dũhũ de nú'a xa 'yøt'e, go gue'a njapi ngue'a padi gue xa 'yøt'e xá hño. ²³ Pe nu'a tó'o ri dũhũ de nú'a te tsi, nú'a tu ra thai, ngue'a hinguí tsi co rá jamfri, y gatho nú'a dí øthũ ne 'bũ dí camfrihũ gue hinxá hño, gue'a 'nara ts'oqui.

15

'Yøthũ nú'a da ho ri miqu'eihũ

¹ Nújũ dí zedihũ ja ma jamfrihũ, rí 'ñepi ga pahũ hanja ga tsetuahũ ya mfeni xa gũ nú'ũ ts'ũtho yá jamfri, y hinga øthũ nú'a go dí nesehũ. ² Cada 'na de guecjũ ga øthũ nú'a da ho ma miqu'eihũ pa yá hño'ũ ne pa da te yá jamfri. ³ Ngue'a nehe sehe ra Zidada Jesucristo

himbi 'yøt'e nú'a go rá paha sehe. Nu'á bi zetuatho yá 'mui nú'u to'o mi utsch'a, ngu enga ja ra M̄aca T'ofu habu bi sipa Ajuá ne ena: “Stá tsetuatho yá nt'utsate nú'u to'o ri utsch'a.”
⁴ Ngue'a gathu nú'a bi t'ofu maya'bu ja ra M̄aca T'ofu, bi t'ofu pa ma nt'utuathu, pa njabu ngu nú'u bi zeta maya'bu y ngu bi thu'mba yá mui'u, njabu ma da thubga ma mui'u nehe pa ma'na da ndangui ma nthø'matehu. ⁵ Nubyá nu Ajuá to'o faxcahu pa ga ntsetuahu ne 'racju ra humui, dá 'yøt'e pa gui 'buhu co 'nada ra mfeni ngu bi 'ñutcahu ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ⁶ pa njabu co 'nadra mfeni ne 'nadra jahña gui nsundahu Ajuá ra Dada nurá Dada ma Zi Hmuhu ra Jesucristo.

Bi sipabi ra m̄aca hoga t'øde nú'u hingyá xodyo

⁷ Hangue numahñohu 'na ngu ma'na, ngu bi núgaguihu ra Zidada Jesucristo pa rá nsunda Ajuá. ⁸ Dí m̄a gue ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi mepabi ya xodyo pa bi cumpli yá hña'ti Ajuá nú'u xqui ña'tuabi ndu yá xita'u, y njabu ra Zidada Jesu bi 'ñudi gue Ajuá øt'a gathu ngu nú'a m̄a. ⁹ Nehe bi 'ñehe pa ya ja'i hingyá xodyo da nsunda Ajuá po rá nthecate, ngu xa t'ofu ja ra M̄aca T'ofu ne ena:

Ja ya ja'i hingyá xodyo nugui ma ga m̄anga tengu rá ndangui ri thuhu, y ja ga tu't'a'ini ya jahña.

¹⁰ Nehe enga ja ra M̄aca T'ofu:

Nú'ahu hingyá xodyohu, johyahu mahyegui co rá hnini Ajuá.

¹¹ Nehe ena:

Nsundahu Ajuá gathu nú'ahu hingyá xodyohu guí 'buhu ja gathu rá nguni ra ximhai. ne xocambenihua po yá danga t'øt'e.

¹² Nehe ra badi Isaia bi 'yofo ja ra M̄aca T'ofu ne ena njaua:

Ma da 'mu 'nara t'u de yá ja'i ra Isaí rá dada ra Davi,

y nura t'u'a ma da nda ja ya ja'i nú'u hingyá xodyo,

y nu'á ma da gamfri'a.

¹³ Ajuá nú'a to'o 'racju ra hoga nthø'mate, dá 'ra'ahu ndunthi ra johya ne ra hmetho ja ri corasohu po ri jamfrihu, pa njabu ma'na da ndangui ri nthø'matehu po rá ts'edi ra M̄aca Ndahi.

¹⁴ Ma zi cu'ihu, dí camfri gue xi ja ndunthi ri hñoja'ihu ne ja ndunthi ri mfa'dihu y tsa gui nzofohu 'na ngu ma'na. ¹⁵ Masque njabu, pe nugui dí resga dí op'a'ihu pa ga yopa ben'ahu 'raya t'øt'e ngu nú'a ya xcá padihu. Dí øt'a njabu pa ga cumpli nú'a ra 'befi xa 'racagui Ajuá po rá hmate'a. ¹⁶ Ngue'a nu'á bi hñuxcagui pa ga pepabi ra Zidada Jesucristo pa ga zo ya ja'i hingyá xodyo, pa ga xipabi'u rá hoga noya Ajuá, pa njabu nugui da za ga udi'u ja rá thandi Ajuá ngu 'nara hña'ti xá nt'axi ngu ri ho'a nú'a xa xca ra M̄aca Ndahi.

¹⁷ Hangue po ra Zidada Jesucristo da za ga 'ñets'i de nú'a ra 'befi xa 'racagui Ajuá.

¹⁸ Hiní 'ñepcagui ga 'ñets'i de nú'a xa 'yøt'a ma'ra pa bi gamfri ya ja'i hingyá xodyo. Pe dí padi gue ra Zidada Jesucristo xa mpefi ja ma noya ne ja ma 'befi pa bi gamfri ndunthi de gue'u. ¹⁹ Ra Zidada Jesucristo xa 'raca ra ts'edi pa stá øt'a ndunthi ya milagro, ne stá hanpa rá ts'edi ra M̄aca Ndahi, hangue xa za stá m̄anga ra m̄aca hoga t'øde de ra Zidada Jesucristo maxøgue ja gathu ya hai desde Jerusale asta ra hai Ilirico. ²⁰ Hangue njabu nugui stá øt'a ra ts'edi pa ga ma ga m̄anga ra m̄aca hoga t'øde habu hinxa t'ødetho de ra Zidada Jesucristo pa hinga mpefi habu ya xa mpe ma'ra. ²¹ Guet'a nehe m̄anga ra M̄aca T'ofu ne ena:

Nú'u hinxqui siptho de Ajuá,

y nú'u hinhya'mu xqui 'yøde, go gue'u ma da 'yøde ne da badi.

Ra apostol Pablo beni da ma Nroma

²² Hangue njabu astabya hinxa za stá mabu. ²³ Pe núbya nguetho ya dá juadi ma 'befi ja nuya hnini de guecua, y ngue'a pe'tsa ndunthi ya jeya stá ne ga mabu ga tsøñ'ahu, ²⁴ hangue dí tøm̄i gue 'nitho ga thogui ga tsøñ'ahubu má 'ñu nu grá ma Spaña, y ga johya ndunthi ga 'bui con gue'ahu. Nepu de gue'a dí tøm̄i gue gui nexcaguihu de guerp̄a pa ga thogui grá ma Spaña. ²⁵ Pe nubyá ma ga ma pa Jerusale pa ga ha'tsuabi 'nara mfats'i nuya

zi cu de guehni. ²⁶ Ngue'a nuya zi cu de guehni Macedonia ne de guecua Acaya co 'nara paha bi unga 'nará mfats'i'ũ pa ga hã'tsuabi nuya zi hyoya cu bí 'bũhni Jerusale. ²⁷ Nuya cu me Macedonia ne ya cu me Acaya bi beni gue mri 'ñepi'ũ da 'yø'tuabi njabũ'ũ, ngue'a nu'ú hingyá xodyo ne xqui hñani ra mpøhø po yá noya ya xodyo, hangue rí 'ñepi'ũ da maxa ya xodyo nehe co ya hño de ra ximhai. ²⁸ Hangue nu xcrá juadi ga pẽ nuna 'befina pa ga tsocuabi nuna mfats'i ya cu me Jerusale, ja grá thopũ ga tsøñ'ahũ má 'ñũ nu xcrá ma Spaña. ²⁹ Y dí padi gue nú'bũ xcrá tsøñ'a'ihũbũ, ra Zidada Jesucristo ma da jap'a'ihũ ndunthi ngue'a ma ga zo'ahũ de rá noya'a.

³⁰ Nubyá, zi cuhũ, dí bante'ihũ de rá thuhu ma Zidadahũ ra Jesucristo y po rá hmãte ra Maça Ndãhi ri 'racjũ 'na ngu ma'na, gue gatho'ihũ gui faxcaguihũ gui 'yaphũ Ajuã por guequi. ³¹ 'Yaphũ Ajuã pa nu'á da ñangagui de ya me Judea nú'ũ hingyá gamfri, gue ya zi cu nuni Jerusale da hñani co 'nara johya nura mfats'i ma ga tsocuabi, ³² pa njabũ 'bũ gue'a rá paha Ajuã ga tsøñ'a'ihũ co 'nara johya, ne ga tsaya ts'ũ con gue'ahũ. ³³ Ajuã nú'a faxcahũ pa ga 'bũhũ te rá entho, dá 'mũi con gatho'ihũ. Njabũ gue'a.

16

Ya nzenjua

¹ Ra Febe go gue'a 'nara hoga nju, ne ja rá nsu, ngue'a gue'a 'nara maste de ya gamfri me Cencrea. ² Hangue umfũ ntsaya co ra t'equ'e'i ja ri hmunts'ihũ, ngu rí 'ñep'a'ihũ nú'ahũ gyá gamfrihũ, y faxhũ'a de nú'a de da 'yø'tua ra 'bedi, ngue'a nu'á xa maxa ndunthi ya ja'i y necagui xa maxcagui nehe.

³ Fat'ajuãhũbũ ra zi nju Prisila ne ra zi cu Aquila. Nu'ú xi bi maxcagui ndunthi ja rá 'befi ra Zidada Jesucristo. ⁴ Nu'ú mi resga da unga yá te por guequi, hangue hingo sehegui dí jamadibi'ũ, ne gatho nú'ũ ya cu hingyá xodyo nehe'ũ ri jamadibi'ũ. ⁵ Fat'ajuãhũbũ nehe nuya zi cu ri munts'a ja rá ngu nú'a ra nju Prisila y ra cu Aquila. Fat'ajuãhũbũ nehe ma hmãca cuhũ ra Epeneto, nú'á go gue'a ra mudi bi gamfri ra Zidada Jesucristo nuua Acaya. ⁶ Fat'ajuãhũbũ ra nju Mala, nú'á xi xa max'a'ihũ ndunthi. ⁷ Fat'ajuãhũbũ ra cu Andronico y ra cu Junio, nú'ú go gue'ũ mengu ma hai, nehe go gue'ũ ndí o'be fadi mahyegui'ũ. Nu'ú ja yá nsu ja ya apostol, nehe gue'ũ 'met'o bi gamfri ra Zidada Jesucristo que guequi.

⁸ Nehe fat'ajuãhũbũ ra Amplia numa hmãca cu ja ra jamfri. ⁹ Nehe fat'ajuãhũbũ ra cu Banu nú'a ma mfats'i ja rá 'befi ra Zidada Jesucristo, nehe ma hmãca cu ra Estaqui. ¹⁰ Fat'ajuãhũbũ ra cu Apele, nú'á xa bøni 'nara hoga gamfri de ra Zidada Jesucristo. Ne fat'ajuãhũbũ nú'ũ ya cu ya mengu rá ngu ra cu Aristobulo. ¹¹ Fat'ajuãhũbũ nehe ra cu Erodio, nú'a mengu ma hai. Nehe fat'ajuãhũbũ nú'ũ 'bũ ja rá ngu ra cu Ciso nú'ũ xa gamfri ra Zidada. ¹² Nehe fat'ajuãhũbũ ma zi njuhũ ra Trifena y ra Trifosa, nú'ú ri mpefi ja rá 'befi ra Zidada, nehe ma zi njuhũ ra Persida, nú'á xa mpefi ndunthi ja rá 'befi ra Zidada. ¹³ Nehe fat'ajuãhũbũ ra Rufo nú'a xi ra hoga cu ja ra jamfri; nehe fat'ajuãhũbũ rá ñana'a, nú'a dí ø't'a ra uenda gue ma ñana nehe. ¹⁴ Nehe fat'ajuãhũbũ ra cu Asíncrito y ra cu Flegonte, y ra cu Erma, y ra cu Patroba, y ra cu Erme, y nehe nuya zi cu 'bũi con gue'ũ. ¹⁵ Nehe fat'ajuãhũbũ ra cu Filologo y ra nju Julia, y ra cu Nereo ne rá nju'a, y ra cu Olimpa, y nehe gatho ya zi cu nú'ũ 'bũi con gue'ũ.

¹⁶ Nehe fat'ajuãhũbũ gatho nú'ũ ma'ra ya cu co 'nara nthũfi dega hmãte. Ri fat'ajuã'ihũ gatho yá nija ra Zidada Jesucristo.

¹⁷ Nehe dí bante'ihũ zi cuhũ, gue gui thamfrihũ ndunthi de nú'ũ ne da heca ya cu y japi'ũ da 'yø't'a ya ts'oqui. Nu'ú hingui udi ngu nú'a ya xa t'u't'ahũ, hangue 'ueguehũ de gue'ũ. ¹⁸ Nuya ja'i'ũ ri mpefi hønse pa yá hñose'ũ; hingue pepabi ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. Nu'ú mangan 'raya noya xi ri nt'øde gue xi xá hño, pe hina, hingo gue'a majuani. Nu'ú hat'a nuya zi ja'i hinte yá fadi. ¹⁹ Gatho ya ja'i padi gue xi gyá hoga 'yødehũ, hangue njabũ nugu xi drí johya de gue'ahũ. Pe nehe, nu'a dí ne, dí ne gue da nja ri mfadihũ pa gui 'yøthũ ra hño, hingue pa gui 'yøthũ ra 'ñũ. ²⁰ Y Ajuã nú'a to'o faxcahũ pa ga 'bũhũ te rá entho, go gue'a da 'yø't'e 'bestho pa gui ntãtehũ de ra ts'ondãhi. Ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'a'ihũ co rá hmãte'a.

²¹ Nehe fat'ajua'ihũ ma mfats'i ra cu Timu, nehe fat'ajua'ihũ ra cu Lucio, ra cu Jaso y ra cu Sosipate nú'ũ ya mengu ma hai.

²² Nugui drá Tercio, dí ofo nuna cartana, dí fat'ajua'ihũ de rá thuhu ra Zidada Jesucristo.

²³ Nehe ra cu Gayo pehna'ihũ ra nzenjua, nú'a to'o xa 'raca nsequi ja rá ngu. Nehe xa umba nsequi gatho ya cu pa ja ri munts'iuu. Nehe fat'ajua'ihũ ra cu Erasto, nú'á go gue'a ra me'tsboja de ra hnini. Nehe fat'ajua'ihũ ra cu Cuarto.

²⁴ Ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'a'ihũ gatho'ihũ co rá hmate'a. Njabũ gue'a.

'Nara søcambeni bi 'yøt'a ra apostol Pablo nu mi uadi rá carta

²⁵ Drá nsunda Ajuã nú'a ja rá ts'edi pa da ja'ahũ gui ze ri jamfrihũ ngu nú'a ri udi ra maça hoga noya dí ma. Y nuna ra maça hoga noyana go gue'a ra maça noya nú'a hmambya de ra Zidada Jesucristo. Y por nuna noyana Ajuã bi 'ñutcahũ nú'a xqui beni'a desde rá mudi ne xqui me'tsa nt'agui, gue da unga ra mpøhø pa ya ja'i ja gatho ya hai.

²⁶ Y nubyá po ra maça hoga noya dí ma, ya xa 'ñutcahũ Ajuã nú'a xqui beni. Nehe njabũ bi 'yofo maya'bu ja yá t'ofu yá 'mehni Ajuã nú'ũ bi 'yofo gue da mpøhø ya ja'i hingingá xodyo. Ngue'a Ajuã nú'a 'bui pa nzantho xa manda da ts'ofu ya ja'i ja gatho ya hai pa da gamfri'ũ ne da 'yøte'a.

²⁷ ¡Ajuã go guese'a ja rá mfadi, ga nsundahũ pa nzantho po ra Zidada Jesucristo! Njabũ gue'a.

RÁ MŪDI RA CORINTIO RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI YA GAMFRI MĒ CORINTO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Corinto

¹ Nugui drá Pablo, Ajuá go rá paha'a pa bi zoncagui pa drá apostolgui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Nugui ne ra cu Soste dí op'a'ihē nuna ra carta, ² nú'ahú gyá gamfrihú guí 'buhúbu Corinto. Nu'ahú bi zohn'ahú Ajuá pa gá camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne bi 'uec'ahú de ja ya ts'oqui pa go gui pepabihú'a, ne bi t'axca ri mfenihú mahyegui con gatho nú'u 'bú haburaza ri xocambeni'a. Nú'a ma zi Hmuhú drí xocambeni'ú go guet'a ri xocambeni nehe'u. ³ Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñentho.

Ya japi xa thani po ra Zidada Jesucristo

⁴ Nzantho dí umba njamádi Ajuá por gue'ahú, ngue'a nú'á co rá hñoja'i xa pøhø'ihú po ra Zidada Jesucristo. ⁵ Ajuá xa jap'a'ihú ndunthi ngue'a xcá camfrihú ra Zidada Jesucristo, hangue xa 'ra'ahú ra ts'edi pa guí ñahú de rá noya'a, ne xa 'ra'ahú ndunthi rá hoga mfadi'a nehe. ⁶ Nubya ri hnequi gue xcá camfrihú xá hño gatho nú'a dá xi'ahe de ra Zidada Jesucristo. ⁷ Hangue nubya hinte grí 'behú de gatho ya hoga japi nú'u ri 'racjé Ajuá, ne guí tømhu nú'a ra pa stua yopa pengui ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁸ Nú'á go gue'a ma da su'a'ihú asta ra pa'a rá gats'i ri tehú de guecua ja ra ximhai, pa hinda za to da má gue nu'ahú guí tuhú ra ts'oqui nu stua yopa penga ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁹ Ajuá nzantho ø't'a gatho nú'a xa má, y nú'á go gue'a xa huahn'ahú pa gui 'buhú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo rá T'u'a.

Ya gamfri 'rama'na'ño beni

¹⁰ Zi cuhú dí bante'ihú de rá thuhu ma Zidadahú ra Jesucristo gue da 'nat'a gui mañhú, pa da 'ñotho ya hegue de gue'ahú. Nu'a gui 'yøthú, 'buhú mahyegui co 'nada ra mfeni ne 'nada ra jamfri. ¹¹ Dí xi'ahú njabú ma zi cu'ihú ngue'a xa xicagui nú'u ja te yá njauí ra nju Cloé gue ja ra ora grí ntunsehú. ¹² Dí xi'ahú njabú ngue'a 'ra de gue'ahú guí mañhú njaua: “Nugui drí dena ra cu Pablo”, ha nu ma'ra guí eñhú: “Nugui drí dena ra cu Polo”, y nu ma'ra guí eñhú: “Nugui drí dena ra cu Pedro”, ha nu ma'ra guí eñhú: “Nugui drí dena ra Zidada Jesucristo.” ¹³ ¿Ha gue hingue gatho'ihú guí denhú ra Zidada Jesucristo? ¿Ha gue bi du ja ra pont'i ra Pablo po rá ngue'a'ihú? ¿Ha gue xcá nxistehehú de ja rá thuhu ra Pablo? Hina. ¹⁴ Dí umba njamádi Ajuá gue nugui hønse ra cu Crispo ne ra cu Gayo stá xi'tsi de gue'ahú, y hinto ma'na stá xi'tsi. ¹⁵ Hangue hinda za gui mañhú gue xcá nxistehehú de ma thuhuga. ¹⁶ Nehe dá xi'tsa nú'u ya mengu de ja rá ngu ra cu Teba. Pe de guehni hinstá xi'tsa ma'ra. ¹⁷ Ra Zidada Jesucristo himbá pencagui pa ga ø't'a ra sistehe, nú'á bá pencagui pa ga mangan ra maca noya. Pe hindí má co 'raya noya xi mahotho nú'u de ma mfadise, pa hinda t'ena gue xi ja ma mfadi ne da gamfri ya ja'i hønse co ma hoga noya. Nugui dí ne da gamfri'u hønse po nú'a ra du bi thogui ra Zidada Jesucristo ja ra pont'i.

Ra ts'edi ne ra mfadi de Ajuá go ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi 'ñutcahú

¹⁸ Nujú dí mañhú gue bi du ra Zidada Jesu ja ra pont'i pa ga mpøhøhú, ha nu'u tó'o hingui camfri'a ma da 'mēdi'u ngue'a mañ'u gue hinte ri muui nú'a dí mañhú de rá du ra Zidada Jesucristo. Pe pa núju stá mpøhøhú ri muui, ngue'a go gue'a hanpa rá ts'edi Ajuá. ¹⁹ Mangan njaua ja ra Maca T'ofó:
Ma ga huatuabi yá mfadi ya bamhya,
ne ga hacuabi yá mfeni ya nimfeni.

²⁰ ¿To'o nú'a ra bahmyabya? O ¿to'o nú'a xi ja rá mfadi? Ne ¿to'o nú'a padi gatho te ja mapaya? Jo'o, ngue'a ja rá thandi Ajuá hinte ri muui yá mfadi ya ja'i. ²¹ Ngue'a ya ja'i masque xi ja yá mfadi, hinxa za hanja da badi'u Ajuá. Pe Ajuá rá paha'a da pøhø nú'u to'o da gamfri nú'a ra noya dí mañhũ, masque nú'u ya bamhya ena gue hinte ri muui nú'a dí mañhũ. Pe Ajuá xi ja rá mfadi hangue bi 'yøt'a njabu.

²² Ya xodyo nzantho adi da t'utua 'nara nt'udi, y nuya griego hønse ra mfadi honi, ²³ pe nuju dí mañhũ de ra Zidada Jesucristo nú'a bi tho ja ra pont'i. Y guehna 'nara mfe'tse pa ya xodyo, ne nú'u hingingá xodyo ena gue hinte ri muui nú'a dí mañhũ de rá du ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Pe núju xa huancha Ajuá, gue dyá xodyohũ gue hindyá xodyohũ, gathoguihũ dí pahũ gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo bi hñanpa rá ts'edi ne rá mfadi Ajuá pa bi pøhøguihũ. ²⁵ Ajuá ma'na ja rá mfadi ne ma'na ja rá ts'edi de gatho ya ja'i, masque eñ'u gue hinte ri muui nú'a ra du bi thogui ra Zidada Jesucristo ja ra pont'i. ²⁶ Zi cuhũ, pahũ gue nu'ahũ xa huahn'ahũ Ajuá, masque hinga ndunthi de gue'ahũ guí pe'tshũ ra mfadi de ra ximhai, ne hinga ndunthi de gue'ahũ guí hahũ ra ts'utbi, y ne hinga ndunthi de gue'ahũ guí pe'tshũ 'nara danga nsu. ²⁷ Ajuá bi huahna nú'u hinte yá fadi de guecua ja ra ximhai pa da 'betuabi yá tsa ya bamhya. Ajuá bi huahna nú'u hingui hã ra ts'ediua ja ra ximhai pa da 'betuabi yá tsa nú'u hã ra ts'edibya. ²⁸ Ajuá bi huahna nú'u hinte ri muui ja ra ximhai ne nú'u xi ya t'utsa, ne nú'u to'o ni ts'u yá nsu otho, pa da 'betua yá tsa nú'u to'o pe'tsa yá nsu, ²⁹ pa njabu hinto da 'ñets'i ja rá thandi Ajuá. ³⁰ Ajuá go gue'a bi 'yøt'e pa dá 'nathohũ co ra Zidada Jesucristo, ngue'a nuse Ajuá go gue'a bá pehni'a pa bi 'ñutcahũ rá mfadi Ajuá, ne bi hñasca ma ts'oquihũ, ne bi t'axca ma mfenihũ pa bi za dá 'buhũ xá hño ja rá thandi Ajuá. ³¹ Ajuá bi 'yøt'e njabu pa da nja ngu nú'a xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu habũ ena: "Nu'a tó'o ne da 'ñets'i, dá 'ñets'i, pe de nú'a xa 'yøt'a Ajuá, hingue de nú'a xa 'yøt'ase."

2

Ra apostol Pablo bi ma de ra Zidada Jesucristo ne de rá du

¹ Zi cuhũ, nugui nu ndá mabu pa dá zo'ahũ de rá noya Ajuá, hindá zo'ahũ co 'raya danga noya xá hñei, nixi co ndunthi ra mfadi de guecsehẽ. ² Pe nu de nduá 'bupũ, dá ja dá zo'ahũ hønse de ma Zidadahũ ra Jesucristo nú'a bri pont'a ja ra pont'i ne bi tho, ne hindá zo'ahũ de ma'na ra noya. ³ Nu ndá zo'ahũ mi otho ma ts'edisẽ, ne mi 'racagui ndunthi ra ntsu pa ga ñã, asta ndrí huat'i. ⁴ Hindá ne dá zo'ahũ co ra mfadi de ra ximhai pa gá camfrihũ, nugui dá zo'ahũ co rá ts'edi ra Maça Ndahi. ⁵ Dá zo'ahũ njabu pa bi za gá camfrihũ co rá ts'edi ra Maça Ndahi, hingue ngue'a gá 'yødehũ yá mfadi ya ja'i.

Ajuá utcaguihũ tengu rá 'mũi'a co rá ts'edi ra Maça Ndahi

⁶ Nú'u to'o xa ze yá jamfri dí zofuhe co ra mfadi pe nura mfadi'a go bra 'ñehe de Ajuá, hingue de ra ximhai, nixi de yá mfadi ya ndã nú'u ma da uadi da thogui. ⁷ Dí mañhe de nú'a bi 'yøt'a Ajuá pa bi za dá mpøhøhũ ne ga tsøñhũ ja rá nsunda'a. Y nú'a dí mañhe go gue'a ra hoga mfadi xqui beni Ajuá desde ante da nja ra ximhai, ne himi fadihma, pe nubyá ya xa 'ñutcahũ. ⁸ Ni 'na de nuya ndã de ja ra ximhai himbi badi nuna ra mfadi xa 'racju Ajuá, ngue'a nu'bũ xa badi'u, hinxa hyohma ja ra pont'i numa Zidadahũ xá nsunda. ⁹ Bi nja ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maça T'ofu habũ ena:

Ni 'nara ja'i himbi za bi hyandi, nixi bi 'yøde,
nixi bi zo rá mfeni tengu rá 'mũi de ja rá ñani Ajuá,
ne hinto xa badi gatho nú'u ya japi xa beni da umbabi nú'u to'o ri maði'a.

¹⁰ Y nujú, Ajuá bi 'ñutcaguihũ gatho nuya t'øt'eya po rá ts'edi ra Maça Ndahi, ngue'a nura Maça Ndahi go gue'a padi xá hño gatho, ne asta padi gatho nú'a te bengã Ajuá.

¹¹ Ni 'nara ja'i hingui tsa da batua rá mfeni ma'na rá miqu'eiui, ngue'a cada 'na go padise tengu rá mfeni. Njabuho nehe ni 'na hinto patua rá mfeni Ajuá. Nura Maça Ndahi hã, go gue'a patuabi rá mfeni Ajuá. ¹² Y nura Maça Ndahi'a xuá mencahũ pa da 'ñutcahũ gatho nuya hño ri 'racju'a, y hingo dí hamfu rá mfadi ra ximhai pa ga pahũ nuya hño'u.

¹³ Nuje dí udihe ngu nú'a utcahe ra M̄aca Ndahi, hindí udihe co ma mfadisēhe. Nú'u to'o pe'tsa ra M̄aca Ndahi ja yá coraso, dí utuabihe co ya noya nú'u 'racaguihe ra M̄aca Ndahi.

¹⁴ Pe nú'a ra ja'i hinxa gamfri Ajuā hingui hani nú'a udi rá M̄aca Ndahi Ajuā, ngue'a beni'a gue hinte ri muui. Ne hingui tsa da badise'a, ngue'a mahyoni go da 'ñutuabi ra M̄aca Ndahi pa da za da bad'i'a. ¹⁵ Pe nu'a tó'o xa gamfri Ajuā ne pe'tsa ra M̄aca Ndahi ja rá coraso, nú'á ha, padi xá hño gatho nú'u ya nt'udi'u, ne padi nda'a ra hño y nda'a ra 'ñu. Pe nu'a tó'o hingui pe'tsa ra M̄aca Ndahi, hingui tsa da xipabi te gra 'm̄ui'a. ¹⁶ Enga ja ra M̄aca T'ofó: ¿To ja gue'a xa batuabi rá mfeni ra Zidada? O ¿to ja gue'a xa za xa 'ñutuabi te da 'yøt'e'a? Jo'o. Pe nujubya ha, dí patuahá rá mfeni ma Zidadahá ra Jesucristo.

3

Ra apostol Pablo ne ra Apolo mahyegui yá mēfi Ajuā

¹ Zi cuhú, dá zo'ahú ngu ts'ofó nú'u hints'u xa ze yá jamfri, ngu ya t'ubatsi hinte yá faditho, ngue'a himbi za dá zo'ahú ngu 'raya cu nú'u padi xá hño nú'u ya nt'udi udi ra M̄aca Ndahi. ² Dá zo'ahú 'ramats'u ngu 'raya zi batsi nú'u tsutho, ngue'a himbi za dá xi'ahú ya noya xá hñei, ngue'a mi otho ndunthi ri mfadihú, y asta nubya hinxa za stá xi'ahú gatho. ³ Ngue'a nu'ahú guí øt'athohú ngu nú'a øt'a nú'u hingyá gamfri, ngue'a gyá ndustehú, ne gyá necatsuihú, ne gyá necatuhnihú. Hangué por gue'a hinxcá 'ueguethohú de ja ya ts'oqui, ngue'a guí 'yohú ngu nú'u hinxa gamfri Ajuā. ⁴ 'Ra de gue'ahú guí eñhú: “Nugui drí dena ra cu Pablo”, ha nu ma'ra guí eñhú: “Nugui drí dena ra cu Polo”. Xi de guí mañhú njabú, ¿ha gue hinguí øthú ngu nú'u ya ja'i hingyá gamfri?

⁵ Xi ¿te ma 'befi dí pefi? Y ¿te ma 'befi pefi ra cu Polo? Nugui ne ra cu Polo dyá 'begothohe de Ajuā, ne go guecaguihe dá zo'ahé pa gá camfrihú'a. Nugui ne ra cu Polo, cada 'na de guecje dí pefihe ra 'befi xa 'racaguihe Ajuā. ⁶ Nugui go rá mudi dá zo'ahú de rá noya Ajuā, ha nura cu Polo go xa su'a'ihú asta nubya, pe nu'a tó'o xa 'ra'ahú ra jamfri, go guesche Ajuā. ⁷ Hangué ni guequi ni ra cu Polo hinda za te ga pehe de guecsehe. Nu Ajuā go gue'a ja rá ts'edi pa xa japi xa te ri jamfrihú. ⁸ Hangué guí njahú ngu 'nara huáhi habú stá mpehe, nugui go stá pot'i, ra cu Polo go xa 'ñunthe. Hangué ngu ra mot'i ne ra 'ñunthe, Ajuā ma da gutcahe ngu nú'a stá pefihe. ⁹ Nuje dyá mēfihe de Ajuā, ha nu'ahú guí njahú ngu 'nara huáhi habú ri mpefi'a.

Ne guí njahú ngu 'nará hoga ngu Ajuā ri ju'tsuabi. ¹⁰ Nugui go dí nja ngu 'nara hoga hyocangu dá ju'tsua rá ua ra ngu, gue'a ra 'befi bi 'racagui Ajuā, ha nu ma'na go juxa ra jado. Pe cada 'na mahyoni da jamasu nú'a pefi. ¹¹ Ngue'a otho ma'na ra cimientó da za dra juts'i, hñse nú'a ya ja, y nura cimientó'a go guese ma zi Hmuhá ra Jesucristo. ¹² 'Bú to'o da guts'i de mañá nú'a ra cimientó ya ja, pe'tsi da beni xá hño ua da guts'i dega oro o dega t'axi o dega hoga do, o ua da guts'i dega za o dega xot'o o dega xithi. ¹³ Cada 'na de ya gamfri ma da hnequi rá 'befi'a, ngue'a nú'a ra pa de ra nsuca uenda gue'bu ma da fadi tengu rá 'befi cada 'na. Nú'a ra pa'a ma da nzø ra tsibi, y nuni ja ra tsibi ja ma dra tsapabini rá 'befi cada 'na nú'a xa mēfi. ¹⁴ 'Bú 'na to'o bi hoca rá 'befi mañá de ra cimientó ne hinda zat'a nurá 'befi'a, nu'bú nú'a to'o bi hoca nura 'befi'a ma da hñanga rá thaha. ¹⁵ Pe nu'bu 'na xa mpefi ne nurá 'befi'a ma da zat'i, nu'bú hinda ma da t'umbabi rá thaha. Hinte ma da hñani, ngue'a bi zat'a nú'a xqui mēfi, pe nu'a ma da mpøhø, nja ngu nú'a to'o bi tho ra nzat'i ne bi 'bedi gatho nú'a xqui mēfi. ¹⁶ ¿Ha gue hinguí pahú gue nu'ahú go gue'ahú rá nija'ihú Ajuā, y nurá M̄aca Ndahi'a 'bui ja ri corasohú? ¹⁷ 'Bú 'na to'o da huatua rá nija Ajuā, nu'bú Ajuā da huati'a nehe, ngue'a rá nija Ajuā xi xá nsunda. Ne go gue'a'ihú nurá nija'a.

¹⁸ Osti ma da hya'ahú ri mfenihú gue gyá bahmyahú. 'Bú 'na de gue'ahú guí beñhú gue xi guí pe'tshú ra mfadi, y nu'bu nura mfadi'a go de nuna ximhai, 'yøthú ra uenda gue 'besthó hinte guí pahú, pa njabú ha, da za gui pe'tshú nú'a xi ra hoga mfadi brí 'ñehe de Ajuā. ¹⁹ Ngue'a pa ja rá thandi Ajuā 'besthó hinte ri muui nú'a ra mfadi de ra ximhai. Hangué engá ja ra M̄aca T'ofó: “Ajuā xi patuatho yá mfeni ya bamhya de ra ximhai gue nu'ú hatetho, hangué co yá mbamhya ri 'medise'u.” ²⁰ Nehe xa t'ofó njaua: “Ajuā padi

gue hinte ri muui nuyá mfeni ya bahmya.”²¹ Hangué ogrí 'ñets'ihũ gui 'ñeñhũ gue grí denhũ 'na o ma'na, ngue'a gatho nú'u to'o xa mpefi con gue'ahũ go pa ri hñoohũ.²² 'Bũ rá 'befi ra cu Pablo, 'bũ rá 'befi ra cu Polo, 'bũ rá 'befi ra cu Pedro, gatho pa ri hñoohũ. Nu'ahũ gatho go o ja ri 'yehũ pa ri hñoohũ, ra ximhai, ra te, ra du, gatho nú'a ja mapaya ne nú'a bra 'befa.²³ Y nu'ahũ guí ohũ ja rá 'yε ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, y ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go o ja rá 'yε Ajuá.

4

Nú'a bi thogui ya apostol ja yá 'befi

¹ Dí nehe gui pahũ gue nuje yá mēfiguihe ra Zidada Jesucristo, ne dí udihe nú'a xa 'ñutcahe Ajuá nú'a xqui beni maya'bũ ne himi fadihmá.² Hangué mahyoni ga mañhe gatho nú'a xa 'ñutcahe Ajuá, ngue'a go yá mēfiguihe'a.³ Nugui hingui tu ma mũi de gatho nú'a guí mañhũ de guequi, nixi nú'a mǎnga ra ts'utbi de guequi. Nixi nugaguisē hindí ena gue dí 'yo xá hño.⁴ Masque nugui dí beni gue xá nt'axi ma mfeni, pe hingue por gue'a ma da hmá gue hinte dí tu. Nura Zidada go gue'a ma da hñabga nguenda'a.⁵ Hangué ogo guí hamfũ nguenda te øt'a ri miq'ueihũ, ngue'a ma dua yopa penga ma Zidadahũ ra Jesucristo, y nu'bú nú'á hǎ, ma da hñabgahũ nguenda. Ne nu'á go gue'a ma da japi da hnequi gatho nú'a xa t'øt'e mant'agui. Ne ma da mǎ gatho nú'a te xa beni ja yá mfeni ya ja'i. Y nura pa'a Ajuá ma da 'ñe'tsua rá nsu ngu rí 'ñepabi cada 'na.

⁶ Zi cuhũ, núna stá xi'ahũ stá mǎ de guequi ne de ra cu Polo, pa njabũ gui pahũ nda'a rí 'ñepi gui 'yøthũ. Nuje hindrí ueñhe rá 'befi Ajuá. Hangué gui njahũbũ nehe hingui nueñhũ 'nara cu. Stá xi'ahũ njabũ pa gui 'yohũ ngu mǎnga ra Mǎca T'ofó, pa njabũ hingui 'ñe'tsua hũ yá nsu 'ra, ha nu ma'ra go gui utsahũ.⁷ ¿Hanja grí 'ñets'ihũ? Xi gatho nú'a te guí pe'tshũ, ¿ha gue hingo xa 'ra'ahũ Ajuá? Nu'bũ go xa 'ra'ahũ'a, nu'bú ¿hanja grí 'ñets'ihũ? Njabũ ja ra uenda hingo xa 'ra'ahũ'a.

⁸ Nu'ahũ 'ñena hinte grí 'behũ, 'ñena ya guí pe'tshũ gatho nú'a guí hoñhũ, ya ngu grí 'ñet'a ndǎhũ, ha nuje go xcá hyegaguiheua, 'ñena hinte drí muuihe. Xi dí nehmahe gue ya xcá ndǎhmahũ, pa njabũ ga ndǎhmahũ mahyegui.⁹ Nuje dyá apostolhe, dí beni gue Ajuá xa hñuxcahe ngu 'raya ja'i nú'u hinte ri muui, ne xa secuabi pa da tho ja yá thandi gatho ya ja'i ne ja yá thandi yá enxε Ajuá.¹⁰ Nuje t'engaguihe gue dyá 'bemfenihe ngue'a dí pepabihe ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, ha nu'ahũ xcá bensehũ gue xi gyá bamhyahũ de rá noya'a. Nuje xa t'enje gue othoguihe ra ts'edi, ha nu'ahũ guí beñhũ gue xi ja ri ts'edihũ. Ne guí beñhũ gue xi t'e'ts'a ri nsuhũ, ha nuje xi dyá t'atsahe.

¹¹ Asta nubya xi dí sufrihe nts'edi, dí thohe ra thuhu ra nduthe ne ra 'ñǎhe. Nabgaguihe ya ja'i, ne hindí pe'tshe 'nara ngu nú'a dua metihe.¹² Xi dí thohe ra nzabi pa dí hoñhe nú'a dí tsihe nehe. Nura ora dí øhe tsanje ya ja'i, nuje dí aphe Ajuá por gue'u. Y ra ora øtcahe ra nts'omũ'u, gatho dí tsetathohe.¹³ Nura ora ñama'ñũ ya ja'i de guecje, nuje dí zofohe co ndunthi ra t'equ'ei. Pe nuje pa ja yá thandi'u dí njahe ngu ra paxi xa føtbũ hinte ri muui, ngue'a pa gue'u xá nts'oje.

¹⁴ Hindí op'ahũ nuya ya noya pa ga 'be't'a ri tsahũ. Dí op'ahũ pa ga zo'ahũ ngue'a pa guequi ja ra uenda ma hmǎca batsi'ihũ, ngue'a go dá xi'ahũ rá noya Ajuá.¹⁵ Masque gri pe'tshũ 'ret'a 'mo nú'u to'o di u't'ahũ de ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, pe sehēgui go rá mũdi dá hǎ'ts'ahũbũ rá noya Ajuá pa gá camfrihũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, hangué nugui ja ra uenda go drá dada de gue'ahũ.¹⁶ Hangué dí bǎnte'ihũ gui tengaguihũ ma 'mũi.

¹⁷ Hangué dá pehn'ahũbũ ra cu Timu nú'a ma hmǎca t'u de ja ra jamfri, ne nu'á 'yo xá hño ja rá thandi ra Zidada. Y nu'á go gue'a ma da yopa ben'ahũ tengu ma 'mũi ja ra Zidada Jesucristo. Guet'atho dí udi nehe habũraza de ja ya nija.¹⁸ Pe nu 'ra de gue'ahũ xi xa ñuxa ri mfenihũ dega nt'ets'i, guí hu ri mũihũ gue hinga ma ga yopa penguibũ ga c'a'ts'a'ihũ.¹⁹ Pe nugui dí beni ga mabũ 'bestho pa ga c'a'ts'ahũ ma'na'qui 'bũ njabũ rá paha ma Zidadahũ. Nu'bú hǎ, ga pađi ua xi hǎ ra ts'edi nú'u 'yobũ ri 'ñets'i, o hønse 'yobũ mǎntho.²⁰ Ngue'a nu'a tó'o da mēpa Ajuá, mahyoni di hanpa rá ts'edi pa da za te

da mēfi, hingue da mantho. ²¹ ¿Nda'a guí nehū, ga mabū ga zo'ahū dega cue, o ga zo'ahū dega hmate?

5

Ra nthanga nguenda de 'nara gamfri nú'a bi 'yøt'a ra ts'oqui

¹ Xa fadi xá hño gue 'nara cu de gue'ahū xa gūxa rá høme ne 'būhui ngu rá 'behña. Pøde nixi nú'ū hingyá gamfri hingui øt'a njabū. ² ¿Pe nu'ahū xcá pahū ne grí 'ñets'ihū guí eñhū gue guí 'būhū xá hño! ¿Rí 'ñep'a'ihū xa du ri mūihū hmahā ne ya xcá hñacjhmahū nú'a to'o øt'a nú'a ra ts'oqui'a! ³ Nugui masque hindí 'būi con gue'ahū, pe numa mfeni 'būi con gue'ahū, y ja ra uenda dí 'būi con gue'ahū. Hangué nugui ya stá beni te ma ga øt'e co nú'a to'o øt'a nú'a ra ts'oqui'a. ⁴ Hangué 'yøthū nú'a ma ga xi'ahū. Gue da muntshū de rá thuhu ma Zidadahū ra Jesucristo, y numa mfeni ma da 'mūi con gue'ahū, ne rá ts'edi ma Zidadahū ra Jesu ma da 'mūi con gue'ahū. ⁵ Ne 'yent'uahū ja yá 'yε ra ts'ondahi nú'a ra cu'a øt'a nú'a ra ts'oqui'a, pa da thogui ya ts'othogui ja rá ndo'yo, pe nurá te'a da mpøhø nura pa'a stua yopa penga ma Zidadahū.

⁶ Hanja grí 'ñets'ihū guí eñhū gue guí 'būhū xá hño, ha 'na de gue'ahū øt'a nú'a ra ts'oqui'a. Ngué'a nu'á nja ngu ra levadura masque 'na zi tui pe ri ntsini gatho ja ra arina ora dra thants'i. ⁷ Hangué hñacjū nú'a ra ts'oqui'a ne gatho nú'a nguí øthū ja ri ndaxjua 'mūihū, pa njabū da za guí 'būhū co 'nara 'ra'yo 'mūi. Ngué'a nu'ahū ya guí pe'tshū ra 'ra'yo 'mūi por ma Zidadahū ra Jesucristo nú'a bi tho ngu 'nara zi deti nú'ū tho de ra ngo de ra pascua, pa njabū bi gutca ma ts'oqui'hū'a. ⁸ Hangué mahyoni ga 'ueguehū de ma ndaxjua 'mūihū pa ga 'būhū strá nt'axiguihū. Nja ngu ya xodyo mi øt'ango mi tsi ra thuhme nsi ra levadura, necjū nehe ngu ga ntsamgohū de ra pascua ne ga tsihū ra thuhme nsi ra levadura, nú'á gue'a ga 'ueguehū de ya ts'oqui de ja ma mfenihū ne de ja ma 'mūihū.

⁹ Ja nú'a ma'na ma carta dá pehn'ahūbū ja dá xi'ahūni gue hingui ntsixhū co nú'ū to'o ya 'ñe'behña, o nú'ū ya 'behña ya 'ñedame. ¹⁰ Hingue dá xi'ahū guí 'uehū 'na'quitho de nú'ū hingyá gamfri ne ya 'ñe'behña, o ya nduste, o ya be, o nú'ū to'o camfri ya c'oi. Nu'bū stá xi'ahū njabū, nu'bū mahyoni guí mahū de guecua ja ra ximhai. ¹¹ Pe nugui nu'a dá xi'ahū, hingui ntsixhū ni 'nara cu nú'a dra 'ñe'behña, o dra nduste, o nú'a di camfri ya c'oi, o dra zante, o dra tixfani, o dra be. Nu'ū tó'o øt'a njabū dí xi'ahū gue hingui ho nixi guí ñuñhū con gue'ū. ¹²⁻¹³ Nujá hingo rí 'ñepi ga hā'mbahū nguenda nú'ū hingui o ja ma 'yehū, nu Ajuā go gue'a da hñā'mba nguenda'ū. Pe nu'ahū mahyoni guí hñā'mbahū nguenda nú'ū o ja ri 'yehū, hangué dí xi'ahū gue guí hñacjū nú'a to'o øt'e nú'a ra ts'oqui'a.

6

Ya gamfri ri nhyanthya ja ya nzaya hingyá gamfri

¹ 'Bū 'na de gue'ahū guí pe'tshū 'nara tsui co ma'na ra cu, ¿hanja guí paha 'bestho ja ra ts'utbi pa guí ñatehū co nú'ū hingyá gamfri? ¿Ha gue hingue 'nara 'betsa'a? ¿Hanja hingo guí paha guí ñatehū ja ya cu? ² ¿Ha hinguí pahū gue nújū dyá gamfrihū ma go ga hā'mbahū nguenda nú'ū hingyá gamfri? Nu'bū nújū ma ga hā'mbahū nguenda yá danga t'øt'e'ū, nu'bū ¿ha gue hingo da za ga hāñhū nguenda de nuya t'øt'e xi ya t'ūqui? ³ ¿Ha hinguí pahū nehe gue ma ga hā'mbahū nguenda asta ya enxε? ¿Xihmā de nuya t'øt'e de ra ximhai! ⁴ Nu'bū nu'ahū guí pe'tshū ya tsui co nuya t'øt'e de nuua ja ra ximhai, 'bestho guí paha guí ñatehū co nú'ū hingyá gamfri ne hinte dri 'ñent'i con gue'ahū. Hingui ho njabū ngué'a nu'ú hingui pađi da hñā'mba nguenda ya cu. ⁵ Dí xi'ahū njabū pa guí 'bε ri tsahū ne pa ya hingui sigui guí 'yøthū. Xi de grí gathohū ¿ha gue jo'o ni 'na de gue'ahū nú'a di ja rá mfađi pa da za da hñap'ahū nguenda de nú'a guí øthū? ⁶ Ha nu'ahū ora guí pe'tshū ya tsui co 'nara cu, 'bestho guí paha guí ñatehū co nú'ū hingyá gamfri.

⁷ Hiní 'ñep'a'ihū guí ñapabihū 'na ngu ma'na co nú'ū hingyá gamfri. ¿Hanja hinguí tsetathohū nura ora t'øt'ahū 'nara nts'o'mūi, ne ora te fep'a'ihū? ⁸ Pe nu'ahū go gue'aschū guí øt'uahū ra nts'o'mūi ri cūhū, y asta guí pepñū.

⁹ ¿Ha gue hinguí pahũ gue ya ts'oja'i hinda ma da yut'a nuni mahets'i habũ bí manda Ajuá? Odi ha'ahũ ri mfenihũ. Ngue'a gatho nú'ũ ri hñuxui ya 'behñã nú'ũ hingue xi yá 'behñã, ne gatho nú'ũ camfri ya c'oi, ne nú'ũ ya zinga medinthãti, ne nú'ũ ya 'ñøhø ri hñuxui yá mi'ñøhøui, o ya 'behñã ri hñuxui yá mi'behñãui, gatho nuyá hinda ma da yut'a nuni mahets'i habũ bí manda Ajuá. ¹⁰ Nixi ya be, nixi ya nduste, nixi ya tixfani, nixi ya zante, nixi nú'ũ ri mpe co ra nthate, ni 'na de gue'ũ hinda ma da yut'a nuni mahets'i habũ bí manda Ajuá. ¹¹ Ante gui camfrihũ Ajuá nguí njahũbũ nehe 'ra de gue'ahũ. Pe nubyá ya xa t'axca ri mfenihũ, ne ya xa t'ec'a'ihũ de gatho nuya ya ts'oqui, ha nubyá ya hinte ma ts'oqui guí tuhũ ja rá thandi Ajuá po rá ts'edi ma Zidadahũ ra Jesucristo ne po rá ts'edi rá M̄aca Ndãhi Ajuá.

Ga nsuhũ xá hño pa strá nt'axi ma ndo'yohũ

¹² Da za ga beñhũ gue dí pe'tshmahũ ra nsequi ga øthũ nú'a go ga nehũ. Pøde hã da za, pe hingue gatho rí 'ñepi ga øthũ. Masque ja ra nsequi ga øthũ nú'a go ga nehũ, pe hinga hophũ ni 'nara t'øt'e da dajũ pa ga øthũ. ¹³ Ra hñuni thoqui pa da ma mbo ra mui, ha nura mui ja pa ra hñuni. Pe gatho nú'ũ yoho, Ajuá ma da hñãcua yá 'befi'ũ. Numa ndo'yohũ hinxa thoqui pa ga hñuxhũ co ya 'behñã nú'ũ hingue xi ma 'behñãhũ, nixi ra 'behñã hinda hñuxui ma'na ra 'ñøhø nú'a hingue xi rá dame. Numa ndo'yohũ xa hoca Ajuá pa ga pëpabihũ'a, y nu'á go gue'a supca ma ndo'yohũ. ¹⁴ Nu Ajuá bi japi bi yopa nte rá ndo'yo ma Zidadahũ ra Jesucristo, njabũ nehe ma da japi da yopa nte ma ndo'yohũ po rá ts'edi'a.

¹⁵ ¿Ha hinguí pahũ gue numa ndo'yohũ xa 'natho co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ngue'a stá camfrihũ'a? Nujú ya dí 'nathohũ co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, nu'bú ¿hanja da za ga hñuxhũ co 'nara ts'o'behñã ne ga 'nathohũ con gue'a nehe? Ni ts'ũ hinda za. ¹⁶ O ¿ha gue hinguí pahũ gue nu'a tó'o da hñuxui 'nara ts'o'behñã ya bi 'natho rá ndo'yo con gue'a? Ngue'a enga ja ra M̄aca T'ofu njaua: "Ra 'ñøhø co rá 'behñã, gue'ũ ya ri 'natho." ¹⁷ Pe nu'a tó'o ya ri 'natho co ma Zidadahũ ra Jesu, ya ri 'natho con gue'a pe dega M̄aca Ndãhi.

¹⁸ Hangue oguí hñuxhũ co ya 'behñã nú'ũ hingue xi ri 'behñãhũ. Gatho ya ts'oqui hinguí ho, pe hinga gatho ya ts'oqui ri ts'ocua rá ndo'yo 'na. Pe nú'a ra ja'i da hñuxui 'nara 'behñã hingue xi rá 'behñã, nu'á hã, ri ts'ocse rá ndo'yo. ¹⁹ ¿Ha gue hinguí pahũ gue numa ndo'yohũ gue'a rá nija ra M̄aca Ndãhi nú'a 'bui ja ma corasohũ? Ajuá go gue'a xa 'racaguihũ'a. Hangue ya hingo drí mandasẽhũ. ²⁰ Ngue'a Ajuá bi gutc'aguihũ xá mađi co rá ji rá h̄m̄aca T'ũ. Hangue 'yøthũ ra ts'edi gue da hneca rá nsunda Ajuá ja ri ndo'yohũ ne ja ri corasohũ, ngue'a numa ndo'yohũ ne ma corasohũ go rá meti Ajuá.

7

Ya hoga ts'ofu pa nú'ũ 'bũ yá 'behñã ne pa nú'ũ jo'o

¹ Nubyá ma ga xi'ahũ de nuya nt'ani grí 'ñanihũ nu ngá 'yopcahũ: Xá hñohmã 'bũ ra 'ñøhø hinda me'tsa rá 'behñã, ² pe ndunthi ya 'ñøhø hinda za da 'muse nsinque rá 'behñã. Hangue por gue'a, pa hinda hñuxui ya 'behñã nú'ũ hingue xi yá 'behñã, ma'na xá hño 'nara 'ñøhø dá nthãtũ 'nara 'behñã pa gue'a drá meti. Ha 'nara 'behñã ma'na xá hño dá nthãtũ 'nara 'ñøhø pa gue'a xi drá dame. ³ Ra 'ñøhø mahyoni da 'yøt'e co rá 'behñã nú'a rí 'ñepi, nehe njabũ da 'yøt'a ra 'behñã co rá dame nú'a rí 'ñepi. ⁴ Y nura 'behñã ya hingo da mandasẽ rá ndo'yo, ngue'a nurá dame go ri mandabi rá ndo'yo'a. Njabũ nehe ra 'ñøhø ya hingo ri mandasẽ rá ndo'yo, ngue'a nurá 'behñã go ri mandabi rá ndo'yo'a. ⁵ Hangue 'yøthũ ngu nú'a rí 'ñep'a'ihũ de gue'asẽhũ, odi 'ra'ahũ ra mfada 'na ngu ma'na. Pe 'bũ xcá cohihũ 'nara cohi pa gui 'yaphũ Ajuá, nu'bú hã, da za gui 'ueguehũ 'raya pa. Nepũ de gue'a da za gui 'bũhũ 'nadbũ mahyegui ma'na'qui pa njabũ hinda za da hya'ahũ ra Satá gui hñuxhũ co ma'na ra ja'i.

⁶ Stá xi'ahũ gue xá hño gui hongari 'behñahũ, pe hingo drí ja'ahũ, go da huanhũ nú'a gui 'yøthũ. ⁷ Pa guequi ga nehma gue gatho da nja ngu dí nja hinstá nthati jo'o ma 'behña, pe cada 'na 'rama'naño yá mfeni xa umbabi Ajuã.

⁸ Nú'ahũ viudahũ, ne gatho nú'ahũ hinxcá nthatihũ, jo'o ri 'behñahũ nixi ri damehũ, dí xi'ahũ ga nehma gui njahũ ngu dí nja hinstá nthati jo'o ma 'behña. ⁹ Pe nu'bu gui hanthũ gue Ajuã hinxa 'ra'ahũ ra ts'edi pa gui 'bæsehũ, ma'na xá hño gui nthatihũ, ngue'a hingui ho gui 'bũhũ hønse co ra nc'at'i.

¹⁰ Y nú'ahũ 'bũ ri 'behñahũ, ha nú'ahũ 'behñahũ 'bũ ri damehũ, dí 'bep'ahũ ngu nú'a bi mangua ra Zidada, gue ni 'na de gue'ahũ hinda za gui nhyeguihũ. Hingo de guecsehẽ dí 'bep'ahũ gui 'yøthũ njabũ, nura Zidada go gue'a ri 'bep'a'ihũ. ¹¹ Nu'bu ra 'behña da hyepũ rá dame, odi jũ ma'na ra 'ñøhø pa drá dame, y nu'bu ra 'ñøhø da hyepũ rá 'behña, odi jũ ma'na ra 'behña pa da 'yøt'e drá 'behña. Nu'a da 'yøt'e, ma'na xá hño dá mpumbabi ri yoho ne da yopa 'mũi 'nadbũ ma'na'qui.

¹² Nubya nugui go ma ga xi'ahũ nú'a dí beni gui 'yøthũ, hingo ra Zidada ri 'bep'ahũbya. Nu'bu 'nara cu pe'tsa rá 'behña hingrá gamfri, ne nu'bu nú'a ra 'behña hini utsalá dame ngue'a ra gamfri, osti hepũ. ¹³ Y nu'bu 'nara nju di pe'tsa rá dame hindra gamfri pe nu'bu nú'a ra 'ñøhø hini utsalá 'behña ngue'a ra gamfri, osti hepũ rá dame'a. ¹⁴ Ngue'a nu'bu 'nara 'behña ra gamfri ne rá dame hingrá gamfri, nú'a ra 'ñøhø'a hani rá japi Ajuã po rá 'behña, ngue'a rá 'behña rá batsi Ajuã. Y nu'bu 'nara 'ñøhø ra gamfri ne rá 'behña hingrá gamfri, nú'a ra 'behña'a hani rá japi Ajuã po rá dame, ngue'a nurá dame rá batsi Ajuã. Nu'bu hindi njabũ co ra 'ñøhø o ra 'behña hingrá gamfri, nu'bu nixi yá batsi hingá njapi. Pe nu'bu njabũ hã, njapi yá batsi. ¹⁵ Pe nu'bu 'nara 'ñøhø hingrá gamfri ne da hyepũ rá 'behña ngue'a ra gamfri, o nu'bu 'nara 'behña hingrá gamfri ne da hyepũ rá dame ngue'a ra gamfri, dá 'uegue, ngue'a nú'a ra cu o nú'a ra nju pe'tsa ra nsequi da 'uegue de nú'a hingrá gamfri, ngue'a Ajuã bi zoncahũ pa ga 'bũhũ 'nara hoga'mũi. ¹⁶ Xi nu'i zi nju, ¿ha gri padi ua da mpøhø ri dame po rá ngue'i? Nehe nu'i zi cu ¿ha gri padi ua da mpøhø ri 'behña po rá ngue'i?

¹⁷ Cada 'na de gue'ahũ 'bũhũ ngu nú'a xa 'yep'ahũ ra Zidada ante da zohn'ahũ'a pa gá camfrihũ. Nuna guehna drí 'bepabi da 'yøt'a gatho ya cu de haburaza ya nija. ¹⁸ Nu'bu 'nara cu ya xa gamfri Ajuã ne xqui thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo, hinte ja. O 'bũ 'bũi 'nara cu xa gamfri Ajuã ne hingui pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo, ya odi huxa nú'a ra seña'a. ¹⁹ Hinte ri muui 'bũ to'o pe'tsa ra seña o hingui pe'tsi. Nu'a ma'na ri muui, nú'a ga øthũ nú'a ri manda Ajuã. ²⁰ Cada 'na dá sigui dá mpefi habũ mri mpefi de ante da gamfri Ajuã. ²¹ Nu'bu xi ngrá nzai'beggo de ngá camfri ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, hini japi. Pe nu'bu da za gui pøni dega 'beggo, pøni 'bestho. ²² Nú'a mi 'bũi dega 'beggo ante da gamfri ra Zidada, ya nubya hingrá 'beggo de 'nara ja'i ja rá thandi Ajuã ngue'a ya rá 'beggo ra Zidada. Nehe nu'a ra ja'i bi gamfri ra Zidada ne himi 'bũi dega 'beggo, nu'a go gue'a 'nara 'beggobya de ra Zidada Jesucristo. ²³ Ajuã bi gutc'aguihũ xá maði, hangue nubya ma ga pephũ'a, hingo ma ga pepabihũ ya ja'i. ²⁴ Zi cuhũ, sigui gui mpehũ há ngrí mpehũ de gá camfrihũ ra Zidada Jesucristo, y Ajuã ja da 'mũhni con gue'ahũ.

²⁵ Y gatho nú'ahũ jo'o ri 'behñahũ, ha nú'ahũ 'behñahũ jo'o ri damehũ, hinte xa 'bepcagui ra Zidada ga xi'ahũ, hønse dí 'ra'ahũ 'nara ts'ofõ de ma mfenise. Y nura ts'ofõ'a gue'a majuanĩ ngue'a Ajuã po rá nthecate xa hñuxcagui pa ga manbabi rá noya'a, hangue dí 'ra'ahũ 'nara hoga ts'ofõ. ²⁶ Nugui dí beni gue xá hño gui 'bũthũ nsi ri 'behñahũ nsi ri damehũ ngu gui 'bũhũ, ngue'a xi ja ya ts'othogui nuya pabya dí 'bũhũ. ²⁷ Nu'bu 'bũ ri 'behña, oxqui hepũ. Ha nu'bu jo'o, oxqui honi. ²⁸ Ha nu'bu gui hongari 'behña, hingrá ts'oqui. Ha nu'bu 'nara nxutsi da hyonga rá dame, hingrá ts'oqui nehe. Pe nu'a tó'o da hyonga rá 'behña, o nura 'behña da hyonga rá dame, ma da thogui ndunthi ya dumũ, hangue nugui ga nehma gue hingui thohũ ya dumũ.

²⁹ Zi cuhũ, dí ne ga xi'ahũ gue ya hinga ndunthi ya pa dí 'bũhũua. Hangue nu'a tó'o pe'tsa rá 'behña, dá 'yøt'a ra uenda gue hingui pe'tsi, pa da za da mepabi Ajuã. ³⁰ Nu'a tó'o zoni, odi oda rá mfeni nsøcta ra ts'oni, ne nu'a tó'o ri johya, odi oda rá mfeni nsøcta

ra johya. Nu'a tó'o ri ntai, dá 'yøt'a ra uenda gue hinte pe'tsi. ³¹ Ha nu'a tó'o ri johya co nuna ra ximhai, dá 'yøt'a ra uenda gue hini johya, ngue'a nuna ximhai 'yo rí uadi rí thogui.

³² Nugui ga nehma hingui jamasu ya t'øt'e de nuna ra ximhai, ngue'a nu'a tó'o jo'o rá 'behña xi ri jamasubi rá 'befi ra Zidada, ne 'bui pa da 'yøt'a nú'a ri ho ra Zidada. ³³ Pe nu'a tó'o 'bu rá 'behña mahyoni da jamasu ya t'øt'e de nuna ra ximhai, ne da 'yøt'a nú'a ri ho rá 'behña. ³⁴ Ha nuya 'behña, hinga mahyegui nú'a 'bu rá dame co nú'a jo'o rá dame. Nu'a jo'o rá dame, ma'na ri jamasubi rá 'befi ra Zidada, ne 'bui pa da mepabi Ajuá con gatho rá ts'edi ne con gatho rá mfeni. Pe nu'a tó'o 'bu rá dame, mahyoni da jamasu ya t'øt'e de nuna ra ximhai, ne da 'yøt'a ngu nú'a ri ho rá dame.

³⁵ Nuna dí xi'ahu guehna pa go ri hño. Dí zo'ahu pa gui 'yøthu ra hño ngu rí ñepi gui 'yøthu pa da za gui pepabihu Ajuá con gatho ri muihu ne hinte da hyu'ts'ahu. Nugui hindí eñ'ahu gue 'bu gui hongari 'behñahu hingui 'yøtuahu rá paha Ajuá.

³⁶ Nu'bu 'nara cu di 'bu rá t'ixu, y handi gue ya da za da nthati'a, dá 'yøt'a ngu nú'a xa bengá rá dada ante sta tho rá mbatsja'i. Hingo 'nara ts'oqui nú'a xa beni da nthata rá t'ixu. ³⁷ Pe nu'bu 'nara cu 'bu rá t'ixu, ne nura dada'a xa beni gue hinda thata rá t'ixu, ne 'bu 'nadra mfeni xa beni gue hinhya'mu da umba nsequi da nthata rá t'ixu, nú'a ra cu'a øt'e xá hño nehe. ³⁸ Hangué nu'a tó'o ri unga rá t'ixu pa da nthati, xá hño øt'e. Nehe nu'a tó'o hingui ne da thata rá t'ixu, ma'na xá hño nú'a øt'e.

³⁹ Nu'a ra 'behña xa nthati, hingui tsa da 'uegue de rá dame núbya te rá dame, ngue'a njabu manga ra ley. Pe nu'bu ya da du rá dame, nú'a ra 'behña'a 'bu da beni da nthati, da za da nthati co nú'a da ne'a, hønse gue drá gamfri ha, ne 'bu go rá paha Ajuá. ⁴⁰ Pe nu'a go dí mangá, ma'na xá hño hinda yopa nthatihma. Guehna dí bengá, y dí camfri gue dí hanpabi rá Maca Nda'hi Ajuá.

8

Ya hñuni nú'u thoqui pa da hña'tua ya c'oi

¹ Nubyá ma ga xi'ahu de nuya hñuni thoqui pa da hña'tua ya c'oi. Dí pahú gue gathoguihu ja ma mfadihu. Pe nura mfadi nsinque ra hmate ri jacju ga 'ñets'ihu, pe nura hmate xa 'racju Ajuá go gue'a ri jacju ga tetuahu yá jamfri ma miqu'eihu. ² Nu'a tó'o beni gue xi ja rá mfadi, go gue'a hingui padi gatho nú'a rí ñepi da badi. ³ Pe nu'a tó'o ri madi Ajuá, Ajuá ma gue xá hño rá 'mui.

⁴ Nuya hñuni hña'tua ya c'oi 'bucua ja ra ximhai, hinte ri muui, ngue'a dí pahú gue nuya c'oi'u hinte ri muui. Ngue'a nuju dí pahú gue 'nat'a Ajuá 'bui, hingui 'bui ma'ra. ⁵ Masque t'ena gue nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai 'bui ndunthi nú'u t'embabi gue go gue'u Ajuá, pe masque t'embabi njabu, nu'ú hini mandaguihu. ⁶ Ngue'a pa guecaguihu dí pahú gue 'nat'a Ajuá 'bui, y go gue'a ma Dadahu. Nú'a go gue'a bi hyoca gatho ya t'øt'e, ne dí 'buhua pa ga nsundahu'a. Nehe 'nat'a ma zi Hmuhu 'bui, y go gue'a ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi t'ent'ua ja rá 'ye pa go bi hyoca gatho ya t'øt'e, ne go gue'a bi 'racju 'nara 'ra'yo te.

⁷ Pe hinga gatho ya cu xa badi xá hño gue 'nat'a Ajuá 'bui. 'Ra astabya hinxa pumfritho yá nzai mi pe'tsi nu de mi camfri ya c'oi, ne ora da zi nú'a ra hñuni xa hña'tuabi ya c'oi, beni gue go gue'a 'nara ts'oqui, ngue'a benthogue nehe ya c'oi ja yá ts'edi, pe hina. ⁸ Pe hingue po ra hñuni da za ma'na ga 'buhu xá hño ja rá thandi Ajuá. 'Bu ga ñunihu, hinte ja, y nu'bu hinga ñunihu, nehe hinte ja. ⁹ Pe masque dí pe'tshu ra nsequi pa ga øthu 'na de guehya, mahyoni ga jamasuhu pa hinga japhu da 'yøt'a ya ts'oqui nú'u otho ndunthi yá jamfri. ¹⁰ 'Bu 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ne da hyant'a'i gri hudi gri ñuni ja 'nará ngo 'nara c'oi, nu'bu nú'a ra cu'a 'na tui rá jamfri, grí cadí pa da thogui da ñuni nehe'a. ¹¹ Y njabu masque pa ja ri mfeni hingrá ts'oqui ngue'a guí padi nú'a guí øt'e, pe njabu guí japa nuri cu da menga ja ra ts'oqui. Y guí padi gue nehe po nura cu'a bi du ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ¹² Hangué nu'bu njabu nú'i guí ts'ocua rá mfeni 'nara cu nú'a otho ndunthi rá jamfri, padi gue numa zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a guí øt'ua

nú'a ra ts'ocate'a. ¹³ Hangue 'bu po 'nara hñuni ga tsi, ga japi da nts'oca 'nama cu, nu'bu ma'na xá hño hinhya'mu ga tsi nura hñuni'a.

9

Ra nsequi nú'a mi pe'tsa ya apostol

¹ Pahü xá hño gue nugui drá apostol de ra Zidada Jesucristo dí pe'tsa ra nsequi ga øt'a ngu nú'a rí 'ñepcagui ngue'a drá apostol. Nugui stá handa ma Zidadahu ra Jesu, ne go dá zo'ahu de gue'a pa gá camfrihu. ² Nu'bu ma'ra ya cu beni gue hinga majuaní drá apostol, pe nu'ahu ha, guí pahü gue drá apostol ngue'a xcá camfrihu Ajuá po ma noyaga.

³ Ne nú'u to'o ñama'ñu de guecagui, njaua dí xipabi: ⁴ ¿Ha gue hiní 'ñepcagui da t'aqui nú'a te ga tsi? ⁵ ¿Ha gue hindí pe'tsa ra nsequi 'bu ga ne ga hongá ma 'behña ne ga tsits'i habu dí 'yo ngu øt'a ra cu Pedro ne ma'ra ya apostol ne nú'u yá cu ra Zidada Jesu? ⁶ Nugui ne ra cu Berhna ¿ha gue hønseguihe hiní 'ñepcahmahe da t'acje te ga tsihmahe nsinque ga mpehe? ⁷ ¿To'o gue'a 'bui dega soldado ne hingui t'umbi te da zi? ¿To'o nú'a pe'tsa 'nara ua'obxi ne hinda zipabi rá fruta? ¿To'o nú'a pe'tsa ya mbo'ni, ne hinga ja ri ñuni ja yá mbo'ni? ⁸ Núna dí ma, oquí beñhu gue go dí manse, ngue'a njabu mangua rá ley ra Moise, ⁹ ne ena njaua: "Oxqui tu'tuahü rá ne ra ndamfri ora net'a ra trigo ja ra era." ¿Ha gue Ajuá bi ma xi majuaní de ra ndamfri? ¹⁰ Hina, nu'á bi ma pa guecaguihu, ne bi t'ofu pa go ma hñohü, ngue'a nu'a tó'o faxa ra hai ne nu'a tó'o juxa ra sofo, rí 'ñepi da zi de nú'a pot'i'u. ¹¹ Hangue nu'ahu guí njahu ngu 'nara 'bot'i y nuje ngu go dyá mot'ihe ngue'a dá xi'ahé rá noya Ajuá. Nu'bu ¿ha gue hiní 'ñepi guí faxcahe ne guí 'racje te ga tsihe? ¹² Nu'bu nú'u ma'ra ya cu ri mpefi con gue'ahu go guí faxhu ne guí umfu te da zi, xi nuje ¿ha gue hingo ma'na rí 'ñepcaguihe guí faxcahe?

Nuje, asta nubyá hinte stá a'a'ihe, masque rí 'ñepcaguihehma. Nu'a dí øthe, dí tsethe ra thuhu ra nduthe pa hinto da ñama'ñu de rá noya ma zi Hmuhü ra Jesucristo. ¹³ ¿Ha gue hingui pahü gue nu'a tó'o ri mpefi ja yá ndanija ya xodyo ja da t'umbabini te da zi? Y nu'a tó'o ri mpefi ja ra ata tsi nú'u ya mbo'ni tho dega hña'ti pa Ajuá. ¹⁴ Njabu bi manda ra Zidada nehe gue nu'a tó'o mangua ra maca hoga noya rí 'ñepabi da t'umbabi te da zi. ¹⁵ Pe nugui masque rí 'ñepcagui, pe hinte stá a'ahu nixi hindí op'a'ihu pa ga a'ahu nú'a te dí honi. ¿Ngue'a nugui masque drí 'ñuni ga tu pe hindí ne to'o da 'ñena gue dí mangua ra maca hoga noya pa hønse dí tahü nú'a dí tsi!

¹⁶ Hingui tsa ga 'ñets'i ngue'a dí manbabi rá noya Ajuá, ngue'a nu'bu hinga ma, ¿te ma ga thadi ja rá thandi Ajuá? Nu'bu hinga manba rá noya Ajuá, guehna 'nara dumui pa guecagui. ¹⁷ Nu'bu núgui dí manba rá noya Ajuá con gatho ma paha, nu'bu dí tø'mi gue go ma da gutcagui Ajuá. Pe nu'bu núgui hinga nehma ga manbabi rá noya Ajuá, pe guehna ma 'befi xa t'acagui, hangue mahyoni ga øt'e. ¹⁸ Nu'bu, ¿xi nda'a ma thaha? Nu'a ma thahahma, ga johya ga manba rá noya Ajuá nsinque te da t'aqui de guecua, masque rí 'ñepcahma.

¹⁹ Nugui hindrá 'bego de 'nadra ja'i, nugui drá 'bego pa gatho ya ja'i, ngue'a dí zofu pa njabu ndunthi de gue'u da gamfri ma zi Hmuhü ra Jesucristo. ²⁰ Nugui dí øt'a ngu yá nzai ya xodyo pa da za ga zofu, nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u 'bu ja rá hmanda ra ndaxjua ley pa da za ga zofu nehe'u, masque nugui ya hindí 'bui de ja ra ndaxjua ley. ²¹ Nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u hingui 'bui ja rá hmanda ra ndaxjua ley pa njabu da za ga zofu nehe. Pe nugui hinstá 'uegue de ja rá ley Ajuá, ngue'a nugui dí 'bui de ja rá hmanda ma Zidadahu ra Jesucristo. ²² Nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u ya cu ts'utho yá jamfri, pa da za ma'na ga zofu. Nugui stá nzai ga tembabi yá nzai gatho ya ja'i pa da mpøhø 'ra de gue'u, ngue'a cada 'na de gue'u, 'rama'na'ño hanja gra zofoga'u. ²³ Dí øt'a njabu ngue'a dí ne gue ma'na da ntunga ra maca hoga noya, ne pa njabu da za ga hani ndunthi ya japi bra hña nura maca noya'a.

²⁴ Ha gue hingui pahü gue gatho nú'u ri ntsa'rihi, da ma mahyegui, pe 'mefa 'natho nú'a to'o ma da dahü. Nujü nehe ma ga øthu njabu, ga 'yohü xá hño ja rá thandi Ajuá

pa njabu ga hanga ma thahahu nehe nú'a ma da 'racju'a. ²⁵ Dí pahu gue gatho nú'u to'o ri ntsa'rihi xi ri su rá ndo'yo pa da nja rá ts'edi. Nu'ú øt'a njabu hønse pa da dāha 'nara thaha nú'a ma da thegue. Pe nuju dí pahu gue ma ga hañhu 'nara thaha nú'a hinhya'mu ma da thegue. ²⁶ Hangué nugui drí hñā ra 'rihi nehe, pe drá ma manjuantho pa nuni habu ma ga tsøni, ne co rá ts'edi Ajuā drí ntuhni pa ga ntate, hingue hønse dí 'ñenitho. ²⁷ Nugui xi drí su ma ndo'yo nehe pa hinte da 'yøt'e, y drí japi da 'yøt'e nú'a go dí ne, ngue'a hindí ne ga 'be ma tsa ja rá thandi Ajuā, masque stá zofohma ndunthi ya ja'i.

10

Ra ts'ofu pa hinda søcambeni ya c'oi

¹ Zi cuhu, dí ne ga ben'ahu nehe gue nú'u ndu ma xitahu nu de bá pønga de Egipto bra zi ra Moise, ne mri 'bet'o 'nara guui, ne bi 'rax'u ja ra Thenga Ndehe. ² Nu'ú bi dena ra guui ne bi 'ranga ja ra Thenga Ndehe, hangue nu'ú bi 'natho co ra Moise, go gue'a 'nara nt'udi de ra sistehe. ³ Ne dí pahu gue gatho'u mahyegui bi zi nú'a ra nzaqui bá ehe de mahets'i. ⁴ Ne gatho mahyegui bi zi nú'a ra dehe bá pøhna Ajuā ne bi bøhø de ja 'nara do. Y nú'a ra do'a gue'a 'nara nt'udi de ma zi Hmuhu ra Jesucristo mi 'yo con gue'u haburaza mi 'yo'u. ⁵ Pe ndunthi de gue'u, Ajuā bi hyandi gue hinxmá hño nú'a mi øt'e'u, hangue ndunthi de gue'u bi du ja ra mbonthi.

⁶ Gatho nú'a bi thogui'u go gue'a ngu 'nara ts'ofu pa guecju, pa hinga hyøcju nú'u ya t'øt'e xá nts'o, ngu nú'a bi 'yøt'e'u. ⁷ Hinga beñhu ga nsundahu ya c'oi ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'u, ngu enga ja ra Maça T'ofu: "Ya ja'i bi hñudi bi ñuni ne bi ntsithe, nepu de gue'a bi 'mai bi 'yøtua yá ngo ya c'oi co ya hnei." ⁸ Ne hinga hñuxhu co ya 'behñā nú'u hingue xi ma 'behñahu ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'u, hangue nu'ú 'nada ra pa bi du 'natemáñhu 'mo ya ja'i. ⁹ Nixi hinga beñhu ga tsø'tuahū rá mui Ajuā ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'u, hangue 'nara pa ndunthi de gue'u bi mahu ya qu'eña, ne bi du'u. ¹⁰ Ne hinga ñama'ñu de nú'a øt'e Ajuā con guecju ngu bi ñama'ñu 'ra de gue'u, hangue 'nara pa Ajuā bá pøhna 'nara enxe pa bi hyo'u.

¹¹ Gue'a gatho bi thogui ndu ma xitahu, ne bi t'ofu pa njabu ga beñhu gue guehna 'nara ts'ofu pa guecju núju dí 'buhua ja ra ximhai de nuya ngaxa pabya. ¹² Hangué nu'u tó'o beni gue xi 'bui xá hño, dá nsu pa hinda dapi da 'yøt'a ya ts'oqui. ¹³ Gatho nú'u ya ts'othogui dí thoguihu, njabu thogui nehe gatho ma'ra ya ja'i. Pe Ajuā nzantho sugaguihu, y nu'á hinda hocju ga thohu ya ts'othogui nú'u da hyandi'a gue hinda za ga tsethu. Ha nura ora dí thohu 'nara thogui, nu'á ri 'racju ra ts'edi pa ga tsethu.

¹⁴ Hangué dí xi'ahu zi cuhu, ogrí nsundahu ya c'oi. 'Ueguehu de nú'a ra nzai'a. ¹⁵ Dí xi'ahu njabu ngue'a dí padi gue nú'a dí xi'ahu 'bestho tso ri mfenihu, y nu'asehu da za gui pahu ua majuani nú'a dí ma ua hina. ¹⁶ Ora dí tsihu ra Maça Nt'oxi, gue'a 'nara nt'udi gue dí 'nathohu co ma Zidadahu ra Jesucristo ne núju 'na ngu ma'na. Nu de dí aphu Ajuā dí tsihu ra vinu, y nura vinu'a go gue'a 'nara nt'udi de rá maça ji ma zi Hmuhu ra Jesucristo nú'a bi mani ja rá pont'i'a po rá nguecju. Y nú'a ra thuhme dí hñeguehu, go gue'a 'nara nt'udi de rá zi ndo'yo'a nú'a bi uni pa bi tho po rá nguecju. ¹⁷ Masque nuju drí ndunthihu, pe 'nada nú'a ra thuhme dí tsihu, hangue por gue'a drí 'nathohu.

¹⁸ Ngu dí pahu gue nuya me Israel nú'u to'o mi tsi nuya mbo'ni mi ts'at'i dega hñā'ti, mi 'natho yá jamfri mi xøcambeni Ajuā, hangue nu'ú mi 'natho nehe'u po nú'a mi tsi'u. ¹⁹ Nugui hingo dí xi'ahu gue ya c'oi ja yá ts'edi, ne hindí xi'ahu gue ri muui nú'u ya hñuni xa hñā'tuabi'u, ngue'a nu'ú hinte ri muui y nixi otho yá ts'edi'u. ²⁰ Nu'a dí xi'ahu gue nuya hñuni hoca nú'u hinyá gamfri pa da umbabi ya c'oi, nuya hñuni'u go gue'u pa ya ts'ondahi, hingue pa Ajuā. Y nugui hindí ne gui 'nathohu co ya ts'ondahi. ²¹ Hinda za gui tsihu ra Maça Nt'oxi ne gui tsihu nú'a thocuabi ya ts'ondahi. Ne hinda za gui hñuhu ja rá mexa ra Zidada nepu ma grí huhu ja ya mexa habu t'øtua yá ngo ya c'oi, ngue'a nu'ú go gue'u de ra ts'ondahi. ²² ¿Ha gue guí nehū ga tsø'tuahū rá mui ra Zidada? O ¿ha gue guí beñhu gue go ma'na ja ma ts'edihu de gue'a? Hina.

Ra gamfri pe'tsa ra nsequi da 'yøt'a nú'a go da ne pe co ra hmate

²³ Zi cuhu, da za gui beñhu gue ha dí pe'tshmahu ra nsequi ga øthu gatho nú'a ga neh. Pøde ha da za, pe hinga gatho rí ñepi ga øthu, ne hingue por gatho ya t'øt'e da za ma'na da te ma jamfrihu. ²⁴ Oguí suhu hønse ri tehu, supabihu rá te nehe ri miqu'eihu.

²⁵ Tsihu gatho nú'a te 'ba ja ra tai, ogrí ñanihu 'met'o ua xa hña'tuabi ya c'oi o hina, pa hinda ts'oca ri mfenihu. ²⁶ Ngue'a ra Zidada go rá meti gatho ra ximhai ne gatho nú'a ja ja ra ximhai.

²⁷ Nu'bu 'nara ja'i hingrá gamfri da zix'ahu ja rá ngu pa gui ñuñhu con gue'a, ha nu'bu guí ne gui maha con gue'a, rí maha ne tsihu gatho nú'a da 'ra'ahu nsinque gui 'yambabihu habu xuá hña, pa hinda ts'oca ri mfenihu. ²⁸ Pe nu'bu da 'mu 'na to'o da xi'ahu gue nú'a te ma gui tsihu xa hña'tuabi ya c'oi, nu'bu óguí tsihu pa hingui ts'ocuahú rá mfeni nú'a to'o bi xi'ahu. ²⁹ Nugui hindí xi'ahu gue go ma da ts'oca ri mfenihu, dí xi'ahu pa nú'a to'o da xi'ahu gue hingui ho nú'a ma gui tsihu, pa hingui ts'ocuahú rá mfeni'a.

Pe da za da bengá 'na ne da ñena: “¿Hanja go da za da thagagui hinga øt'a 'nara t'øt'e ngue'a ma'na ra cu beni gue ra ts'oqui? ³⁰ Nu'bu dí tsi te dí tsi ne dí umbabi njamadi Ajuá, ¿hanja ma go da nongagui ma'na ra cu por nú'a te dí tsi?” ³¹ Pe nugui dí xi'ahu, gatho nú'a gui øthu, 'bu gri ñuñhu, 'bu gri tsithehu, 'bu gri øthu ma'na te gri øthu, 'yøthu gatho pa rá nsunda Ajuá. ³² Jamasuhu nú'a gui øthu pa hingui ts'ocuahú yá mfeni ya xodyo, nixi nú'u hingyá xodyo, nixi nú'u ya cu 'bui ja rá nija Ajuá. ³³ Nugui dí øt'a ra ts'edi pa ga øt'a nú'a xá hño pa ga hu'mbabi yá mui gatho ne hinga ts'ocua yá mfeni. Nugui hindí honse ra hño pa guequi, dí øt'a nú'a xá hño qué pa da mpøhø ma'ra.

11

¹ 'Yøthu ngu núna dí øt'e, ngue'a nugui dí øt'a ngu nú'a bi 'yøt'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

Ra ts'ofa pa ya 'behña nú'u pa ja ya hmunts'i

² Zi cuhu, nugui drí johya ne dí ex'ahu ngue'a hinxcá pumfrihu gatho nú'a stá xi'ahu, ne guí øthu gatho ngu nú'a stá u't'ahu gui 'yøthu. ³ Pe nugui dí ne gui padihu gue numa zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de gatho ya 'ñøhø, y nura 'ñøhø gue'a ra ñaxu de rá 'behña, y nu Ajuá ra Dada go gue'a ra ñaxu de ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ⁴ Nu'bu 'nara 'ñøhø xa go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuá de ja ya hmunts'i, o de ora ña de rá noya Ajuá, njabu ri 'betua rá tsa rá ñaxuse. ⁵ Pe nu'bu 'nara 'behña hinxa go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuá ne ora manbabi rá noya'a, ri 'betua rá tsa rá ñaxuse, tsatho xa 'ñaxi. ⁶ Nu'bu ya 'behña hingui co'ma yá ñaxu, ma'na xá hño dá 'ñaxi, pe nu'bu gue'a 'nara 'betsa da 'ñaxi, ma'na xá hño dá go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuá. ⁷ Nura 'ñøhø hiní ñepi da go'ma rá ñaxu ngue'a nura 'ñøhø bi hyoca Ajuá ngu tengu rá 'bai'a ne ja ri hnequini nurá nsunda Ajuá. Pe nu ja ra 'behña, ja ri hnequini rá nsu ra 'ñøhø. ⁸ Ngue'a nura 'ñøhø hingue bi thoqui de ra 'behña, nura 'behña bi thoqui de ra 'ñøhø. ⁹ Y nura 'ñøhø himbi thoqui po rá ngue ra 'behña, nura 'behña ha, bi thoqui po rá ngue ra 'ñøhø. ¹⁰ Hangue nura 'behña rí ñepi da go'ma rá ñaxu po rá ngue ya enxé handgahu, ngue'a gue'a 'nara seña gue 'bui to'o ma'na ri manda que ya 'behña. ¹¹ Pe de ja rá thandi Ajuá gatho'u ri muui mahyegui, gue dra 'behña gue dra 'ñøhø, ngue'a nsinque ra 'ñøhø hinxa 'mu ra 'behña, ha nsinque ra 'behña hindi 'bu ya 'ñøhø. ¹² Ngue'a desde ra mudi nura 'behña gá ñehe de ja ra 'ñøhø, y nubyá, nura 'ñøhø rí ñehe de ja ra 'behña, pe gatho go øt'e Ajuá.

¹³ Xi da beñhu xá hño, ¿ha gue ri hnequi xá hño 'nara 'behña ora apabi Ajuá ne hinxa go'ma rá ñaxu? ¹⁴ ¿Ha gue hingrá 'betsa 'bu 'nara 'ñøhø da hopi da te rá stá? ¹⁵ Pe nu'bu ra 'behña da hopi da te rá stá, nú'a ha, rá ntsøhui, ngue'a gue'a xa t'umbabi pa da go'ma rá ñaxu ngu ñena 'nara cøni. ¹⁶ Pe nu'bu da 'mu 'ra to'o da ne da ntsanoya de núna dá ma de yá stá ya 'behña, pahú xá hño gue nuje gue'a ma nzaihe, ne yá nzai ma'ra ya cu nú'u 'bui ja ma'ra yá nija Ajuá.

Ya cu bi zi ra Maqa Nt'oxi ngu himi 'ñepabi'u

¹⁷ De núna dí op'ahúbya hingui tsa ga ex'a'ihú ngue'a stá øde de nú'a guí øthú ora grí muntshú, hinguí øthú nú'a xá hño, hønse guí øthú nú'a hingui ho ja rá thandi Ajuá. ¹⁸ Dí øde gue ora grí muntshú, guí øthú ya hegue, ngue'a hinga mahyegui nú'a guí mañhú, y dí camfri gue ngu'bu gue'a guí øthú. ¹⁹ Pe pøde mahyoni da njabú, pa ja da hnequini nú'u to'o hanpa rá mfadi Ajuá, y nú'u to'o hina. ²⁰ Ora grí muntshú pa guí nt'oxihú nepú guí tsihú ra Māca Nt'oxi, nú'a guí øthú hinguí øthú pa ra Zidada, ²¹ ngue'a nú'a guí haxhú pa guí tsihú, grí 'bet'ohú guí dama tsisehú, ne hinte guí xepabihú nú'u ma'ra ya cu. Hangue 'ra de gue'ahú guí tuhú ra thuhu, ha nu ma'ra xi grí tithohú. ²² ¿Hanja guí øthú njabú? ¿Ha gue otho ri nguhú habú guí ñuñhú ne guí ntsithehú? ¿Ha gue grí utsabihú rá māca nijá Ajuá? ¿Ha gue hinguí 'betuahú yá tsa nú'u ma'ra othobi te da zi? Xibya, ¿te guí ne ga xi'ahú? ¿Ha gue ga e'ts'a ri nsuhú? Hina, ngue'a núna guí øthú hinxá hño.

Ra Māca Nt'oxi

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Nugui ya stá u't'a'ihú hanja grí tsihú ra Māca Nt'oxi ngu nú'a bi 'ñutcagui ra Zidada. Nú'a ra xuui bri da'a, bi gú ra thuhme, ²⁴ nepú bi umba njamādi Ajuá. Ne de gue'a bi hyeca nura thuhme'a, nepú bi 'ñena: “Tsihú nuna ra thuhme, ja ra uenda go guehna ma ndo'yo núna ma da hna'mbabi po rá ngue ri ts'oquihú. Ne ora guí tsihú nuna ra thuhme, 'yøthú ngu 'nara feni de guecagui.” ²⁵ Nepú ngu bi uadi bi nt'oxi'u, ra Jesu bi gú 'nara vaso habú mi po ra vinu, ne bi 'ñembabi'u: “Nuna vinuná, go guehna 'nara nt'udi de nú'a ra 'ra'yo cohi ma ga øt'e co ma ji nú'a ma ga fani. Ora guí tsihú nuna vinuná, 'yøthú ngu 'nara feni de guecagui.” ²⁶ Hangue nú'a ra ora guí tsihú ra thuhme ne ra vinu gue'a ra ora guí udihú de rá du ma Zidadahú asta nú'a ra pa'a stua yopa pengui.

Hanja da za da ts'i ra Māca Nt'oxi ngu ri ho ra Zidada

²⁷ Hangue nugui dí xi'ahú gue nu'a tó'o da zi nú'a ra thuhme'a ne nú'a ra vinu'a ne hinda zi ngu rí 'ñehe, nú'a ra cu'a ma go da dādi de rá zi ndo'yo ne de rá zi ji ra Zidada. ²⁸ Hangue cada 'na de gue'ahú, beñhú xá hño 'met'o ua guí 'buhú xá hño co Ajuá pa guí tsihú ra thuhme ne ra vinu. ²⁹ Ngue'a nu'a tó'o hinda zi nú'a ra thuhme ne nú'a ra vinu ngu rí 'ñehe, ne hinda beni xá hño te ri muui rá du ra Zidada, nú'a ra cu'a tuxase ra ts'oqui. ³⁰ Hangue por gue'a ndunthi de gue'ahú grí hñenihú ne otho ri nzaquihú, ha nehe xa du 'ra de gue'ahú. ³¹ Pe nu'bu ga bensehú de nú'a te stá øthú ne ga ntsø'mhú, nu'bu Ajuá ya hindua pencaguihú nuya ya mfei. ³² Nu'á bí pencahú ya mfei pa da zocjú pa hinda condenaguihú mahyegui co nú'u hingyá gamfri.

³³ Hangue ma zi cu'ihú, ora grí muntshú pa guí ñuñhú, ntø'mhú 'na ngu ma'na pa guí ñuñhú mahyegui. ³⁴ Nu'bu 'na de gue'ahú di tsu'ahú ra thuhu, ma'na xá hño ñuñhú 'met'o ja ri nguhú pa nu xcrí muntshú guí 'yøthú ngu nú'a ri ho Ajuá, pa hinda zu'ahú rá mfei'a. Y de nú'u ma'ra ya t'øt'e xa nja, nu'á asta hinga mabú pa ga ñahú de gue'u.

12

Ya mfadi ne ra ts'edi nú'u ri 'racjú ra Māca Ndāhi cada 'na de guecjú

¹ Zi cuhú dí ne guí pahú de nuya mfadi ne ra ts'edi ri 'racjú ra Māca Ndāhi cada 'na de guecaguihú. ² Guí pahú xá hño gue nú'bu hinguí camfrithohú rá noya Ajuá ngrí hothohú da zix'ahú to'oraza pa nguí xøcambenihú nú'u ya c'oi otho yá ts'edi ne hingui ñá. ³ Pe nubyá dí ne guí pahú gue nu'a tó'o tsanga ra Zidada Jesu, hingui hanpa rá ts'edi ra Māca Ndāhi. Ha nu'bu to'o da 'ñena, dí camfri ra Jesu gue go gue'a ra Zidada, nú'á há, hanpa rá ts'edi ra Māca Ndāhi.

⁴ Rama'na'ño ya mfadi ne ra ts'edi xa 'racjú ra Māca Ndāhi pa ga pøpabihú Ajuá, pe ra Māca Ndāhi go gue'a 'natho. ⁵ Y nehe 'rama'na'ño ya 'befi xa 'racjú ra Zidada ga pøfihú, pe ra Zidada go gue'a 'natho. ⁶ Nehe 'rama'na'ño hanja drí mpøfihú, pe nu Ajuá go gue'a ri 'racjú ra ts'edi gathoguihú, pa ga pøhú ngu nú'a xa 'racjú'a, y nu Ajuá go gue'a 'natho. ⁷ Cada 'na de guecjú dí hanpahú rá ts'edi ra Māca Ndāhi pa ga faxhú gatho nú'u ma'ra. ⁸ Ra de guecjú xa 'racjú ra ts'edi ra Māca Ndāhi pa ga ñahú co ndunthi ra mfadi, ha nu

ma'ra de guecjũ guet'atho ra M̄aca Nd̄ahi xa 'racjũ ra mf̄adi pa ga udihũ te rí b̄onga rá noya Ajūa. ⁹ Nu ma'ra de guecjũ guet'atho ra M̄aca Nd̄ahi xa 'racjũ ndunthi ra jamfri, ha nu ma'ra de guecjũ guet'atho ra M̄aca Nd̄ahi xa 'racjũ ra ts'edi pa ga øthehũ ya da'thi. ¹⁰ Ma'ra de guecaguihũ xa t'acjũ ra ts'edi pa ga øthũ ya d̄anga nt'udi. Ha nu ma'ra de guecjũ xa t'acaguihũ ra ts'edi pa ga m̄anbahũ rá noya Ajūa. Ha nu ma'ra de guecjũ xa t'acaguihũ ra ts'edi pa ga p̄ahũ xá h̄ño ua de ra M̄aca Nd̄ahi ñ̄a 'nara ja'i, o hina. Ha nu ma'ra de guecjũ xa t'acjũ ra ts'edi pa da za ga ñ̄ahũ de ma'ra ya h̄ñaqui. Ha nu ma'ra de guecjũ xa t'acjũ ra ts'edi pa ga p̄ahũ te rá 'b̄e m̄anga nú'a to'o gra ñ̄a de ma'na ra h̄ñaqui. ¹¹ Pe go guet'a ra M̄aca Nd̄ahi ri 'racjũ ya mf̄adi ne ra ts'edi cada 'na de guecaguihũ ngu nú'a go da ne'a.

Gathoguihũ dí 'nada ra ndo'yohũ co ra Zidada Jesucristo

¹² Cada 'na de guecaguihũ numa ndo'yohũ xi pe'tsa ndunthi ya xeni, pe masque njabũ 'nada ma 'bahiũ dí pe'tshũ. Dí njahũbũ nehe co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, ngue'a nujú ngu go dyá xeniũ de rá ndo'yo'a, pe rá ndo'yo'a 'natho. ¹³ Ngue'a gathoguihũ 'bũ dyá xodyohũ o hindyá xodyohũ, 'bũ dyá 'b̄egohũ o hindyá 'b̄egohũ, gathoguihũ stá nxistehehũ pa dá 'nada ra ndo'yohũ co rá ts'edi ra M̄aca Nd̄ahi, ne gathoguihũ 'nat'a ra M̄aca Nd̄ahi stá h̄añhũ.

¹⁴ Numa ndo'yohũ xi pe'tsa ndunthi ya xeni, hingue 'natho ra xeni pe'tsi. ¹⁵ 'Bũ 'nama uahũ da 'ñena: “Nuguí hindí 'b̄ui ja ra ndo'yo ngue'a hingo drá 'ye”, pe hingue ngue'a m̄anga njabũ ya hingui 'b̄ui ja ma ndo'yohũ. ¹⁶ O nu 'bũ 'nama guhũ da 'ñena: “Nuguí hindí 'b̄ui ja ra ndo'yo ngue'a hingo drá da”, pe hingue ngue'a m̄anga njabũ ya hingui 'b̄ui ja ma ndo'yohũ. ¹⁷ 'Bũ gatho ma ndo'yohũ dra da, ne di otho ma guhũ, nu'bú ¿hanja da za ga ødehũ? 'Bũ gatho ma ndo'yohũ dra gu, ne 'bũ di otho ma xiñuhũ, nu'bú ¿hanja da za da nja ma f̄ahahũ? ¹⁸ Pe Ajūa bi h̄ñuscaguihũ gatho ya xeni de ma ndo'yohũ pa hinte da 'yøtcahũ ra 'b̄edi. Y bi h̄ñuts'i ngu nú'a go bi ne'a. ¹⁹ Nu 'bũ di 'nada ra xeni ma ndo'yohũ, ne di 'nada rá 'b̄efi, nu'bú hindri xøgue ma 'bahiũ. ²⁰ Pe numa ndo'yohũ masque pe'tsa ndunthi ya xeni, pe 'nada ra 'bai pe'tsi.

²¹ Numa dahũ hingui tsa da 'ñemba ma 'yehũ: “Nugui hindí hoñ'aúa.” Nixi ma ñ̄axuhũ hingui tsa da 'ñemba ma uahũ: “Nugui hindí hoñ'aúa.” ²² Hina, hinda za da 'ñ̄m̄tsa'ũ, ngue'a nú'ũ ya xeni de ma ndo'yohũ ri hnequi ngu hinte ri muui, go gue'ũ ma'na øt'a ra 'b̄edi. ²³ Ha nuya xeni de ma ndo'yohũ nú'ũ dí beñhũ gue otho yá nsu, nú'ũ go gue'ũ ma'na xi dí japamasuhũ. Y nú'ũ ya xeni ngu ra 'b̄etsa 'bũ da hnequitho, nú'ũ go gue'ũ dí hethũ pa da hnequi xá h̄ño. ²⁴ Pe nuya xeni de ma ndo'yohũ ri hnequi mahotho, nú'ũ hingam̄ahyoni ga hethũ pa da hnequi xá h̄ño. Njabũ Ajūa bi hyoga ma ndo'yohũ gue nú'ũ ya xeni mi otho yá nsu go gue'ũ ma'na da nja yá nsu, ²⁵ pa njabũ da mp̄efi mahyegui gatho ya xeni de ma ndo'yohũ, ne gatho'ũ da mfats'i 'na ngu 'na. ²⁶ Hangué 'bũ ga tsama'ñ̄uhũ 'nara xeni de ma ndo'yohũ, gatho ma ndo'yohũ tsama'ñ̄ũ nú'a ra øgui'a. Y nu 'bũ 'nara xeni de ma ndo'yohũ h̄anga 'nara hoga h̄ño, nu'bú gatho ma ndo'yohũ ri johya.

²⁷ Nujũ go guecjũ rá ndo'yoguihũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, y cada 'na de guecaguihũ dí 'nara xeniũ de rá ndo'yo'a. ²⁸ Ajūa bi h̄ñuxa ja rá nija 'rama'na'ño ya m̄efi: Nu'a xi rá m̄udi bi h̄ñuxa ya apostol. Nurá ñ̄oho bi h̄ñuxa nú'ũ to'o da m̄anbabi rá noya'a. Nurá h̄ñũ bi h̄ñuxa ya xahnate. Nep̄ũ de gue'a bi h̄ñuxa nú'ũ to'o øt'a ya d̄anga nt'udi, nep̄ũ nú'ũ to'o øthe ya da'thi. Nep̄ũ bi h̄ñuxa nú'ũ to'o faste ja rá 'b̄efi'a, nep̄ũ bi h̄ñuxa nú'ũ to'o ri su gatho nú'ũ ya 'b̄efi'ũ, nep̄ũ bi h̄ñuxa nú'ũ to'o da za da ñ̄a de ya h̄ñaqui nú'ũ hingui f̄adi. ²⁹ Nde nu'bú, ¿ha gue gatho ya cu go ya apostol? O ¿ha gue gatho xa t'umbabi ra 'b̄efi pa da m̄anbabi rá noya Ajūa? O ¿ha gue gatho pe'tsa ra 'b̄efi dega xahnate? O ¿ha gue gatho da za da 'yøt'a ya d̄anga nt'udi? ³⁰ O ¿ha gue gatho xa t'umbabi ra ts'edi pa da 'yøthe ya da'thi? O ¿ha gue gatho da za da ñ̄a de ya h̄ñaqui hingui f̄adi? O ¿ha gue gatho da za da b̄adi da m̄a te m̄anga nú'a to'o ñ̄a de ya h̄ñaqui hingui f̄adi? Hina, hinga gatho da za. ³¹ 'Yøthũ 'nara ts'edi pa da za gui pe'tshũ ya mf̄adi ne ra ts'edi nú'ũ ma'na

ya dangui pa guí pephũ Ajuá. Pe nubyá ma ga u't'ahũ hanja grí 'bũhũ co 'nara hoga'mũi nú'a ma'na xá hño de gatho.

13

Ra hmáte

¹ Bũ nugui gra ña co 'raya noya xi mahotho, o gra ña ngu 'nara ενχε, pe 'bũ hindí pe'tsa ra hmáte, nu'bú gra nja ngu 'nara 'bixfani nsøctho ri 'nohni o ngu 'nara t'egui nsøctho zũni. ² O 'bũ gra pe'tsa gatho ra ts'edi pa ga manba rá noya Ajuá, ne gra padi gatho nú'ũ ya t'øt'e xi xá hñei de rá noya'a, ne gra pe'tsa gatho ra mfadi, ne xi gra pe'tsa ndunthi ra jamfri asta da za ga japi da mponga 'nara t'øhø, pe 'bũ hindí pe'tsa ra hmáte, nu'bú hinte rá 'mecagui. ³ Nehe 'bũ ga umbabi ya hyoya gatho nú'a dí pe'tsi, ne asta ga unga ma ndo'yo da ts'at'i, pe nu'bũ hindí pe'tsa ra hmáte, nu'bú hinte ri muui nú'a dí øt'e.

⁴ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmáte, tseta gatho nú'a da 'ñepabi; xi ra hoja'i co yá miqu'eui, ne hini hyøcua nú'a te pe'tsi'ũ; hingrá 'ñets'i, ha nixi hini ndangui de ma'ra. ⁵ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmáte hinto xaxi, hini nsu sehe, hingrá cue ne hingui ete. ⁶ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmáte hini johya 'bũ ri nts'oca 'nará miqu'eui, ngue'a nu'a nzantho ri johya hønse de ra hño. ⁷ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmáte tseta gatho nú'a t'ø'tuabi, camfri gatho nú'a xá hño, nzantho tø'mi de ra hño, ne tseta gatho ya ts'othogui.

⁸ Nura hmáte hinhya'mũ ma da uadi, pe nura mfadi dí pe'tshũ pa dí mamfũ rá noya Ajuá, nu'a há, ma da zø ra pa da 'ñotho. Nehe ma da uadi ra mfadi dí pe'tshũ pa xa za stá ñahũ de ma'ra ya hñaqui hingui fadi. Ne ma da zø ra pa ya hinda 'yøtcahũ ra 'bedi gatho nú'a ra mfadi dí pe'tshũ. ⁹ Ngue'a 'na tui nú'a stá padihũ hangue hinxa za stá mañhũ gatho nú'a xa ma Ajuá. ¹⁰ Pe nu xcrá 'bũhũ co nú'a to'o rá meti ra mfadi, nu'bú há, ja ma ga pahũni gatho nú'a hinxa za stá pahũua.

¹¹ Nú'bũ ndrã notsi ndí ña ngu ña ya batsi, ha ndí pe'tsa ya mfeni ngu rá mfeni ya batsi, pe ya de ndã ndanga ja'i, ya dá tsopũ nú'a ra 'mũi ndí pe'tsi dega batsi. ¹² Hangue njabũtho nehe numa mfadi dí pe'tshũ de guecua ja ra ximhai hini xøgue, nja ngu nú'a to'o ri yot'a rá hmi dega xuui ja ra hñe, pe hini hnequi xá hño. Pe nu xcrá 'bũhũ mahyegui co Ajuá, gue'bũ ma xi ga pahũ xá hño gatho, njabũ ngu xa bacaguihũ xá hño Ajuá. ¹³ Nura jamfri ne ra hoga nthø'mate ne ra hmáte, guehya ri hñu ma da nja pa nzantho. Pe nu'a ma'na xi ra dangui de gatho, ra hmáte.

14

Ya hñaqui hingui fadi

¹ Hangue xi da 'yøthũ 'nara ts'edi pa gui pe'tshũ ra hmáte, nehe hyoñhũ nú'ũ ya mfadi ne ra ts'edi ri unga ra Macã Ndahi. Y de gatho nuya mfadi'ũ, ma'na go gui hyoñhũ ra mfadi pa gui manbahũ rá noya Ajuá. ² Ora ña 'nara cu de 'nara hñaqui nú'a hingui fadi, padihũ gue nú'a ra cu'a ña co Ajuá, hingui ña co yá mija'iuu ngue'a nu'ũ hingui padi nú'a mañ'a. Nu'a ña co rá ts'edi ra Macã Ndahi, ne ma de nú'a hingui padi ya ja'i. ³ Pe nura ora manba rá noya Ajuá 'nara cu de rá hñaqui'a, ña njabũ pa da zofo ya cu, pa da te yá jamfri, ne pa da nupabi yá mfeni, ne pa da hñu'mba yá mũi. ⁴ Nura ora ña 'nara cu co 'nara hñaqui nú'a hingui fadi, nuse'a ma'na rí te rá jamfri. Pe nu 'nara cu manbabi rá noya Ajuá de rá hñaqui'a, nú'a ri japi ma'na da te yá jamfri gatho ya cu.

⁵ Nugui ga nehã ga øde gui ñahũ de ma'na ra hñaqui nú'a hingui fadi. Pe ma'na dí ne ga øde gui ñahũ de rá noya Ajuá. Ngue'a nu'a tó'o manba rá noya Ajuá, ma'na ri muui nú'a ma que nú'a to'o ña co 'nara hñaqui hingui fadi. Xá hño to'o da ña co 'nara hñaqui hingui fadi, pe nú'bũ di 'bũi to'o da 'ra'tsa nú'ũ ya noya de nú'a ra hñaqui'a, pa njabũ ma'na da te yá jamfri ya cu. ⁶ Zi cuhũ, nu'bũ nugui ga mabũ pa ga zo'ahũ co 'nara hñaqui nú'a hingui pahũ, ¿te 'be da za gui pahũ njabũ? Nu'a ma'na xá hño pa gue'ahũ, ga u't'ahũ ngu nú'a xa 'ñutcagui Ajuá, ne ma'ra ya t'øt'e mahyoni gui pahũ, ne ga zo'ahũ de rá noya Ajuá, ne ma'ra ya hoga nt'udi.

⁷ Nuya 'bida ngu ra thūza o ra arpa, 'bū hinguí zūni xá hño, nu'bú ¿hanja da za da fadi te ma thuhu'a pei? ⁸ O nu'bū ra corneta hinda ña xá hño pa da t'umbabi ra seña ya soldado 'yo ja ra tuhni, ¿ha di badi'ū te ra ora da mudi da ntuhni? ⁹ Dí njahūbū nehe, 'bū nuju hindí ñahū ngu yá hñaqui nú'ū to'o dí zofohū, hinda za da badi'ū nú'a te dí mañhū, ne hinte ri muui nú'a dí mañhū. ¹⁰ De guecua ja ra ximhai xi ja ndunthi ya hñaqui, y cada 'na to'o padi nú'ū ya hñaqui'ū, padi xá hño te ma. ¹¹ Nu'bū nugui ga øde 'nara ja'i da ña de ma'na ra hñaqui nú'a hindí padi, nu'bú pa guequi ga beni gue nú'a ra ja'i'a hingrá mengu, ngue'a hindí padi nú'a ra hñaqui gra ña'a. Ne pa gue'a da beni gue hindrá mengu nehe, ngue'a nixi gue'a hinguí padi nú'a te dí ma. ¹² Dí padi gue xi guí hoñhū ya mfadi ne ra ts'edi nú'ū ri unga ra Māca Ndañi, hangue 'yøthū ra ts'edi guí hoñhū nú'ū ya mfadi ne ra ts'edi nú'ū da za da japi da te yá jamfri ya cu.

¹³ Hangue nu'a tó'o ña de ma'na ra hñaqui nú'a hinguí fadi, dá 'yapabi Ajuā da umbabi ra mfadi pa da za da 'ra'tsi nú'a mā pa da fadi te ma. ¹⁴ Nu'bū nugui dí apabi Ajuā co 'nara hñaqui nú'a hindí padi, njabū dí xøcambeni Ajuā, pe hinguí tsa ma'na dí te ma mfadi ngue'a nixi dí padi nú'a dí mā. ¹⁵ Nu'bú, ¿te da za ga øthū? Da za ga aphū Ajuā co 'nara hñaqui nú'a hindí pahū, pe nehe da za ga apabihū Ajuā co ma hñaquisehehū pa da zo ma mfenihū xá hño nú'a dí mañhū. Ga tutuabihū Ajuā co 'nara hñaqui nú'a hindí pahū, pe nehe ga tutuabihū Ajuā co ma hñaquisehehū pa da zo ma mfenihū xá hño nú'a dí mañhū. ¹⁶ Ngue'a 'bū ga xøcambeni Ajuā co nuya hñaqui hindí pahū, nu'bú nu'a tó'o hinguí øde nuya hñaqui'ū hinguí tsa da xøcambeni Ajuā mahyegui con guecjū, ngue'a hinguí padi te rí bōni nú'a te dí mañhū. ¹⁷ Nu'bū dí xøcambeni Ajuā njabū, nuju dí mañhū ra hño, pe nu'ū tó'o øcaguihū hindí tetuahū yá jamfri ngue'a hinguí padi te rí bōni nú'a dí mañhū. ¹⁸ Nugui dí umba njamadi Ajuā ngue'a ma'na dí ña ndunthi que gue'ahū co ya hñaqui nú'ū hinguí fadi. ¹⁹ Pe de ja ya hmunts'i, ma'na xá hño ga manga cut'a ya noya de ma hñaqui pa da fadi te dí mā, pa njabū da za ga utuabi ya cu de rá noya Ajuā, que ga manga 'ret'a 'mo ya noya de ma'na ra hñaqui hinguí fadi ne hinda za da zo yá mfeni ni 'nara noya nú'ū ya cu.

²⁰ Zi cuhū, nuri mfenihū odi nja ngu yá mfeni ya batsi. Njahū ha ngu ya zi batsi hinguí øt'a ya ts'oqui. Pe dá nja ndunthi ri mfenihū ngu rí 'ñep'ahū, ngue'a ya gyá danga ja'ihū. ²¹ Ajuā bi zofo ya ja'i de Israel co nuya ya noya xa t'ofa ja ra Māca T'ofa ne ena njaua: "Ma ga pehn'ahūbū 'raya ja'i hindya mengu pa da zo'ahū de ma'na'ño ra hñaqui ngue'a hindri ña ngu grí ñahū, pe masque njabū hinguí ma guí 'yøtcaguihū ma ts'ofa." ²² Hangue nura ora dí ñahū co ya hñaqui hinguí fadi, gue'a ngu 'nara nt'udi pa nú'ū hingyá gamfri. Pe nura ora dí manbahū rá noya Ajuā, dí umfū ra ts'ofa de rá hmate Ajuā nú'ū to'o camfri, pe nu'ū tó'o hinguí ne da gamfri, hinguí ne nehe da hñanga nú'a ra ts'ofa'a. ²³ Nu'bū ja ri hmunts'ihū gatho'ihū guí ñahū co ya hñaqui nú'ū hinguí fadi, nepū da zøhø 'ra nú'ū hints'a di patua rá noya Ajuā, o da zøhø 'ra nú'ū hindya gamfri, ¿ha gue hinda 'ñena'ū gue xcá 'be ri mfenihū? ²⁴ Pe nu'bū núju dí muntshū ne dí manbahū rá noya Ajuā ne da zøhø 'na hindra gamfri, o 'na hints'a di patua rá noya Ajuā, nu'bú co nú'a da 'yøde di hma, da unse nguenda de yá ts'oqui. ²⁵ Nu'bú nú'ū ya ja'i'ū da badi te gra 'mūi yá coraso, ne nu'ū 'bestho da ndandiñahmu ne da xøcambeni Ajuā. Nepū nu'ū da 'ñeñ'a'ihū, xi majuañi Ajuā 'būi con gue'ahū.

Beñhū guí 'yøthū gatho xá hño ngu rí 'ñehe

²⁶ Nu'bú zi cuhū, ¿te da za guí 'yøthū ora grí muntshū? 'Ra de gue'ahū guí tuthū ya jahña, nu ma'ra de gue'ahū guí nxahnatehū, nu ma'ra de gue'ahū guí mañhū nú'a xa 'ñu't'ahū Ajuā. Nu ma'ra de gue'ahū guí ñahū de ya hñaqui nú'ū hinguí fadi, ha nu ma'ra de gue'ahū guí mañhū te rí bonga nú'ū ya noya'ū. 'Yøthū gatho pa ma'na da te ri jamfrihū. ²⁷ Nu'bū guí ñahū de ya hñaqui hinguí fadi, da za guí ñahū hønse yoho o hñu de gue'ahū, pe 'rama'na guí ñahū, ne da 'mūhni 'na nú'a to'o da 'ra'tsi pa da fadi te rí bonga nú'ū ya noya'ū. ²⁸ Y nu'bū di jo'oni to'o da 'ra'tsa nú'ū ya noya'ū, nu'bú nú'ū to'o ne da ña de 'nara hñaqui hinguí fadi, odi ña ja ra hmunts'i, ma'na xá hño dá ñaseui Ajuā. ²⁹ Y

nú'ũ to'o manbabi rá noya Ajuá, dá ñá hõnse yoho o hñu, y nú'ũ to'o øde nú'a te mañ'ũ, dá hñuxa nt'øde xá hño pa da badi ua gue'a ma o hina. ³⁰ O nu'bũ 'nara cu manbabi rá noya Ajuá, ne 'bũ Ajuá da umbabi ra mfadi ma'na ra cu di 'bũhni, nu'bú, nú'a to'o mi ña ra mudi, ya odi sigui da ñá, pa njabũ da za da ñá nehe nú'a ma'na ra cu. ³¹ Nu'ũ tó'o xa t'umba ra mfadi pa da manbabi rá noya Ajuá, da za da manbabi, hõnse gue 'rama'na da ñá ha, pa njabũ gatho nú'ũ ya cu di øde da za da batua xá hño rá noya Ajuá, ne ma'na da za da te yá jamfri. ³² Nu'a tó'o manba rá noya Ajuá, go padise ua rí 'ñepi da ñá o hina. ³³ Ngue'a Ajuá ri ho ga øthũ ma hmunts'ihũ ngu rí 'ñehe, ne di o rá 'ñu nú'a ga øthũ.

Mahyoni ga øthũ ngu xa nzai øt'a ja yá hmunts'i gatho nú'ũ ma'ra ya cu. ³⁴ Oguí hopabihũ ya 'behñá da 'mai ne da manba rá noya Ajuá ja ya hmunts'i, ngue'a pa gue'ũ otho ra nsequi da 'yøt'a njabũ. Dá hñoga'ñøde ha, ngu mangua rá ley Ajuá. ³⁵ Nu'bũ ya 'behñá ne da 'yøt'a 'nara nt'ani, dá 'yamba yá dame ja yá nguse, ngue'a hini hnequi xá hño 'bũ 'nara 'behñá da 'mai ne da ñá madetho de ja ra hmunts'i.

³⁶ Bensehũ gue nurá noya Ajuá hingo pa gue'aschũ, ne hingo ja xa nexpu pa go gui 'yøt'aschũ nú'a guí nehũ. ³⁷ Nu'bũ nu'ahũ xi majuani guí hanpahũ rá ts'edi ne rá mfadi ra Maca Ndañi pa gui manbahũ rá noya Ajuá, nu'bú ma gui padihũ xá hño gue nuya noya dí op'ahũ go guehya 'raya hmanda xa 'bepcagui ma Zidadahũ ga xi'ahũ. ³⁸ Pe nu'a tó'o hinda ne da gamfri núna dí ma, nixi gue'a hinda ma da jamfribi nú'a da ma nehe.

³⁹ Hangué ma zi cu'ihũ, 'yøthũ 'nara ts'edi pa gui manbahũ rá noya Ajuá, ne oguí hacuahũ nú'ũ ya cu ñá de ya hñáqui nú'ũ hingui fadi. ⁴⁰ Ne 'yøthũ gatho xá hño ngu rí 'ñehe.

15

Ra Zidada Jesucristo bi yopa nte de ra du

¹ Ha nubyá zi cuhũ, dí ne ga yopa ben'ahũ de nú'a ra maca hoga noya ya stá xi'ahũ. Y nu'ahũ xcá hñanihũ ne xcá camfrihũ xá hño. ² Y po nuna ra hoga noya stá xi'ahũ, ya xcá mpøhøhũ. Hangué sigui gui camfrihũ, ngue'a hinda 'meditho nú'a ri jamfri xcá pe'tshũ, ngue'a nú'a dá xi'ahũ gue'a majuani.

³ Nugui dá u't'ahũ ngu nú'a bi t'ut'cagui nehe. Nú'a ra nt'udi xi ra dangui dá u't'ahũ, dá xi'ahũ gue ra Zidada Jesucristo go gue'a bi du pa bi hñasca ma ts'oquihũ, ngu xqui nt'ofu ja ra Ndañjua T'ofu gue njabũ mi ma da thogui'a. ⁴ Nehe dá xi'ahũ gue nu'a bi t'agui, pe rá hñupa'a bi yopa nte de ja ra du, ngu xqui nt'ofu nehe. ⁵ Ne 'mefa de ya xqui yopa nte'a de ja ra du, bi nthèui ra cu Pedro pa bi hyandi. Nepũ 'mefa bi hyanda gatho nú'ũ ma'ra yá nxadi. ⁶ Y de gue'a, 'na'qui xqui munts'a thogui cut'a nthebe ya cu, y gatho'ũ bi hyandi nehe'a. Y ndunthi de gue'ũ tetho asta núbya dí op'a'ihũ, ha nu ma'ra ya xa du. ⁷ Nepũ 'mefa bi hyandi nehe ra zi cu Cobo. Nepũ gatho nú'ũ ma'ra ya apostol bi hyandi'a.

⁸ Y 'mefa de gatho'ũ dá handi nehega, bi hnequi ja ma 'ñu'a, masque nugui ndrí nja ngu 'nara zi ñaxca bati. ⁹ Nú'ũ ma'ra ya apostol xi ma'na ya dangui yá nsu de guecagui, ngue'a nugui, ni ts'ũ hiní 'ñepcagui da t'engagui gue drá apostol, ngue'a xi stá ø'tua ra nts'o'mui ya gamfri. ¹⁰ Pe nugui dí padi gue Ajuá xi ra dangui rá hmäte pa guecagui, ngue'a nú'a ra 'mui ndí pe'tsa ma'met'lo ya hinga gue'a dí pe'tsbya. Ngue'a Ajuá bi patca ma 'mui ne bi 'racagui 'nara 'ra'yo 'mui. Y nú'a bi 'yøt'e con guecagui hinxa 'meditho, ngue'a nugui ma'na stá mpefi de gue nú'ũ ma'ra ya apostol. Pe hingo de ma ts'edisè stá øt'a nú'a ra 'befi'a, nu Ajuá xi ra dangui rá hmäte con guequi, go gue'a xa 'yøt'a gatho nú'a ra 'befi'a. ¹¹ Nu'bũ nugui dí zo'ahũ o nú'ũ ma'ra ya apostol, guet'a ra noya dí mañhe mahyegui, ne go guet'a xcá camfrihũ.

Ma da yopa nte nú'ũ xa du

¹² Nuje stá xi'ahé gue ra Zidada Jesucristo bi yopa nte de ja ra du. Nu'bú, ¿hanja 'ra de gue'ahũ guí eñhũ gue ya hinda za da yopa nte nú'ũ tu? ¹³ Nu'bũ hinda za da yopa nte ma'na'qui nú'ũ tu ngu guí mañhũ, nu'bú nixi ra Zidada Jesucristo hinxa yopa ntehma 'bũ. ¹⁴ Y nu'bũ hinxa yopa nte ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, nu'bú hinte dri muuihũ nú'a

dí u't'ahe, nixi hinte dri muui nú'a xca camfrihu 'bu. ¹⁵ Nu'bu hinda za da yopa nte nú'u tu, nu'bu hingue majuaní nú'a gra mahmahe de nú'a xa 'yot'a Ajuá. Nuje dí mañhe nú'a majuaní gue Ajuá bi 'yot'e pa bi yopa nte ma Zidadahu ra Jesucristo de ja ra du, pe 'bu hinga majuaní gue Ajuá ri japi da yopa nte nú'u xa du, nu'bu njabu hinga japi xa yopa ntehma ra Zidada Jesucristo. ¹⁶ Nu'bu nú'u xa du hinda ma da yopa nte, nu'bu nixi nuse ra Zidada Jesucristo hinga yopa ntehma 'bu. ¹⁷ Nu'bu Ajuá hinga japi xa yopa nte ma zi Hmuhu ra Jesucristo de ja ra du, nu'bu nuri jamfrihu hinte dri muuihma, ne gri duda ri ts'oquihu nehe. ¹⁸ Nu'bu di njahmabu, nu'bu gatho nú'u xa du masque xa gamfri ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nu'bu xa 'medihma. ¹⁹ Nu'bu nsoctho núbya dí tehua ja ra ximhai dí t'omhu ya hño da 'racju ra Zidada Jesucristo, ne nurá ñoho ra te ya hinte dí t'omhu ga hañhu de gue'a, nu'bu nujá xi dyá huecatehu de gatho ya ja'i ngue'a hinte dí t'omhu.

²⁰ Pe nu'a xi majuaní, nura Zidada Jesucristo bi yopa nte de ja ra du, ne go gue'a xi rá mudi bi nuhu de gatho nú'u xa du. ²¹ Po rá ts'oqui 'natho ra 'ñohø, hangue gatho ya ja'i pe'tsi te da du. Pe 'natho ra 'ñohø nehe nú'a to'o bi 'yot'e pa da yopa nte ma'na'qui nú'u tu. ²² Ngue'a nujá yá batsiguihu ra Adá, hangue dí tuhú nehe ngu bi du'a, ngue'a por nú'a ra ts'oqui bi 'yot'e'a hangue bi nja ra du. Pe nubya ya drí 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, hangue ma ga yopa ntehu nehe ngu bi nja'a. ²³ Ma zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a xi rá mudi bi yopa nte de gatho, ngu xqui 'ye'mba Ajuá. Nepu núju stá camfrihu'a, nu stua yopa pengui'a ma ga yopa ntehu nehe 'mefa con gatho nú'u ma'ra xa gamfri. Go gue'a xa 'ye'mba Ajuá nehe. ²⁴ Y de gue'a ma da nja ra ngaxhmai, nu sta uadi ma zi Hmuhu ra Jesucristo da huatua yá hmanda gatho nú'u ri nda ne gatho yá nsu'u ne yá ts'edi'u. Numa zi Hmuhu ra Jesucristo ma da nda, nepu da yopa 'yent'ua ja rá 'ye Ajuá rá Dada ma'na'qui nú'a ra hmanda xqui t'ent'ua ja rá 'ye. ²⁵ Ngue'a numa Zidadahu ra Jesucristo pe'tsi ma da nda asta hinda hyandi gue ya xi bi ntate de gatho yá ncontra. ²⁶ Y nu'a rá ngats'i ra ncontra ma dra huati, go gue'a ra du. ²⁷ Ja ra Maca T'ofu ma gue Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'ye ma zi Hmuhu ra Jesucristo gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai. Pe nu habu ena gue gatho bi t'ent'ua ja rá 'ye, dí pahú gue Ajuá ra Dada hinguí 'bui de ja rá hmanda ma zi Hmuhu ra Jesu, ngue'a nura Dada go xa umbabi ra ts'edi'a. ²⁸ Y nu sta uadi da ntate ra Zidada Jesu de gatho ya hmanda, nu'bu nu'a ma da 'mái nehe ja rá hmanda rá Dada nú'a to'o xa 'yent'ua ja rá 'ye gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui, pa njabu Ajuá ra Dada go gue'a ma da manda gatho.

²⁹ Nu'bu hinda yopa nte nú'u xa du ngu guí mañhu, nu'bu ¿pa te ri nxistehe 'ra por nú'u xa du? 'Bu xi majuaní hinguí tsa da yopa nte nú'u tu, nu'bu ¿hanja 'ra ri nxistehe por gue'u?

³⁰ Nuje nu'araza ra ora da za ga thamfrihe ga thohe 'nara ts'othogui. Pe nu'bu hinda yopa nte nú'u tu, nu'bu hinte ri muui gra 'yohe njabu. ³¹ Nugui xi majuaní hyastho thongagui pa da thogui. Dí xi'ahu njabu zi cuhu ngue'a dí padi gue xi guí camfrihu xá hño ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ³² Xi stá ntun'be nuya ts'oja'i de guecua Efeso. Ha nu'bu stá ot'a njabu pa ma hñose de guecua ja ra ximhai, xi'bu xa hyogaguihma, nu'bu ¿te dí tahaga 'bu hinda yopa nte nú'u tu? Nu'bu, ma'na xá hño ga ena ngu enga 'ra: "Ma ga ñuñhu ne ma ga ntsithehu, cabu rixudi ndamani ma ga tuhú."

³³ Oxqui hophu to'o da hya'ahu, ngue'a nu'a to'o da ntsixui ya ts'oja'i, da japi da nts'oqui nehe. ³⁴ Xi da pe'tshu 'nara hoga mfeni xá hño ngu rí 'ñehe. 'Yohu xá hño, oguí øthu ya ts'oqui. Dí ma njabu ngue'a 'ra de gue'ahu nixi xca camfrihu Ajuá. Dí xi'ahu njaua pa xama da nja ri tsahu de nú'a guí øthu.

Hanja ma da yopa nte nú'u xa du

³⁵ Tsa 'ra de gue'ahu guí 'ñeñhu: Nú'u xa du, ¿hanja da za da yopa nte? ¿Tengu nú'a ra ndo'yo da me'tsi'u 'bu? ³⁶ Pøde nu'ahu otho ri mfenihu. ¿Ha gue hinguí pahú gue nú'a ra nda guí pothu, mahyoni 'met'o da 'ya, nepu ja da c'onts'a nú'a ra 'ra'yo 'bai gá ndapo? ³⁷ Ora guí pothu ra trigo o ma'na ra nda, nú'a guí pothu gue'a 'nara ndatho, pe nu sta c'onts'i ya dra ndapo. ³⁸ Pe nu Ajuá go gue'a ri japi da nte nú'a guí pothu ne ri umbabi

rá 'bai cada 'nara nda ngu nú'a xa 'ye'mbi. ³⁹ Njabu nehe numa ngøhu hinga mahyegui ngu yá ngø ya mbo'ni, y 'na'ño yá ngø ya ts'int's'u nehe. Y ya hua 'na'ño nehe yá ngø'u. ⁴⁰ Njabu nehe nú'u bí 'bu mahets'i 'na'ño yá 'bai, ha núju dí 'buhua ja ra ximhai 'na'ño ma 'bahu con gue'u, y 'rama'na'ño yá hotho'u con gueju. ⁴¹ Nehe nura hyadi 'na'ño rá ñot'i, ha nura zana 'na'ño rá ñot'i nehe. Nehe 'na'ño yá ñot'i ya tsø, ne cada 'na de gue'u 'rama'na'ño gra yot'i'u. ⁴² Nehe ma ga njahubu nu xcrá yopa ntehu de ja ra du. Numa ndo'yo dí hahubya ma da nt'agui ja ra hai ne da 'ya, pe de gue'a nura ndo'yo'a ma da yopa nte ma'ra'yo y ya hinhya'mu ma da du. ⁴³ Nubyá hini hnequi xá nsunda nuna ma ndo'yohu ma da nt'agui, pe nu sta yopa nte ma'ra'yo ha, ma da hnequi xi strá nsunda. Nuna ma ndo'yohu hingui ja rá ts'edi ma da nt'agui, pe nu sta yopa nte ma'ra'yo, ya di ja rá ts'edi. ⁴⁴ Ma da du nuna ma ndo'yo dí hahubya, pe nu xcrá yopa ntehu ma ga pe'tshu ma'na'ño ma ndo'yohu. Nubyá dí hahu nuna ndo'yo ngue'a dí 'buhua ja ra ximhai, pe nu xcrá yopa ntehu ma ga pe'tshu ma'na ra ndo'yo ngue'a ma ga 'buhuni mahets'i.

⁴⁵ Xa nt'ofu ja ra Maca T'ofu ne ena njaua: Nú'a ra müdi 'ñohø go gue'a ra Adá, nú'a Ajuá bi umbabi rá te, y 'mefa bi zøhø ma'na ra 'ñohø mi ngu ra Adá, pe nuse'a umba ra 'ra'yo te ya ja'i, y go gue'a ma Zidadahu ra Jesucristo. ⁴⁶ 'Met'o bi t'acju 'nara ndo'yo de guecu ja ra ximhai, nepu 'mefa ma dí t'acju 'nama 'ra'yo ndo'yohu nuni mahets'i. ⁴⁷ Nu'a xi ra müdi 'ñohø bi 'müi, Ajuá bi hyoqui de guecu ja ra ximhai dega hai, ha nu'a rá ñoho ra 'ñohø bi nja'iuu ngu ra Adá, nu'a bá ehe de mahets'i. ⁴⁸ Ngu bi nja ra Adá bi thoqui dega hai nuua ja ra ximhai, necju nehe drí nhyaxhu'a. Ha nura Zidada ra mengu mahets'i, hangue necju ma grá menguhuni ne ma grá hñ'a'tsuahu rá 'bai'a. ⁴⁹ Njabu ngu drí hñats'ihubya ngu rá 'bai ra Adá xa thoqui dega hai, njabu nehe ma grá hñats'ihu ngu rá 'bai ma Zidadahu nú'a bí 'bui mahets'i.

⁵⁰ Dí xi'ahu zi cuhu gue hinda za ga cuthu nuni mahets'i habu bí manda Ajuá co nuna ma jihu ne nuna ma ndo'yohu dí hahubya. Ngue'a nuna ndo'yo dí hahubya ma da nhyai ne hingui tsa da nte pa nzantho. ⁵¹ Nubyá ma ga xi'ahu nú'a bi xica Ajuá ne hinxcá pathu, gue hinga gathu ya ja'i de ra ximhai ma da du, pe gathu mahyegui ma dra patca ma 'bahu. ⁵² Masectho ma da njabu, ngu 'na ts'ant'i ma dahu, nú'a ra ora sta 'be ra trompeta de Ajuá de rá ngats'i ra ximhai. Nu stí nt'øde nú'a ra trompeta'a gathu nú'u ya cu xa du ante da yopa 'ñehe ma Zidadahu ra Jesu, ma da yopa nte'u co 'nara 'ra'yo ndo'yo nú'a hinhya'mu ma da nts'oqui. Y núju gra 'buhua ja ra ximhai, 'bestho ra ora'a da mpadi ma 'bahu nehe. ⁵³ Ngue'a mahyoni da mpadi nuna ma ndo'yo dí hahu ma da nhyai, pa ga pe'tshu 'nara ndo'yo nú'a hinhya'mu da nts'oqui. Ha nuna ma ndo'yo dí hahu núna ma da du, mahyoni da mpadi co ma'na ra ndo'yo nú'a hinhya'mu da du. ⁵⁴ Ha nu stí njabu ma ndo'yohu da mpadi co ma'na ra ndo'yo nú'a hinhya'mu da nts'oqui ne hinhya'mu da du, nu'bú ma da nja ngu nú'a huxa ja ra Maca T'ofu habu ena njaua: "Nura du bi 'bedi ne bi nhuati pa nzantho." ⁵⁵ Ne ena: "¿Habu jabya rá ts'edi ra du? ¿Habu jabya gathu nú'a mi øt'e?" ⁵⁶ Ra ts'oqui go gue'a ri jacju ga tuhu, ne ra ndaxjua ley go gue'a ri umba ra ts'edi ra ts'oqui. ⁵⁷ Pe nubyá, ga umfu njamadi Ajuá ngue'a numa Zidadahu ra Jesucristo go gue'a bi 'yøt'e pa dá tapabihu ra du.

⁵⁸ Hangue nubyá, ma zi hmaca cu'ihu, xi da camfrihu xá hño con gathu ri müihu. Xi da mpéfihu nzantho ja rá 'befi ma Zidadahu, ngue'a nu'ahu ya guí pahu gue hinda ma da 'meditho gathu nú'a ra 'befi xa 'racju'a pa ga péfihu.

16

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya gamfri

¹ Nubyá ma ga xi'ahu de nú'a ra mfats'i guí muntshu pa guí pempahu ya cu me Jerusale. 'Yøthu nehe ngu nú'a stá 'be pa ya cu me Galacia da 'yøt'e. ² Tat'a domingo cada 'na de gue'ahu 'uecju 'na tui nú'a xcá tahahu, ngu nú'a rá ndunthi bi 'ra'ahu Ajuá. Ne guí haxhu ja ra nija pa ja da hmunts'ini, pa njabu nu xcrá mabu hingue ja ra ora'a guí munts'a ri mfats'ihu. ³ Ne de ante ga mabu, dí ne guí huanhu 'raya cu pa nu xcrá tsømbu ga

umbabi'u 'nara he'mi pa da hña'tsua nú'u ya cu me Jerusale nú'u to'o ma dua ts'ocua nú'a ra mfats'i'a. ⁴ Ha nu'bu ga handi gue xá hño ga ma nehe, ga me'be'u.

Ra apostol Pablo ri hñoqui pa da ma dua c'a'tsa ya gamfri

⁵ Stá beni nehe ga ma ga c'a'tsa ya cu nuni Macedonia, hangue 'met'o ma ga 'rani de guehni. ⁶ Stá beni ga 'bui con gue'ahũ ndunthi ya pa, y 'bu da zahma, ga 'bui con gue'ahũ asta hinda thogui ya pa de ya tse, nepu de gue'a da za gui faxcahũ ne gui nexcaguihũ nu habu grá ma. ⁷ Núbya xcrá mabũ, hindí ne hõnse ga hant'a'ihũ ne 'bestho ga thogui. Nu'a dí ne, ga 'bui con gue'ahũ 'raya pa 'bu njabu rá paha ra Zidada. ⁸ Pe ma ga cohi de guecua Efeso asta da zø ra pa de ra Pentecosté. ⁹ Ngue'a nu de guecua xi xa xogui ya gosthi pa ga manbabi rá noya Ajuã, ne ndunthi ya xa gamfri. Pe nehe 'bui ndunthi ya ncontra.

¹⁰ Ne nu'a dí xi'ahũ, nu sta zombũ ra cu Timu, suhũ xá hño pa da 'mũ te rá 'ñenitho ne hinda du rá mũ, ngue'a ne'a pepabi Ajuã ngu dí pepabi nehe. ¹¹ Hangue por gue'a oxqui ma grí 'ñenithohũ de gue'a. Y nu stua pengui'a, bá nets'ihũ co ra johya pa da 'ñe da c'ascagui ma'na'qui, ngue'a nuguí dí tø'mi da zøhø'a co nú'u ma'ra ya cu ma dua 'ñoui.

¹² Ha nura zi cu Polo xi stá bantebi da mabũ ne da meui núyu ma'ra ya cu dua tsõ'ahũ. Pe hinxa ne xa mabũ. Bi xiqui gue ma da mabũ da c'a'ts'ahũ nú'a ra pa'a da nja rá luga.

Ra nzenjua pehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

¹³ Xi da nsuhũ de yá ts'o'befi ra ts'ondahi, ne xi da pe'tshũ 'nara jamfri. Oxqui tsuhũ nú'u to'o ri utsa'ihũ, 'yøthũ ra ts'edi pa gui 'yøthũ nú'a xá hño. ¹⁴ Gatho nú'a gui 'yøthũ, 'yøthũ co ra hmäte.

¹⁵ Zi cuhũ, ya guí pahũ gue nura zi cu Teba ne con gatho yá ja'i de rá ngu, go gue'u xi ya mudi gamfri de guepu Acaya. Ne guí pahũ gue nú'u de yá pahase xa 'mũ pa da maxa ya cu. ¹⁶ Dí bante'ihũ gui 'yøtehũ nú'u ya zi cu'u, ne nú'u ma'ra to'o pepabi Ajuã ngu'u. 'Yøtehũ nehe nú'u ma'ra to'o fax'ahũ ja rá 'befi Ajuã ne gatho nú'u to'o pepabi'a. ¹⁷ Xi drí johya ngue'a bi zøhø de guecua ra cu Teba ne ra cu Nato ne ra cu Acaico, ngue'a xa 'yøtcagui nú'a hinxa za xcá øthũ. ¹⁸ Nuyũ ya cuyũ xi bi hñubga ma mũ ngu xa hñup'a ri mũihũ nehe. Numansuhũ nuya cuyũ ngue'a go guehyũ 'rayá hoga mefi Ajuã.

¹⁹ Nuya cu de guecua Asia ri fat'ajuã'ihũ. Nehe ra zi cu Aquila ne ra zi nju Prisila xi pehn'ahũ ndunthi ra nzenjua, nú'ahũ guí 'bahũ co ra Zidada ngu nja nehe'u. Nehe pehn'ahũ ndunthi ra nzenjua nú'u ya cu ri munts'i ja yá ngu'u. ²⁰ Ne ri fat'ajuã'ihũ gatho ya cu de guecua. Ne nzenjuahũ 'na ngu ma'na co 'nara nthufi dega hmäte.

²¹ Nuguí drá Pablo, de ma 'yese dí op'a'ihũ nuna nzenjua.

²² Nehe dí xi'ahũ, nu'u tó'o hini madi ma Zidadahũ ra Jesucristo, dá t'equa pa da zutua rá cue Ajuã. Ra Zidada ya ma da zøhø.

²³ Y nubyá, ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'a'ihũ. ²⁴ Dí pehn'ahũbũ ma hmäte de ja rá thuhu ma Zidadahũ ra Jesucristo. Njabũ gue'a.

RÁ ÑOHO RA CORINTIO

RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI YA GAMFRI ME CORINTO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Corinto

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui co ra cu Timoteo dí op'a'ihe nuna carta, nú'ahú gyá gamfrihú guí 'buhúbu Corinto, ne pa gatho nú'ú ma'ra ya gamfri 'bui ja ma'ra ya hnini de guepu ja ra hai Acaya. ² Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá entho.

Ra apostol Pablo bi thogui ya nt'utsate

³ Ga xocambenihú Ajuá nurá Dada ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ngue'a go gue'a ma Dadahú nú'a pëscahú ra nthecate ne go gue'a nzantho hubga ma muihú. ⁴ Nú'á hubga ma muihú ora dí thohú ya ts'othogui, pa njabú nujá da za ga hu'mbahú yá mui nú'ú ma'ra to'o thogui ya ts'othogui nehe, ngu bi hñubga ma muihú nehe Ajuá. ⁵ Njabú ngu ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi thogui ndunthi ya ts'othogui, njabú nehe dí sufrihú por gue'a, pe por gue'a dí hañhú ndunthi ra humú nehe. ⁶ Hangue nuje xi dí thohe ya ts'othogui pa njabú nu'ahú da za gui hañhú ra humú ngu nú'a dí hañhe ne pa da za gui mpøhøhú. Nuje Ajuá hubga ma muihe pa njabú nu'ahú nehe da za gui hañhú nuna ra humúina ora guí thohú ya ts'othogui nehe, pa njabú da za gui tsethú. ⁷ Nuje xi dí camfrihe gue nu'ahú ma gui tsethú nuya ts'othogui ngu stá tsethe, ngue'a dí pãhe gue nura ora guí thohú ya ts'othogui, ra ora'a guí hañhú ra humú ngu nú'a dí hañhe nehe.

⁸ Zi cuhú, dí nehe gui pãhú de nuya ts'othogui dá thoguihe de guehni Asia. Gue'ú 'raya ts'othogui xi ya dangui, ya mi otho ma ts'edihe pa ga tsethe, ya nixi ndi tømhe gue stá yopa ntehe ma'na'qui. ⁹ Nuje ya ndí njahé ngu 'raya ja'i nú'ú xa t'è'mbi pa da tho. Dá thohe njabú pa ma'na dá padihe gue Ajuá go gue'a ñangaguihe de ya ts'othogui, ngue'a de guecsehe hinte tsa ga øthe, y nu'á ja rá ts'edi pa da japi da yopa nte nú'ú ya xa du. ¹⁰ Ajuá go gue'a bi ñangaguihe de nú'ú ya danga ts'othogui habú ma xa thogaguihe, y asta nubya ri sigui ri ñangaguihe, ne dí tømhe gue ma da sigui da ñangaguihe. ¹¹ Nu'á ma da sigui da ñangaguihe 'bú gui faxcahe gui 'yaphú'a por guecje. Y nu'bu ndunthi ya cu apabi Ajuá por guecje, nu'bú 'mefa ndunthi ma da umba njamadi'a por nú'a xa 'yøt'e'a con guecje por yá nt'adi'ú.

Hanja himbi ma 'bestho ra apostol Pablo pa Corinto

¹² Co 'nara johya ne co 'nara mfeni xá nt'axi dí xi'ahe gue nuje stá 'yohe xá hño ja yá thandi ya ja'i de gatho ya hnini habú stá 'yohe, ne ma'na ndunthi gá handgahe nu ndá 'buehú. Co rá mfats'i Ajuá nzantho stá 'yohe xá nt'axi ja rá thandi'a, ngue'a nu'á xa 'racje ra ts'edi pa dá øthe njabú, hingo de ma mfenisehe dá øthe. ¹³ Gatho nuya noya dí op'ahe de ja ma cartahe go guehna da za gui hñe'tihú ne gui padihú, ne dí tømhe gue gui padihú xá hño. ¹⁴ Ya guí pãhú teraza de nú'a stá xi'ahe gue nu stí yopa menga ma Zidadahú ra Jesu nuua ja ra ximhai, ma gui esca ma nsuhe ngu nuje ma ga e'ts'ahe ri nsuhú nehe, ne dí tømhe gui pãhú ma'na xá hño de guehna.

¹⁵ Nugui ndí humamú gue nguí numahñoguihú, hangue por gue'a ndí beni stá c'a'ts'ahú de ndá ecua Macedonia, ngue'a ndí beni gue xcá johyahmahú 'bú stá thopú pa xa za stá c'a'ts'ahú yo'qui. ¹⁶ Nu nduá ehe pa nuua Macedonia, dá behmá gue de má 'ñu stá gathmabú Corinto pa stá tsøñ'ahmahú, y ndí beni nehe gue nura pa stá ma de guecua, stá yopa gathmabú ma'na'qui, y de guepu xcá nexcahmahú pa stá thogui asta ja ra hai Judea. ¹⁷ Xi nu de ndá xi'ahú gue ga mabú, ¿ha gue gá beñhú gue ndí ma ga ha'ahú? O ¿ha gue guí beñhú gue dí ø't'a ngu nú'a ø't'a nú'ú hingyá gamfri? Ngue'a nú'ú go gue'ú ø't'a njabú, ts'ú da 'ñena ha, ts'ú da 'ñena hina. Pe nugui hindí njabú. ¹⁸ Ajuá

pađi gue nuje hinda za ts'u ga eñhe ha, ts'u ga eñhe hina. ¹⁹ Nugui co ra cu Silvano ne ra cu Timoteo nzantho stá xi'ahé rá noya ra Zidada Jesucristo rá T'u Ajuá, y nurá noya'a, hingue ts'u da ñena ha, ts'u da ñena hina. Nu'á nzantho øt'a nú'a ma. ²⁰ Ngue'a gathó nú'a xqui ñatcahu Ajuá, bá pehna rá T'u pa go bi 'yøt'e'a, pa bi nja gathó ngu nú'a xqui ñagui. Hangué po ra Zidada Jesucristo dí xøcambenihu Ajuá, ne dí eñhu, "Njabu gue'a". ²¹ Nu Ajuá go gue'a bi 'yøt'e pa dá 'buhu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne go xa 'racju ra ts'edi pa ga pøphu'a. ²² Ne xa 'racju ra Maça Nðahi pa da 'múi ja ma corasohu, go gue'a 'nara seña gue yá metiguihu'a. Y nú'á go gue'a 'nara müdi japi dí hañhu de guecua ja ra ximhai de dí t'acju ma'ra ya japi nuni mahets'i.

²³ Pe nugui hindá catbu Corinto ngu ndí behma, ngue'a ndí tsu stá zo'ahu nts'edi y njabu xcá uhu. Ajuá pađi xá hño gue dá beni njabu, ne dí unga ma te 'bu hindí mangu majuani. ²⁴ Hindí ne ga mabu pa go ga xi'ahu nda'na gui camfrihu pa go da ua'a ga ma, ngue'a nu'ahú ya xcá camfrihu xá hño rá noya Ajuá. Hønsé nu'a dí ne, ga nup'a ri mfenihu pa ma'na gui johyahu.

2

¹ Hangué nugui hindá ne dá gat'ibu ga tsøñ'ahu, ndí tsu xi'bu stá ja'ahu xa du ri müihu. ² Ngue'a nu'bu nugui ga ja'ahu da du ri müihu, nu'bu ¿to'o ja da hñubga ma müiga? Ngue'a 'bu go stá ja'ahu xa du ri müihu, ya hinxa za xcá hñubga ma müihu. ³ Ne guet'atho ngu nú'a ya stá op'ahu, dá xi'ahu nú'a mahyoni gui 'yøthu, pa njabu 'bu stá mahmabu hinxcá jacju da du ma müi, ngue'a nu'ahu rí 'ñep'ahu gui jacju ga johya. Y nugui ndí camfri gue gathó nu'ahu de xcá hyandgahu stá johya, ne'ahu xcá johyahu nehe. ⁴ Y nu ndá op'ahu ra müdi, dá op'ahu co ndunthi ra dumúi asta ndí zoni, pe hingue pa ndí ne da du ri müihu nehe, hønsé dá op'ahu pa gui pahu hangú rá ndangui nura hmäte dí pe'ts'ahu.

Ra pumbate pa nú'a ra cu xqui 'yøt'a 'nara ts'oqui

⁵ Nubyá, nú'a ra cu bi jaqui bi du ma müi, hingue hønségui, ne'ahu nehe, masque hinga gathó ihu bi du ri müihu de gue'a. ⁶ Y ya da zathó nú'a gá ø'tuahü nura cu'a. ⁷ Nubyá, nu'a gui 'yøthu, pumbahu'a ne hñu'mbahu rá müi, nu'bu hina, xi'bu da 'uegue de rá jamfri co ra dumúi. ⁸ Y dí xi'ahu nehe, gui 'ñu'tuahü gue grí mađihu'a. ⁹ Rá müdi dá op'ahu pa gui tsüihu nura cu'a pa njabu ga pađi ua gui 'yøthu gathó nú'a dá 'bep'ahu gui 'yøthu. ¹⁰ Hangué nubyá, nu'a tó'o gui pumbahu, necagui ga pumbabi'a. Y po rá ngue'ahu ya stá pumbabi nura cu'a ja rá thandi ma Zidadahu ra Jesucristo, ngue'a ja ra uenda go xa 'yøtqui te xa 'yøtqui nehe. ¹¹ Ma ga øthu njabu pa hinda dacju ra Satá, ngue'a ya dí patuahü tengü yá ts'o'befi'a.

Bi du rá müi ra apostol Pablo nuni Ntroa

¹² De ndá tsønga ja ra hnini Ntroa pa dá manba rá noya ra Zidada Jesucristo, xi bi xo ya gosthi pa dá zofo ndunthi ya ja'i, y ndunthi de gue'u bi gamfri ra Zidada. ¹³ Pe nuni xi bi du ma müi ngue'a mi jo'oni nuni ra cu Tito. Hangué dá 'ñedi 'bestho nú'u ya cu ya mengu de guehni pa duá ehe pa guecua Macedonia pa ja dá nthé'beuani.

Co rá mfats'i ma Zidadahu ra Jesucristo ga ntätehu

¹⁴ Nujú ga umfü njamadi Ajuá ngue'a nú'á nzantho faxcahu pa dí tätehu ngue'a dí 'buhu co ma Zidadahu ra Jesucristo. Nehe Ajuá faxcaguihu pa dí mañhu ra maça noya de ra Zidada Jesucristo pa haburaza da fađi de gue'a. Y nura maça noya dí mañhu nja ngu 'nara hoga ñuni xi tse rá ñuni. ¹⁵ Y nujü nehe dí njahu ngu 'nara hoga ñuni ngue'a dí mañhu de ma Zidadahu ra Jesucristo, y nú'a dí mañhu gue'a ri ho Ajuá. Ne dí zofohü nú'u ma da mpøhø ne nú'u hinda mpøhø. ¹⁶ Y nú'u hinda ma da mpøhø, hini ho nú'a dí mañhu, ngue'a pa gue'u, gue'a ngu 'nara ñuni dega du. Pe pa nú'u to'o da mpøhø, go gue'a 'nara hoga ñuni dega te pa nzantho. Nu'bu ¿to'o ja da za da manba rá noya Ajuá de guesé 'na? ¹⁷ Pe nuje co rá mfats'i Ajuá dí manbahe rá noya'a ngue'a yá 'mèhnguihe'a ne dí mañhe con gathó ma müihe ja rá thandi'a, ne dí hanpahe rá ts'edi ma Zidadahu ra

Jesucristo. Hindí njahe ngu ma'ra maṅba rá noya Ajuá co ra nthate, hõnse pa da da ra boja.

3

Ra apostol Pablo ma de ra 'ra'yo cohi

¹ Xibya ¿ha gue guí beñhũ gue go dí maṅshe de ma hoga'mũihe pa gui yopa camfriguihe ngue'a dí mañhe njabũ? ¿Ha gue mahyoni ga u't'ahe 'nara he'mi habũ di ma tengu ma 'befihe? O ¿ha gue mahyoni gui 'racje 'nara he'mi 'met'o habũ di ma tengu ma 'befihe pa njabũ da gamfriguihe ma'ra ya cu? Ma'ra ha, øt'a njabũ. ² Pe nuje hina, hinga mahyoni ga øthe njabũ, ngue'a nu'asehũ guí njahũ ngu 'nara he'mi xa t'ofõ habũ he'ta ya ja'i tengu ma 'befihe, ne ja ri hneeni gue xi majuani yá 'meñniguihe Ajuá. Y nura t'ofõ'a ya xa t'ofõ ja ma mfenihe. ³ Nu'ahũ guí njahũ ngu 'nara he'mi bi 'yofo ma Zidadahũ ra Jesucristo, ngue'a nu'á bi mpefi ja ri corasohũ nu ndá zo'ahũ de gue'a. Guehna 'nara he'mi xa t'ofõ co rá Maça Ndahi Ajuá nú'a te, hingue xa t'ofõ dega tinta, ne xa t'ofõ ja ri mfenihũ, hingue xa t'ofõ ja 'raya xingdo.

⁴ Dí camfri gue núna dí mañhe guehna majuani ngue'a nura ts'edi dí hahe rí ñehe de Ajuá ne go xa 'racje ra Zidada Jesucristo. ⁵ Nuje hingui tsa ga eñhe gue go dí pe'tsasehe ra ts'edi, ngue'a gathõ nú'a rá hoga 'befi Ajuá dí øthe, Ajuá go ri 'racje ra ts'edi. ⁶ Nehe go gue'a bi hñuxcaguihe pa ga udihe nú'a ra 'ra'yo cohi bi 'yõt'e, ne bi 'racje ra mfadi pa dí udihe ngu rí ñehe. Nuna 'ra'yo cohina, ma de ra 'ra'yo te ri 'racjũ po ra Maça Ndahi, y hingui nja ngu nú'u ya hmada xqui t'ofõ ja rá ley ra Moise, ngue'a nú'a xqui t'ofõ ja nura ley'a ma gue nu'a tó'o hinda 'yõt'e nú'a ma, ma da ncondena pa da du, pe nuna ra 'ra'yo cohi ma gue co rá ts'edi ra Maça Ndahi da za ga pe'tshũ ra te pa nzantho.

⁷ Nurá ley ra Moise nú'a bi t'ofõ ja ya xingdo, mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yõt'a nú'a ma, y nu de mi t'umba ra Moise xi bi huexca rá hmi co rá hyats'i Ajuá, y nuya me Israel himi tsa da hyandua rá hmi co nura hyats'i'a. Pe nura hyats'i mi huexca ja rá hmi, 'ramats'u bi 'medi. ⁸ Hangué 'bũ xmá nsunda nú'a ra hyats'i mi huexca ja rá hmi ra Moise, ¿xi hmaha rá nsunda ra hyats'i xa 'racjũ ra Maça Ndahi po ra 'ra'yo cohi bi 'yõt'a ma Zidadahũ ra Jesucristo! ⁹ Nu'bũ ra ley xi xmá nsunda masque mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yõt'a nú'a ma, ¿xi hmaha rá nsunda ra 'ra'yo cohi, ngue'a go gue'a xicaguihũ gue Ajuá xa punga ma ts'oquihũ pa ga 'bũhũ xá hño ja rá thandi'a! ¹⁰ Ngue'a rá mudi, ra ley xi xmá nsunda, pe nubyá nuna ra 'ra'yo cohi ma'na xi xá nsundabya. ¹¹ 'Bũ nura ley mi ja rá nsunda ne bi uadi bi thogui, ¿xi hmaha rá nsunda nuna ra cohi hinhya'mũ ma da uadi!

¹² Nuje dí pahe xá hño gue nura 'ra'yo cohi ma da nja pa nzantho, hangue habũraza dí mañhe de gue'a co ndunthi ra ts'edi. ¹³ Hindí njahe ngu ra Moise, ngue'a nu'á mi co'ma rá hmi co 'nara velo pa njabũ ya me Israel himi tsa da hyandi da 'medi nú'a ra hyats'i xá nsunda mi ja ja rá hmi'a. ¹⁴ Pe nu'ú xi bi megui yá mfeni, y asta núbya mapaya ora he'ta ra ndaxjua t'ofõ hingui padi te rí bøni nú'a ma, ja ra uenda xra jutua yá mfeni co 'nara velo. Ha nura velo'a, pa da za da thacuabi de ja yá mfeni'u, mahyoni da gamfri ma Zidadahũ ra Jesucristo. ¹⁵ Pe asta mapaya ya me Israel hinxã baditho te rí bøni rá ley ra Moise ora he'ti'u, ngue'a hada nú'a ra velo pa jutua yá mfeni pa hinda badi te rí bøni ra ley. ¹⁶ Pe nu'bũ nú'u da gamfri ra Zidada, nu'bú da thacua nú'a ra velo xa jutua yá mfeni. ¹⁷ Y nú'a ra Zidada'a go gue'a ra Maça Ndahi, y nu'a tó'o pe'tsa ra Maça Ndahi ja rá coraso ya hingui 'bui ja rá hmada ra ndaxjua ley. ¹⁸ Pe núju stá camfrihũ, ya hindí pe'tshũ nú'a ra velo mi jutca ma mfenihũ. Nujú ri hnequi rá nsunda ma Zidadahũ ja ma 'mũihũ, nja ngu 'nara hñe ri yot'i. Ne 'na pa ngu 'na pa dí handuahũ rá nsunda'a, y 'ramats'u rí mpadi ma 'mũihũ asta hinga 'bũhũ 'nara 'mũi ngu rá 'mũi ma Zidadahũ, y nurá Maça Ndahi ma Zidadahũ go gue'a patca ma 'mũihũ.

4

¹ Nuje hinxa zabiguihe ga ø'tuahe rá 'befi Ajuá ngue'a nu Ajuá go gue'a xa 'racje nuna 'befina po rá nthecate. ² Y gatho nú'a dí pefihe hindí pefihe mant'lagui nixi dí mpefihe co 'nara 'betsa. Hindí udihe co 'raya nthate, nixi dí patuahe rá noya Ajuá. Nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a majuani de ja yá thandi ya ja'i. Y njabũ da za da hyandgahe gatho ya ja'i gue dí pefihe 'nara 'befi xá hño ja rá thandi Ajuá. ³ Nu'ũ tó'o hinxa mpøhø ne hingui ne da gamfri rá noya Ajuá dí mañhe, go gue'ũ hingui tso ja yá mfeni te rí bøni rá noya'a, ngue'a hada ra velo pa jutua yá mfeni. ⁴ Nu'ũ xa go'tua yá mfeni ra ts'ondahi nú'a di nda de guecua ja ra ximhai, pa hinda yot'a ja yá mfeni rá noya Ajuá nú'a utcahũ rá nsunda ma Zidadahũ ra Jesucristo, nú'á xi xá nsunda rá 'mũi'a ngu rá 'mũi Ajuá rá Dada. ⁵ Nú'a dí xi'ahe, hindí xi'ahe pa go gui camfriguihe, dí xi'ahe pa go gui camfrihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo. Y nuje hønse dyá 'begohe de gue'ahũ po rá ngue ra Zidada Jesu. ⁶ Nu mi hyoca ra ximhai Ajuá bi 'ñena: “Dá nja ra ñot'i ja ra 'bexuui.” Y nu Ajuá go guet'a xa yotca ma mfenihũ nehe, pa njabũ bi za dá handuahũ rá nsunda'a nú'a bi 'ñe bi 'ñutcahũ ma Zidadahũ ra Jesucristo co rá 'mũi.

Ga 'bũhũ po ra jamfri

⁷ Nujá dí njahũ ngu 'nara ts'øe dega dohmi xa t'øt'e dega 'mø'tsboja, dí pe'tsuhũ rá noya Ajuá pa dí mañhũ. Y dí njahũ pa da hnequi gue nura ts'edi dí pe'tshũ go xa 'racjũ Ajuá, hingo de ma ts'edischũ. ⁸ Nuje masque habũraza t'ũtsaguihe, pe Ajuá go gue'a ñangaguihe. Ha masque ya hindí pahe te ga øthe, pe Ajuá nzantho faxcahe pa hinda du ma mũihe. ⁹ Masque ri dengage ya ja'i pa te da 'yøtcahe, pe Ajuá hingui hegasehe. Masque ya ja pa da hyoje ya ja'i, pe Ajuá ri suje pa hinte ga thohe. ¹⁰ Nzantho t'øtcahe ngu bi t'ø'tua ra Zidada Jesu y asta himbi tho, pe nu'á bi yopa nte de ra du, y nubyá go gue'a ri ñangaguihe de ya ts'othogui, y njabũ ri hneca rá ts'edi ja ma 'mũihe. ¹¹ Nuje mientras dí tehe, 'na pa ngu 'na pa dí thoguihe njabũ y asta da za da thogaguihe po rá ngue ma Zidadahũ ra Jesucristo. Dí thohe njabũ pa da hnequi ja ma 'mũihe gue ra Zidada Jesu bi yopa nte ne ri ñangaguihe de ja ya ts'othogui. ¹² Nuje dí thohe ya ts'othogui ne asta da za da thogaguihe, pa njabũ nu'ahũ da za gui pe'tshũ ra te pa nzantho.

¹³ Nuje dí pe'tshe ra jamfri ngu mi pe'tsa nú'a to'o bi 'yofo njaua ne bi 'ñena: “Nugui dá camfri Ajuá da maxqui, hangue por gue'a dá ma gue nu'á xi majuani ja rá ts'edi.” Necje dí camfrihe Ajuá, hangue hindí tsuhe ga manbahe rá noya'a. ¹⁴ Ngue'a nuje dí pahe gue nu Ajuá to'o bi japi bi yopa nte de ra du ma Zidadahũ ra Jesu, go guet'a ma da jacjũ ga yopa ntehũ nehe de ra du ngue'a dí 'bũhũ co ma Zidadahũ ra Jesu, ne da zixcahũ, nguje ngu'ahũ, pa grá 'bũhũni ja rá thandi'a. ¹⁵ Gatho nuya ts'othogui stá thohe, stá thohe njabũ po rá ngue'ahũ, ne pa da gamfri ma'ra ya ja'i nehe, pa njabũ gathoguihũ ga umfũ njamadi Ajuá, y njabũ ma'na da hnequi rá nsunda'a.

¹⁶ Hangue hinga 'be ma ts'edihũ pa ga pephũ'a, masque 'yo rí the ma nzaquihũ, pe numa 'ra'yo tehũ 'na pa ngu 'na pa 'yo rí nja rá ts'edi. ¹⁷ Nuya ts'othogui dí thohũbya, 'bestho ma da thoguitho y hingyá dangui ngu rá ndangui nú'a ra johya ma dí t'acjũ, ngue'a po nú'a dí thohũbya ma dí t'acjũ 'nara danga johya nu xcrá tsøñhũ nuni habũ xá nsunda, y nura johya'a xi dra dangui ne hinhya'mũ ma da uadi. ¹⁸ Hangue hinda 'yoda ma mfenihũ ya t'øt'e nú'ũ dí hanthũ de guecua ja ra ximhai, ngue'a gatho'ũ ma da uadi da thogui. Go dá 'yoda ma mfenihũ nú'ũ ya hño bí ja mahets'i nú'ũ hini hnequi, ne hinda ma da uadi da thogui.

5

¹ Nuna ndo'yo dí hahũbya nja ngu 'nara ngu ma da nhuati. Y nu stí zø ra pa da nhuati, dí pahũ gue Ajuá ya xuá hyogahũ 'nara 'ra'yo 'mũi nuni mahets'i, nú'a hinxa hyoca ra ja'i, ne hinhya'mũ ma da nhuati. Y nú'a ra 'ra'yo 'mũi'a go gue'a 'nama 'ra'yo ndo'yohũ ma dí t'acjũ. ² Xi majuani, de núbya dí hahũ nuna ndo'yo, xi dí thohũ ndunthi ya dumũ, hangue ga nehmahũ ya gra 'bũmahũ nuni mahets'i co ma'na ma 'ra'yo ndo'yohũ. ³ Nuni ma grá pe'tshũ ma'na ra 'ra'yo ndo'yo, hingue ma dí 'mũse ma tehũ nsi ra ndo'yo. ⁴ Nújũ

dí 'bũthũua ja ra ximhai xi tu ma mũihũ ngue'a dí hãthũ nuna ndo'yo. Ga nehmaũhũ ga tsohũua nuna ra ndo'yo dí hãhũ, pe hingue pa ya hinga pe'tshũ nuna ma ndo'yohũ, hõnse pa ma grã hãñhũ 'nara 'ra'yo ndo'yo nú'a ma dí t'acjũ, pa njabũ ya hinhya'mũ ga tuhũ. ⁵ Nuse Ajuã go gue'a bi hñuxcahũ pa da 'racjũ 'nara 'ra'yo ndo'yo, ne bi 'racjũ ra M̄aca Ndãhi pa da za ga pãdihũ gue xi majuañi ma da 'racjũ nú'a xa ñãtcahũ.

⁶ Hangue nujú dí tøm'hũ ne dí camfrihũ gue ma da njabũ. Ne dí pahũ gue mientras dí 'bũhũua ja ra ximhai co nuna ndo'yona, hingui tsa grã 'bũhũ 'nadbũ co ma Zidadahũ nuni mahets'i. ⁷ Dí tøm'hũ gue ma da njabũ ngu núna dí camfrihũ, hingue po nú'a dí hanthũ, pe po ra jamfri nú'a dí pe'tshũ. ⁸ Hangue po nuna ra jamfrina, ya ga nehmaũhũ ga tuhũ pa ga tsohũua nuna ra ndo'yo dí hãhũ pa grã 'bũhũ 'nadbũ co ma Zidadahũ nuni mahets'i. ⁹ Hangue nujú dí øthũ ra ts'edi ga 'bũhũ xá hño ja rá thandi'a nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i nu xcrã 'bũhũ con gue'a, pa nu'á da hopca ma 'mũihũ. ¹⁰ Ngue'a pe'tsi ma grã 'bahũni ja rá thandi ma Zidadahũ ra Jesucristo pa da hñãbgahũ nguenda 'na ngu 'na ua stã øthũ ra hño nuua ja ra ximhai, ua hina. Ne cada 'na de guecjũ ma da 'raca ma thãhãhũ ngu nú'a rí 'ñepcahũ.

Ra apostol Pablo m̄a gue da za ga 'bũhũ xá hño co Ajuã

¹¹ Dí tsuphe rá cue ra Zidada, hangue dí øthe ra ts'edi dí zofõhe ya ja'i pa da gamfrihũ. Ajuã pãtca xá hño ma 'mũihe, ne dí tøm'hũe gue ne'ahũ ya guí pãtcahe tengu ma 'mũihe. ¹² Pe nuje, hindí mãnsẽhe tengu ma 'mũihe pa njabũ gui camfriguiehe. Dí mãñhe njabũ pa nu'ahũ go da za gui mãñhũ tengu ma 'mũihe. Nu'bú hã, da za te gui thãtuahũ nú'ũ ya ja'i ri 'ñexase gue 'bũi xá hño pe yã 'baitho, ngue'a hingui 'bũi xá hño de yã coraso. ¹³ Nu'bũ núje stã 'be ma mfenihe ngu guí mãñhũ 'ra de gue'ahũ, dí njahebũ ngue'a dí pẽphe Ajuã con gatho ma ts'edihe. Pe hina, ngue'a nuje ri xõ ma mfenihe, ne dí njahebũ pa ga u't'ahe hanja grí 'yohũ xá hño. ¹⁴ Numa Zidadahũ ra Jesucristo xi ri mãcjũ'a, hangue ringue'a dí pẽphũ'a. Nujú dí pahũ gue nu'á bi du pa ya hingo ga tuhũ, ha nu mi du'a, ja ra uenda dá tuhũ mahyegui con gue'a. ¹⁵ Nu'á bi du po rá nguercjũ pa njabũ núju dí tehũbya ya hinga ma ga 'bũhũ de ma pahasehũ, ma ga 'bũhũ pa ga ø'tuahũ rá paha nú'a to'o bi du po ma ts'oquihũ y nehe bi yopa nte pa guecjũ. ¹⁶ Hangue nubya ya hindí jamasuhe te gatho pe'tsa ra ja'i pa ga pahẽ te gra 'mũi, ngu ndí øthe ma'met'o, asta nehe ma Zidadahũ ra Jesucristo dá hyẽcuahe ya meximhai, pe nubya ya hindí øthe njabũ. ¹⁷ Nu'a tó'o xa gamfri ra Zidada Jesucristo go gue'a ya xa yopa 'mũi ma'ra'yo, nurã ndãxjua 'mũi ma'met'o ya bi uadi bi thogui, y nubya ya pe'tsa 'nara 'ra'yo 'mũi.

¹⁸ Gatho gue'a bi 'yõt'a Ajuã. Go gue'a bi punga ma ts'oquihũ po rá du ra Zidada Jesucristo pa bi za dá 'bũhũ xá hño con gue'a. Ne núje yã 'mẽhniguihe'a bi 'racje ra 'befi pa ga xiphe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a. ¹⁹ Ajuã bá pẽhna ra Zidada Jesucristo pa bi umbabi ra pumbate ya ja'i, pa da za da 'mũi'ũ xá hño con gue'a, y nu'á ya hinda ma da benbabi yã thai de yã ts'oqui'ũ. Ha nuje, bi 'racje ra 'befi pa ga xipabihe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a pa nu'á da za da 'mũi xá hño con gue'a. ²⁰ Hangue núje yã 'mẽhniguihe ra Zidada Jesucristo dí zo'ahe, ja ra uenda go zo'asehũ Ajuã, hangue dí bãnte'ihe de rá thuhu ma Zidadahũ ra Jesucristo gui 'yaphũ ra pumbate Ajuã pa njabũ da za gui 'bũhũ xá hño con gue'a. ²¹ Numa Zidadahũ ra Jesucristo himi tu ni 'nara ts'oqui'a, pe po rá nguercjũ Ajuã bi 'yõt'e pa go gue'a bi hñasca gatho ma ts'oquihũ ja rá zi ndo'yo'a. Ajuã bi 'yõt'a njabũ pa bi za bi mã gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhũ ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo.

6

¹ Hangue núje yã 'mẽhniguihe Ajuã dí bãnte'ihe gue hinda 'mẽditho nuna ra mpõhõ xa 'ra'ahũ Ajuã po rá hñoja'i. ² Ngue'a Ajuã bi mãnga ja ra M̄aca T'ofõ ne bi 'ñena: Nú'a ra pa dá pẽhn'a ra mpõhõ, gã hongagui ne dá ø't'a'i ri t'adi. Y nú'a ra pa dá ne dá ñãñ'a'i, gã hongã ma mfats'i, y dá fax'a'i. Ha nubya nugui dí xi'ahũ gue nubya guepya ya pa da za gui hyoñhũ Ajuã pa gui mpõhõhũ.

³ Nuje hinto dí ø'tuahe ni 'nara nts'o'mui, pa njabu hinto da ñama'ñu de rá 'befi Ajuá nú'a xa 'racje. ⁴ Nu'a dí øthe, dí udihe 'nara hoga'mui pa da hnequi gue yá hoga mefiguihe Ajuá. Hangué dí tsetathohe gatho nú'a dí thohe, ya ts'othogui, ra nhyoya, ne ya dumui. ⁵ Stá tsethe ya mfei, xa jocje fadi, xa nabgahe ya mundo ja'i. Stá thohe ra nzabi, stá 'ñatháhe, stá thohe ra thuhu. Ne gatho dá tsetathohe. ⁶ Dí 'yohe co ma mfenihe xá nt'axi. Dí patuahe xá hño rá noya Ajuá. Dí tsetathohe nú'a øtcahe ya ja'i ne dí pe'tsuahe ra t'equ'eí. Ne dí 'yohe ngu utcahe ra Māca Ndāhi, ne xi dí pe'tsuahe ra hmāte ya ja'i, hingue dí manthe. ⁷ Dí manbahe rá noya Ajuá, ne gatho nú'a dí øthe, dí øthe co rá ts'edi'a. Co rá ts'edi'a dí 'yohe xá hño pa da za ga ntātehe ne ga ñanbahe rá noya'a. ⁸ 'Raya i'qui xi ri numahñoguihe ya ja'i, ha nu ma'ra ya i'qui ri numa'ñuguihe. 'Raya i'qui esca ma nsuhe, ha nu ma'ra ya i'qui ñama'ñu de guecje. 'Ra pecaguihe gue dyá c'uambahe, pe masque ri jaje njabu ya ja'i pe nuje hindí tsaya dí mañhe nú'a majuani. ⁹ 'Ra ø'te gue ngu hingui pacje, pe Ajuá go gue'a pacje xá hño. 'Raya i'qui ya 'ñena da thogaguihe, pe hina, 'yø't'a Ajuá dí tethohe. Stá thohe ndunthi ya ts'othogui pe asta nubya hinstá tuhe. ¹⁰ 'Raya i'qui xi xa du ma muihe, pe ja rí hñuse ma muihe co nú'a ra johya ri 'racje ra Zidada. Masque dí thohe ra nhyoya, pe ndunthi to'o stá zohe pa xa hñanga ya hño de Ajuá. Masque 'ñena hinte dí pe'tshe, pe Ajuá ha pe'tsa gatho nú'a dí hoñhe, hangué njabu hinte ri 'betcahe.

¹¹ Ma zi cu'ihu gyá menguha Corinto xi drí ma'ahe, hangué stá xi'ahe gatho nú'a stá beñhe, ne hinte dí cøn'ahe. ¹² Xi drí ma'ahe con gatho ma muihe, pe nu'ahu higrí macje con gatho ri muih. ¹³ Nūgui dí zo'ahu dí nja ngu 'nara dada zofo yá batsi, hangué dí tømí gui coscahu ra hmāte.

Nuju rá nijaguihu Ajuá nú'a te

¹⁴ Nubyá dí xi'ahu, oguí ntsixhu co nú'u hingyá gamfri. Ngué'a ¿hanja da za da 'mui 'nabhu ra hñoja'i co ra nts'o'mui? Ne ¿hanja da za da 'mu mahyegui ra ñot'i ne ra 'bexuui? ¹⁵ Ne ¿hanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra Zidada Jesucristo co ra Satá? Ne ¿hanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra gamfri ne nú'a higrá gamfri? ¹⁶ Ne ¿hanja da za da nja ya c'oi ja rá nija Ajuá? Hina, hinda za. Nugui dí xi'ahu njabu ngué'a nuju go rá nijaguihu Ajuá nú'a te, ngu bi 'ñena'a ja ra Māca T'ofó:

Nugui ma ga 'bui con gue'ahu, ne ma ga 'yo habu gri 'yohu;
nugui go dri Ajuaguihu,
ha nu'ahú go dua hnini'ihu.

¹⁷ Hangué Ajuá bi 'ñena nehe ja ra Māca T'ofó:

'Ueguehu de nú'a ø't'a ya ts'oja'i pa hingui tenbahu nuyá ts'ot'ø't'e ø't'e'u, ena njabu ma Zidadahu;

ne oxqui øthu nú'a xá nts'o,
pa njabu da za gui 'buhu con guequi, ha nugui con gue'ahu.

¹⁸ Ne go dri dadaguihu,
y nu'ahu dua t'ihu ne dua t'ixu'ihu, njaua xicju Ajuá ma Hmuhu nú'a to'o pe'tsa gatho ra ts'edi.

7

¹ Ma zi cu'ihu, guehya ya dangá hñá'ti xa ñatcahu Ajuá, hangué mahyoni ga 'ueguehu de gatho ya ts'oqui de ma mfenihu ne de ma ndo'yohu. 'Na pa ngu 'na pa ga t'axca ma mfenihu ne ga 'yohu co rá ntsu Ajuá.

Ra apostol Pablo bi johya de hanja bi ñobri ya cu me Corinto

² ¡Ogrí utsaguihe! Xi da macje, ngué'a ni 'na de gue'ahu hinstá ø't'ahe ni 'nara nts'o'mui, nixi hinstá ø't'ahe, ne nixi hinstá ha'ahe pa ga han'ahe te ga han'ahe. ³ Hingo 'nara nts'ui núna dí xi'ahu, ngué'a ja juadi dá xi'ahu gue xi drí ma'ahu con gatho ma mui, nubya y asta ma du. ⁴ Dí camfri gue guí øthu nú'a dá xi'ahu, hangué dí e'tsa'ri nsuhu, y masque dí thogui ndunthi ya ts'othogui, pe nu'ahu guí hubga ma muihu ne xi drí johya ndunthi por gue'ahu.

⁵ Desde ndá tsøhe de guecua Macedonia, himbi za dá 'bøhe xá hño, ngue'a xi ndí thohe ndunthi ya ts'othogui, haburaza mi 'bui nú'u to'o mi utsaguihe po rá noya Ajuá, ne xi mi tu ma muihe por gue'ahú. ⁶ Pe Ajuá nú'a hu'mba yá mui nú'u to'o tu yá mui, bi hñubga ma muihe ngue'a bá pencahe ra cu Tito pa da zønje. ⁷ Xi dá johyahe nu mi 'ñe bi zønje, ne bi xicje gue xi mri johya de gue'ahú, hangue ma'na bi hñubga ma muihe. Ne bi xicje gue guí nehmahe gui hyandgahe. Ne bi xicje gue xi xa du ri muihe por nú'a xcá øtcahe. Ne bi xicje gue xi guí øthu ra ts'edi pa gui 'yøthu nú'a dá xi'ahú. Hangue ma'na xi dá johyahe.

⁸ Dí padi gue numa carta dá pehn'ahubu bi ja'ahú bi du ri muihe, nequi bi duhma ma mui nehe. Pe nugui hindí yohna ma mfeni, ngue'a dí handi gue nú'a ra carta'a bi ja'ahú bi du ri muihe masque 'raya zi patho. ⁹ Hangue nubyá drí johya co nú'a ma carta dá pehn'ahubu ngue'a bi ja'ahú gá tu ri muihe pa njabu gá øthu nú'a dá xi'ahú, hingue dá johya ngue'a gá thohú ya dumui. Xa du ri muihe, pe gá ñobrihe, y njabu gá øthu ngu nú'a ri ho Ajuá. Hangue odi tu ri muihe de nú'a dá op'ahú ngue'a hinte gá jahú. ¹⁰ Nu'u tó'o tu yá mui de yá ts'oqui ne da 'uegue de gue'u pa go da 'yø'tua rá paha Ajuá, nu'ú go gue'u ma da mpøhø ne hinhya'mú da beni gue go 'nara 'ñú nú'a ra dumui bi thogui. Pe nu'u tó'o da du yá mui de yá ts'oqui ne hinda 'uegue de gue'u, go gue'u ma da 'medi ja ra du pa nzantho. ¹¹ Nu'ahú há, gá tu ri muihe ne gá ø'tuahú rá paha Ajuá, ne gá ntsø'mhu ngue'a hinxqui tsuithohú nú'a ra cu bi 'yø't'a ra ts'oqui. Hangue xi gá 'yøthu ra ts'edi pa gá 'yøthu nú'a dá xi'ahú. Gá mañhe gue hinhya'mú gá tchchú nú'a ra cu'a. Gá ncuehe de nú'a bi 'yø't'e, ne gá ntsuhú ngue'a hinte xqui xiphú, ne 'mefa gá zofohú'a pa bi ñobri. Nubyá guí ne gui hyandgahú, ngue'a ya xcá 'yø'tuahú'a ngu nú'a mri 'ñepi. Nubyá há, dí padi gue hinte guí tuhú de nú'a ra t'ø't'e bi nja. ¹² Hindá op'ahú hønse po rá ngue nú'a xqui 'yø't'a nú'a ra cu, nixi por nú'a to'o bi t'ø'tua ra ts'oqui. Nugui dá op'ahú pa gui dama 'yøthu nú'a dá xi'ahú, pa njabu da zo ri mfenihú gue xi guí ne gui 'yøtcaguihe ja rá thandi Ajuá nú'a dí xi'ahú. ¹³ Hangue nubyá xcá hubga ma muihe.

Ne ma'na xi stá johyahe ndunthi ngue'a nuni ra cu Tito gá hu'mbahú rá mui nehe, hangue xi bi johyani. ¹⁴ Nugui xi stá e'ts'a ri nsuhú ja rá thandini, ne hinstá 'be ma tsa de nú'a stá xipabini de gue'ahú, ngue'a gatho bi njabu ngu nú'a dá má. Gatho nú'a stá xi'ahú go gue'a majuaní, ne nú'a stá xipabini. ¹⁵ Ha nuni xi ri ma'ahú, ngue'a bentho gue nú'a ra pa'a bi mabu bi zøñ'ahú gá umfú ntsaya co ndunthi ra t'equ'eí ne ra hmate, ne gá 'yøthu nú'a bi xi'ahú. ¹⁶ Hangue nubyá ma'na xi drí johya ngue'a dí padi gue guí øthu gatho nú'a stá xi'ahú.

8

Unga ri mfats'ihú con gatho ri pahahú

¹ Nubyá zi cuhé dí ne ga xi'ahé gue Ajuá po rá hñoja'i xa umba ra ts'edi pa xa 'yø't'a 'nara danga 'befi gatho nú'u ya cu ri munts'i haburaza de guecua Macedonia. ² Nú'ú masque xa thogui ndunthi ya ts'othogui ne xi nts'edi tho ra nhyoya, pe xi ja yá johya'u. Hangue masque hyoya'u, pe con gatho yá paha xa unga 'nara danga mfats'i dega boja pa da mats'i ma'ra ya cu. ³ Nugui dí padi xá hño nú'a dí xi'ahú, gue nu'ú bi unga yá mfats'i con gatho yá mui asta habú bi zupa yá ts'edi, ne bi uni'u masque mi ø'tuahma ra 'bedi'u. ⁴ Y asta mi acje ra favo ga umfe nsequi'u pa da munts'a nú'a ra mfats'i'a ne da 'racje pa ga ha'tsuahe nú'u ya cu xi tho ra nhyoya nuni Jerusale. ⁵ Y hingue hønse bi unga yá mfats'i dega boja'u, nehe bi 'yø't'a ma'na ndunthi de nú'a hinduí tømhe, ngue'a ma'na xi bi du'tsua yá mui da mepabi Ajuá, ne da 'yø't'a ngu nú'a dá xiphe, ngu nú'a bi xicje Ajuá. ⁶ Hangue nuni ra cu Tito ya dá xiphe da mabu Corinto pa da ben'ahú gui sigui gui munts'a ri mfats'ihú nú'a ya xcá fuhú xcá muntshú ngu nú'a bi xi'ahúni nura mudi. ⁷ Nu'ahú xi xcá pønga ri hmihú ngue'a xi ja ndunthi ri jamfrihe, ne xi guí pahú gui 'ñudihú xá hño rá noya Ajuá, xi ja ri mfadihú, xi guí øthu xá hño nú'a mangu rá noya Ajuá, ne xi grí macje nehe. Nubyá, pa ma'na gui pønga ri hmihú nehe, xi da sigui gui muntshú nú'a ra mfats'i.

⁸ Pe nugui hindí ja'ahũ gui 'yøthũ. Høñse dí xi'ahũ nú'a øt'a ya cu de guecua Macedonia, pa 'bũ gui 'yøthũ njabũ nehe, nu'bú hã, da hnequi gue xi majuani ja ri hmãtehũ. ⁹ Nu'ahũ ya xcã patuahũ tengu rá hñoja'i ma Zidadahũ ra Jesucristo. Nú'a masque go rá meti gatho ya hño de mahets'i, pe bi 'ñe bi nhyoyaua ja ra ximhai po rá nguecjũ, pa njabũ bi za bi 'racjũ gatho ya hño de mahets'i pa dua metihũ.

¹⁰ Nugui njabũ dí beni ga xi'ahũ, gue xá hño pa gue'ahũ gui sigui gui muntshũ nú'a ra mfats'i gá fũhũ gá muntshũ majeyã. Nu ngá fũhũ gá uñhũ'a, gá uñhũ con gatho ri mũihũ. ¹¹ Hanguie nubyã con gatho ri mũihũ juahũ gui uñhũ nú'a ra mfats'i xcã fũhũ xcã muntshũ. Uñhũ asta habũ da zũ ri ts'edihũ. ¹² Ngue'a nu'bũ gui unga ri mfats'ihũ con gatho ri mũihũ ne asta habũ da zũ ri ts'edihũ, nu'bú hã, gue'a ri ho Ajuã. Ajuã hingui a'ahũ nú'a hingui tsũ ri ts'edihũ.

¹³ Hindí xi'ahũ gui umfũ ra mfats'i ma'ra pa go gui nhyoyahũ. ¹⁴ Nu'a dí xi'ahũ, núbyã ja te guí pø'tshũ, da za gui faxhũ ma'ra to'o hingui pø'tsi, pa njabũ ra pa'a hingo gri pø'tshũ, ne 'bũ go di pø'tsi'ũ, nu'ú da za go da max'ahũ nehe. Njabũ gui mfaxhũ 'na ngu ma'na pa hinte gui 'behũ. ¹⁵ Gui njahũ ngu bi nja ya me Israel nu mi menpabi Ajuã te da zi'ũ, ngu ena ja ra Macã T'ofõ: "Nu'a tó'o bi go ndunthi, hinte bi bonguabi; ha nu'a tó'o ts'ũtho bi go, himbi 'bepabi nehe."

Ra Tito ne nú'ũ ma'ra ri 'ñoui

¹⁶ Dí umbã njamãdi Ajuã ngue'a nu'a bi xocua rá mfeni nuni ra cu Tito pa rí dagui rí du por gue'ahũ ngugui. ¹⁷ Nuní bi 'yøde ma nt'adihe gue da mabũ dua c'a'ts'ahũ, ne ma da ma de rá paha sehe ngue'a xi rí dagui rí du por gue'ahũ.

¹⁸ Nehe dí penhebũ ma'na ra cu pa da meui ni. Nuni ra cu xi xa t'e'tsua rá nsu ja gatho ya nija, y gatho ya cu mã gue nuní xi manba xá hño rá noya Ajuã. ¹⁹ Y hingue høñse ñãmahño'ũ de guehni, nehe bi hñuts'ini pa ga mahe Jerusale ga tsohe nú'a ra mfats'i dí muntshũ. Y núna dí øthũ guehna pa rá nsunda Ajuã, ne pa da bãdi nú'ũ ya cu ma ga hã'tsuahũ ra mfats'i, gue nu'ahũ xi guí faxhũ'ũ con gatho ri mũihũ. ²⁰ Y nuje xi drí jamasuhe nuna boja ma ga hãxhe pa hinto da ñãma'ñũ de guecje. ²¹ Nuje nzantho dí øthe ra ts'edi pa ga suhe gatho ya t'øt'e xá hño ngu rí 'ñehe. Y hingue høñse ja rá thandi Ajuã dí øthe njabũ, nehe ja yã thandi ya ja'i.

²² Nehe dí penhebũ ma'na ra cu pa da meui nuni ra cu Tito co nuni ma'na ra cu, ngue'a stã hanthe ndunthi ya i'qui gue xi xa supabi yã 'befi Ajuã con gatho rá mũi. Y nubyã xi ne da mabũ dua c'a'ts'ahũ ngue'a camfrini gue nu sta zømbũ ma gui 'yøthũ xá hño ngu rí 'ñehe. ²³ Ha nu'bũ to'o da 'yan'ahũ de nuni ra cu Tito, xipabihũ gue drí mpe'be mahyegui ja rá 'befi Ajuã ne go guehni stã penpũ pa da max'ahũ. Ha nuyũ má yoho ya cu, go xa mehna ya nija de guecua. Y nuyã cuyũ ri hnequi ja yã 'mũi rá nsunda ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Hanguie 'ñutuahũ 'nara hoga hmãte nuyã cuyũ, pa njabũ da bãdi gatho ma'ra ya cu gue xi majuani ja ri hmãtehũ ngu nú'a stí xipabi'ũ de gue'ahũ.

9

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya cu

¹ Ma zi cu'ihũ, ya hinga mahyoni ga yopa op'ahmahũ pa ga ben'ahũ de nú'a ra mfats'i ma ga umfũ ya cu, ² ngue'a ya stã pat'a ri hoga pahahũ. Xi stã e'ts'a ri nsuhũ ngue'a stã xipabi ya cu de guecua Macedonia de nú'a ri hoga paha guí pø'tshũ, nú'ahũ gyã menguhũbũ Acaya. Ne stã xipabi gue nu'ahũ de majeyã gá fũhũ gá muntshũ ra mfats'i. Y co nuri hoga paha guí pø'tshũ xcã nuphũ yã mfeni ndunthi ya cu de guecua Macedonia. ³ Pe masque'a, dí pehn'ahũbũ nuyũ ya cu pa da ben'ahũ gui sigui gui muntshũ nú'a ra mfats'i ngu nú'a stã xipabi ma'ra ya cu de gue'ahũ, pa da njabũ ngu nú'a stã xipabi'ũ. ⁴ Dí xi'ahũ njauã ngue'a xi'bũ ga me'bebũ 'rayã cu de guecua Macedonia ha nu xcrã tsøñhebũ di othotho ra mfats'i de nú'a stã mã gue ya xcã muntshũ. Nu'bú hã, ja ga 'behni ma tsahe, hinga høñseguihe, ne'ahũ nehe. ⁵ Hanguie dá beni gue ante ga mahebũ, mahyoni ga pehn'ahẽbũ da 'met'o nuyũ hñũ ya cu da ma da ben'ahũ de nú'a ra mfats'i xcã mãñhũ gui uñhũ. Nuyũ ya cuyũ guehyũ ma da max'ahũ gui muntshũ nú'a ra mfats'i'a. Y dí nehe

gui uñhũ con gatho ri mũihũ, hingue dí nehe gue nu xcrá tsõñhe ja ga ja'ahẽ pa gui uñhũ, dí nehe gue nu xcrá tsõñhe, ya di ja.

⁶ Beñhũ núna ma ga xi'ahũ: Nu'a tó'o da mot'a 'na tũi, gue'a 'na tũi da xofo, pe nu'a tó'o da mot'a ndunthi, ma da xofo ndunthi nehe. ⁷ Hanguẽ bensehũ ja ri mfenihũ nú'a ma gui uñhũ, y gue'a gui uñhũ'a. Pe uñhũ con gatho ri pahahũ, ne ogrí hyøcjũ nú'a guí uñhũ, ngue'a Ajuã xi ri mađi nú'u to'o ri unga 'nara mfats'i con gatho yá paha. ⁸ Ajuã ja rá ts'edi pa da jap'ahũ ne da xup'ahũ gatho nú'a te guí pe'tshũ, pa njabũ hinte da 'yøt'ahũ ra 'bedi, y njabũ ma'na da xup'ahũ pa da za gui faxhũ nú'u ma'ra to'o hingui tsupabi. ⁹ Nu'bu gui øthũ njabũ, nu'bú hã, guí øthũ ngu nú'a xa t'ofõ ja ra Maça T'ofõ habũ ena: 'Nara hojã'i con gatho rá mũi xi hecuabi ya hyõya ndunthi ya hño, y nurá hñojã'i'a hinhya'mũ da 'medi.

¹⁰ Ajuã 'racjũ ya nda pa ga pothũ, ne ri japi da nte pa da nja te ga tsihũ. Nehe go gue'a da xup'a'ihũ nú'a ra mfats'i guí uñhũ, pa njabũ ma'na da nja nú'a te gui uñhũ. ¹¹ De nú'a ra mfats'i ma gui uñhũ, ma'na ma da xup'ahũ pa ma'na da za gui uñhũ. Y gatho nú'a ri mfats'ihũ ma ga ha'tsuahe ya cu, nu stí hñani'u ma da umba njamađi Ajuã po nú'a ri mfats'ihũ. ¹² Y njabũ hingue hõnse ma gui umfũ nú'a te ø'tua ra 'bedi'u, pe nu'ú ma da umba ndunthi njamađi Ajuã de gatho núna xcá 'yøthũ con gue'u. ¹³ Y nu sta hñanga nú'a ri mfats'ihũ, ma da xøcambeni Ajuã'u ngue'a ma da bađi gue xi xcá camfrihũ rá noya ra Zidada Jesucristo ne guí øtehũ. Nehe da xøcambeni'u Ajuã ngue'a guí umfũ ri mfats'ihũ con gatho ri mũihũ. Y nú'a guí øthũ gue'a 'nara hño pa gatho ya cu. ¹⁴ Y nuya cu'u ma da 'yapabi Ajuã ndunthi por gue'ahũ, ne da me'ts'ahũ ra hmate ngue'a Ajuã xa 'ra'ahũ ra ts'edi pa guí uñhũ ri mfats'ihũ. ¹⁵ ¡Ga umfũ njamađi Ajuã ngue'a bá pencahũ rá hmaça T'u, y guehna 'nara 'baha ma'na xi ra dangui de gatho!

10

Rá ts'edi nú'a mri hña ra Pablo ngue'a mrá apostol

¹ Núgui drá Pablo dí zo'a'ihũ co ra t'equ'eĩ ne ra hmate nú'a ri 'racagui ma Zidadahũ ra Jesucristo. 'Ra de gue'ahũ guí eñhũ gue ora dí 'bũi con gue'ahũ xi drá hojã'i, pe nú'bu dí 'bũi yabũ de gue'ahũ, guí eñhũ gue hindí tsu pa te ga xi'ahũ. ² Pe nugui dí xi'ahũ oxqui jacjũ ga zo'ahũ nts'edi nu xcrá 'bũi con gue'ahũ, ngue'a stá beni ga tsú'ahũ 'ra de gue'ahũ nú'ahũ xcá mañhũ gue dí mpẽfihe de ma mfenisehe, hingue de nú'a 'beþcahe Ajuã. ³ Xi majuãni nuje dyá ja'ithohe otho ma ts'edihe pa ga ntunhe co ra nts'o. Nuje drí ntunhe pe co nú'a ra ts'edi ri 'racje Ajuã. ⁴ Y nú'a dí hahe pa ga ntuhnihe hingue ngu nú'a hã ya meximhai, ngue'a nú'a dí hahe, dí hanpahe rá ts'edi Ajuã xa 'racje pa ga huatuahe yá 'befi ra ts'ondahi. ⁵ Y con gue'a hã, dí co'tuahe yá ne nú'u to'o hingui pa Ajuã ne xi ri 'ñets'i gue xi ja yá mfadi pe hinga gue'a nú'a ma, ne u'ta ma'ra ya ja'i pa hinda gamfri nehe. Nuje dí zõfohe ya ja'i da hyepũ ya mfeni de nuna ra ximhai pa da nhyõga 'yøde de ma Zidadahũ ra Jesucristo. ⁶ Y nu xcrí hñañhũ nuna ra ts'ofõ dí 'ra'ahẽ, ma ga hambahẽ nguenda nú'u hinda ne da 'yøtcahe.

⁷ Nu'ahũ hinguí huxhũ nguenda xá hño tengu gra 'mũi 'nara ja'i pa gui camfribihũ, nguetho nu'ahũ guí camfrihũ hõnse de nú'a ri hnequi. Nú'ahũ guí pahũ gue rá meti'ihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo, pahũ gue necje yá metiguihe nehe'a. ⁸ Nugui hindí ntsa ga ma de nú'a ra ts'edi bi 'racje Ajuã pa dá zo'ahẽ, ngue'a nu'á bi 'racje nura ts'edi'a pa ga zo'ahẽ pa ma'na da nja ri jamfrihũ, hingo pa da 'me ri jamfrihũ. ⁹ Ne nugui hindí ne gui 'ñeñhũ gue dí ne ga pi'ahũ co numa carta dí pehn'ahũ. ¹⁰ 'Ra de gue'ahũ guí eñhũ gue nú'bu dí 'bũi yabũ de gue'ahũ xi dí tsú'ahũ co ya carta dí pehn'ahũ, nepũ guí mañhũ nehe gue nú'bu dí 'bũi con gue'ahũ othõgui ra ts'edi pa ga tsú'ahũ. Ne guí mañhũ gue nixi pa ga ñã hindí pađi. ¹¹ 'Bũ nú'ahũ guí mañhũ njabũ, pahũ xá hño gue ngu nú'a dí op'ahũ nú'bya hindí 'bũi con gue'ahũ, njabũ nehe ga ø'te nu xcrá 'bũi con gue'ahũ.

¹² Nuje hindí njahe ngu nú'u 'yõbũ xi ri 'ñexa she. Nu'ú ri hñecua she 'na ngu ma'na, ngue'a ya 'bemfeni. ¹³ Pe nuje hindí njahe ngu'u, hõnse nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a majuãni stá pẽfihe, ngue'a Ajuã go xa 'racaguihe nuna ra 'befina, ne bi hñuxcaguihe pa

dá mahebũ Corinto dá zo'ahẽ de rá noya'a. ¹⁴ Hingrá nt'ets'i nú'a dí mañhe gue go rá mudiguihe dá mahebũ dá hã'ts'ahẽ rá noya ma Zidadahũ ra Jesucristo, ngue'a nu'á xi majuani dá mahebũ. ¹⁵ Hindrí 'ñexhe gue go stá pefihe nú'a xa mefi ma'ra, hõnse nu'a dí nehe gue ma'na da nte ri jamfrihũ, pa njabũ ma'na da ndangui rá 'befi Ajuã nú'a xa 'bepcahe ga pehe con gue'ahũ. ¹⁶ Nehe dí tømhe gue 'mefa ma ga zofohẽ ma'ra ya ja'i de nú'ũ ma'ra ya hnini thogui de ri hninihũ habũ hinxa nt'ødetho rá noya Ajuã, pa njabũ hinda t'ena gue drí 'ñexhe co nú'a ya xa mefi ma'ra.

¹⁷ Nu'bu to'lo da 'ñets'i de nú'a te xa mefi, dá 'ñets'i 'bu xa mefi co rá ts'edi Ajuã. ¹⁸ Nu'bu 'nara ja'i di 'ñexase de nú'a xa mefi, hinte ri muui rá nt'ets'i. Pe nu'bu go Ajuã e'tsua rá nsu'a, nu'bú hã, ri muui nú'a rá 'befi'a.

11

Ra apostol Pablo ne nú'ũ ya 'ñet'a apostol

¹ ¿Xama hinda zõt'a ri muihũ de núna dí xi'ahũbya, masque gui beñhũ gue dí nja ngu 'nara 'bemfeni ngue'a ma ga ma de nú'a stá øt'e, pe osta zõt'a ri muihũ! ² Nugui dí tagui dí tu por gue'ahũ ne dí ne xi gui 'buhũ xá hño ngu nú'a ne Ajuã, ngue'a nugui go rá mudigui dá zo'ahũ de ma zi Hmuhũ ra Jesucristo pa gá camfrihũ'a. Ne dí ne gui 'buhũ xá hño ja rá thandi'a, gui njahũ ngu 'nara nxutsi xá nt'axi ma dra dapabi ja rá 'yẽ nú'a to'lo ma da 'yõt'e drá dame. ³ Pe nugui dí tsu dra t'ũ't'ahũ pa dra ts'oc'a ri mfenihũ ne gui 'ueguehũ de nura hoga hmãte guí pẽ'tsuahũ ra Zidada Jesucristo. Dí tsu gui njahũ ngu ra Eva bi hyat'a ra ts'ondahi nú'bu bi mpõnga qu'eña. ⁴ Ngue'a nu'ahũ 'bestho guí camfrihũ nuto pabũ zo'ahũ de ma Zidadahũ ra Jesu pe de ma'na'ño ra mfeni, hingo ngu nú'a stá xi'ahũ. Ne guí camfrihũ nuto zo'ahũ de rá Maça Ndahi Ajuã, pe hingui u't'ahũ ngu nú'a stá u't'ahẽ. Ne guí camfrihũ nuto zo'ahũ de ma'na ra noya hinga mahyẽgui co nú'a ra maça noya stá xi'ahẽ, gatho xi guí camfrihũ 'bestho. ⁵ Pe nugui dí camfri gue ma'na dí pẽ'tsa ra nsu que nú'ũ ri 'ñet'a apostol. ⁶ Masque hindí padi ga manganã ya noya mahotho ngu mañ'ũ, pe dí padi gue nú'a dí ma gue'a majuani ngu xcã 'yõhũ stá ma, ngue'a nzantho stá zo'ahũ co ra mfadi nú'a xa 'racagui Ajuã.

⁷ ¿Ha gue 'nara ts'ocate dá øt'e ngue'a hindã han'ahũ nú'a ra boja nguí 'racjũ nu ndã zo'ahũ de rá noya Ajuã? ¿Ha gue bi ẽ ri mfenihũ hõnse ngue'a gá handgahũ dá mpẽfi pa dá tsudi nú'a te mi 'becagui pa bi za dá zo'ahũ de rá noya Ajuã? ⁸ Nu'a ra mfats'i dá hãni, dá hãni de ma'ra ya nija pa bi za dá mabũ dá zo'ahũ de rá noya Ajuã. ⁹ Y nu nduã 'bũpũ con gue'ahũ, hindã ne dá xuhña'ihũ ni 'na de gue'ahũ de nú'a te mi øtca ra 'bedi, ngue'a nuya zi cu de guecua Macedonia go gue'ũ bi hñascabũ nú'a te mi øtca ra 'bedi. Nugui xi dá øt'a ra ts'edi pa hindã xuhña'ihũ, ne nzantho ma ga øt'a njabũ. ¹⁰ Nugui dí manganã nú'a majuani ngu nú'a bi 'ñutcagui ma Zidadahũ ra Jesucristo ga øt'e, y dí xi'ahũ gue hinda za to'lo da jacagui ga hanbabi yã boja ya cu de guepũ Acaya nsøcta por ngue'a dí manba rá noya Ajuã. ¹¹ ¿Te guí beñhũ? ¿Ha gue guí beñhũ gue dí utsch'ihũ ngue'a hindã han'ahũ ri mfats'ihũ? Hina, hindrí utsch'ihũ. Ajuã padi gue xi drí ma'a'ihũ.

¹² Nugui ma ga sigui ga øt'a ra ts'edi pa hinga han'ahũ ni 'nara mfats'i, pa njabũ hinda 'ñenga nú'ũ ma'ra 'yobũ ri 'ñet'a apostol gue nú'a øt'ũ, gue'a dí øthe nehe. ¹³ Nu'ũ 'yobũ ri 'ñet'a apostol de ra Zidada Jesucristo ne ri 'ñet'a mefi de Ajuã, pe hinga majuani, ngue'a go ya hyate. ¹⁴ Y hinga 'yõhũ de nú'a øt'a nú'ũ ya c'uamba ja'i, ngue'a asta ra Satã nehe ri 'ñet'a enxe de Ajuã. ¹⁵ Hangue hinga 'yõhũ gue nuyã mefi ra ts'ondahi ri 'ñet'a mefi de Ajuã. Pe nuya mefi'ũ ma da gu'tuabi Ajuã ngu nú'a xa 'yõt'e'ũ.

Nú'a bi thogui ra Pablo ngue'a mrã apostol

¹⁶ Ma'na'qui dí yopa xi'ahũ: Oxqui ma gui beñhũ gue xi stá 'be ma mfeni ngue'a dí ma de nú'a stá øt'e, pe nu'bu njabũ guí beñhũ, ua beñhũ. Pe 'racjũ nsequi ga 'ñexa ts'ũ ngu ri 'ñexa nú'ũ ma'ra. ¹⁷ Núna dí ma, dí manse de guecsehe, hinga gue'a xa 'ñutca hmãhã ma Zidadahũ, ne dí nja ngu 'nara 'bemfeni drí 'ñexase. ¹⁸ Ngue'a ndunthi ya ja'i xi ri 'ñets'i co ya t'øt'e nú'ũ jaua ja ra ximhai, hangue nequi ma ga 'ñexa ts'ũ. ¹⁹ Nu'ahũ guí behmãhũ

gue xi ja ri mfađihũ, pe hinga majuađi ngue'a grı ho gui 'yøthũ nú'a xi'ahũ nú'ũ xi ya 'bẽmfeni. ²⁰ Nu'ahũ hingui tsøt'a ri mũihũ de nú'a xi'ahũ nú'ũ ya ja'ı'ũ, masque ri ja'ahũ gui pẽpabihũ ne a'ahũ ya boja, ne masque ha'ts'a'ihũ gatho nú'a guı pẽ'tshũ, ne masque ri 'ñet'a nda'ũ pa da za da manda'ihũ, ne ñama'ñũ de gue'ahũ, pe xcá hoptahũ pa xa njabũ'ũ. ²¹ Nugui dí mangu majuađi gue nuje hinhya'mũ stá beñhe ga ø't'ahe njabũ ngu nú'a ø't'ahũ nú'ũ ri 'ñet'a apostol, hangue 'ra de gue'ahũ guı eñhũ gue hinte ma fadihe.

Pe nugui hindı tsu ga 'ñets'i ngu ri 'ñets'i nú'ũ ya 'ñet'a apostol, masque gui beñhũ gue dí nja ngu 'nara 'bẽmfeni. ²² ¿Ha gue nu'ũ ñaca ebreo? Nequi dí ñaca ebreo. ¿Ha gue nu'ũ ya me Israel? Nequi drá me Israel. ¿Ha gue nu'ũ xquí ñehe desde yá ja'ı ra Abrá? Nequi ja stı ñehni nehe. ²³ ¿Ha gue nu'ũ mañ'ũ gue yá mefi ra Zidada Jesucristo? Nugui ha, go rá mefigui. Nubyá dí ña 'ñena 'nara 'bẽmfeni ngue'a dí mangu njabũ. Nugui ma'na stá mpefi que gue'ũ, ne ma'na xra fetc'agui que gue'ũ, ne ma'na ndunthi ya i'qui xa jocagui ja ya fadi, y ndunthi ya i'qui stá c'ot'i ya pa xa thogagui. ²⁴ Cũt'a ma i'qui bi metc'agui ya xodyo, y cada ra inqui mi fetc'agui, mi 'racagui 'natema'ret'a ne gũto ya mfei. ²⁵ Hñu'qui bi hnabgagui co ya za. 'Na'qui ya ma xa thogagui co ya nc'ahni. Hñu'qui bi yui nuya motsa habũ ndı pa, ne de guehni 'na'qui dá o mbo ra dehe 'na pa ne 'na xuui. ²⁶ Xi stá 'yo ndunthi. Stá 'raxa ja ya dathe xá nts'uni. Stá c'ot'i de yá 'yẽ ya dacate, ne stá c'ot'i de ja yá 'yẽ ma miqu'eı'be nú'ũ ya xodyo ne de ja yá 'yẽ ya ja'ı hingyá xodyo. Stá thogui ya ts'othogui ja ya hnini ne ja ya mbonthi ne ja ra ndehe. Ne xuá nts'uni pa guequi nura ora ndı 'ño'be nú'ũ mri 'ñet'a cu. ²⁷ Stá thogui ndunthi ya nzabi ngue'a xi stá mpefi ndunthi. Stá 'ña'tha. Stá tho ra thuhu ra nduthe. Stá tho ra tse ne stá tho ra 'ñahẽ.

²⁸ Hingue hõnse ndı thogui gatho nuya ya ts'othogui'ũ, nehe ndı tho ya dumui ngue'a mi oda ma mfeni de gue'ahũ ne de gatho ma'ra ya gamfri. ²⁹ 'Bũ 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ja ra uenda gue nequi dí njabũ nehe. 'Bũ 'nara cu da t'ũ'ti pa da 'yøt'a 'nara ts'oqui, nugui xi ri ı ma mfeni ne tsøt'a ma mũi co nú'ũ ya 'yũ'tate. ³⁰ Nu'bũ mahyoni ga 'ñets'i, ma ga ma gatho nú'a stá thogui habũ xa hnequi gue de guecsehe hinte xa za stá øt'ase. ³¹ Nu Ajuá rá Dada ma zi Hmuhũ ra Jesucristo xá nsunda pa nzantho, nu'á go gue'a pađi xá hño gue majuađi nú'a dí ma. ³² Nu ndá 'bũ de guehni Ndamasco mi 'bũ 'nara gobierhnu de guehni nú'a xquí hñuxa ra nda Arena. Nura gobierhnu'a go gue'a bi manda da thøbgagui ja ya gosthi hnini pa dra jũgaguihma. ³³ Pe nuya cu bi 'yenc'agui ja 'nara danga 'bøts'e ne bi tonsc'agui ja 'nara ventana mi ja ja ra jađo nú'a mi cot'a maxøgue ra hnini, ne ja bi cabgaguini'ũ pa njabũ bi za dá c'ot'i de rá 'yẽ ra gobierhnu.

12

Ya thedi ne ya nt'udi nú'ũ bi 'ñutua ra apostol Pablo ra Zidada Jesucristo

¹ Hinı 'ñepcagui ga 'ñets'i, pe mahyoni ga øt'e njabũ. Pe nubyá ma ga xi'ahũ de nú'ũ ya thedi stá handi xa 'ñutcagui ra Zidada. ² Ma ga xi'ahũ ngu 'ñena ma'na ra cu bi t'utua nú'ũ ya thedi'ũ, pe hina, ngue'a nugui go bi t'utcagui'ũ. Nú'a ra cu'a ya øt'a 'ret'amagoho njeya bi ts'ixa asta xi mahets'i. Hõnse gue hindı pađi ua bi ts'its'i co rá ndo'yo, ua hõnse rá ndahi bi ts'i'tsuabi. Hõnse Ajuá go gue'a pađi. ³ Nugui dí pađi nú'a ra cu bi ts'its'i asta xi mahets'i, hõnse hindı pađi ua bi ts'its'i con gatho rá ndo'yo o hina, hõnse Ajuá go gue'a pađi xá hño. ⁴ Nu'á bi ts'ixa mahets'i nuni habũ bá øde 'raya noya nú'ũ xá nsunda asta hingui tsa da ma, ngue'a Ajuá hinxa umba nsequi pa da ma. ⁵ Nugui dí e'tsua rá nsu nú'a ra cu'a, pe hingui tsa ga 'ñets'i de guecse. Nu'a ga øt'e, ga ma gatho nú'a stá thogui habũ di hnequi gue de guecsehe hinte xa za stá øt'ase. ⁶ Pe nu'bũ ga nehma ga 'ñets'i de nú'a te stá øt'e, pøde ni 'na hinto ma da 'ñengagui gue stá 'be ma mfeni, ngue'a ga mangu nú'a majuađi. Pe hinga 'ñets'i, ngue'a da t'esca ma nsu ne da t'engui gue xi drá dangui pe hina. Nu'a dí ne, dí ne gui patcahũ xá hño tengu ma 'mũ ngu nú'a guı handasehũ ne guı øsehũ.

⁷ Y pa hinga dama 'ñets'i de gatho nú'a xa 'ñutcagui ra Zidada, bá 'bencagui 'nara ts'o ugui xi xá 'ñũ ngu 'nara nsuni. Dí pađi xá hño gue nura Satá go gue'a bá ha nuna uguina pa ga tsama'ñũ ne pa hinga 'ñets'i. ⁸ Hñu'qui stá apabi ra Zidada da hñagahma

nuna ts'o ũgui. ⁹ Pe nu'á bi 'ñengagui: “Nugui dí 'bui con gue'i pa ga fax'a'i y ya hinte ma'na guí honi, ngue'a nura ora otho ri ts'edi, gue'a ra ora ma'na ri hnequi ma ts'edi ja ri 'múi,” njabũ bi 'ñengagui. Hangué xi drí johya ngue'a otho ma ts'edi, ngue'a njabũ tsa da hnequi ja ma 'múi rá ts'edi ra Zidada Jesucristo. ¹⁰ Hangué nugui drí johya ga pɛpabi ma Zidadahũ ra Jesucristo masque otho ma ts'edi, ne nɔngagui ya ja'i, ne dí tho ra nhyoya, ne t'utsagui, ne dí tho ya dumúi, ngue'a nura ora otho ma ts'edi, gue'bũ ma'na dí hanpa rá ts'edi Ajuá.

Ra apostol Pablo rí daqui rí du po ra nija Corinto

¹¹ Nugui dí nja ngu 'nara 'bɛmfeni ngue'a dí manse de nú'a te stá øt'e, pe go ri ts'oquihũ pa dí øt'a njabũ. Ngue'a nu'ahũ go mri 'ñɛp'ahmahũ xcá 'ñescahũ ma nsu, pe go guí e'tsuahũ yá nsu nú'u ri 'ñet'a apostol nú'u manse gue xi ya dangui'u pe hingo ma'na ya dangui que guequi, masque hinte drí muui. ¹² Nu ndá hã'ts'ahũbũ rá noya Ajuá, ja bi hnequibũ gue xi majuanĩ go guequi 'nadrá apostol co nú'u ya hoga nt'udi ne ya milagro gá hyanthũ dá øt'e co rá ts'edi Ajuá, ne xi dá tsɛta ya nt'utsate. ¹³ Nugui nzantho stá jamasu'ihũ mahyɛgui ngu stá jamasu ma'ra ya nija nehe. Hɔnse nu'a stá øt'ahũ, nú'a hindá ne dá han'a'ihũ nú'a ra mfats'i nguí 'racjhmahũ, ngue'a hindá ne ga xuhña'ihũ. ¡Pe nu'bũ guí beñhũ gue gue'a 'nara nts'o'múi dá øt'ahũ, dí a'ahũ ra pumbate!

¹⁴ Y nubyá ya drí hñoqui pa ga mabũ ga c'a'ts'ahũ, y con guehna i'quina, ya rá hñu'qui dí pabũ. Y nu xcrá tsɔmbũ hindí ne ga xuhña'ihũ. Ngue'a nu'ahũ go dí hoñ'ahũ, hingo dí hongá nú'a te guí pɛ'tshũ, ngue'a 'nara dada go gue'a rí 'ñɛpi da munts'a ra boja pa da zocua yá batsi, hingue nuya batsi go da munts'a ra boja pa da zocua yá dada. ¹⁵ Nugui con gatho ma johya ma ga tegue gatho nú'a te dí pɛ'tsi, ne masque dá thegue gatho ma nzaqui nehe, ngue'a dí ne gui 'buhũ xá hño co Ajuá. ¿Ha gue ma gui ɛtsaguihũ ngue'a ma'na dí ma'ahũ?

¹⁶ Nu'ahũ guí pahũ xá hño gue hindá ne ga xuhña'ihũ, pe 'ra de gue'ahũ guí mañhũ gue 'nadrá hyate, ne guí mañhũ gue nugui stá ha'ahũ pa stá han'ahũ te stá han'ahũ. ¹⁷ Xi nú'u ya cu stá pɛn'ahũbũ, ¿ha gue stá pɛnpɛ pa da hya'a'ihũ pa da hñan'ahũ nú'a te guí pɛ'tshũ? ¹⁸ Dá pɛn'ahũbũ nuni ra cu Tito co nú'a ma'na ra cu pa dua c'a'ts'ahũ. ¿Ha gue xa hya'ahũ? ¿Ha gue hingue 'nat'a dí beñhe ne 'nat'a ra 'bɛfi dí pɛhe?

¹⁹ Zai da ne gui beñhũ gue go dí da'ahũ nguenda de nú'a te stá pɛfi, pe hina, nu Ajuá ra Dada go gue'a drí dapa nguenda de nú'a te dí øt'e, ne guehna dí ma ja rá thandi'a de rá thuhu ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. Y gatho núna stá xi'ahũ, ma zi hmadi cu'ihũ, stá xi'ahũ pa njabũ ma'na da nte ri jamfrihũ. ²⁰ Nu xcrá tsɔmbũ, dí tsu xi'bũ hingri øthũ ngu nú'a dí nega, o xi'bũ hingo gra øt'e ngu nú'a go guí nehũ. Dí tsu gri pɛ'tshũ ya tsui, o gri nehũ guí nsehẽhũ, gri ncuehũ, gri pɛ'tshũ ya hegue, gri njũ'tsua nc'uambahũ, gri nɔñhũ 'na ngu ma'na, gri 'ñets'ihũ, ne ya hinga 'na gri øthũ. ²¹ Nu xcrá yopa mabũ dí tsu ga 'bɛ ma tsa ja rá thandi Ajuá por nú'a gri øthũ, y pɔde da daqui ga nzoni ngue'a ndunthi de gue'ahũ ya maya'bũ guí øthũ ya ts'oqui, y hincá ñobrihũ pa gui hyehũbũ ya ts'ot'øt'e, ne guí siguihũ grí hñuxhũ ya 'behña nú'u hingue xi ri 'behñahũ, ne guí øthũ nú'a go guí nehũ.

13

Ra apostol Pablo benba ya gamfri da 'ño xá hño ne pɛnpa ya nzenjua

¹ Con guehna i'qui ma ga mabũ, ya rá hñu'qui dí tsɔñ'ahũ. Y nu xcrá tsɔmbũ ma ga hãmp'ahũ nguenda ngu nú'a manganã ra ley habũ ena: Pa da za da jamfri gue xa nja te xa 'yøt'a 'nara ja'i nú'a hñapabi, mahyoni di 'buhni yoho o hñu nú'u to'o damajuanĩ gue xi majuanĩ xa 'yøt'e nú'a te hñapabi. ² Nu ndá mabũ rá ño'qui, dá xi'ahũ gatho'ihũ nú'ahũ xcá øthũ ya ts'oqui, gue nu xcrá mabũ rá hñu'qui ma ga hãmp'ahũ nguenda gatho nú'a xcá øthũ. Y núbya hindí 'bũitho con gue'ahũ dí yopa ben'ahũ ne gatho nú'u ma'ra guí 'buhũbũ, gue ma ga hãmp'ahũ nguenda ngu nú'a ya stá xi'ahũ. ³ Nu'bú hã, ma gui pahũ gue go ra Zidada Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi pa ga zo'ahũ. Y nu'á go gue'a pɛ'tsa ra

ts'edi pa da pa't'a ri 'm̄ih̄, nehe pa da castiga'ih̄. ⁴ Nu'á masque bri pont'i ne bi thopa rá zi ndo'yo nú'a mi otho rá ts'edi, pe co rá m̄aca ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du'a. Nuje nehe otho rá ts'edi ma ndo'yohe ngu rá zi ndo'yo. Pe dí p̄ahe gue dí 'b̄uhe con gue'a, hangue Ajuá ri 'racje ra ts'edi pa ga zo'ahe.

⁵ Benseh̄ ja ri m̄fenih̄ ua xi majuani guí camfrih̄ xá h̄ño ra Zidada Jesu o hina. Hangue benseh̄ xá h̄ño. Nu'ah̄ go guí p̄aseh̄ ua 'b̄ui ra Zidada Jesucristo ja ri corasoh̄ o hina, pa gui p̄ah̄ ua hingrí 'ñet'a gamfrithoh̄. ⁶ Ne nuje dí t̄om̄he gui p̄ah̄ xá h̄ño gue nuje hindyá 'ñet'a apostolhe. ⁷ Nuje xi dí aphe Ajuá pa gui 'yoh̄ xá h̄ño ja rá thandi'a. Dí nehe gue gui 'yoh̄ xá h̄ño, pe hingue pa da hnequi gue dyá hoga apostolhe. Nu'a dí nehe, dí nehe gui 'yoh̄ xá h̄ño masque dá t'enje gue dyá 'ñet'a apostolhe. ⁸ Ngue'a nuje hingui tsa ga øthe 'nara t'øt'e nú'a dri ncontraui nú'a majuani. Nuje dí øthe ra ts'edi pa nzantho go da ntate nú'a majuani. ⁹ Masque nuje xa t'acje ra ts'edi pa ga castigah̄ma'ih̄, pe ga johyahe 'b̄u nu'ah̄ gui 'yoh̄ xá h̄ño. Nuje hindí tsayahe dí apabihe Ajuá pa xi gui 'yoh̄ xá h̄ño ja rá thandi'a. ¹⁰ Dí op'ah̄ nuna carta núbya ante ga mab̄u ga tsøñ'ah̄, pa nu xcrá tsømb̄u ya xcá øth̄u ngu nú'a dí ne, pa ya hinga tsú'ah̄ co nuna ra ts'edi xa 'racagui ra Zidada. Y nuna ts'edina xa t'aqui pa ga zo'ah̄ pa ma'na da nte ri jamfrih̄, hingue pa ga ja'ah̄ gui 'be ri jamfrih̄.

¹¹ Nubyá, zi cuh̄, núna ma ga xi'ah̄ ya go guehna rá ngats'i. Xi da johyah̄ ne 'yoh̄ xá h̄ño, dá h̄ñu ri m̄ih̄, ne 'b̄uh̄ te rá entho ne co 'nada ra m̄feni. Ajuá ri m̄acaguih̄ ne hubga ma m̄ih̄ pa ga 'b̄uh̄ te rá entho, nú'á go gue'a da 'm̄ui con gue'ah̄. ¹² Ne nzenjuah̄ 'na ngu ma'na co 'nara nthufi dega hm̄ate. ¹³ Nehe ri fat'ajuá'ih̄ gatho ya cu de guecua Macedonia.

¹⁴ Y nubyá, ma zi Hmuh̄ ra Jesucristo da max'a'ih̄, y Ajuá ra Dada da su'ah̄ co rá hm̄ate, ne da 'm̄ui ra M̄aca Nd̄ahi nzantho con gue'ah̄. Njab̄u gue'a.

RA GALATA RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME GALACIA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Galacia

¹ Núgui drá Pablo drá apostol. Hingo ya ja'i xa hñuxcagui, nixi xa mencagui. Numa zi Hmuhũ ra Jesucristo ne Ajuã ma Dadahũ go gue'ũ xa hñuxcagui pa dyá 'mehngui'ũ pa ga m̃anga nú'a ra maça noya xa 'racagui'ũ. Ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a xqui du y Ajuã ma Dadahũ go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ma'na'qui. ² Nugui ne gatho ma zi cu 'bũiua con guequi dí op'ahẽ nuna carta nú'ahũ grí muntshũbũ ja ya nija Galacia. ³ Ajuã ma Dadahũ ne ma zi Hmuhũ ra Jesucristo da max'ahũ ne da jap'a'ihũ. ⁴ Ajuã ma Dadahũ go rá paha'a gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo bi unga rá te pa bi hñasca ma ts'oquihũ ne pa bi ñangaguihũ de nuna ts'oximhai mapaya. ⁵ ¡Ajuã go gue'a rí 'ñepi dra nsunda pa nzantho! Njabũ gue'a.

Otho ma'na ra maça noya pa da za da mpøhø ya ja'i

⁶ Ajuã bi zoncahũ pa ga 'bũhũ xá hño con gue'a po nú'a bi 'yøt'a ma zi Hmuhũ ra Jesucristo po rá hñoja'i'a. Y nubyá guí ne gui 'ueguehũ de gue'a pa gui tẽnhũ ma'na'ño ra jamfri hingue ngu nú'a m̃anga ra maça noya. Y nugui xi drí 'yø ngue'a 'bestho guí ne gui 'ueguehũ. ⁷ Xi majuani otho ma'na ra maça noya. Pe de gue'ahũbũ 'bui 'raya ja'i nú'ũ ri ts'oc'a ri mfenihũ. Nú'ũ xi nehma da patua rá maça noya ma Zidadahũ ra Jesucristo. ⁸ Pe nuya ja'i'ũ hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuã. Ha nu'bũ nuje nehe ga patuahe hmaha rá noya Ajuã ne ga u't'ahẽ ma'na ra jamfri nú'a di 'na'ño de nú'a ya stá u't'ahẽ, nu'bũ necje hinga ma ga mponthe rá cue Ajuã. O 'bũ 'nara ẽnxẽ dua ehe de mahets'i ne da ne da 'yøt'a njabũ nehe, nu'bũ nú'a nehe hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuã. ⁹ Dí yopa xi'ahũ nú'a ya stá xi'ahũ: 'Bũ da 'mũ 'na to'o da zo'ahũ de ma'na ra jamfri nú'a di 'na'ño de nú'a ya stá u't'ahẽ, nú'a ra ja'i'a hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuã.

¹⁰ Ya guí pahũ xá hño gue nugui hindí ma njabũ pa da numahñogui ya ja'i. Dí m̃anga njabũ pa da hyandgagui xá hño Ajuã. Hindí øt'a ra ts'edi pa ga pønga ma hmi co ya ja'i, ngue'a 'bũ go ga pønga ma hmi co ya ja'i, nu'bũ ya drá 'bego de gue'ũ y ya hindrá 'bego de ra Zidada Jesucristo.

Hanja bi za bi m̃epa Ajuã ra apostol Pablo

¹¹ Ma zi cu'ihũ, dí ne gui pahũ gue nú'a ra maça noya dá xi'a'ihũ hingo rá noya 'nara ja'i. ¹² Nú'a ra maça noya dá u't'ahũ go gue'a bi 'ñutcgui ra Zidada Jesucristo. Hingo bi 'ñutcgui ya ja'i nú'a ra maça noya dí ma, y nixi dá hãni de gue'ũ.

¹³ Nu'ahũ gá patcahũ ma 'mũ ma'met'o nú'bũ ndá pe'tsta ra jamfri mahyẽgui co ya xodyo. Nugui xi ndí ø'tua ndunthi ra nts'o'mũ nú'ũ to'o mi camfri Ajuã, ne ndí ne hmaha stá ho gatho. ¹⁴ Nugui hõnsegui go ma'na dá tenba yá jamfri ya xodyo de ma'ra ma compa nú'ũ myá xodyo nehe, ngue'a xi dá øt'a ra ts'edi pa dá tenba yá nzai ndu ma xitahe ne ndu ma dadahe. ¹⁵ Pe nugui ante ga 'bui, Ajuã ya xqui huancagui. Y nu mi zø ra ora de nú'a xqui beni Ajuã, nú'a bi zocagui con gatho rá hñoja'i. ¹⁶ Ajuã ma Dadahũ bi zocagui pa dá camfribi rá maça T'ũ. Bi zocagui pa bi za dá zofø nehe nú'ũ hingyá xodyo. Y pa dá nzote, hingue 'met'o dá anba 'nara ja'i. ¹⁷ Nixi dá ma Jerusale pa stá ña'be 'met'o nú'ũ ya myá apostol 'met'o de guequi. Nu'a dá øt'e, dá ma ja ra hai Arabia. Nepũ de guehni dá pengui pa Damasco.

¹⁸ Ha nu mi thogui hñu njeya de dá camfri, nu'bũ ha, ja dá ma Jerusale pa duá c'a'tsa ra cu Pedro, y dá 'bũ'beni'a 'net'ocut'a. ¹⁹ Hinto ma'ra ya apostol dá nu de guehni. Hõnse ra apostol Cobo nú'a rá cu ra Zidada, go gue'a dá nu'beni'a. ²⁰ Ajuã go gue'a paði gue hingrá nc'uamba nú'a dí op'ahũ.

²¹ 'Mefa dá ma pa ja ra hai Siria, y ja ra hai Cilicia. ²² Y asta ra pa'a himi pacaguitho nuya cu xqui gamfri ra Zidada Jesucristo nuni Judea. ²³ Nu'ú hõnse xqui 'yõde gue nuguí ma'met'o ndí ø'tua ra nts'o'mui ya cu, pe nubyá dí ña de ra jamfri, masque ma'met'o ndí ne hmaha stá huata nuna jamfrina. ²⁴ Hangué nuya cu'x xi bi xõcambeni Ajuá ngue'a bi badi'x gue nuguí ya stí camfri ma Zidadahx ra Jesucristo.

2

Nú'x ma'ra ya apostol bi ncompauí ra apostol Pablo

¹ Y mi thogui 'ret'amagoho njeya de dá ma dá c'a'tsa ra cu Pedro nuni Jerusale. Ñepuxya dá yopa mani ma'na'qui pa dá ña'be ya apostol. Dá me'be ra cu Berhna, ne dá tsixa ra cu Tito nehe. ² Dá mani ngue'a njabux bi xicagui Ajuá. Y ja dá ña'beni ya apostol nú'x myá nda de ra nija pa bi badi'x xá hño nú'a ra maca noya dí xipabi nú'x ya ja'i hingyá xodyo. Dá ø't'a njabux pa himbi 'meditho ma 'befi nú'a stí pefi ne astabya dí pefi. ³ Ha nú'x ya apostol'x bi 'ñena gue hahá xá hño nú'x ya noya dá xipabi'x. Hangué nu'ú bi 'ñena gue hahá xá hño gue hinda me'tsa ra seña ra cu Tito ngu ø't'a ya xodyo gue pe'tsa ra seña ja yá ndo'yo. Nura cu Tito hingrá xodyo, pe ra me Grecia ha, y hinxa thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo. ⁴ Nú'á himbri japi da me'tsa ra seña, masque 'raya 'ñet'a gamfri mi ne'x gue xa thu'tsua ra seña hmaha'a. Nú'x ya 'ñet'a gamfri mi cut'a ja ra nija y 'na'ño ra mfeni mi beni. Mi ne da badi'x ua ndí tenhe rá ley ra Moise ua hina. Pe ra Zidada Jesucristo ya xqui põngaguihe de nura ley'a. Pe nu'ú ha, mi tenthõ ra ndaxjua ley, y bi yat'i ja ra nija ngue'a mi nehma'x xa jacje stá yopa penjhmahe ja ra ndaxjua ley. ⁵ Pe nuje ni ts'x hindá øthe nú'a mi mañ'x. Hindá yopa tenhe ra ndaxjua ley. Y dá øthe njabux pa nú'ahx hingyá xodyohx da za gui sigui gui camfrihux nú'a ra maca noya dá xi'ahx nú'a ma gue ga mpõhõhõ ngue'a stá camfrihux ra Zidada Jesu.

⁶ Nú'x ya apostol myá nda de ra nija hinte ma nt'utuate bi 'ñutcagui'x. Pa guequi hinte ja 'bux ya myá apostol'x 'met'o de guequi 'bux hina, ngue'a ja rá thandi Ajuá gathõ ya ja'i mahyegui. ⁷ Nuya apostol'x bi badi xá hño gue Ajuá xqui mencagui ga zofo nú'x hingyá xodyo, ngu ra cu Pedro nehe xqui 'behni da zofo ya xodyo. ⁸ Nu'a ra Zidada bi maxa ra cu Pedro pa bi zofo ya xodyo, go guet'a ra Zidada bi maxcagui nehe pa dá zofo nú'x hingyá xodyo.

⁹ Nuya apostol bi badi gue Ajuá xqui 'raca ra ts'edi pa dá ma dá zofo nú'x hingyá xodyo. Hangué nura cu Cobo ne ra cu Pedro ne ra cu Xuua nú'x ya apostol myá nda de ra nija, bi 'racje yá 'yε pa nuguí ne ra cu Berhna dá mip'yεhe con gue'x. Gue'a 'nara nt'udi pa dá ncompahe con gue'x. Dá cohe 'nara cohi gue nuguí co ra cu Berhna ga me'be ga zohe nuya ja'i hingyá xodyo, ha nu'ú da ma pa da zofo ya xodyo. ¹⁰ Nú'x ya apostol nsøctho bi xicje gue ga sigui ga beñhe nú'x ya zi cu hyoya. Hangué nuguí dí ø't'a ra ts'edi pa dí fats'i'x.

Ra apostol Pablo bi zux ra apostol Pedro

¹¹ Ñepux nuje dá penje ma'na'qui pa Antioquía. Y 'mefa ra cu Pedro bi mani bá ntsõnte. Hangué ja dá yopa nth'e'beni ma'na'qui con gue'a. Y nuni ja dá tsuini'a ngue'a mi ne da yopa dena ra ndaxjua ley ma'na'qui. ¹² Nurá mudi ha, mi ø't'e xá hño, mi ñuni co ya cu hingyá xodyo. Pe 'mefa bi zõnini ma'ra ya cu myá xodyo xqui mehna ra cu Cobo. Ha nu mi zõnga nuya cu'x, ra cu Pedro bi 'yø't'a ñõhmi ne bi mudi bi 'uegue de nú'x ya cu hingyá xodyo pa ya himbi ñuni con gue'x. Bi 'yø't'a njabux ngue'a mi tsu te da ma nú'x ya cu mi tenba yá nzai ya xodyo. ¹³ Ha nu'x ma'ra ya cu nú'x myá xodyo bi 'yø't'a ñõhmi mahyegui co ra cu Pedro, hangué asta ra cu Berhna bi cadi'x pa bi ñõhmi ne'a. ¹⁴ Pe nu ndá handi gue nu'ú bi 'yø't'a ñõhmi ne himbi dena xá hño rá noya Ajuá, dá xipabi ra cu Pedro ja yá thandi gathõ ya cu, ne dá embi: "Nu'í grá xodyo, pe ya gá camfri ra Zidada Jesu y ya hinguí tenhmaha ra ndaxjua ley. Nu'bú ¿hanja guí nehma gue da dena ra ndaxjua ley nú'x ya cu hingyá xodyo?"

Ya xodyo ne gathõ ngu ma'ra ma da mpõhõ nú'bux da gamfri ra Zidada Jesu

¹⁵ Nugaguiui dyá xodyoui desde dá 'bũhũ. Nu ma'met'o nzantho ndí øt'ui nú'a mǎnga ra ndaxjua ley, ne hindá njaii ngu nú'u hingyá xodyo hindi dena ra ndaxjua ley, nú'u enga ya xodyo gue nu'ú ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i'u. ¹⁶ Pe rá ngats'i dá padiui gue nu'a tó'o da gamfri ra Zidada Jesucristo ya hingui tu ra ts'oqui, hingue ngue'a da 'yøt'a ngu nú'a mǎnga ra ndaxjua ley. Hangué nugaguiui stá camfriui ra Zidada Jesucristo ne ya hinte dí tuui, ngue'a dí camfriui ra Zidada Jesu, hingue ngue'a dá øt'ui ngu nú'a mǎnga ra ndaxjua ley. Ra Mǎca T'ofó ena gue ni 'na hinda za to da t'embi gue ya hingui tu ra ts'oqui masque da 'yøt'a gatho nú'a mǎnga ra ndaxjua ley.

¹⁷ Nugaguiui stá camfriui ra Zidada Jesu ne ya hinte dí tuui. Nubyá dí njaii ngu nú'u hingyá xodyo ngue'a ya hindrí denui ra ndaxjua ley. Hangué ya xodyo engaguiui gue dyá 'yøt'ats'oqui gá ja'i'ui. Nu'bú ¿ha gue ri 'bepcaui ra Zidada Jesu ga øt'ui ya ts'oqui ngue'a ya hindrí denui ra ndaxjua ley? ¿Hina, hingui tsa! ¹⁸ Pe 'bũ ga yopa tœnui nú'a ra ndaxjua ley ya stá tsohuibũ, nu'bú ha, ga yopa tuxui ra ts'oqui ma'na'qui. ¹⁹ Ma'met'o nugui ndí 'bui ja rá hmānda ra ndaxjua ley. Pe ra ndaxjua ley himbi za bi pøhøgui. Hangué nubyá ya dá 'uegue de gue'a, y nubyá dí pepabi Ajuā. ²⁰ Nu mri pont'a ra Zidada Jesu, ja ra uenda nequi ja bri pontcaguini nehe. Hangué ya hindí 'bui de ma paha sehe. Nubyá go ra Zidada Jesu 'bui ja ma coraso. Y ya dí 'bui po ra jamfri nú'a dí pe'tsuabi rá T'u Ajuā nú'a to'o bi macagui ne bi unga rá te por guecagui. ²¹ Nugui hinstá utsabi rá dangā hmāte Ajuā. Nu'á po rá dangā hmāte bá pehna rá T'u pa bi du ne pa njabũ bi pøhøguihũ. Pe nu'bũ stá mpøhø hmāhahũ ngue'a dá tenhmāhũ ra ndaxjua ley, nu'bú hinte dri muui hmāhā rá du ra Zidada Jesu.

3

Ra ndaxjua ley y ra jamfri

¹ ¿Xi gyá 'bemfenihũ nú'ahũ gyá me Galaciahũ! ¿Hanja xcá hophũ to'o xa 'yu't'a'ihũ pa guí ne gui 'ueguehũ de nú'a majuani ne gui tenhũ ra ndaxjua ley! Y nu'ahũ ya xa t'u't'ahũ xá hño pa te bi du ra Zidada Jesucristo nú'a bri pont'i. ² Dí ne gui xicaguihũ: ¿Ha gue gá hañhũ ra Mǎca Ndāhi ngue'a gá øthũ nú'a mǎnga ra ndaxjua ley? Hina. Nura Mǎca Ndāhi gá hañhũ ngue'a gá camfrihũ ra mǎca noya nú'a gá ødehũ. ³ ¿Hanja xcá 'be ri mfenihũ? Nu'ahũ ya xcá cũthũ ja rá 'ñũ Ajuā po rá ts'edi ra Mǎca Ndāhi. Nde nu'bú, ¿ha gue guí beñhũ da za gui nehũ nura 'ñũ'a co ri ts'edischũ? ⁴ ¿Ha gue da njabũtho gatho nú'a xcá thoguihũ? ¿Hina, ngue'a nugui dí camfri gue hinda njabũtho! ⁵ Ajuā ri 'ra'ahũ ra Mǎca Ndāhi, ne xi u't'a'ihũ ndunthi ya nt'udi. ¿Ha gue øt'a njabũ ngue'a guí øthũ ra ts'edi pa gui 'yøthmāhũ nú'a mǎnga ra ndaxjua ley? Hina. Nu'á øt'a njabũ ngue'a guí camfrihũ ra mǎca noya nú'a gá ødehũ.

⁶ Ndu ra Abrá nehe bi gamfri Ajuā. Hangué por gue'a Ajuā bi mā gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu. ⁷ Hangué pahũ gue nu'u tó'o pe'tsa ra jamfri go gue'u hinte ma ts'oqui tu, y go gue'u yá batsi ndu ra Abrá ngue'a camfri ngu mi camfri'a. ⁸ Maya'bũ Ajuā xqui beni gue hingue hønse nuje dyá xodyohe ya hinte ma ts'oqui ga tuxhe, pe nú'ahũ nehe hingyá xodyohũ, 'bũ gui camfrihũ ngu mi camfri nehe ra Abrá, nu'bú ne'ahũ ya hinte ma ts'oqui gui tuxhũ. Hangué de maya'bũ Ajuā bi xipa ra Abrá ra mǎca noya ne bi 'ñembi: “Po rá ngue'i ma ga japi gatho ya ja'i 'bũ ja rá ngũni ra ximhai.” Njabũ mǎnga ra Mǎca T'ofó. ⁹ Hangué nu'u tó'o pe'tsa ra jamfri go gue'u njapi mahyegui co ra Abrá nú'a to'o bi me'tsa ra jamfri.

¹⁰ Pe nu'u tó'o hu yá mui gue ma da mpøhø ngue'a øt'a nú'a mǎnga ra ndaxjua ley, nu'ú hinda ma da mpont'ui rá cœ Ajuā, ngue'a hingui 'bui ni 'na nú'a to'o tsa da 'yøt'a gatho nú'a mǎnga ra ndaxjua ley. Y ra Mǎca T'ofó enga njaua: “Nu'a tó'o hingui øt'a gatho nú'a xa t'ofó ja ra ley, hinda ma da mpont'ui rá cœ Ajuā.” ¹¹ Nehe dí padihũ gue nu'u tó'o ri dena ra ndaxjua ley, Ajuā hinda 'ñembi gue ya hinte ma ts'oqui tu, ngue'a nu'ú hingui pe'tsa ra jamfri. Y ra Mǎca T'ofó ena gue nu'a tó'o pe'tsa ra jamfri, ya hinte ma ts'oqui tu, y nu'á pe'tsa 'nara 'ra'yo te. ¹² Pe nu'a tó'o ri dena ra ndaxjua ley hingui pe'tsa ra jamfri. Nú'á mahyoni da 'yøt'e hmāhā gatho nú'a mǎnga ra ndaxjua ley pa da

za da me'tsa hmaḥa ra te pa nzantho, ngue'a ra Maça T'ofu enga njaua: "Nu'a tó'o da 'yot'a gathu ngu nú'a m̄anga ra ley, go gue'a da z̄adi ra te ngue'a xa 'yot'e gathu ngu ri manda."

¹³ Pe ma Zidadah̄u ra Jesucristo go gue'a bi ñangaguih̄u de rá cue Ajuá nú'a m̄anga ra ndaxjua ley gue da z̄adi nú'a to'o hingui øt'e gathu nú'a xa t'ofu ja nura ley'a. Bi ñangaguih̄u de rá cue Ajuá ngue'a go guese'a bi z̄adi rá cue Ajuá nú'a mri 'ñepcah̄mah̄u go xa z̄ac̄j̄u. Nu'á bi z̄adi rá cue Ajuá nu mi du ja ra pont'i, ngue'a ja ra Maça T'ofu xa t'ofu njaua ne ena: "Nu'a tó'o da du ja 'nara za, go gue'a ya bi z̄adi rá cue Ajuá." ¹⁴ Ra Zidada Jesucristo bi du pa bi ñangaguih̄u de rá cue Ajuá. Bi njab̄u pa hingue h̄onse núje dyá xodyohe bi za dá hañhe ra j̄api nú'a xqui h̄ña'tuabi ra Abrá. Nehe nú'ah̄u hingyá xodyoh̄u bi za gá hañh̄u nú'a ra j̄api'a. Nehe bi za dá hañh̄u ra Maça Nd̄ahi nú'a xqui h̄ña'tuabi nú'u to'o da gamfri ra Zidada Jesu.

Ra ndaxjua ley y rá h̄ña'ti Ajuá

¹⁵ Zi cuh̄u, nubyá nurá cohi Ajuá bi gohui ra Abrá ma ga hyecuabih̄u ngu rá cohi 'nara ja'i. 'B̄u 'nara ja'i xa 'yot'a 'nara cohi ne ya bi t'øt'e ngu nú'a ra cohi bi nja, nu'bú nura cohi'a ni ts'ũ hingui tsa to da huati nixi da pati, masque nura cohi'a go bi 'yot'a 'nara ja'i. ¹⁶ Nde nubyá, Ajuá bi gohui 'nara cohi ndu ra Abrá co rá 'roho, y bi ña'tuabi 'nara h̄ña'ti. Ajuá himbi 'ñemba ra Abrá: "Nú'u ri 'roho", y nixi bi m̄a de gathu yá 'beto yá mbong'бето ra Abrá. Nu Ajuá bi m̄a de 'nada rá 'roho ra Abrá, hangue bi 'ñena: "Nuri 'roho." Y nubyá dí p̄ah̄u gue nura 'roho'a go gue'a ra Zidada Jesucristo. ¹⁷ Nubyá ma ga xi'a'ih̄u xá h̄ño te rí b̄onga nú'a dá m̄a de rá cohi 'nara ja'i. Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá nú'a mi e da cumpli ra Zidada Jesucristo. Y de mi gohi ra cohi bi thogui goho nthebe ne 'natema'ret'a njeya, ñep̄u ja bi thoca ra ndaxjua ley. Hangue nura ndaxjua ley hingui tsa da huata nura cohi'a pa go da njabutho nú'a ra h̄ña'ti xqui ña'ti Ajuá. ¹⁸ Pe nu'b̄u nú'u ya j̄api xqui ña'ti Ajuá go di ehe hmaḥa de ja ra ndaxjua ley, nu'bú nuya j̄api'u ya hindi ehe de ja ra h̄ña'ti. Pe ra Abrá bi h̄ñanga ra j̄api ngue'a njab̄u xqui ña'tuabi Ajuá, hingue bi h̄ñanga ra j̄api ngue'a bi 'yot'a nú'a m̄anga ra ndaxjua ley.

¹⁹ Nu'bú ¿pa te bi t'unga ra ley? Ra ley bi t'uni pa bi za dá padih̄u nda'a gue'a ra ts'oqui. Nú'a ra ley'a bi muui asta nú'a ra pa bi z̄oh̄ø ma Zidadah̄u ra Jesucristo nú'a ra 'roho to'o xqui t'umba nú'a ra h̄ña'ti xqui ñagui Ajuá. Nura ndaxjua ley bi t'uni njaua: Ajuá bá p̄ehna yá enxe pa bi umba ra ley ra Moise. Ha nura Moise go gue'a bi h̄ñanga ra ley, ñep̄u bi umba ya ja'i. ²⁰ Pe nura cohi himbi t'uni ngu bi t'unga ra ley. Nura cohi go Ajuá sehe bi hyoqui co ra Abrá ne bi xipse de ra h̄ña'ti. Hinto bi 'mande de gue'u ngue'a go guese Ajuá bi 'yot'e, y nu'á 'natho.

Nú'a bi 'yot'a ra ndaxjua ley

²¹ Nu'bú, ¿ha gue nura ley ri ncontraui nurá h̄ña'ti Ajuá bi ña'tua ra Abrá? Hina, hingui tsa. Nura ndaxjua ley himbi t'uni pa da 'rac̄j̄u ra te ma'ra'yo. Nu'b̄u xa t'uni hmaḥa 'nara ley nú'a xa zahm̄a xa 'rac̄j̄u ra 'ra'yo te, nu'bú xa zahm̄a gue ya hinte gra tuhmah̄u ngue'a ndí denh̄u nura ley'a. ²² Pe nura ndaxjua ley hindi p̄oh̄ø ya ja'i. Nu'á ena gue gathu ya ja'i p̄e'tsi te da duxa yá ts'oqui. Bi m̄anga njab̄u ra ndaxjua ley pa bi za dá hañh̄u nú'a ra j̄api bi ñagui Ajuá ngue'a dí camfrih̄u ra Zidada Jesu, hingue ngue'a dá øth̄u nú'a m̄anga ra ndaxjua ley.

²³ Pe ante da z̄ø ra Zidada Jesu pa dá camfrih̄u'a, nujú ndí 'b̄uh̄u ja rá hmanda ra ndaxjua ley, y ja dá 'b̄uh̄uni asta mi z̄oh̄ø ra Zidada Jesu nú'a xqui h̄ñuxa Ajuá pa da 'ñehe. ²⁴ Hangue nura ndaxjua ley bi nja ngu 'nara 'b̄emu bi suj̄u hmaḥa asta ra pa bi z̄oh̄ø ra Zidada Jesucristo. Bi suj̄u ra ley pa 'm̄efa bi za dá camfrih̄u ra Zidada Jesu, y hangue nubyá ya hinte dí tuh̄u. ²⁵ Ha núbya mi z̄oh̄ø ra Zidada Jesu, ya hingo bi suj̄u ra ley.

²⁶ Nubyá gathoguih̄u ya yá batsiguih̄u Ajuá ngue'a dí camfrih̄u ra Zidada Jesucristo. ²⁷ Nujú stá nxisteh̄eh̄u ngue'a dí camfrih̄u ra Zidada Jesu, y nubyá ya dí 'b̄uh̄u ngu gra 'm̄ai'a. ²⁸ Nubyá ya hingui thahni to'o ra xodyo, to'o hingrá xodyo, to'o ra 'b̄ego, to'o

hingrá 'bego, nixi to'o ra 'ñøhø, nixi to'o ra 'behña, ngue'a gathoguihũ ya dí 'nathohũ ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo. ²⁹ Nujú dí 'nathohũ co ra Zidada Jesucristo, hangue necjũ dyá 'rohohũ de ra Abrá, y go ma metihũ nehe nú'a ra japi bi ña'ti Ajuá.

4

¹ Nubyá ma ga nhyecuahũ ngu 'nara batsi nú'a bi ts'ocuabi rá tsogui. Nu'á masque go rá meti gatho nú'a bi ts'ocuabi, 'bũ hingui tsøsta yá jeya pa da manda sehe rá tsogui, nú'á ja ra uenda ngu 'nara 'bego ngue'a hindi manda sehe. ² Nura batsi'a 'bũ ja yá hmanda nú'u to'o su'a ne nú'u to'o supabi nú'a bi ts'ocuabi. Nu'ú ma da manda asta da zøxa yá jeya nura batsi'a ngu nú'a bi mǎnga rá dada ra batsi. ³ Necjũ nehe, ante da zøhø ra Zidada Jesu ndí njahũ ngu nú'a ra batsi himi tsøsta yá jeya, ja ra uenda ndyá 'begohũ ndí pephũ yá 'befi ya ndaxjua jamfri de ra ximhai. ⁴ Pe 'mefa bi zø ra pa de nú'a xqui beni Ajuá. Ñepũ nu'á bá pehna rá T'u pa bi 'ñe bi mbatsi ja 'nara 'behña ne bi 'mũi. Nehe bi 'ñe bi 'mũi ja rá hmanda rá ley ra Moise. ⁵ Bi 'ñe bi 'mũi ja rá hmanda rá ley ra Moise pa bi za bi zigaguihũ de rá hmanda nura ley'a pa njabũ ya hinga 'megohũ ja nura ley'a. Bi 'ñe bi mbatsiua ja ra ximhai pa njabũ Ajuá bi za bi jabatsiguihũ.

⁶ Y nubyá nujú ya dyá batsihũ de Ajuá y nu'á go gue'a ma Dadahũ. Y ya stá hañhũ ra Maca Ndahi nú'a bá pencahũ Ajuá pa bi 'mũi ja ma corasohũ. Hangue nubyá co rá ts'edi ra Maca Ndahi dí emfũ Ajuá: “¡Nu'i go gue'i ma zi Dada'ihel!” ⁷ Hangue nujú ya hindí njahũ ngu 'nara 'bego hingui t'umba ra tsogui. Ya dyá batsihũ de Ajuá y go ma metihũ nú'a ra tsogui bi ñagui Ajuá. Nu'á go gue'a bi 'racjũ nú'a ra tsogui'a ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo.

Ra apostol Pablo unga ra ts'ofu pa hinto da yopa 'mego ja yá hmanda ya ndaxjua jamfri

⁸ Nu'ahũ ma'met'o xi majuani hingüi pahũ Ajuá. Nguí pephũ nú'u hingo gue'u Ajuá majuani. ⁹ Pe nubyá ha, ya gá pahũ Ajuá. Nú'á go gue'a 'met'o bi ba'ahũ ne bi zohnahũ pa gá pahũ'a. Nu'bú ¿hanja guí ne gui yopa penjũ ja yá ndaxjua jamfri ra ximhai nú'u hingui p'e'tsa ra ts'edi pa da pøhøguihũ ne hinte ri muui? ¿Hanja guí ne gui yopa 'megohũ de nuya jamfri'u? ¹⁰ Nu'ahũ xi grí jamasuhũ ya pa, ya zana, ya jeya, ne guí øthũ ma'ra ya ngo pa guí eñhũ gue njabũ da za gui mpøhøhũ. ¹¹ Nugui dí tsu da njabũtho nura 'befi stá pefi con gue'ahũ.

¹² Zi cuhũ dí bante'ihũ gue gui 'ueguehũ de ra ndaxjua ley ngu stá njaga. Ngue'a nugui stá tsopũ ra ndaxjua ley pa stá nja ngu nguí njahũ hingüi tenhmahũ ra ndaxjua ley. Nu ndá zo'ahũ de rá noya Ajuá, nu'ahũ xi gá numahñoguihũ. ¹³ Nu'ahũ guí pahũ gue rá mudi dá zo'ahũ de ra maca noya ngue'a ndrí hñeni, hangue rá ngue'a dá 'bupũ pa dá zo'ahũ. ¹⁴ Hingá utsaguihũ nixi gá cujũ masque numa hñeni mi xuhña'ihũ. Gá 'racjũ ntsaya ha, ja ra uenda 'nará enxε Ajuá xqui zøhø. Ne nguí øthũ ra uenda gue go gá umfũ ntsaya ra Zidada Jesucristo. ¹⁵ ¿Habũ bi ma nú'a ra hmäte nguí pescahũ? Nugui drí damajuani gue xi nguí macaguihũ asta nu'bũ xa za hmaha pøde xcá haihũ hmaha ri dahũ pa xcá 'racjhmahũ. ¹⁶ Nu'bú ¿te bi ja? ¿Hanja grí utsaguihũbya? ¿Ha gue grí utsaguihũbya ngue'a dá xi'a'ihũ nú'a majuani?

¹⁷ 'Yobũ 'ra to'o rí dagui rí du por gue'ahũ, pe hingue pa ri hñohũ. Nu'a ne'u, ne gue da 'uec'a'ihũ de guecje, pa njabũ go gui tenhũ'u. ¹⁸ Nzantho xá hño to'o da nu por gue'ahũ pe nú'bũ da nu pa ri hñohũ. Nugui xi grá tagui grá tu por gue'ahũ, masque ya hindí 'bũi con gue'ahũ. ¹⁹ Ma zi cu'ihũ, ja ra uenda ma batsi'ihũ ngue'a dá zo'ahũ de rá noya Ajuá. Nurá mudi ndá zo'ahũ xi dá sufri, ja ra uenda dá tho ya ugui ngu nja 'nara 'behña thogui yá ugui. Dá thogui njabũ pa bi za gá 'buhũ ma'ra'yo. Y nubyá xi yopa tu ma mũi ma'na'qui ngue'a dí ne xi gui camfrihũ xá hño ra Zidada Jesucristo con gatho ri mũihũ. ²⁰ ¡Hindí padi te ga øt'e con gue'ahũ, hangue ga ne hmaha gue núbya 'bestho ga 'bũi con gue'ahũ pa ga zo'ahũ ngu nú'a guí hoñhũ!

Ra Sara ne ra Agar ri nhyecuabi nú'u yoho ya cohi

²¹ Nú'ahũ guí ne gui tenhũ ra ndaxjua ley, xicjũ: ¿ha gue hinguí pahũ nú'a m̄anga ra Ndaxjua T'ofó? ²² Ja ra Ndaxjua T'ofó m̄anga njaua: Ra Abrá bi me'tsa yoho yá t'ũ. 'Na mrá t'ũ rá 'bego ra Abrá, ha nu'a ma'na mrá t'ũ nurá 'behña'a, y nura 'behña'a himrá 'bego. ²³ Nurá batsi ra 'bego bi 'm̄ui ngu xi rá 'bui gatho ma'ra ya batsi, hingue bi 'm̄ui dega hña'ti. Pe nurá batsi nú'a himrá 'bego bi 'm̄ui dega hña'ti. ²⁴ Nuya yoho ya nana ga h̄yecuahũ ngu nú'ũ yoho ya cohi bi 'yøt'a Ajuá co ya ja'i. Nú'a ra 'behña mrá thuhu ra Agar go gue'a mrá 'bego. Nú'á gue'a ri n̄hyecuaui nú'a ra cohi de rá ley ra Moise bi gohi Ajuá co ya xodyo nuni ja ra t'øhø Sinaí. Y nu'ũ tó'o ri dena nú'a ra cohi'a go gue'ũ 'm̄ego ja rá hm̄anda ra ndaxjua ley ngu bi 'm̄ego nehe ra Agar co rá batsi ja rá hm̄anda ra Abrá. ²⁵ Ra Agar gue'a 'nara nt'udi de ra t'øhø Sinaí nuni Arabia. Nehe go gue'a 'nara nt'udi de ra Jerusale mapaya nuni habũ yá hai ya xodyo, ngue'a nuya xodyo ri dena nura cohi de ra ndaxjua ley nú'a bi hoca Ajuá ja ra t'øhø Sinaí, y go gue'ũ bi 'm̄ego ja rá hm̄anda nú'a ra ley'a. ²⁶ Pe ra Sara nú'a ra 'behña himrá 'bego go gue'a 'nara nt'udi de nú'a ra Jerusale bí ja nuni maña mahets'i. Y gatho nújũ dí camfrihũ go dyá menguhũ de guehni. Hangue hindyá 'begohũ ja rá hm̄anda ra ndaxjua ley. ²⁷ Nu ja ra Maça T'ofó bi m̄anga njaua maya'bu de ra Sara ne ra Agar, ne ena:

Johya nú'i hinxcá nda'thi, nixi hinxa 'm̄ũ ri batsi;

mafi co ra johya ne con gatho ri m̄ui, nú'i hinxcá thogui ya ugui ngu thogui nú'ũ to'o 'bũ yá batsi.

Ngue'a nú'i hinguí 'bũhui ri dame bya, pe ña'tsi ma'na ma gui pe'tsa ri batsi que nú'a to'o 'bũhui ri dame bya.

²⁸ Hangue nújũ zi cuhũ go guecju yá batsiguihũ Ajuá ngue'a njabũ bi ñagui'a, ngu ra Isaac nehe bi 'm̄ui ngue'a njabũ xqui ñagui Ajuá. ²⁹ Ra Ismae bi 'm̄ui ngu xi 'bui gatho ya batsi, y nu'á xi bi ũtsa ra Isaac nú'a bi 'm̄ui dega hña'ti. Nepya mapaya njabũ. Nújũ stá yopa 'bũhũ ma'ra'yo co rá ts'edi ra Maça Ndahi, jacju hm̄aha nú'ũ to'o ri dena ra ndaxjua ley pa necju hm̄aha ga tenhũ ra ndaxjua ley ngu teni'ũ. ³⁰ Pe ¿te m̄anga ra Maça T'ofó? Ra Abrá bi sipi gue da guui rá 'bego co rá batsi, ngue'a nurá t'ũ ra 'bego himbi za bi ts'ocua ra tsogui. Nurá t'ũ ra Sara nú'a himrá 'bego, nu'á hã, go bi ts'ocua ra tsogui. ³¹ Hangue zi cuhũ, dí njahũ ngu rá batsi nú'a himrá 'bego, hindí njahũ ngu rá batsi nú'a mrá 'bego.

5

Ra apostol Pablo unga ra ts'ofó pa hinto da yopa menga ja ra ndaxjua ley

¹ Ra Zidada Jesucristo go gue'a bi p̄ongaguihũ de ra ndaxjua ley pa ya hinga 'bũhũ ja rá hm̄anda nura ndaxjua ley'a. Hangue ma ga zedihũ pa hinga yopa 'megohũ ja rá hm̄anda nura ndaxjua ley'a.

² 'Yøhũ, núgui drá Pablo dí xi'ahũ gue nu'bu da thu'ts'a'ihũ ra seña, nu'bú ya hinda za te gui hãñhũ de ra Zidada Jesucristo. ³ Hangue osta ma da thu'ts'a'ihũ ra seña, ngue'a nu'bu da thu'ts'a'ihũ pe'tsi te gui 'yøthũ nehe gatho ma'ra ya hm̄anda nú'ũ m̄anga ja ra ndaxjua ley. Guehna dí yopa xi'a'ihũ. ⁴ 'Bũ guí beñhũ gue hinguí ma gui tuhũ ra ts'oqui ja rá thandi Ajuá ngue'a grí denhũ ra ndaxjua ley, nu'bú ya xcá 'ueguehũ de ra Zidada Jesucristo, ne ya xcá 'ueguehũ de ra mpøhø nú'a bi 'racaguihũ Ajuá po rá danga hm̄ate pescaguihũ. ⁵ Pe hinga ma ga mpøhøhũ ngue'a drí denhũ ra ndaxjua ley. Hina. Nujú dí tøm̄hũ gue hinte ma ga tuhũ ja rá thandi Ajuá ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesu ne ngue'a ra Maça Ndahi 'bui ja ma corasohũ. ⁶ Nújũ dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo, hinte ri muui 'bũ xa thuscaguihũ ra seña o hina. Numa jamfrihũ ri hnequi ja ma 'm̄uihũ po nuya hoga 'befi dí øthũ dega hm̄ate, nu'á hã, go gue'a ri muui.

⁷ Nu'ahũ nguí camfrihũ hm̄aha xá hño. Nu'bú ¿hanja guí hophũ to'o da 'yu't'ahũ pa guí ne gui 'ueguehũ de rá maça noya ra Zidada Jesu ñepũ gui tenhũ ra ndaxjua ley? ⁸ Ajuá bi zohnahũ pa xcá camfrihũ, y hingo gue'a bi 'yu't'ahũ pa guí ne gui 'ueguehũ de ra maça noya ñepũ gui tenhũ ra ndaxjua ley. ⁹ Nú'ũ to'o ũ't'ahũ, gue'ũ nja ngu ra ixcajũni, ngue'a "co 'na zi tui ra ixcajũni da japi da ixca gatho ra jũni". ¹⁰ Pe nuguí dí camfri gue nu'ahũ,

co rá mfats'i ra Zidada, hingui ma gui camfrihũ ma'na'ño de nú'a stá xi'ahũ. Y nu'ũ tó'o ri ts'oc'a ri mfenihũ ma da duxa ra ts'oqui, dá ngu'a dá ngu ra ja'i.

¹¹ Zi cuhũ, nu'bũ nuguí gra udi thoho hmahã nú'a ra seña øt'a ya xodyo, nu'bú hindri ʉtsagui hmahã'ũ. Pe nu'ú xi ri ʉtsagui ngue'a dí ma gue ga mpøhøhũ nsøctho ngue'a dí camfrihũ gue ra Zidada Jesu bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguihũ. ¹² ¡Nugui xi dí nehma da 'uegue de gue'ahũ nú'ũ to'o ri ts'oc'a ri mfenihũ!

¹³ Zi cuhũ, nujú xa zoncahũ Ajuã pa ya hinga 'mægohũ ja ra ndaxjua ley. Pe hingue ngue'a hindí 'mægohũ ja ra ndaxjua ley ma ga øthũ nú'a go ga nehũ. Hina. Nu'a ga øthũ hã, ga mádihũ 'na ngu ma'na, ne ga mfaxhũ 'na ngu ma'na. ¹⁴ Da za ga cumplihũ gatho nú'a manganã ra ndaxjua ley 'bũ ga øthũ nuna hmandana, ena: "Madi ri miq'u'eiuí ne su ngu grí nsu sehe." ¹⁵ Pe nu'bũ drí 'ñetsahũ ne drí ntunhũ 'na ngu ma'na, nu'á hã, ma ga nhuatihũ 'na ngu ma'na.

Yá 'befi nú'a to'o ø'tua rá paha rá ndo'yo, y yá 'befi nú'a to'o ø'tua rá paha ra M̄aca Ndahi

¹⁶ Dí xi'ahũ gue ga 'yohũ ngu nú'a utcahũ ra M̄aca Ndahi. Ha nu'bũ ga 'yohũ ngu nú'a utcahũ ra M̄aca Ndahi, hinga ma ga umbabihũ rá paha ma ndo'yohũ. ¹⁷ Ngue'a nurá paha ma ndo'yohũ ri ncontraui rá paha ra M̄aca Ndahi, y nurá paha ra M̄aca Ndahi ri ncontraui rá paha ma ndo'yohũ. Nuri yohoya ri ntuhni ja ma mfenihũ, hangue rá ngue'a hingui tsa ga øthũ nú'a dí beñhũ ga øthũ. ¹⁸ Pe nu'bũ dí 'bũhũ ja rá hmanda ra M̄aca Ndahi, ya hingo dí 'bũhũ ja rá hmanda ra ndaxjua ley.

¹⁹ Nu'a tó'o ø'tua rá paha rá ndo'yo, faditho nuya ts'o'befi øt'e: ra zinga medinthati, xi ra 'ñe'beñã, øt'a ra nts'udi, ne øt'a gatho nú'a go da ne. ²⁰ Nura ja'i'a xøcambeni ya c'oi ne camfri ra nt'ete, ra 'yʉtsate ne ra 'yøt'atuhni, nzantho ne go da nsehe, ra cue, ra nehmya, ri ho to da ntsanoyauí, ra 'yũ'tate ne 'ueca ya ja'i. ²¹ Ri hyøca ya t'øt'e, ra hyote, ra tixfani, ne øt'a ya ts'ot'øt'e ora ri ti, ne øt'a ma'ra ya ts'ot'øt'e nguyatho. Dí xi'ahũ ma'na'qui ngu ya stá xi'ahũ gue nu'ũ tó'o xi ri ho da 'yøt'a nuya t'øt'eya, hinda za da 'mũ nuni mahets'i habũ bí manda Ajuã.

²² Pe nu'bũ ga 'yohũ ngu nú'a utcahũ ra M̄aca Ndahi, nu'bú ga pe'tshũ ra hmãte, ra johya, ra hoga'mũi, ra nts'etuate, ra t'equ'eí, ra hoga paha, ra jamfri, ²³ ra hñoja'i, ra ntsuni. Guehya gatho ri 'racjũ ra M̄aca Ndahi. Y nura ley hingui xicjũ gue hinga øthũ nuya t'øt'eya. ²⁴ Nújũ ya stá camfrihũ ra Zidada Jesucristo, ya hindí umfũ rá paha ma ndo'yohũ ngue'a ya stá pont'ihũ ma ndo'yohũ, y nubyá ya stá tsohũbũ ya ts'omfeni ndí pe'tshũ. ²⁵ Nubyá nura M̄aca Ndahi go gue'a 'bũi ja ma corasohũ. Hangue ma ga 'yohũ ngu nú'a utcahũ'a.

²⁶ Hinga ma ga 'ñets'ihũ, y nixi ga nxastehũ 'na ngu ma'na, y nixi ga hyøcuahũ nú'a pe'tsa ma'ra ma cuhũ.

6

Ga mfaxhũ 'na ngu ma'na

¹ Zi cuhũ, nu'bũ 'nara cu sta damfri da 'yøt'a 'nara ts'oqui, nújũ dí 'yohũ ngu nú'a utcahũ ra M̄aca Ndahi, ma ga zofohũ nura cu'a co ra hmãte pa da yopa mengui. Ga jamasuhũ de guecsẽhẽhũ nehe, pa hinga øthũ 'nara ts'oqui nehe. ² Ma ga mfaxhũ 'na ngu ma'na ga hñãcua 'bats'ihũ, pa njabũ ga øthũ nú'a ri mandaguihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo gue ga mádihũ 'na ngu ma'na.

³ Pe nu'bũ 'nara cu ri 'ñets'i gue xi ma'na ra dangui que ma'ra, nura cu'a ri hñat'a sehe, ne hinga majuani ra dangui ngu beñ'a. ⁴ Hangue cada 'na de guecjũ ga hanthũ xá hño nú'a dí pefihũ. Nu'bú hã, da za ga johyahũ de nú'a gra 'bũhũ, hingue ga 'ñets'ihũ ga eñhũ gue ma'na dí 'bũhũ xá hño que ma'ra. ⁵ Ngue'a cada 'na ri hñãse rá 'bats'i, ne ma da dadise.

⁶ Nu'a tó'o t'utuabi rá noya Ajuã, mahyoni da umba 'nara hoga mfats'i nú'a to'o utuate.

⁷ Hinda ma da hyacjɛ ma mfenihɛ. Ajuɔ hinguɪ tsa to dí 'ñeni. Gatho nú'a ga pothɛ, gue'a ma ga xofohɛ. ⁸ Nu'bu núju ga umfɛ rá paha ma ndo'yohɛ ne ga øthɛ ya ts'oqui, nu'bu ga xofohɛ ra du pa nzantho. Pe nu'bu ga ø'tuahɛ rá paha ra Maca Ndaɥi ne ga øthɛ ra hñoja'i, nu'bu ga xofohɛ ra te pa nzantho. ⁹ Hangue hinga tsayahɛ ga øthɛ ra hñoja'i, ngue'a ma da zø ra pa ga hanga ma sofohɛ, nú'bu hinxa zabiguihɛ. ¹⁰ Hangue núbya ja ma ts'edihɛ, gatho ya ja'i ga ø'tuabihɛ ra hño, ma'na nuya gamfri.

'Nara ña'tsa ts'ofu ne ra nzenjua pa ya cu

¹¹ Hyanthɛ hangu yá ndangui ya letra dí op'ahɛbya co ma 'ye seɛ. ¹² Nú'u to'o ri manda da thu'ts'ahɛ ra seña, go gue'u ne da pønga yá hmi co ya xodyo. Nu'ú da nehma gue da thu'ts'ahɛ ra seña pa njabu hinda t'utsa'u. Ngue'a 'bu da mañ'u gue ga mpøhøhɛ nsøctho 'bu ga camfrihɛ gue ra Zidada Jesu bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguihɛ, nu'bu da t'utsa'u. ¹³ Pe nixi gue'u, masque thu'tsua ra seña ja yá ndo'yo, pe hinguɪ ø'ta gatho nú'u ma'ra ya hmanda manga ja ra ndaxjua ley. Pe nu'ú da nehma gue ne'ahɛ da thu'ts'a'ihɛ ra seña pa njabu da johya'u ngue'a ya gui 'yøthɛ ngu ø't'u. ¹⁴ Pe nugui ga johya nsøctho ngue'a ma Zidadahɛ ra Jesucristo bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguihɛ, hingue ga johya de ma'ra ya t'ø't'e. Nu mi du'a ja ra pont'i, ja ra uenda nequi dá tuga, y nubyá ya stá tsopɛ gatho ya t'ø't'e de ra ximhai, y pa guequibya ya hinte ri muui nuya t'ø't'e'u. ¹⁵ Núju dí camfrihɛ ra Zidada Jesucristo, hinte ri muui 'bu xa thuscaguihɛ ra seña o hina. Numa 'ra'yo 'mæihɛbya ha, go gue'a ri muui. ¹⁶ Y nú'ahɛ guí camfrihɛ nehe ngu núna dí ma, Ajuɔ da hñup'a ri mæihɛ ne da m'ets'ahɛ ra huecate. Y núju dí camfrihɛ go guecɛ majuani rá hniniguihɛ Ajuɔ.

¹⁷ Pa rí 'ñepɛ hindí ne to da tsøtca ma mæi, ngue'a nugui dí ha ja ma ndo'yo ya seña de ya mfei bi t'aqui ngue'a dí pɛpabi ra Zidada Jesu.

¹⁸ Ma Zidadahɛ ra Jesucristo da max'a'ihɛ, zi cuhɛ. Njabu gue'a.

RA EFESIO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME EFESO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Efeso

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Dí op'ahú nú'ahú zi cuhú guí 'buhúbu Efeso guí camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne yá meti'ihú Ajuá. ² Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo da jap'ahú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñenthó.

Ajuá xa japi nú'u to'o xa gamfri ra Zidada Jesucristo

³ Ga xocambenihú Ajuá ma Dadahú nú'a to rá Dada nehe ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ngue'a nú'a xa 'racjü gathó nú'u ya japi ja pa guecjü ngue'a dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ja ra uenda ya dí 'buhú con gue'a nuni mahets'i. ⁴ Ante da hyoca nuna ra ximhai, nú'a ya xqui huancahú pa ga 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, pa njabu strá nt'axiguihú ne hingra pe'tshú ni 'nara ts'oqui ja rá thandi'a. ⁵ Ante da hyoca ra ximhai, nú'a ya xqui hñuxcahú po rá danga hmäte pa bi jabatsiguihú'a. Hangué bá pehna ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa bi njabu ngu nú'a xqui hñuxcahú. Gue'a rá paha'a, hangué bi beni njabu da 'yöt'e. ⁶ Nú'a po rá hñoja'i bá pencahú rá hmäca T'ü pa bi jabatsiguihú, pa njabu nuju xi ga e'tsuahe rá nsu po nú'a ra hñoja'i pescaguihú. ⁷ Ngue'a po rá hñoja'i bá pehna rá hmäca T'ü pa bi manga rá ji ja ra pont'i, y njabu bi gutca ma thaihú'a, ne bi pungahú gathó ma ts'oquihú ngue'a ya dí 'nathohú con gue'a. ⁸ Nehe ngue'a ra dangui rá hñoja'i pa guecaguihú hangué bi 'racjü ndunthi ra mfeni ne ra mfadi, ⁹ pa bi za dá pahú nú'a himi fadi ma'met'o nú'a xqui beni da 'yöt'e'a de rá paha sehe. Y go bi hñuxa ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa go da 'yöt'e gathó ngu nú'a xqui beni maya'bu. ¹⁰ Nú'a go gue'a ma da nda de gathó nú'u bí 'bu mahets'i ne nú'u 'bucua ja ra ximhai. Go gue'a xqui beni Ajuá da 'yöt'e. Y ma da njabu nú'a ra pa'a ngu xa beni Ajuá da nja.

¹¹ Ajuá bi huancahú desde rá müdi pa dyá batsiguihú'a pa da 'racjü gathó ngu nú'a xqui beni da 'racjü ngue'a dí 'nathohú co ma Zidadahú ra Jesucristo. Gue'a xqui beni da 'yöt'e Ajuá, ne nú'a ö't'e ngu nú'a xa beni ne ngu nú'a ri ho'a da 'yöt'e. ¹² Ajuá bi 'yöt'a njabu pa núje dyá müdi gamfrihe de ma zi Hmuhú ra Jesucristo ga e'tsuahe rá nsu'a, pa njabu ma'ra da nsunda'a nehe. ¹³ Y nu'ahú nehe ya xcá 'yöt'uahe rá noya'a nú'a xicjü hanja da za grá mpöhöhú, ne xcá camfrihú. Hangué nubyá guí 'nathohú nehe co ma Zidadahú ra Jesucristo ne guí e'tsuahe rá nsu Ajuá nehe. Ne ra Mäca Ndahi 'bui ja ri corasohú nehe, ngu nú'a xqui ñatcahú Ajuá da 'racjü. Y nú'a go gue'a 'nara seña gue ya yá batsiguihú Ajuá ngue'a 'bui ja ma corasohú. ¹⁴ Nehe ngue'a ra Mäca Ndahi 'bui con guecjü dí pahú gue Ajuá ma da 'racjü nehe gathó nú'a xa ñatcahú da 'racjü nu stí zixcahú de nuna ra ts'oximhai pa ma grá 'buhú 'nadbü con gue'a. Gathó gue'a da 'yöt'a Ajuá pa ma'na dra nsunda'a ne da t'e'tsua rá nsu.

Ra apostol Pablo apa Ajuá pa da umba ra mfadi ya gamfri

¹⁵ Nuguí stá öde gue xcá camfrihú ma Zidadahú ra Jesucristo, nehe stá öde de nú'a ra hmäte guí pe'tsuahe gathó nú'u ma'ra yá batsi Ajuá. ¹⁶ Hangué desde dá öde njabu, cada dí apa Ajuá por gue'ahú, hindí tsaya ga umbabi njamadi'a por gue'ahú. ¹⁷ Ajuá ma Dadahú go guese'a xá nsunda ne go gue'a bá pehna ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa bi 'ñutcaguihú tengü rá 'müi'a, dí apabi gue da 'ra'ahú ra mfadi ne ra hoga mfeni co rá ts'edi ra Mäca Ndahi, pa ma'na da za gui pahú'a. ¹⁸ Nehe dí apabi'a da xoc'a ri mfenihú pa gui pahú xá hño gue dí tømhu ga 'buhú con gue'a ngue'a bi zoncahú pa dyá metiguihú'a. Nehe dí apabi pa gui pahú tengü yá nsunda nuya hño xa ñatcahú da 'racjü ngue'a yá batsiguihú'a. ¹⁹ Nehe dí apabi'a pa gui pahú hangü rá ndangui rá ts'edi'a. Y nura ts'edi'a gue'a faxcahú núju stá camfrihú'a. ²⁰ Y guet'a rá danga ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra

Jesucristo ne bi japi bi nangui de habu xqui nt'agui. Nepu bá umba rá hudi ja rá 'ñei'a nuni mahets'i. ²¹ Nehe bi hñuts'i'a pa da nda de gatho ya nda, ne de gatho nú'u to'o ha ra ts'utbi ne ra ts'edi ne ra hmanda nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i. Nehe bi umba 'nara nsu nú'a xi ra dangui de gatho ma'ra ya nsu nú'u ja ne nú'u ma da nja. ²² Nehe bi hñuts'i pa da nda de gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui. Nehe bi thuts'i'a pa go dra ñaxu de ra nija, y nujü go guecju rá nijaguihu'a. ²³ Ha núju rá nijaguihu'a go guecju rá ndo'yoguihu nehe, hangue con guecju ri nxøgue rá ndo'yo'a, ne dí ohu ja rá 'ye'a, ne o ja rá 'ye gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui.

2

Nu'u tó'o xa gamfri, xa mpøhø po rá hñoja'i Ajuá

¹ Nu'ahu xqui 'medihu hmaha ma'met'o ja ya ts'oqui ne nguí øthu ya nts'o'mui, pe Ajuá ya xa 'ra'ahübya 'nara 'ra'yo te. ² Nu'ahu nguí øthu ya ts'oqui ngue'a ngrí denbahu rá 'mui ra ximhai, ne nguí ø'tuahü rá paha ra nda de ya ts'ondahi nú'a ri mpøfi ja yá mfeni nú'u hingui øta Ajuá. ³ Ma'met'o gathoguihu ndí 'buhu nehe ngu gra 'mu'u, ne ndí ø'tuahü yá ts'onc'at'i ma ndo'yohü, ne ndí øthu gatho nú'a ndí benga ja ma mfenihu xá nts'o. Hangue nujú hønse rá cue Ajuá ndí tømбахü xa zæcju ngu nú'a ma da zadi nú'u hingyá gamfri. ⁴ Pe Ajuá xi ra dangui rá nthecate ne rá hmäte pa guecaguihu. ⁵ Hangue ngu bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhu ra Jesucristo, njabu nehe bi 'racju ma 'ra'yo tehü, ngue'a ya stí 'mehmahü ja ma ts'oquihu, ja ra uenda ya stí tuhmahü. Hangue po rá hñoja'i Ajuá bi pøhøguihu. ⁶ Nehe ngu bi gaxa ma zi Hmuhu ra Jesucristo de habu xqui nt'agui, njabu nehe bi gæcaxü, ne ja ra uenda ya dí hudihu co ma zi Hmuhu nuni mahets'i, ngue'a ya dí 'nathohü con gue'a. ⁷ Bi 'yøtcahu njabu pa nuya pa bra 'ñepu ma da fadi tengü rá ndangui rá hñoja'i bi mescahu, ne tengü ra hño bi 'yøtcahu ngue'a bá pehna ma zi Hmuhu ra Jesucristo pa bi pøhøguihu. ⁸ Ajuá po rá hñoja'i bi pøhøguihu ngue'a dá camfrihu, y hingue de guecsehü, nu Ajuá go guesë bi 'yøt'a gatho pa bi pøhøguihu. ⁹ Hinto xa mpøhø po 'nara hoga 'bëfi xa 'yøt'e, pa njabu hinda za to da 'ñets'i. ¹⁰ Ajuá go gue'a bi hogaguihu ma'ra'yo ngue'a ya dí 'nathohü co ma zi Hmuhu ra Jesucristo. Y bi hogaguihu ma'ra'yo pa da za ga øthu gatho nú'a xá hño ngu nú'a xqui beni Ajuá maya'bu ga øthu.

Nú'u ya xodyo ne nú'u hingyá xodyo ya bi mádi po ra Zidada Jesucristo

¹¹ Hangue por gue'a nú'ahu hingyá xodyohü oguí pumfrihu gue desde maya'bu gatho nú'u ya ja'i himyá xodyo mi 'bui yabu de Ajuá, ne nixi himi pe'tsa ra seña ja yá ndo'yo ngu pe'tsa ya xodyo. Hangue nuya xodyo xi bi ætsa'ihu ne bi hñump'ahu gue gyá ja'ihu dega 'ñaseña, masque nura seña'a go 'nara ja'litho nú'a to øt'e. ¹² Ma'met'o nguí 'buhu yabu de ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne nguí 'buhu 'nambu de ya me Israel nú'u to'o ya xodyo. Nu'ahu himri 'ñep'ahmahü nú'a ra cohi bi 'yøt'a Ajuá co ya me Israel, nixi hingo mri metihu nú'a xqui hña'tuabi'u. Nixi te nguí tømamahü ngu nú'a guí tømahübya, ne nixi nguí pahmahü Ajuá. ¹³ Ma'met'o nu'ahu nguí 'buhu yabu de Ajuá, pe nubyá ya gá jonihu con gue'a ngue'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo bi manga rá ji po rá ngue'ahu ne ya guí 'nathohü con gue'a. ¹⁴ Núje dyá xodyohe ne nú'ahu hingyá xodyohü, po rá du ma zi Hmuhu ra Jesucristo bi huata nú'a ra nthaquí dega nt'ætsate xqui 'uegahu. Y bi 'yøt'e pa dá 'nada ra hninihu ne pa dá mádihu. ¹⁵ Nu mi du ja ra pont'i'a, gue'bu bi huata nú'a ra nt'ætsate, ngue'a gue'bu bi hña'cua rá ts'edi ra ndaxjua ley con gatho yá hmanda ne yá nzai. Hangue de nú'u yoho ya hnini, nu'a bi hyoca 'nada ra hnini ngue'a ya bi 'natho con gue'a. Hangue ya bi za bi mádi'u. ¹⁶ Nu mi du ja ra pont'i'a, gue'bu bi huata nú'a ra nt'ætsate mi pe'tsa nú'u yoho ya hnini'u. Hangue nubyá bi za bi mádi'u ne bi za bi mádi'u nehe co Ajuá, ngue'a ya bi 'nada ra ndo'yo'u co ra Zidada Jesucristo.

¹⁷ Hangue numa zi Hmuhu ra Jesucristo bi 'ñehe pa bi zocaguihu ne bi xicju gue ya bi za dá mádihu co Ajuá, nú'ahu nguí 'buhu yabu de gue'a ne núje dyá xodyohe ndí 'buehe guetbu de gue'a. ¹⁸ Y nubyá ngue'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo bi du por guecju, gathoguihu ngu ya xodyo ngu nú'u hingyá xodyo da za ga jonihu co Ajuá ma Dadahu co

rá ts'edi ra M̄aca Ndahi nú'a xa t'acj̄u mahyegui. ¹⁹ Hangué por gue'a nu'ah̄u ya hingui 'na'ñoh̄u nixi gyá nzøhøh̄u, ngue'a nubyá ya gyá menguh̄u de ja rá hnini Ajuá nehe, ne yá batsi'ih̄u nehe'a ngu gatho ma'ra ya gamfri. ²⁰ Y mahyegui ya dí 'buh̄u ja rá nija Ajuá. Nurá nija Ajuá nja ngu 'nara ngu thoqui. Numa zi Hmuh̄u ra Jesucristo nja ngu ra mudi do xa 'begui pa bi thoqui ra nija, y núje dyá apostolhe ne nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá go guecje dí njah̄e ngu dyá mudi jadohe, ha nu'ah̄u guí njah̄u ngu ya do ri he'tsa nú'a ra jado. ²¹ Y ngu 'nara ngu rí bøts'e mahyegui yá jado, y nura mudi do go gue'a ri ndude gatho rá hñ̄u ra ngu, njab̄u necj̄u rá nijaguih̄u Ajuá 'yo grá nteh̄u. Ne dí 'yoh̄u co 'nada ra mfeni co ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo, y nú'á go gue'a ri 'racj̄u ra ts'edi pa núju rá nijaguih̄u Ajuá ga 'buh̄u strá nt'axi. ²² Ngu'ah̄u nguje dí 'nathoh̄u co ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo ne go grá 'yo grá nteh̄u mahyegui con gatho ma'ra ya gamfri pa drá m̄aca nijaguih̄u Ajuá hab̄u da za da 'm̄u rá M̄aca Ndahi Ajuá.

3

Ra apostol Pablo bi thuts'i pa da xipa rá noya Ajuá nú'u to'o himyá xodyo

¹ Hangué ringue'a dí apabi Ajuá por gue'ah̄u, núgui drá Pablo dí jot'ua fadi ngue'a dí pepabi ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo, ne ngue'a dí zo'ah̄u de gue'a, nú'ah̄u hingyá xodyoh̄u. ² Pøde ya guí padih̄u gue Ajuá po rá hñoja'i xa 'bepcagui pa ga xi'ah̄u de rá m̄aca noya'a. ³ Nú'á go gues'e'a bi xicagui pa go dá padi nú'a mi beni'a, y nú'a bi xicagui himi faditho. Y go gue'a ya stá op'ah̄u masque co 'na yoho ya noya ja nuna cartana. ⁴ Y nu xcri hñe'th̄u, ma da zo ri mfenih̄u gue Ajuá go bi xicagui nú'a mi beni go da 'yøt'a ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo. ⁵ Y nú'a bi xicagui hinto xqui badi ma'met'o. Pe nubyá h̄a, po rá M̄aca Ndahi Ajuá stá pah̄e nú'a mi beni'a, núje dyá 'mehnihe de gue'a ne dí mamfe rá noya'a. ⁶ Ne guehna nú'a bi xicagui Ajuá gue nú'u hingyá xodyo ya da za da mbatsi de Ajuá nehe, mahyegui ngu ya xodyo. Hangué núje dyá xodyohe ne nú'ah̄u hingyá xodyoh̄u ya dí 'nada ra ndo'yoh̄u co ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo. Ne gathoguih̄u go ma metih̄u nú'u yá hñ̄a'ti Ajuá ngue'a dí 'nathoh̄u co ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo ne dí camfrih̄u ra m̄aca noya. ⁷ Y nú'a ra m̄aca noya'a go xa hñuxcagui Ajuá pa ga xi'ah̄u'a. Gue'a ra m̄aca 'befi bi 'racagui Ajuá po rá hñoja'i co rá danga ts'edi. ⁸ Pa guequi dí beni gue hinte drí muui de gatho ma'ra ya cu. Pe Ajuá po rá hñoja'i bi 'racagui nuna ra hoga 'befi pa ga xi'ah̄u nú'ah̄u hingyá xodyoh̄u de gatho ya danga japi nú'u drí t'acj̄u ngue'a dí camfrih̄u ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo. Xi ndunthi'u, ne hinda za ga pah̄u hangu yá ndunthi'u. ⁹ Y Ajuá xa 'bepcagui ga xipabi gatho ya ja'i nú'a xqui beni maya'b̄u ne hinxqui 'ñuditho. Nehe go guet'a Ajuá bi hyoca gatho nú'a te ja ne gatho nú'u 'b̄ui. ¹⁰ Nú'a mi beni Ajuá hinxqui 'ñudi maya'b̄u, pe nubyá h̄a, ya xa 'ñutcaguih̄u núju rá nijaguih̄u'a. Y po rá nguec̄u, asta nuya enx̄e nú'u bí h̄a ra ts'edi nuni mahets'i ya padi nehe'u nú'a xqui beni Ajuá. ¹¹ Ngu nú'a xqui beni Ajuá maya'b̄u gue'a bi nja, y numa zi Hmuh̄u ra Jesucristo xqui thuts'i pa go gue'a da 'ñehe da 'yøt'a nú'a xqui beni Ajuá. ¹² Núju dí 'nathoh̄u co ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo hangué dí pe'tsh̄u ra nseq̄u ga ñah̄u co Ajuá nsi ra ntsu ni ra ntsa ngue'a dí camfrih̄u'a. ¹³ Hangué oguí tu ri m̄uih̄u ngue'a dí tho ya ts'othogui por gue'ah̄u. Nu'a gui 'yøth̄u, johyah̄u, ngue'a nú'a dí thogui go 'nara hño pa gue'ah̄u.

Rá hm̄ate ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo

¹⁴ Hangué ringue'a drí ndandiñah̄mu ja rá thandi Ajuá ma Dadah̄u nú'a to'o rá Dada ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo. ¹⁵ Go guet'a rá Dada nehe gatho nú'u to'o camfri ne 'buc̄uatho ja ra ximhai ne nú'u ya bí 'b̄ui nuni mahets'i. ¹⁶ Go gue'a ma Dadah̄u nú'a to'o xi ja ndunthi yá japi pa da 'racj̄u, dí apabi da 'ra'ah̄u ndunthi ra ts'edi po rá M̄aca Ndahi'a. ¹⁷ Nehe dí apabi gue da zedi ri jamfrih̄u pa da 'm̄u xá hño ri corasoh̄u ngue'a ja guehni 'b̄ui ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo, ne pa gui 'buh̄u xá hño ja rá hm̄ate Ajuá, nja ngu ya 'yuz̄a ri cuna mbo ra hai. ¹⁸ Nehe dí apabi Ajuá pa da za gui pah̄u xá hño hangu rá ndangui ne rá nsunda rá hm̄ate ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo, ngu dí apabi da badi nehe gatho ma'ra ya gamfri. ¹⁹ Dí apabi pa gui patuah̄u rá hm̄ate'a, masque nurá hm̄ate ma'na ra dangui que

ma mfenihũ. Nehe dí apabi Ajuã gue xi da 'yoda ri mfenihũ'a, pa njabũ da za gui hñãñhũ gatho nú'a ne da 'ra'ahũ'a, ne gui 'bũhũ ngu gra 'mũi'a.

²⁰ Nubyá drá nsunda Ajuã nú'a to'o hã ra ts'edi pa ma'na xi da 'yøt'a ndunthi de gatho nú'a dí aphũ ne nú'a dí beñhũ ngue'a nu'á xi ja rá ts'edi, y nurá ts'edi'a ri mpefi ja ma corasohũ. ²¹ ¡Núju rá nijaguihũ Ajuã ne drí 'nathohũ co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, nzantho ga nsundahũ Ajuã desde nubya y pa nzantho! Njabũ gue'a.

4

Dí 'nathohũ po ra Maça Ndãhi

¹ Nuguí dí jot'ua fadi po rá noya ma zi Hmuhũ, hangue hñuxhũ nt'øde xá hño núna dí xi'ahũ. Dí bante'ihũ gue gui 'yohũ xá hño ngu rí 'ñehe ngue'a Ajuã xa zohn'ahũ pa dyá bãtsi'ihũ'a. ² Ogrí 'ñets'ihũ. Mpe'tsuahũ ra t'equ'ei 'na ngu ma'na, ne ntsetuahũ 'na ngu ma'na, ne mádi hũ 'na ngu ma'na. ³ Nu'ahũ guí 'nathohũ ngue'a ra Maça Ndãhi 'bũi ja ri corasohũ, hangue 'yøthũ ra ts'edi pa gui pe'tshũ 'nada ra mfeni ne gui 'bũhũ co ra hoga'mũi. ⁴ Nujú dí 'nada ra ndo'yohũ co ma zi Hmuhũ. 'Nada ra Maça Ndãhi 'bũi ja ma corasohũ. Ajuã xa zoncahũ pa ga pe'tshũ 'nada ra nthø'mate. ⁵ 'Nada ma zi Hmuhũ dí xøcambenihũ. 'Nada ra jamfri dí pe'tshũ. 'Nada ra sistehe stá hãñhũ. ⁶ 'Nat'a Ajuã 'bũi, ne go gue'a ma Dadahũ ne ra Dada de gatho nú'u ma'ra to'o camfri'a. Y nú'á go gue'a ri manda de gatho, ne go gue'a 'bũi con guecjũ, ne 'bũi ja ma corasohũ cada 'na de guecjũ.

⁷ Cada 'na de guecjũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo xa 'racjũ 'nara 'befi pa ga pehũ y nehe bi 'racjũ ra mfadi ne ra ts'edi pa ga pehũ nú'a ra 'befi xa 'racjũ. ⁸ Hangue bi nja ngu nú'a mangua ja ra Maça T'ofò habũ ena:

Ma zi Hmuhũ bi ntãte de nú'a to'o xqui ntãtehũa, nepũ bi yopa mengui pa mahets'i, ne de guehni bá pempa ra ts'edi ya ja'i pa bi umba yá 'befi cada 'na.

⁹ ¿Te rí bøni da 'ñena nú'a ra noya ena gue ma zi Hmuhũ “bi yopa mengui pa mahets'i”? Ne da 'ñena gue nu'á mbi 'bũ mahets'i nepũ bá çai pa guecua ja ra ximhai. ¹⁰ Y nú'a bá çai pa guecua ja ra ximhai, go guet'a bi yopa menga mahets'i pa da manda gatho nú'a te ja ne nú'u 'bũi. ¹¹ Nú'á bi 'racjũ ma 'befihũ ne bi 'racjũ ra mfadi ne ra ts'edi pa ga mpehũ ja rá 'befi'a. Bi hñuxcaguihũ 'ra dega apostol, ma'ra pa da mamba rá noya Ajuã, ma'ra pa da zofo ya ja'i, ma'ra pa da ma'yo ja ya nija, y nu ma'ra pa da nxahnate ja ya nija. ¹² Hangue numa zi Hmuhũ njabũ bi hñuxa nú'u ya mefi'u co 'rama'na'ño yá 'befi bi umbi pa da maxa gatho ma'ra ya cu, pa njabũ nehe nú'u ma'ra ya cu da mefi nú'a ra 'befi xa t'umbi. Nú'á bi 'yøt'a njabũ pa ma'na da te rá nija. ¹³ Hangue njabũ drí mfaxhũ 'na ngu ma'na, asta hinga camfrihũ xá hño co 'nada ra mfeni, ne asta hinga pahũ xá hño ma zi Hmuhũ ra Jesucristo rá T'u Ajuã, ne asta hinga 'bũhũ xá hño ngu gra 'mũ'a. ¹⁴ Ya hinga njahũ ngu ya bãtsi rí maua rí mani pa go ga tenhũ ma'ra ya nt'utuante nú'u xa bense ya ja'i ja yá ts'omfeni ne utcaguihũ 'ñena xi majuaní nú'a udi pa da hyacjhmahũ. ¹⁵ Nu'a mahyoni ga øthũ, ga sigui ga tenhũ nú'a xi majuaní co ndunthi ra hmãte, pa njabũ ma'na ga 'bũhũ xá hño ngu gra 'mũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo nú'a to ra ñãxu de ra nija. ¹⁶ Nura nija nja ngu rá ndo'yo 'nara ja'i ri mpefi mahyegui. Numa zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a ra ñãxu de gatho, ne go gue'a 'racjũ ra ts'edi pa ga pehũ nú'a ra 'befi xa 'racjũ'a. Ha nujú drí mpefihũ mahyegui ne drí mfaxhũ 'na ngu ma'na ne drí mádi hũ 'na ngu ma'na. Hangue njabũ ma'na rí te rá nija Ajuã.

Ga 'bũhũ 'nara 'ra'yo 'mũi ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo

¹⁷ Dí 'bep'ahũ de rá thuhu ma Zidadahũ, ne dí xi'ahũ gue oguí 'yohũ ngu gra 'ño nú'u hingyá gamfri, ngue'a gatho nú'a bengã ja yá mfeni'u hinte ri muui, ¹⁸ ne xa zo ra 'bexuui ja yá mfeni. Nu'ú hinxa ne xa badi nú'a majuaní ngue'a xi xá me yá coraso, hangue hingui pe'tsa ra 'ra'yo te ngu nú'a ri 'racjũ Ajuã. ¹⁹ Ni ts'u otho yá tsa, hangue xi xa 'ñent'a ja ya ts'oqui pa da 'yøt'a gatho nú'a go da ne'u con gatho yá paha. ²⁰ Pe numa Zidadahũ ra Jesucristo hinxa 'ñu't'ahũ gui 'yøthũ njabũ. ²¹ Ngue'a xcá 'yøhũ de gue'a ne xa t'u't'ahũ nú'a majuaní ngu nú'a bi 'ñudi'a. ²² Hangue por gue'a 'uehũ de nú'a ri ndãxjua 'mũihũ

gui pɛ'tshu, ngue'a xi xá nts'o nú'a ra 'mui'a, ngue'a nuri ts'omfenihu go gue'u ha'ahu pa gui nts'ocju. ²³ Ne 'buhu co 'nara 'ra'yo mfeni xá nt'axi. ²⁴ Nehe 'buhu 'nara 'ra'yo 'mui, ngue'a Ajuá ya bi yopa hyoc'ahu ma'ra'yo pa gui 'buhu ngu gra 'mui'a, pa njabu xi majuani da za gui 'yohu xá hño co 'nara mfeni strá nt'axi.

²⁵ Hangué por gue'a hychubu ya nc'uamba, mañhu nú'a majuani 'na ngu ma'na, ngue'a gathoguihu ya dí 'nada ra ndo'yohu.

²⁶ Nu'bu gui ncuehu, oxcrí øthu 'nara ts'oqui co ra cue, ne oxcrí ncuehu ya'a, ²⁷ pa njabu hinda da'ahu ra ts'ondahi.

²⁸ Nu'a tó'o ra be, ya odri mpe. Ma'na xá hño dá gu 'nara 'befi ne da mpefi xá hño, pa njabu da za da mats'i nú'u to'o hingui tsupabi.

²⁹ Pa gui ñahu, oguí ñahu co ya ts'onoya, ñahu xá hño pa da za gui nuphu yá mfeni nú'u to'o da 'yø'ahu. ³⁰ Ne oguí japhu da du rá mui rá Maca Ndahi Ajuá nú'a to'o 'bui ja ma corasohu, ne go gue'a 'nara seña gue ya yá batsiguihu Ajuá, ne nu'á ri sugaguihu asta hinda zixcaguihu Ajuá pa mahets'i pa grá 'buhuni con gue'a.

³¹ Nu'bu te da t'ø't'a'ihu, osti tsø't'a ri muihu. 'Bu to da xax'ahu, oxqui ncuehu nixi gui má'tihu ne nixi gui ntsanihu, ne oxqui øthu ma'ra ya ts'ot'ø't'e. ³² Nu'a mahyoni gui 'yøthu, gui nhyoja'ihu 'na ngu ma'na ne gui má'dihu 'na ngu ma'na, ne mpumbahu 'na ngu ma'na, ngu Ajuá xa pun'ahu por nú'a bi 'yø't'e ra Zidada Jesucristo.

5

Hanja rí ñepi da 'mui nú'u to'o yá batsi Ajuá

¹ 'Yøthu ra ts'edi gui tembahú rá 'mui Ajuá, ngue'a gyá hmaca batsihu de gue'a. ² 'Buhu co 'nara hmate, ngu bi macaguihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo ne bi du por guecju. Bi unse rá te pa bi tho pa bi gutca ma thaihu, y nurá du'a bi hñani Ajuá ngu 'nara 'baha nú'a yuni xá cahi ne bi ho'a.

³ Núju dyá gamfrihu hinga hñuxhu 'nara 'behña nú'a hingo ma 'behñahu, nixi ga øthu ma'ra ya ts'onc'at'i de ma ndo'yohu, nixi ga øthu ra nduste co ra ts'onc'at'i dí pɛ'tshu, y nixi ga beñhu pa ga mañhu de nuya ts'ot'ø't'eya. ⁴ Hinga mañhu ya noya dega 'betsa, nixi ga 'ñant'uhu co ya noya xá nts'o, nixi ga thøta ma nehú te ga mañhu, ngue'a hindí 'ñepcahu ga øthu njabu. Nu'a ga øthu, ga xøcambenihu Ajuá. ⁵ Ya guí pahú gue nu'u tó'o xi ya 'ñeja'i hingui tsa da yut'a ja rá hmanda Ajuá ne de ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nixi nú'u ma'ra to'o ø't'a ma'ra yá ts'onc'at'i, ne ya nduste hingui tsa da yut'a ja rá hmanda Ajuá. Nura nduste ma'na go ri ma'di ra ximhai que Ajuá. ⁶ Hangué oto sta hyacju da 'ñenju gue rá cue Ajuá hinda zucju 'bu ga øthu nuya ts'oquiya, ngue'a majuani rá cue Ajuá ma da zudi nú'u to'o hingui øte'a. ⁷ Hangué hinga ntsixhu co nú'u to'o ø't'a nuya ya ts'ot'ø't'e.

⁸ Ma'met'o ndí 'buhu ja ra 'bexuui dega ts'oqui, pe nubyá ya dí 'buhu ja ra ñot'i ngue'a stá camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo. Hangué ma ga 'yohu ngu rí 'ñepcahu ngue'a ya dí 'buhu ja ra ñot'i. ⁹ Nu'a tó'o ya 'bu ja ra ñot'i ø't'e nú'a xá hño, ne 'yo ngu rí 'ñehe, ne mangua nú'a majuani. ¹⁰ Hangué ma ga øthu ra ts'edi pa ga pahú ga øthu gatho nú'a ri ho Ajuá. ¹¹ Y hinga tembahú yá 'mui nú'u to'o 'yo ja ra 'bexuui dega ts'oqui, ngue'a nú'a ø't'e'u hinte ri muui. Nu'a ga øthu, ga zofohu'u pa hinda sigui da 'yø't'a njabu. ¹² Ngue'a asta 'nara 'betsa 'bu ga mañhu nú'a ø't'e mant'agui nú'u to'o 'bu ja ra 'bexuui. ¹³ Pe 'bu dra yot'i co ra ñot'i nuya ts'ot'ø't'e ø't'u, nu'bú ha, da hnequi te rá 'be gatho ø't'e'u, ngue'a co ra ñot'i ri hnequi gatho. ¹⁴ Hangué xa t'ena njaua:

Nuhu, nú'i guí aha,

nangui de habu xa t'ac'a'i habu xa t'agui nú'u xa du,

y ma zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a da yo't'a ri mfeni pa gui 'bui ja rá ñot'i'a.

¹⁵ Beñhu xá hño hanja grí 'buhu. 'Buhu co ndunthi ra hoga mfadi, oguí 'buhu ngu nú'a gra 'mu nú'u hinte yá fadi. ¹⁶ Ogú 'yohubu grí 'beta ri orahu, nzantho 'yøthu nú'a xá hño, ngue'a xi xá nts'o ya pa dí 'buhubya. ¹⁷ Ogrí hñeguihohu, 'yøthu ra ts'edi pa gui pahú nda'a go rá paha Ajuá. ¹⁸ Ogrí ntihu, ngue'a nura nti ma'na da ja'ahu gui 'yøthu

ya t'øt'e xá nts'o. Nu'a gui 'yøthü, 'yø'tuahü rá paha ra Mäca Ndahi. ¹⁹ Hñu'mba müihü 'na ngu ma'na gui tuthü ya salmo ne ya jahña ne ma'ra ya mäca thuhu. Tutuahü Ajuä ne xøcambenihü'a con gatho ri müihü. ²⁰ Nzantho umfü njamädi Ajuä ma Dadahü de gatho nú'a da 'ñep'ahü de ja rá thuhu ma zi Hmuhü ra Jesucristo.

Ra hoga'müi ja yá ngu nú'u to'o xa gamfri

²¹ 'Ñøtuahü 'na ngu ma'na co rá ntsu Ajuä.

²² Nu'ahü 'behñahü medinthatihü, 'yøta ri damehü, y ja ra uenda go guí øthü ra Zidada Jesucristo. ²³ Ngue'a nura 'ñøhø go gue'a ra ñaxu de rá 'behña, nja ngu ma Zidadahü ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de ra nija, ngue'a go gue'a xa pøhø ra nija, y nura nija go gue'a rá ndo'yo'a. ²⁴ Nja ngu ra nija øta ma Zidadahü ra Jesucristo, njabü nehe mahyoni gui njahübü 'behñahü, gui 'yøta ri damehü de gatho nú'a da xi'ahü.

²⁵ Y nu'ahü 'ñøhøhü medinthatihü, mädi ri 'behñahü, nja ngu ma Zidadahü ra Jesucristo ri macaguihü núju rá nijaguihü'a, ne bi unse rá te pa bi za bi pøhøguihü. ²⁶ Bi du pa bi 'uegaguihü de ma ts'oquihü. Bi xuga ma corasohü co ra dehe, y nura dehe'a go gue'a rá noya'a. ²⁷ Nu'á bi xuga ma corasohü pa drá nijaguihü'a strá nt'axi. Bi 'uegaguihü de ma ts'oquihü ne de gatho ma nts'o'müihü, pa nu sta 'ñehe da zixcaguihü pa grá 'buhü con gue'a, ya hinga tuhü ni 'nara ts'oqui ngue'a ya strá nt'axiguihü. ²⁸ Nja ngu ma Zidadahü ri macaguihü núju rá ndo'yoguihü'a, njabü nehe nu'ahü 'ñøhøhü rí 'ñepi gui mädi ne gui su ri 'behñahü ngu grí suse ri ndo'yohü. Nu'a tó'o ri su rá 'behña, gue'a ngu ri suse rá ndo'yo. ²⁹ Hinhya'mü to'o ri utsase rá ndo'yo. Cada 'na ri su rá ndo'yo ne ri umbabi te da zi, ngu ma Zidadahü ra Jesucristo ri sugaguihü núju rá nijaguihü'a, ³⁰ ngue'a go guecju rá ndo'yoguihü'a, ne cada 'na de guecju go dyá xenihü de rá ndo'yo'a. ³¹ Hangué ja ra Mäca T'ofø ena gue ra 'ñøhø da zogui rá dada ne rá nanä pa go da 'mühüi rá 'behña y de ri yoho'ü ya da 'natho. ³² Nuna nt'utuatenä xi ra dangui, ne mä de ra Zidada Jesucristo ne de rá nija'a. ³³ Hangué nu'ahü suhü ri 'behñahü ngu grí suse ri ndo'yohü. Y nu'ahü 'behñahü, umfü ra t'equ'ei ri damehü.

6

¹ Nu'ahü batsihü, 'yøta ri dadahü ne ri nanahü ngue'a guí camfrihü ra Zidada y gue'a rí 'ñepi gui 'yøthü. ² 'Yøthü ngu mänga ja rá noya Ajuä habü ena: "Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nanä ne gui su." Nuna guehna ra müdi hmanda ri 'ñoui 'nara hñä'ti. ³ Y nura hñä'ti'a go gue'a nú'a "gui 'bü co 'nara johya, ne gui 'bü ndunthi ya jeya nuua ja ra ximhai."

⁴ Ha nu'ahü dadahü ne nanahü, oxqui japhü da ncue ri batsihü; zofohü co ya hoga ts'ofø, ne 'ñutuahü rá noya ma Zidadahü.

⁵ Nu'ahü 'begohü, 'yøta ri hmuhü de nuua ja ra ximhai co ndunthi ra ntsu, ne co ndunthi ra t'equ'ei, ne con gatho ri müihü. 'Yøthü ra uenda gue go guí pephü ma zi Hmuhü ra Jesucristo. ⁶ Mpehü xá hño, pe hingue hønse ra ora hant'a ri hmuhü pa gui pønga ri hmihü con gue'u. 'Yøthü ngu rá paha Ajuä con gatho ri müihü, ne pepabihü ri hmuhü ngu rí 'ñepi gui 'yøthü ngue'a gyá 'begohü nehe de ma zi Hmuhü ra Jesucristo. ⁷ 'Yø'tuahü xá hño yá 'befi ri hmuhü co 'nara hoga paha. 'Yøthü ra uenda gue go guí pephü ma Zidadahü, hingo guí pephü 'nara ja'i. ⁸ Beñhü gue ma Zidadahü ma da 'racju ma thahahü ngu nú'a stá øthü, ngu ra 'bego ngu nú'a hingrá 'bego.

⁹ Nehe nu'ahü hmuhü, suhü xá hño ri 'begohü. Ogrí pidihü'ü. Beñhü gue ngu'ü ne ngu'ahü bí 'bü 'nari Hmuhü nuni mahets'i nú'a to'o hingui huahna ya ja'i.

Ga hñehü co nú'a ra he xa 'racju Ajuä ngu ri hñe 'nara soldado

¹⁰ Nubyá zi cuhü, zedihü co nú'a ra ts'edi xa 'ra'ahü ma Zidadahü. ¹¹ Ngu ri hñe 'nara soldado pa da ma ja ra tuhni, njabü nehe ma ga hehü ra he nú'a xa 'racaguihü Ajuä, pa hinda za da däjü ra ts'ondahi co yá nthate. ¹² Ngue'a numa ncontrahü hingo 'nama mija'ihü. Nujú drí ntunhü co ya ts'ondahi nú'u ri nhyaxa maña ja ra ndahi, ne co nú'u ya ndä de ya ts'ondahi nú'u ri manda ja ra 'bexuui jaua ja ra ximhai. ¹³ Hangué ngu ri hñe

'nara soldado, ga hñehũ njabũ nehe co nú'a ra he xa 'racjũ Ajuã, pa njabũ nura ora da ne da hyacjũ ra ts'ondãhi hinda za da ðacjũ, nuju go ma ga tãphũ'a ne ga 'bũhũ ngu nzãntho, ne hinda za te da 'yõtcahũ. ¹⁴ Hangue ma ga zedihũ. Nja ngu 'nara soldado ri ngũt'a rá ngũt'i pa da nja rá ts'edi ora 'yo ja ra tuhni, njabũ nehe ga camfrihũ nú'a majuãni pa da za ga zedihũ. Ne ngu ri su rá coraso co nú'a ra nthãqui hã ja rá tiñã, njabũ nehe ga nsuhũ pa ga 'yohũ xá hño pa hinte ga thohũ. ¹⁵ Ngu ri su yá ua 'nara soldado pa da za da 'ño xá hño ja ra tuhni, njabũ necjũ ma ga hñocjũ pa da za ga maha haburaza ga mañhũ ra maça noya nú'a udi ra hoga'mũi. ¹⁶ Nehe ngu 'nara soldado ri hñã rá nthãqui ja rá 'ye pa da ntaqui, necjũ mahyoni ga pe'tshũ ra jamfri pa ga ntacjũ de yá nthate ra ts'ondãhi. ¹⁷ Ne ngu ri su rá ñãxu 'nara soldado co ra fũi dega bõjã pa hinte da ja, njabũ nehe da za ga ntacjũ ngue'a dí pahũ gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ya xa pøhøguihũ. Nehe nja ngu 'nara soldado dri hñã rá mahuai, ma xi ga paçuahũ xá hño rá noya Ajuã pa ga mañhũ, go gue'a ra mahuai ri 'racjũ ra Maça Ndãhi. ¹⁸ Ne de gatho núna di øthũ, nzãntho ga aphũ Ajuã. Ga aphũ co rá ts'edi ra Maça Ndãhi pa da maxcahũ de gatho nú'a da 'ñehe, ne nzãntho ga ndø'mhũ ne hinga tsayahũ ga aphũ Ajuã, ne ga aphũ por gatho ma'ra ya gamfri nehe. ¹⁹ Nehe 'yaphũ Ajuã por guequi, pa nu xcrã ñã, ga ñã nsi ra ntsu ni ra ntsa, ne go gue'a da 'raca ya noya pa ga mamba rá noya'a ngu nú'a xa 'ñutcãgui, nú'a hinxqui fãdi. ²⁰ Nugui rá 'mehnigui Ajuã pa ga mamba nuna rá maça noya'a, masque núbya dí ofadi pe dí mamba rá noya. Hangue 'yaphũ Ajuã pa ga mamba rá noya'a ngu rí 'ñepqui ga ma nsinque ra ntsu.

Ya nzenjua pehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

²¹ Pa gui pahũ de ma 'befi ne te gra 'bũi de guecua, nuni ra cu Tiquico go guehni ma da xi'ahũ gatho. Nuni ma zi cuhũ go guehni 'narã hoga mæfi ma Zidadahũ. ²² Dí pehn'ahũbũ pa da xi'ahũ te gra 'bũheua ne pa da hñup'a ri mũihũ.

²³ Ajuã ma Dadahũ ne ma zi Hmuhũ ra Jesucristo da jap'ahũ ne gatho ma'ra ya cu pa gui 'bũhũ te rá 'ñenthø, ne da max'ahũ pa gui mpe'tsua hmãtehũ 'na ngu ma'na ne pa gui pe'tshũ ndunthi ra jamfri. ²⁴ Ajuã da japabi gatho nú'u to'o ri maði ma zi Hmuhũ ra Jesucristo co 'nara hmãte nú'a hinhya'mũ da uadi. Njabũ gue'a.

RA FILIPENSE RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME FILIPO

Ra apostol Nsan Pablo mi ofadi bi 'yopabi ya gamfri me Filipo

¹ Núga drá Pablo ne ra cu Timu, yá 'begoguihe ma zi Hmuh ra Jesucristo, dí op'a'ihe nuna carta gatho'ihú zi cuhú guí 'buhúbu ja ra hnini Filipo, ne guí camfrihú ma zi Hmuh ra Jesucristo, ne gatho'ihú gyá ndahú de ra nija ne nú'ahú gyá mastehú. ² Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuh ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñentho.

Ra apostol Nsan Pablo apabi Ajuá po ya gamfri

³ Ora dí beni de gue'ahú dí umba njamádi Ajuá por gue'ahú. ⁴ Y ora dí apabi Ajuá, dí apabi co ndunthi ra johya pa cada 'na de gue'ahú, ⁵ ngue'a desde gá camfrihú rá maça noya Ajuá asta nubya, xcá faxcahú pa xa ntunga nura maça noya'a. ⁶ Nuga dí camfri gue nu Ajuá to'o xa mudi xa pa't'a ri 'múihú, ma da sigui da 'yot'a njabú pa sta yopa penga ma Zidadahú ra Jesucristo ya gri 'buhú xá hño ja rá thandi'a. ⁷ Y xá hño nú'a stá beni de gue'ahú, ngue'a xi dí pe'ts'ahú ndunthi ra hmáte, y ngue'a xi guí faxcahú co nú'a ra 'befi xa 'racagui Ajuá pa dí ñanga ra maça noya ne pa dí ma gue go gue'a majuani, masque dí ofadi o dí 'bai ja yá thandi ya nda. ⁸ Ajuá padi xá hño gue nuga nts'edi dí beñ'ahú co nuna hoga hmáte xa 'racjú ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁹ Dí apabi Ajuá pa ma'na da zi'ta ri hmátehú, ne ma'na gui pe'tshú ra hoga mfádi pa gui pahú ma'na xá hño nda'a gue'a ri ho Ajuá. ¹⁰ Njabú da za gui pahú gui huanhú nzantho nú'a xá hño, ne gui pe'tshú 'nara te strá nt'axi, y njabú hinto da za te da ma de gue'ahú nu stí yopa menga ma Zidadahú ra Jesucristo nuua ja ra ximhai. ¹¹ Njabú dí tømí gue ra Zidada Jesucristo da 'yot'e pa da hneca ya hoga 'befi ja ri tehú. Y nú'a ra hoga 'befi da hnequi ja gue'ahú go gue'a ngu 'nara hoga sofo pa rá nsunda Ajuá, pa njabú ma'na da t'e'tsua rá nsu'a.

De ga 'bucua, nzantho ga ot'e nú'a go rá paha ra Zidada Jesucristo

¹² Ma zi cu'ihú dí ne gui pahú xá hño gue gatho nú'a xa t'otcagui gue'a ma'na xa umba ra ts'edi ra maça noya. ¹³ Hangue gatho nuya soldado 'bucua habú ja ra ts'utbi, ne gatho ma'ra ya ja'i, padi gue nuga xa jocagui fadi po rá ngue ra Zidada Jesucristo. ¹⁴ Y hangue por guehna ndunthi ya cu ma'na xa gú ra ts'edi pa xa mambabi rá noya Ajuá nsinque ra ntsu, ne ma'na xa nja yá jamfri ja ra Zidada.

¹⁵ Nuga dí padi xá hño gue 'ra de gue'u ña de ra Zidada Jesucristo ngue'a ri hyøca nú'a dí pefi, ngue'a nu'ú ne go da uadi nú'a da mañ'u. Pe nú'u ma'ra ha, mambabi rá noya Ajuá co yá mfeni xá nt'axi. ¹⁶ Pe nu'u tó'o ri hyøca nú'a dí pefi, mamba rá noya ra Zidada Jesucristo pa yá hñose'u ne pa da t'embi gue go ma'na ri mpefi'u. Nu'ú ot'a njabú hønse pa ma'na da hyondga ra 'ñu nú'bya de dí oua ja ra fadi. ¹⁷ Pe nu'u ma'ra ha, mamba rá noya Ajuá co ndunthi ra hmáte ngue'a padi'u gue nuga dí 'bucua pa ga ñambabi rá maça noya Ajuá. ¹⁸ Pe hinte rí 'yot' tuabi de nú'a gra ña'u. 'Bu mañ'u con gatho yá múi o hina, pe xi drí johya ngue'a ma'na rí ntunga rá noya ra Zidada Jesucristo.

Ne ma xi ga johya ndunthi, ¹⁹ ngue'a nuga dí padi gue núna dí thogui ma ga pøni xá hño, ngue'a guí faxcahú guí aphú Ajuá por gueque, y nurá Maça Nda'hi ma Zidadahú ra Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi. ²⁰ Nuga hindí ne ga ntsa, dí ne ga ña con gatho ma jamfri, ngu xi stá nja nzantho. Ne dí ne ma'na da hnequi rá ts'edi ra Zidada Jesucristo ja ma 'múi, hinte rí 'yot' tuabi 'bu ga tu o ga sigui ga nte. ²¹ Ngue'a nuga 'bu ga sigui ga 'bucua ja ra ximhai, gue'a pa ga ot'e nú'a go rá paha ra Zidada Jesucristo, y nu'bu ga tu, ma grá hanga ma thaha. ²² Pe nu'bu ga sigui ga 'bucua ja ra ximhai, ga mpefi pa da gamfri ma'ra ya ja'i, hangue hindí padi nda'a ga beni, ua ma'na xá hño ga sigui ga nte, o ma'na xá hño ga tu. ²³ De ri yoho hindí padi nda'a ga beni. Nu'a dí nehma, ga ma de guecua pa ma

ga 'bũ'be ra Zidada Jesucristo nuni mahets'i, ngue'a pa gueque gue'a ma'na xá hño de gatho. ²⁴ Pe dí padi gue ma'na xá hño pa gue'ahũ ga sigui ga 'bũcua. ²⁵ Hangué dí padi gue ma ga sigui ga 'bũcua con gue'ahũ pa da za ga fax'ahũ pa ma'na da nte ri jamfrihũ ne ma'na gui johyahũ. ²⁶ Hangué nu xcrí yopa hyandgaguihũ ga yopa 'bũi con gue'ahũ, ma xi gui xocambenihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo ngue'a ma ga 'bũi ma'na'qui con gue'ahũ.

²⁷ 'Yøthũ ra ts'edi gui 'yohũ xá hño ngu nú'a manga rá noya ra Zidada Jesucristo. Y njabũ tsa ga mabũ ga c'a'ts'ahũ o hina, pe ya ga øde gue gri 'bũhũ xá hño co 'nada ra mfeni ne gri mpefihũ mahyegui co ndunthi ra ts'edi pa gui ñañhũ nú'a ra jamfri xcá hñanihũ de ra maça hoga noya. ²⁸ Ne oxquí hophũ da pi'ahũ nú'u to'o ri utsa'ihũ, ngue'a nu stí hyandi'ũ gue hingri tsuhũ, njabũ da badi'ũ gue ma da 'medi'ũ, pe nu'ahũ gui pahũ gue co rá ts'edi Ajuã xa pøhø'ihũ. ²⁹ Ngue'a Ajuã bi hñux'ahũ hingue hønse pa gui camfrihũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, nehe pa gui thohũ ya nt'utsate po rá ngue'a, y nú'a guí thohũ gue'a 'nara danga hño pa gue'ahũ. ³⁰ Guí pahũ gue nuga ne nu'ahũ mahyegui drí ñambahũ rá noya Ajuã, y ya gá pahũ xá hño gatho nú'a stá thogui pa dá ñani'a, ne ya xcá øhũ te gatho dí thoguibya.

2

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi nja'i, ne 'mefa Ajuã bi umba 'nara nsu xi ra dangui

¹ Nu'ahũ xa nup'a ri mfenihũ numa zi Hmuhũ ra Jesucristo, ne xa hup'a ri mũihũ co rá hmäte'a, ne ra Maça Ndañi 'bũi con gue'ahũ, ne xa t'a'ahũ ra hmäte ne ra huecate. ² Hangué 'bũhũ co 'nada ra mfeni ne co 'nada ra hmäte, pa njabũ hã, gui hubgahũ ma mui pa ga johya. ³ Ote guí øthũ pa ri hñosehũ, nixi pa gui pønga ri hmihũ. Ne ogrí 'ñexaschũ. Nu'a gui 'yøthũ, 'ñe'tsuahũ yá nsu ma'ra. ⁴ Oguí hoñhũ ra hño pa gue'asehũ, hyoñhũ pa ma'ra nehe.

⁵ Beñhũ ngu bi benga ma zi Hmuhũ ra Jesucristo himbi 'ñets'i. ⁶ Ngue'a nu'á masque go guesë'a Ajuã, pe bá tsopũ rá nsu nú'a mbi pe'tsa nuni mahets'i masque mri mandani'a mahyegui co rá Dada. ⁷ Pe bá tsogui rá nsu pa bi e bi nja'i nuua ja ra ximhai, ne asta bi nja ngu 'nara 'bego, ne bi me'tsa rá 'bai ngu rá 'bai 'nara ja'i. ⁸ Y ya de mi 'bũcua, bi 'mui ngu himri 'ñepi da 'muhma, y bi 'yø'tua nú'a go rá paha rá Dada asta xi bi du, ne nurá du'a xi xmá nts'o, ngue'a bi du ja 'nara pont'i. ⁹ Hangué Ajuã bi umba 'nara nsu xi ra dangui, ne bi hñu'mba 'nará thuhu nú'a ma'na ja rá nsu de gatho ya thuhu. ¹⁰ Pa njabũ ma da ndandiñahmu ne da xocambenibi rá thuhu ra Zidada Jesu maxøgue gatho nú'u bí 'bũi mahets'i ne nú'u 'bũcua ja ra ximhai ne nú'u 'bũi rí nga'ti de ra ximhai. ¹¹ Y gatho'ũ ma da 'ñena gue ra Jesucristo go gue'a ma zi Hmuhũ pa ma'na dra nsunda Ajuã ra Dada.

Nu'ũ tó'o xa gamfri go gue'ũ nja ngu 'nara ñot'i ri yot'a ja ra ximhai

¹² Ma zi cu'ihũ, ngu gá nhyoga'yødehũ nu ndá 'bũi con gue'ahũ, dí ne nehe núbya dí 'bũi yabũ de gue'ahũ gue ma'na gui 'ramanuhũ gui nhyoga'yødehũ. 'Yøthũ xá hño gatho nú'a rí 'ñepi gui 'yøthũ ngue'a xcá mpøhøhũ, ne nsuhũ ja rá thandi Ajuã. ¹³ Ngue'a Ajuã go gue'a ri 'ra'ahũ ra ts'edi ne ya hoga mfeni pa gui 'yøthũ nú'a xá hño, ngu nú'a ne'a.

¹⁴ Gatho nú'a gui 'yøthũ, 'yøthũ nsinque gui nøntehũ ne nsinque gui ntsanoyahũ, ¹⁵ pa hinto da zu't'ahũ ni 'nara ts'oqui. 'Bũhũ xá hño co ri mfenihũ strá nt'axi, ngue'a yá batsi'ihũ Ajuã, masque guí 'bũhũ madetho de ya ts'o'mui gá ja'i nú'u hinxá nt'axi yá mfeni. Nuni ja da hneçni ri hoga'mũihũ ngue'a nu'ahũ guí njahũ ngu ya tsø ri yot'a ja ra 'bexuui, ¹⁶ ne guí mañhũ ra hoga noya dega te pa nzantho. Nu'bũ gui 'bũhũ xá hño ngu núna dí xi'ahũ, ma ga johya ndunthi nu stua yopa penga ra Zidada Jesucristo, ngue'a gue'bũ ma ga padi gue gatho nú'a stá pefi hinxá ma 'medi, ma da hneca ra hoga sofo nú'a stá pefi ja gue'ahũ. ¹⁷ Ha nu'bũ ga tu po rá ngue'ahũ, guehna ngu 'nara hñã'ti dí umbabi Ajuã mahyegui co ri jamfrihũ. Nu'bũ ga johya ngue'a dí padi gue dí uñhũ mahyegui ma hñã'tihũ, y njabũ ga johyahũ mahyegui. ¹⁸ Hangué johyahũ nehe, pa ga pe'tshũ 'nada ra johya.

Ra Timoteo ne ra Epafrodito

¹⁹ Dí beni ga pempu 'bestho ra cu Timu dua c'a'ts'ahu 'bu njabu rá paha ma Zidadahu, pa nu stua pengui'a da xicagui de gue'ahu, pa njabu da hñu ma mui, ne ga johya. ²⁰ Ngue'a hõnse ra cu Timu go gue'a 'nada ra mfeni dí p'e'tshe, ne dí tagui dí tuhe por gue'ahu. ²¹ Ngue'a gathu nú'u ma'ra ya cu oda yá mfeni de yá 'befi pa yá hñose'u, hingo oda yá mfeni de rá 'befi ra Zidada Jesucristo. ²² Y nu'ahu guí patuahu rá 'mui ra cu Timu. Nú'á xi faxcagui pa dí mamba rá noya Ajuá, nja ngu 'nara t'u faxa rá dada ja rá 'befi. ²³ Hangué dí beni ga pempu pa dua c'a'ts'ahu, hõnse dí t'õ'mi ga padi te grá ma de núna dí thoguiua. ²⁴ Dí camfri gue co rá mfats'i Ajuá necagui ga mabu 'bestho ga c'a'ts'ahu.

²⁵ Nehe dí beni gue mahyoni ga pempu nehe ra cu Epafrodito, guehni 'nama hoga compa de ja ra 'befi pa dí ñambaheua rá noya Ajuá. Nuni ra cuni go guehni uá penhu pa e bi maxcagui. ²⁶ Y xa beni ndunthi de gue'ahu pa da mabu, ne xi tu rá mui ngue'a bi badi gue gá pahú bi hñeni. ²⁷ Xi majuani bi hñeni nts'edi asta ya mi ma xa duhma, pe Ajuá bi me'tsa ra huecate de guehni, y hinga hõnseni, necagui nehe, bi mesca ra huecate, ngue'a 'bu xa duhmani, nu'bú ma'na xa du ma mui. ²⁸ Hangué por gue'a xi dí ne ga pempu pa gui johyahu nu xcrí hyanthu ma'na'qui, y necá ga johya nehe. ²⁹ Nu xcrí hyanthu da zombani, xi da johyahu ndunthi, ngue'a guehni 'nama cuhu de ja rá thuhu ma Zidadahu, ne xi da umfu ra hmate, ne numahñobihu gathu ma'ra yá 'mehni Ajuá di nguni. ³⁰ Ngue'a nuni ya mi ma da du hmaha po rá 'befi ra Zidada Jesucristo. Nuni himbi jamasu de ya ts'othogui, hangué e bi mefi 'nara 'befi nú'a himbi za go gá pefihu ngue'a guí 'buhu yabu de guecua.

3

'Yohu xá hño ngu rí 'ñepi

¹ Y nubyá zi cuhu, johyahu ja rá thuhu ra Zidada. Pa gueque hingui tsabigui ga xi'ahu ma'na'qui de nú'a ya stá op'ahu, y xá hño ga ben'ahu ngue'a go pa ri hñohu. ² Nsuhu de nú'u ya ts'oja'i hingui øt'e nú'a xá hño ne ri manda da thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo 'na, ngu manga ra ndaxjua ley. ³ Ngue'a nujú go guecaguihu dí p'e'tshu ra seña xi majuani ja ma corasohu ngue'a stá camfrihu Ajuá ne dí nsundahu'a po rá ts'edi ra Maca Ndañi ne drí johyahu ngue'a yá metiguihu ra Zidada Jesucristo. Hindí camfrihu gue nú'a ra seña thu'tsua ja rá ndo'yo 'na gue por gue'a ma da mpøhø 'na. ⁴ Nuga da zahma ga beni gue ma ga mpøhø co ma hoga 'befi ne ma hñoja'i stá øt'e de ma ts'edi she, asta ma'na da za ga beni ndunthi que ma'ra ya ja'i. ⁵ Ngue'a rá hñato ma pa de stí 'bui, bi thusca nú'a ra seña ja ma ndo'yo ngue'a drá me Israel, stí 'ñehe de yá ja'i ndu ra Benjami, drá xodyo ngue'a ma dada ma nana myá xodyo. Y nuga ndí øt'a gathu ngu nú'a manga ja rá ley ya xodyo, ngue'a ndrú fariseo. ⁶ Xi ndí øt'a gathu yá ley ya xodyo, hangué xi ndí ø'tua ra nts'o'mui nú'u ya cu xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y mi jo'o to'o da 'ñena gue hinduí øt'a gathu ngu nú'a manga ra ley. ⁷ Gathu nuya ya t'øt'e ndí øt'a ma'met'o, pa guecagui xi mri muui ndunthi, pe núbya ndá camfri ra Zidada Jesucristo, dá padi gue nú'a ndí øt'a ma'met'o hinte ri muui. ⁸ Y xi majuani gathu ya t'øt'e nú'u ja ja ra ximhai, pa guecagui hinte ri muui'u, dí øt'a ra uenda ngu ya paxi dá føtbu pa go dá padi ra Zidada Jesucristo. Stá tsopu gathu pa go dá padi ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ⁹ ne pa bi za dá 'natho'be'a, y njabu dí 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá. Y hingue ngue'a dí øt'a ngu nú'a manga ra ndaxjua ley dí 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá, nuga dí 'bui xá hño ja rá thandi'a ngue'a dí camfri ra Zidada Jesucristo. Hangué por gue'a Ajuá handgagui gue xá nt'axigui ngue'a stá camfri. ¹⁰ Nubyá nu'a dí ne, dí ne ma'na ga padi ra Zidada Jesucristo. Dí ne ga patua rá ts'edi de nú'a ra 'ra'yo te bi me'tsi de mi yopa nte'a de ja ya du, ne dí ne ga nja ngu bi nja'a himbi madi rá te, bi thogui ya ts'othogui ne asta bi du. ¹¹ Dí ne ga njabu masque ga tu, pa njabu ga pe'tsa 'nara 'ra'yo te nehe ngu nú'a ra te bi me'tsi nu mi yopa nte de ja ya du'a.

Ga øthu ra ts'edi pa ga tsøñhu asta rá ñani nuna ra 'ñu drí nehú

¹² Pe hindí ena gue ya xi dí 'bui xá hño ngu núna dí ma, dí padi gue drí 'betho pa ga 'bui xi xá hño, pe nuga dí sigui dí øt'a ra ts'edi pa ga tsudi nú'a ra hoga'mui xi xá hño

ngu nú'a bi ne ra Zidada Jesucristo ga tsædi nu mi zæcagui ra mudi'a. ¹³ Zi cuhæ, nuga hindí ena gue ya dí pæ'tsa nú'a ra hoga'mui'a, pe nu'a dí ne, ga pumfri gatho nú'a ya stá øt'e, ne ga øt'a ra ts'edi ga sigui ga honga nú'a ra hoga'mui asta hinga tsædi. ¹⁴ Ne dí øt'a ra ts'edi pa ga tsøni asta rá ñani nuna ra 'ñu drí nehi asta hinga hãnga nú'a ra thãhã xpá mæscaguihæ Ajuã nuni mahets'i, nú'a xa ñatcahæ da 'racjæ ngue'a dí camfrihæ ma zi Hmuhæ ra Jesucristo.

¹⁵ Gathoguihæ núju xa ze ma jamfrihæ, mahyoni ga beñhæ ngu nú'a ja juadi dá ma. Pe 'bæ hinguí beñhæ ngu dí bengá, Ajuã da 'ñu't'ahæ pa gui beñhæ ngu dí bengá. ¹⁶ Pe nu'a mahyoni ga øthæ, ga teñhæ nú'a ya stá pahæ.

¹⁷ Ma zi cu'ihæ, 'yøthæ ngu nú'a xcá hyanthæ dí øt'e, ne hyanthæ nú'u ma'ra to'o øt'e ngu nú'a dí øt'e, pa njabæ gui 'yøthæ ngu øt'u nehe. ¹⁸ Ngue'a ngu stá xi'ahæ ndunthi ya 'mi'qui ne dí xi'ahæ ma'na'qui co ndunthi ra dumæi asta taqui dí zoni, xi 'bæi ndunthi nú'u ri 'ñet'a gamfri, pe co yá ts'o'befi ri hnequi gue ri ætsabi rá du ra Zidada Jesucristo. ¹⁹ Pe nú'u ya ja'i'u hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuã. Nuyá ts'onc'at'i'u go gue'u ja ra uenda ngu yá zidada'u, ne ri johyatho'u da 'yøt'a ya ts'ot'øt'e nú'u ri japi da 'bæ yá tsa. Nu'ú oda yá mfeni ya t'øt'e de guecua ja ra ximhai. ²⁰ Pe nujú oda ma mfenihæ ya t'øt'e de mahets'i ngue'a ya dyá menguhæ de guehni, ne dí tømhu nehe gue ja dí 'ñehni ma zi Pøhøtehæ, y nú'á go gue'a ma Zidadahæ ra Jesucristo. ²¹ Nú'á go gue'a ma da patca nuna ma 'baihæ dí hãhubyã pa da za ga 'bahæ ngu rá 'bai'a xá nsunda. Nu'á ma da patca ma 'baihæ co nú'a ra dãnga ts'edi pæ'tsi pa ri manda gatho ya t'øt'e de guecua ja ra ximhai ne mahets'i.

4

Johyahæ nzantho ngue'a guí camfrihæ ma Zidadahæ

¹ Hanguæ por gue'a ma zi hmæca cu'ihæ, xi da sigui gui 'bæhæ xá hño co nú'a ra jamfri xcá hñãñhæ de ma Zidadahæ. Nu'ahæ xi dí ma'ahæ ne dí ne ga hant'ahæ ma'na'qui, ngue'a por gue'ahæ xi drí johya, ne po ri jamfrihæ ma ga hãnga 'nara thãhã.

² Dí bantebi ra nju Evodia ne ra nju Sintique da mpumbabi pa da 'mæi'u co 'nada ra mfeni ngue'a ri 'natho'u co ra Zidada. ³ Y nú'i ma hoga mfats'i'i de ja rá 'befi Ajuã, dí bante'i gui faxa nú'u ya nju pa da mpumbabi, ngue'a go gue'u bi maxcagui ndunthi de ndí 'yobæ ndí mænga ra mæca noya co ra cu Mente ne gatho nú'u ma'ra ya cu mri mpefi con guecagui. Nú'ú ya xpá t'opa yá thuhu'u nuni mahets'i ja ra libro dega te.

⁴ Xi da johyahæ nzantho ja rá thuhu ra Zidada, ne dí xi'ahæ ma'na'qui: ¡Xi da johyahæ! ⁵ 'Bæhæ nzantho co ra hñoja'i pa da bædi gatho ya ja'i gue nu'ahæ xi gyá hojã'ihæ. Ma Zidadahæ ya ma dua yo pengui 'bestho.

⁶ Ne ote guí tu ri mæihæ. Nu'a gui 'yøthæ, xipabihæ gatho Ajuã, ne 'yapabihæ te gatho øt'ahæ ra 'bedi, nehe umfæ njamædi de gatho nú'a te da 'ñe'ahæ. ⁷ Nu'bæ gui 'yøthæ njabæ, Ajuã da 'ra'ahæ 'nara humæi nú'a xi ra dængui asta hingui tsa to da bædi, y nuna humæina da sup'a ri corasohæ ne ri mfenihæ ngue'a guí 'bæhæ co ra Zidada Jesucristo.

Dá 'yoda ri mfenihæ nú'a xá hño

⁸ Nubyá ma zi cu'ihæ, dá 'yoda ri mfenihæ gatho nú'a majuãni, ne nú'a xá nsunda, ne nú'a xá hño, ne gatho nú'a xá nt'axi, ne ra hñogaja'i, ne nú'u ya t'øt'e hmæ gue xá hño. Dá 'yoda ri mfenihæ nú'a guí pahæ gue xá hño, ne nú'a rí 'ñep'ahæ.

⁹ 'Yøthæ ngu nú'a dá u't'ahæ ne nú'a gá pahæ ndí øt'e, ne nú'a gá 'yøhæ dá xi'ahæ, ne nú'a gá hyanthæ ndí øt'e. 'Yøt'ehæ njabæ y nu Ajuã da 'mæi con gue'ahæ ne da 'ra'ahæ ra humæi.

Ya gamfri me Filipino pæmpa ra mfats'i ra apostol Pablo

¹⁰ Drí johya ndunthi ja ra Zidada ngue'a nubyá ya xcá yopa benjæ, ne xcá faxcahæ. Hingue xqui pumfriguihæ, hønse ngue'a himi tsa hanja gui faxcahæ. ¹¹ Nuga hindí mænga njabæ ngue'a te øtca ra 'bedi, nuga stá paði ga johya co nú'a dí pæ'tsi. ¹² Stá paði ga tseta ra hñoa, ne stá paði ga 'bæi co ra hño. Stá paði de gatho, ra hniñã o ra thuhu, ne 'bæ di

ja o di otho. ¹³ Co nú'a ra ts'edi di 'racagui ra Zidada Jesucristo, nuga gatho da za ga tseti nú'a da 'ñepqui. ¹⁴ Pe xi xcá øtcahũ ra hño ngue'a gá faxcaguihũ ja ma ts'othogui.

¹⁵ Ngu guí pahũ nú'ahũ guí 'buhũbũ Filipino, nu de ndá fũdi da m̄anga ra maça noya, ne de ndá pombũ Macedonia, bi njo'o ma'ra to'o bi 'racagui ra mfats'i, hõnse nuri nijahũ nguí p̄encahũ ra mfats'i dega jamadi ngue'a stí xi'ahũ rá noya Ajuã. ¹⁶ Ne de nduí 'bũ ja ra hnini Tesalononica, hingue 'na'quitho gá p̄encahũ ra mfats'i pa nú'a te ndí honi. ¹⁷ Nuga hindí ja po nú'a ra mfats'i gá 'racjũ. Nuga dí ja pa gui hañhũ nú'a ra thaha da 'ra'ahũ Ajuã. ¹⁸ Nuga ya stá hani nú'a ri mfats'ihũ asta ma'na ndunthi de nú'a ndí honi, nú'a gá p̄encahũ co ra cu Epafrodito, y con gue'a asta pongui. Nú'a gá p̄encahũ gue'a ngu 'nara 'baha yũni xá c̄hi nú'a xcá umfũ Ajuã, ne nu'á ri ho'a. ¹⁹ Ajuã ma Dadahũ da 'ra'ahũ gatho nú'a gui hyoñhũ, ngue'a go gue'a tsa da 'racjũ gatho ya hño xá nsunda por nú'a bi 'yøt'a ra Zidada Jesucristo. ²⁰ ¡Drá nsunda pa nzantho Ajuã ma Dadahũ! Njabũ gue'a.

Ra nzengua p̄ehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

²¹ Dí p̄eñ'ahũbũ ra nzengua de rá thuhu ra Zidada Jesucristo gatho nú'ahũ gyá gamfrihũ me Filipino. Nehe p̄eñ'ahũbũ ra nzengua gatho nuya cu dí 'bũ'beua. ²² Nehe p̄eñ'a'ihũbũ ra nzengua nuya gamfri p̄epabi ra Cesa ra d̄anga nda de guecua Nroma, ne gatho ma'ra ya cu 'bũi de guecua.

²³ Ma Zidadahũ ra Jesucristo da jap'ahũ gatho'ihũ. Njabũ gue'a.

RA COLOSENSE RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME COLOSA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Colosa

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui ne ra cu Timu ² dí op'a'ihé nuna carta nú'ahú ma zi cu'ihú guí 'buhúbu ja ra hnini Colosa, guí camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne yá b'atsi'ihú Ajuá. Ajuá ma Dadahú da jap'a'ihú ne da max'ahú pa guí 'buhú te rá entho.

Ra apostol Pablo apabi Ajuá pa da japi ya gamfri

³ Ajuá ma Dadahú go gue'a rá Dada nehe ma zi Hmuhú ra Jesucristo dí apabihe por gue'ahú ne nzantho dí umfe njamadi'a ⁴ ngue'a stá øhe de ri jamfrihú guí pe'tsuhú ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne de nú'a ra hmáte guí pe'tsuhú gatho nú'ú ma'ra yá b'atsi Ajuá, ⁵ ngue'a guí tømhu ma guí 'buhú nuni mahets'i habú xuá hyoqui Ajuá pa gue'ahú. Nu'ahú guí pe'tshú ra hoga nthø'mate ngue'a xcá 'yøhu ra m'aca noya nú'a m'anga majuani, ne xcá camfrihú. ⁶ Nú'a ra m'aca noya xcá 'yøhu xa si'ahú, rí ntungui gatho rá nguni ra ximhai, ne rí gamfri ndunthi ya ja'i. Gue'a ngu 'nara hoga sofo ri unga rá noya Ajuá de haburaza de ra ximhai, ngu bi nja de guepu Colosa nu ngá 'yødehu bi si'ahú de nú'a bi 'yøt'a Ajuá po rá hñoja'i, ne gá pahú gue go gue'a xi majuani nú'a bi si'ahú. ⁷ Gue'a bi 'ñu't'a'ihú numa hm'aca cuhú ra Epafra, guehni 'nará hoga m'efi ma Zidadahú ra Jesucristo stá 'ño'be ja rá 'befi Ajuá, ne bi zo'ahú de rá noya Ajuá. ⁸ Nuni go guehni bi xicaguihe de nú'a ra hoga hmáte guí pe'tshú ngue'a xcá camfrihú.

⁹ Desde nú'a ra pa'a dá øhe njabú, hindí tsayahe dí apabihe Ajuá por gue'ahú, pa da 'ra'ahú 'nara hoga m'feni pa guí patuahú xá hño nda'a go rá paha'a, ne da 'ra'ahú ra m'fadi pa guí pahú xá hño gatho nú'a u't'ahú ra M'aca N'dahi, ne guí pahú nda'a xá hño guí 'yøthú. ¹⁰ Dí apabihe gue nzantho guí 'yøthú ngu nú'a rí 'ñep'a'ihú guí 'yøthú ngue'a guí camfrihú ra Zidada, ne guí 'yøthú ngu nú'a ri ho'a, pa njabú da xup'a ri hoga 'befihú, ne ma'na guí pahú'a. ¹¹ Nehe dí apabihe gue da 'ra'ahú ndunthi rá m'aca ts'edi'a pa da za guí tsethú gatho nú'a da 'ñep'a'ihú, ne guí tsethú co ra johya ne ra pacencia. ¹² Ga umfu njamadi Ajuá ra Dada ngue'a nu'á xa 'racju ra ts'edi pa ga 'buhú ja rá m'aca ñot'i'a, ngu nú'a xa umbabi gatho ma'ra yá b'atsi'a. ¹³ Ajuá go gue'a bi pøngaguihú de ja ra 'bexuui habú ndí 'buhú ja rá hmanda ra ts'oqui, y bi hñuscaguihú ja rá hmanda rá hm'aca T'ú, go gue'a ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ¹⁴ Nú'á go gue'a bi manga rá ji ne bi du pa bi pungaguihú gatho ma ts'oquihú ne pa bi pøhøguihú.

Dí 'buhú xá hño ja rá thandi Ajuá po rá du ma zi Hmuhú ra Jesucristo

¹⁵ Ajuá hingui hnequi, pe bá ehe rá T'ú nú'a mahyeguiui rá 'm'ui, ne xa thandi ne xa 'ñutcahú tengu rá 'm'ui rá Dada. Nu'á ya mi 'bui ante da nja gatho nú'a jabya, ne go gue'a ra nda de gatho. ¹⁶ Y Ajuá bi 'yent'ua rá 'ye'a pa go bi hyoqui gatho nú'a ja ne 'bui nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai, gatho nú'a ri hnequi ne nú'a hini hnequi, gatho nú'ú to'o ri manda ne ri nda, nú'ú ja yá ts'utbi ne yá ts'edi, gatho go bi hyoc'a, ne gatho pa rá nsunda'a. ¹⁷ Nú'á ya mi 'bui ante da nja gatho nú'a jabya, ne gatho go o ja rá 'ye pa ri su'a. ¹⁸ Ha nú'á nehe go ra ñaxu de ra nija. Y nura nija nú'ú to'o camfri'a, ne nu'ú go gue'ú rá ndo'yo'a. Y nu'á umbabi'ú ra 'ra'yo te nú'ú to'o camfri'a. Nu'á go rá m'adi bi yopa nte de ja ya du, pa go bi nda'a de gatho. ¹⁹ Ajuá go rá paha pa bi mahyeguiui rá 'm'ui ne rá ts'edi ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ²⁰ Nehe Ajuá go rá paha pa bá p'ehni'a pa njabú por nú'a bi 'yøt'e'a da za da yopa hogui gatho nú'a xqui ts'oqui nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i. Po rá ngue'ú bi manga rá ji ja ra pont'i'a ne ja bi duni, pa nu'ú bi za bi m'adi'ú co Ajuá ne bi za bi 'm'ui xá hño ja rá thandi'a.

²¹ Nu'ahũ ma'met'o nguí 'bũhũ yabũ de Ajuã ne ngrí utsahũ'a ja ri mfenihũ, ngue'a nguí øthũ ya ts'ot'øt'e, pe nubyá Ajuã xa 'yøt'e pa gá mádi hũ con gue'a ne gá 'bũhũ xá hño ja rá thandi'a. ²² Ngue'a Ajuã bá pehna rá T'ũ y nú'á gue'a ra Zidada Jesucristo bi e bi nja'i pa bi tho ja ra pont'i, pa njabũ da za gui 'bũhũ strá nt'axi ja rá thandi Ajuã, ne ya hinte ma ts'oqui gui tuhũ, ne njabũ hinto da 'be't'a ri tsahũ ja rá thandi'a. ²³ Hangué mahyoni gui siguihũ co nú'a ra hoga jamfri xcá hañhũ, ne gui zehũ ngu ya 'yũza ri cuna mbo ra hai, ne nzantho gui tøm hũ nú'a ra nthø'mate xa si'ahũ ne ma gui hañhũ ngue'a xcá camfrihũ ra maça noya nú'a gá ødehũ. Nuna ra maça noyanã xa nt'øde maxøgue rá ngũni ra ximhai, y núgui drá Pablo xa thuxcagui pa ga xanga nuna ra maça noyanã.

Ra apostol Pablo bi t'umbabi ra 'bɛfi pa da su ya gamfri

²⁴ Xi drí johya ngue'a dí tho ya thogui po rá ngue'ahũ. Dí sufri ngu bi sufri ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, pa ga thogui nuya thogui hinxa njatho po rá ngue rá nija, y nú'á go rá ndo'yo'a. ²⁵ Nugui 'nadrá mɛfi ja rá nija Ajuã xa hñuxcagui pa ga xi'ahũ gatho ngu nú'a manganá rá noya'a. ²⁶ Ajuã bi hñuxcagui pa ga xi'ahũ nú'a xqui beni'a desde maya'bu ne hinto xqui badi, pe nubyá ha, xa 'ñutcahũ núju yá batsiguihũ'a. ²⁷ Ajuã gue'a rá paha bi 'ñutcahũ nú'a xquí beni'a ne hinxqui fadihma, pa njabũ da badi gatho ya ja'i ja ra ximhai tengu rá ndangui nú'a xquí beni Ajuã da 'yøt'e. Y nú'a xquí beni'a go gue'a gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo 'bui ja ma corasohũ, y hangué dí tøm hũ ga 'bũhũ pa nzantho ja rá nsunda'a.

²⁸ Núje yá mɛfiguihe Ajuã, haburaza dí mañhe de ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, ne dí umfe ra hoga ts'ofø gatho ya ja'i, ne dí utuahe'ũ co nú'a ra hoga mfadi xa 'racaguihe Ajuã, pa njabũ to gatho da gamfri'a da te yá jamfri pa da za da 'mũ'ũ ngu gra 'mũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ²⁹ Hangué por guehna xi drí mɛɛfi con gatho ra ts'edi nú'a xa 'racagui ra Zidada Jesucristo.

2

¹ Nubyá, dí ne gui pahũ gue nugui xi dí apabi Ajuã con gatho ma ts'edi por gue'ahũ ne por nú'ũ ya cu bí 'bui ja ra nija Laodicea, ne por gatho nú'ũ ma'ra ya cu hinstá mɛpadi'be. ² Dí apabi Ajuã gue da nup'a ri mfenihũ, ne pa gui 'bũhũ co 'nada ra hmate, ne pa da 'ra'ahũ ra hoga mfadi pa ma'na gui pahũ xá hño ma zi Hmuhũ ra Jesucristo nú'a bi 'ñe bi 'yøt'a nú'a xqui beni Ajuã ne hinxqui fadihma, ne ja dá padihũ. ³ Ngue'a ja guehni ja ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ja jani gatho ra hoga mfadi ne ra hoga mfeni. ⁴ Dí xi'ahũ njabũ pa hinda za to da hya'ahũ co 'raya noya nú'ũ xi ri nt'øde mahotho pe hinga majuani. ⁵ Masque nugui hindí 'bui bya con gue'ahũ, pe dí ja ra uenda dí 'bui con gue'ahũ ngue'a oda ma mfeni de gue'ahũ, y xi drí johya ngue'a dá øde gue guí øthũ gatho nú'a xá hño, ne xi xcá zedi ri jamfrihũ nú'a guí pɛ'tsuahũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo.

⁶ Hangué 'bũhũ xá hño co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ngu nú'a xa t'u't'ahũ nu ngá camfrihũ. ⁷ Njahũ ngu ya 'yũza xa cuna mbo ra hai, xi da nt'ũthũ con gue'a, ne dá zɛ ri jamfrihũ ngu nú'a xa t'u't'ahũ. Ne umfũ njamaði Ajuã nzantho.

Dí pɛ'tshũ 'nara 'ra'yo te ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo

⁸ Xi da nsuhũ, oxqui hophũ da hya'ahũ nú'ũ ya c'uamba ja'i 'yobũ xi'ahũ nú'a te bense de yá mfeni hønse pa da hya'ahũ, ngue'a nu'ũ hingui udi ngu nú'a bi 'ñudi ra Zidada Jesucristo, nu'ũ udi hønse nú'a xa bense yá mija'iuu de yá mfenise ne xa 'ñudi.

⁹ Ja ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ja bi hnequini gatho tengu rá 'mũi Ajuã ngue'a nu'á mahyeguiui rá 'mũi'a. ¹⁰ Y nu'ahũ ya xcá tsuhũ gatho ra te maxøgue, ngue'a ya guí 'nathohũ co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo nú'a ri manda gatho nú'ũ to'o pɛ'tsa ra ts'edi ne nú'ũ to'o pɛ'tsa ra ts'utbi. ¹¹ Nu ngá 'nathohũ co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo, gue'bu gá hañhũ ra seña ja ri corasohũ ngue'a Ajuã bi 'uec'a'ihũ de ja ra ts'oqui. Y nú'a ra seña gá hañhũ hingue ngu nú'a ra seña øt'a ya xodyo gue hønse ri señabitho rá ndo'yo 'na. Nuna ra seña gá hañhũ, gá hañhũ ja ri corasohũ ngue'a gá camfrihũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ¹² Ngue'a nu ngá nxistehehũ, ja ra uenda gá nt'aguihũ co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo ne

gá yopa ntehu ma'na'qui con gue'a, ngue'a xcá camfrihu gue Ajuá ja rá ts'edi pa bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo de ra du. ¹³ Nu'ahú ma'met'o xqui 'mehmahú ja ra ts'oqui, mi ja ra uenda ya xcá tuhmahú, ne hinguí pe'tshmahú nú'a ra seña ja ri corasohú, pe nubyá Ajuá bi 'yot'e pa gá yopa ntehu ma'ra'yo ngue'a ya guí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne bi pun'a'ihu gatho ri ts'oquihu. ¹⁴ Ajuá ya xa putca gatho ma ts'oquihu, ngue'a xi 'nandyá 'yot'ats'oquihu hindá øtehu ngu nú'a manda ja rá ley'a, hangue ma xa mencahmahú ja ra nidu. Pe gatho nuya ts'oqui ndí tuhú, go ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi gut'a gatho ja ra pont'i. ¹⁵ Ne mi du ma zi Hmuhú ra Jesucristo ja ra pont'i, gue'bu bi ntate de gatho yá ts'edi ya ts'ondahi ne yá hmanda'u, ne njabu bi 'betua yá tsa'u ja yá thandi gatho ya ja'i, ne bi zixa nts'ahni'u.

Hyoñhu ya hoga hño bí ja nuni mahets'i

¹⁶ Ostí ma da du ri muihu 'bu nõñ'ahú ya ja'i ngue'a hinguí øthu ngu yá nzai'u, o de nú'a guí tsihu, o ngue'a hinguí øthu ya ngo ngu yá nzai ya xodyo, ne ngue'a hinguí øthu ya ngo dega tat'a zana ne de ya pa dega tsaya. ¹⁷ Ngue'a gatho nú'a mi øt'a ya xodyo go 'nara nt'uditho de ma zi Hmuhú ra Jesucristo hinxqui zøtho, pe nu mi zøhø'a, ja bi uahni gatho yá ts'edi de nú'a mi øt'a ya xodyo. ¹⁸ Oxqui hophú to'o da hya'ahú da xi'ahú gue hinte ma gui tahahú ngue'a hinguí øthu ngu øt'u, ngue'a nú'u ya hyate ja'i ri 'ñet'a hoja'i ne asta ri nsunda ya enxε nehe, ne mā te gatho xa hyandi dega thedi, ha ne gue hinte xa hyandi, ne xi ri 'ñets'i de yá mfenise. ¹⁹ Nu'ú hinguí camfri ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a to'o ra ñaxu de rá nija'a. Y nurá nija'a gue'a rá ndo'yo, ha nujú go dyá xenihu de rá ndo'yo'a ne dí hampuhú rá ts'edi'a pa ga ntehu, y njabu rí te rá nija'a ngu nú'a xa bengá Ajuá.

²⁰ Nu'ahú ja ra uenda xcá tuhú mahyegui co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne xcá 'ueguehu de nú'a ri bense de ja yá mfeni ya ja'i. Nu'bu ¿hanja guí øthu ngu yá nzai'u, 'ñena hingyá gamfrihu? ¿Hanja guí øthu ngu nú'a ri 'bep'a'ihu'u? ²¹ Ngu nú'a eñ'u: "Oguí thañhu núná, oguí tsihu nú'a, oguí juxhu co ri 'yechu." ²² Gatho nuya ya hmandaya mā hõnse de nú'u ma da uadi da thogui, ne hinte ri muui ngue'a go 'raya hmandatho nú'u xa zanse ya ja'i pa da 'ñudi'u. ²³ Nu'a tó'o da 'yot'a nuya ya hmanda, ri hnequi ngu øt'a xá hño ngue'a øt'e co ra hñoja'i ne ndunthi ra søcambeni, ne asta da japi da sufri rá ndo'yo, pe nuya ya hmanda hinte ma ts'edi umbi pa da zama rá ndo'yo.

3

¹ Nu'ahú ja ra uenda gá yopa ntehu mahyegui co ma zi Hmuhú ra Jesucristo nu mi yopa nte'a de ra du, hangue hyoñhu nú'u ya hoga hño bí ja nuni mahets'i habu bí 'bu'a ne bí hudi ja rá 'ñei Ajuá rá Dada. ² Dá 'yoda ri mfenihu de ya t'øt'e nú'u bí ja nuni mahets'i, hingue de nú'u ya t'øt'e jaua ja ra ximhai. ³ Ngue'a nujú ngu 'ñena dá tuhú mahyegui co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne dá yopa ntehu con gue'a, hangue ja ra uenda ya dí 'buhú 'nadbú con gue'a nuni habu bí 'bu Ajuá ra Dada. ⁴ Ne nu stua yopa pengui, ma ga hnequihu mahyegui con gue'a strá nsunda ngue'a 'nada ma tehu con gue'a.

Ueguehu de ri ndaxjua 'muihu ngue'a ya guí pe'tshú ra 'ra'yo 'mui

⁵ Hangue 'uehu de gatho ya ts'oqui nú'u jaua ja ra ximhai. Oxqui ntsinga medinthatihú, ne oxqui pe'tshú ra ts'onc'at'aja'i, nixi ma'ra ya ts'onc'at'i, nixi oxqui øthu ma'ra ya ts'o'befi. Ne oxqui c'at'ihu ra boja ne ma'ra ya hño de ra ximhai, ngue'a 'bu guí øthu njabu, nu'bu go grí nsundahu'u, hingo grí nsundahu Ajuá. ⁶ Por nuya ts'ot'øt'eya ma da zætua rá cue Ajuá gatho nú'u to'o ya ts'o'yøde. ⁷ Ne'ahú ja nguí ohunihma ja nú'u ya ts'ot'øt'e'u. ⁸ Pe nubyá ya guí pe'tshú ma'na ra 'ra'yo 'mui, hangue nehe hychubu gatho nú'u ma'ra ya ts'ot'øt'e, ngu ra nt'atsate, ra cue, ra nts'o'mui, ra ts'ante ne ma'ra ya ts'onoya. ⁹ Oguí mpetua nc'uambahú 'na ngu ma'na, ngue'a nú'a ri ndaxjua 'muihu ya xcá hehú. ¹⁰ Nubyá ya xa mpata ri 'muihu, ne 'yo grí patuahú rá 'mui Ajuá nú'a to'o xa 'ra'ahú ra 'ra'yo te, asta xi ma gui 'buhú ngu rá 'mui'a. ¹¹ Y ja nú'a ri 'ra'yo 'muihu xcá pe'tshú, nuni hinguí fadi ua ra griego ua ra xodyo, ua pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo o

hina, ua ra mengu ua ra nzøhø ja'i, ua ra 'bego ua hingrá 'bego, ngue'a ma zi Hmuhæ ra Jesucristo gatho o ja rá 'ye'a, ne nu'á 'bui mahyegui con gatho.

¹² Ajuæ xi ri ma'a'ihæ ne xa huahn'ahæ pa dyá meti'ihæ'a. Hanguæ nubyá dá nja ri nthecatehæ, ne 'yøthæ ra hñoja'i, ogyá 'ñets'ihæ, dá nja ri t'equ'eihæ, ne ri pacenciahæ. ¹³ Ntsetuahæ 'na ngu ma'na, ha nu'bæ 'na de gue'ahæ to'o da 'yø't'ahæ 'nara nts'o'mui, pumbahæ, ngu bi pun'ahæ nehe ra Zidada. ¹⁴ Pe nu'a ma'na mahyoni, nura hmæte gui pæ'tshæ, ngue'a go gue'a ri jacjæ ga 'nathohæ pa ga 'buhæ co 'nada ra mfeni. ¹⁵ 'Buhæ co nú'a ra hoga'mui xa 'ra'ahæ Ajuæ ja ri corasohæ, ngue'a Ajuæ bi zohn'ahæ pa gui 'buhæ co 'nara hoga'mui ngue'a gui 'nada ra ndo'yohæ co ma Zidadahæ. Ne nzantho umfæ njamadi Ajuæ de gatho nú'a da 'ñe'ahæ.

¹⁶ Dá 'yoda ri mfenihæ rá noya ma zi Hmuhæ ra Jesucristo. 'Ñutuahæ ne nupa mfenihæ 'na ngu ma'na co nú'a ra hoga mfadi xa t'a'ahæ. Ne tuthæ ya salmo ne ya jahña ne ma'ra ya maça thuhu. Tutuahæ Ajuæ ne umfæ njamadi'a con gatho ri corasohæ. ¹⁷ Gatho nú'a gui 'yøthæ o nú'a gui mañhæ, 'yøthæ gatho pa rá nsunda ma zi Hmuhæ ra Jesucristo, ne ja rá thuhu'a umfæ njamadi Ajuæ ra Dada.

Nú'a rí 'ñepi da 'yø't'a ya gamfri pa da 'mui xá hño co yá miqu'eiui

¹⁸ Nu'ahæ 'behñahæ, 'yøta ri damehæ ngu rí 'ñepi gui 'yøthæ ngue'a gyá gamfrihæ de ma Zidadahæ. ¹⁹ Nu'ahæ 'ñøhøhæ, madi ri 'behñahæ ne ogyá ts'o'muihæ con gue'u. ²⁰ Nu'ahæ bætshæ, 'yøta gatho nú'a da xi'a ri dada ri nanahæ, ngue'a guehna ri ho ra Zidada. ²¹ Ha nu'ahæ dadahæ, ogui tsuihæ nts'edi ri bætshæ pa hinda du yá mui'u. ²² Ha nu'ahæ 'begohæ, 'yøtehæ ri hmuhæ nuua ja ra ximhai gatho nú'a da 'bep'a'ihæ, ne hingue hønse ra ora hant'ahæ xi grí mpehæ pa gui pønga ri hmihæ con gue'u, pephæ con gatho ri muihæ ngue'a gui tsuhæ Ajuæ. ²³ Ne gatho nú'a gui pehæ, pehæ con gatho ri pahahæ, jahæ ra uenda go gui pephæ ra Zidada, hingue nuya ja'i. ²⁴ Ya gui pahæ gue numa Zidadahæ ra Jesucristo ma da 'ra'a ri thahahæ ngue'a go gui pephæ'a. ²⁵ Pe nu'a tó'o øt'a ra nts'o'mui, ra Zidada da gu'tuabi ngu tengu nú'a xa 'yø't'e, ne hinda ma da nja ra nsæqui.

4

¹ Nu'ahæ hmuhæ, manda ri 'begohæ ngu rí 'ñepi, ngue'a gui pahæ gue ne'ahæ gui pæ'tshæ 'nari Hmuhæ nehe nuni mahets'i.

² Ogui tsaya gui 'yapabihæ Ajuæ con gatho ri muihæ, ne umfæ njamadi'a ngue'a øt'a'ihæ ri nt'adihæ. ³ 'Yapabihæ por guecje, pa da xogahe ya gosthi pa da za ga mañhe de gatho nú'a xa 'yø't'a ra Zidada Jesucristo ngu nú'a xqui beni Ajuæ ne hinxqui fadihma, pe Ajuæ ya xa 'ñutcahæ. Ne ngue'a go dí ma de gue'a, hanguæ dí jot'ua fadi. ⁴ 'Yapabihæ Ajuæ pa da za ga manga xá hño de gue'a ngu rí 'ñepcagui ga ma.

⁵ Jamasuhæ hanja gui 'yohæ, 'yohæ co ndunthi ra mfadi ja yá thandi nú'u hingyá gamfri. Ogrí 'beta ri orahæ, zofohæ'u de rá noya Ajuæ. ⁶ Ñahæ co ndunthi ra t'equ'ei ne ra hmæte, ne beñhæ xá hño hanja grí thætuhæ cada 'na nú'u grí ñauihæ.

Ya nzenjua pehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

⁷ Nuni ma hmæca cuhæ ra Tiquico guehni 'nará hoga mæfi Ajuæ stá mpehe mahyegui, y nu sta zømbæ dua c'a'ts'ahæ, ma da xi'ahæ gatho nú'a te dí thoguiua. ⁸ Hanguæ pa gue'a dí pehn'ahæbu pa da xi'ahæ tengu gra 'muihe de guecua ne pa da nup'a ri mfenihæ. ⁹ Ma da meui nehe ma zi hoga cuhæ Onesimo, nuni ja ra mengu de guepæ ngu gui pahæ. Nuyá ma da xi'ahæ gatho nú'a dí thoguihe de guecua.

¹⁰ Ne ri fat'ajuæ'ihæ ra zi cu Aristarco nuni drí ncompa'beua ja ra fadi, ne ri fat'ajuæ'ihæ ra zi cu Marco nuni rá primo ra cu Berhna. Nu'ahæ ya xa si'ahæ gue ma da mabæ da c'a'ts'ahæ ra cu Marco, ne sta zømbæ umfæ ra tsaya co ndunthi ra hmæte. ¹¹ Nehe ri fat'ajuæ'ihæ nuni ra cu Jesu xa thu'mbabi nehe ra Justo. De gatho ya xodyo nú'u xa gamfri hønse nuyæ ya cuyæ faxcagui pa dí mambahe rá noya Ajuæ de guecua, pa njabæ ndunthi to'o xa yæt'i ja rá hmanda Ajuæ, y go guehyæ xi ri hubga ma mui. ¹² Ne ri fat'ajuæ'ihæ ra cu Epafra, guehni 'nará mæfi nehe ma zi Hmuhæ ra Jesucristo, nehni ra mengu de guepæ.

Nuni nzantho apabi Ajuá con gatho rá mui pa hingui 'ueguehú de ri jamfrihú ne pa gui 'yohú xá hño ja rá thandi Ajuá ne gui 'yø'tuahú nzantho ngu nú'a go rá paha'a. ¹³ Nugui go dí damajuani xá hño de guehni, ngue'a nzantho tagui tu por gue'ahú, ne por ya cu ya me Laodicea, ne nú'u ya me Yerapoli. ¹⁴ Ri fat'ajuá'ihú nehe ra cu Luca, nuni ra medico xi ra hmaði, ne ra cu Dema.

¹⁵ Fat'ajuahúbu ts'u gatho ya cu nú'u ya me Laodicea, ne fat'ajuahúbu ra cu Nimfa, ne gatho nú'u ya cu ri munts'i ja rá ngu'a pa ri xocambeni Ajuá. ¹⁶ Nu xcrí juahú gui hñe'thú nuna ra carta, pempabihú nú'u ya cu ya me Laodicea, pa da hñe'ti nehe'u. Ha nú'a dá pempabi'u da men'a'ihú pa gui hñe'thú nehe. ¹⁷ Nehe xipabihú ra cu Arquipo gue da mefi xá hño nú'a ra 'befi xa umbabi ra Zidada, asta hinda juatbi gatho.

¹⁸ Núgui drá Pablo de ma 'yese dí op'ahú nuna ra nzenjua. Oxqui pumfriguihú gue dí oua ja ra fadi. Ha nubyá, Ajuá da jap'a'ihú. Njabú gue'a.

RÁ MŪDI RA TESALONICENSE RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI YA GAMFRI ME TESALONICA

Ra apostol Pablo ne yá compa opabi ya gamfri me Tesalonica

¹ Núga drá Pablo, ne ra cu Silvano ne ra cu Timu, dí pehn'a'ihēbu nuna ra carta, nu'ahū gyá gamfrihū guí 'būhūbu Tesalonica ne guí 'būhū co Ajuā ra Dada ne co ra zi Hmu Jesucristo. Ajuā ma Dadahū ne ma zi Hmuhū ra Jesucristo da jap'a'ihū ne da max'ahū pa gui 'būhū te rá 'ñētho.

Ra hoga'mūi mi udi ya gamfri me Tesalonica

² Dí aphe Ajuā por gue'ahū ne nzantho dí umfe njamadi'a por gatho'ihū. ³ Nú'bu dí aphe Ajuā ma Dadahū, nzantho dí beñhe ra 'bēfi de ri jamfrihū ne ri 'bēfihū dega hmāte, ne dí beñhe de gatho nú'a guí tsethū ngue'a guí tømhu da 'ñēhe ma zi Hmuhū ra Jesucristo. ⁴ Ma zi cu'ihē yá hmad'i'ihū Ajuā, dí pāhe gue xa huahn'a'ihū Ajuā. ⁵ Nura māca hoga noya dá xi'ahe hindá xi'a'ihē hōnse dega noya, dá xi'ahe co rá ts'edi ra Māca Ndāhi, nehe dí camfrihe gue go guehna xi majuāni. Nu'ahū gá pahū tengu ma 'mūihe nú'bu duá 'būhebu con gue'ahū pa ri hñohū.

⁶ Ya guí tēnga ma 'mūihe, nehe guí tēmbahū rá 'mūi ra Zidada Jesu. Gá hañhū rá noya Ajuā co ndunthi ra nt'atsate, pe nehe co ra johya nú'a xa 'ra'ahū ra Māca Ndāhi. ⁷ Hanguē gatho ya cu me Macedonia ne ya cu me Acaya bi den'a ri 'mūihū. ⁸ Por gue'ahū bi ntēnga rá noya ra Zidada hingo sehe Macedonia nixi sehe Acaya; nehe haburaza fadi gue guí camfrihū Ajuā. Nde nubyá, ya hindí pē'tshe te ga māñhe, ⁹ ngue'a ya ja'i ri mpede hanja bi za dá cūthe ra māca noya con gue'ahū. Nehe māñ'ū gue gá tsohūbu ya c'oi nú'ū hingo gue'ū Ajuā pa gui pēpabihū Ajuā nú'a te y go gue'a Ajuā xi majuāni. ¹⁰ Nehe guí tøm'bahū rá T'ū Ajuā nu stí 'ñēhe de mahets'i. Ajuā go bi 'yōt'e pa bi yopa nte'a de ja ya du, ne go gue'a ra Zidada Jesu nú'a to'o ñangaguihū de rá cūe Ajuā ma da 'ñēhe.

2

Rá 'bēfi ra apostol Pablo nuni Tesalonica

¹ Zi cūhū guí pahū gue himbi 'meditho ma 'bēfihe nú'bu dá hats'ahebu rá noya Ajuā. ² Masque bi sicje ndunthi ya ts'onoya nuni Filipo ne bi hnabgaguiheni ngu guí pahū, pe Ajuā bi 'racje ra ts'edi pa dá xi'ahe ra māca noya, hindá ntsahe nixi dá ntsuhe, masque ndí thohe ya nt'atsate. ³ Dá zo'a'ihē de nú'a xi majuāni, hindá zo'a'ihē dega ts'oqui nixi dega nthate. ⁴ Ajuā bi hyandi gue mi 'ñēpcaguihe ga māñhe ra māca noya ne bi 'bēpcahe ga māñhe. Hanguē gue'a dí māñhe, hingo pa go da t'ø'tua yá paha ya ja'i, hōnse pa go da t'ø'tua rá paha Ajuā nú'a to'o patca ma mfenihū. ⁵ Hindá ha'ahe co 'raya hoga noya mahotho, ngu guí pahū, nixi hindá ha'ahe dega nc'at'aboja, Ajuā go padi. ⁶ Ne hindá nehe to'o da 'ñēsa ma nsuhe, nixi nu'ahū nixi ma'ra, masque mri 'ñēpcaguihe hmāha ngue'a dyá 'mehnihe de ra Zidada Jesucristo. ⁷ Nu'a dá øthe, ndí pē'ts'ahe ra hmāte ngu 'nara nānā su yá zi bātsi. ⁸ Nts'edi xi stá mā'ahe, hanguē hingue nsøctho dá 'ra'ahe rá hoga noya Ajuā, nehe xa za stá uñhe ma tehe po rá ngue'ahū ngue'a xi drí mā'ahe. ⁹ Zi cūhū, nu ndá xi'a'ihē rá noya Ajuā, guí pahū gue ndí mpefihe ma pa ra xuui co ndunthi ra nzabi pa hindá ø't'a'ihē ra xuhñā ni 'na de gue'ahū.

¹⁰ Guí pahū ne Ajuā padi gue nu ndá 'būhebu dá 'yohe xi xá hño ne dá nhyoja'ihē con gue'ahū nú'ahū gyá gamfrihū, ne hindá øthe nú'a xá nts'o hanguē himbi za to bi c'ascahe.

¹¹ Ne guí pahū hanja ndí zo'a'ihē ne ndí nup'ahe ri mfenihū cada 'na de gue'ahū, ngu 'nara dada zoyo yá bātsi. ¹² Ndí 'bēp'ahe gue gui 'yohū ngu rí 'ñēp'a'ihū ngue'a Ajuā xa zohn'a'ihū pa gui 'būhū ja rá māca hnini ne ja rá nsunda'a.

¹³ Nuje nzantho dí umfe njamadi Ajuá ngue'a gá øhú ra maça noya nú'a dá xi'ahé ne gá pahú gue go gue'a rá noya Ajuá ne hingo rá noya 'nara ja'i. Ne majuañi go gue'a rá noya Ajuá, ne ri mpefi ja ri corasohú nú'ahú gyá gamfrihú. ¹⁴ Nu'ahú, zi cuhú, xca thoguihú ya nt'utsate mahyegui ngu xa thogui ya cu de yá nija Ajuá nuni Judea, nú'u 'bwi co ra Zidada Jesucristo. Xa utsa'ihú ya mengu ri haihú mahyegui ngu ya xodyo xa utsa ya cu nuni Judea. ¹⁵ Nuya xodyo go gue'u bi hyo ra Zidada Jesu, nehe bi hyo sehe yá badi'u, y necje bi guje. Hingui øt'e'u nú'a rá paha Ajuá ne ri utsa'u gatho ya ja'i. ¹⁶ Mi hagaguihe hmaha ga zofohé ya ja'i nú'u hinyá xodyo pa hinda mpøhø'u. Njabu ya xodyo xi bi 'yøt'a ya ts'oqui asta habu bi za, ne rá ngats'i rá cue Ajuá ya xa zedi'u pa nzantho.

Ra apostol Pablo xi mi ne da ma da c'a'tsa ya gamfri me Tesalonica

¹⁷ Nujú zi cuhú ya pe'tsa ya pa hinstá nuhú, pe de ma corasohé dí beñ'ahé. Hangue xi ndí nehmahe ga nuhú. ¹⁸ Ndí nehmahe stá mahebú ga c'a'ts'ahú pe ra Satá himbi hocje. Nuga drá Pablo ndunthi ya 'mi'qui dá ne ga mahmabu. ¹⁹ Nde, ¿te rá 'be'a dí tømhe, nda'a ma johyahe, ne hanja da thuscahe ra corona nu sta 'ñehe ma Zidadahú ra Jesucristo? ¿Ha gue hingue por gue'ahú? ²⁰ Por gue'ahú ma da t'esca ma nsuhe ne ma ga johyahe.

3

¹ Ya himbi za dá tømhe ma'ra ya pa pa dá pahe te gri 'buhú, hangue dá beñhe ga coheni Atena. ² Ha numa zi cuhú ra Timu dá pehn'a'iebhú. Gue'a 'nará mefi Ajuá ne ma mfats'iehe ja rá 'befi ra Zidada Jesucristo. Dá pehn'a'iebhú'a pa da nup'a ri mfenihú pa ma'na da zedi ri jamfrihú, ³ pa da njo'o ni 'na de gue'ahú to'o da ntsu de ya nt'utsate guí thohú. Nu'ahú guí pahú gue pa guehna dí 'buhúua. ⁴ Nu nduá 'bahebú con gue'ahú dá xi'a'iehe gue mi pe'tsi te ga thohú ya nt'utsate ngu ya xa t'øt'e ne ya guí pahú. ⁵ Por gue'a nuga ya himbi za dá tømá ma'ra ya pa, hangue dá pehn'ahubú ra mefi pa dá padi te gra 'mú ri jamfrihú, xi'bu xqui hya'ahú ra ts'ondahi y nu'bu nú'a ma 'befihe xa 'medithoho hmaha.

⁶ Ra cu Timu ya bá pengui de guepú ne ja rí zøhø, hangue go bá hancahe'a ra noya de ri jamfrihú y de ri hmatehú. Nzantho guí bengaguihe co ra hmáte ne xi guí nehmahe ga nuhú mahyegui ngu dí nehmahe nehe ga hant'a'iehe. ⁷ Zi cuhú, nu ndá pahe te gra 'mú ri jamfrihú xi bi hñu ma muihe, masque dí thohe ya nt'utsate ne ya ts'othogui. ⁸ Nubyá ha, xi dí johyahe ndunthi ngue'a xi majuañi guí 'buhú xá hño co ra Zidada. ⁹ Nde nu'bu, otho con te ga ju'tuabihe Ajuá por gatho nú'a ra johya dí pe'tshe ja rá thandi'a ngue'a guí 'buhú xá hño con gue'a. ¹⁰ Ajuá dí aphe ma pa ra xuui con gatho ma muihe gue da 'racje nsequi ga nuhú pa ma'na da nxøgue ri jamfrihú.

¹¹ Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo da zixcahe pa ga tsøn'a'iehe. ¹² Ma zi Hmuhú da 'yøt'e pa ma'na da zi'ta ri hmátehu pa xi guí mádiu 'na ngu ma'na ne xi guí mádiu gatho ma'ra, mahyegui ngu nuje dí ma'a'iehe. ¹³ Ne da max'a'ihú pa guí zedihú, ne guí 'ueguehú de ya ts'oqui pa da njo'o to'o da c'a'ts'ahú ja rá thandi Ajuá ma Dadahú nu stí 'ñehe ma zi Hmuhú ra Jesucristo con gatho nú'u to'o xa gamfri'a.

4

Ra hoga'mui gue'a ri ho Ajuá

¹ Nubyá zi cuhú, dí bante'iehe ne dí zo'a'iehe de rá ts'edi ra Zidada Jesu gue ma'na guí 'yohú xá hño ngu dá u't'ahé, njabu ngu ne Ajuá.

² Ya guí pahú nuya hmánda dá 'bep'ahé de rá ts'edi ra Zidada Jesu. ³ Nurá paha Ajuá gue da t'axca ri mfenihú. Oxqui hñuxhú co ya 'behña nú'u hingo xi ri 'behñahú, nixi ya 'behña hinda hñuxui ya 'ñøhø nú'u hingo xi yá dame. ⁴ Cada 'na de gue'ahú guí pahú hanja guí pe'tsa ri 'behñahú, hingue guí pe'tshú dega ts'oqui, guí 'ñøtehú 'na ngu ma'na. ⁵ Oxqui pe'tshú ra ts'onc'at'aja'i ngu øt'a ya 'ñagamfri ja'i nú'u hinxa ba Ajuá. ⁶ Oxqui øt'uahú ni 'nara 'ñu ri cuhú nixi guí hyathú de nuya t'øt'eya, ngue'a Ajuá go gue'a unga ra nju'ti de gatho nuya, ngu ya stá xi'a'iehe ne stá zo'a'iehe ndunthi. ⁷ Ajuá xa zoncahú pa

da nt'axca ma mfenihũ hingue pa ga øthũ ya ts'oqui. ⁸ Nu'a tó'o ri ʉtsa nuna ra noya, hingo ʉtsa 'nara ja'i, pe ʉtsa Ajuã nú'a to'o 'racjũ rá Maça Ndahi.

⁹ Hingo mahyoni ga op'a'ihe pa gui maði ri cuhũ, ngue'a Ajuã ya xa 'ñu't'a'ihũ gue gui máðihũ 'na ngu ma'na. ¹⁰ Ne majuañi ya guí øthũ njabũ con gatho ya cu 'bũ gatho rá nguñi Macedonia. Pe dí zo'a'ihe zi cuhũ gue ma'na da zi'ta ri hmátehũ. ¹¹ 'Yøthũ ra ts'edi pa gui 'bũhũ 'nara hoga'mui. Mpeñihũ sehe co ri 'yehũ ngu nú'a stá 'ber'a'ihe, ¹² pa da ñamahño de gue'ahũ nuya 'ñagamfri ja'i, ne pa hinte gui 'behũ.

Rá yo'ehe ra Zidada

¹³ Zi cuhũ, dí ne ga xi'ahe de nú'ũ xa du pa gui pahũ ne pa hinda du ri mũihũ ngu nú'ũ ma'ra hinte tømí. ¹⁴ Nde, 'bũ dí camfrihũ gue ra Zidada Jesu bi du ne bi yopa nte ma'na'qui, nu'bú nehe dí camfrihũ gue Ajuã dua tsi co ra Zidada Jesu nu stí 'ñehe'a nú'ũ to'o bi du ne mi camfri ra Zidada Jesu.

¹⁵ Dí xi'ahe rá noya ra Zidada, gue nújũ gra 'bũthũua ja ra ximhai asta ra pa da 'ñehe ra Zidada, hingo ma ga 'bet'ohũ de nú'ũ ya xa du. ¹⁶ Pe ra Zidada ma dua çai de mahets'i co 'nara hmafi dega hmanda, ne co 'nara noya de 'nara nda'ẽnxẽ mahets'i, ne co rá nzũni ra trompeta de Ajuã. Nu'bú nú'ũ ya cu ya xa du ante da 'ñehe ra Zidada Jesu, nu'ú 'met'o da yopa nte'ũ. ¹⁷ Nepũ nújũ gra 'bũthũua ja ra ximhai, 'bestho da gũxcachũ mahyegui con gue'ũ pa maña ja ya guui pa ga ma ga nthẽhũ ra Zidada maña ja ra ndahi, ne njabũ ma ga 'bũhũ nzãntho co ra Zidada. ¹⁸ Hangue hñu'mba mũihũ 'na ngu ma'na co nuya noyaya.

5

¹ Zi cuhũ, hingo mahyoni ga op'a'ihe pa ga xi'ahe de nuya pa xa 'ñepũ ne ha'mũ ma da nja nuya t'øt'eya. ² Ngue'a nu'ahũ ya guí pahũ xá hño gue nu sta dat'a ra pa da 'ñehe ra Zidada, nura pa'a ma da nja ngu øt'a ra be dega xuui. ³ Nura pa sta 'ñenga ya ja'i gue ja ra hmetho ne ra hoga'mui, nu'bú sta ðamfri'ũ da 'ñe 'nara nhuati pa gue'ũ ngu yá ugui 'nara 'behña, ne hinda mpont'ui'ũ. ⁴ Pe nu'ahũ zi cuhũ ya hinguí 'bũhũ ja ra 'bexuui, hangue nura pa'a hinda ma da zũ'ahũ ngu 'nara be. ⁵ Gatho'ihũ guí 'bũhũ ja ra ñot'i ne guí 'bũhũ dega pa. Nujũ ya hindí 'bũhũ ja ra xuui nixi ja ra 'bexuui. ⁶ Hangue hinga ahũ ngu ma'ra, ga ndø'mhũ nzãntho, ne di ja ma mfenihũ. ⁷ Nuto ahã, ahã 'bũ nxuui, ne nuto ri ti, ri ti dega xuui. ⁸ Pe nujũ dí 'bũhũ dega pa ne di ja ma mfenihũ. Ga hñehũ co ma hehũ dega jamfri y dega hmáte pa hinte ga jahũ. Njabũ ga hñehũ ngu ri hñe nú'ũ to'o 'yo ja ra tuhni. Ne ga pe'tshũ ra nthø'mate pa ga mpøhøhũ ngu 'nara nthaquí ja ma ñaxuhũ. ⁹ Ajuã hinxã hñuxcachũ pa da zãcjũ rá cue'a, xa hñuxcachũ pa ga mpøhøhũ por ma Zidadahũ ra Jesucristo. ¹⁰ Nú'á bi du por guecjũ pa da za ga 'bũhũ con gue'a masque gra 'bũthũua o ya stá tuhũ. ¹¹ Hangue hñu'mba mũihũ ne nupa mfenihũ 'na ngu 'na ngu ya guí øthũ.

Ra apostol Pablo umbã ra ts'ofõ ya gamfri

¹² Zi cuhũ, dí bante'ihe gue gui pe'tsuahũ ra t'equ'ei nú'ũ brí mpeñibũ ja rá 'befi ra Zidada ne su'ahũ ne zo'a'ihũ. ¹³ Pe'tsuahũ ndunthi ra hmáte po yá hoga 'befi. 'Bũhũ co 'nara hoga'mui 'na ngu 'na. ¹⁴ Nehe dí bante'ihe zi cuhũ gue gui zohũ ya cu nú'ũ ya ðahñei, gui nupa yá mfeni nú'ũ to'o tu yá mũi, gui faxhũ nú'ũ to'o ts'ũtho yá jamfri, ne gui tsetuahũ gatho.

¹⁵ Jamasuhũ gue hingui co'tshũ ra nts'o'mui co ra nts'o'mui. 'Yøthũ nzãntho ra hño 'na ngu ma'na nehe con gatho ya ja'i.

¹⁶ Johyahũ nzãntho. ¹⁷ Ja guetbú gui 'yaphũ Ajuã. ¹⁸ Umfũ njamaði Ajuã de gatho nú'a da 'ñehe, ngue'a gue'a rá paha Ajuã pa gue'ahũ nú'ahũ guí 'bũhũ co ra Zidada Jesucristo.

¹⁹ Oxqui hacuahũ rá ts'edi ra Maça Ndahi. ²⁰ Oxqui ʉtsahũ nú'a te u't'ahũ nú'ũ ñã de rá noya Ajuã. ²¹ Pahũ nda'ña nú'a xá hño, ne teñhũ'a. ²² 'Uehũ de gatho nú'a xá nts'o.

²³ Ajuã hubga ma mũihũ, ne go gue'a da t'axca maxøgue ri mfenihũ, pa da 'be'tsi xá hño ri hoga ndãhĩhũ ne ri mfenihũ ne ri ndo'yohũ, pa hinto da c'a'ts'ahũ nu sta 'ñehe

ma ZidadahꞰ ra Jesucristo. ²⁴ Hingui pata rá mfeni nú'á to'o xa zohn'a'ihꞰ, ne go gue'á da 'yøt'e.

Ra apostol Pablo ja rá ngats'i rá carta ri yopa zengua ya gamfri ne apa Ajuá por gue'á

²⁵ Zi cuhꞰ, 'yaphꞰ Ajuá por guecje.

²⁶ Fat'ajuahꞰbꞰ gatho ya cu co 'nara nthꞰfi dega hmáte.

²⁷ Dí 'bep'a'ihꞰ nts'edi de rá thuhu ma ZidadahꞰ gue gui hñe'tuabihꞰ nuna ra carta gatho ya cu.

²⁸ Ma ZidadahꞰ ra Jesucristo da max'a'ihꞰ. NjabꞰ gue'á.

RÁ ÑOHO RA TESALONICENSE RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME TESALONICA

Ma'na'qui ra apostol Pablo ne yá compa opabi ya gamfri me Tesalonica

¹ Núga drá Pablo, ne ra cu Silvano ne ra cu Timu, dí pehn'a'ihēbũ nuna ra carta nu'ahũ gyá gamfrihũ guí 'bũhũbũ Tesalonica ne guí 'bũhũ co Ajuã ma Dadahũ ne co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ² Ajuã ra Dada ne ra zi Hmu Jesucristo da jap'a'ihũ ne da max'a'ihũ pa guí 'bũhũ te rá 'ñenthō.

Ajuã ma da castiga nuya 'yõt'ats'oqui nu sta yopa zõhõ ra Zidada Jesucristo

³ Zi cuhũ, pe'tsi te ga umfe nzantho njamãdi Ajuã por gue'ahũ ngu rí 'ñēpcahe ga øthe ngue'a xi rí te ri jamfrihũ ne gatho'ihũ ma'na rí zi'ta ri hmãtehũ 'na ngu ma'na. ⁴ Hangue nuje dí e'ts'a'ihē ri nsuhũ ja yá nija Ajuã ngue'a xi ra dangui ri jamfrihũ masque guí thohũ ya ts'othogui ne ya nt'utsate. ⁵ Pe gatho nuya thogui guí thohũ, ja ri hnečni gue Ajuã øt'a nú'a xá hño ne ma da 'yõt'a ra hoga ts'utbi, ngue'a por nuya ts'othoguiya Ajuã da za da mã gue rí 'ñēp'a'ihũ guí 'bũhũ habũ bí manda'a, ne por gue'a grí sufrihũ.

⁶ Ajuã øt'a nú'a xá hño da co'tsuabi nú'ũ to'o ri utsa'ihũ. ⁷ Nehe nú'ahũ t'utsa'ihũ, Ajuã øt'a nú'a xá hño da 'ra'a'ihũ ra tsaya mahyēgui con guecje nu stua pengui de mahets'i ra Zidada Jesu co ya enxē nú'ũ hãmpa rá ts'edi'a. ⁸ Nu stí 'ñēheua'a, ma da hnequi 'nara danga tsibi ja rá nthets'i. Ma da 'ñēhe pa da castiga nú'ũ to'o hingui pa Ajuã nixi hingui øtuabi rá mãca noya ma Zidadahũ ra Jesucristo. ⁹ Nu'ũ ma da gut'a yá thai ja ra nidu pa nzantho, ne hinda za da 'mũ'ũ ja rá thandi ra Zidada habũ ja rá nsunda ne rá ts'edi. ¹⁰ Nura pa stí 'ñēhe'a, gatho ya cu nú'ũ to'o camfri'a ma da 'yø ne da nsunda'a. Ne'ahũ ma guí 'yøhũ ne guí nsundahũ'a ngue'a gá camfrihũ nú'a dá xi'a'ihē.

¹¹ Por guehna nzantho dí aphe Ajuã gue da max'a'ihũ pa guí 'bũhũ ngu rí 'ñēp'a'ihũ ngue'a xa zohn'a'ihũ'a, ne dí aphe gue da nup'a ri mfenihũ co rá ts'edi'a pa guí 'yøthũ co 'nara johya gatho nú'a xá hño ne pa guí 'yøthũ ya 'bēfi dega jamfri, ¹² pa njabũ da hnequi rá nsunda ma Zidadahũ ra Jesucristo ja ri 'mũihũ ne da t'e'ts'a ri nsuhũ po rá hñoja'i Ajuã ne ra Zidada Jesucristo.

2

Ma da hnequi ra 'yõt'ats'oqui gá ja'i

¹ Núbya zi cuhũ dí ne ga xi'ahe de rá yo'ehe ma Zidadahũ ra Jesucristo nu xcrá muntshũ con gue'a. ² Dí bante'ihē zi cuhũ gue hingui ntsuhũ nixi to guí hophũ da 'uec'a'ihũ de ri hoga mfenihũ ne da 'ñēñ'ahũ gue ra Zidada ya bá yopa pengui, nixi dega thedi, nixi dega noya, nixi dega hē'mi nú'a di mã gue go stá penhe, ne nú'ũ di mã gue rá pa de rá yo'ehe ra Zidada ya bi zõhõ. ³ Oxqui hophũ ni 'na tũi to da hya'ahũ ne da 'ñēñ'ahũ gue nura pa ya bi zõhõ. 'Met'o ma da nanga ndunthi to'o da ñã ncontra de Ajuã, ne da hnequi nú'a ra 'ñõhõ dega 'yõt'ats'oqui ma da ma ja ra nidu. Nepũ 'mefa de gue'a ma da zõhõ ra Zidada. ⁴ Nura 'yõt'ats'oqui gá ja'i'a ma da ma ncontra de Ajuã ne da 'ñēxa sehē, ne da ne da hñãmba yá luga gatho nú'ũ t'embi gue go gue'ũ Ajuã, nú'ũ ri nsunda ya ja'i, asta hinda hñudi ja rá ndanija Ajuã, ne da mãñ'a gue go gue'a Ajuã.

⁵ ¿Ha gue hinguí beñhũ gue nú'bũ ndí 'bũi con gue'ahũ dá xi'a'ihũ de guehna? ⁶ Nu'ahũ guí pahũ te rá 'bē'a hinxã hopi da hnequitho nura 'yõt'ats'oqui gá ja'i'a. Ma da hnequi asta nú'a ra pa da zø rá ora. ⁷ Nura ts'oqui ya ri mpefi mant'agui, hõnse tømabya da thãca nú'a to'o hingui hopi da hnequi. ⁸ Nu'bũ gue'bũ da hnequi nú'a ra ts'oja'i, ne ra Zidada ma da hyo'a co 'nara noya da mã, ne da ma da huati co rá nsunda nu sta 'ñēhe'a. ⁹ Nu sta hnequi nura ts'oja'i'a dri hñãmpa rá ts'edi ra Satá ne ma da 'ñudi ndunthi ya nt'udi ne da 'yõt'a ndunthi ya milagro dega nthate. ¹⁰ Ne ma da hyat'i co ya nthate xi xá nts'o

nú'u to'o ma da ma ja ra nidu. Nu'ú mi tsa da mpøhø hmaha pe himbi ne bi gamfri nú'a xi majuani hangue ma da ma ja ra nidu. ¹¹ Hangue ringue'a Ajuá da pu'tua yá mfeni'u pa da gamfri nuna ra nc'uambana. ¹² Pa njabu da duxa ra ts'oqui nuto gatho himbi ne bi gamfri nú'a majuani, nú'u to'o ma'na bi ho ra ts'oqui que nú'a majuani.

Ajuá xa huancahu pa ga mpøhøhu

¹³ Pe nuje rí 'ñepcahe gue nzantho ga umfe njamadi Ajuá por gue'ahu zi cuhu yá hmadi'ihu ra Zidada, nguetho Ajuá bi huahn'a'ihu ante da hyoca ra ximhai pa gui mpøhøhu. Ne gá mpøhøhu ngue'a ra Maça Ndahi bi 'uec'a'ihu de ya ts'oqui, ne xcá camfrihu nú'a majuani. ¹⁴ Pa guehna bi zohn'a'ihu Ajuá por nura maça noya stá xi'a'ihe pa da hnequi rá nsunda ma Zidadahu ra Jesucristo ja ri 'mæihu.

¹⁵ Hangue ringue'a zi cuhu oxqui 'ueguehu. Pe'tshu xá hño ya nt'utuate nú'u stá u't'a'ihe dega noya o nú'a stá op'ahe. ¹⁶ Ajuá ma Dadahu bi macaguihu ne bi huegaguihu hangue bi 'racju ra humæi pa nzantho ne bi 'racju 'nara hoga nthø'mate. ¹⁷ Nú'á ne ma zi Hmuhu ra Jesucristo da nup'a ri mfenihu ne da ja'ahu gui 'yohu xá hño de nú'a guí øthu ne nú'a guí mañhu.

3

Ra apostol Pablo xipa ya cu gue da ora por gue'u pa njabu ma'na da ntunga rá noya Ajuá

¹ Nubyá zi cuhu dí a'a'ihe gui 'yaphu Ajuá por guecje pa da dama ntunga rá noya Ajuá haburaza, ne da jamfri ngu xcá camfrihu. ² Nehe 'yaphu Ajuá gue da ñangaguihe'a de ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i nú'u øt'a ya nts'o'mæi, ngue'a hinga gatho pe'tsa ra jamfri. ³ Masque njabu, nu Ajuá hingui pata rá mfeni, nú'á da ja'ahu gui zedihu ne da ñañ'a'ihu de ra nts'o. ⁴ Dí camfrihe gue guí øthu nú'a stá 'bep'ahe ne ma gui sigui gui 'yøthu njabu ngue'a Ajuá ri 'ra'ahu ra ts'edi. ⁵ Ra Zidada Jesu da xoc'a ri mfenihu pa gui pe'tshu rá hmæte Ajuá ja ri corasohu, ne pa gui tsethu ngu bi zeta ra Zidada Jesucristo.

Ya cu rí 'ñepi da mpefi

⁶ Zi cuhu, dí 'bep'a'ihe de rá thuhu ma Zidadahu ra Jesucristo gue gui 'ueguehu de gatho nú'u ya cu xa mpunga dahñei ne hingui 'yo ngu nú'a dá u't'a'ihe. ⁷ Nu'ahu ya guí pahu gue rí 'ñep'a'ihu gui tanga ma 'mæihe. Nuje hindá ndahñeihe nu ndá 'buhubu. ⁸ Nixi to'o bi 'uinjethoho. Nu'a ndí øthe, ndí mpefihe ma pa ra xuui co ndunthi ra nzabi pa himbi 'mæ te dá tsihe, ne pa hindá øt'a'he ya xuhña. ⁹ Hingue himrí 'ñepcaguihe pa gui 'racaguihe te ga tsihe. Dá øthe njabu pa da za gui 'yøthu ngu nú'a dá øthe. ¹⁰ Ngue'a nú'bu nduá 'bæhe con gue'ahu dá 'bep'ahe gue nu'a tó'o hinda ne da mpefi hinda ñuni nehe. ¹¹ Dí xi'ahe nuna ngue'a dí øhe gue 'ra de gue'ahu ya xcá mpunga dahñeihu ne hingui ne te gui pæhu, hønse guí 'yohubu grí hñøthu habu hindí 'ñepi gui hñøthu. ¹² Nuya cu'u to'o øt'a njabu, dí 'bephe ne dí zohe de rá ts'edi ma Zidadahu ra Jesucristo gue da mpefi te rá 'ñentho pa njabu da dahu nú'a da zi.

¹³ Zi cuhu odi tsabi'ihu gui 'yøthu ra hño. ¹⁴ Nu'a tó'o hinda 'yøtcaguihe nú'a dí mañhe ja nuna ra carta, mañhu to gue'a ne ogrí ntsixhu'a pa njabu da ntsa. ¹⁵ Pe oguí utsahu. Umfu ra ts'ofu ngu rí 'ñepi 'nara cu.

Ra apostol Pablo ja rá ngats'i rá carta apa Ajuá por ya cu

¹⁶ Nubyá, ra Zidada nú'a 'racju ra humæi, nzantho da 'ra'ahu 'nara humæi de nú'a te gatho da 'ñehe. Ra Zidada da 'mæi con gatho'ihu.

¹⁷ Núga drá Pablo dí op'ahu ra nzengua co ma 'ye sehe, guehna 'nara seña ja gatho nú'u ya carta dí ofo. Njaua dí ofo. ¹⁸ Ma Zidadahu ra Jesucristo da max'a'ihu gatho. Njabu gue'a.

RÁ MŪDI RA TIMOTEO RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI RA TIMOTEO

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Timoteo

¹ Nūgui drá Pablo rá apostolgui ra zi Hmu Jesucristo. Ajuá ma Dadahū ne ma zi Hmuhū ra Jesucristo go gue'ū bi huancagui pa drá apostol. Ajuá go gue'a bi pøhøguihū, y ra zi Hmu Jesucristo go gue'a dí tø'mhū. ² Dí op'a'i nu'i Timu dí ja ra uenda gue ma t'ū'i ngue'a go dá zo'a'i de ra jamfri. Ajuá ma Dadahū ne ma zi Hmuhū ra Jesucristo da jap'a'i, da mē'tsa ra nthecate, ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñentho.

Ra ts'ofu pa ya gamfri pa hinda dena ya nt'utuete nú'ū hinga majuani

³ Ante ga ehe de guepū Efeso pa nuua Macedonia, dá bante'i gue gui cohibū pa gui zofo nú'ū 'raya cu 'bui de guepū udi ma'na'ño ra jamfri de nú'a stá padihū, gui hacuabi'ū gue ya hinda sigui da 'ñudi nú'a udi'ū. ⁴ Nixi hinda sigui da mąnga nú'ū ya 'bede xa zanse ya ja'i de maya'bū, nú'ū xi xcra matho ne hingui o rá 'ñu nú'a mā. Ngue'a nú'ū ya cu udi nuya nt'utuete'ū, udi hønse pa da ntsanoya'ū, hingui uti ya cu de rá noya Ajuá pa ma'na da nte yá jamfri'ū.

⁵ Dí 'bep'a'i gue gui zofo ya cu pa da mē'tsa 'nara coraso xá nt'axi ne 'nara hoga mfeni ne 'nara jamfri hingue maxøts'etho, pa njabū da za da mē'tsa 'nara hoga hmāte. ⁶ 'Raya cu ya xa 'uegue de nuya hoga t'øt'e, hangue nubya hønse mąnga ya noya hinte ri muui. ⁷ Nu'ū ne hmahā gue da nxahnate de ra ndaxjua ley, y mā gue go gue'a xi majuani nú'a mañ'ū masque nixi padi nú'a mañ'ū.

⁸ Haha, nura ndaxjua ley xá hño, pe nú'bū da t'øt'e ngu nú'a bi beni Ajuá. ⁹ Ga pahū gue himbi thuxa ra ley pa ya hoja'i. Ra ley bi thuts'i pa ya ts'o'yøde ne ya 'ñaqu'equ'e'i, pa ya ts'oja'i ne ya 'yøt'ats'oqui, pa nú'ū hingui tsu Ajuá ne ya 'ñagamfri, pa nú'ū to'o ho yá dada ne yá nana, ne pa ma'ra ya hyote. ¹⁰ Nehe pa nú'ū to'o ya 'ñeja'i, pa nú'ū ya 'ñøhø ri hñuxui yá mi 'ñøhøui, ne pa nú'ū ya 'behñā ri hñuxui yá mi 'behñāui, pa nú'ū to'o pe ya ja'i, pa ya c'uamba, pa nú'ū to'o høxa ra thai rá miqu'eiu, nehe pa gatho nú'ū to'o øt'a ya ts'ot'øt'e nú'ū xicjū Ajuá gue hingui ho ga øthū'ū. ¹¹ Gatho guehna mąnga rá maça noya Ajuá nú'a to'o xá nsunda. Nuna go guehna ra maça noya bi t'acagui pa ga mā.

Ra jamādi po rá nthecate Ajuá

¹² Nugui dí umba njamādi ma Zidadahū ra Jesucristo ngue'a bi 'raca ra ts'edi pa ga pepabi. Bi hyandi gue xá hño ga pepabi, hangue bi hñuxcagui pa ga pepabi'a. ¹³ Nugui ma'met'o xi ndí ñama'ñū de ra Zidada Jesu y ndrí ũtsa, nehe xi ndrā ts'o'mūi co ya gamfri. Pe nu'á bi mesca ra nthecate ngue'a hindí padi hmahā nú'a ndí øt'e nguetho hinstí camfri thoho'a. ¹⁴ Pe nurá hmāte Ajuá xi ra dangui pa guequi. Nú'a bi xoga ma mfeni pa dá camfri ra Zidada Jesucristo ne pa bi za dá pe'tsua rá hmāte'a.

¹⁵ Nuna noya ma ga xi'a'i go guehna majuani, hangue rí 'ñepi gue gatho ya ja'i da gamfri: gue ra Zidada Jesucristo bi 'ñeheua ja ra ximhai pa da pøhø ya 'yøt'ats'oqui, y nugui ma'na go ndrā 'yøt'ats'oqui. ¹⁶ Pe masque ndrā 'yøt'ats'oqui, nura Zidada Jesucristo bi mesca ra nthecate, pa núgui 'nandrā dąnga 'yøt'ats'oqui da hnequi ja ma 'mūi gue Ajuá bi zetca ma nts'o'mūi ne bi pungagui. Bi 'yøt'a njabū con guequi pa njabū da hyanda ma'ra ne da gamfri'ū pa da mē'tsa ra te pa nzantho. ¹⁷ Hangue nú'a 'nat'a Ajuá rí 'ñepi dra søcambeni ne dra nsunda pa nzantho. Go gue'a 'nat'a Ajuá nú'a hindí hanthū, go gue'a pe'tsa gatho ra mfādi, go gue'a ra Ndā de maya'bū, de nubya ne pa nzantho, nehe go gue'a 'bui pa nzantho ne hinhya'mū da du. Njabū gue'a.

¹⁸ Ma zi t'ū'i Timu, dí 'bep'a'i gue gui pe rá 'befi Ajuá ngu rí 'ñehe, ngu 'nara soldado pe xá hño rá 'befi ja ra tuhni. Ne dí ben'a'i de nú'a bi mąnga ra Maça Ndāhi gue ma gui pefi, pa njabū da za gui sigui gui pe xá hño rá 'befi Ajuá. ¹⁹ Nehe su ri jamfri ne strā nt'axi

ri mfeni. Nu 'ra bi ts'oca yá mfeni hangue xa 'be yá jamfri. ²⁰ 'Ra de gue'u go gue'a ra Imeneo ne ra Jandro nú'u dá ent'ua ja rá 'ye ra Satá pa da badi gue hinda ñama'ñu de rá noya Ajuá.

2

Hanja da za dra t'apabi Ajuá

¹ Rá mudi dí 'bep'a'ihu gue gui orahu por gatho ya ja'i. Gui 'yaphu Ajuá da mats'i'u, ne gui umfu njamadi'a. ² Gui 'yaphu Ajuá po ya danga nda ne por gatho nú'u ha ra ts'utbi, pa njabu da za ga 'bahu 'nara 'mui te rá 'ñentho, ne pa da za ga pe'tsuahu rá ntsu Ajuá ne ga 'yohu ngu rí 'ñepcahu ne hinte ga jahu. ³ Nuna go guehna xá hño, ne go guehna ri ho Ajuá ma Pøhøtehu. ⁴ Nú'á ne gue gatho ya ja'i da mpøhø ne da badi'u nú'a xi majuani. ⁵ 'Nat'a Ajuá 'bui, nehe 'bui 'natho nú'a to'o 'bande de Ajuá co ya ja'i, y nú'á go gue'a ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bá e bi nja'iua ja ra ximhai. ⁶ Nu'á bi unse rá te pa bi du pa bi gu'tua yá thai gatho ya ja'i. Ha nu mi zø ra ora, bi t'unga nt'øde pa bi fadi gue nu'á bi du pa bi pøhø ya ja'i. ⁷ Y pa gue'a bi thuxcagui dega apostol pa ga mamba rá maça noya Ajuá. Hindí hate, dí manga majuani. Bi thuxcagui pa ga nxahnate de ya ja'i nú'u hingyá xodyo pa ga utuabi'u de ra jamfri nú'a majuani.

⁸ Dí ne gue haburaza ra luga habu ri munts'a ya cu, gatho ya 'ñøhø da guxa yá 'ye da 'yapabi Ajuá co yá mfeni strá nt'axi, ne hindri ncuε, nixi da nehmya. ⁹ Nehe dí ne gue gatho ya 'behña da jamasu pa da hñe ngu rí 'ñehe. Hinda hñe dega nt'ets'i. Hindí ne gue da 'ñeña dega nt'ets'i, nixi da 'ñets'i co ra oro, ni co ya do mahotho, nixi co ya he nú'u xi xá maði. ¹⁰ Nu'a dí ne gue da 'yøt'e'u, dá 'yøt'a ya hoga 'befi ngu rí 'ñepa 'nara hoga 'behña nú'a 'yo ja rá ntsu Ajuá. ¹¹ Ya 'behña dá 'yødetho rá noya Ajuá ja ra nija pa da badi, ne dá 'yøt'e ngu nú'a da sipabi. ¹² Hindí ne gue go ya 'behña da xahna ya 'ñøhø ja ya hmunts'i, nixi hingo ma'na da manda'u que ya 'ñøhø. Dá 'yøtho. ¹³ Ngue'a Ajuá bi hyoqui rá mudi ra Adá, nepu ra Eva. ¹⁴ Y hingo ra Adá bi thát'i. Nura 'behña go gue'a bi thát'i, hangue bi dagui ja ra ts'oqui. ¹⁵ Hangue nubyá 'bui yá batsi co ndunthi ya uguí, pe ya 'behña da mpøhø 'bu hinda 'uegue de yá jamfri, 'bu da me'tsa ra hmáte, 'bu da 'ño strá nt'axi, ne 'bu da 'mui ngu rí 'ñepi.

3

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya ma'yo de ya nija

¹ Nuna noyaná guehna majuani: 'bu to'o beni da mepa Ajuá dega ma'yo gue'a 'nara hoga 'befi ne. ² Pa to da ma'yo mahyoni di 'bui xá hño y di otho te di hma de gue'a. Dra medinthati co 'nada ra 'behña. Di su rá mfeni, di 'yo co ndunthi ra mfaði ne di pe'tsa ra t'equ'ei. Di pa da unga ntsaya, di pe'tsa ndunthi ra mfaði pa da 'ñutuáte. ³ Hindra ti, hindra 'yøt'atuhni, mahyoni di ja rá hmáte, hindra zøt'amui. Hindra nduste pa da dahá ra boja dega nthate, nixi da ne da me'tsa ndunthi ra boja. ⁴ Di paði da manda xá hño rá ngu, ne di paði da zofo yá batsi ngu rí 'ñepi pa da 'yøt'e'u. ⁵ Ngue'a nu'a tó'o hingui paði da manda rá ngu, nu'bú ¿hanja da za da manda rá nija Ajuá? ⁶ Hinda za da ma'yo 'nara 'ra'yo gamfri, ngue'a xi'bu da 'ñets'i'a ne njabu da ncondena ngu bi nja ra ts'ondahi. ⁷ Mahyoni di udi 'nara hoga'mui pa njabu nehe nú'u hingyá gamfri da ñamahño de gue'a, pa njabu hinda 'be rá tsa nixi da zo ja rá 'ye ra ts'ondahi.

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya maste de ya nija

⁸ Nehe 'nara maste de rá nija Ajuá mahyoni dra 'ñequ'ei, hindi ña maxøts'etho, hindra ti, hindra nduste pa da dahá ra boja dega nthate. ⁹ Di camfri xá hño nú'a ra jamfri xa t'utcahu co rá mfeni strá nt'axi. ¹⁰ Nehe mahyoni 'met'o dra tsapabi pa da fadi ua da 'ño xá hño ua hina. 'Bu da 'ño xá hño ne hinto da c'a'tsi, nu'bú ha, da za dra maste ja ra nija. ¹¹ Nehe nú'u ya 'behña pepabi Ajuá mahyoni di pe'tsa ra hoga'mui. Hindra guxa nc'uamba. Di su rá mfeni, ne nzantho di øt'e gatho nú'a xá hño. ¹² Nura maste dra medinthati co 'nada ra 'behña. Nehe di paði da manda xá hño rá ngu ne yá batsi. ¹³ Nu'a

tó'o faste xá hño ja rá 'befi Ajuá, gue'a da t'e'tsua rá nsu, ne ma'na da nja rá ts'edi pa da ñaui ma'ra ya ja'i de ra jamfri pe'tsua ra Zidada Jesucristo.

Ra jamfri nú'a xa t'utcah nú'a hinxqui fadi maya'bu

¹⁴ Zi cu Timu, dí ne 'bestho ga mabu ga c'a'ts'a'i, pe dí op'a'i nuna carta ¹⁵ pa 'bu hingá 'me ga mabu, ma gui padi hanja da za gui mpefi xá hño ja rá nija Ajuá nú'a te. Nu ja rá nija Ajuá ja jani nú'a majuani ne ja hmani nú'a majuani. ¹⁶ Majuani xi ra dangui nú'a ra jamfri xa t'utcah nú'a hinxqui fadi ma'met'o, ne ena:

Ajuá bi 'ñehe bi nja'i;

y ra Maca Ndahi bi 'ñudi gue majuani go gue'a rá T'u Ajuá.

Nehe ya enxé bi hyandi'a.

Nú'u ya ja'i hinyá xodyo bi ts'ofu de gue'a.

Nepu haburaza ya ja'i ja ra ximhai bi gamfri'a.

Y nu'a bi ts'its'i pa mahets'i pa ja rá nsunda'a.

4

Nú'u to'o da 'uegue de ra jamfri

¹ Ra Maca Ndahi xa ma xi xá hño ne ena gue nuyá ngats'i ya pa 'raya cu ma da 'uegue de ra jamfri ngue'a ma da hñuxa nt'ode nú'a di manga ya hyate ja'i nú'u di udi ya nt'udi dega ts'ondahi. ² Nú'u ya yohmi ja'i ma da manga ya nc'uamba ne da ts'oca yá mfeni. ³ Nuya ts'oja'i'u ma da hñacuabi ya ja'i pa hinda nthati. Ne da hñacuabi pa hinda zi 'raya nzaqui, masque gathu ya nzaqui go bi hyoca Ajuá pa ga tsihu co ra jamadi núju dyá gamfrihu ne stá pahú nú'a majuani. ⁴ Ngue'a gathu nú'a bi hyoca Ajuá, gathu xá hño. Hingui ho te ga utsahu, hønse ga umfu njamadi Ajuá ora te dí tsihu. ⁵ Ngue'a rá noya Ajuá ena gue gathu ya nzaqui xá nt'axi. Hangué ga aphu Ajuá da japi gathu nú'a te dí tsihu, y njabu xá nt'axi nú'a dí tsihu.

Rá hoga mēfi ra Zidada Jesucristo

⁶ 'Bu gui 'ñutua ya cu gathu nú'a dí xi'a'i, ne 'bu gui padi xá hño ra maca noya nú'a ma de ma jamfrihu ne ra hoga nt'utuate nú'a xcá teni, nu'bu ma xi gui hñoga mēfi de ra Zidada Jesucristo. ⁷ Ogrí ho gui 'yode nuya ts'o'bede de ra ximhai ngu nú'u manga ya 'ñamfeni ja'i. 'Yot'a ra ts'edi pa ma'na gui 'bui 'nara hoga'mui. ⁸ Ngue'a nu'a tó'o japi da 'ñanga rá ndo'yo pa da nja rá ts'edi, hønse 'na tui ri muui rá 'befi. Pe nu'a tó'o ot'a ra ts'edi pa da 'mu 'nara hoga'mui, nurá 'befi'a ma'na ri muui, ngue'a hingue hønse nuua ja ra ximhai ma da muui rá 'befi'a, nehe ma da muui ja rá ñoho ra 'mui. ⁹ Nuna noya stá xi'a'i go guehna majuani, hangué rí 'ñepi gue gathu ya ja'i da gamfri. ¹⁰ Y hangué por gue'a xi drí mpefihu ne dí thohu ya ts'othogui ngue'a dí camfrihu 'nat'a Ajuá nú'a te. Y nú'a go gue'a ra Pøhøte pa gathu ya ja'i, pe ma'na pa nú'u to'o camfri'a.

¹¹ 'Ñudi nuya ya noya dí xi'a'i, ne manda da t'ot'e. ¹² Oto di dintstho nú'a guí ma ngue'a grá basja'itho. Nu'i 'ñudi ra hoga'mui pa gue'a da 'yot'a ya cu nehe. Nura hoga'mui gui 'ñudi, nú'a gui manga ya hoga noya, gui 'ñequ'ei, gui pe'tsa ra hmate, gui pe'tsa ra jamfri, ne strá nt'axi ri mfeni. ¹³ Mientra ga mabu, 'yot'a ra ts'edi pa gui hñe'tuabi ra Maca T'ofu ya cu, pa gui zofo'u ne gui 'ñutuabi'u. ¹⁴ Jamasu nú'a rá 'befi Ajuá bi t'a'a'i nú'a bi manga ra Maca Ndahi gui pefi nu ndá hu'ts'ahe ma 'yehe núje dyá ndahe de ra nija.

¹⁵ Pefi gathu nuya t'ot'eya. Ja da mpefini con gathu ri mui, pa gathu ya cu ne ma'ra ya ja'i da hyandi gue rí te ri jamfri ne ri mfadi ja rá 'befi Ajuá. ¹⁶ Xi da nsu sehe, ne jamasu de nú'a guí udi. Oguí tsaya gui 'yot'a njabu, ngue'a nu'bu gui 'yot'a njabu, nu'bu gui mpøhø ne da mpøhø nú'u to'o da 'yode'i.

5

Nú'a rí 'ñepi da 'yot'a ya gamfri

¹ Oguí tsui ya zi ndaxjua. Umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri dada. Y nuya batsa'ñhø umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri cu. ² Ha nuya zi tia umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri nana. Nehe ya bas'behña umba ra ts'ofu co ri mfeni xá nt'axi, ja ra uenda ri nju.

³ Xipa ra nija da mats'i ya viuda nú'u xi majuani ya viuda ne jo'o to'o da mats'i. ⁴ Nu'bu 'nara viuda 'bui yá batsi o 'bu yá 'beto, nuyá batsi o yá 'beto go yá uenda da su'u, hingo ra nija. Mahyoni gue nuyá batsi o nuyá 'beto da badi da hñoja'i co ya mengu ja rá ngu ne da co'tsuabi yá dada yá nana de xa tede, ngue'a gue'a xá hño ne gue'a ri ho Ajuá. ⁵ Nú'a xi majuani ra viuda ne 'bu sehe, nú'a jo'o to ri su, hønse tømababi rá mfats'i Ajuá, ne nzantho ma pa ra xuui apabi Ajuá, ne api da mats'i'a. ⁶ Pe nu'a ra viuda øt'e nú'a go da ne, ne hingui 'batho, nú'a hini 'ñepi da t'umba ra mfats'i, ngue'a masque te, pe ja ra uenda ya xa du. ⁷ Bepabi ya cu da 'yøt'a núna dí op'a'i nehe, pa hinda nja te da hma de gue'u. ⁸ 'Bu 'nara cu hini jamasu nú'u ja te yá njau, ne ma'na nú'u ya mengu ja rá ngu, nura cu'a hinte ri muui rá jamfri, ne ma'na xá nts'o nú'a øt'e que 'na nú'a hingrá gamfri.

⁹ Nú'a ra lista habu thu'tsua yá thuhu nú'u ya viuda pepa Ajuá ne t'umba ra mfats'i, nuni mahyoni ja gui hñu'tsuhuni yá thuhu hønse nú'u ya viuda ya pe'tsa thogui hñu'rate njeya, ne bi me'tsa 'nada rá dame. ¹⁰ Nehe hñu'tsuhu yá thuhu ya viuda nú'u thandi ne fadi gue pe ya hoga 'befi, ne bi tede xá hño yá batsi, padi da unga ntsaya ja yá ngu, ne bi xucua yá ua nú'u ya cu mí tsonga ja yá ngu, ne bi mats'i nú'u mi tho ya ts'othogui, ne xa badi xa mafi gatho ya hoga 'befi.

¹¹ Pe nu'u ya viuda ya bas'behñatho, oguí hu'tsuhu yá thuhu ja ra lista, ngue'a ma da zø ra pa da ne da yopa nthati 'ra de gue'u, y njabu ya hinda za da mepabi Ajuá ja ra nija. ¹² Y njabu da hnøma'ñu de gue'u ngue'a bi 'uegue de nú'a ra cohi bi me'tsi. ¹³ Nehe da nzaí gue hinte dyá 'befi ngue'a da nengu. Y hingue hønse dya dahñei, nehe dya me'bede ne da hñøt'e habu hini 'ñepi, ne da ma nú'a hini 'ñepi da mahma. ¹⁴ Hangue nugui dí ne gue da nthati nuya viuda ya bas'behñatho, ne da me'tsa ya batsi, ne da badi da su yá ngu. Njabu ha, hinda nja te da manga ma ncontrahu de guecju. ¹⁵ Dí xi'a'i njabu ngue'a 'raya viuda ya xa 'uegue de rá 'ñu Ajuá ne xa deni ra Satá.

¹⁶ Hangue 'bu 'nara cu o 'nara nju di pe'tsa 'nara viuda ja rá ngu, dá su pa hinda t'apabi ra mfats'i ja ra nija, pa njabu nura nija da me'tsa ndunthi te da umba nú'u xi majuani ya viuda ne jo'o to'o da mats'i.

¹⁷ Nubyá nuyá mafi Ajuá nú'u ri manda xá hño ja ra nija, xi da hnu xá hño por gue'u, ma'na nú'u to'o mamba rá noya Ajuá ne utuate. ¹⁸ Ngue'a ra Maça T'ofu ena njaua: "Oxqui tu'tua rá ne nú'a ra ndamfri net'a ra trigo ja ra era." Nehe enga njaua: "Nu'a tó'o ri mpefi ri 'ñepi da t'umba rá thaha."

¹⁹ 'Bu da 'mui 'na to'o da ñapabi 'nará mafi Ajuá, oxqui camfri 'bu da njo'o yoho o hñu pa da damajuani. ²⁰ Pe nu'bu 'nará mafi Ajuá xi majuani øt'a ya ts'oqui, tsui nts'edi habu da 'yøde gatho ya cu, pa njabu da ntsu nehe nú'u ma'ra. ²¹ Dí 'bep'a'i gue gui 'yøt'a njabu mahyegui con gatho yá mafi Ajuá. Hingui hña'mtho nú'u to'o gui 'yøt'a ra ts'utbi. Nehe padi 'met'o xá hño nú'a te xa nja pa njabu gue'a gui mañ'a. Njabu dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuá ne ja rá thandi ma Zidadahu ra Jesucristo ne ja rá thandi yá enxe Ajuá nú'u xa thahni pa da mepabi'a. ²² Oxqui hu'tsua ri 'ye 'bestho nú'u to'o ne da mepabi Ajuá, ngue'a xi'bu hingui 'yo xá hño, y njabu da hma gue guí fats'i thoho'u ja yá ts'oqui. Pe nu'í, 'bui nzantho strá nt'axi'i.

²³ Ya oguí tsi nsøctho ra dehe. Tsi 'na tæqui ra vinu dega obxi por nú'a ra umui tsu'i.

²⁴ Jamasu 'met'o nú'u to'o guí hu'tsua ri 'ye pa da mepabi Ajuá, ngue'a 'ra ri hnequi yá ts'oqui ante dra sũcua ra uenda, pe nu ma'ra asta hinda thá'mba nguenda ja da hnequi yá ts'oqui. ²⁵ Nehe njabu nú'u to'o øt'a ya hoga 'befi. 'Raya hoga 'befi ri hnequi 'bestho. Ha nu ma'ra da hnequi asta 'mefa, ngue'a hingui tsa da gohitho mant'agui ya hoga 'befi.

6

¹ Gatho nú'u to'o 'mego, dá umba ndunthi ra t'equ'ei yá hmu, pa njabu hinda hnøma'ñu rá thuhu Ajuá nixi da hnøma'ñu ma jamfrihu. ² Nu'u tó'o pe'tsa yá hmu ha ya gamfri, odri

dintstho nú'a xipa yá hmu hõnse ngue'a nuyá hmu gue go ya gamfri nehe. Dá mepabi ma'na xá hño ngue'a go ya hmadi gamfri nú'u to'o hocuabi yá 'befi. 'Ñudi núna dí op'a'i ne njabu gui nzote.

Con basta ra jamfri di johya 'na co nú'a te pe'tsi

³ Nu'bu 'nara ja'i udi ma'na ra nt'utuate ne hingo udi rá hoga noya ma Zidadahu ra Jesucristo, ne hingo ri deni nú'a ra nt'utuate nú'a di ma de ma jamfrihu, ⁴ nura ja'i'a ra 'ñets'i ne hinte rá fadi. Xa 'be rá mfeni ngue'a ri ho to da ntsanoyau ne da ntsuiui. Y nuni ja fuhni ra nduste, ya hnecatuhni, ya ts'ante, ya nt'ensfeni. ⁵ Nu'u tó'o ri ntsanoya njabu, gue'u xa ts'oca yá mfeni ne hingui padi nú'a majuani, ne di 'ñet'a gamfri pa da daha ra boja. Pe nu'í, 'uegue de gue'u. ⁶ Haha, numa jamfrihu xi ri muui ndunthi, pe nehe ga johyah co nú'a dí pe'tshu. ⁷ Ngue'a núju ndá tsøhuua ja ra ximhai hinte duá hahu, y nehe hinda za te ga haxhu de guecua. ⁸ Hangué ga johyah gue hindrí 'be te ga tsihu nixi te ga hehu. ⁹ Ngue'a nu'u tó'o ne da memati, tagui ja ya ts'oqui ne thát'i pa da 'yøt'a nú'a xá nts'o, ne pe'tsa ya ts'onc'at'i hinte ri muui, ne hõnse ra 'ñu. Hangué gue'a da japi da nhuati'u ne da 'medi. ¹⁰ Ngue'a nura hmate de ra boja ja bí ehni ndunthi ya ts'oqui. 'Raya cu xi xa madi ra boja, hangué xa 'uegue de yá jamfri ne xa thogui ndunthi ya dumai.

Ntuhni xá hño ja ra hoga tuhni dega jamfri

¹¹ Pe nú'i rá mēfi'i Ajuá, 'uegue de gatho nuya ts'ot'øt'eya. Go da tena ra hoga'mui, ra hñoja'i, ra jamfri, ra hmate, ra pacencia, ne ra ts'etuate. ¹² Ntuhni xá hño ja ra hoga tuhni dega jamfri. Su ra te pa nzantho nú'a bi 'ra'a Ajuá nu mi zohna'i'a, ne gá damajuani de gue'a ja yá thandi ndunthi ya ja'i. ¹³ Dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuá nú'a to'o ri umba yá te gatho nú'a te 'bui. Y nehe dí 'bep'a'i ja rá thandi ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi mangua majuani ja rá thandi ra Pilato. ¹⁴ Guehna dí 'bep'a'i gue gui su xá hño nú'a xra 'bep'a'i pa hinto da c'a'ts'a'i, asta ra pa da yopa pengaua ma Zidadahu ra Jesucristo. ¹⁵ Ngue'a nu sta zø ra ora, Ajuá dua yopa pehna ra Zidada Jesucristo dua ehe. Ajuá go gues'e'a xá nsunda, ne go gues'e'a ri manda. Go gue'a ra danga Nda de gatho ya nda, ne go gue'a ra Hmu de gatho ya hmu. ¹⁶ Go gues'e'a ya mi 'bui ne nzantho da 'mui. Go gue'a 'bu ja ra ñot'i nú'a xi tsedi, ne hinhya'mu to xa hyandi'a nixi hingui tsa to da hyandi. ¡Nú'a ja rá ts'edi pa nzantho, ne go gue'a rí 'ñepi dra nsunda pa nzantho! Njabu gue'a.

¹⁷ 'Bepabi nuya memati de nuua ja ra ximhai gue odri 'ñets'i, nixi odi pe'tsua ra jamfri ra boja nú'a hate. Dá mē'tsua ra jamfri Ajuá nú'a te ne xi ri 'racju gatho nú'a te dí hoñhu pa ga johyah. ¹⁸ Nuya memati'u 'bepabi da 'yøt'e xá hño ne xi da mēfi ndunthi ya hoga 'befi. Nu'a te da uni, dá uni con gatho yá mui ne con gatho yá paha. ¹⁹ Y njabu da munts'a 'nara thaha'u pa rá ñoho ra 'mui, ne njabu da su ra te pa nzantho.

Yá ngats'i ya noya nú'u bi 'bempa ra Timoteo

²⁰ Nde nubyá, nu'i zi cu Timu, su ra maca noya nú'a xra 'bep'a'i gui ma. Ne oxqui øde ya ts'o'bede nú'u hinte ri muui, nixi oxqui 'yøde nú'u to'o ri ntsanoya, nú'u ma gue pe'tsa 'nara hoga mfadi hmaha. ²¹ Y nu'u tó'o xa dena nú'a ra mfadi'a, ya xa 'uegue de ra jamfri. Ajuá da max'a'i. Njabu gue'a.

RÁ ÑOHO RA TIMOTEO

RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA TIMOTEO

Ma'na'qui ra apostol Nsan Pablo opabi ra Timoteo

¹ Núgui drá Pablo, rá apostolgui ra Zidada Jesucristo. Ajuá go gue'a rá paha pa bi hñuxcagui drá apostolgui'a ne bi mēncagui ga mā de ra te pa nzantho nú'a bi ña'ti da umbi gatho nú'a to'o da gamfri ra Zidada Jesucristo. ² Nú'i zi cu Timu ma hmāca t'w'i ja ra jamfri, dí op'a'i. Ajuá ma Dadahū ne ma Hmuhū ra Jesucristo da jap'a'i, da mē'ts'a ra nthe cate, ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñenthō.

Ra apostol Nsan Pablo xipa ra Timoteo da mā de ra Zidada Jesucristo

³ Ajuá dí api ma pa ra xuui, ne ra ora'a nzantho dí beñ'a'i, ne dí umba njamādi'a por gatho nuya japi 'ra'a'i. Y nehe go gue'a dí pēpabi co ma mfeni xá nt'axi, ngu mi pēpabi nehe ndu ma mbōxita xi maya'bū. ⁴ Y nura ora tso ma mfeni de gue'i nú'a ra pa'a gá nzoni nú'bū dá nhyeguiui, ga nehma ga hant'a'i pa njabū ma'na ga johyaga. ⁵ Nehe dí beni de ri hoga jamfri guí pē'tsi nú'a bi mē'tsa 'met'o ri ngande ra nju Loida ne ri māma ra nju Eunice, y dí pādi xá hño gue ne'i go guet'a ra jamfri guí pē'tsbya.

⁶ Hangue por gue'a dí zo'a'i gue gui 'yōt'a ra ts'edi pa gui pēfi xá hño nú'a ra 'befi bi 'ra'a Ajuá gui pēfi nu ndá hu'ts'a ma 'yē. ⁷ Ngue'a Ajuá bi 'racjū 'nara ts'edi pa ga zedihū, pa da nja ma hmātehū, pa ga su ma mfenihū, hingue pa ga ntsuhū. ⁸ Hangue oxqui ntsa gui mā gue guí camfri ma Zidadahū, nixi oxqui ntsa gui mā gue dí ntsixhū núgui dí jot'ua fadi ngue'a dí mamba rá noya ra Zidada. Nu'a gui 'yōt'e hā, manga ra māca noya masque gui tho ya ts'othogui ngu dí thoguiga, ne Ajuá da 'ra'a ra ts'edi pa gui tseti. ⁹ Nú'á go gue'a bi pōhōguihū ne bi zoncahū pa ga 'buhū strá nt'axi. Bi pōhōguihū po rá dānga hmāte bi mescaguihū, y hingo por ma 'befishū bi pōhōguihū. Go gue'a rá mfeni sehe pa bi pōhōguihū, ngue'a ante da hyoca ra ximhai ya mi beni dua pēhna ra Zidada Jesucristo pa da pōhōguihū. ¹⁰ Y nu mi zōhōua ja ra ximhai numa Pōhōtehū ra Zidada Jesucristo, ja gue'bū bi hnequi nú'a ra dānga hmāte Ajuá pescaguihū pa bi pōhōguihū. Ra Zidada Jesucristo go gue'a bi ntāte de ra du, ne bi 'racjū ra te pa nzantho nú'a hinhya'mū da uadi. Y nurá noya Ajuá go gue'a xicjū de gue'a.

¹¹ Y nugui go bi thuxcagui pa ga mānga nú'a ra māca noya'a. Nehe bi thuxcagui dega apostol pa ga zofo nú'u ya ja'i hinyá xodyo, ne pa ga utuabi'ū rá noya Ajuá. ¹² Y hangue por gue'a dí thogui nuya ts'othoguiya. Pe masque dí ofadi, hindí 'bē ma tsa, ngue'a dí pādi nú'a to'o stá camfriga, ne dí pādi xá hño gue nu'á ja rá ts'edi pa da supca ma te nú'a stá ent'ua ja rá 'yē asta ra pa'a da yopa pengui.

¹³ Nu'i oxqui pumfri nú'a stá xi'a'i, pa njabū gue'a gui 'ñudi nehe, ngue'a go gue'a 'nara hoga nt'utuate. Ne gui 'ñudi co ra jamfri ne ra hmāte nú'a ri 'racjū ra Zidada Jesucristo. ¹⁴ Su nehe nú'a ra māca noya xa t'ent'a ja ri 'yē co rá ts'edi ra Māca Ndāhi nú'a 'bū ja ma corasohū.

¹⁵ Nu'i guí pādi gue nuya cu de guepū Asia bi zogaguiua sehe. 'Ra de gue'ū go nura cu Figelo ne ra cu Ermogene. ¹⁶ Pe nura cu Onesiforo nú'á himbi ntsu bi e bi c'ascaua ja ra fadi ne ndunthi ya 'mi'qui bi hñubga ma mui. Y ra Zidada go gue'a da mats'i ne gatho nuya mengu ja rá ngu'a. ¹⁷ Ngue'a nu mí zōcua Nroma nura cu'a, nú'á bi ja bi hyongagui asta himbi zūcagui. ¹⁸ Hangue ra Zidada da mē'tsua ra nthe cate nura pa'a da nja ra nsūca uenda. Nu'i guí pādi xá hño gue nu ndá 'buhūbū Efeso xi bi maxcaguihū nú'a ra zi cu'a.

¹ Nu'i Timu ma zi t'ũ'i ja ra jamfri, xi da zedi ja rá 'befi Ajuá co nú'a ra ts'edi 'racaguihũ ra Zidada Jesucristo. ² Gatho nú'a dá u't'a'i ja yá thandi ma'ra ya cu, 'ñutuabi nehe nú'ũ ma'ra ya hoga cu pa nehe da badi'ũ, y njabu da 'ñutuabi nehe nú'ũ ma'ra ya cu.

³ Nehe tseta ya ts'othogui ngu 'nara hoga soldado de ra Zidada Jesucristo. ⁴ Nu 'nara soldado hõnse nú'a ra 'befi xa t'umbi gue'a tsa da mefi. Hingui tsa da mefi ma'na ra 'befi. 'Bũ da mefi ma'na ra 'befi, hinda põnga rá hmi co nú'a to'o bi umba rá nsu dega soldado. ⁵ Nehe nura 'ñeni 'bũ hinda 'ñeni ngu rí 'ñehe, hinte ma thaha da t'umbi. ⁶ Nehe 'nara mot'i mahyoni 'met'o da mpæfi pa da za da xofo nú'a bi mot'i. ⁷ Beni xá hño nú'a dí op'a'i, y ra Zidada go gue'a da 'ra'a ra mfadi de gatho.

⁸ Dá 'yoda ja ri mfeni ra Zidada Jesucristo nú'a bá e bi 'mũi de rá ji ndu ra Davi, ne bi du, nepũ bi yopa nte ma'na'qui, ngu mangua rá noya Ajuá y dí ma nehe. ⁹ Dí tho ya thogui ngue'a dí mamba rá noya Ajuá, ne asta dí jot'a fadi ngu 'nara ts'oja'i. Pe nurá noya Ajuá, nu'á hingui jot'i. ¹⁰ Nugui dí tseta gatho nuya ts'othogui pa njabu nú'ũ xa huahna Ajuá da za da gamfri ra Zidada Jesucristo ne da mpøhø'ũ, ne da 'mũi pa nzantho ja rá nsunda Ajuá.

¹¹ Nuya ya noya dí op'a'i go guehya xi majuañi, ne ena:

'Bũ stá tuhũ co ra Zidada Jesu, nehe ga 'bũhũ con gue'a;

¹² 'Bũ ga tsethũ ya ts'othogui, nehe ma ga mandahũ con gue'a.

'Bũ ga cõnihũ'a, nehe da gõngaguihũ'a.

¹³ 'Bũ nújũ hindí øthũ nú'a dí mañhũ, nu'á ha, nzantho øt'e gatho nú'a ma, ngue'a nu'á hingui pata rá mfeni.

Rá 'befi rá hoga mefi Ajuá

¹⁴ Benbabi ya cu nuya noya dí op'a'i. 'Bepabi'ũ ja rá thandi ra Zidada gue hinda ntsanoya, ngue'a hinte ri muui, hõnse pa da ts'ocua yá mfeni nú'ũ to'o øde. ¹⁵ 'Yøt'a ra ts'edi gui nhyoga mefi pa da 'ñotho hanja gui ntsa, ne gui mamba xá hño rá noya Ajuá nú'a mangua majuañi, pa njabu da za gui 'bũi xá hño ja rá thandi Ajuá. ¹⁶ 'Uegue de nú'ũ hingui o rá 'ñũ nú'a ma y nixi hinte ri muui nú'a mañ'ũ, ngue'a nu'ũ tó'o øt'a njabu ma'na rí duxa ya ts'oqui. ¹⁷ Y nú'a mañ'ũ da ts'ocua yá mfeni ya cu, nja ngu ra cance di ntsini maxøgue ja rá ndo'yo 'na. 'Ra to'o øt'a njabu go gue'a ra Imeneo ne ra Fileto. ¹⁸ Nu'ũ go gue'ũ ya xa 'uegue de nú'a majuañi, ne mañ'ũ gue ya xa nuhu nú'ũ xa du, ne ri ts'ocua yá jamfri ma'ra. ¹⁹ Pe nu'ũ tó'o majuañi 'bũi ja rá nija Ajuá hinda ma da ts'ocua yá jamfri, ngue'a ra Maça T'ofø engu njaua: "Ra Zidada pañi to'o gatho yá meti'a." Nehe ena: "Dá 'uegue de ya ts'oqui gatho nú'ũ to'o di xøcambenibi rá thuhu ra Zidada Jesucristo."

²⁰ Y nurá nija Ajuá gue'a ngu 'nara danga ngu habũ ja ndunthi ya traste, 'ra dega oro, 'ra dega t'axi, 'ra dega za, ha nu ma'ra dega dohmi. Nu'ũ xá hño, gue'ũ ma'na thoni'ũ ne ma'na ri muui. Ha nu'ũ hints'ũ xá hño, hints'ũ thoni ngue'a hini muui. ²¹ Hangue njabu nehe ya cu, 'bũ da 'uegue de gatho nú'a xá nts'o, nu'bũ ri muui y thoni pa ya hoga 'befi, ne strá nt'axi ne strá hño pa da mepabi ra Zidada. Nehe di 'bũi pa da mefi gatho ya hoga 'befi.

²² Hangue nu'í oxqui tenba yá nts'o'mũi ya basja'i. Go da tena ra hñoja'i, ra jamfri, ra hmate, ne ra hoga'mũi mahyegui co nú'ũ ma'ra ya cu ri xøcambeni ra Zidada co yá mfeni xá nt'axi. ²³ Nehe oxqui øt'e ngu nú'a øt'a nú'ũ ya necio ri ntsanoya ne hinte yá fadi, ngue'a ja fũhni ya tsui. ²⁴ Y nu 'nará mefi ra Zidada hiní 'ñepi dra necatsui. Dra hoja'i con gatho ha, ne di pañi da nxahnate, ne gatho tsetatho. ²⁵ Nehe co ndunthi ra hñoja'i da umba ra ts'ofø nú'ũ to'o 'na'ño ma. Xama Ajuá da xocua yá mfeni'ũ pa da ñobri ne pa da e da badi nú'a majuañi. ²⁶ Ne da c'ot'i de yá 'ye ra ts'ondahi nu habũ o'ũ pa ø'tua rá paha'a.

3

Nú'a ma da 'yøt'a ya 'ñagamfri de yá ngats'i ya pa

¹ Oxqui pumfri gue nuyá ngats'i ya pa ma da hnequi 'raya pa xá nts'o. ² Ngue'a ya ja'i dri nsu sche, xi da ne da me'tsa ndunthi ra boja, dya 'ñets'i, dya c'at'i, dya zante, dya

ts'o'yøde co yá dada, dya ts'oc'baha, dya 'ñāqu'equ'ei. ³ Hindi ja yá hmāte, dya zamūi di otho yá nthecate, dya gūxa nc'uamba, hindi tsa da zama yá mfeni pa hinda 'yøt'a ya ts'oqui, dya ts'o'mūija'i, ne di ūtsa gatho nú'a xá hño. ⁴ Dya betetho'ū, hindi tsu te da 'yøt'e o te da mā. Nu'ú ma'na da ne da 'yøt'a ya t'øt'e xá nts'o que da mādi Ajuā. ⁵ Dri 'ñet'a hoja'i pe hindi pe'tsa ra ts'edi pa da 'ñudi ra hñoja'i.

Hangué nu'í gui 'uegue de gue'ū. ⁶ Go guehya ya ja'i cut'a ja ya ngu pa cadi ya 'behña nú'ū ri zūtho, pa da gamfri bi nú'a xipabi'ū. Nuya 'behña'ū xi tuxa ndunthi ya ts'oqui, ne pe'tsa ndunthi ya ts'onc'at'i. ⁷ Nzantho ri nxadi nú'a sipi, pe hinhya'mā da za da badi nú'a majuāni. ⁸ Nuya ja'i'ū nzantho ri nøt'a thoho ora sipa rá noya Ajuā, nja ngu ra Jane ne ra Jambre bi nøtuabi ra Moise. Gue'ū ya ja'i'ū xi xa ts'oca yá mfeni ne hingui pe'tsa nú'a ra jamfri xi majuāni. ⁹ Nuya ja'i'ū ya hinda ma da hyat'a ma'ra ya ja'i, ngue'a gatho ya ja'i ma da batuabi yá necio, ngu bi nja nú'ū yoho ya 'ñøhø bi nøtuabi ra Moise.

Yá ngats'i yá noya ra apostol Nsan Pablo nú'ū bi mempa ra Timoteo

¹⁰ Pe nu'í xcá tena ma nt'utuante, xcá tenga ma 'mūi, xcá patca ma mfeni ne ma jamfri, xcá tena ma pacencia ne ma hmāte, ne xcá pađi gatho nú'a stá tseti. ¹¹ Xcá pađi de ya nt'utsate ne de ya ūgui dá thogui nuni Antioquía, nuni Iconio, nuni Listra. Pe de gatho nuya thogui'ū Ajuā bi ñāngagui. ¹² Xi majuāni, nu'a tó'o camfri ra Zidada Jesucristo ne xi ne da 'mūi 'nara hoga'mūi, nu'á da thogui ya nt'utsate. ¹³ Pe nuya ts'oja'i ne ya hyate ma'na rí ma xá nts'o. Nu'ú 'yo hate ne thát'i. ¹⁴ Pe nu'í oxqui 'uegue de nú'a xcá pađi, ngue'a ya guí pađi xá hño gue go gue'a majuāni ngue'a guí pađi nú'ū to'o bi 'ñu't'a'i. ¹⁵ Y desde gá mbatsi gá pađi ra Māca T'ofu nú'a xicjū de ra Zidada Jesucristo pa da za ga camfrihū ne njabū ga mpøhøhū. ¹⁶ Gatho ra Māca T'ofu, Ajuā go bi unga ra mfeni pa bi t'ofu. Hangué xá hño ra Māca T'ofu pa da 'ñutuante, pa da ntsute, pa da unga ra ts'ofu, ne pa da 'ñudi ra hñoja'i, ¹⁷ pa njabū nú'ū to'o xa gamfri Ajuā da nxøgue yá mfadi ne da badi da mēfi ya hoga 'befi.

4

¹ Dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuā ne ja rá thandi ra Zidada Jesucristo, go gue'a ma da hñā'mba nguenda gatho ya ja'i nú'ū di te ne nú'ū ya hindi te nu stua yopa ehe pa da ndā. ² Guehna dí 'bep'a'i gue gui māmba rá noya Ajuā, ne gui ja gui 'yøt'e nzantho. Unga ra ts'ofu, ntsute ne nzote con gatho ri hñoja'i, ne gui 'ñutuante. ³ Ngue'a ma da zø ya pa gue ya ja'i hinda ne da 'yøde nura hoga nt'utuante. Nu'ú ma'na da ho da 'yøde nú'a hinxá hño, hangué ma da hyonga 'raya xahnate nú'ū di mā ngu nú'a di ho da 'yøde'ū. ⁴ Nu'ú ya hinda ne da 'yøde nú'a xi majuāni. Ma da 'uegue'ū pa da yopa dena ya 'bede nú'ū xa zanse ya ja'i. ⁵ Pe nu'í, xi da su ri mfeni de gatho nú'a da 'ñehe, ne gui tseta ya dumūi. 'Yøt'a ra ts'edi pa gui māmba rá noya Ajuā, ne gui pefi gatho nú'a ra 'befi xa t'a'a'i.

⁶ Ngue'a nugui ya bi zø ra ora pa ga unga ma te. Ya bi zø ra ora ga tsocua nuna ximhai. ⁷ Ya stá øt'a ra ts'edi pa stá ntate ja ra hoga tuhni. Ya stá juata nú'a ra 'befi bi t'aqui, ne stá su nú'a ra jamfri bi t'utcagui. ⁸ Hangué nubyá bí 'bescagui 'nara thāhā nú'a ma da t'umba gatho nú'ū to'o ri hñoja'i. Ha nú'a ra thāhā'a ma go da 'raca ra Zidada nú'a ra pa da yopa 'ñehe. Nú'á go gue'a ra hoga nzaya. Y hingo pa hønsegui nura thāhā'a, nehe pa gatho nú'ū to'o tøm̄babi rá yo'ehe'a.

Ra apostol Nsan Pablo xipa ra Timoteo te da 'yøt'e

⁹ Nde nubyá, 'yøt'a ra ts'edi gue 'nitho gui 'ñe gui c'ascagui. ¹⁰ Ngue'a ra cu Dema xa zogagui seheua ne bi ma pa Tesalonica, ngue'a nu'á ma'na bi ho nuna ra ximhai. Ha nura cu Crecente bi ma pa Galacia y nura cu Tito bi ma pa Dalmacia. ¹¹ Hønse ra cu Luca dí 'bu'beua. De má 'ñu gui tsincabū ra cu Marco ngue'a xi xá hño'a pa da maxcagui ja ra 'befi. ¹² Y nura cu Tiquico dá penpū pa Efeso. ¹³ Nu xcrí ehe gui hancabū ma pat'i duá tsopū Ntroa ja rá ngu ra cu Carpo. Ne gui hancabū ya libro. Nehe oxqui ma gui pumfri gui hancabū nuya libro dega xifri.

¹⁴ Ra Jandro nú'a ra huiti xi xa 'yøtca ndunthi ra nts'o'mui. Ra Zidada go gue'a ma da gu'tuabi de nú'a xa 'yøt'e. ¹⁵ Hangué ne'i nsu ndunthi de gue'a, ngue'a nu'á xi ri nøt'atho de nú'a dí mañhu.

¹⁶ Nurá müdi bi zonca ra ts'utbi pa bi xuga ra uenda, ni 'na hinto bi maxcagui, ngue'a gatho bi hyegagui sehe. Ajuá da punduabi'u. ¹⁷ Pe ra Zidada himbi hyegagui sehe. Nú'á go bi 'raca ra ts'edi pa dá má xá hño gatho nurá noya'a, ne pa bi 'yøde gatho nú'u ya ja'i hingyá xodyo. Hangué njabu ra Zidada bi ñangagui pa dá c'ot'i de rá ne ra zate. ¹⁸ Nehe ma da ñangagui de gatho nú'a xá nts'o, ne ma da zixcagui pa ga ma ga 'bu nuni mahets'i habu bí manda'a. ¡Nú'á go gue'a dra nsunda pa nzantho! Njabu gue'a.

Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan Pablo ri yopa zenjua ya gamfri ne apa Ajuá por gue'u

¹⁹ Fat'ajuabu ra nju Prisca ne ra cu Aquila ne gatho ya mengu rá ngu ra cu Onesiforo. ²⁰ Nura cu Rasto bá cohi nuni Corinto, y nura cu Trofimo dá tsogui nuni Mileto ngue'a bi hñeni. ²¹ 'Yøt'a ra ts'edi gui ja gui 'ñehe ante da dagui ya tse. Fat'ajuá'i ra cu Eubulo, ra cu Pudente, ra cu Linu, ra nju Claudia ne gatho nuya cu 'buiua.

²² Ra Zidada Jesucristo da 'mui con gue'i. Ajuá da max'a'ihu. Njabu gue'a.

RA TITO

RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA TITO

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Tito

¹ Núgui drá Pablo rá 'begogui Ajuá ne rá apostolgui ra Zidada Jesucristo nú'a bá pencagui pa ga mąnga ra noya de ra jamfri, pa da gamfri nú'u xa huahna Ajuá. Ne bá pencagui pa ga utuabi'u nú'a majuani ngu nú'a dí camfrih, pa njabu da 'múi'u xá hño ja rá thandi Ajuá, ² ne da me'tsa ra nthø'mate de ra te pa nzantho nú'a bi ñatcaguih Ajuá ante da hyoca ra ximhai. Nu'á pe'tsi da njabu ngue'a Ajuá hinhya'mu hate. ³ Ha nu mi zø ra pa, Ajuá ma Pøhøtehu bi 'ñudi nú'a xqui ñatcaguih por nuna maça noya bi 'bepcagui ga ma. ⁴ Nu'i zi cu Tito, dí op'a'i nuna carta, dí ja ra uenda gue ma t'u'i ngue'a go dá zo'a'i de nuna ra jamfri dí pe'tshu. Ajuá ra Dada ne ra zi Hmu Jesucristo numa Pøhøtehu da jap'a'i ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñentho.

Nú'a rá 'befi ra Tito nuni Creta

⁵ Nu ndá tsoc'abu Creta, dá tsoc'a'i pa gui juata nú'a ra 'befi ri 'bedi, ne pa gui hñuxa ya cu pa da nda cada 'nara nija de ya hnini habu ri munts'a ya cu ngu nú'a dá 'bep'a'i. ⁶ Nuya cu'u mahyoni di 'yo xá hño ne di jo'o to'o da c'a'tsi, ne 'nada rá 'behña di pe'tsi, ne dya gamfri gatho yá batsi, ne di jo'o to'o da ma gue yá batsi te yá maña'u ne ya ts'o'yøde'u. ⁷ Ngue'a ya ma'yo de ya nija di supabi rá 'befi Ajuá, hangue mahyoni di 'yo xá hño pa hinto da c'a'tsi. Hindra 'ñets'i, hindra cue, hindra ti, hindra necatuhni, ne hinda ne da dahā ra boja dega nthate. ⁸ Nu'a di øt'e, mahyoni di padi da unga ntsaya nzantho, ne dri ho nú'a xá hño, ne di 'yo co ndunthi ra mfadi, di 'yo ngu rí 'ñehe, di øt'e ngu nú'a ri ho Ajuá, ne dri nsu sehe. ⁹ Nu'á mahyoni di padi da su nura hoga noya nú'a mąnga majuani ngu nú'a bi t'utuabi, pa njabu da za da zo ma'ra co ra nt'utuate nú'a majuani ne da badi da datuabi nehe nú'u ma'ra to'o di ña de ma'na'ño ra mfeni.

¹⁰ Ngue'a 'bui ndunthi ya ts'o'yøde mąnga ya noya hinte ri muui, ya hyate. Ma'na øt'a njabu nú'u ya xodyo tenda yá jamfri. ¹¹ Nuya ja'i'u mahyoni da jo'tua yá ne ngue'a udi nú'a hiní 'ñepi da 'ñudi, ne habu udi'u ri ts'ocua yá mfeni maxøgue nú'u to gatho 'bui ja ra ngu. Nu'ú øt'a njabu hønse pa da data ra boja.

¹² Nuya me Creta, 'na de yá badi'u bi ma de yá mengu rá haise ne bi 'ñena: “Ya me Creta nzantho xi ya c'uamba. Xi ya ts'o'mui ngu ya zate, ne ya ts'o'yo'u, ne xi ya dahñei.”

¹³ Nú'a bi mąnga nura badi'a gue'a xi majuani. Hangue ringue'a xi da zofo nts'edi nuya cu pa da gamfri xá hño nú'a majuani. ¹⁴ Nehe xipi gue hinda hñuxa nt'øde ya 'bede nú'a xa bensehe ya xodyo, nixi nú'a ri manda de yá mfeni sehe nú'u ya ja'i hingui camfri nú'a majuani.

¹⁵ Pa nú'u to'o xá nt'axi yá mfeni, gatho ya t'øt'e xá nt'axi pa gue'u. Pe pa nú'u to'o xá nts'o yá mfeni ne hingyá gamfri, gatho ya t'øt'e xá nts'o pa gue'u, ngue'a xá nts'o yá mfeni ne hingui tsa da badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu. ¹⁶ Nu'ú ma gue pa Ajuá, pe co yá ts'o'befi dri hnequi gue hina, ngue'a ya ts'o'mui ne ya ts'o'yøde, ne hingui tsa da 'yøt'e nú'a xá hño.

2

Ra hoga nt'utuate

¹ Pe nu'í, nu'a gui ma, ma ngu nú'a udi ra hoga nt'utuate. ² Zofo nuya zi tio pa hinda nti, dya 'ñequ'ei, ne da 'ño co ndunthi ra mfadi, da 'múi xá hño ja ra jamfri, da me'tsa ra hmate, ne da zeta nú'a da 'ñepi. ³ Nehe ya zi tia da 'ño xá hño co ra t'equ'ei, hindya guxa nc'uamba, hindya tixfani, da 'ñudi nú'a xá hño. ⁴ Da 'ñutuabi ya bas'behña gue da madi yá dame ne yá batsi. ⁵ Da 'ñutuabi gue da 'ño co ndunthi ra mfadi, da 'ño strá nt'axi yá mfeni, da badi da su yá ngu, dya hoja'i, ne da 'yøte yá dame. Mahyoni da 'yøt'a njabu pa ni 'na hinto da ñama'ñu de rá noya Ajuá.

⁶ Nehe zofu ya batsa'ñøhø gue da 'ño co ndunthi ra mfadi. ⁷ Ne'i nzantho gui 'yo xá hño pa njabũ nu ma'ra da 'yøt'a nehe ngu guí øt'e. Ora guí utuate, 'ñudi nú'a xi majuani, ne 'ñudi ngu rí 'ñehe. ⁸ Nehe gui m̄anga ya hoga noya nú'u hinda za to da c'a'ts'a'i. 'Bũ gui njabũ da 'beta yá tsa nú'u to'o ri utsaguihũ, ne hinda za da ñama'ñũ de guecjũ.

⁹ Nehe zofu ya 'bego gue da 'yøta yá hmu, ne nzantho da m̄efi con gathu yá m̄ui nú'a dra 'bepi. Hindya dadi. ¹⁰ Hinda bepi rá hmu, da supa nú'a te pe'tsa rá hmu, pa njabũ ya 'bego nzantho da 'ñe'tsua rá nsu rá noya Ajuã ma Pøhøtehũ.

¹¹ Ajuã ya xa 'ñudi rá hñoja'i pa gathu ra meximhai da za da mpøhø. ¹² Ne co rá hñoja'i'a utcahũ gue ga 'ueguehũ de ya ts'oqui ne de yá ts'onc'at'i ra ximhai, ne utcahũ ga 'bũhũ ngu rí 'ñehe de dí 'yohũua nuya pabya, ne ga 'yohũ co ndunthi ra mfadi, ne ga øthũ nú'a xá hño ja rá thandi'a. ¹³ Nehe utcahũ ga ndø'mhũ co ra johya nú'a ra pa da yopa 'ñehe ma zi Pøhøtehũ ra Jesucristo co rá nsunda, ngu nú'a xa ñatcaguihũ. Y nú'a go gues'e'a Ajuã ja rá danga ts'edi. ¹⁴ Nu'a go gue'a bi unsehẽ rá te pa bi ñangaguihũ de gathu nú'a xá nts'o. Bi du'a pa bi xugaguihũ de gathu ma ts'oquihũ pa dyá metiguihũ'a, nehe pa ga ja ga øthũ nú'a xá hño.

¹⁵ Nuna guehna gui m̄a, ne gui nzote y gui ntsate. Ne gui m̄a con gathu ra ts'edi nú'a xa 'ra'a Ajuã pa hinto da 'ñena gue hinte ri muui nú'a guí m̄a.

3

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya gamfri

¹ Nehe bembabi ya cu gue da 'yøta ya nda ne gathu ma'ra nú'u to'o ha ra ts'atbi, hinda nø'tuabi, ne di 'bũ pa da 'yøt'a gathu nú'a xá hño. ² Hinda ñama'ñũ de ni 'naya miq'u'eiu, hindya necatuhni, di ja yá hm̄ate, ne xi da nhyoja'i con gathu yá miq'u'eiu.

³ Ngue'a nuju ma'met'o ndyá 'ñamfenihũ, ndyá ts'o'yødehũ, hinduí øtehũ Ajuã. Stí 'medihũ ja ya ts'oqui. Ndí pe'tshũ ndunthi ya ts'onc'at'i ne ya ts'ojohya de ra ximhai. Ndí 'bũhũ ja ra nts'o'm̄ui ne ndí hyøcuahũ nú'a te mi pe'tsa ma'ra. Ndyá nt'utsahũ ne ndrí 'ñatsahũ 'na ngu ma'na. ⁴ Pe Ajuã ma zi Pøhøtehũ bi 'ñutcahũ rá hñoja'i ne rá danga hm̄ate nú'a pescahũ. ⁵ Hangué nu'a bi pøhøguihũ. Hingue bi pøhøguihũ por ma hoga 'befihũ nú'a stá øthmahũ. Nu'a bi pøhøguihũ ngue'a bi huegaguihũ ne bi xugaguihũ de ma ts'oquihũ nu ndá yopa 'bũhũ ma'ra'yo, ne bi 'racjũ ra M̄aca Ndañi pa bi patca ma 'm̄uihũ. ⁶ Ajuã bá pencaguihũ rá M̄aca Ndañi con gathu rá ts'edi ngue'a ma zi Hmuhũ ra Jesucristo bi pøhøguihũ. ⁷ Hangué po rá danga hñoja'i Ajuã ya hinte ma ts'oqui dí tuhũ, ne dí tø'mhũ ra te pa nzantho nú'a bi ñatcahũ.

⁸ Nuya noya dí m̄a go guehya majuani, hangue dí ne ja guetbũ gui m̄a pa da ja da 'yøt'e'u xá hño gathu to'o xa gamfri Ajuã. Go guehya ya noya xá hño, go 'nara hño pa gathu ya ja'i. ⁹ Oxqui hu'tsua nt'øde nuyá noya ya 'bemfeni gá ja'i, nixi nuyá 'bede xa zanse'u de maya'bũ. Oxqui mpamhyau'i nixi gui ntsanoyau'i de rá ley ra Moise, ngue'a gathu nuya 'bede'u hinte rí hñaqui y nixi hinte ri muui.

¹⁰ 'Bũ 'na to'o 'ueca ya cu ne ya xcá zofu yo'qui o hñu'qui ne hinxa ne xa 'yøde, 'ueque'a. ¹¹ Ngue'a nu'í guí padi gue nú'a ra ja'i'a ya xa 'uegue de nú'a majuani ne øt'a ya ts'oqui, hangue po rá mfeni sehẽ'a ya xa ncondena.

Ra Tito sipi da mats'i 'raya cu

¹² Nu xcrá pehn'abũ ra cu Artema o ra cu Tiquico, gui ja gui 'ñehe 'bestho pa Nicopoli pa ja grá nthuini, ngue'a stá beni gue ja ma grá 'bũhni nuya pa sta dagui ya tse. ¹³ Bá nexa ra cu Sena nú'a ra pønja, ne ra cu Polo, ne umbabi'u gathu nú'a te da 'yø'tua ra 'bedi má 'ñu. ¹⁴ Nehe numa zi cuhũ bí 'bũ de guepu gui zofu pa da nza'i da m̄p̄efi xá hño, hingue da 'mũtho, pa njabũ da za da mfaste'u habũ mahyoni.

Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan Pablo ri yopa zenjua ya gamfri ne apa Ajuã por gue'u

¹⁵ Ri fat'ajuã'i gathu nú'u dí 'bũ'beua. Nehe fat'ajuãbũ gathu nú'u ma hm̄aca cuhũ ja ra jamfri. Ajuã da jap'a'ihũ grí gathohũ. Njabũ gue'a.

RA FILEMÓN

RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA FILEMÓN

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Filemón

¹ Núga drá Pablo dí jot'ua ja ra fadi po rá ngue ma zi Hmuhə ra Jesucristo. Zi cu Fili, ma zi hmāca cu'ihē ne ma compa'ihē de ja rá 'bēfi Ajuā, núga ne ra cu Timu dí op'a'ihē nuna carta. ² Dí pempabihe ra nzengua gatho ya cu nú'ə ri munts'ibə ja ri ngu. Nehe dí pempahe ra nzengua ra nju Apia, ne ra cu Arquipo, go gue'a faxcahe pa dí ñambahe rá noya Ajuā. ³ Ajuā ma Dadahə ne ma zi Hmuhə ra Jesucristo da jap'a'ihə ne da max'ahə pa gui 'buhə te rá 'ñentho.

Rá jamfri ne rá hmāte ra Filemón

⁴ Ora dí apa Ajuā, nzantho dí beñ'a'i nehe, ne dí umba njamādi'a ⁵ ngue'a dí øde de nú'a ra hmāte ne ra jamfri guí pe'tsua ma Zidadahə ra Jesu, ne de ra hmāte guí pe'tsua gatho nú'ə xa gamfri Ajuā. ⁶ Nehe dí apabi Ajuā por nú'ə to'o xa gamfri ngue'a xa hyant'a'i ri jamfri, pa da hñani'ə gatho nú'ə ya japi ri 'racjə ra Zidada Jesucristo. ⁷ Nu'i ma zi cu'i, xi xcá jaqui ga johya ne xcá hubga ma mui, ngue'a dí øde tengu ri hmāte, asta ma'ra ya cu xcá nupa yá mfeni.

Ra apostol Nsan Pablo apa 'nara favo ra Filemón pa ra Onesimo rá nzai'βεγο

⁸ Núga rá apostolgui ra Zidada Jesucristo, hangue dí hā ra ts'edi pa ga 'bep'a'ihmā gui 'yøt'e nú'a rí 'ñep'a'i, ⁹ pe nu'a ga øt'e, ma'na xá hño ga a'a'i 'nara favo co ra hmāte. Núga drá Pablo ya drá daqu'ei y dí jot'ua ja ra fadi po rá ngue ra Zidada Jesucristo, ¹⁰ dí bante'i po ra cu Onesimo, núni ri 'begohmā, ya bi gamfri Ajuā ngue'a dá zofo de guecua ja ra fadi, y dí øt'a ra uenda gue ma t'ə ngue'a bi gamfri nú'a dá xipi.

¹¹ Ya pa xa thogui, nuni ra Onesimo himrá hoga 'βεγο himi pep'a'i ngu rí 'ñehe, pe nubyá hā, go 'nara hoga 'βεγο pa gue'e ne pa gueque nehe. ¹² Dí pen'a'ibə pa da yopa 'mupə ma'na'qui, hangue numahño, ja ra uenda go gueque dá tsømbə, ngue'a xi drí madini. ¹³ Nuga ga nehma ga tsami pa da mepcaguiua ja ra fadi, pa nú'a go gui pepchamā, go da mepcani núbya de dí oua fadi po rá ngue ra maça noya. ¹⁴ Pe hindí ne ga øt'a njabə nsinque ri nsequi, ngue'a hindí ja'i gui faxqui, pe 'bə gui faxqui, dí ne gue de ri pahase. ¹⁵ Pøde Ajuā bi 'yøt'e pa bi 'ba't'a'i 'raya pa ra Onesimo, pa njabə da yo menga ja ri ngu pa gui 'buhui pa nzantho, ¹⁶ ya hingue ngu 'nadra 'begotho, nubyá ya go 'nara hmāca cu. Nugá xi dí madini, pe nu'í ma'na rí 'ñep'a'i gui madi ngue'a nubyá hingo hønse ri 'begotho, nehe go ri cu de ja ma Zidadahə.

¹⁷ Nu'bə grí maçagui ngu 'nara hoga compa ja rá 'bēfi Ajuā, nu'bú nu sta zømbə ra cu Onesimo, xi da numahño, 'yøt'a ra uenda gue go guecagui dá tsømbə. ¹⁸ 'Bə xa 'yøt'a'i 'nara nts'o'mui, o 'bə tu'a 'nara thai, go da tsogagui de ma uenda. ¹⁹ Núga drá Pablo dí huxa ma thuhu co ma 'yεεε gue go ma ga ju't'a'i. Nugá hinga ma ga eñ'a'i gue go guí tucagui ngue'a go dá xi'a'i rá noya Ajuā. ²⁰ Hangue dí bante'i gui 'yøt'a núna dí xi'i, ngue'a guí camfri ra Zidada Jesucristo, pa njabə gui jaqui ga johya, ngue'a dí.ncuhə ja ra Zidada Jesu.

²¹ Dí op'a'i ngue'a dí paði xá hño gue xi grá hoga'yøde, ne dí paði gue ma'na ndunthi ma gui 'yøt'e que núna dí xi'a'i. ²² Y nehe dí ne ga xi'a'i gui hoqui habə ga tsaya, ngue'a dí tø'mi gue nú'a xcá 'yaphə Ajuā ma da 'yøt'e pa ga mabə ga tsøñ'ahə.

Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan Pablo ri yopa zengua ya gamfri ne apa Ajuā por gue'ə

²³ Peñ'a'i ra nzengua ra cu Epafra núni jot'ua fadi nehe mahyegui con gueque po rá ngue ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Nehe peñ'a'i ra nzengua ra cu Aristarco, ne ra cu Dema, ne ra cu Luca, nuyə go guehyə faxcagui ja rá 'bēfi Ajuā.

²⁵ Ma Zidadahũ ra Jesucristo da jap'a'ihũ guí gathohũ. Njabũ gue'a.

RA EBREO RA CARTA NÚ'A BI 'BEMPA YA EBREO

Ajuá bá pēhna rá T'ú pa bi zocaguihú

¹ Maya'bú Ajuá bi zofo ndu ma xitahú ndunthi ya 'mi'qui de 'rama'na'ño ya modo. Go yá 'mehni bi xipabi rá noya 'na hangutho pa go bi zofo'ú ndu ma xitahú. ² Pe nubyá de yá ngats'i ya pa, Ajuá bá pēhna rá T'ú pa bi zocaguihú. Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'yε'a pa bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'a te ja, ne xa dapabi'a gatho nú'a te ja pa rá meti'a. ³ Y nurá nsunda rá T'ú Ajuá gue'a rá nsunda rá Dada nehe, y nurá 'múi rá T'ú Ajuá gue'a rá 'múi Ajuá ra Dada. Gatho ya t'ót'e nú'ú bí ja mahets'i ne nú'ú jaua ja ra ximhai o ja rá 'yε ra T'ú, ne nu'a ri su'ú co rá ts'edi rá noya. Go gue'a bi du pa bi xugaguihú gatho ma ts'oquihú, nepu bi ma mahets'i ne bá hudi ja rá 'ñei de habú bí hudi Ajuá rá Dada to pε'tsa gatho ra ts'edi.

Rá T'ú Ajuá ma'na há ra ts'edi que ya enxε

⁴ Rá T'ú Ajuá ma'na há ra ts'edi que ya enxε, ne Ajuá bi hñu'mbabi'a 'nara thuhu ma'na ja rá nsu que nú'a pε'tsa ya enxε. ⁵ Ajuá hinhya'mú xa 'ñembabi 'nara enxε ngu nuna ra noya bi xipa rá T'ú, bi 'ñembi:

Nu'i go gue'e ma T'ú'i,

ne nubyá ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri Dadagui.

Ajuá hinhya'mú bi má de 'nara enxε:

Nuga go gueque drá Dadagui'a,

ne nú'a go di gue'a ma T'ú.

⁶ Ha nu mbá pēhna Ajuá rá 'ra T'ú ja ra ximhai, bi 'ñena njaua:

Gatho ya enxε dá nsundabi ma T'ú.

⁷ Y de ya enxε Ajuá bi 'ñena njaua:

Ya enxε nú'ú pεpcagui ne dí pēhni, dí japi da nja ngu ra ndahi,

ne dí japi da nja ngu 'nara tsibi.

⁸ Pe Ajuá bi 'ñemba njaua rá T'ú:

Nu'i grá Ajuá, ma gui ndá pa nzantho;

ne nuri hmanda gue'a 'nara hmanda dega hoga ts'utbi.

⁹ Xi grí ho 'bú t'ót'a ra hño, pe hingrí ho 'bú t'ót'a ra nts'o'múi;

hangue por gue'a núga ri Ajuagui stá hux'a'i,

ne stá 'ra'a ndunthi ra johya que gatho ma'ra nú'ú to'o 'búi con gue'e.

¹⁰ Nehe Ajuá bi 'ñemba njaua rá T'ú:

Nu'i grá zi Hmu, go gue'e gá hoca ra ximhai de mi othotho gatho nú'a te ja;

ne go gue'e gá hoca mahets'i.

¹¹ Gatho'ú ma da uadi, pe nu'í ma gui 'búi pa nzantho.

Gatho'ú ma da thegue ngu thegue 'nara dutu;

¹² ma gui pants'i'ú ngu 'nara he,

ne ma gui pati'ú ngu 'raya zεhe.

Pe nu'í go di gue'atho pa nzantho,

y nuri te hinhya'mú ma da uadi.

¹³ Ajuá hinhya'mú bi 'ñembabi ni 'nara enxε ngu nuna ra noya bi xipa rá T'ú, bi 'ñembi:

Hñudiua ja ma 'ñei,

asta hinga tsogui ri ncontra rí nga'ti ri ua.

¹⁴ Gatho ya enxε go dega ndahitho ne pεpabi Ajuá, xuá mehni pa da mεpabi gatho ya nthahni nú'ú ma da mpøhø.

2

Jamasuh ra mpøhø

¹ Hangué por gue'a mahyoni ga huxhø nt'øde de nú'a stá ødehø, pa njabø hinga 'ueguehø de nú'a dí camfrihø. ² Nú'a ra ley bi manda Ajuá maya'bø po ya enxé bi fadi gue go gue'a majuani, ne Ajuá bi castiga ngu mrí 'ñepi nuto bi 'yøt'a ya ts'oqui ngue'a himbi ne bi 'yøte'a. ³ Nu'bú ¿hanja da za ga mponthø rá cue Ajuá 'bø núju hindí huxhø nt'øde xá hño nuya hoga noya xi di muui ndunthi ne xicju hanja da za ga mpøhøhø? Nuya hoga noya dega mpøhø go rá mudi bi manse ra Zidada Jesu, nepø nú'u to'o xi bi 'yøde nuya noyaya bi xicju gue go gue'a majuani. ⁴ Nehe Ajuá bi damajuani mahyegui co nú'u to'o bi xicaguihø nuya ya noya, ngue'a bi 'ñudi 'raya nt'udi, ne bi 'yøt'a ya danga milagro ne ma'ra ya danga 'befi, ne bi 'racju ra ts'edi de ra Mäca Ndañi ngu tengü rá paha Ajuá pa ga pephø'a cada 'na de guecjø.

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi nja'i ngu núju yá cuguihø

⁵ Nehe Ajuá hinxa hñuxa ya enxé pa go da ndä ja nú'a ra 'ra'yo ximhai ma ga xi'ahø. ⁶ Nu'a xa 'yøt'e, xa hñuxa ya ja'i pa go da ndä'u, ngu manga 'na xeni de ja ra Mäca T'ofø ne ena:

Nu'i Ajuá ma Dada'i, ¿te ri muui ra ja'i de ra ximhai pa guí beni de gue'a?

¿Te ri muui'a pa guí ne gui fats'i?

⁷ Go 'raya patho ma'na xcá umba yá nsu ya enxé que gue'a,

ne 'mefa gá umba ra nsu xi ra dangui ngu nú'a ra nsu t'umbabi 'nara ndä.

Ne xcá hñuts'i pa da manda ya t'øt'e nú'u xcá hoqui;

⁸ xcá hñuts'i'a pa da manda gathø.

Njabø Ajuá xa hñuxa ya ja'i pa da manda gathø nú'a te ja ja ra ximhai ne himbi gothø ni 'nara t'øt'e nú'a himbi t'ent'ua ja yá 'yε'u. Pe nubyá hinxa hnequithø gue ya ja'i dri ndä de gathø ya t'øt'e. ⁹ Pe dí pahø gue nura Zidada Jesu hä, ri ndä de gathø ya t'øt'e. Pe po 'raya patho ma'na bi nja yá nsu ya enxé que gue'a, y njabø bi du po rá ngue gathø ya ja'i po rá hñoja'i Ajuá. Pe nubyá ya xa t'umba 'nara nsu dega ndä, ngue'a bi sufri ne bi du por guecjø.

¹⁰ Ajuá bi hyoca gathø ya t'øt'e pa rá nsunda'a, ne ri su. Hangué bi 'ñepi bi mehna ra Jesu pa bi sufri, pa njabø bi nhyoga pøhøte pa da za da zixa gathø nú'u yá batsi Ajuá pa da 'muhui'u ja rá nsunda'a. ¹¹ Ra zi Hmu Jesu go gue'a ri t'axca ya ja'i de yá ts'oqui. Y nú'a ne nú'u to'o xa t'axqui, 'nada yá Dada. Hangué ra zi Hmu Jesu rá T'u Ajuá hindi ntsa da 'ñena gue go gue'u yá cu. ¹² Hangué enga ja ra Mäca T'ofø:

Nú'u ma cu ma ga xipabi de gue'e,

y con gue'u ma ga tu't'ahe ya jahña ja ra hmunts'i.

¹³ Nehe ena:

Ma ga huxa ma jamfri ja Ajuá.

Nehe ena:

Ja dí 'bucua co nuyø yá batsi Ajuá xa 'yentc'a ja ma 'yε.

¹⁴ Nuyá batsi Ajuá go ya meximhai pε'tsa ra ji co ra ndø'yo, hangué ra Zidada Jesu bi 'ñe bi nja'i nehe ngu'u pa bi za bi du, ne co nú'a rá du bi thogui'a bi za bi huatua rá ts'edi ra ts'ondäñi nú'a to'o mi hä ra ts'edi de ra du. ¹⁵ Y njabø bi za bi 'be ra ntsu nú'u to'o nzanthø mi tsu ra du. ¹⁶ Dí padihø gue ra Zidada Jesu himbi 'ñehe pa e da mats'i ya enxé. Nu'a bi 'ñehe pa e bi maxcaguihø núju stí 'ñehehø de yá ja'i ndu ra Abrá. ¹⁷ Y pa bi za bi maxcaguihø, mahyoni bi thogui gathø ngu nú'a dí thoguihø núju yá cuguihø'a. Hangué ja rá nthecate con guecjø, ne bi nhyoga ndä gá macja de guecjø ja rá 'befi Ajuá, ngue'a po nú'a ra du bi thogui, Ajuá bi za bi punga ma ts'oquihø. ¹⁸ Y nubyá nu'a tsa da maxa nú'u to'o tho ya thogui, ngue'a nuse'a bi sufri ne bi tho ya thogui nehe.

3

Ra Zidada Jesu ma'na ja rá nsu'a que ra Moise

¹ Hangué ma zi maca cu'ihú, nú'ahú xa zohna'ihú Ajuá pa gui maha mahets'i, xi da beñhú ra Zidada Jesucristo nú'a rá 'mehni Ajuá pa bi 'ñutcahú nú'a dí camfrihú, nehe go gue'a ma ndá gá macjahú de ma jamfrihú. ² Ajuá go bi hñuts'i'a pa da ndá gá macja, y nu'á xi pɛpabi xá hño, nja ngu ra Moise bi mɛpabi xá hño nu mí supa gatho rá hnini Ajuá. ³ Y ra Zidada Jesu ma'na rí 'ñepi da nja rá nsu que ra Moise, nja ngu nú'a to'o hoca 'nara ngu, ma'na ja rá nsu'a que ra ngu. ⁴ Ngue'a 'nara ngu, 'bui to'o xa hyoqui, pe nu Ajuá go gue'a bi hyoca te gatho ja. ⁵ Xi majuani ra Moise mi gue'a 'nara hoga 'bego mi supa rá hnini Ajuá, y nú'a mrá 'befi'a mri damajuani de nú'a mi ma da mǎnga Ajuá 'mefa. ⁶ Pe ra zi Hmu Jesucristo go gue'a ra ndá de rá hnini Ajuá, ngue'a go gue'a rá T'u'a, y nu'á nzantho øt'a rá 'befi xá hño. Y nujú go rá hniniguihú Ajuá 'bú xi ga suhú ma jamfrihú asta rá ngats'i ra pa, ne xi ga tømhu co 'nara johya nú'a ra nthø'mate dí pɛ'tshú.

Ra tsaya pa rá hnini Ajuá

⁷ Ra Maca Ndahi bi 'ñena ja ra Maca T'ofó:

'Bú núbya gui 'yøhú, nú'ahú zo'ahú Ajuá,

⁸ osti megui ri corasohú ngu bi nja nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise ja ra mbonthi ne bi nø'tuabi Ajuá y bi tsø'tua rá múi.

⁹ Nehe bi 'ñena Ajuá: Ndu ri dadahú xi mi mfadagui'u,

masque xqui hyanda ya dǎnga nt'udi stí øt'a ja yá thandi de nú'u ñote njeya bi 'ño'u ja ra mbonthi.

¹⁰ Hangué por gue'a bi tsøtca ma múi'u,

ne dá ena: “Nuya ja'i'u nzantho 'yo 'nambú yá mfeni,

ne hinxa ne'u xa 'yøt'a ngu nú'a stá xipabi.”

¹¹ Hangué bi tsøtca ma múi'u, ne dá jurabi

gue hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

¹² Ma zi cu'ihú, jamasuhú gue ni 'na de gue'ahú hinda nts'oca ri mfenihú po ra 'ñajamfri nú'a da ja'ahú gui 'ueguehú de Ajuá nú'a te. ¹³ Nu'a gui 'yøthú, 'na pa ngu 'na pa gui nupa mfenihú 'na ngu ma'na de núbya zocjü Ajuá, pa ni 'na de gue'ahú hinda hya'ahú ya ts'onthate de ya ts'oqui ne da ja'ahú da megui ri corasohú. ¹⁴ Ngue'a 'bú ga siguihú ga camfrihú asta rá ngats'i ra pa, ne hinga 'ueguehú de nú'a stá camfrihú desde rá múdi, nu'bú há, ga johyahú ga 'buhú mahyegui co ra Zidada Jesucristo pa nzantho.

¹⁵ Beñhú nú'a ra xeni habú ena:

'Bú núbya gui 'yøhú, nú'ahú zo'ahú Ajuá,

osti megui ri corasohú ngu bi nja nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise ne bi nø'tuabi Ajuá y bi tsø'tua rá múi.

¹⁶ ¿To'o nú'u bi 'yøde rá noya Ajuá nepü bi nø'tuabi? ¿Ha gue hingo gue'u nú'u bá pønga de Egipto, nú'u bá tsi ra Moise? Haha, go gue'u. ¹⁷ Ne ¿xi con to'o bi bø rá cue Ajuá gatho nú'u ñote njeya? ¿Ha gue hingue co nú'u bi 'yøt'a ya ts'oqui, hangué ja bi du de guehni ja ra mbonthi ne ja bi gohini yá ndo'yo'u? Haha, go gue'u. ¹⁸ Ne ¿xi to'o nú'u bi má Ajuá gue xi majuani hinda ma da ntsayau Ajuá ja rá tsaya? ¿Ha gue hingo nú'u bi nts'o'yøde? Haha, go gue'u. ¹⁹ Hangué dí pahú xá hño gue nu'ú himbi za bi ntsayau Ajuá ja nú'a rá tsaya ngue'a himbi ne bi gamfri'u.

4

¹ Nubyá jatho nú'a ra tsaya xquí hñá'tuabi nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise, y go gue'a ri ñatcaguihú Ajuá. Hangué mahyoni xi ga nsuhú pa ni 'na de guecaguihú hinga 'behú nú'a ra tsaya'a. ² Ngue'a nú'a ra hoga noya bi sipabi nú'u ya ja'i'u hinte bi muui pa gue'u ngue'a himbi gamfri'u. ³ Pe núju dyá gamfrihú há, ma ga cuthú ja rá tsaya Ajuá pa ga tsayahú con gue'a, pe nú'u to'o mri 'ñoui ra Moise, himbi ntsaya'u ja rá tsaya Ajuá, ngue'a Ajuá bi 'ñena:

Nú'u ya ja'i'u bi tsøtca ma múi, ne dá jurabi

gue hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

Nu'ú himbi yut'i ja rá tsaya Ajuá masque ya mi ja nú'a ra tsaya'a desde mi uadi bi hyoca ra ximhai, hangue ja bi ntsaya'a. ⁴ Ngue'a ja ra Maça T'ofó ma de rá yoto ma pa, habu ena njaua:

Rá yoto ma pa Ajuá hinte ma 'befi bi 'yot'e, ngue'a ya xqui ua gatho rá 'befi, hangue bi ntsaya.

⁵ Ne ma'na ra xeni de ra Maça T'ofó ena:

Nú'u ya ja'i'u hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

⁶ Nú'u to'o rá mudi bi 'yode ya hoga noya himbi yut'i'u habu da ntsaya'u con gue'a, ngue'a myá ts'o'yode'u, hangue nubyá jatho ra hñá'ti pa to da yut'i da ntsaya con gue'a. ⁷ Ngue'a Ajuá bi hñuxa ma'na ra pa pa to da yut'i da ntsaya con gue'a, y nú'a ra pa bi ma go guepya ya paya. De ya xqui thogui ndunthi ya jeya Ajuá bi zocaguihu po yá noya ndu ra Davi. Nu'á bi ma ja ra Maça T'ofó ja nú'a ra xeni habu stá mañhu, ne ena:

'Bu núbya gui 'yohu, nú'ahu zo'ahu Ajuá,

osti megui ri corasohu.

⁸ 'Bu ra Josue xa zixhma nú'u mri 'ñoui ra Moise pa xa ntsayahma'u, nu'bú Ajuá hinxa yopa mahma de ma'na ra pa. ⁹ Hangue dí pahu gue jatho 'nara tsaya pa gatho rá hnini Ajuá, 'nara tsaya hinhya'mu ma da uadi. ¹⁰ Ngue'a nu'u tó'o ya xa yut'a ja nú'a ra tsaya'a, ya tsaya de gatho yá 'befi, ngu bi ntsaya Ajuá de gatho rá 'befi'a. ¹¹ Hangue nujú ga othu ra ts'edi pa ga cuthu ja nú'a ra tsaya'a. Xi ga nsuhu gue ni 'na de guecju hinga nts'o'yodehu ngu nú'u mri 'ñoui ra Moise, hangue himbi za bi yut'a habu mi ne Ajuá xa ntsayauihma'u.

¹² Ma ga nsuhu, ngue'a rá noya Ajuá ja rá te, ne pe'tsa ndunthi rá ts'edi, ne patcahu asta mbo ma mfenihu. Nu'á ma'na ja rá ts'edi que nu'araza ra huai dega yo filo. 'Nara huai tsa da yut'a ja ya tócando'yo ne tsa da hyeca ya ndo'yo, pe nurá noya Ajuá ma'na ja rá ts'edi, nú'á tsa da xenga gatho ya mfeni pa da japi da hnequi gatho nú'a bengá ja rá mfeni 'na, ne hanja ne da 'yot'e nú'a beni da 'yot'e. ¹³ Ajuá handi ne padi gatho nú'a dí othu ne dí beñhu, ngue'a nu'á gatho go xa hyoqui ne padi gatho nú'a te ja. Ne hinda za te da t'acuabi nixi te da jombabi'a, ngue'a nu'á ya padi gatho, y go gue'a ma ga daphu nguenda de gatho nú'a stá othu.

Ra Zidada Jesu go gue'a ra nda gá macja

¹⁴ Ra Zidada Jesucristo rá T'u Ajuá gue'a ma danga nda gá macjahu y bi ma bí 'bui ja rá thandi Ajuá. Hangue por gue'a mahyoni ga siguihu xá hño ja ma jamfrihu. ¹⁵ Ngue'a numa nda gá macjahu padi gue otho ma ts'edihu ora dí thohu ya ts'othogui o ra ora ne da thacju pa ga othmahu 'nara ts'oqui, hangue nu'á pescahu ra nthe cate, ngue'a ne'a bi thogui njabu ngu nú'a dí thohu nehe, pe nu'á hinhya'mu bi 'yot'a 'nara ts'oqui. ¹⁶ Hangue hinga ntsuhu ga joñhu ja rá thandi Ajuá nú'a ra hoja'i, ne ga xiphu gatho nú'a dí thoguihu, y nu'á da huegaguihu, ne da maxcaguihu ora dí homfu rá mfats'i, ngue'a nu'á xi ra dangui rá hñoja'i pa guecaguihu.

5

¹ Cada 'nara nda gá macja de ja ra ndaxjua ley xa thahni de ja ya ja'i, ne xa thuts'i pa da mepabi Ajuá po rá ngue ya ja'i. Nu'ú xa thuts'i pa da umbabi Ajuá nú'u ya 'baha haxa ya ja'i, ne gatho ya hñá'ti dega mbo'oni nú'u umbabi Ajuá pa da pumba yá ts'oqui. ² Nú'u ya nda gá macja ja yá ts'oqui nehe. Hangue por gue'a tsa da zofó co ra nthe cate nuya ja'i ot'a ya ts'oqui ne hingui padi nú'a ot'e'u. ³ Hangue ya nda gá macja pe'tsi da hyo ya mbo'oni pa da umba Ajuá, hingue hønse pa yá ts'oqui ya ja'i, nehe pa yá ts'oqui de gues'e'u.

⁴ Y hingui tsa de gues'e 'na da gu ra nsu dega nda gá macja. Ngue'a Ajuá go huans'e'a nú'a to'o da me nú'a ra 'befi'a, njabu ngu ra Aarón, Ajuá go bi huans'e'a. ⁵ Ra Zidada Jesucristo bi njabu nehe. Nu'á himbi hñuxase rá nsu dega nda gá macja, nu Ajuá go gue'a bi umbabi nú'a ra nsu'a. Xqui 'ñembabi ja ra Maça T'ofó:

Nu'i go gue'e ma T'u'i;

ne nubyá ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri Dadagui.

⁶ Nehe ja ma'na ra xeni de ra M̄aca T'of̄o, Ajūa bi xipabi rá T'ũ, bi 'ñembi: Nu'i go gue'e gr̄a mac̄ja pa nzan̄tho ngu bi mac̄ja ra Melquisede.

⁷ Nu de mi 'bucua ra Zidada Jesucristo ja ra ximhai, bi 'yapabi Ajūa rá Dada nú'a mi tsahma xa ñani'a pa hinxa duhma. Xi mi apabi rá Dada con gatho rá mui asta mi zoni'a. Y nurá Dada bi 'yøtua rá nt'adi'a, ngue'a ra Jesu nzan̄tho mi ø'tua gatho rá paha rá Dada. ⁸ Pe nu'á masque go guese'a rá T'ũ Ajūa, pe ma'na mi 'yo mi padi da 'yø'tua rá paha Ajūa po nú'a bi sufri. ⁹ Hangué nu de mi padi da 'yø'tua gatho rá paha'a, nu'bú nu'á bi za bi pøhø nú'ũ gatho to'o øte'a. ¹⁰ Y Ajūa bi umbabi ra nsu dega nda gá mac̄ja ngu bi mac̄ja ra Melquisede.

Xá nts'o pa to'o da 'uegue de rá jamfri

¹¹ Dí pe'tsa ndunthi te ga xi'ahũ de guehna, masque xá hñei ga xi'ahũ xá hño ngue'a hinxcá nehũ da zo ja ri mfenihũ xá hño rá noya Ajūa. ¹² Ya ø'ta ndunthi ya pa xcá camfrihũ. Y nubyá ya go gri xahnatehũ hmah̄a pa ma'ra, pe hinxa za te xcá 'yøthũ. Nu'ahũ mahyoni to da yopa 'ñu't'ahũ ma'na'qui nú'ũ ya mudi nt'utuate hingui hei de ra M̄aca T'of̄o. Xcá yopa njahũ ngu ya batsi nú'ũ tsutho, otho yá ts'edi. ¹³ Hangué mahyoni da t'u't'a'ihũ co ya noya hingui hei, ngu ra t'ũca batsi nú'a hønse ra 'ba tsi, ne hingui padi da zi ma'ra ya nzaqui, ngue'a nu'ahũ hinguí pahũ tengu ra hoga te de ja rá noya Ajūa. ¹⁴ Pe nú'ũ ma'ra ya nzaqui, gue'ũ pa ya danga ja'i, njabũtho nehe nú'ũ ya nt'utuate ma'na xá hñei gue'ũ pa nú'ũ to'o ya ja yá mfeni xá hño pa da badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñũ.

6

¹ Hangué hinga ñahũ hmah̄a de nuya ya mudi nt'utuate de ra jamfri de ra Zidada Jesucristo, ma ga ndanga ja'ihũ ja ma jamfrihũ. Ya hinga yopa mañhũ gue mahyoni ga ñobrihũ de gatho nuya 'befi tsixcahũ ja ra du, y gue mahyoni ga camfrihũ Ajūa. ² Nixi ga yopa mañhũ de nura sistehe, nixi de nú'a dí hu'tsuhũ ma 'yehũ nú'ũ xa gamfri, nixi de nú'a ma da yopa nte nú'ũ xa du, nixi de ra nsuca uenda nú'a ma da nja rá ngats'i ra pa, pa da hñanga cada 'na rá njut'i pa nzan̄tho. ³ Nu'a ga øthũ, co rá mfats'i Ajūa, ma'na ga pahũ nú'a da maxcahũ pa ma'na da nte ma jamfrihũ.

⁴ Nu'ũ tó'o ya bi hñani ra hyats'i de rá noya Ajūa, ne xa badi tengu nú'a ra 'baha dega te bí ja mahets'i, ne xa badi tengu ra japi ri unga ra M̄aca Ndāhi, ⁵ ne xa badi tengu ra hño de rá noya Ajūa, y co nuya danga nt'udi xa hyandi xa badi'ũ tengu rá nsunda nú'a ra te ma da nja 'mefa, ⁶ pe masque gatho nuya bi badi'ũ, nu'ú himbi ne bi sigui, hangué bi 'uegue'ũ de rá 'ñũ Ajūa, y ya njabũ hinda za da yopa mengui pa da ñobri'ũ. Ngue'a go gue'ũ ngu ri yopa pont'ua rá T'ũ Ajūa co yá 'ye sehe'ũ, ne ri 'betua rá tsa ja yá thandi ya ja'i. ⁷ Gatho ya ja'i nja ngu ra hai ri 'ñuni co nura 'ye 'uai. 'Bũ nú'a ra hai da umbabi 'nara hoga sofo nú'a to'o pefi'a, nu'bú ja ri hnequini rá japi Ajūa. ⁸ Pe nu'bũ nú'a ra hai da unga 'nara sofo dega 'mini ne dega ts'ondapo, nu'bú hinte ri muui'a, hønse ra ts'one tø'mi ne ra tsibi pa da nzø.

Ra nthø'mate nú'a faxcaguihũ pa hinga 'ueguehũ de nú'a dí camfrihũ

⁹ Pe nu'ahũ, ma zi hmadi cu'ihe, masque stá xi'ahe gatho nuya noyaya, dí pahe xá hño gue nu'ahũ hinxcá 'uehũ de rá 'ñũ Ajūa ngu xa nja nú'ũ ma'ra. Dí camfrihe gue ma gui hñañhũ gatho ya japi de ra mpøhø. ¹⁰ Ajūa xi ra hoja'i, hinda ma da pumfri de nuri 'befihũ xcá pefihũ dega hm̄ate ja rá thuhu'a. Xcá faxhũ ya cu y astabya guí sigui guí faxhũ'ũ. ¹¹ Pe nu'a xi dí nehe, dí nehe gue cada 'na de gue'ahũ mahyegui ngu guí øthũ ra ts'edi guí faxhũ ma'ra ya cu, nehe gui øthũ ra ts'edi gui pe'tshũ xá hño asta rá ngats'i ra pa nú'a ra nthø'mate guí pe'tshũ, pa njabũ gui hñañhũ nú'a guí tø'mhũ. ¹² Hindí nehe da zũ'ahũ ra ndahñei. 'Yøthũ ngu bi 'yø'ta nú'ũ bi gamfri xá hño ne bi dø'mi asta himbi hñani nú'a xqui ña'tua Ajūa.

¹³ Ajūa, nu mi ña'tuabi ya japi ra Abrá, bi jurasẽ da umba nú'a bi ña'tuabi. Himbi jura de ma'na, bi jura de rá thuhuse'a, ngue'a go guese'a ra dangui de gatho ma'ra. ¹⁴ Hangué

nu'á bi 'ñena: “Ma xi ga jap'a'i pa da nxanda ndunthi ri 'beto ne ri mbong'beto.” ¹⁵ Ra Abrá bi d'oma ndunthi ya pa asta himbi hñanga nú'a xqui hñatuabi. ¹⁶ Ya ja'i di jura co 'nara thuhu nú'a padi gue ma'na ra dangui de gue'u, pa da jamfri nú'a mañ'u, ne njabu hinda za to'o da 'ñembi gue hinga majuani nú'a mañ'u. ¹⁷ Hangué por gue'a Ajuá bi jurabi nú'u to'o xqui ña'tua ra hña'ti, pa da 'ñutui'u gue nu'á hinda ma da pata nú'a xqui beni. ¹⁸ Hangué ga pahú gue nú'a ra hña'ti bi ñatcahú Ajuá ne nú'a bi jura'a, gue'u yoho ya noya hinda za da mpadi, ngue'a Ajuá hingui tsa da nhyate de nú'a xa ma. Hangué co nú'u ya noya'u Ajuá 'racju 'nara danga humui núju stá joñhu con gue'a pa da sugaguihu, ne dí t'omhu ga hañhu nuna ra hña'ti dega hoga nthø'mate bi 'racju'a. ¹⁹ Y nuna nthø'matena faxcahu ndunthi pa hinga 'ueguehu de Ajuá. Nja ngu nú'a ra bøjá rá thuhu ra ancla di t'ent'a ja ra ndehe pa tsama ra barco pa hinda 'uegue de habu 'bai'a, njabu nehe numa nthø'matehu xa zoni asta ra Maca Luga habu bí 'bu Ajuá. ²⁰ Nuni ja bí 'buhni nehe ra Zidada Jesu. Nú'á bi 'met'o de guecju pa bi xogahu ra 'ñu, ne pa bi nda gá macja pa nzantho ngu bi nda gá macja ra Melquisede.

7

Ra Zidada Jesu bi thuts'i dega macja ngu bi macja ra Melquisede

¹ Nura Melquisede mrá nda de ra hnini Salé, ne mrá macja de Ajuá nú'a bí 'bui mahets'i. Bi ma bá thadi ra Abrá pa bá japi nu de ya mbá pengui bá ntunhui 'raya nda ne bá ntate'a. ² Nepu nura Abrá bi umba ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de gatho nú'a bá hanga ja ra tuhni. Nura thuhu Melquisede ne da 'ñena “ra hoga nda”, y nura noya Salé ne da 'ñena “ra hoga'mui”. Hangué nura Melquisede mrá hoga nda ne mrá nda dega hoga'mui. ³ Nú'á hingui mangua ja ra Maca T'ofu to'o mrá dada nixi to'o mrá nana, y nixi habu bá ehe. Nehe hingui ma de rá 'bui, nixi hingui ma ua bi du. Hangué go gue'a 'nara nt'udi de rá T'u Ajuá nú'a to'o ra macja pa nzantho.

⁴ Pahú gue nura Melquisede xi mrá dangui rá nsu. Hangué nura Abrá nú'a mrá dada de ya xodyo bi umba ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de gatho nú'a bá hanga ja ra tuhni. ⁵ Nú'u yá t'u ra Leví bi thuts'i dega macja bi hmandabi ngu mangua rá ley ra Moise gue da 'yapabi gatho ya ja'i de ra hnini 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, y gatho ra hnini mi ncu con gue'u, ngue'a gatho ya ja'i de ra hnini mahyegui co ya macja bá ehe de ra Abrá. ⁶ Masque nura Melquisede hinte myá njauí nuya Levita, pe nura Abrá bi umbabi ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, ha ra Melquisede bi japa ra Abrá nú'a to'o ya xqui ña'tuabi yá japi Ajuá. ⁷ Y dí pahú xá hño gue nu'a tó'o ri unga ra japi, ma'na ra dangui rá nsu que nú'a to'o hani. ⁸ Ya Levita mi t'umbabi 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, pe bi du'u. Ha ra Melquisede nehe'a bi t'umbabi 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, pe nu'á ja ra uenda tetho, ngue'a hingui mangua ja ra Maca T'ofu ua bi du. ⁹ Ra Leví ne gatho yá t'u nú'u bi macja mi t'umbabi'u ra 'ret'a parte de ra nthebe, ne da za ga mañhu gue nehe'u bi umbabi ra Melquisede ra 'ret'a parte de ra nthebe nú'bu mi ø't'a njabu nehe ra Abrá. ¹⁰ Masque ra Leví himi 'buihu nu mi ma ra Melquisede bá thadi ra Abrá, pe ja ra uenda ya mi 'bui'a, ngue'a nu'á mi 'buihu ja rá ndo'yo ra Abrá.

¹¹ Ya Levita mi utuabi ya me Israel te mi mahyoni da 'yøt'e pa da 'yøt'a nú'a mi mangua ra ley, ngue'a nu'ú go myá macja'u. 'Bu co yá 'befi ya Levita mi tsa da 'muhma xá hño ya me Israel co Ajuá, nu'bu ya himi mahyoni xa thuxhmaha ma'na'ño ra macja. Pe bi thuts'i ma'na'ño ra macja, y nura macja'a bi thuts'i dega macja ngu bi macja ra Melquisede, hingue ngu ra Aarón. ¹² 'Bu da mpadi ya macja, mahyoni da 'bata ra ley nehe. ¹³ Bi mangua ja ra Maca T'ofu gue ma Zidadahu ra Jesucristo mi ma da macja ngu bi macja ra Melquisede. Ra Zidada Jesucristo hinte myá njauí ya Levita, y nú'u mi ja te yá njauí'a hinhyamú xqui macja'u. ¹⁴ Ngue'a xa fadi xá hño gue numa Zidadahu bá ehe de yá ja'i ra Judá. Ne ra Moise nu mi ma de ya macja, hinhyamú bi ma gue da 'mui ya macja de yá t'u ra Judá.

¹⁵ Nu mi thuxa ma'na'ño ra macja nú'a di ngu ra Melquisede, nu'bu ma'na bi fadi gue nuya Levita mi pe'tsi te da 'bati. ¹⁶ Nura macja'a himbi thuts'i ngu mangua ja ra ley gue

mahyoni di ja te dyá njau ra Leví pa da za da macja, pe nu'á bi thuts'i ngue'a pe'tsa rá te nú'a hinhya'mu da uadi. ¹⁷ Hangue Ajuá bi ma de gue'a ne bi 'ñena:

Nu'i go gue'e grá macja pa nzantho,
ngu bi macja ra Melquisede.

¹⁸ Bri 'bata ra ndaxjua ley nú'a mi ja, ngue'a bi 'ñotho rá ts'edi ne hinte bi mfaste, ¹⁹ ne himbi za bi patua yá mfeni ya ja'i pa bi 'mui xá hño co Ajuá. Pe nubyá dí pe'tshu 'nara hoga nthø'mate ma'na xá hño, ngue'a po ra Zidada Jesucristo da za ga 'buhu xá hño co Ajuá.

²⁰ Ajuá bi jura nu mi hñuxa ra Zidada Jesucristo dega macja. ²¹ Nu mi thuxa ya Levita dega macja, himbi 'mui to'o mri jura por gue'u. Pe nu mi thuxa ra Zidada Jesucristo ha, Ajuá bi jura por gue'a, ngue'a ja ra Maca T'ofu bi 'ñena njaua:

Ajuá bi jura, ne hinda pata nú'a bi mañ'a ne bi 'ñena:

“Nu'i go gue'e grá macja pa nzantho,
ngu bi macja ra Melquisede.”

²² Hangue ra Zidada Jesucristo go ra nda gá macja ne bí 'bui ja rá thandi Ajuá, hangue dí pahu xá hño gue ma da t'øt'e nú'a ra cohi dí pe'tshu co Ajuá, nú'a ma'na xá hño que nú'a ra müdi. ²³ Ja ra ndaxjua ley mi mahyoni da mpadi ya macja ngue'a nzantho mi tu'u. ²⁴ Pe nura Zidada Jesu go gue'a 'buihya pa nzantho, y hinhya'mu dra patua rá nsu dega macja. ²⁵ Hangue nu'á tsa da pøhø pa nzantho gatho nú'u to'o ri joni co Ajuá po rá thuhu'a, ngue'a nu'á go gue'a 'bui pa nzantho pa da 'yapabi Ajuá por gue'u.

²⁶ Hangue ra Zidada Jesu gue'a ra danga nda gá macja ndí hoñhu, ngue'a xá nt'axi, hingrá hyate, himbi 'yøt'a ni 'nara ts'oqui masque xi bi 'ñouiu ya 'yøt'ats'oqui, ne 'mefa bri 'ueque de gue'u, ne bri ts'its'i pa maña mahets'i habu bi t'umba rá nsu. ²⁷ Nu'á hinga mahyoni da hyo ya mbo'oni hyastho ngu mi øt'a ya nda gá macja ja ra ndaxjua ley. Nu'ú 'met'o mi ho ya mbo'oni pa dra sucu ya ts'oqui de guess'u, nepu 'mefa mi ho ya mbo'oni pa dra sucu ya ts'oqui ma'ra ya ja'i. Pe ma Zidadahu ra Jesucristo hingu njabu, ngue'a nu'á 'na'quitho bi unse rá te pa da xucu ya ts'oqui ya ja'i. ²⁸ Nuya nda gá macja mi thuts'i ngu manga ra ley, myá 'ñhø dega 'yøt'ats'oqui. Pe 'mefa de ra ley, Ajuá bi jura ne bi hñuxa rá T'u pa bi nda gá macja, nú'a bi nhyoga nda gá macja pa nzantho.

8

Ma zi Hmuh ra Jesu go gue'a bi maxcahu pa dá hañhu ya hña'ti de ra 'ra'yo cohi

¹ Nú'a xi dí ne ga xi'ahu go guehna núna ma ga ma, gue dí pe'tshu 'nama nda gá macjahu nú'a bí hudi nuni mahets'i ja rá 'ñei de habu bí hudi Ajuá ra Dada to'o pe'tsa gatho ra ts'edi. ² Go gue'a pe ra 'befi dega macja nuni mahets'i habu bí ja nú'a ra Maca Luga bi hyocse Ajuá, hingo bi hyoca ya ja'i. ³ Gatho ya nda gá macja xa thuts'i pa da umba Ajuá ya 'baha ne da hyo ya mbo'oni pa da umbabi'a, hangue ne ma Zidadahu ra Jesucristo mi pe'tsi da uni te da uni nehe. ⁴ Nu'bu nú'a di 'bucu thoho hmaha ja ra ximhai, hindi tsa da macja'a de guecua, ngue'a ya 'buiya ya macja nú'u ri unga ya 'baha ngu manga ja rá ley ra Moise. ⁵ Nuya macja 'buiya pe ra 'befi dega macja pe nú'a pefi'u gue'a 'nara nt'uditho de nú'a bí t'øt'a nuni mahets'i. Hangue Ajuá xqui xipabi ra Moise ante da müdi da hyoca ra nija dega carpa, ne xqui 'ñembabi: “Beni gui 'yøt'a gatho ya t'øt'e ngu nú'a dá u't'a'i nuni ja ra t'øhø Sinái.” ⁶ Pe numa nda gá macjahu bí øt'a 'nara 'befi nú'a ma'na xá nsunda, ngue'a po nú'a bi 'yøt'e'a, Ajuá bi 'yøt'a 'nara cohi con guecju nú'a ma'na xá hño que nú'a mi ja ja ra ndaxjua ley, y nuna 'ra'yo cohina bi müdi co ma'ra ya hña'ti ma'na xá hño.

⁷ Nu'bu nú'a ra müdi cohi xa bøni xá hño hmaha, nu'bu ya himi mahyoni xa njahma nuna ma'na ra cohi. ⁸ Pe Ajuá bi hyandi gue hinxmá hño nú'a mi øt'a ya ja'i co nura müdi cohi, hangue Ajuá bi ma de gue'u ja ra Maca T'ofu, ne bi 'ñena njaua:

Núga drá Ajuá dí ena: Ma da zø ra pa ra ora

ga pe'tsa 'nara 'ra'yo cohi co ya me Israel ne ya me Judá.

⁹ Hingá ngu nú'a ra cohi dá pe'tsua ndu yá xita'u

nu ndá pe'tsua ra nthe cate de duá tsi de Egipto;
nu'ú himbi 'yot'a nú'a ra cohi dá pe'tsi con gue'u,
hangue nugá dá hepu'u, njabu ena Ajuá.

¹⁰ Nuna guehna ra cohi ma ga pe'tsi co ya me Israel nu sta thogui ya pa de ra mudi cohi,
njabu ena Ajuá:

Ma ga huxa 'nara 'ra'yo mfeni ja yá mfeni'u pa da 'yotca ma hmanda.

Y numa ley ma da 'múi ja yá coraso'u pa njabu nura ley'a ma da 'yot'e'u con gatho yá paha.

Nepu ma da badi'u gue go drá Ajuá de gue'u,
y nu'ú go ma hnini'u.

¹¹ Nuya pa'u ni 'na hinda 'ñutuabi rá miqu'eiui
y nixi 'nará cu, pa da 'múi con gueque,
ngue'a gatho'u mahyegui ma da 'múi con gueque,
ngu ya dangui ngu ya notsi.

¹² Ngue'a ma ga pumbabi'u yá ts'ot'ot'e,
ne hinhya'mu ma ga yopa benbabi yá ts'oqui.

¹³ Nu mi ma Ajuá de nura 'ra'yo cohi, nu'bu nu'á ya bi zogui dega ndaxjua nura mudi cohi.
Hangue nú'a ya bi ts'ogui dega ndaxjua, ne 'yo rí ndaxjua, nú'a 'bestho ma da 'mudi.

9

Ra Maca Luga habu mi ja ra sɔcambeni nuua ja ra ximhai, ne nú'a bí ja mahets'i

¹ Ja nura mudi cohi mi ja ya hmanda pa hanja da sɔcambeni Ajuá, nehe mi ja 'nara nija nuua ja ra ximhai. ² Nú'a ra nija'a xqui thoqui dega carpa, y madetho de nura nija xqui jot'i co 'nara xuni dutu mrá thuhu ra cortina. Nura mudi ngu mi thu'mbi ra Maca Luga, ne ja mi jani ra mfoxyo, ne ra mexa habu mi cuxa ya thuhme nú'u mi thuts'i ja rá thandi Ajuá. ³ Y de mbo habu mi jot'i co nú'a ra cortina'a, ja mi jani nú'a rá ñoho ra ngu mi thu'mbi ra Maca Luga Xá Nsunda. ⁴ Ne mbo de guehni ja mi jani ra ata dega oro pa ja mi ts'atni ra t'uts'i, ne ja mi jani ra caha de ra cohi nú'a mi tu ra oro maxogue, y de mbo ra caha'a ja mi jani ra t'uca ts'oe dega oro habu mi 'be'tsa ra maná. Nehe ja mi 'be'tsini de mbo ra caha nurá ts'ut'o ra Aarón xqui 'roho. Ne ja mi 'be'tsini nú'u ya xingdo habu mi nt'ofu nú'u 'ret'a ya mandamiento de ra mudi cohi. ⁵ Y maña de ra caha'a ja mi tōhni yoho ya εηξε xqui thoqui dega oro, y nuni ja guehni mri hnequi rá nsunda Ajuá. Nuya εηξε mi co'ma co yá hua nú'a ra caha dega oro habu mi joxa ra ji pa ra pumbate. Y ya dá gue'a dá xi'ahu, gue'a nubyá hinda za ga xi'ahu gatho de guehna.

⁶ Y ya de mi ja gatho nuya t'ot'eya, nuya macja nzantho mi cut'a ja ra mudi ngu pa mi pe yá 'befi dega macja. ⁷ Pe nurá ñoho ra ngu hõnse ra nda gá macja mi cut'ini 'na'quitho ra jeya. Y nura ora mi cut'ini'a, gue'bu mi haxa ra ji dega mbo'oni pa mi umbabi Ajuá, pa 'met'o dra sɔcuabi yá ts'oqui'a, nepu pa yá ts'oqui ya ja'i. ⁸ Con guehna utcahu ra Maca Ndahi gue nú'a ra Maca Luga Xá Nsunda hinxqui xoguitho pa to da yut'ini nú'bu mi t'ot'etho ra sɔcambeni ja ra mudi ngu. ⁹ Nú'a ra nija'a dega carpa gue'a 'nara nt'udi pa núju dí xɔcambenihu Ajuá núbya mapaya. Nuni ja t'uni ya 'baha ne tho ya mbo'oni ngu manga ra ndaxjua ley. Pe hinga co nuya t'ot'e'u da za da t'axca yá mfeni nú'u to'o ot'a ya sɔcambeni njabu. ¹⁰ Ngue'a nuya sɔcambeni'u gue'u hõnse dega hñuni, ne dega ts'ithe, ne dega nsuqui. Nú'u ya hmanda mi ot'u gue'u hõnse pa mi t'axca yá ndo'yo. Nú'u ya hmanda'u bi nja rá ts'edi asta nú'a ra pa bri pata ra ndaxjua cohi pa bi nja 'nara 'ra'yo cohi nú'a ma'na xá hño.

¹¹ Y nubyá ya xa zohø ra Zidada Jesucristo y go gue'a ra nda gá macja de gatho nú'u ya hoga t'ot'e ot'a nura 'ra'yo cohi jabya. Nú'a ra Maca Luga Xá Nsunda nú'a bí ja nuni mahets'i habu bí 'bui dega macja ma Zidadahu, hingo xa hyoca ya ja'i y gue'a ma'na xá hño que habu mi ot'a yá sɔcambeni ya macja nuua ja ra ximhai. ¹² Ra Zidada Jesucristo 'na'quitho bi yut'a nuni ja ra Maca Luga Xá Nsunda mahets'i. Ne himbi unga yá ji ya t'axi, nixi ya t'antfani, gue'a nu'á go bi unse rá maca ji, pa njabu da za da unga ra mpøhø pa

nzantho. ¹³ Ma'met'o co ra jintfani ne ra ji'yo ne rá 'bospi ra t'untfani nú'a mi ts'at'a ja ra ata, mi hnaxa nú'u ya ja'i xqui nts'oqui pa mri yopa t'axca yá ndo'yo, pa da 'múi xá hño ma'na'qui. ¹⁴ ¡Pe nubyá, xi ma'na ndunthi di muui rá ji ra Zidada Jesucristo! Ngue'a nu'á po rá ndahi'a nú'a pe'tsi pa nzantho, bi unse rá te ngu 'nara hña'ti pa Ajuá, y nsinque ni 'nara ts'oqui mi tu. Y njabu nurá ji'a xugaguihu gatho ma mfenihu pa hinga siguihu ga øthu ya 'befi nú'u da za da zixcahu ja ra du, y njabu da za ga pepabihu Ajuá nú'a te.

¹⁵ Hangue po rá du ma Zidadahu ra Jesu bi nja ra 'ra'yo cohi, pa njabu gatho nú'u to'o bi zohna Ajuá da hñanga pa nzantho gatho nú'a xa hña'tuabi Ajuá'u ngu 'nara tsogui. Ngue'a ra Zidada Jesucristo bi du pa njabu Ajuá bi za bi pumbabi yá ts'oqui nú'u to'o mi 'búi ja ra ndaxjua cohi. ¹⁶ Dí pahú gue pa da muui 'nara tsogui, mahyoni 'met'o da du nú'a to'o tsogui ra tsogui. ¹⁷ Pe hinte di muui nú'a ra tsogui 'bu tetho nú'a to'o tsogui ra tsogui. ¹⁸ Hangue nu mi t'øt'e ra mudi cohi mi mahyoni da hña'ma ra ji pa bi mudi. ¹⁹ Ra Moise nu mi hñe'ta gatho ya hmanda de ra ley pa bi 'yøde gatho ya ja'i, bi gu 'nará 'ye 'nara ndapo rá thuhu ra isopo, ne mi thu'ta ja rá hñani co ra thenga xi'yo, ne bi thint'a ja ra jintfani ne ra ji'yo nthants'i co ra dehe, nepu bi naxa habu mi nt'ofu ra ley, nepu bi naxa gatho ya ja'i. ²⁰ Nu mi 'yøt'a njabu ra Moise bi 'ñena: "Nuna go guehna ra ji pa da mudi ra cohi nú'a bi 'yøt'a Ajuá con guecju." ²¹ Nehe bi naxa ra ji ja ra nija dega carpa ne gatho ja ya t'øt'e mi jani pa mri mpefi ja rá 'befi Ajuá de mbo nú'a ra nija'a. ²² Hangue manga ra ley gue casi gatho mahyoni da nt'axqui co ra ji, y nu'bu hindra hña'ma ra ji hinda za da thaca ya ts'oqui.

Ra Zidada Jesu bi unse rá te'a 'na'quitho pa bi hñaca gatho ya ts'oqui

²³ Hangue co yá ji ya mbo'oni mi pe'tsi dra t'axca ra nija dega carpa ne gatho ya t'øt'e mi jani, nú'á gue'u 'nara nt'udi de nú'a bí ja mahets'i. Pe gatho nú'a bí ja mahets'i ma'na di muui que nuya t'øt'e'u. Por gue'a mi mahyoni da nt'axqui nú'a bí ja mahets'i co ma'na ra ji nú'a ma'na di muui que yá ji ya mbo'oni. ²⁴ Ngue'a ra Zidada Jesucristo himbi yut'a ja 'nara maca luga nú'a xa hyoca ya ja'i, gue'a nú'a ra luga habu mi cut'a ya macja pa da hñaxa ra ji gue'a 'nara nt'uditho de nú'a bí ja mahets'i. Ra Zidada Jesucristo bi yut'a ja ra Maca Luga nuni mahets'i, y nuni ja bí 'buhni'a ja rá thandi Ajuá pa bí adi por guecju. ²⁵ Nu'á himbi manga rá ji ndunthi ya 'mi'qui. Pe nú'a ra nda gá macja nuua ja ra ximhai tat'a jeya mi cut'a ja ra Maca Luga Xá Nsunda ne mi haxa ra ji, pe hingo rá jise'a. ²⁶ Nu'bu ra Zidada Jesucristo mi pe'tsi xa manga rá ji ndunthi ya 'mi'qui, nu'bu mi pe'tsi xa du hmaha ndunthi ya 'mi'qui desde mi thoca ra ximhai. Pe nu'a bi 'yøt'e'a, de yá ngats'i ya pa bá ehe ja ra ximhai pa bi unse rá te'a 'na'qui thoho pa bi hñaca gatho ya ts'oqui. ²⁷ Ajuá xa hñuts'i gue pe'tsi te da du 'na'qui nuya ja'i, nepu de gue'a da thá'mba nguenda'u. ²⁸ Njabu nehe ra Zidada Jesucristo 'na'quitho bi du pa bi hña'tsua yá ts'oqui ya ja'i. Y nurá ño'qui ma da menguiua ma'na'qui, ma da mengui pe ya hingue pa da yopa hña'tsua yá ts'oqui ya ja'i, gue'a 'na'quitho bi 'yøt'e. Nu'á ma da mengui hønse pa da zixa nú'u to'o t'ø'mi'a.

10

¹ Ra ndaxjua ley mi gue'a 'nara nt'uditho de nuya japi mi ma da nja 'mefa. Nura ley'a hingo xi mi gue'a majuaní. Nura ley'a co nuyá ji ya mbo'oni mi tho nzantho tat'a jeya himbi za bi t'axca yá ts'oqui ya ja'i pa xa za xa 'múi xá hño co Ajuá. ² 'Bu majuaní co yá ji ya mbo'oni xa za xa xucua yá ts'oqui gatho, nu'bu ya hinxa sigui xa thohma ya mbo'oni, nu'bu co 'na'quithohma. 'Bu xi majuaní xa t'axca yá ts'oqui nú'u to'o mi hopa ya mbo'oni Ajuá, nu'bu ya hinxa behma'u gue mi tuda yá ts'oqui. ³ Pe co nuya mbo'oni mi ho'u tat'a jeya, ma'na mi beni'u de yá ts'oqui mi tu, ⁴ gue'a hinda za da thaca ya ts'oqui co ya jintfani nixi co ya ji'yo.

⁵ Hangue nu mi zøhø ma zi Hmuhu ra Jesu nuua ja ra ximhai bi 'ñembabi Ajuá njaua: Ma Dada'i, nu'i hingá ne gá hani yá ji ya mbo'oni nixi ma'ra ya 'baha; hangue gá hogagui co ma ndo'yo.

⁶ Nixi gá ho nú'u ya mbo'oni tho pa da ts'at'i, nixi nú'u tho pa da hñaca ya ts'oqui.

⁷ Hangué nugá dá ena: “Ajuá ma Dada'i, stá eheua pa ga ø't'a'i ri paha, ngu nú'a xa t'ofó ja ra Māca T'ofó gue ga ø't'e.”

⁸ Rá mudi, ra Zidada Jesu bi ñena: “Nu'i hingá ne gá hani yá ji ya mbo'oni nixi ma'ra ya 'baha, nixi hingá ne nú'u ya mbo'oni tho pa da ts'at'i, nixi nú'u tho pa da hñaca ya ts'oqui. Hingá ho gatho nuya t'ø't'eya.” Njabu bi mā ra Zidada, y gatho nuya t'ø't'e'u gue'u ri manda nura ndaxjua ley. ⁹ Nepu bi ñena: “Ajuá ma Dada'i, stá eheua pa ga ø't'a'i ri paha.” Nú'u ya noya bi mangua ma zi Hmuhū ra Jesu ne da ñena gue nu'á bi ñe bi hñaca nú'u tho ya mbo'oni pa go bi unse rá te'a pa da xucua yá ts'oqui ya ja'i. ¹⁰ Hangué go rá paha Ajuá pa bi xagaguihū ngue'a 'na'quitho bi unga rá ndo'yo ma Zidadahū ra Jesucristo pa gathoguihū.

¹¹ Gatho ya macja de ya xodyo hyastho mi pe yá 'befi dega macja, mi ho ya mbo'oni nzantho y guet'u ya hñati mi uni nzantho. Mi sigui mi ø't'a njabu'u masque co nuya mbo'oni mi ho'u hinhya'mu bi za bi xuca ya ts'oqui. ¹² Pe nura Zidada Jesucristo 'na'quitho bi unse rá te pa bi xuca ya ts'oqui pa nzantho. Nepu de mi uadi bi 'yø't'a njabu'a bi ma bá hudi ja rá maca ñei Ajuá. ¹³ Y nubyá ja bí 'buhmitho tø'mi asta hinda 'mūi gatho yá ncontra de nga'ti ja yá ua'a. ¹⁴ Ngue'a nu'á bi unga rá te 'na'quitho pa njabu bi t'axca yá mfeni pa nzantho nú'u to'o xa xucuabi yá ts'oqui. ¹⁵ Nehe ra Māca Ndahi damajuani de guehna, ne ena:

¹⁶ Nu sta thogui ya pa de ra mudi cohi ma ga pe'tsa ma'na ra 'ra'yo cohi con gue'u, njabu ena Ajuá:

Ma ga huxa ma ley ja yá coraso'u pa njabu nura ley'a ma da 'yø't'e'u con gatho yá paha. Nehe ma ga huxa 'nara 'ra'yo mfeni ja yá mfeni'u pa da 'yø'tca ma hmanda.

¹⁷ Nehe ena:

Hinhya'mu ma ga yopa benbabi yá ts'oqui nixi yá ts'ot'ø't'e.

¹⁸ Hangué nu'a tó'o ya bri punduabi yá ts'oqui, ya hingue mahyoni da hyo ya mbo'oni pa da thacua yá ts'oqui.

Ga jonihū ja rá thandi Ajuá pa ga aphū te ga aphū

¹⁹ Hangué zi cuhū, dí pahū xá hño gue nubyá da za ga cuthū ja ra Māca Luga Xá Nsunda nuni mahets'i ngue'a bi mangua rá ji ra Zidada Jesu por guecju, hangué hinga ntsahū nixi ga ntsuhū ga joñhū ja rá thandi Ajuá pa ga aphū te ga aphū. ²⁰ Ngue'a ma Zidadahū ra Jesucristo po rá ndo'yose bi xogaguihū 'nara 'ra'yo ñu pa da za ga cuthū ja ra Māca Luga Xá Nsunda nuni mahets'i, ngue'a nu mi du'a bi ntunga nú'a ra xuni dutu mi cot'a ra Māca Luga Xá Nsunda nuni ja yá nija ya xodyo, y nura xuni dutu'a gue'a 'nara nt'udi de rá ndo'yo ra Zidada Jesucristo nú'a bri sūnbabi. ²¹ Ra Zidada Jesu go gue'a ma nda gá macjahū, ne go gue'a ri sugaguihū gatho núju rá hñiniguihū Ajuá. ²² Hangué ma ga jonihū co Ajuá con gatho ma mūihū, ne con gatho ma jamfrihū, ne co ma mfenihū strá nt'axi, ngue'a go gue'e ma Zidadahū ra Jesucristo xa naxcasehū rá ji pa njabu ya hinte ma ts'oqui dí tuhū, ja ra uenda xa sūga ma ndo'yohū co 'nara dehe xi xá nt'axi. ²³ Hinga 'ueguehū de nú'a stá camfrihū nixi de nú'a ra nthø'mate dí pe'tshū, y hinga dahūhū, ngue'a Ajuá xa ñatcaguihū nú'a dí tø'mhū, y nu'á hinda pata rá noya. ²⁴ Ne ga beñhū hanja da za ga nupa mfenihū 'na ngu ma'na pa ga mádi hū ne pa ga øthū ya hoga 'befi. ²⁵ Ne hinhya'mu ga 'ueguehū de ma hmunts'ihū, masque 'ra xa nzai hingui pa. Nujú, nu'a ga øthū, ga nzofohū 'na ngu ma'na. Y nubyá ma'na mahyoni ga øthū njabu ngue'a dí hanthū ya 'bui guetbu ra pa de rá yo'ehe ma Zidadahū ra Jesucristo. ²⁶ 'Bu stá padihū xá hño te mangua rá noya Ajuá ne dí siguihū dí øthū ya ts'oqui, ya otho ma'na con te da za da put'a ma ts'oquihū. ²⁷ 'Bu ga sigui ga øthū ya ts'oqui, ya hinte dí tø'mhū. Nu'a dí tø'mhū, hønse 'nara castigo xi xá nts'o de rá cue Ajuá, ne ra tsibi nú'a ma da tsat'i ne da huata gatho nú'u to'o yá ncontra Ajuá. ²⁸ Nu'bu 'nara ja'i bi nts'o'yøde de rá ley ra Moise, ne 'bu mi 'bui yoho o hñu to'o bi damajuani de nú'a xqui 'yø't'e, nú'a ra ja'i'a mi pe'tsi te da du nsinque to da huequi. ²⁹ ¡Xihma nú'a to'o ri utsabi rá T'u Ajuá! Handi ngu hinte di muui nú'a ra ji bi mfani pa bi nja ra 'ra'yo cohi, ne con gue'a ra ji'a bi sūcua rá mfeni nú'a ra ja'i'a, ne da zani ra Māca Ndahi nú'a utcahū rá hmate Ajuá. ¿Ha gue hinguí

beñhũ gue nura ja'i'a ma'na rí ñepabi dra dangui rá castigo? ³⁰ Nujú dí pahũ gue Ajuã bi ñena: “Nuga go ma uenda ga øt'a ra ts'utbi, ne ga ju'tuabi ngu rí ñepabi.” Nehe bi ñena'a: “Nuga ma ga ha'mba nguenda ma hnini.” ³¹ ¡Xi xá nts'o pa 'nara 'yøt'ats'oqui nu sta zo ja rá 'yε Ajuã nú'a te!

³² Nu'ahũ, beñhũ de nurá mudi gá pahũ rá noya Ajuã gá tsethũ gatho nuya thogui gá thohũ. ³³ 'Ra de gue'ahũ mi ts'añ'ahũ ne xi mi t'utsa'ihũ ja yá thandi ya ja'i. Ha nu ma'ra de gue'ahũ gá ma gá faxhũ nú'u mi thogui ya ts'othogui. ³⁴ Gá faxhũ nú'u mi ofadi. Nehe gá johyathohũ nu mi thañ'ahũ nú'a te nguí pe'tshũ, ngue'a guí pahũ gue guí pe'tshũ nuni mahets'i ma'ra ya hño ma'na xá hño nú'u hinda ma da thañ'ahũ. ³⁵ Hangue ogrí 'be ri jamfrihũ, ngue'a con gue nura jamfri'a ma dí t'a'ahũ 'nara danga thaha. ³⁶ Mahyoni gui tsethũ ne gui 'yø'tuahũ rá paha Ajuã, pa da 'ra'a'ihũ nú'a xa ña't'a'ihũ'a. ³⁷ Ngue'a Ajuã manga ja ra Maca T'ofó ne ena:

Ya mero da zøhø nú'a to'o ma da 'ñehe.

Ya ts'uttho ya pa ri 'bedi pa da zøhø'a.

³⁸ Nu'a tó'o 'bui xá hño con gueque ma da me'tsa ra te po ra jamfri.

Pe nu'bu da 'uegue de gueque, hindrí ho njabũ.

³⁹ Pe nujú ma ga pe'tshũ ma jamfrihũ pa ga mpøhøhũ, hingue ma ga 'ueguehũ pa ga 'medihũ.

11

Ra jamfri

¹ Co ra jamfri dí pahũ gue xi majuãni ma ga hañhũ nú'a dí tø'mhũ. Nehe co ra jamfri dí pahũ xá hño gue xi majuãni ja nú'a hingui hnequi. ² Ajuã bi ñamahño de ndu ma xitahũ ngue'a nu'ú bi me'tsa ra jamfri.

³ Po ra jamfri dí pahũ gue Ajuã bi ma pa bi nja mahets'i ne ra ximhai. Hangue gatho nuya t'øt'e dí hanthũbya, ma'met'o mi othotho, pe 'mefa bi thoqui de nú'a hinhya'mu xqui hnequi.

⁴ Po ra jamfri ra Abé bi hyo 'nara mbo'oni pa bi umbabi Ajuã dega 'baha, y nura 'baha'a gue'a ma'na xá hño que nú'a bi unga ra Caí. Y Ajuã bi 'ñudi gue ra Abé mi 'bui xá hño ngue'a bi hñanba nú'a rá 'baha bi uni. Masque ya xa du ra Abé, pe gue'a zocaguihũ thoho, ngue'a nú'a rá jamfri bi me'tsi'a utcaguihũbya.

⁵ Po ra jamfri ra Enoc bi ts'ixa mahets'i ne hinx du. Bi thoniua'a pe himbi ts'udi ngue'a Ajuã ya xqui zits'i pa mahets'i. Pe ante da ts'its'i'a de guecua bi hmã gue bi 'yøt'e nú'a ri ho Ajuã. ⁶ Pe nu'a tó'o hingui pe'tsa ra jamfri hingui tsa da 'yøt'a nú'a ri ho Ajuã, ngue'a nu'a tó'o ne da joni co Ajuã pe'tsi da gamfri gue 'bui Ajuã, ne da gamfri gue ma da hñani 'nara hño nú'a to'o da hyoni'a.

⁷ Ra Noé bi gamfri nú'a bi xipabi Ajuã de nú'a mi ma da nja, masque ni 'nara seña hinxqui hyandi de nú'a ra danga nzøthe bi ñu'tsa ra ximhai. Pe ra Noé bi 'yøde nú'a bi 'bepabi Ajuã, hangue bi hyoca ra arca pa bi yut'i con gatho ya mengu de rá ngu, pa njabũ himbi jat'i'ũ ja ra dehe. Y co nú'a bi 'yøt'e ra Noé po ra jamfri, ja bi hñecni gue nu'á mi 'bui xá hño que gatho nuya 'yøt'ats'oqui bi du ja ra dehe. Y Ajuã bi ma gue ra Noé ya hinte ma ts'oqui mi tu ngue'a xqui gamfri'a.

⁸ Po ra jamfri ra Abrá bi 'yøte Ajuã nu mi xipabi gue da zogui nú'a ra hai habũ mi 'bui'a pa da ma da 'mũi ja nú'a ra hai mi ma da t'umbi dega tsogui. Hangue ra Abrá bi ma, masque himi paði habũ mri ma. ⁹ Po ra jamfri bi 'mũi ngu 'nara nzøhø nuni ja ra hai habũ xqui ña'tua Ajuã. Ja bi hyocni rá ngu dega carpa, ne ja bi 'mũhni co ra Isaac ne ra Cobo, nehe ja bá hocni'ũ yá ngu dega carpa, y nehe bi 'mũhni'ũ ngu 'raya nzøhø, masque gatho'ũ xqui hñã'tuabi nú'a ra hai'a. ¹⁰ Ra Abrá mi tø'mi gue da ma da 'mũi nuni ja ra dahni habũ nthoqui xá hño y hinda za to da huati. Y go guesε Ajuã bi beni hanja da hyoca nura hnini'a, y go bi hyocse'a.

¹¹ Nehe ra Sara hinxqui za xqui me'tsa ra bãtsi, nu'á bi gamfri gue Ajuã himi tsa da pata rá noya nú'a xqui xipabi'a, hangue po nú'a ra jamfri'a bi t'umba ra ts'edi pa bi 'mũi

'nará batsi masque ya mrá zi tia. ¹² Hangué ra Abrá masque nehe ya mrá zi ndaxjua, pe bi 'mui 'nará t'ú, y co nú'a ra t'ú'a bi nxanda ndunthi ya ja'i, y nubya ya hingui tsa to da mede, ngu yá ndunthi ya tsø, ne ngu rá ndunthi ra 'bomu nú'a 'bonga ja rá hyo ra ndehe.

¹³ Ra Abrá ne gatho yá ja'i bi du, y himbi hñani nú'a xqui hñá'tuabi'ú de ante da du. Pe nu'ú bi gamfri Ajuá gue ma da umbabi 'mefa gatho nú'a xqui ñá'tuabi'ú, hangue nu'ú bi dø'mi co ra johya. Hangué njabu mi mañ'ú gue ngu myá ne'ñu ngue'a himi ma da nzangua ja ra ximhai. ¹⁴ Nu'ú tó'o mąnga njabu, ma gue hongá ma'na ra hai pa habu da 'mui'ú. ¹⁵ Nu'bu nú'ú mi behmahá nú'a ra hai de habu bá ehe ra mudi, nu'bú xa zahma xa mengui'ú pa guehni. ¹⁶ Pe nu'ú mi hongá ma'na ra hai ma'na xá hño, y nura hai mi hoñ'ú go gue'a nú'a bí ja mahets'i. Hangué Ajuá hindi ntsa pa da ma gue go gue'a ra Ajuá de gue'ú, ne nu'á xa hoca 'nara hnini pa gue'ú.

¹⁷ Po ra jamfri ra Abrá bi 'yøte Ajuá nu mi tsapi ua xi mi ja rá jamfri. Hangué bi zixa ra Isaac nú'a rá 'ra t'ú pa xa hyohma pa xa umba Ajuá ngu 'nara 'baha, masque Ajuá xqui ñá'tuabi gue de ra Isaac mi ma da nxanda ndunthi ya ja'i, ne xqui 'ñembi: ¹⁸ "Go dri 'beto yá batsi ra Isaac." ¹⁹ Ra Abrá mi camfri gue Ajuá ja rá ts'edi pa xa japi xa yopa nte ra Isaac. Y ra Abrá bi 'yøt'a ra uenda gue bi yopa nte ra Isaac ngue'a ya mi 'bui pa da du, pe Ajuá bi ñani'a ne bi umbabi ra Abrá ma'na'qui.

²⁰ Po ra jamfri ra Isaac bi japabi nú'ú yoho yá t'ú, 'na mrá thuhu ra Cobo y nu ma'na ra Esaú, masque ya japi mri 'betho da nja. ²¹ Po ra jamfri ra Cobo nu ya de mi ma da du bi japabi nú'ú yoho yá t'ú ra Jose, y nú'a ra ora mri japabi mi xocambeni Ajuá, xqui ntø'tse co rá bordo. ²² Ra Jose nu de ya pa da du bi ma co ra jamfri gue ya me Israel mi pe'tsi da bøni de Egipto. Ne bi xipabi'ú gue ra pa'a da bøni de guehni'ú, da hñá'tsua rá ndo'yo'a pa da nt'agui habu mi ma da 'mui'ú.

²³ Po ra jamfri nu mi 'mui ra Moise, rá dada ne rá nana himbi zu nú'a ra dąnga nda de Egipto, masque nu'á xqui manda pa da tho ya zi t'úca ts'unt'ú. Nu'ú bi hyandi gue ra Moise mrá zi hoga ts'unt'ú, hangue bi 'ñagui'ú hñu nzana. ²⁴ Po ra jamfri, nu de ya mi ndąngui ra Moise, ya himbi ne'a bi t'embabi gue go mrá nana nurá t'ixu ra nda de Egipto. ²⁵ Ra Moise ma'na bi ho bi sufri mahyegui co rá hnini Ajuá que xqui gohi ja rá ngu ra nda pa xa johyahma co nuya ts'ot'øt'e nú'ú da uadi ne da thogui. ²⁶ Nú'á bi gamfri gue nu'bu da thogui ya nt'atsate ngu nú'ú mi ma da thogui ra Zidada Jesucristo, nu'bú mi ma da t'umbabi ma'na ndunthi ya dąnga hño de gatho nuya hño mi ja nuni Egipto, ngue'a nú'á mi tø'ma 'nara hoga thahá nú'a mi ma da umbabi Ajuá. ²⁷ Po ra jamfri ra Moise bi bøni de Egipto ne himbi zupabi rá cue nú'a ra nda de guehni. Ne bi sigui co nú'a xqui beni da 'yøt'e ngue'a mi camfri gue mi 'ñoui Ajuá masque himi handi.

²⁸ Po ra jamfri ra Moise bi 'yøt'a nú'a ra ngo dega pascua, bi manda bi tho ya deti, y nuyá ji'ú bi hnaxa ja ya gosthingu pa njabu nu mi thogui rá enxe Ajuá pa da hyo yá mudi t'ú de cada 'naya ngu de Egipto, bi thoguitho ja yá ngu ya me Israel, y hinte bi ja'ú. ²⁹ Po ra jamfri ya me Israel bi 'raxa ja ra ndehe rá thuhu ra Thenga Ndehe. Bi hyegue ra dehe pa bi net'i ra 'yonhyai ne bi thogui'ú, y de mi ma da thogui njabu nú'ú ya me Egipto, bi jat'i gatho'ú.

³⁰ Po ra jamfri ya me Israel bi thexa yoto ma pa gatho ja rá nthets'i ra hnini de Jericó mi jot'i dega dąnga jado. Y co yá jamfri'ú bi daguise ya jado. ³¹ Ra Raab mi 'nara ts'o'behña'a, pe co rá jamfri'a himbi tho ngu bi tho gatho nú'ú ya 'ñagamfri mi 'buhni ja ra hnini Jericó, ngue'a nura Raab xqui umba ntsaya nú'ú to'o xqui 'met'o da c'a'tsa nú'a ra hai'a.

³² ¿Te ja ma'na ga ma? Hinga juadi ga ma, 'bu ga ma de ra Gedeó, de ra Barac, de ra Samsó, de ra Jeffé, de ra Davi, de ra Samue, ne de ma'ra yá 'mehni Ajuá. ³³ Nú'ú go gue'ú co ra jamfri bi ntate'ú de ma'ra ya hnini, y bi 'yøt'a ra hoga ts'utbi, y bi hñañ'ú nú'a ra mfats'i xqui ñá'tua Ajuá. Co ra jamfri hinte bi ja nú'ú bi t'ent'ua ya zate. ³⁴ Nehe hinte bi ja nú'ú bi t'ent'a ja 'nara tsibi xi mi zø nts'edi. Nehe ma'ra himbi za to bi hyo'ú co ra mahuai. Po ra jamfri mi t'umbabi ra ts'edi ora mi othobi'ú. Himi tsu'ú nura ora mi 'yo ja ra tuhni, hangue mi japi mi nest'ihí gatho yá ncontra. ³⁵ Po ra jamfri 'raya 'behña bi hyandi gue bi yopa nte 'ra de yá ja'i xqui du.

Ha nu ma'ra bi t'ø'tuabi ndunthi ya ts'ot'ø't'e pa xa ncøhma de Ajuá, pe masque bi tho'ua himbi ncøni, ngue'a bi gamfri'ua gue mi ma da yopa nte'ua pa da me'tsa 'nara te ma'na xá hño. ³⁶ Nu ma'ra bi zeta ya nt'øtsate ne ya mfei, ha nu ma'ra asta bi njob'a fadi ne bri thät'i co ya cadena. ³⁷ Nu ma'ra bi tho dega nc'ahni. Nu ma'ra bi thecuabi madetho yá ndo'yo. 'Ra bri tsapi pa xa 'uehma de yá jamfri. Ha nu ma'ra bi tho co ra huai. Ha nu ma'ra mri maua mri mani mi he ya xifri dega deti ne dega t'axi ngue'a mi otho te da hye, ne xi mi thogui ra nhyoya, ya ugui, ne ma'ra ya ts'othogui. ³⁸ Masque nú'ú go mri 'ñepabi 'raya t'ø't'e ma'na xá hño que gatho nú'ua ja ja ra ximhai, pe nu'ú mi naxni ja ya mbonthi ne ja ya t'øhø, ne mri 'ñagui ja ya ma'ye ne ja ya hñado. ³⁹ Gatho nú'ua to'o bi sufri njabu, hma xá hño de gue'ua ngue'a bi gamfri xá hño Ajuá. Pe nu'ú himbi za bi hyanda gatho nú'a xqui ña'tuabi Ajuá, ⁴⁰ ngue'a Ajuá xqui beni de guecju nú'ua dyá gamfrihu, gue da 'racju 'nara japi ma'na xá hño que nú'a bi hñani'ua, pa nú'ua ya 'bet'o gamfri da dø'mi pa njabu ngu'ua ne nguju ga hñhu mahyegui gatho nú'a xa ñatcahu Ajuá, ne ga 'buhu xá hño ja rá thandi'a.

12

Ga huxa ma thandihu ja ra Zidada Jesu

¹ Hangué nujá dí pahú gue bi 'múi ndunthi nú'ua to'o bi gamfri, y nú'ú utcahu gue xi bi 'ño xá hño ja yá jamfri. Hangué ma ga tsohubu gatho nú'a hindi hocaguihu ga ø'tuahú rá paha Ajuá. Nehe ga 'ueguehu de ra ts'oqui drí duhu, pa njabu hinda zamgahu. Ga njahu ngu nú'ua pa ra taha dega 'rihi, ga tsethu gatho asta ga tsøñhu habu drá maha. ² Ma ga huxa ma thandihu ja ma Zidadahu ra Jesucristo nú'a xa 'racju ma jamfrihu, ne go gue'a faxcaguihu pa ga camfrihu xi xá hño. Nú'á xi bi sufri ja ra pont'i, pe himbi jamasu gatho nuya nt'øtsate de nú'a ra du dega 'betsa bi thogui'a, ngue'a mi padi gue 'mefa de gatho nú'a xqui thogui mi ma da me'tsa ndunthi ra johya. Hangué nubyá ya bí hudi ja ra 'ñei de habu bí hudi Ajuá rá Dada.

³ Beñhu de gatho nú'a bi zeta ra Zidada Jesu, pa hinda zabi'ihu de nú'a guí thohu, nixi da du ri muihu. Nu'á bi zeta gatho ya ts'ot'ø't'e bi 'yø'tuabi ya 'yø'tats'oqui gá ja'i. ⁴ Nu'ahu, masque grí ntunhu nzantho co ra ts'oqui, pe ni 'na de gue'ahu hinxa tho'ahu. ⁵ ¿Ha gue ya xcá pumfrihu nú'a ra ts'ofu bi 'ra'ahu Ajuá nú'ahu gyá batsihu de gue'a? Ja ra Maça T'ofu enga njaua:

Ma zi t'ua'i, ogrí utsabi rá ts'ofu Ajuá,

nixi hinda du ri mui nú'bu tsu'a'i'a.

⁶ Ngue'a Ajuá zofu nú'ua to'o ma'di'a,

nehe ri castiga nú'ua to'o ri jabatsi nú'bu hinda 'yø't'e xá hño'ua.

⁷ Ogrí uhu rá ts'ofu Ajuá. Nu'á ri su'a'ihu ngue'a gyá batsihu de gue'a. Dí pahú gue gatho ya dada hacuabi nú'a ra maña di pe'tsa yá batsi, ¿ha ngue ha? ⁸ Gatho ya batsi t'umba ra ts'ofu 'bu hingui øde. Hangué 'bu Ajuá hingui 'ra'ahu ra ts'ofu, nu'bú hingue xi gyá batsihu de gue'a. ⁹ Nú'bu ndyá notsihu, numa dadahu mi tsucaguihu 'bu hinduí øtehu, y nujá ndí umfu ra t'equ'ei. Nu'bú ¿hanja hingo ma'na ga umfu ndunthi ra t'equ'ei nú'a ma Dadahu bí 'bu mahets'i, pa njabu da nja ma tehu nzantho? ¹⁰ Nú'bu ndyá notsithohu, numa dadahu bi 'racju ra ts'ofu po 'raya zi patho y ngu nú'a bi ne'ua. Pe nu Ajuá ri 'racju ra ts'ofu pa ma hñohu pa nzantho, pa njabu ga 'buhu xá nt'axi ngu 'bu'a. ¹¹ Xi majuani, ni 'nara ja'i hindi johya nura ora di ncastiga. Tu rá mui, ha. Pe nu'a tó'o da hñanga ra ts'ofu, 'mefa ma da me'tsa 'nara hoga te ne da 'múi te rá 'ñentho.

Xá nts'o ma da thogui nú'ua to'o hingui ne da 'yøde rá noya Ajuá

¹² Hangué nú'ahu guí tu ri muihu, dá nuhu ri mfenihu ne 'yøthu ra ts'edi pa gui siguihu co Ajuá. ¹³ Ne 'yohu xá hño, pa njabu nú'ua ya cu hingui 'yo xá hño ja rá 'ñu Ajuá, da 'ño xá hño, ne da ze yá jamfri.

¹⁴ 'Yøthu gatho nú'a da za pa gui 'buhu 'nara hoga'múi con gatho. Nehe nsuhu pa strá nt'axi ri tehu, ngue'a nú'ua hinstrá nt'axi yá te, hinda ma da hyandi Ajuá. ¹⁵ Nsuhu

xá hño pa ni 'na de gue'ahũ hingui 'behũ nú'ũ ya japi ri 'racjũ Ajuã. Y nsuhũ pa hinda te ya ts'omfeni madetho de gue'ahũ, pa hinda ts'ocua yá mfeni gatho ma'ra, ngu 'nara ts'ondapo xá nju. ¹⁶ Nu'a ma gui 'yøthũ, gui jamasuhũ pa ni 'na de gue'ahũ hingui hñuxhũ co ya 'behñã nú'ũ hingo xi ri 'behñãhũ, nixi ya 'behñã hinda hñuxui ya 'ñøhø nú'ũ hingo xi yá dame. Nehe jamasuhũ gue ni 'na de gue'ahũ hingui utschũ gatho nú'a di muui ja rá thandi Ajuã, ngu bi 'yøt'a ra Esaú bi unga rá japi hønse po 'nara hñuni bi t'umbabi, y nura japi'a xqui umbahmã Ajuã ngue'a gue'a mrá mudi t'ũ de ra Isaac. ¹⁷ Guí pahũ gue ra Esaú nu mi nehãmã da yopa hñãnga ra japi de rá dada, ya himbi za bi t'umbi ma'na'qui. Masque xi bi nzoni ra Esaú, pe ya himbi za bi pata ra cohi pa xa yopa t'umba nura japi'a.

¹⁸ Nujú hindí njahũ ngu nú'ũ ya me Israel nu mi umbabi Ajuã nura ley. Nu'ũ bi zøni asta ra t'øhø Sinaí nú'a tsa to da net'i. Nura t'øhø'a mi zø, ne mi jani ra 'bexuui ne ra bũnthi. ¹⁹ Nu'ũ bi 'yøde nú'a ra trompeta bi nzuni, nehe bi 'yøde rá noya Ajuã mi zof'o'ũ. Nu mi 'yøde'ũ nura noya'a, bi bantebi'ũ ra Moise pa da xipabi Ajuã gue ya hinda sigui da zofo njabũ'ũ. ²⁰ Ngue'a himbi za bi zeta nú'a ra hmanda bi xipabi'ũ Ajuã ne bi 'ñena: "Asta 'nara mbo'oni, 'bũ da net'a nuna t'øhøna, pe'tsi da tho co ya nc'ahni o co ra lansa." ²¹ Xi mi unga ra ntsu nú'a mri hnequini, asta ra Moise bi 'ñena nehe: "Asta ri 'raca ra huat'i co ra ntsu."

²² Pe nujú nu de dá camfrihũ Ajuã ya stá jonihũ ja nú'a ra t'øhø rá thuhu Sion habũ bí ja rá hnini Ajuã nú'a te, y nú'a go gue'a ra Jerusale nú'a bí ja mahets'i habũ bí 'bũ ya 'motho dega ενξε. ²³ Nú'ũ xa munts'i pa brí nsunda Ajuã. Ne stá muntshũni con gatho ma'ra ya batsi de Ajuã nú'ũ ya xa t'opa yá thuhu nuni mahets'i mahyegui con guecũ, y stá hañhũ yá japi Ajuã ngu t'umba nuya mudi t'ũ. Ne stá tsøhũ ja rá thandi Ajuã nú'a to'o ra Nzaya de gatho. Stá tsøhøhũ habũ bí 'bũ nú'ũ bi hñoja'i, nú'ũ ya xa zits'i Ajuã pa da 'mũi xá hño ja rá thandi'a pa nzantho. ²⁴ Ne stá jonihũ ja ra Zidada Jesu nú'a to'o po rá du bi nja ra 'ra'yo cohi, y stá mpøhøhũ po rá ji bi mfani nú'a utcaguihũ nú'a ma'na xá hño que rá ji nú'a ra mbo'oni bi hyo ra Abé dega hñã'ti.

²⁵ Por gue'a jamasuhũ gui 'yøtehũ Ajuã nú'a zo'a'ihũ. Nú'ũ to'o himbi 'yøte rá noya Ajuã nú'a bi mangua ra Moise nuua ja ra ximhai, nu'ũ himbi mpont'ui rá cue Ajuã. Xigaguihũ, 'bũ hinga øtehũ nú'a bá ehe de mahets'i pa e bi zocaguihũ, ma'na hinga mponthũ rá cue Ajuã. ²⁶ Ajuã co rá noya bi japi bi mbi ra hai nú'a ra pa bi unga ra ley. Pe nubyá ena njaua: "Ma ga japi da mbi ra hai ma'na'quitho, nehe mahets'i ma ga japi da mbi." ²⁷ Nu mi 'ñena "ma'na'quitho", xicjũ gue ma da 'medi gatho nuya t'øt'e xa hyoqui ne ri mpadi, pa go da gohi nú'ũ ya t'øt'e hingui tsa da mpadi. ²⁸ Hangue ma ga umfũ njamãdi Ajuã gue nurá hnini'a habũ ma ga maha hingui tsa da mpadi. Ma ga pephũ Ajuã co ndunthi ra t'equ'ei ne co ndunthi ra ntsu ngu nú'a ne'a. ²⁹ Ngue'a Ajuã ma da huata gatho ya ts'oqui, nja ngu 'nara tsibi ri huata gatho nú'a ja.

13

Hanja da za ga øthũ nú'a ne Ajuã

¹ Siguihũ gui mpe'tsua hmãtehũ 'na ngu ma'na. ² Ne oxqui pumfrihũ gui umfũ ntsaya nú'ũ tsøñ'ahũ ja ri nguhũ, ngue'a bi njabũ 'ra bi umba ntsaya 'raya ενξε masque himi padi'ũ ua myá ενξε.

³ Ne oxqui pumfrihũ ya 'yofadi, 'yøthũ ra uenda gue go guí ohũ fadi. Nehe oxqui pumfrihũ nú'ũ thogui ya nt'utsate, ngue'a ne'ahũ guí 'yøthũua ja ra ximhai.

⁴ Gatho'ihũ cumplihũ nura cohi gá pe'tshũ nu ngá nthãtihũ. Xi da nsuhũ pa hingui ts'oca ri nthãtihũ, ngue'a Ajuã ma da hñã'mba nguenda nú'ũ ya zinga medinthãti ne nú'ũ ya 'ñe'behñã.

⁵ Odi oda ri mfenihũ ra boja. Dá hñu ri muihũ co nú'a ya guí pe'tshũ. Ngue'a Ajuã ena: "Hinhyamũ ga tsoc'athohũ, nixi ga hec'athohũ." ⁶ Hangue co ma jamfrihũ da za ga eñhũ:

Ajuã go gue'a faxcagui;

hangue hinga tsu ni 'nara ja'i de nú'a beni te da 'yøtcagui.

⁷ Oxqui pumfrihu nú'u ri ma'yohu bi zo'ahu de rá noya Ajuá. Pahú xá hño de yá te'u ne de yá hoga 'befi. Tenhu nú'a ra jamfri xa me'tsu.

⁸ Ra Zidada Jesucristo go guet'a de mande, de nubya, ne pa nzantho. ⁹ Hangue oxqui hophu to da zix'a'ihu pa gui tenhu ma'ra ya nt'utuante nú'u 'na'ño. Ma'na xá hño ga hoñhu rá mfats'i Ajuá que ga tenhu ya nzai dega hñuni nú'u t'ot'e pa Ajuá, ngue'a nuya hñuni'u hingui faxes nú'u to'o ri deni'u pa da za da 'múi xá hño co Ajuá.

¹⁰ Ya macja de ya xodyo nú'u pepabi Ajuá ja yá nija'u, ho ya mbo'oni pa umbabi Ajuá dega hña'ti, nepu nura ngø go tsi'u. Pe nura hña'ti bi t'ot'e por guecju, 'na'ño. Y nuya macja'u, pa gue'u hinte ri muui nú'a ra hña'ti bi t'ot'e por guecju 'bu sigui'u ho ya mbo'oni dega hña'ti. ¹¹ Nuyá ji nuya mbo'oni tho, haxa ya nda gá macja pa mbo ra Maca Luga Xá Nsunda pa da hñaca ya ts'oqui. Y nuyá ngø nuya mbo'oni'u ts'at'a møte ra hnini. ¹² Hangue nehe ra Zidada Jesu bi du møte ra hnini pa bi xugaguihu co rá maca ji'a. ¹³ Hangue ma ga tenhu ra Zidada Jesu, ne ga tsohu gatho ma ndaxjua jamfrihu, ga øthu ra uenda gue necju ya stá pøñhu de ra hnini pa ga sufrihu ra nt'utsate mahyegui co ra Zidada Jesu. ¹⁴ Ngue'a nujú hindí pe'tshu 'nara hnini de guecua ja ra ximhai habu ga 'buhu pa nzantho. Nujú dí hoñhu 'nara hnini nú'a ma da hnequi 'mefa. ¹⁵ Hangue po rá thuhu ma zi Hmuhu ra Jesucristo ma ga xocambenihu Ajuá nzantho. Nuna søcambenina guehna ngu 'nara hña'ti pa Ajuá nú'a rí 'ñepi ga umfu co ma nehú. ¹⁶ Nehe oxqui pumfrihu gui 'yø'tuahú ra hño ma'ra, ne gui faxhu nú'u to'o hinte pe'tsi. Nu'bu gui 'yø'thu njabu, gue'a ngu 'nara hña'ti guí umfu Ajuá, y nú'a gue'a ri ho'a.

¹⁷ 'Yøte ri ma'yohu. 'Yøthu nú'a da xi'a'ihu'u, ngue'a go gue'u ri su'a'ihu ne go gue'u pe'tsi ma da dapa nguenda Ajuá. 'Yøtehu'u pa da za da mpefi co ra johya, hingue co ra dumúi. Nu'bu co ra dumúi ri mpefi'u, nu'bu hinte ma gui hañhu.

¹⁸ 'Yaphu Ajuá por guecje. Nuje dí camfrihe gue dí 'buhe xá hño, ne dí nehe gue nzantho ga 'yohe xá hño de gatho nú'a dí øthe. ¹⁹ Y nehe xi dí bante'ihu gui 'yaphu Ajuá pa 'nihu ga pengui ga tsøñ'ahu.

Rá ngats'i ra carta habu 'benpabi ra nzengua ya gamfri ne t'apa Ajuá por gue'u

²⁰ Ajuá nú'a unga ra hoga'múi bi japi bi yopa nte de ja ya du ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nú'a go gue'a ma danga Ma'yohu, y po rá ji'a bi nja nú'a ra cohi pa nzantho. ²¹ Ajuá da 'ra'ahu ra ts'edi pa gui 'buhu xá hño pa da za gui 'yø'tuahú rá paha'a, ne pa njabu co rá mfats'i ma Zidadahu ra Jesucristo gui 'buhu ngu nú'a ne'a. ¡Drá nsunda ra Zidada Jesucristo pa nzantho! Njabu gue'a.

²² Dí bante'ihu zi cuhu, gue osti tsabi'ihu gui 'yødehu xá hño nuna ra ts'ofu dí 'ra'ahu, ngue'a himbi za dá xi'ahu gatho nú'a ndí ne ga xi'ahu. ²³ Ne dí ne ga xi'ahu gue ma zi cuhu ra Timu ya bi bøni de ja ra fadi. 'Bu 'nihu da zøhø de guecua'a ga me'bebú pa ma ga c'a'ts'a'ihe.

²⁴ Fat'ajuahubu gatho nú'u to'o su'a'ihu, ne gatho nú'u ma cuhu de ra jamfri. Ne ri fat'ajuá'ihu ya cu me Italia.

²⁵ Ajuá da max'a'ihu guí gathohu. Njabu gue'a.

RA SANTIAGO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA SANTIAGO

Ra Santiago opabi ya gamfri nú'u xa bœni de yá hai ne habæraza 'bui'u

¹ Núga drá Yego dí pepabi Ajuá ne ra zi Hmu Jesucristo. Dí zengua'ihũ gatho nú'ahũ xcá ehehũ de nú'u 'ret'amayoho yá t'u ra Israel, xcá pœñhũ de ri haihũ ne habæraza guí 'buhũ.

Ra mfadi nú'a bí ehe de Ajuá

² Ma zi cu'ihũ, xi da johyahũ ora guí thohũ ya thogui. ³ Ngue'a guí padihũ gue nura ora guí thohũ ya thogui gue'bu ma'na da ze ri jamfrihũ pa ma'na gui tsethũ. ⁴ Hangue osta zabilihũ gui tsetihũ, pa njabũ ma'na da nja ri jamfrihũ, ne hinte gui 'bedihũ pa xi gui 'buhũ xá hño ja rá thandi Ajuá.

⁵ 'Bu 'na de gue'ahũ grí 'behũ ra mfadi, 'yaphũ Ajuá y nú'á da 'ra'ahũ, ngue'a nu'á umba gatho nú'u to'o da 'yapabi'a ne uni ndunthi, ne hingui uni dega cue. ⁶ Pe nuto adi ra mfadi, dá 'yadi co ra jamfri, hinda dũhũ. Ngue'a nu'a tó'o di dũhũ, nurá mfeni'a nja ngu ra dehe nú'a ent'a ra ndãhi rí maua rí mani. ⁷ Hangue nu'a tó'o njabũ rá mfeni, odi hu rá mui gue da ma da hñani te da hñani de Ajuá. Nú'á hinte ma da hñani'a. ⁸ Ngue'a nu'a tó'o di yohna rá mfeni, hingui padi nda'a da 'yot'e.

⁹ 'Bu 'nara gamfri hinte pe'tsi ne othobi ni 'nara nsu, dá johya'a ngue'a Ajuá e'tsuabi rá nsu. ¹⁰ Ha nu'bu 'nara gamfri pe'tsa ndunthi ya hño, dá johya'a 'bu da badi gue nú'a pe'tsi hinte di muui ja rá thandi Ajuá. Ngue'a nuya rico tu, nja ngu yá dœni ya ndapo, hinte tseti'u. ¹¹ Nurá dœni ra ndapo, sta c'onts'a ra hyadi ne sta pat'i, da 'yot'a rá 'bai, ne da hyœ yá dœni, ya ja bi uahni gatho ra dœni, y ya hingui hnequi mahotho. Njabũ thoho 'nara rico co rá nsu ne yá ndunthi yá hño, di mpefi y sta damfri da uadi gatho.

Ya ts'othogui ne ya ts'omfeni

¹² Njapi nú'a to'o tseta ya thogui, ngue'a nu'bu da zeti, Ajuá ma da umbabi ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thãhã nú'a xa ñã'tui da umba nú'u to'o di madi'a. ¹³ 'Bu 'na benga 'nara ts'omfeni pa te da 'yot'e, odi mã gue nú'a ra ts'omfeni beni'a gue xqui 'ñehe de Ajuá, ngue'a Ajuá hingui beni ni 'nara ts'omfeni y nixi japa 'nara ja'i da benga 'nara ts'omfeni. ¹⁴ Pe rá ts'onc'at'i cada 'na ja eheni ya ts'omfeni ne di hñat'ase'a, y go gue'u japi da 'yot'a ya ts'oqui. ¹⁵ 'Bu rá ts'onc'at'i 'na japi da beni te da 'yot'e xá nts'o, nepũ da 'yot'a nú'a beni, nu'bu ya xa 'yot'a 'nara ts'oqui, ne nura ts'oqui'a japi da 'medi.

¹⁶ Hangue ma zi hmadi cu'ihũ, oguí hopa ri mfenihũ da hya'a'ihũ. ¹⁷ Ajuá nú'a bí 'bui mahets'i, nú'a to'o bi hyoca ra hyadi ne ra zãã ne ya tsø, go gue'a di 'racjũ gatho ya hño. Ra hyadi ne ra zãã ne ya tsø di mpadi, pe Ajuá hinhya'mũ xa pata rá 'mui y nixi hinhya'mũ ma da pati. ¹⁸ Ajuá po rá paha sehẽ bi 'yot'e pa dá mbatsihũ de gue'a nu ndá camfrihũ rá noya nú'a majuãni. Y njabũ go guecaguihũ dyá madi sofohũ de nú'u bi hyoca Ajuá.

Ra jamfri nú'a majuãni

¹⁹ Hangue ma zi hmadi cu'ihũ, hñuxhũ nt'øde xá hño nú'a guí ødehũ. Beñhũ xá hño nú'a ma gui mãñhũ, ne oguí ncuehũ 'bestho. ²⁰ Ngue'a 'bu 'nara ja'i xi ri ncue, hingui tsa da 'yot'a nú'a ri ho Ajuá. ²¹ Hangue tsohũbũ gatho ya ts'ot'ot'e ne gatho nú'a xá nts'o. Camfrihũ con gatho ri muihũ rá noya Ajuá nú'a ya xa 'bot'i ja ri corasohũ. Nura noya'a ja rá ts'edi pa da pøhø'ihũ.

²² 'Yøthũ nú'a xi'ahũ rá noya Ajuá, hingue hønse gui 'yødehũ, ngue'a nu'bu hingui 'yot'ehũ nú'a guí ødehũ, njabũ guí hñat'asehũ. ²³ Ngue'a nu'a to da 'yøde rá noya Ajuá ne hinda 'yot'a nú'a mã, nu'bu nja ngu 'nara ja'i nú'a di yot'a rá hmi ja ra hñe. ²⁴ Ha ngu bi uadi bi yot'a rá hmi, 'bestho bi pumfri mi tengu rá hmi. ²⁵ Pe nuto da hñuxa nt'øde

nú'a te m̄anga rá noya Ajuá ne hinda pumfri, ne da 'yøt'e nú'a mā, nu'bú Ajuá da japi. Rá noya Ajuá nja ngu 'nara ley nú'a dí øth̄u co ma pahah̄u pa da nja ma hoga teh̄u.

²⁶ 'B̄u 'na de gue'ah̄u guí beñh̄u gue guí p̄eph̄u Ajuá, ne hinguí handa nú'a guí mañh̄u, guí hu ri m̄aih̄u gue guí p̄eph̄u xá hño Ajuá, pe hina. ²⁷ Nuna guehna ra hoga 'befi nú'a ri ho Ajuá ma Dadah̄u: Gue nu 'na da maxa ya hyoya b̄atsi nú'u jo'o yá nana ni yá dada, ne nuya hyoya viuda, ne da nsu pa hinda nts'oqui co ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

2

Hinga xúcj̄u nú'u to'o ga numansuh̄u

¹ Ma zi cu'ih̄u, 'b̄u majuañi guí camfrih̄u ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo xá nsunda, oguí xúcj̄u 'met'o nú'u to'o guí numansuh̄u. ² Nu'b̄u da yat'i hab̄u guí øt'a ri hmunts'ih̄u 'nara ja'i xi dri hñe xá hño y dri hñ̄a ya mfo'ye dega oro, ha nehe da yat'a 'nara hyoya di he ya zi z̄edutu, ³ y nú'a to'o dri hñe xá hño go guí umf̄u ntsaya co ra t'equ'e'i ne guí 'ñembabih̄u: “'Yøtcahe ra mate grí 'ñecua guí hñudi”, ha nura zi hyoya guí 'ñemf̄u: “Nu'í ja da 'bahmab̄u”, o guí 'ñemf̄u, “Ja da hñup̄u ja ra hai.” ⁴ ¿Hanja guí øth̄u njab̄u gue guí h̄a'mdah̄u nú'u to'o guí numansuh̄u? Hinguí ho nú'a ri mfeni gue guí xúctah̄u ya ja'i.

⁵ Ma zi hm̄adi cu'ih̄u, 'yødeh̄u: ¿Ha hinguí p̄ah̄u gue go Ajuá xa huahna ya hyoya nuua ja ra ximhai pa go gue'u da hñani ya japi de mahets'i po yá jamfri? Nehe go gue'u xa huahna Ajuá pa da ma dí 'm̄ahuini hab̄u bí manda'a, nehe xa hñ̄a'tuabi gue da 'm̄ahuini gatho nú'u to'o ri m̄adi'a. ⁶ Pe nu'ah̄u guí numa'ñh̄u ya hyoya, ha nuya rico go guí numansuh̄u. Pe ¿ha gue hinguí p̄ah̄u gue go ya rico ha'a'ih̄u ne tsix'ah̄u ja ra ts'utbi? ⁷ ¿Ha hingo gue'u tsani nurá hoga thuhu ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo nú'a to'o po rá thuhu'a xa thump'a'ih̄u gyá gamfrih̄u?

⁸ Ra M̄aca T'of̄o ena njaua: “M̄adi ri miqu'eiuí ne guí su ngu grí nsu seh̄e.” Nu'b̄u xi majuañi guí øth̄u nuna ra m̄aca hmanda, nu'bú h̄a, guí øth̄u xá hño. ⁹ Pe nu'b̄u guí xúctah̄u h̄onse nú'u to'o guí m̄adih̄u, nu'bú guí øth̄u 'nara ts'oqui, y nurá ndaxjua ley ra Moise mā gue guí tuxh̄u ra ts'oqui ngue'a hinga øth̄u nuna ra m̄aca hmandan̄a. ¹⁰ Ngue'a nu'a tó'o øt'a gatho nú'a m̄anga ra ndaxjua ley, pe 'b̄u da 'medi 'nara hmanda hinda 'yøt'e, nu'bú nura ja'i'a ya bi duxa ra ts'oqui de gatho nú'a m̄anga ra ndaxjua ley. ¹¹ Ngue'a Ajuá bi m̄anga ja ra ndaxjua ley ne bi 'ñena: “Oxqui nzinga medinth̄ati”, nehe bi 'ñena: “Oxqui hote.” Nde'b̄u, 'b̄u hingrá zinga medinth̄ati pe 'b̄u grá hyote, njab̄u ya hinxcá øt'e ngu nú'a m̄anga gatho ra ndaxjua ley. ¹² Pe nujá dí camfrih̄u ra 'ra'yo ley nú'a dí øth̄u co ma pahah̄u, hangue ga ñah̄u ngu rí 'ñehe ne ga øth̄u gatho nú'a xá hño, ngue'a Ajuá ma da hñ̄abgah̄u nguenda ua stá øth̄u nú'a m̄anga nuna ra 'ra'yo ley ua hina. ¹³ Nú'a ra pa Ajuá ma da hñ̄a'mba nguenda ya ja'i hinda ma da huequi nú'u to'o himbi hueca yá miqu'eiuí. Pe nu'u to'o ri hueca yá miqu'eiuí, Ajuá ma da huequi'u nú'a ra pa'a.

'B̄u da nja ra hoga jamfri da nja ya hoga 'befi

¹⁴ Ma zi cu'ih̄u, ¿te di muui 'b̄u 'nara ja'i da 'ñena gue camfri, pe hinguí øt'e nú'a xá hño? ¿Ha gue nú'a rá jamfri'a tsa da p̄øh̄ø'a? Hina, hinda za. ¹⁵ 'B̄u 'nara cu o 'nara nju otho te da h̄ye ni te da zi, ¹⁶ y 'na de gue'ah̄u guí 'ñemf̄u: “Nde, ga nzenguathoh̄u, rí ma te rá 'ñentho y Ajuá da max'a'i”, pe nu'b̄u hinguí umf̄u nú'a honi nura cu'a, nu'bú hinte bi muui nú'a gá xiph̄u'a. ¹⁷ Nehe njab̄u ma jamfrih̄u. Nu'b̄u h̄onse ra jamfri dí p̄e'tsh̄u ne hindí øth̄u xá hño, nu'bú hinte di muui nú'a ra jamfri dí p̄e'tsh̄u.

¹⁸ Da za njaua ga xiph̄u 'nara cu: “Nu'í h̄onse guí camfri, y nugá go dí øt'a nú'a xá hño. Guí neh̄ma guí 'ñutca ri jamfri pe hinguí øt'a nú'a xá hño, ha nugá ga u't'a'i ma jamfri ngue'a dí øt'a nú'a xá hño. ¹⁹ Nu'í guí camfri gue 'nat'a Ajuá 'b̄u, y xá hño guí camfri njab̄u. Nehe ya ts'ondahi camfri gue 'nat'a Ajuá 'b̄u, pe nu'ú di huat'i co ra ntsu. ²⁰ Nu'í grá 'bemfeni. ¿Ha hinguí p̄adi gue hinte di muui ri jamfri 'b̄u nehe hinguí øt'e xá hño?”

²¹ Ndu ma dadah̄u ra Abrá bi zixa rá t'u mrá thuhu ra Isaac pa xa hyohm̄a ja ra ata, hangue Ajuá bi mā gue hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a nu'a bi 'yøt'a nú'a bi xipabi Ajuá.

²² Hangue njab̄u ya dí p̄ah̄u gue rá jamfri ra Abrá mi p̄eui mahyegui nú'a ra hoga 'befi bi

'yøt'e nehe. Y co nú'a ra hoga 'befi bi 'yøt'e bi 'ñudi gue xi mi ja rá jamfri. ²³ Hangue bi njabũ ngu nú'a manga ra M̄aca T'ofò, ne ena: “Ra Abrá bi gamfri Ajuã, hangue Ajuã bi ma gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu.” Nehe Ajuã bi ma gue mrá amigo'a.

²⁴ Hangue dí pahũ xá hño gue Ajuã ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhũ ngue'a hingue hõnse dí camfrithohũ, pe nehe dí øthũ nú'a xá hño. ²⁵ Nehe ra Raab masque mi 'nara ts'o'behña'a, pe Ajuã bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu'a ngue'a xqui 'yøt'e xá hño nu mi umba ntsaya yá 'mehni ra Josue, nehe bi mats'i'ũ pa bi bõni pa ma'na ra 'ñu pa bi mengui'ũ habũ xqui 'ñehe. ²⁶ Hangue njabũ numa jamfrihũ, 'bũ hindí øthũ nú'a xá hño, hinte di muui, nja ngu ma ndo'yohũ, 'bũ ya xa du, ya hinte di muui.

3

Ya noya nú'ũ dí mañhũ

¹ Ma zi cu'ihũ, hinxá hño gue ndunthi de gue'ahũ guí ne gui nxahnatehũ ja ya nija, ngue'a dí pahũ gue ma'na ma da thabgahũ ra uenda nújũ dyá xahnatehũ. ² Ngue'a gathoguihũ xi dí øthũ ndunthi ya t'øt'e xá nts'o ne hingui tsa da 'mũtho ma nehũ. Pe nu'bũ 'nara cu padi da zama rá ne, nu'bũ nura cu'a padi da zama gatho rá ndo'yo nehe, ne xi øt'e gatho nú'a xá hño. ³ Ngu 'nara fani ga hu'tsuahũ 'nara frenu pa ga tsambahũ rá ne pa da 'yøde, nu'bũ da za ga tsambahũ gatho maxøgue rá ndo'yo. ⁴ O ngu 'nara barco, masque xi dra dangui ne xi di tsedi 'nara bũnthi pa da 'yent'i, pe 'nara ja'i da za da 'yet'a nura barco'a co 'nara t'ũca bõja, ne da zits'i habũ go da ne'a. ⁵ Njabũ ma nehũ nehe, masque xi ra notsi pe da za da japi da nja ndunthi ya ts'ot'øt'e. Nja ngu 'nara zi xeca tsibi, ðhangu rá ndangui hmaha 'nara mboza tsa da nzø! ⁶ Hangue njabũ ma nehũ, tsa da 'yøt'a ndunthi ya ts'ocate, y nja ngu ra ximhai nehe xi xá nts'o, ngue'a ma nehũ ri ts'oga gatho ma ndo'yohũ co nú'a te ma. Co ma nehũ da za da nts'oca ma hoga'muihũ, ne 'bũ te dí mañhũ xá nts'o, nuya noya'ũ bí ehe de ja ra nidu. ⁷ Ra ja'i tsa da max'o gatho nu'araza ra mbanga zu'ue, ngu ya ts'int's'ũ, ngu nú'ũ ya zu'ue jut'a yá mui ja ra hai, ne ngu nú'ũ ya zu'ue 'bui ja ra ndehe, ne ya xa max'o'ũ. ⁸ Pe numa nehũ hingui tsa ga tsamihũ, ngue'a xi xá nts'o, nja ngu rá ne ra qu'eña hote. ⁹ Co ma nehũ dí xøcambenihũ Ajuã ma Dadahũ, y co ma nehũ dí tsañhũ ma miqu'eihũ masque gathoguihũ xa hyógaguihũ Ajuã ngu rá 'bai'a. ¹⁰ Hangue co ma nehũ dí xøcambenihũ Ajuã, y co ma nehũ dí tsantehũ nehe. Ma zi cu'ihũ, hindí 'ñepcahũ ga øthũ njabũ. ¹¹ ¿Ha gue da za 'nada ra pøthe da bøhø ra t'asdehe mahyegui co ra uxcadehe? Hina, hinda za. ¹² Ma zi cu'ihũ, ¿ha gue da za 'na 'bai ra igo da unga ya olivo? ¿O 'nara 'bai gá obxi da unga ya igo? Hina, hinda za. Nixi 'nara pøthe hingui tsa da bøhø ra ts'othe ne ra t'asdehe.

Ra mfadi nú'a majuañi

¹³ ¿To'o 'na de gue'ahũ ra nimfeni ne ra bamhya? Nu'a tó'o ra bamhya ne ra nimfeni dá 'ñudi rá hoga'mui co ya hoga 'befi, ne hinda 'ñets'i co nura mfadi pe'tsi, ngue'a nu'a tó'o pe'tsa ra hoga mfadi hingrá 'ñets'i. ¹⁴ Pe nu'bũ gyá ndustehũ ne guí ne gui nsehẽhũ, ogyá 'ñets'ihũ gui 'ñeñhũ gue xi guí pe'tshũ ra hoga mfadi, ngue'a gue'a 'nara nc'uamba. ¹⁵ Ngue'a nú'a ra mfadi guí pe'tshũ gue'a dega ximhai, ne dega ja'i, ne dega ts'ondahi, hingo de Ajuã. ¹⁶ Ngue'a nu habũ ja ra nduste ne habũ ne da nsehẽ 'na, nuni ja guehni ja ra tuhni ne gatho ya ts'ot'øt'e. ¹⁷ Pe nu'ũ tó'o pe'tsa nú'a ra mfadi bí ehe de mahets'i, gue'ũ xá nt'axi yá mfeni ne hingyá 'yøt'atuhni. Nu'ũ ya hoja'i, ya hoga'yøde ne xi ja yá huecate ne nzantho øt'e xá hño. Hingui yohna yá mfeni, nixi hingyá yohmi. ¹⁸ Nu'ũ tó'o 'bui te rá 'ñenthø, ne hingyá 'yøt'atuhni, nu'ũ udi 'nara hoga'mui pa nehe ma'ra da 'mũ 'nara hoga'mui, nja ngu 'nara 'bot'i nú'a 'bot'i pa 'mefa da nja 'nara hoga sofo.

4

Mahyoni hinga madihũ ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

¹ ¿Hanja grí ntsuihũ ne grí ntuñhũ 'na ngu ma'na? Nu'ahú grí ntuñhũ ngue'a guí pe'tshũ ya ts'onc'at'i y nuya ts'onc'at'i'ũ gue'ũ ja'ahũ gui ntuñhũ. ² Guí nehmañhũ te

gui pɛ'tshu, pe hingui tsa te gui pɛ'tshu, hangue guí ne gui hñotehu. Gyá ndustehu pe hingui tsa gui pɛ'tshu nú'a guí nehú, hangue asta grí ntuñhu pa gui pɛ'tshmahú nú'a guí nehú. Hingui tsa te gui pɛ'tshu ngue'a hinguí aphú Ajuá. ³ Haha, guí adihú, pe hingui t'a'ahú nú'a guí adihú ngue'a hinguí adihú ngu rí ñehe. Guí adihú hõnse pa gui johyahú ja ya ts'ot'õt'e de ra ximhai. ⁴ ¡Nú'ahú guí madihú ya ts'ot'õt'e de ra ximhai ne hinguí madihú Ajuá, guí njahú ngu ra zinga medinthati! ¿Ha hinguí padihú gue 'bu grí madihú ya ts'ot'õt'e de ra ximhai, nu'bá grí utsahú Ajuá? Hangue nu'a tó'o xi ne da madi ya t'õt'e de ra ximhai, nú'á ya ri utsa Ajuá. ⁵ ¿Ha guí beñhu gue hinte ri muui ra Māca T'ofu nu habú ena?: “Nurá Māca Ndahi Ajuá bá pɛhni pa da 'mú ja ma corasohú, nú'á go gue'a madiguihú, y nu'á ne gue xi ga madihú Ajuá.” ⁶ Nehe Ajuá go gue'a ri 'racjú ra danga mfats'i. Nu ja ra Māca T'ofu ena njaua: “Ajuá hingui faha nú'u to'o ri 'ñets'i ne ri nõt'e, pe nu'u tó'o hingyá nõt'e ne hingyá 'ñets'i, nú'á ha, fats'i.” ⁷ Hangue 'yøtehu Ajuá, ne nõt'uahú ra ts'ondahi y nú'á da 'uegue de gue'ahú. ⁸ Jonihú co Ajuá y nú'á da joni con gue'ahú. Nú'ahú guí øthu ya ts'oqui, 'ueguehu de gue'u pa strá nt'axi ri tehu. Ha nú'ahú guí yohna ri mfenihú, ntsø'mhú de nú'a guí øthu, pa njabú da za da t'axca ri corasohú. ⁹ Ntsø'mhú de ri ts'oquihú, ne dá du ri muihú de gathu nú'a xcá 'yøthu, ne nzoñhu. Nuri thedehu, dá mpunga ts'oni, y nuri johyahú, dá mpunga dumui. ¹⁰ Ogrí 'ñexhu ja rá thandi ra Zidada. Ñobrihu y nu'á go da 'ñex'a'ihú 'mefa.

Hiní 'ñepi ga 'yøhu ma cuhu

¹¹ Ma zi cu'ihú, ogrí nøñhu 'na ngu ma'na. Nu'a tó'o nøni rá cu o ri 'yø de nú'a te øt'e, nú'á ja ra uenda go nøma'ñhu ra ley ne ri 'yø. Nu'a tó'o ri 'yø ra ley, ya hingo øt'a ngu nú'a manga ra ley, ngue'a ya ri 'ñet'a nzayasa. ¹² Ajuá go bi hyoca ra ley y go gue'a ra nzaya. Y nu'á go gue'a tsa da ñanga ya ja'i, nehe tsa da mehna to da mehna ja ra tsibi. Pe xi'a'i, ¿to'o'igie pa gui 'yø ri miqu'eiuí?

Hinto padi te da nja rixudi ndamqni

¹³ Nú'ahú guí eñhu njaua: “Nú'bya rapaya o rixudi ga maha ja nú'a ra hnini dí mañhu, y ja grá 'bahuni 'na njeya, ne grá ntuquihú ne grá mpahú pa grá tahahu ra boja.” ¹⁴ Njabú guí beñhu, pe nixi guí padihú te grá haxhu xudi. Nujá hindí pahú hangú ya pa ma ga ntehuua, ngue'a dí njahú ngu ra 'bønguui ri hnequi ne hints'u ya'a da 'metho. ¹⁵ Hangue ma'na xá hño guí 'ñeñhu njaua: “'Bu Ajuá gue'a rá paha, ne 'bu da 'racjú ra te ne ra nsequi, nu'bá ha, ga øthu gathu nú'a dí beñhu.” ¹⁶ Pe nu'ahú grí 'ñets'ihú co ri mfeni sehéhu. Y nu gathu ri nt'ets'ihú xi xá nts'o. ¹⁷ Ne nu'a tó'o padi da 'yøt'e nú'a xá hño pe hingui øt'e, nú'á go gue'a 'nara ts'oqui.

5

Ra ts'ofu pa ya rico

¹ ¡Nú'ahú ricohú 'yødehu! Mamts'onihú ngue'a ma gui thohú ya danga ugui. ² Ma da 'ya gathu nú'a te guí pɛ'tshu, ne ma da zip'ahú ra zu'ue gathu ri hoga hehu. ³ Ma da boxcua gathu ri bojahu ngu ra t'axi ne ra oro nú'a xcá muntshu ne xcá pɛ'tstthohú, ne ja da hnequini gue hinxá hño nú'a xcá øthu gue xcá pɛ'tstthohú. Ne'ahú ma gui njahubú ngu ri bojahu gue ma gui juadihu, y nuri ts'onc'at'ihú pa xcá pɛ'tshu ri bojahu, gue'a ngu 'nara tsibi ma da juat'ahú. Ja nuya ya paya xcá muntshu ndunthi ri bojahu, y ya yá gats'i ya pa. ⁴ Ya xa nt'øde yá ts'oni ri mɛfihú nú'u to'o xa xop'ahú ri huahihú. Nu'ú zoni ngue'a xcá hyathu ne hinxá ju'tuahú ngu rí 'ñepabi'u. Pe ma Zidadahu nú'a to'o ra nda de gathu ya enxé mahets'i, ya xa 'yøtuabi yá ts'oni nú'u ri mɛfihú. ⁵ Nuua ja ra ximhai guí øthu nú'a go ri pahasehu, ne hinte grí 'bɛhu, pe guí njahú ngu 'nara mbo'oni nú'a xa hnoqui pa da tho. ⁶ Nu'ahú guí høxhu ra thai nú'u hinte ma thai tu, ne guí hohu'hu masque hinte xa 'yøt'e, y nu'ú hingui nøt'ahú.

Rí 'ñepi ga tsethu gathu ya ts'othogui ne ga aphú Ajuá da maxcahu

⁷ Pe nu'ahũ ma zi cu'ihũ, tsethũ gatho nú'a da 'ñep'ahũ mientra da zøhø ma Zidadahũ. Njahũ ngu ra mot'i nú'a tø'ma ra mædi 'ye ne ra 'bæfa 'ye pa njabũ da za da gũxa 'nara hoga sofo. ⁸ Ne'ahũ ndø'mhũ, ne zedihũ ri jamfrihũ ngue'a ya 'nitho ma da zøhø ma Zidadahũ. ⁹ Ma zi cu'ihũ, ogrí hñøxa thaihũ 'na ngu ma'na pa hingui tuxhũ ya ts'oqui. Beñhũ gue ma Zidadahũ to'o ra nzaya, ya ts'utho ya pa di 'bedi pa da zøhø'a. ¹⁰ Ma zi cu'ihũ, tsethũ gatho nú'a te guí thohũ, ngu bi zeta yá 'mehni Ajuã nú'ũ bi 'mũ maya'bu ne bi mamba rá noya'a. ¹¹ Dí pahũ gue Ajuã japi nú'ũ to'o tseta gatho ya thogui nú'ũ thogui'ũ. Stá øhũ de ra Job, hangu ya thogui himbi zethma'a. Pe 'mæfa Ajuã xi bi japi'a ngue'a Ajuã xi ja ndunthi rá huecate ne ja ndunthi rá hmæte.

¹² Ma zi cu'ihũ, jamasuhũ oxqui jurahũ, nixi por mahets'i, nixi po ra ximhai, nixi por ma'ra ya t'øt'e. Mañhũ nú'a majuani; nu'bu ha, gui mañhũ “Ha”, y nu'bu hina, “Hina”, pa njabũ Ajuã hinda castiga'ihũ.

¹³ Bu 'na de gue'ahũ grí sufrihũ, 'yaphũ Ajuã pa da max'ahũ. O 'bu grí johyahũ, tuthũ ya jahña. ¹⁴ Bu 'na de gue'ahũ grí hñenihũ, zoñhũ ya nda de ra nija pa da 'yapa Ajuã por gue'ahũ, ne da gox'ahũ ra aceite de rá thuhu ma Zidadahũ. ¹⁵ Y 'bu gui 'yadihũ con gatho ri jamfrihũ, nu'bu gui ñanihũ y ra Zidada da 'ra'ahũ ra nzaqui, y 'bu xcá 'yøthũ 'nara ts'oqui, nu'á da puñ'ahũ. ¹⁶ Hangue njuáñihũ de ri ts'oquihũ 'na ngu ma'na, ne mfaxhũ 'na ngu ma'na gui 'yaphũ Ajuã da puñ'a'ihũ, y pa njabũ nu'á da 'yøthe'ihũ nehe. Ajuã øtuabi rá nt'adi nú'a to'o 'bui xá hño con gue'a ne apabi con gatho rá mui. ¹⁷ Nura badi Elía 'namrá ja'i nehe nguju, y nú'á xi bi 'yapa Ajuã pa hinda 'uã, hangue himbi 'uã hñu njeya made. ¹⁸ Nepũ ma'na'qui bi yopa 'yapabi Ajuã pa da 'uã y bi 'uã, y nu'bu xi bi hogui ndunthi ra sofo ma'na'qui.

¹⁹ Ma zi cu'ihũ, 'bu 'nara cu da 'uegue de rá noya Ajuã, nepũ 'na de gue'ahũ gui zofohũ'a pa da yopa mengui, y nu'á da mengui, ²⁰ nu'bu padihũ gue nu'a tó'o da co'tsa 'nara 'yøt'ats'oqui de ja rá ts'o'ñu, nu'á bi ñanga 'nara 'yøt'ats'oqui pa hinda ma ja ra nidu, y Ajuã go gue'a bi pumbabi yá ts'oqui nú'a ra 'yøt'ats'oqui'a masque xi ndunthi yá ts'oqui.

RÁ MŪDI RA PEDRO RA MŪDI CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSAN PEDRO

Ra apostol Pedro opabi nú'ũ ya gamfri xa nxani habũraza

¹ Nũgui drá Pedro, rá apostolgui ra Zidada Jesucristo. Dí op'ahũ nuna carta nú'ahũ gyá gamfrihũ xcá pøñhũ de ri haihũ ne xcá nxañhũ habũraza ma'ra ya hai, 'ra de gue'ahũ gui 'bũhũ Mponto, ma'ra Galacia, nu ma'ra Capadocia, nu ma'ra Asia, ha nu ma'ra Bitinia. ² Ajuã ma Dadahũ bi huancahũ ngu nú'a xqui beni desde rá mudi pa dá camfrihũ ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. Y po rá Maãa Ndañi bi t'axca ma mfenihũ pa ga øtehũ ra Zidada Jesu co 'nara mfeni xá nt'axi, y co rá maãa ji'a xa xũga ma ts'oquihũ. Ajuã da jap'a'ihũ ndunthi ne da max'a'ihũ pa gui 'bũhũ te rá ñenthũ.

Ya gamfri pe'tsa 'nara nthø'mate de ra te pa nzantho

³ Ga xøcambenhũ Ajuã nú'a to'o ma Dadahũ ne go gue'a rá Dada ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. Nú'a xi ja ndunthi rá huecate pa guecaguihũ, hangue xa 'racjũ 'nara 'ra'yo te. Ne nubyá dí tøm'hũ gue ma ga yopa ntehũ ngue'a ma zi Hmuhũ ra Jesucristo bi du nepũ bi yopa nte ma'na'qui'a. ⁴ Nehe dí tøm'hũ ga hañhũ nú'a ra tsogui bí pescaguihũ Ajuã nuni mahets'i nú'a hinda za da nhuati, nixi hinhya'mũ da nts'oqui, nixi hinhya'mũ ma da 'mëdi ngu yá xi ya za. ⁵ Ajuã xi sugaguihũ co rá ts'edi ngue'a dí camfrihũ'a. Nú'a sugaguihũ asta nú'a ra pa da ñangaguihũ nuua ja ra ximhai pa dí 'racjũ nuni mahets'i gatho nuya japi de ma mpøhøhũ nú'ũ 'bescaguihũ ne ma da hnequi rá ngats'i ra pa.

⁶ Hangue por gue'a xi drí johyahũ masque dí thohũbya ya ts'othogui nuua ja ra ximhai ngue'a go gue'a rá paha Ajuã, pe nuya thogui'ũ 'bestho ma da uadi ngue'a 'raya patho ma da njabũ. ⁷ Nubya dí thohũ ya ts'othogui pa ma'na da zëdi ma jamfrihũ, pa njabũ nu stua yopa penga ra Zidada Jesucristo, Ajuã ma xi da 'ñesca ma nsuhũ ne da johya'a ngue'a xa zëdi ma jamfrihũ. Nja ngu ra oro 'rani ja ra tsibi pa ma'na da hogui, nújũ nehe dí thohũ ya ts'othogui pa ma'na da zëdi ma jamfrihũ. Nura oro masque huadi ne thogui, pe 'rani ja ra tsibi pa ma'na da hogui, y numa jamfrihũ ma'na ri muui que ra oro.

⁸ Nu'ahũ grí mañihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo masque hincá hyanthũ, ne gui camfrihũ'a masque nubyá hinguí hanthũ'a, hangue xi grí johyahũ co 'nara danga johya xi xá nsunda. ⁹ Y nurá ngats'i ra pa, ngue'a xcá camfrihũ, ma gui tsøñhũ mahets'i habũ ma dí t'a'ahũ gatho ya japi de ri mpøhøhũ.

¹⁰ Maya'bu nuyá 'mehni Ajuã bi ma gue nujú ndí ma ga mpøhøhũ po rá hñoja'i Ajuã. Nuya 'mehni'ũ himbi za bi baði de nuna mpøhø xa 'racjũ Ajuã nubya. Nu'ũ xi mi øt'a ra ts'edi pa xa baðihma te rí bonga nú'a bi mañ'ũ, pe himbi za. ¹¹ Nu'ũ bi ma ngu nú'a mi xipa rá Maãa Ndañi Ajuã gue ra Zidada Jesucristo mi ma da thogui ya øgui asta rá du, pe 'mefa mi ma da t'umba ra nsunda. Pe nu'ũ himbi za bi baði ha'mũ mi ma da njabũ, nixi hanja mi ma da nja. ¹² Nuya 'mehni'ũ bi sipi gue himi ma da hyanda nú'a mi mañ'ũ, pe nujú ha. Pe bi sipabi'ũ gue mi pe'tsi da nja gatho nú'a mi mañ'ũ, pe asta 'mefa. Dí pahũ gue nuya pabya xa nja gatho nú'a bi mañ'ũ, ne gue'a ya xa xi'a'ihũ nú'ũ to'o manba rá noya Ajuã ne hanpa rá ts'edi ra Maãa Ndañi nú'a xuá 'behna de mahets'i. Ne nuna mpøhøna xi xá nsunda, hangue asta ya enxe da nehma da baði nehe.

Ajuã ne ga pe'tshũ 'nara te strá nt'axi

¹³ Hangue beñhũ xá hño de nú'a te gatho gui 'yøthũ, ne nsuhũ xá hño, ne xi da tøm'hũ nú'ũ ya japi ma da 'ra'ahũ Ajuã po rá hñoja'i nu stua yopa penga ma Zidadahũ ra Jesucristo. ¹⁴ Nubyá ya yá batsi'ihũ Ajuã ne gui øtehũ'a, hangue oxqui beñhũ gui 'yøt'ehũ ya ts'ot'øt'e ngu nú'ũ ngu øthũ ma'met'o ante gui camfrihũ ra Zidada. ¹⁵ 'Yohũ co ri mfenihũ strá nt'axi ngu rá nt'axi Ajuã nú'a xa huahn'ahũ pa da pøhø'ihũ. ¹⁶ Ngue'a Ajuã xicaguihũ ja ra Maãa T'ofõ ne ena: "Bũhũ xá nt'axi, ngue'a nuguí xá nt'axigui."

¹⁷ Ajuá go gue'a ma Dadahú nú'a to'o dí aphú ma nt'adihú, y nú'á go gue'a nehe ma da hñābgahú nguenda de gatho nú'a te stá øthú. Nú'á hinda ma da xáctho nú'u to'o ma da hñā'mba nguenda, hangue mahyoni ga 'yohú co rá ntsu Ajuá gatho nú'u ya pa ga 'būhūua ja ra ximhai. ¹⁸ Dí pahú gue Ajuá bi 'uegaguihú de ma nts'o'mūihú nú'a xqui 'ñutca ndu ma dadahú. Nu'á bi pøhøguihú, pe hingue co ra t'axi nixi co ra oro nú'a juadi ne thogui. ¹⁹ Bi pøhøguihú co rá maça ji ra Zidada Jesucristo nú'a bi mani nu mi tho'a, nja ngu 'nara zi t'uca deti xá nt'axi ne hinte ja. ²⁰ Nú'á de ante da thoca ra ximhai ya xqui t'eqe pa da du ne pa da pøhøguihú, pe hinga 'bestho bi 'ñehe, asta nuya pabya ja bi 'ñehe pa bi pøhøguihú. ²¹ Nujú dí camfrihú Ajuá ngue'a bá pēncahú'a ra Zidada Jesucristo pa bi du por guecjú, y 'mefa de gue'a Ajuá bi japi bi yopa nte ma'na'qui, ne bá umba rá nsunda. Hangue dí camfrihú Ajuá, ne dí tø'mhú da zixcahú ja rá nsunda nehe.

²² Y stá camfrihú rá noya Ajuá ne ya stá nxúcjú de ma ts'oquihú pa xa za stá mpe'tsua hmātehú 'na ngu ma'na, hangue xi ma ga mádi hú 'na ngu ma'na con gatho ma mūihú. ²³ Nubyá ya stá yopa 'būhú ma'ra'yo ngue'a ya stá camfrihú rá noya Ajuá nú'a hinhya'mú ma da uadi. Nuna ra te dí pē'tshú de guecua ja ra ximhai ma da uadi da thogui, pe nuna ra 'ra'yo te stá hññhūbya hinhya'mú ma da uadi. ²⁴ Ra Maça T'ofó ena njaua:

Rá te ra ja'i nja ngu 'nara ndāpo,
 ha nú'a gatho te pē'tsa nura ja'i'a nja ngu 'nara dōni.
 Nura ndāpo da du y nura dōni da hyøe,
²⁵ pe nurá noya Ajuá hinhya'mú da uadi.
 Y nura noya'a go gue'a ra maça noya ya xa si'ahú.

2

¹ Hangue ya hñācjú gatho nú'a xá nts'o, ngu ra nthate, ra ñohmi, ra nduste, ra nt'etsate, guehya dí xi'ahú ya hingui 'yøthú. ² Njahú ngu 'nara zi batsi xi tsú ra thuhu dega 'ba, ne ne da zi ndunthi pa da niñā, ne'ahú dá zū'ahú ra thuhu de rá noya Ajuá, pa njabú ma'na da ndāngui ri jamfrihú, ³ ngue'a nu'ahú ya xcá patuahú rá hñōja'i ra Zidada.

Ra Zidada Jesucristo gue'a ra mudi do bi megui Ajuá ja rá nija nú'a te

⁴ Jonihú co ra Zidada Jesu nú'a to'o ra mudi do bi megui Ajuá ja rá nija'a nú'a te, y nú'a ra nija'a go guecjú nújú stá camfrihú. Nja ngu nú'a ra mudi do bi utsa ya gado ne bi fote'ú, njabú bi t'utsa nehe ma Zidadahú ra Jesucristo asta bi tho ja ra ponza. Pe ja rá thandi Ajuá xi ri muui, ne bi hñuts'i'a dega mudi do. ⁵ Y nújú nehe dí njahú ngu 'raya do nú'u t'ets'i ja ra jado pa rí te rá nija Ajuá, y Ajuá go gue'a ra gado. Nujú go guecjú dyá macjahú majuani ngue'a dí pēphú'a. Hangue ma ga umfú ma tehú'a ngu 'nara hñā'ti, ngue'a gue'a ri ho Ajuá ga umfú de rá thuhu ra Zidada Jesucristo. ⁶ Ngue'a Ajuá mi mǎnga de ra Zidada Jesu ja ra Maça T'ofó, ne ena njaua:

Nugui dí pegui ja ma hnini Sion nuna ra mudi do pa ma nija,
 ngue'a guehna stá huts'i ne xi ri muui ndunthi;
 y nuto gatho da gamfri, hinda ma da 'bē yá tsa.

⁷ Hangue nújú dí camfrihú ra Zidada Jesu, dí pahú gue xi xá nsunda, pe nú'u to'o hingui camfri'a, hingui pađi ua xá nsunda. Ja ra Maça T'ofó mǎ njaua de ra Zidada Jesucristo, ne ena:

Nú'a ra do bi føthmābú 'na lado nuya hyøngu,
 nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuá.

⁸ Ra Maça T'ofó sigui mǎ de ra Zidada Jesucristo ne ena:
 Ya ja'i da za da mfe'tse ja nura do'a, ne da dagui.

Y nu'u tó'o ri mfe'tse, ri mfe'tse ngue'a hingui camfri rá noya Ajuá. Nú'ú ma da dagui pa da 'medi ngue'a bi mǎnga Ajuá da njabú.

Ya gamfri gue'a rá hnini Ajuá

⁹ Pe nujú go guecjú rá hniniguihú Ajuá xa huancahú ne xá nt'axiguihú, ne dyá ndā gá macjahú dí pēphú Ajuá ra dānga ndā, ne dí mañhú de yá dānga 'befi nú'a to'o bá tsicjú de ja ra 'bexuui pa ga 'būhú ja rá maça ñot'i'a, y nú'á go guese Ajuá. ¹⁰ Ma'met'o himrá

hniniguih̄ Ajuá, pe nubyá h̄a, ya rá hniniguih̄'a. Ma'met'o hinstí tsuh̄ ra huecate, pe nubyá h̄a, Ajuá xa huegaguih̄.

Pep̄h̄ Ajuá co ri teh̄

¹¹ Ma zi hm̄adi cu'ih̄, nú'ah̄ gyá nzoh̄h̄ de guecua ja ra ximhai, dí xi'ah̄ gue oxqui beñh̄ ya ts'omfeni de ra ximhai, ngue'a nuya ts'omfeni'ũ go gue'ũ da za da ts'oc'a ri 'ra'yo teh̄. ¹² 'Yoh̄ xá h̄ño ja yá thandi nú'ũ hingyá gamfri. Nú'ũ ri numa'ñh̄'ih̄, ne eñ'ah̄ gue gyá ts'ojá'ih̄, pe nu sta hyanda ri hoga'm̄uih̄, ne'ũ ma da xocambeni Ajuá nú'a ra pa'a da th̄'mba nguenda'ũ.

¹³ 'Yøteh̄ gatho nuya ja'i h̄a ra ts'utbi, ngue'a guí camfrih̄ ra Zidada. 'Yøteh̄ nuri danga ndah̄, ¹⁴ ne gatho nuyá mfats'i'a nú'ũ xa thuts'i pa da castiga nú'ũ hingui øt'e xá h̄ño, ha nehe pa da ñamah̄ño de nú'ũ øt'e xá h̄ño. ¹⁵ Ajuá gue'a rá paha gui 'yøth̄ gatho nú'a xá h̄ño, pa njab̄ gui co'tuah̄ yá ne nú'ũ ya ja'i ñama'ñh̄ de gue'ah̄ ne hinte yá fadi.

¹⁶ Nubyá ya hinguí 'buh̄ ja rá hm̄anda ra ndaxjua ley, pe hingue ngue'a ya hinguí 'buh̄ ja rá hm̄anda ra ndaxjua ley ma gui 'yøth̄ ya ts'ocate. Nubyá ma'na mahyoni gui 'yøth̄ ra h̄ño, ngue'a gyá 'begoh̄ de Ajuá. ¹⁷ Hangué mahyoni gui umf̄u ra t'equ'e'i gatho ya ja'i ngu rí 'ñepi cada 'na de gue'ũ, ne xi gui m̄adih̄ gatho ya cu, ne gui 'yoh̄ co rá ntsu Ajuá, ne gui umf̄u ndunthi ra t'equ'e'i ri danga ndah̄.

Ra Zidada Jesucristo bi zeta ya ts'othogui, y njab̄ ga tseth̄ nehe

¹⁸ Nu'b̄ nú'ah̄ guí 'buh̄ dega 'bego, 'yøta ri hmuh̄ co ndunthi ra t'equ'e'i, hingue h̄onse nú'ũ ja yá hm̄ate ne ya hoja'i, nehe nú'ũ xi ya ts'o'm̄ui. ¹⁹ 'B̄ guí tseth̄ gatho ra nts'o'm̄ui t'øt'ah̄ masque hinte go xcá øth̄, h̄onse ngue'a xcá camfrih̄ Ajuá, nu'b̄ h̄a, guí øth̄ xá h̄ño ja rá thandi Ajuá. ²⁰ Pe nu'b̄ dra castiga'ih̄ ngue'a guí øth̄ nú'a hingui ho, ne guí tsetathoh̄, xí njab̄, ¿ha gue da t'e'ts'a ri nsuh̄? Hina, hinda za. Pe nu'b̄ guí sufrih̄ ngue'a guí øth̄ ra h̄ño ne gatho guí tsetathoh̄, nu'b̄ h̄a, guí øth̄ xá h̄ño ja rá thandi Ajuá. ²¹ Ajuá bi huancah̄ pa ga tseth̄ ya ts'othogui ngu nú'a bi zeta ra Zidada Jesucristo. Nú'a xi bi zeta ya ts'othogui nsinque te ma ts'oqui mi tu, h̄onse po rá nguec̄u, hangué rí 'ñepc̄ah̄ ga tseth̄ nehe ngu bi zeti'a. ²² Nú'a hinhya'm̄u bi 'yøt'a ni 'nara ts'oqui, nixi to bi hyat'i. ²³ Ora mi ts'ani'a, nú'a himi th̄adi. Ora mi hna'mbabi, nú'a himbi nøt'e. Nú'a mi øt'e, h̄onse mi tsocuatho ja rá 'ye Ajuá ngue'a go gue'a padi da 'yøt'a ra ts'utbi ngu rí 'ñehe. ²⁴ Ma Zidadah̄ ra Jesu bi h̄ñasca gatho ma ts'oqui nuni ja ra pont'i hab̄ bi du'a. Bi du'a pa bi 'uegaguih̄ de ra ts'oqui pa da za ga 'buh̄ xá nt'axi. Nú'a xi bi thogui 'raya danga ugui pa go bi h̄ñasca ma uguih̄. ²⁵ Nujú ndí njah̄ ngu 'raya deti xqui nxani hab̄uraza, pe nubyá ya stá yopa penguih̄ co ma hoga Ma'yoh̄ nú'a to'o ri supca ma teh̄.

3

'Nara ts'ofa pa ya medinth̄ati

¹ Nú'ah̄ 'behñah̄, 'yøta ri dameh̄, pa njab̄ nu'b̄ ri dameh̄ hingyá gamfri, da za da gamfri'ũ nsinque gui zofoh̄, h̄onse ngue'a da hyanda ri hoga'm̄uih̄. ² Da gamfri'ũ ngue'a da hyandi gue guí 'yoh̄ xá nt'axi, ne ngue'a xi di ja ri t'equ'e'ih̄. ³ Odi oda ri mfenih̄ ra nthoqui de ri stah̄, nixi de nú'a ra oro gui h̄ñuxh̄, ne nixi de nú'a ra he gui h̄ñuxh̄ pa da hnequi mahotho'ih̄. ⁴ Nú'a mahyoni gui 'yøth̄, go da beñh̄ gui nhyoc̄u de mbo ja ri corasoh̄ co 'nara nthoqui nú'a hinda ma da ts'oqui. Gui h̄ñoja'ih̄ ne gui 'buh̄ co 'nara hoga'm̄ui, ngue'a guehna ri ho Ajuá. ⁵ Njah̄ nehe ngu bi nja nú'ũ ya hoga 'behñā mi 'b̄ maya'b̄, xi mri h̄ñoqui xá h̄ño mbo ja yá coraso, mi camfri Ajuá ne mi øta yá dame. ⁶ Ngu ra Sara, xi bi 'yøta rá dame nú'a mrá thuhu ra Abrá, ne xi bi jamasu'a, y asta mi embi gue go mi gue'a rá hmu. Nú'ah̄ da za gui njah̄ ngu nú'a ra 'behñā'a 'b̄u gui 'yoh̄ xá h̄ño, ne hingui tsuh̄ gatho nú'a da 'ñehe. ⁷ Nú'ah̄ 'ñoh̄h̄, 'buh̄ xá h̄ño co ri 'behñah̄ ngu nú'a ri manda Ajuá, ngue'a Ajuá xa 'ra'ah̄ 'nada ra te mahyegui con

gue'u, ne ngue'a hinga mahyegui yá ts'edi con gue'ahũ. Hangué numansuhũ pa njabu Ajuá da 'yode nú'a gui 'yapabihũ.

Mahyoni da sufri nú'a to'o øt'a ra hño

⁸ Nubyá, nú'ahũ grí gathohũ, pɛ'tshũ 'nada ra mfeni, hñu'mbahũ yá mui nú'u to'o tu yá mui, mádiuhũ 'na ngu ma'na, pɛ'tshũ ra nthecate 'na ngu ma'na, ne oxqui 'ñexhũ 'na ngu ma'na. ⁹ Oxqui ø'tuahũ ra nts'o'mui nú'u to'o øt'ahũ ra nts'o'mui, nixi gui tsañhũ nú'u to'o tsañ'ahũ. Nu'a gui 'yøthũ, 'yaphũ Ajuá da japabi'u, ngue'a Ajuá xa huahn'a'ihũ pa gui 'yøthũ njabu, ne pa da jap'a'ihũ'a. ¹⁰ Xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena njaua:

Nu'a tó'o ne da 'mũ 'nara hoga'mui gatho ya pa de rá te,

dá su rá ne pa hinda nhyate,

ne hinda mangua ya ts'onoya.

¹¹ Dá 'uegue de ya ts'oqui ne dá 'yøt'a ra hño.

Dá 'yøt'a ra ts'edi pa da 'mũ te rá 'ñentho, ne hindra necatuhni.

¹² Ngue'a Ajuá ri japa nú'u to'o øt'a ra hño,

ne øtuabi yá nt'adi'u.

Pe nuya ts'o'mui, hini japabi'a.

¹³ ¿To'o gue'a da 'yøt'ahũ 'nara nts'o'mui 'bũ guí øthũ ra hño? Jo'o. ¹⁴ Pe nu'bũ guí sufrihũ ngue'a guí øthũ ra hño, nu'bú guí njapihũ. Hangué oxqui tsuhũ te da t'øt'ahũ, nixi da du ri muihũ. ¹⁵ Xøcambenihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo ja ri corasohũ, ne gui ja gui pahũ hanja gui thøtuahũ nú'u to'o da 'yan'ahũ de ri jamfrihũ. Haha, gui thødiuhũ, pe co 'nara t'equ'e'i ne hingue dega nt'ets'i. ¹⁶ Hangué 'yohũ xá hño co ri mfenihũ strá nt'axi, pa njabu da 'bɛ yá tsa gatho nú'u to'o ñama'ñũ de gue'ahũ. Nu'ú ñama'ñũ de gue'ahũ ngue'a guí tenbahũ rá 'mui ra Zidada Jesucristo. ¹⁷ 'Bũ Ajuá go rá paha pa gui sufrihũ, ma'na xá hño gui sufrihũ ngue'a guí øthũ nú'a xá hño, pe hingue gui sufrihũ po 'nara nts'o'mui gui 'yøthũ.

¹⁸ Nehe ra Zidada Jesucristo bi sufri. Nú'á 'na'quitho bi du pa bi hñasca ma ts'oquihũ. Nú'á hinte ma ts'oqui mi tu pe bi du por guécjũ nújũ dyá 'yøt'ats'oquihũ. Bi njabu pa bi za dá jonihũ co Ajuá. Dí pahũ gue xi majuaní bi thopa rá ndo'yo, pe rá zi ndahi hina. ¹⁹ Ha nu mi du, bi ma bá ñã ja yá thandi nú'u to'o ya mi jot'a ja ra nidu. ²⁰ 'Ra de gue nú'u ya ja'i'u go gue'u mi 'bui de nú'u ya pa mi 'bũ ra Noé. Nuya ja'i'u himbi ne bi 'yøte Ajuá, y nú'bũ mi hoca ra arca ra Noé, Ajuá bi mɛ'tsa ndunthi ra pacencia pa 'bũ xa ntsø'mahma'u, pe himbi ne. Hangué hønse hñato ya ja'i bi bongui de ra nzøthe ngue'a hønse gue'u xqui 'yøte Ajuá, hangué himbi jat'a ja ra dehe ngue'a bi yut'a ja ra arca. ²¹ Ha nu mi nhyaxa ja ra dehe nú'u ya ja'i mi 'bũ mbo ra arca, gue'a 'nara nt'udi de nú'a ra sistehe t'øt'ebya. Nura sistehe'a hingo gue'a pa da t'axca ma ndo'yohũ, nú'á go gue'a pa da t'axca ma mfenihũ, ne go gue'a 'nara nt'udi de ma mpøhøhũ. Stá mpøhøhũ ngue'a bi du ne bi yopa nte ma Zidadahũ ra Jesucristo. ²² Nepũ nú'á bi yopa mengui pa mahets'i, ne bí huhnibya ja rá 'ñei Ajuá. Ne bí o ja rá 'yɛ gatho ya ɛnxɛ nú'u hã ra ts'utbi ne hã ra ts'edi.

4

Pɛphũ Ajuá co nú'a ra mfadi ne ra ts'edi xa 'ra'ahũ'a

¹ Ra Zidada Jesucristo xi bi sufri, hangué ne'ahũ rí 'ñep'ahũ gui hñañhũ gatho nú'a da 'ñep'ahũ ne gui sufrihũ ngu bi nja'a. Ngue'a nu'a tó'o xa sufri, go gue'a ya xa 'uegue de ra ts'oqui. ² De gui 'bũhũua ja ra ximhai, mahyoni gui 'ueguehũ de ya ts'oqui, pa njabu da za gui 'yø'tuahũ rá paha Ajuá, y hingo gui 'yø'tuahũ rá paha ri ndo'yohũ. ³ Ma'met'o nguí øthũ nehe ngu nú'a øtbya nú'u hingyá gamfri. Nguí øthũ ya ts'ot'øt'e, nguí beñhũ ya ts'omfeni pa nguí øthũ gatho nú'a xi xá nts'o, nguí 'yohũ ja ra ntixfani ne ja ra nts'o'yo. Nguí øt'atuhnihũ habũ ngrí ntihũ. Nguí xøcambenihũ ya c'oi nú'u ni ts'u hiní 'ñepi dra søcambeni. Pe nubyá ya dá gue'a xcá 'yøthũ. ⁴ Nubyá nuya ja'i hingyá gamfri hingui tsa da badi hanja ya hingri 'ñohũ'u ja yá ts'ot'øt'e nú'u øt'e'u, hangué nubyá ñama'ñũ de gue'ahũ. ⁵ Pe nuya ja'i'u pɛ'tsi te ma da dapa nguenda Ajuá nú'a to'o ma da hñã'mba

nguenda gatho nú'ũ te, ne nú'ũ ya xa du. ⁶ Nehe nú'ũ ya xa du, ne'ũ ya xqui ts'ofó de rá noya Ajuá, pa njabũ masque ya xa du yá ndo'yo'ũ, ma da yopa me'tsa ma'na ra 'ra'yo te nú'a ma go da umbabise Ajuá.

⁷ Ya ts'ũtho ya pa ri 'bedi pa da nja ra ngaxhmai, hangue xi da nsuhũ xá hño, ne oguí tsayahũ gui 'yapabihũ Ajuá. ⁸ Nu'a xi mahyoni gui 'yøthũ, mádi hũ 'na ngu ma'na, ngue'a co ra hmáte da za gui mpunba ts'oquihũ 'na ngu ma'na. ⁹ Nehe 'ñumba ntsayahũ 'na ngu ma'na ja ri nguhũ ne ote guí mañhũ. ¹⁰ Cada 'na de gue'ahũ pẽhũ nú'a ra 'befi xa 'ra'ahũ Ajuá co nú'a ra ts'edi ne ra mfaði xa 'ra'ahũ, pa njabũ da za gui mfaxhũ 'na ngu ma'na ne gui nhyoga mẽfihũ de hangutho ya 'befi xa 'ra'ahũ Ajuá po rá hñoja'i. ¹¹ 'Bũ 'na xa t'umba ra 'befi pa da nzote, dá nzote xá hño ngu nú'a mąnga rá noya Ajuá. Ha nu'bu 'na xa t'umba ra 'befi pa da mfaste, dá mfaste co nú'a ra ts'edi xa umbabi Ajuá. 'Yøthũ njabũ pa da hnequi rá nsunda Ajuá ja ri 'mũihũ de rá thuhu ra Zidada Jesucristo, ngue'a nu'a go rá meti ra nsunda ne go ri manda'a pa nzantho. Njabũ gue'a.

Ya gamfri mahyoni da sufri

¹² Ma zi hmádi cu'ihũ, odi tu ri mũihũ ngue'a guí thohũ ya ts'othogui. Nixi gui beñhũ gue ngue'a gyá gamfrihũ hinda za gui thohmahũ njabũ, pe mahyoni gui thohũ njabũ pa ma'na da zedi ri jamfrihũ. ¹³ Nu'a gui 'yøthũ, johyahũ, ngue'a grí sufrihũ ngu bi sufri ma Zidadahũ ra Jesucristo. Ngue'a nu'bu grí sufrihũ, ma xi gui johyahũ nu xcrí hyanthũ stua yopa penga ra Zidada Jesu con gatho rá nsunda'a. ¹⁴ 'Bũ tsañ'ahũ ya ja'i ngue'a xcá camfrihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo, paði hũ gue guí njapihũ, ngue'a ra Maca Ndañi 'bui con gue'ahũ ne fax'ahũ. Xi majuañi, nuya ja'i tsani Ajuá, pe pa gue'ahũ ri hnequi rá nsunda Ajuá ja ri 'mũihũ. ¹⁵ Pe ni 'na de gue'ahũ oxqui sufrihũ po 'nara nthote, nixi po 'nara mfe, nixi po 'nara nts'o'mui, nixi por gui hñøthũ habũ hiní 'ñep'ahũ. ¹⁶ Pe nu'bu grí sufrihũ hønse ngue'a gyá gamfrihũ, hinga 'nara 'betsa'a. Xøcambenihũ Ajuá ha, ngue'a gyá gamfrihũ.

¹⁷ Ya bi zø ra ora gue rá ts'ũtbi Ajuá ma dí mũdi co ya gamfri. Hangue nu'bu rá ts'ũtbi Ajuá ma dí mũdi con guecaguihũ, ¿xihma nú'ũ to'o ri ʉtsabi rá noya Ajuá, tengu sta tha'mba nguenda'ũ? ¹⁸ Nu'bu ya hoja'i xá hñei pa da mpøhø'ũ, ¿xihma nú'ũ ya ts'o'mui ne ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i, tengu xi ma da thogui'ũ? ¹⁹ Hangue 'bũ dí sufrihũ ngue'a dí ø'tuahũ rá paha Ajuá, ma ga siguihũ ga øthũ nú'a xá hño ne ga tsocuathohũ gatho ja rá 'ye Ajuá, ngue'a go bi hyogaguihũ'a, y nu'a hinda ma da hyegasehũ.

5

'Nara ts'ofó pa ya gamfri

¹ Nú'ahũ gyá ndahũ de ya nija, dí zo'ahũbya. Nugui drá nda nehe de rá nija Ajuá, ne dá handi ne dí damajuani de nú'ũ ya ts'othogui bi thogui ra Zidada Jesucristo. Y ngugui ngu'ahũ ma ga 'bũhũ mahyegui con gue'a ja rá nsunda nú'a ma da hnequi nu stua yopa pengui'a. ² Jamasuhũ nú'ũ ya gamfri xa 'ra'ahũ Ajuá gui suhũ, ngu 'raya hoga ma'yo xi ri jamasu xá hño yá deti. Suhũ con gatho ri pahahũ ngu nú'a ri ho Ajuá. Pẽhũ nura 'befi'a con gatho ri mũihũ, hingue gui mpefihũ pa gui tøm'hũ gue da t'a'ahũ ra boja. ³ Oxqui ma gui ndanguihũ de nú'ũ grí suhũ. Nu'a gui 'yøthũ, 'yohũ xá hño, pa njabũ da den'a ri 'mũihũ'ũ. ⁴ Y nu stua yopa pengui nú'a ra nda de gatho ya ma'yo, ma da 'ra'ahũ 'nara thaha xi xá nsunda, ne hinhya'mũ da thegue.

⁵ Nehe nu'ahũ basja'ihũ, dí xi'ahũ gue gui 'yøtehũ ya nda de ra nija. Y gatho'ihũ, 'ñøtehũ 'na ngu ma'na, ne oxqui 'ñets'ihũ nixi gui nøt'ehũ, ngue'a rá noya Ajuá ena njaua:

Ajuá hingui faxes nú'ũ to'o ri 'ñets'i ne ri nøt'e,
pe nu'ũ tó'o hingyá nøt'e ne hingyá 'ñets'i, nu'ũ ha, fats'i.

⁶ Hangue ogrí 'ñets'ihũ, nixi gui nøt'ehũ. Nu'a gui 'yøthũ, hanithohũ gatho nú'a bí pẽhn'ahũ Ajuá nú'a ha ra ts'edi, pa njabũ nu'a ma da 'ñe'ts'a ri nsuhũ 'mefa nu sta zø

ra ora. ⁷ Gatho ri dumũihũ go da tsocuahũ Ajuã, ngue'a go gue'a ri su'ahũ ne hup'a ri mũihũ.

⁸ Xi da nsuhũ, ngue'a nura ts'ondãhi go gue'a ma ncontrahũ ne 'yo gatho ja rá ngũni ra ximhai honi to'o da hyat'i. Nu'á nja ngu 'nara dumanthuhu gá zate mafi ne 'yo honi to'o da za. ⁹ Hangue dá zedi ri jamfrihũ ne gui nø'tuahũ ra ts'ondãhi. Beñhũ gue nuya thogui guí thohũ, gue'ũ thogui nehe nú'ũ ma'ra ya cu 'bũi gatho ja rá ngũni ra ximhai. ¹⁰ Pe hinga nzãntho ma gui thohũ ya ts'othogui, hangue odi tu ri mũihũ, ngue'a Ajuã ra dãngui rá hñoja'i pa gue'ahũ, y nu'á go gue'a da 'ra'ahũ ra ts'edi pa ma'na da nja ri jamfrihũ, ne pa gui tsẽtihũ ya ts'othogui, pa njabũ gui 'bũhũ xá hño. Nu'á po rá hñoja'i xa huahn'ahũ pa gui 'bũhũ ja rá nsunda pa nzãntho ngue'a guí 'nathohũ co ma Zidadahũ ra Jesucristo. ¹¹ Ajuã go rá meti ra nsunda, ne go ri manda'a pa nzãntho. Njabũ gue'a.

Ya nzenjua pẽhna ra apostol Pedro nu mi uadi rá carta

¹² Dí pẽhn'ahũbũ nuna carta co nuni ma hoga cuhũ ra Silvano. Hinga ndunthi ya noya dí op'ahũ, pe dí op'ahũ pa ga nup'a ri mfenihũ, ne pa ga xi'ahũ gue nú'a ra maãa noya xcá camfrihũ go gue'a xi majuani rá noya Ajuã, ne go gue'a xicjũ de rá hmãte'a, hangue dí xi'ahũ gui sigui gui camfrihũ xá hño.

¹³ Ri fat'ajua'ihũ nuya cu 'bũcua ja ra nija nuua ra hnini xa thu'mbabi Babilonia. Nuyũ guehyũ ya cu xa huahna Ajuã ngu xa huahn'a'ihũ nehe. Nehe ri fat'ajua'ihũ ra cu Marco núni dí ja ra uenda gue ma t'ũ. ¹⁴ Nubyá, go dí xi'ahũ gui nzenjuahũ 'na ngu ma'na co 'nara nthũfi dega hmãte.

Gui 'bũhũ te rá 'ñẽntho gatho nú'ahũ guí camfrihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo. Njabũ gue'a.

RÁ ÑOHO RA PEDRO

RÁ ÑOHO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSAN PEDRO

Ra apostol Pedro opabi ya gamfri

¹ Núgui drá Simu Pedro, rá 'bɛgogui ra Zidada Jesucristo ne drá apostol de gue'a. Dí op'ahú nú'ahú guí pe'tshú nú'a ra jamfri xi xá nsunda ngu nú'a dí pe'tshe nehe, ngue'a Ajuá ma Zidadahú ra Jesucristo nú'a to'o ma Pøhøtehú øt'e gathó nú'a xá hño ne xa 'racjü nuna ra jamfri dí pe'tshú. ² Ajuá da jap'a'ihú ndunthi ne da max'ahú pa gui 'bühú te rá 'ñentho ngue'a rí te ri mɛadihú de Ajuá ra Dada ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo.

Te mahyoni da 'yøt'a ya gamfri

³ Ajuá co rá maça ts'edi xa 'racjü ma 'ra'yo tehú, ne xa 'racjü gathó nú'a te dí hoñhú pa da za ga 'bühú xá hño ja ma 'ra'yo tehú, ne xa 'racjü ra mɛadi pa dá pahú nú'a to'o xa zoncahú po rá nsunda ne po rá ts'edi. ⁴ Nú'á po rá nsunda ne rá ts'edi bi 'racjü gathó nuya japi xa ñatcahú, nú'ú xi ya dangui, ne xi ri muui ndunthi. Y co nú'ú ya japi'ú faxcahú pa ga 'bühú ngu rá 'mú'a, ne pa ga 'ueguehú de gathó nuya ts'ot'øt'e jaua ja ra ximhai, nú'ú bí ehe de yá ts'onc'at'i ya ja'i. ⁵ Hangué por gue'a 'yøthú ra ts'edi pa gui 'yohú xá hño, hingue hønse gui camfrithohú. Y hingue hønse gui 'yohú xá hño, mahyoni gui patuahú xá hño rá noya Ajuá nehe. ⁶ Y hingue hønse gui patuahú rá noya Ajuá, mahyoni gui nsusehú nehe. Y hingue hønse gui nsusehú, mahyoni gui tsethú nehe gathó nú'a da 'ñehe de gue'ahú. Y hingue hønse gui tsethú nú'a da 'ñehe de gue'ahú, nehe mahyoni gui 'yø'tuahú rá paha Ajuá. ⁷ Y hingue hønse gui 'yø'tuahú rá paha Ajuá, nehe mahyoni gui mpe'tsua t'equ'eihú 'na ngu ma'na. Y hingue hønse'a, nehe mahyoni gui mádihú 'na ngu ma'na.

⁸ Nu'bú gui 'yøthú gathó nuya ya t'øt'eya con gathó ri múihú, nu'bú há, guí pøphú xá hño Ajuá, ne hinda ma 'mɛditho nú'a xcá pahú de ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁹ Pe nu'bú hingui 'yøthú gathó nuya ya t'øt'eya, nu'bú ja ra uenda gyá godahú, ne otho ri mfenihú, ne ya xcá pumfrihú gue bri sác'a ri ts'oquihú nú'ú nguí øthú ma'met'o. ¹⁰ Hangué zi cuhú, xi da 'yøthú ra ts'edi pa da hnequi ja ri 'múihú gue xi majuani bi huahn'ahú Ajuá pa bi pøhø'ihú. Nu'bú gui 'yøthú njabú, nu'bú há, hinhya'mú gui 'ueguehú de gue'a. ¹¹ Nehe nu'bú gui 'yøthú njabú, nu'bú Ajuá co rá dangá hmáte ma dí 'ra'ahú 'nara hoga tsaya nuni mahets'i, nuni habú ma grá 'bühú pa nzantho co ma Zidadahú ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguihú.

¹² Hangué por gue'a nugui hinga tsaya ga ben'ahú nuya ya t'øt'eya, masque ya guí pahú, ne ya xi xa zedi ri jamfrihú ja rá noya Ajuá nú'a xa t'u't'ahú. ¹³ Hangué mientra dí te, nugui rí 'ñepqui ga nup'a ri mfenihú co ndunthi ra ts'ofó. ¹⁴ Ngue'a dí padi gue 'nitho ma ga tsocua nuna ma ndo'yo, ngu bi xicagui ma Zidadahú ra Jesucristo. ¹⁵ Nehe ma ga ja ga ben'ahú gathó nú'a stá xi'ahú, pa hinhya'mú gui pumfrihú, masque ya gra jo'oua ja ra ximhai.

Hñu de ya apostol bi hyandua rá nsunda ra Zidada Jesucristo

¹⁶ Nú'a dá xi'ahé de rá ts'edi ma Zidadahú ra Jesucristo, ne de rá yo'ehe, hingue 'nara 'bedetho xa zana ya ja'i. Nuje dá xi'ahé nú'a dá hanthe ngue'a nucsehe co ma hmi ma dahe dá handuahe rá nsunda'a. ¹⁷ Ajuá ra Dada go gue'a bi 'yøt'e pa bi hnequi rá nsunda ma zi Hmuhú ra Jesu ne bi 'ñe'tsua rá nsu, ngue'a nú'á bá ñá desde mahets'i ne bi 'ñena: "Nuni go guehni ma hmáca T'ú, ne xi drí johya con guehni." ¹⁸ Nuje dá øhe nuya ya noya bá ehe desde mahets'i ngue'a ndí 'büheni co ma zi Hmuhú ra Jesu nuni ja ra maça t'øhø habú bi pata rá 'bai'a.

¹⁹ Hangué dí pahú gue nú'a bi manga yá 'mèhni Ajuá maya'bú go gue'a majuani. Hangué xá hño hinga pumfrihú nú'a bi mañ'ú, ngue'a nú'a bi mañ'ú gue'a ri yotc'ahú nuua ja ra ts'oximhai, nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i ja ra 'bexuui. Pe dí tømñú gue ma da

nja ra hyats'i nu sta yot'a ma Zidadahũ ra Jesucristo nuua ja ra ximhai. Nú'bu' hã, gue'bu ma ga pe'tshũ maxøgue ra hyats'i'a ja ma corasohũ. ²⁰ Mahyoni ga beñhũ xá hño gue hingui tsa ga pahũ de guecsẽhũ te rí bõnga nú'a bi manganá yá 'mehni Ajuã ne bi 'yofo ja ra Maça T'ofõ. ²¹ Ngue'a ni 'na xeni de ra Maça T'ofõ himbi 'yofo de rá mfenise 'nara ja'i. Pe nuya maça hoga 'mehni de Ajuã mi hanpa rá ts'edi Ajuã ne mi mañ'ũ ngu nú'a mi xipa ra Maça Nãhi.

2

Ya hyate xahnate
(Juda 4-13)

¹ Maya'bu ja ra hnini de Israel mi 'bui 'raya ja'i mi 'ñet'a 'mehni de Ajuã. Nehe núbya mapaya ma da 'mũ 'raya 'ñet'a xahnate madetho de gue'ahũ. Nu'ú ma da 'ñu't'ahũ mant'agui 'raya nt'udi xá nts'o nú'ũ da za da ts'oc'a ri mfenihũ. Nehe ma da gøni ra Zidada nú'a to'o bi du pa da pøhøhma'ũ. Hangué Ajuã ma da huati 'bestho'ũ po yá ts'o'befi'ũ. ² Ndunthi to ma da denba nuyá ts'ot'øt'e ma da 'yøt'e. Y po yá ts'oqui nú'ũ bi cadi'ũ, ndunthi to'o ma da ñama'ñũ de nú'a ra nt'utuante majuañi, y nú'á go gue'a rá hoga noya Ajuã. ³ Nuya 'ñet'a xahnate'ũ po yá nc'at'a boja ma da 'ñu't'ahũ 'raya noya nú'ũ 'ñena xi majuañi, pe hønse pa da hñan'a ri bojãhũ. Pe nuyá castigo'ũ hinda ma da mpont'ui, ngue'a ya maya'bu mi ma Ajuã gue ma da huati'ũ, y ya ma da zøhø ra pa pa da njabũ.

⁴ Ngu nú'ũ ya ts'o'enxe bi 'yøt'a ya ts'oqui maya'bu nehe, Ajuã himbi pumbabi'ũ, hangué bi mehni pa ja ra nidu ne bi got'a ja ra 'bexuui, y ja bíjot'ini'ũ asta hinda zøhø nú'a ra pa da t'øt'a ra ts'utbi. ⁵ Ajuã himbi pumbabi nehe nú'ũ ya ts'oja'i mi 'bui nú'a ra pa'a bi nja ra danga nzøthe. Hangué co nú'a ra nzøthe'a, Ajuã bi huata gatho ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i mi 'bucua ja ra ximhai. Hønse ra Noé nú'a to'o bi zofo ya ja'i pa xa 'uehma de yá ts'oqui, hønse'a bi ñani Ajuã mahyegui co nú'ũ má yoto ya ja'i. ⁶ Nehe Ajuã bi huata ra hnini Sodoma ne Gomorra, y hønse ra 'bospi bi gohi. Ajuã bi 'yøt'a njabũ pa da ntsu nú'ũ ma'ra ya ts'oja'i bra 'befa. ⁷ Pe Ajuã bi ñani ra Lot nú'a mi 'buhni Sodoma. Nú'á mi 'nara hoja'i, y xi mi tu rá mũ ngue'a mi handua yá ts'ot'øt'e nuya ts'oja'i mi 'bui de guehni. ⁸ Nú'a ra hoja'i'a mi 'bũ madetho de nuya ts'oja'i. Hangué nzantho xi mri 'ñanga rá mfeni por nú'a mi øde ne mi handi mi øt'a nú'ũ ya ts'oja'i de guehni. ⁹ Hangué dí padihũ gue Ajuã ja rá ts'edi pa da ñani de gatho ya ts'othogui nú'ũ to'o ya hoja'i. Nehe ja rá ts'edi pa da 'ueca gatho ya ts'oja'i ne da castiga nú'a ra pa sta 'yøt'a ra ts'utbi'a.

¹⁰ Y ma'na ma dra castiga nú'ũ to'o xi ri 'ñent'i pa da 'yøt'a gatho nú'a go da ne, ne ri nø'tuabi gatho nú'ũ to'o hã ra ts'utbi, ne hinte tsutho, xi ya necio. Ne hingui tsu pa da ñama'ñũ de nú'ũ to'o hã 'nara danga ts'utbi. ¹¹ Pe nuya enxe bí 'bũ mahets'i, masque ma'na ja yá ts'edi ne yá nsu que nuya ts'oja'i'ũ, pe hinhya'mũ xa manbabi ja rá thandi Ajuã.

¹² Nuya ts'oja'i'ũ nzantho ñama'ñũ pe nixi padi nú'a ma. Ngue'a nu'ú nja ngu ya mbo'ni otho yá mfeni, ne xa 'mũ hønse pa dra ja ne da tho. Nuya ja'i'ũ po yá ts'oquise ma da 'medi pa nzantho. ¹³ Y ma da hñanga yá thaha po yá ts'o'befi øt'e. Hyastho xi ri johya ja yá ts'onc'at'i. 'Bui con gue'ahũ pe hønse ri 'be't'a ri tsahũ. Masque 'bui ne ri ñuni con gue'ahũ 'ñena xi ya cu, pe hønse oda ja yá mfeni yá ts'onc'at'i, y ha'ahũ eñ'ahũ gue xá hño nú'a øt'e.

¹⁴ Nzantho oda yá mfeni nú'ũ ya ts'oqui ne da 'yøt'e co ya 'behña. Hingui tsaya da 'yøt'a ya ts'oqui, y hinhya'mũ tsu yá nc'at'i. Nuya ja'i'ũ cadi nú'ũ hingui padi ua ra hño øt'e ua ra 'ñũ. Xi ya c'at'abojã. Pe hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuã. ¹⁵ Nú'ú xa 'uegue de rá 'ñu Ajuã, ne xa denba rá nts'o'mũ ra Balaam nú'a mrá t'ũ ra Beor. Nura Balaam xi mi nehma da dahma ra boja co yá ts'o'befi. ¹⁶ Hangué Ajuã bi zui'a po nú'a mi beni da 'yøthma. 'Nara pa Ajuã bi japi bi ñã nurá burru ngu ñã 'nara ja'i, ne bi zofo ra Balaam. Hangué njabũ ra Balaam bri japi bi pumfri nú'a ra ts'omfeni mi beni'a.

¹⁷ Nuya hyate ja'i'u nja ngu 'nara pøthe nú'a xa xa. Nehe nja ngu ya guui ri du ra bũnthi. Ya xa t'eque'u pa da ma da 'mũ ja ra nidu habũ bí ja 'nara danga 'bexuui pa nzantho. ¹⁸ Nú'ú m̄anga ya danga noya, pe hinte ri muui nú'a mañ'u. Y co yá ts'ot'øt'e cadi nú'u ya 'ra'yo gamfri ya xqui 'uegueh̄ma de ja ya ts'oqui, cadi pa da 'yøt'e ngu nú'a øt'e'u. ¹⁹ Nehe xipabi gue da za da 'yøt'a gatho nú'a go da ne'u, ngue'a ya hinto ri manda'u. Pe go guess'e'u ya 'bego de ra ts'oqui, hangue hingui mandase'u, ngue'a 'bũ 'nara ja'i da 'bedi, go gue'a da 'mego de nú'a to'o da dapabi. ²⁰ Xi majuani, 'bũ 'nara ja'i xa badi ma Zidadahũ ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguihũ, ne xa 'uegue de ya ts'oqui, pe 'mefa da yopa mengui da 'yøt'a ya ts'oqui pa go da ntate ra ts'oqui, nu'bú nura ja'i'a ya ma'na strá nts'lo pa gue'a que rá mudi ante da gamfri. ²¹ Ma'na xá hño hinxa batuah̄ma rá 'ñũ Ajuã, que nú'a bi badi ne bi yopa menga ma'na'qui ja ra ts'oqui ne bi 'uegue de rá maça noya Ajuã nú'a xqui sipabi. ²² Nura ja'i'a bi nja ngu ra tsat'yo ne ra ts'udi h̄ma ne t'ena: "Ra tsat'yo bi yopa zi nú'a xqui zogui, y nura ts'udi xmá nt'axih̄ma, pe bi yopa nxa ja ra bøhai."

3

Ma Zidadahũ ya ma da zøhø

¹ Ma zi h̄madi cu'ihũ, nuna guehna rá ñoho ra carta dí op'a'ihũ. Nu'a rá mudi ra carta dá op'ahũ ja guehni dá ben'ahũ nú'a xcá padihũ, ne dá nup'a ri mfenihũ. Y nepya dí yopa ben'ahũ de gue'a pa njabũ hingui pumfrihũ nú'a xcá padihũ. ² Dí ben'ahũ nú'a bi m̄anga yá maça 'mehni Ajuã maya'bũ, nehe dí ben'ahũ nú'a bi m̄anga ma Zidadahũ nú'a to'o bi pøhøguihũ. Y nú'a go gue'a bá p̄encahe núje dyá apostolhe pa dá xi'a'ihẽ nú'a bi mañ'a.

³ Pahũ gue nuyá ngats'i ya pa ma da 'mũ 'raya 'yøtbuhla gá ja'i nú'u dya zistema ne di øt'a nú'a go da ne'u. ⁴ Nu'ú ma da 'ñena: "¿Habũ ja nú'a bi m̄anga ra Jesu gue ma da yopa 'ñehe?" Nu'ú ma da 'ñena gue ya hinda ma da 'ñehe ma Zidadahũ, ngue'a ma da 'ñeñ'u gue desde mi 'bũ ndu ma xitahũ asta mapaya, desde mi thoca ra ximhai guet'atho ngu nzai. ⁵ Nuya ja'i'u ya hinda ma da ne da gamfri gue Ajuã go gue'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai desde maya'bũ, ne hindi camfri gue hõnse co rá noya Ajuã bi ma bi nja 'bestho ra ximhai, mi o mbo ja ra dehe, ne ja bi bøhøni. ⁶ Nepũ nura ximhai'a 'nara pa bi go'ma ra dehe ne bi nhuati'a. ⁷ Pe nubyá nura ximhai ne mahets'i ja mapaya, Ajuã xa 'ye'mbabi da tsøgue. Y de da zø ra ora da nzø, Ajuã ri su h̄mahã, y nú'a ra pa'a da nja ra nsuca uenda ne dra huata gatho ya ts'o'mui gá ja'i.

⁸ Pe nu'ahũ, ma zi h̄madi cu'ihũ, oxqui pumfrihũ gue pa ma Zidadahũ, nu'a 'na pa gue'a ngu 'na 'mo njeya, ha nu'a 'na 'mo njeya pa gue'a ngu 'na patho. ⁹ Ra Zidada hinxa pumfri da 'yøt'a nú'a xa ñatcahũ gue ma da yopa 'ñehe, ngu m̄anga 'ra gue ya xa pumfri. Hina, hinxa pumfri. Pe nu'a p̄escahũ ra pacencia, ne hingui ne'a gue ni 'nara ja'i hinda 'medi. Nú'a ne gue gatho da ñobri.

¹⁰ Pe dí pahũ gue nura Zidada ma da yopa 'ñehe, y sta damfri ya ja'i ma da zø ra pa de rá yo'ehe ngu ra ora tsøhø 'nara be. Nu'bú mahets'i ne gatho nú'u te bí jani ma da nhuati co ra tsibi asta dri ñani. Nehe nuna ximhai ma da zat'i con gatho nú'u te jaua.

¹¹ Hangue nu'ahũ, mahyoni gui 'yohũ xá hño ne gui p̄epabihũ Ajuã, ngue'a gatho nú'a jaua ja ra ximhai ne mahets'i ma da nhuati gatho. ¹² Hangue xi da ndø'mhũ, ne gui d̄ama mp̄efihũ ja rá 'befi Ajuã pa 'nihi dua yopa pengui ma Zidadahũ. Y nú'a ra pa'a gue'bũ ma da zat'a mahets'i ne da nhuati, nehe gue'bũ ma da zat'a gatho nú'u te jaua. ¹³ Pe Ajuã xa ma gue ma da yopa hyoca mahets'i ne ra ximhai ma'ra'yo nú'a habũ ma da nja hõnse ra hño, ne hinhya'mũ ma da nja ra ts'oqui. Hangue nujú dí tø'mhũ gue ma da njabũ.

¹⁴ Hangue ma zi h̄madi cu'ihũ, de gui tø'mhũ da zø ra ora da yopa 'ñehe ra Zidada, 'yøthũ ra ts'edi pa strá nt'axi'ihũ pa hinto da ñap'ahũ nu sta 'yøt'a ra nsuca uenda ra Zidada, pa njabũ gui 'bũhũ xá hño ja rá thandi'a. ¹⁵ Pahũ gue ma Zidadahũ p̄escahũ ndunthi ra pacencia, hangue hinxa 'ñehetho ngue'a tø'mi gue da mpøhø ndunthi ya ja'i. Nehe ma zi cuhũ ra Pablo co nura mfadi xa umbabi Ajuã, ya xa 'yop'ahũ de rá yo'ehe ma Zidadahũ, ngu nú'a dí op'ahũ nehe. ¹⁶ Y ja nú'a ra carta bi 'yop'a'ihũ'a, ne gatho nú'u

ma'ra ya carta xa 'yofó'a, mahyεgui nú'a ma. Y 'raya xeni de nuya t'ofó'u xi xá hñei pa da zo rá mfeni 'na. Hangué nú'u hingui patua rá noya Ajuá ne nú'u ri yohna yá mfeni, 'na'ño ra mfeni beni'u de nú'a mąnga yá t'ofó ra cu Pablo, nehe de nú'a mąnga nú'u ma'ra ya xeni de ra Maça T'ofó. Hangué nu'á pε'tsi te da 'medi.

¹⁷ Ma zi hmadi cu'ihu, ya gá pahú nú'a stá xi'ahu te ma da nja. Hangué nsuhú pa hinda ca'ahu nú'u ya ts'ojá'i, ngue'a nu'bu da ca'ahu, ma gui 'ueguehú de ri jamfrihú. ¹⁸ 'Yøthú ra ts'edi pa ma'na gui padihú ma Zidadahú ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguihú, ne pa gui pε'tshú ma'na ndunthi rá hmáte ja ri corasohú. ¡Nu'á rí 'ñepi ga nsundahú nubya ne pa nzantho! Njabú gue'a.

RÁ MŪDI RA XUUA RA MŪDI CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

Ya noya dega te

¹ Ma ga xi'ahũ de ma zi Hmuhũ ra Jesucristo nú'a to'o go gueŕe rá Noya Ajuã ne ri unga ra 'ra'yo te. Nú'á ya mi 'bui desde rá mudi, y go guet'a dá hanthe ne dá ødehe nú'a te bi ma, dá nhyandahmihe con gue'a ne dá thanihe'a. ² Nú'á mbi 'buhui Ajuã ra Dada, nepũ bá e bi nja'iuã ja ra ximhai ne bi za to bi hyandi. Y go guecsehe dá hanthe, ne nubyá dí damajuãnihe de gue'a nú'a to'o nzantho ja rá te. ³ Nú'a dá hanthe, ne nú'a dá øtuahe rá noya, go gue'a dí xi'ahe, pa nu'ahũ nehe gui padihũ'a ngu nuje dá pahe'a, ne pa njabu ga 'buhũ mahyegui co 'nada ra mfeni co Ajuã ma Dadahũ ne ra zi Hmu Jesucristo rá T'ũ. ⁴ Hangue dí op'a'ihũ nuya noyaya pa xi ga johyahũ mahyegui.

Ajuã go gue'a ra ñot'i

⁵ Nuje dí xi'ahe nú'a bi xicje ma Zidadahũ ra Jesucristo, gue Ajuã xá nt'axi nja ngu 'nara hyats'i ri yot'i, ne habũ 'bui'a otho ra 'bexuui. ⁶ Bũ dí eñhũ gue dí 'nada ra mfenihũ co Ajuã, pe 'bũ dí 'yohũ ja ra 'bexuui ne dí øthũ ya ts'oqui, nu'bú 'nadyá c'uambahũ ngue'a hindí øthũ nú'a xá hño. ⁷ Pe 'bũ dí 'yohũ ja ra hyats'i ngu nja'a 'bui ja ra hyats'i, nu'bú dí pe'tshũ 'nada ra mfeni, y co rá ji ma zi Hmuhũ ra Jesucristo rá T'ũ Ajuã xugaguihũ gatho ma ts'oquihũ.

⁸ Bũ dí eñhũ gue hindyá 'yøt'ats'oquihũ, dí nhyat'asehũ ne hinxa yut'a ja ma mfenihũ nú'a majuãni. ⁹ Bũ ga daphũ ma ts'oquihũ Ajuã, nu'á da pungaguihũ, ne da xugaguihũ gatho ma ts'oquihũ, ngue'a nu'á øt'e gatho nú'a xá hño ne øt'e gatho nú'a ma. ¹⁰ Bũ dí eñhũ gue hinstá øthũ ya ts'oqui, nu'bú ja ra uenda dí ec'uambahũ Ajuã, y rá noya'a hinxa yut'a ja ma mfenihũ.

2

Ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a ñangaguihũ

¹ Ma zi batsi'ihũ, dí op'a'ihũ nuya ya noya pa hingui 'yøthũ ni 'nara ts'oqui. Pe 'bũ 'na de guecju ga øthũ 'nara ts'oqui, ma zi Hmuhũ ra Jesucristo da ñangaguihũ ja rá thandi Ajuã ra Dada, ngue'a nu'á hinte ma ts'oqui tu. ² Nu'á bi unse rá te ngu 'nara hña'ti pa bi gutca ma ts'oquihũ; y hingue hønseguihũ, nehe gatho ya ja'i de ra ximhai bi gu'tua yá ts'oqui.

³ Bũ dí øtehũ nú'a ri manda Ajuã, nu'bú ha, majuãni stá pahũ'a. ⁴ Nu'a tó'o ena gue padi Ajuã, pe hønse mantho, ne hingui øt'e nú'a ri manda Ajuã, nu'bú nú'á go gue'a 'nara c'uamba, ne hingui padi nú'a majuãni. ⁵ Pe 'bũ nú'ũ dí øtehũ nú'a manga Ajuã, nu'bú xi majuãni dí madihũ'a, ne njabu dí padihũ gue dí 'buhũ xá hño con gue'a. ⁶ Bũ dí eñhũ gue dí 'buhũ co ra Zidada Jesucristo, nu'bú rí 'ñepcahũ ga tembahũ rá 'mũi.

Ra 'ra'yo hmanda

⁷ Ma zi cu'ihũ, nura hmanda dí op'a'ihũ hinga 'nara 'ra'yo hmanda. Gue'a 'nara ndaxjua hmanda nú'a xcá padihũ desde ra mudi gá camfrihũ, gue gui mádihũ 'na ngu ma'na. ⁸ Go guet'atho rá hmanda Ajuã dí yopa xi'ahũ, pe nubyá gue'a ngu 'nara 'ra'yo hmanda, ngue'a rá hmãte ra Zidada Jesu himi faði ma'met'o, ne nixi ri hmãtehũ himi faði. Nubyá dí padi gue guí mádihũ 'na ngu ma'na ngu bi macaguihũ ra Zidada Jesu, ngue'a nu'á ya 'yo rí yot'a ri mfenihũ ne ya hingui 'buhũ ja ra 'bexuui.

⁹ Nu'a tó'o ena gue 'bui ja ra ñot'i pe utsa rá cu, gue'a 'bũta ja ra 'bexuui. ¹⁰ Nu'a tó'o maði rá cu 'bui ja rá ñot'i Ajuã, ne ni 'nara t'øt'e hinda zũ rá ts'edi pa da 'ueque de rá 'ñũ Ajuã. ¹¹ Pe nu'a tó'o utsa rá cu, gue'a 'bui ja ra 'bexuui. Nú'á 'yo ja ra 'bexuui ne hingui padi habũ 'yo ngue'a ra 'bexuui xa pu'tua rá mfeni.

¹² Nu'ahū batsihū, dí op'a'ihū pa ga ben'a'ihū gue Ajuā ya xa pun'ahū ri ts'oquihū. Xa pun'ahū ri ts'oquihū ngue'a xca camfrihū ra Zidada Jesucristo. ¹³ Nu'ahū dadahū, dí op'a'ihū nguetho xca padihū nú'a 'bui nzantho. Nu'ahū batsa'ñøhøhū, dí op'a'ihū nguetho xca ntatehū de ra ts'ondāhi.

Nu'ahū batsihū, dí op'a'ihū nguetho xca padihū ra Dada. ¹⁴ Nu'ahū dadahū, dí op'a'ihū nguetho ya xca padihū nú'a 'bui nzantho. Nu'ahū batsa'ñøhøhū, dí op'a'ihū nguetho ja ri ts'edihū ne guí padihū xá hño rá noya Ajuā, ne xca ntatehū de ra ts'ondāhi.

¹⁵ Oxqui mādhū ya t'øt'e nú'ū ja ja ra ximhai, nixi gui ne gui 'yøthū ngu nú'a øt'a ya ts'ojā'i. Ngue'a nu'a tó'o ri mādi nú'a ja ja ra ximhai, nu'ā hingui mādi Ajuā ra Dada. ¹⁶ Oxqui mādhū ya t'øt'e de ra ximhai, ngue'a gatho nú'a ja ja ra ximhai, ngu gatho ya ts'onc'at'i nú'a bengā ya jā'i ne nú'a handi, ne ra nt'ets'i, gatho'ū go gue'ū yá hmāda ra ts'oximhai, hingo gue'a rá hmāda Ajuā. ¹⁷ Ra ximhai ma da uadi da thogui, nehe yá ts'onc'at'i ya meximhai. Pe nu'a tó'o ø'tuabi rá paha Ajuā gue'a ma da 'mūi pa nzantho.

Nú'a majuāni ne nú'a go ra nc'uamba

¹⁸ Ma zi bats'i'ihū, ya xa zøhø ra ora de yá ngats'i ya pa. Y ngu nú'a xa si'ahū gue ma da 'ñehe 'na to'o ma da ncontraui ra Zidada Jesucristo, hangue nubyá dí hanthū gue ya 'bui ndunthi de gue'ū. Hangue por gue'a dí pahū gue ya xa zøhø ra ora de yá ngats'i ya pa. ¹⁹ Nú'ū go gue'ū xa 'uegue de guecjū ngue'a himbi gamfri xi majuāni ngu stá camfrihū. 'Bū nú'ū xqui gamfrihmā xi majuāni ngujū, nu'bū hinxa 'uehmā'ū de guecjū. Nú'ū bi 'uegue, y por gue'a stá pahū gue majuāni hingingá gamfri ngu nú'ū dyá gamfrihū.

²⁰ Pe nu'ahū xa t'a'ahū rá Māca Ndāhi Ajuā ngu xa t'acje nehe, hangue guí pahū gatho nú'a majuāni. ²¹ Dí op'a'ihū, hingue dí ena gue hingui padihū nú'a majuāni. Xi majuāni guí padihū xá hño. Ne guí padihū gue ni 'nara nc'uamba hingui mānga majuāni. ²² ¿To'o ra c'uamba? ¿Ha gue hingue nú'a to'o mā gue ma zi Hmuhū ra Jesu hingo ra Cristo nú'a bá pēhna Ajuā? Nu'a tó'o ri ncontraui ra zi Hmu Jesucristo go gue'a mā gue Ajuā hingo rá Dada ra zi Hmu Jesucristo, ne mā gue nu'ā hingo rá T'ū Ajuā. ²³ Nu'a tó'o mā gue ma zi Hmuhū ra Jesu hingo rá T'ū Ajuā, nu'ā nehe hingui camfri nú'a bi mānga ra zi Hmu Jesu de rá Dada. Ha nu'a tó'o damajuāni gue ra zi Hmu Jesu go rá T'ū Ajuā, nu'ā hā, go gue'a xa batuabi rá Dada.

²⁴ Hangue nu'ahū dá 'yoda ri mfenihū xá hño de nú'a xca padihū desde rá mūdi. 'Bū da 'yoda ri mfenihū xá hño, nu'bū ma gui 'būhū xá hño co ra T'ū ne co ra Dada. ²⁵ Y ma zi Hmuhū ra Jesucristo go gue'a xa ñatcaguihū da 'racjū ra te pa nzantho.

²⁶ Dí op'a'ihū ngue'a dí ne ga xi'ahū te øt'e nú'ū to'o ne da hya'a'ihū. ²⁷ Pe nu'ahū xca hanihū ra Māca Ndāhi nú'a xa 'ra'ahū ra Zidada Jesucristo, ne nu'ā 'bui con gue'ahū, y hingue mahyoni ma'na to da 'ñu't'a'ihū nú'a majuāni, ngue'a nura Māca Ndāhi go gue'a u't'a'ihū. Go gue'a mānga majuāni, hingui mānga ra nc'uamba. Hangue 'būhū xá hño co ma Zidadahū ngu nú'a u't'a'ihū ra Māca Ndāhi.

²⁸ Hangue nubyá ma zi cu'ihū, 'būhū xá hño co ma Zidadahū pa nu stí 'ñehe xi da 'ñesca ma nsuhū dí gathohū ne hinga 'be ma tsahū. ²⁹ Dí pahū gue nu'ā øt'e nú'a xá hño, hangue nehe dí pahū gue gatho nú'ū to'o yá meti'a øt'e xá hño nehe.

3

Nú'ū dyá gamfrihū yá batsiguihū Ajuā

¹ Benihū gue Ajuā xa mādiguihū ndunthi, ne xa hñubgaguihū yá batsiguihū'a. Y majuāni go guecjū yá batsiguihū'a. Y nu'ū tó'o hinxa gamfri Ajuā, hingui camfri'ū gue yá batsiguihū Ajuā ngue'a nu'ū hinxa bādi Ajuā ma Dadahū. ² Ma zi hmādi cu'ihū, nubyá ya yá batsiguihū Ajuā. Hønsē nu'a hinxa sicaguihū, nú'a tengū ma ga 'būhū 'mēfa. Pe nu'a dí padihū gue nu stí 'ñehe ma zi Hmuhū ra Jesucristo ma ga 'būhū ngu rá 'mūi'a, ngue'a ma ga handuabihū rá 'mūi. ³ Hangue nú'ū dí tø'mhū gue ma ga 'būhū ngu rá 'mūi ma zi Hmuhū ra Jesucristo, ma ga øthū ra ts'edi pa ga 'būhū xá nt'axi ngu ra zi Hmu Jesu 'bui xá nt'axi.

⁴ 'Bũ dí øthũ ya ts'oqui, ya hindí ø'tuahũ rá hmanda Ajuã, ngue'a nu'a tó'o øt'a ya ts'oqui, hingui ø'tua yá hmanda Ajuã. ⁵ Guí padihũ gue ma Zidadahũ ra Jesu bá e bi nja'iuã ja ra ximhai pa bi putca gatho ma ts'oquihũ. Nu'á hinte ma ts'oqui tu. ⁶ Nu'a tó'o 'bũi xá hño co ma Zidadahũ ra Jesucristo, hingui øt'a ya ts'oqui. Ha nu'a tó'o xi øt'a ya ts'oqui hinxa baði to'o gue'a ra Zidada Jesucristo nixi hinxa gamfri'a. ⁷ Ma zi batsi'ihũ, oxqui hophũ to'o da hya'ahũ. Ngue'a nu'a tó'o øt'e xá hño go gue'a xá nt'axi rá coraso ngu rá nt'axi ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ⁸ Nu'a tó'o xi øt'a ya ts'oqui, ya go rá meti ra ts'ondahi. Ngue'a ra ts'ondahi go gue'a bi futa ra ts'oqui desde maya'bũ, ne ri siguitho øt'e. Hangue ringue'a bá e rá T'ũ Ajuã bi nja'iuã pa bi huatua yá 'bëfi ra ts'ondahi.

⁹ Nu'a tó'o xa yopa 'mũi ma'ra'yo ya hingui øt'a ya ts'oqui ngue'a nurá 'mũi'a ya ngu rá 'mũi Ajuã, ne ya hingui tsa da sigui da 'yøt'a ya ts'oqui ngue'a ya xa yopa 'mũi de Ajuã. ¹⁰ Hangue njauã da za ga padihũ ndañ'ũ yá batsi Ajuã ne ndañ'ũ yá batsi ra ts'ondahi, ngue'a nu'a tó'o xi hingui øt'e xá hño ne nixi hingui maði yá cu, nú'á hingo rá batsi Ajuã.

*Ga mádi*hũ 'na ngu ma'na

¹¹ Nguetho guehna rá hmanda Ajuã stá ødehũ desde rá mudi nu ndá camfrihũ, gue ga mádi hũ 'na ngu ma'na. ¹² Hinga øthũ ngu bi 'yøt'a ra Caí nú'a mrá batsi ra ts'ondahi. Nu'á bi hyo rá cu. ¿Y pa te bi hyo'a? Ngue'a nurá cu mi øt'a xá hño, ha nura Caí mi øt'a nú'a xá nts'o.

¹³ Ma zi cu'ihũ, oxqui 'yøhũ 'bũ ya meximhai da utsa'ihũ. ¹⁴ Nujú stá yopa 'bũhũ ne ya hindí njahũ ngu ma'met'o stí 'medihũ. Ne dí padihũ gue ya stá yopa 'bũhũ ngue'a dí mádi hũ ma cuhũ. Ngue'a nu'a tó'o hingui mā rá cu, nu'á xa 'meditho. ¹⁵ Nu'a tó'o utsa rá cu, ja ra uenda bi hyo, ne dí pahũ gue 'nara hyote hinxa yopa 'mũitho ne hingui peltsta ra te pa nzantho. ¹⁶ Ra Zidada Jesucristo bi 'ñutcahũ nda'a ra hmäte majuañi ngue'a nu'á bi du por guecju. Nehe nujú dí 'ñepi ga tuhũ po rá ngue ma cuhũ. ¹⁷ Nu'a tó'o tsupabi ne hingui faxa rá cu nú'a 'bepabi, nu'á otho rá hmäte ne nixi hingui maði Ajuã. ¹⁸ Ma zi cu'ihũ, hingui ho ga mádi hũ hønse dega netho. Nujú mahyoni ga mádi hũ con gatho ma mfenihũ ne ga mfaxhũ.

Hinga ntsuhũ ga jonihũ ja Ajuã pa ga aphũ te ga aphũ

¹⁹ Ne 'bũ majuañi ja ma hmätehũ, njabũ ga pahũ gue majuañi drí denihũ nú'a majuañi, y ga pahũ nehe gue dí 'bũhũ xá hño ja rá thandi Ajuã. ²⁰ Pe 'bũ ga tu ma mũihũ gue hindí 'bũhũ xá hño ja rá thandi Ajuã, nu'bũ Ajuã da hñubga ma mũihũ ngue'a nu'á padi gatho, ne patca ma mfenihũ. ²¹ Ma zi hmadi cu'ihũ, 'bũ dí beñhũ ja ma corasohũ gue dí 'bũhũ xá hño ja rá thandi Ajuã, nu'bũ hinga ma ga ntsuhũ ga jonihũ ja gue'a ne ga aphũ te ga aphũ. ²² Ne nu'araza ma t'adi ga aphũ'a, nu'á da 'racju nguetho dí øthũ nú'a di manda'a, ne dí øthũ ya t'øt'e ngu di ho'a. ²³ Ne nu'á bi manda ga camfribihũ ra zi Hmu Jesucristo rá T'ũ, ne ga mádi hũ 'na ngu ma'na ngu xqui manda nehe ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ²⁴ Y nu'a tó'o ø'tuabi yá hmanda Ajuã, nu'á 'bũi xá hño co Ajuã, ne Ajuã 'bũi con gue'a. Ajuã bi 'racju ra Maça Ndañi nú'a utcaguihũ gue Ajuã 'bũi con guecju.

4

Rá Maça Ndañi Ajuã ne ra ndañi nú'a rá ncontra ma zi Hmuhũ ra Jesucristo

¹ Ma zi hmadi cu'ihũ, oxqui camfrihũ gatho nú'a da si'ahũ. Padihũ xá hño ua go gue'a xi majuañi xa mā Ajuã, pa go gue'a gui camfrihũ. Ngue'a ndunthi ya hyate baði 'yo ja ra ximhai, nu'ú 'yobũ mā gue ñã co rá ts'edi ra Maça Ndañi, pe nuya noya mañ'ũ hingo mahyegui ngu nú'a mā Ajuã. ² Ma ga xi'ahũ hanja da za gui padihũ nú'a to'o ñã co rá ts'edi ra Maça Ndañi. Nuto mā gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo rá T'ũ Ajuã bi 'ñe bi nja'i, nú'ú go gue'ũ hampa rá ts'edi ra Maça Ndañi. ³ Pe nu to'o mā gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo hingo rá T'ũ Ajuã bi 'ñe bi nja'iuã ja ra ximhai, nú'ú hingui hampa rá ts'edi ra Maça Ndañi. Nú'ú hampa rá ts'edi nú'a to'o ma da 'ñehe da ncontraui ra zi Hmu Jesucristo. Ya xcá 'yødehũ ma da 'ñehe ja ra ximhai nú'a ra ncontra'a, y ya 'yo rí mpefi nú'ũ to'o hampa rá ts'edi'a.

⁴ Ma zi cu'ihũ, yá batsiguihũ Ajuã, ne ya stá ntatehũ de ya hyate ja'i, ngue'a Ajuã to'o 'bui con guecjũ ma'na ja rá ts'edi'a que nurá ncontra'a to'o di manda ya ts'o'mui ja'i ja ra ximhai. ⁵ Nuya hyate ja'i pepabi nú'a to'o di manda ya ts'o'mui ja'i ja ra ximhai, hangue ma de nú'a ja ja ra ximhai, ne ya ts'o'mui ja'i de ra ximhai øde nú'a te mañ'ũ. ⁶ Pe nujú yá batsiguihũ Ajuã, y gatho nú'ũ to'o padi'a, nu'ú øtcaguihũ nú'a dí mañ'ũ. Ha nu'ũ tó'o hingyá batsi Ajuã, hingui ne da 'yøtcaguihũ. Hangue ringue'a tsa ga pahũ to'o mangua nú'a majuañi, ne to'o mangua nú'a hinga majuañi.

Ajuã xi ra mate

⁷ Ma zi hmadi cu'ihũ, ga mádi hũ 'na ngu ma'na, ngue'a Ajuã ri macaguihũ. Nu'a tó'o mádi rá miq'u'eiu, go gue'a ya rá batsi Ajuã, ne nu'á padi xá hño Ajuã. ⁸ Nu'a tó'o øtsa rá miq'u'eiu, nu'á hingui padi Ajuã, ngue'a rá 'mui Ajuã xi ra mate nzantho. ⁹ Ajuã bi 'ñutcaguihũ gue xi majuañi nu'á madiguihũ ngue'a bá pehna rá 'ra T'ũ ja ra ximhai pa da 'racjũ ra 'ra'yo te. ¹⁰ Ma ga xi'ahũ nda'a ra hmate majuañi: Nujũ hinstí mádi hũ Ajuã, pe nu'á xi madiguihũ, hangue bá pencahũ rá T'ũ nú'a bi unga rá te pa bi gutca ma ts'oquihũ.

¹¹ Ma zi hmadi cu'ihũ, Ajuã xi bi madiguihũ asta habũ bi za. Hangue nujú dí 'ñepcaguihũ ga mádi hũ 'na ngu ma'na. ¹² Ni 'nara ja'i hinhya'mũ xa hyanda Ajuã. Pe 'bũ ga mádi hũ 'na ngu ma'na, nu'bú ha, Ajuã 'bui con guecjũ, y njabũ ma'na ga pahũ tengu rá hmate'a. ¹³ Nujũ dí pahũ gue dí 'bũhũ co Ajuã ne Ajuã 'bui con guecjũ nguetho nu'á xa 'racjũ rá Maça Ndahi. ¹⁴ Nuje stá hanthe rá T'ũ Ajuã bá pehna Ajuã ra Dada pa da pøhø ya meximhai, ne dí damajuanihe njabũ. ¹⁵ 'Bũ 'na to'o da damajuani gue ma zi Hmuhũ ra Jesu go gue'a rá T'ũ Ajuã, Ajuã 'bui con gue'a ne nu'á 'bui co Ajuã.

¹⁶ Ya dí pahũ gue ri macjũ Ajuã, ne gue'a dí camfrihũ ngue'a nu'á 'bui con guecjũ. Nurá 'mui Ajuã xi ra mate nzantho, y nu'a tó'o mádi rá miq'u'eiu, go gue'a 'bui co Ajuã ne Ajuã 'bui con gue'a. ¹⁷ Dí mádi hũ Ajuã ne dí mádi hũ ma miq'u'eihũ, hangue hinga ntsuhũ nú'a ra pa'a de ra nsũca uenda, ngue'a numa 'mũihũua ja ra ximhai gue'a ngu rá 'mui ma zi Hmuhũ ra Jesu. ¹⁸ 'Bũ dí mádi hũ Ajuã con gatho ma mũihũ, hinga ntsuhũ nú'a da 'yøtcahũ'a. Ngue'a nura ntsu go gue'a rá 'ñoui ra castigo, y nu'a tó'o tsu ra nsũca uenda, tsu ngue'a hinxa mádi Ajuã.

¹⁹ Ajuã go rá mádi bi madiguihũ, hangue nujú go dí mádi hũ bya'a. ²⁰ Nu'a tó'o ena gue ri mádi Ajuã, pe nu'á øtsa rá cu, nu'á go 'nara c'uamba. Ngue'a 'bũ 'na øtsa rá cu nú'a xa nhyandahmiui, nu'bú ¿hanja da za da mádi Ajuã nú'a hinxa hyandi? ²¹ Nuna go guehna ra hmanda xa xicjũ Ajuã ga øthũ: Nu'a tó'o mádi Ajuã, mahyoni nehe da mádi rá cu.

5

Stá ntatehũ de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

¹ Nu'a tó'o camfri gue ma zi Hmuhũ ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuã, nú'a go gue'a rá batsi Ajuã. Y nu'a tó'o ri mádi Ajuã ra Dada, go gue'a da mádi nú'ũ to'o yá batsi Ajuã nehe. ² 'Bũ majuañi dí mádi hũ Ajuã, ne 'bũ dí ø'tuahũ yá hmanda'a, nu'bú dí padi hũ gue dí matuahũ yá batsi Ajuã. ³ Ngue'a 'bũ dí ø'tuahũ yá hmanda Ajuã, nu'bú xi majuañi dí mádi hũ'a, ne nuyá hmanda Ajuã hingui hei ga ø'tehũ. ⁴ Ngue'a nu'a tó'o rá batsi Ajuã xa dapa gatho ya ts'ot'øt'e de ra ximhai. Nujú stá ntatehũ de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai ngue'a dí camfrihũ Ajuã. ⁵ ¿To'o xa dapa ya ts'ot'øt'e de ra ximhai? Nu'a tó'o camfri gue ma zi Hmuhũ ra Jesu go gue'a rá T'ũ Ajuã, go gue'a xa dapa ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

Nú'ũ to'o damajuani de rá T'ũ Ajuã

⁶ Ra Zidada Jesucristo bá eheua ja ra ximhai, bi nxistehe ne bi na'ma rá ji bi du. Hingue hønse bi nxistehe, pe nehe bi du'a. Ha nura Maça Ndahi xicjũ de gue'a ne nu'á mangua majuañi. ⁷ Nuni mahets'i 'bui hñu nú'ũ to'o 'nat'a ma gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go rá T'ũ Ajuã. 'Na go ra Dada, ma'na go gue'a nú'a to'o xa thu'mbabi gue go gue'a ra Noya, ha nu ma'na go rá Maça Ndahi Ajuã. Gatho'ũ 'nat'a ma. ⁸ Nehe nuua ja ra ximhai rá Maça Ndahi Ajuã utcaguihũ gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a rá T'ũ Ajuã. Y nu

mi nxistehe'a, Ajuā bi mā gue go rá T'ũ'a. Ne dí mañhũ gue go gue'a rá T'ũ Ajuā, ngue'a bi nā'ma rá ji ne bi du po rá nguecjũ. Gatho dí mañhũ mahyeꝑgui gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a rá T'ũ Ajuā. ⁹ 'Bũ ga camfrihũ nú'a damajuāni ya ja'i, ma'na mathoni ndunthi ga camfrihũ nú'a mǎnga Ajuā ra Dada, ngue'a nu'á go guesē'a mā gue ma zi Hmuhũ ra Jesu go gue'a rá T'ũ'a. ¹⁰ Nuto camfribi rá T'ũ Ajuā, nu'á ya xa bađi ja rá coraso nú'a majuāni. Pe nu'a tó'o hingui camfri Ajuā, ja ra uenda ec'uamba'a, ngue'a hinxa gamfri nú'a bi mañ'a de rá T'ũ. ¹¹ Ne nuna guehna nú'a xa xicaguihũ Ajuā, gue bi 'racjũ 'nara 'ra'yo te nú'a da nja pa nzantho. Dí pe'tshũ nura 'ra'yo te'a ngue'a rá T'ũ Ajuā 'bũi ja ma corasohũ. ¹² Nu'a tó'o 'bũi co rá T'ũ Ajuā, pe'tsa ra 'ra'yo te; pe nu'a tó'o hingui 'bũi co rá T'ũ Ajuā, hingui pe'tsa ra 'ra'yo te.

Ya ngaxa noya dega ts'ofu

¹³ Dí op'a'ihũ pa da za gui pađihũ gue guí pe'tshũ ra te pa nzantho nguetho guí camfrihũ gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a rá T'ũ Ajuā.

¹⁴ Y nũjũ dyá gamfrihũ da za ga aphũ Ajuā nú'a ga ne ga aphũ, y nu'bũ gue'a rá paha'a, nu'bú da 'yode ma nt'adihũ. ¹⁵ Y 'bũ øde ma nt'adihũ, nu'bú da 'racaguihũ nú'a dí aphũ.

¹⁶ 'Bũ gui pahũ gue 'nara cu xa 'yø't'a 'nara ts'oqui, ne 'bũ nú'a ra ts'oqui'a hinda japi da 'medi pa nzantho, da za gui 'yapabihũ Ajuā por gue'a, y Ajuā da japi da ñobri. Ja 'nara ts'oqui nú'a japi da 'medi pa nzantho nú'a to'o øt'e'a. Nú'á hĩndĩ xi'ahũ gue guí 'yaphũ Ajuā por gue'a. ¹⁷ Cada ra 'mi'qui 'nara ja'i øt'e nú'a hingo rá paha Ajuā, nu'á øt'a 'nara ts'oqui. Pe hinga gatho ya ts'oqui japi da 'medi pa nzantho nú'a to'o øt'e.

¹⁸ Dí pađihũ gue nu'a tó'o rá bǎtsi Ajuā, hingui sigui øt'a ya ts'oqui, ngue'a rá T'ũ Ajuā su'a pa hinte da za da 'yø'tuabi ra ts'ondahi.

¹⁹ Ne dí pađihũ gue nujũ yá metiguihũ Ajuā, ha nuya ts'oja'i ja ra ximhai o ja rá 'ye ra ts'ondahi.

²⁰ Ne dí pađihũ gue rá T'ũ Ajuā xa 'ñehea ja ra ximhai. Y nu'á bi 'ñutcaguihũ pa ga pađihũ to'o gue'a Ajuā majuāni. Dí 'bũhũ co Ajuā nú'a majuāni ngue'a dí 'bũhũ co ma zi Hmuhũ ra Jesucristo nurá T'ũ'a. Nú'á gue'a Ajuā majuāni ne 'racaguihũ ra te pa nzantho.

²¹ Ma zi bǎtsi'ihũ, oxqui ma gui camfrihũ ni 'nara c'oi nú'ũ t'embi gue go gue'ũ Ajuā, nixi gui xøcambenihũ'ũ. Hønsē Ajuā bí 'bũi mahets'i go gue'a gui xøcambenihũ. Njabũ gue'a.

RÁ ÑOHO RA XUUA RÁ ÑOHO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

Nú'a majuani ne ra hmate

¹ Núga drá Xuua ya drá ndaxjua, dí op'a'i co ri batsi nú'i ma zi nju'i, xa huahn'ahú Ajuá. Dí madi'ihú ngue'a nujú mahyεgui dí tēñhú nú'a majuani. Ne hingue hønsegui dí ma'ahú, nehe gatho nú'a to'o xa bađi nú'a majuani ri madi'ihú, ngue'a nu'ahú guí padihú nú'a majuani. ² Nu'ahú dí madi'ihú ngue'a gathoguihú dí padihú nú'a majuani ne hinhya'mú ma ga pumfrihú'a. ³ Ajuá ra Dada ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo rá T'ú, ma da jap'a'ihú ne da me'ts'ahú ra nthecate, ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñentho ngue'a guí camfrihú nú'a majuani ne grí madihú Ajuá.

⁴ Dá johya ndunthi nú'a ra ora dá nthε'be 'ra de nuri batsi nú'ú 'yo xá hño ngu nú'a bi xicaguihú Ajuá ra Dada gue ga 'yohú. ⁵ Nubyá ma zi nju'i, xi dí ne ga xi'a'i gue pε'tsi ga mádi'ihú 'na ngu 'na. Dí op'a'ihú nuna ra ndaxjua hmanda nú'a stá ødehú desde ra mudi ndá camfrihú. ⁶ Ne ¿hanja da za ga mádi'ihú 'na ngu 'na? Ga øthú gatho nú'a xicjú Ajuá ga øthú, nu' bú njabú da za ga mádi'ihú 'na ngu 'na. Ne go gue'a bi sicjú desde ra mudi ndá camfrihú gue nzantho ga mádi'ihú 'na ngu 'na.

Ya hyate

⁷ Guehna dí xi'ahú ngue'a ndunthi ya hyate 'yo'ú haburaza ja ra ximhai. Nu'ú ma gue himbi njá'i ra Zidada Jesucristo nú'a rá 'mehni Ajuá. Pe nu'ú tó'o ma njabú gue'ú ya hyate ne yá ncontra ra Zidada Jesu. ⁸ Nsusehú pa hinto da hya'a'ihú, pa hingui 'bethú nú'a ra 'befi xcá 'yøthú, pa njabú gui hañhú ra thahá nú'a ne da 'ra'ahú Ajuá.

⁹ Nu'a tó'o hingui øte nú'a mąga Ajuá, nu'á hingui camfri nú'a bi 'ñudi ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne nu'á hingui padi Ajuá. Pe nu'a tó'o camfri nú'a bi 'ñudi ma zi Hmuhú ra Jesucristo, nu'á padi ra Dada ne ra T'ú. ¹⁰ Nu'bú 'nara já'i da zøñ'a'ihú ne da xi'ahú 'nara nt'udi nú'a hinxa 'ñudi ma zi Hmuhú ra Jesucristo, oxqui ma gui umfú ntsaya ja ri nguhú, nixi gui zenguahú y nixi gui 'ñemfú: "Ajuá da max'a'i." ¹¹ 'Bú 'na to'o da zengua 'na de nuya já'i'ú o da 'ñembi: "Ajuá da max'a'i", go gue'a di mfaxui yá ts'o'befi nuya já'i'ú.

Ya ngaxa noya

¹² Dí pε'tshma ndunthi te ga xi'ahú, pe hønse dí xi'ahú nuya ya noya dí op'a'ihú, ngue'a dí beni ga tsøñ'a'ihú ne ga hñandahmihú pa ga ñahú, pa njabú xi ga johyahú.

¹³ Pεñ'a'ihú ya nzengua yá batsi ri cu nú'a to'o xa huahna Ajuá nehe. Njabú gue'a.

RÁ HÑU RA XUUA RÁ HÑU RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

Mi hma xá hño de ra Gayo

¹ Núga drá Xuua ya drá ndaxjua, dí op'a'i ma zi hmađi cu Gayo nú'i dí ma'i ngue'a mahyegui dí camfrihú nú'a majuani.

² Ma zi cu'i, dí apa Ajuá da bõni xá hño gatho nú'a guí øt'e. Ngu ri coraso 'bui xá hño co Ajuá, njabú nehe dí ne gui 'bui xá hño ja ri te. ³ Dá johya ndunthi nu mi zøhøua 'raya cu ne bi xicagui'ú gue xi guí 'yo xá hño ne guí øt'e nú'a majuani ngu nú'a ri manda Ajuá. ⁴ Nú'ú to'o xa gamfri nú'a dá uti, nú'ú dí øt'a ra uenda gue ma batsi, ne xi dí johya ndunthi nura ora dí øde gue ri sigui øt'e nú'a majuani ngu ri manda Ajuá.

⁵ Ma zi cu'i, nú'í guí øt'e 'nara hoga 'befi ngue'a guí umba ra mfats'i ya cu masque hinguí pađi'ú. ⁶ Nura ora ndí munts'ihéua ja ra nija, nuya cu bi zøhøua bi metcahe de nú'a ra hmate xcá umbabi'ú. Xá hño gui sigui gui fats'i'ú ne gui umbi'ú nú'a mathoni pa da 'ño da mamba rá noya Ajuá, ngue'a nu'ú pəpabi Ajuá. ⁷ Nu'ú xa zogui yá ngu ne 'yo zofo ya ja'i de ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne hinxa hñani'ú ni 'nara mfats'i de nú'ú hinguá cu. ⁸ Por gue'a nuju mathoni ga faxhú'ú. Ga mfaxhú 'na ngu ma'na pa da ntunga rá noya Ajuá.

Rá nts'o'mui ra Diótrefe

⁹ Dá peñ'a'ihúbú 'nara carta ja ri hmunts'ihú, pe nura cu Diótrefe nú'a to'o di 'ñets'ise pa da ndá de ya cu ja ri nijahú, hinguí ne da 'yøt'e nú'a dí mañhe. ¹⁰ Hangué nu xcrá mabú ga tsøñ'a'ihú, ma ga xi'a'ihú ja ri hmunts'ihú te øt'a ra cu Diótrefe. Nu'á nønje ne ma nú'a hinga majuani pa hinda 'yøtcaguihe ya cu. Nú'á ne gue go da t'øte'a. Ne hinga hønse'a øt'e, nehe hinguí umba ntsaya nú'ú ya cu tsøñ'a'ihú, ne haçuabi ya cu gue hinda umba ntsaya nehe'ú. Nu'a tó'o ri unga ntsaya, ra cu Diótrefe eni de ra nija.

¹¹ Ma zi hmađi cu'i, oxqui ma guí øt'e ngu øt'a ya ts'o'mui gá ja'i. Ma'na xá hño temba yá 'mui nú'ú to'o øt'e xá hño. Nu'a tó'o øt'e xá hño, gue'a rá batsi Ajuá, ha nu'a tó'o hinguí øt'e xá hño, hinxa bađi Ajuá.

Hma mi øt'e xá hño ra Demetrio

¹² Numa cuhú ra Demetrio, gatho ya cu ñá xá hño de gue'a, ngue'a nu'á øt'e nú'a majuani. Necje nehe, dí mañhe gue nu'á øt'e xá hño. Ne guí pađi gue nú'a dí mañhe gue'a majuani.

Ya ngaxa noya

¹³ Ja ndunthi te ga xi'i, pe hindí ofoua gatho. ¹⁴ Ngue'a dí beni ga mabú 'bestho pa ga hñandahmihú ne ga ñahú.

¹⁵ Ma zi cu Gayo, Ajuá da max'a'i. Gatho ma mpađihú nú'ú 'bucua peñ'a'i ra nzengua. 'Yøtca ra mate guí fat'ajuá cada 'nama mpađihú nú'ú bí 'bui de guerú. Njabú gue'a.

RA JUDA

RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSAN JUDA

Ra apostol Juda opabi yá nthahni Ajuá

¹ Núga drá Juda rá cugui ra Cobo ne rá 'begogui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Dí op'a'ihú gatho nú'ahú xa huahn'ahú Ajuá. Ajuá ma Dadahú xi ri ma'di'ihú, ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo su'a'ihú. ² Ajuá da me'ts'ahú ndunthi ra nthecate ne ra hmáte, ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñenthó.

Nú'ú to'o udi ya nc'uamba (2 Pedro 2:1-17)

³ Ma zi hmádi cu'ihú, ndí beni ga op'a'ihú hmahá de nú'a stá camfrihú pa ga mpøhøhú. Pe nubyá dí beni mathoni ga op'a'ihú pa ga xi'ahú gue oxqui hophú to'o da 'uec'a'ihú de nú'a xcá camfrihú. Gui njahú ngu 'nara hoga soldado, xi gui ñanihú nú'a xcá camfrihú, nguetho Ajuá ya xa 'yentc'a ja ma 'yehú nuna ra jamfri dí pø'tshú nú'ú yá metiguihú'a. ⁴ Raya ts'oja'i ya xa yut'a mant'agui habú 'bui ya cu. Nu'ú øt'a ya ts'o'bøfi ne eñ'ú: "Ajuá xi ja rá nthecate hangue hinte da 'yøtcahú de nú'a dí øthú." Njabú mañ'ú, pe hingo majuani. De maya'bú bi t'ofó gue mi ma da 'múi ya ts'oja'i ngu'ú, ne Ajuá xa 'ye'mbi pa da castiga'ú. Nú'ú ya ts'oja'i'ú gue'ú cønga Ajuá ma Hmuhú ne ma Zidadahú ra Jesucristo.

⁵ Dí ne ga ben'a'ihú de nú'a ya guí padihú, gue Ajuá bi ñanga ya me Israel pa bi bøni'ú de Egipto, pe 'mefa nu'ú himbi ne bi gamfri'a, bi huati'ú. ⁶ Nehe dí ne ga ben'a'ihú de nú'ú ya enxé mbi 'bú mahets'i ne bi nts'o'yøde ngu'e'a nu'ú mi ne ma'na ra ts'edi xa t'umbi pa da ndá, ne bi zogui'ú yá maça 'múi habú mi 'bui'ú. Hangue Ajuá bi mehni'ú pa ja ra 'bexuui habú that'i co ya tøcbøja asta ra pa'a Ajuá da hñá'mba nguenda ne da castiga'ú. ⁷ Nehe dí ne ga ben'a'ihú nú'a te bi tho ya me Sodoma ne ya me Gomorra, ne ma'ra ya hnini guetbú de gue'ú. Nuya ja'i mengu de guehni bi nts'o'yøde nehe ngu ya ts'o'enxé. Nuya ja'i'ú toraza mi hñuxui'ú, y nuya 'ñøhø mri hñuxui yá mi'ñøhøui, ha nuya 'behña mri hñuxui yá mi'behñaui. Hangue Ajuá bi mempabi'ú ra tsibi pa bi zat'i'ú. Guehna 'nara nt'udi pa gatho nu'ú, hinga nts'o'yødehú pa hindra castigaguihú ja ra tsibi nú'a zø pa nzanthó.

⁸ Nuya ts'oja'i to'o xa yut'a ja ya hmunts'i, gue'ú ri nhyecuauí ngu nú'ú ya ts'o'enxé ne nú'ú ma'ra ya ts'oja'i. Hingui tsama yá mfeni, 'ñena 'ui'thá, ne ri ts'onga yá ndo'yo co ya ts'ot'øt'e øt'e. Hingui ne'ú to da manda, ne ñama'ñú de yá enxé Ajuá nú'ú to'o há ra ts'edi. ⁹ Pe nurá danga enxé Ajuá nú'a rá thuhu ra Migue himbi 'yøt'e ngu øt'e'ú. Nu mi ntsanoyauí ra ts'ondahi pa himbi hopi bi hñá'tsua rá ndo'yo ndu ra Moise, himbi ne bi zui de nú'a xqui 'yøt'e'a, nu'a bi 'yøt'e, bi zofo co ya noya xá hño, ne hønse bi 'ñembabi: "Ra Zidada go gue'a da hñan'a nguenda." ¹⁰ Pe nuya ts'oja'i'ú øtbuhlatho de nú'a hingui padi'ú. Hinte yá fadi nja ngu ya mbo'oni. Nu'ú øt'e nu'araza go da ne'ú, hangue njabú ma'na rí nts'ocse'ú.

¹¹ ¡Tengu ya ts'othogui ma da thogui'ú! Nú'ú gue'ú ya ts'o'yøde ngu ra Caí nú'a to'o himbi ne bi 'yøt'a nú'a bi mā Ajuá. Nehe nu'ú nja ngu ra Balaam nú'a to'o mi øt'a nú'a xá nts'o pa da dá ra boja. Nehe nu'ú nja ngu ra Coré nú'a to'o bi nø'tuabi ra Moise. Hangue nú'a ne gatho nú'ú to'o mri deni'a, bi dut'a ra hai, bi du'ú. ¹² Nuya ts'oja'i'ú pa ja ri ngohú, ne ri ñuni con gue'ahú, ne xi ya ts'o'yo'ú, ne ri japi da ts'oca ri ngohú. Nu'ú nja ngu ya guui 'ñena ma da 'uái, pe di duda ra ndahi, njabutho nuya ts'oja'i di hyatc'ua di hyat'ni. Nú'ú nja ngu ya 'bai gá fruta thø'mi da unga ra fruta pe otho. Njabutho'ú. Nu'ú nja ngu ya 'bai gá fruta xa du, xra c'utsi con gatho yá 'yú. Nu'ú mā gue ma da 'yøt'a ndunthi, pe hinte øt'e. ¹³ Nú'ú gue'ú nja ngu ra ndehe 'yonga ra ndahi asta rá fugui tsøni ja ra ñanthe ne ja bí tsohni yá paxi. Njabú ri hnequi yá ts'o'bøfi'ú. Nehe nu'ú nja ngu ya tsø xa ponga yá 'ñu ne xa 'medí'ú ja ra 'bexuui. Njabú nehe nuya ts'oja'i'ú ma da 'medi pa nzanthó.

¹⁴ Nura Enoc go gue'a rá 'beto de yá 'beto ra Adá asta rá cut'a, maya'bu bi ma de nuya ts'oja'i, ne bi 'ñena: “'Yøhu gue ma da 'ñepu ra Zidada co ya 'motho gá enxe. ¹⁵ Ma da 'ñehe pa da hña'mba nguenda gatho ya meximhai, ne pa da castiga ya ts'oja'i de ya ts'ot'øt'e xa 'yøt'e'u, ne ma da castiga nú'u ya nønte xa nønga Ajuá.” ¹⁶ Nuya ja'i'u te yá zeya, y hinte ri ho'u. Nú'ú øt'e nu'araza ra ts'oqui go da ne'u, te yá 'ñets'i, y xi ho'ta ya ja'i pa ne te da t'umbi'u.

Ra ts'ofu pa ya gamfri pa da jamasu te øt'e'u

¹⁷ Pe nu'ahú ma hmadi cu'ihu, beñhu nú'a bi mangu ma'met'o nuya apostol nuyá 'mehni ma Zidadahu ra Jesucristo. ¹⁸ Nu'ú bi xi'ahu gue ma da 'múi nú'u to'o da 'ñøtbuhlatho de Ajuá nu de yá ngats'i ya pa. Nú'ú hønse ri ho da 'yøt'a yá ts'onc'at'i. ¹⁹ Ne 'ueca ya cu, ne hingui øt'e'u ngu nú'a ri manda Ajuá, hønse øt'e nú'a go da ne'u. Nu'ú hingui 'buhui ra Maca Ndahi.

²⁰ Pe nu'ahu ma hmadi cu'ihu, dá nja ri ts'edihu de nú'a ra maca jamfri xcá hanihu xá nsunda, ne 'yapabihu Ajuá ngu nú'a da 'ñu't'a'ihu ra Maca Ndahi. ²¹ Nsusehu pa gui 'buhu xá hño ja rá hmate Ajuá. Hñu'mba muihu. Tø'mhu nú'a ra te ma da t'a'ahu pa nzantho ngue'a ma Zidadahu ra Jesucristo bi yo rá mui con gue'ahu.

²² Zohu nú'u to'o ri dahu. 'Ñutuahu pa ma'na da badi'u nú'a majuani ne da gamfri'u xá hño. ²³ Nehe zohu nú'u ma'ra øt'a ya ts'oqui pa ya hinda sigui da 'yøt'e, ja ra uenda 'na guí hanthu xa zo ja ra tsibi ne gui dama jucju. Huequihu nú'u to'o xi 'bui ja yá ts'oqui, ne zohu'u. Pe jamasuhu pa hinda ja'ahu gui 'yøthu ya ts'oqui nehe. Øtsabihu yá nts'o'mui'u, 'yøthu ra uenda ngu 'nara ts'odutu ni pa to da dat'i.

Ya ngaxa noya dega jahña

²⁴ Ajuá ja rá ts'edi, nu'a da su'a'ihu pa hingui 'ueguehu de nú'a xcá camfrihu. Ma da 'bap'a'ihu ja rá thandi'a habu da za gui hyanduahu rá nsunda'a ngue'a ya hinte ma ts'oqui gri tuhu, ne xi ma gui johyahu ndunthi. ²⁵ Nubya ne pa nzantho ga nsundahu Ajuá nú'a to'o bi pøhøguihu ngue'a bá pehna ma Zidadahu ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju. Ajuá xi ra dangui'a, ne xi ja rá ts'edi ne ha ra ts'utbi, ne ri manda'a desde rá mudi, asta nubya, ne pa nzantho. Njabu gue'a.

RA APOCALIPSI RA LIBRO NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA DE NÚ'A TE BÁ HANDI NE BÁ ØDE NUNI MAHETS'I

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñutua ra apostol Xuua gatho nú'a te ma da nja

¹ Nuna ra noyaná bi mā Ajuá ra Dada, bi xipabi ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa njabú nehe'a bi 'ñutcaguihú núju dí pēpabihú'a. Nú'á bi 'ñutcaguihú nú'u ya t'òt'e ma da nja 'bestho. Hangué bá pēhna rá enxe pa bi 'ñutcagui núga drá Xuua dí pēpabihú'a. ² Nuga dí damajuani de rá noya Ajuá ne de nú'a xa xicagui ra Zidada Jesucristo, ne de gatho nú'a stá handi.

³ Njapi nú'u to'o da hñe'ti ne nú'u to'o da 'yøde nuya ya noya de nú'a ma da nja, ne da 'yøt'a nuya ya t'òt'e xa t'òfo, ngue'a ya ma da nja gatho.

Ra apostol Xuua opabi ya gamfri nú'u ri munts'a gatho nú'u yoto ya nija

⁴ Núga drá Xuua dí op'a'ihú nú'ahú gyá gamfrihú grí muntshú gatho nú'u yoto ya nija nuni Asia. Ajuá nú'a 'bui, ne nzantho xa 'mui, ne ma da 'mui pa nzantho, da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñentho. Nehe da jap'a'ihú nú'u yoto ya ndáhi 'bui ja rá thandi Ajuá habú bí hudi'a. ⁵ Nehe da jap'a'ihú ra Zidada Jesucristo nú'a to'o nzantho manganá nú'a majuani. Nú'á go gue'a xi rá mudi bi yopa nte de gatho nú'u xa du, y nú'á di manda gatho nú'u ya nda de ja ra ximhai. Nú'á macaguihú y co rá ji'a xa xugaguihú ma ts'oquihú. ⁶ Ne xa hñuxcaguihú'a ngu dyá ndahú ne ngu dyá macjahú pa ga pēpabihú Ajuá rá Dada. ¡Drá nsunda'a ngue'a ja rá ts'edi pa nzantho! Njabú gue'a.

⁷ ¡Pahú gue nu'á ma da 'ñehe ja ya guui, y gatho ya ja'i ma da hyandi'a! Nehe di 'buhni nú'u to'o bi sñni'a pa bi du, hangué nehe'u ma da hyandi'a. Gatho ya ja'i de gatho rá nguni ra ximhai ma da nzoni co ra dumui nu stí hyandi da zøhø'a. Ma da njabú, njabú gue'a.

⁸ “Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fudi desde ra A asta ra Zeta”, njabú ena Ajuá nú'a 'bui, ne nzantho xa 'mui, ne ma da 'mui pa nzantho. Go gue'a pē'tsa gatho ra ts'edi.

Ra apostol Xuua bi hyanda ra Zidada Jesucristo xá nsunda

⁹ Núga drá Xuua ri cuguihú, ne mahyegui drí sufrihú ya ts'othogui. Pe da za ga tsethú ngue'a mahyegui ma mfenihú co ra Zidada Jesucristo nú'a to'o faxcaguihú pa da za ga 'buhú con gue'a habú di nda'a. Nuga ndí 'bui ja 'nara zi hai rá thuhu Patmo, nura hai'a o madetho de ra ndehe. Ja guehni bá ts'ogagui, ja ra uenda ndí jot'a fadi, ngue'a ndí mambabi rá noya Ajuá ne ndí damajuani de ra Zidada Jesucristo. ¹⁰ 'Nará pa ra Zidada, dá handa 'nara thedi bi 'ñutca ra Maca Ndáhi, ne dá øde 'nara noya de møte ma xútha ngu rá nzuni 'nara trompeta, ¹¹ ne mi ena:

—Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fudi desde ra A asta ra Zeta. 'Yofo ja 'nara he'mi gatho nú'a guí handi, nepú gui pēhni pa Asia nuni habú bí ja nú'u yoto ya nija, nu'a rá mudi rá thuhu ra Efeso, nepú Esmirna, nepú Pergamo, nepú Tiatira, nepú Sardi, nepú Filadelfia, nepú Laodicea.

¹² 'Mefa dá mpunts'i pa dá handi to'o nú'a mi zocagui. Y nu ndá mpunts'i, dá handa yoto ya mfoxyo dega oro mi jani. ¹³ Y madetho de nú'u yoto ya mfoxyo dá handa 'nara 'ñøhø mi 'bahni ngu nú'a bi 'ñe bi njá'i. Mi he 'nara he xmá ma, y asta mi tsønga ja yá ua, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega oro, y asta mi tsønga ja rá tiña. ¹⁴ Ha nuyá stá xi xmá nt'axi ngu ra t'axa xi'yo o ngu ra tsē. Nuyá da mi zø 'ñena ra tsibi. ¹⁵ Nuyá ua asta mri huexqui ngu 'nara hoga c'ast'a bøja rá thuhu ra bronse xa t'ent'a ja ra tsibi ne xá coní. Nurá noya mri nt'øde nts'edi 'ñena ri nhyahni ra nzøthe. ¹⁶ Ne mri hñá ja rá 'yē ra 'ñēi yoto ya tsø, y de ja rá ne mi pønga 'nara mahuai dega yo filo. Nurá hmi mi yot'i co rá nsunda she'a 'ñena mi zø ra hyadi con gatho rá ts'edi.

¹⁷ Nu ndá handi'a, 'bestho ra ora'a dá tagui ja yá ua, ne dá hødu, y nu'á bi dangagui co rá 'ye ra 'ñei ne bi 'ñengagui:

—Oguí tsu, nuga go gueque rá mädigui ne asta rá gats'i. ¹⁸ Nuga dí te. Dá tuhma, pe nubýá stá yopa nte pa nzantho. Ne go drí manda nú'u xa du ne dí ha ya nsoqui de habu jot'i'u. ¹⁹ Yofo gatho nú'a xcá hyandi, ne nú'u jabya, ne nú'u ma da nja 'mefa de guehya. ²⁰ Nú'u yoto ya tsø xcá hyandi ndí ha ja ma 'ñei, ne nú'u yoto ya mfoxyo dega oro xcá hyandi, ma ga xi'i te rí bõni'u: nú'u yoto ya tsø gue'u yoto ya enxε de nú'u yoto ya nija, ha nú'u yoto ya mfoxyo xcá hyandi go gue'u nú'u yoto ya nija.

2

Ya noya pa nú'u yoto ya nija, y rá mudi Efeso

¹ Yopabi njaua nú'a ra enxε de ra nija nuni Efeso, ne 'ñembabi: “Nú'a to'o ha ja rá 'ye ra 'ñei nú'u yoto ya tsø, go gue'a nú'a to'o 'bu madetho de nú'u yoto ya mfoxyo dega oro, nu'á bi manga njaua: ² Nuga dí padi de gatho nú'a guí øthü, xcá mpefihü ndunthi, ne xi xcá tsethü gatho ya ts'othogui, ne hinxcá ntsixhü ya ts'o'müi gá ja'i, ne nú'u to'o ena gue go gue'u yá 'mehni Ajuá pe hinga majuani, xcá unga nguenda nú'a te øt'e'u gue hinga majuani yá 'mehni Ajuá, ngue'a gue'u 'raya c'uamba ja'i. ³ Xcá sufrihü ne xcá tsethü ne xcá mpefihü ndunthi po rá ngueque ne hinxa zabi'ihü. ⁴ Pe stá unga nguenda gue hingrí macaguihü ngu gá macaguihü rá mudi. ⁵ Hangue beñhü hangu rá ndunthi gá macaguihü rá mudi. Nubyá ñobrihü, ne pefihü ya hoga 'befi ngu rá mudi. Nu'bu hingui ne guí ñobrihü, 'bestho ma ga mabu ne ga hac'ahü ri mfoxyohü de habu ja'a, nú'a gue'a ga hac'ahü nú'a ra 'befi stá 'ra'ahü. ⁶ Xá hño gue xcá utsahü yá ts'o'befi ya nicolaita ngue'a nequi drí utsa'u nehe. ⁷ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a manga ra Maca Ndahi pa zofo ya nija. Y nu'a tó'o da ntate de nú'a hingui ho, ga umba nsequi da zipabi rá fruta nú'a ra 'bai gá za bí 'bai nuni mahets'i habu bí 'bu Ajuá. Nura 'bai gá za'a ri umba ra te pa nzantho nú'a to da zipa rá fruta.”

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Esmirna

⁸ Nehe 'yopabi nú'a ra enxε de ra nija Esmirna, y xipabi njaua: “Nú'a to'o gue'a rá mudi ne asta rá gats'i, nú'a to'o bi du pe bi yopa nte, go gue'a bi xicagui gue ga xi'ahü njaua: ⁹ Nuga dí padi ri 'befihü ne hanja xa t'utsa'ihü. Gyá hyoyahü dega boja, pe gyá ricohü co Ajuá. Nú'u ya ja'i ri 'ñet'a xodyo, dí padi gue nu'á xa ñama'ñü de gue'ahü, ngue'a gue'u 'raya ja'i de ra Satá. ¹⁰ Oguí tsuhü de nú'a te ma guí thoguihü. Pahü gue ra ts'ondahi ma da got'ahü fadi 'ra de gue'ahü pa ja da hñecni ua xi ja ri jamfrihü. 'Ret'a ma pa ma guí thoguihü nú'u ya ts'othogui'u. Pe dá zedi ri jamfrihü asta ri duhü, y nuga ma ga 'ra'ahü ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thaha. ¹¹ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a manga ra Maca Ndahi pa zofo ya nija. Y nu'a tó'o da ntate de nú'a hingui ho, hinda ma ja ra nidu habu bí ja rá ñoho ra du.”

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Pergamo

¹² Nehe 'yopabi nú'a ra enxε de ra nija nuni Pergamo, 'yopabi njaua: “Nú'a to'o ha ra mahuai dega yo filo, nú'a gue'a xi'ahü njaua: ¹³ Nuga dí padi ri 'befihü ne dí padi habu guí 'buhü. Guí 'buhü habu ri manda ra Satá, pe masque ja guí 'buhüni, nu'ahü xcá camfriguihü xi xá hño, ne hinxcá cøngaguihü, nixi nu mi tho ra Antipa nú'a bi damajuani xá hño de gueque. Nu'á bi tho nuni habu guí 'buhü, habu ri manda ra Satá. ¹⁴ Pe nuga dí padi gue 'bui 'ra de gue'ahü to'o camfri nú'a te mi udi ra Balaam, y nuga hindrí ho njabu. Ra Balaam bi 'ñutua ra Balac hanja bi za bi japa ya me Israel da 'yøt'a ya ts'oqui. Bi 'ñutuabi'u da zi nú'u ya ngø t'umbi dega hña'ti nuya c'oi, nehe bi 'ñutuabi da hñuxui nu'araza ra 'behña. ¹⁵ Ne 'bui 'ra de gue'ahü nú'u to'o camfri bi yá nt'utuate ya nicolaita, nú'u ya nt'utuate'u gue'u drí utsa nehe. ¹⁶ Hangue ñobrihü ne 'ueguehü de gue'u. Nu'bu hina, 'bestho ma ga mabu pa nú'u to'o øt'a njabu ma ga castiga co nú'u ya noya pønga de ja ma ne, gue'a ngu 'nara mahuai dega yo filo. ¹⁷ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a manga ra Maca Ndahi pa zofo ya nija. Y nu'a tó'o da ntate de nú'a hingui ho, ma ga umbi

da zi nú'a ra maná xa t'agui, ne ga umba 'nara zi t'axa do, y de ja nú'a ra t'axa do'a xa t'ofa 'nara 'ra'yo thuhu, y hõnse nú'a to'o ma da hñani'a, go gue'a ma da badi te di bõnga nú'a ra thuhu di huxni."

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Tiatira

¹⁸ Nehe 'yopabi nura enxé de ra nija nuni Tiatira, 'yopabi njaua: "Rá T'u Ajuá nú'a to'o zõ yá da ngu 'nara tsibi ne di huexca yá ua ngu 'nara bronse xá coní, gue'a ma njaua: ¹⁹ Nuga dí padi te gatho guí øt'ehú, ne tengu rá ndangui ri hmátehú ne ri jamfrihú, ne grí mfaxhú 'na ngu ma'na, ne hinxcá tsayahú guí øthú ya hoga 'befi. Nehe dí padi gue nú'a ri 'befihú ma'na xa ndunthibya que rá mudi. ²⁰ Pe dí padi gue guí øt'ehú ma'ra ya t'øt'e nú'u hindrí ho. Guí hoptahú nú'a ra 'behñá rá thuhu ra Jesabe da hyat'a nú'u to pèpcagui, ngue'a nu'á ena gue go gue'a 'nara 'mehni de Ajuá, pe hinga majuani, ngue'a nu'á 'nara hyate. Nu'á utuabi nú'u to'o pèpcagui gue da hñuxui nu'araza ra 'behñá, nehe utuabi da zi nú'u ya ngø t'umbi dega hñá'ti nuya c'oi. ²¹ Nú'a ra 'behñá'a stá tsocuabi 'raya pa pa da ñobri, pe hinxa ne xa ñobri de nú'a ra ts'o'befi pefi. ²² Pahú gue nú'a ra 'behñá'a ma ga japi da 'menga ja ra mfidi co 'nara hñeni, pa da thogui ndunthi ya ugui. Nehe ma ga japi da thogui ya ts'othogui gatho nú'u to'o xa hñuxui'a 'bú hinda ñobri'u nehe de yá ts'o'befi'u. ²³ Nura 'behñá'a nehe ma ga japi da du yá bási. Y njabú da badi gatho ya nija gue go gueque dí patuabi yá mfeni ne yá coraso gatho ya ja'i, hangue ngu rá 'befi cada 'nara ja'i, gue'a ma da njabú rá njut'i nehe. ²⁴ Ha nu'ahú guí 'buhubú Tiatira ne hinxcá camfrihú nuya ya ts'ont'utuante hinga majuani, y nixi hinxcá ne xcá pahú nú'a ra nt'utuante'a, ngue'a nú'u to'o udi mañ'u gue gue'a rá nt'utuante ra Satá, y mañ'u gue xi xá hñei pa to da badi, dí xi'ahú gue oxqui øthú nú'u ya ts'oqui stá xi'ahú; y hinte ma'na drí 'bep'ahú. ²⁵ Nu'a guí 'yøthú, siguihú co nú'a xcá camfrihú asta hinga yopa pengui. ²⁶ Y nu'u tó'o da ntáte de nú'a hingui ho, ne da 'yøt'e nú'a ra 'befi stá manda asta rá gats'i, nuga ma ga umbabi ra ts'edi pa da ndá ja gatho ya hai de ra ximhai, ²⁷ njabú ngu xa 'raca ra ts'edi ma Dada pa ga ndá. Ne nu'ú ma da ndá con gatho ra ts'edi, ja ra uenda di há 'nara ts'ut'o dega bõja pa da huata ya hnini de gatho ya hai de ra ximhai asta hinda gohi ngu 'raya dohmi xa dehmi. ²⁸ Y nuga ga umbabi'u nú'a ra hyats'i ngu rá hyats'i ra haxatsø. ²⁹ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a manganá ra Māca Ndahi pa zofo ya nija."

3

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Sardi

¹ Nehe 'yopabi nú'a ra enxé de ra nija nuni Sardi, 'yopabi njaua: "Nú'a to'o pè'tsua nú'u yoto yá ndahi Ajuá, ne nú'u yoto ya tsø, manganá njaua: Nuga dí padi ri 'befihú, ri hnequi gue guí tehú, pe xcá tuhú de ja ra ts'oqui. ² Nuhuhú pa guí nsuhú, ne 'uehú de ja ra ts'oqui, ne ma'na dá nja ri jamfrihú nú'a ya mi ja pa xcá 'behmahú, ngue'a stá padi gue hingui ho ri 'befihú ja rá thandi ma Dada. ³ Hangue beñhú de nú'a xcá hāñhú. Camfrihú'a xá hñõ, ne ñobrihú. Nu'bú hingui nsuhú, xcrí dāmfrihú ga tsømbú ngu ra ora tsønga 'nara be. ⁴ Pe 'bui 'ra de gue'ahú núbu Sardi nú'u to'o hinxa hopi da ts'oca yá jamfri co nú'u ya ts'o'befi guí øthú, nú'ú gue'u xa su yá t'axa he nú'u he pa hinxa nts'oni. Go gue'u ma ga 'ñõ'be ne ga nhyehe mahyegui dega t'axa he ngue'a dí 'ñepi da hñe njabú'u. ⁵ Y nu'u tó'o da ntáte de nú'a hingui ho, ma da hñe dega t'axi, y hinga ma ga hācuabi yá thuhu de ja ra libro habú huxa yá thuhu nú'u to ma da me'tsa ra te pa nzantho, nehe ga xipa ma Dada ne yá enxé'a gue dí padi'u. ⁶ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a manganá ra Māca Ndahi pa zofo ya nija."

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Filadelfia

⁷ Nehe 'yopabi nú'a ra enxé de ra nija Filadelfia, 'yopabi njaua: "Nú'a to'o gue'a Ajuá xá nsunda ne hõnse go gue'a øt'a gatho nú'a majuani, nú'a to'o gue'a ngu rá mpøte ndu ra Davi pa da ndá, go gue'a há ra nsoqui, hangue gatho nú'a ra gosthi da xoqui'a, hinda za to da got'i, y gatho nú'a ra gosthi da got'i, hinda za to da xoqui, nu'á ena njaua: ⁸ Nuga dí padi ri 'befihú, ne stá xoc'ahú 'nara gosthi pa guí zofohú ma'ra, y hinda za to da got'i.

Ngue'a masque hinguí pe'tshu ndunthi ra ts'edi, pe xcá 'yøthu nú'a m̄anga ma noya, ne hincá ntsuh̄u xcá mañh̄u de gueque. ⁹ 'Bui 'ra ena gue ya xodyo, pe hinga majuani, nu'ú hate, ngue'a nu'ú go gue'u yá ja'i ra Satá. Pah̄u gue nuga ma ga hacuabi'u yá nt'ets'i pa da ndandiñah̄mu ja ri uah̄u, pa da badi'u gue drí ma'ah̄u. ¹⁰ Ngue'a nu'ah̄u xcá tseth̄u gatho nú'a te xcá thoh̄u ngu nú'a dá xi'ah̄u, hangue nuga ma ga su'ah̄u pa hinguí thoh̄u nuya ts'othogui ma da nja maxøgue ja ra ximhai. Ma da 'ñehe nú'u ya ts'othogui'u pa dra tsapi gatho ya ja'i 'bu ja ra ximhai, pa ja da hnecni to'o nú'u ma da zeti, to'o hina. ¹¹ Beñh̄u gue nuga ma ga ehe 'bestho. Siguih̄u gui camfriguih̄u xá hño, pa ni 'na hinda za to da hñan'a ri thah̄ah̄u. ¹² Y nu'u to'o da ntate de nú'a hinguí ho, ga japi da nja ngu 'nara 'røts'e de ja ra maca luga hab̄u 'bu ma Dada, y hinhya'm̄u da bøni de guehni. Nehe ga opabi rá thuhu Ajuá ma Dada ja gue'u, ne rá thuhu de rá hnini'a. Nura hnini'a go gue'a ra 'ra'yo hnini de Jerusale nú'a dua cai de mahets'i po rá ts'edi'a. Nehe ja ga ofo ma 'ra'yo thuhu ja nuto xa ntate, ngue'a go dua meti'u. ¹³ Nu'a to'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a m̄anga ra Maca Ndahi pa zofo ya nija."

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Laodicea

¹⁴ Nehe 'yopabi nú'a ra ενχε de ra nija Laodicea, 'yopabi njaua: "Go gueque dí m̄anga nú'a majuani y nixi drí mpadi, go gueque rá m̄adigui de gatho nú'a bi hyoca Ajuá ma Dada, dí xi'ah̄u njaua: ¹⁵ Nuga dí padi ri 'befih̄u gue hingrí utsaguih̄u y nixi grí macaguih̄u. ¡Dí ne gue strá tse'ah̄u o strá pa'ah̄u! ¹⁶ Ngue'a guí njah̄u ngu ra dehe nú'a hincá pa nixi xá tse pe xá ndumapa, hangue dá gohi njabu. ¹⁷ Ngue'a nu'ah̄u guí eñh̄u gue gyá ricoh̄u, ja ri bojah̄u, ne hinte ø't'ah̄u ra 'bedi. Pe huecate 'ih̄u ngue'a hinte guí pe'tshu, gyá hyoyah̄u, hinguí pah̄u gue de ja rá thandi Ajuá ngu gyá godah̄u ne gyá c'axfanih̄u. ¹⁸ Hangue dí xi'ah̄u tamgah̄u ra oro nú'a xa 'ranga ja ra tsibi, pa njabu gui nricoh̄u. Tamgah̄u ya he dega t'axi pa gui hñeh̄u ne hinguí ntsah̄u ngue'a gyá c'axfanih̄u. Nehe tamgah̄u ra 'ñethi pa gui coxa ja ri dah̄u pa njabu gui hyanth̄u. ¹⁹ Nuga dí tsui ne dí japi da tho ya ugui gatho nú'u to drí m̄adi. Hangue beñh̄u hanja gui 'yøthu ra hño, ne ñobrih̄u. ²⁰ Nehe pah̄u gue nuga dí 'ba ja ra gosthi dí zote. Nu'a to'o da 'yøtca ma noya ne da xoga ra gosthi, nuga ga c̄t'i ne ga nt'oxi con gue'a, ha nu'á con gueque. ²¹ Nu'a to'o da ntate de nú'a hinguí ho, ga umba nsequi da hñudi con gueque hab̄u gra hudi, njabu ngu stá ntate nehe, ne dí hu'be ma Dada hab̄u bí hudi. ²² Nu'a to'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a m̄anga ra Maca Ndahi pa zofo ya nija."

4

Gatho nú'u to'o bí 'bu mahets'i ri xøcambeni Ajuá

¹ 'Mefa de dá handa nú'u ya t'øt'e, dá handi nuni mahets'i 'nara gosthi mi xogui. Ne dá yopa øde nú'a ra noya xqui zocagui desde rá m̄adi, y nu mi ña bi nt'øde ngu mrá nzuni 'nara trompeta, y bi 'ñengagui:

—Bá pøts'e grí 'ñecua pa ga u't'a'i núyu te ma da nja 'mefa.

² Y 'bestho nura ora'a ra Maca Ndahi bi 'ñutqui dega thedi 'na mi hudi ja 'nara hudi nuni mahets'i, ³ y nú'a to mi huhni mri hnequi ngu 'nara t'axa do nú'a t'embi ra jaspe, nehe mri hnequi ngu 'nara thenga do rá thuhu ra cornalina, xi mi huexqui nts'edi. Y de ja rá nthets'i nú'a ra hudi'a mi 'bahni 'nara 'bejri asta mi huexqui, ne mi hnequi ngu 'ñena 'nara c'angdo rá thuhu esmeralda. ⁴ Nuni thoho ja rá nthets'i nú'a ra hudi dá handi mi jani má 'natemagoho ya hudi, y de ja nuya hudi'u dá handi mi huhni 'natemagoho ya nda mri hñe dega t'axi ne mi hu'tsa yá corona dega oro. ⁵ Y nú'a ra hudi mi ja madetho, ja mi pønini ya huci, ne ja mri nt'ødeni ya ñuni ne ya ngani. Nehe mi zøni yoto ya ñot'i dega tsibi, gue'u yoto yá ndahi Ajuá. Nuya ñot'i'u mi nhyandui nú'a ra hudi mi ja madetho. ⁶ Nura hudi'a mri nhyandui nehe ngu 'nara ndehe dega xito mi hnequitho nú'a te mi ja mbo.

Nehe guetbu de nura hudi'a ne ja rá nthets'i mi 'bahni goho ya da'enxe xi mi pe'tsa ndunthi yá da ja yá hmi ne de rí møte. ⁷ Nu'a rá m̄adi ra da'enxe mri hnequi ngu 'ñena

'nara zate. Nu'a rá ñoho ra da'ɛnxɛ mri hnequi ngu 'nara ndamfri. Nu'a rá hñu ra da'ɛnxɛ mri hnequi rá hmi ngu rá hmi 'nara ja'i. Ha nu'a rá ngoho ra da'ɛnxɛ mi ngu 'nara nxuni ri nhyats'i. ⁸ Y gatho nú'ɛ goho ya da'ɛnxɛ, mi pe'tsa 'rato yá hua cada 'na de gue'ɛ, y de mbo yá hua ne de mɔte mi pe'tsa ndunthi yá da. Y ma pa ra xuui himi tsaya mi ena'ɛ:

Xá nsunda'i, ma maça Ajuá'ihe ne ma Hmu'ihe,

nu'i guí pe'tsa gatho ra ts'edi,

nu'i go gue'e guí 'bui, ne nzantho xcá 'bui, ne ma gui 'bui pa nzantho.

⁹ Y nú'ɛ ya da'ɛnxɛ'ɛ ngu da nsunda ne da 'ñe'tsua rá nsu ne da umba njamadi nú'a to'o mi hudi ja rá hudi, nú'a to'o 'bui pa nzantho, ¹⁰ nehe nú'ɛ 'natemagoho ya nda mi huhni mi ndandiñahmu'ɛ ne mri xɔcambeni nú'a mi hudi ja nú'a ra hudi mi ja madetho, nú'a to'o 'bui pa nzantho, ne mi haça yá corona ne mi huxa ja rá ua nú'a to mi hudi ja nura hudi'a, ne mi ena'ɛ:

¹¹ Ma Hmu'ihe ne ma Ajuá'ihe,

rí 'ñepi dra nsunda'i, ne da t'e'ts'a ri nsu, ne da hma gue go grá nda,

ngue'a go gue'e gá hoca gatho nú'a te ja,

y po ri paha bi njabu.

5

Ra 'bants'a he'mi, ne ra T'ɛca Deti nú'a rá T'ɛ Ajuá

¹ Nepɛ dá handa 'nara 'bants'a he'mi mi ha ja rá 'ye ra 'ñei nú'a to hudi ja rá hudi, ne xqui t'ofɔ de mbo ne de mɔte, ne xqui seyo co yoto ya seyo. ² De guehni dá handa 'nara ɛnxɛ xi mi ja rá ts'edi ne mi ña nts'edi mi ena:

—¿Ha gue di 'bui to'o di pe'tsa ra nsequi da xɔ'tsa ya seyo ne da tants'a ra 'bants'a he'mi?

³ Pe mi jo'o ni 'na de gue nú'ɛ bí 'bu mahets'i nixi de nú'ɛ mi 'bucua ja ra ximhai, nixi de nú'ɛ xa du, himbi za to bi tants'a nú'a ra 'bants'a he'mi, nixi himbi za to bi hyandi'a.

⁴ Nuga xi dá nzoni ngue'a himbi ts'udi ni 'na nú'a to'o mri 'ñepi da tants'a nú'a ra 'bants'a he'mi'a pa da hñe'ti y nixi pa da hyandi. ⁵ Nepɛ 'na de nú'ɛ ya nda bi 'ñengagui:

—Oguí zoni, 'bui 'na xi ja rá ts'edi ngu 'nara zate, nú'a xqui 'ñehe de yá ja'i ra Judá ne de ra nda Davi. Nú'a ha, go gue'a xa ntate, hangue nú'a go dí 'ñepabi da xɔ'tsa nú'ɛ yoto ya seyo pa da za da tants'a nú'a ra 'bants'a he'mi.

⁶ Nepɛ de guehni dá handi madetho de nú'a ra hudi 'nara T'ɛca Deti nú'a rá T'ɛ Ajuá, mi hnequi ngu xqui tho, mi 'bahni madetho de nú'ɛ goho ya da'ɛnxɛ ne de nú'ɛ ya nda. Y nú'a ra T'ɛca Deti'a mi pe'tsa yoto yá ndani ne yoto yá da. Y nú'ɛ yoto yá da mi pe'tsi, gue'ɛ nú'ɛ yoto yá ndahi Ajuá nú'ɛ xa mehni ja gatho rá nguni ra ximhai. ⁷ Nú'a ra T'ɛca Deti'a bi joni pa bi hñanga nú'a ra 'bants'a he'mi mi ha ja rá 'ye ra 'ñei nú'a to'o mi hudi ja rá hudi. ⁸ Y nu mi hñanga nú'a ra he'mi'a, nú'ɛ goho ya da'ɛnxɛ ne nú'ɛ 'natemagoho ya nda, bi ndandiñahmu'ɛ ja rá thandi ra T'ɛca Deti. Gatho nú'ɛ ya nda mi ha ya arpa ne ya njuspi dega oro mi ñuts'i co ra t'uts'i; nura t'uts'i'a gue'a yá sɔcambeni ya gamfri.

⁹ Nehe mi tuti'ɛ 'nara 'ra'yo thuhu mi ena:

Nu'i go dí 'ñep'a'i gui hñanga ra 'bants'a he'mi, ne gui xɔ'tsa nú'ɛ yoto ya seyo pe'tsi, ngue'a nu'i go bi tho'a'i ne xcá tangaguihe co ri maça ji, pa njabu bi za gue Ajuá bi 'yɔtc'aguihe yá metiguihe'a

núje stí 'ñehehe de gatho ya 'mɛi gá ja'i, ne de gatho ya hñaqi, ne de gatho ya hnini, ne de gatho ya hai de maxogue ra ximhai.

¹⁰ Ne xcá hñuxcahe dega nda ne dega macja de ja rá 'befi Ajuá, nehe ma ga ndahe ja ra ximhai.

¹¹ Nepɛ dá øde 'ra mi ña, y de guehni dá handa ya 'motho ya ɛnxɛ, ya 'mo dega 'motho, ne xqui got'atho de habu mi hudi Ajuá, ne habu mi 'bu nú'ɛ goho ya da'ɛnxɛ ne nú'ɛ ya nda, ¹² ne mi ña'ɛ nts'edi, ne mi ena:

Ra T'ɛca Deti nú'a bi tho,

dí 'ñepi da nda, ne dí 'ñepi da hñani gatho ya hño,

ne ra mƒadi, ne ra ts'utbi,
ne dí 'ñepi'a dra t'e'tsua rá nsu, ne dra nsunda, ne dra sɔcambeni.

¹³ Nehe dá øde bi ña gatho nú'ɥ to bí 'bɥ mahets'i ne ja ra ximhai, ne de nja'ti ra ximhai, ne de ja ra ndehe, ne de mbo ra ndehe, gatho mi ena'ɥ:

Drá sɔcambeni Ajuá nú'a to'o hudi ja rá hudi, nehe drá sɔcambeni ra T'ɥca Dɛti.

Drá t'e'tsua rá nsu, ne drá nsunda, ne dá hmá gue pɛ'tsa ra ts'edi
pa nzantho ne pa nzantho.

¹⁴ Nepɥ nú'ɥ goho ya da'enxɛ mi ena:

—jNjabɥ gue'a!

Y nú'ɥ 'natemagoho ya nda bi ndandiñahmu ne bi xɔcambeni'ɥ nú'a to'o 'bɥi pa nzantho.

6

Nú'ɥ yoto ya seyo

¹ 'Mɛfa dá handa ra T'ɥca Dɛti ora mi xɔ'tsa 'na de nú'ɥ ya seyo, ne dá øde 'na de nú'ɥ goho ya da'enxɛ bi ña nts'edi ngu 'nara ngani, ne bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi!

² Nepɥ de guehni dá handa 'nara tɔgue mri tɔgue 'nara t'axfani, y mi ha 'nara flecha pa ra tuhni, ne bi t'umbabi 'nara corona. Y nu'a bi ma ja ra tuhni, y nzantho bi ntate.

³ Nu mi xɔ'tsa rá ñoho ra seyo nú'a ra T'ɥca Dɛti, dá øde rá ñoho ra da'enxɛ bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi!

⁴ Ne de guehni bi bɔni 'nara tɔgue mri tɔgue 'nara thenga fani, ne bi t'umba ra ts'edi pa da japi da nja ya tuhni ja ra ximhai, ne da japi da nhyosɛ ya ja'i, ne bi t'umba 'nara danga huai.

⁵ Nu mi xɔ'tsa rá hñu ra seyo ra T'ɥca Dɛti, dá øde rá hñu ra da'enxɛ bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi!

De guehni dá handa 'nara tɔgue mri tɔgue 'nara 'bofri, ne mi ha 'nara mbexo. ⁶ Ne dá øde 'nara noya madetho de habɥ mi 'ba nú'ɥ goho ya da'enxɛ, mi ena:

—'Na huada ra trigo o hñu huada ra cebada da 'ba pa rá thahá 'nara memapa. Pe ogui huata ya 'bai gá olivo nixi ya ua'obxi.

⁷ Nu mi xɔ'tsa rá ngoho ra seyo nú'a ra T'ɥca Dɛti, dá øtuabi rá noya rá ngoho ra da'enxɛ, bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi! ⁸ Nepɥ de guehni dá handa 'nara tɔgue rá thuhu ra Du mri tɔgue 'nara c'ast'a fani, ne mri 'bɛfa 'na nú'a xqui 'ñehe de habɥ 'bɥi nú'ɥ xa du. Bi t'umba ra ts'edi pa da hyo 'na de goho parte ya ja'i nú'ɥ 'bɥ ja ra ximhai, pa da hyo dega huai, ne dega thuhu, ne dega ts'ohñeni, ne co ya mbanga zu'ue 'yo ja ra ximhai.

⁹ Nu mi xɔ'tsa rá ncɛt'a ra seyo nú'a ra T'ɥca Dɛti, de nja'ti ra ata dá handa nú'ɥ ya ja'i xqui tho po rá noya Ajuá ngue'a mi damajuani'ɥ de yá jamfri. ¹⁰ Y mi ña nts'edi ne mi ena:

—Nu'i Ajuá ma Hmu'ihe, xá nsunda'i ne gui øt'a gatho nú'a gui má, ¿asta ha'mɥ ma gui hñá'mba nguenda ya meximhai ne gui co'tsuabi de nú'a xa 'yɔtcahe gue bi hyogaguihe?

¹¹ Nepɥ nu'ɥ bi t'umbabi ya t'axa he, ne bi t'embabi gue da dɔ'mahmá asta hinda zɛdi ra 'bede de nú'ɥ ya cu xqui mpɛhui mahyɛgui, ngue'a ri 'betho da tho ma'ra ngu xqui tho'ɥ.

¹² 'Mɛfa dá handi nu mi xɔ'tsa rá 'rato ra seyo nú'a ra T'ɥca Dɛti, ne bi nja 'nara danga mbimhai, ne bi 'mɛxuui nura hyadi ngu 'nara 'bohe dega behe, ne bi thenga ra zana ngu ra ji. ¹³ Nuya tsø bi dagui ngu ora ta yá fruta 'nara 'bai gá igo nú'ɥ hingui tá, sta nja ra bɛnthi. ¹⁴ Ha nu mahets'i bi 'ñotho, ngue'a bi mpants'i ngu 'nara 'bants'a hɛ'mi, ne gatho ya t'øhø ne ya t'ɥca hai o madetho ja ya ndehe bi 'mɛdi de habɥ mi ja. ¹⁵ Y nú'ɥ mi 'bɥi dega nda ja ra ximhai, ne nú'ɥ mi pɛ'tsa ndunthi ra nsu, ne ya rico, ne nuya nda gá

soldado, ne nú'ũ to mi ja yá ts'edi, bi ma'ũ bá 'ñagui ja ya ma'ye. Nehe ya 'bego ne nú'ũ himyá 'bego, gatho'ũ bi ma bá 'ñagui. ¹⁶ Gatho nú'ũ mi emba ya t'øhø ne ya do:

—Yøt'ehũ gui cobgahe pa ga 'ñaguihe de rá thandi Ajuã nú'ã to hudi ja rá hudi, ne de rá cue ra T'ũca Deti pa hinte da 'yøtcahe.

¹⁷ Ngue'ã ya bi zø ra pa da hneca rá cue Ajuã, ne jo'o to'o da za da zeti.

7

Bri seyo 'raya ja'i de ya me Israel

¹ Mefa de gue'ã dá handa goho ya ενχε mi 'bai 'na cada rá ñani ra ximhai pa mi tsami nú'ũ goho ya ndahi pa hinda mbũ ja ra hai nixi ja ra ndehe y nixi da hmãna ni 'nara 'bai gá za. ² Nehe dá handa ma'na ra ενχε xqui 'ñe de bøxhyadi, ne mi hãmpa rá seyo Ajuã nú'ã te, ne bi 'ñembabi nts'edi nú'ũ goho ya ενχε to xqui t'umba ra ts'edi pa da japi da nja ya ts'othogui ja ra hai ne ja ra ndehe, ne bi 'ñembabi'ã:

³ —Ote xqui ø'tuahmã ra hai ne ra ndehe nixi ya 'bai gá za ngue'ã ri 'bedi ga seyohe nú'ũ to pɛpabi ma Ajuãhũ.

⁴ Ne bi sicagui hangu yá ndunthi nú'ũ xcrí seyo, mi tsøxa 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo de gatho nú'ũ ya ja'i xqui 'ñehe de ya ja'i de Israel. ⁵ De nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Judá, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo nú'ũ xcrí seyo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Rubé, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Gad, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, ⁶ y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Aser, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Neftalí, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Manase, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, ⁷ y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Simiu, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Leví, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Isacar, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, ⁸ y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Sabuló, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Jose, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'ũ xqui 'ñehe de yá ja'i ra Benjami, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo.

Ra apostol Xuua bi hyanda 'nara hmunts'a ja'i xqui hñe dega t'axi

⁹ Mefa de guehna dá handa 'nara danga hmunts'a ja'i nixi himi tsa to da mede. Nuya ja'i'ũ xqui 'ñehe de gatho ya hnini, ne de gatho ya hai, ne de gatho ya hñãqui, ne de gatho ya 'mãi gá ja'i. Mi 'bai'ũ ja rá thandi Ajuã habũ mi hudi'ã ne ja rá thandi ra T'ũca Deti, mi hñe'ũ dega t'axi, ne mi hã ya dɛnthi. ¹⁰ Ne mi ñã nts'edi, mi ena'ũ:

Ajuã ma Dadahũ nú'ã to'o hudi ja rá hudi,
ne ra T'ũca Deti,
go guesɛ'ũ bi za bi pøhø ya ja'i.

¹¹ Nehe gatho nú'ũ ya ενχε mi 'bai ja rá nthets'i ra hudi ne habũ 'bũ nú'ũ ya ndã ne nú'ũ goho ya dã'enche, bi ndandiñahmu asta bi mɛgui yá hmi manjuãntho ja ra hudi ne mi xøcambeni Ajuã, ¹² ne mi eñ'ũ:

¡Njabũ gue'ã! Drá søcambeni Ajuã ma Dadahũ, ne drá nsunda, ngue'ã go gue'ã ja rá mfadi. Nehe dá t'umba ra jamãdi ne dá t'e'tsua rá nsu, ngue'ã nu'ã ja rá ts'edi, ne go gue'ã ra ndã.

Dá njabũ pa nzãntho ne pa nzãntho. Njabũ gue'ã.

¹³ Nɛpũ 'na de nú'ũ ya ndã bi 'yangagui ne bi 'ñengui:

—Xi núyũ 'bahni ri hñe dega t'axi, ¿to'oyũ ne habũ xqui 'ñeheyũ?

¹⁴ Nuga dá thãdi ne dá embabi:

—Nuga hindí pãdi, nu'i go guí pãdi.

Nu'bú nu'ã bi 'ñengagui:

—Nuyũ go guehyũ xqui 'ñehe de nuni habũ mbi ja ya ts'othogui ne xuá t'axca yá he co rá ji ra T'ũca Deti. ¹⁵ Hangue nubyá nuyú 'bai ja rá thandi Ajuã habũ hudi'ã, ne pɛpabi ma pa ra xuui nuua ja ra mãca luga habũ 'bũ'ã. Y nu Ajuã hudi ja rá hudi 'bũ con guehyũ ne ri suyũ. ¹⁶ Y ya hinhya'mũ ma da zũ ra thuhuyũ ngu nú'bũ mbá 'bũ ja ra ximhai, nixi ra nduthe, nixi ra pahyadi, nixi ma'ra ya ts'othogui. ¹⁷ Ngue'ã nuni ra T'ũca Deti 'bai habũ

hudi Ajuá, go guehni ra ma'yo pa da suyü ne da 'ñutuabiyü habü ja ya pøthe de ra dehe dega te. Y nu Ajuá ma da hñu'mba yá müi ne da ducuabi yá guida de ja yá da.

8

Ra apostol Xuua bi hyanda rá yoto ra seyo ne 'nara njüsüpi dega oro

¹ Nepü de bi xø'tsa nú'a rá yoto ra seyo ra T'uca Dcti, bi nja ra hmetho y 'besthó hinte bi nt'øde, ngu made ra ora himbi nt'øde ni 'nara noya nuni mahets'i. ² Nepü dá handa yoto ya enxε mi 'bai ja rá thandi Ajuá, ne bi t'umba 'ra 'nara trompeta. ³ Nepü bi zøhø ma'na ra enxε mi hā 'nara njüsüpi dega oro, ne bi 'mai ja ra ata. Nura enxε'a bi t'umba ndunthi ra t'uts'i pa bi umbabi Ajuá mahyεgui co yá søcambeni ya gamfri ja ra ata dega oro mri nhyandui nú'a ra hudi habü mi hudi Ajuá. ⁴ Y de ja rá 'yε ra enxε bi bøxa ja rá thandi Ajuá nurá 'bifi ra t'uts'i mahyεgui co yá søcambeni nuya gamfri. ⁵ Y nura enxε'a bi gū ra njüsüpi, ne bi hñaca ts'ü ra tsibi nú'a mi zø ja ra ata pa bi ñu'tsa rá njüsüpi, nepü bi føte pa ja ra ximhai. Y nu mi 'yøt'a njabü'a, bi nja ya ngani ne ya huei ne ra mbimhai asta mi ñüni.

Ya trompeta

⁶ Nepü nú'ü yoto ya enxε mi hā ya trompeta bi nhyoqui'ü pa da mist'i'ü.

⁷ Y nu mi mist'a rá trompeta nú'a ra müdi enxε, bi dagui pa ja ra ximhai ya ndo co ra tsibi mi nthants'i co ra ji. Y nu mi njabü bi zat'a 'na de hñu parte ra hai, ne bi zat'a 'na de hñu parte ya za, ne gatho ya ndapo nú'ü xmá nc'ami bi zat'i.

⁸ Nu mi mist'a rá trompeta nurá ñoho ra enxε, 'bestho bi zo ja ra ndehe 'na ngu ra dānga t'øhø mi zø, ne bi nji 'na de hñu parte ra ndehe. ⁹ Ne bi du 'na de hñu parte ya zu'ue nú'ü mi 'bū mbo ra ndehe, ne bi yui 'na de hñu parte ya motsa.

¹⁰ Nu mi mist'a rá trompeta nurá hñu ra enxε, 'bestho bi dagui de mahets'i 'nara dānga tsø ja 'na de hñu parte ya dathe ne ya pøthe. Nura tsø'a mri yot'i ne mi zø, ¹¹ y mrá thuhu ra Ajenjo. Ne bi mpunga ajenjo 'na de hñu parte ya dehe, y co rá nju nura ajenjo'a bi ju'tsa ya dehe, ne bi du ndunthi ya ja'i co rá nju nura dehe.

¹² Nu mi mist'a rá trompeta nurá ngoho ra enxε, 'bestho bi 'mexuui 'na de hñu parte ra hyadi ne ra zānā ne ya tsø. 'Na de hñu parte ra pa bi 'ñotho ra ñot'i de ra hyadi, ne 'na de hñu parte ra xuui bi 'ñotho ra ñot'i de ra zānā nixi de ya tsø.

¹³ Nepü dá handa 'nara nxüni mri nhyats'i madetho de mahets'i, ne dá øde mi ñā nts'edi ne mi ena:

—¡Huecate nú'ü to 'bui ja ra ximhai, ngue'a ri 'betho da mist'a yá trompeta má hñu ya enxε!

9

¹ Y nu mi mist'a rá trompeta nurá ncat'a ra enxε, dá handa 'nara tsø xqui dagui de mahets'i pa ja ra ximhai, y nura tsø'a bi t'umbabi ra nsoqui pa bi xoqui ne bi xo'tsua rá ne nú'a ra o'tsi otho habü bí c'a. ² Y nu mi xo'tsa nú'a ra o'tsi'a, bi bøts'e de guehni 'nara 'bifi ngu rá 'bifi 'nara dānga ut'i, ne bi juta ra hyadi asta bi 'mexuui co nú'a ra 'bifi mi 'yo ja ra ndāhi. ³ Y ja ra 'bifi ja mbra ehni 'raya nc'oto, nepü bi nxani'ü ja ra ximhai ne bi t'umba ra ts'edi ngu yá ts'edi ya penzū pa da ntsate. ⁴ Nuya nc'oto'ü bi sipi gue hinda zi ni 'nara c'ama ndapo, nixi ya za. Nu'ü bi sipi gue da za hønse nú'ü ya ja'i hingui pe'tsua rá seyo Ajuá ja yá de. ⁵ Bi t'umba nsequi da 'yøt'a njabü hønse pa da japi da sufri ya ja'i cüt'a zānā, pe hingue pa da hyo. Y nuyá 'ñü yá ne nú'ü ya nc'oto ngu rá 'ñü rá ne 'nara ts'o penzū ora tsa 'nara ja'i. ⁶ Nuya pa'ü ya ja'i da nehma da du, pe ma da 'ñotho ra du pa gue'ü.

⁷ Nú'ü ya nc'oto'ü mi hnequi ngu 'raya fani xa hñoqui pa ra tuhni, y mi hu'tsa ja yá ñāxu'ü ngu 'nara corona dega oro, y nuyá hmi mi ngu yá hmi ya ja'i. ⁸ Ne xi xmá ma yá stā ngu yá stā ya 'behñā, y nuyá ts'i mi ngu yá ts'i ya zate. ⁹ Y de ja yá ndo'yo mi pe'tsa 'nara nthāqui ngu dega bōja, ne nuyá mbüni de yá hua mi ngu rá mbüni ya carro nú'ü ri güt'a ya fani 'yo ja ra tuhni. ¹⁰ Y yá cola mi nja ngu yá cola ya penzū co ya 'bite, y nuyá

'bite mi pɛ'tsa ra ts'edi pa da japi da sufri ya meximhai cʉt'a zana. ¹¹ Y nú'a ra ts'o'ɛnxɛ 'bʉ ja ra o'tsi nú'a otho habʉ bí c'a go gue'a mrá nda de nuya nc'oto'ʉ. Nura ɛnxɛ'a dega ebreo rá thuhu ra Abado, y dega griego ra Apolyo nú'a rí bɔni da 'ñena ra hyote.

¹² Nurá mudi ra ts'othogui ya bi uadi, pe ri 'bedi má yoho.

¹³ Y nu mi mist'a rá trompeta nurá 'rato ra ɛnxɛ, 'bestho dá øde 'nara noya mi pɔni de ja nú'ʉ goho ya ndahi de ra ata dega oro nú'a mi ja de ja rá thandi Ajuá. ¹⁴ Y nú'a ra noya'a bi 'ñembabi nú'a rá 'rato ra ɛnxɛ to mi hã ra trompeta:

—Xo'ta nú'ʉ goho ya ɛnxɛ that'a ja rá hyo ra dathe Eufrate.

¹⁵ Y bi so'ta nú'ʉ goho ya ɛnxɛ xqui hñoqui xqui dɔ'mi pa 'bestho ra ora'a da hyo 'na de hñu parte ya ja'i de ra ximhai. ¹⁶ Y dá øde hangu yá ndunthi nú'ʉ yá soldado mi tɔgue yá fani, dá øde gue mi yo nthebe 'mo ya 'mo.

¹⁷ Njaua dá handi gatho nú'a bi 'ñutca ra Maca Nda hi dega thedi: Nu'ʉ tó'o mi tɔgue yá fani, mi hã yá nthaqi ja yá tiña, ne xi mi huexqui dega theni ne dega c'angui ne dega c'ast'i. Ne nuyá ñaxu ya fani mi ngu yá ñaxu ya zate, y de ja yá ne'ʉ mi pɔni ra tsibi ne ra 'bifi ne ra asufre. ¹⁸ Nu'a ra tsibi ne ra 'bifi ne ra asufre mi pɔnga ja yá ne'ʉ, bi japi bi nja ya ts'othogui asta bi du 'na de hñu parte ya ja'i de ra ximhai. ¹⁹ Hangué nú'ʉ ya fani'ʉ mi ho ya ja'i co yá ne ne co yá cola, ha nuyá cola mi ngu 'nara qu'eña mi ja rá ñaxu ne mi tsate, y njabʉ mi ø'tua ra 'ñu ya ja'i.

²⁰ Y nu'ʉ ya ja'i himbi du co nuya ts'othogui'ʉ, himbi ne bi ñobri'ʉ. Bi siguitho bi xɔcambeni ya ts'ondahi ne nú'ʉ ya c'oi dega oro, dega t'axi, dega bronse, dega do, ne dega za, nú'ʉ hingui handi, nixi øde, nixi ri 'yo. ²¹ Nixi himbi ne bi ñobri'ʉ de nú'a mi øt'ʉ, ngu ra nthote, ne ya nt'ete, ne de ra nt'e'behña, ne de ya mfe.

10

Ra ɛnxɛ mi hã 'nara t'uca libro

¹ Nepʉ dá handa ma'na ra ɛnxɛ mi pɛ'tsa ndunthi rá ts'edi bi gai de mahets'i, ne mi pa madetho ja 'nara guui, ne mi ja 'nara 'bejri ja rá ñaxu. Rá hmi xi mri yot'i nts'edi ngu ra hyadi, y nuyá ua mi zɔ ngu ra faspí. ² Ne mi hã 'nara zi t'uca libro y bi xo'tsi. De guehni bi 'ba'ma rá ua ra 'ñei ja ra ndehe, ha nurá ua ra ngahã bi 'ba'ma ja ra hai. ³ Nepʉ bi dɔ 'nara hmafi xi nts'edi ngu rá hmafi 'nara zate ora mafi, y nu mi mafi'a bi nt'ode yoto ya ngani. ⁴ Y nu ndá øde nuya ngani'ʉ, ndí ma ga ofo nú'a te mi mañ'ʉ. Pe dá øde 'nara noya de mahets'i, bi 'ñengagui:

—Dá gohitho njabʉ nú'a bi mangu nú'ʉ yoto ya ngani, oguí ofo pa hinda fadi.

⁵ Nepʉ 'mefa, nú'a ra ɛnxɛ dá handi xqui 'ba'ma rá ua ja ra ndehe ne ja ra hai, bi guxa rá 'ye ra 'ñei pa mahets'i, ⁶ ne bi jura de rá thuhu nú'a to'o 'bui pa nzantho, nú'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho ra ndehe ne gatho nú'a te ja, ne bi 'ñena:

—Ya ts'utho ya pa di 'bedi pa da uadi gatho. ⁷ Pe nu stí mudi da mist'a rá trompeta rá yoto ra ɛnxɛ, nuya pa'ʉ ma da uadi nú'a bi beni da 'yøt'a Ajuá ne himi fadi, nú'a bi xipabi yá 'mehni'a nú'ʉ to'o bi mepabi.

⁸ Y nú'a ra noya dá øde de mahets'i bi zocagui ma'na'qui ne bi 'ñengagui:

—Grí ma ne gui ju nú'a ra t'uca libro xa xo'tsa ja rá 'ye ra ɛnxɛ nú'a 'bai ja ra ndehe ne ja ra hai.

⁹ Nepʉ dá ma habʉ mi 'ba ra ɛnxɛ ne dá embabi:

—'Racagui ra t'uca libro.

Ne nu'a bi 'ñengagui:

—Na, ne tsi. Ja ri ne ma gui tsa strá 'ñu ngu ra t'afi, pe nu ja ri mui ma gui tsa strá nju.

¹⁰ Nu'bú dá hangu ra t'uca libro de rá 'ye ra ɛnxɛ, ne dá tsi. Ne dá tsa ja ma ne xi xmá 'ñu ngu ra t'afi, pe nu ndá tsi xi xmá nju de mbo ma mui. ¹¹ Y nu'a bi 'ñengagui:

—Mahyoni gui yopa mangu ma'na'qui nú'a te ma da t'ø'tuabi ya ja'i de gatho ya hñaqui ja gatho ya hai, ne ja gatho ya hnini, ne yá nda.

11

Mi 'bui yoho to bi damajuani

¹ Nepu bi t'aca 'nara xithi pa ra t'eni, ne bi t'engagui:

—Grí ma gui 'yeni rá nija Ajuá ne ra ata, ne gui pede nú'u 'buhni ri xocambeni Ajuá.

² Pe nura patio nú'a ja de môte rá nija Ajuá, oxqui eni, ngue'a nura patio'a xa t'umba nú'u ya ja'i hingyá xodyo, y nu'ú ma da net'a ra maca hnini ñotemayoho nzana. ³ Y ma ga pehna nú'u yoho ma 'mehni pa da manga ma noya 'na 'mo ne yo nthebe hñu'rate ma pa, y ma da hye yá he dega behe.

⁴ Nú'u ya 'mehni'u gue'u ngu nú'u yo 'bai ya olivo ne ngu nú'u yoho ya mfoxyo 'bai ja rá thandi Ajuá nú'a to'o ra nda de ra ximhai. ⁵ 'Bu da ne to'o te da 'yø'tuabi'u, da bonga ya tsibi de yá ne'u pa da hyo nú'u yá ncontra. Y njabu da du nú'u to'o da ne te da 'yø'tua'u. ⁶ Nu'ú pe'tsa ra ts'edi pa hinda hopi da 'uai nú'u ya pa ma da xipa ya ja'i de nú'a ma da nja. Nehe pe'tsa ra ts'edi pa da japi da nji ya dehe, ne da japi da nja ya ts'othogui haburaza ja ra ximhai. Y nu'ú da 'yø't'a njabu nú'u ya 'mi'qui da ne'u. ⁷ Pe nu stí uadi da manga nú'a te ma da nja, ma da bøxa 'nara mbanga zu'ue de ja ra o'tsi nú'a otho habu bí c'a pa da ntunhui'u, y ma da ntate nú'a ra mbanga zu'ue, hangue da hyo'u. ⁸ Nuyá ndo'yo'u ma da gohi di 'boni haburaza ja ya 'ñu de ra danga hnini nuni habu bri pont'a ma Zidadahu. Nura hnini'a da za ga hyecuah co ra hnini Sodoma ne de Egipto, y ja rá thandi Ajuá xi xá nts'o nuya hnini'u. ⁹ Ya ja'i de gatho ya hnini, de gatho ya 'múi gá ja'i, de gatho ya hñaquí, ne de gatho ya hai, ma da hyandua yá ndo'yo nú'u yoho ya 'mehni da 'moni hñu pa made, pe hinda thopi to da 'yagui'u. ¹⁰ Y nuya meximhai da johya'u ne da 'ñumba 'baha sehe'u ngue'a ya xqui tho nú'u yoho ya 'mehni to'o xi xqui 'yø't'a ra xuhña pa gatho ya meximhai. ¹¹ Pe 'mefa de nú'u hñu pa made, Ajuá bi japi bi yopa nte, nepu bi nangui'u, y nú'u to bi hyandi'u xi bi ntsu. ¹² Nepu bi nt'øde 'nara noya de mahets'i mi ña nts'edi ne bi 'ñembabi nú'u to'o xqui yopa nte:

—Bá pøxhu grí 'ñehua.

Nepu ja 'nara guui bi ts'its'i'u pa mahets'i. Y nú'u yá ncontra'u bi hyandi. ¹³ Nura ora'a bi nja 'nara danga mbimhai, ne bi yunt'a 'na de 'ret'a parte de ra hnini co nú'a ra mbimhai, ne bi du yoto 'mo ya ja'i, ha nu'u tó'o himbi du xi bi ntsu, ne bi nsunda Ajuá nú'a 'bui mahets'i.

¹⁴ Nurá ñoho ra ts'othogui ya bi uadi, pe 'bestho ma da nja nú'a rá hñu.

Rá yoto ra trompeta

¹⁵ Y nu mi mist'a rá trompeta nurá yoto ra ενχε, 'bestho bi nt'øde 'raya noya de mahets'i mi ña nts'edi, mi ena:

Nubyá gatho nuya hmanda mi ja ja ra ximhai,
ya go o rá 'ye ma Ajuáhu ne ra Zidada Jesucristo
nuto xa hñuts'i'a pa da nda pa nzantho.

¹⁶ Y nú'u 'natemagoho ya nda mi hudi ja yá hudi de ja rá thandi Ajuá, bi ndandiñahmu'u ne bi xocambeni'a, ¹⁷ ne mi ena'u:

Nu'i Ajuá ma Hmu'ihe,
go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi,
go gue'e guí 'bui, ne nzantho xcá 'bui, ne ma gui 'bui pa nzantho.
Dí 'ra'a'ihe njamadi
ngue'a ya xi gá nda.

¹⁸ Ya ja'i de ra ximhai xi xa bø yá cue'u con gue'e,
pe ya bi zø ra pa da hnequi ri cue,
ne ma gui hñá'mba nguenda gatho nú'u xa du,
ne ma gui umba yá thaha nú'u ri 'mehni bi mep'a'i,
ne gatho ya gamfri, ne gatho nú'u to'o bi xocambeni'i,
ngu ya notsi ngu ya dangui.
Nehe ya bi zø ra pa pa gui huata nú'u to xa ts'oca ra ximhai.

¹⁹ 'Mefa de gue'a bi xogui ra maça luga nuni mahets'i habu 'bu Ajuá, y ja bi hnequini ra arca de ra cohi, ne xi mri yot'a ya huei, ne mri nt'ode ya ngani, ne xi bi dagui ndunthi ya ndo ne bi nja 'nara mbimhai.

12

Ra 'behña ne ra mbanga zu'ue

¹ 'Mefa bi hnequi ja mahets'i 'nara danga nt'udi, y nú'á mi 'nara 'behña mri hñe co ra hyadi ne mi 'bai ja ra zana y mi hu'tsa 'nara corona mi togue 'ret'amayoho ya tsø. ² Mi da'thi ne mi zoni nts'edi co ya uguí ngue'a mi ma da 'mui rá batsi. ³ Nepu bi hnequi ma'na ra nt'udi ja mahets'i, y nú'á mi 'nara danga thenga zu'ue mi ngu 'nara qu'eña. Y mi pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani y cada 'nará ñaxu mi hu'tsa 'nara corona. ⁴ Y co rá cola bi gut'a 'na de hñu parte ya tsø de mahets'i, nepu bi fote pa ja ra ximhai. Nepu nura zu'ue'a bi 'mai ja rá thandi nú'a ra 'behña, pa ngu da 'mui rá batsi, da zipabi. ⁵ Nepu bi 'mui rá batsi mrá ts'unt'u, y nú'á con gatho rá ts'edi ma da nda de gatho ya hai, ja ra uenda di ha 'nara ts'ut'o dega bõja, y 'bestho bi ts'its'i pa habu bí hudi Ajuá. ⁶ Y ra 'behña bi ma bi 'bat'i pa ja 'nara mbonhi habu xqui hyoca Ajuá pa gue'a, pa ja da 'muhni ne ja da t'inini pa 'ret'amayoho nthebe hñu'rate ma pa. ⁷ 'Mefa bi nja 'nara danga tuhni nuni mahets'i, y ra nda gá enxé nú'a rá thuhu ra Migue, mahyegui co yá enxé'a bi ntunhui ra danga mbanga zu'ue ne yá ts'o'enxé. ⁸ Y nura danga mbanga zu'ue ne yá enxé himbi ntate'u y nixi ya himbi thopi dua 'buhni mahets'i. ⁹ Hangué brá juui ne brá fote de mahets'i pa ja ra ximhai con gatho yá ts'o'enxé. Nú'a ra danga mbanga zu'ue'a go gue'a ra ndaxjua qu'eña xa thu'mbabi ra ts'ondahi ne ra Satá, ne go gue'a hat'a gatho ya ja'i de ra ximhai.

¹⁰ Nepu dá øde 'nara noya nuni mahets'i mi ena:

—Nubyá ha, ya bi zø ra ora de ra mpøhø, ngue'a ya bi ntate Ajuá nú'a to'o ra nda ne ja rá ts'edi, y nehe ya bi umba rá nsu ma Zidadahu ra Jesucristo pa da nda, ngue'a ya xra juui ne xra fote de mahets'i pa ja ra ximhai nú'a to'o mi mambabi ya cu ma pa ra xuui ja rá thandi Ajuá. ¹¹ Nehe ya cu ya xa ntate de ra ts'ondahi ngue'a bi mani rá ji ra T'uca Deti, nehe xa ntate'u ngue'a xa damajuani de rá noya Ajuá, y himi tsu da du, ne himbi 'uegue de nú'a bi gamfri. ¹² Hangué johyahú nú'ahú ya guí 'buhua mahets'i. Pe huecate'ihu nú'ahú guí 'buthubu ja ra ximhai ne ja ra ndehe, ngue'a ra ts'ondahi xa juui xqui mabu habu guí 'buhu, ne xi ja rá cue ngue'a padi gue ts'utho ya pa ri 'bedi pa dra huati'a.

¹³ Y nu mbrá fote de mahets'i pa ja ra ximhai nú'a ra danga mbanga zu'ue, nu'bu nu'a bi hyonga nú'a ra 'behña xqui 'mui rá t'u pa xa 'yø'tua ra nts'o'mui. ¹⁴ Pe ra 'behña bi t'umbabi yoho ya hua dega nxuni pa bi za bi nhyats'i, ne bi 'ba'tuabi nú'a ra danga mbanga zu'ue, nepu bi ma bá 'bu ja nú'a ra mbonhi habu bi t'ini'a hñu njeya made. ¹⁵ Nepu nura danga mbanga zu'ue bi zogui ra dehe de ja rá ne pa bi nja ngu 'nara dathe. Bi 'yø't'a njabu'a pa nura dehe'a bi dena nú'a ra 'behña pa xa duts'i hmaha. ¹⁶ Pe ra hai bi xogui pa bi yui nú'a ra dathe xqui zogui de ja rá ne nú'a ra danga mbanga zu'ue, y njabu ra hai bi mats'i ra 'behña. ¹⁷ Nepu nú'a ra danga mbanga zu'ue xi bi bø rá cue co nú'a ra 'behña, ne bi ma pa da ntunhui nú'u yá 'beto yá mbong'beto nú'a ra 'behña, nú'u to'o ø'tuabi yá hmanda Ajuá ne camfri ra Zidada Jesucristo.

13

Yoho ya ts'ozu'ue

¹ Ndí 'bai ja rá ñani ra ndehe y dá handi bi c'onts'i de mbo ra ndehe 'nara mbanga zu'ue mi pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani, ne cada 'nará ndani mi togue 'nara corona, y cada 'nará ñaxu xqui t'ofu 'nara thuhu dega ts'one nú'a mi ñama'ñu de Ajuá. ² Nú'a ra zu'ue dá handi, mi hnequi ngu 'nara tigre, yá ua mi ngu yá ua 'nara 'muhu, y rá ne mi ngu rá ne 'nara zate. Nú'a ra danga mbanga zu'ue ngu ra qu'eña mi umbabi rá ts'edi ne ra nsequi pa da nda ja rá luga'a. ³ Y dá handa 'na de nú'u yá ñaxu xqui ts'eni ngu pa da du, pe bi ñani rá nts'eni, y gatho ya ja'i de ra ximhai bi hyandi ne bi 'yø'u ne bi deni'a.

⁴ Nepu nu'ú bi xocambeni nú'a ra danga mbanga zu'ue ngu ra qu'eña ngue'a xqui umba ra ts'edi nú'a ma'na ra zu'ue. Nehe bi xocambeni'u nú'a ra zu'ue ne mi ena'u:

—¿To'o ngu nuni ra zu'ue? Ne ¿to'o ja rá ts'edi pa da ntunhuini?

⁵ Ne bi t'umba nsequi pa bi nõt'e ne pa bi ñama'ñu de Ajuá. Nehe bi t'umbabi ra ts'edi pa bi manda ñotemayoho nzana. ⁶ Bi njabu, bi ñama'ñu de Ajuá y bi zambabi rá thuhu, nehe bi zanga ra maça luga habu bí 'bu Ajuá, ne gatho nú'u to'o 'buhni. ⁷ Nehe bi t'umba nsequi pa da ntunhui ya gamfri ne da ntate'a. Ne bi t'umba ra ts'edi pa bi nda ja gatho ya 'mui gá ja'i, ja gatho ya hnini, ja gatho ya hñaqui, ne ja gatho ya hai. ⁸ Nu'u tó'o ante da thoca ra ximhai bi t'opa yá thuhu ja ra libro habu xa thu'tsua yá thuhu nú'u to ma da nte pa nzantho, nu'ú hinda ma da xocambeni nura zu'ue'a. Pe nu ma'ra ya ja'i ha, gatho'u ma da xocambeni'a. Nura libro habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho go rá meti ra T'uca Deti nú'a bi du.

⁹ Nu'a tó'o ne da badi, dá badi nú'a ma ga ofobya. ¹⁰ Nu'u tó'o tsiste nts'ahni, nehe'u da ts'ixa nts'ahni. Y nu'u tó'o hote co ra huai, nehe'u da tho co ra huai. Hangue nuya gamfri dí ñepabi da zedi yá jamfri, pa hinte da 'yõt'e masque da ts'ixa fadi o da tho.

¹¹ 'Mefa dá handa ma'na ra mbanga zu'ue bi c'onts'i de mbo ra hai mi pe'tsa yoho yá ndani ngu yá ndani 'nara deti, pe rá noya mri nt'ode ngu 'nara danga mbanga zu'ue 'ñena 'nara qu'eña. ¹² Y gatho nú'a mi øt'e'a, mi øt'e co nú'a ra ts'edi xqui umbabi nú'a rá mudi ra mbanga zu'ue, ne mri mpefi ja rá thandi'a, ne mi japa gatho ya ja'i de ra ximhai da xocambeni nú'a ra mudi zu'ue nú'a xqui me'tsa 'nara nts'eni ne xqui ñani. ¹³ Nehe mi øt'a ndunthi ya danga nt'udi, y asta mi japi da dagui ya tsibi de mahets'i pa ja ra ximhai ja yá thandi ya ja'i. ¹⁴ Y co ya nt'udi nú'u xqui thopi da 'yõt'e ja rá thandi nú'a ra mudi zu'ue, mi hat'a ya meximhai. Nepu bi 'bepabi ya ja'i da hyoca 'nara c'oi de nú'a ra mudi zu'ue xqui ts'eni co 'nara mahuai pe himbi du. ¹⁵ Nehe bi t'umba ra ts'edi pa bi japi bi nte nurá c'oi nú'a ra mudi zu'ue, pa bi za bi ña ne pa bi manda da tho gatho nú'u to'o himbi ne bi xocambeni nura c'oi'a. ¹⁶ Nehe bi manda da thu'tsuabi 'nara seña ja yá ñei o ja yá de gatho ya ja'i, ngu ya notsi ngu ya dangui, ngu ya rico ngu ya hyoya, ngu ya 'bego ne ngu nú'u hingyá 'bego. ¹⁷ Y nu'u tó'o mi pe'tsa ra hmeya o rá thuhu ra zu'ue o rá numero rá thuhu, hõnse'u mi tsa te da dai ne te da pa. Pe nu'u ma'ra, hina. ¹⁸ Pa da za to da badi te dí bõnga núna bi t'utcagui, mahyoni di ja ndunthi rá mfadi pa da za da mede nura numero pe'tsa nura zu'ue, ngue'a nura numero'a gue'a ngu rá thuhu 'nara 'ñohø, y nura numero'a gue'a 'rato nthebe ne hñu'rate ne 'rato.

14

Ra thuhu nú'a bi duta nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo ya gamfri

¹ 'Mefa dá handa ra T'uca Deti mi 'bai ja ra t'øhø nuni Sion, y mi 'bahuini'a 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo ya ja'i nú'u xqui t'opabi ja yá de rá thuhu ra T'uca Deti ne rá thuhu Ajuá rá Dada. ² Nepu dá øde 'nara noya nuni mahets'i. Nura noya'a bi nt'ode ngu yá nhyahni ndunthi ya dathe ne ngu 'nara ngani xi nts'edi, ne ngu 'ra to'o mi pei ya arpa. ³ Ne mi tuti'u 'nara 'ra'yo thuhu ja rá thandi Ajuá habu bí hudi'a, ne ja yá thandi nú'u goho ya da'enxe ne nú'u ya nda. Pe hõnse nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo nú'u to bi mpøhø ja ra ximhai bi za bi badi nú'a ra thuhu bi nt'ode, ma'ra hina. ⁴ Nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo gue'u hinxa 'muhui ni 'nara 'behña, y nixi mi jo'o yá 'behña. Nu'ú di dena ra T'uca Deti, y peui haburaza pa'a. Nú'ú gue'u bi mpøhø de gatho ma'ra ya ja'i pa ra mudi sofo pa Ajuá ne pa ra T'uca Deti. ⁵ Ne nu'ú hinxa mangan ya nc'uamba nixi hinte ma ts'oqui pe'tsi ja rá thandi Ajuá.

Ya hoga noya nú'u bi manga nú'u hñu ya enxe

⁶ Nepu dá handa ma'na ra enxe mi nhyats'i madetho mahets'i, ne mi xipabi ya ja'i de rá noya Ajuá nú'a ma da nja pa nzantho y ma hanja da za da mpøhø 'na. Bá ehe'a pa bi zofo gatho ya 'mui gá ja'i ja yá hñaqui, ja gatho ya hnini ne gatho ya hai maxøgue ra ximhai. ⁷ Ne bi 'ñena nts'edi:

—Tsuḥu Ajuḗ ne nsundahú'a ngue'a ya bi zø ra ora pa da hñá'mba nguenda ya ja'i. Xøcambeniḥu nú'a to bi hyoca mahets'i ne ra ximhai, ra ndehe ne ya pøthe.

⁸ Nepu bi sigui ma'na ra enxε bi 'ñena:

—Ya bi 'medi ya me Babilonia nú'a ra danga hnini, ngue'a xa japabi gatho ya ja'i de ra ximhai da nts'oqui ngu xa nts'oqui'ḥ, nja ngu 'na to japa ma'na da zi ra vinu asta hinda nti.

⁹ Nepu bi sigui rá hñu ra enxε bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o da xøcambeni ra mbanga zu'ue o nú'a rá c'oi, ne da hotho da thu'tsua rá seña ja rá de o ja rá 'yε, ¹⁰ hinda za da mpont'ui rá cue Ajuḗ nú'a tø'mi, y yá mfei'a xi xá nts'o. Nehe ja rá thandi ra T'uca Deti, ne ja yá thandi ya maça enxε, ma da ntsau'i ya ugui ja ra tsibi fasp'i co ra asufre. ¹¹ Y ma da c'onst'i pa nzantho nurá 'bifi nú'a ra tsibi'a habu ma da nzø'ḥ, y hinda me'tsa ra tsaya ma pa ra xuui nú'ḥ to da xøcambeni ra mbanga zu'ue o rá c'oi y da hotho da thu'tsua rá hmeya. ¹² Hangue nu'ḥ tó'o yá meti Ajuḗ, ne ø'tuabi yá hmanda'a, ne camfri xá hño ra Zidada Jesucristo, mahyoni da zedi yá jamfri pa da zeta gatho nú'a da 'ñehe.

¹³ Nepu dá øde 'nara noya de mahets'i bi 'ñengagui:

—'Yofo njaua: “Njapi nú'ḥ to tu ne xa gamfri ra Zidada Jesucristo.” Ra Maça Ndaḥi ena, haḥa xi majuani njapi ngue'a ma da ntsaya'ḥ de yá 'befi, ne yá hoga 'befi ma da faḍi nuni mahets'i.

Ra sofo ja ra ximhai

¹⁴ 'Mefa dá handa 'nara t'axa guui, y ja nura guui'a mi hudini 'na 'ñena nú'a e bi nja'i, ne mi hu'tsa 'nara corona dega oro, ne mi ha 'nara t'exu xi xmá hño yá ts'i. ¹⁵ Nepu bi bøni de ja ra maça luga habu bí 'bu Ajuḗ ma'na ra enxε bi ña nts'edi ne bi 'ñembabi nú'a to mi hudi ja ra guui:

—Ju ri t'exu bá xa ra trigo ngue'a ya bi zø ra ora de ra sofo ja ra ximhai ne ya bi ñats'i.

¹⁶ Nepu nú'a to mi hudi ja ra guui bi ga'tsa rá t'exu ja ra ximhai pa bi nja ra sofo ja ra ximhai.

¹⁷ 'Mefa bi bøni ma'na ra enxε de ja ra maça luga nuni mahets'i habu bí 'bu Ajuḗ, mi ha nehe 'nara t'exu xi xmá hño yá ts'i. ¹⁸ Nepu bi bøni ma'na ra enxε de ra ata, nú'a to mi su ra tsibi, ne bi zofo nts'edi nú'a ra enxε to mi ha ra t'exu, ne bi 'ñembabi:

—Ju ri t'exu, bá heca ya nzudi gá obxi ja ra ximhai, ngue'a ya bi da.

¹⁹ Nu'bú ra enxε bi ga'tsa rá t'exu ja ra ximhai, ne bi hyeca ya obxi, nepu bi 'yut'a ja ra danga nth'e'ma'obxi. Bi 'yøt'a njabu ngue'a gue'a 'nara nt'udi de nú'a ma da 'yøt'a Ajuḗ co nú'ḥ ma da mfei co rá danga cue'a. ²⁰ Nura nth'e'ma'obxi'a mi ja møte de ra hnini, y nu mi the'ma ya obxi bi bøni ngu yá ji ya ja'i, y co rá ndunthi ra ji bi 'ño hñu nthebe kilometro rá yabu y asta bi zøxa ja yá frenu ya fani.

15

Ya enxε co nú'ḥ yoto yá ngats'i ya ugui

¹ Nepu bya, dá handa nuni mahets'i ma'na ra nt'udi xi mrá dangui, y xi dá 'yø. Mi yoto ya enxε mi ha 'ra 'nara mfei pa da mfei ya meximhai, mi gue'ḥ yá ngats'i ya ugui, ngue'a ya gue'a rá ngats'i rá cue Ajuḗ.

² Nehe dá handa nú'a ra ndehe dega xito mi nthants'i co ra tsibi, ne nú'ḥ to'o xqui ntate de ra mbanga zu'ue ne rá c'oi, ne himbi xøcambeni'ḥ nixi himbi hotho bi thu'tsua rá hmeya ni rá numero de rá thuhu nura zu'ue'a, mi 'bai'ḥ ja nú'a ra ñanga ndehe dega xito, mi ha'ḥ ya arpa nú'ḥ xqui umbabi Ajuḗ. ³ Nehe mi tuti'ḥ nú'a ra thuhu mi tuta ra Moise nú'a mi pepabi Ajuḗ, ne go guet'a ra thuhu tuta ra T'uca Deti, ne mi ena'ḥ: Nu'i Ajuḗ ma Hmu'ihe, go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi.

Xi xá nsunda ne xi ya dangui nú'ḥ ri 'befi guí øt'e.

Y guí øt'e gatho nú'a majuani ne nú'a xá hño.

Nu'i go gue'e grá nda de gatho ya hai de ra ximhai.

⁴ Ma zi Hmu'ihe, ¿to'o gue'a hinda zu'a'i nú'bu hinda 'yøt'e nú'a guí ma?

Ne ¿to'o gue'a hinda xocambeni'i ri thuhu?
 Ngue'a hõnse'i grá maça Ajuá, hangue gatho ya ja'i de gatho ya hai de rá nguni ra ximhai
 da 'ñe da nsunda'i,
 ngue'a xa hyandi'u gue xi guí øt'e gatho nú'a xá hño.

⁵ 'Mefa dá handa nuni mahets'i mi xogui nú'a ra maça luga habu 'be'tsa nuya xingdo habu xa t'ofu yá hmanda Ajuá. ⁶ Y nuni ra maça luga'a ja bi bõnini nú'u yoto ya enxé mi ha nú'u yoto ya mfei, ne mi hñe co ya dutu dega linu xi xmá nt'axi ne mi huexqui, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega oro asta mi tsõxa ja yá tiña. ⁷ Nepu 'na de nú'u goho ya dá'enxe bi umba gatho nú'u yoto ya enxé 'ra 'nara 'bada dega oro mi ñuts'i co ya ugui nú'u ma da uni Ajuá co rá cue, go gue'a Ajuá to 'bui pa nzantho. ⁸ Nu'bú nuni ja ra maça luga bi ñuxa ra 'bifi nú'a mi ehe de rá nsunda ne rá ts'edi Ajuá. Y himi tsa to da yut'ini asta himbi uadi nú'u yoto ya ugui mri hña nú'u yoto ya enxé.

16

Rá cue Ajuá ma da zudi nú'u to'o hinxa gamfri

¹ Nepu dá øde bi ña 'nara noya xi nts'edi mbo ra maça luga, ne bi 'ñemba nú'u yoto ya enxé:

—Grí maha gui xañhu ja ra ximhai nú'u yá mfei Ajuá xa me'tsa ja nú'u yoto ya 'bada.

² Nu'bú bi ma nú'a ra mudi enxé bá xanga ja ra ximhai nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, hangue nú'u ya ja'i to mi pe'tsa ra hmeya de ra mbanga zu'ue ne mi xocambeni rá c'oi'a, bi c'onts'a ja yá ndo'yo 'raya sasi xi xmá nts'o ne xi xmá 'ñu.

³ Nepu rá ñoho ra enxé bá xanga ja ra ndehe nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, y nura ndehe'a bi nji ngu rá ji 'na nú'a xa tho, ne bi du gatho nú'u mi 'bu mbo ra ndehe.

⁴ Y rá hñu ra enxé bá xanga ja ya dathe ne ya pøthe nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, nepu nu'ú bi nji'u. ⁵ Nepu dá øde nú'a ra enxé mi su ya dehe, mi ena:

—Nu'i ma maça Ajuá'i ne ma zi Hmu'i, go gue'e gá 'bui desde ra mudi ne asta nubya guí 'bui. Nu'i hinte guí tugue ngue'a xcá 'yøt'a ra ts'utbi xá hño. ⁶ Ngue'a xcá castiga núyu to bi mamba yá ji nú'u bi gamfri'i, ne nú'u bi mangu ri noya. Hangue ngu bi 'yøt'e'u njabu gá øtuabi nehe. Y dí 'ñepi da njabu'u.

⁷ Nehe dá øde ma'na ra enxé mi ña mbo ja ra maça luga habu ja ra ata, ne mi ena:

—Nu'i Ajuá ma zi Hmu'i, go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi. Guí øt'a ra hoga ts'utbi ne nú'a majuani.

⁸ Nepu rá ngoho ra enxé bi xanga ja ra hyadi nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, y co rá ts'edi ra hyadi bi zat'a ya ja'i. ⁹ Pe masque xi bi zat'a ya ja'i, nu'ú himbi ne bi ntsø'mi de yá ts'oqui, nixi bi nsunda Ajuá. Nu'a bi 'yøt'e'u, bi ñama'ñu de rá thuhu Ajuá nú'a ja rá ts'edi pa bi mehna nuya ya mfei.

¹⁰ Nepu rá ncut'a ra enxé bá xanga nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, bá xanga ja rá hudi nú'a ra mbanga zu'ue, ne bi 'mexuui habu gatho mi nda'a. Y nuya ja'i mi 'bu ja rá hmanda'a asta mi tsa yá jane co ya danga ugui mi thogui. ¹¹ Pe himbi ne bi ntsø'mi'u de yá ts'oqui. Nu'a mi øt'e'u, mi tsani Ajuá nú'a bí 'bu mahets'i, ngue'a mi tsama'ñu ya danga ugui.

¹² Nepu rá 'rato ra enxé bá xanga ja ra danga dathe Eufrate nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, y nura dathe'a bi 'yøt'i pa bi nja ra 'ñu pa bá ehe ya nda me bøxyadi.

¹³ Nehe dá handa hñu ya ts'ondahi nú'u mi hnequi ngu 'nara tsan'ue. 'Na bi bõni de ja rá ne ra mbanga zu'ue nú'a ngu 'nara qu'eña, nu'a ma'na bi bõni de ja rá ne nú'a ma'na ra zu'ue mi ja yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani, ha nu'a ma'na bi bõni de ja rá ne ra hyate badi.

¹⁴ Nú'ú go gue'u ya ts'ondahi mi øt'a ya nt'udi, ne mi pa'u ja ya nda de gatho ra ximhai pa da munts'i'u mahyegui co yá soldado pa da 'ñøt'a tuhni'u nú'a ra pa da hñanga nguenda Ajuá nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi. ¹⁵ Ra Zidada Jesu bi 'ñena: “Pahu gue nuga sta damfri ya ja'i ga tsøhø ngu 'nara be. Xi da johya nú'a to ga tsudi di ndø'mi ne di he yá he pa hinda 'ño nsinque yá he, nixi hinda ntsa ja rá thandi Ajuá.” ¹⁶ Y gatho nú'u ya nda bi munts'i'u ja nú'a ra luga rá thuhu Armagedo de ra hñaqui ebreo.

¹⁷ Nepu rá yoto ra enxε bá xanga ja ra ndahi nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, ne bi nt'øde 'nara noya de mbo ra maça luga nuni mahets'i habu mi hudi Ajuá, ne bi 'ñena: —Nubyá ha, ya xa uadi.

¹⁸ Nu'bú bi nja ya huεi ne ya ngani ne 'nara danga mbimhai. Y de gatho ya pa xa 'mu ya ja'i ja ra ximhai hinhya'mu xa nja 'nara danga mbimhai ngu nú'a bi nja nura pa'a, ngue'a xi bi nja nts'edi. ¹⁹ Y nura danga hnini bi 'yøt'a hñu hegue, y gatho ma'ra ya hnini de gatho ra ximhai bi ñunt'i'u, y Ajuá bi beni de ra danga hnini Babilonia gue mi pe'tsi da zudi rá cue'a. ²⁰ Y gatho nuya hai mi o madetho de ra ndehe bi go'ma ra dehe, ne ya t'øhø bi 'medi. ²¹ Nehe bi dagui ya danga ndo de mahets'i ne bi zudi ya ja'i. Xi myá data'u, y xi xmá hñu, mi pe'tsa ngu ñote kilo. Ya ja'i mi tsani Ajuá po nuya ndo bá pehni'a, ngue'a nu'á mi gue'a 'nara danga ugui pa gue'u.

17

Ra ts'o'behña ma da 'medi pa nzantho

¹ Nepu bi 'ñe bi zucagui 'na de nú'u yoto ya enxε mi ha 'ra 'nara 'bada habu mi 'be'tsa yá mfei Ajuá, ne bi 'ñengagui:

—Bá ehe pa ga u't'a'i nú'a ra castigo ma da t'umbabi nú'a ra ts'o'behña bí hudi maña de ya ndehe. ² Ya nda de ra ximhai xa 'yøt'a ya ts'oqui co nú'a ra ts'o'behña, nehe xa cadi gatho ma'ra ya ja'i nú'a ra ts'o'behña pa xi xa 'yøt'a ya ts'oqui'u, nja ngu 'na to cadi ma'na pa da japi da zi ra vinu asta hinda nti.

³ Nepu ja nú'a ra thedi bi 'ñutca ra Maça Ndahi, nú'a ra enxε bi zixcagui ja 'nara mbonthi, y ja dá handini nú'a ra ts'o'behña mi tøgue 'nara thenga zu'ue habu mi huxa ndunthi ya thuhu nú'u mi ñama'ñu de Ajuá. Nú'a ra zu'ue'a mi ja yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani. ⁴ Y nú'a ra 'behña mi he 'nará he mi nthants'a morado co ra theni, y xqui tötua ya oro, ne 'raya hothodo ne 'raya hoga t'axa do yá thuhu ya perhla. Nehe mi ha ja rá 'ye 'nara 'bada dega oro mi ñuts'i de ya t'øt'e xá nts'o ne de yá ts'oqui nú'a ra ts'o'behña. ⁵ Y ja rá de xqui t'opabi 'nara thuhu nú'a hinto bi badi te rí bøni, pe mi ena: “Ra danga Babilonia, go gue'a ra nana de ya ts'o'behña, go gue'a bi 'ñudi da t'øt'e ja ra ximhai gatho nú'a xá nts'o.” ⁶ Nepu dá handa nú'a ra 'behña ngu mri ti ngue'a xqui hyo ndunthi yá mfi Ajuá ne nú'u bi dena ra Zidada Jesucristo ne bi damajuani de gue'a. Ne nu ndá handi'a xi dá 'yø nts'edi. ⁷ Nu'bú ra enxε bi 'ñengagui:

—¿Hanja guí 'yø? Nuga ma ga xi'i nú'a hinto xa badi de nú'a ra ts'o'behña ne de nú'a ra zu'ue ri tøgue'a, nú'a pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani. ⁸ Nú'a ra zu'ue gá handi mi 'bui, pe nubyá ya jo'o, pe 'mefa ma da c'onts'i de ja ra o'tsi nú'a otho habu bí c'a, nepu da ma habu da thogui ya ugui pa nzantho, y nuni ja guehni rá gats'i. Ya meximhai nú'u to'o desde ra mudi ra ximhai hinxqui t'opabi yá thuhu ja ra libro habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho, nuya ja'i'u ma da 'yø nu stí hyandi'u da bøts'e nú'a ra zu'ue de ja nú'a ra o'tsi'a, ngue'a nu'á mi 'bui nepu bi njo'o, pe ma da 'mui ma'na'qui.

⁹ Pa da za to da zo rá mfeni núna ma ga ma, mahyoni di ja rá mfaði. Nú'u yoto ya ñaxu, gue'u ngu yoto ya t'øhø habu hudi nú'a ra 'behña. ¹⁰ Nehe nú'u yoto ya ñaxu gue'u ngu yoto ya nda. Cut'a de gue'u ya xa thacua yá ts'edi. 'Na go gue'a ra ndabya, ha nu ma'na hinxa t'umtho rá 'befi, pe nu stí nda'a, 'na tui ya pa ma da nda. ¹¹ Nú'a ra zu'ue mi 'bui ma'met'o pe nubyá ya jo'o, go gue'a ma da 'na de nú'u yoto ya nda, pe ja ra uenda go gue'a ma drá hñato ra nda, y 'mefa ma da ma habu ma dra huati pa nzantho.

¹² Y nú'u 'ret'a ya ndani xcá hyandi gue'u ngu 'ret'a ya nda hinxa thuts'itho dega nda. Pe ma da t'umbabi'u da nda 'na ora mahyegui co ra mbanga zu'ue. ¹³ Nú'u 'ret'a ya nda 'nadra mfeni ma da me'tsi'u, hangue ma da umba ra ts'utbi nura mbanga zu'ue. ¹⁴ Ne da ntuhni'u co ra T'uca Deti, y nura T'uca Deti go gue'a ma da ntate, ngue'a go gue'a ra Hmu de gatho ya hmu, ne ra Nda de gatho ya nda. Y nú'u to'o 'bui co ra T'uca Deti ma da ntate'u, y nú'u go gue'u xa huahna Ajuá pa da gamfri, y nu'ú xa gamfri xá hño.

¹⁵ Nehe bi 'ñengagui ra enxε:

—Nú'ú ya dehe xcá hyandi habu hudi ra ts'o'behña, go gue'ú ngu nuya ja'i de gatho ya hñaquí 'bui ja gatho ya hnini ne ja gatho ya hai. ¹⁶ Y nú'ú 'ret'a ya nda xcá hyandi co ra mbanga zu'ue, nu'ú ma da utsal ra ts'o'behña, ne da hñacuabi gatho yá hño, ne da zogui sinque rá he, ne da zipa rá ngø, y nuyá ndo'yo da tsá'tuabi. ¹⁷ Ngue'a Ajuá xa umbabi yá mfeni'ú pa da 'yø'tua rá paha'a, hangue 'nat'a bi mañ'ú pa bi umba ra ts'utbi nú'a ra zu'ue asta hinda nja nú'a xa ma Ajuá. ¹⁸ Y nú'a ra 'behña xcá hyandi gue'a ra danga hnini habu 'bui 'na to'o di manda ya nda de ra ximhai.

18

Ra dąta hnini Babilonia bi yøt'e

¹ Mefa de guehna dá handa ma'na ra enxé bi gai de mahets'i, xi mi ja rá ts'edi, ne bi yot'a ra ximhai co rá nsunda. ² Ne bi ña nts'edi, bi 'ñena:

—Ra dąga hnini Babilonia ya xa 'bedi rá nsu, nubyá ja 'buhni gatho 'rama'na'ño ya ts'ondahi, nehe ja jani yá 'bafi nú'ú ya ts'int's'ú xá nts'o ne xi t'utsa. ³ Ra Babilonia bi cadi ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai pa bi nts'oqui'ú, nehe gatho ya nda de ra ximhai xa nts'oqui'ú con gue'a, y gatho ya ma ne ya duqui xa nrico'ú co yá ts'ot'øt'e øt'a nura hnini'a.

⁴ Ne dá øde ma'na ra noya de mahets'i mi ena:

—Nú'ahu ma hnini'ihu, pøñhu de nura ts'ohnini'a pa hingui 'yøthu ya ts'oqui ngu øt'e'ú, ne pa hinda zu'ahu nú'ú ya mfei ma da zædi'ú. ⁵ Ngue'a xi xa ndangui yá ts'oqui'ú y co yá ndangui asta ya xa zøxa nuua mahets'i, y Ajuá hinxa pumfri de ya ts'ot'øt'e øt'e'ú. ⁶ 'Yø'tuabihu nura hnini'a ngu nú'a xa 'yøt'e'a pa ma'ra, ne co'tsuhú yo'qui rá ndunthi de nú'a xa 'yøt'e. Thantshú yo'qui nú'a ma da t'umbi'a ngu nú'a xi xa 'yøt'e'a co ma'ra. ⁷ Japhu da zama'ñu ne da tho ya ts'othogui ngu nú'a xa 'yøt'e'a co rá nt'ets'i ngue'a xi pe'tsa ndunthi ya hño, ngue'a nu'a nja ngu 'nara 'behña ri nda, hangue ena: “Nuga dí hucua drá 'behña dí nda, hinxa du ma dame, nixi hinga ma ga thogui ya dumui.” ⁸ Por gue'a 'na patho ma da t'umba ya mfei, y nuya mfei'ú go gue'a ra du ne ya dumui ne ra thuhu, ne da zat'a nura hnini'a, ngue'a xi ja rá ts'edi Ajuá ma Hmuhu nú'a to'o da hñam'ba nguenda'a.

⁹ Ne ya nda de ra ximhai nú'ú to'o xa 'yøt'a ya ts'oqui co ra hnini'a ne xa johyauí ja ya ts'ot'øt'e øt'e'ú, nú'ú ya nda'ú ma xi da nzoni ne ma da du yá mui nu sta hyandua rá 'bifi nú'a ra ts'ohnini ma da zat'i. ¹⁰ Nú'ú ya nda ma da 'mai yabú ngue'a da ntsu de nú'a ma da nja, ne ma da 'ñena'ú:

—¡A, huecate'ihu nú'ahu guí 'buhúbu ja ra dąga hnini Babilonia! Nu'ahú mi ja ri ts'edihu, pe 'na oratho xa zu'ahu rá castigo Ajuá.

¹¹ Ya ma ne ya duqui de ra ximhai ma da nzoni'ú ne da du yá mui de nú'a bi nja co ra hnini'a ngue'a ya ma da njo'o to da dambi nú'a da pa'ú. ¹² Mi hats'i'ú da pa ja ra hnini'a ya t'øt'e dega oro ne dega t'axi, ne ya hoga do ne ya perhla, ne ya hoga dutu dega linu ne dega seda, ne nú'ú ya hoga dutu dega morado ne dega theni. Nehe mi hats'i 'rama'na'ño ya za nú'ú yuni xá cahi, ne ya hoga t'øt'e xa thoqui dega marfi, ya hoga za, ra marmo, ne ya bøjá, 'na rá thuhu ra bronse, ha nu ma'na ra yerro. ¹³ Mi hats'i nehe ya canela, ya hoga ndapo yuni xá cahi, ra t'uts'i, ra mirra, ne ya dehe nú'ú xi yuni xá cahi, ra vinu, ra aceite, ra hoga arina, ne ra trigo. Nehe mi tsixa ya mbo'oni, ngu ya deti ne ya fani. Nehe mi tsixa ya carro, ne asta ya 'bego, y gue'ú ya ja'i mi pa'ú ngu ya mbo'oni. ¹⁴ Ya ma ne ya duqui ma da 'ñembabi nú'a ra hnini:

—¡Ya otho'i nú'ú ya hoga fruta ngrí ho, y ya gá 'bedi pa nzantho gatho nú'ú ya hño ne ya nt'ets'i nguí pe'tshma!

¹⁵ Nú'ú ya ma ne ya duqui xa nrico ngue'a xa pa yá t'øt'e ja nura dąga hnini, ma da 'mai yabú ngue'a ma da zu nú'a ra castigo ma da nja. Ma da nzoni'ú ne da du yá mui, ¹⁶ ne da 'ñena'ú:

—¡A, hyøctho nuni ra dāhni! Ngue'a mi ngu 'nara 'behñā mi he ya hoga dutu dega linu ne dega morado ne dega theni, nehe xqui nhyoqui dega oro ne dega hoga do ne dega perhla. ¹⁷ ¡Na oratho bi uadi gatho yá ndunthi nuyá hño mi pe'tsi!

Nehe gatho nú'ú to'o mi manda ya motsa, ne nú'ú to'o mi et'i, ne nú'ú ma'ra mri mpefini, ne nú'ú to'o mi pani, gatho'ú ma da 'mai yabú, ¹⁸ y nu sta hyandua rá 'bifi nú'a ra dānga hnini ma da zat'i, da ñā nts'edi'ú ne da 'ñena:

—Mi otho ma'na ra hnini xi mrá dāngui ngu nuni.

¹⁹ Nehe da hyøxa ya hai ja yá ñāxu ngue'a da du yá mui'ú, ne da nzoni'ú co ra dumui, ne da ñā nts'edi ne da 'ñena:

—¡A, hyøctho nuni ra dānga hnini! Ngue'a xi mrá dāngui rá tai, y ja xqui nriconi gatho nú'ú to mi pe'tsa yá motsa ja ra ndehe. ¡Pe 'na oratho bi zat'a gatho nuni ra hninini!

²⁰ Pe nú'ahú gyá gamfrihú ne gatho nú'ahú yá 'mehni'ihú Ajuá, ne gatho nú'ahú ma'ra guí 'buhú mahets'i, johyahú de nú'a bi nja ja nú'a ra dānga hnini, ngue'a Ajuá xa hñā'mba nguenda nuya ja'i mi 'buhni, ne xa t'ø'tuabi'ú ngu nú'a xqui 'yø't'a'ihú nehe.

²¹ Nepú 'nara enxé xi mi ja rá ts'edi bi gu 'nara dānga do nú'a ma'na xmá hñ que 'nara dānga jūni, ne bi 'yent'a ja ra ndehe ne bi 'ñena:

—Njaua ma da yui nehe ra Babilonia nú'a ra dānga hnini, ne ya hinhya'mú ma da hnequi ma'na'qui. ²² Nixi ya hinhya'mú ma da yopa nt'øde ma'na'qui ya nzūni de ya arpa, nixi de ya thūza, nixi de ya trompeta ja nura hnini'a. Ni 'nara mēfi de nu'araza ra 'befi hinda yopa 'mūi ja nura hnini'a, nixi da yopa mpefi 'nara jūni. ²³ Ni 'nara ñot'i ya hinda hnequini, nixi hinhya'mú da nja ma'na'qui ya ngo dega nthāti. Nú'ú ya ma ne ya duqui to mi mpa ne mi ntai ja nura hnini'a, xi bi nja yá ts'edi ja ra ximhai, y co yá nt'ete nuya mengu de guehni mi hat'a ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai, pe ya bi uadi yá ts'edi'ú.

²⁴ Nura hnini'a ya bi hnequi gue go xi tu ra ts'oqui'a de nú'ú ya gamfri ne yá 'mehni Ajuá xa tho, ne de gatho nú'ú ma'ra xa tho ja ra ximhai.

19

¹ 'Mefa dá øde mi ñā nts'edi ndunthi ya ja'i nuni mahets'i, mi ena'ú:
¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'a xá nsunda ne ja rá ts'edi ne bi za bi pøhø ya ja'i.

² Ngue'a nu'á øt'a ra hoga ts'utbi ne nú'a majuani.

Nu'á xa umba ra mfei nura ts'o'behñā
nú'a mi japa ya ja'i da 'yø't'a ya ts'oqui.

Ajuá bi co'tsuabi'a nú'a bi 'yø't'e gue bi hyo nú'ú to'o mi pepabi Ajuá.

³ Nepú bi yopa 'ñena'ú ma'na'qui:

—¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'a hinhya'mú ma da ntsaya da bøxa rá 'bifi nú'a ra hnini bi zat'i.

⁴ Nu'bú nú'ú 'natemagoho ya ndā ne nú'ú goho ya dā'enxé bi ndandiñāhmu'ú, ne bi xøcambeni Ajuá nú'a bí hudi ja rá hudi, ne mi ena'ú:

—¡Njabú gue'a! ¡Drá nsunda Ajuá!

⁵ Nepú bi nt'øde ma'na ra noya de habú mi hudi Ajuá, ne bi 'ñena:

Nsundahú Ajuá,
gatho nú'ahú guí pephú
ne guí tsuhú'a,
ngu ya notsi ngu ya dāngui.

Ra ngo de rá nthāti ra T'úca Deti

⁶ Nepú dá øde 'nara ñāhni de 'nara dānga hmunts'a ja'i, 'ñena mri nhyahni ndunthi ya dehe, ne 'ñena 'raya ngani, ne mi ena:

¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'a nú'á go gue'a ma Hmuhú pe'tsa gatho ra ts'edi, ne go gue'a ra Ndā de gatho ra ximhai.

⁷ Johyahú ne nsundahú'a,
ngue'a ya bi zø ra pa de rá nthāti ra T'úca Deti.

Ra n̄avia ya xa n̄hyoqui,

⁸ ya xa h̄ye nú'a ra hoga dutu xqui t'umbi xá nt'axi y ri huexqui.

Nura t'axa dutu'a gue'a yá te xá nt'axi nú'u to'o xa gamfri Ajua.

⁹ Nep̄a ra enx̄e bi 'ñengagui:

—'Yof̄o nuya ya noya: “Dá johya nú'u to da sipabi pa da ma ra ngo de rá nth̄ati ra T'uca Deti.”

Nehe bi 'ñengagui:

—Nuya guehya yá noya Ajua, y guehya xi majuani.

¹⁰ Nep̄a nuga dá ndandiñ̄ahmu ja rá ua ra enx̄e pa ga nsunda'a, pe nu'á bi 'ñengagui:

—Oguí øt'a njab̄u, ngue'a necagui ne ma'ra ri cu dyá 'begoh̄a mahȳegui de Ajua, ne dí mañ̄h̄u rá noya ra Zidada Jesu. Go da x̄ocambeni Ajua.

Nu'u tó'o mamba rá noya Ajua gue'u damajuani nehe de nú'a xa ma ra Zidada Jesucristo.

'Nara t̄ogue mri t̄o 'nara t'axfani

¹¹ Nep̄a dá handa mahets'i mi xogui, ne dá handa 'nara t̄ogue mri t̄o 'nara t'axfani, y nú'a ra t̄ogue'a xa thu'mbabi 'nara thuhu nú'a rí b̄oni da 'ñena: Nú'a xa ma, nz̄antho da 'yøt'e. Ne ma'na ra thuhu rí b̄oni da 'ñena: Majuani. Ngue'a nu'á xi ra hoga nda, øt'e xá h̄ño, ne øt'a ya tuhni ngu rí 'ñepi. ¹² Yá da 'ñena mi z̄o ya tsibi, ne mi hu'tsa ndunthi ya corona, y nehe xqui t'opabi 'nara thuhu nú'a hinto mi pādi te mi ne da ma, h̄onse'a go mi pa'a. ¹³ Ne mi he 'nara dutu xqui 'bobo co ra ji, y rá thuhu gue'a Rá Noya Ajua.

¹⁴ Ne mri ðeni'a ndunthi ya memahets'i nú'u øt'a ya tuhni, mri h̄ñe'u dega hoga linu xi xmá nt'axi, ne mri t̄ogue ya t'axfani nehe. ¹⁵ Nu'a ra m̄adi t̄ogue mi p̄oni de rá ne 'nara mahuai dega yo filo. Con gue'a ma da na'mbabi ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai, ne ma da nda de gue'u con gatho rá ts'edi, ja ra uenda di ha 'nara ts'ut'o dega b̄oja. Ne ngu 'nara ja'i net'a ya obxi pa da the'mi, njab̄u'a ma da huata ya ja'i nuto yá ncontra Ajua nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi ne p̄o rá cue con gue'u. ¹⁶ Ne ja rá he de ja rá xinthe xqui t'of̄o 'nara thuhu ena: “Ra Nda de gatho ya nda ne ra Hmu de gatho ya hmu.”

¹⁷ Nep̄a dá handa 'nara enx̄e mi 'bai ja ra hyadi, ne bi mafi nts'edi pa bi ma'ta gatho ya ts'int̄s'u di nhyats'i, ne bi 'ñembi'u:

—Bá eh̄a gui munts'ih̄u pa gui tsih̄u nú'a ra ðanga h̄ñuni ma da 'ra'ah̄u Ajua. ¹⁸ Ma da t'a'ah̄u gui tsih̄u yá nḡo ya ðanga nda ne ya nda gá soldado, ne yá nḡo nú'u to xi mi jahma yá ts'edi. Ma gui tsiph̄u yá nḡo ya fani ne nú'u to mi t̄ogue'u. Xi ma gui tsiph̄u yá nḡo gatho ya ja'i, ngu ya 'bego ne nú'u hingyá 'bego, ngu ya notsi ne ya ðangui.

¹⁹ Nep̄a dá handa ra mb̄anga zu'ue ne ya nda de ra ximhai xqui munts'i'u co yá soldado pa da ntunhui nú'a to mi t̄ogue ra t'axfani ne nú'u to mi ðeni'a. ²⁰ Nú'a ra mb̄anga zu'ue bri ja co nú'a ra hyate bādi to xqui 'yøt'a ya nt'udi ja rá thandi nú'a ra mb̄anga zu'ue. Co nuyá nt'udi ra hyate bādi xqui hyat'a ya ja'i nú'u xqui thu'tsua rá hmeya nú'a ra mb̄anga zu'ue ne xqui x̄ocambeni'u rá c'oi'a. Nú'u ri yoho bi t'ent'a ma tetho ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspi co ra asufre. ²¹ Y nú'a to mi t̄ogue ra t'axfani bi hyo nú'u ma'ra to mri ðena ra mb̄anga zu'ue ne ra hyate bādi. Bi hyo'u co nú'a ra mahuai mi p̄oni de rá ne, y gatho ya ts'int̄s'u xi bi niñ̄a co yá nḡo'u.

20

'Na 'mo ya j̄eya

¹ Nep̄a dá handa 'nara enx̄e bi gai de mahets'i mi ha ra nsoqui de ra o'tsi nú'a otho hab̄u bí c'a, nehe mi ha 'nara ðanga cadena. ² Ne bi ḡu ra ðanga zu'ue nú'a go gue'a ra ndaxjua qu'eñ̄a mi 'b̄ui desde maya'b̄u, nú'a rá thuhu ra ts'ondahi ne ra Satá. Ne bi ðat'i pa 'na 'mo n̄jeya, ³ y ngu bi ðat'i bi 'yent'a mbo ja nú'a ra o'tsi'a, ne bi got'i ne bi h̄ñu'tsua 'nara seyo pa ya hinda za da hyat'a ma'ra ya ja'i asta hinda uadi nú'u 'na 'mo n̄jeya. 'Mefa ma dra th̄ogue pa 'raya patho.

⁴ Nep̄a dá handa 'raya hudi, y ja mi huhni nú'u to'o xqui t'umba ra ts'edi pa da 'yøt'a ra ts'ut̄bi. Nehe dá handa nú'u xqui thecua yá 'yuga ngue'a xqui damajuani de ra Zidada

Jesucristo ne xqui mamba rá noya Ajuá, ne hinxqui xocambeni ra mbanga zu'ue nixi rá c'oi'a, nixi hinxqui hopi to da meya'u ja yá de o ja yá 'ye co rá hmeya ra zu'ue. Dá handi bi yopa nte'u ne bi nda co ra Zidada Jesucristo pa nú'u 'na 'mo njeya. ⁵ Nú'ú go gue'u xi ya mudi bi yopa nte de nú'u xqui du. Y nu'u ma'ra himbi yopa nte'u asta himbi zoxa nú'u 'na 'mo njeya. ⁶ Njapi ne xá nt'axi nú'u to xa yopa nte ra mudi. Y rá ñoho ra du nú'a ma da nja ja ra nidu, hinda za te da 'yø'tuabi'u. Gatho'u da macja ja rá thandi Ajuá ne ra Zidada Jesucristo, ne da nda'u co ra Zidada Jesucristo pa nú'u 'na 'mo njeya.

⁷ Y nu sta uadi nú'u 'na 'mo njeya, ra Satá ma dra thøgue de habu xa jot'i. ⁸ Nu'á ma da bõni pa da hyat'a ya ja'i 'bu ja gatho ya hai de ra ximhai. Da ma pa da hyat'a ra Gog ne ra Magog, nú'ú gue'u yá ncontra ra Zidada Jesucristo, ne da hyat'i'u pa da munts'i pa da 'ñøt'a tuhni, y nuyá ndunthi'u ngu rá ndunthi ra 'bomu ja ja ra ñanthe. ⁹ Gatho nuya ja'i'u dá handi bi ma'u ja rá nguni ra ximhai pa bá thets'i'u habu mi ja rá hmaca hnini Ajuá ne mi 'bu ya gamfri. Pe Ajuá bi mehna ra tsibi de mahets'i pa bi zat'i'u. ¹⁰ Ne ra ts'ondahi nú'a to mi hat'a ya ja'i bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspi co ra asufre, habu xqui t'ent'i nehe ra mbanga zu'ue ne nú'a ra hyate badi. Nuni ja guehni ma pa ra xuui da zama'ñu'u ya ugui pa nzantho.

Ma da nja 'nara nsuca uenda ja rá thandi Ajuá

¹¹ Nepu dá handa 'na mi hudi ja 'nara danga hudi xmá nt'axi. Y ngu bi hnequi'a, 'bestho bi 'metho mahets'i ne ra ximhai, y nixi bi fadi habu bi ma. ¹² Nehe dá handi nú'u xqui du, gue notsi ndangui mi 'bahni ja rá thandi Ajuá. Nepu bi so'tsa ya libro, y nehe bi so'tsa nú'a ra libro habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho. Y nú'u to xqui du bi tha'mba nguenda de nuya t'øt'e xqui 'yøt'a ja ra ximhai, y nuya t'øt'e'u xqui t'ofu ja nuya libro'u. ¹³ Nú'a ra luga habu mi 'bu nú'u xqui du, nura luga'a xqui da nú'u mi 'buhni, ra ndehe xqui da nuya ja'i xqui zo de guehni, y ra nt'agui xqui da nú'u xqui nt'aguini, y cada 'na de nuya ja'i'u bi tha'mba nguenda de nuya t'øt'e xqui 'yøt'e'u. ¹⁴ Nepu ra nt'agui ne ra luga habu mi 'bu nú'u xqui du ya bi 'ñotho, ngue'a bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi faspi. Y ra castigo ja nuna ndehe dega tsibi go gue'a rá ñoho ra du. ¹⁵ Hangue bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'u to'o hinxqui t'opabi yá thuhu ja nú'a ra libro habu xqui thu'tsua yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho.

21

Ma da nja ma'ra'yo ra ximhai ne mahets'i

¹ Nepu dá handi xqui nja ma'ra'yo ra ximhai ne mahets'i, nguetho nú'a ra mudi ximhai mi ja ne nú'a mahets'i bi 'metho'u. Nehe ya mi otho ra ndehe. ² Nuga drá Xuua, dá handa ra maca hnini Jerusale nú'a xqui nja ma'ra'yo. Dá handi bi gai de mahets'i po rá ts'edi Ajuá ne mi hnequi mahotho ngu 'nara navia ya xa hñe pa da nthatui nú'a ma drá dame. ³ Ne dá øde 'nara noya de mahets'i mi ña nts'edi, mi ena:

—Ndi, Ajuá 'buhui ya ja'i, y ma da 'mui con gue'u pa nzantho, y nú'ú go gue'u rá hnini'a. Ajuá go gues'e'a ma da 'muhui'u ngue'a go gue'a yá Ajuá'u. ⁴ Ne Ajuá ma da ducuabi gatho yá guida'u. Ya hinda nja ra du, ni ya ts'oni, ni ya dumui, nixi ya ugui, ngue'a nuya t'øt'e mi ja ma'met'o, nubyá ya otho.

⁵ Nepu nú'a to'o bí hudi mahets'i ja rá hudi bi 'ñena:

—Padi gue nuga dí japi gatho ya t'øt'e da nja ma'ra'yo.

Nehe bi 'ñengagui:

—'Yofu nú'a stá xi'i, ngue'a nuya ya noya go guehya majuaní ne ma da nja ngu stá ma.

⁶ Ne bi 'ñengagui:

—Ya xa t'øt'e. Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fadi desde ra A asta ra Zeta. Nu'a tó'o da zu ra nduthe, ga umbi da zi nú'a ra dehe dega te pøhø ja ra pøthe ne t'untho. ⁷ Y gatho ya t'øt'e go dyá meti nú'u to ma da ntate. Nú'ú go yá Ajuagui'u, y nuga go ma batsi'u. ⁸ Pe nuya zuse, ya 'ñagamfri, ya ts'oja'i, ya hyote, ya

'ñeja'i, ya 'ñete, ne nú'u to xocambeni ya c'oi, ne gatho ya c'uamba, gatho'u ma da t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspi co ra asufre. Nú'á go gue'a rá ñoho ra du.

Ra 'ra'yo Jerusale

⁹ Nepu bi 'ñe bi zucagui 'na de nú'u yoto ya enxε mi ha 'ra 'nara 'bada habu mi 'be'tsa nú'u yoto yá ngats'i yá mfei Ajuá. Ne bi 'ñengagui:

—Bá ecua pa ga u't'a'i ra navia nú'a ma da nthatui ra T'uca Deti.

¹⁰ Nepu ja nú'a ra thedi bi 'ñutca ra Maca Ndañi, nú'a ra enxε xqui zocagui bi zixcagui ja 'nara danga t'ohø xi xmá hñets'i, ne bi 'ñutcagui ra danga maca hnini Jerusale mi cai de mahets'i po rá ts'edi Ajuá. ¹¹ Nú'a ra hnini'a xi mri yot'i co rá nsunda Ajuá, ne ngu 'nara hothodo xi mri huexqui, ngu nú'a ra hoga do rá thuhu jaspe, ngu ra xito nú'a di hya'tsi. ¹² Mi jot'i co 'nara danga jado xi xmá hñets'i, y mi pe'tsa 'ret'amayoho ya gosthi y mi 'ba 'nara enxε cada ra gosthi. Ja nuya gosthi'u xqui t'ofoni yá thuhu nú'u 'ret'amayoho ya 'múi gá ja'i xqui 'ñehe de nú'u 'ret'amayoho yá t'u ra Israel. ¹³ Mi ja hñu ya gosthi de bøxhyadi, y má hñu de yuhyadi, má hñu de mahuifi, y má hñu de mac'anguí. ¹⁴ Ra jado de nura hnini'a mi pe'tsa 'ret'amayoho ya mudi do, y ja nuya do'u xqui t'ofoni yá thuhu nú'u 'ret'amayoho yá apostol ra T'uca Deti.

¹⁵ Nú'a ra enxε to'o ndí ña'be mi ha 'nara t'eni dega oro mri hnequi ngu 'nara xithi pa mi enga nura hnini'a ne rá jado ne yá gosthi. ¹⁶ Ra hnini mi mahyεgui rá ma ne rá nxidi ne rá hñets'i. Ra enxε bi 'yeni ra hnini co nú'a ra t'eni mi ha, rá ma bi zadi 'natemagoho nthebe kilometro, nehe rá hñets'i ne rá nxidi bi zadi mahyεgui. ¹⁷ Ne bi 'yeni ra jado y bi zadi hñu'rate ne goho metro, go gue'a ra t'eni padi ya ja'i, hangue bi cupa ra enxε.

¹⁸ Ra jado xqui thoqui dega jaspe, ne ra hnini xqui thoqui 'ra'tho dega oro, y mi hya'tsi ngu ra xito. ¹⁹ Nehe ya mudi do de rá jado ra hnini gatho mi tu ya hoga do. Rá mudi ra do mi tu nú'a ra t'axa do rá thuhu ra jaspe, rá ñoho mi tu nú'a ra ixca do rá thuhu ra safiro, rá hñu mi tu nú'a ra c'anga do rá thuhu ra agate, rá ngoho mi tu nú'a ra cuhu do rá thuhu ra esmeralda. ²⁰ Rá ncát'a do mi tu nú'a ra do nthants'i ra t'axi co ra theni rá thuhu ra onice. Rá 'rato mi tu nú'a ra do xá ntheni rá thuhu ra coralina. Rá yoto ra do mi tu nú'a ra do xá nc'ast'i rá thuhu ra crisolito. Rá hñato mi tu nú'a ma'na ra c'anga do rá thuhu ra berilo. Rá guto mi tu nú'a ra do xá nc'ast'i nthants'i ra c'anguí rá thuhu ra topacio. Rá 'ret'a mi tu nú'a ma'na ra c'anga do rá thuhu ra crisoprasa. Rá 'ret'ama'ra mi tu nú'a ra do ra 'botheni rá thuhu ra jacinto. Ne rá 'ret'amayoho mi tu nú'a ra do ra nzat'a theni rá thuhu ra amatista. ²¹ Nú'u 'ret'amayoho ya gosthi xqui thoqui co nú'a ra t'axa do rá thuhu ra perhla. Cada 'nara gosthi mi gue'a 'nara perhla. Y nura 'ñu de mbo ra hnini mi 'ra'tho dega oro ne mri hya'tsi ngu ra xito.

²² Nuni ja ra maca hnini hindá handini ni 'nara nija, ngue'a go guesε Ajuá ma Hmuhú 'buhni nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi. Nehe ja 'buhni ra T'uca Deti. ²³ Nehe hinga mahyonini ra hyadi nixi ra zana pa da yot'a ra hnini, ngue'a rá nsunda Ajuá ne ra T'uca Deti go guesε'u ri yot'a nura hnini'a. ²⁴ Y gatho ya gamfri de maxøgue rá nguni ra ximhai ma da 'ño'u ja ra ñot'i'a, nehe ya nda de ra ximhai nú'u xa gamfri ma da zøni ja nura hnini'a, ne da hñaxa yá nsu pa da zogui ja nura hnini'a. ²⁵ Ne ya gosthi hinhya'mu jot'i, nehe hinhya'mu ja ra 'bexuui. ²⁶ Nehe ya gamfri de maxøgue rá nguni ra ximhai ma da hñaxa yá nsu ja nura hnini'a. ²⁷ Pe hinda ma da yut'ini nú'u to'o hinxá nt'axi, nixi nú'u to'o øt'e xá nts'o, nixi nú'u manga ya nc'uamba. Nuni ma da yut'ini hønse nú'u to'o xa t'opabi yá thuhu ja rá libro ra T'uca Deti, habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho.

22

¹ Nepu ra enxε bi 'ñutcagui 'nara dathe xi xá nt'axi y nura dehe'a gue'a ra dehe dega te. Mi hnequitho nú'a te mi ja mbo ngu nja ra xito, ne mi pøni de habu mi hudi Ajuá ne ra T'uca Deti. ² Madetho de rá 'ñu ra hnini ne ja yá ñani ra dathe mi 'bahni nú'a ra za dega te, ne ri unga yá fruta 'ret'amayoho 'mi'qui ra jeya, tat'a zana uni yá fruta, y nuyá xi ra 'ñethi pa bi ñani nú'u ya ja'i xqui 'ñe de gatho rá nguni ra ximhai. ³ Nehe da 'ñothoni ni

'nara t'ot'e xá nts'o. Nuni ja ma da njani ra hudi habu hudi Ajuá ne ra T'uca Deti, y nu'u tó'o pɛpabi Ajuá ma da xɔcambeni'a. ⁴ Nu'ú ma da hyanduabi rá hmi Ajuá, y rá thuhu'a ma da t'ofu ja yá de'u. ⁵ Nuni ma da 'ñothoni ra 'bexuui, nixi hinga mahyoni rá ñot'i ra hyadi nixi ma'na ra ñot'i pa da yot'i nuto gathu ma da 'muhni, ngue'a Ajuá go gue'a ma da yot'i'u, y nú'ú ma da nda pa nzantho.

'Bui guetbu rá yo'ehe ra Zidada Jesucristo

⁶ Nɛpɛ ra ɛnxɛ bi 'ñengagui:

—Nuya ya noya go guehya xi majuani, ne ma da nja ngu xa hma. Ajuá ma Hmuhú nú'a ri umba ra mɛadi yá 'mehni, go gue'a bi mehna rá ɛnxɛ pa da 'ñutuabi nú'u to pɛpabi de nuya t'ot'e ma da nja 'bestho.

⁷ —jBeñhu gue nuga ma ga ehe 'bestho!

Dá johya nú'a to da hñuxa nt'ode nuna rá noya Ajuá xa t'ofu ja nuna libro.

⁸ Nuga go gueque drá Xuua, dá øde ne dá handi gathu nuya t'ot'eya. Y ngu dá juadi dá øde ne dá handi dá ndandiñahmu ja rá ua nú'a ra ɛnxɛ xqui 'ñutcagui gathu nuya ya t'ot'e pa ga nsunda'a. ⁹ Pe nu'a bi 'ñengagui:

—Ogui ot'a njabu, dyá 'bɛgohu mahyɛgui co nú'u ma'ra ri cu mamba rá noya Ajuá ne nú'u to'o huxa nt'ode nú'a xa t'ofu ja nuna ra libro. Go da xɔcambeni Ajuá.

¹⁰ Nehe bi 'ñengagui:

—Oxqui agui nuya ya t'ot'e xcá 'yofu ja nuna ra libro, ngue'a ya ma da zøhø ra pa pa da nja nuya ya t'ot'eya. ¹¹ Ya ts'o'mui dá sigui da nts'o'mui, nu'u xá nts'o dá sigui da nts'oni, ha nu'u to ya hoja'i, dá sigui da hñoja'i, y nu'u tó'o øte Ajuá, dá sigui da 'yøte.

¹² —Xi majuani, ma ga ehe 'bestho ne ga ju'tuabi cada 'na ngu nú'a xa mɛfi. ¹³ Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fudi desde ra A asta ra Zeta.

¹⁴ Njapi nú'u to'o xa t'axca yá dutu pa da t'umba nsequi da yut'a ja ra maça hnini ne da zipa rá fruta nú'a ra za dega te. ¹⁵ Pe ma da gohi rí møte de ra maça hnini nú'u ya 'ñagamfri, ya 'ñete, ya 'ñeja'i, ya hyote, ne nú'u to'o xɔcambeni ya c'oi, ne gathu nú'u to'o di ho da mangu ya nc'uamba.

¹⁶ —Núga drá Jesu, stá pɛhn'ahubu ma ɛnxɛ pa da xi'ahu gathu nuya ya noya nú'ahu guí camfriguihu. Núga drá Hmu de ra nda Davi, y stí 'ñehe de yá ja'i'a. Go gueque dí ngu nú'a ra haxatsø ri huexqui.

¹⁷ Ra Maça Ndañi ne ra navia nú'a ma da nthatui ra T'uca Deti eñ'u:

—Bá ehe.

Nehe nu'u tó'o øde nuna ra noyaná dá 'ñena nehe'u:

—Bá ehe.

Nu'u tó'o tsu ra nduthe ne ne da ntsithe, dá 'ñehe da zi ra dehe dega te nú'a t'untho.

¹⁸ Gathu'ihu dí xi'ahu gue nu'u tó'o da 'yøde nuya ya noya xa t'ofoua ja nuna ra libro, ne da hñu'tsa ma'ra ya noya nú'u hinxa t'ofoua, pahú gue Ajuá ma da umba ya mɛfi nuya ja'i'u, ngu nú'u xa t'ofoua. ¹⁹ Nehe nu'u tó'o da hñaca 'raya noya de nú'u xa t'ofu ja nuna ra libro, Ajuá ma da hñacuabi nehe yá thuhu nuya ja'i'u de ja ra libro habu huxa yá thuhu nú'u ma da nte pa nzantho, nehe nuya ja'i'u hinda yut'a ja ra maça hnini, nixi da hñanga nú'u ya japi xa t'ofoua.

²⁰ Go ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi mangu nuya ya noya, ne bi 'ñena:

—Xi majuani ma ga ehe 'bestho.

Y nujá dí thadihu ne dí eñhu:

—Njabu gue'a. jBá ehe, ma Zidada'ihe!

²¹ Ma Zidadahu ra Jesucristo da max'ahu grí gathohu. Njabu gue'a.